

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: wijziging Uitvoeringsregeling Meststoffenwet en kerstreces
Datum: maandag 5 december 2016 13:57:00

Hoi 10.2.e

Zie onder ivm de URM wijziging.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 5 december 2016 13:42
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: wijziging Uitvoeringsregeling Meststoffenwet en kerstreces

Ha 10.2.e

Voor dat soort dingen kunnen we nog wel iets regelen. Dan is het wel fijn als het de 22ste sochtends bij ons is zodat we het nog wel voor de kerst rondkrijgen. Dus ik zou adviseren alle stukken al klaar te maken en als er dus inderdaad geen commentaar is kan het dan direct naar DG / Stas.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 5 december 2016 13:28
Aan: 10.2.e
Onderwerp: wijziging Uitvoeringsregeling Meststoffenwet en kerstreces

Hoi 10.2.e

Ik had een vraag over de laatste tas van de Stas voor het kerstreces en de wijziging van de URM met dierlijke forfaits die nu (sinds 9 november) ter inzage ligt tot 21 december. Het is belangrijk dat we nog dit jaar publiceren omdat de forfaitwijzigingen altijd op 1 januari ingaan i.v.m. lastige mestboekhouding als dit niet zo zou zijn.

De URM moet nog langs de Stas voor we hem definitief kunnen publiceren. Hij heeft hem wel in concept gekregen. Ik verwacht geen grote wijzigingen meer aangezien we de inhoud met de sector hebben gedeeld en zij deze wijzigingen zelf graag willen en ze dus niet het risico willen lopen dat dit pas volgend jaar ingaat.

Wat is wijsheid? Gaat er nog wel een tas voor dit soort dingen of moeten we net voor het sluiten van de tas een soort principe urmwijziging naar hem sturen?

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: biologische forfaits
Datum: maandag 12 december 2016 13:13:42

Ja. Voldoende duidelijk. Gr. 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 9 december 2016 9:39
Aan: 10.2.e
Onderwerp: biologische forfaits

Beste 10.2.e

Is dit duidelijk genoeg?

In de zomer van 2016 hebben geactualiseerde biologische **stikstofforfaits** in de Regeling dierlijke producten voor consultatie voorgelegd. Naar aanleiding van de reacties op deze consultatie is besloten om het invoeren van deze nieuwe forfaits een jaar uit te stellen. In het voorjaar van 2017 zal een nieuw besluit worden genomen over het actualiseren van de biologische stikstofforfaits. Per 1 januari 2017 verandert er dus niets in de mestverantwoordingsplicht van biologische veehouders rond stikstof.

Er is wel een verandering rond fosfaat. Voor biologische melkgeitenhouders worden naar aller waarschijnlijkheid biologische **fosfaatforfaits** geïntroduceerd in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Deze liggen momenteel voor consultatie voor. Als ingangsdatum voor deze wijziging in 1 januari 2017 voorzien.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits
Datum: donderdag 15 december 2016 10:31:23

Beste 10.2.e

Ik ken de forfaitwijziging niet maar snap dat de vragensteller een verband verwacht tussen een forfaitwijziging voor stikstof en fosfaatexcretie en de mestproductie in m3 en/of de mestsamenstelling. Dat dit verband er niet is komt volgens mij omdat deze forfaits niet in samenhang worden vastgesteld zoals jij ook in je antwoord aangeeft.

Ik stel een paar wijzigingen in jouw antwoord voor.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Verzonden: donderdag 15 december 2016 8:11
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: [Waarschuwing: mail van onbekende mailserver] forfaits

Beste 10.2.e

Ik heb een vraag naar aanleiding van de URM forfaitwijziging die nu ter inzage ligt. De volgende reactie is binnengekomen:

“Bij geiten zijn de forfaitaire excretienormen voor zowel stikstof als fosfaat fors verhoogd. Logischerwijs zou dat betekenen dat de forfaitaire mestproductie (in m3 per dier) e/of de forfaitaire gehalten in de mest ook hoger worden. Immers de geproduceerde mineralen komen in de mest terecht. Echter zowel de forfaitaire mestproductie als de forfaitaire gehalten in de mest zijn niet aangepast.”

Is het correct als ik daar de volgende reactie op geef:

Als de ~~forfaitaire excretienormen~~ ~~mineralengehalte van mest~~ verandert~~en~~ heeft dit geen consequenties voor de hoeveelheid mest in m3 die geproduceerd wordt ~~of voor het forfaitaire gehalte in de mest~~. ~~De forfaitaire excretienormen voor stikstof en fosfaat gehalten in mest~~ worden met een andere rekenwijze bepaald dan de forfaitaire mestproductie per dier ~~en de forfaitaire mestsamenstelling~~, onder andere op basis van bemonsterde en vervoerde mest. Deze forfaits kennen een eigen aanpassingstraject en worden dit jaar niet herzien.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar
Datum: vrijdag 16 december 2016 11:28:56

Oke!

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 16 december 2016 11:26
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hoi 10.2.e

We kunne de ca toevoegen bij 602 en bij 552. We hebben geen nadere omschrijving van 120. Die laten we wat mij betreft zo.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 16 december 2016 11:04
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
 10.2.e
Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hallo 10.2.e ,

Nog even een nabrander over de consultatie. Wanneer verwacht jij dat deze wijziging gepubliceerd wordt, Bij RVO zijn wij voorbereiding aan het treffen om de tabellen daarvoor aan te passen, deze publiceren wij pas nadat de regeling definitief is en na een laatste check.

- Moet de omschrijving bij weide- en zoogkoeien (120) nog toegevoegd worden?
- 601 is opfokgeiten en vleesgeiten. Moet categorie 602 dan ook niet opfokgeiten en vleesgeiten zijn? En waarom staat er bij 601 tot **ca** 4 maanden en bij 602 zonder **ca**?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 17 november 2016 10:52
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
 10.2.e
Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hoi 10.2.e

Je hebt gelijk met beide punten.

Mbt de fokstieren sluiten we aan bij het CDM advies dat zegt dat deze categorie vanaf 1 jaar geldt. Zie: http://www.wur.nl/upload_mm/b/2/c/9b465f61-f01e-4f07-b4ed-8780fd275ca2_WOt-technical%20report%2045%20webversie.pdf

De definitie van 100, 101 en 102 verandert niet, ondanks dat CDM daar ook over heeft geadviseerd. Het betreft waarschijnlijk een kleine hoeveelheid fosfaatrechten die niet uitgekeerd hadden hoeven worden als we de diercategorie-indeling eerder hadden aangepast. We schatten dus in dat dit geen groot probleem is. Beter in ieder geval dan andersom: dat mensen geen rechten hebben gekregen die het wel hadden moeten krijgen.

We zullen in de uiteindelijke regeling het foutje bij de schapen herstellen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 15 november 2016 11:39
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hallo 10.2.e

Ik zie dat er een wijziging van de URM voor consultatie voorligt tot 21 december 2016. Ik neem aan dat deze normen gaan gelden vanaf 2017.

Ik zie dat de omschrijving van diercategorie 104 fokstieren gewijzigd is in stieren van 1 jaar en ouder in plaats van stieren van 2 jaar en ouder. Wat is hier de reden van, ik neem aan dat (fok) stieren tussen de 1 en 2 jaar nu onder jongvee (categorie 101 vallen, klopt dit? Indien dit klopt krijgen deze stieren tussen de 1 en 2 jaar op basis hiervan dan ook fosfaatrechten toegekend, omdat op 2 juli 2015 de definitie nog anders was ? of maak ik dan een denkfout.
Gevolg is dan wel dat men mogelijk fosfaatrechten toegekend krijgen die zij niet nodig hebben op het moment van inwerkingtreding (omdat het dan onder diercategorie 104 valt)

Daarnaast heb ik nog een vraag over diercategorie 552 -> opfokkooien, weideschappen en vleeschapen van ... maanden en ouder -> klopt het dat hier het aantal maanden is wegevalen.

Ik hoor graag van je.
Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 11 november 2016 16:25
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Nieuwe consultatie beschikbaar

Vorig jaar wel door 10.2.e bij betrokken maar niet meer aan gedacht. Nog effect op fosfaatrechten?

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 11 nov. 2016 om 13:32 heeft 10.2.e [@rvo.nl](mailto:10.2.e@rvo.nl)> het volgende geschreven:

Nee ik weet van niets.

Waarom worden wij hier niet over geïnformeerd?

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 11 november 2016 11:45
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: Nieuwe consultatie beschikbaar

Ken jij dit? Gr. 10.2.e

Van: Internetconsultatie [<mailto:noreply@internetconsultatie.nl>]
Verzonden: donderdag 10 november 2016 7:01
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Nieuwe consultatie beschikbaar

De wegwijzer naar informatie en diensten van alle overheden

Nieuwe consultatie beschikbaar

**ontwerpwijziging van de Uitvoeringsregeling
Meststoffenwet in verband met de aanpassing van diverse
excretieforfaits alsmede de indeling in diercategorieën.**

Een ontwerpwijziging van de Uitvoeringsregeling
Meststoffenwet in verband met aanpassing dierlijke forfaiten

Open consultatie

Indien deze link niet werkt, kopieer dan onderstaande url en
plak deze in de adresbalk van uw browser:

<http://www.internetconsultatie.nl/urmwijzigingforfaits2017>

Met vriendelijke groet,
Ministerie van Veiligheid en Justitie.

U heeft deze e-mail ontvangen omdat u zich geabonneerd heeft op
berichten over nieuwe consultaties op:

<http://pica.internetconsultatie.nl>.

[Klik hier om uw abonnement op nieuwe consultatie aan te passen](#)

[Klik hier om uw abonnement op nieuwe consultatie te stoppen](#)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar
Datum: vrijdag 16 december 2016 12:34:43

Gedaan ☺

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 16 december 2016 12:20
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

OK

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 16 december 2016 12:20
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Top, dat dacht ik ergens al, maar goed om het zo te checken. Ik pas het aan, oke?

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 16 december 2016 12:20
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Als we de omschrijving houden hebben we zeker geen gedoe. Bij fosfaat zijn nl. de oude omschrijvingen gebruikt.... Wij wijken daar nu alleen bij stieren vanaf. Dat heb ik met 10.2.e afgestemd.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 16 december 2016 12:17
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hoi 10.2.e

Zo staat het nu in de regeling:

Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)	120	drijfmest	11,2	76,3	27,1	–
		vaste	5,3	72,4	27,1	–
		mest				

Als we die inhoudelijk nog steeds oké vinden, vind ik het geen probleem om die op te nemen. Maar dat moet dan ook zeker niet botsen met fosfaatgedoe, dat stukje heb ik niet uitgezocht.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 16 december 2016 11:54
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hoi 10.2.e

Zie onder. Wat vind jij? De omschrijving staat niet in de geharmoniseerde diercategorieën rapportage, maar dit verduidelijkt waarschijnlijk wel wat...

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 16 december 2016 11:50

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Bedankt,

Voor de huidige diercode 120 was toch wel een nadere omschrijving (koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien) -> komt deze nu te vervallen

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 16 december 2016 11:33

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

10.2.e

Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hoi 10.2.e

We kunnen pas de lijn in als de consultatieperiode is afgelopen. Dat is volgende week donderdag. Ik durf niet te zeggen wanneer de publicatie precies is. Hopelijk zo kort mogelijk daarna en in ieder geval voor het einde van het jaar. We houden jullie op de hoogte. Bij 120 hebben we geen nadere omschrijving. De ca's zullen we toevoegen, ook bij schapen. Let op: we zijn er op gewezen dat in het document in de consultatie de voetnoten zijn weggefallen. Hierin was oa het fosfaatforfait voor biomelkgeiten opgenomen (4.1 ipv 4.7). We zullen jullie de regeling sturen als hij af is, zodat jullie alles zo snel mogelijk kunnen checken en verwerken.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 16 december 2016 11:04

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

10.2.e

Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hallo 10.2.e

Nog even een nabrander over de consultatie. Wanneer verwacht jij dat deze wijziging gepubliceerd wordt, Bij RVO zijn wij voorbereiding aan het treffen om de tabellen daarvoor aan te passen, deze publiceren wij pas nadat de regeling definitief is en na een laatste check.

- Moet de omschrijving bij weide- en zoogkoeien (120) nog toegevoegd worden?
- 601 is opfokgeiten en vleesgeiten. Moet categorie 602 dan ook niet opfokgeiten en vleesgeiten zijn? En waarom staat er bij 601 tot **ca** 4 maanden en bij 602 zonder **ca**?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 17 november 2016 10:52

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

10.2.e

Onderwerp: RE: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hoi 10.2.e

Je hebt gelijk met beide punten.

Mbt de fokstieren sluiten we aan bij het CDM advies dat zegt dat deze categorie vanaf 1 jaar geldt. Zie: http://www.wur.nl/upload_mm/b/2/c/9b465f61-f01e-4f07-b4ed-8780fd275ca2_WOt-technical%20report%2045%20webversie.pdf

De definitie van 100, 101 en 102 verandert niet, ondanks dat CDM daar ook over heeft geadviseerd. Het betreft waarschijnlijk een kleine hoeveelheid fosfaatrechten die niet uitgekeerd hadden hoeven worden als we de diercategorie-indeling eerder hadden aangepast. We schatten dus in dat dit geen groot probleem is. Beter in ieder geval dan andersom: dat mensen geen rechten hebben gekregen die het wel hadden moeten krijgen.

We zullen in de uiteindelijke regeling het foutje bij de schapen herstellen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 15 november 2016 11:39

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: FW: Nieuwe consultatie beschikbaar

Hallo 10.2.e

Ik zie dat er een wijziging van de URM voor consultatie voorligt tot 21 december 2016. Ik neem aan dat deze normen gaan gelden vanaf 2017.

Ik zie dat de omschrijving van diercategorie 104 fokstieren gewijzigd is in stieren van 1 jaar en ouder in plaats van stieren van 2 jaar en ouder. Wat is hier de reden van, ik neem aan dat (fok) stieren tussen de 1 en 2 jaar nu onder jongvee (categorie 101 vallen, klopt dit? Indien dit klopt krijgen deze stieren tussen de 1 en 2 jaar op basis hiervan dan ook fosfaatrechten toegekend, omdat op 2 juli 2015 de definitie nog anders was ? of maak ik dan een denkfout.

Gevolg is dan wel dat men mogelijk fosfaatrechten toegekend krijgen die zij niet nodig hebben op het moment van inwerkingtreding (omdat het dan onder diercategorie 104 valt)

Daarnaast heb ik nog een vraag over diercategorie 552 -> opfokkooien, weideschapen en vleeschapen van ... maanden en ouder -> klopt het dat hier het aantal maanden is weggefallen.

Ik hoor graag van je.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 11 november 2016 16:25

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Re: Nieuwe consultatie beschikbaar

Vorig jaar wel door 10.2.e bij betrokken maar niet meer aan gedacht. Nog effect op fosfaatrechten?

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 11 nov. 2016 om 13:32 heeft 10.2.e <10.2.e@rvo.nl> het volgende geschreven:

Nee ik weet van niets.

Waarom worden wij hier niet over geïnformeerd?

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 11 november 2016 11:45

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: FW: Nieuwe consultatie beschikbaar

Ken jij dit? Gr. 10.2.e

Van: Internetconsultatie [<mailto:noreply@internetconsultatie.nl>]

Verzonden: donderdag 10 november 2016 7:01

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Nieuwe consultatie beschikbaar

De wegwijzer naar informatie en diensten van alle
overheden

Overheid.nl

Internetconsultatie

Nieuwe consultatie beschikbaar

**ontwerpwijziging van de Uitvoeringsregeling
Meststoffenwet in verband met de aanpassing van diverse
excretieforfaits alsmede de indeling in diercategorieën.**

Een ontwerpwijziging van de Uitvoeringsregeling
Meststoffenwet in verband met aanpassing dierlijke forfaiten

[Open consultatie](#)

Indien deze link niet werkt, kopieer dan onderstaande url en
plak deze in de adresbalk van uw browser:

<http://www.internetconsultatie.nl/urmwijzigingforfaits2017>

Met vriendelijke groet,
Ministerie van Veiligheid en Justitie.

U heeft deze e-mail ontvangen omdat u zich geabonneerd heeft op
berichten over nieuwe consultaties op:

<http://pica.internetconsultatie.nl>.

[Klik hier om uw abonnement op nieuwe consultatie aan te passen](#)

[Klik hier om uw abonnement op nieuwe consultatie te stoppen](#)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: CDM advies over update
Datum: vrijdag 3 februari 2017 09:16:43

Dag 10.2.e

We hebben het ook gehad over vissen, insecten en wormen. Dat zijn nu landbouwhuisdieren en hebben ook een forfait nodig. We hebben het lijstje besproken dat je al had gemaakt en daar de vraag over gasvormige verliezen bij vaste mest aan toegevoegd. Verder weet ik niet meer zeker of we hebben afgesproken of we zouden vragen of we een advies over een update van bijlage 2 bij de Meststoffenwet in relatie tot bijlage D van de Meststoffenwet.

Ik weet ook niet zeker of ik nu iets vergeet.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 2 februari 2017 21:18
Aan: 10.2.e
Onderwerp: CDM advies over update

10.2.e ik probeer mijn geheugen weer op te frissen. We hadden het erover gehad om advies te vragen om van de Uitvoeringsregeling meststoffenwet bijlage d Diergebonden forfaits, (m3 kg N en kg fosfaat) t/m bijlage j Opbrengsten en gehalten nog een update behoefde. Dus daar moet ik dan een adviesaanvraag van maken. Toch? Of vergeet ik wat?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 1 februari 2017 14:50
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Forfaits vaste mest

10.2.e, ja dat vinden wij wenselijk. Alleen we waren er nog niet toe gekomen om e.e.a. op een rijtje te zetten, want er moeten ook nog zaken uit de tabellen van de mestwetgeving mogelijk aangepast en in elk geval gezien worden of ze aangepast moeten worden.

Daar kom ik nog op terug.

Maar helemaal eens om zoveel mogelijk in een keer mee te nemen en actueel te maken c.q. te updaten

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken
Bezuidenhoutseweg 73
B-passage 4^e verdieping
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: woensdag 1 februari 2017 13:23

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: Forfaits vaste mest

Beste 10.2.e en 10.2.e

Vorig jaar zijn de forfaits voor N-correctie van vaste pluimveemest weer teruggezet naar het oude niveau; dit naar aanleiding van commentaar uit de sector. Er is toen aanbevolen om na te gaan of deze forfaits vast gesteld kunnen worden op basis verschillen in N/P-verhouding in excretie en in mest.

Op dit moment zijn de forfaits voor N-correctie voor pluimveemest dus hoger dan de NH3- en overige N-verliezen in NEMA voor deze systemen. Dit is niet wenselijk. Mogelijk zijn er nog meer N-correctieforfaits voor vaste mest te laag ingesteld.

Het lijkt ons verstandig om opnieuw naar de forfaits voor N-correcties vaste mest (op N/P-verhoudingen) en de gasvormige N-verliezen in NEMA voor deze systemen te kijken en ze opnieuw vast te stellen en forfaits en NEMA te harmoniseren.

Hoe zien jullie dit? Als jullie dit wenselijk vinden, dan zou er een opdracht aan de CDM gegeven kunnen worden. Alle nu aanpassingen in NEMA moeten voor 1 juni in beeld zijn. Er gaat waarschijnlijk veel veranderen (ivm TAN melkvee). We willen proberen nu zoveel mogelijk wijzigingen in een keer door te voeren, om te voorkomen dat we volgend jaar weer een flinke wijziging krijgen. Daarom zou opdracht de komende maanden moeten worden uitgevoerd.

Groeten

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Waterbuffels
Datum: vrijdag 10 februari 2017 13:00:20
Bijlagen: [FW 10.2.e](#) [doc.msg](#)
Prioriteit: Hoog

Hoi 10.2.e

Zie de bijgaande vraag van RVO.nl over waterbuffels. Is hier makkelijk een slimme oplossing te bedenken of is dit er een die zo uitgebreid is dat ik die aan CDM moet stellen voor een adviesaanvraag?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 10 februari 2017 10:48
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: Waterbuffels
Urgentie: Hoog

Dag 10.2.e

Zou je hier nog op willen reageren. Dan kunnen wij het dossier afhandelen.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 5 december 2016 16:29
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Waterbuffels

Dag 10.2.e

Een jaar geleden hebben wij de zaal 10.2.e gehad. Zie bijgevoegde mail en de mailwisseling hieronder.

Ik heb nu een nieuw dossier waar soortgelijk iets speelt. Nu gaat het om waterbuffels. Betreft een bedrijf die zowel melkkoeien als waterbuffels heeft. De meeste buffels gaan op een leeftijd van 9 maanden weg en daarnaast hebben ze ook buffels van ouder dan 2 jaar die nog niet gekalfd hebben. Voor de buffels die op een leeftijd van 9 maanden weggaan moeten ze rekenen met diercategorie 992. Daar speelt eigenlijk hetzelfde als in de zaak 10.2.e. De forfaits zijn niet representatief. Voor de buffels ouder dan twee jaar die nog niet gekalfd hebben is überhaupt geen categorie.

Hoe kunnen we hier mee omgaan?

Optie 1 is om te zeggen moeten ze maar gebruik maken van vrije bewijsleer. Maar zoals in de zienswijze is aangegeven brengt dit hoge kosten met zich mee. Daarnaast zijn de categorieën wel heel erg beperkt. Ik mis bv ook stieren ouder dan 2 jaar. Immers de stieren zijn pas na 3 jaar geslachtsrijp. Welke categorie gebruik je dan?

Optie 2 is een pragmatische oplossing bedenken zoals in de zaak 10.2.e. Zie jullie hier mogelijkheden? Kan de WUR hier wat over zeggen?

Ik hoor graag van je!

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 27 november 2015 13:51
Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Zaak 10.2.e

Beste 10.2.e

De onderzoekers van WUR hebben een voorlopige oplossing bedacht voor jongvee dat 6 maanden op een bedrijf blijft. Zie de bijgevoegde mail. Kunnen jullie hier voor nu mee uit de voeten?

Zouden jullie willen aangeven als deze bedrijfssituatie heel veel voor gaat komen? Dan zullen we CDM moeten vragen om specifieke forfaits.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 16 november 2015 15:03

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Zaak 10.2.e

Dag 10.2.e

Dank je!

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 16 november 2015 15:02

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Zaak 10.2.e

Hi 10.2.e

Ik heb de vraag uitgezet bij mensen van de WUR die verstand hebben van dit soort dingen. Ik kom bij je terug!

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 13 november 2015 14:30

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: zaak 10.2.e

Dag 10.2.e

Bij de handhaving lopen we tegen het volgende aan.

Het is steeds meer een trend dat voor melkvee aparte opfokbedrijven komen. We hebben nu een bedrijf die kalfjes aanvoert als ze 2 weken oud zijn en ze exporteert als ze 6,5 maanden oud zijn. Deze dieren komen in de categorie 101 terecht (jongvee jonger dan 1 jaar). Dit bedrijf

moet rekenen met de norm van categorie 101, terwijl dat niet aansluit bij de feitelijke situatie. Immers categorie 101 gaat ervan uit dat ze het gehele jaar op het bedrijf staan. De opbouw van het forfait is een gemiddelde over dit hele eerste jaar. Als je ze dus maar de eerste 6 maanden op het bedrijf zijn, reken je met een veel te hoge waarde. Want een kalf zal op het einde van zijn eerste jaar meer mest P en N produceren dan wanneer het nog een klein kalfje is.

Nu wil meneer rekenen met categorie 115 (startkalveren voor rosé 0-3 maanden). Maar daar willen we niet in meegaan, want dit sluit totaal niet aan. Ook hebben we gedacht aan cat. 117 (Rose kalveren van 14 dagen tot 8 maanden) maar ook hier willen we niet aan, omdat dit niet aansluit en rosé kalveren ander rantsoen krijgen dan melkkoeien.

Vraag voor de langere termijn is moeten ervoor melkvee niet meer categorieën komen?

Voor dit bedrijf denken we aan de volgende oplossing:
Heeft de WUR inzichtelijk hoe het forfait voor cat. 101 is opgebouwd? Zeg maar de opbouw per maand. Dan zouden wij hier de eerste 6 of 7 maanden van kunnen nemen. Dit komt het dichtste in de buurt bij de werkelijkheid.

Hoe kijk jij hier tegen aan en kun je ons deze gegevens leveren?

Hoor graag van je!

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Datum: vrijdag 27 november 2015 12:57:02

Hallo 10.2.e

Dossier 10.2.e is een lastiger probleem dan op het eerste gezicht lijkt (en dus ook iets latere respons). Je moet maandcijfers hebben, die hebben we wel van de groei, maar niet van het voer. Dat vraagt enige inzet. Hieronder zie je de respons van 10.2.e. Dat is volgens mij niet wat de boer zegt, die zegt zet mij op 2.6, 10.2.e komt op 3.2.

Wij begrepen dat stoppende bedrijven zich op het moment bezig houden met deze categorie. Ik heb intern wat navraag gedaan en de idee is dat dit gezien het effect van de fosfaatrechten icm het opschalen van de bedrijfsgrootte wel een blijvende trend zal kunnen worden.

Dan moeten we er wat structureels mee doen. 10.2.e benadering is een start voor de korte termijn, maar voor de lange termijn vraag dit meer consideratie.

Groet en fijn weekend

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 25 november 2015 11:38
To: 10.2.e
Subject: RE: 10.2.e .doc

Hallo 10.2.e

Inderdaad een lastige vraag. De excretie van jongvee < 1 jaar is namelijk niet constant gedurende het jaar. Die tabel 2 geeft dat ook aan (maar ik kan niet verifiëren of de getallen juist zijn). Wanneer het eigen jongvee betreft maakt dat niet uit omdat er (waarschijnlijk) uitgemiddeld wordt omdat er jaarrond kalveren worden geboren.

Stel het dier wordt geboren op 1 juni en telt dan 6 mnd in jaar 1 en 6 mnd in jaar 2 mee. En stel verder dat in de eerste 6 maanden 1/3 van de totale excretie plaatsvindt. Volgens de forfaits is de jaarexcretie 9,6 kg fosfaat

Rekenwijze volgens bovenstaande aannames:

Jaar 1 forfaits = $6/12 \times 9,6 = 4,8$ werkelijke excretie is $1/3 \times 9,6 = 3,2$
 Jaar 2 forfaits = $6/12 \times 9,6 = 4,8$ werkelijke excretie is $2/3 \times 9,6 = 6,4$

Die boer zegt dus ... ik wordt afgerekend op $290 \times 4,8$ ipv $290 \times 3,2 = 290 \times 1,6 = 464$ kg fosfaat te veel. Dat lijkt me een logische en correcte redenering. (voor een gewoon melkveebedrijf is er altijd een mix van verschillende leeftijden binnen de categorie < 1 jaar en er wordt aangenomen dat je gemiddeld wel goed zit)

Punt is dus .... Hoe stel je vast wat de excretie is per maandleeftijd? Dat kan ik niet zo 1, 2 3 zeggen. Ik heb wel de groeicurves van kalveren (= vastlegging), maar zou daarnaast de veronderstelde voeropname moeten weten. Bij het vaststellen van de forfaits is op jaar basis gerekend en dus zijn de beschikbare rantsoenen ook op jaarbasis. Ik zou moeten puzzelen om 12 maandrantsoenen te definiëren die dan opgeteld precies op de jaarrantsoenen uit de forfaits uitkomen. Lijkt me dat dat werk via de CDM moet lopen (indien gewenst).

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: verslag bijeenkomst handreiking 2017
Datum: maandag 13 februari 2017 12:08:21

Hallo 10.2.e

Nog even ter verificatie.

Klopt het dat voor de normen RVO-excreties 2017 als basis de WUM-rantsoenen zijn gebruikt uit 2011, 2012 en 2013.

Moeten we als basis voor de omrekenfactoren naar vers gras en grasopname jongvee dan ook **deze** jaren gebruiken of de **meest recente 3 jaren** van de WUM (2013, 2014 en 2105). Lijkt mij het laatste.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: woensdag 8 februari 2017 7:11

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e @zuivelnl.org); 10.2.e

Subject: RE: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Dag 10.2.e

Het is me duidelijk. Dank je wel.

Gezien vanuit de houdrijsystemen verwacht je dat fokstieren net als jongvee (van melkvee) voornamelijk voorkomen op een melkveebedrijf en dat voor alle diercategorieën op melkveebedrijven ook dezelfde 'mestsystemen' (drijfmest en vaste mest) in de regelgeving staan. Want in de praktijk zullen op bedrijven die vaste mest hebben, ook de fokstieren op vaste mest staan. Maar ik ben me bewust dat het ontbreken van dit onderscheid niet aan jou ligt. En bovendien kan er, zoals jij al aangeeft, de problematiek zijn dat huisvestingssystemen "door elkaar lopen".

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: dinsdag 7 februari 2017 17:48

Aan: 10.2.e

cc: 10.2.e 10.2.e @zuivelnl.org); 10.2.e

Onderwerp: RE: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Dag 10.2.e

In de meststoffenwet wordt niet bij alle dieren onderscheid gemaakt tussen mestsoorten. Waarom dat is weet ik niet. Bij de berekening voor fokstieren zijn wij uitgegaan van drijfmest. Wij veronderstellen NH3-verliezen bij vaste mest gelijk aan die van drijfmest, de overige-N verliezen zijn bij vaste mest ruim 1% hoger dan bij drijfmest, dat verschil is niet zo groot. Voor potstallen is dat verschil echter groter.

Wanneer overigens onderscheid wordt gemaakt tussen drijfmest en vaste mest moet op bedrijfsnivo ook gekeken worden hoeveel mest als drijfmest wordt opgeslagen en hoeveel mest als vaste mest. Bij potstallen kan 100% vaste mest zijn, maar je hebt ook potstallen met een rooster achter het voerhek, waar drijfmest in zit.

Ik hoop dat het nu duidelijk is. Als onderscheid nodig is tussen vaste mest en drijfmest vergt dat aanpassingen. Daarbij is er dus onderscheid tussen 'gewone' vaste mest en potstalmest.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: maandag 6 februari 2017 17:23

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e (10.2.e @zuivelnl.org); 10.2.e

Subject: RE: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Dag 10.2.e

Ik denkt dat je de vraag anders gelezen heb dan ik heb bedoeld. Het kan ook zijn dat ik de vraag verkeerd heb gesteld ...

Wat ik bedoel:

- Rantsoen van fokstier op roosters (drijfmest) = Rantsoen van fokstier op stro in potstal (vaste mest);
- In regelgeving is netto N-excretie op beide systemen gelijk: 72,2 kg;
- Dan is bruto N-excretie bij gelijke ammoniakemissie en hogere emissie van N2, NO2 en NO toch hoger bij fokstier

op stro?

- Als ik de redenering niet mag omkeren, dan zou er bij een fokstier op stro in een potstal toch een lagere netto N-excretie zijn?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: maandag 6 februari 2017 16:56

Aan: 10.2.e

cc: 10.2.e (10.2.e@zuivelnl.org); 10.2.e

Onderwerp: RE: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Hallo 10.2.e

De WUM houdt zich bezig met de berekening van excreties op basis van rantsoenen en vastlegging.

Daarin vind je echter geen data over ezels en waterbuffels omdat die bijdragen aan de totale mestproductie verwaarloosbaar geacht worden.

Met betrekking tot de vraag over vaste mest van fokstieren: je mag de redenatie met verliezen niet omkeren.

Fokstieren produceren 'onder de staart' andere mest dan jongvee (zie WUM publikaties).

Ik heb ter info de WUM publikatie 2013 voor je bijgevoegd. De excreties staan op pagina 8.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: maandag 6 februari 2017 10:57

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e (10.2.e@zuivelnl.org); 10.2.e

Subject: RE: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Dag 10.2.e

Wij zijn op zoek naar de achterliggende rantsoenen van de volgende diercategorieën (tussen haakjes diernummers):

- Pony's (941)
- Paarden (942)
- Ezels (96)
- Waterbuffelkoeien (991)
- Waterbuffeljongvee (992)

Die kan ik niet halen uit de publicatie. Zijen die er?

Daarnaast vraag ik me af hoe het dan zit met vaste mest van bijvoorbeeld fokstieren (≥ 1 jaar), diercategorie 104. P en bedrijf waar het jongvee vaste mest 'produceert', zal ook de categorie fokstieren dergelijke mest 'produceren'. Ervan uitgaande dat nu voor alle huisvestingssystemen bij fokstieren dezelfde netto N-excretie geldt, zou bij een hoger verlies aan N₂, N₂O en NO, de bruto-excretie op vaste mest hoger zijn dan op drijfmest. Bij eenzelfde rantsoen lijkt me dat niet logisch. Of maak ik een denkfout?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: donderdag 26 januari 2017 11:40

Aan: 10.2.e

cc: 10.2.e (10.2.e@zuivelnl.org); 10.2.e

Onderwerp: RE: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Hallo Allen,

Emissies van vaste mest, ha, daar kun je hele wetenschappelijke verhandelingen over houden, maar dat ga ik niet doen hoor :).

Een lange verhaal kort:

1. Wij hanteren voor vaste mest dezelfde ammoniakemissiefactoren als voor drijfmest
2. We hebben voor vaste mest andere "overige-N"-verliezen (= NO + N₂O + N₂), daarmee worden de totale N verliezen van vaste mest groter dan die van drijfmest.

3. Bij de berekening op bedrijfsniveau moet wel bedacht worden dat op een bedrijf waar stro(oisel) wordt toegepast, meestal een groot deel van de mest als drijfmest opgeslagen wordt.

Voor de liefhebbers een rapport over de herziening van de excretiefacts:

<http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/493181>

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: woensdag 25 januari 2017 9:50

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e@zuivel.nl.org; 10.2.e

Subject: RE: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Beste Allen,

Volgens mij hebben vaste mest en drijfmest inderdaad verschillende gasvormige emissies. Als de RVO tabellen geen onderscheid aangeven weet ik niet zeker of we daar genoeg gegevens over hebben. 10.2.e zou wellicht kunnen duiden of er meer gegevens bekend zijn en welke literatuurbasis hiervoor gebruikt kan worden.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 24 januari 2017 17:30

Aan: 10.2.e

cc: 10.2.e (10.2.e@zuivel.nl.org); 10.2.e

Onderwerp: Re: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Dag 10.2.e

Wat betreft vaste mest of drijfmest voor overige graasdieren kan ik je uitleg volgen. Dat raakt echter niet de Handreiking BEX. Tegelijk roept het bij mij de vraag op of er in de forfaitaire normen van de diverse categorieën graasdieren waarin de netto excretie voor zowel drijfmest als vaste mest geldt, gemakkelijk uit de basisgegevens kan herleid worden of de netto cijfers zijn gebaseerd op drijfmest of op vaste mest (als ten principale er onderscheid wordt gemaakt tussen ammoniakemissie uit drijfmest en vaste mest). Mogelijk kan ik via 10.2.e daarover meer te weten komen. Vandaar dat ik deze e-mail ook naar haar stuur.

Wat betreft het tweede punt heb ik een e-mail naar RVO.nl gestuurd om daarover duidelijkheid te krijgen. Wel is van belang dat we in deze tabel de goede cijfers hebben staan, zodat ook de forfaitaire uitscheidingsnormen juist worden toegepast in de Excretiewijzer. En ook is het relevant als we zouden besluiten om in de Handreiking BEX op de pagina waar de netto excretie in kg N en P van de melkveestapel wordt berekend ook de netto excretiecijfers van de overige graasdieren mee te nemen om zo op bedrijfsniveau voor de graasdieren een totaaloverzicht te krijgen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Op 24 jan. 2017 om 16:36 heeft 10.2.e <10.2.e@wur.nl> het volgende geschreven:

Hallo 10.2.e

Nav ons telefoongesprek van zojuist en overleg met 10.2.e het volgende:

- Tav 'vaste mest bij overige graasdieren', hadden we afgesproken dat 10.2.e nog zou nagaan met welke mestsoort gerekend moet worden. Vaste mest of drijfmest. In ons gesprek van net bleek dat de netto excretie gewoon in de RVO tabel staat. Maar in de KringloopWijzer is het relevant om te weten of het om vaste mest of drijfmest gaat. Nu hebben we voor de mestsoorten waar de RVO-tabellen geen onderscheid gemaakt een

logisch keuze gemaakt, maar soms is het in de praktijk net anders (vaste mest waar we uitgaan van drijfmest). Dan gaat het fout bij opgeven en doorrekenen van de beschikbare mest en mestvoorraden. Dit is te verbeteren door te vragen of het (bij de betreffende overige diersoort) om vaste mest dan wel drijfmest gaat. Tot zover geen probleem. Maar vaste mest heeft een hogere N-emissie dan drijfmest. Dus in principe een lagere netto excretie. Of eigenlijk een onderscheid in netto excretie bij vaste mest of drijfmest. De inhoudelijke kwestie betreft dus eigenlijk of er een andere ammoniakemissie, dan wel andere excretie bij onderscheid tussen vaste en drijfmest bij enkele overige graasdiersoorten hoort. Dit negeren kan ook gewoon, maar om met de meststromen goed uit te komen willen we toch hier onderscheid maken in vaste mest en drijfmest. Dit zou tot vragen kunnen leiden bij gebruikers, als bij overige graasdieren vaste mest of drijfmest geen invloed heeft op de netto excretie.

- Het andere punt dat je nog zou nagaan is of de gemaakte wijzigingen bij overige graasdieren (tabel 4 uit de handreiking) in overeenstemming is met het rantsoen en de excretie van deze dieren bij RVO.

Groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Wageningen UR Livestock Research

Bezoekadres: De Elst 1, 6708 WD Wageningen

Postadres: Postbus 338, 6700 AH Wageningen

T 10.2.e (schakelt door naar mobiel)

E 10.2.e @wur.nl

www.wageningenur.nl/livestockresearch

[Disclaimer](#)

[Twitter](#), [Facebook](#), [Youtube](#), [LinkedIn](#)

Wageningen UR Livestock Research is onderdeel van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO), en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09098104. Het instituut is NEN-EN-ISO 9001:2008 gecertificeerd.

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 20 januari 2017 17:53

Aan: 10.2.e 10.2.e @zuivelnl.org; 10.2.e; 10.2.e

cc: 10.2.e

Onderwerp: verslag bijeenkomst handreiking 2017

Hallo 10.2.e

Bijgevoegd het verslag van ons overleg van hedenochtend.

Groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Wageningen UR Livestock Research

Bezoekadres: De Elst 1, 6708 WD Wageningen

Postadres: Postbus 338, 6700 AH Wageningen

T 10.2.e (schakelt door naar mobiel)

E 10.2.e @wur.nl

www.wageningenur.nl/livestockresearch

[Disclaimer](#)

[Twitter](#), [Facebook](#), [Youtube](#), [LinkedIn](#)

Wageningen UR Livestock Research is onderdeel van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO), en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09098104. Het instituut is NEN-EN-ISO 9001:2008

gecertificeerd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard

ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: excretieforfaits biologische geiten
Datum: vrijdag 17 februari 2017 09:57:51

Hoi 10.2.e , de keuze is niet gemakkelijk. Welke is het makkelijkste voor de sector?

Mijn voorkeur gaat uit naar optie 1.

Gr. 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 14 februari 2017 9:28
Aan: RVO Dist V & H Mest uitvoeringsexperts; RVO Dist JZ Assen
CC: 10.2.e
 10.2.e
Onderwerp: excretieforfaits biologische geiten

Goedemorgen allemaal,

Graag wil ik jullie mening horen over de excretieforfaits voor de biologische geiten.
 De lijn is nu zo dat voor fosfaat men moet kijken naar de SKAL regeling en voor stikstof naar de URM.
 Helaas sluiten de diercategorieën niet bij elkaar aan.

Het probleem in de definitie zit bij de lammeren tot 10 kg. Naar wat mij verteld is zijn dit geiten van 3 mnd. In de nieuwe indeling hebben die een eigen categorie. En bij de rammen, die vallen bij de oude bio-indeling onder overig en bij de nieuwe indeling onder melkgeiten.

Er zijn nu 2 voorstellen, graag hoor ik jullie voorkeur:

Optie 1:

Werkdocument maken met de 2 oude categorieën:

- Melkgeiten en lammeren tot ca. 10 kg

5.8 N

en 4.1 P2O5

- Overige geiten

3.1 N en 3,1 P2O5

Optie 2:

Stikstof de oude indeling geldt en voor fosfaat de nieuwe. Je krijgt dan:

Melkgeiten en lammeren tot 10 kilo

5,8 N

Overige geiten

3,1 N

Overige geiten zijn dan opfoklammeren vanaf 4 maanden en geslachtsrijpe bokken

en

- Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief pasgeboren lammeren en geslachtsrijpe bokken) 4,1 P2O5
- Opfoklammeren en vleesgeiten tot ca. 4 maanden

0.4 P2O5

- Opfoklammeren van 4 maanden en ouder

3.1 P2O5

Graag hoor ik van jullie welke optie de voorkeur heeft bij jullie. Beiden zouden kunnen wat mij betreft.

Graag uiterlijk donderdag de 16 jullie reactie.

Groet 10.2.e

Vervolgbespreking Handreiking BEX 2017 d.d. 22 feb'17

Aanwezig: 10.2.e (EZ), 10.2.e (WUR), 10.2.e (ZuivelNL), 10.2.e (WUR)

In de bespreking d.d. 07 feb'17 zijn acties vermeld die in dit overleg zijn doorgenomen. Bij elke actie van 7-2-2017 is het resultaat en het onderbouwde besluit vermeld.

Opmerkingen en acties

1. (actie nav 20-1-2017:) 10.2.e heeft een aantal wijzigingen gemaakt bij overige graasdieren. 10.2.e zal tabel 4 uit de handreiking nagaan bij RVO of dit in overeenstemming is met de excretie die zij weergeven.

Vervolgactie 7-2-2017: Uitgangspunt is de aangepaste excretietabel van RVO (feb'17). Contact wordt opgenomen met 10.2.e (WUR) en 10.2.e (WUR) voor informatie van gebruikte rantsoenen voor het berekenen van de aangepaste excretiecijfers. Dienen o.a. te worden verwerkt in tabel 4. Aanvullende informatie is uiterlijk 20 feb'17 opgehaald 10.2.e).

- ➔ **Besluit 22-02-2017:** tabel 4 met overige graasdieren lijkt niet meer aan te sluiten op de RVO-tabel. De bijbehorende rantsoenen zijn niet helder. 10.2.e gaat dit nog uitzoeken, niet voor de handreiking van 2017, maar voor de handreiking van 2018. Eventueel in samenwerking met 10.2.e

2. (actie nav 20-1-2017:) Tav 'vaste mest bij overige graasdieren' dient nog te worden nagaan met welke mestsoort gerekend moet worden. 10.2.e gaat dit nog na.

Vervolgactie 7-2-2017: Contact met 10.2.e (WUR) en 10.2.e (EZ) met betrekking tot omschrijving diercategorieën vooral jongvee in relatie tot fokstieren (10.2.e).

- ➔ **Besluit 22-02-2017:** In de RVO-tabel is er onderscheid in vaste mesten drijfmest bij de categorieën 120 en 122. Voor de overige categorieën niet. In handreiking van 2017 wordt dit verschil ook niet aanbracht. In de KringloopWijzer wordt het verschil in mestsoort wel opgevraagd met als doel om de mestromen goed te krijgen. Dit heeft dan geen invloed op de netto excretie en de emissie.

3. (actie nav 20-1-2017:) 10.2.e en 10.2.e benaderen 10.2.e om op korte termijn mee te denken bij kwaliteit weidegras en grasopname jongvee. In de week van 23 januari wordt teruggekoppeld wanneer er duidelijkheid over kan komen.

Vervolgactie 7-2-2017: 10.2.e wordt gevraagd factoren op te leveren volgens huidige rekenmethode met als basis de WUM-cijfers 2011, 2012, 2013 in plaats van dataset K&K 10.2.e).

- ➔ **Besluit 22-02-2017:** de gegevens van K&K 2006 – 2015 worden als bron genomen voor de omrekening van graskuil naar vers weidegras genomen. RE-factor: 1.12; P-factor: 0.97, (1.06 en 0,98 bij zomerstalvoeding) bij een VEM-gehalte van 960 in weidegras.
- ➔ De *achtergrond* hiervan is dat de bronnen van deze factoren niet heel sterk zijn. De gegevens van CVB lieten een VEM-gehalte van weidegras boven de 1000 zien en bleken erg gedateerd te zijn. Actualisatie was zeker nodig, gaf CVB aan. Via Eurofins bleken de gegevens niet zuiver te zijn. Hoewel er legio vers gras monsters zijn, bleken veel van de vers gras monsters bestemd te

zijn voor voederwinning van graskuil. Het CBS rekent ook gehalten in vers gras en graskuil uit, maar baseert zich op Eurofins. Tot hun verrassing dus voor een groot deel gebaseerd op monsters voor voederwinning van graskuil. Daarom is gekozen om de data van het project Koeien & Kansen als bron (weer) te gebruiken. Waarbij de periode 2006 – 2015 de basis vormt. Dit is dezelfde periode die gebruikt is om de validatie van de KringloopWijzer uit te voeren. Het VEM-gehalte van weidegras is echter ongewijzigd gelaten omdat er momenteel geen goede bron is voor een representatief VEM-gehalte voor de gehele melkveehouderij. Dus de beschrijving van de vorige handreiking (periode 2010 – 2016) blijft geldig. Dit betekent dat we met 960 VEM blijven rekenen.

4. (*actie nav 20-1-2017:*) De versie van de website doornemen en binnenkort (7-2-2017, Zodiac) bij elkaar zitten om de wijzigingen door te voeren **10.2.e**

Vervolgactie 7-2-2017: **10.2.e** doet eerste ronde, vervolgens **10.2.e** en dan **10.2.e** (uiterlijk 20 feb;17).

➔ **Besluit 22-02-2017** Aanpassing van de tekst gebeurt na 22-2 door **10.2.e**, waarna **10.2.e** **10.2.e** en **10.2.e** meelesen en suggesties voor verbetering aanleveren.

5. (*actie nav 20-1-2017:*) In de versie van 2017 accreditatie van analysemethode mee te nemen (**10.2.e**). Op pagina 31 van de handreiking.

Vervolgactie 7-2-2017: Bijlage 1 (Protocol voor bemonstering en registratie van voeders_ wordt in overleg met de laboratoria aangepast. Tekstvoorstel wordt vervolgens opgenomen in Handreiking BEX. **10.2.e**

➔ **Besluit 22-02-2017** De accreditatie van de analysemethode wordt nog niet in de handreiking van 2017 meegenomen als vereiste voor 2017. In de toekomst gaat hier wel aandacht voor komen (**10.2.e**). Want dit gaat bij lab ALNN problemen opleveren. In de aanloop naar 2018 wordt dit opnieuw voorgesteld. Wel wordt het aantal te steken monsters bij kuilen met dekkleden herzien (**10.2.e**)

6. (*actie nav 20-1-2017:*) Een nadere duiding van het woord ‘overwegend’ melkvee is nodig. Het voorstel is ‘overwegend melkvee bestaat voor meer dan 50% (of meer) melkkoeien op basis van forfaitaire excretie.’

Vervolgactie 7-2-2017: Bij overwegend komt een voetnoot, waarin opgenomen wordt dat op basis van de forfaitaire fosfaatexcretie het aandeel melkvee van het totaal aantal graasdieren ten minste 75% bedraagt. **5.1.2.e** verifieert dit in overleg met NVWA en RVO (**10.2.e**).

➔ **Besluit 22-02-2017** De beschrijving van het aandeel melkvee wordt overgenomen zoals vorige keer voorgesteld (**10.2.e**)

7. (actie nav 20-1-2017:) Uiterste publicatiedatum 1 maart'17.

Vervolgactie 7-2-2017: Bovenstaande vervolgacties zijn uiterlijk 20 feb'17 afgerond. Publicatiedatum blijft staan.

➔ **Besluit 22-02-2017**: Publicatiedatum is afgesproken op 20-3-2017. 10.2.e verwerkt de wijziging op de teksten in de handreiking. 10.2.e lezen mee en geven suggesties voor eventuele aanpassingen. De Handreiking voor 2017 wordt uiterlijk 20-3-2017 gepubliceerd op de website van RVO (10.2.e).

8. In de BEX - Jongvee kun je jongvee (ook) beperkt weiden en in de KringloopWijzer is dit alleen onbeperkt weiden. Hier moet nog een keer een keuze gemaakt worden.

➔ **Besluit 22-02-2017**: Blijft ongewijzigd in Handreiking BEX 2017. Wordt wel meegenomen in PPS-programma Doorontwikkeling KringloopWijzer en het traject naar 2018 (10.2.e 10.2.e).

9. Automatisch data inlezen in rekensoftware

(actie nav 20-1-2017:) 10.2.e heeft de wens geuit om ook automatisch data in te lezen vanuit de CD-KLW om een BEX berekening uit te voeren met bestaande data van 2016. 10.2.e verifieerd of deze wens echt bestaat en 10.2.e gaat na of de excretiewijzer-software hiervoor geschikt te maken is.

➔ **Besluit 22-02-2017**: Software Excretiewijzer wordt aangepast zodat de (invoer) XML-file van de webservice CD-KLW (KLW2016, schema KW003) ingelezen kan worden voor het doorrekenen van de BEX met gegevens van 2016 om het effect van de nieuwe rekensystematiek in beeld te krijgen (10.2.e). De rekensoftware

10. Rekensoftware

➔ **Besluit 22-02-2017**: Rekensoftware Excretiewijzer zal ook op 20-3-2016 op de site van Koeien & Kansen komen te staan, zodat gebruikers de rekensoftware van 2017 kunnen downloaden. Het downloadadres zal <http://webapplicaties.wur.nl/software/excretiewijzer> zijn. (Actie 10.2.e). De oude blijft downloadbaar via <http://webapplicaties.wur.nl/software/excretiewijzer2016>.

Vervolgbijsluit

Niet gepland, maar in het traject naar 2018 toe zijn weer een aantal wijzigingen van de KringloopWijzer voorgesteld, die ook effect op de excretie hebben. Daarnaast zijn er voorgestelde wijzigingen voor de handreiking van 2017 'on hold gezet' om in aanloop naar 2018 juist uit te werken. Daarom is het verstandig om toch een volgend overleg betreffende aanpassing Handreiking Bedrijfsspecifieke Excretie 2018 te plannen. Op 13-4 is een stuurgroepvergadering gepland betreffende de PPS doorontwikkeling KringloopWijzer. Nadien wordt zsm een overleg gepland (10.2.e).

(Wageningen, 8 mrt'17)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: adviesvraag urm 2017 (2) (2).docx
Datum: maandag 6 maart 2017 10:23:40
Bijlagen: [RE forfaits.msg](#)

Hoi 10.2.e

Volgens mij is de interpretatie van 10.2.e juist, maar hij heeft wel de (verder niet geïntroduceerde) vraag naar het algemeen bekijken van alle forfaits geschrapt. De vraag naar de m3 die we ook wel echt hadden, omdat we daar vragen over hebben gekregen is daarmee ook weggefallen.

Wellicht ten opzichte van de clean versie van 10.2.e een paar zinnnetjes toevoegen zoals: "Het ministerie van Economische Zaken heeft als inspraakreactie op de terinzagelegging van de Uitvoeringsregeling voor de wijziging per 1-1-2017 vragen gekregen over de omvang van de mestproductie in m3. Geconstateerd werd dat deze niet wordt gewijzigd, terwijl de gehalten in de mest wel veranderen. Zou de omvang van de mestproductie in bijlage D moeten of kunnen worden herzien? Wij willen u daarnaast ook vragen om te adviseren over het actualiseren van de overige tabellen D t/m J in de uitvoeringsregeling bij de Meststoffenwet. Zijn er actualiteiten of nieuwe wetenschappelijke inzichten die aanpassing nodig maken?"

Zie voor de m3 vraag de mailwisseling met 10.2.e en 10.2.e. Hierin wordt gesteld dat de vragensteller wel gelijk heeft. Daarom heb ik de vervolgvraag: moeten we daar wat mee?

Groet, 10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e, 10.2.e [<mailto:10.2.e@wur.nl>]

Verzonden: woensdag 1 maart 2017 19:16

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: adviesvraag urm 2017 (2) (2).docx

Goede avond 10.2.e,

Vanmiddag tijd gevonden om de adviesaanvraag URM 2017 te doorgronden.

Daarbij ook nog even te rade gegaan bij 10.2.e, omdat in de bijgevoegd email naar hem werd verwezen.

Ik denk dat we er gezamenlijk wel zo ongeveer uitgekomen zijn.

Om duidelijk te maken wat aan de CDM wordt gevraagd, heb ik de advies aanvraag nu herschreven Ik voeg een track changes versie en een schone versie (clean).

Ik heb verwijzingen naar de tabellen en de bijlagen die moeten worden geactualiseerd in de adviesaanvraag opgenomen.

Is mijn interpretatie juist?

Groet,

10.2.e

-----Original Message-----

From: 10.2.e [<mailto:10.2.e@minez.nl>]

Sent: vrijdag 17 februari 2017 21:44

To: 10.2.e

Subject: Fwd: adviesvraag urm 2017 (2) (2).docx

10.2.e en 10.2.e, hierbij een aangepaste concept-aanvraag. Er zijn wat zaken verduidelijkt en hopelijk neemt dat de vragen weg die er op de vorige versie kwamen van jullie kant.

Graag opmerkingen dan kan ik er een definitieve aanvraag van maken.

Goed weekend,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <10.2.e@minez.nl> <<mailto:10.2.e@minez.nl>>>

Datum: 17 februari 2017 10:01:09 CET

Aan: "10.2.e" <10.2.e@minez.nl> <<mailto:10.2.e@minez.nl>>>

Onderwerp: adviesvraag urm 2017 (2) (2).docx

10.2.e, is de aanvraag zo duidelijker? Ik heb de opmerkingen er voor de volledigheid maar even in laten staan.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl <<mailto:10.2.e@minez.nl>>

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Verzonden: donderdag 15 december 2016 11:28
Aan: 10.2.e ; 10.2.e
CC: 10.2.e

Hallo 10.2.e

Weinig aan toe te voegen. De logica van de vragensteller klopt natuurlijk wel. Maar theorie en praktijk liggen dus niet zo strak op elkaar.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@cbs.nl]
Sent: donderdag 15 december 2016 10:31
To: 10.2.e ; 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: forfaits

Beste 10.2.e

Ik ken de forfaitwijziging niet maar snap dat de vragensteller een verband verwacht tussen een forfaitwijziging voor stikstof en fosfaatexcretie en de mestproductie in m3 en/of de mestsamenstelling. Dat dit verband er niet is komt volgens mij omdat deze forfaits niet in samenhang worden vastgesteld zoals jij ook in je antwoord aangeeft.

Ik stel een paar wijzigingen in jouw antwoord voor.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Verzonden: donderdag 15 december 2016 8:11
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: [Waarschuwing: mail van onbekende mailserver] forfaits

Beste 10.2.e en 10.2.e

Ik heb een vraag naar aanleiding van de URM forfaitwijziging die nu ter inzage ligt. De volgende reactie is binnengekomen:

"Bij geiten zijn de forfaitaire excretienormen voor zowel stikstof als fosfaat fors verhoogd. Logischerwijs zou dat betekenen dat de forfaitaire mestproductie (in m3 per dier) e/of de forfaitaire gehalten in de mest ook hoger worden. Immers de geproduceerde mineralen komen in de mest terecht. Echter zowel de forfaitaire mestproductie als de forfaitaire gehalten in de mest zijn niet aangepast."

Is het correct als ik daar de volgende reactie op geef:

Als de **forfaitaire excretienormen** ~~mineralengehalte van mest~~ veranderen heeft dit geen consequenties voor de hoeveelheid mest in m3 die geproduceerd wordt **of voor het forfaitaire gehalte in de mest. De forfaitaire excretienormen voor stikstof en fosfaat** ~~gehalten in mest~~ worden met een andere rekenwijze bepaald dan de forfaitaire mestproductie per dier **en de forfaitaire mestsamenstelling**, onder andere op basis van bemonsterde en vervoerde mest. Deze forfaits kennen een eigen aanpassingstraject en worden dit jaar niet herzien.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: normen rosekalveren aangepast 2016 - 2017
Datum: dinsdag 14 maart 2017 16:17:20

Per 1 januari 2017 zijn de forfaits veranderd op basis van een advies van CDM over alle forfaits. Die hadden we eerder niet gewijzigd omdat het koeien zijn en deze kort voor het advies uitkwam ook al waren gewijzigd. Dit advies staat gewoon op de CDM site.

Is weet niet precies hoe jullie normaal gesproken omgaan met gewijzigde forfaits als het gaat om afrekening in jaren ervoor. Ik zou daar bij aansluiten.

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 14 mrt. 2017 om 16:12 heeft 10.2.e <10.2.e@rvo.nl> het volgende geschreven:

>

> Hoi 10.2.e

>

> Weet jij iets over aangepaste rosé kalveren op basis van een CDM rapport?

> Ik kan op de site van het CDM hier niets over vinden. Heb jij mogelijk een intern rapport over dit onderwerp beschikbaar?

>

> Groet 10.2.e

>

> Vraag:

> Klant vraagt, nu de commissie van deskundigen beoordeeld heeft dat de forfaitaire normen rosekalveren (116) bijgesteld moeten, hij deze normen ook mag gebruiken over 2016?

>

>

>

>

>

>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: nuka's
Datum: donderdag 23 maart 2017 10:02:56

Nee, volgens mij zitten de kalveren tot 14 dagen bij categorie 100. Dit telt voor de meststoffenwet. Alleen voor de GVE regeling ligt dit anders.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 23 maart 2017 9:54
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: nuka's

Goedemorgen allemaal,

Het onderstaande antwoord is het antwoord zoals we dit nu uitdragen naar buiten toe. Ik ga er vanuit dat dit het juiste antwoord is. Ik heb dit in overleg met 10.2.e gedaan.

1. Tellen kalveren jonger dan 14 dagen (nuka's) wel of niet mee bij diercategorie 101? Of is de stikstof- en fosfaatproductie van deze kalveren verweven in de norm voor melkkoeien?
2. Wordt er bij de nuka's nog onderscheid gemaakt tussen vaarskalveren (bestemd voor de melkveehouderij) of stierkalveren (bestemd voor de vleesveehouderij)?

Antwoord:

Nuka's tot 14 dagen moeten meegeteld worden. Tot 14 dagen gaan ze mee met categorie 101. Na die 14 dagen kunnen ze in die categorie blijven of meegeteld worden in categorie 112, 115 of 117

Wat mij betreft is het hiermee afgerond en helder. Groet 10.2.e

---

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 20 maart 2017 9:56
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: nuka's

Werkt I&R niet met geboortedata ipv diercategorie-indelingen? Dan moet je een interpretatie doen. Komt daar je vraag vandaan 10.2.e? Dan zou ik nog steeds zeggen categorie 100, als onderdeel van het moederdier.

Voor de afvoer heb je geen probleem. Kalfjes mogen volgens mij pas vervoerd worden als ze 14 dagen zijn. Op dat moment zitten ze in een jongveecategorie. Dus volgens mij zou dit uiteindelijk qua uitwerking niet anders moeten zijn bij het fosfaatreductieplan en andere delen van de Meststoffenwet.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 20 maart 2017 9:38
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: nuka's

Hoi 10.2.e

Volgens mij werkt het met het fosfaatreductieplan wel anders aangezien we daar uitgaan van I&R en ik dacht begrepen te hebben dat kalveren binnen 3 dagen in I&R geregistreerd moeten worden. Dat betekent dat ze vanaf dat meetellen ikv de GVE's waar de regeling vanuit gaat. Maar weet niet of de vraag over fosfaatwet of de regeling gaat?

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 20 maart 2017 9:34
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: nuka's

Hoi 10.2.e

Volgens mij heb je gelijk. Ook in de Handreiking BEX staat dat nuchtere kalveren meegerekend worden bij de categorie melk- en kalfkoeien. Dus ik zou zeggen, tot 14 dagen meetellen bij 100, daarna toewijzen aan eigen categorie (afhankelijk van uiteindelijke bestemming).

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 20 maart 2017 8:55
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: nuka's

Hoi 10.2.e

In de sommen die CDM heeft gemaakt over mestproductie tellen de kalfjes tot 14 dagen mee bij de moederkoe, dus categorie 100. Vanwege de fosfaatwet konden de definities niet wijzigen en daarom lijken ze nergens bij te horen.

Of ze in de uitvoering bij 101 of bij 100 geteld moeten worden kan ik niet zeggen zonder een check bij 10.2.e en 10.2.e .
10.2.e en 10.2.e : hoe is hier over gecommuniceerd en gerekend voor fosfaatrechten en het fosfaatreductieplan?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 17 maart 2017 15:51
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: nuka's

Hoi 10.2.e

Weet jij zo in welke diercategorie Nuchtere kalveren horen als ze net geboren zijn en dus jonger dan 14 dagen zijn? Met daarbij het onderscheid de uit eindelijke eindbestemming kalverslachterij of als potentiële melkkoe.

We dragen nu uit dat als ze naar de slachterij gaan, we de kalveren pas gaan tellen als ze in de betreffende categorie zitten 115 of 117. De eerste 14 dagen vallen ze nergens onder en produceren ze dus geen mest.

Als ze de bestemming geen slacht is dan tellen ze direct mee onder diercategorie 101. Zie jij dit ook zo?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

.....
Team Europese Uitvoeringskaders 1
Afdeling Uitvoeringskaders & Betaalorgaan
Directie Kernprocessen EU
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van Economische Zaken

Mandemaat 3 | 9405 TG | ASSEN

.....
T 10.2.e

M 06 10.2.e

E 10.2.e [@rvo.nl](mailto:10.2.e@rvo.nl)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.
Datum: woensdag 29 maart 2017 14:31:14
Bijlagen: [Actielijst aanpassing URM mestamenstelling en excreties.docx](#)

OK, duidelijk.
 Bijgevoegd de stand van zaken nu.
 Is dit akkoord?

Groet,
 10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: woensdag 29 maart 2017 14:21
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Actualisatie tabellen URM.

Beste Allen,

Ik ben het er mee eens dat fundamentele problemen zo snel mogelijk opgelost moeten worden. Ik ben er wel voor om het definitieve rapport af te wachten. De ervaring leert dat de cijfers die de inspraak ingaan anders teveel gaan zwabberen. Het kan dan dus zijn dat het dan te laat is voor de wijziging van 1 januari 2018. Dat is dan vervelend, maar niet anders.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 14:08
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.

10.2.e, dank. Dit hakt er inderdaad in. Alle droge(nde) mest heeft dus veel meer gasvormige verliezen. Logisch dat natte mest (minder contact met de lucht, koeler en minder broei) beperkte verschillen laten zien.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e @minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 7:39
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.

Goede morgen 10.2.e,

Als je op basis van de veranderingen in de N/P-verhoudingen de stikstofverliezen berekend uit stal en mestopslag, dan zijn de schattingen voor de stikstofverliezen uit vaste mest veel hoger dan de schatting die nu worden gebruikt, op basis van NEMA. De tabel hieronder geeft een overzicht (Tabel 4). De laatste twee kolommen geven de verschillen weer tussen de verliezen berekend op basis van N/P-verhoudingen en op basis van NEMA. Het verschil is berekend op basis van gemiddelden en basis van mediaan; in dit geval kun je beter de mediaan gebruiken. De stikstofverliezen zijn uitgedrukt in fracties.

Voor rundvee vaste mest (mestcode 10) is het verschil 28%.

Voor rundvee drijfmest is het verschil slechts 4%.

Voor bij kippenmest en varkensmest zijn de verschillen groot.

De tweede kolom (Valid N) geeft het aantal waarnemingen weer.
 Voor sommige mesten is het aantal waarnemingen best groot maar voor anderen te gering.
 Daarom de vraag; nu voorstel doen of wachten tot we meer resultaten hebben.

Groet,

10.2.e

Tabel 4

	Berekend N-verlies 2013-2015			NEMA verliezen uit stal en opslag als fractie van N-excretie					Verschil N-verliezen o.b.v. transporten t.o.v. NEMA	
		N-verlies als fractie van N-excretie		NH3-N	N2O-N	NO-N	N2	Totaal	Mean	Median
Mestsoort	Valid N	Mean	Median							
10 Rundvee-vaste mest	2733	,399	,437	,081	,005	,005	,025	,116	0,282	0,321
14 Rundvee-drijfmest behalve van vleeskalveren	18962	,150	,160	,087	,002	,002	,020	,111	0,039	0,049
18 Rundvee-mest vleeskalveren, witvlees	1886	,125	,165	,191	,002	,002	,020	,215	-0,090	-0,050
19 Rundvee-mest vleeskalveren, rosé vlees	1659	,229	,236	,127	,002	,002	,020	,151	0,079	0,086
23 Kalkoenen-mest, alle systemen	104	,297	,289	,297	,001	,001	,005	,304	-0,007	-0,015
25 Paarden-vaste mest	628	,243	,300	,124	,005	,005	,025	,159	0,084	0,141
27 Ponys-vaste mest	8	,392	,448	,177	,005	,005	,025	,212	0,180	0,236
32 Kippen-mestband	563	,394	,405	,141	,001	,001	,005	,148	0,246	0,257
33 Kippen-mestband + nadroog	437	,593	,612	,141	,001	,001	,005	,148	0,444	0,464
35 Kippen-strooisel (incl. voliëre/scharrel)	2825	,460	,474	,179	,001	,001	,005	,186	0,274	0,288
39 Vleeskuikens en parelhoenders, alle systemen	1524	,350	,340	,075	,001	,001	,005	,082	0,267	0,257
40 Varkens-vaste mest	627	,505	,528	,115	,005	,005	,025	,150	0,355	0,378
46 Varkens-drijfmest (op)fokvarkens incl. biggen	4770	,224	,281	,151	,002	,002	,020	,175	0,049	0,106
50 Varkens-drijfmest vleesvarkens	9881	,395	,416	,214	,002	,002	,020	,238	0,157	0,177
56 Schapen-vaste mest	139	,234	,252	,151	,005	,005	,025	,186	0,048	0,065
60 Geiten-drijfmest	20	,238	,300							
61 Geiten-vaste mest	848	,305	,320	,091	,010	,010	,050	,161	0,144	0,160
75 Nertsen-vaste mest	371	,607	,666							

-----Original Message-----

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: dinsdag 28 maart 2017 21:57

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: Re: Actualisatie tabellen URM.

10.2.e

Je maakt me nieuwsgierig naar de aard van de verrassende uitkomsten en in hoeverre die van invloed (kunnen) op het besluit om te wachten

Gr 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 28 mrt. 2017 om 21:49 heeft 10.2.e <10.2.e@wur.nl> [mailto:10.2.e@wur.nl] het volgende geschreven:

Goedeavond 10.2.e

Gisteren informeerde ik mondeling over de voortgang m.b.t. de tabellen in de URM.

Het gaat deels om wat kleinere aspecten (definities potstalmest, actualisatie samenstelling kalvergier) maar deels ook om majeure veranderingen.

Die grote veranderingen hebben betrekking op de aanpassing van de stikstofcorrecties (gasvormige stikstofverliezen).

Tot nu toe werden die aangeleverd door NEMA, maar die getallen lijken niet goed voor vooral vaste mest.

Nu heeft 10.2.e al vast een snelle analyse uitgevoerd met een alternatieve methode, op basis van N/P-verhoudingen.

Dat levert interessante resultaten op (vandaag opgeleverd).

Een collega van hem gaat daar deze zomer verder mee aan de slag; het rapport wordt na de zomer

opgeleverd.

De vraag is nu; doen we (de CDM) een voorstel voor actualisatie van de stikstofcorrecties voor vaste mest op basis van de cijfers die we nu hebben (van 10.2.e) of wachten we op het rapport van de collega van 10.2.e 10.2.e ?

Groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.
Datum: woensdag 29 maart 2017 15:21:23
Bijlagen: [Definitie en interpretatie van potstalmest 28-03-2017.docx](#)

Hierbij alvast het advies over potstalmest.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: woensdag 29 maart 2017 14:21
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Actualisatie tabellen URM.

Beste Allen,

Ik ben het er mee eens dat fundamentele problemen zo snel mogelijk opgelost moeten worden. Ik ben er wel voor om het definitieve rapport af te wachten. De ervaring leert dat de cijfers die de inspraak ingaan anders teveel gaan zwabberen. Het kan dan dus zijn dat het dan te laat is voor de wijziging van 1 januari 2018. Dat is dan vervelend, maar niet anders.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 14:08
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.

10.2.e dank. Dit hakt er inderdaad in. Alle droge(nde) mest heeft dus veel meer gasvormige verliezen. Logisch dat natte mest (minder contact met de lucht, koeler en minder broei) beperkte verschillen laten zien.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passagie 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 7:39
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.

Goede morgen 10.2.e

Als je op basis van de veranderingen in de N/P-verhoudingen de stikstofverliezen berekend uit stal en mestopslag, dan zijn de schattingen voor de stikstofverliezen uit vaste mest veel hoger dan de schatting die nu worden gebruikt, op basis van NEMA. De tabel hieronder geeft een overzicht (Tabel 4).

De laatste twee kolommen geven de verschillen weer tussen de verliezen berekend op basis van N/P-verhoudingen en op basis van NEMA.

Het verschil is berekend op basis van gemiddelden en basis van mediaan; in dit geval kun je beter de mediaan gebruiken.

De stikstofverliezen zijn uitgedrukt in fracties.

Voor rundvee vaste mest (mestcode 10) is het verschil 28%.

Voor rundvee drijfmest is het verschil slechts 4%.

Vooraf bij kippenmest en varkensmest zijn de verschillen groot.

De tweede kolom (Valid N) geeft het aantal waarnemingen weer.

Voor sommige mesten is het aantal waarnemingen best groot maar voor anderen te gering. Daarom de vraag; nu voorstel doen of wachten tot we meer resultaten hebben.

Groet,

10.2.e

Tabel 4

	Berekend N-verlies 2013-2015			NEMA verliezen uit stal en opslag als fractie van N-excretie					Verschil N-verliezen o.b.v. transporten t.o.v. NEMA	
		N-verlies als fractie van N-excretie		NH3-N	N2O-N	NO-N	N2	Totaal	Mean	Median
Mestsoort	Valid N	Mean	Median							
10 Rundvee-vaste mest	2733	,399	,437	,081	,005	,005	,025	,116	0,282	0,321
14 Rundvee-drijfmest behalve van vleeskalveren	18962	,150	,160	,087	,002	,002	,020	,111	0,039	0,049
18 Rundvee-mest vleeskalveren, witvlees	1886	,125	,165	,191	,002	,002	,020	,215	-0,090	-0,050
19 Rundvee-mest vleeskalveren, rosévees	1659	,229	,236	,127	,002	,002	,020	,151	0,079	0,086
23 Kalkoenen-mest, alle systemen	104	,297	,289	,297	,001	,001	,005	,304	-0,007	-0,015
25 Paarden-vaste mest	628	,243	,300	,124	,005	,005	,025	,159	0,084	0,141
27 Ponys-vaste mest	8	,392	,448	,177	,005	,005	,025	,212	0,180	0,236
32 Kippen-mestband	563	,394	,405	,141	,001	,001	,005	,148	0,246	0,257
33 Kippen-mestband + nadroog	437	,593	,612	,141	,001	,001	,005	,148	0,444	0,464
35 Kippen-strooisel (incl. volière/scharrel)	2825	,460	,474	,179	,001	,001	,005	,186	0,274	0,288
39 Vleeskuikens en parelhoenders, alle systemen	1524	,350	,340	,075	,001	,001	,005	,082	0,267	0,257
40 Varkens-vaste mest	627	,505	,528	,115	,005	,005	,025	,150	0,355	0,378
46 Varkens-drijfmest (op)fokvarkens incl. biggen	4770	,224	,281	,151	,002	,002	,020	,175	0,049	0,106
50 Varkens-drijfmest vleesvarkens	9881	,395	,416	,214	,002	,002	,020	,238	0,157	0,177
56 Schapen-vaste mest	139	,234	,252	,151	,005	,005	,025	,186	0,048	0,065
60 Geiten-drijfmest	20	,238	,300							
61 Geiten-vaste mest	848	,305	,320	,091	,010	,010	,050	,161	0,144	0,160
75 Nertsen-vaste mest	371	,607	,666							

-----Original Message-----

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: dinsdag 28 maart 2017 21:57

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: Re: Actualisatie tabellen URM.

10.2.e

Je maakt me nieuwsgierig naar de aard van de verrassende uitkomsten en in hoeverre die van invloed (kunnen) op het besluit om te wachten

Gr 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 28 mrt. 2017 om 21:49 heeft 10.2.e <10.2.e@wur.nl> het volgende geschreven:

Goedeavond 10.2.e

Gisteren informeerde ik mondeling over de voortgang m.b.t. de tabellen in de URM.

Het gaat deels om wat kleinere aspecten (definities potstalmest, actualisatie samenstelling kalvergier) maar deels ook om majeure veranderingen.

Die grote veranderingen hebben betrekking op de aanpassing van de stikstofcorrecties (gasvormige stikstofverliezen).

Tot nu toe werden die aangeleverd door NEMA, maar die getallen lijken niet goed voor vooral vaste mest.

Nu heeft 10.2.e al vast een snelle analyse uitgevoerd met een alternatieve methode, op basis van N/P-verhoudingen.

Dat levert interessante resultaten op (vandaag opgeleverd).

Een collega van hem gaat daar deze zomer verder mee aan de slag; het rapport wordt na de zomer opgeleverd.

De vraag is nu; doen we (de CDM) een voorstel voor actualisatie van de stikstofcorrecties voor vaste mest

op basis van de cijfers die we nu hebben (van 10.2.e) of wachten we op het rapport van de collega van 10.2.e 10.2.e ?

Groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Advies 'Nieuwe landbouwhuisdieren'
Datum: vrijdag 14 april 2017 14:45:32

Dank voor je terugkoppeling 10.2.e,

Je hebt gelijk mbt de cijfers achter de komma; het geeft een beeld van heel nauwkeurig. Maar tegelijkertijd staat er tussen haakjes achter dat de onzekerheid een factor twee is (dan hadden die cijfers achter de komma inderdaad achterwege gelaten kunnen worden).

Ik denk dat jullie nu eerst een beslissing moeten nemen of je deze nieuwe dieren nu al wel in de URM wilt opnemen.

De sector is (nog) heel klein, er is/likt geen sprake te zijn van een mestprobleem, en de onzekerheid mbt kengetallen is erg groot.

Zijn er geen andere maatregelen om deze sectoren BMPs mbt mest te laten opvolgen, in overleg met de brancheorganisaties bijvoorbeeld?

Daarbij kunnen ook de zware metalen en andere viezigheden besproken worden.

Ondertussen zouden er kengetallen verzameld moeten worden van bedrijven (ook georganiseerd door de brancheorganisaties).

Over drie of vijf jaar zou ik dan weer om de tafel gaan zitten met de sector en mogelijke opname in de URM bespreken.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: vrijdag 14 april 2017 9:22
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Advies 'Nieuwe landbouwhuisdieren'

10.2.e, een gedegen advies. En volledig, want ook de aspecten van (zware) metalen en andere contaminanten worden genoemd. Dat zou ook in de samenvatting nog even genoemd moeten worden.

Het is allemaal nog niet zo simpel. Als er cijfers opgenomen moeten worden in de URM, lijkt me dat de getallen uit het advies zouden moeten worden afgerond naar boven, vanwege de onzekerheid. Dat is het enige puntje wat ik eigenlijk mis. Hoewel in de tekst op de onzekerheid gewezen wordt, wordt verder wel heel precies gerekend en in de samenvatting als precieze cijfers gepresenteerd

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: donderdag 13 april 2017 18:35
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e

Onderwerp: Advies 'Nieuwe landbouwhuisdieren'

Beste 10.2.e

Bijgevoegd het advies van de CDM over forfaits met betrekking tot nieuwe landbouwhuisdieren.

Als iets onduidelijk is dan hoor ik dat graag.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: P-gehalte van melk
Datum: woensdag 31 mei 2017 15:15:09

Hoi 10.2.e

Het lijstje is in het fosfaatreductieteam besproken. We willen graag een onderzoek(je) laten uitvoeren naar de fosfaatgehalten in melk met de nieuwe meetmethode. We moeten er voor zorgen dat we een wetenschappelijk goed onderbouwd cijfer krijgen, zodat dit ook in de mest-berekeningen gebruikt kan worden. Ik denk dus dat het handig is om daar WUR voor in te schakelen en samen te werken met QLIP. We kunnen het resultaat dan vervolgens aan CDM voorleggen ter toetsing en vervolgens kan WUM het nieuwe cijfer gebruiken.

Wie van Wageningen vragen we hiervoor en hoe financieren we dit?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 29 mei 2017 10:25
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: P-gehalte van melk

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <10.2.e@wur.nl>
Datum: 16 mei 2017 16:29:59 CEST
Aan: "10.2.e" <10.2.e@cbs.nl>, "10.2.e" <10.2.e@wur.nl>, 10.2.e <10.2.e@minez.nl>
Onderwerp: Antw.:^[FSI] P-gehalte van melk^[PDI]

Duidelijk. Het is wel de vraag of het nu een handig moment is om forfaits/excretieberekeningen up te daten, omdat het nu het moment dat er gerekend wordt hoeveel er gekort moet worden. Moet 10.2.e maar bespreken.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@cbs.nl]
Sent: dinsdag 16 mei 2017 16:25
To: 10.2.e (10.2.e@minez.nl)
Subject: RE: P-gehalte van melk

Hallo 10.2.e e.a.,

In de excretieberekening van melkvee maken we grotendeels gebruik van jaarlijks beschikbare gegevens zoals voerverbruik en -samenstelling. Een aantal gegevens, de zogenaamde vaste kengetallen, veranderen alleen als er op basis van onderzoek nieuwe gegevens beschikbaar zijn. Onder andere (jaartal laatste update is schatting):

- N- en P- gehalten van dieren (deze zijn voor rundvee erg gedateerd, laatste

update 1930? maar actualiseren is zeer kostbaar en het is de vraag of de excretie hier veel door zal veranderen);

- Begin- en eindgewicht van dieren per leeftijdscategorie – laatste update 2003;
- P- gehalte melk – laatste update 2003;
- Vaste kengetallen in de VEM-dekking van jongvee (%krachtvoer, %graskuil, %snijmaïs) – laatste update 2007;
- Parameters in de voederbehoefteberekening (BEX-berekening voor melkkoeien en voederbehoefte jongvee) – laatste update 2006.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: dinsdag 16 mei 2017 15:52

Aan: 10.2.e (10.2.e@minez.nl)

Onderwerp: RE: P-gehalte van melk

Het zou passen bij onderbouwing forfaits.

10.2.e misschien 10.2.e en 10.2.e hierna vragen.

10.2.e zijn er nog meer onderdelen in de berekening voor melkvee die verbeterd/gereviewed zouden moeten worden? Dan beter in één keer meenemen.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@cbs.nl]

Sent: dinsdag 16 mei 2017 9:50

To: 10.2.e (10.2.e@minez.nl)

Subject: P-gehalte van melk

Beste mensen,

Onlangs ben ik geïnformeerd door 10.2.e van NZO over het P-gehalte van melk in 2016 (zie bijlage). 10.2.e van Qlip gaf hierbij de volgende toelichting:

“In het kader van een NZO-programma is door Qlip in 2016 op twee momenten (weideperiode en stalperiode) het P-gehalte van rauwe melk bepaald. Dat onderzoek is uitgevoerd met een door de RvA geaccrediteerde ICP-MS methode. Die laat toe om tegen marginale kosten P mee te bepalen. Zo zijn we aan de gecommuniceerde getallen gekomen. We hebben (nog) geen andere actuele P-getallen in boerderijmelk.

Per onderzoekmoment zijn aselect 150 boerderijtankmonsters geselecteerd en per 15 samengevoegd, resulterend in 10 mengmonsters voor de weideperiode en 10 mengmonsters voor de stalperiode. Het gemiddelde gemeten P-gehalte in de 10 mengmonsters in mei was 1,018 g P/kg melk, in november 1,050 g P/kg melk. Met 150 aselect melkveehouderijbedrijven vertegenwoordigd per moment mogen beide gemiddelden representatief worden geacht voor het P-gehalte van de NL

boerderijmelk in deze weken.

Ter verdere onderbouwing/verificatie zou Qlip de zogeheten referentiemelk kunnen gaan onderzoeken op P-gehalte. Referentiemelk is mengmelk die wekelijks wordt bereid uit minimaal een tiental deelpartijen rauwe mengmelk uit heel Nederland. Deze referentiemelk wordt door ons en de meeste zuivelfabrieken gebruikt voor de niveaubewaking bij gehaltebepalingen met infraroodapparatuur. De bijbehorende referentiewaarden worden wekelijks bij Qlip in Zutphen bepaald. Aan deze set bepalingen zouden we een P-meting met ICP-MS kunnen toevoegen. Het hele jaarpatroon van het gemiddelde P-gehalte in aan fabrieken geleverde melk kan dan slechts 52 metingen in beeld worden gebracht. “

Sinds 2003 wordt gerekend met een P-gehalte van 0,97 g P/kg melk. Deze waarde wordt algemeen toegepast en heeft als bron Valk et al. (2002).

Wat opvalt aan de cijfers in de bijlage is dat geen enkele waarde kleiner of gelijk is aan 0,97. Als de fosfaatuitscheiding berekend wordt met het gemiddelde P-gehalte van melk in de bijlage dan valt deze 2 miljoen kg lager uit!

Is het een idee om de actualisering van het P-gehalte van melk te laten onderzoeken door de CDM waarbij ook de methode en het voorstel van Qlip meegenomen worden?

Hoe kijken jullie hier tegenaan? Ik hoor graag jullie reactie.

Groet, ^{10.2.e}

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: P-gehalte van melk
Datum: dinsdag 6 juni 2017 09:19:59

10.2.e, dan moeten we een mooie onderzoeksvraag maken en die uitzetten bij 10.2.e en 10.2.e en hen vragen om 10.2.e te betrekken. Het zou fijn zijn als we dit werk door 10.2.e kunnen laten betrekken bij het berekenen van de definitieve fosfaatcijfers over 2017. Ben jij morgenochtend op kantoor? Dan kunnen we het even doorspreken. Vandaag kan ook, maar dan telefonisch, want ik werk vanuit huis vandaag.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:24
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: P-gehalte van melk

10.2.e het zou mij niet verbazen als we bij ANK wat onderuitputting over 2017 hebben. Dus dat zou mogelijkheden geven voor financiering. Mits we goed onderbouwen etc

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 1 juni 2017 11:34
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: P-gehalte van melk

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <10.2.e@wur.nl>
Datum: 1 juni 2017 11:31:30 CEST
Aan: "10.2.e" <10.2.e@minez.nl>
Onderwerp: Antw.:^[FSI] P-gehalte van melk^[PDI]

Bedoel je een losse opdracht over P in melk, dan kom je bij Livestock Research terecht 10.2.e en collega's) en WU (10.2.e).
 10.2.e).

Geen idee hoeveel dit soort analyses kosten (inclusief de tijd benodigd voor

bemonstering e.d.). Het gaat om 52 metingen van P met ICP-MS.

Een analyse van een watermonster op P met ICP-MS bij het WUR-lab hier kost 10,80 Euro (zonder voorbehandeling). Geen idee hoe dat met melk zit. Stel als dat 50 Euro kost, dan zit je op de 2500 Euro.

Tijd nodig voor bemonstering e.d.. Paar duizend Euro.

Verwerking van de gegevens (niet complex; paar duizend Euro)

Rapportage: Paar duizend Euro.

Dus, heel ruwweg ergens tussen de 10 en 20 kEuro (maar mijn kennis over melk gaat niet verder dan dat het lekker is bij de lunch).

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: donderdag 1 juni 2017 11:10
To: 10.2.e
Subject: RE: P-gehalte van melk

10.2.e als we een wetenschappelijk goed onderbouwd cijfer willen, zodat dit ook in de mest-berekeningen gebruikt kan worden met vervolgens een toetsing van CDM, Wie zou dan samen met QLIP dat moeten/kunnen oppakken binnen WUR. En dan natuurlijk de hamvraag of je enig idee hebt van de kosten

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: dinsdag 16 mei 2017 15:52
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: P-gehalte van melk

Het zou passen bij onderbouwing forfaits.

10.2.e misschien 10.2.e en 10.2.e hierna vragen.

10.2.e, zijn er nog meer onderdelen in de berekening voor melkvee die verbeterd/gereviewed zouden moeten worden? Dan beter in één keer meenemen.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@cbs.nl]
Sent: dinsdag 16 mei 2017 9:50
To: 10.2.e (10.2.e@minez.nl)
Subject: P-gehalte van melk

Beste mensen,

Onlangs ben ik geïnformeerd door 10.2.e van NZO over het P-gehalte van melk in 2016 (zie bijlage). 10.2.e van Qlip gaf hierbij de volgende toelichting:

“In het kader van een NZO-programma is door Qlip in 2016 op twee momenten (weideperiode en stalperiode) het P-gehalte van rauwe melk bepaald. Dat onderzoek is uitgevoerd met een door de RvA geaccrediteerde ICP-MS methode. Die laat toe om tegen marginale kosten P mee te bepalen. Zo zijn we aan de gecommuniceerde getallen gekomen. We hebben (nog) geen andere actuele P-getallen in boerderijmelk.

Per onderzoekmoment zijn aselect 150 boerderijtankmonsters geselecteerd en per 15 samengevoegd, resulterend in 10 mengmonsters voor de weideperiode en 10 mengmonsters voor de stalperiode. Het gemiddelde gemeten P-gehalte in de 10 mengmonsters in mei was 1,018 g P/kg melk, in november 1,050 g P/kg melk. Met 150 aselect melkveehouderijbedrijven vertegenwoordigd per moment mogen beide gemiddelden representatief worden geacht voor het P-gehalte van de NL boerderijmelk in deze weken.

Ter verdere onderbouwing/verificatie zou Qlip de zogeheten referentiemelk kunnen gaan onderzoeken op P-gehalte. Referentiemelk is mengmelk die wekelijks wordt bereid uit minimaal een tiental deelpartijen rauwe mengmelk uit heel Nederland. Deze referentiemelk wordt door ons en de meeste zuivelfabrieken gebruikt voor de niveaubewaking bij gehaltebepalingen met infraroodapparatuur. De bijbehorende referentiewaarden worden wekelijks bij Qlip in Zutphen bepaald. Aan deze set bepalingen zouden we een P-meting met ICP-MS kunnen toevoegen. Het hele jaarpatroon van het gemiddelde P-gehalte in aan fabrieken geleverde melk kan dan slechts 52 metingen in beeld worden gebracht. “

Sinds 2003 wordt gerekend met een P-gehalte van 0,97 g P/kg melk. Deze waarde wordt algemeen toegepast en heeft als bron Valk et al. (2002).

Wat opvalt aan de cijfers in de bijlage is dat geen enkele waarde kleiner of gelijk is aan 0,97. Als de fosfaatscheiding berekend wordt met het gemiddelde P-gehalte van melk in de bijlage dan valt deze 2 miljoen kg lager uit!

Is het een idee om de actualisering van het P-gehalte van melk te laten onderzoeken door de CDM waarbij ook de methode en het voorstel van Qlip

meegenomen worden?

Hoe kijken jullie hier tegenaan? Ik hoor graag jullie reactie.

Groet, ^{10.2.e}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

CDM-Advies 'Groenbemesters'

Samenvatting

Het ministerie van Economische Zaken heeft de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) advies gevraagd over toepassing van groenbemesters voor vermindering van de nitraatuitspoeling op bouwland. Op dit moment geldt na maïs op zand- en lössgrond de verplichting een vanggewas in te zaaien. De vraag is bij welke andere gewassen dat ook een mogelijkheid zou zijn en welke randvoorwaarden daarbij in acht moeten worden genomen. De beantwoording van de vragen van het ministerie en het opstellen van het advies zijn vooral gebaseerd op een inhoudelijke beoordeling van de beschikbare informatie. Er is geen rekening gehouden met aspecten als handhaving.

Verplicht vanggewas

Een verplicht vanggewas (onbemeste groenbemester) is vooral zinvol bij tijdige inzaai en na gewassen die veel stikstof (N) in de bodem nalaten. Als uiterste inzaaidatum van de groenbemester wordt 1 oktober voorgesteld, omdat daarna de N-opname door de groenbemester beperkt is. Op kleigrond wordt doorgaans in het najaar geploegd. Het is dan niet zinvol om nog laat een groenbemester te zaaien. Afhankelijk van het ploegtijdstip is het in dat geval logischer uit te gaan van een uiterste zaaidatum van bijvoorbeeld 1 september (ploegen in oktober) of 15 september (ploegen in november) i.p.v. 1 oktober. Tabel 4 geeft een overzicht van gewassen die veel N in de bodem nalaten na de oogst.

Stikstofbemesting en –gebruiksnorm groenbemester

Een N-bemesting van een groenbemester is alleen zinvol bij een vroege inzaai, na hoofdgewassen die weinig N in de bodem nalaten en als het doel extra aanvoer van organische stof is of aaltjesbestrijding. Praktisch gezien betekent dit dat vooral na graan- en graszaadgewassen en koolzaad toekenning van een N-gebruiksnorm zinvol is. Tabel 5 geeft een voorstel voor mogelijke N-gebruiksnormen.

Randvoorwaarden bij de teelt van een groenbemester

Voor een goede ontwikkeling is het van belang uit te gaan van geadviseerde zaaizaadhoeveelheden van goede kwaliteit (Tabel 6). Voor de beperking van de uitspoeling hebben wintervaste soorten de voorkeur. Wintervastheid is vooral op zandgrond van belang. Bij de keuze van de groenbemester speelt het risico van aaltjesvermeerdering een rol. Voor een goede aaltjesbeheersing kan het noodzakelijk zijn soorten te kiezen die uit oogpunt van vermindering van uitspoeling minder gunstig zijn. Daarom is in Tabel 6 ook relevante informatie opgenomen over het risico van aaltjesvermeerdering bij de teelt van gangbare groenbemesters.

De CDM adviseert om:

- Bij een verplicht vanggewas (onbemeste groenbemester) uit te gaan van een uiterste zaaidatum van 1 oktober voor zand- en lössgronden en, afhankelijk van ploegtijdstip in de herfst, van 1 of 15 september voor kleigronden.
- De inzaaiverplichting te laten gelden na hoofdgewassen die relatief veel N nalaten, zoals pootaardappelen, tulpen, vroege aardappelen en groentegewassen (bloemkool, broccoli, sla).
- Een N-gebruiksnorm toe te kennen aan groenbemesters die voor 1 september worden gezaaid na gewassen die weinig N nalaten (vooral graan- of graszaadgewassen) en aan groenbemesters die worden geteeld als hoofdgewas t.b.v. aaltjesbestrijding.
- De keuze van de groenbemester (wel of niet wintervast) over te laten aan de boer opdat de risico's van aaltjesvermeerdering kunnen worden beperkt.
- Voor een goede ontwikkeling van de groenbemester de algemene richtlijnen voor zaaizaadhoeveelheid in acht te nemen (Tabel 6).

1. Inleiding

Het ministerie van Economische Zaken heeft de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) advies gevraagd over toepassing van groenbemesters voor vermindering van de nitraatuitspoeling op bouwland. Op dit moment geldt na mais op zand- en lössgrond de verplichting een vanggewas in te zaaien. De vraag is bij welke andere gewassen dat ook een mogelijkheid zou zijn en welke randvoorwaarden daarbij in acht moeten worden genomen. Het ministerie heeft de volgende vragen gesteld (zie ook bijlage 1):

1. De hoogte van de stikstofgebruiksnorm bij toepassing van een groenbemester:
  - 1.1. Voor welke hoofdgewassen is een verplichte inzaai van een groenbemester zonder aanvullende stikstofnorm een optie en is er verschil tussen grondsoorten?
  - 1.2. Voor welke hoofdgewassen kan in welke mate de stikstofgift van welke groenbemester als volgtteelt naar beneden bijgesteld worden en is er verschil tussen grondsoorten?
  - 1.3. In welke mate gaat het verlagen of achterwege laten van de stikstofgift ten koste van de opbrengst en daarmee het stikstofopnemende vermogen van de groenbemester?
  - 1.4. Welke neveneffecten zijn er waarmee rekening moet worden gehouden als er geen of minder stikstofbemesting op een groenbemester mag worden gegeven?
2. Randvoorwaarden bij de inzet van een groenbemester (al dan niet als vanggewas):
  - 2.1. Tot welk moment in de nazomer is het zaaien van een groenbemester, al dan niet als vanggewas, nog effectief en is daarbij een eventuele startgift van stikstof nog van invloed?
  - 2.2. Welke zaaizaadhoeveelheid is nodig om een effectief gewas als groenbemester/vanggewas te krijgen?
  - 2.3. In welke mate is er invloed op de effectiviteit van een groenbemester die in de winter gemakkelijk bevroest en afsterft en is daarbij nog onderscheid te maken tussen grondsoorten?
  - 2.4. Welke groenbemesters, al dan niet als vanggewas, kunnen nog laat in de nazomer worden gezaaid zonder risico op doodvriezen bij (zwaardere) (nacht)vorst?
  - 2.5. Zijn er andere randvoorwaarden dan die vanuit de vorige vragen naar voren komen en relevant zijn? Zo ja, in welke mate?

De achtergrond van de gestelde vragen is om te verkennen of met groenbemester de nitraatverliezen op bouwland kunnen worden verminderd of zelfs tot nul terug gebracht kunnen worden. Daar het aannemelijk is dat er (grote) verschillen zijn tussen hoofdgewassen ten aanzien van de nitraatresten die na de oogst in de bodem nog aanwezig zijn, zou het kunnen zijn dat een groenbemester in bepaalde situaties geen of minder stikstof uit bemesting, dus geen of een lagere startgift, nodig heeft om tot goede wasdom te komen. In deze notitie worden de hiervoor vermelde vragen beantwoord.

2. Werkwijze

De adviesaanvraag is 18 januari 2017 per email ontvangen. Verzocht is om het advies uiterlijk 17 februari 2017 op te leveren; het gaat om een snelle advisering op basis van kwalitatieve overwegingen.

Het advies is opgesteld door een ad hoc werkgroep bestaande uit 10.2.e (Wageningen Livestock Research), 10.2.e (Wageningen Plant Research), 10.2.e (Nutrient Management Institute NMI), 10.2.e (Wageningen Plant Research), 10.2.e (Wageningen Environmental Research), 10.2.e (CDM, Wageningen Environmental Research) en 10.2.e (CDM, Wageningen Environmental Research). Voor de beantwoording van de vragen is gebruik gemaakt van een combinatie van literatuuronderzoek en expert kennis.

De vragen en relevante literatuur zijn besproken op 6 februari 2017. Een eerste versie van dit advies is op 10 februari 2017 per email naar de leden van de werkgroep gestuurd. Een aangepaste en geaccordeerde versie is per email op 17 februari 2017 naar het ministerie van EZ gestuurd.

3. Achtergrond; literatuurscan

Doelen van groenbemesters

Een groenbemester wordt in de landbouw voor verschillende doeleinden gebruikt. Voor het verminderen van de nitraatuitspoeling is de functie als vanggewas van belang. De groenbemester neemt na de oogst van het hoofdgewas stikstof (N) op die na inwerken van de groenbemester weer deels beschikbaar komt voor het volgende hoofdgewas. De effectiviteit hangt af van de hoeveelheid N die de groenbemester opneemt en de mate waarin het volggewas in staat is de vrijgekomen N uit de groenbemester te benutten.

Een verlaging van de uitspoeling, via het telen van een groenbemester als nagewas, kan op twee manieren worden bereikt. Ten eerste in een situatie dat de gebruiksnorm voor het hoofdgewas volgend op de groenbemester gelijk is aan het bemestingsadvies; dan kan de N-bemesting van dat hoofdgewas worden verlaagd ter omvang van de nalevering vanuit de groenbemester, waardoor het N-overschot afneemt. Vindt er geen korting van de N-bemesting van het hoofdgewas plaats dan heeft het vanggewas weinig effect op de uitspoeling. Ten tweede in een situatie dat de gebruiksnorm voor het hoofdgewas volgend op de groenbemester lager is dan de adviesgift; dan is er een tekort aan N en zal de nalevering vanuit de groenbemester leiden tot een hogere N-beschikbaarheid en daardoor tot een hogere N-opname van het hoofdgewas waardoor het N-overschot afneemt. Het Handboek Bodem en Bemesting geeft richtlijnen voor de te verwachten nalevering in relatie tot type groenbemester, zaaitijdstip en inwerktijdstip van de groenbemester (voor- of najaar).

Naast de functie als vanggewas wordt een groenbemester ook gebruikt voor aanvoer van extra organische stof. Als dit het doel is wordt de groenbemester meestal vroeg gezaaid (vaak na graan) en bemest om voldoende biomassa te krijgen. Een ander doel van een groenbemester kan verbetering van de bodemstructuur zijn. Ook hiervoor is een goed ontwikkeld gewas nodig met voldoende biomassa voor een goede intensieve beworteling en kan bemesting nodig zijn. Tenslotte kan een groenbemester ook als doel hebben de bestrijding van bodemgebonden pathogenen zoals aaltjes. Hiervoor worden vaak specifieke soorten gebruikt die een specifieke aaltjespopulaties omlaag kunnen brengen. Zo heeft tagetes een specifieke werking tegen het aaltje *Pratylenchus penetrans* doordat deze groenbemester een stof bevat die die aaltjes doodt. Ook kunnen groenbemesters aaltjes uit hun rusttoestand (cysten) lokken, waarna ze vervolgens verhongeren bij gebrek aan een goede waardplant (zo werkt bijvoorbeeld bladrammenas tegen bietencystenaaltjes). Voor een goede bestrijding is een goede ontwikkeling van belang en moet onkruidontwikkeling (waardplant voor aaltjes) worden voorkomen. Daarom wordt de groenbemester meestal bemest. Naast het aaltjesbestrijdend effect van specifieke soorten heeft de teelt van een groenbemester ook invloed op de vermeerdering van plantparasitaire aaltjes en kan daardoor een negatief effect uitoefenen op de gewasgroei van het volggewas. Dit speelt vooral bij de teelt van akker- en tuinbouwgewassen en niet op melkveebedrijven.

Stikstofgebruiksnormen voor groenbemesters

In de mestwetgeving kan voor groenbemesters onder voorwaarden een N-gebruiksnorm worden toegepast (Tabel 1). Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar grondsoort en type groenbemester (wel of niet vlinderbloemig). Deze gebruiksnormen zijn van toepassing als wordt voldaan aan een aantal voorwaarden. De groenbemester moet voor 1 september worden gezaaid. Voor groenbemesters op zand, löss en veen geldt dat deze pas na 1 december mogen worden ondergeploegd. Op klei moet de groenbemester minimaal 8 weken aantoonbaar op het veld hebben gestaan. Een uitzondering wordt gemaakt voor groene braak, waarbij de groenbemester minimaal tien weken in het groeiseizoen op het land staat en aansluitend daarop een volggewas wordt geteeld. De gebruiksnormen gelden niet voor groenbemesters die aansluiten op maïs (op dit moment is een vanggewas na maïs op zand en löss wettelijk verplicht).

Tabel 1. N-gebruiksnormen (kg/ha/jaar) voor groenbemesters, als functie van grondsoort (Bron: RVO).

	Klei, Veen	Zand, Löss
Niet vlinderbloemigen	60	50
Vlinderbloemigen	30	25

N-opname

Voor een effectieve inzet van groenbemesters als vanggewas zijn twee aspecten van belang. De groenbemester moet zich na de oogst van het hoofdgewas nog voldoende kunnen ontwikkelen. Dit hangt vooral samen met het oogsttijdstip van het hoofdgewas. Daarnaast is de inzet vooral zinvol na hoofdgewassen die relatief veel stikstof achterlaten. Op beide aspecten wordt hieronder ingegaan.

Op basis van resultaten van onderzoek uit de jaren negentig is een relatie afgeleid tussen de bovengrondse N-opname en de temperatuursom in de periode tussen inzaaien en inwerken van het vanggewas (Schröder et al., 1996). Met behulp van deze relatie kan voor verschillende inzaaitijdstippen de N-opname worden geschat. In Tabel 2 zijn de resultaten weergegeven voor zowel Zuid- als Noord-Nederland wanneer het vanggewas op 1 april wordt ingewerkt. Er is uitgegaan van veeljarige temperatuurgemiddelden. Voor de ondergrondse N-opname is ervan uitgegaan dat deze 15% van de bovengrondse N-opname bedraagt. Deze waarde is ook gebruikt in de studie naar teeltvervroeging bij aardappelen en snijmaïs (Verhoeven et al., 2011).

Uit de berekende N-opname blijkt dat bij een gemiddelde temperatuur, inzaai in augustus-september het meest effectief is. Bij inzaai na 1 oktober is de N-opname beperkt. Benadrukt moet worden dat de gebruikte relatie is afgeleid voor de wintervaste vanggewassen winterrogge en onderzaai van Italiaans raaigras. Verder ging het om onbemeste vanggewassen na de teelt van snijmaïs op zandgrond. De verwachting is dat de N-opname niet sterk zal verschillen tussen zand- en kleigrond.

Tabel 2. Berekende gemiddelde N-opname (kg per ha) van een vanggewas (boven- en ondergronds) in relatie tot zaaitijdstip (berekend op basis van relatie tussen bovengrondse N-opname en temperatuursom tussen zaai en inwerken zoals afgeleid in Schröder et al (1996), en de aanname dat de ondergrondse N-opname 15% van de bovengrondse opname bedraagt). Berekeningen zijn gedaan voor Noord en Zuid-Nederland.

Zaaitijdstip	Noord	Zuid	Gem Noord en Zuid
10 aug	108	116	112
20 aug	88	95	91
1 sept	68	74	71
10 sept	51	57	54
20 sept	36	42	39
1 okt	22	28	25
10 okt	11	16	13
20 okt	2	7	4
1 nov	0	0	0

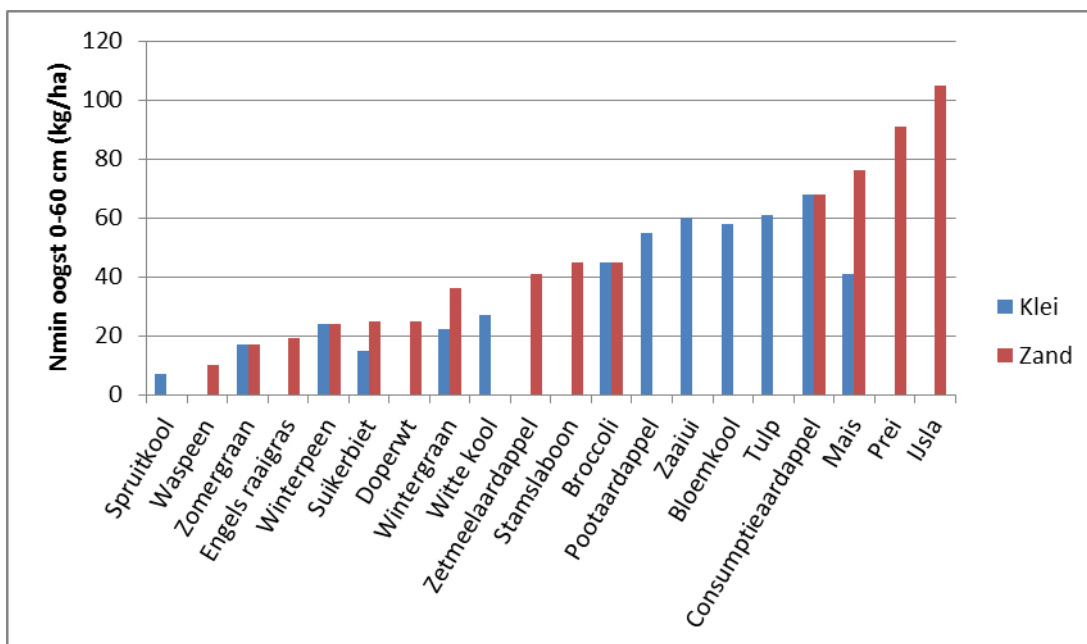
Minerale N in de bodem na de oogst

In Figuur 1 is de hoeveelheid minerale N (Nmin) weergegeven die na de oogst van het gewas in de bodem achterblijft. De gegevens zijn afkomstig van het project Sturen op Nitraat (Van Enckevort et al., 2002). In dat project zijn een groot aantal veldproeven geanalyseerd en is voor een aantal gewassen een relatie afgeleid tussen N-bemesting en Nmin na de oogst. Het betreft dus berekende waarden die zijn gebaseerd op proefvelddata van voor 2000. Relatief hoge Nmin-waarden werden

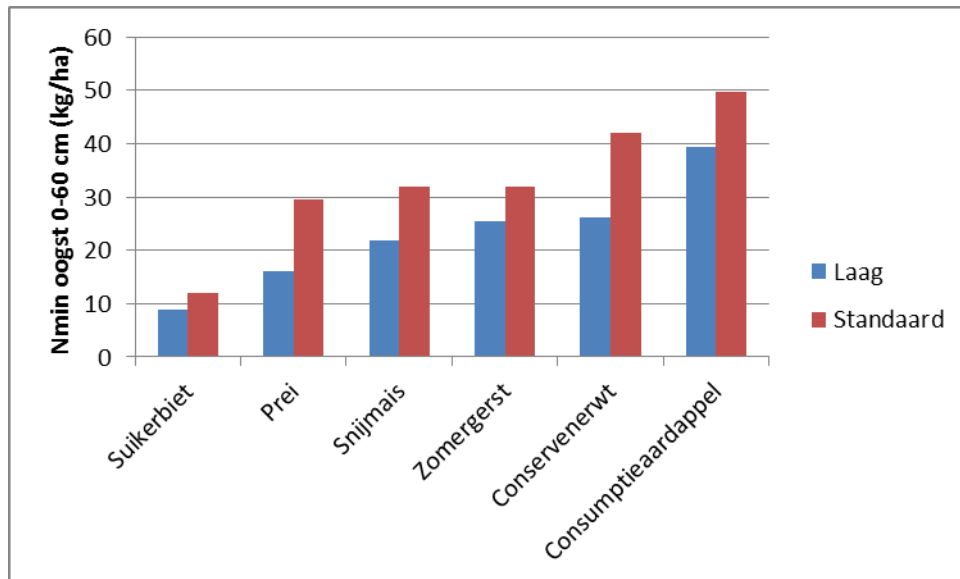
gevonden bij aardappelen, snijmaïs, uien, tulp en groentegewassen als bloemkool, prei en ijsla. Lage Nmin waarden werden gevonden bij suikerbiet, (zomer)graan, graszaad, peen en spruitkool.

Figuur 2 geeft gemiddelde Nmin-waarden weer zoals gemeten in het project Bodemkwaliteit op Zand (De Haan et al., 2017). Dit betreft systeemonderzoek waarbij teeltsystemen worden vergeleken die verschillen in organische stofaanvoer. In de figuur zijn gegevens weergegeven van systeem Laag, waarbij geen organische mest is gebruikt, en systeem Standaard, met organische mest (mix van runder- en varkensdrijfmest). Het betreft een gemiddelde van vier jaar van één locatie. In vergelijking met de cijfers uit Sturen op Nitraat liggen de Nmin-waarden voor snijmaïs en prei hier lager, terwijl voor zomergerst wat hogere waarden worden gevonden. Voor prei hangt dit samen met de teeltwijze, voor de andere gewassen is er niet direct een verklaring.

Uit bovenstaande blijkt dat gewassen met grotere arealen die relatief veel minerale N in de bodem achterlaten juist die gewassen zijn die ook relatief laat worden geoogst: consumptieaardappelen, snijmaïs, uien. Afhankelijk van de rassenkeuze wordt er meestal vanaf de tweede helft september geoogst. Uitzondering hierop zijn pootaardappelen en tulp, deze worden vaak voor 1 september geoogst. Pootaardappelen worden met name geteeld op kleigronden, tulp op zowel zand- als kleigrond. Ook groentegewassen die eind augustus worden geoogst zoals sla, bloemkool broccoli, laten relatief veel N in de bodem na en ook relatief veel N in gewasresten.

Figuur 1. Minerale N in de bodem (0-60 cm, kg per ha) na de oogst van een groot aantal hoofdgewassen bij adviesbemesting (berekende waarden gebaseerd op veldproeven). Bron: Project Sturen op Nitraat (Van Enckevort et al, 2002).

Figuur 2. Gemeten minerale bodem-N na de oogst (0-60 cm, kg per ha; gemiddelde van vier jaar (2012-2015) op zandlocatie Vredepeel) bij bemesting volgens de N-gebruiksnorm. Bron: Project Bodemkwaliteit op zand (De Haan et al., 2017).

Teeltvervroeging

Voor snijmais en consumptieaardappelen is in 2010 voor het zuidoostelijk zandgebied gekeken naar de mogelijkheden van vervroeging van de teelt, waardoor een vroeger gezaaid vanggewas mogelijk is (Verhoeven et al., 2011). Bij snijmais leidde vervroeging van de oogst van eind september naar begin september in combinatie met een beter ontwikkeld vanggewas tot een verlaging van het nitraat-N-gehalte in het bovenste grondwater met 1.5-2 mg per liter. De conclusie was dat een vroege oogst in de eerste decade van september (via de teelt van een vroeg ras) een positief effect heeft op vermindering van de uitspoeling.

Bij consumptieaardappel was het effect veel geringer. Dit komt deels doordat vroege aardappellrassen vaak N-behoefstig zijn en daarom een hoge N-gift ontvangen. Verder speelt mee dat wanneer vroege rassen geen optie zijn (omdat de verwerker andere rassen wil met bepaalde eigenschappen) het gewas vroegtijdig moet worden doodgespoten waardoor meer N in het loof achterblijft. Vervroeging beïnvloedt ook de verwerkingsketen omdat deze is ingericht op een zo constant mogelijk aanvoer door het oogstseizoen heen. Wel is het uiteraard mogelijk na de vroeg gerooide aardappelen een vanggewas te zaaien. In dezelfde studie van Verhoeven et al. (2011) werd het areaal vroeg geoogste aardappelen (voor 1 sept) op de zuidoostelijke zandgronden geschat op circa 2200 ha (18% van areaal). Circa 3200 ha (27%) wordt geoogst tussen 1 sept en 1 okt en circa 6550 ha (55%) na 1 okt.

Geconcludeerd kan worden dat teeltvervroeging in combinatie met een beter ontwikkeld vanggewas vooral bij snijmais een positief effect heeft op vermindering van de uitspoeling. Bij consumptieaardappelen is dat minder het geval, omdat vervroeging ertoe kan leiden dat meer N in het loof op het land achterblijft en omdat vroege rassen vaak een hogere N-behoefte hebben.

N-bemesting groenbemester

Als het doel enkel verlaging van de nitraatuitspoeling is, is er geen reden het vanggewas te bemesten. Bij andere doeleinden zoals extra aanvoer van organische stof of aaltjesbestrijding is voldoende groei nodig en kan een N-bemesting zinvol zijn. Dit hangt af van de hoeveelheid minerale N in de bodem die het voorgaande gewas nalaat en de mineralisatie van N uit diverse organische bronnen in de periode dat het vanggewas N opneemt. Het laatste betreft mineralisatie van N uit de

dierlijke mest die voor of in het voorjaar is toegediend, de mineralisatie van N uit de verse ondergewerkte gewasresten van het hoofdgewas en de mineralisatie van N uit de bodemorganische stof.

Om een indruk te krijgen van de noodzaak van bemesting van een groenbemester is een verkennende berekening uitgevoerd via een globale N-balans voor een aantal inzaaitijdstippen van de groenbemester voor de periode van inzaai tot 1 december (Tabel 3). De mineralisatie van N uit mest die in het voorjaar is toegediend en uit vers ingewerkte gewasresten van het voorgaande hoofdgewas zijn berekend met Minip (Janssen, 1984). Voor dierlijke mest is de verwachte mineralisatie gegeven voor zowel varkens- als rundermest. Voor de gewasresten is uitgegaan van een gemiddelde N-inhoud van 40 kg N per ha. Bij de mineralisatie van N uit bodemorganische stof is uitgegaan van een jaarniveau van 100 kg N per ha en een verdeling over maanden volgens het temperatuurverloop binnen het jaar (Schröder, 2002).

Uitgaande van de N-opnamecapaciteit zoals weergegeven in Tabel 2 is er bij zaai op 15 augustus en 1 september een tekort van respectievelijk 50-55 en 30-35 kg N per ha. Bij inzaai op 15 sept en 1 okt neemt dit af naar circa 15-20 en 5 kg N per ha. Dit tekort kan worden aangevuld via de Nmin die het hoofdgewas nalaat of via een extra bemesting. Voor inzaai op 15 aug en 1 sept zou bij een Nmin-voorraad na de oogst van het hoofdgewas van respectievelijk 50 en 35 kg N per ha geen extra bemesting meer nodig zijn. Deze hoeveelheden worden na de oogst van verschillende hoofdgewassen aangetroffen (Figuren 1 en 2).

Bemesting zal vooral nodig zijn na graangewassen (Figuur 1), ook omdat de N-nalevering uit gewasresten van graan als gevolg van de hogere C/N-verhouding gemiddeld genomen lager is dan in het voorbeeld van Tabel 3 is weergegeven. Bij suikerbieten en peen is de Nmin-voorraad bij de oogst ook laag, maar deze gewassen worden doorgaans later geoogst dan de inzaaitijdstippen van de groenbemester die hier in beschouwing zijn genomen. Bij inzaai vanaf half september zou een N-bemesting niet meer nodig zijn.

Benadrukt moet worden dat bij deze benadering ervan uitgegaan is dat de Nmin-voorraad in de bodem bij de oogst van het hoofdgewas volledig beschikbaar is voor de groenbemester. Wanneer de Nmin dieper dan ca 40 à 60 cm in de bodem zit dan is het de vraag of deze nog kan worden opgenomen door de groenbemester. Daarnaast is aangenomen dat de beschikbaar komende N volledig kan worden opgenomen door de groenbemester, m.a.w. er uitgegaan van een benuttingspercentage (recovery) van 100%.

Tabel 3. Berekende N-balans voor de groeiperiode van een groenbemester als functie van tijdstip van inzaaien. De weergegeven N-opname geldt voor de periode inzaai groenbemester tot 1 december van dat jaar. De N-mineralisaties uit varkensmest, gewasresten en bodemorganische stof is modelmatig berekend (zie tekst).

	15 aug	1 sep	15 sep	1 okt
N-opname capaciteit groenbemester	100	70	45	25
N-mineralisatie (N-levering door):				
· Varkensmest/rundermest ¹	7/5	5/4	4/3	3/2
· Verse ingewerkte gewasrest ²	10	8	6	4
· Bodem organische stof ³	32	24	18	12
Tekort	51/53	33/34	17/18	6/7

¹ Aanvoer mest in het voorjaar; 60 kg P₂O₅ per ha, Norg-aandeel van 0.47 en 0.52 voor respectievelijk varkensmest en rundermest (www.handboekbodemenbemesting.nl)

² Uitgaande van gewasrest met 40 kg N per ha, humificatiecoëfficiënt van 0.25 en een C/N-verhouding van 25

³ Uitgaande van een jaarmineralisatie van 100 kg N per ha en temperatuurverdeling over jaar (0.52, 0.40, 0.25 en 0.15 kg N per ha/dag voor respectievelijk augustus, september, oktober en november (Schröder, 2002).

Informatie over effecten van bemesting op de groei van de groenbemester is schaars. Schröder & Ten Holte (1997) vonden een sterk effect van N-bemesting van Italiaans raaigras als onderzaai in wintertarwe. Het onbemeste gras nam slechts 20 kg N per ha op, terwijl een gift van 100 en 200 kg N per ha de N-opname verhoogde naar respectievelijk 95 en 125 kg N per ha. Uit het groenbemester-onderzoek bij snijmais bleek dat de N-opname van de groenbemesters vooral werd bepaald door de temperatuur in de herfst en winter en vrijwel niet door de minerale bodem-N na de oogst van de maïs (Schröder et al., 1996). Hierbij moet wel worden benadrukt dat er geen sprake was van vroeg gezaaide groenbemesters. Meestal werden deze gezaaid in de derde decade van september.

Wel/niet winterhard

Voor de beperking van de uitspoeling heeft het sterk de voorkeur uit te gaan van wintervaste soorten. Hiermee kan de opgenomen N veilig de winter worden over getild. Echter, ook bij doodgevroren groenbemesters kan er nog sprake zijn van een significante overdracht van residuaire N_{min} naar het volgende groeiseizoen, waardoor de nitraatuitspoeling vermindert. Wilting (1996) vond op zandgronden bij de in de herfst doodgevroren gele mosterd een bemestende van 45% van de N aanwezig in de bovengrondse delen van de gele mosterd. De bemestende waarde is de hoeveelheid N uit ondergewerkte groenbemester die eenzelfde werkzaamheid heeft als kunstmest. Schröder et al. (1997) vonden een bemestende waarde van 50% bij in de herfst ondergewerkte grasgroenbemester op klei. Bij in het voorjaar ondergewerkte winterrogge en gras werd een bemestende waarde gevonden van respectievelijk 100% en 60% (Schröder et al., 1996). Dit betrof echter onderzoek in een teeltsysteem met continue maïs waarin jaarlijks een groenbemester werd geteeld waardoor er sprake was van cumulatieve effecten. In het bemestingsadvies wordt ervan uitgegaan dat bij in het najaar ondergewerkte of doodgevroren groenbemesters 40% beschikbaar komt voor het volggewas en circa 50-60% bij in het voorjaar ondergewerkte gewassen (CBAV, 2017).

Met het model Minip kan worden berekend hoeveel N vrijkomt na inwerken van een groenbemester op 1 november en 1 april. Door de mineralisatie in de winter te corrigeren voor de uitspoelingsverliezen volgens de correcties van Lammers (1983) kan worden berekend dat bij inwerken in het voorjaar circa 45% beschikbaar komt tot 1 september (uitgaande van een humificatiecoëfficiënt van 0.25 en een C/N-verhouding van 25). Bij inwerken in het najaar is dat circa 35%.

4. Beantwoording van de vragen

4.1. Voor welke hoofdgewassen is een verplichte inzaai van een groenbemester zonder aanvullende stikstofnorm een optie en is er verschil tussen grondsoorten?

Afgaande op de N-opnamecapaciteit van groenbemesters is er onder gemiddelde omstandigheden bij inzaai van een groenbemester tot 1 oktober nog sprake van N-opname (circa 25 kg N per ha). Na 1 oktober is de N-opname verwaarloosbaar klein en levert een groenbemester geen significante bijdrage meer aan de vermindering van de nitraatuitspoeling. Een verplichting om na 1 oktober nog een vanggewas te zaaien zal daarom het draagvlak in de praktijk voor het inzaaien van vanggewassen verkleinen (weinig effectief en wel kosten). Bij een eventuele verplichting zou daarom kunnen worden uitgegaan van een uiterste zaaidatum van 1 oktober.

Op klei wordt meestal voor de winter geploegd met het doel een goede bodemstructuur te verkrijgen. Bij ploegen in het najaar is het niet zinvol om nog laat in het najaar een groenbemester te zaaien, tenzij er laat geploegd wordt. Afhankelijk van het ploegtijdstip is het logischer uit te gaan van een uiterste zaaidatum van bijvoorbeeld 1 september (ploegen in oktober) of 15 september (ploegen in november) i.p.v. 1 oktober. Indien de genoemde uiterste zaaitijdstippen worden doorvertaald naar een uiterste oogsttijdstip waarbij de inzaai van een verplicht vanggewas nog nodig is, moet worden benadrukt dat er in de praktijk altijd enige tijd zal zitten (circa 1 week) tussen de oogst van het hoofdgewas en de groenbemester.

Een onbemeste groenbemester is vooral zinvol na gewassen die na de oogst relatief veel N nalaten in de bodem. Om verzekerd te zijn van een N-opname van tenminste 25 kg/ha is een N-min voorraad (bij voorkeur in de laag 0-30 cm) gewenst van tenminste 35-40 kg N per ha. Gewassen als graan, suikerbieten, graszaad, spruitkool, witte kool en peen liggen hieronder, hier is geen vanggewas noodzakelijk, en de meeste andere gewassen daarboven (zie ook figuur 1). In Tabel 4 is een overzicht gegeven van gewassen die na de oogst relatief veel N nalaten in de bodem; na deze gewassen is een vanggewas aan te raden.

In Tabel 4 staan vooral uitspoelingsgevoelige gewassen waarvoor eerder kortingen zijn doorgevoerd op de N-gebruiksnorm (voor zand- en lössgronden). Gewassen die doorgaans na 1 oktober worden geoogst zijn hier weggelaten (o.a. suikerbieten, spruitkool, sluitkool). Daarnaast zijn gewassen die volgens de toen gehanteerde systematiek als uitspoelingsgevoelig werden aangemerkt, maar weinig N in de bodem nalaten na de oogst (< 30-35 kg N per ha, Figuur 1) ook weggelaten. Dit betreft graszaadgewassen en koolzaad. Benadrukt moet worden dat ook diverse teeltwijzen of rassen van gewassen uit Tabel 4 laat worden geoogst (na 1 oktober). In dat geval is het niet zinvol een vanggewas te verplichten. Koppeling aan een uiterste inzaaidatum cq. oogstdatum is daarom zinvol. Een vanggewas heeft weinig zin als er in de herfst al weer het volgende hoofdgewas wordt gezaaid of geplant.

De hoeveelheid N die in de bodem achterblijft na de oogst geeft beter het risico van hoge nitraatuitspoeling weer dan gewassoort. Bovendien zijn er binnen een gewassoort vaak grote verschillen. Deels hangt dit samen met de bemestingsstrategie. Als de verplichting tot het telen van een vanggewas afhankelijk wordt gemaakt van de hoeveelheid achtergebleven N, dan zou er een extra prikkel ontstaan om efficiënter te bemesten. Nadeel is dat dan alle percelen ieder najaar moeten worden bemonsterd en geanalyseerd op N-min (in Vlaanderen gangbaar). Bovendien kost het enige tijd voor de uitslag van de analyse bekend is waardoor de inzaai van de groenbemester wordt vertraagd.

Samenvattend: Bij een verplicht vanggewas (onbemeste groenbemester) is het voorstel uit te gaan van een uiterste zaaidatum van 1 oktober op zand/löss en 1 of 15 september op klei en de verplichting te beperken tot gewassen die relatief veel N nalaten (Tabel 4).

Tabel 4. Gewassen die na de oogst relatief veel N in de bodem achterlaten, en waarvoor een verplicht vanggewas zonder N-bemesting kan worden overwogen.

Gewasgroep	Gewas
Akkerbouwgewassen	Consumptieaardappel, Pootaardappel, Zetmeelaardappelen, Uien
Vollegrondsgroenten	Spinazie, Andijvie, Selderij, Prei, Spitskool, Bloemkool, Broccoli, Chinese kool, Aardbei, Stamslaboon, Doperwt, Knolselderij, Knolvenkel, Koolrabi, Kroten, Rabarber, Radijs
Bloembolgewassen	Tulp, Hyacint, Narcis, Krokus, Iris

4.2. Voor welke hoofdgewassen kan in welke mate de stikstofgift van welke groenbemester als volgtteelt naar beneden bijgesteld worden en is er verschil tussen grondsoorten?

Een bemesting van een groenbemester heeft vooral zin wanneer deze vroeg wordt gezaaid, na vroeg geoogste hoofdgewassen die weinig N nalaten. Dit is vooral na graan- en graszaadgewassen het geval. Indien de groenbemester voor 1 september wordt gezaaid lijkt de huidige gebruiksnorm (50-60 kg N per ha) nodig voor een goede ontwikkeling. Bij latere zaai zal de behoefte dalen door de dalende opnamecapaciteit van de groenbemester.

In Tabel 5 is een voorstel gedaan voor het toekennen van een N-gebruiksnorm aan groenbemesters. Het voorstel sluit aan op de huidige wetgeving, maar het aantal hoofdgewassen is beperkt. Indien de groenbemester wordt gebruikt als aaltjesbestrijder, dan kan worden overwogen om nog wel een N-gebruiksnorm toe te kennen, ook na gewassen die meer N nalaten, omdat voor dit doel een vlotte beginontwikkeling van belang is om onkruidontwikkeling te voorkomen. Wel zou in dat geval de huidige norm kunnen worden gehalveerd (tot 25-30 kg N per ha).

Tabel 5. Voorstel voor N-gebruiksnormen voor groenbemesters, als functie van hoofdgewas, hoofdteelt/nateelt, inzaaidatum, grondsoort en type nagewas.

	Niet-Vlinderbloemige		Vlinderbloemige	
	Zand, Löss	Klei, Veen	Zand, Löss	Klei, Veen
<i>Nateelt</i>				
Na graan, graszaadgewassen, koolzaad, zaai voor 1 sept	50	60	25	30
Na overige gewassen, zaai voor 1 sept ¹	0 of 25	0 of 30	0	0
Na alle gewassen, zaai na 1 sept	0	0	0	0
<i>Hoofdteelt</i>				
Hoofdteelt, zaai voor 1 juli	50	60	25	30

¹ Bij aaltjesbestrijding als hoofddoel kan een beperkte gebruiksnorm zinvol zijn

Een bijzondere situatie doet zich voor wanneer een groenbemester als hoofdteelt wordt ingezet als aaltjesbestrijder. In dat geval is toekenning van een gebruiksnorm te rechtvaardigen. In deze situatie wordt er wel vroeger gezaaid dan bij nateelten van een groenbemester en kan de uiterste datum waarop nog mag worden bemest 1-2 maanden vroeger zijn (bijvoorbeeld 1 juli i.p.v. 1 september).

In de praktijk zal het regelmatig voorkomen dat de gebruiksnorm van een groenbemester wordt ingezet voor bemesting van de hoofdgewassen als men verwacht daar een tekort te hebben. Dat zal met name het geval zijn op zand- en lössgronden. Hierdoor kan het ongunstige effect van het toekennen van een gebruiksnorm aan groenbemesters gezaaid na gewassen die relatief veel N nalaten kleiner zijn, hoewel het er wel van afhangt aan welke hoofdgewassen de N van de groenbemester wordt gegeven.

Samenvattend: het toekennen van een gebruiksnorm aan groenbemesters is vooral te rechtvaardigen na graan- en graszaadgewassen en koolzaad en wanneer de inzaai voor 1 september plaatsvindt.

4.3. In welke mate gaat het verlagen of achterwege laten van de stikstofgift ten koste van de opbrengst en daarmee het stikstofopnemende vermogen van de groenbemester?

Het achterwege laten van de stikstofgift gaat vooral ten koste van de stikstofopname van vroeg ingezaaide groenbemesters na graan en graszaad. In theorie kan een startgift tot een snellere beginontwikkeling leiden en tot een gewas dat beter in staat is om ook de dieper aanwezige bodem-N op te nemen dan in een onbemeste situatie. Er is echter geen onderzoek bekend dat die theorie heeft onderbouwd. Bovendien is toekenning van een startgift riskant in situaties waarin vermindering van uitspoeling het hoofddoel is. Als bijvoorbeeld na inzaai een droge periode de ontwikkeling van het vanggewas vertraagt dan zou die startgift tot extra uitspoeling kunnen leiden.

4.4. Welke neveneffecten zijn er waarmee rekening moet worden gehouden als er geen of minder stikstofbemesting op een groenbemester mag worden gegeven?

Neveneffecten van een lagere bemesting of afzien van bemesting doen zich vooral voor bij een groenbemester geteeld na een hoofdgewas dat weinig N nalaat (vooral graan) en wanneer de groenbemester als doelen heeft levering van organische stof, structuurverbetering of aaltjesbestrijding. Bij weinig residuaire minerale N in de bodem zal het achterwege laten van een N bemesting leiden tot een vertraagde groei waardoor er minder organische stof wordt aangevoerd en/of een geringer tot geen effect op de bodemstructuur wordt bewerkstelligd. Wanneer de groenbemester wordt ingezet bij de aaltjesbestrijding, zal ook dat effect minder zijn. Het zou ook kunnen leiden tot een vermindering van het areaal ingezaaide groenbemesters, omdat de kosten-baten verhouding voor de teler in negatieve zin verschuift.

4.5 Tot welk moment in de nazomer is het zaaien van een groenbemester, al dan niet als vanggewas, nog effectief en is daarbij een eventuele startgift van stikstof nog van invloed?

Voor het doel als vanggewas is geen startgift aan een groenbemester nodig en gewenst, maar is tijdig zaaien (voor 1 oktober) nodig voor een significant effect op het reduceren van de nitraatuitspoeling. Voor het andere hoofddoel, organische stof of aaltjesbestrijding, is het eveneens gewenst om tijdig te zaaien (voor 1 september). Afhankelijk van de voorvrucht is dan een startgift zinvol (zie ook paragraaf 4.2).

4.6. Welke zaaizaadhoeveelheid is nodig om een effectief gewas als groenbemester/vanggewas te krijgen?

Voor een goede ontwikkeling is het van belang uit te gaan van geadviseerde zaaizaadhoeveelheden van goede kwaliteit. In Tabel 6 staan zaaizaadhoeveelheden zoals vermeld in de Teelthandleiding groenbemesters.

4.7. In welke mate is er invloed op de effectiviteit van een groenbemester die in de winter gemakkelijk bevriest en afsterft en is daarbij nog onderscheid te maken tussen grondsoorten?

Een afgevroren groenbemester in de winter verhoogt het risico dat de N vroegtijdig vrijkomt en deels uitspoelt. Uit proeven is gebleken dat de bemestende waarde van in de herfst ondergewerkte of doodgevroren groenbemesters lager zijn dan bij in het voorjaar ingewerkte groenbemesters, maar ook bij in de herfst onderwerken bleek er nog sprake van een significante N-overdracht. Op kleigrond wordt doorgaans in de herfst geploegd en dan speelt wintervastheid minder een rol.

4.8. Welke groenbemesters, al dan niet als vanggewas, kunnen nog laat in de nazomer worden gezaaid zonder risico op doodvriezen bij (zwaardere) (nacht)vorst?

In Tabel 6 is ook de winterhardheid van groenbemesters weergegeven. Goede winterharde soorten zijn winterrogge, wintergerst en iets minder mate Engels raaigras en Italiaans raaigras. Winterrogge en wintergerst kunnen nog tot laat in de nazomer gezaaid worden met gerede kans op een voldoende ontwikkeling. De andere groenbemesters moeten bij voorkeur voor half september gezaaid zijn.

Tabel 6. Groenbemesters: teeltinformatie, aaltjessoorten die worden vermeerderd of in standgehouden en overige opmerkingen (bron: Teelthandleiding Groenbemesters en www.aaltjeschema.nl).

groenbemester	zaaiperiode	zaaizaad (kg per ha)	winterhardheidscijfer ¹	grote kans op vermeerdering of instandhouding van de populatie van genoemde aaltjessoorten
bladrammenas	mei - begin september	20 - 30	3	Pratylenchus penetrans, Paratrichodorus pachydermus, Trichodorus similis, Trichodorus primitivus
gele mosterd	augustus - half september	15 - 25	1	Pratylenchus penetrans, Paratrichodorus pachydermus, Trichodorus similis, Trichodorus primitivus
bladkool	juli - begin oktober	8 - 12	5 - 8 ²	Geel bietencysteaaltje, Pratylenchus penetrans Opm. veel aaltjesinformatie is nog onbekend bij deze groenbemester
Italiaans raaigras	mei - eind augustus	20 - 35	5	Meloidogyne chitwoodi, Meloidogyne fallax, Meloidogyne naasi, Pratylenchus penetrans, Paratrichodorus pachydermus, Paratrichodorus teres, Trichodorus similis, Trichodorus primitivus
Engels raaigras	maart - april en mei -half juli ³	15 - 30	7	Meloidogyne fallax, Meloidogyne naasi, Pratylenchus penetrans, Paratrichodorus pachydermus, Paratrichodorus teres, Trichodorus similis, Trichodorus primitivus
winterrogge	augustus - oktober	120 - 180	9	Meloidogyne chitwoodi, Pratylenchus penetrans, Paratrichodorus pachydermus, Paratrichodorus teres, Trichodorus similis.
Japane haver	april - eind september	60 - 80	5	Meloidogyne chitwoodi Opm. veel aaltjesinformatie is nog onbekend bij deze groenbemester
Afrikaantjes (Tagetes patula)	half mei - eind juli	5 - 8	1	-
witte klaver	mei - half juli ⁴	5 - 10	7	Meloidogyne chitwoodi, Meloidogyne fallax, Meloidogyne hapla, Pratylenchus penetrans, Ditylenchus dipsaci, Paratrichodorus teres
wintergerst	september - oktober	100 - 150	8	Pratylenchus penetrans, Paratrichodorus teres

1) winterhardheid: hoe hoger het cijfer, hoe beter winterhard (dus hoe minder gevoelig voor vorst).

2) de vorstgevoeligheid van **bladkool** is sterk afhankelijk van het ras.

3) **Engels raaigras** : zaaiperiode onder dekvrucht: maart en april; zaai in open land: mei tot half juli.

4) **witte klaver**: zaaiperiode onder dekvrucht: maart en april; zaai in open land: mei tot half juli.

4.9. Zijn er andere randvoorwaarden dan die vanuit de vorige vragen naar voren komen en relevant zijn? Zo ja, in welke mate?

Het telen van groenbemesters kan leiden tot hoge aantallen plantparasitaire aaltjes en opbrengstschade in vervolgteelten wanneer niet de juiste soorten groenbemesters gekozen worden. In Tabel 6 is aangegeven in welke mate aaltjessoorten zich vermeerderen op groenbemesters. In bijlage 2 is de mate van vermeerdering weergegeven en in bijlage 3 wordt per aaltjessoort aangegeven in welke gewassen ze vooral schade veroorzaken. Op zandgrond spelen vooral

problemen met vrijlevende aaltjes (*Pratylenchus*, *Meloidogyne*). Deze worden vooral vermeerderd door de winterharde soorten als grassen en winterrogge. Wintergerst scoort op dit gebied wat gunstiger. Een gerichte keuze van groenbemesters is nodig afhankelijk van de besmetting van het perceel en de rotatie die gevoerd wordt. Voor een goede aaltjesbeheersing kan het noodzakelijk zijn soorten te kiezen die uit oogpunt van vermindering van uitspoeling minder gunstig zijn. Dit kan leiden tot de inzaai van niet-wintervaste soorten of in geval van een later zaaitijdstip tot de inzaai van soorten die vanwege die latere zaai zich minder snel zullen ontwikkelen. Anderzijds, als de verhoogde inzet van voor aaltjes minder geschikte groenbemesters leidt tot een verhoogde aaltjesdruk, zal de opbrengst en de N-opname van de hoofdgewassen negatief worden beïnvloed, waardoor op termijn de uitspoeling kan toenemen. Als vanwege de aaltjessituatie de keuze valt op een niet-wintervaste soort, dan is dat uit oogpunt van beperking van de uitspoeling wellicht niet gunstig, doch onderzoek en modelberekeningen laten zien dat ook bij doodvriezen van het nagewas er nog sprake is van significante N-overdracht naar het volgende groeiseizoen.

Teelttechnisch zijn er ook redenen om af te zien van een groenbemester (of de zaai uit te stellen). Dit is bijvoorbeeld het geval bij aardappelen om verliesknollen boven in grond te houden en te laten afvriezen in de winter. Verder leidt een groenbemester tot meer aardappelopslag in het volgend jaar met mogelijk meer inzet van bestrijdingsmiddelen.

De mogelijkheid om een groenbemester te telen, en het succes van die groenbemester, zijn sterk afhankelijk van het weer. Te natte of te droge omstandigheden in de periode augustus-november maken het in sommige jaren onmogelijk een groenbemester (tijdig) te zaaien en kunnen ook een goede ontwikkeling en stikstofopname belemmeren. Ook de temperatuur in het najaar is van invloed op de ontwikkeling van een groenbemester.

Op kleigrond wordt overwegend in het najaar (voor de winter) geploegd, omdat dat een positief effect heeft op bodemstructuur en bewerkbaarheid in het voorjaar. Dit beperkt de mogelijkheden van de teelt van groenbemesters tot in het late najaar.

Referenties

De Haan, W. van Geel, H. Verstegen en W. van den Berg, 2017. Bodemkwaliteit op zand. Voorlopige Rapportage 2012-2015. Effect van aanvoer van organische stof op nitraatuitspoeling, opbrengst en bodemkwaliteit. In voorbereiding.

Janssen, B.H., 1984. A simple method for calculating decomposition of 'young' soil organic carbon. *Plant & Soil* 76, 297-304.

Lammers, H.W., 1984. Een berekende N-werkingscoëfficiënt voor diverse dierlijke organische mestsoorten. *De Buffer* 1984, 169-197.

Schröder, J.J., 2002. Post-harvest changes in residual soil mineral nitrogen. In: A base-line survey of indicators for nitrate loss from cropping and farming systems in the Netherlands, H.F.M. ten Berge (ed), 91-96.

Schröder, J.J., W. van Dijk & W.J.M. de Groot, 1996. Effects of cover crops on the nitrogen fluxes in a silage maize production system. *Netherlands Journal of Agricultural Science* 44, 293-315.

Schröder, J.J., L. ten Holte & B.H. Janssen, 1997. Non overwintering cover crops: a significant source of N. *Netherlands Journal of Agricultural Science* 45, 231-248.

Van Enckevort, P.L.A., J.R. van der Schoot & W. van den Berg, 2002. Estimation of residual soil mineral N in arable crops and field vegetables at standard recommended N rates. In: In: A base-line survey of indicators for nitrate loss from cropping and farming systems in the Netherlands, H.F.M. ten Berge (ed), 77-90.

Verhoeven, J., C. Bus, W. van Dijk, W. van Geel, H. van Schooten, J. Schröder & R. Wustman, 2011. Teeltvervroeging bij consumptieaardappel en snijmaïs op zand ten behoeve van vanggewassen. Deskstudie naar mogelijkheden en beperkingen. Praktijkonderzoek Plant en Omgeving, publicatie nr., 67 pp.

Wilting, P., 1996. Onderzoek naar de invloed van gele mosterd als groenbemestingsgewas op de stikstofdynamiek in de grond en op de opbrengst en interne kwaliteit van suikerbieten, Interne Mededeling nr. 143, IRS, 61 pp.

Timmer, R., L.P.G. Molendijk & G. Korthals, 2003. Groenbemesters: van teelttechniek tot ziekten en plagen. Brochure van PPO-AGV.

Aaltjesmanagement in de akkerbouw, 2013. Brochure vanuit het Actieplan Aaltjesbestrijding, samengesteld door DLV Plant (Delphy), PPO-AGV en HLB.

Geraadpleegde Websites

www.handboekbodemenbemesting.nl

www.aaltjeschema.nl

www.rvo.nl

Bijlage 1. Adviesvraag van het ministerie van Economische Zaken

Aan Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM)

t.a.v. 10.2.e 10.2.e

Alterra Wageningen UR

Postbus 47

6700 AA Wageningen

Datum: 18-1-2017

Betreft: Verzoek om advies over toepassing van groenbemesters voor vermindering van de nitraatuitspoeling op bouwland

Geachte leden van de CDM,

In het kader van het opstellen van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn wordt nagegaan of maatregelen aangaande groenbemesters mogelijk zijn die bijdragen aan verminderen van nitraatverliezen in de landbouw. Twee onderwerpen hebben daarbij bijzondere aandacht:

1. De hoogte van de stikstofgebruiksnorm bij toepassing van een groenbemester;
2. Randvoorwaarden bij de inzet van een groenbemester.

Een groenbemester wordt ingezet om aanwezige nutriënten in de bodem na de teelt van een hoofdgewas vast te leggen zodat deze beschikbaar zijn voor bemesting van gewassen in het voorjaar (of soms een volgende teelt in hetzelfde jaar). Tevens kan daarmee worden voorkomen dat stikstof uitspoelt, waarmee een groenbemester ook de functie als vanggewas heeft. Een bijkomende functie van een groenbemester is, dat die kan bijdragen aan de organischestofopbouw van de bodem. In de bestaande mestregelgeving zijn er voorschriften voor de verplichte teelt van een groenbemester als vanggewas na de teelt van maïs (in dit geval is er geen extra stikstofgift) en kan bij de inzaai van een groenbemester voor 1 augustus (en onder voorwaarden voor 1 september) de stikstofgebruiksnorm voor de betreffende groenbemester worden toegepast. Deze varieert tussen 25 en 60 kg stikstof /hectare afhankelijk van soort groenbemester en grondsoort. De stikstof die op basis van deze norm kan worden verstrekt, wordt vooral gezien als een gift die de start van de groei van een ingezaaid gewas bespoedigt.

Dit verzoek is er vooral op gericht om met het gebruik van een groenbemester de nitraatverliezen op bouwland te verminderen of zelfs tot nul terug te dringen. Daar het aannemelijk is dat er (grote) verschillen zijn tussen hoofdgewassen ten aanzien van de nitraatresten die na de oogst in de bodem nog aanwezig zijn, zou het kunnen zijn dat een groenbemester in bepaalde situaties geen of minder stikstof uit bemesting, dus geen of een lagere startgift, nodig heeft om tot goede wasdom te komen. Als het in dit verzoek over effectiviteit gaat, dan wordt daarmee het effect op de nitraatuitspoeling bedoeld.

De CDM wordt gevraagd om een onderbouwd advies voor de twee hoofdonderwerpen met daarbij de volgende vragen. Het is niet noodzakelijk dat het advies van de onderscheiden hoofdvragen gelijk wordt opgeleverd.

3. De hoogte van de stikstofgebruiksnorm bij toepassing van een groenbemester:
  - 3.1. Voor welke hoofdgewassen is een verplichte inzaai van een groenbemester zonder aanvullende stikstofnorm een optie en is er verschil tussen grondsoorten?
  - 3.2. Voor welke hoofdgewassen kan in welke mate de stikstofgift van welke groenbemester als volgteelt naar beneden bijgesteld worden en is er verschil tussen grondsoorten?
  - 3.3. In welke mate gaat het verlagen of achterwege laten van de stikstofgift ten koste van de opbrengst en daarmee het stikstofopnemende vermogen van de groenbemester?
  - 3.4. Welke neveneffecten zijn er waarmee rekening moet worden gehouden als er geen of minder stikstofbemesting op een groenbemester mag worden gegeven?

4. Randvoorwaarden bij de inzet van een groenbemester (al dan niet als vanggewas):
  - 4.1. Tot welk moment in de nazomer is het zaaien van een groenbemester, al dan niet als vanggewas, nog effectief en is daarbij een eventuele startgift van stikstof nog van invloed?
  - 4.2. Welke zaaizaadhoeveelheid is nodig om een effectief gewas als groenbemester/vanggewas te krijgen?
  - 4.3. In welke mate is er invloed op de effectiviteit van een groenbemester die in de winter gemakkelijk bevroest en afsterft en is daarbij nog onderscheid te maken tussen grondsoorten?
  - 4.4. Welke groenbemesters, al dan niet als vanggewas, kunnen nog laat in de nazomer worden gezaaid zonder risico op doodvriezen bij (zwaardere) (nacht)vorst?
  - 4.5. Zijn er andere randvoorwaarden dan die vanuit de vorige vragen naar voren komen en relevant zijn? Zo ja, in welke mate?

Het advies wordt zo spoedig mogelijk en **uiterlijk 17 februari 2017** opgeleverd, zodat het advies een rol kan spelen de invulling van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn. Gezien het spoedeisende karakter, gaat het dus om een snelle advisering op basis van kwalitatieve overwegingen.

Richt uw uit te brengen advies aan:

- 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] en
- 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted]
- 10.2.e [redacted]

Voor inhoudelijke informatie over dit verzoek kunt u contact opnemen met 10.2.e [redacted]
10.2.e [redacted] [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl), tel. 0610.2.e [redacted]

Met vriendelijke groet,

10.2.e [redacted] 10.2.e@minez.nl)
Ministerie van Economische Zaken
Directie Agro- en Natuurkennis
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Bijlage 2. Vermeerdering en schadegevoeligheid voor aaltjes van groenbemers.

groenbemester	aaltjes														virus	bodemschimmels			
	Globodera rostochiensis (geel aardappelcysteaaltje)	Globodera pallida (wit aardappelcysteaaltje)	Heterodera schachtii (wit bietecysteaaltje)	Heterodera betae (geel bietecysteaaltje)	Meloidogyne chitwoodi (maïswortelknobbelaaltje)	Meloidogyne fallax (bedriegelijk maïswortelknobbelaaltje)	Meloidogyne hapla (Noordelijk wortelknobbelaaltje)	Meloidogyne naasi (graswortelknobbelaaltje)	Pratylenchus penetrans (wortelziekaaaltje)	Ditylenchus dipsaci (stengelaaaltje)	Paratrichodorus pachydermus	Paratrichodorus teres	Trichodorus primitivus	Trichodorus similis	tabaksratelvirus (TRV)	Plasmodiophora brassicae (knoelvoet in kruisbloemigen)	Rhizoctonia solani AG2-2 (wortelrot bij biet, peen etc.)	Rhizoctonia solani AG3 (laeschurft bij aardappel)	Sclerotinia sclerotiorum (rattekeutelziekte)
bladrammenas	-	-	- R	- R	- R	• R	••	-	•••	••	••	•	•••	••	-	-	•	-	•••
gele mosterd	-	-	- R	- R	••	••	•	-	•••	••	•••	•	•••	•••	•••	•••	••	-	•••
bladkool	-	-	?	•••	?	?	?	?	•••	?	?	?	?	?	?	•••	•	-	•••
Italiaans raigras	-	-	-	-	•••	•••	-	•••	•••	•	•••	•••	•••	•••	•••S	-	•••	-	-
Engels raigras	-	-	-	-	•	•••	-	•••	••	•	•••	•••	•••	•••	••	-	•••	-	-
Japanse haver	-	-	?	?	•••	?	?	•	-	?	?	?	?	?	?	-	?	-	-
Afrikaantjes	-	-	-	-	-	-	-	-	-	?	?	?	?	?	•••S	-	•••	-	?
winterrogge	-	-	-	-	•••	••	-	••	••	••	•••	•••	?	•••	••	-	?	-	-
wintergerst	-	-	-	-	••	•	-	•••	••	-	?	••	?	?	••	-	?	-	-
witte klaver	-	-	-	?	•• R	•• R	•• R	?	•••	•••	?	•••	?	?	•••S	-	•••	-	?

Figuur 1. → Vermeerdering door en schadegevoeligheid van diverse groenbemers voor een aantal belangrijke schadelijke aaltjes, het tabaksratelvirus en enkele bodemschimmels.

Legenda:

Waardplantstatus	Schade (% opbrengstverlies)
?	onbekend
•	geen
R	weinig (5-15)
S	matig (15-33)
--	veel (> 33)
-	niet-waard/zwarte braak
•	slechte waard
••	matige waard
•••	goede waard

Bijlage 3. Korte informatie per aaltjessoort:

Latijnse naam	Nederlandse naam	waar	veel schade in	matige schade in
<i>Globodera rostochiensis</i> (Q organisme)	geel aardappelcysteaaltje	alle grondsoorten	aardappel	-
<i>Globodera pallida</i> (Q organisme)	wit aardappelcysteaaltje	alle grondsoorten	aardappel	-
<i>Heterodera schachtii</i>	wit bietencysteaaltje	alle grondsoorten	suikerbiet, zomerkoolzaad, rode biet	spinazie, asperge
<i>Heterodera betae</i>	geel bietencysteaaltje	zandgrond in zuidoost Nederland	suikerbiet, rode biet, conservenerwt	spinazie, stamslaboon, veldboon, asperge, sluitkool, gladiool
<i>Meloidogyne chitwoodi</i> (Q organisme)	maïswortelknobbelaaltje	zandgronden, dalgronden, lichte zavelgronden	aardappel, peen, schorseneer, dahlia, gladiool	suikerbiet, rode biet, erwt, spinazie
<i>Meloidogyne fallax</i> (Q organisme)	bedrieglijk maïswortelknobbelaaltje	zandgronden, dalgronden, lichte zavelgronden	aardappel, erwt, peen, schorseneer, dahlia, gladiool	suikerbiet, rode biet
<i>Meloidogyne hapla</i>	Noordelijk wortelknobbelaaltje	zandgronden, dalgronden	ui, erwt, peen, schorseneer, aardbei, witlof	aardappel, suikerbiet, rode biet, cichorei, luzerne, knolselderij, dahlia
<i>Meloidogyne naasi</i>	gras wortelknobbelaaltje	zandgronden, dalgronden, lichte zavelgronden	ui, zomertarwe	suikerbiet, rode biet, zomergerst, raaigrassen
<i>Pratylenchus penetrans</i>	wortellesieaaltje	zandgronden, dalgronden, lichte zavelgronden	ui, cichorei, peen, schorseneer, lelie	aardappel, maïs, erwt, stamslaboon, aardbei, dahlia, gladiool, tulp
<i>Ditylenchus dipsaci</i> (Q organisme in diverse bolgewassen, uienzaad, plantuien, luzernezaad etc.)	stengelaaltje	alle grondsoorten	ui, luzerne, tulp, narcis, klaversoorten	aardappel, suikerbiet, maïs, haver, rogge, erwt, peen, spinazie, veldboon, rode biet
<i>Paratrichodorus pachydermus</i>	-	dekzandgronden, dalgronden	suikerbiet, rode biet, ui, witlof	aardappel, maïs, winterkoolzaad, zomerkoolzaad, erwt, peen, schorseneer, stamslaboon, veldboon, prei
<i>Paratrichodorus teres</i>	-	marlene zand- en lichte zavelgronden	aardappel, rode biet, witlof	suikerbiet, ui, maïs, winterkoolzaad, zomerkoolzaad, erwt, peen, schorseneer, stamslaboon, veldboon, prei
<i>Trichodorus similis</i>	-	dekzandgronden, dalgronden	ui, rode biet, witlof	aardappel, maïs, winterkoolzaad, zomerkoolzaad, erwt, schorseneer, stamslaboon, veldboon, prei
<i>Trichodorus primitivus</i>	-	vooral bij lichte zavelgronden in noorden en zuidwesten	suikerbiet, ui, rode biet, witlof	aardappel, maïs, winterkoolzaad, zomerkoolzaad, erwt, peen, schorseneer, stamslaboon, veldboon, prei

Tabaksratelvirus kan veel schade veroorzaken in aardappel, tulp en gladiool. Omdat de aaltjessoorten *Paratrichodorus pachydermus*, *Paratrichodorus teres*, *Trichodorus similis* en *Trichodorus primitivus* tabaksratelvirus (TRV) in de grond kunnen overbrengen van de ene plant naar de andere, kunnen deze aaltjessoorten ook **indirect** (TRV) schade veroorzaken.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: CDM-adviezen
Datum: donderdag 8 juni 2017 08:23:12

OK, we hebben geen haast. Het was 10.2.e die er om vroeg ;-)

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: donderdag 8 juni 2017 8:19
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: CDM-adviezen

10.2.e,

Graag toch nog even wachten met vrijgeven. Ik begrijp van 10.2.e dat ook in dit lijstje adviezen zitten die 10.2.e eerst aan de staatssecretaris wil melden. Ik overleg eerst met hem en kom er op terug. Excuses voor de verwarring.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: donderdag 8 juni 2017 7:55
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: CDM-adviezen

Ik zal deze adviezen op de website laten zetten.

- 1707454. Scheuren en herinzaai grasland'
- 1701343. CDM-advies 'mestopslagforfait voor categorie 551 schapen'
- 1707026. CDM-review addendum Nitraatrichtlijnrapport van RIVM
- 1705130. CDM-advies 'Werkingcoëfficiënt graasdiermest'
- 1705577. CDM-advies 'Groenbemesters
- 1706449. CDM-advies 'Fosfaatgebruiksnormen en gewasopbrengsten'

Moeten de overige wel al formeel worden opgeleverd of nog als concept laten. Dan is er in ieder geval een embargo periode van 2 maanden (dus geen publicatie op website), maar is het advies wel direct beschikbaar mocht het nodig zijn.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: donderdag 8 juni 2017 7:45
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: CDM-adviezen

Over NIRS spraken we het volgende af: Afgesproken wordt dat bij de publicatie van het rapport ook bekend gemaakt kan worden wat het vervolgonderzoek is. EZ zal deelnemers informeren over het moment van publicatie.

Het vervolgonderzoek werkt ^{10.2.e} nog aan en is nog niet geaccordeerd. Dus nog even ophouden.

Groet, ^{10.2.e}

Van: ^{10.2.e}

Verzonden: donderdag 8 juni 2017 7:42

Aan: ^{10.2.e}

CC: ^{10.2.e}

^{10.2.e}

Onderwerp: Re: CDM-adviezen

Nee, niet allemaal! Sommige zijn gevoelig. ^{10.2.e} heeft een nota in voorbereiding!

Groet, ^{10.2.e}

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 8 jun. 2017 om 07:36 heeft ^{10.2.e}

<^{10.2.e} [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)> het volgende geschreven:

^{10.2.e}

Wat mij betreft kunnen de CDM-adviezen op de site geplaatst worden.

Groet,

^{10.2.e}

Van: ^{10.2.e} [<mailto:10.2.e@wur.nl>]

Verzonden: woensdag 7 juni 2017 8:25

Aan: ^{10.2.e}

CC: ^{10.2.e}

Onderwerp: CDM-adviezen

Hallo ^{10.2.e} en collega's,

Kunnen we de volgende CDM-adviezen op de website zetten:

- 1707454. Scheuren en herinzaai grasland'
- 1701343. CDM-advies 'mestopslagforfait voor categorie 551 schapen'
- 1707026. CDM-review addendum Nitraatrichtlijnrapport van RIVM
- 1705130. CDM-advies 'Werkingscoëfficiënt graasdiermest'
- 1705577. CDM-advies 'Groenbemesters
- 1706449. CDM-advies 'Fosfaatgebruiksnormen en gewasopbrengsten'

De volgende adviezen moeten eerst per brief worden aangeboden en kunnen dan op de website worden gezet. Kunnen deze worden vrijgegeven?

- Aanpassing stikstofgebruiksnormen
- Rijenbemesting mais
- Weiden en maaien
- Pilot NIRS

- Effect organische stof op nitraatuitspoeling (ZAL NOG WORDEN AANGEPAST NAV OPMERKING JACOB GISTEREN)
- Forfaits nieuwe landbouwdieren
- Actualisatie bijlage J Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Forfaitaire opbrengst en mineralengehalten ruwvoer en enkelvoudig diervoer
- Review derogatie monitor

Adviezen die nog lopen

- Review Kringloopwijzer
- Mestexport
- Kortingspercentage fosfaat
- Maatregelen KRW
- Alternatieven sleepvoet: ammoniakreductie
- Alternatieven sleepvoet: borging
- Actualisatie bijlage I Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Forfaitaire mineralengehalten in dierlijke mest.

Groeten

10.2.e

10.2.e

10.2.e, Wageningen Environmental Research

<image001.png>

Wageningen University & Research
 P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
 Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB
 Wageningen
 The Netherlands
 tel +31317 10.2.e
 10.2.e @wur.nl
www.wur.nl/environmental-research

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: verschil tussen melkveeexcretie en forfaits
Datum: donderdag 22 juni 2017 08:59:25

Beste 10.2.e,

Ik hebt het hier volgende week vrijdag weer over met de sector. Maar ik snap als dat niet kan. We hebben ook een beetje veel gevraagd de laatste tijd? Kan de week daarna wel?

Als het cijfer over 2017 eigenlijk niets zegt lijkt het me dat we met het 2016 cijfer moeten werken. Ik denk wel dat de sector graag wil weten wat alle inspanningen met voer over 2017 opleveren voor de excretie, maar ik vind wel dat we met cijfers zouden moeten werken die iets zeggen.

Groet, 10.2.e

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 22 jun. 2017 om 07:36 heeft 10.2.e 10.2.e [@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl)> het volgende geschreven:

Dag 10.2.e

Ik wil hier wel naar kijken maar deze week lukt dat niet meer en volgende week zit ik ook krap. Wanneer wil je het hebben?

Een schatting voor 2017 zal zeer onzeker zijn. Waarschijnlijk kunnen we voor de rundveestapel geen gebruik maken van de stand per 1 april (landbowtelling) omdat dat aantal niet representatief is voor het gemiddeld aantal in het jaar.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [<mailto:10.2.e@minez.nl>]

Verzonden: woensdag 21 juni 2017 13:11

Aan: 10.2.e

Onderwerp: verschil tussen melkveeexcretie en forfaits

Beste 10.2.e

Zou jij op papier kunnen zetten hoeveel verschil er zit tussen de forfaits en de daadwerkelijke excretie van melkvee zoals die zich heeft voorgedaan in 2016 en misschien met de verwachtingen over 2017? Uiteindelijk is het denk ik het handigste om te weten hoeveel miljoen kilo dit op de balans van heel Nederland zou schelen. Hoeveel tijd zou dit kosten?

Deze vraag ligt voor in het kader van het kunnen toepassen van KringloopWijzer (BEX) bij fosfaatrechten. De sector zou graag de ruimte tussen het forfait en de daadwerkelijke realisatie willen verdelen onder de ondernemers die goed scoren met KringloopWijzer. In dat geval zou dit "milieuneutraal" kunnen, indien de forfaits niet worden aangepast. Het is de vraag of er überhaupt ruimte is en hoeveel dan aangezien de forfaits zijn gebaseerd op drie redelijk scherpe jaren voor 2014.

Ik hoor graag van je.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: CDM-adviezen
Datum: dinsdag 27 juni 2017 12:21:07
Bijlagen: [image001.png](#)

Beste 10.2.e

Ik kan dit alleen voor de volgende drie rapporten die te maken hebben met forfaits aangeven:

- Forfaits nieuwe landbouwdieren
- Actualisatie bijlage J Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Forfaitaire opbrengst en mineralengehalten ruwvoer en enkelvoudig diervoer
- 1701343. CDM-advies 'mestopslagforfait voor categorie 551 schapen'

Deze kunnen wat mij betreft op de site worden gepubliceerd. Voor de adviezen die te maken hebben met het 6^e actieprogramma ligt dat gevoeliger. Daar krijg je nog bericht over.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: dinsdag 27 juni 2017 12:04
Aan: 10.2.e
 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: CDM-adviezen

Beste 10.2.e en collega's,

Kunnen we de onderstaande conceptadviezen die geel gearceerd zijn opleveren? Sommige zijn al enkele maanden oud, met risico dat ze niet meer actueel zijn, maar straks wel een recente datum hebben (bv. het advies over relatie OS en nitraatuitspoeling. Er is nu een NMI-rapport uitgekomen over vrijstelling compostgift met 5 kg fosfaat. En als we nog even wachten is er ook weer een nieuwe Vredenpeelrapport).

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag / juni 2017 8:25
To: 10.2.e
 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: CDM-adviezen

Hallo 10.2.e en collega's,

Kunnen we de volgende CDM-adviezen op de website zetten:

- 1707454. Scheuren en herinzaai grasland'
- 1701343. CDM-advies 'mestopslagforfait voor categorie 551 schapen'
- 1707026. CDM-review addendum Nitraatrichtlijnrapport van RIVM
- 1705130. CDM-advies 'Werkingcoëfficiënt graasdiermest'
- 1705577. CDM-advies 'Groenbemesters
- 1706449. CDM-advies 'Fosfaatgebruiksnormen en gewasopbrengsten'

De volgende adviezen moeten eerst per brief worden aangeboden en kunnen dan op de website worden gezet. Kunnen deze worden vrijgegeven?

- Aanpassing stikstofgebruiksnormen
- Rijenbemesting mais
- Weiden en maaien
- Pilot NIRS
- Effect organische stof op nitraatuitspoeling (ZAL NOG WORDEN AANGEPAST NAV OPMERKING JACOB GISTEREN)
- Forfaits nieuwe landbouwdieren
- Actualisatie bijlage J Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Forfaitaire opbrengst en mineralengehalten ruwvoer en enkelvoudig diervoer
- Review derogatie monitor

Adviezen die nog lopen

- Review Kringloopwijzer
- Mestexport
- Kortingspercentage fosfaat
- Maatregelen KRW
- Alternatieven sleepvoet: ammoniakreductie
- Alternatieven sleepvoet: borging
- Actualisatie bijlage I Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Forfaitaire mineralengehalten in dierlijke mest.

Groeten

10.2.e

10.2.e

10.2.e, Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
 P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
 Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
 The Netherlands
 tel +31317 10.2.e
 10.2.e @wur.nl
www.wur.nl/environmental-research

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: publicatie zes adviezen
Datum: maandag 10 juli 2017 15:14:20

Hallo 10.2.e,

OK, ik zal deze adviezen uit jouw mail op de website laten zetten.

De CDM-adviezen over

- N-gebruiksnormen
- rijenbemesting
- weiden en maaien
- effect os op uitspoeling

zullen we deze week formeel opleveren per brief, maar die mogen waarschijnlijk nog niet op de website worden geplaatst. Klopt dat?

De adviezen

- Forfaits nieuwe landbouwdieren
  - Actualisatie bijlage J Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Forfaitaire opbrengst en mineralengehalten ruwvoer en enkelvoudig diervoer
- zullen we deze week ook formeel opleveren per brief. 10.2.e heeft eerder aangegeven dat deze ook op de website mogen worden geplaatst. Klopt dat?

De volgende adviezen hebben we inmiddels ook formeel per brief aangeboden, maar mogen nog niet worden geplaatst op de website:

- Pilot NIRS
- Wetenschappelijke review Kringloopwijzer (december en juni)
- Kortingspercentage fosfaat

Ook formeel opgeleverd worden deze week:

- Mestmarkt
- Advies borging ammoniakemissie

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: maandag 10 juli 2017 14:46
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: publicatie zes adviezen

Hallo 10.2.e,

Het heeft even geduurd, maar de staatssecretaris is akkoord met het publiceren op jullie website van de volgende C-adviezen.
 Zoals eerder aangegeven leek het ons hier verstandig om dit aan de leiding voor te leggen

i.v.m. de relatie met het 6^e AP (althans, vier van de zes):
1707454. 'Scheuren en herinzaai grasland'
1705130. 'Werkingscoëfficiënt graasdiermest'
1705577. 'Groenbemesters'
1706449. 'Fosfaatgebruiksnormen en gewasopbrengsten'
1707026. CDM-review addendum Nitraatrichtlijnrapport van RIVM
1701343. 'mestopslagforfait voor categorie 551 schapen'

Groet,

10.2.e

10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
DG Agro en Natuur
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag
T: 070 10.2.e
M: 06 10.2.e
E: 10.2.e@minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: SPOED: Vraag over fosfaatproductie melkvee
Datum: maandag 10 juli 2017 17:08:54
Bijlagen: Fosfaatproductie van melkvee in 2016 WUM en forfait.docx
10.2.e 2017-07-07.xlsx

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@cbs.nl]
Verzonden: vrijdag 7 juli 2017 17:49
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: SPOED: vraag over rostraatproductie melkvee

Dag 10.2.e

Het kan nog net. Volgende week ben ik er niet.

In mijn antwoord aan 10.2.e gaf ik aan dat voor melkvee alle diercategorieën meetellen die in de landbouwtelling onder “Rundvee voor de melkveehouderij” zijn ingevuld ongeacht het bedrijfstype. Het bedrijfstype wordt toegekend op basis van economisch zwaartepunt. Het kan dan zo zijn dat er melkvee rondloopt op een vleesveebedrijf, varkensbedrijf of akkerbouwbedrijf e.d. De melkveehouderij kan dan een neventak zijn of het gaat om jongvee-opfokbedrijven. Maar het blijft melkvee. In de tabel die ik aan 10.2.e heb gestuurd staan de nummers er niet bij maar het gaat om:

Rundvee voor de melkveehouderij
201 vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar
203 mannelijk jongvee jonger dan 1 jaar
205 vrouwelijk jongvee, 1-2 jaar
207 mannelijk jongvee, 1-2 jaar
209 vrouwelijk jongvee, 2 jaar en ouder
211 melk- en kalfkoeien
227 (gedeeltelijk) stieren voor de fokkerij, 2 jaar en ouder

De stieren voor de fokkerij worden niet meer afzonderlijk opgevraagd (helaas, helaas) maar door mij toebedeeld aan melkvee/vleesvee op basis van het bedrijfstype.

De diercategorieën van de meststoffenwet (100, 101, 102) zijn onderscheidend naar excretie maar niet naar functie (melk/vlees). Daarom kunnen de nummers van de MW niet gebruikt worden voor de indeling naar melkvee/vleesvee. De opmerking van de sector is dan ook terecht, want:

- Categorie 217 Vrouwelijk jongvee voor de vleesproductie 0-1 jaar tel ik NIET mee bij melkvee.
- Categorie 221 Vrouwelijk jongvee voor de vleesproductie 1 jaar of ouder tel ik NIET mee onder melkvee.

Zie hieronder mijn forfaitaire berekening voor melkvee voor de nummers 201, 203, 205, 207, 209 , 211 en 227 gedeeltelijk). Ik kom uit op 90,2 mln kg fosfaat op basis van de dieren aantallen per 2-7-2015 (aantallen ontvangen van 10.2.e). De stieren van 2 jaar en ouder zijn 50/50 verdeeld over melkvee en vleesvee. Dit komt redelijk overeen met de praktijk. Bij melkkoeien is gerekend met een forfait van 41,3 kg/dier horende bij de gemiddelde melkproductie per koe anno 2016 (8330 kg/koe).

- Ik ken de berekening van de CDM niet en weet dus niet of zij zijn uitgegaan van dezelfde dieren aantallen per 2-7-2015.
- Ook is het mogelijk dat met andere forfaits is gerekend.
- Hoe heeft CDM gerekend met de stieren van 2 jaar en ouder?
- De berekening met WUM-excretiefactoren en afbakening landbouwtelling kan iets lager uitkomen. De excretiefactoren van de WUM liggen waarschijnlijk onder de forfaits en een beperkt aantal stuks melkvee komt voor bij particulieren/hobbybedrijven. Deze zitten wel in I&R maar niet in de landbouwtelling. Voor 10.2.e heb ik vorige week een vergelijkende berekening gemaakt met WUM-factoren en forfaits op basis van 2016.

Landbouwtelling					
Omschrijving	2002	2002	2-7-2015	2-7-2015	2-7-2015
	dieren	fosfaat	dieren	forfait	fosfaat
		mln kg		kg P2O5/dier	mln kg
TOTAAL RUNDVEE					
vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar	529095	5,4	597959	9,6	5,7
manlijk jongvee jonger dan 1 jaar	44677	0,4	47089	9,6	0,5
vrouwelijk jongvee, 1-2 jaar	551649	12,8	565603	21,9	12,4
manlijk jongvee, 1-2 jaar	31511	0,8	10210	25,9	0,3
vrouwelijk jongvee, 2 jaar en ouder	96774	2,2	126144	21,9	2,8
melk- en kalfkoeien	1485378	62,8	1653498	41,3	68,3
stieren voor de fokkerij, 2 jaar en ouder	14002	0,4	10197	25,9	0,3
Totaal melk- en fokvee	2753086	84,9	3010700		90,2
vleeskalveren, voor de witvleesproductie	561300	2,9	557671		
vleeskalveren, voor de rozevleesproductie	152033	1,6	322345		

vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar	38742	0,4	38567		
mannelijk jongvee (incl. ossen) jonger dan 1 jaar	62871	0,5	52542		
vrouwelijk jongvee, 1-2 jaar	42215	1,0	34996		
mannelijk jongvee (incl. ossen), 1-2 jaar	68671	1,4	45692		
vrouwelijk jongvee, 2 jaar en ouder	16105	0,4	25588		
mannelijk jongvee (incl. ossen), 2 jaar en ouder	11247	0,2	10197		
vlees- en weidekoeien	55480	1,6	89124		
zoogkoeien	94937	2,7			
Totaal vleesvee	1103601	12,5	1176722		

Ik stuur mijn berekening en de berekening voor **10.2.e** mee als bijlage. Kijk een en ander goed na want door tijdsdruk is een foutje snel gemaakt.

Hopelijk heb je hier voldoende aan want ik ben er 17/7 weer.

Groet, **10.2.e**

Van: **10.2.e** [mailto:**10.2.e** @minez.nl]

Verzonden: vrijdag 7 juli 2017 15:59

Aan: **10.2.e**

Onderwerp: SPOED: vraag over fosfaatproductie melkvee

Beste **10.2.e**,

De staatssecretaris van EZ is voornemens om op korte termijn de korting op de fosfaatrechten bekend te maken waarmee geborgd wordt dat de fosfaatproductie door melkvee vanaf 2018 onder het sectorplafond melkvee (84,9 mln. kg.) blijft. Hij heeft daartoe de CDM om advies gevraagd. Dit advies is inmiddels aangeboden (maar nog niet openbaar). Daarnaast heeft de Commissie knelgevallen fosfaatrechten (de Commissie Kalden) advies uitgebracht over het verruimen van de knelgevallenvoorziening met een aantal categorieën van bedrijven (ook nog niet openbaar). Verruiming van de knelgevallenvoorziening betekent extra toekenning van fosfaatrechten en heeft dus effect op de hoogte van de generieke korting. De Commissie Kalden heeft geadviseerd de knelgevallenvoorziening zodanig te beperken dat de generieke korting met niet meer dan 1% hoeft toe te nemen.

Gisteren heeft de staatssecretaris van EZ met sectorpartijen het kortingspercentage besproken. Sectorpartijen hebben, naast andere punten, vragen gesteld over de wijze waarop het kortingspercentage is vastgesteld. Het gaat partijen dan vooral om de gehanteerde uitgangspunten. De CDM heeft op basis van gegevens van RVO berekend dat met het aantal gehouden stuks melkvee op 2 juli 2015 de forfaitaire fosfaatproductie 89,4 mln. kg. bedroeg. Op basis van 2 juli 2015 worden er dus 89,4 miljoen fosfaatrechten toegekend. Dit is 4,5 mln. kg. boven het sectorplafond van 84,9 mln. kg. Het kortingspercentage moet ervoor zorgen dat het aantal fosfaatrechten uitkomt op het sectorplafond. Rekening houdend met een vrijstelling voor bedrijven die in 2015 grondgebonden waren en een gedeeltelijke vrijstelling voor bedrijven die in 2015 een relatief klein overschot hadden becijferd CDM de benodigde korting op 7,3%. Tel daarbij de 1% die maximaal nodig is voor de uitbreiding van de knelgevallenvoorziening maakt 8,3%.

De sector heeft bij de berekeningssystematiek geen bedenkingen. Wel bij de onderliggende dataset. De dataset van RVO is gebaseerd op de I&R-registraties van rundvee op 2 juli 2015 waarbij GDI is gebruikt om het gebruiksdoel van dit rundvee vast te stellen (rundvee bestemd voor de melkveehouderij). Met deze combinatie van I&R en GDI is zo nauwkeurig mogelijk getracht de diercategorieën 100, 101 en 102 uit de Meststoffenwet in kaart te brengen. In onderstaande tabel zijn de categorieën uit de GDI omgezet naar de categorieën 100, 101 en 102. De categorieën waar twijfel over bestaat bij de sector betreffen CBS-codes 217 en 221. Volgens de sector maken die twee categorieën geen onderdeel uit van de jaarlijkse berekening door CBS van de feitelijke fosfaatproductie door melkvee en wordt daardoor met het kortingspercentage ook deels gekort op diercategorieën die GEEN onderdeel uitmaken van het sectorplafond (namelijk twee diercategorieën die volgens de sector eigenlijk onder 'overig rundvee' vallen).

Deze vraag welke diercategorieën onder het sectorplafond melkvee vallen heeft eerder gespeeld. Mijn voormalig collega **10.2.e** heeft hierover eind 2015 met jou een mailwisseling gehad (zie bijgevoegde mail). Uit jouw antwoord op haar vraag werd in ieder geval duidelijk dat voor het sectorplafond melkvee niet gekeken wordt naar de sector melkveehouderij, maar naar de diercategorieën. Je hebt in jouw reactie toen ook een tabel met de betreffende diercategorieën gegeven. In hoeverre die tabel overeenkomt met de groen gemarkeerde categorieën uit onderstaande tabel is echter niet met zekerheid te zeggen.

Concrete vragen die de sector graag beantwoord ziet zijn:

- Zit er licht tussen de diercategorieën die door CBS worden gebruikt voor de berekening van de fosfaatproductie door melkvee in enig kalenderjaar (en die dus gehanteerd is voor het sectorplafond) en de diercategorieën die RVO gebruikt voor de toedeling van fosfaatrechten (de in onderstaande tabel groen gemarkeerde).
- Zo ja, wat zijn dan de verschillen en is dan ook te duiden welk verschil in fosfaatproductie dit oplevert.
- Kan jij op basis van de diercategorieën die CBS gebruikt voor het berekenen van de fosfaatproductie van melkvee ook een berekening maken van stand van zaken op 2 juli 2015 (op basis van wettelijke excretieforfaits)? Het idee achter deze vraag is dat er geen/niet verschil zou mogen bestaan tussen de berekening op basis van de RVO-dataset voor 2 juli 2015 en op basis van de CBS-dataset voor 2 juli 2015.

Mochten er factoren zijn die wij over het hoofd zien en die naar jouw mening ook relevant zijn om de cijfers op de juiste wijze te duiden, dan hoor ik dat natuurlijk graag.

Ik hoop dat de vraagstelling duidelijk is geformuleerd. Mocht dit niet zo zijn dan hoor ik dat ook graag.

Zoals altijd is er sprake van grote tijdsdruk. De staatssecretaris wil op hele korte termijn het kortingspercentage definitief vaststellen en openbaar maken. Lukt het jou om uiterlijk komende maandag te reageren?

Verzoek is om voorgaande vertrouwelijk te behandelen. Er is nog niets gecommuniceerd over beide adviezen en het kortingspercentage.

Bij voorbaat dank.

Groet,

10.2.e

Cbs Code	Omschrijving in de Landbouwtelling	Diercategorie Meststoffenwet	Definitie Meststoffenwet (groen gemarkeerd zijn diercategorieën die onder de werking van het stelsel van fosfaatrechten vallen)
211	Melk- en kalfkoeien	100	Melk- en kalfkoeien (alle koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd en die voor de melkproductie of de fokkerij worden gehouden; ook koeien die drooggezet zijn en koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)
201	Jongvee voor de melkveehouderij jonger dan 1 jaar, vrouwelijk	101	Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij, en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar
203	Jongvee voor de melkveehouderij jonger dan 1 jaar, mannelijk	101	

217	Ander jongvee voor de vleesproductie (inclusief ossen) jonger dan 1 jaar, vrouwelijk	101	
205	Jongvee voor de melkveehouderij 1 tot 2 jaar, vrouwelijk	102	Jongvee van 1 jaar en ouder (alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren)
209	Jongvee voor de melkveehouderij 2 jaar of ouder, vrouwelijk (nog nooit gekalfd)	102	
207	Jongvee voor de melkveehouderij 1 tot 2 jaar, mannelijk	102	
221	Ander jongvee voor de vleesproductie (inclusief ossen), 1 tot 2 jaar, vrouwelijk	102	
214	Vleeskalveren voor de witvleesproductie	112	
216	Vleeskalveren voor de rozevleesproductie	116	Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van hoofdzakelijk melk en op een leeftijd van ca. 8 mnden worden geslacht)
219	Ander jongvee voor de vleesproductie (inclusief ossen) jonger dan 1 jaar, mannelijk	122	Rosevleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 mnden worden geslacht)
223	Ander jongvee voor de vleesproductie (inclusief ossen), 1 tot 2 jaar, mannelijk	122	Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op deze wijze worden gemest)
225	Ander jongvee voor de vleesproductie (inclusief ossen), 2 jaar of ouder, vrouwelijk, nog nooit gekalfd	120	Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op deze wijze worden gemest)
227	Stieren , 2 jaar of ouder	104	Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)
228	Overige koeien	120	Fokstieren (stieren van 2 jaar en ouder)
			Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)

10.2.e

10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directoraat-Generaal Agro & Natuur
 Directie Plantaardige Agroketens en
 Voedselkwaliteit

10.2.e @minez.nl

10.2.e

06 – 10.2.e

aanwezig: ma, di, do en vr
 afwezig: wo

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Fosfaatproductie van melkvee in 2016 op basis van WUM-excretiefactoren en op basis van forfaits

10.2.e – CBS

28 juni 2017

In onderstaande tabel is de fosfaatproductie van diercategorieën die behoren tot de melkveehouderij berekend met definitieve productiefactoren volgens de Werkgroep Uniformering berekening Mest en mineralen (WUM) en met forfaitaire productiefactoren.

Fosfaatproductie in 2016 van diercategorieën in de melkveehouderij

	Aantal dieren ¹⁾ x 1000	Excretiefactoren		Fosfaatproductie	
		WUM	Forfait ²⁾	WUM	Forfait
		kg P ₂ O ₅ /dier		mln kg P ₂ O ₅	
Vrouwelijk jongvee jonger 1 jaar	621,4	8,7	9,6	5,4	6,0
Mannelijk jongvee jonger 1 jaar	43,2	7,6	9,6	0,3	0,4
Vrouwelijk jongvee 1 jaar en ouder	640,1	21,4	21,9	13,7	14,0
Fokstieren 1 jaar en ouder	17,7	25,3	25,9	0,4	0,5
Melkkoeien	1.744,8	39,9	41,3 ³⁾	69,6	72,1
Totaal melkveehouderij	3.067,2			89,5	92,9

¹⁾ Aantal dieren dat gerekend wordt tot de landbouwtelling en in 2016 is opgegeven in de Gecombineerde Opgave 2016 onder rundvee voor de melkveehouderij ongeacht het type bedrijf waarop de dieren voorkomen.

²⁾ Bron: Tabellen mestbeleid 2014-2017; Tabel 4 Diergebonden normen - versie 1 januari 2016 en Tabel 6 Stikstof- en fosfaatproductiegetallen per melkkoe - versie januari 2015.

³⁾ Behorend bij de gemiddelde melkproductie per koe in 2016 van 8330 kg/koe.

De forfaitaire fosfaatproductie van rundvee in de melkveehouderij (92,9 mln kg) ligt 3,8 procent hoger dan de fosfaatproductie berekend met WUM-factoren (89,5 mln kg). De fosfaatproductie van diercategorieën in de melkveehouderij berekend met WUM-factoren lag in 2016 nog 4,9 miljoen kg boven het niveau van 2002 (84,9 mln kg; sectorplafond).

Een voorspelling van de fosfaatproductie in 2017 is op dit moment niet te geven. Daarvoor ontbreekt in de eerste plaats informatie over het aantal dieren in 2017. Op 30 juni 2017 zullen naar verwachting voorlopige cijfers van de landbouwtelling van 2017 worden gepubliceerd. Het aantal dieren zal daarin flink zijn afgenomen ten opzichte van 2016 door de zogenaamde Stoppersregeling en de Ministeriële GVE-reductieregeling maar die aantallen zullen nog geen representatief beeld geven van het gemiddelde aantal aanwezige dieren in 2017. Het aantal dieren dat de basis zal vormen voor de berekening van de fosfaatproductie in 2017 is daarom op dit moment nog niet bekend. In de tweede plaats zijn er nog verschillende parameters onvoldoende bekend die van invloed zijn op de productiefactoren per dier.

Landbouwtelling					
Omschrijving	2002 dieren	2002 fosfaat mln kg	2-7-2015 dieren	2-7-2015 forfait kg P2O5/dier	2-7-2015 fosfaat mln kg
TOTAAL RUNDVEE					
vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar	529095	5,4	597959	9,6	5,7
mannelijk jongvee jonger dan 1 jaar	44677	0,4	47089	9,6	0,5
vrouwelijk jongvee, 1-2 jaar	551649	12,8	565603	21,9	12,4
mannelijk jongvee, 1-2 jaar	31511	0,8	10210	25,9	0,3
vrouwelijk jongvee, 2 jaar en ouder	96774	2,2	126144	21,9	2,8
melk- en kalfkoeien	1485378	62,8	1653498	41,3	68,3
stieren voor de fokkerij, 2 jaar en ouder	14002	0,4	10197	25,9	0,3
Totaal melk- en fokvee	2753086	84,9	3010700		90,2
vleeskalveren, voor de witvleesproductie	561300	2,9	557671		
vleeskalveren, voor de rosevleesproductie	152033	1,6	322345		
vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar	38742	0,4	38567		
mannelijk jongvee (incl. ossen) jonger dan 1 jaar	62871	0,5	52542		
vrouwelijk jongvee, 1-2 jaar	42215	1,0	34996		
mannelijk jongvee (incl. ossen), 1-2 jaar	68671	1,4	45692		
vrouwelijk jongvee, 2 jaar en ouder	16105	0,4	25588		
mannelijk jongvee (incl. ossen), 2 jaar en ouder	11247	0,2	10197		
vlees- en weidekoeien	55480	1,6	89124		
zoogkoeien	94937	2,7			
Totaal vleesvee	1103601	12,5	1176722		

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Excretieforfaits
Datum: dinsdag 29 augustus 2017 09:57:54

Ja, de opmerkingen van de biologische sector kunnen dan ook worden meegenomen.

Het gaat toch vooral over dezelfde onderwerpen.

Opvallend dat ze vragen over de categorie indeling hebben; ik dacht dat die knelpunten met het advies van maart 2016 waren opgelost.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: dinsdag 29 augustus 2017 9:11
To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Cc: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>
Subject: RE: Excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dat lijkt me een goed idee. De jaren 2014 en 2015 waren overigens buitengewone ruwvoerjaren. Ik denk dat we even aan 10.2.e moeten vragen of die jaren representatief genoeg zijn om daar forfaits op te baseren. Zeker 2014 was een uitschieter, misschien dat 2015 wel kan.

Er ligt bovendien nog een mail van de biologische geitenhouders die ik graag met CDM zou willen delen om te zien of die tot nieuwe inzichten leidt. Deels gaat deze over de zelfde kwesties als gisteren op tafel kwamen. Wellicht dat we die meteen mee kunnen nemen? Zie bijgevoegde mail.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 9:01
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Excretieforfaits

Beste 10.2.e

De huidige excretieforfaits dateren van de herziening in 2014/2015 (zie bijgevoegd rapport) en zijn gebaseerd op gegevens van de WUM over de jaren 2011, 2012, 2013. Het voerspoor heeft sindsdien toch wel het een en ander teweeggebracht, vooral met betrekking tot het P-gehalte in het krachtvoer. Gisteren kwamen we er achter dat zeer waarschijnlijk (nog verificatie van 10.2.e nodig) de excretieforfaits van geiten nog gebaseerd zijn op een relatief hoog P-gehalte in het krachtvoer. Niet uit te sluiten is dat binnenkort geopperd wordt dat de excretieforfaits van een aantal andere diercategorieën ook gebaseerd zijn op 'verouderde' (relatief hoge P-gehalten in het voer) data.

Daarom is het te overwegen om nu een volledige revisie van alle excretieforfaits te starten, ook om te anticiperen.

De revisie van 2014/2015 heeft veel tijd geveegd, omdat de revisie toen gepaard ging met een herziening van de diercategorieën.

Een nieuwe revisie zal minder tijd vergen, maar het is belangrijk om dit vroegtijdig aan te kaarten om de benodigde gegevens op tafel te krijgen. Die nieuwe revisie zal dan gebaseerd kunnen worden op gegevens over de jaren 2014, 2015, en 2016 (of anders als daar aanleiding toe is).

Toch maar een concept-adviesaanvraag hierover formuleren, met opleveringsdatum voorjaar 2018?

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 29 augustus 2017 8:45
To: 10.2.e <10.2.e@zlt.nl>; 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e@minez.nl <10.2.e@minez.nl>
Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

In vervolg op de bespreking van gisteren kan ik nu melden dat 10.2.e van CBS tot 11 september afwezig en dus geen reactie kan geven op de gestelde vragen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e <mailto:10.2.e@zlto.nl>

Sent: woensdag 23 augustus 2017 16:21

To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; '10.2.e' <10.2.e@gmail.com>; '10.2.e' <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl' <10.2.e@minez.nl>

Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

Hierbij de bevestiging van ons overleg volgende week over de excretie van geiten (diergebonden forfaitaire gehalten).

Waar en wanneer:

Ministerie van EZ, Bezuidenhoutseweg 73 te Den Haag

Maandag 28 augustus, 10:00 uur

Voorstel agenda:

1. Opening/aanleiding overleg en vaststellen agenda
2. Actuele mengvoergegevens Nevedi. Zie de bijlagen. Toelichting op de cijfers ter vergadering.
3. Bespreken eventuele actualisatie diergebonden forfaitaire gehalten
4. Stikstofverantwoording bij geitenbedrijven. Zie ook de bijlage over het stikstofgat cq. N-hiaat in het algemeen.
5. Vaststellen vervolgacties.

Graag tot volgende week.

Met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e

M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 10 augustus 2017 16:19

Aan: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e 10.2.e@gmail.com>; 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo allen,

De agenda en stukken stuur ik een week van tevoren.

Nevedi heeft een document met actuele mengvoer gehalten die afwijken van een eerder CDM rapport. Ik wacht echter even tot 10.2.e terug is van vakantie alvorens die zomaar door te mailen. Deze gegevens willen we graag bespreken en brainstormen wat er verder zou moeten gebeuren. Vanuit LTO zouden we graag ook het "stikstofgat" betreffende de stikstofverantwoording door geitenhouders willen bespreken.

Eventuele suggesties zijn welkom natuurlijk.

Met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e

M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e [\[mailto:10.2.e@wur.nl\]](mailto:10.2.e@wur.nl)

Verzonden: woensdag 9 augustus 2017 18:13

Aan: 10.2.e <10.2.e @zlto.nl>; 10.2.e <10.2.e @gmail.com>; 10.2.e
10.2.e <10.2.e @nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo 10.2.e,

Hartelijk dank.

Is er ook een agenda en wordt informatie toegestuurd?

Of is het brainstormen?

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e @zlto.nl]

Sent: woensdag 9 augustus 2017 17:19

To: 10.2.e <10.2.e @gmail.com>; 10.2.e 10.2.e @nevedi.nl>;
10.2.e <10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl

Subject: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allemaal,

De datum van 28 augustus om 10:00 uur komt uit de datumprikker als het beste moment om te overleggen over de excretieforfaits van geiten. 10.2.e kan dan echter alleen in Den Haag. Ik stel daarom voor dat we in Den Haag bij EZ vergaderen.

Zonder tegenbericht ga ik er vanuit dat dit voor een ieder akkoord is.

Met vriendelijke groet,

Namens LTO Nederland,

10.2.e 10.2.e

M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e ; 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Excretieforfaits
Datum: dinsdag 29 augustus 2017 14:17:28

Punt van aandacht is misschien de hoge P-excretie van melkvee in 2014 en 2015 in relatie tot beleid rond melkveerechten dat op P-forfaits is gebaseerd (bv. P-kortingspercentages).

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 29 augustus 2017 9:01
To: 10.2.e @minez.nl' <10.2.e @minez.nl>
Cc: 10.2.e <10.2.e @wur.nl>; 10.2.e <10.2.e @minez.nl>
Subject: Excretieforfaits

Beste 10.2.e ,

De huidige excretieforfaits dateren van de herziening in 2014/2015 (zie bijgevoegd rapport) en zijn gebaseerd op gegevens van de WUM over de jaren 2011, 2012, 2013. Het voerspoor heeft sindsdien toch wel het een en ander teweeggebracht, vooral met betrekking tot het P-gehalte in het krachtvoer. Gisteren kwamen we er achter dat zeer waarschijnlijk (nog verificatie van 10.2.e nodig) de excretieforfaits van geiten nog gebaseerd zijn op een relatief hoog P-gehalte in het krachtvoer. Niet uit te sluiten is dat binnenkort geopperd wordt dat de excretieforfaits van een aantal andere diercategorieën ook gebaseerd zijn op 'verouderde' (relatief hoge P-gehalten in het voer) data.

Daarom is het te overwegen om nu een volledige revisie van alle excretieforfaits te starten, ook om te anticiperen.

De revisie van 2014/2015 heeft veel tijd geverg'd, omdat de revisie toen gepaard ging met een herziening van de diercategorieën.

Een nieuwe revisie zal minder tijd vergen, maar het is belangrijk om dit vroegtijdig aan te kaarten om de benodigde gegevens op tafel te krijgen. Die nieuwe revisie zal dan gebaseerd kunnen worden op gegevens over de jaren 2014, 2015, en 2016 (of anders als daar aanleiding toe is).

Toch maar een concept-adviesaanvraag hierover formuleren, met opleveringsdatum voorjaar 2018?

Groet,
 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 29 augustus 2017 8:45
To: 10.2.e '10.2.e @zlto.nl'; 10.2.e ' <10.2.e @gmail.com>; 10.2.e '10.2.e @nevedi.nl'; 10.2.e @minez.nl' 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

In vervolg op de bespreking van gisteren kan ik nu melden dat 10.2.e van CBS tot 11 september afwezig en dus geen reactie kan geven op de gestelde vragen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@zlto.nl]

Sent: woensdag 23 augustus 2017 16:21

To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e ' <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e ' <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl' <10.2.e@minez.nl>

Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

Hierbij de bevestiging van ons overleg volgende week over de excretie van geiten (diergebonden forfaitaire gehalten).

Waar en wanneer:

Ministerie van EZ, Bezuidenhoutseweg 73 te Den Haag

Maandag 28 augustus, 10:00 uur

Voorstel agenda:

1. Opening/aanleiding overleg en vaststellen agenda
2. Actuele mengvoergegevens Nevedi. Zie de bijlagen. Toelichting op de cijfers ter vergadering.
3. Bespreken eventuele actualisatie diergebonden forfaitaire gehalten
4. Stikstofverantwoording bij geitenbedrijven. Zie ook de bijlage over het stikstofgat cq. N-hiaat in het algemeen.
5. Vaststellen vervolgacties.

Graag tot volgende week.

Met vriendelijke groet,

10.2.e , 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 10 augustus 2017 16:19

Aan: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo allen,

De agenda en stukken stuur ik een week van tevoren.

Nevedi heeft een document met actuele mengvoer gehalten die afwijken van een eerder CDM rapport. Ik wacht echter even tot 10.2.e terug is van vakantie alvorens die zomaar door te mailen. Deze gegevens willen we graag bespreken en brainstormen wat er verder zou moeten gebeuren. Vanuit LTO zouden we graag ook het "stikstofgat" betreffende de stikstofverantwoording door geitenhouders willen bespreken.

Eventuele suggesties zijn welkom natuurlijk.

Met vriendelijke groet,

10.2.e , 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e [<mailto:10.2.e@wur.nl>]

Verzonden: woensdag 9 augustus 2017 18:13

Aan: 10.2.e 5.1.2.e [@zlto.nl](mailto:10.2.e@zlto.nl); 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e
10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo 10.2.e,

Hartelijk dank.

Is er ook een agenda en wordt informatie toegestuurd?

Of is het brainstormen?

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e_r@zlto.nl]

Sent: woensdag 9 augustus 2017 17:19

To: 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>;
10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Subject: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allemaal,

De datum van 28 augustus om 10:00 uur komt uit de datumprikker als het beste moment om te overleggen over de excretieforfaits van geiten. 10.2.e kan dan echter alleen in Den Haag. Ik stel daarom voor dat we in Den Haag bij EZ vergaderen.

Zonder tegenbericht ga ik er vanuit dat dit voor een ieder akkoord is.

Met vriendelijke groet,

Namens LTO Nederland,

10.2.e 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102
Datum: maandag 4 september 2017 14:56:42

Beste 10.2.e,

Zoals net besproken stuur ik je onderstaande mail van 10.2.e door met de vraag of CDM ons zou kunnen helpen met het formuleren van objectieve criteria om beter onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende rundveecategorieën. Ik hoor graag van je of CDM hier mogelijkheden voor ziet. Dan kunnen we het daarna hebben over het formuleren van een opdracht aan CDM of niet.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 4 september 2017 14:18
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Hallo,

Hierbij de mail die ik heb gestuurd naar 10.2.e over de vleesveecategorie

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 9 juni 2017 11:21
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Hallo 10.2.e,

Eerder hebben wij al eens gesproken over de beoordeling van jongvee (diercategorie 102). *jongvee ouder dan 1 jaar, te weten alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren. (cat. 102)*

De beoordeling of iets overig vleesvee is blijft een lastig punt, waar tot op heden nog geen goede oplossing voor is.

In de zienswijzen wordt vaak jongvee (bijvoorbeeld blonde Aquitaine koeien) opgevoerd wat ouder is dan 2 jaar, maar waarvan op basis van het meegeleverde bewijsmateriaal niet afdoende blijkt dat het hier gaat om overig vleesvee (diercategorie 102). Het zou ook om roodvleesstieren (diercategorie 122) kunnen gaan, maar dit kunnen wij op basis van de bewijsstukken niet goed beoordelen. Blonde Aquitaine is immer bij uitstek een vleesras(roodvlees).

Tot op heden hebben wij nog steeds geen duidelijke lijn voor het onderscheid tussen overig vleesvee en roodvleesstieren.

Bij de uitvoering lopen wij daardoor tegen de volgende knelpunten aan:

- Hoe kunnen wij bij de beoordeling onderbouwen en bepalen van welke categorie er sprake is. (jongvee ouder dan 1 jaar (102) of roodvleesstier (categorie 122). Relatie moet hier bewijzen voor aanleveren, maar kan hij dit.
Welke criteria kunnen wij hiervoor hanteren:
  - Criteria voor leeftijd (bijvoorbeeld 2.5 jaar en ouder)
  - Criteria voor mesten (krachtvoer , stal of ook buiten/weiden) en op hoeveel maanden moeten deze beesten dan geslacht zijn. (vroeger stond hier dat deze dieren voor de leeftijd van 24 maanden geslacht moesten zijn), Van de heer bolk van LTO vleesvee begreep ik dat deze dieren ook wel langer gehouden werden.
- Hoe voorkomen wij dat bedrijven die wij nu fosfaatrechten toekennen omdat zij aannemelijk gemaakt hebben dat zij dieren in diercategorie 102 hebben die later toch claimen dat dit echt roodvleesstieren waren.

Afhandeling zienswijzen

Omdat RVO.nl hier geen duidelijke criteria voor heeft is er bij de beoordeling van de zienswijze gekozen voor de volgende lijn:

- Indien het runderen betreft van 2 jaar en ouder en het bedrijf heeft op zijn gecombineerde opgave van 2015 geen CBS codes 205,209 of 207) ingevuld dan worden voor deze runderen in eerste instantie geen fosfaatrechten toegekend
- Indien uit de zienswijze afdoende blijkt dat er toch echt sprake is van diercategorie 102 dan zullen ze als nog toegekend worden.

RVO.nl heeft de zienswijzen grotendeels afgehandeld.

Over de afhandeling van deze zienswijzen worden nu vragen gesteld door LTO en leden van het VLB. Omdat wij geen duidelijke criteria hebben waaraan wij het bewijsmateriaal kunnen toetsen, kunnen wij denk ik niet anders dan de beoordeling op deze manier doen. Anders bestaat het gevaar dat wij ten onrechte teveel fosfaatrechten uitgeven.

Toch is dit mi geen wenselijke situatie omdat de kans bestaat dat wij in de bezwaarfase alsnog deze zaken krijgen. Wij hebben hardere criteria nodig.

Middels deze mail wil ik jou informeren over de afhandeling van deze zienswijzen en de vragen die wij hier over krijgen. Daarnaast wil ik er nogmaals op aandringen dat hier een duidelijke lijn voor komt (wellicht onderbouwt door het CDM).

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 21:04

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hallo 10.2.e,

Ik heb hier toch nog wel wat vragen over.

Begrijp ik uit onderstaand geel gearceerde zin nu goed dat jongvee (en valt onder categorie 101 en 102) dat gehouden wordt op een zoogkoeienbedrijf en /of vleeskoeienbedrijf geen fosfaatrechten toegekend krijgen en deze ook niet nodig hebben. Of geldt dit alleen voor het jongvee van zeldzame rassen. Betekent dit dan dat er alleen fosfaatrechten worden toegekend aan melkveebedrijven (die melk produceren voor de consumptie en de verwerking)

Op basis van de definitie in artikel 1kk uit de meststoffenwet en na afstemming met jullie hebben wij in het zienswijze traject en in de communicatie dit jongvee op deze bedrijven meegenomen. Dus ook bij zoogkoeienbedrijven/vleeskoeienbedrijven hebben wij deze runderen (101 en 102) teruggelegd en vastgelegd in het register voor toekenning van fosfaatrechten. Vorig jaar hebben wij hier ook nog uitgebreid over gesproken met LTO vleesveehouderij.

- Indien wij aan deze bedrijven voor deze runderen (101 en 102) nu geen fosfaatrechten moeten gaan toekennen dan zullen wij dit zo snel mogelijk moeten gaan inregelen, ook moet de communicatie hierop aangepast worden.
- En hoe gaan wij dan om met melkveebedrijven met een zoogkoeientak die ook jongvee (categorie 101 en 102) bij hun zoogkoeien hebben lopen, moeten deze bedrijven hiervoor dan wel fosfaatrechten hebben.
- Moet het wetsvoorstel hier nog op aangepast worden, of is dit niet noodzakelijk. In artikel 21 b van het wetsvoorstel staat dat het een landbouwer verboden is op zijn bedrijf in een kalenderjaar meer dierlijke meststoffen met melkvee te produceren dan het op het bedrijf rustende fosfaatrecht. In artikel 23,lid 3 staat dat het op het bedrijf rustende fosfaatrecht op het tijdstip van inwerkingtreding van het verbod, wordt vastgesteld en overeenkomt met de forfaitaire productie van dierlijke meststoffen in een kalenderjaar door melkvee dat op 2 juli 2015 is gehouden.
- Kan een vleeskoeienbedrijf of zoogkoeienbedrijf die jongvee heeft volgens de

definitie op basis van artikel 23 geen aanspraak maken op de toekenning van fosfaatrechten. Zodat wij alsnog de rechten moeten toekennen, die men vervolgens niet nodig heeft en dus kunnen verhandelen.

- Ik ben er geen voorstander van om nu al op de site van zeldzame rassen te communiceren dat er geen fosfaatrechten nodig zijn voor het jongvee op een vleeskoeienbedrijf en /of een zoogkoeienbedrijf terwijl RVO.nl nog bezig is met de afhandeling van zienswijzen en richting de relatie deze gegevens wel teruglegt. Het zou mijn voorkeur hebben om indien dit de nieuwe lijn wordt dat wij vanuit EZ/RVO.nl deze gewijzigde lijn eerst communiceren en onze werkwijze daarop aan te passen.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 15:47

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hallo 10.2.e,

Op zich kan ik mij vinden in de tekst (geel). Alhoewel ik nog niet helemaal kan overzien wat we hiervoor in de praktijk moeten regelen om te voorkomen dat deze bedrijven alsnog rechten krijgen toegekend. Lijn is duidelijk dat ze niet onder stelsel van de fosfaatrechten gaan vallen. Dit wijkt volgens mij wel af van de standaard regels. Gaan we dit ook nog formeel ergens in regelgeving vastleggen?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 12:48

Aan: 10.2.e

Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

10.2.e

Ik heb samen met 10.2.e veelvuldig overleg gehad met de Stichting Zeldzame Huisdierrassen over de positie van zeldzame runderrassen in het fosfaatreductieplan 2017 en het stelsel van fosfaatrechten. Onderstaande tekst wil de stichting op haar website plaatsen. Kunnen jullie je vinden met de geel gemarkeerde tekst? De blauw gemarkeerde tekst ga ik zelf nog op reageren om de verwachtingen iets te temperen.

Dank alvast.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 12:28

Aan: 10.2.e

Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hoi 10.2.e,

Graag even checken.

gr 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@planet.nl]

Verzonden: vrijdag 26 mei 2017 13:42

Aan: 10.2.e

Onderwerp: fosfaatrechten 2018

Dag 10.2.e,

Ik wil graag even met je kortsluiten of de volgende tekst in overeenstemming is met hetgeen we afgelopen dinsdag besproken hebben. We willen dit communiceren naar de zeldzame rundveerassen houders en rest van de buitenwereld.

“Zoogkoeien- c.q. vleeskoeienbedrijven die geen dieren leveren aan melkveebedrijven en dus geen kalveren opfokken voor de melkveehouderij krijgen geen fosfaatrechten. Dus ook de fokkalveren en jongvee niet ondanks de codes 101 en 102. Daarmee is voor bedrijven met zeldzame rundveerassen die voor de vleesproductie gaan de lucht geklaard wat betreft het fosfaatrechten stelsel vanaf 1 januari 2018. Voor grondgebonden melkveebedrijven met 100% zeldzame rundveerassen hebben we gevraagd een ontheffing in te stellen waardoor deze bedrijven groei mogelijkheden houden zonder meer fosfaatrechten nodig te hebben. Daarvoor zal binnen 3 weken een nota naar de Staatssecretaris gestuurd worden. De details van een mogelijke ontheffing moeten na instemming van de Staatssecretaris nog verder ingevuld worden.”

Graag je reactie.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag
Datum: woensdag 9 augustus 2017 18:13:17

Hallo 10.2.e,

Hartelijk dank.

Is er ook een agenda en wordt informatie toegestuurd?

Of is het brainstormen?

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@zlto.nl]
Sent: woensdag 9 augustus 2017 17:19
To: 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>;
10.2.e 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl
Subject: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allemaal,

De datum van 28 augustus om 10:00 uur komt uit de datumprikker als het beste moment om te overleggen over de excretieforfaits van geiten. 10.2.e kan dan echter alleen in Den Haag. Ik stel daarom voor dat we in Den Haag bij EZ vergaderen.

Zonder tegenbericht ga ik er vanuit dat dit voor een ieder akkoord is.

Met vriendelijke groet,

Namens LTO Nederland,

10.2.e 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Overleg BEX 2018

Aanwezig: 10.2.e

Locatie: Zodiac

Datum: 12-9-2017

Natuurterrein: intern en extern uitscharen

Discussie met natuurterreinen is heel lastig. Vanuit het ministerie is gezocht naar een oplossing om hiermee om te gaan. Buiten de wet is gehouden natuurterrein

Onderscheid maken tussen intern en extern uitscharen (naar ander ubn of niet naar ander ubn)

Intern uitscharen

Bij intern uitscharen (situatie A) moeten de droge koeien (en jongvee) weer bij de gehele veestapel opgeteld worden. Er moet wel een boekhouding bijgehouden worden van aantal dieren dat naar natuurterrein gaat ter controle via NVWA. Om te bewijzen dat er wel aan de voorwaarden voldaan wordt. Dit natuurland mag dan wel bij de bedrijfsoppervlakte meegenomen worden in de KringloopWijzer. Binnen de KringloopWijzer hoeft dan geen mest afgevoerd te worden.

Deze situatie betekent dat er een aparte categorie land bij komt (eigen natuurterrein). Dit is een wijziging in de KringloopWijzer die in 2018 tot uiting komt. In 2017 wordt dit in de doorontwikkeling gemaakt. (10.2.e)

Er hoeft eigenlijk geen extra soort land te worden gevraagd. Natuurland en beheersland zou dezelfde categorie kunnen zijn. Maar voor de helderheid voor de gebruiker zou wel de opp met hoofdfunctie natuur op gevraagd kunnen worden.

Formeel moet er wel een mestafvoerbewijs zijn in het kader van de meststoffen wet (code 34). Voor KLV moet deze eruit gefilterd worden.

Extern uitscharen

Bij extern uitscharen (situatie B) van de droge koeien (en jongvee) gaan die apart afgevoerd worden. In I&R zijn er dan dus minder koeien en jongvee voor het uitscharende bedrijf. Dit betekent dat de melkproductie per koe bij het uitscharende

bedrijf omhoog gaat. Dat is ook de bedoeling, want de dieren zijn niet meer te traceren en van het bedrijf af.

Het inscharende bedrijf mag dan met de allerlaagste forfaitaire norm voor melkkoeien rekenen. Dit betreft overigens alleen bedrijven zonder melkvee. Voor bedrijven met melkvee geldt dan weer de actuele norm (afh. Van melkprod).

10.2.e proberen uit te werken wat het effect is van uitscharen van droge koeien (jongvee) op de excretie. Als dit volgens deze eenvoudige methode gaat en als het 'exact volgens de werkelijkheid gaat'. Mocht het veel uitmaken dan wordt dit gemeld en proberen we aan te geven welke bedrijven uitgesloten moeten worden van bedrijfsspecifiek afrekenen. 10.2.e zoekt nog na welk verschil 10.2.e heeft uitgerekend.

10.2.e vraagt 10.2.e wat hij tegenkomt op gebied van uitscharen.

Communicatie

Voor de handreiking en KLV over 2017 (in 2018) wordt gecommuniceerd om (ook bij intern uitscharen) volgens methode B (met extern uitscharen te werken). Dan wordt het altijd geaccepteerd door de NVWA.

Als bedrijven methode A dan invullen, dan is dat wel akkoord voor de NVWA. Maar daar wordt nog niet over gecommuniceerd. (10.2.e overlegt nog met NVWA).

10.2.e stuurt de actuele notitie nog door. De werkwijze wordt ook in de stuurgroep doorontwikkeling KringloopWijzer besproken (10.2.e).

De groep gaat nog na hoe dit de handreiking 2018 te verwerken (**allen**).

RVO – code vleesstieren (sommigen houden stieren langer dan gedefinieerd)

Als dit veel voorkomt, dan moet er een andere categorie voor gemaakt worden. Dit moet ook aan 10.2.e doorgegeven worden. De kwestie is of er een andere categorie gehanteerd moet worden. 10.2.e vraagt 10.2.e of dit veel voorkomt. Daarna wordt het doorgegeven aan 10.2.e en 10.2.e. 10.2.e heeft dit tweemaal aan 10.2.e gevraagd, maar nog geen antwoord.

Als het vrij vaak voorkomt, dan zou er mogelijk een extra categorie gemaakt moeten worden. Een andere mogelijkheid is om dan een andere categorie te suggereren en te definiëren bij RVO. Dit betekent dat er een instructie voor moet komen (10.2.e). Overigens is de forfaitaire excretie bij categorie 122 9.7 kg

fosfaat; en bij categorie 116 is dat 9.4 (en bij categorie 117 is dat 7.6). Het verschil tussen 116 en 122 is vrij klein.

Er is een onderbouwing nodig van de omschrijving om naar een andere categorie te gaan. Dit heeft met het rantsoen te maken. Het rantsoen dat 10.2.e meestuurde, wordt getoetst bij 10.2.e (10.2.e).

10.2.e neemt ook contact op met RVO om deze situatie te bespreken.

Krachtvoer bij overige graasdieren

In de handreiking moet nog beschreven worden welke soort krachtvoer aan de overige graasdieren wordt gevoerd (10.2.e).

Vervoederingsverliezen meenemen

Bij de forfaits wordt aangenomen dat de vervoederingsverliezen uiteindelijk ook op het land terecht komen. Dit is ook in de KringloopWijzer zo. Voor 2018 in de BEX is het wenselijk om vervoederingsverliezen van krachtvoer en bijproducten ook in de BEX mee te nemen. 10.2.e brengt nog wel in beeld wat dit betekent voor de excretie (gevoeligheid). -> het resultaat is dat het verschil heel klein is. Dus aan te bevelen om door te voeren, aangezien het systeem hierdoor beter wordt.

Nog wel nagaan hoe dit bij de overige graasdieren werkt. Mogelijk zijn de vervoederingsverliezen krachtvoer bij de overige graasdieren wel doorgevoerd. Dit wordt nog nagezocht. 10.2.e gaat nog na of het rapport van 10.2.e hier informatie over geeft. 10.2.e vraagt 10.2.e en/of 10.2.e

Excreties met BEX weer toetsen en valideren

Belangrijk is dat berekeningen van forfaits en bedrijfsspecifiek met elkaar in overeenstemming zijn. De afgelopen periode zijn bovendien een behoorlijk aantal aanpassingen in de BEX-systematiek geweest. Daarom is het aan te bevelen dat alle BEX veranderingen ook weer bij het CDM getoetst worden (**overwegen met stuurgroep**).

Bedrijfsspecifiek P-gehalte melk

Zie onderstaande: Komt ter overweging terug in de stuurgroep KLW (10.2.e)

In het werkplan KringloopWijzer is een verkenning van bedrijfsspecifiek in beeld brengen van het P-gehalte van de melk afgesproken. De volgende opties worden kort beschreven: P-gehalte in tankmelk meten, baseren op relatie met eiwitgehalte in de melk, via infrarood analyse (MIRS).

- Elke tank analyseren

Een nat-chemische analyse (Weender analyse) kost ca €80 per geanalyseerde tank. Jaarlijks wordt de tank op een melkveebedrijf 1 x in de 3 dagen (6 melkmalen) leeggehaald. Dit betekent dat er jaarlijks ruim 120 tanken per bedrijf worden leeggehaald. Per bedrijf zou dit ruim €9500 betekenen om het werkelijke fosforgehalte in de melk te kennen. Dit bedrag is mogelijk te hoog om deze analysemethode te hanteren.

- Baseren op relatie met eiwit- en lactosegehalte in de melk

Onlangs, enkele jaren geleden (JASC, 2014), heeft 10.2.e (afdeling veevoeding van Wageningen Livestock Research) een goede relatie gevonden tussen het eiwitgehalte in de melk en het fosforgehalte in de melk. De goede relatie betrof echter het gemiddelde van de geanalyseerde bedrijven. Bij de relatie met individuele bleek 39% restvariatie te zitten. Dat betekent dat 61% van de variatie in P-gehalte van de melk goed voorspeld wordt via het eiwitgehalte in de melk, maar dat 39% niet. $P \text{ in milk} = -0.64(\pm 0.168) + 0.0223(\pm 0.00236) \times \text{milk protein} + 0.0191(\pm 0.00316) \times \text{milk lactose}$ (RMSPE: 6.2%; CCC: 0.61). Met het eiwit- en lactosegehalte verklaart de relatie 61 % van de geobserveerde variatie, maar voor 39% niet. Voor individuele bedrijven wordt dit mogelijk te onbetrouwbaar gevonden om voor bedrijfsspecifieke doelen te gebruiken.

- Via infrarood analyse (MIRS)

Op basis van het onderzoek van 10.2.e en 10.2.e (2017) leek het eenvoudig te realiseren om het fosforgehalte in de melk te bepalen via infrarood analyse. Het onderzoek is echter met vaarzen uitgevoerd. Dat betekent dat dit niet op veestapelniveau is uitgevoerd. Daar ligt nog een wens voor vervolgonderzoek om een beter resultaat te krijgen. Daarnaast is in het onderzoek samengewerkt met Qlip. WUR heeft formules ontwikkeld en Qlip heeft de benodigde spectra. Voor de gebruik in de praktijk is de combinatie van die 2 nodig. 10.2.e heeft gesproken met Qlip om melkmonsters plus het IR spectrum te kopen voor een onderzoek naar het fosforgehalte in de melk. Met die monsters zou gewerkt kunnen worden naar een bedrijfsspecifieke P-melk bepaling. Qlip stond daar momenteel niet open voor. *Voorlopige conclusie*

Tenzij de stuurgroep doorontwikkeling KringloopWijzer 1 van genoemde sporen verder wil onderzoeken, is de (voorlopige) conclusie om te blijven werken met het vaste fosforgehalte in koemelk.

Vers / geconserveerd in BEX?

De lijn is om in de BEX te werken met geconserveerde voeders, tenzij er alleen maar een verse vorm van het betreffende voedermiddel bestaat. Zoals vers gras.

Bijproducten bemonsteren (vers of geconserveerd)?

Betreffende het effect van bijproducten is afgesproken om te pleiten voor een verkenning binnen het project doorontwikkeling van de KringloopWijzer (10.2.e 10.2.e).

Bemonsteren en kuilopmeting

De huidige werkwijze wordt gecontinueerd. In ieder geval tot na 2018.

NH₃-emissie stal heeft invloed op netto excretie

Via de BEA – systematiek wordt de ammoniakemissie berekend. Als dit onderdeel ook in de BEX meegenomen wordt, dan moet de beschrijving hiervan eigenlijk ook in de handreiking. Dit is wel behoorlijk complex, maar waarschijnlijk wel noodzakelijk. De onderverdeling van zomer- en winterrantsoenen zijn waarschijnlijk niet duidelijk genoeg in het huidige rekenregelrapport beschreven, maar 10.2.e kan de beschrijving wel verbeteren zodat het wel duidelijk wordt.

De vraag daarnaast is of de netto N-excretie bij de forfaits ook gecorrigeerd is voor de 'nieuwe ammoniakemissie'. 10.2.e gaat dit nog na bij 10.2.e

(Herziening emissiecorrectie vaste mest bij forfaitaire netto excretie? Itt wot 70 rekt wot 90 met 25% immobilisatie bij vaste mest. Dat betekent dat 25% van de N-min naar N-org. Dus minder ammoniakemissie bij vaste mest.)

Ook bij de overige graasdieren zou dezelfde systematiek gebruikt kunnen worden, maar dit is ook behoorlijk complex. Het beeld is dat de handreiking alleen voor het melkvee geldt. Voor overige graasdieren laten we de werkwijze dan zoals die nu is. Het gaat bij de BEX dus vooral om het melkvee.

Vanuit de huidige handreiking wordt bekeken waar de emissieberekening een rol zal spelen, vervolgens wordt de nieuwe rekensystematiek (BEA) uit het rekenregelrapport (10.2.e). Waarschijnlijk moet geheel Stap 6 in de handreiking herzien worden en er moet een voerlijst met 'VRE' gemaakt worden. Die voerlijsten kunnen in de bijlage.

melk voeren aan kalveren

Analoog aan de wijze waarop fosfaatexcretie voor melkkoeien is gebaseerd bij fosfaatrechten? (Dit betekent overigens dat de excretie hoger wordt). Dus afhankelijk van de melkproductie per koe. Hier wordt een verkenning voor uitgevoerd (10.2.e). Dit wordt nog teruggekoppeld met de stuurgroep K LW. Er zijn grofweg drie mogelijkheden:

- De huidige werkwijze ongewijzigd laten
- Een gebruiker zelf laten invullen hoeveel melk hij aan de kalveren voert en vervolgens de totale melkproductie ophogen, evenals de VEM-behoefte
- Vanuit het handboek melkveehouderij begroten hoeveel kunstmest een kalf krijgt en hoeveel dagen een kalf kunstmelk krijgt. Vervolgens kan in beeld gebracht worden hoeveel kunstmelk aangekocht is en het verschil tussen aankoop en totale melkbehoefte kan extra gevoerde hoeveelheid melk zijn.

enkele delen veestapel weiden (meer invoer nodig)

Soms weiden niet alle dieren binnen een diergroep. Dus een deel van de melkkoeien of een deel van het jongvee. De bijbehorende grasopname is dan anders dan wanneer alle dieren van een groep weiden. Dit is in principe eenvoudig uit te rekenen, maar leidt wel tot meer invoer (opvragen 'hoeveel dieren weiden'). Het systeem wordt er wel complexer van. Mogelijk dat aangesloten kan worden bij de borgingssystematiek van de zuivelindustrie.

Overige punten

Percentage jerseys opvragen

Om het gewicht van de veestapel beter in te schatten kan ook het percentage Jersey van de veestapel opgevraagd worden, voor de berekening van de footprint en onderhoudsvoer sluit dit beter aan bij de werkelijkheid. % Jersey is echter niet bekend bij I&R, daarom lastig om dit mee te nemen. Dit onderdeel wordt de volgende keer weer besproken (**allen**).

Geen krachtvoer aanvoeren:

Onderstaande tekst is dus niet volledig. Wat te doen bij bijvoorbeeld geen krachtvoer aanwezig, situatie 10.2.e

Een ander aandachtspunt voor een zorgvuldige toepassing van tabel 4 betreft het ruwvoer of overige voeder dat de overige graasdieren op uw bedrijf wel of niet krijgen:

- Indien het overige graasvee op uw bedrijf slechts één soort ruwvoer krijgt terwijl in de tabel forfaits staan bij verschillende ruwvoeders, tel dan de forfaits van de ruwvoeders bij elkaar op en reken het totaal toe aan het ruwvoer dat u aan het overige graasvee voert.

Indien er op het bedrijf geen overige voeders (als bierbostel) zijn die aan deze dieren worden gevoerd, dan moet hierbij ook de hoeveelheid in de kolom 'Overige voeders' worden opgeteld. Dan geldt dus de waarde in de (laatste) kolom: 'Totaal ruw- + overige voeders'. De VEM-hoeveelheid die eigenlijk uit overige voeders zou moeten komen wordt dan verondersteld te komen uit de meest energierijke ruwvoeders: in de eerste plaats uit snijmaïskuil, in de tweede plaats uit graskuil en in de derde plaats uit grashooi. Als bijvoorbeeld de fokstieren geen 576 kVEM per dier uit overige voeders krijgen, dan wordt verondersteld dat deze 576 kVEM uit snijmaïskuil komt. Indien op dat bedrijf geen snijmaïskuil wordt gevoerd, maar wel graskuil, dan zal de correctie op graskuil plaatsvinden.

Afspraak volgende keer

Woensdag 15 november, om 9.00 uur Zodiac.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.
Datum: woensdag 13 september 2017 13:30:00

Hallo 10.2.e ,

Eerder dit jaar hebben we contact gehad over aanpassing van de forfaits voor stikstofcorrectie (zie mails hieronder). Hierin is aangegeven dat CBS (10.2.e) een studie zou uitvoeren naar N-verliezen op basis N/P-verhoudingen op bedrijfsniveau. CBS is bezig met afronden rapport, dus we weten nog niet wat er uitkomt.

Hoe groot is de urgentie om de forfaits voor gasvormige N-verliezen op korte termijn aan te passen. Dit vraagt namelijk ook afstemming met NEMA, zodat de N-correcties overeenkomen met de NEMA-verliezen van NH3, N2O, N2 en NO. Zou dit ook later dit jaar kunnen worden opgestart en volgend jaar opgeleverd? Dan zou dit samenlopen met de aanpassing van excretieforfaits.

Welke forfaits voor N-verliezen van vaste mest staan op dit moment in de Meststoffenwet? Zijn de forfaits voor gasvormige emissies nog aangepast n.a.v. de discussie vorig jaar (en CDM-advies) over N-correctie bij biologisch pluimvee.

We zullen spoedig antwoord geven op je vragen over adviezen over alternatieven voor de Kringloopwijzer en categorie 102.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: woensdag 29 maart 2017 14:21
To: 10.2.e 10.2.e@minez.nl>; 10.2.e 10.2.e@wur.nl>
Cc: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Subject: RE: Actualisatie tabellen URM.

Beste Allen,

Ik ben het er mee eens dat fundamentele problemen zo snel mogelijk opgelost moeten worden. Ik ben er wel voor om het definitieve rapport af te wachten. De ervaring leert dat de cijfers die de inspraak ingaan anders teveel gaan zwabberen. Het kan dan dus zijn dat het dan te laat is voor de wijziging van 1 januari 2018. Dat is dan vervelend, maar niet anders.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 14:08
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.

10.2.e, dank. Dit hakt er inderdaad in. Alle droge(nde) mest heeft dus veel meer gasvormige verliezen. Logisch dat natte mest (minder contact met de lucht, koeler en minder broei) beperkte verschillen laten zien.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 7:39
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e 10.2.e

Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.

Goede morgen 10.2.e ,

Als je op basis van de veranderingen in de N/P-verhoudingen de stikstofverliezen berekend uit stal en mestopslag, dan zijn de schattingen voor de stikstofverliezen uit vaste mest veel hoger dan de schatting die nu worden gebruikt, op basis van NEMA. De tabel hieronder geeft een overzicht (Tabel 4).

De laatste twee kolommen geven de verschillen weer tussen de verliezen berekend op basis van N/P-verhoudingen en op basis van NEMA.

Het verschil is berekend op basis van gemiddelden en basis van mediaan; in dit geval kun je beter de mediaan gebruiken.

De stikstofverliezen zijn uitgedrukt in fracties.

Voor rundvee vaste mest (mestcode 10) is het verschil 28%.

Voor rundvee drijfmest is het verschil slechts 4%.

Vooral bij kippenmest en varkensmest zijn de verschillen groot.

De tweede kolom (Valid N) geeft het aantal waarnemingen weer.

Voor sommige mesten is het aantal waarnemingen best groot maar voor anderen te gering.

Daarom de vraag; nu voorstel doen of wachten tot we meer resultaten hebben.

Groet,

10.2.e

Tabel 4

	Berekend N-verlies 2013-2015			NEMA verliezen uit stal en opslag als fractie van N-excretie					Verskil N-verliezen o.b.v. transporten t.o.v. NEMA	
		N-verlies als fractie van N-excretie		NH3-N	N2O-N	NO-N	N2	Totaal	Mean	Median
Mestsoort	Valid N	Mean	Median							
10 Rundvee-vaste mest	2733	,399	,437	,081	,005	,005	,025	,116	0,282	0,321
14 Rundvee-drijfmest behalve van vleeskalveren	18962	,150	,160	,087	,002	,002	,020	,111	0,039	0,049
18 Rundvee-mest vleeskalveren, witvlees	1886	,125	,165	,191	,002	,002	,020	,215	-0,090	-0,050
19 Rundvee-mest vleeskalveren, rosé vlees	1659	,229	,236	,127	,002	,002	,020	,151	0,079	0,086
23 Kalkoenen-mest, alle systemen	104	,297	,289	,297	,001	,001	,005	,304	-0,007	-0,015
25 Paarden-vaste mest	628	,243	,300	,124	,005	,005	,025	,159	0,084	0,141
27 Pony's-vaste mest	8	,392	,448	,177	,005	,005	,025	,212	0,180	0,236
32 Kippen-mestband	563	,394	,405	,141	,001	,001	,005	,148	0,246	0,257
33 Kippen-mestband + nadroog	437	,593	,612	,141	,001	,001	,005	,148	0,444	0,464
35 Kippen-strooisel (incl. volië/scharrel)	2825	,460	,474	,179	,001	,001	,005	,186	0,274	0,288
39 Vleeskuikens en parelhoenders, alle systemen	1524	,350	,340	,075	,001	,001	,005	,082	0,267	0,257
40 Varkens-vaste mest	627	,505	,528	,115	,005	,005	,025	,150	0,355	0,378
46 Varkens-drijfmest (op)fokvarkens incl. biggen	4770	,224	,281	,151	,002	,002	,020	,175	0,049	0,106
50 Varkens-drijfmest vleesvarkens	9881	,395	,416	,214	,002	,002	,020	,238	0,157	0,177
56 Schapen-vaste mest	139	,234	,252	,151	,005	,005	,025	,186	0,048	0,065
60 Geiten-drijfmest	20	,238	,300							
61 Geiten-vaste mest	848	,305	,320	,091	,010	,010	,050	,161	0,144	0,160
75 Nertsen-vaste mest	371	,607	,666							

-----Original Message-----

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: dinsdag 28 maart 2017 21:57

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e 10.2.e

Subject: Re: Actualisatie tabellen URM.

10.2.e

Je maakt me nieuwsgierig naar de aard van de verrassende uitkomsten en in hoeverre die van invloed (kunnen) op het besluit om te wachten

Gr 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 28 mrt. 2017 om 21:49 heeft 10.2.e <10.2.e@wur.nlmailto:10.2.e@wur.nl> het volgende geschreven:

Goedeavond 10.2.e

Gisteren informeerde ik mondeling over de voortgang m.b.t. de tabellen in de URM.

Het gaat deels om wat kleinere aspecten (definities potstalmest, actualisatie samenstelling kalvergier) maar deels ook om majeure veranderingen.

Die grote veranderingen hebben betrekking op de aanpassing van de stikstofcorrecties (gasvormige stikstofverliezen).

Tot nu toe werden die aangeleverd door NEMA, maar die getallen lijken niet goed voor vooral vaste mest.

Nu heeft 10.2.e al vast een snelle analyse uitgevoerd met een alternatieve methode, op basis van N/P-verhoudingen.

Dat levert interessante resultaten op (vandaag opgeleverd).

Een collega van hem gaat daar deze zomer verder mee aan de slag; het rapport wordt na de zomer opgeleverd.

De vraag is nu; doen we (de CDM) een voorstel voor actualisatie van de stikstofcorrecties voor vaste mest op basis van de cijfers die we nu hebben (van 10.2.e) of wachten we op het rapport van de collega van 10.2.e 10.2.e ?

Groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag
Datum: donderdag 14 september 2017 09:32:09

Hoi 10.2.e en 10.2.e,
 Ik heb net 10.2.e gesproken. LTO en de geitenhouders heel graag nieuwe geitenforfaits per 1 januari 2018. Ik neem aan dat het tijdpad dat niet toelaat (we zouden de nieuwe cijfers dan zo ongeveer volgende week moeten hebben om de inzage termijnen te kunnen halen), maar ik vraag het voor de zekerheid wel. 10.2.e liet nl. wel doorschemeren dat hij anders gaat aandringen...
 Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: woensdag 13 september 2017 17:36
Aan: 10.2.e 10.2.e 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag
 Klopt.

Ondertussen contact gehad met 10.2.e en deze informatie door gegeven aan 10.2.e .
 De excretieforfaits voor geiten zijn gebaseerd op de oude (relatief hoge) P-gehalten in het veevoer.
 Er is dus gereede grond om de forfait te reviseren.
 Voorgesteld wordt om dat tegelijkertijd met andere diercategorieën te doen.
 Vriendelijke groet,
 10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@zlto.nl]
Sent: woensdag 13 september 2017 16:21
To: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; '10.2.e' <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
cc: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>
Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,
 Volgens mijn informatie is 10.2.e terug van vakantie. Hij heeft nu zelfs een dag gehad om bij te komen.
 Zou 10.2.e of 10.2.e willen achterhalen bij 10.2.e hoe het zit met de data? Dit hadden we besproken.
 Veel dank!!

Met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e
 M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 10:27
Aan: 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e, 10.2.e <10.2.e@zlto.nl>; 10.2.e <10.2.e@gmail.com>
cc: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>
Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste Allen,
 Ikzelf heb de WUM data niet... 10.2.e zit namens EZ bij de WUM vergaderingen en wellicht heeft hij de spreadsheet wel, maar naast de spreadsheet heb je ook de interpretatie nodig van hoe welke gegevens precies in de berekeningen zijn gebruikt. Het is naar mijn mening handiger

om dit aan 10.2.e zelf te vragen...

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@nevedi.nl]

Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 10:18

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste 10.2.e en anderen,

Hartelijk dank voor de moeite. Dit rapport had ik al eerder gezien. Maar zoals je zelf ook al stelt: we hebben de "WUM-spreadsheets" nodig om inzicht te krijgen in de gebruikte data. In het bijgevoegde rapport wordt namelijk in de 'geitenparagraaf' wel de trend benoemd, maar niet de verklaring, namelijk "Hetzelfde geldt voor fosfaat, maar met een door WUM gesignaleerde toenemende trend van 23% (Tabel 5, voetnoot c)".

Als mogelijke verklaringen ga je dan denken aan:

- andere samenstelling rantsoen (minder mais en meer mengvoer bv.) → is dit zo en is dit een 'trend' die steeds doorzet...?

- andere gehalten in rantsoen (in ruwvoer en/of mengvoer) → ruwvoer was m.i. in de jaren 2011/12/13 niet 'uitzonderlijk' (hoog of laag) en mengvoer was 'dalende' (maar wellicht niet in de orde van grootte van 2016/17)...

- (hogere) melkproductie per geit → heeft effect, kan ik niet 1 op 1 inschatten

Daarnaast kun je ook (op een andere plaats) discussiëren over de vraag of de jaren t-2/t-3/t-4 (en de facto nu nog langer geleden, vanwege 'uitstel van aanpassing' in 2016) u een juiste 'referentieperiode' vormen.

Al met al hebben we dus de WUM-data nodig.

@10.2.e : Heb jij deze toevallig ook niet?

Nabrand (niet verkeerd opvatten): gezien de ammoniak discussie zou ik wel (qua data t.b.v. onderzoek) een ander goed opslaan en beschikbaar houden.....

Nogmaals allen dank en ik hoop wel dat we de 'snelheid' erin kunnen houden.

Met vriendelijke groet,

drs. 10.2.e

10.2.e

Nevedi – Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie

Braillelaan 9 | 2289 CL Rijswijk

t +31(0) 10.2.e | m +31(0) 10.2.e | 10.2.e @nevedi.nl | www.nevedi.nl |

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 9:48

Aan: 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e <10.2.e@zlto.nl>; 10.2.e

10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e @minez.nl <10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste 10.2.e,

Bijgevoegd het rapport waarin de revisie van de excretiecijfers is weergegeven, uit 2015.

De cijfers zijn gebaseerd op gegevens over de jaren 2011, 2012, 2013.

In dat rapport worden enkel de excretiecijfers weergegeven.

De excretiecijfers zijn gebaseerd op gegevens van de WUM (valt onder de Emissieregistratie; dus niet onder CDM). Zie hieronder een gedeelte tekst gecopieerd uit "Dierlijke Mest en Mineralen 2016"

In de WUM zijn vertegenwoordigd: Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Wageningen Economic Research (WEcR), Wageningen Livestock Research (WLR), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De bijeenkomsten van de WUM worden voorgezeten door het ministerie van Economische Zaken (EZ).

Verschillende diercategorieën in WUM zijn anders dan die in de Meststoffenwet (RVO-tabellenboekje); daarom zijn omrekeningen nodig.

Zowel het berekenen van de WUM-cijfers, als de omrekening van de WUM-cijfers naar de excretieforfaits wordt gedaan door 10.2.e Hij beheert de spreadsheets. (ik heb het spreadsheet van 2015 revisie van de excretiecijfers, maar daarin staan geen voergegevens, die staan in de WUM-spreadsheets)

In 2010 heeft WUM een uitgebreide beschrijving gemaakt van de berekeningswijze en de gebruikte aannames.

Die methode is destijds ook door de CDM gereviewd (en als state-of-the-art aangemerkt).

Jaarlijks geeft WUM/CBS een overzicht van de mest en mineralencijfers.
10.2.e heeft een collega die ingewerkt wordt.
Voor nu zou ik graag even afgaan op de expertise van 10.2.e en zijn spreadsheets.
Ik denk ondertussen wel dat een revisie van de excretiecijfers gewenst is.
Maar vanwege de complexiteit van de omrekeningen (en de berekeningen van de stikstofcorrectie) lukt dat niet op korte termijn.
Groet,
10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@nevedi.nl]

Sent: dinsdag 29 augustus 2017 9:11

To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@zlto.nl>; 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e @minez.nl' <10.2.e@minez.nl>

Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste 10.2.e,

Dank. Is er mogelijk een vervanger/back up van 10.2.e die dit zou kunnen weten? En ik neem aan dat het volledige rapport waarop de meest recente excretiecijfers voor geiten (en andere dieren) gebaseerd zijn toch wel beschikbaar is? Dan zouden we sowieso zelf kunnen nagaan welke 'uitgangsdata' voor de berekeningen zijn gebruikt. Zou je dit (volledige) rapport kunnen rondsturen?
Het blijft namelijk opmerkelijk dat het excretiecijfer voor fosfaat van de belangrijkste geitencategorie van 3,8 in 2016 naar 4,7 in 2017 is gegaan → om dit 'uit te kunnen leggen' aan geitenhouders (en 'wetenschappelijke te kunnen verantwoorden') is dus inzicht in het onderliggende rapport van belang. Dit te meer omdat de trend van fosfor in mengvoer de laatste 5 jaar zeker niet 'stijgende' is....
Daarnaast heb ik zojuist even snel de CBS rapportages ('dierlijke mest en mineralen') van de afgelopen 6 jaar bekeken: wat zie ik daar als 'uitgangspunten' qua fosfor in mengvoer:

2016 – geitenbrok – 4,4

2015 – geitenbrok – 4,3

2014 – rundvee/schapen/geiten (dus geiten niet apart benoemd, c.q. nader uitgesplitst) – 4,2 en 5,3 (onderscheid laag en hoog eiwit)

2013 – rundvee/schapen/geiten – 4,2 en 5,6

2012 – rundvee/schapen/geiten - 3,9 en 5,1

2011 – rundvee/schapen/geiten – 4,6 en 5,4

Bij voorbaat dank!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Nevedi – Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie

Braillelaan 9 | 2289 CL Rijswijk

t +31(0) 10.2.e | m +31(0) 10.2.e | 10.2.e@nevedi.nl | www.nevedi.nl |

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 8:45

Aan: 10.2.e <10.2.e@zlto.nl>; 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl' <10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

In vervolg op de bespreking van gisteren kan ik nu melden dat 10.2.e van CBS tot 11 september afwezig en dus geen reactie kan geven op de gestelde vragen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@zlto.nl]

Sent: woensdag 23 augustus 2017 16:21

To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl' <10.2.e@minez.nl>

Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

Hierbij de bevestiging van ons overleg volgende week over de excretie van geiten (diergebonden forfaitaire gehalten).

Waar en wanneer:

Ministerie van EZ, Bezuidenhoutseweg 73 te Den Haag

Maandag 28 augustus, 10:00 uur

Voorstel agenda:

1. Opening/aanleiding overleg en vaststellen agenda
2. Actuele mengvoergegevens Nevedi. Zie de bijlagen. Toelichting op de cijfers ter vergadering.
3. Bespreken eventuele actualisatie diergebonden forfaitaire gehalten
4. Stikstofverantwoording bij geitenbedrijven. Zie ook de bijlage over het stikstofgat cq. N-hiaat in het algemeen.
5. Vaststellen vervolgacties.

Graag tot volgende week.

Met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 10 augustus 2017 16:19

Aan: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@gmail.com>;
10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo allen,

De agenda en stukken stuur ik een week van tevoren.

Nevedi heeft een document met actuele mengvoer gehalten die afwijken van een eerder CDM rapport. Ik wacht echter even tot 10.2.e terug is van vakantie alvorens die zomaar door te mailen. Deze gegevens willen we graag bespreken en brainstormen wat er verder zou moeten gebeuren. Vanuit LTO zouden we graag ook het "stikstofgat" betreffende de stikstofverantwoording door geitenhouders willen bespreken.

Eventuele suggesties zijn welkom natuurlijk.

Met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e [<mailto:10.2.e@wur.nl>]

Verzonden: woensdag 9 augustus 2017 18:13

Aan: 10.2.e <10.2.e@zlto.nl>; 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e
10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>; 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo 10.2.e,

Hartelijk dank.

Is er ook een agenda en wordt informatie toegestuurd?

Of is het brainstormen?

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e [<mailto:10.2.e@zlto.nl>]

Sent: woensdag 9 augustus 2017 17:19

To: 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e <10.2.e@nevedi.nl>;
10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e @minez.nl

Subject: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allemaal,

De datum van 28 augustus om 10:00 uur komt uit de datumprikker als het beste moment om te overleggen over de excretieforfaits van geiten. 10.2.e kan dan echter alleen in Den Haag. Ik stel daarom voor dat we in Den Haag bij EZ vergaderen.

Zonder tegenbericht ga ik er vanuit dat dit voor een ieder akkoord is.

Met vriendelijke groet,

Namens LTO Nederland,

10.2.e 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102
Datum: donderdag 14 september 2017 12:38:00

Hoi 10.2.e,
 Zie hieronder de vraag over cat. 102.
 Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 4 september 2017 14:57
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Beste 10.2.e,
 Zoals net besproken stuur ik je onderstaande mail van 10.2.e door met de vraag of CDM ons zou kunnen helpen met het formuleren van objectieve criteria om beter onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende rundveecategorieën. Ik hoor graag van je of CDM hier mogelijkheden voor ziet. Dan kunnen we het daarna hebben over het formuleren van een opdracht aan CDM of niet.
 Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 4 september 2017 14:18
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Hallo,
 Hierbij de mail die ik heb gestuurd naar martin over de vleesveecategorie
 Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 9 juni 2017 11:21
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Hallo 10.2.e,
 Eerder hebben wij al eens gesproken over de beoordeling van jongvee (diercategorie 102). *jongvee ouder dan 1 jaar, te weten alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren. (cat. 102)*

De beoordeling of iets overig vleesvee is blijft een lastig punt, waar tot op heden nog geen goede oplossing voor is.

In de zienswijzen wordt vaak jongvee (bijvoorbeeld blonde Aquitaine koeien) opgevoerd wat ouder is dan 2 jaar, maar waarvan op basis van het meegeleverde bewijsmateriaal niet afdoende blijkt dat het hier gaat om overig vleesvee (diercategorie 102). Het zou ook om roodvleesstieren (diercategorie 122) kunnen gaan, maar dit kunnen wij op basis van de bewijsstukken niet goed beoordelen.

Blonde Aquitaine is immer bij uitstek een vleesras(roodvlees).

Tot op heden hebben wij nog steeds geen duidelijke lijn voor het onderscheid tussen overig vleesvee en roodvleesstieren.

Bij de uitvoering lopen wij daardoor tegen de volgende knelpunten aan:

- Hoe kunnen wij bij de beoordeling onderbouwen en bepalen van welke categorie er sprake is. (jongvee ouder dan 1 jaar (102) of roodvleesstier (categorie 122). Relatie moet hier bewijzen voor aanleveren, maar kan hij dit.
 Welke criteria kunnen wij hiervoor hanteren:
  - Criteria voor leeftijd (bijvoorbeeld 2.5 jaar en ouder)
  - Criteria voor mesten (krachtvoer , stal of ook buiten/weiden) en op hoeveel maanden moeten deze beesten dan geslacht zijn. (vroeger stond hier dat deze dieren voor de leeftijd van 24 maanden geslacht moesten zijn), Van de heer bolk van LTO vleesvee begreep ik dat deze dieren ook wel langer gehouden werden.
- Hoe voorkomen wij dat bedrijven die wij nu fosfaatrechten toekennen omdat zij aannemelijk gemaakt hebben dat zij dieren in diercategorie 102 hebben die later toch claimen dat dit echt roodvleesstieren waren.

Afhandeling zienswijzen

Omdat RVO.nl hier geen duidelijke criteria voor heeft is er bij de beoordeling van de zienswijze gekozen voor de volgende lijn:

- Indien het runderen betreft van 2 jaar en ouder en het bedrijf heeft op zijn gecombineerde opgave van 2015 geen CBS codes 205,209 of 207) ingevuld dan worden voor deze runderen in eerste instantie geen fosfaatrechten toegekend

- Indien uit de zienswijze afdoende blijkt dat er toch echt sprake is van diercategorie 102 dan zullen ze als nog toegekend worden.

RVO.nl heeft de zienswijzen grotendeels afgehandeld.

Over de afhandeling van deze zienswijzen worden nu vragen gesteld door LTO en leden van het VLB. Omdat wij geen duidelijke criteria hebben waaraan wij het bewijsmateriaal kunnen toetsen, kunnen wij denk ik niet anders dan de beoordeling op deze manier doen. Anders bestaat het gevaar dat wij ten onrechte teveel fosfaatrechten uitgeven.

Toch is dit mi geen wenselijke situatie omdat de kans bestaat dat wij in de bezwaarfase alsnog deze zaken krijgen. Wij hebben hardere criteria nodig.

Middels deze mail wil ik jou informeren over de afhandeling van deze zienswijzen en de vragen die wij hier over krijgen. Daarnaast wil ik er nogmaals op aandringen dat hier een duidelijke lijn voor komt (wellicht onderbouwt door het CDM).

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 21:04

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hallo 10.2.e,

Ik heb hier toch nog wel wat vragen over.

Begrijp ik uit onderstaand geel gearceerde zin nu goed dat jongvee (en valt onder categorie 101 en 102) dat gehouden wordt op een zoogkoeienbedrijf en /of vleeskoeienbedrijf geen fosfaatrechten toegekend krijgen en deze ook niet nodig hebben. Of geldt dit alleen voor het jongvee van zeldzame rassen. Betekent dit dan dat er alleen fosfaatrechten worden toegekend aan melkveebedrijven (die melk produceren voor de consumptie en de verwerking)

Op basis van de definitie in artikel 1kk uit de meststoffenwet en na afstemming met jullie hebben wij in het zienswijze traject en in de communicatie dit jongvee op deze bedrijven meegenomen. Dus ook bij zoogkoeienbedrijven/vleeskoeienbedrijven hebben wij deze runderen (101 en 102) teruggelegd en vastgelegd in het register voor toekenning van fosfaatrechten. Vorig jaar hebben wij hier ook nog uitgebreid over gesproken met LTO vleesveehouderij.

- Indien wij aan deze bedrijven voor deze runderen (101 en 102) nu geen fosfaatrechten moeten gaan toekennen dan zullen wij dit zo snel mogelijk moeten gaan inregelen, ook moet de communicatie hierop aangepast worden.
- En hoe gaan wij dan om met melkveebedrijven met een zoogkoeientak die ook jongvee (categorie 101 en 102) bij hun zoogkoeien hebben lopen, moeten deze bedrijven hiervoor dan wel fosfaatrechten hebben.
- Moet het wetsvoorstel hier nog op aangepast worden, of is dit niet noodzakelijk. In artikel 21 b van het wetsvoorstel staat dat het een landbouwer verboden is op zijn bedrijf in een kalenderjaar meer dierlijke meststoffen met melkvee te produceren dan het op het bedrijf rustende fosfaatrecht. In artikel 23,lid 3 staat dat het op het bedrijf rustende fosfaatrecht op het tijdstip van inwerkingtreding van het verbod, wordt vastgesteld en overeenkomt met de forfaitaire productie van dierlijke meststoffen in een kalenderjaar door melkvee dat op 2 juli 2015 is gehouden.
- Kan een vleeskoeienbedrijf of zoogkoeienbedrijf die jongvee heeft volgens de definitie op basis van artikel 23 geen aanspraak maken op de toekenning van fosfaatrechten. Zodat wij alsnog de rechten moeten toekennen, die men vervolgens niet nodig heeft en dus kunnen verhandelen.
- Ik ben er geen voorstander van om nu al op de site van zeldzame rassen te communiceren dat er geen fosfaatrechten nodig zijn voor het jongvee op een vleeskoeienbedrijf en /of een zoogkoeienbedrijf terwijl RVO.nl nog bezig is met de afhandeling van zienswijzen en richting de relatie deze gegevens wel teruglegt. Het zou mijn voorkeur hebben om indien dit de nieuwe lijn wordt dat wij vanuit EZ/RVO.nl deze gewijzigde lijn eerst communiceren en onze werkwijze daarop aan te passen.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 15:47

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hallo 10.2.e,

Op zich kan ik mij vinden in de tekst (geel). Alhoewel ik nog niet helemaal kan overzien wat we hiervoor in de praktijk moeten regelen om te voorkomen dat deze bedrijven alsnog rechten krijgen toegekend. Lijn is duidelijk dat ze niet onder stelsel van de fosfaatrechten gaan vallen. Dit wijkt volgens mij wel af van de standaard regels. Gaan we dit ook nog formeel ergens in regelgeving vastleggen?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 12:48

Aan: 10.2.e

Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

10.2.e

Ik heb samen met 10.2.e veelvuldig overleg gehad met de Stichting Zeldzame Huisdierrassen over de positie van zeldzame rundrassen in het fosfaatreductieplan 2017 en het stelsel van fosfaatrechten. Onderstaande tekst wil de stichting op haar website plaatsen. Kunnen jullie je vinden met de geel gemarkeerde tekst? De blauw gemarkeerde tekst ga ik zelf nog op reageren om de verwachtingen iets te temperen.

Dank alvast.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 12:28

Aan: 10.2.e

Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hoi 10.2.e

Graag even checken.

gr 10.2.e

Van: 10.2.e [<mailto:10.2.e@planet.nl>]

Verzonden: vrijdag 26 mei 2017 13:42

Aan: 10.2.e

Onderwerp: fosfaatrechten 2018

Dag 10.2.e

Ik wil graag even met je kortsluiten of de volgende tekst in overeenstemming is met hetgeen we afgelopen dinsdag besproken hebben. We willen dit communiceren naar de zeldzame rundveerassenhouders en rest van de buitenwereld.

“Zoogkoeien- c.q. vleeskoeienbedrijven die geen dieren leveren aan melkveebedrijven en dus geen kalveren opfokken voor de melkveehouderij krijgen geen fosfaatrechten. Dus ook de fokkalveren en jongvee niet ondanks de codes 101 en 102. Daarmee is voor bedrijven met zeldzame rundveerassen die voor de vleesproductie gaan de lucht geklaard wat betreft het fosfaatrechten stelsel vanaf 1 januari 2018. Voor grondgebonden melkveebedrijven met 100% zeldzame rundveerassen hebben we gevraagd een ontheffing in te stellen waardoor deze bedrijven groei mogelijkheden houden zonder meer fosfaatrechten nodig te hebben. Daarvoor zal binnen 3 weken een nota naar de Staatssecretaris gestuurd worden. De details van een mogelijke ontheffing moeten na instemming van de Staatssecretaris nog verder ingevuld worden.”

Graag je reactie.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.
Datum: donderdag 14 september 2017 12:42:38

Beste Allen,

Ik heb liever stevige cijfers, dan iets dat volgend jaar weer opnieuw moet. Dus wat dat betreft kan er beter iets langer de tijd worden genomen en de getallen meteen meenemen bij de update van de forfaits voor volgend jaar.

De nieuwste forfaits staan in de volgende link:
<http://wetten.overheid.nl/BWBR0018989/2017-08-31#BijlageD>

Daarin zijn inderdaad vorig jaar, als snelle actie, stikstofcorrecties doorgevoerd. De biologische forfaits zijn nog niet allemaal aangepast. Dit wacht deels ook op het rapport over de stikstofcorrecties. We hebben met de bio-sector gecommuniceerd dat het niet 1-1-2018 gaat worden.

Op 9 oktober praten we er verder met de sector over KringloopWijzer. Ik weet dat het kort dag is, maar is het mogelijk om voor die datum een eerste concept van het stuk met een eerste verkenning van opties voor bedrijfsspecifiek afrekenen/ alternatieven KringloopWijzer te krijgen? De opdracht hiervoor komt er zsm aan.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: woensdag 13 september 2017 13:30
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.

Hallo 10.2.e

Eerder dit jaar hebben we contact gehad over aanpassing van de forfaits voor stikstofcorrectie (zie mails hieronder). Hierin is aangegeven dat CBS 10.2.e een studie zou uitvoeren naar N-verliezen op basis N/P-verhoudingen op bedrijfsniveau. CBS is bezig met afronden rapport, dus we weten nog niet wat er uitkomt.

Hoe groot is de urgentie om de forfaits voor gasvormige N-verliezen op korte termijn aan te passen. Dit vraagt namelijk ook afstemming met NEMA, zodat de N-correcties overeenkomen met de NEMA-verliezen van NH3, N2O, N2 en NO. Zou dit ook later dit jaar kunnen worden opgestart en volgend jaar opgeleverd? Dan zou dit samenlopen met de aanpassing van excretieforfaits.

Welke forfaits voor N-verliezen van vaste mest staan op dit moment in de Meststoffenwet? Zijn de forfaits voor gasvormige emissies nog aangepast n.a.v. de discussie vorig jaar (en CDM-advies) over N-correctie bij biologisch pluimvee.

We zullen spoedig antwoord geven op je vragen over adviezen over alternatieven voor de Kringloopwijzer en categorie 102.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: woensdag 29 maart 2017 14:21
To: 10.2.e 10.2.e@minez.nl>; 10.2.e@wur.nl>
Cc: 10.2.e@wur.nl>
Subject: RE: Actualisatie tabellen URM.

Beste Allen,

Ik ben het er mee eens dat fundamentele problemen zo snel mogelijk opgelost moeten worden. Ik ben er wel voor om het definitieve rapport af te wachten. De ervaring leert dat de cijfers die de inspraak ingaan anders teveel gaan zwabberen. Het kan dan dus zijn dat het dan te laat is voor de wijziging van 1 januari 2018. Dat is dan vervelend, maar niet anders.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 14:08
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen URM.

10.2.e, dank. Dit hakt er inderdaad in. Alle droge(nde) mest heeft dus veel meer gasvormige verliezen. Logisch dat

natte mest (minder contact met de lucht, koeler en minder broei) beperkte verschillen laten zien.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: woensdag 29 maart 2017 7:39

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: Actualisatie tabellen UKM.

Goede morgen 10.2.e

Als je op basis van de veranderingen in de N/P-verhoudingen de stikstofverliezen berekend uit stal en mestopslag, dan zijn de schattingen voor de stikstofverliezen uit vaste mest veel hoger dan de schatting die nu worden gebruikt, op basis van NEMA. De tabel hieronder geeft een overzicht (Tabel 4).

De laatste twee kolommen geven de verschillen weer tussen de verliezen berekend op basis van N/P-verhoudingen en op basis van NEMA.

Het verschil is berekend op basis van gemiddelden en basis van mediaan; in dit geval kun je beter de mediaan gebruiken.

De stikstofverliezen zijn uitgedrukt in fracties.

Voor rundvee vaste mest (mestcode 10) is het verschil 28%.

Voor rundvee drijfmest is het verschil slechts 4%.

Voor al bij kippenmest en varkensmest zijn de verschillen groot.

De tweede kolom (Valid N) geeft het aantal waarnemingen weer.

Voor sommige mesten is het aantal waarnemingen best groot maar voor anderen te gering.

Daarom de vraag; nu voorstel doen of wachten tot we meer resultaten hebben.

Groet,

10.2.e

Tabel 4

	Berekend N-verlies 2013-2015			NEMA verliezen uit stal en opslag als fractie van N-excretie					Verschil N-verliezen o.b.v. transporten t.o.v. NEMA	
		N-verlies als fractie van N-excretie		NH3-N	N2O-N	NO-N	N2	Totaal	Mean	Median
Mestsoort	Valid N	Mean	Median							
10 Rundvee-vaste mest	2733	,399	,437	,081	,005	,005	,025	,116	0,282	0,321
14 Rundvee-drijfmest behalve van vleeskalveren	18962	,150	,160	,087	,002	,002	,020	,111	0,039	0,049
18 Rundvee-mest vleeskalveren, witvlees	1886	,125	,165	,191	,002	,002	,020	,215	-0,090	-0,050
19 Rundvee-mest vleeskalveren, rosévees	1659	,229	,236	,127	,002	,002	,020	,151	0,079	0,086
23 Kalkoenen-mest, alle systemen	104	,297	,289	,297	,001	,001	,005	,304	-0,007	-0,015
25 Paarden-vaste mest	628	,243	,300	,124	,005	,005	,025	,159	0,084	0,141
27 Ponys-vaste mest	8	,392	,448	,177	,005	,005	,025	,212	0,180	0,236
32 Kippen-mestband	563	,394	,405	,141	,001	,001	,005	,148	0,246	0,257
33 Kippen-mestband + nadroog	437	,593	,612	,141	,001	,001	,005	,148	0,444	0,464
35 Kippen-strooisel (incl. volière/scharrel)	2825	,460	,474	,179	,001	,001	,005	,186	0,274	0,288
39 Vleeskuikens en parelhoenders, alle systemen	1524	,350	,340	,075	,001	,001	,005	,082	0,267	0,257
40 Varkens-vaste mest	627	,505	,528	,115	,005	,005	,025	,150	0,355	0,378
46 Varkens-drijfmest (op)fokvarkens incl. biggen	4770	,224	,281	,151	,002	,002	,020	,175	0,049	0,106
50 Varkens-drijfmest vleesvarkens	9881	,395	,416	,214	,002	,002	,020	,238	0,157	0,177
56 Schapen-vaste mest	139	,234	,252	,151	,005	,005	,025	,186	0,048	0,065
60 Geiten-drijfmest	20	,238	,300							
61 Geiten-vaste mest	848	,305	,320	,091	,010	,010	,050	,161	0,144	0,160
75 Nertsen-vaste mest	371	,607	,666							

-----Original Message-----

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: dinsdag 28 maart 2017 21:57

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: Re: Actualisatie tabellen URM.

10.2.e

Je maakt me nieuwsgierig naar de aard van de verrassende uitkomsten en in hoeverre die van invloed (kunnen) op het besluit om te wachten

Gr 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 28 mrt. 2017 om 21:49 heeft 10.2.e @wur.nl<mailto:10.2.e@wur.nl> > het volgende geschreven:

Goedeavond 10.2.e

Gisteren informeerde ik mondeling over de voortgang m.b.t. de tabellen in de URM.

Het gaat deels om wat kleinere aspecten (definities potstalmest, actualisatie samenstelling kalvergier) maar deels ook om majeure veranderingen.

Die grote veranderingen hebben betrekking op de aanpassing van de stikstofcorrecties (gasvormige stikstofverliezen).

Tot nu toe werden die aangeleverd door NEMA, maar die getallen lijken niet goed voor vooral vaste mest.

Nu heeft 10.2.e al vast een snelle analyse uitgevoerd met een alternatieve methode, op basis van N/P-verhoudingen.

Dat levert interessante resultaten op (vandaag opgeleverd).

Een collega van hem gaat daar deze zomer verder mee aan de slag; het rapport wordt na de zomer opgeleverd.

De vraag is nu; doen we (de CDM) een voorstel voor actualisatie van de stikstofcorrecties voor vaste mest op basis van de cijfers die we nu hebben (van 10.2.e) of wachten we op het rapport van de collega van 10.2.e 10.2.e ?

Groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102
Datum: dinsdag 19 september 2017 15:18:06

Hoi 10.2.e ,

In de onderstaande email vraag je om "objectieve criteria om beter onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende rundveecategorieën". Het gaat hierbij vooral om de omschrijving van "overig vleesvee" bij categorie 102 (jongvee ouder dan 1 jaar, met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren).

Het is niet eenvoudig om "objectieve criteria" te definiëren, om categorie 102 te onderscheiden van 122.

Ten eerste is de verbijzondering "met uitzondering van roodvleesstieren" merkwaardig, want eigenlijk is alle rundvee 'roodvleesvee' (met uitzondering van de zogenoemde witvleeskalveren, maar die praktijk mag niet meer en daarom heten die kalveren nu rosekalveren).

Ten tweede is het palet van dieren en eigenschappen binnen 'overig vleesvee' erg breed. Binnen de melkveehouderij worden de minder productieve melkkoeien in toenemende mate geïnsemineerd met vleesveestierensperma. Deze dieren worden gemest als vleesvee en hebben verschillende grootte-zwaarte-groei eigenschappen, en zijn niet bestemd voor de melkveehouderij. Dat geldt ook voor de zeldzame rassen.

Ten derde is er binnen WUR heel weinig expertise meer m.b.t. vleesveehouderij; er is te weinig vraag naar onderzoek en de onderzoekers zijn iets anders gaan doen. Dat geldt ook voor 10.2.e die voorheen de rundveevlees expert was binnen de WUR, maar nu ons door verwijst naar de organisatie Keten duurzaam rundvlees. Daardoor is het dus vrijwel onmogelijk om een wetenschappelijk onderbouwd advies over objectieve criteria op te stellen.

Mijn advies is derhalve om beleidsmatig criteria op te stellen, die gemakkelijk toepasbaar zijn.

Bijvoorbeeld categorie 102 herdefiniëren: Jongvee van melkvee van 1 jaar en ouder.

Melkvee zou hierbij gedefinieerd kunnen worden (zie bijvoorbeeld

<https://www.zuivelonline.nl/zuivel/koe/koesoorten/>: Holstein zwartbont, Holstein roodbont, Brown swiss, MRIJ (maas-rijn-ijssel), Jersey, Montbéliarde, Fleckvie, Fries-hollands zwartbont, Fries Roodbont, Lakenvelder, Witrik, Blaarkop).

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e

Sent: maandag 4 september 2017 15:01

To: 10.2.e @wur.nl>

Subject: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Hallo 10.2.e ,

Net 10.2.e aan de lijn gehad. Zie jij mogelijkheden om binnen de rundveecategorie 102 onderscheid te maken tussen categorieën (en zo ja, is een CDM-adviesaanvraag zinvol?).

Zie mailwisseling hieronder.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: maandag 4 september 2017 14:57
To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Cc: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>
Subject: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Beste 10.2.e,

Zoals net besproken stuur ik je onderstaande mail van 10.2.e door met de vraag of CDM ons zou kunnen helpen met het formuleren van objectieve criteria om beter onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende rundveecategorieën. Ik hoor graag van je of CDM hier mogelijkheden voor ziet. Dan kunnen we het daarna hebben over het formuleren van een opdracht aan CDM of niet.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 4 september 2017 14:18
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Hallo,

Hierbij de mail die ik heb gestuurd naar 10.2.e over de vleesveecategorie
Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 9 juni 2017 11:21
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: fosfaatrechten 2018 en diercategorie 102

Hallo 10.2.e

Eerder hebben wij al eens gesproken over de beoordeling van jongvee (diercategorie 102).
jongvee ouder dan 1 jaar, te weten alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren. (cat. 102)

De beoordeling of iets overig vleesvee is blijft een lastig punt, waar tot op heden nog geen goede oplossing voor is.

In de zienswijzen wordt vaak jongvee (bijvoorbeeld blonde Aquitaine koeien) opgevoerd wat ouder is dan 2 jaar, maar waarvan op basis van het meegeleverde bewijsmateriaal niet afdoende blijkt dat het hier gaat om overig vleesvee (diercategorie 102). Het zou ook om roodvleesstieren (diercategorie 122) kunnen gaan, maar dit kunnen wij op basis van de bewijsstukken niet goed beoordelen.
Blonde Aquitaine is immer bij uitstek een vleesras(roodvlees).

Tot op heden hebben wij nog steeds geen duidelijke lijn voor het onderscheid tussen overig vleesvee en roodvleesstieren.

Bij de uitvoering lopen wij daardoor tegen de volgende knelpunten aan:

- Hoe kunnen wij bij de beoordeling onderbouwen en bepalen van welke categorie er sprake is. (jongvee ouder dan 1 jaar (102) of roodvleesstier (categorie 122). Relatie moet hier bewijzen voor aanleveren, maar kan hij dit.
Welke criteria kunnen wij hiervoor hanteren:
  - Criteria voor leeftijd (bijvoorbeeld 2.5 jaar en ouder)
  - Criteria voor mesten (krachtvoer , stal of ook buiten/weiden) en op hoeveel maanden moeten deze beesten dan geslacht zijn. (vroeger stond hier dat deze dieren voor de leeftijd van 24 maanden geslacht moesten zijn), Van de heer bolk van LTO vleesvee begreep ik dat deze dieren ook wel langer gehouden werden.
- Hoe voorkomen wij dat bedrijven die wij nu fosfaatrechten toekennen omdat zij aannemelijk gemaakt hebben dat zij dieren in diercategorie 102 hebben die later toch

claimen dat dit echt roodvleesstieren waren.

Afhandeling zienswijzen

Omdat RVO.nl hier geen duidelijke criteria voor heeft is er bij de beoordeling van de zienswijze gekozen voor de volgende lijn:

- Indien het runderen betreft van 2 jaar en ouder en het bedrijf heeft op zijn gecombineerde opgave van 2015 geen CBS codes 205,209 of 207) ingevuld dan worden voor deze runderen in eerste instantie geen fosfaatrechten toegekend
- Indien uit de zienswijze afdoende blijkt dat er toch echt sprake is van diercategorie 102 dan zullen ze als nog toegekend worden.

RVO.nl heeft de zienswijzen grotendeels afgehandeld.

Over de afhandeling van deze zienswijzen worden nu vragen gesteld door LTO en leden van het VLB. Omdat wij geen duidelijke criteria hebben waaraan wij het bewijsmateriaal kunnen toetsen, kunnen wij denk ik niet anders dan de beoordeling op deze manier doen. Anders bestaat het gevaar dat wij ten onrechte teveel fosfaatrechten uitgeven.

Toch is dit mi geen wenselijke situatie omdat de kans bestaat dat wij in de bezwaarfase alsnog deze zaken krijgen. Wij hebben hardere criteria nodig.

Middels deze mail wil ik jou informeren over de afhandeling van deze zienswijzen en de vragen die wij hier over krijgen. Daarnaast wil ik er nogmaals op aandringen dat hier een duidelijke lijn voor komt (wellicht onderbouwt door het CDM).

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 21:04

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hallo 10.2.e,

Ik heb hier toch nog wel wat vragen over.

Begrijp ik uit onderstaand geel gearceerde zin nu goed dat jongvee (en valt onder categorie 101 en 102) dat gehouden wordt op een zoogkoeienbedrijf en /of vleeskoeienbedrijf geen fosfaatrechten toegekend krijgen en deze ook niet nodig hebben. Of geldt dit alleen voor het jongvee van zeldzame rassen. Betekent dit dan dat er alleen fosfaatrechten worden toegekend aan melkveebedrijven (die melk produceren voor de consumptie en de verwerking)

Op basis van de definitie in artikel 1kk uit de meststoffenwet en na afstemming met jullie hebben wij in het zienswijze traject en in de communicatie dit jongvee op deze bedrijven meegenomen. Dus ook bij zoogkoeienbedrijven/vleeskoeienbedrijven hebben wij deze runderen (101 en 102) teruggelegd en vastgelegd in het register voor toekenning van fosfaatrechten. Vorig jaar hebben wij hier ook nog uitgebreid over gesproken met LTO vleesveehouderij.

- Indien wij aan deze bedrijven voor deze runderen (101 en 102) nu geen fosfaatrechten moeten gaan toekennen dan zullen wij dit zo snel mogelijk moeten gaan inregelen, ook moet de communicatie hierop aangepast worden.
- En hoe gaan wij dan om met melkveebedrijven met een zoogkoeientak die ook jongvee (categorie 101 en 102) bij hun zoogkoeien hebben lopen, moeten deze bedrijven hiervoor dan wel fosfaatrechten hebben.
- Moet het wetsvoorstel hier nog op aangepast worden, of is dit niet noodzakelijk. In artikel 21 b van het wetsvoorstel staat dat het een landbouwer verboden is op zijn bedrijf in een kalenderjaar meer dierlijke meststoffen met melkvee te produceren dan het op het bedrijf rustende fosfaatrecht. In artikel 23,lid 3 staat dat het op het bedrijf rustende fosfaatrecht op het tijdstip van inwerkingtreding van het verbod, wordt vastgesteld en overeenkomt met de forfaitaire productie

van dierlijke meststoffen in een kalenderjaar door melkvee dat op 2 juli 2015 is gehouden.

- Kan een vleeskoeienbedrijf of zoogkoeienbedrijf die jongvee heeft volgens de definitie op basis van artikel 23 geen aanspraak maken op de toekenning van fosfaatrechten. Zodat wij alsnog de rechten moeten toekennen, die men vervolgens niet nodig heeft en dus kunnen verhandelen.
- Ik ben er geen voorstander van om nu al op de site van zeldzame rassen te communiceren dat er geen fosfaatrechten nodig zijn voor het jongvee op een vleeskoeienbedrijf en /of een zoogkoeienbedrijf terwijl RVO.nl nog bezig is met de afhandeling van zienswijzen en richting de relatie deze gegevens wel teruglegt. Het zou mijn voorkeur hebben om indien dit de nieuwe lijn wordt dat wij vanuit EZ/RVO.nl deze gewijzigde lijn eerst communiceren en onze werkwijze daarop aan te passen.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 15:47

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hallo 10.2.e

Op zich kan ik mij vinden in de tekst (geel). Alhoewel ik nog niet helemaal kan overzien wat we hiervoor in de praktijk moeten regelen om te voorkomen dat deze bedrijven alsnog rechten krijgen toegekend. Lijn is duidelijk dat ze niet onder stelsel van de fosfaatrechten gaan vallen. Dit wijkt volgens mij wel af van de standaard regels. Gaan we dit ook nog formeel ergens in regelgeving vastleggen?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 12:48

Aan: 10.2.e

Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

10.2.e

Ik heb samen met 10.2.e veelvuldig overleg gehad met de Stichting Zeldzame Huisdierrassen over de positie van zeldzame runderrassen in het fosfaatreductieplan 2017 en het stelsel van fosfaatrechten. Onderstaande tekst wil de stichting op haar website plaatsen. Kunnen jullie je vinden met de geel gemarkeerde tekst? De blauw gemarkeerde tekst ga ik zelf nog op reageren om de verwachtingen iets te temperen.

Dank alvast.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 29 mei 2017 12:28
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: fosfaatrechten 2018 (verzoek van SZH)

Hoi 10.2.e,

Graag even checken.

gr 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@planet.nl]
Verzonden: vrijdag 26 mei 2017 13:42
Aan: 10.2.e
Onderwerp: fosfaatrechten 2018

Dag 10.2.e,

Ik wil graag even met je kortsluiten of de volgende tekst in overeenstemming is met hetgeen we afgelopen dinsdag besproken hebben. We willen dit communiceren naar de zeldzame rundveerassen houders en rest van de buitenwereld.

“Zoogkoeien- c.q. vleeskoeienbedrijven die geen dieren leveren aan melkveebedrijven en dus geen kalveren opfokken voor de melkveehouderij krijgen geen fosfaatrechten. Dus ook de fokkalveren en jongvee niet ondanks de codes 101 en 102. Daarmee is voor bedrijven met zeldzame rundveerassen die voor de vleesproductie gaan de lucht geklaard wat betreft het fosfaatrechten stelsel vanaf 1 januari 2018. Voor grondgebonden melkveebedrijven met 100% zeldzame rundveerassen hebben we gevraagd een ontheffing in te stellen waardoor deze bedrijven groei mogelijkheden houden zonder meer fosfaatrechten nodig te hebben. Daarvoor zal binnen 3 weken een nota naar de Staatssecretaris gestuurd worden. De details van een mogelijke ontheffing moeten na instemming van de Staatssecretaris nog verder ingevuld worden.”

Graag je reactie.

Groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag
Datum: donderdag 21 september 2017 09:02:33

Zie onder. Dus andere geitengetallen dan ik eerst stuurde.

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <10.2.e@wur.nl>
Datum: 21 september 2017 08:52:41 CEST
Aan: "10.2.e" <10.2.e@minez.nl>, "10.2.e" <10.2.e@minez.nl>
Kopie: "10.2.e" <10.2.e@minez.nl>, "10.2.e" <10.2.e@wur.nl>
Onderwerp: Antw.: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo 10.2.e ,

Nog even over de fosfaatexcretie van geiten.

10.2.e van ZLTO belde me gisteren op om te weten wat nu de stand van zaken is.

Ik heb aangegeven wat de effecten zouden zijn van een verlaging van het P-gehalte in krachtvoer van 5,15 naar 4,3 g/kg.

Dat scheelt ongeveer 15%.

Tijdens dat gesprek kwam ik er achter dat ik de schatting had gebaseerd op een zogenoemde "WUM-geit", en niet op een zogenoemde "forfaitaire-geit". Een WUM-geit heeft een fosfaatexcretie van 6,9 en een forfaitaire geit een fosfaatexcretie van 4,7 g/kg.

Bij een vermindering van het P-gehalte in krachtvoer van 5,15 naar 4,2 betekent dit voor de forfaitaire-geit een vermindering van de fosfaatexcretie van 4,7 naar circa 4,1 a 4,2

Als je een veiligheidsmarges wilt inbouwen (je weet nooit wat er volgend jaar gebeurt) zou je het forfait kunnen verlagen van 4,7 naar 4,3 g/kg (circa 10% verlaging).

Excuses voor de verwarring.

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 14 september 2017 20:48
To: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>
Cc: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo 10.2.e ,

De vraag en achtergrond van de vraag zijn duidelijk.

De revisie van het fosfaatexcretieforfait dient door 10.2.e van CBS te worden uitgevoerd, op basis van de nu beschikbare gegevens.

De stikstofcorrectie kan niet op een goede manier en op korte termijn worden uitgevoerd.

De revisie zal dus slechts gedeeltelijk kunnen zijn.

Maar wat is hier wijsheid?

10.2.e is in deze periode van het jaar heel druk; is het verstandig om hem nu voor deze klus te vragen?

Volgend jaar worden alle forfaits herzien (volgens plan), dus ook die van de geiten.

Nevedi heeft nu voor twee jaar lagere P-gehalten in het veevoer (maar niet van drie jaar, zoals eerder voorgesteld).

Ik heb becijferd dat de P-excretie met ca 16% daalt bij een daling van het P-gehalte in krachtvoer van 5,15 naar 4,2 g/kg.

Dus de P-excretie van melkgeiten van 6.9 naar ca 6.0 kg/dier.

Ik zou hier voor een pragmatische oplossing kiezen en de P-excretie 'beleidsmatig' verlagen van 6,9 naar 6,4 kg/dier.

Waarschijnlijk wordt het bij de revisie van volgend jaar dan 6,0 of 6,1 kg of zo (dus nog een verdere verlaging).

Stapsgewijs dus.

Iedereen blij?

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl]

Sent: donderdag 14 september 2017 9:32

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

10.2.e @minez.nl>

Cc: 10.2.e @minez.nl>

Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hoi 10.2.e

Ik heb net 10.2.e gesproken. LTO en de geitenhouders heel graag nieuwe geitenforfaits per 1 januari 2018. Ik neem aan dat het tijdpad dat niet toelaat (we zouden de nieuwe cijfers dan zo ongeveer volgende week moeten hebben om de inzage termijnen te kunnen halen), maar ik vraag het voor de zekerheid wel. 10.2.e liet nl. wel doorschemeren dat hij anders gaat aandringen...

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl]

Verzonden: woensdag 13 september 2017 17:36

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Klopt.

Ondertussen contact gehad met 10.2.e en deze informatie door gegeven aan

10.2.e

De excretieforfaits voor geiten zijn gebaseerd op de oude (relatief hoge) P-gehalten in het veevoer.

Er is dus gereede grond om de forfaiten te reviseren.

Voorgesteld wordt om dat tegelijkertijd met andere diercategorieën te doen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e @zlto.nl]

Sent: woensdag 13 september 2017 16:21

To: 10.2.e @minez.nl>; '10.2.e

<10.2.e @nevedi.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minez.nl>

Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

Volgens mijn informatie is 10.2.e terug van vakantie. Hij heeft nu zelfs een dag gehad om bij te komen.

Zou 10.2.e of 10.2.e willen achterhalen bij 10.2.e hoe het zit met de data? Dit hadden we besproken.

Veel dank!!

Met vriendelijke groet,

10.2.e , 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e @minez.nl]

Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 10:27

Aan: '10.2.e ' <10.2.e @nevedi.nl>; 10.2.e

<10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @zlto.nl>; '10.2.e

<10.2.e @gmail.com>

cc: 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste Allen,

Ikzelf heb de WUM data niet... 10.2.e zit namens EZ bij de WUM vergaderingen en wellicht heeft hij de spreadsheet wel, maar naast de spreadsheet heb je ook de interpretatie nodig van hoe welke gegevens precies in de berekeningen zijn gebruikt. Het is naar mijn mening handiger om dit aan 10.2.e zelf te vragen...

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @nevedi.nl]

Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 10:18

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste 10.2.e en anderen,

Hartelijk dank voor de moeite. Dit rapport had ik al eerder gezien. Maar zoals je zelf ook al stelt: we hebben de "WUM-spreadsheets" nodig om inzicht te krijgen in de gebruikte data. In het bijgevoegde rapport wordt namelijk in de 'geitenparagraaf' wel de trend benoemd, maar niet de verklaring, namelijk "Hetzelfde geldt voor fosfaat, maar met een door WUMesignaleerde toenemende trend van 23% (Tabel 5, voetnoot c)".

Als mogelijke verklaringen ga je dan denken aan:

- andere samenstelling rantsoen (minder mais en meer mengvoer bv.) → is dit zo en is dit een 'trend' die steeds doorzet...?
- andere gehalten in rantsoen (in ruwvoer en/of mengvoer) → ruwvoer was m.i. in de jaren 2011/12/13 niet 'uitzonderlijk' (hoog of laag) en mengvoer was 'dalende' (maar wellicht niet in de orde van grootte van 2016/17)...?
- (hogere) melkproductie per geit → heeft effect, kan ik niet 1 op 1 inschatten

Daarnaast kun je ook (op een andere plaats) discussiëren over de vraag of de jaren t-2/t-3/t-4 (en de facto nu nog langer geleden, vanwege 'uitstel van aanpassing' in 2016) u een juiste 'referentieperiode' vormen.

Al met al hebben we dus de WUM-data nodig.

@10.2.e : Heb jij deze toevallig ook niet?

Nabranders (niet verkeerd opvatten): gezien de ammoniak discussie zou ik wel (qua data t.b.v. onderzoek) een ander goed opslaan en beschikbaar houden.....

Nogmaals allen dank en ik hoop wel dat we de 'snelheid' erin kunnen houden.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
10.2.e

Nevedi – Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie

Braillelaan 9 | 2289 CL Rijswijk

t +31(0) 10.2.e | m +31(0) 10.2.e | 10.2.e @nevedi.nl | www.nevedi.nl |

Van: 10.2.e @wur.nl]

Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 9:48

Aan: 10.2.e @nevedi.nl>; '10.2.e @zlto.nl>;

10.2.e @gmail.com>; '10.2.e @minez.nl'

<10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste 10.2.e,

Bijgevoegd het rapport waarin de revisie van de excretiecijfers is weergegeven, uit 2015.

De cijfers zijn gebaseerd op gegevens over de jaren 2011, 2012, 2013.

In dat rapport worden enkel de excretiecijfers weergegeven.

De excretiecijfers zijn gebaseerd op gegevens van de WUM (valt onder de Emissieregistratie; dus niet onder CDM). Zie hieronder een gedeelte tekst gecopieerd uit "Dierlijke Mest en Mineralen 2016"

In de WUM zijn vertegenwoordigd: Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Wageningen

Economic

Research (WEcR), Wageningen Livestock Research (WLR), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De bijeenkomsten van de WUM worden voorgezeten door het ministerie van Economische Zaken (EZ).

Verschillende diercategorieën in WUM zijn anders dan die in de Meststoffenwet (RVO-tabellenboekje); daarom zijn omrekeningen nodig. Zowel het berekenen van de WUM-cijfers, als de omrekening van de WUM-cijfers naar de excretieforfaits wordt gedaan door 10.2.e. Hij beheert de spreadsheets. (ik heb het spreadsheet van 2015 revisie van de excretiecijfers, maar daarin staan geen voergegevens, die staan in de WUM-spreadsheets)

In 2010 heeft WUM een uitgebreide beschrijving gemaakt van de berekeningswijze en de gebruikte aannames. Die methode is destijds ook door de CDM gereviewd (en als state-of-the-art aangemerkt). Jaarlijks geeft WUM/CBS een overzicht van de mest en mineralencijfers.

10.2.e heeft een collega die ingewerkt wordt. Voor nu zou ik graag even afgaan op de expertise van 10.2.e en zijn spreadsheets.

Ik denk ondertussen wel dat een revisie van de excretiecijfers gewenst is. Maar vanwege de complexiteit van de omrekeningen (en de berekeningen van de stikstofcorrectie) lukt dat niet op korte termijn.

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e @nevedi.nl]
Sent: dinsdag 29 augustus 2017 9:11
To: 10.2.e @wur.nl>; '10.2.e @zlto.nl>;
'10.2.e @gmail.com>; '10.2.e @minez.nl'
<m.h.meijer@minez.nl>
Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste 10.2.e,

Dank. Is er mogelijk een vervanger/back up van 10.2.e die dit zou kunnen weten? En ik neem aan dat het volledige rapport waarop de meest recente excretiecijfers voor geiten (en andere dieren) gebaseerd zijn toch wel beschikbaar is? Dan zouden we sowieso zelf kunnen nagaan welke 'uitgangsdata' voor de berekeningen zijn gebruikt. Zou je dit (volledige) rapport kunnen rondsturen?

Het blijft namelijk opmerkelijk dat het excretiecijfer voor fosfaat van de belangrijkste geitencategorie van 3,8 in 2016 naar 4,7 in 2017 is gegaan → om dit 'uit te kunnen leggen' aan geitenhouders (en 'wetenschappelijke te kunnen verantwoorden') is dus inzicht in het onderliggende rapport van belang. Dit te meer omdat de trend van fosfor in mengvoer de laatste 5 jaar zeker niet 'stijgende' is....

Daarnaast heb ik zojuist even snel de CBS rapportages ('dierlijke mest en mineralen') van de afgelopen 6 jaar bekeken: wat zie ik daar als 'uitgangspunten' qua fosfor in mengvoer:

- 2016 – geitenbrok – 4,4
- 2015 – geitenbrok – 4,3
- 2014 – rundvee/schapen/geiten (dus geiten niet apart benoemd, c.q. nader uitgesplitst) – 4,2 en 5,3 (onderscheid laag en hoog eiwit)

2013 – rundvee/schapen/geiten – 4,2 en 5,6
2012 – rundvee/schapen/geiten - 3,9 en 5,1
2011 – rundvee/schapen/geiten – 4,6 en 5,4

Bij voorbaat dank!

Met vriendelijke groet,

10.2.e
10.2.e

Nevedi – Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie
Braillelaan 9 | 2289 CL Rijswijk
t +31(0) 10.2.e | m +31(0) 10.2.e | 10.2.e [@nevedi.nl](mailto:10.2.e@nevedi.nl) | www.nevedi.nl |

Van: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)]

Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 8:45

Aan: 10.2.e [@zlto.nl](mailto:10.2.e@zlto.nl)>; '10.2.e'
<10.2.e [@gmail.com](mailto:10.2.e@gmail.com)>; 10.2.e [@nevedi.nl](mailto:10.2.e@nevedi.nl)>;
10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)' <10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)>

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

In vervolg op de bespreking van gisteren kan ik nu melden dat 10.2.e
10.2.e van CBS tot 11 september afwezig en dus geen reactie kan geven
op de gestelde vragen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [@zlto.nl](mailto:10.2.e@zlto.nl)]

Sent: woensdag 23 augustus 2017 16:21

To: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>; '10.2.e'
<10.2.e [@gmail.com](mailto:10.2.e@gmail.com)>; 10.2.e [@nevedi.nl](mailto:10.2.e@nevedi.nl)>;
10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)' <10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)>

Subject: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allen,

Hierbij de bevestiging van ons overleg volgende week over de excretie van geiten
(diergebonden forfaitaire gehalten).

Waar en wanneer:

Ministerie van EZ, Bezuidenhoutseweg 73 te Den Haag
Maandag 28 augustus, 10:00 uur

Voorstel agenda:

1. Opening/aanleiding overleg en vaststellen agenda
2. Actuele mengvoergegevens Nevedi. Zie de bijlagen. Toelichting op de cijfers ter vergadering.
3. Bespreken eventuele actualisatie diergebonden forfaitaire gehalten
4. Stikstofverantwoording bij geitenbedrijven. Zie ook de bijlage over het stikstofgat cq. N-hiaat in het algemeen.
5. Vaststellen vervolgacties.

Graag tot volgende week.

Met vriendelijke groet,

10.2.e , 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 10 augustus 2017 16:19

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
<10.2.e@gmail.com>; 10.2.e @nevedi.nl>;
10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo allen,

De agenda en stukken stuur ik een week van tevoren.

Nevedi heeft een document met actuele mengvoer gehalten die afwijken van een eerder CDM rapport. Ik wacht echter even tot 10.2.e terug is van vakantie alvorens die zomaar door te mailen. Deze gegevens willen we graag bespreken en brainstormen wat er verder zou moeten gebeuren. Vanuit LTO zouden we graag ook het "stikstofgat" betreffende de stikstofverantwoording door geitenhouders willen bespreken.

Eventuele suggesties zijn welkom natuurlijk.

Met vriendelijke groet,

10.2.e , 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: woensdag 9 augustus 2017 18:13

Aan: 10.2.e @zlto.nl>; 10.2.e
<10.2.e@gmail.com>; 10.2.e @nevedi.nl>;
10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Hallo 10.2.e,

Hartelijk dank.

Is er ook een agenda en wordt informatie toegestuurd?
Of is het brainstormen?

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e @zlto.nl]

Sent: woensdag 9 augustus 2017 17:19

To: 10.2.e <10.2.e@gmail.com>; 10.2.e
10.2.e @nevedi.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>;
10.2.e @minez.nl

Subject: Overleg excretie geiten 28 augustus bij EZ in Den Haag

Beste allemaal,

De datum van 28 augustus om 10:00 uur komt uit de datumrikker als het beste moment om te overleggen over de excretieforfaits van geiten. 10.2.e kan dan echter alleen in Den Haag. Ik stel daarom voor dat we in Den Haag bij EZ vergaderen.

Zonder tegenbericht ga ik er vanuit dat dit voor een ieder akkoord is.

Met vriendelijke groet,

Namens LTO Nederland,

10.2.e , 10.2.e
M +31 6 10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: DOMUS-#17163456-v1-
Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx
Datum: vrijdag 3 november 2017 11:08:43
Bijlagen: [DOMUS-#17163456-v1-
Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx](#)

Hoi 10.2.e

Dit is de wijziging van de URM die, als alles goed gaat, 6 weken voor consultatie wordt voorgelegd en per 1 januari van kracht wordt. Mocht jullie iets opvallen dan graag een reactie voor de consultatietermijn voorbij is.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e [@minez.nl](#)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: diercategorieën
Datum: dinsdag 7 november 2017 16:10:27

Zie hieronder.

Plus nog andere mogelijke verschillen die ik in mijn mail aan 10.2.e heb gezet:

Morgen ben ik aanwezig.

Van: 10.2.e @minez.nl]
Verzonden: dinsdag 7 november 2017 15:57
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: diercategorieën

Oftewel, er zou wel eens licht kunnen zitten tussen de berekening van CDM en de berekening van CBS? Dit omdat CDM de indeling naar excretieforfaits heeft gebruikt en CBS de indeling naar functie gebruikt.

Moet ik het zo zien dat jij verwacht dat CDM de kolom MW (minus 104) als basis heeft (die staat gelijk aan kolom GDI-> MW minus 207 en 213 **Ja, als CDM de omschrijving van 100, 101 en 102 heeft aangehouden**. Terwijl jij de volledige kolom GDI melkvee gebruikt? **Ja**

Dan neemt CDM dus binnen 101 de cat. 217 mee en binnen 102 de categorie 221 en 225, die jij dus niet meeneemt. Tegelijk neemt CDM dan de categorie 207 en 213 niet mee, die jij wel gebruikt.

Ben jij morgenochtend bereikbaar? Dan bellen 10.2.e en ik je ff als we het erover hebben gehad.

Van: 10.2.e @cbs.nl]
Verzonden: dinsdag 7 november 2017 15:16
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: diercategorieën

Tsja, in de groepen 100, 101 en 102 zitten niet uitsluitend diercategorieën die tot de melkveehouderij worden gerekend volgens de GDI, zoals het vrouwelijk jongvee voor de vleesveehouderij. Daarnaast ontbreken de fokstieren van 1 jaar en ouder.

De indeling 100, 101 en 102 in de MW is een indeling naar forfaits maar niet naar functie melkvee/vleesvee.

De indeling 100, 101 en 102 is wel samen te stellen uit GDI-rubrieken, zie tabel met kolom GDI->MW uitgezonderd de laatste regel.

MW	GDI->MW	GDI-melkvee	GDI-vleesvee
100	211	211	
101	201+203+217(vlees)	201+203	217
102	205+209+221(vlees)+225(vlees)	205+209	221+225
104	207+213	207+213	

Rubrieken GDI:

Rundvee voor de melkproductie (op deze rubrieken is het fosfaatplafond voor de melkveehouderij gebaseerd)

201 vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar

203 mannelijk jongvee jonger dan 1 jaar

205 vrouwelijk jongvee, 1-2 jaar
207 mannelijk jongvee, 1-2 jaar
209 vrouwelijk jongvee, 2 jaar en ouder
211 melk- en kalfkoeien
213 stieren voor de fokkerij, 2 jaar en ouder

Rundvee voor de vleesproductie

214 vleeskalveren, witvlees
216 vleeskalveren, rosevlees
217 vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar
219 mannelijk jongvee (incl. ossen) jonger dan 1 jaar
221 vrouwelijk jongvee, 1-2 jaar
223 mannelijk jongvee (incl. ossen), 1-2 jaar
225 vrouwelijk jongvee, 2 jaar en ouder
227 mannelijk jongvee (incl. ossen), 2 jaar en ouder
229 mest- en weidekoeien, 2 jaar en ouder
228 zoogkoeien

Ik weet niet hoe de CDM de categorieën heeft samengesteld maar ik ga ervan uit dat dat is gedaan volgens de bovenstaande tabel, kolom GDI->MW.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minez.nl
Verzonden: dinsdag 7 november 2017 14:10
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: diercategorieën

Ik zoek even naar de conclusie in de mailwisseling met 10.2.e. Begrijp ik goed dat volgens jou de indeling 100, 101, 102 niet gebruikt kan worden voor het bepalen van de fosfaatproductie in de melkveehouderij? Daarmee is het dus wel lastig dat de wet van toepassing is op alle dieren onder deze categorieën. En dat het totaal aan toe te delen rechten dus ook naar alle dieren onder deze categorieën gaat.

In de samenvatting van het CDM advies zie ik dat ze alle 100, 101, en 102 hebben genomen op 24.616 bedrijven. Dat komt samen uit op 89,4 miljoen kg. Aardig in de buurt van jouw 90,2, maar het lijkt dan toch om andere dieren te gaan. Of zie ik dat verkeerd?

4. Resultaten

5.1 Aantal dieren en fosfaatproductie op 2 juli 2015

In Tabel 1 staan het aantal bedrijven, het aantal dieren en de fosfaatproductie op 2 juli 2015 volgens het melkveefosfaatregister van RVO.nl. De fosfaatproductie in 2015, berekend op basis van het aantal melkvee op 2 juli 2015, was volgens het melkveefosfaatregister 89,4 miljoen kg P₂O₅, waarvan 67,8 miljoen kg in categorie 100, 6,4 miljoen kg in categorie 101 en 15,3 miljoen kg in categorie 102.

*Tabel 1. Aantal bedrijven, 24616
aantal dieren en de
fosfaatproductie in kg
voor categorieën 100, 101
en 102 op 2 juli 2015 op
basis
melkveefosfaatregister
(stand van zaken 26 juni
2017). Aantal bedrijven*

Aantal dieren categorie 100	1.648.114
Aantal dieren categorie 101	662.197
Aantal dieren categorie 102	697.468

Fosfaatproductie categorie   67.809.378
100, kg
Fosfaatproductie categorie   6.357.091
101, kg
Fosfaatproductie categorie   15.274.549
102, kg
Totale fosfaatproductie cat.   89.441.019
100, 101 en 102

Van: 10.2.e [redacted]@cbs.nl]
Verzonden: dinsdag 7 november 2017 13:54
Aan: 10.2.e [redacted]
CC: 10.2.e [redacted]
Onderwerp: RE: diercategorieën

Dag 10.2.e

Afgelopen zomer stelde 10.2.e [redacted] mij een vergelijkbare vraag. Mijn antwoord is bijgesloten. Ik denk dat het helder is maar mochten er nog vragen zijn dan hoor ik het.

Groet, 10.2.e [redacted]

Van: 10.2.e [redacted]@minez.nl]
Verzonden: dinsdag 7 november 2017 13:40
Aan: 10.2.e [redacted]
CC: 10.2.e [redacted]
Onderwerp: diercategorieën

10.2.e [redacted]

Onder het fosfaatrechtenstelsel vallen de volgende diercategorieën: 100, 101 en 102.

- Categorie 100 Melk- en kalfkoeien (alle koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd en die voor de melkproductie of de fokkerij worden gehouden; ook koeien die drooggezet zijn en koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)
- Categorie 101 Jongvee jonger dan 1 jaar (voor de melkveehouderij, en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar)
- Categorie 102 Jongvee van 1 jaar en ouder (alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren)

Zoals ik het lees is cat 101 en 102 dus mannelijk en vrouwelijk.

Wat ik graag wil weten is of alle dieren die onder deze categorieën zijn ingedeeld onder de 84,9 miljoen kilogram van de melkveehouderij vallen. En zo nee, welke dieren vallen er dan niet onder? Zou helemaal mooi zijn als we weten om hoeveel fosfaat dat gaat.....

Ter aanvulling:

Onder het fosfaatrechtenstelsel vallen niet de categorieën : 112 (witvlees kalveren 14 dagen tot 8 maanden), 117 (Rosevleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden) , 115 Startkalveren voor rosevlees of roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden, 116 Rosevleeskalveren van ca. 3 tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 3 maanden en ouder, 122 Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht, 120 Weide- en zoogkoeien, 104 Fokstieren (stieren van 2 jaar en ouder)

Groeten 10.2.e [redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opmerkingen: DOMUS-#17163456-v1-Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx
Datum: dinsdag 14 november 2017 09:13:48

Hoi 10.2.e

Bedankt voor de input. Ik denk dat de verschuivingen grotendeels te verklaren zijn uit het feit dat de mediane waarden worden gebruikt. Dit zijn de middelste waarden van de transporten en dus niet het gemiddelde. Het is waarschijnlijker dat de middelste waarden kloppen, omdat het gemiddelde sterker wordt beïnvloed door fraude. Ik ga je opmerkingen doornemen en als ik het antwoord er niet op weet zal ik het CDM vragen om een antwoord.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 13 november 2017 9:37
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Opmerkingen: DOMUS-#17163456-v1-Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx

Goedemorgen 10.2.e

Vanuit RVO is er gekeken naar de lijst met forfaits. Bij sommige forfaits is de correctie zo groot en vraag je je af of het allemaal wel klopt. Zodoende de vragen die bijgevoegd zijn in de bijlage.

Gr. 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Opmerkingen: DOMUS-#17163456-v1-Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx
Datum: dinsdag 14 november 2017 09:20:53
Bijlagen: [opmerkingen over wijzigingen nieuwe forfaits URM 09112017 rl.docx](#)

Beste 10.2.e

Zie bijgaande opmerkingen van RVO.nl bij de wijzigingen van de forfaits in de URM die nu in de consultatie zitten. Een groot aantal van de dingen die wordt opgemerkt komen denk ik voort uit het feit dat er nu medianen worden gebruikt, maar een aantal wellicht niet. Bijvoorbeeld de vragen 11 en 12. Zouden jullie deze vragen willen bekijken en wellicht een duiding kunnen geven hoe dit komt?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 13 november 2017 9:37
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Opmerkingen: DOMUS-#17163456-v1-Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx

Goedemorgen 10.2.e

Vanuit RVO is er gekeken naar de lijst met forfaits. Bij sommige forfaits is de correctie zo groot en vraag je je af of het allemaal wel klopt. Zodoende de vragen die bijgevoegd zijn in de bijlage.

Gr. 10.2.e

7.

Bij mestcode 40 wel extreme verlaging van zowel stikstof als fosfaat

Was; stikstof fosfaat
Vaste mest 40 13,9 13,6

Wordt

vaste mest	40	8,1	8,0
------------	----	-----	-----

8.

Bij mestcode 43 wel extreme verlaging stikstof terwijl juist verhoging van fosfaat

Was; stikstof fosfaat
Koek na mestscheiding 43 25,7 21,4

Wordt

koek na mestscheiding	43	22,1	23,7
-----------------------	----	------	------

9.

Bij mestcode 75 wel extreme verlaging van zowel stikstof als fosfaat

Was; stikstof fosfaat
Vaste mest 75 42,9 59,1

Wordt

vaste mest	75	27,7	45,7
------------	----	------	------

10.

Bij eendenmest beetje bijzonder, bij vaste mest gehalten verlaagd en bij drijfmest juist verhoogd.

Klopt dit?

Was; stikstof fosfaat
Vaste mest 80 10,7 9,7
Drijfmest 81 4,5 3,5

Wordt

vaste mest	80	9,7	9,4
drijfmest	81	5,8	3,8

11.

Konijnenmest klopt dit wel dat bij drijfmest met drogestof , 2,5 % (was in tabel 2017 nog 0 stikstof en 0 fosfaat) bijna gelijk zijn aan gewone drijfmest bij konijnen?

drijfmest met ds< 2,5%	91	4,3	3,6
drijfmest	92	4,4	3,0

12.Hoe kan het dat het stikstofgehalte bij aardappelen vers stijgt t.o.v. 2017 terwijl hij bij aardappelen kuil juist sterk daalt?

gewas	Opbrengst (ton ds/ha)	Opbrengst (ton product/ha)	Stikstof-gehalte (kg stikstof/ ton ds)	Fosfaat-gehalte (kg fosfaat/ ton ds)	Stikstof-gehalte (kg stikstof/ ton vers product)	Fosfaat-gehalte (kg fosfaat/ ton vers product)
-------	-----------------------	----------------------------	--	--------------------------------------	--	--

Aardappelen (vers) 10,0 50,7 16,3 5,7 3,2 1,1
Aardappelen (kuil) _1 _1 15,7 4,6 5,5 1,6

Aardappel en (vers)	9,9	49,1	16,8	4,6	3,4	0,9
Aardappel en (kuil)	*	*	10,4	4,6	3,3	1,5

13.

De CDM stelt voor om de mediane waarden te gebruiken voor het afleiden van de forfaits in bijlage I van de Uitvoeringsregeling van de Meststoffenwet.

Wat zijn mediane waarden?

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opmerkingen: DOMUS-#17163456-v1-Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx
Datum: dinsdag 14 november 2017 09:31:16

Niet alles is aangepast, maar voor het gemak zijn de tabellen in zijn geheel in de consultatie gegaan.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 13 november 2017 11:38
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opmerkingen: DOMUS-#17163456-v1-Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx

Nog een dingetje; de forfaits vanaf de knobbels en lager tot aan de gerbil staan niet in het CDM rapport. Waar staat de onderbouwing van deze aanpassing?
 Gr. 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 13 november 2017 10:08
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opmerkingen: DOMUS-#17163456-v1-Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx

Nabrand: ze cijfers komen wel overeen met de CDM rapporten die er bij zitten.

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 13 november 2017 9:37
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Opmerkingen: DOMUS-#17163456-v1-Wijziging_van_de_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_de_aanpassing_van_diverse_excretieforfaits.docx

Goedemorgen 10.2.e

Vanuit RVO is er gekeken naar de lijst met forfaits. Bij sommige forfaits is de correctie zo groot en vraag je je af of het allemaal wel klopt. Zodoende de vragen die bijgevoegd zijn in de bijlage.

Gr. 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: excretie jongvee
Datum: woensdag 29 november 2017 14:55:13
Bijlagen: [image001.png](#)

Top 10.2.e

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: woensdag 29 november 2017 12:11
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: excretie jongvee

Beste 10.2.e

Naar aanleiding van uw vraag over excretie van jongvee kan gesteld worden dat deze niet constant is gedurende het eerste levensjaar, deze neemt maandelijks toe. Wat precies de excretie op maandbasis is, is zonder groeicurve en rantsoengegevens niet vast te stellen. De aanname dat het eerste jaar 1/3 deel van de excretie op jaarbasis plaatst vindt en het tweede half jaar 2/3, is echter aannemelijker dan een fifty-fifty verdeling.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e
10.2.e

Wageningen Livestock Research
 Postbus 338, 6700 AH Wageningen
 De Elst 1, Wageningen
 T 10.2.e (schakelt door naar mobiel)
 E 10.2.e @wur.nl
<http://www.wageningenur.nl/en/livestockresearch>

Visit the EurAgEng conference in Wageningen, 8-12 July 2018: www.ageng2018.com

-
www.disclaimer-nl.wur.nl

Volg ons op [Twitter](#), [Facebook](#), [Youtube](#), [LinkedIn](#)

Wageningen Livestock Research is onderdeel van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO), en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09098104. Het instituut is NEN-EN-ISO 9001:2008 gecertificeerd.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Adviezen CDM
Datum: vrijdag 15 december 2017 21:45:55
Bijlagen: [RE Berekening bedrijfsspecifieke fosfaatexcretie melkvee.msg](#)

10.2.e dit is het overzicht van de uitgevoerde adviezen en de lopende.
 De KLV zit er tussen en over bedrijfsspecifieke excretie hangt nog

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e@wur.nl]
Verzonden: donderdag 7 december 2017 15:32
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Adviezen CDM

Hallo 10.2.e

Hieronder de adviezen van CDM dit jaar. Een hele lijst; we zijn toe aan vakantie ;-)

Groeten

10.2.e

- 1707454 Scheuren en herinzaai grasland: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Overige-documenten.htm>
- 1705130 Werkingscoëfficiënt graasdiermest: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Werkingscoefficienten.htm>
- 1705577 Groenbemesters: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Overige-documenten.htm>
- 1706449 Fosfaatgebruiksnormen en gewasopbrengsten: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Fosfaatgebruiksnormen.htm>
- 1707026 CDM-review addendum Nitraatrichtlijnrapport van RIVM: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Overige-documenten.htm>
- 1701343 mestopslagforfait voor categorie 551 schapen : <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Stikstof-en-fosfaatexcreties.htm>
- 1716184 Regels en forfaits nieuwe landbouwhuisdieren: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Stikstof-en-fosfaatexcreties.htm>

- 1716187 Actualisatie Bijlage J (Forfaitaire opbrengst en mineralengehalten ruwvoer en enkelvoudig diervoer) van de URM: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Stikstof-en-fosfaatexcreties.htm>
- 1716195 Actualisatie Bijlage I (Forfaitaire mineralengehalten in dierlijke mest) van de URM: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Stikstof-en-fosfaatexcreties.htm>
- 1716199 Verschillen tussen vaste mest en potstalmest: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Stikstof-en-fosfaatexcreties.htm>
- Adviezen uit 2016 en 2017 over de toetsing van de Kringloopwijzer: <http://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Overige-documenten.htm>
- 1716176 Uitrui stikstofruimte tussen bedrijven met grasland die enkel maaien en bedrijven die ook weiden https://www.wur.nl/upload_mm/4/4/2/ef5d4e34-b19c-49e1-99d7-743aafc7b510_1716176_Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf
- 1716181 Effecten van rijenbemesting bij maïsgewassen op nitraatuitspoeling https://www.wur.nl/upload_mm/1/6/8/5d18f3b6-889b-4703-894b-cef8de6e3408_1716181_Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf
- 1716204 Relatie organische stofgehalte in de bodem en nitraatuitspoeling (zie bijlage, maar nog onder embargo bij EZ)
- 1716206 Aanpassing stikstofgebruiksnormen aan stijging gewasopbrengsten https://www.wur.nl/upload_mm/3/5/4/7d4005bd-d85c-4533-9709-f8f1e307f59f_1716206_Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf
- 1716209 Export van Dierlijke Mest https://www.wur.nl/upload_mm/6/c/3/c32153a4-497c-45e2-bcb6-ad851bd4d27f_1716209_Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf
- 1716236 Borging alternatieve mesttoedieningssystemen https://www.wur.nl/upload_mm/e/6/b/c0cd7d38-e69b-417d-bbc9-ddf2179a27db_1716236_Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf
- 1701344 CDM-advies Borging KringloopWijzer. https://www.wur.nl/upload_mm/3/d/7/56841da9-2dea-4ffc-ad67-53ef2b74a5b8_1701344_Oene%20Oenema%20bijlage.pdf
- Gasvormige emissies uit landbouw in 2014: http://www.wur.nl/upload_mm/5/f/b/92adf871-b74e-406b-a436-b217e6c3c0a3_WOt-technical%20report%2090%20webversie.pdf
- 1719217 CDM-advies 'Beoordeling alternatieve mesttoedieningssystemen' https://www.wur.nl/upload_mm/9/2/a/392e7151-dd14-48f8-aedd-798542e7a328_1719217_Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf
- 1715646 CDM-advies Kortingspercentage fosfaatrechten https://www.wur.nl/upload_mm/8/8/d/4a917de6-3afd-4f83-acb8-4c5089c28982_1715646%20Oene%20Oenema%20bijlage.pdf
- 1719219 CDM-advies 'NIRSbepalingsmethoden dunne mest' https://www.wur.nl/upload_mm/a/4/c/5c9bacd0-7f55-4bbd-bd96-3500d33d11bf_1719219_Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf
- 1727740 CDM-advies 'Beoordeling derogatie-opties'. Nog onder embargo
- 1733291 CDM-advies 'Criteria voor en samenstelling van organischestofrijke meststoffen' Nog onder embargo.
- Diverse adviezen over toetsing stoffen (vertrouwelijk ivm. bedrijfsgegevens)

De volgende adviezen lopen nog:

- Nitraatuitspoeling op melkveebedrijven bij gebruik van kunstmest en runderdrijfmest'
- Juridisch instrumentarium KRW-maatregelen
- Mestverwerkingspercentages 2018
- Gasvormige emissies met NEMA in 2015 (rapport in druk)

- Gasvormige emissies met NEMA in 2016 (berekening emissies)

Overleg BEX 2018

Aanwezig: 10.2.e

Locatie: Zodiac

Natuurterrein

- In- en uitscharen droge koeien (op natuurterrein?)
- Uitscharen jongvee/droge koeien

'Natuurland' wordt bijzonder benaderd. De kwestie is dat melkveebedrijven soms natuurterreinen in gebruik hebben, vaak van staatsbosbeheer of provinciale landschappen. Deze terreinen staan dan wel op de gecombineerde opgave van de veehouder (GDI). Maar in het gebruik en in het bemestingsplan moeten deze hectares op een speciale manier behandeld worden. Het natuurterrein dat een melkveehouder in 'bezit' heeft (huur of eigendom) kan niet voor de gebruiksruimte (bemesting en beweiding) meegenomen worden. Als een melkveehouder hier gebruik van maakt moet hij de mest die hij daar kan plaatsen (vaak vaste mest) als afvoer boeken (mestafvoerbon naar RVO met code 34 erop). De dieren die hij daar weidt moet hij als uitscharen boeken. Niet via I&R, maar hiervoor moet een aparte registratie worden bijgehouden. Dit leidt tot problemen bij de melkproductie en van de melkkoeien in de KLV als droge koeien op die natuurterreinen worden gebruikt.

(Een elegante oplossing betreffende natuurland zou zijn als die oppervlakte wel meegeteld kan worden bij de bedrijfsoppervlakte en de bemestingsruimte. Dit vermindert de administratieve lasten aanzienlijk en verhoogt de nauwkeurigheid.)

Zie ook notitie 10.2.e

Discussie met natuurterreinen is heel lastig. Vanuit het ministerie is gezocht naar een oplossing om hiermee om te gaan. Buiten de wet is gehouden natuurterrein

- Onderscheid maken tussen intern en extern uitscharen (naar ander ubn of niet naar ander ubn)

Intern uitscharen

- Bij intern uitscharen (situatie A) moeten de droge koeien (en jongvee) weer bij de gehele veestapel opgeteld worden. Er moet wel een boekhouding bijgehouden worden van aantal dieren dat naar natuurterrein gaat ter controle via NVWA. Om te bewijzen dat er wel aan de voorwaarden voldaan wordt. Dit natuurland mag dan wel bij de bedrijfsoppervlakte meegenomen

worden in de KringloopWijzer. Binnen de KringloopWijzer hoeft dan geen mest afgevoerd te worden.

Deze situatie betekent dat er een aparte categorie land bij komt (eigen natuurterrein). Dit is een wijziging in de KringloopWijzer die in 2018 tot uiting komt. In 2017 wordt dit in de doorontwikkeling gemaakt. 10.2.e

Formeel moet er wel een mestafvoerbewijs zijn in het kader van de meststoffen wet (code 34). Voor K LW moet deze eruit gefilterd worden.

Extern uitscharen

Bij extern uitscharen (situatie B) van de droge koeien (en jongvee) gaan die apart afgevoerd worden. In I&R zijn er dan dus minder koeien en jongvee voor het uitscharende bedrijf. Dit betekent dat de melkproductie per koe bij het uitscharende bedrijf omhoog gaat. Dat is ook de bedoeling, want de dieren zijn niet meer te traceren.

Het inscharende bedrijf mag dan met de allerlaagste forfaitaire norm voor melkkoeien rekenen. Dit betreft overigens alleen bedrijven zonder melkvee. Voor bedrijven met melkvee geldt dan weer de actuele norm (afh. Van melkprod).

Communicatie

Voor de handreiking en K LW over 2017 (in 2018) wordt gecommuniceerd om volgens methode B (met extern uitscharen te werken). Dat wordt het altijd geaccepteerd door de NVWA.

Als bedrijven methode A dan invullen, dan is dat wel akkoord voor de NVWA. Maar daar wordt nog niet over gecommuniceerd. 10.2.e overlegt nog met NVWA).

¹⁰ actualiseert zijn notitie nog. De werkwijze wordt ook in de stuurgroep doorontwikkeling KringloopWijzer besproken 10.2.e

De groep gaat nog na hoe dit de handreiking 2018 te verwerken (**allen**).

RVO – code vleesstieren (sommigen houden stieren langer dan gedefinieerd)

Als dit veel voorkomt, dan moet er een andere categorie voor gemaakt worden. Dit moet ook aan 10.2.e doorgegeven worden. De kwestie is of er een andere categorie gehanteerd moet worden. 10.2.e vraagt 10.2.e of dit veel voorkomt.

Daarna wordt het doorgegeven aan 10.2.e en 10.2.e (10.2.e). Zit er ook nog onderscheid in rassen?

Vervoederingsverliezen (meenemen of negeren)

Bij de forfaits wordt aangenomen dat de vervoederingsverliezen uiteindelijk ook op het land terecht komen. Dit is ook in de KringloopWijzer zo. Voor 2018 in de BEX is het wenselijk om vervoederingsverliezen van krachtvoer en bijproducten ook in de BEX mee te nemen. 10.2.e brengt nog wel in beeld wat dit betekent voor de excretie (gevoeligheid).

Belangrijk is dat berekeningen van forfaits en bedrijfsspecifiek met elkaar in overeenstemming zijn. Mogelijk moeten alle BEX veranderingen ook weer bij het CDM getoetst worden (**overwegen met stuurgroep**).

Bedrijfsspecifiek P-gehalte melk

Zie onderstaande: Komt terug in de stuurgroep KLW (10.2.e)

In het werkplan KringloopWijzer is een verkenning van bedrijfsspecifiek in beeld brengen van het P-gehalte van de melk afgesproken. De volgende opties worden kort beschreven: P-gehalte in tankmelk meten, baseren op relatie met eiwitgehalte in de melk, via infrarood analyse (MIRS).

- Elke tank analyseren

Een nat-chemische analyse (Weender analyse) kost ca €80 per geanalyseerde tank. Jaarlijks wordt de tank op een melkveebedrijf 1 x in de 3 dagen (6 melkmalen) leeggehaald. Dit betekent dat er jaarlijks ruim 120 tanken per bedrijf worden leeggehaald. Per bedrijf zou dit ruim €9500 betekenen om het werkelijke fosforgehalte in de melk te kennen. Dit bedrag is mogelijk te hoog om deze analysemethode te hanteren.

- Baseren op relatie met eiwit- en lactosegehalte in de melk

Onlangs, enkele jaren geleden (JASC, 2014), heeft 10.2.e (afdeling veevoeding van Wageningen Livestock Research) een goede relatie gevonden tussen het eiwitgehalte in de melk en het fosforgehalte in de melk. De goede relatie betrof echter het gemiddelde van de geanalyseerde bedrijven. Bij de relatie met individuele bleek 39% restvariatie te zitten. Dat betekent dat 61% van de variatie in P-gehalte van de melk goed voorspeld wordt via het eiwitgehalte in de melk, maar dat 39% niet. $P \text{ in milk} = -0.64(\pm 0.168) + 0.0223(\pm 0.00236) \times \text{milk protein} + 0.0191(\pm 0.00316) \times \text{milk lactose}$ (RMSPE: 6.2%; CCC: 0.61). Met het eiwit- en lactosegehalte verklaart de relatie 61 % van de geobserveerde variatie, maar voor 39% niet. Voor individuele bedrijven wordt dit mogelijk te onbetrouwbaar gevonden om voor bedrijfsspecifieke doelen te gebruiken.

- Via infrarood analyse (MIRS)

Op basis van het onderzoek van 10.2.e en 10.2.e (2017) leek het eenvoudig te realiseren om het fosforgehalte in de melk te bepalen via infrarood analyse. Het onderzoek is echter met vaarzen uitgevoerd. Dat betekent dat dit niet op veestapelniveau is uitgevoerd. Daar ligt nog een wens voor vervolgonderzoek om een beter resultaat te krijgen. Daarnaast is in het onderzoek samengewerkt met Qlip. WUR heeft formules ontwikkeld en Qlip heeft de benodigde spectra. Voor de gebruik in de praktijk is de combinatie van die 2 nodig. 10.2.e heeft gesproken met Qlip om melkmonsters plus het IR spectrum te kopen voor een onderzoek naar het fosforgehalte in de melk. Met die monsters zou gewerkt kunnen worden naar een bedrijfsspecifieke P-melk bepaling. Qlip stond daar momenteel niet open voor. *Voorlopige conclusie*

Tenzij de stuurgroep doorontwikkeling KringloopWijzer 1 van genoemde sporen verder wil onderzoeken, is de (voorlopige) conclusie om te blijven werken met het vaste fosforgehalte in koemelk.

Hoe omgaan met verse voeders in BEX / KLW (-> kan niet? Alleen gras?)

In de BEX kunnen wel verse producten gevoerd worden, maar daar moeten dan wel de goede gehalten bij. Eigenlijk moet het protocol aangepast worden van 'geconserveerde bijproducten' (10.2.e).

De lijn wordt om in de KringloopWijzer te werken met geconserveerde voeders, tenzij er alleen maar een verse vorm van het betreffende voedermiddel bestaat.

Tijdens het volgende overleg worden overige, onderstaande punten besproken. Evenals de bovengenoemde acties.

Het volgende overleg is gepland op woensdagochtend 23 augustus om 9.00 uur.

(zodiac)

- **Bemonsteren en kuilopmeting**

- **NH3-emissie stal heeft invloed op netto excretie (BEA in BEX) -> beschrijven in handreiking**

- **melk voeren aan kalveren (analoog aan de wijze waarop excretie voor melkkoeien is gebaseerd bij fosfaatrechten)? (afh van melk/koe)**
- **enkele delen veestapel weiden (meer invoer nodig)**
- ....

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opdracht actualisatie forfaits en andere vragen
Datum: donderdag 22 februari 2018 14:42:28

Hallo 10.2.e

Ben druk bezig met het "leuke" rapport over juridisch instrumentarium KRW.

Ik zal de adviesvraag met 10.2.e bespreken (volgens mij loopt er geen advies over geiten) . Er zit één onderdeel in dat zeer complex is (stikstofcorrecties), aangezien dit gekoppeld is aan ammoniak- en lachgasemissies en aanpassingen grote consequenties zou kunnen hebben op ammoniak- en klimaatdossiers. Dat zal zeker niet voor 1 april kunnen worden opgeleverd. Ik stel voor om volgende week contact te hebben.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl
Sent: donderdag 22 februari 2018 14:27
To: 10.2.e @wur.nl
Subject: Opdracht actualisatie forfaits en andere vragen

Beste 10.2.e

Hoe is het?

Ik ben met 10.2.e bezig met de opdrachtbrief aan het CDM over de actualisatie van de forfaits voor 2018, ik zal je het concept alvast meesturen. Ik kan niet precies inschatten of ik volledig ben en wilde ook even nagaan wat een reële termijn voor oplevering is, vandaar deze mail.

Daarnaast hebben verschillende sectoren contact gezocht. De geitensector via LTO zou graag met CDM en LNV in gesprek willen over stikstof en forfaits. Ik heb begrepen dat er een advies van CDM in de maak is hierover en wilde even navragen wat het tijdsplan is. Ook de biologische sector en de insectensector willen met het CDM en LNV in gesprek.

Is het een idee dat we morgen of eind volgende week telefonisch contact hierover te hebben?

Dank alvast,
 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Opdracht actualisatie forfaits
Datum: donderdag 1 maart 2018 15:33:08
Bijlagen: [Document1.docx](#)

Hoi 10.2.e

Ik heb met 10.2.e contact gehad over de actualisatie van de forfaits, en de opdracht daarop aangepast.

Graag bespreek ik met je hoe om te gaan met de gasvormige stikstofverliezen uit stal en mestopslag. Een advies daarover kan eind van het jaar opgeleverd worden. Mijn idee is de opdracht te splitsen: de actualisatie van de forfaits zsm, en de gasvormige stikstofverliezen later dit jaar.

Ik zal een moment plannen om dit te bespreken.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: maandag 26 februari 2018 11:46
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opdracht actualisatie forfaits en andere vragen

Hallo 10.2.e

Ik heb even met 10.2.e overlegd over dierlijke forfaits. Hieronder enkele punten te bespreking as. donderdag

- Er loopt geen advies of biologische geitenhouderij
- Het vraagt om veel tijd, zeker omdat het complex is. 1 april opleveren is niet mogelijk. Ervaring is dat de kans op fouten onder druk groot is; alles moet zorgvuldig gebeuren en we zijn afhankelijk van enkele onderzoekers en 10.2.e van CBS. We denken aan november-december 2018.
- N- en P-excretieforfaits: berekening van gemiddelde WUM-excretiecijfers voor WUM-diercategorieën, voor de periode 2014, 2015, 2016 (en mogelijk 2017, afhankelijk van tijdstip waarop de analyse start). Voor melkvee zijn 2014 en 2015 jaren met een hoge excretie. Ik weet niet, gezien alle discussies over fosfaatrechten, of dit beleidsmatig nog consequenties heeft. Het forfait zal omhoog gaan denk ik.
  - Er is een vertaling nodig van de resultaten WUM- diercategorieën naar diercategorieën Meststoffenwet
  - Er is een vertaling nodig van de resultaten gangbaar gehouden dieren naar biologisch gehouden dieren, op basis van diverse rapporten.
- Aanpassing gasvormige stikstofcorrectiefactoren ligt heel gevoelig gezien raakvlakken met rapportages van ammoniak- en lachgasemissies. Dit zou in twee stappen moeten: (eventuele) herziening van NH₃, N₂O- en NO_x-emissiefactoren op basis van meest recente literatuur in NEMA (rekening houdend met eisen aan rapportages vanuit Europese Commissie, UNFCCC en UNECE). Aanpassing overige gasvormige stikstofverliezen (N₂), op basis van N/P-verhoudingen in de mest (rekening houdend met onzekerheden in analyses). Er ligt een concept rapport van CBS over N/P-verhoudingen met opmerkelijke en gevoelige resultaten: gasvormige stikstofverliezen zouden hoger zijn dan waar we nu van uit gaan (daarbij opgemerkt dat er ook een onzekerheid zit in de N- en P-analyses van mest).

Groeten

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: gesprek LTO, geitensector over N excretie/verliezen
Datum: dinsdag 27 maart 2018 16:49:10

Hallo 10.2.e

Ik ben morgenochtend en donderdag aanwezig.

Alvast een korte reactie.

Ik heb hierover twee weken geleden contact gehad met 10.2.e van LTO. Overleg met geitensector is prima, maar de excretieforfaits worden gebaseerd op de laatste drie jaar WU-excreties berekend door CBS. Dus de gegevens over rantsoensamenstelling die CBS/WUM gebruikt moet worden verbeterd. CBS moet ook aan tafel zitten.

De stikstofcorrecties: er moet een evaluatie/update komen voor alle diercategorieën, rekening houdend met de effecten op ammoniak en lachgas met NEMA. Dit zal eerst een totaliteit (alle diercategorieën) moeten worden besproken, want dit is een complex iets. Ik denk dat de geitensector geen meetgegevens heeft over gasvormige verliezen.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: dinsdag 27 maart 2018 15:58
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: gesprek LTO, geitensector over N excretie/verliezen

Hoi 10.2.e

Ik probeerde je zojuist te bellen ivm een mogelijk gesprek waar LTO met geitensector om verzoekt met LNV en WUR over de stikstofexcretie/verliezen. LTO geeft aan dat een gesprek handiger is dan dat iedereen apart de WUR gaat benaderen, en daar kan ik me wel in vinden. Ik wilde even bij jou polsen hoe jij hierin zit.

Ook wilde ik je even bijpraten over de stand van zaken over de opdrachtverlening.

Wellicht lukt het morgenochtend of anders donderdag even telefonisch contact te hebben.

Vriendelijke groet,
10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: aanpassen forfaits n.a.v. onderzoek verschil beren en borgen SPOED!
Datum: donderdag 29 maart 2018 16:44:19

Dank 10.2.e!

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: donderdag 29 maart 2018 16:18
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: aanpassen forfaits n.a.v. onderzoek verschil beren en borgen SPOED!

3,5 of 2,4% verschil in N-excretie (lager) voor een varkensbedrijf. Ik zou zeggen dat dit niet substantieel is, maar ik ben geen varkenshouder. Ik zou er dus mee uitkijken om hier uitspraken over te doen.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 29 maart 2018 16:12
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: aanpassen forfaits n.a.v. onderzoek verschil beren en borgen SPOED!

Hoi 10.2.e,

Dank voor je snelle reactie, ook in afstemming met en van 10.2.e !

Is aan te geven of het effect substantieel is of niet? Of is het gering?

Richting RVO zullen we – als achtergrond - aangeven dat het advies niet is betrokken bij de actualisatie in 2014 en we bekijken hoe deze meegenomen zal worden in de actualisatie waarvan we voornemens zijn deze in 2018 uit te voeren.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: donderdag 29 maart 2018 15:57
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: aanpassen forfaits n.a.v. onderzoek verschil beren en borgen SPOED!

Hallo 10.2.e,

Ik heb even contact gehad met 10.2.e .

WUM volgt voor de vastlegging van mineralen in dierlijke producten in principe de wettelijke forfaits. Als die wijzigen, wijzigt WUM mee. Dus als het forfait voor N-vastlegging in vleesvarkens niet is aangepast in de tabellen van de meststoffenwet, dan heeft WUM ze ook niet aangepast.

Dit betekent dat als het excretie-forfait wordt aangepast op basis van de laatste drie jaar WUM, deze dus wordt gebaseerd op het bestaande forfait voor N-vastlegging.

Als het forfait voor N-vastlegging wordt aangepast, dan zal WUM veranderen en over

enkele jaren daarmee ook het excretieforfait. Dit stramien/protocol om forfaits af te leiden is ook niet in beton gegoten en daar zou om goede redenen van kunnen worden afgeweken. Maar liever niet. Het is nu wel transparant.

10.2.e heeft uitgerekend wat het effect is van hanteren 0,0260 in plaats van 0,0250 voor N-vastlegging vleesvarkens. Voor het NL-gemiddelde bedrijf met uitsluitend fokvarkens en vleesvarkens scheelt het 2,4%. Zijn er alleen vleesvarkens dan scheelt het 3,5% in N-excretie.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>
Sent: donderdag 29 maart 2018 14:02
To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>
Cc: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>; 10.2.e <[redacted]>
<10.2.e@minez.nl>
Subject: FW: aanpassen forfaits n.a.v. onderzoek verschil beren en borgen SPOED!

Hoi 10.2.e,

Zoals besproken hierbij de vraag.

Zoals je al aangaf is het nog de vraag of deze onder de WUM vallen waarbij de forfaits over een gemiddelde van de afgelopen 3 jaar worden vastgesteld, daarom op voorhand niet al verwijzen naar de op handen zijnde actualisatie.

Dank alvast!

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]>
Verzonden: donderdag 29 maart 2018 11:47
Aan: 10.2.e <[redacted]>
Onderwerp: Fwd: aanpassen forfaits n.a.v. onderzoek verschil beren en borgen SPOED!

Hoi 10.2.e,
RVO.nl heeft met spoed antwoord nodig op onderstaande vragen ivm een zitting op zeer korte termijn. Wil jij dat regelen met een expert?

Dank!

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <[redacted]@rvo.nl>
Datum: 29 maart 2018 om 11:40:28 CEST
Aan: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>; 10.2.e <[redacted]@minez.nl>
Kopie: "10.2.e" <[redacted]@rvo.nl>; "10.2.e" <[redacted]@rvo.nl>
Onderwerp: aanpassen forfaits n.a.v. onderzoek verschil beren en borgen

Dag,

Ten behoeve van het opstellen van de pleitnota voor de zitting van 6/4 bij het CBb willen wij nog graag een antwoord op de volgende vragen.

Stikstofopslag beren/borgen; er zijn op dit onderwerp 2 onderzoeken/brieven van het CDM, zie links hieronder.

De vragen zijn:

Uit brief 1 lijkt te volgen dat CDM voor wat betreft de N-excretie *wel* voldoende wetenschappelijke onderbouwing ziet om andere gehalten vast te stellen (en daarom ook adviseert de gehalten aan te passen), maar wat betreft de P-excretie *geen* voldoende wetenschappelijke onderbouwing ziet om af te wijken van de forfaitaire gehalten. Zijn in lijn met het advies van CDM forfaitaire gehalten aangepast?

https://www.wur.nl/upload_mm/0/a/d/e39b6a01-7b35-4763-b3e5-1004f2b561b3_14-N%26M0007%20Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf (zie p. 4)

https://www.wur.nl/upload_mm/b/5/a/222e15bf-7b12-4481-ab3e-e612380f8902_13-N%26M0028%20Oene%20Oenema.pdf

NB het forfaitaire gehalte van 0,0250 behorende bij vleesvarkens zoals opgenomen in tabel III van bijlage D van de Regeling is (ook) niet gewijzigd conform het advies van CDM naar 0,0260

Graag een spoedige – als het kan vandaag of morgen – reactie!

Bvd!

Groet,
10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @cbs.nl"
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie
Datum: donderdag 19 april 2018 10:43:32

Wat mij betreft wel.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 19 april 2018 9:18
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl)'
 10.2.e @cbs.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Beste allen,

Datum wordt 5 juni in de middag. Daarbij de vraag of Den Haag een geschikte locatie voor jullie is.

Dank alvast voor de reacties.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 16 april 2018 8:49
Aan: 10.2.e @cbs.nl)
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Goedemorgen,

Dank 10.2.e
 onderstaande data worden voorgelegd aan LTO/geitensector, ik zal Utrecht aangeven als vergaderlocatie.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: zondag 15 april 2018 21:41
Aan: 10.2.e @cbs.nl)
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Ben weer terug (uit Nieuw Zeeland):

Ik kan

15 mei middag

22 mei middag

5 juni middag

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: vrijdag 13 april 2018 16:26
To: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl); 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Dank voor jullie snelle reacties.

De data die nu voorliggen, zijn:
15 mei
22 mei middag
5 juni middag

Ik wacht de reactie van 10.2.e nog even af.

Goed weekend alvast,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 12 april 2018 19:44
Aan: 10.2.e @cbs.nl); 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Ik kan
15 mei middag
22 mei middag
5 juni middag

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e @minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: donderdag 12 april 2018 16:46
Aan: 10.2.e @cbs.nl); 10.2.e
cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Ik kan op onderstaande data, maar het is belangrijker dat 10.2.e er bij zitten gezien hun expertise over excreties. En volgens mij heeft 10.2.e al vorig jaar met deze

club om tafel gezeten.

15 mei middag
17 mei middag
22 mei middag
5 juni
7 juni middag

Nb. we hebben nog geen opdracht voor update forfaits. De geiten-update zou daar binnen moeten plaatsvinden en zeker bij de stikstofcorrecties moeten we eerst naar het geheel kijken om na te gaan hoe we dit zouden kunnen aanpassen, gezien effecten op ammoniak en lachgas.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 12 april 2018 15:52
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl)
10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>
Subject: Data overleg geitensector over N-excretie

Goedemiddag heren,

De geitensector heeft via LTO inmiddels meerdere malen laten weten in gesprek te willen met CDM, CBS, WUM en LNV over de N-excretie bij geiten. Hierover heb ik met jullie contact gehad. Kunnen jullie aangeven welke data uit zouden komen voor een overleg van 1,5 uur?

Ik kan me voorstellen dat voorkeur voor locatie uitgaat naar Utrecht. Op basis van deze inventarisatie zal ik 2 of 3 data voorleggen aan LTO en geitensector.

15 mei
17 mei
22 mei middag
24 mei
31 mei ochtend
5 juni
7 juni middag

Dank alvast,

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Programma Mest

Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag 73

T 070 10.2.e
BGG 070 10.2.e
E 10.2.e @minez.nl
Flexplek: B Zuid 4e verdieping

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Forfait waterige fractie konijnenhouderij / mestcode 91
Datum: dinsdag 24 april 2018 15:26:08

Hallo 10.2.e,

Het zit als volgt.

Er zijn drie categorieën konijnenmest:

	Vorig forfait	Valid N	Percentile 05	Percentile 10	Percentile 20	Percentile 50	Percentile 80	Percentile 90	Percentile 95	Mean
90 Konijnen-vaste mest	13,6	1253	6,367	7,098	8,283	11,296	16,013	18,296	20,708	12,264
91 Konijnen-drijfmest met ds <2,5%	0,0	5	3,950	3,950	4,026	4,261	7,360	7,866	7,866	5,407
92 Konijnen-drijfmest	5,1	40	2,231	3,413	3,712	4,356	4,687	4,981	5,429	4,210

LTO geeft aan dat de forfaits van de waterige fractie (91) eigenlijk drijfmest is geweest (92). Dit betekent dat er minder dan 5 vrachten in drie jaar zijn geweest of dat er helemaal geen vrachten zijn geweest; wat is dan eigenlijk het probleem?

De vorige aanpassing van forfaits is gebaseerd op de vrachten 2011 – 2013. Toen is het criterium gehanteerd dat alleen forfaits werden aangepast als er meer dan 100 vrachten beschikbaar waren (Nb. ik weet niet waarom dit criterium de laatste keer niet is gehanteerd; waarschijnlijk niet bewust gedaan maar door de druk van de vele adviezen vorig jaar). Het aantal vrachten waterige fracties was minder dan 100 en het forfait van waterige fractie is daarom toen (2011-2013) niet aangepast en 0 gebleven (het forfait stond toen op 0). Het forfait van 0 is dus al een oud forfait en de onderbouwing is onduidelijk.

Ik weet welke cijfers je hebt gekregen van RVO en of we hier iets mee kunnen.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <@minez.nl>
Sent: dinsdag 24 april 2018 10:13
To: 10.2.e <@wur.nl>
Subject: Forfait waterige fractie konijnenhouderij / mestcode 91

Hoi 10.2.e,

Ik wil je graag onderstaande voorleggen, mocht dit niet bij jou liggen, dan hoor ik het natuurlijk!

LTO gaf afgelopen week aan dat het forfait waterig gehalte voor konijnen, mestcode 91, niet juist zou zijn vastgesteld bij de wijziging van 1 januari jl. in bijlage I (https://www.wur.nl/upload_mm/8/3/d/57a99d4e-0764-47fb-8217-71fc0cd38a70_1716195_Oene%20Oenema.pdf)

Het forfait was nul (0) en is vastgesteld op basis van het gemiddelde van 3 jaar, en dat waren 5 mesttransporten. De konijnenhouderij geeft aan dat het forfait op basis van onjuiste gegevens is vastgesteld. Hiervoor zouden de gegevens van drijfmest i.p.v. waterige fractie gebruikt zijn. Daarbij gaf LTO aan dat CBS met onjuiste cijfers van RVO zou hebben gerekend. Van RVO heb ik inmiddels cijfers gekregen over konijnenmest. Mocht dat nodig zijn, kan ik je die toesturen.

Kun jij dat (laten) nagaan? Of is een andere route handiger?

Dank alvast,
10.2.e

Per 1/1/18:

Tabel 1 behorende bij de artikelen 84 t/m 91

Diersoort/omschrijving	Mestcode	kg	
		stikstof	fosfaat
		per ton	per ton

Konijnen	vaste mest	90	11,3	11,7
	drijfmest met ds < 2,5%	91	4,3	3,6
	drijfmest	92	4,4	3,0

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @wur.nl)
Onderwerp: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx
Datum: vrijdag 25 mei 2018 07:53:47

Hoi 10.2.e,
Geef maar aan wat haalbaar is, er is nog wel ruimte.
Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 24 mei 2018 21:42
Aan: 10.2.e @wur.nl)
CC: 10.2.e
Onderwerp: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

10.2.e, een CDM-adviesaanvraag. Het is kort dag.
De termijn staat nu op 30 mei

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e @minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passagie 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @wur.nl
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx
Datum: vrijdag 25 mei 2018 15:21:47
Bijlagen: [2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx](#)

10.2.e, en nu met de aanpassingen.
Vorige versie kan dus als niet verzonden worden beschouwd.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e @minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Aan Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM)
 t.a.v. 10.2.e 10.2.e
 Wageningen Environmental Research
 Postbus 47
 6700 AA Wageningen

Datum: 25 mei 2018

Betreft Verzoek voor advies over herziening excretieforfaits

Geachte leden van de CDM,

De excretieforfaits zijn opgenomen in Tabel I van bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (URM, Excretieforfaits en stikstofcorrectie). Deze forfaiten worden gebruikt om (i) de mestproductie van graasdieren in kilo's N en P2O5, (ii) de stikstofcorrectie voor staldieren en (iii) het volume van de totale mestproductie en de benodigde minimumopslagcapaciteit van de mest af te leiden. In voornoemde tabel worden de volgende kengetallen gegeven per diercategorie: de mestproductie in m3, de stikstof en fosfaatexcretie in mest (excretie per dier per jaar, in kg N en P2O5), en de gasvormige stikstofverliezen uit stal en mestopslag (stikstofcorrectie; in kg of procenten van de bruto N-excretie). De fosfaatexcretieforfaits in Tabel I van bijlage D geldt ook voor biologisch gehouden dieren.

Ten aanzien van droogstaand melkvee wordt aan het CDM gevraagd advies uit te brengen of een forfait nodig is, evenals de noodzaak voor een forfait voor melkproducties tussen 3.000 – 5.600 kg. Stikstofexcretieforfaits voor biologisch gehouden dieren staan vermeld in Bijlage 1 van de 'Regeling dierlijke producten' (zie paragraaf 2.2 - Biologische productiemethoden, artikel 2.17).

De laatste herziening van de excretieforfaits vond plaats in 2015 en de ontwikkelingen in de sectoren geven aanleiding om na te gaan of en in welke mate een herziening noodzakelijk is. Per 1 januari 2018 zijn de forfaiten in bijlagen I en J in zijn geheel geactualiseerd, en in bijlage D voor melkgeiten. Deze hoeven niet betrokken te worden bij deze actualisatie.

Verzoek voor advies en doel ervan:

Wij verzoeken u voor de Minister van LNV een wetenschappelijk onderbouwd advies op te stellen over de herziening van de excretieforfaits voor stikstof en fosfaat voor gangbaar en biologisch gehouden dieren en de daarbij behorende waarden en kengetallen ten behoeve van de actualisatie van de meststoffenregelgeving in 2019 op basis van het gemiddelde over de jaren 2014, 2015 en 2016, en het gemiddelde over de jaren 2015, 2016 en 2017 (op basis van de voorlopige cijfers). Ik wil u vragen bij uw advies het rapport 'Excretie van biologisch gehouden leghennen, zeugen en vleesvarkens onder praktijkomstandigheden', van december 2017, opgesteld door Wageningen Livestock Research, te betrekken.

Over de datum waarop het advies wordt uitgebracht aan LNV in 2018, vindt nadere afstemming plaats.

Richt uw uit te brengen advies aan:

- 10.2.e 10.2.e en
- 10.2.e 10.2.e

Voor inhoudelijke informatie over dit verzoek kunt u contact opnemen met 10.2.e 10.2.e @minez.nl .

Met vriendelijke groet,

10.2.e @minez.nl
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Directie Agro- en Natuurkennis
 Postbus 20401
 2500 EK 's-GRAVENHAGE

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Agenda RE: Data overleg geitensector over N-excretie
Datum: dinsdag 29 mei 2018 10:14:20

Hoi 10.2.e,

Het gaat zowel over de N-excretie en over de N-verliezen en de samenhang er tussen. De geitensector wil graag het gesprek aangaan over de analyse van het stikstofgat, en de parameters die aan berekeningen ten grondslag liggen. Het liefst willen ze op voorhand de uitgangspunten en berekeningen ontvangen. Ik heb begrepen dat die informatie eerder niet is gedeeld omdat deze gevoelig is, klopt dat? En dat ik niet verwacht dat deze nu wel vooraf gedeeld kan worden.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e [cbs.nl]
Verzonden: vrijdag 25 mei 2018 15:08
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Agenda RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Beste 10.2.e,

Welke berekeningen worden bedoeld? Gaat het alleen om de N-excretie of ook over N-verliezen?
 Wat is precies het probleem van de geitensector?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [minez.nl]
Verzonden: vrijdag 25 mei 2018 14:19
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Agenda RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Beste 10.2.e,

5 juni aanstaande is het overleg met de geitensector gepland.

Zou jij een toelichting kunnen geven over de uitgangspunten die aan de berekeningen ten grondslag liggen, en om welke cijfers het gaat?

Ik weet even niet of het om privacygevoelige informatie gaat.

Ik hoor graag van je.

Vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e [cbs.nl]
Verzonden: zondag 22 april 2018 8:20
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Den Haag is prima. Utrecht of Wageningen ook goed.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [minez.nl]
Verzonden: donderdag 19 april 2018 9:18
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Beste allen,

Datum wordt 5 juni in de middag. Daarbij de vraag of Den Haag een geschikte locatie voor jullie is.

Dank alvast voor de reacties.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 16 april 2018 8:49

Aan: 10.2.e

[cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl))

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Goedemorgen,

Dank 10.2.e,

onderstaande data worden voorgelegd aan LTO/geitensector, ik zal Utrecht aangeven als vergaderlocatie.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

[@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)]

Verzonden: zondag 15 april 2018 21:41

Aan: 10.2.e

[cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl))

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Ben weer terug (uit Nieuw Zeeland):

Ik kan

15 mei middag

22 mei middag

5 juni middag

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e

[@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)>

Sent: vrijdag 13 april 2018 16:26

To: 10.2.e

[@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)>;

10.2.e

[@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>;

10.2.e

[@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl))

10.2.e

[@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl)>;

10.2.e

[@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>

Cc: 10.2.e

[@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)>

Subject: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Dank voor jullie snelle reacties.

De data die nu voorliggen, zijn:

15 mei

22 mei middag

5 juni middag

Ik wacht de reactie van 10.2.e nog even af.

Goed weekend alvast,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 12 april 2018 19:44
Aan: 10.2.e @cbs.nl); 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Ik kan
15 mei middag
22 mei middag
5 juni middag

Met vriendelijke groet,
10.2.e
10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis
06 10.2.e
10.2.e@minez.nl
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
B-passage 4^e verdieping
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: donderdag 12 april 2018 16:46
Aan: 10.2.e @cbs.nl); 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data overleg geitensector over N-excretie

Ik kan op onderstaande data, maar het is belangrijker dat 10.2.e er bij zitten gezien hun expertise over excreties. En volgens mij heeft 10.2.e al vorig jaar met deze club om tafel gezeten.

15 mei middag
17 mei middag
22 mei middag
5 juni
7 juni middag

Nb. we hebben nog geen opdracht voor update forfaits. De geiten-update zou daar binnen moeten plaatsvinden en zeker bij de stikstofcorrecties moeten we eerst naar het geheel kijken om na te gaan hoe we dit zouden kunnen aanpassen, gezien effecten op ammoniak en lachgas.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 12 april 2018 15:52
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl)

10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
@wur.nl>

Cc: 10.2.e @minez.nl>

Subject: Data overleg geitensector over N-excretie

Goedemiddag heren,

De geitensector heeft via LTO inmiddels meerdere malen laten weten in gesprek te willen met CDM, CBS, WUM en LNV over de N-excretie bij geiten. Hierover heb ik met jullie contact gehad. Kunnen jullie aangeven welke data uit zouden komen voor een overleg van 1,5 uur?

Ik kan me voorstellen dat voorkeur voor locatie uitgaat naar Utrecht. Op basis van deze inventarisatie zal ik 2 of 3 data voorleggen aan LTO en geitensector.

15 mei
17 mei
22 mei middag
24 mei
31 mei ochtend
5 juni
7 juni middag

Dank alvast,

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Programma Mest

Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag 73

.....
T 070 10.2.e

BGG 070 10.2.e

E 10.2.e @minez.nl

Flexplek: B Zuid 4e verdieping

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
10.2.e @wur.nl; 10.2.e
Onderwerp: Agenda overleg geitensector over N-excretie
Datum: maandag 4 juni 2018 09:56:20
Bijlagen: [Uitgangspunten geiten 2018-05-31.pdf](#)

Beste allen,

Morgen van 14u-15.30u is het overleg gepland over N-excretie en –verliezen in de geitensector.

Agendavoorstel:

1. Opening
2. Voorstelrondje
3. Bespreking uitgangspunten geiten in WUM-berekening, zie bijlage.
4. Evt. vervolgspraken
5. Sluiting

Het overleg vindt plaats bij het Ministerie van LNV, Bezuidenhoutseweg 73, vergaderzaal 13/Maasduinen.

Vergeet niet een geldig legitimatiebewijs mee te nemen!

Vriendelijke groet,

10.2.e

Actuele uitgangspunten in WUM-berekening

De WUM berekent excretiefactoren die voor de berekening van de mestproductie gekoppeld moeten kunnen worden aan aantallen dieren. Hierdoor zijn de diercategorieën die de WUM onderscheidt afgestemd op de landbouwtelling. De indeling in diercategorieën in de Meststoffenwet wijkt hier gedeeltelijk van af. De WUM-excretiefactoren voor geiten gelden per melkgeit van 1 jaar en ouder.

Kengetallen:

Graskuil melkgeit (kg ds)	189	[1]
Snijmaïs melkgeit (kg ds)	284	[1]
Geitenbrok melkgeit (kg)	474	[1]
Graskuil opfokdier (kg ds)	100	[1][2]
Snijmaïs opfokdier (kg ds)	153	[1][2]
Geitenbrok opfokdier (kg)	153	[1][2]
Kunstmelk opfokdier (kg)	11	[1][2]
Kunstmelk per afgeleverd lam (kg)	8	[1][2]
Melkproductie (kg/melkgeit)	900	[1]
Uitval lammeren per melkgeit (aantal)	0,16	[1]
Geboortegewicht lammeren (kg)	3	[1][2]
Aantal afgeleverde vleeslammeren per melkgeit	0,74	[1]
Eindgewicht vleeslammeren (kg)	10	[1][2]
Vervanging melkgeiten (%)	30	[1][2]
Eindgewicht geit (kg)	70	[1][2]
Eindgewicht bok (kg)	90	[3]
Vervanging bokken per geit	0,006*	[1]

*Dekbokken per geit 0,02 maal vervangingspercentage van 30%, gelijk aan het vervangingspercentage van melkgeiten.

[1] Evers et al. (2011). Update kengetallen voor WUM. Rapport opdrachtgever 276. WUR-Livestock Research.

[http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/documenten/Lucht%20\(Air\)/Landbouw%20en%20Natuur%20\(Agriculture%20and%20Nature\)/WUR%20LR%20rapport%20\(2011\)%20Update%20kengetallen%20voor%20WUM.pdf](http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/documenten/Lucht%20(Air)/Landbouw%20en%20Natuur%20(Agriculture%20and%20Nature)/WUR%20LR%20rapport%20(2011)%20Update%20kengetallen%20voor%20WUM.pdf)

[2] Kemme et al. (2005). Schatting van de uitscheiding van stikstof en fosfor door diverse categorieën graasdieren. ASG Rapport 05/I00653.

[3] WUM (1994). Uniformering berekening mest- en mineralencijfers - Standaardcijfers rundvee, schapen en geiten, 1990 t/m 1992. CBS, IKC, RIVM, LEI.

De cijfers van 2016 staan in de publicatie:

<https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2017/33/dierlijke-mest-en-mineralen-2016>

In tabel 1.3.1 staan excretiefactoren; in tabel 2.1.1 de samenstelling van ruwvoer en krachtvoer en in tabel 2.2.2 gegevens voor de berekening van de vastlegging in dierlijke producten. De samenstelling van krachtvoer wordt met ingang van verslagjaar 2015 geleverd door Nevedi.

Meststoffenwet

In de meststoffenwet worden drie categorieën geiten onderscheiden. De indeling is gebaseerd op [Groenestein et al. \(2014\)](#): De grens tussen 601 en 602 is uiteindelijk vastgesteld op ca. 4 maanden.

Diersoort en -categorie ¹	Dier- categorie nummer	Graasdier / Staldier	Stalsysteem	Excretie per dier in de periode van 1 aug. tot 1 maart	Excretie per dier per jaar		Stikstof- correctie kg/dier/ jaar ²
				m ³ ²	kg stikstof ³	kg fosfaat ⁴	
Geit 60							
Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief pasgeboren lammeren en geslachtsrijpe bokken)	600	G	Alle	0,76	10,2	4,7 ⁷	-
Opfokgeiten en vleesgeiten tot ca. 4 maanden	601	G	Alle	0,06	0,9	0,4	-
Opfokgeiten en vleesgeiten van ca. 4 maanden en ouder	602	G	Alle	0,43	7,4	3,1	-

In [Groenestein et al. \(2015\)](#) is op p.25 een uitleg gegeven van de wijze waarop de excretieforfaits in bovenstaande tabel zijn afgeleid. De netto stikstofexcreties van 601 en 602 zijn afgeleid van [Groenestein et al. \(2005\)](#), respectievelijk 10,4 en 1,0 kg N/dier. Deze waarden zijn gecorrigeerd met de trend (+2%) in N-excretie per melkgeit zoals WUM die heeft berekend tussen 2006 en gemiddeld 2011-2013. De waarden voor fosfaat in Groenestein et al. (2005) zijn eveneens gecorrigeerd met de trend (+23%).

De excretieforfaits voor 602 zijn afgeleid op basis van de aanname dat de verhouding in excretie tussen 600 en 602 vergelijkbaar is met de verhouding in excretie bij vergelijkbare categorieën schapen (550 en 552). Voor stikstof: $(7,2/9,9) \times 10,2$ en voor fosfaat: $(2,2/3,3) \times 4,7$.

Schaap 55							
Schapen voor de vlees- en melkproductie (alle vrouwelijke schapen die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief alle schapen tot ca. 4 maanden, voor zover gehouden op het bedrijf waar deze schapen geboren zijn en rammen)	550	G	Alle	0,5	9,9	3,3	-
Vleesschapen tot ca. 4 maanden, gehouden op bedrijven waar ze niet zijn geboren	551	G	Alle	0,15	0,9	0,3	-
Opfokooien, weideschapen en vleesschapen van ca. 4 maanden en ouder	552	G	Alle	- ⁶	7,2	2,2	-

Door de afleiding van excretieforfaits op basis van Groenestein et al (2005) lijkt het alsof de verliezen van overige gasvormige N (N₂O, NO e N₂) gebaseerd zijn op Oenema et al. (2000) "Forfaitaire waarden voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen". De totale N-verliezen ten opzichte van de N-excretie zijn in Oenema et al. (2000) voor categorie 600 44,1%. Groenestein et al. (2005) berekent een N-verlies van 26,3% ten opzichte van de N-excretie.

Gasvormige verliezen in NEMA

De berekening van gasvormige verliezen in NEMA is gebaseerd op de volgende Rav-gegevens:

Rav-emissiefactoren

	EF	verhouding
Rav: C1 geiten ouder dan 1 jaar (kg NH ₃ per dierplaats)	1,9	1,0
Rav: C2 diercategorie opfokgeiten van 61 dagen tot en met één jaar (kg NH ₃ per dierplaats)	0,7*	0,3
Rav: C3 opfokgeiten en afmestlammeren tot en met 60 dagen (kg NH ₃ per dierplaats)	0,2	1,5

* Afgeleid uit cat. 601: voor traject tot 10 kg (bij 60 dagen leeftijd): Rav-C3 (0,2 kg NH₃/dierplaats) en van 10-50 kg (50 kg komt overeen met leeftijd 1jaar: Rav-C2 (0,8 kg NH₃/dierplaats).

Overige uitgangspunten

N-excretie in het referentiejaar (kg N/melkgeit)	22,4
Aandeel TAN (%)	69
Netto immobilisatie van TAN (%)	-25
Stalbezetting (aandeel per dierplaats)	1,0
Overige N-verliezen ten opzichte van N-excretie (%):	
N ₂ O	1
NO	1
N ₂	5
Aandeel mestopslag buiten de stal (%)	100
Emissie opslag buiten de stal (% van N in opslag)	2,0
Totaal N-verlies uit stal en opslag (% van TAN-excretie)	20,4
Totaal N-verlies uit stal en opslag (% van N-excretie)	14,1

Het N-verlies dat in NEMA wordt berekend is laag in vergelijking met Oenema et al. (2000) en Groenestein et al. (2005). Dit komt voornamelijk door de factoren voor N₂O-emissie volgens de actuele IPCC guidelines en de wijze waarop NO- en N₂-emissies hiervan zijn afgeleid. De NO-emissie is hierbij gelijk gesteld aan de N₂O-emissie en de N₂-emissie is voor vaste mest vijfmaal de N₂O-emissie. Met de huidige IPCC guidelines levert dit een totaalverlies aan overig N van 7 procent van de N-excretie. Oenema et al. (2000) hanteerde voor geitenmest een totaalverlies aan overige N van 30 procent van de N-excretie: 10% N-verlies voor zowel N₂O als voor NO en N₂.

Op dit moment zijn de forfaitaire N-verliezen voor geiten niet op NEMA gebaseerd maar op Groenestein et al. (2015).

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Concept adviesaanvraag
Datum: maandag 25 juni 2018 11:13:57
Bijlagen: [image001.png](#)

Hallo 10.2.e ,

Dit kan alleen als er gegevens zijn. Dat moeten we aan Eurofins vragen (doen we, maar ik weet niet hoe snel ze antwoorden), maar ik denk niet dat Eurofins de mestcode zelf nog verder opsplijt.

In de Commissie Bemesting grasland wordt de samenstelling van runder- en varkensgier gegeven, gebaseerd de huidige forfaits (dus incl. dunne fractie) en op <http://edepot.wur.nl/196845> (met enkele gegevens uit de jaren '90).

De Commissie Bemesting berekent de samenstelling van de dunne fractie op basis aannames scheidingspercentages. Hierover is discussie, en in de Evaluatie Meststoffenwet is een andere benadering gekozen: <http://themasites.pbl.nl/evaluatie-meststoffen-wet/wp-content/uploads/Technical-Note-Mestsamenstelling-na-mestscheiding.pdf> (zie tabel hieronder). Dit is waarschijnlijk de beste schatting.

Het is echter wel zeer twijfelachtig of de kwaliteit van deze cijfers voldoende is voor opname als forfait in de Meststoffenwet.

Groeten

10.2.e

Tabel 3. Runderdrijfmest

Vijzelpers								
massa (kg)					gehalten in producten (kg/ton)			
Parameter	totaal	nat	droog	SE	Parameter	onbewerkt	nat	droog
vocht	915.0	790.5	124.5	13.6%	vocht	915.0	930.0	830.0
ds	85.0	59.5	25.5	30.0%	ds	85.0	70.0	170.0
os	64.0	44.8	19.2	30.0%	os	64.0	52.7	128.0
Ntot	4.1	3.36	0.74	18.0%	Ntot	4.1	4.0	4.9
Nm	2.1	1.78	0.32	15.1%	Nm	2.1	2.1	2.1
Norg	2.0	1.58	0.42	21.0%	Norg	2.0	1.9	2.8
P2O5	1.5	1.1	0.4	27.5%	P2O5	1.5	1.3	2.8
K2O	5.8	5.0	0.8	13.0%	K2O	5.8	5.9	5.0
MgO	1.2	1.00	0.20	16.9%	MgO	1.2	1.2	1.4
Na2O	0.7	0.6	0.1	13.0%	Na2O	0.7	0.7	0.6
					Ne	0.50	0.46	0.70
					Nr	1.50	1.39	2.10

Tabel 4. Varkensdrijfmest

Centrifuge								
massa (kg)					gehalten in producten (kg/ton)			
Parameter	totaal	nat	droog	SE	Parameter	onbewerkt	nat	droog
vocht	907.0	808.2	98.9	10.9%	vocht	907.0	950.8	659.0
ds	93.0	41.9	51.2	55.0%	ds	93.0	49.2	341.0
os	43.0	19.4	23.7	55.0%	os	43.0	22.8	157.7
Ntot	7.1	5.75	1.35	19.0%	Ntot	7.1	6.8	9.0
Nm	5.2	4.31	0.85	16.5%	Nm	5.2	5.1	5.7
Norg	1.9	1.44	0.50	25.8%	Norg	1.9	1.7	3.3
P2O5	4.6	1.4	3.2	70.0%	P2O5	4.6	1.6	21.5
K2O	5.8	5.3	0.5	8.0%	K2O	5.8	6.3	3.1
MgO	1.5	1.20	0.30	19.7%	MgO	1.5	1.4	2.0
Na2O	1.2	1.1	0.1	8.0%	Na2O	1.2	1.3	0.6
					Ne	0.97	0.85	1.66
					Nr	0.97	0.85	1.66

Groeten

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: tkn: aan CDM forfaits melkvee per 1-1-20 FW: Voicemail (31 seconden)
Datum: vrijdag 29 juni 2018 16:58:46

Ter info

CDM is geïnformeerd dat actualisatie voor het melkveeforfait niet al per 1-1-19 hoeft

---

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 29 juni 2018 16:56
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Voicemail (31 seconden)

Hoi 10.2.e,

Op de valreep zo voor het weekend: melkvee zal meelopen in de actualisatie van de excretieforfaits per 1-1-20 en hoeft dus niet per 1-1-19 (eventueel) aangepast te worden. Vanuit LTO is verzocht om een overleg zoals we met de geitensector recent hebben gevoerd. Hoe kijk jij daar tegenaan?

Prettig weekend alvast,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: dinsdag 19 juni 2018 10:07
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Voicemail (31 seconden)

Hallo 10.2.e,

Er is hierover vorige week overleg gehad en op 16 juli vervolg overleg. Als iedereen op tijd zijn huiswerk doet, moet het lukken om de excretieforfaits van melkvee begin september te updaten. Dit geldt niet voor de stikstofcorrecties; dat wordt later.

Dus 16 juli weten we het zeker, maar ik denk wel dat het zal lukken.

Groeten

10.2.e

From: WUR Messaging On Behalf Of +31610.2.e
Sent: dinsdag 19 juni 2018 9:38
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: Voicemail (31 seconden)

U hebt een voicemailbericht ontvangen van +31610.2.e

Beller-id: +31610.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opvolging overleg geitensector N-excretie- en gat
Datum: dinsdag 10 juli 2018 16:22:38

10.2.e, ik zou zeggen dat LNV in principe bereid is de financiering van WUR op zich te nemen. Even een slag om de arm, want we moeten eerst weten wat het gaat kosten. En er is geen externe verwijzing naar lachgas. Op kennisonline staat alleen een algemeen stukje <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksprojecten-LNV/Nieuws/Show/WUR-zet-in-op-slimme-oplossingen-om-broeikasgassen-in-te-perken.htm>

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 10 juli 2018 14:59
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Opvolging overleg geitensector N-excretie- en gat

Hoi 10.2.e,

Ik zie in je agenda dat je niet aanwezig bent.

Ik wilde even 2 dingen met je afstemmen over terugkoppeling aan de geitensector. Kan ik in de mail aangeven dat LNV de financiering van de WUR voor actualisatie van de kengetallen oppakt?

En is er een externe verwijzing naar het onderzoek in 2018 en 2019 naar broeikasgassen in geitenstallen? Dan stuur ik deze ook mee. Verdere opmerkingen op het korte verslag zijn welkom.

Dank alvast,

10.2.e

Beste allen,

Op 5 juni jl. hebben we gesproken over de N-excretie- en gat waarin is toegezegd dat we voor 1 juli een en ander aan jullie terug zouden koppelen, bij deze.

Bij dit overleg waren aanwezig: 10.2.e

- Met de WUR is gesproken over de mogelijkheid kengetallen voor de geitensector te laten updaten en een handreiking op te stellen. 10.2.e van de WUR zal hierover met 10.2.e contact opnemen, waarbij aangegeven zal worden welke gegevens noodzakelijk zijn om vanuit de sector aan te leveren.
- Vanuit LNV zal de opdrachtverlening aan de WUR voor de actualisatie van deze

gegevens verder worden opgepakt.

- In 2018 en 2019 vindt onderzoek door de WUR plaats naar broeikasgassen in geitenstallen.

In het overleg is onder meer gesproken over:

- 10.2.e (CBS) heeft in het overleg toegelicht dat:
  - Nevedi sinds 2016 gegevens over het fosforgehalte in krachtvoer aanlevert
  - WUR wordt gevolgd bij forfaits
  - NEMA wordt gevolgd bij gasvormige verliezen, waarbij er ten aanzien van ammoniakverliezen in opslag grote onzekerheden zijn.
- Sector geeft in reactie op vooraf verspreid document aan dat kengetallen in grote mate kloppen. Er zijn wel vragen bij het getal voor de melkproductie.
- CDM roept sector op voor 3 categorieën die uit de Meststoffenwet volgen kengetallen te verzamelen op gemiddeld 20 bedrijven per categorie die onder meer zien op voer, melk, vervanging, sterfte, mest om zo tot actualisatie excretieforfait te kunnen komen.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Mogelijkheden voor een bedrijfs specifieke bepaling van de N- en P-excretie melkgeiten
Datum: woensdag 11 juli 2018 14:24:34

Hallo allen,

10.2.e heeft eea al geïntroduceerd en dus val ik maar met de deur in huis. Zoals jullie zien heb ik mijn collega 10.2.e toegevoegd.

Bij de vraag om een BEX-melkgeiten te maken heb ik meteen een min of meer vastomlijnd beeld. De vraag is echter of dat ook jullie beeld is. Het lijkt me daarom goed om daarvoor bij elkaar te komen zodat de bedoeling (eindproduct) kunnen afstemmen. Ik ben vanaf 27 juli op vakantie en bijeenkomen moet dus de komende 2 weken of na half augustus. Wat denken jullie hiervan? Ik zal dan een datumprikker aanmaken voor een bijeenkomst in Wageningen. Als de locatie onhandig is voor jullie dan graag even aangeven.

Om alvast inhoudelijk wat lijnen uit te zetten (schiet er maar op als jullie er anders tegen aan kijken):

Voor een BEX is het voerverbruik nodig plus de vastlegging van N en P in dierlijk product (melk en vlees). Meten van de gevoederde hoeveelheden is niet praktisch uitvoerbaar (ervaring met de BEX melkvee). Wat wel kan is de energiebehoefte van de veestapel uitrekenen en vervolgens die energiebehoefte volrekenen met de aanwezige voedermiddelen. Voor mij zijn er enkele essentiële voorwaarden waar aan voldaan moet worden.

1. Mijn eerste vraag/afcheckpunt is: voldoen de CVB rekenregels voor de energiebehoefte van melkgeiten? Nb mag eventueel ook internationale rekenregels zijn.
  - a. Dit gaat ook over de kwaliteit van de voederwaardering. Lijkt me dat we vooraf moeten checken of we eea goed rondrekenen.
2. Ik weet niet hoe de opfok wordt gedaan in de melkgeitenhouderij .... als het jongvee op het melkgeitenbedrijf wordt gehouden dan moeten ook hiervoor adequate CVB rekenregels voor de energiebehoefte beschikbaar zijn.
3. Worden alle voedermiddelen op een melkgeitenbedrijf geregistreerd (hoeveelheid en DM, VEM, N en P)?
4. Wordt de melkproductie goed geregistreerd (en de melksamenstelling) bv gaat alle melk naar een zuivelonderneming of blijven er substantiële hoeveelheden op het bedrijf zelf (bv zelfkazen etc)

Ik heb van 10.2.e begrepen dat de BEX-melkgeiten niet bedoeld is als 'afreken' instrument maar vooral als managementinstrument. Dat is een wereld van verschil. Voor een afrekeninstrument moet alle info en rekenwerk geborgd zijn (= overeind blijven wanneer een rechter een check laat uitvoeren), voor een managementinstrument bepaald iedere gebruiker zelf of het nauwkeurig genoeg is. Een managementinstrument is dus veel eerder haalbaar dan een afrekeninstrument.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: bex geiten
Datum: donderdag 19 juli 2018 15:28:37

OK, doen we het zo.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 19 juli 2018 10:28
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: bex geiten

Beste 10.2.e,

Dank voor je bericht. Ik was inderdaad net aan het bedenken of het handig is dat ik in deze fase aansluit. Ik laat dit overleg aan me voorbij gaan en laten we contact houden over het moment waarop het handig is dat ik weer aanschuif.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: donderdag 19 juli 2018 9:57
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: bex geiten

Hallo 10.2.e,

Ik weet niet of jij zelf wilt deelnemen aan het overleg. Ik heb je daarom opgenomen in de uitnodiging (datumprikker). Als je aangeeft dat je niet wilt deelnemen aan het overleg zal ik je van de lijst halen.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: dinsdag 10 juli 2018 16:34
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: bex geiten

Beste 10.2.e,

Dank voor je reactie.

Hierbij de gegevens:

10.2.e @boerderijbreevoort.nl 06 - 10.2.e

10.2.e @agrifirm.com 06 - 10.2.e

10.2.e @agrifirm.com 06 - 10.2.e

10.2.e @agribusiness-service.nl 06 - 10.2.e

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [redacted]@wur.nl]
Verzonden: dinsdag 10 juli 2018 10:09
Aan: 10.2.e [redacted]
CC: 10.2.e [redacted]
Onderwerp: RE: bex geiten

Hallo 10.2.e,

Ja, dat is prima. Ik heb van 10.2.e de volgende namen gekregen. Heb jij voor mij telefoonnummers en e-mailadressen?

10.2.e [redacted] vz LTO geitensector
10.2.e [redacted] van Agrifirm, zij doen de berekeningen
10.2.e [redacted] Agribusiness/Nevedi

Groeten,

10.2.e [redacted]

From: 10.2.e [redacted]@minez.nl>
Sent: maandag 2 juli 2018 16:28
To: 10.2.e [redacted]@wur.nl>
Cc: 10.2.e [redacted]@minez.nl>; 10.2.e [redacted]@wur.nl>
Subject: RE: bex geiten

Beste 10.2.e,

Mijn collega 10.2.e heeft contact met u gezocht over de geitensector. Ik heb begrepen dat er een mogelijkheid is tot een checker te kunnen komen. Is het goed dat ik uw naam aan de sector doorgeef en aangeef dat er vanuit de WUR contact zal worden opgenomen welke gegevens nodig zijn om kengetallen vast te kunnen stellen?

Dank alvast voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e [redacted]

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Programma Mest

Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag 73

T 070 10.2.e [redacted]
BGG 070 10.2.e [redacted]
E 10.2.e@minez.nl
Flexplek: B Zuid 4e verdieping

Van: 10.2.e [redacted]
Verzonden: maandag 11 juni 2018 15:26
Aan: 10.2.e [redacted]
Onderwerp: FW: bex geiten

namen

Met vriendelijke groet,

10.2.e [redacted]

10.2.e [redacted]

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 11 juni 2018 15:25

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: bex geiten

10.2.e vz LTO geitensector

10.2.e van Agrifirm, zij doen de berekeningen

10.2.e Agribusiness/Nevedi

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 11 juni 2018 15:23

Aan: 10.2.e

Onderwerp: bex geiten

10.2.e, heb jij de namen van de aanspreekpunten melkgeitenhouderij met data

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: Brief LTO Implementatie Fosfaatrechten
Datum: donderdag 6 september 2018 19:15:05
Bijlagen: [ATT00001.htm](#)
[180906 Brief LNV Implementatie Fosfaatrechten 06-09-18 - vDEF \(003\).pdf](#)
[ATT00002.htm](#)

10.2.e ,

Zie bijgaande brief aan de minister die we zojuist van LTO kregen. 5.2.1

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e @lto.nl>
Datum: 6 september 2018 om 18:20:53 CEST
Aan: "10.2.e @minez.nl" 10.2.e @minez.nl>,
 "10.2.e @minez.nl" 10.2.e @minez.nl>,
 "10.2.e @rvo.nl" 10.2.e @rvo.nl>
Onderwerp: Doorst.:^[FSI] Brief LNV Implementatie Fosfaatrechten^[PDI]

Zie onder/bijlage. Deze brief is zojuist uitgegaan. De druk van betrokken bestuurders en met name leden die in onzekerheid zitten omdat vragen niet beantwoord kunnen worden noopte ons hiertoe. 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e @lto.nl>
Datum: 6 september 2018 om 16:28:25 CEST
Aan: "10.2.e @minlnv.nl" 10.2.e @minlnv.nl>
Kopie: 10.2.e @lto.nl>
Onderwerp: Brief LNV Implementatie Fosfaatrechten

Beste lezer,

Via deze mail ontvangt u een brief voor minister Schouten.

Met vriendelijke groet | Best regards,

10.2.e
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 2Fwd: Kamerbrief fosfaat
Datum: dinsdag 11 september 2018 08:08:08
Bijlagen: [DOMUS-#18221910-v1-Kamerbrief_Stand_van_zaken_fosfaatrechten_en_fosfaatreductieplan.DOCX](#)
[ATT00001.htm](#)

En deze e-mail ook graag (niet de bijlage)

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e)" <10.2.e @minez.nl>
Datum: 8 september 2018 om 17:20:24 CEST
Aan: 10.2.e)" <10.2.e @minlnv.nl>
Kopie: "10.2.e
 10.2.e @minez.nl", "10.2.e
 <10.2.e @minez.nl>, 10.2.e
 <10.2.e @minez.nl>, 10.2.e
 <10.2.e @minez.nl>, "10.2.e
 <10.2.e @minez.nl>, "10.2.e
 <10.2.e @minez.nl>, "10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Kamerbrief fosfaat

Hoi 10.2.e ,
 Zie bijgaand, met dank aan 10.2.e , de concept Kamerbrief over het fosfaatrechtenstelsel. Zoals je ziet staat er nog een aantal PM's in (geel gemarkeerd). Die zullen we nog moeten invullen voor verzending. Inhoudelijk gaat het dan vooral over hoe we invulling geven aan de individuele disproportionele last (bespreken we maandagochtend met RVO, WJZ en de Landsadvocaat) en hoe we verder gaan met de regeling revitalisatie duurzame melkveehouderij. Verder gaat het vooral om cijfers die we voor verzending moeten actualiseren. De brief is nog niet met iedereen afgestemd en heeft dus nog geen medeparaaf van WJZ en RVO. Inhoudelijk zijn de meeste punten uit de brief al bekend bij de minister via de diverse nota's van de afgelopen tijd. Wat nieuw is, is het niet-openstellen van de fosfaatbank. Een adviesnota daarover zit in de lijn maar deze heeft de minister nog niet bereikt, ze heeft hierover dus nog geen besluit genomen. De onderbouwing is verwerkt in de brief. Als je hem doorstuurt naar de minister is het wellicht goed om haar hierop te wijzen zodat ze er niet door verrast wordt. Dan nog even het vervolgproces. Zoals gezegd praten we maandagochtend over IDL. Hopelijk kunnen we dat onderdeel in de brief daarna verder invullen. Wat betreft de Regeling revitalisatie duurzame melkveehouderij hebben we afgelopen donderdag een aantal vragen neergelegd bij de EC. Verder heb ik maandagmiddag samen met 10.2.e een gesprek staan met Financiën. Afhankelijk van de uitkomst van het coalitieoverleg van woensdag zullen we de tekst in de brief bijwerken. Indien de coalitie positief besluit over de regeling dan zal dat vooral een procedureel tekstje zijn. We kunnen de regeling dan m.i. nog niet naar buiten brengen omdat de EC en Financiën er eerst mee moeten instemmen. Indien de coalitie negatief besluit over de regeling dan kunnen we daarover wel een inhoudelijke tekst opnemen in de brief. Voorafgaand aan verzending zullen we dan wel de EC en Financiën moeten informeren. Ook lijkt het mij verstandig om in dat geval voorafgaand aan verzending een gesprek in te plannen met IudK. Vraag is dan of de minister dat gesprek zelf wil voeren of dat we het ambtelijk doen. Zal ook afhankelijk zijn van de agenda van de minister eind volgende week. Mocht je het nog even willen bespreken, ik ben morgenmiddag en -avond het beste bereikbaar. Als je het eerder wilt bespreken, bel of app dan maar gewoon en dan bel ik je zsm terug.
 Groeten en goed weekend,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 3Re: Excretieforfaits per melkkoe
Datum: dinsdag 11 september 2018 18:32:26

Ha 10.2.e,

Klopt, maar als we de tabel gaan aanpassen dan gaan we dat niet doen voor alleen dit punt, terwijl we weten dat de tabel op andere punten (de cijfers) niet actueel is. Dan blijven we bezig met allerlei kleine wijzigingen. Dus als we een aanpassing doorvoeren dan doen we het in een keer goed en pakken we alles mee. En daar is het nu niet het moment voor.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 11 sep. 2018 om 18:29 heeft 10.2.e 10.2.e <@minez.nl> het volgende geschreven:

Ik zie niet in waarom aftoppen van de hoogste producenten zou leiden tot het moeten doorvoeren van een generieke korting. Aan niemands fosfaatquotum verandert iets, ze kunnen alleen wat minder dieren houden als die een ruim hogere productie dan 10.624 hebben.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn (DAD)
 Cluster Duurzame Dierlijke Ketens

10.2.e

tel. 070-10.2.e fax 070-10.2.e gsm 06-10.2.e

It's no use crying over spilled milk

(1681, from England's Improvement by Sea and Land, by 10.2.e
 10.2.e)

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 18:23

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: Re: Excretieforfaits per melkkoe

Ha 10.2.e,

Dit is een bekend en terugkerend punt van 10.2.e. De minister heeft eerder toegezegd dit in de gaten te houden. Dit is in het vorige AO fosfaatrechten van voor het zomerreces ook aan de orde geweest, net zoals het punt van 10.2.e die wees op de onderkant van de tabel (in lijn met jouw eerste opmerking, 10.2.e). De minister heeft toen aangegeven deze punten bij een volgende actualisatie van de forfaiten in overweging te geven, maar dat is nu nog niet aan de orde. Want nu de forfaiten actualiseren in combinatie met teveel fosfaatrechten in de markt leidt tot het moeten doorvoeren van een generieke korting. En dat willen we nu juist vermijden.

Dus de boodschap blijft gelijk aan die uit het AO van voor het zomerreces: het punt is bekend en we houden het in de gaten, maar gaan nu de forfaiten niet actualiseren.

Groeten,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 11 sep. 2018 om 16:34 heeft 10.2.e) <10.2.e <@minez.nl> het volgende geschreven:

10.2.e,

10.2.e sprak mij over het volgende aan.

10.2.e was aangesproken door Tjeerd de Groot (D66) met de opmerking dat er een 'knik' zit in de fosfaatexcretie per melkkoe. Tjeerd zegt daar regelmatig over te worden Aangesproken door individuele boeren.

Tjeerd bedoelt Tabel IIA (en andere soortgelijke tabellen) in bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Het gaat Tjeerd daar om de hoogste waarde (49,3 kg P) voor bedrijven met een gemiddelde melkproductie per koe van meer dan 10.624 kg melk. Dus bv. een bedrijf met een gemiddelde melkproductie van 12.000 kg wordt hetzelfde aangeslagen als een bedrijf van 10.625 kg.

Ik heb dit punt in december 2017 ook al een keer bij jullie aangekaart maar voor jullie was de urgentie niet zo hoog.

Wil je svp reactie aan 10.2.e geven?

Aanvullende opmerkingen 10.2.e

<!--[if !supportLists]-->1. <!--[endif]-->Aan de onderkant van deze tabel doet zich het tegenovergestelde voor: 5.624 kg of minder wordt altijd aangeslagen voor 32,4 kg P. Bedrijven die wezenlijk minder produceren dan gemiddeld 5.624 worden benadeeld, dat geldt bijvoorbeeld voor biologische melkveebedrijven (melkproductie bijna 2.000 kg lager dan reguliere) en voor de zeldzame rassen (!).

<!--[if !supportLists]-->2. <!--[endif]-->Verder vind ik dat als we dit probleem gaan oplossen (tabelaanpassing) we niet moeten kiezen voor verlenging van de tabel aan beide zijden, maar in plaats daarvan een formule introduceren want de huidige tabel vertoont een lineair verband tussen kg melk en kg P. En dan ben je tegelijk het probleem kwijt van de klassegrenzen, namelijk dat ik aan het eind van het jaar er achter kom dat ik juist in de naastgelegen klasse val (maakt verschil van ongeveer 2%. Dus zeg maar twee koeien bij een bedrijf van 100 mk.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn (DAD)
Cluster Duurzame Dierlijke Ketens

10.2.e

tel. 070-10.2.e fax 070-10.2.e gsm 06-10.2.e

It's no use crying over spilled milk

(1681, from England's Improvement by Sea and Land, by

10.2.e)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 4Kamerbrief fosfaatrechten
Datum: donderdag 13 september 2018 00:44:24
Bijlagen: [DOMUS-#18221910-v1-Kamerbrief_Stand_van_zaken_fosfaatrechten_en_fosfaatreductieplan.docx](#)
Prioriteit: Hoog

Allen,

Zie bijgaand de bijgewerkte Kamerbrief op basis van het coalitieoverleg van vanmiddag. Verzoek aan RVO en WJZ is om morgenochtend de PM's in te vullen (vooral cijfers RVO) en nog even kritisch te kijken naar de toegevoegde teksten, met name IDL en laatste alinea over Brussel.

10.2.e, het is dus nog work in progress maar ik stuur jullie CC voor het geval jullie toch vast willen lezen.

Planning is dat de brief vrijdagmiddag 17.00u naar de Kamer gaat.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 6FW: Kamerbrief fosfaatrechten
Datum: donderdag 13 september 2018 13:18:24
Bijlagen: [DOMUS-#18221910-v2-Kamerbrief_Stand_van_zaken_fosfaatrechten_en_fosfaatreductieplan.docx](#)

Ik weet niet precies wanneer je in de auto zit en evt leestijd hebt, maar dit is in ieder geval de definitieve brief. Hij is ook via Domus naar je onderweg.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 13 september 2018 13:17
Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e
Onderwerp: Kamerbrief fosfaatrechten

Allen,

Dank voor alle input, hierbij de bijgewerkte brief waarin ieders commentaar is verwerkt. Deze gaat nu verder de lijn door richting minister. @10.2.e, in de behandelmap zitten ook de stukken voor voorhang van de fosfaatbank. De nota die daar al voor was gemaakt is als basis gebruikt voor het hele pakketje. In Domus komt de map als eerste naar jullie, dus het verzoek is om hem snel door te klikken naar BBR ☺

Groeten,

10.2.e

			Netto Excr kg/dier.jr	
Forfaits geiten 2017 (zie tabblad 'overzicht forfaits')	categorie		N	P2O5
	g1	600	10,2	4,7
	g2	601	0,9	0,4
	g3	602	7,4	3,1

Zie ook tabblad 'Overzicht forfaits'
De forfaits 2017 zijn afgeleid van de forfaits 2006. Tussen 2006 en 2017 zijn de forfaits aangepast in 2012 en 2014
De aanpassing 2012 was een forse verlaging. Het is onduidelijk waar dat op gebaseerd was
De aanpassing 2014 is een aanpassing van de forfaits 2012 omdat de graasdiecirrectie (0,95) werd teruggedraaid maw tabel 2012 delen door 0,95

De forfaits 2017 zijn gebaseerd op de publicaties voor N Groenestein 2005 en voor P Kemme 2005
'N Groenestein 2005' corrigeert de bruto N-excretie van Kemme 2005 voor de gasvormige N-verliezen om de netto N-excretie vast te stellen.
Vervolgens zijn de 2005 getallen, op basis van Groenestein 2015, gecorrigeerd voor de heersende trend 2006-2015
Trend voor N was -2% en voor P2O5 +23%
Voor de categorie 602 (g3) zijn de getallen door een nieuwe categorie-indeling (Groenestein ea, 2014) niet meer representatief.
Op basis van Groenestein 2015 worden voor G3 excreties afgeleid van de verhouding in de overeenkomstige categorie voor schapen

Groenestein 2005 Netto excretie			Kemme 2005 Bruto excreties		
geiten	N	P2O5	geiten	N	P2O5
g1	10,4	x	g1	14,1	3,8
g2	0,9	x	g2	1,3	0,4
g3	6,0	x	g3	7,7	2,4

Groenestein 2015: N= -2% en P=+23%

tov Groenestein 2005

geiten	N	P2O5
g1	10,192	4,704
g2	0,882	0,451
g3	5,880	2,929

Tabel 5 Groenestein 2015

schapen	N	P2O5	geiten	N	P2O5
s1	9,9	3,3	g1	10,192	4,704
s2	0,857	0,316	g2	0,882	0,451
s3	7,2	2,2	g3	7,412	3,136

Afleiden excreties g3								
groenestein 2015		schapen	N	P2O5		geiten	N	P2O5
s1:s2=g1:g2		s1:s2	11,56	10,44		g1:g2	11,56	10,44
s1:s3=g1:g3		s1:s3	1,38	1,50		g1:g3	1,38	1,50

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: CDM-advies "Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen"
Datum: maandag 1 oktober 2018 15:36:06
Bijlagen: [CDM Advies Stikstofcorrectiefactoren voor stikstofverliezen uit stal en mestopslag 1-10-2018.docx](#)

Beste 10.2.e ,

Bijgevoegd een concept CDM-advies over de berekening van stikstofcorrecties (diergebonden normen). Dit advies heeft de CDM zelf geïnitieerd, na discussies in de werkgroepen NEMA en actualisatie excretieforfaits.

Directe aanleiding is het uitkomen van het concept en vertrouwelijk CBS-rapport "Stikstofverliezen in stal en opslag - Analyse van stikstofverliezen op basis van het verschil in N/P2O5-verhouding bij excretie en bij afvoer van het bedrijf". In dat rapport wordt een alternatieve methode toegepast voor de afleiding van de stikstofcorrectie. De resultaten geven hogere schattingen van de stikstofcorrectie dan die van de werkgroep NEMA, vooral voor stalsystemen met vaste mest.

De CDM heeft 5 experts gevraagd om het CBS-rapport te beoordelen, in overleg met de auteurs van dat rapport. De reviews zijn in bijgevoegd concept CDM-advies samengevat. (het is nog concept; het finale akkoord van de reviewers heb ik nog niet ontvangen).

Het lijkt me nuttig dat jullie alvast weet hebben van dit concept-advies. Deze alternatieve methode lijkt potentie te hebben om de stikstofcorrectie voor stalsystemen met vaste mest te schatten. Wel zijn nog aanvullende studies nodig, zoals aanbevolen door de experts.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: maandag 1 oktober 2018 15:15
To: 10.2.e @pbl.nl); 10.2.e @pbl.nl>; 10.2.e @nmi-agro.nl; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @clm.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>
Subject: CDM-advies 'Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen'

Beste 10.2.e ,

Nogmaals hartelijk dank voor jullie beoordeling van het concept CBS rapport "Stikstofverliezen in stal en opslag - Analyse van stikstofverliezen op basis van het verschil in N/P2O5-verhouding bij excretie en bij afvoer van het bedrijf".

Op basis van jullie reviews hebben we een korte samenvatting (2 pagina's) en abstract (1 pagina) gemaakt, dat als CDM-advies naar het ministerie van LNV en de werkgroepen NEMA en Dierlijke forfaiten gestuurd zal worden gestuurd (na jullie goedkeuring). Jullie reviews maken een integraal onderdeel van het advies en zijn als bijlagen bij het advies gevoegd.

Mijn vragen aan jullie zijn nu:

1. Gaan jullie akkoord met de samenvatting op hoofdlijnen?
2. Gaan jullie akkoord met het vermelden van jullie namen in het advies?
3. Gaan jullie akkoord met het opnemen van jullie reviews in de bijlagen?

Ik zie jullie reactie met belangstelling tegemoet.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Uw brief is verzonden: 18145031 Beantwoording vragen over verbod gebruik sleepvoet
Datum: dinsdag 2 oktober 2018 08:07:26
Bijlagen: [Stikstofverliezen in stal en opslag 20180521.pdf](#)
[Analyse van NH3-emissietrend 2005-2012 20180927.docx](#)

Ter aanvulling, cc: 10.2.e ,

Dit rapport speelt ook een rol in de zg. trenddiscussie ammoniak, waarover een technische briefing volgt in de Tweede Kamer op 28 november en een CDM-advies is gevraagd. Dan liggen er een RIVM-rapport en een CDM-advies op tafel (ter info een concept van dit advies. Ik ben druk bezig met editten/aanvullen; eind van deze week stuur ik een volledig concept rapport rond in werkgroep NEMA). Het rapport over N/P-verhouding van CBS moet dan ook openbaar worden.

Hierover is met 10.2.e gesproken en de gevoeligheden zijn heel groot, zowel het CBS N/P-rapport als het CDM-ammoniaktrendadvies.

Groeten

10.2.e

-----Original Message-----

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: dinsdag 2 oktober 2018 6:55
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: Uw brief is verzonden: 18145031 Beantwoording vragen over verbod gebruik sleepvoet

Dank 10.2.e ,

Voor het gestelde vertrouwen. Dat voelt vertrouwelijk.

Groet,

10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: maandag 1 oktober 2018 19:25
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>
CC: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: Uw brief is verzonden: 18145031 Beantwoording vragen over verbod gebruik sleepvoet

Hoi 10.2.e ,

Het is een concept en vertrouwelijk rapport.

We vertrouwen het jullie wel toe.

Dit is het belangrijkste rapport; er is ook nog een samenvatting van een kleinere studie.

Succes met lezen,

10.2.e

-----Original Message-----

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: maandag 1 oktober 2018 17:14
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: Uw brief is verzonden: 18145031 Beantwoording vragen over verbod gebruik sleepvoet

Dag 10.2.e,

Ik wilde daarover niet bellen. Ik belde voor het door CBS opgestelde rapport over stikstofcorrecte van stikstofverliezen uit stal en mestopslag. Wij ontvingen ter informatie (alvast) een CDM-advies over dit rapport, gebaseerd op reviews van het CBS-rapport. Onze vraag is of dit CBS-rapport ook beschikbaar is.

Groet,

10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: maandag 1 oktober 2018 16:45
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: Uw brief is verzonden: 18145031 Beantwoording vragen over verbod gebruik sleepvoet

Hallo 10.2.e,

Bedankt; ik neem aan dat je hierover wilde bellen.

We zullen het op de website zetten.

Groeten

10.2.e

-----Original Message-----

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: maandag 1 oktober 2018 16:31
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: FW: Uw brief is verzonden: 18145031 Beantwoording vragen over verbod gebruik sleepvoet

Dag 10.2.e,

De brief met de beantwoording van de Kamervragen over de sleepvoet is met de samenvatting van het CDM-advies over beweiding en het sleepvoetgebruik verzonden. Je kunt het advies dus publiceren op de website.

Groet,

10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: domus@minez.nl <domus@minez.nl>
Verzonden: maandag 1 oktober 2018 15:08
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Uw brief is verzonden: 18145031 Beantwoording vragen over verbod gebruik sleepvoet

Bijgaande brief is verzonden.

DoMuS nummer: 18145031

Auteur: 10.2.e

Titel: Beantwoording vragen over verbod gebruik sleepvoet

Geregistreerd: 22-06-2018

Documentsoort: Brief
Documentrichting: Uitgaand

Dit bericht is automatisch vanuit DoMuS verzonden.

U kunt dit bericht niet beantwoorden.

Heeft u vragen, dan zijn we te bereiken via mail Domus@minez.nl of telefonisch op 66666, kies 3.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: gesprek forfaits insectenmest
Datum: vrijdag 5 oktober 2018 09:03:21

Beste 10.2.e

10.2.e blijkt maandag toevallig (?) een afspraak te hebben over dit onderwerp, mogelijk met dezelfde achtergrond. 10.2.e heeft het CDM-advies hierover opgesteld.

We stellen voor dat we het gesprek van maandag afwachten en dan aangeven wat zouden kunnen doen.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 4 oktober 2018 16:31
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>
Subject: gesprek forfaits insectenmest

Beste 10.2.e

Het CDM heeft het advies 'Nieuwe Landbouwhuisdieren' opgeleverd waarin door ons advies werd gevraagd over de noodzaak om regels en forfaits op te stellen over 'nieuwe landbouwhuisdieren' in de Uitvoeringsregeling van de Meststoffenwet (URM). Onder nieuwe landbouwhuisdieren worden verstaan: wormen, insecten en vissen. Voor deze nieuwe landbouwhuisdieren kent de Meststoffenwet momenteel geen regels en forfaits. Onder meer de insectenkweker, Protix Biosystems, dringt aan op een wettelijk kader voor insectenmest.

Wij denken dat het zinvol is om met experts van het CDM en medewerkers van Protix Biosystems van gedachten te wisselen over het wettelijke kader voor insectenmest en de benodigde informatie voor goede kengetallen. Op basis daarvan kan de Minister besluiten om een forfait voor insectenmest vast te stellen.

Ik hoor graag of je of je deze mening deelt en zo ja, wie ik van het CDM voor het gesprek kan uitnodigen.

Hartelijke groet,

10.2.e
10.2.e

.....
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | DEN HAAG
 Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
 .....

M 06-10.2.e
E 10.2.e @minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen'
Datum: dinsdag 16 oktober 2018 13:52:06

Dank voor de snelle reacties, dan wordt het maandagochtend 29 oktober 9u. 10.2.e sluit ook aan.

Ik probeer een zaal bij RVO te regelen.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 15 oktober 2018 19:34

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen'

Maandagochtend 29 kan, woensdag 31 kan en vrijdag 2 kan vanaf 13.30

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: maandag 15 oktober 2018 16:59

Aan: 10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2.e minez.nl>

Onderwerp: RE: Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen'

Hallo 10.2.e,

Ik kom die week niet in Den Haag.

Ik kan die week in Utrecht (voorkeur begin ochtend):

- Maandagochtend
- Dinsdag
- Woensdag
- Donderdagmiddag
- Vrijdag

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: maandag 15 oktober 2018 13:47
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen'

Hoi 10.2.e,

Ik heb net met 10.2.e mogelijkheden voor financiering besproken. Het lijkt ons goed een overleg te plannen om de samenhang met de verschillende onderzoekstrajecten, waaronder klimaat, te bespreken.

Ben jij toevallig binnenkort een keer Den Haag? En anders is Utrecht ook een goede optie. Welke dagen komen jou uit in de week van 29 oktober?

Dank alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 11 oktober 2018 13:41
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
10.2.e @minez.nl>; 10.2.e)
<10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
@minez.nl>
CC: 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen'

Subject had moeten zijn Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen':

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 11 oktober 2018 13:18
To: 10.2.e @minez.nl) 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
@minez.nl) 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl)
<10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl)
10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl)
10.2.e @minez.nl) 10.2.e minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>
Subject: CDM 'Voorwaarden bij gebruik van NIRS voor de analyse van vaste mest'

Beste LNV-ers

Hierbij het CDM-advies 'Review stikstofcorrectie voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen'.

Het advies is op eigen initiatief van de CDM opgesteld, maar maakt onderdeel uit van het advies over dierlijke forfaits en raakt het advies over de trendanalyse ammoniak.

Graag aandacht voor "De CDM adviseert om de nauwkeurigheid van de data gebruikt voor de massabalans-methode verder te verbeteren en de methode verder te testen". CBS zou begin 2019 twee extra jaren kunnen analyseren, zodat robuustere uitspraken gedaan kunnen worden. Kan hier vanuit CDM opdracht voor worden gegeven (past budgettaire binnen werkplan 2019 CDM)?

Groeten

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: onderzoek insecten
Datum: vrijdag 19 oktober 2018 14:10:13

In deze notitie is voor insecten/wormen een netto-stikstofexcretie geschat van 33 g N per kg vers afgeleverde insecten en 68 g P₂O₅ per kg vers afgeleverde insecten. Voor vissen is een netto-stikstofexcretie geschat van 4,3 g N per kg verse vis en 6,1 g P₂O₅ per kg verse vis. De onzekerheid in deze getallen is groot (ruwweg een factor 2).

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 19 oktober 2018 14:04
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: RE: onderzoek insecten

In adviesaanvraag forfaits zijn insecten nog niet opgenomen, zie bijgaand,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: vrijdag 19 oktober 2018 13:58
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: RE: onderzoek insecten

Dat was deze https://www.wur.nl/upload_mm/2/b/1/4ed93f20-a1f6-4efd-8e82-4afac67f8103_1716184_Oene%20Oenema%20bijlage%201.pdf

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: vrijdag 19 oktober 2018 13:56

To: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
@wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Subject: RE: onderzoek insecten

We hebben toch al een keer CDM advies gevraagd over excretie?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e @minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 19 oktober 2018 13:41

Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
@minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl'
10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: FW: onderzoek insecten

Allen,

Ik denk dat het goed is om de adviesaanvraag voor forfaits voor insecten zowiezo te gaan inzetten.

Wij zullen hiervoor via ANK een aanvraag gaan doen.

Houd reken met de eerste helft van 2019.

Verder mee eens dat dat in gesprek met de insectensector moet, dan kan meteen gezien worden hoe frass op de markt gebracht wordt.

Wij zullen via onze ketenmanager insecten een aantal bedrijven aandragen, die mee kunnen denken.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 19 oktober 2018 13:22

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: onderzoek insecten

Hallo 10.2.e ,

We hebben met 10.2.e gesproken over een forfait voor insecten, maar dit heeft nog niet geleid tot een adviesvraag. 10.2.e wil eerst een gesprek organiseren met Protix Biosystems, 10.2.e en CDM.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 19 oktober 2018 13:16
To: 10.2.e @minez.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: onderzoek insecten

Beste 10.2.e

Long time no see.

10.2.e hebben kort met ons gesproken over mogelijke forfaits voor insecten. Maar we hebben geen opdracht voor advies en ik weet niet over welk onderzoek je het hebt.

De CDM doet geen onderzoek aan insecten.

Ik heb 10.2.e verteld over een gesprek dat ik heb gehad met 10.2.e van ACCRES die met insecten werkt en vragen had over een eerder uitgebracht CDM-advies.

Ik volg je gedachtenlijn. ACCRES doet daar geen onderzoek naar. Wel is de sector geïnteresseerd in het antwoord op je vraag.

Volgens mij is het insectenpoep (frass) die nu voor 4 euro per kg wordt verkocht en dus geen probleem vormt. Maar dat kan veranderen.

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: vrijdag 19 oktober 2018 11:53
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>
Subject: onderzoek insecten

Beste 10.2.e ,

Ik begrijp van 10.2.e dat het CDM werkt aan een onderzoek voor forfaits van insecten. Zouden jullie bij dit onderzoek de vraag willen meenemen hoe de reststroom uit een insectenhouderij het best op de markt gebracht kan worden.

Immers zoals ik het begrijp gaat het proces bij de insectenhouderij als volgt:

- De insecten groeien in een substraat, dat ze opeten.
- Als ze groeien, vallen de huidjes (chitine) af, die blijven ook in die bak.

- Vervolgens poepen de insecten, dat blijft ook in de bak.
- Uiteindelijk worden de volgroeide insecten geoogst.
- Wat overblijft is een mix van voerresten, insectenhuidjes en poep.

Nu is de vraag wat het eindproduct is: afval, dierlijk bijproduct of mest? Wellicht kan het product nog worden gecomposteerd, en dan als compost op de markt gebracht worden.

Ik hoor graag even of dit bij het onderzoek kan worden ingevoegd.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

Tel: 06 10.2.e

Email: 10.2.e@minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: onderzoek insecten
Datum: woensdag 31 oktober 2018 08:42:47

Hallo 10.2.e ,

Heeft dit veel haast? 10.2.e is nu in China en er liggen twee deadlines voor de CDM (bedrijfsspecifieke excretie en boetes) en een voor een EU-project op 1 december.

Zou dit tot januari kunnen wachten?

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: dinsdag 30 oktober 2018 16:52
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>
Subject: FW: onderzoek insecten

Hallo 10.2.e ,

In samenspraak met 10.2.e ga ik toch het gesprek organiseren over (alleen) de forfaits, met Protix Biosystems, 10.2.e en CDM.
Welke data schikt jullie, dan neem ik deze data in de uitnodiging op.

Hebben jullie contactgegevens van 10.2.e ? Klopt het dat ze zich op wormen richt?

Hartelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: vrijdag 19 oktober 2018 13:22
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: onderzoek insecten

Hallo 10.2.e ,

We hebben met 10.2.e gesproken over een forfaits voor insecten, maar dit heeft nog niet geleid tot een adviesvraag. 10.2.e wil eerst een gesprek organiseren met Protix Biosystems, 10.2.e en CDM.

Groeten

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: onderzoek stikstofverliezen stal en opslag
Datum: woensdag 31 oktober 2018 13:20:36

Hallo 10.2.e,

Prima. Ik ga jouw mail doorsturen naar de betrokken onderzoekers.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: woensdag 31 oktober 2018 11:52
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
 10.2.e @minez.nl>
Subject: onderzoek stikstofverliezen stal en opslag

Hoi 10.2.e,

Zoals afgelopen maandag besproken hierbij de gemaakte afspraken:

- De review van het CDM op de CBS-studie is aanleiding voor aanvullend onderzoek naar stikstofverliezen in stal en opslag over twee extra jaren en het uitvoeren van een analyse naar de onzekerheden.
- Dit onderzoek vindt plaats binnen de huidige opdracht naar herziening van de excretieforfaits (zie bijlage).
- Dit onderzoek wordt in januari 2019 uitgevoerd en uiterlijk eind februari zijn de resultaten beschikbaar.
- Uiterlijk 1 april 2019 wordt een voorstel voor de excretieforfaits overlegd. Aansluitend wordt besluitvorming hierover voorbereid, waarop consultatie van de ontwerpregeling plaatsvindt voor het zomerreces (duur tenminste 4 weken), gevolgd door notificatie bij de Europese Commissie (duur 3 maanden, gedurende zomerperiode).

Vanzelfsprekend zijn wij beschikbaar voor aanvullende vragen.

Kun je hiermee verder?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 25 mei 2018 15:22
Aan: 10.2.e @wur.nl <10.2.e @wur.nl>
CC: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

10.2.e, en nu met de aanpassingen.

Vorige versie kan dus als niet verzonden worden beschouwd.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e; [SecretariaatDGA](#); SecretariaatSG-LNV@minInv.nl
Onderwerp: Fosfaatrechten
Datum: woensdag 31 oktober 2018 23:45:53
Bijlagen: [actualiteiten fosfaatrechten 31 oktober 2018.docx](#)
[181017 Notitie wetsvoorstel sectorplafonds - DEF.docx](#)

10.2.e ,

Zie bijgaand, met dank aan 10.2.e , een overzichtje van een aantal actualiteiten mbt het fosfaatrechtenstelsel. Dit ten behoeve van jullie overleg morgenochtend met de minister, zoals vanochtend afgesproken met 10.2.e . Voor de volledigheid is ook de notitie over het wetsvoorstel mbt de sectorplafonds bijgevoegd. We wachten nog op de reactie van de minister daarop.

Groeten,

10.2.e

Actualiteit Fosfaatrechten

1. Wetsvoorstel sectorplafonds fosfaat- en stikstofproductie

- Naar aanleiding van de internetconsultatie van het wetsvoorstel implementatie van (delen van) het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn heeft kamerlid Geurts bezwaren geuit tegen de handhaving van de sectorplafonds voor varkens en pluimvee.
- Een notitie over de mogelijkheden om tegemoet te komen aan de bezwaren van Geurts ligt bij de minister.

2. Handhaving fosfaatrechten

- Vanuit de sector worden vragen gesteld over de handhaving. Er wordt onder andere voorgesteld marges te hanteren of verevening mogelijk te maken.
- We willen een nota over de handhaving in de weekendtas van de Minister hebben.
- Strekking van de nota zal zijn dat coulanace bij de handhaving niet mogelijk is en sprake is van een beginselplicht tot handhaving. Wel kan een handhavingsbeleid worden ontwikkeld waarin prioriteringen worden gesteld in het kader van doelmatige handhaving.
- Op 15 november vindt op medewerkersniveau overleg plaats met het OM en de NVWA over onder andere de beschikbare capaciteit van het OM op dit dossier.

3. CBS Monitor fosfaat- en stikstofexcretie

- Het CBS heeft maandag de concept monitor fosfaat en stikstofexcretie opgeleverd.
- Uit de prognose blijken zowel fosfaat als stikstofproductie in de melkveehouderij onder de respectievelijke plafonds uit te komen, voornamelijk als gevolg van een verdere krimp van de melkveestapel.
- Het CBS geeft wel aan dat er nog de nodige onzekerheden zijn bij deze cijfers, zo is nog niet bekend wat de invloed zal zijn van de extreem droge en warme weeromstandigheden op de fosfaat- en stikstofexcretie 2018.

	Prognose Fosfaat 1/10/18	Plafond Fosfaat	Prognose Stikstof 1/10/2018	Plafond stikstof
Melkvee	78,7	84,9	279,4	281,8
Varkens	37,3	39,7	96,9	99,1
Pluimvee	27,6	27,4	58,4	60,3
Overig	19,2	20,9	57,1	63,2
Totaal	162,8 (CBS rond dit af)	172,9	492 (CBS rond dit af)	504,4

4. Vleesvee

- RVO heeft 95% van de beschikkingen aan houders van vleesvee herzien (ca. 5100 bedrijven). Grofweg betekent dit dat tot nu toe ongeveer 300.000 kilogram aan fosfaatrechten is komen te vervallen.
- Tot 31 oktober heeft RVO.nl 563 aanmeldingen ontvangen voor de vrijstellingsregeling zoekkoeienhouderij.
- RVO.nl is bezig met de voorbereiding van de terugvordering bij de 10 vleesveehouders die hun rechten reeds hebben verhandeld. Deze 10 vleesveehouders hebben nog geen herbeschikking ontvangen.

5. Overleg fosfaatrechten met de sector

- Op verzoek van LTO worden reguliere overleggen (eens in de vier weken) over het fosfaatrechtenstelsel ingepland op bestuurlijk niveau.
- Voor het overleg worden LTO, NAJK, NMV, en NetwerkGrondig als vertegenwoordiger van alle biologische melkveehouders uitgenodigd.
- Op medewerkersniveau is een twee/driewekelijks overleg ingepland.

6. Zelfzuivelaar Vrebamel

- Het bedrijf Vrebamelk BV is een bedrijf met 2.250 hoogproductieve koeien (bron: boerderij.nl). Betreffende ondernemer is bekend bij RVO aangezien vaker sprake was van akkefietjes (o.a. met betrekking tot de superheffing en het fosfaatreductieplan).
- Vrebamel heeft rechten gekregen op basis van werkelijke productie, maar nu claimt hij zelfzuivelaar te zijn waardoor hij een forfaitaire melkproductie van 7.500 kilo per koe kan hanteren met een bijbehorende fosfaatproductie van 39,1 kilo per jaar (in plaats van 49,3 kilo fosfaat per jaar). Vrebamel verkoopt nu een groot deel van zijn fosfaatrechten.
- Sprake is van een zelfzuivelaar indien meer dan 50% van de melk tot eindproducten wordt verwerkt en indien minder dan 50% van de geproduceerde melk aan een koper wordt geleverd. Onderzocht wordt nog of Vrebamel aan deze definitie voldoet. Ook wordt onderzocht of sprake kan zijn van een fraus legis (art. 3 Msw), het opzetten van een constructie om enkel voordeel te behalen.

7. Artikel Vfocust

- In Vfocust heeft 10.2.e een artikel over fosfaatrechten gepubliceerd. Dit artikel is ook al in de begrotingsbehandeling aan de orde geweest.
<https://www.v-focus.nl/2018/10/nederland-in-de-fout-bij-toedelen-fosfaatrechten/>
- 10.2.e heeft naar aanleiding van dit artikel vandaag vragen gesteld aan de Europese Commissie.

Notitie wetsvoorstel sectorplafonds fosfaat- en stikstofproductie

Aanleiding

- Het wetsvoorstel ter implementatie van (delen van) het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn is op 17 september jl. gepubliceerd voor internetconsultatie. Met het wetsvoorstel worden onder andere de omvang van de totale en sectorale stikstof- en fosfaatplafonds van mestproductie wettelijk vastgelegd. Het wetsvoorstel voorziet in een regeling om deze wettelijk verankerde plafonds - eenduidig - te kunnen handhaven: in geval van overschrijding van een sectoraal productieplafond wordt een niet-optionele generieke korting op de desbetreffende productierechten voorgesteld. Deze systematiek is voor alle drie de sectoren gelijk (op twee voor melkvee afwijkende elementen na, waaronder de uitzondering voor grondgebonden boeren).
- Kamerlid Geurts (CDA) heeft bezwaren geuit ten aanzien van het wetsvoorstel, in het bijzonder ten aanzien van de handhaving van de sectorplafonds voor varkens en pluimvee via een generieke korting. Zijn bezwaren daartegen zijn driedelig:
  - Onnodig: De verplichte generieke korting is in zijn ogen onnodig, omdat de dierrechtenstelsels als zodanig er al voor zouden zorgen dat de sectorplafonds niet overschreden worden;
  - De goeden lijden onder de kwaden: Uitgaande van het gestelde onder a) is de enige reden waarom het sectorplafond overschreden zou kunnen worden, dat veehouders de wet overtreden en meer dieren houden dan waarvoor zij rechten hebben. Geurts vindt het niet acceptabel dat degenen die zich netjes aan de wet houden wel geconfronteerd zouden worden met een korting op hun rechten, doordat anderen in overtreding zijn waardoor het plafond is overschreden;
  - Willekeur: Als het wetsvoorstel van kracht wordt dan zou een bewindspersoon in zijn ogen willekeurig kortingen kunnen doorvoeren op de veestapel.
- Met deze notitie wordt u geïnformeerd over de mogelijkheden om tegemoet te komen aan de bezwaren van Geurts. Hierbij wordt ook ingegaan op eventuele juridische implicaties.

Alternatieven voor handhaving sectorale plafonds

- Geurts heeft aangegeven de generieke korting voor varkens en pluimvee uit het wetsvoorstel te willen schrappen. Dit zou betekenen dat de sectorplafonds niet gehandhaafd kunnen worden. Er is dan immers geen instrumentarium voor de overheid om in te grijpen indien de sectorplafonds overschreden worden. Dit is niet in overeenstemming met het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn en ook niet met overweging 14 uit de derogatiebeschikking 2018-2019. Een dergelijke aanpassing van het wetsvoorstel zou dan ook tot problemen leiden met de Europese Commissie. Onze inschatting is dat dit een dermate grote afwijking is van wat we eerder met de Commissie hebben afgesproken, dat de Commissie dit niet zal accepteren en zolang Nederland hieraan vasthoudt niet zal meewerken aan verlenging van de derogatie.
- We hebben bekeken hoe we tegemoet kunnen komen aan de bezwaren van Geurts terwijl we de kern van het wetsvoorstel wel in stand houden, om problemen in Brussel te voorkomen. We zien hiervoor een aantal opties:
  1. Handhaven van de sectorale plafonds via een 'kan-bepaling' in plaats van een niet-optionele generieke korting. De generieke korting bij overschrijding van het plafond wordt dan dus optioneel in plaats van een automatisme. Het nemen van maatregelen wordt gedelegeerd naar het niveau van algemene maatregel van bestuur. Naast de overschrijding van het plafond kan een besluit van een volkenrechtelijke organisatie (zoals de Europese Commissie) aanleiding voor een dergelijke korting zijn. Dit komt overeen met hoe het nu in de Meststoffenwet is bepaald voor melkvee (artikel 33ab). Er is een aantal kanttekeningen bij deze aanpassing van het wetsvoorstel:
    - a. Een verplichtende bepaling met steun van het parlement, zoals nu onderdeel is van het wetsvoorstel, maakt het opleggen van een korting in geval van overschrijding eenvoudiger. Daarbij wordt duidelijkheid aan eenieder gegeven welke consequentie verbonden wordt aan overschrijding van een plafond en wordt het nemen van ad hoc maatregelen voorkomen. Het vervangen van de verplichtende bepaling door een 'kan-bepaling' betekent dus wel meer onzekerheid in de sector over wat er gebeurt bij een overschrijding van het plafond;

- b. Deze aanpassing lijkt een versoepeling, omdat overschrijding niet automatisch leidt tot korten. Echter, in geval van overtreding van (een van) de plafonds zal de Europese Commissie erop toe zien dat de overschrijding teniet wordt gedaan. Ingrijpen kan dan alleen door toepassing van de 'kan-bepaling';
  - c. Bij de afschaffing van het melkquotum in de melkveehouderij zijn niet direct maatregelen vastgesteld om een eventuele overschrijding van het productieplafond ongedaan te kunnen maken, met alle gevolgen van dien. Om een situatie zoals deze in de toekomst te voorkomen, is het noodzakelijk slagvaardig te kunnen ingrijpen door maatregelen die reeds zijn vastgelegd in regelgeving. Het wetsvoorstel is daar nu heel helder in, de aanpassing in een 'kan-bepaling' is een afzwakking hiervan.
- 2. Verdere verduidelijking van de tekst van het wetsvoorstel dat een generieke korting uitsluitend kan worden doorgevoerd indien sprake is van overschrijding van het sectorplafond, en dan alleen in die mate om deze overschrijding weer ongedaan te maken. Dit is ook hoe het wetsvoorstel is bedoeld. Het explicieter maken hiervan kan de zorg van 'willekeur' van Geurts adresseren.
  - a. De memorie van toelichting van het wetsvoorstel dat momenteel geconsulteerd wordt, is op dit punt al duidelijk.
- 3. Uitgaande van het omzetten van de kortingsverplichting in een 'kan-bepaling' zoals beschreven in optie 1, is het mogelijk om een verdere verfijning voor varkens en pluimvee op te nemen in het wetsvoorstel zodat de goeden niet onder de kwaden lijden. Geregeld kan worden dat de kortingsverplichting alleen geldt voor het 'rechtmatige' deel van de overschrijding, d.w.z. het deel van de overschrijding dat niet het gevolg is van overtreding van de wet (lees: van het houden van meer dieren door bedrijven dan de omvang van hun productierecht). Het deel van de overschrijding dat wel is veroorzaakt door wetsovertreding (het onrechtmatige deel) wordt uitsluitend strafrechtelijk gehandhaafd (via strafrechtelijke aanpak van de overtredende veehouders).
  - a. Het wetsvoorstel zal op dit punt moeten worden verfijnd voor varkens en pluimvee conform het bovenstaande.
  - b. Verfijning van 33ab voor melkvee, om te voorkomen dat de goede boeren worden geraakt door een overschrijding veroorzaakt door overtreders, is niet mogelijk gezien de goedkeuringsbeschikking op het fosfaatrechtstelsel en de beleidslijn niet te sleutelen aan dit stelsel. Indien u de verfijning ook bij melkvee wilt doorvoeren dan moet artikel 33ab en dus ook de staatssteunbeschikking gewijzigd worden.
  - c. Extra handhavingsinzet is noodzakelijk om zo te kunnen bepalen welk deel van de productie illegaal tot stand is gekomen. Binnen de huidige beschikbare capaciteit kan de NVWA geen aanvullende controles uitvoeren op handhaving van dieraantallen. Dit vergt een aanvullende handhavingsinzet. Overschrijding van de plafonds wordt pas een half jaar na afloop van het kalenderjaar definitief bekend. Omdat handhaven derhalve altijd in het jaar t+1 plaatsvindt zou de beslissing over extra handhavingsinzet in jaar t+1 met betrekking tot jaar t moeten worden gebaseerd op de prognose in jaar t (bijvoorbeeld tweede kwartaalrapportage CBS).
- 4. In het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn is vastgelegd dat rekening wordt gehouden met het effect van natuurlijke variaties op het voer en daarmee op de excretie, door bij ruwvoer bij melkvee uit te gaan van het gemiddelde over vijf jaar minus de twee extreemste jaren. Op deze manier wordt het effect van extreme weersomstandigheden voor de sector gedempt. Dergelijke (potentiële) effecten zijn voor mengvoer aanzienlijk kleiner dan bij ruwvoer voor melkvee. We zouden kunnen bezien of de rekenmethode voor ruwvoer bij melkvee ook kan worden toegepast op mengvoer. Dit zou echter vooral symbolisch zijn en nieuwe besprekingen met de Europese Commissie vergen.

Overwegingen bij argumentatie Geurts

- De veronderstelling van Geurts dat het bestaan van dierrechtenstelsels voldoende is om onder de sectorale plafonds te blijven, en dat een eventuele overschrijding van een sectoraal plafond dus alleen veroorzaakt kan worden door degenen die meer vee houden dan waarvoor ze rechten hebben, klopt niet:

- Varkens- en pluimveerechten sturen op dieren aantallen. De stelsels sturen niet op de fosfaat- en stikstofexcretie per dier en daarmee op de totale fosfaat- en stikstofproductie door de varkens- en pluimveehouderij. Voor zowel varkens als pluimvee geldt dat de fosfaat- en stikstofproductie in deze sectoren jaarlijks fluctueren. Bij volledige benutting van de productierechten bestaat dus het risico van overschrijding van de plafonds.
- Met name bij de varkenshouderij is de samenstelling van mineralengehalten in mengvoer een bepalende factor. Deze samenstelling wordt voor een groot deel bepaald door de prijzen voor veevoedergrondstoffen. Deze kunnen jaarlijks variëren als gevolg van de ontwikkelingen op de wereldmarkt, waardoor het aantrekkelijk kan zijn fosforrijke grondstoffen te verwerken in het veevoer. Voor pluimvee geldt dat de samenstelling van mengvoer grotendeels is geoptimaliseerd. De fluctuaties in samenstelling zal daar beperkt zijn.
- Voor de melkveehouderij geldt dit nog sterker omdat daar veel ruwvoer wordt gebruikt en er een bijzondere situatie is wat betreft de hoeveelheid rechten in de markt. Geurts lijkt dat te onderkennen aangezien hij alleen doelt op varkens en pluimvee en niet op melkvee.
- Een wettelijke regeling die verplicht tot een generieke korting bij overschrijding is duidelijk (iedereen weet waar hij aan toe is), bij een bevoegdheid tot korten ('kan-bepaling') is dat minder het geval. In zoverre is een kortingsverplichting dus minder willekeurig dan een kortingsmogelijkheid. Voor zover een louter door overtreders veroorzaakte overschrijding van een sectorplafond leidt tot een generieke korting (en dus niet-overtreders worden gekort vanwege de overtreders) heeft Geurts echter een punt. Dit kan ondervangen worden door verfijning van de kortingsverplichting (zie optie 3 hierboven).
- Door het vervallen van de POR-ontheffingen in 2018 en het uit de markt nemen van productierechten via de warme sanering (afhankelijk van deelname) is de kans in de varkenshouderij klein dat er sprake zal zijn van een overschrijding van het plafond als gevolg van een teveel aan rechten/ontheffingen.
- Gegevens van RVO.nl laten zien dat de pluimveehouderij haar productierechten tot 110% benut. Momenteel wordt gewerkt aan een herberekening van de productie door pluimvee. Overschrijding van het pluimveeplafond kan plaatsvinden zowel als gevolg van een teveel aan rechten/ontheffingen als vanwege overtredingen (meer dieren dan rechten) als door jaarlijkse fluctuaties in excretie.
- Zie bijlage 2 voor een nadere toelichting op de fosfaat- en stikstofproductie van de varkens- en pluimveesector.

Verdere proces

- Internetconsultatie van het wetsvoorstel vindt plaats tot en met 26 oktober aanstaande.
- Ingekomen reacties worden gezien en voor zover mogelijk/gewenst verwerkt.
- Behandeling in de Ministerraad in november/december.
- Advisering Raad van State: eerste kwartaal 2019.
- Behandeling Tweede Kamer: voor zomerreces 2019.
- Behandeling Eerste Kamer: na zomerreces 2019.
- Inwerkingtreding: 1 januari 2020.

Naar verwachting zijn op 30 juni 2019 de definitieve productiecijfers van het CBS beschikbaar over het jaar 2018. Dit valt naar verwachting samen met behandeling van het wetsvoorstel door het Parlement.

Bijlage 1 – Juridische context

De Nitraatrichtlijn schrijft voor dat Lidstaten elke vier jaar een actieprogramma indienen (art. 5, tweede en vijfde lid). Indien het nodig is om de doelen van de Nitraatrichtlijn te halen moeten Lidstaten ook aanvullende maatregelen nemen (art. 5, vijfde lid). In het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn (6^e AP) heeft Nederland toegezegd dat de plafonds (productiecijfers over het jaar 2002) in de Meststoffenwet worden vastgelegd. Dit zal onderdeel zijn van de wijziging van de Meststoffenwet waarmee ook andere maatregelen uit het 6^e AP in de wet worden vastgelegd. De beoogde inwerkingtredingsdatum van deze wetswijziging is 1 januari 2020. De plafonds worden gehandhaafd via de bestaande stelsels van varkens- en pluimveerechten en door het stelsel van fosfaatrechten voor de melkveehouderij.

In de derogatiebeschikking die op 31 mei jl. aan Nederland is verleend, is opgenomen dat Nederland ervoor moet zorgen dat de totale productie van dierlijke mest, zowel wat stikstof als wat fosfaat betreft, het niveau van het jaar 2002 niet overschrijdt. In nieuwe wetgeving tot uitvoering van het zesde Nederlandse actieprogramma moet derhalve worden voorzien in een bindend plafond voor de productie van dierlijke mest dat niet mag worden overschreden, en dat in geval van overschrijding waar nodig aan individuele landbouwers kan worden tegengeworpen.

Het niet vastleggen van de maatregelen uit het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn in wet- en regelgeving kan leiden tot een ingebrekestelling van de Europese Commissie. Indien NL zich niet houdt aan handhaving van de plafonds, conform de verleende derogatie van 31 mei jl., kan dit gevolgen hebben voor de aan Nederland verleende derogatie (2018-2019) (mogelijke intrekking) en de verlenging (2020-2021) daarvan.

De totstandkoming van het 6e AP is een resultante van een proces van 1,5 jaar waarin met een groot aantal organisaties en medeoverheden is gesproken over hun voorstellen over de invulling van het 6^e AP. In het kader van de verplicht doorlopen milieueffectrapportage-procedure is gedurende zes weken een ieder in de gelegenheid gesteld op het ontwerp 6^e AP een zienswijze in te dienen.

De Tweede Kamer is in 2017 met enige regelmaat geïnformeerd over de voortgang van de totstandkoming van het actieprogramma, waaronder de vastlegging van de plafonds en de naleving ervan. De maatregel is dan ook niet nieuw.

Het niet-handhaven op de plafonds kan, naast de eerder genoemde risico's, leiden tot een risico voor de implementatie van de overige maatregelen uit het 6^e AP doordat deze maatregelen nu als onderhandelbaar kunnen worden gezien.

Eveneens kan dit gevolgen hebben voor de herbezinning op het mestbeleid en de (mogelijke) stelselherziening. Er wordt aan de voorkant veel inspanning geleverd om tot draagvlak met de maatschappij te komen. De daadwerkelijke implementatie van de uitkomst van de herbezinning kan evenwel tot een andere uitkomst leiden.

Hieronder zijn de relevante teksten weergegeven.

Zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn 2018 -2021 (33037, nr. 250, 22-12-2017)

5.7.1 Maximering mestproductie

Sinds 2006 is de mestproductie door de veehouderij in Nederland gemaximeerd, uitgedrukt in 172,9 miljoen kilogram fosfaat en 504,4 miljoen kg stikstof⁸⁶. Dit plafond is doorvertaald naar sectorale plafonds voor de varkens-, pluimvee- en melkveehouderij:

- Varkens: 39,7 miljoen kilogram fosfaat; 99,1 miljoen kg stikstof;
- Pluimvee: 27,4 miljoen kilogram fosfaat; 60,3 miljoen kg stikstof;
- Melkvee: 84,9 miljoen kilogram fosfaat; 281,8 miljoen kg stikstof.

Deze plafonds komen overeen met de productiecijfers over het jaar 2002. De plafonds worden gehandhaafd via de bestaande stelsels van varkens- en pluimveerechten en vanaf 1 januari 2018 het stelsel van fosfaatrechten voor de melkveehouderij (zie 5.7.2). De plafonds en bijbehorende rechtenstelsels vormen een belangrijk kader voor de ontwikkeling van de veehouderij in Nederland. Gedurende de looptijd van het zesde actieprogramma blijft dit kader onverkort van kracht.

Hoewel de sectorplafonds al geruime tijd worden toegepast, zijn deze niet vastgelegd in wet- en regelgeving. Om maximale duidelijkheid en transparantie te bieden over het bestaan van de sectorplafonds en de hoogte daarvan, zal de Nederlandse regering de plafonds in de Meststoffenwet vastleggen. Dit zal onderdeel zijn van de wijziging van de Meststoffenwet waarmee ook andere maatregelen uit dit actieprogramma in de wet worden vastgelegd. De beoogde inwerkingtredingsdatum van deze wetswijziging is 1 januari 2020.

5.5.3.4 Randvoorwaarden van de pilot mineralenconcentraat

Indien op het niveau van de Europese Unie op basis van het genoemde onderzoek van het Joint Research Centre de conclusie wordt getrokken dat uit dierlijke mest hoogwaardige stikstofmeststoffen gemaakt kunnen worden die in het kader van de Nitraatrichtlijn niet beschouwd hoeven te worden als mest die meetelt voor de stikstofgebruiksnorm voor dierlijke mest uit de Nitraatrichtlijn van 170 kg stikstof per hectare, dan zal in overleg met de Europese Commissie worden bepaald of en onder welke voorwaarden de aldus uit dierlijke mest geproduceerde stikstofmeststof in dat geval niet mee te hoeft te tellen voor bepaling van de naleving van het mestproductieplafond als bedoeld in §5.7.1. Het zal dan in elk geval moeten gaan om meststoffen die een hoge stikstofwerking hebben, vergelijkbaar met stikstofkunstmest, en die een vergelijkbaar risico opleveren op verontreiniging van grond- en oppervlaktewater of andere milieucompartimenten met andere stoffen, als stikstofkunstmeststoffen.

Brief aan TK 33037 nr. 222, 7 november 2017

Een belangrijk punt van discussie is of, en zo ja op welke wijze en onder welke voorwaarden, Nederland een nationaal plafond voor de mestproductie vastlegt. Het nu geldende plafond van 172,9 miljoen kilogram fosfaat is vastgelegd in de derogatiebeschikking die loopt tot en met 31 december 2017. De Europese Commissie stelt het nationaal vastleggen van een plafond als voorwaarde voor het verkrijgen van een nieuwe derogatie. Vanzelfsprekend heb ik zelf ook punten die ik in het zesde actieprogramma tot uiting wil laten komen. De besprekingen hierover zijn gaande en worden de komende periode voortgezet. Uiteindelijk moet dit leiden tot een samenhangend pakket waarover uw Kamer zich kan uitspreken.

Brief aan TK 33037 nr. 226, 18 oktober 2017

De afgelopen maanden is er intensief overleg gevoerd tussen mijn ministerie en de Europese Commissie over het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn, de invoering van het fosfaatrechtenstelsel voor melkveebedrijven per 1 januari 2018 en een nieuwe derogatie. Zoals ik heb aangegeven in mijn brief van 7 september jl. (Kamerstuk 33 037, nr. 222) stelt de Europese Commissie als voorwaarde voor een nieuwe derogatie dat het mestproductieplafond (uitgedrukt in 172,9 miljoen kilogram fosfaat en 504,4 miljoen kilogram stikstof) dat nu is vastgelegd in de derogatiebeschikking die loopt tot en met 31 december 2017, op nationaal niveau wordt vastgelegd. Het ontwerp zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn voorziet hierin. Onderdeel hiervan is het instandhouden van de doorvertaling naar sectorale plafonds voor de varkens-, pluimvee- en melkveehouderij en de bijbehorende stelsels van dierrechten voor varkens en pluimvee en fosfaatrechten voor melkvee (beoogde inwerkingtreding per 1 januari 2018). Het ontwerp actieprogramma is op 13 oktober jl. gepubliceerd in het kader van de milieueffectrapportageprocedure en eenieder kan hierop gedurende zes weken een zienswijze indienen.¹ Samen met de Europese Commissie acht het kabinet het cruciaal dat de overschrijding van het fosfaatproductieplafond die zich in 2015 en 2016 heeft voorgedaan, teniet wordt gedaan en in de toekomst wordt voorkomen. De sectorale plafonds en bijbehorende rechtenstelsels zijn hierin bepalend.

Derogatiebeschikking C(2018) 3222, 31 mei 2018

Overweging 14

Nederland moet ervoor zorgen dat de belasting van waterlichamen als gevolg van de groeiende omvang van de veestapel en de bijbehorende productie van dierlijke mest niet toeneemt. Daartoe moet Nederland ervoor zorgen dat de totale productie van dierlijke mest, zowel wat stikstof als wat fosfaat betreft, het niveau van het jaar 2002 niet overschrijdt. In nieuwe wetgeving tot uitvoering van het zesde Nederlandse actieprogramma moet derhalve worden voorzien in een bindend plafond voor de productie van dierlijke mest dat niet mag worden overschreden, en dat waar nodig aan individuele landbouwers kan worden tegengeworpen.

Bijlage 2 – Nadere toelichting fosfaat- en stikstofproductie varkens en pluimvee

Varkenssector

- In de varkenshouderij zijn vorig jaar eenmalig maatregelen genomen om het fosforgehalte in mengvoer te beperken. Ondernemers kregen hiervoor een subsidie. Mestverwerking kan ertoe leiden dat er minder gestuurd wordt op mineralen, omdat bewerkte producten worden gewaardeerd op mineralengehalte. Hierdoor kan de fosfaatexcretie juist toenemen.
- De aantallen varkens worden onderscheiden naar diercategorie en uitgedrukt in varkensseenheden. Voor de verschillende diercategorieën zijn verschillende hoeveelheden varkensseenheden nodig. Voor fokzeugen wordt bijvoorbeeld uitgegaan van een zeug en haar biggen tot 6 weken of tot 25 kilogram. Het aantal biggen per zeug en het aantal worpen per zeug is de afgelopen jaren toegenomen. Dit leidt tot een grotere excretie per fokzeug.
- Bij de aan- en afvoer van een zeug wordt het gewicht vastgelegd. Er zijn jaarlijks verschillen in het gewicht onder meer doordat de vastlegging van mineralen in vlees verschilt.
- Het intrekken van de POR-ontheffingen zal in 2018 naar verwachting leiden tot een afname fosfaat- en stikstofexcretie ten opzichte van voorgaande jaren.
- De warme sanering van de varkenshouderij zal leiden tot een afname van het aantal varkens in Nederland. Hierdoor is het risico dat in de varkenshouderij een overschrijding van het plafond zal plaatsvinden, gering.

Pluimveesector

- Er vindt een herberekening van de productie door pluimvee plaats op basis van het I&R- en KIP systeem. Het totale effect ervan kan op dit moment nog niet met zekerheid worden geduid. (Voor vleeskuikens zal naar verwachting een trendbreuk optreden.)
- De aantallen pluimvee (kippen en kalkoenen) worden onderscheiden naar diercategorie en uitgedrukt in pluimvee eenheden.
- Pluimveemest wordt over het algemeen verwerkt. Zoals bij de aanbidding van het 6e AP is aangegeven mag deze verwerkte mest van de Europese Commissie niet buiten beschouwing worden gelaten bij het vaststellen van de productie.
- Uit de gegevens van RVO blijkt dat dat productierechten voor pluimvee tot 110% worden benut. Een deel van de oorzaak kan liggen in de wijze van administreren (opgaven landbouwtelling rond Pasen) en het feit dat voor het houden van minder dan 250 pluimvee eenheden geen rechten nodig zijn.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 10Re: Via e-mail verzenden: CBS-monitoring fosfaat- en stikstofexcretie rapportage oktober 2018.pdf
Datum: donderdag 1 november 2018 23:27:05

Voordeel van thuis een debat volgen is dat de whisky binnen handbereik staat

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 1 nov. 2018 om 23:23 heeft 10.2.e <10.2.e@minez.nl> het volgende geschreven:

>

> Dat denk jij!

>

> -----Oorspronkelijk bericht-----

> Van: 10.2.e

> Verzonden: donderdag 1 november 2018 23:22

> Aan: 10.2.e@minez.nl

> CC: 10.2.e@minez.nl

> Onderwerp: Re: Via e-mail verzenden: CBS-monitoring fosfaat- en stikstofexcretie rapportage oktober 2018.pdf

>

> Haha en arme 10.2.e maar Heineken 0.0 drinken heel de avond

>

> Verstuurd vanaf mijn iPhone

>

>> Op 1 nov. 2018 om 23:19 heeft 10.2.e@minez.nl het volgende geschreven:

>>

>> Allebei van het CBS

>>

>> Maar jij moet nu gewoon bier drinken ipv aan het CBS denken

>>

>> Verstuurd vanaf mijn iPhone

>>

>>> Op 1 nov. 2018 om 23:17 heeft 10.2.e@minez.nl het volgende geschreven:

>>>

>>> Ja eens, ben nu wel in de war ik dacht dat er maar 1 10.2.e was... 10.2.e, wie is dan 10.2.e?

>>>

>>> Verstuurd vanaf mijn iPhone

>>>

>>>> Op 1 nov. 2018 om 23:14 heeft 10.2.e@minez.nl het volgende geschreven:

>>>>

>>>> Ja eens!

>>>>

>>>> Verstuurd vanaf mijn iPhone

>>>>

>>>>> Op 1 nov. 2018 om 23:09 heeft 10.2.e@minez.nl het volgende geschreven:

>>>>>

>>>>> 10.2.e,

>>>>>

>>>>> Ik ben bezig met kamerbriefje (18279174) en nota. Maar ik loop vast vanwege de spanning tussen de monitor en de jaarcijfers. Ik zou het toch graag eerst nog ff bespreken, o.a. nadat 10.2.e ons nieuwe info heeft geleverd.

>>>>> Op zich kunnen we namelijk uitleggen hoe het zit, onder verwijzing van de tekst die CBS zelf als laatste

alinea in het rapport heeft staan. Maar als oplettend Kamerlid zou ik dan zeggen, aha, het aantal runderen neemt af.... als dat zo doorgaat wordt de veestapel straks zo laag dat we nu vast ruimte kunnen pakken. Immers als we de stand van 1 oktober door gaan trekken in 2019 blijven we continu op zo'n laag peil.

>>>>> Met andere woorden, mijn idee is dat ik 10.2.e morgen bel en zeg dat we de tas van het weekend niet halen vanwege dit grapje. Zien jullie dat ook zo?

>>>>>

>>>>> Groet 10.2.e

>>>>>

>>>>> -----Oorspronkelijk bericht-----

>>>>> Van: 10.2.e @cbs.nl>

>>>>> Verzonden: donderdag 1 november 2018 13:37

>>>>> Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minez.nl>

>>>>> CC: 10.2.e @cbs.nl>

>>>>> Onderwerp: Via e-mail verzenden: CBS-monitoring fosfaat- en stikstofexcretie rapportage oktober 2018.pdf

>>>>>

>>>>> Beste mensen,

>>>>>

>>>>> Hierbij de definitieve versie.

>>>>>

>>>>> Groet, 10.2.e

>>>>>

>>>>> <CBS-monitoring fosfaat- en stikstofexcretie rapportage oktober 2018.pdf>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fosfaat
Datum: zondag 4 november 2018 11:14:32

Allen,

Er zijn dit weekend de nodige contacten geweest over de fosfaatrechten. Om daar het overzicht in te houden zet ik bij dezen een paar punten voor iedereen op de mail.

Bespreking CDA - IudK

Jaco Geurts en Annie Schrijer hadden vrijdag een bespreking met IudK. Ik kreeg van twee IudK-leden het volgende geluidsfragment toegestuurd, dat ook online is gezet:

<https://www.prikkebord.nl/topic/164701/>

Het eerste deel is in mijn ogen puur verkiezingsretoriek van Schrijer waarin zij zegt dat het allemaal de schuld is van VVD en PvdA en niet van het CDA. In het tweede deel schetst Geurts zijn inzet voor de komende tijd: hij wil dat overtredingen geen economisch delict zijn want dat vindt hij een te zware sanctie. Die inzet betekent de facto een wetswijziging. NB. Ik denk dat de opnames heimelijk zijn gemaakt. Geurts zegt op een gegeven moment 'voor binnen de muren van deze Kamer', hij geeft ook aan na de begrotingsbehandeling bedreigingen te hebben ontvangen.

Inzet IudK komende tijd

IudK heeft de volgende mail rondgestuurd met hun inzet voor de komende tijd:

1.

Ons actieplan uitgestippeld nadat de leden zich begin november hebben uitgesproken komt goed uit de verf. Eerst voorzichtig (10.2.e, artikel in Melkvee100plus en Boerderij), dan meer indringend (gesprekken met oppositie in Den Haag), vervolgens confronterend (voorleggen goedkeuringsbeschikking aan de pers met bewijs ontsporing LNV). We zijn nu in de fase van waarheidsbevinding waarbij ontkennen en wegduiken maar even helpt. Vervolgens komen partijen met oplossingen om erger te voorkomen. Dit zal komende weken aan de orde zijn. Ook hierbij kan IUDK een grote rol spelen. Het grootste belang in een oplossing hebben immers onze leden in de knel.

2.

Passend in het media offensief waren we vrijdagavond uitgenodigd bij Nieuwsuur en Hart van Nederland. Echter wegens ziekte van de minister zijn beiden uitgesteld en waarschijnlijk gezien weekend en maandagavond-event van Boerderij afgesteld. Heel jammer. We missen daarmee het momentum.

3.

Graag spreek ik supertrots waardering uit naar onze 'kijkcijferkanonnen' 10.2.e, 10.2.e en ons nieuw lid 10.2.e. Klasse die we tot bloei moeten laten komen. Ook complimenten voor de inzet van 10.2.e 10.2.e. Daarnaast dank aan alle app-ers, ook daar mooie inspiratie en een houvast dat we op koers liggen. Voorkom persoonlijke aantijgingen.

4.

Hoe nu verder? Dinsdag komen de moties in stemming. We gaan ervan uit dat SGP, CDA en VVD motie nr 1 van de PVV steunen. Hierin wordt de minister verzocht onmiddellijk met IUDK in gesprek te gaan. Haar argument 'valse hoop' is niet meer aan de orde, we gaan naar de oplossingen. Aftreden waar de pers al op zinspeelt is niet onze inzet. Wel zal

de minister veel meer daadkracht moeten tonen en zich losmaken van de gesel van haar ambtenaren. Nu kan ze laten zien dat ze opkomt voor duurzame jonge boeren.

5.

10.2.e *van het CBS heeft gebeld. Midden van komende week komt de fosfaatmonitor uit van de eerste 9 maanden. De minister wil er een kamerbrief aan verbinden. Hopelijk met een toegeeflijke en constructieve toon. Ze heeft immers de oplossing in handen en we zitten wellicht 5-7 miljoen kg onder het fosfaatplafond. Het kan niet waar zijn dat wij dan nog met lege handen achterblijven.*

6.

*We liggen prima op schema indien we lopende volgende week zoals afgesproken bij **10.2.e** terecht kunnen. Annie Schreijer-Pierik en haar medewerker **10.2.e** zorgen ervoor. Dan kan de druk op de Nederlandse regering verder worden verhoogd. Vandaag nog met Annie gesproken. Ligt ook redelijk onder vuur maar blijft ons ten volle steunen.*

7.

*Rond half november komt er het AO-debat over de meststoffenwet. Wellicht dat daar spaanders gaan vallen en dat het goed is daar bij te zijn als IUDK. Even afwachten nog. **10.2.e** informeert ons over wanneer en hoe.*

8.

Tenslotte de afspraken herhaald: media contacten altijd i.o.m. ondergetekende. Geldt ook voor (strategische) afspraken zoals met politici en LNV medewerkers. We gunnen elkaar heel veel bevoegdheid op basis van competentie maar altijd na coördinatie. Zeker komende weken is dit heel belangrijk.

Wat betreft punt 1, de goedkeuringsbeschikking, heeft een van de IudK-leden met laten weten dat ze een punt gaan maken van de expected needs toets die in de beschikking is opgenomen. Zij lezen die bepaling tegenovergesteld aan hoe die bedoeld is. IudK zegt immers: wij hebben minder rechten dan we nodig hebben (hun 'needs') terwijl de EC met de bepaling borgt dat ondernemers niet meer rechten zouden krijgen dan ze nodig hebben. Dit zullen we goed moeten uitleggen (en is behoorlijk technisch).

10.2.e, zie punt 5: het lijkt erop dat CBS zelf contact heeft opgenomen met IudK en cijfers heeft gedeeld. Dat kan natuurlijk niet. Nu weten we dat **10.2.e** zijn contacten nogal eens anders weergeeft dan hoe ze werkelijk zijn gelopen, maar wil jij morgen even bellen met **10.2.e**? De afspraak met CBS is dat de minister de monitor via een Kamerbrief openbaar maakt en dat CBS pas daarna publiceert. Het is zeker nu cruciaal dat ze zich daaraan houden.

Wat betreft punt 7, ze hebben het over een debat half november maar mij lijkt dat dit het AO van 12 december moet zijn.

Vervolg

Ik begreep net van **10.2.e** dat morgenochtend bij de weekstart met de minister wordt gesproken over hoe verder. Ik zal daarbij aanschuiven.

Groeten,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: fosfaatrechten
Datum: maandag 5 november 2018 15:06:24

10.2.e,

Een tweetal suggesties van ons.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 5 november 2018 14:32
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>
Onderwerp: FW: fosfaatrechten

Zie hieronder. Willen jullie even checken of ik niets doms heb opgeschreven?

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 5 november 2018 12:41
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>
Onderwerp: FW: fosfaatrechten

Hi 10.2.e,

Hieronder een aantal vragen van de Leeuwarder Courant. Aangezien deze nogal nauw luisteren is het fijn als jij een eerste opzet maakt.

Ik heb hem wel al gewezen op de kamerbrief van september waarin een aantal antwoorden te vinden zijn.

Ik vertrek zo met minister naar werkbezoek, ben wel telefonisch bereikbaar.
 Tot straks.

Van: Aan 10.2.e @lc.nl>
Verzonden: maandag 5 november 2018 12:09
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: fosfaatrechten

Hallo 10.2.e , hierbij de vragen.

- Naast melkveehouders hebben ook vleesveehouders fosfaatrechten gekregen. Wanneer hebben jullie van Brussel te horen gekregen dat dit niet mag?

Het fosfaatrechtenstelsel, zoals dat door de Europese Commissie is goedgekeurd, bepaalt dat voor alle melkvee in Nederland fosfaatrechten nodig zijn. Buiten de ruim 17 duizend

melkveehouderijen wordt er ook melkvee gehouden op andere bedrijven. Denk bijvoorbeeld aan jongveeopfokbedrijven (waar jongvee opgroeit tot melkkoe) of gemengde bedrijven (waar koeien worden gehouden voor zowel melk als vlees). Conform de Europese goedkeuring is het ook voor het melkvee op deze bedrijven verplicht om fosfaatrechten aan te houden. Aan deze bedrijven zijn daarom ook fosfaatrechten toegekend. Bij de implementatie bleek de definitie van jongvee onvoldoende duidelijk, waardoor er ook rechten naar vleesveehouders zijn gegaan, voor vee waarvoor dit niet de bedoeling was. Deze situatie is door het ministerie zelf geconstateerd en het ministerie heeft in overleg met de sector zelf maatregelen opgesteld om hiervoor een oplossing te bieden. De Tweede Kamer is hierover per brief van 29 maart 2018 geïnformeerd. Deze maatregelen zijn vervolgens voorgelegd aan de Europese Commissie, omdat deze raken aan het fosfaatrechtenstelsel zoals de Commissie dat heeft goedgekeurd. De voorgestelde maatregelen zijn in de maanden daarna in een aantal besprekingen toegelicht aan de Commissie. De Commissie heeft deze zomer aangegeven dat Nederland de maatregelen kon implementeren en dat hebben we vervolgens direct gedaan.

- Hoeveel fosfaatrechten zijn er toebedeeld aan de vleesveehouders. Met hoeveel is daardoor het fosfaatplafond overschreden?

Het is belangrijk om een onderscheid te maken in werkelijke productie van fosfaat en stikstof en de hoeveelheid toegekende fosfaatrechten.

Werkelijke productie fosfaat en stikstof

De productie van mest is gelimiteerd per sector (melkvee, pluimvee, varkens) via sectorale productieplafonds die zijn uitgedrukt in fosfaat en stikstof. Daarnaast is er een categorie 'overig' waar andere, kleinere veehouderijsectoren onder vallen, zoals vleesvee, paarden, geiten en konijnen.

Voor de melkveehouderij geldt een fosfaatproductieplafond van 84,9 miljoen kilogram en een stikstofproductieplafond van 281,8 miljoen kilogram. Met de Kamerbrief van 14 september jl. zijn de meest recente monitoringsgegevens van het CBS gepubliceerd. In die brief is aangegeven dat de voor 2018 geprognosticeerde fosfaatproductie door de melkveehouderij iets onder het plafond zit (ca. 5%) en de stikstofproductie iets boven het plafond (ca. 1,5%). Er is dus geen sprake van "overschrijding van het fosfaatproductieplafond". De productiegegevens houden voorts geen verband met (fosfaatrechten in) de vleesveehouderij, die valt immers onder de categorie 'overig'.

Hoeveelheid toegekende rechten

In dezelfde brief aan de Tweede Kamer van 14 september jl. is ingegaan op de hoeveelheid toegekende fosfaatrechten (op dat moment ca. 85,5 miljoen). In de brief is toegelicht waarom het belangrijk is de hoeveelheid rechten in de markt terug te brengen en dat de maatregelen voor de vleesveehouderij hier een bijdrage aan leveren. Het is op dit moment nog niet precies mogelijk om te kwantificeren hoeveel rechten er worden teruggehaald met de maatregelen voor de vleesveehouderij. Hiervoor moeten namelijk van geval tot geval beschikkingen worden herzien en ook hebben vleesveehouders nog de gelegenheid zich aan te melden voor de vrijstellingsregeling. Dit proces loopt nog.

10.2.e, voor jouw achtergrond: dat er meer dan 84,9 mln kg aan fosfaatrechten is toegekend komt niet alleen maar doordat er rechten naar vleesveehouders zijn gegaan. Het heeft ook te maken met bezwaar- en beroepsprocedures. Als een ondernemer in een bezwaarprocedure kan onderbouwen dat hij recht heeft op meer fosfaatrechten dan hij in zijn primaire beschikking

heeft gekregen, dan wordt de beschikking naar boven bijgesteld. Een voorbeeld: RVO heeft bij het vaststellen van de primaire beschikkingen gerekend met cijfers van de zuivelondernemingen om de melkproductie per koe te bepalen. Er zijn landbouwers die in hun bezwaarprocedure konden aantonen dat de melkproductie per koe in werkelijkheid hoger was dan uit de gegevens van de zuivelondernemingen naar voren kwam, omdat zij melk van hun eigen koeien voerden aan hun jongvee (en die melk dus niet leverden aan de zuivelfabriek). In zo'n geval heeft de ondernemer cf. de wet gewoon recht op meer fosfaatrechten en die zijn dan ook toegekend. In onze communicatie richting de EC was onze schatting dat hierdoor 100.000 extra rechten zijn toegekend en dat dit verder kan oplopen naar 200.000. We hebben dit in de Kamerbrieven niet zo gedetailleerd beschreven. Als het helpt, zouden we dat alsnog kunnen doen.]

- Hoe krijgen jullie de fosfaatrechten terug van vleesveehouders? Is het vrijwillig, of moeten ze ze weer inleveren.

Deels gebeurt dit doordat RVO.nl de verstrekte beschikking herzielt en naar beneden bijstelt. Dit is niet vrijwillig. Daarnaast kunnen vleesveehouders gebruikmaken van een vrijstellingsregeling, waarvoor zij dan wel hun fosfaatrechten moeten inleveren. Dit is wel vrijwillig.

De twee maatregelen ten aanzien van de vleesveehouderij zijn beschreven in de Kamerbrief van 18 juli 2018:

“De eerste maatregel, de Beleidsregel fosfaatrechten jongvee, verduidelijkt welk jongvee onder het begrip melkvee in de zin van de Meststoffenwet valt en derhalve onder het fosfaatrechtenstelsel. Met de beleidsregel wordt verhelderd dat voor jongvee in de vleesveehouderij alleen fosfaatrechten noodzakelijk zijn indien dit jongvee wordt gehouden met de bedoeling een kalf te krijgen. Voor jongvee dat nooit zal afkalven en dus alleen gehouden wordt voor de productie van vlees (en niet voor het krijgen van een kalf) zijn geen fosfaatrechten nodig. Op basis van de beleidsregel is voor vleesveehouders helder voor welke dieren zij fosfaatrechten nodig hebben. De verduidelijking is ook goed voor de controleerbaarheid en handhaafbaarheid van het stelsel. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) zal aan de hand van de beleidsregel de initiële toekenning van fosfaatrechten aan vleesveehouders en gemengde bedrijven herzien. Indien blijkt dat rechten zijn toegekend voor dieren waarvoor dat op basis van de beleidsregel niet had gehoeven, zullen deze rechten komen te vervallen. Het gaat in dat geval immers om ongeoorloofde staatssteun. De beleidsregel wordt vandaag of morgen gepubliceerd in de Staatscourant en treedt de dag erna in werking.

De tweede maatregel is de Vrijstellingsregeling zoogkoeienhouderij. Zoals gezegd hebben vleesveehouders op basis van de beleidsregel alleen nog fosfaatrechten nodig voor hun jongvee dat wordt gehouden met de bedoeling een kalf te krijgen. Een zoogkoeienhouder die deelneemt aan de vrijstellingsregeling zal zijn vrijgesteld van deze verplichting. Dit creëert vrijheid in de bedrijfsontwikkeling. Voorwaarden zijn dat de initieel toegekende rechten komen te vervallen en dat vrouwelijk jongvee van het bedrijf niet in de melkveehouderij terechtkomt. Het ontwerp van de vrijstellingsregeling moet nog de notificatieprocedure voor technische voorschriften doorlopen. Daarbij geldt een termijn van drie maanden waarbinnen de Europese Commissie of andere lidstaten bedenkingen kenbaar kunnen maken. Deze termijn is vandaag gestart. De regeling kan na afronding van de notificatieprocedure worden ingevoerd. De tekst van het ontwerp van de regeling is vandaag al wel gepubliceerd op de website van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, zodat vleesveehouders van de ontwerpregeling kennis kunnen nemen. Op deze manier kunnen zij deelname aan de vrijstellingsregeling tijdig voorbereiden.”

- Wat gebeurt er met de al verkochte fosfaatrechten. Moet de melkveehouder die ook weer inleveren en de vleesveehouder het geld weer overmaken.

Dit is slechts bij een klein aantal transacties (ca. 10 gevallen) aan de orde. De fosfaatrechten die hiermee gemoeid zijn, blijven bij de betreffende melkveehouders.

In de beantwoording van het Schriftelijk Overleg over fosfaatrechten is hierover het volgende gemeld:

“Toen de problematiek van vleesvee in het fosfaatrechtenstelsel aan het licht kwam, heb ik RVO.nl opdracht gegeven om de registratie van overdrachten van fosfaatrechten van vleesveebedrijven aan te houden, omdat mogelijk sprake was van ongeoorloofde staatssteun. Nederland is gehouden onrechtmatige staatssteun terug te vorderen en daarom de toekenningen te herzien. Om zoveel mogelijk te voorkomen dat ondernemers in de problemen zouden komen als gevolg van de herziening van het toegekende fosfaatrecht, is de registratie van overdrachten van fosfaatrechten door RVO.nl aangehouden. In de Meststoffenwet is geregeld dat pas aanspraak kan worden gemaakt op een van een ander bedrijf afkomstig productierecht, nadat de kennisgeving door RVO.nl is geregistreerd.

In de periode voor 29 maart is er een aantal transacties geweest die niet zijn aangehouden. Ongeveer 10 vleesveeouders hebben fosfaatrechten verkocht waarvan achteraf is geconstateerd dat (deels) sprake is van ongeoorloofde staatssteun. Nederland is gehouden ongeoorloofde staatssteun terug te vorderen. Ook bij deze vleesveeouders wordt de toekenningsbeschikking daarom aangepast conform de beleidsregel fosfaatrechten jongvee. Hierover worden de betrokken vleesveeouders door RVO.nl geïnformeerd. In totaal gaat het om ongeveer 2.400 kg fosfaat.

Daarvan is een kleine 200 kg nog in bezit van de vleesveeouder(s). Dit wordt door middel van herbeschikking geschrapt. Ongeveer 2.200 kg fosfaat is verkocht aan melkveeouders. Dit komt overeen met de fosfaatproductie van ongeveer 50 melkkoeien. Het genoten voordeel wordt in geld teruggevorderd bij de vleesveeouder. De fosfaatrechten die hiermee gemoeid zijn, blijven bij de melkveeouders.”

- Wat gebeurt er als door het inleveren van de fosfaatrechten door vleesveeouders Nederland weer onder het fosfaatplafond komt. Wordt deze extra fosfaatruimte verdeeld over alle melkveeouders of gaat deze naar de knelgevallenregeling?

De rechten die worden teruggehaald via de maatregelen voor de vleesveeouderij, komen te vervallen. Zie verder het antwoord op vraag 2.

NB1. De knelgevallenvoorziening is niet gebonden aan een bepaalde hoeveelheid fosfaatrechten. Ondernemers die voldoen aan de criteria krijgen op grond van de regeling fosfaatrechten toegekend.

NB2. De minister heeft uitvoerig onderzocht of er een oplossing gevonden kan worden voor bedrijven die als gevolg van het fosfaatrechtenstelsel in financiële problemen zijn gekomen en niet voldoen aan de criteria voor de knelgevallenvoorziening. Daarbij is onder andere gebleken dat deze groep niet goed af te bakenen is. Na een intensief traject heeft de minister dan ook moeten concluderen dat er geen passende oplossing voor deze bedrijven voorhanden is. Zie de Kamerbrieven van 14 september en 16 mei jl.

- Wat gebeurt er als dit inleveren onvoldoende rechten oplevert? Wordt er dan weer extra gekort?

In de Kamerbrief van 14 september jl. heeft de minister hierover het volgende aangegeven:
“Ten eerste heeft de Commissaris nogmaals aangegeven dat zij het feit dat er meer rechten zijn uitgegeven dan het sectorplafond van 84,9 miljoen kilogram fosfaat vanuit staatssteunoptiek problematisch vindt en dat de hoeveelheid rechten in de markt (momenteel ca. 85,5 miljoen) zo spoedig mogelijk moet worden teruggebracht. Ik heb hierop aangegeven dat de werkelijke fosfaatproductie door de melkveehouderij onder het sectorplafond is en blijft. Van het doorvoeren van een generieke korting om het aantal rechten in de markt terug te brengen kan daarom geen sprake zijn. Niettemin is het van belang om het aantal rechten in de markt op een meer geleidelijke manier terug te brengen. De maatregelen voor de vleesveehouderij zijn een belangrijke stap om de hoeveelheid rechten in de markt terug te brengen en ik heb daar steun voor gekregen van de Commissie. Dat er een discrepantie is tussen de hoeveelheid rechten in de markt en de werkelijke fosfaatproductie heeft namelijk onder andere te maken met het feit dat de excretieforfaits sinds 2015 niet meer geactualiseerd zijn. Als we niets doen aan de hoeveelheid rechten in de markt, dan zal een actualisatie van de forfaiten onherroepelijk gepaard moeten gaan met een generieke korting. Daar is de sector niet bij gebaat en dat wil ik dan ook voorkomen.”

Met vriendelijke groet,

Aan 10.2.e

10.2.e

Leeuwarder Courant

058-10.2.e 06-10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Fosfaatrechten tbv gesprek met minister
Datum: dinsdag 6 november 2018 12:38:58
Bijlagen: [Tijdslijn vleesvee.docx](#)
[Tijdslijn vanaf 2008.docx](#)
[181017 Notitie wetsvoorstel sectorplafonds - DEF.DOCX](#)
[Nota handhaving fosfaatrechtenstelsel.docx](#)

Allen,

Vanmiddag 15.15-16.15 zitten we bij de minister over fosfaatrechten. Naast 10.2.e en ik schuift ook 10.2.e van WJZ aan.

Hierbij een aantal punten die we wat mij betreft aan de orde kunnen stellen:

1. Communicatie

- a. Terugblik op debat gisteravond
- b. Communicatiemomenten tot eind van het jaar (DC maakt een overzicht).
- c. Feitelijke tijdslijnen vleesvee en stelsel totaal (bijgevoegd)

2. Update IudK

IudK heeft vandaag een nieuwe update rondgestuurd. Zie hieronder per punt uit de mail mijn reactie.

1. 10.2.e laat weten dat LNV na herhaald verzoek nog steeds niet komt met de cijfermatige onderbouwing van de hoeveelheden uitgegeven fosfaatrechten aan de verschillende diersoorten. Hoeveel fosfaat is er naar niet-melkveebedrijven gegaan, hoeveel is er inmiddels ingetrokken, waar gaat dit op uitkomen etc? Wellicht is een WOB verzoek nodig maar deze week nog maar even afwachten.
  - 10.2.e vraagt naar de achtergrond van cijfers die als vertrouwelijk zijn weggelakt in de beschikking van de EC. Deze cijfers worden dan ook niet gedeeld. Ook correspondentie tussen de EC en ons wordt niet openbaar gemaakt. Bij de WOB is dit ook een weigeringsgrond. Er ligt al een WOB-verzoek waarmee gevraagd wordt om deze informatie en openbaarmaking van de stukken wordt geweigerd. Wel lijkt het goed om binnenkort een update te geven van de (voorlopige) resultaten van de vleesvee maatregelen. Het proces van herbeschikken obv de beleidsregel is nagenoeg afgerond door RVO en vleesveehouders zijn geadviseerd om zich uiterlijk vandaag aan te melden voor de vrijstellingsregeling. We verwachten volgende week met RVO een voorlopige balans te kunnen opmaken van hoeveel rechten met de maatregelen zijn teruggehaald.
2. Barry Madlener wil zijn motie mbt het in gesprek gaan van de minister met IUDK aanhouden tot dat deze week de cijfers van het CBS bekend zijn (incl. een brief van de minister?). Wellicht dat daarna de kamerleden en/of minister Schouten en haar staf zelf wel zien dat het wel heel onbetamelijk is om niet met ons in gesprek te gaan.
  - 10.2.e: Ter bespreking: wel of niet een nieuw (ambtelijk) gesprek met IudK. De minister is gisteren heel duidelijk geweest in het Boerderij-debat richting IudK-leden. Een nieuw gesprek zal daaraan niets toevoegen. Anderzijds kan een

(ambtelijk) gesprek de verwachtingen opnieuw temperen en het beeld tegengaan dat we niet openstaan voor een gesprek.

3. **10.2.e** komt i.o.m. IUDK met een nieuw voorstel/offerte waarbij ze de minister op de hoogte stelt dat er een kort geding aanstaande is van IUDK. Hierbij wordt de Staat/LNV in gebreke gesteld voor het dusdanig toebrengen van schade aan melkveebedrijven in de knel dat een accuut bankroet dreigt. Met enkele bedrijven waar dit daadwerkelijk nu al speelt wordt dan de procedure ingezet bij de civiele rechtbank. Deze heeft de mogelijkheid om partijen direct te veroordelen tot een schadeloosstelling.
  - **10.2.e**: Ter kennisname.
4. Het event in Driebergen is 'netjes' verlopen. **10.2.e** heeft keurig en correct de vraag gesteld die de werkgroep met hem had voorbereid. Jammer dat de actie niet door kon gaan, de pers was niet voldoende geïnteresseerd in het evenement. Iedereen bedankt voor de bereidwilligheid. De minister kwam zoals steeds met dezelfde volzinnen en argumenten waar we niks aan hebben. Een jurist bij LNV vertelde afgelopen weekend: 'In Den Haag op het ministerie voelt het vaak net als of je in een strip van Astrix en Obelix bent beland. Tegenover me zit Wilnix, naast me zitten Doenix en Weetnix en een kamer verder zit Kannix'
  - **10.2.e**: Ter kennisname. Geen idee wie deze "jurist van LNV" zou moeten zijn.
5. **10.2.e** en **10.2.e** zijn een afspraak aan het maken met Jaco Geurts om samen nog eens goed te kijken in de documenten van Brussel. Wellicht geeft dit aanleiding om de hoopgevende citaten van Jaco van de laatste dagen in de pers over knelgevallen om te zetten naar een adequate aanpak in ons voordeel.
  - **10.2.e**: Over vleesvee en de vermeenden 'fouten' is de minister reeds duidelijk geweest. We kunnen de feiten delen met Geurts. Uit de vorige mail weten we dat IudK ook een punt wil gaan maken van de 'expected needs' uit de staatssteunbeschikking. Ook hierover kunnen we de feiten voor Geurts op een rij zetten.
6. IUDK heeft goede contacten met 2 Franse europarlementariërs die erg opkijken van hoe Nederland omgaat met staatssteun. Omdat **10.2.e** de NMV (en in feite ook ons) ervan beschuldigt dat we nog geen 'gaatje in de sneeuw kunnen pissen' en hij het mobiel nummer van **10.2.e** heeft wordt de afspraak met de Europese voorzitter wellicht een moeilijke. **10.2.e** blijkt ook nog met een boog om Annie Schreijer-Pierik heen te lopen. Het kan daarom nodig zijn om de krachten van buiten Nederland te benutten om wel aan tafel te komen bij Hogan.
  - **10.2.e**: Ik heb contact gehad met de PV en die onderhoudt het contact met het kabinet van Hogan. Er is nog geen afspraak van Hogan met Schrijer / IudK gepland. We hebben deze zomer al een redeneerlijn met het kabinet van Hogan gedeeld. Donderdag kan de actualiteit ook nog gedeeld worden in het gesprek van de SG met de kabinetschef van Hogan.
7. Rectificatie: het AO (Algemeen Overleg) over de meststoffenwet incl. fosfaatrechten is gepland op 12 december en niet half november. Daarna snel kerstreces voor de kamerleden.

10.2.e : Klopt.

8. *Jan Huitema heeft nog niet gebeld, zal deze week wel gaan gebeuren.*

- 10.2.e : Jan Huitema heeft contact opgenomen en een aantal vragen gesteld. Die zullen we beantwoorden zodat hij dat ook kan gebruiken in zijn eventuele contacten met IudK.

9. *De werkgroep vergadert op korte termijn. Onderwerp is o.a. hoe momentum vast houden? Wat te doen naar het Nederlandse publiek die 95 % voor ons is.*

- 10.2.e : Ter kennisname.

3. **Wetsvoorstel wijziging Meststoffenwet**

De minister heeft een notitie ontvangen over het vastleggen van de sectorplafonds in de Meststoffenwet (zie bijlage) en aangegeven deze te willen bespreken.

- 10.2.e , bij de minister ligt ook nog een brief aan NVP en LTO over dit onderwerp. Wellicht handig om deze bij de hand te hebben zodat alles meteen op tafel ligt.

4. **Nota handhaving**

De minister heeft een nota ontvangen over de handhaving van het fosfaatrechtenstelsel (zie bijlage) en aangegeven deze te willen bespreken.

5. **Overig**

De monitor van het CBS over de fosfaat- en stikstofproductie is in de afrondende fase en wordt op korte termijn aan de minister voorgelegd.

Feitenrelaas vleesvee

- Om te voorkomen dat melkveehouders een deel van hun veestapel elders in Nederland bij andere ondernemers (niet melkveehouders) stallen om zo het fosfaatrechtenstelsel te ontduiken, met gevolgen voor de fosfaatproductie in de melkveehouderij, is er in de wet voor gekozen om fosfaatrechten verplicht te stellen voor de drie diercategorieën die in de melkveehouderij worden gehouden en daar ook meetellen voor de fosfaatproductie: 100 (melkkoeien), 101 (jongvee tot 1 jaar) en 102 (jongvee ouder dan 1 jaar).
- Probleem voor de vleesveehouders was dat zij ook jongvee hebben in hun normale bedrijfsvoering, dat als categorie 101 of 102 kan worden beschouwd.
- Op 6 december 2016 is het wetsvoorstel tot invoering van een stelsel van fosfaatrechten aangenomen door de Tweede Kamer. Op 23 mei 2017 is het wetsvoorstel door de Eerste Kamer aangenomen.
- Vanaf 13 september 2017 hebben verschillende (ambtelijke) overleggen plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de vleesveesector, over de positie van de vleesveehouderij in het fosfaatrechtenstelsel. De sector pleitte in deze overleggen voor het buiten het stelsel brengen van de vleesveehouderij.
- Op 4 december 2017 heeft Bestuurlijk Overleg plaatsgevonden op DG niveau. Hier is toegezegd dat LNV binnenskamers een mogelijke oplossing voor de zoogkoeienhouderij uitwerkt. Daarbij is een aantal voorwaarden gesteld: de wet wordt niet aangepast, een regeling voor de zoogkoeienhouderij mag niet tot gevolg hebben dat melkveehouders alsnog via constructies onder het stelsel uit kunnen komen, en de staatssteungoedkeuring van het stelsel heeft prioriteit. Vanwege dat laatste is als termijn voor een oplossing 1 maart 2018 overeengekomen.
- Tot het kerstreces is vooral gewerkt aan de Europese goedkeuring op het fosfaatrechtenstelsel. Daarna, vanaf 9 januari 2018, is het probleem van de vleesveehouders en de uitwerking van een oplossing, in eerste instantie een vrijstellingsregeling, ter hand genomen.
- Bij deze uitwerking kwamen de onduidelijkheden omtrent de definitie van jongvee in de vleesveehouderij en de consequenties hiervan steeds scherper in beeld. In de loop van februari is een beleidsregel uitgewerkt om de definitie te verhelderen en een vrijstellingsregeling om zoogkoeienhouders te helpen.
- Zekerheidshalve is de registratie transacties van fosfaatrechten afkomstig van vleesveehouders aangehouden door RVO.
- Op 9 maart 2018 heeft overleg plaatsgevonden met sectorvertegenwoordigers uit de vleesveehouderij. In dit overleg is naast de voorgenen vrijstellingsregeling ook de beleidsregel ter aanscherping van de definitie van jongvee in de vleesveehouderij besproken. In dit overleg, en in de mailwisselingen daarna, hebben de sectorvertegenwoordigers hun steun uitgesproken voor de oplossingsrichting.
- Op 29 maart 2018 is er een brief aan de Tweede Kamer verzonden waarin de problematiek van de vleesveehouderij wordt geschetst, inclusief de oplossingsrichtingen.
- De Europese Commissie is op 3 april over deze problematiek ingelicht.
- Vanaf 14 mei 2018 heeft over deze problematiek overleg plaatsgevonden met de diensten van de Europese Commissie.
- Op 17 juli 2018 heeft de Europese Commissie per brief aangegeven dat Nederland beide maatregelen mag inzetten.
- Op 19 juli 2018 volgt publicatie beleidsregel vleesveehouderij en Europese notificatie van de vrijstellingsregeling zoogkoeienhouderij.

- Vanaf 19 juli 2018 tot heden is RVO bezig met de herbeschikkingen voor de vleesveehouderij. Ongeveer 95% van de bedrijven is opnieuw gezien. Grofweg is ca. 300.000 kilogram aan fosfaatrechten komen te vervallen. Dit cijfer is nog indicatief.
- Op 23 oktober 2018 is de Vrijstellingsregeling zoogkoeienhouderij gepubliceerd. Zoogkoeienhouders zijn geadviseerd zich uiterlijk 6 november 2018 aan te melden. Het is dan ook nog niet bekend hoeveel fosfaatrechten hiermee worden ingeleverd.

Tijdlijn fosfaatrechten

- Vanaf 1984; Europees systeem van (koe)melkquotering. De melkquota waren ingevoerd omdat in de EU meer melk werd geproduceerd dan geconsumeerd. Deze overproductie was een direct gevolg van de subsidies in het kader van het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid.

De melkquota werden vastgesteld per individuele melkveehouder. Bij overschrijding van het nationale melkquotum betaalden melkveehouders die het op hun bedrijf rustende quotum overschreden een heffing: de superheffing. Het stelsel van melkquota beperkte de melkproductie en daarmee werd tevens (indirect) de mestproductie door melkvee begrensd.

- 8 september 2005; de eerste derogatiebeschikking (2006-2009). Het fosfaatproductieplafond is sindsdien van kracht.
- 2006-2009; de eerste derogatie voor Nederland, met fosfaatproductieplafond van totaal 172,9 miljoen kilogram per jaar (totale fosfaat- en stikstofproductie in Nederland, van alle diersectoren bij elkaar en ongeacht het type veehouderij). Dit is het feitelijke productieniveau van 2002.
- In 2008; is in Europees verband besloten de melkquotering te laten vervallen per 1 april 2015.
- 2010-2013; de tweede derogatiebeschikking is licht gewijzigd ten opzichte van de eerste. Het fosfaatproductieplafond blijft van kracht.
- 12 december 2013; per brief is aan de Kamer aangekondigd dat na afloop van de melkquotering in eerste instantie geen nieuwe wettelijke borging wordt geïntroduceerd. Voor de motivatie wordt gekeken naar het rapport van PBL en WUR, waarin wordt aangegeven dat de voorziene groei van de melkproductie niet zal leiden tot een verhoogde fosfaatproductie.

De verantwoordelijkheid om binnen de milieurandvoorwaarden te produceren wordt bij het bedrijfsleven neergelegd. LTO en NZO kondigen hiertoe aan maatregelen te introduceren die er toe moesten leiden dat de fosfaatproductie in de melkveehouderij onder het niveau van 2002 (84,9 miljoen kilogram) zou blijven. Het "*early warning*" systeem, verlaging van de fosfaatgehalten in het voer en verplicht gebruik van de Kringloopwijzer door melkveehouders bij een dreigende overschrijding van het fosfaatproductieplafond.

In de brief van 12 december 2013 wordt aangegeven dat wanneer uit de monitoring van de mestmarkt blijkt dat de feitelijke fosfaatproductie in enig jaar het plafond van 2002 overschrijdt, nadere productiebegrenzende maatregelen aan de orde zijn.

- 2014-2017; de derde derogatie. Het fosfaatproductieplafond blijft van kracht.
- 2014; Overschrijding van het fosfaatproductieplafond van de melkveesector (doordat de melkveestapel is uitgebreid). Ondernemers sorteren voor op afschaffen melkquotum.
- 2015; 42% van de melkveesector (8.353 bedrijven) is in 2015 grondgebonden. Grondgebonden bedrijven kunnen (dankzij de derogatie) al hun mest kwijt op de door hen gebruikte grond en hebben zelf dus geen mestoverschot. Zonder de derogatie zullen circa 2.000-4.000 van deze bedrijven niet langer grondgebonden zijn.
- 2015; overschrijding derogatieplafond van de melkveesector en overschrijding van het nationale derogatieplafond.
  - In de periode 2008-2015 is het aantal melk- en kalfkoeien met 11,3% toegenomen en het aantal stuks jongvee met 16,4%.

- 1 januari 2015; Wet verantwoorde groei melkveehouderij is van kracht. Deze wet verbindt aan groei van een melkveebedrijf de voorwaarde dat de uitbreiding van de fosfaatproductie wordt verwerkt, op eigen grond wordt afgezet of een combinatie van beide. Het fosfaatrechtenstelsel is er daarentegen op gericht om de productie van mest te beheersen en terug te brengen.
- 1 april 2015; melkquotering is vervallen.
- 2 juli 2015; aankondiging regulering fosfaatproductie melkveehouderij, per brief aan de Tweede Kamer.
  - Peildatum 2 juli 2015
- 2016; overschrijding fosfaatproductieplafond van de melkveesector en overschrijding van het nationale fosfaatproductieplafond uit de derogatiebeschikking.
  - Volgens de Landbouwtelling is de melkveestapel in 2016 ten opzichte van 2015 opnieuw met 3% gegroeid.
- 3 maart 2016; uitleg fosfaatrechtenstelsel en fosfaatreductieplan, per brief aan de Tweede Kamer.
  - Bedrijven krijgen een hoeveelheid fosfaatrechten toegekend die gelijk staat aan het aantal gehouden stuks melkvee op 2 juli 2015 en de op de gemiddelde melkproductie per koe gebaseerde forfaitaire fosfaatexcretie die volgt uit de Meststoffenwet. Groei van de veestapel die na 2 juli 2015 heeft plaatsgevonden, wordt niet vertaald in fosfaatrechten.
  - Er zal sprake zijn van een generiek afrotingspercentage voor alle bedrijven.
- 8 september 2016; wetsvoorstel 'Wijziging van de Meststoffenwet in verband met de invoering van een stelsel van fosfaatrechten' is aan de Tweede Kamer gestuurd.
  - De Europese Commissie heeft aangegeven dat sprake zou zijn van ongeoorloofde staatsteun, onder de in 2016 geldende omstandigheden van het stelsel. De invoering van het fosfaatrechtenstelsel werd daarom opgeschort tot 1 januari 2018.
- 1 maart 2017 t/m 31 december 2017; fosfaatreductieplan
  - in overleg met ZuivelNL, LTO Nederland, de Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO) en de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) zijn vertegenwoordigd.
  - Door middel van financiële prikkels werd een verkleining van de melkrundveestapel gestimuleerd.
- 2017; totale fosfaatproductie over geheel 2017 is 167,9 miljoen kilogram fosfaat en door de melkveehouderij 85,2 miljoen kilogram.
  - De fosfaatproductie door de melkveehouderij op 31 december 2017 is 82,6 miljoen kilogram.
- 2018-2019; de vierde derogatie, Fosfaatproductieplafond is van kracht.
- 1 januari 2018; invoering fosfaatrechtenstelsel melkveehouderij in NL.
  - Op basis van de forfaitaire productie van dierlijke meststoffen op de peildatum is het 'forfaitaire fosfaatrecht' van een melkveebedrijf vastgesteld.
  - Met uitzondering van grondgebonden bedrijven en bedrijven met een relatief klein mestoverschot, wordt een (generieke) korting van 8,3% op dat fosfaatrecht toegepast. Nb. Aanvankelijk was voorzien in een lager kortingspercentage, maar de regelingen voor knelgevallen en de uitzondering voor grondgebonden bedrijven hebben geleid tot een hoger generiek kortingspercentage.
  - Het fosfaatrecht van bedrijven die behoren tot één van de knelgevallencategorieën is verhoogd (verzoeken hiervoor konden worden ingediend t/m 1 april 2018).
- 29 maart 2018; aan de Kamer gecommuniceerd dat het aantal toegekende fosfaatrechten zich boven het fosfaatproductieplafond voor de melkveehouderij (84,9 miljoen kilogram) bevindt. Brussel kijkt naar het aantal uitgegeven rechten ipv de werkelijke productie.

- 16 mei 2018; wijziging knelgevallenvoorziening voor starters.
- 26 juni 2018; de goedkeuringsbeschikking van de Europese Commissie ten aanzien van de wijziging van de Meststoffenwet in verband met de invoering van een stelsel van fosfaatrechten is op de website van de Europese Commissie gepubliceerd.
- 26 sep 2018; regiezitting CBb om een aantal veelvoorkomende thema's en beroepsgronden in één keer te behandelen aan de hand van een aantal representatieve zaken.
- 17 oktober 2018; einduitspraak CBb, al het melkvee dat op enig moment op 2 juli 2015 op een bedrijf is gehouden moet meetellen.
- 2018; Prognose CBS is dat we in 2018 onder het fosfaatproductieplafond zitten.

Notitie wetsvoorstel sectorplafonds fosfaat- en stikstofproductie

Aanleiding

- Het wetsvoorstel ter implementatie van (delen van) het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn is op 17 september jl. gepubliceerd voor internetconsultatie. Met het wetsvoorstel worden onder andere de omvang van de totale en sectorale stikstof- en fosfaatplafonds van mestproductie wettelijk vastgelegd. Het wetsvoorstel voorziet in een regeling om deze wettelijk verankerde plafonds - eenduidig - te kunnen handhaven: in geval van overschrijding van een sectoraal productieplafond wordt een niet-optionele generieke korting op de desbetreffende productierechten voorgesteld. Deze systematiek is voor alle drie de sectoren gelijk (op twee voor melkvee afwijkende elementen na, waaronder de uitzondering voor grondgebonden boeren).
- Kamerlid Geurts (CDA) heeft bezwaren geuit ten aanzien van het wetsvoorstel, in het bijzonder ten aanzien van de handhaving van de sectorplafonds voor varkens en pluimvee via een generieke korting. Zijn bezwaren daartegen zijn driedelig:
  - Onnodig: De verplichte generieke korting is in zijn ogen onnodig, omdat de dierrechtenstelsels als zodanig er al voor zouden zorgen dat de sectorplafonds niet overschreden worden;
  - De goeden lijden onder de kwaden: Uitgaande van het gestelde onder a) is de enige reden waarom het sectorplafond overschreden zou kunnen worden, dat veehouders de wet overtreden en meer dieren houden dan waarvoor zij rechten hebben. Geurts vindt het niet acceptabel dat degenen die zich netjes aan de wet houden wel geconfronteerd zouden worden met een korting op hun rechten, doordat anderen in overtreding zijn waardoor het plafond is overschreden;
  - Willekeur: Als het wetsvoorstel van kracht wordt dan zou een bewindspersoon in zijn ogen willekeurig kortingen kunnen doorvoeren op de veestapel.
- Met deze notitie wordt u geïnformeerd over de mogelijkheden om tegemoet te komen aan de bezwaren van Geurts. Hierbij wordt ook ingegaan op eventuele juridische implicaties.

Alternatieven voor handhaving sectorale plafonds

- Geurts heeft aangegeven de generieke korting voor varkens en pluimvee uit het wetsvoorstel te willen schrappen. Dit zou betekenen dat de sectorplafonds niet gehandhaafd kunnen worden. Er is dan immers geen instrumentarium voor de overheid om in te grijpen indien de sectorplafonds overschreden worden. Dit is niet in overeenstemming met het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn en ook niet met overweging 14 uit de derogatiebeschikking 2018-2019. Een dergelijke aanpassing van het wetsvoorstel zou dan ook tot problemen leiden met de Europese Commissie. Onze inschatting is dat dit een dermate grote afwijking is van wat we eerder met de Commissie hebben afgesproken, dat de Commissie dit niet zal accepteren en zolang Nederland hieraan vasthoudt niet zal meewerken aan verlenging van de derogatie.
- We hebben bekeken hoe we tegemoet kunnen komen aan de bezwaren van Geurts terwijl we de kern van het wetsvoorstel wel in stand houden, om problemen in Brussel te voorkomen. We zien hiervoor een aantal opties:
  1. Handhaven van de sectorale plafonds via een 'kan-bepaling' in plaats van een niet-optionele generieke korting. De generieke korting bij overschrijding van het plafond wordt dan dus optioneel in plaats van een automatisme. Het nemen van maatregelen wordt gedelegeerd naar het niveau van algemene maatregel van bestuur. Naast de overschrijding van het plafond kan een besluit van een volkenrechtelijke organisatie (zoals de Europese Commissie) aanleiding voor een dergelijke korting zijn. Dit komt overeen met hoe het nu in de Meststoffenwet is bepaald voor melkvee (artikel 33ab). Er is een aantal kanttekeningen bij deze aanpassing van het wetsvoorstel:
    - a. Een verplichtende bepaling met steun van het parlement, zoals nu onderdeel is van het wetsvoorstel, maakt het opleggen van een korting in geval van overschrijding eenvoudiger. Daarbij wordt duidelijkheid aan eenieder gegeven welke consequentie verbonden wordt aan overschrijding van een plafond en wordt het nemen van ad hoc maatregelen voorkomen. Het vervangen van de verplichtende bepaling door een 'kan-bepaling' betekent dus wel meer onzekerheid in de sector over wat er gebeurt bij een overschrijding van het plafond;

- b. Deze aanpassing lijkt een versoepeling, omdat overschrijding niet automatisch leidt tot korten. Echter, in geval van overtreding van (een van) de plafonds zal de Europese Commissie erop toe zien dat de overschrijding teniet wordt gedaan. Ingrijpen kan dan alleen door toepassing van de 'kan-bepaling';
  - c. Bij de afschaffing van het melkquotum in de melkveehouderij zijn niet direct maatregelen vastgesteld om een eventuele overschrijding van het productieplafond ongedaan te kunnen maken, met alle gevolgen van dien. Om een situatie zoals deze in de toekomst te voorkomen, is het noodzakelijk slagvaardig te kunnen ingrijpen door maatregelen die reeds zijn vastgelegd in regelgeving. Het wetsvoorstel is daar nu heel helder in, de aanpassing in een 'kan-bepaling' is een afzwakking hiervan.
- 2. Verdere verduidelijking van de tekst van het wetsvoorstel dat een generieke korting uitsluitend kan worden doorgevoerd indien sprake is van overschrijding van het sectorplafond, en dan alleen in die mate om deze overschrijding weer ongedaan te maken. Dit is ook hoe het wetsvoorstel is bedoeld. Het explicieter maken hiervan kan de zorg van 'willekeur' van Geurts adresseren.
  - a. De memorie van toelichting van het wetsvoorstel dat momenteel geconsulteerd wordt, is op dit punt al duidelijk.
- 3. Uitgaande van het omzetten van de kortingsverplichting in een 'kan-bepaling' zoals beschreven in optie 1, is het mogelijk om een verdere verfijning voor varkens en pluimvee op te nemen in het wetsvoorstel zodat de goeden niet onder de kwaden lijden. Geregeld kan worden dat de kortingsverplichting alleen geldt voor het 'rechtmatige' deel van de overschrijding, d.w.z. het deel van de overschrijding dat niet het gevolg is van overtreding van de wet (lees: van het houden van meer dieren door bedrijven dan de omvang van hun productierecht). Het deel van de overschrijding dat wel is veroorzaakt door wetsovertreding (het onrechtmatige deel) wordt uitsluitend strafrechtelijk gehandhaafd (via strafrechtelijke aanpak van de overtredende veehouders).
  - a. Het wetsvoorstel zal op dit punt moeten worden verfijnd voor varkens en pluimvee conform het bovenstaande.
  - b. Verfijning van 33ab voor melkvee, om te voorkomen dat de goede boeren worden geraakt door een overschrijding veroorzaakt door overtreders, is niet mogelijk gezien de goedkeuringsbeschikking op het fosfaatstelsel en de beleidslijn niet te sleutelen aan dit stelsel. Indien u de verfijning ook bij melkvee wilt doorvoeren dan moet artikel 33ab en dus ook de staatssteunbeschikking gewijzigd worden.
  - c. Extra handhavingsinzet is noodzakelijk om zo te kunnen bepalen welk deel van de productie illegaal tot stand is gekomen. Binnen de huidige beschikbare capaciteit kan de NVWA geen aanvullende controles uitvoeren op handhaving van dieraantallen. Dit vergt een aanvullende handhavingsinzet. Overschrijding van de plafonds wordt pas een half jaar na afloop van het kalenderjaar definitief bekend. Omdat handhaven derhalve altijd in het jaar t+1 plaatsvindt zou de beslissing over extra handhavingsinzet in jaar t+1 met betrekking tot jaar t moeten worden gebaseerd op de prognose in jaar t (bijvoorbeeld tweede kwartaalrapportage CBS).
- 4. In het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn is vastgelegd dat rekening wordt gehouden met het effect van natuurlijke variaties op het voer en daarmee op de excretie, door bij ruwvoer bij melkvee uit te gaan van het gemiddelde over vijf jaar minus de twee extreemste jaren. Op deze manier wordt het effect van extreme weersomstandigheden voor de sector gedempt. Dergelijke (potentiële) effecten zijn voor mengvoer aanzienlijk kleiner dan bij ruwvoer voor melkvee. We zouden kunnen bezien of de rekenmethode voor ruwvoer bij melkvee ook kan worden toegepast op mengvoer. Dit zou echter vooral symbolisch zijn en nieuwe besprekingen met de Europese Commissie vergen.

Overwegingen bij argumentatie Geurts

- De veronderstelling van Geurts dat het bestaan van dierrechtenstelsels voldoende is om onder de sectorale plafonds te blijven, en dat een eventuele overschrijding van een sectoraal plafond dus alleen veroorzaakt kan worden door degenen die meer vee houden dan waarvoor ze rechten hebben, klopt niet:

- Varkens- en pluimveerechten sturen op dieren aantallen. De stelsels sturen niet op de fosfaat- en stikstofexcretie per dier en daarmee op de totale fosfaat- en stikstofproductie door de varkens- en pluimveehouderij. Voor zowel varkens als pluimvee geldt dat de fosfaat- en stikstofproductie in deze sectoren jaarlijks fluctueren. Bij volledige benutting van de productierechten bestaat dus het risico van overschrijding van de plafonds.
- Met name bij de varkenshouderij is de samenstelling van mineralengehalten in mengvoer een bepalende factor. Deze samenstelling wordt voor een groot deel bepaald door de prijzen voor veevoedergrondstoffen. Deze kunnen jaarlijks variëren als gevolg van de ontwikkelingen op de wereldmarkt, waardoor het aantrekkelijk kan zijn fosforrijke grondstoffen te verwerken in het veevoer. Voor pluimvee geldt dat de samenstelling van mengvoer grotendeels is geoptimaliseerd. De fluctuaties in samenstelling zal daar beperkt zijn.
- Voor de melkveehouderij geldt dit nog sterker omdat daar veel ruwvoer wordt gebruikt en er een bijzondere situatie is wat betreft de hoeveelheid rechten in de markt. Geurts lijkt dat te onderkennen aangezien hij alleen doelt op varkens en pluimvee en niet op melkvee.
- Een wettelijke regeling die verplicht tot een generieke korting bij overschrijding is duidelijk (iedereen weet waar hij aan toe is), bij een bevoegdheid tot korten ('kan-bepaling') is dat minder het geval. In zoverre is een kortingsverplichting dus minder willekeurig dan een kortingsmogelijkheid. Voor zover een louter door overtreders veroorzaakte overschrijding van een sectorplafond leidt tot een generieke korting (en dus niet-overtreders worden gekort vanwege de overtreders) heeft Geurts echter een punt. Dit kan ondervangen worden door verfijning van de kortingsverplichting (zie optie 3 hierboven).
- Door het vervallen van de POR-ontheffingen in 2018 en het uit de markt nemen van productierechten via de warme sanering (afhankelijk van deelname) is de kans in de varkenshouderij klein dat er sprake zal zijn van een overschrijding van het plafond als gevolg van een teveel aan rechten/ontheffingen.
- Gegevens van RVO.nl laten zien dat de pluimveehouderij haar productierechten tot 110% benut. Momenteel wordt gewerkt aan een herberekening van de productie door pluimvee. Overschrijding van het pluimveeplafond kan plaatsvinden zowel als gevolg van een teveel aan rechten/ontheffingen als vanwege overtredingen (meer dieren dan rechten) als door jaarlijkse fluctuaties in excretie.
- Zie bijlage 2 voor een nadere toelichting op de fosfaat- en stikstofproductie van de varkens- en pluimveesector.

Verdere proces

- Internetconsultatie van het wetsvoorstel vindt plaats tot en met 26 oktober aanstaande.
- Ingekomen reacties worden gezien en voor zover mogelijk/gewenst verwerkt.
- Behandeling in de Ministerraad in november/december.
- Advisering Raad van State: eerste kwartaal 2019.
- Behandeling Tweede Kamer: voor zomerreces 2019.
- Behandeling Eerste Kamer: na zomerreces 2019.
- Inwerkingtreding: 1 januari 2020.

Naar verwachting zijn op 30 juni 2019 de definitieve productiecijfers van het CBS beschikbaar over het jaar 2018. Dit valt naar verwachting samen met behandeling van het wetsvoorstel door het Parlement.

Bijlage 1 – Juridische context

De Nitraatrichtlijn schrijft voor dat Lidstaten elke vier jaar een actieprogramma indienen (art. 5, tweede en vijfde lid). Indien het nodig is om de doelen van de Nitraatrichtlijn te halen moeten Lidstaten ook aanvullende maatregelen nemen (art. 5, vijfde lid). In het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn (6^e AP) heeft Nederland toegezegd dat de plafonds (productiecijfers over het jaar 2002) in de Meststoffenwet worden vastgelegd. Dit zal onderdeel zijn van de wijziging van de Meststoffenwet waarmee ook andere maatregelen uit het 6^e AP in de wet worden vastgelegd. De beoogde inwerkingtredingsdatum van deze wetswijziging is 1 januari 2020. De plafonds worden gehandhaafd via de bestaande stelsels van varkens- en pluimveerechten en door het stelsel van fosfaatrechten voor de melkveehouderij.

In de derogatiebeschikking die op 31 mei jl. aan Nederland is verleend, is opgenomen dat Nederland ervoor moet zorgen dat de totale productie van dierlijke mest, zowel wat stikstof als wat fosfaat betreft, het niveau van het jaar 2002 niet overschrijdt. In nieuwe wetgeving tot uitvoering van het zesde Nederlandse actieprogramma moet derhalve worden voorzien in een bindend plafond voor de productie van dierlijke mest dat niet mag worden overschreden, en dat in geval van overschrijding waar nodig aan individuele landbouwers kan worden tegengeworpen.

Het niet vastleggen van de maatregelen uit het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn in wet- en regelgeving kan leiden tot een ingebrekestelling van de Europese Commissie. Indien NL zich niet houdt aan handhaving van de plafonds, conform de verleende derogatie van 31 mei jl., kan dit gevolgen hebben voor de aan Nederland verleende derogatie (2018-2019) (mogelijke intrekking) en de verlenging (2020-2021) daarvan.

De totstandkoming van het 6e AP is een resultante van een proces van 1,5 jaar waarin met een groot aantal organisaties en medeoverheden is gesproken over hun voorstellen over de invulling van het 6^e AP. In het kader van de verplicht doorlopen milieueffectrapportage-procedure is gedurende zes weken een ieder in de gelegenheid gesteld op het ontwerp 6^e AP een zienswijze in te dienen.

De Tweede Kamer is in 2017 met enige regelmaat geïnformeerd over de voortgang van de totstandkoming van het actieprogramma, waaronder de vastlegging van de plafonds en de naleving ervan. De maatregel is dan ook niet nieuw.

Het niet-handhaven op de plafonds kan, naast de eerder genoemde risico's, leiden tot een risico voor de implementatie van de overige maatregelen uit het 6^e AP doordat deze maatregelen nu als onderhandelbaar kunnen worden gezien.

Eveneens kan dit gevolgen hebben voor de herbezinning op het mestbeleid en de (mogelijke) stelselherziening. Er wordt aan de voorkant veel inspanning geleverd om tot draagvlak met de maatschappij te komen. De daadwerkelijke implementatie van de uitkomst van de herbezinning kan evenwel tot een andere uitkomst leiden.

Hieronder zijn de relevante teksten weergegeven.

Zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn 2018 -2021 (33037, nr. 250, 22-12-2017)

5.7.1 Maximering mestproductie

Sinds 2006 is de mestproductie door de veehouderij in Nederland gemaximeerd, uitgedrukt in 172,9 miljoen kilogram fosfaat en 504,4 miljoen kg stikstof⁸⁶. Dit plafond is doorvertaald naar sectorale plafonds voor de varkens-, pluimvee- en melkveehouderij:

- Varkens: 39,7 miljoen kilogram fosfaat; 99,1 miljoen kg stikstof;
- Pluimvee: 27,4 miljoen kilogram fosfaat; 60,3 miljoen kg stikstof;
- Melkvee: 84,9 miljoen kilogram fosfaat; 281,8 miljoen kg stikstof.

Deze plafonds komen overeen met de productiecijfers over het jaar 2002. De plafonds worden gehandhaafd via de bestaande stelsels van varkens- en pluimveerechten en vanaf 1 januari 2018 het stelsel van fosfaatrechten voor de melkveehouderij (zie 5.7.2). De plafonds en bijbehorende rechtenstelsels vormen een belangrijk kader voor de ontwikkeling van de veehouderij in Nederland. Gedurende de looptijd van het zesde actieprogramma blijft dit kader onverkort van kracht.

Hoewel de sectorplafonds al geruime tijd worden toegepast, zijn deze niet vastgelegd in wet- en regelgeving. Om maximale duidelijkheid en transparantie te bieden over het bestaan van de sectorplafonds en de hoogte daarvan, zal de Nederlandse regering de plafonds in de Meststoffenwet vastleggen. Dit zal onderdeel zijn van de wijziging van de Meststoffenwet waarmee ook andere maatregelen uit dit actieprogramma in de wet worden vastgelegd. De beoogde inwerkingtredingsdatum van deze wetswijziging is 1 januari 2020.

5.5.3.4 Randvoorwaarden van de pilot mineralenconcentraat

Indien op het niveau van de Europese Unie op basis van het genoemde onderzoek van het Joint Research Centre de conclusie wordt getrokken dat uit dierlijke mest hoogwaardige stikstofmeststoffen gemaakt kunnen worden die in het kader van de Nitraatrichtlijn niet beschouwd hoeven te worden als mest die meetelt voor de stikstofgebruiksnorm voor dierlijke mest uit de Nitraatrichtlijn van 170 kg stikstof per hectare, dan zal in overleg met de Europese Commissie worden bepaald of en onder welke voorwaarden de aldus uit dierlijke mest geproduceerde stikstofmeststof in dat geval niet mee te hoeft te tellen voor bepaling van de naleving van het mestproductieplafond als bedoeld in §5.7.1. Het zal dan in elk geval moeten gaan om meststoffen die een hoge stikstofwerking hebben, vergelijkbaar met stikstofkunstmest, en die een vergelijkbaar risico opleveren op verontreiniging van grond- en oppervlaktewater of andere milieucompartimenten met andere stoffen, als stikstofkunstmeststoffen.

Brief aan TK 33037 nr. 222, 7 november 2017

Een belangrijk punt van discussie is of, en zo ja op welke wijze en onder welke voorwaarden, Nederland een nationaal plafond voor de mestproductie vastlegt. Het nu geldende plafond van 172,9 miljoen kilogram fosfaat is vastgelegd in de derogatiebeschikking die loopt tot en met 31 december 2017. De Europese Commissie stelt het nationaal vastleggen van een plafond als voorwaarde voor het verkrijgen van een nieuwe derogatie. Vanzelfsprekend heb ik zelf ook punten die ik in het zesde actieprogramma tot uiting wil laten komen. De besprekingen hierover zijn gaande en worden de komende periode voortgezet. Uiteindelijk moet dit leiden tot een samenhangend pakket waarover uw Kamer zich kan uitspreken.

Brief aan TK 33037 nr. 226, 18 oktober 2017

De afgelopen maanden is er intensief overleg gevoerd tussen mijn ministerie en de Europese Commissie over het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn, de invoering van het fosfaatrechtenstelsel voor melkveebedrijven per 1 januari 2018 en een nieuwe derogatie. Zoals ik heb aangegeven in mijn brief van 7 september jl. (Kamerstuk 33 037, nr. 222) stelt de Europese Commissie als voorwaarde voor een nieuwe derogatie dat het mestproductieplafond (uitgedrukt in 172,9 miljoen kilogram fosfaat en 504,4 miljoen kilogram stikstof) dat nu is vastgelegd in de derogatiebeschikking die loopt tot en met 31 december 2017, op nationaal niveau wordt vastgelegd. Het ontwerp zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn voorziet hierin. Onderdeel hiervan is het instandhouden van de doorvertaling naar sectorale plafonds voor de varkens-, pluimvee- en melkveehouderij en de bijbehorende stelsels van dierrechten voor varkens en pluimvee en fosfaatrechten voor melkvee (beoogde inwerkingtreding per 1 januari 2018). Het ontwerp actieprogramma is op 13 oktober jl. gepubliceerd in het kader van de milieueffectrapportageprocedure en eenieder kan hierop gedurende zes weken een zienswijze indienen.¹ Samen met de Europese Commissie acht het kabinet het cruciaal dat de overschrijding van het fosfaatproductieplafond die zich in 2015 en 2016 heeft voorgedaan, teniet wordt gedaan en in de toekomst wordt voorkomen. De sectorale plafonds en bijbehorende rechtenstelsels zijn hierin bepalend.

Derogatiebeschikking C(2018) 3222, 31 mei 2018

Overweging 14

Nederland moet ervoor zorgen dat de belasting van waterlichamen als gevolg van de groeiende omvang van de veestapel en de bijbehorende productie van dierlijke mest niet toeneemt. Daartoe moet Nederland ervoor zorgen dat de totale productie van dierlijke mest, zowel wat stikstof als wat fosfaat betreft, het niveau van het jaar 2002 niet overschrijdt. In nieuwe wetgeving tot uitvoering van het zesde Nederlandse actieprogramma moet derhalve worden voorzien in een bindend plafond voor de productie van dierlijke mest dat niet mag worden overschreden, en dat waar nodig aan individuele landbouwers kan worden tegengeworpen.

Bijlage 2 – Nadere toelichting fosfaat- en stikstofproductie varkens en pluimvee

Varkenssector

- In de varkenshouderij zijn vorig jaar eenmalig maatregelen genomen om het fosforgehalte in mengvoer te beperken. Ondernemers kregen hiervoor een subsidie. Mestverwerking kan ertoe leiden dat er minder gestuurd wordt op mineralen, omdat bewerkte producten worden gewaardeerd op mineralengehalte. Hierdoor kan de fosfaatexcretie juist toenemen.
- De aantallen varkens worden onderscheiden naar diercategorie en uitgedrukt in varkensseenheden. Voor de verschillende diercategorieën zijn verschillende hoeveelheden varkensseenheden nodig. Voor fokzeugen wordt bijvoorbeeld uitgegaan van een zeug en haar biggen tot 6 weken of tot 25 kilogram. Het aantal biggen per zeug en het aantal worpen per zeug is de afgelopen jaren toegenomen. Dit leidt tot een grotere excretie per fokzeug.
- Bij de aan- en afvoer van een zeug wordt het gewicht vastgelegd. Er zijn jaarlijks verschillen in het gewicht onder meer doordat de vastlegging van mineralen in vlees verschilt.
- Het intrekken van de POR-ontheffingen zal in 2018 naar verwachting leiden tot een afname fosfaat- en stikstofexcretie ten opzichte van voorgaande jaren.
- De warme sanering van de varkenshouderij zal leiden tot een afname van het aantal varkens in Nederland. Hierdoor is het risico dat in de varkenshouderij een overschrijding van het plafond zal plaatsvinden, gering.

Pluimveesector

- Er vindt een herberekening van de productie door pluimvee plaats op basis van het I&R- en KIP systeem. Het totale effect ervan kan op dit moment nog niet met zekerheid worden geduid. (Voor vleeskuikens zal naar verwachting een trendbreuk optreden.)
- De aantallen pluimvee (kippen en kalkoenen) worden onderscheiden naar diercategorie en uitgedrukt in pluimvee eenheden.
- Pluimveemest wordt over het algemeen verwerkt. Zoals bij de aanbidding van het 6e AP is aangegeven mag deze verwerkte mest van de Europese Commissie niet buiten beschouwing worden gelaten bij het vaststellen van de productie.
- Uit de gegevens van RVO blijkt dat dat productierechten voor pluimvee tot 110% worden benut. Een deel van de oorzaak kan liggen in de wijze van administreren (opgaven landbouwtelling rond Pasen) en het feit dat voor het houden van minder dan 250 pluimvee eenheden geen rechten nodig zijn.

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Auteur
10.2.e
T 06 10.2.e
5.1.2.e @minez.nl

Datum
2 november 2018

Kenmerk
DGAN-PAV / 18268101

BM18279984

Bijlage(n)

nota

Handhaving fosfaatrechtenstelsel

Parafenroute		
10.2.e 10.2.e	10.2.e 10.2.e	
10.2.e 10.2.e	10.2.e 10.2.e	10.2.e 10.2.e
BPZ-paraaf		

Aanleiding

Conform uw verzoek informeren we u hierbij over de handhaving van het fosfaatrechtenstelsel. Vanuit de sector (LTO, NMV, Netwerk GRONDig en IudK) is verzocht om in de handhaving van het fosfaatrechtenstelsel coultance te betrachten. De Tweede Kamer heeft in het SO fosfaatrechten van 19 oktober jl. de vraag gesteld welke consequenties er voor melkveehouders zullen zijn wanneer zij aan het eind van het kalenderjaar meer fosfaat produceren dan waarvoor zij rechten hebben en hoe we om gaan met de handhaving. Met deze nota wordt u geadviseerd over de wijze waarop u hierop kunt reageren.

Advies

- In de sector lijkt het beeld te leven dat na afloop van het kalenderjaar iedere veehouder met een kleine overschrijding van zijn fosfaatrechten een zware straf tegemoet kan zien. In werkelijkheid zal de NVWA op basis van een risicoanalyse bij een beperkte hoeveelheid bedrijven (zeker gelet op het totaal) inspecties uitvoeren, waarna al dan niet proces verbaal wordt opgemaakt en het OM zal besluiten om al dan niet tot vervolging over te gaan. De capaciteit van de NVWA en het OM hiervoor is beperkt.
- We zullen echter behoedzaam moeten zijn in wat we hierover wel en niet communiceren. Enerzijds om anticiperend gedrag van ondernemers te voorkomen en anderzijds omdat dit al snel raakt aan de handhavingspraktijk, wat de bevoegdheid van de NVWA en het OM is. U kunt wel in voorlichtende zin schetsen hoe het systeem van nalevingstoezicht en handhaving eruit ziet en daarbij het belang aangeven van het stelsel en de handhaving. U kunt echter niet aan de NVWA en het OM voorschrijven hoe zij met hun wettelijke bevoegdheden moeten omgaan (en dus de mate waarin zij coultance zouden moeten betrachten).
- Een aantal van de verzoeken die vanuit de sector zijn gedaan, vereisen een wetwijziging. Deze zijn voor de langere termijn te overwegen, maar bieden voor dit kalenderjaar geen soelaas.

Ontvangen BBR

- Graag bespreken we met u wat een verstandige communicatielijn is. Vervolgens zullen we antwoordbrieven aan de sectorpartijen opstellen en aan u voorleggen.

Kenmerk
DGAN-PAV / 18268101

Kernpunten

- De NVWA gaat over de controle op de naleving van het uitbreidingsverbod, het OM gaat over de vervolging en de strafrechter gaat over de straf(maat).
- In de sector lijkt het beeld te bestaan dat alle (kleine) overtredingen beboet zullen worden en dat daarmee een groot aantal ondernemers een strafblad zal krijgen en zelfs in de gevangenis kan belanden. Dat hangt in de praktijk af van de pakkans en het interventiebeleid. Het is niet mogelijk om iedereen op grote schaal te controleren. De NVWA zal via een risicogerichte benadering controleren of de productie van dierlijke meststoffen door melkvee op een bedrijf niet groter is dan het op het bedrijf rustende fosfaatrecht.
- De capaciteit van de NVWA voor de controles is beperkt en komt neer op ca. 400 fysieke inspecties. De meeste inspecties worden geselecteerd vanwege fosfaatrechten en daarnaast kunnen er inspecties plaatsvinden tegelijk met andere meststoffencontroles.
- In de praktijk zullen zowel RVO als NVWA dus prioriteren in het toezicht op de naleving, dat het startpunt voor de handhaving vormt. Wel is het zo dat ook indien bij een inspectie van de NVWA slechts een kleine overtreding wordt geconstateerd, een proces verbaal wordt opgemaakt en aan het OM wordt overhandigd.
- Overtredingen zijn alleen strafrechtelijk te handhaven. Na constatering van een overtreding door de NVWA is het daarom aan het OM om al dan niet tot vervolging over te gaan. De verwachting is dat dit neerkomt op een vervolging van vooral de grootste overtreders. Een ambtelijk overleg met het OM over hun inzet en capaciteit staat gepland op 15 november. We zullen u informeren over de uitkomsten van dit gesprek.
- Vanuit de sector is gevraagd om coulance te betrachten bij de handhaving. Coulance binnen de handhaving van het wettelijk stelsel is aan de NVWA en het OM. Een aantal van de voorstellen van de sectororganisaties reikt buiten het wettelijk stelsel en vereist een wetswijziging.

Toelichting

Handhaving van het fosfaatrechtenstelsel in de praktijk

- De strafrechtelijke handhaving van het uitbreidingsverbod (artikel 21 Meststoffenwet) vindt plaats via de Wet op de economische delicten waarbij het OM op grond van het opportuniteitsbeginsel beslist over al dan niet vervolgen van door de NVWA geconstateerde overtredingen.
- RVO selecteert in samenwerking met de NVWA via analyse en selectie bedrijven waarbij het risico bestaat dat meer fosfaat wordt geproduceerd dan het op het bedrijf rustende fosfaatrecht. RVO baseert zich hiervoor in beginsel op de gegevens uit het I&R systeem en op gegevens die de zuivelondernemingen in februari leveren. RVO kan daarom op zijn vroegst pas begin maart een selectie aan de NVWA leveren.
- De NVWA is belast met het toezicht op de naleving van het uitbreidingsverbod. Zij dient daar uitvoering aan te geven. De NVWA analyseert de gegevens, waarna risicogericht de controles worden uitgezet.

Indien de NVWA een bedrijf bezoekt waar nog procedures lopen zal de NVWA handhaven op grond van de initiële beschikking en de besluiten die zijn genomen met betrekking tot het overdragen van rechten.

- Naast de risicogerichte controle kan een overtreding van het uitbreidingsverbod ook worden vastgesteld bij andere inspecties op de mestwetgeving. De NVWA mag bij deze controles meerdere jaren terugkijken. Dit zal het eerste jaar niet gebeuren omdat het stelsel pas per 01-01-2018 van kracht is.
- Indien de NVWA een overtreding constateert wordt een proces verbaal opgemaakt en aan het OM doorgegeven. Het OM beslist of wordt overgegaan tot vervolging en welke strafeis wordt gehanteerd. De strafrechter beslist of een straf wordt opgelegd en bepaalt de straf.
- In geval van een overtreding bedraagt de straf ten hoogste een jaar hechtenis, een taakstraf of een geldboete van ten hoogste € 20.750,- (indien het om een rechtspersoon gaat kan de boete max € 83.000,- bedragen). In geval van opzet kan ten hoogste zes jaar gevangenisstraf, een taakstraf of een geldboete van ten hoogste € 83.000,- worden opgelegd (indien het om een rechtspersoon gaat kan de boete max € 830.000,- bedragen). Daarnaast kan het OM de rechter ook vragen het voordeel weg te nemen dat de ondernemer heeft verkregen met het houden van meer melkvee dan was toegestaan.
- Bij het bepalen van de hoogte van de straf zal de rechter alle relevante omstandigheden meewegen. De ervaring met de dierrechtenstelsels voor varkens en pluimvee leert ons dat door de rechter doorgaans alleen boetes worden opgelegd en geen vrijheidsstraffen.
- U heeft zelf ook nog de bevoegdheid om voor een individueel bedrijf (RVO te mandateren om) een zogenaamd dagplafond in te stellen voor het te houden melkvee op dat bedrijf (artikel 22a Meststoffenwet). De NVWA houdt dan toezicht op de naleving van het dagplafond. In de praktijk zal dit alleen aan de orde zijn bij extreme gevallen; dit jaar lijkt ons dat nog niet aan de orde.

Verzoeken vanuit de sector

Vanuit de sector worden verschillende bezwaren opgeworpen op basis waarvan men van mening is dat LNV coulance moet betrachten in de handhaving.

- Ten eerste bezwaren vanwege de huidige procedures:
  - Er lopen nog bezwaar- en beroepsprocedures, waardoor men nog geen zicht heeft op het definitieve op het bedrijf rustende fosfaatrecht.
  - Nog niet alle verzoeken in het kader van de knelgevallenvoorziening zijn behandeld, waardoor men nog niet weet of men hiervoor in aanmerking komt.
  - Men verkeerde in de veronderstelling dat er nog ontheffingen in het kader van de fosfaatbank zouden worden toegekend.
- Ten tweede bezwaren van meer structurele aard:
  - Externe omstandigheden, waaronder weersinvloeden, kunnen de melkproductie beïnvloeden. Bij een gemiddeld bedrijf zou dit (volgens de NMV) in enig jaar 100 a 150 kilogram fosfaat kunnen schelen.
  - De overgang van jongvee naar melkkoe is niet altijd voorspelbaar, maar heeft wel invloed op de afrekening.

- Vanwege het feit dat wordt uitgegaan van het gemiddeld aantal dieren dat in een kalenderjaar wordt gehouden, betekent bijsturen aan het einde van het jaar dat relatief meer dieren moeten worden afgevoerd.
- Koop en lease zijn vanwege de 10% afroaming minder aantrekkelijk als bijsturingsmechanismen.

De sector doet verschillende voorstellen:

Coulancetermijn

- Netwerk GRONDig heeft verzocht om een coulancetermijn voor de verantwoording van het fosfaatjaarplafond 2018. Met het oog op de lopende bezwaar- en beroepsprocedures. Een coulancetermijn geeft ondernemers de ruimte om meer vee te houden dan het op het bedrijf rustende fosfaatrecht, om zodoende uitspraken in bezwaar of beroep af te wachten.
- Reactie: Een coulancetermijn met het oog op lopende bezwaar- en beroepsprocedures is niet mogelijk. De Meststoffenwet kent namelijk geen opschortingsgrond. De ondernemer dient rekening te houden met de initiële beschikking en de besluiten die genomen zijn met betrekking tot het overdragen van rechten. Het vooruitlopen op uitkomsten van bezwaar en beroep of speculeren op verkrijgen van eventuele ontheffingen behoort voor risico van de ondernemer te blijven.

Structurele marge

- Netwerk GRONDig vraagt om een structurele marge van 5% met betrekking tot het fosfaatjaarplafond.
- Innovatief uit de Knel heeft verzocht om een vereveningsmogelijkheid van 5% met betrekking tot fosfaatrechten over 2018, met het oog op de verwachting dat de fosfaatproductie in 2018 onder het plafond zal blijven.
- Reactie: Een marge van bijvoorbeeld 3% met een maximum van 100 kg fosfaat per bedrijf zal bij een leaseprijs van € 60,- per kg fosfaat neerkomen op een speling van ca. € 6.000,- per bedrijf. Een structurele marge betekent feitelijk dat ondernemers meer fosfaat mogen produceren dan het op het bedrijf rustende fosfaatrecht. Dit betekent dat er potentieel meer fosfaat (en stikstof) wordt geproduceerd dan het sectorale productieplafond. Hiermee ontstaat het risico op een generieke korting. Deze korting zal gegeven de wet worden opgelegd aan alle niet grondgebonden melkveehouders. Ook aan de ondernemers die een dergelijke marge niet benutten. In de praktijk zal met de risicogerichte handhaving waarschijnlijk wel een marge gehanteerd worden, maar het is risicovol hierover te communiceren omdat veehouders hierop kunnen gaan anticiperen en omdat dit raakt aan bevoegdheid van de NVWA en het OM.

Aankopen rechten in het volgende kalenderjaar en rekening courant

- De NMV doet het verzoek om transacties in fosfaatrechten tot 31 januari mee te rekenen in het voorgaande kalenderjaar, om bedrijven zo meer mogelijkheden te bieden bij te sturen.

- Daarnaast pleit de NMV voor een 'rekening courant systeem' waarbij ondernemers geringe over- of onderschrijdingen mee kunnen nemen naar het volgende kalenderjaar.
- Reactie: Beide voorstellen betekenen dat moet worden afgeweken van de wettelijke systematiek dat wordt afgerekend per kalenderjaar. De rechten moeten in het betreffende kalenderjaar zijn geregistreerd, wel wordt bij transacties die aan het eind van het jaar ingediend worden uitgegaan van de datum van melding bij RVO en dat is uiterlijk 31 december. Een rekening courant systeem zal daarnaast niet te handhaven zijn, omdat de afrekening per kalenderjaar de basis van het fosfaatrechtenstelsel is. Het stelsel is bedoeld om te voorkomen dat er meer wordt geproduceerd dan toegestaan. Dit is dus niet achteraf te regelen. Een ondernemer moet daar vanaf het begin van het jaar al op "sturen".

Tot slot

- Er zijn ook veel ondernemers die het aantal melkkoeien wel in overeenstemming met het aantal rechten hebben gebracht, met grote financiële gevolgen. Deze bedrijven worden indirect gestraft als niet wordt gehandhaafd. Verder dient ook rekening te worden gehouden met de precedentwerking van eventuele coulance in de handhaving.
- De voorstellen vanuit de sector geven de ondernemers de ruimte om meer fosfaat te produceren dan ze mogen. Mochten we (één van deze) voorstellen – voor zover binnen de wettelijke kaders al mogelijk – toestaan dan zullen er weinig ondernemers zijn die deze ruimte niet gaan benutten. Dat brengt een risico met zich mee voor de borging van de plafonds en voor de staatssteuningtoedeling.
- Dat neemt niet weg dat de NVWA een handhavingsbeleid hanteert waarin prioriteringen worden gesteld in het kader van doelmatige handhaving. In de Memorie van Toelichting staat ook dat de inzet van de controlecapaciteit van de NVWA zal gebeuren op basis van een risicobenadering.
- Normaal gesproken houdt de NVWA bij het bepalen van de volgorde van de inspecties rekening met lopende bezwaar- en beroepsprocedures in het kader van de effectiviteit. Mocht alsnog een overtreding worden geconstateerd op grond van de initiële beschikking terwijl bij dit bedrijf nog een bezwaar- of beroepsprocedure loopt dan wordt door de NVWA wel een proces verbaal opgemaakt en aan het OM overhandigd. De verwachting is dat het OM deze zaken zal aanhouden tot sprake is van een einduitspraak. Dit wordt tijdens het overleg met het OM op 15 november aanstaande besproken.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Melkquotum - fosfaatrechten vraag DC
Datum: dinsdag 6 november 2018 20:56:17
Bijlagen: [Tijdslijn vanaf 2008 \(HOOFDPUNTEN\).docx](#)

10.2.e

10.2.e van DC moet woensdag aan de slag met een beeldverhaal over de tijdslijn. Hij heeft gevraagd of we de hoofdpunten uit het doc willen weergeven. Is nu te gedetailleerd voor waar hij mee aan de slag moet.

Concreet de vraag, zijn de geel gearceerde punten wat jullie betreft ook de meest cruciale momenten (of ben ik nog te uitgebreid) en daarnaast de vraag van 10.2.e of we aan kunnen geven op welke momenten er bestuurlijk overleg is geweest met de sector. Zodat duidelijk wordt dat dit niet alleen een feestje van de overheid is. Ik heb hier in groen een voorzet voor gedaan. Maar graag jullie opmerkingen daarbij.

Kunnen jullie ff laten weten of je hier aan toe komt morgenochtend?

Thanks 10.2.e

Tijdslijn fosfaatrechten

• INVOERING MELKQUOTUM

Vanaf 1984; Europees systeem van (koe)melkquotering. De melkquota waren ingevoerd omdat in de EU meer melk werd geproduceerd dan geconsumeerd. Deze overproductie was een direct gevolg van de subsidies in het kader van het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid.

De melkquota werden vastgesteld per individuele melkveehouder. Bij overschrijding van het nationale melkquotum betaalden melkveehouders die het op hun bedrijf rustende quotum overschreden een heffing: de superheffing. Het stelsel van melkquota beperkte de melkproductie en daarmee werd tevens (indirect) de mestproductie door melkvee begrensd.

- 8 september 2005; de eerste derogatiebeschikking (2006-2009). Het fosfaatproductieplafond is sindsdien van kracht.

• EERSTE DEROGATIE

2006-2009; de eerste derogatie voor Nederland, met fosfaatproductieplafond van totaal 172,9 miljoen kilogram per jaar (totale fosfaat- en stikstofproductie in Nederland, van alle dierssectoren bij elkaar en ongeacht het type veehouderij). Dit is het feitelijke productieniveau van 2002.

• EUROPEES BESLUIT AFSCHAFFING MELKQUOTUM

In 2008; is in Europees verband besloten de melkquotering te laten vervallen per 1 april 2015.

- 2010-2013; de tweede derogatiebeschikking is licht gewijzigd ten opzichte van de eerste. Het fosfaatproductieplafond blijft van kracht.

OVERLEG MET SECTORPARTIJEN OVER AFSCHAFFING MELKQUOTUM?

• GEEN WETTELIJKE BORGING/ VERANTWOORDELIJKHEID SECTOR/ WAARSCHUWING

12 december 2013; per brief is aan de Kamer aangekondigd dat na afloop van de melkquotering in eerste instantie geen nieuwe wettelijke borging wordt geïntroduceerd. Voor de motivatie wordt gekeken naar het rapport van PBL en WUR, waarin wordt aangegeven dat de voorziene groei van de melkproductie niet zal leiden tot een verhoogde fosfaatproductie.

De verantwoordelijkheid om binnen de milieuraandvoorwaarden te produceren wordt bij het bedrijfsleven neergelegd. LTO en NZO kondigen hiertoe aan maatregelen te introduceren die er toe moesten leiden dat de fosfaatproductie in de melkveehouderij onder het niveau van 2002 (84,9 miljoen kilogram) zou blijven. Het "early warning" systeem, verlaging van de fosfaatgehalten in het voer en verplicht gebruik van de Kringloopwijzer door melkveehouders bij een dreigende overschrijding van het fosfaatproductieplafond.

In de brief van 12 december 2013 wordt aangegeven dat wanneer uit de monitoring van de mestmarkt blijkt dat de feitelijke fosfaatproductie in enig jaar het plafond van 2002 overschrijdt, nadere productiebegrenzende maatregelen aan de orde zijn.

- 2014-2017; de derde derogatie. Het fosfaatproductieplafond blijft van kracht.

• OVERSCHRIJDING FOSFAATPRODUCTIEPLAFOND

2014; Overschrijding van het fosfaatproductieplafond van de melkveesector (doordat de melkveestapel is uitgebreid). Ondernemers sorteren voor op afschaffen melkquotum.

- 2015; 42% van de melkveesector (8.353 bedrijven) is in 2015 grondgebonden. Grondgebonden bedrijven kunnen (dankzij de derogatie) al hun mest kwijt op de door hen gebruikte grond en hebben zelf dus geen mestoverschot. Zonder de derogatie zullen circa 2.000-4.000 van deze bedrijven niet langer grondgebonden zijn.
- 2015; overschrijding derogatieplafond van de melkveesector en overschrijding van het nationale derogatieplafond.
  - In de periode 2008-2015 is het aantal melk- en kalfkoeien met 11,3% toegenomen en het aantal stuks jongvee met 16,4%.
- 1 januari 2015; Wet verantwoorde groei melkveehouderij is van kracht. Deze wet verbindt aan groei van een melkveebedrijf de voorwaarde dat de uitbreiding van de fosfaatproductie wordt verwerkt, op eigen grond wordt afgezet of een combinatie van beide. Het fosfaatrechtenstelsel is er daarentegen op gericht om de productie van mest te beheersen en terug te brengen.

• MELKQUOTERING VERVALT

1 april 2015; melkquotering is vervallen.

OVERLEG SECTORPARTIJEN OVER NOODZAAK MAATREGELEN

• AANKONDIGING REGULERING FOSFAATPRODUCTIE

2 juli 2015; aankondiging regulering fosfaatproductie melkveehouderij, per brief aan de Tweede Kamer.

- Peildatum 2 juli 2015

• OVERSCHRIJDING FOSFAATPRODUCTIEPLAFOND

2016; overschrijding fosfaatproductieplafond van de melkveesector en overschrijding van het nationale fosfaatproductieplafond uit de derogatiebeschikking.

- Volgens de Landbouwtelling is de melkveestapel in 2016 ten opzichte van 2015 opnieuw met 3% gegroeid.
- 3 maart 2016; uitleg fosfaatrechtenstelsel en fosfaatreductie, per brief aan de Tweede Kamer.
  - Bedrijven krijgen een hoeveelheid fosfaatrechten toegekend die gelijk staat aan het aantal gehouden stuks melkvee op 2 juli 2015 en de op de gemiddelde melkproductie per koe gebaseerde forfaitaire fosfaatexcretie die volgt uit de Meststoffenwet. Groei van de veestapel die na 2 juli 2015 heeft plaatsgevonden, wordt niet vertaald in fosfaatrechten.
  - Er zal sprake zijn van een generiek afromingspercentage voor alle bedrijven.

• WETSVOORSTEL FOSFAATRECHTEN NAAR TWEDE KAMER

8 september 2016; wetsvoorstel 'Wijziging van de Meststoffenwet in verband met de invoering van een stelsel van fosfaatrechten' is aan de Tweede Kamer gestuurd.

- De Europese Commissie heeft aangegeven dat sprake zou zijn van ongeoorloofde staatsteun, onder de in 2016 geldende omstandigheden van het stelsel. De invoering van het fosfaatrechtenstelsel werd daarom opgeschort tot 1 januari 2018.

OVERLEG SECTORPARTIJEN OVER AANPAK FOSFAATREDUCTIE

• FOSFAATREDUCTIEPLAN (GEZAMENLIJK MET SECTOR)

1 maart 2017 t/m 31 december 2017; fosfaatreductieplan

- in overleg met ZuivelNL, LTO Nederland, de Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO) en de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) zijn vertegenwoordigd.
- Door middel van financiële prikkels werd een verkleining van de melkrundveestapel gestimuleerd.

• FOSFAATPRODUCTIE ONDER PLAFOND

2017; totale fosfaatproductie over geheel 2017 is 167,9 miljoen kilogram fosfaat en door de melkveehouderij 85,2 miljoen kilogram.

- De fosfaatproductie door de melkveehouderij op 31 december 2017 is 82,6 miljoen kilogram.

• VIERDE DEROGATIE

2018-2019; de vierde derogatie, Fosfaatproductieplafond is van kracht.

• FOSFAATRECHTENSTELSEL GEIMPLEMENTEERD

1 januari 2018; invoering fosfaatrechtenstelsel melkveehouderij in NL.

- Op basis van de forfaitaire productie van dierlijke meststoffen op de peildatum is het 'forfaitaire fosfaatrecht' van een melkveebedrijf vastgesteld.
  - Met uitzondering van grondgebonden bedrijven en bedrijven met een relatief klein mestoverschot, wordt een (generieke) korting van 8,3% op dat fosfaatrecht toegepast. Nb. Aanvankelijk was voorzien in een lager kortingspercentage, maar de regelingen voor knelgevallen en de uitzondering voor grondgebonden bedrijven hebben geleid tot een hoger generiek kortingspercentage.
  - Het fosfaatrecht van bedrijven die behoren tot één van de knelgevallencategorieën is verhoogd (verzoeken hiervoor konden worden ingediend t/m 1 april 2018).
- 29 maart 2018; aan de Kamer gecommuniceerd dat het aantal toegekende fosfaatrechten zich boven het fosfaatproductieplafond voor de melkveehouderij (84,9 miljoen kilogram) bevindt. Brussel kijkt naar het aantal uitgegeven rechten ipv de werkelijke productie.
  - 16 mei 2018; wijziging knelgevallenvoorziening voor starters.
  - 26 juni 2018; de goedkeuringsbeschikking van de Europese Commissie ten aanzien van de wijziging van de Meststoffenwet in verband met de invoering van een stelsel van fosfaatrechten is op de website van de Europese Commissie gepubliceerd.
  - 26 sep 2018; regiezitting CBb om een aantal veelvoorkomende thema's en beroepsgronden in één keer te behandelen aan de hand van een aantal representatieve zaken.
  - 17 oktober 2018; einduitspraak CBb, al het melkvee dat op enig moment op 2 juli 2015 op een bedrijf is gehouden moet meetellen.
  - 2018; Prognose CBS is dat we in 2018 onder het fosfaatproductieplafond zitten.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: Input fosfaatrechten voor overleg kabinetschef Hogan
Datum: donderdag 8 november 2018 18:17:17

Ter info. Prima dus.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <@minlnv.nl>
Datum: 8 november 2018 om 17:47:46 CET
Aan: 10.2.e <@minez.nl>
Onderwerp: Antw.:^[FSI] Input fosfaatrechten voor overleg kabinetschef Hogan^[PDI]

Hoi 10.2.e,

Dank voor de informatie.

Kon ik goed gebruiken tijdens het overleg met DG AGRI en 10.2.e. Men is zich volledig bewust van onze positie en wat er evt komen gaat vanuit de sector. Over en weer de goede samenwerking benadrukt.

Gr. 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 7 nov. 2018 om 18:13 heeft 10.2.e <@minez.nl> het volgende geschreven:

10.2.e,

Zoals gisteren besproken, zie bijgaand nog een beknopte voorbereiding wat betreft fosfaatrechten voor je gesprek met de kabinetschef van 10.2.e morgen. (Het lukte in de tijd helaas niet om dit nog onderdeel te laten zijn van je bredere dossier, daarom nu apart per mail.)

Groeten,
10.2.e

<Voorbereiding SG kabinetschef 10.2.e.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @nvpluimveehouders.nl; 10.2.e @ltb.nl
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Monitor CBS fosfaat- en stikstofproductie
Datum: vrijdag 9 november 2018 14:15:14
Bijlagen: [DOMUS-18271656-v4-Brief aan NVP.PDF](#)
[DOMUS-18271661-v4-Brief aan LTO.PDF](#)

Beste 10.2.e ,

Een paar weken geleden hadden we een constructief overleg met NVP en LTO over o.a. de aankomende wijziging van de Meststoffenwet en het pluimveerechtenstelsel. In dat overleg spraken we af dat de minister het besprokene per brief aan NVP en LTO zou bevestigen. Deze brieven zijn inmiddels verstuurd en wellicht ook al door jullie ontvangen. Voor de volledigheid heb ik ze bijgevoegd.

Ook heeft inmiddels het vervolgoeverleg plaatsgevonden met CBS en RVO over de nieuwe rekenmethodiek voor de monitoring van de fosfaat- en stikstofproductie. Ik was hier zelf niet bij, maar heb begrepen dat ook dit een constructief overleg was dat over en weer de nodige inzichten heeft opgeleverd.

Hierbij wil ik jullie graag laten weten dat de nieuwe monitor van het CBS inzake de fosfaat- en stikstofproductie vandaag einde middag gepubliceerd zal worden. Wat betreft de pluimveehouderij is de prognose van het CBS voor 2018 dat de sector onder de fosfaat- en stikstofplafonds zal blijven:

In onderstaande tabel is de prognose voor 2018 afgezet tegen de plafonds:

	Fosfaat (miljoen kilogram)		Stikstof (miljoen kilogram)	
	Excretie 2018	Productie plafond	Excretie 2018	Productie plafond
Melkvee	82,4	84,9	292,2	281,8
Varkens	37,3	39,7	96,9	99,1
Pluimvee ¹	27,2	27,4	57,7	60,3
Overig ²	19,6	20,9	55	63,2
Nationaal	166	172,9	502	504,4

[1] Exclusief eenden

² Inclusief eenden

Dat de pluimveehouderij, in tegenstelling tot de eerdere prognoses van het CBS voor dit jaar, nu onder het plafond blijft, heeft twee oorzaken. Ten eerste de nieuwe rekenmethodiek die een realistischer beeld geeft van de pluimveestapel. Ten tweede hebben we het CBS gevraagd om de categorie eenden apart in beeld te brengen. Het pluimveerechtenstelsel is immers niet van toepassing op eenden. Mede in het licht van de aankomende wijziging van de Meststoffenwet waarmee de sectorplafonds worden vastgelegd, hebben we het CBS gevraagd voor de pluimveehouderij specifiek de fosfaat- en stikstofproductie in beeld te brengen voor zover die ook onder het pluimveerechtenstelsel valt. Met andere woorden, we hebben geprobeerd om de CBS-prognose zo zuiver mogelijk te laten aansluiten op de fosfaat- en dierrechtenstelsels.

We vinden het gepast dat jullie de cijfers vooraf weten, zodat jullie deze niet uit de media

vernemen en hierdoor verrast worden. Ik wil jullie nadrukkelijk verzoeken deze cijfers strikt vertrouwelijk te behandelen totdat de minister de Tweede Kamer hierover heeft geïnformeerd en het CBS de cijfers heeft gepubliceerd. Dat zal vanmiddag om 17.00u gebeuren.

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: fosfaatrechten in het kort voor DC
Datum: dinsdag 27 november 2018 13:03:24
Bijlagen: [Fosfaatrechtenstelsel in het kort \(rev\).docx](#)

10.2.e,

Kun jij nog ff met ons meelezen op dit tekstje van DC, dan kan 10.2.e het aan het doorzetten.

Thanks!

Fosfaatrechtenstelsel in het kort

Sinds 1 januari 2018 is het stelsel van fosfaatrechten in Nederland van kracht. Met dit stelsel wordt de productie van mest van melkvee beperkt. Het stelsel van fosfaatrechten geldt voor al het melkvee, agrarische ondernemers moeten voor hun melkvee beschikken over voldoende fosfaatrechten.

De ruim 25.000 bedrijven met melkvee hebben per 1 januari 2018 een hoeveelheid fosfaatrechten toegekend gekregen op basis van het aantal gehouden melkkoeien op 2 juli 2015 (de datum waarop het stelsel werd aangekondigd), minus een generieke reductie van 8,3% voor niet grondgebonden bedrijven. Deze korting was nodig om de fosfaatproductie onder het Europese maximum te krijgen. In deze 8,3% korting is ook 1% ruimte opgenomen voor zogenaamde knelgevallen. Melkveehouders die meer koeien willen houden, kunnen daarvoor fosfaatrechten kopen van melkveehouders die hun veestapel inkrimpen of hun bedrijf beëindigen.

Het fosfaatrechtenstelsel is er gekomen nadat de Nederlandse veehouderij in 2015 meer fosfaat had geproduceerd dan was toegestaan op basis van Europese afspraken. De grootste toename kwam destijds van de melkveehouderij waar de veestapel flink was gegroeid.

Huidige stand

We zitten nu bijna aan het eind van 2018. De meest ondernemers hebben in de loop van 2018 de hoeveelheid melkvee en de hoeveelheid fosfaatrechten op elkaar afgestemd. Voor diegenen die dit nog niet hebben gedaan resteert nog enige tijd tot het einde van het kalenderjaar.

Een groep ondernemers . geeft aan in de problemen te zijn gekomen als gevolg van het fosfaatrechtenstelsel. Daarbij zitten bijvoorbeeld ondernemers die op de peildatum van 2 juli 2015 nog bezig waren hun bedrijf uit te breiden. Zij krijgen nu minder rechten en kunnen dus minder vee houden dan waar ze bij hun bedrijfsuitbreiding op hadden gerekend. Hoewel ondernemers tot het einde van 2018 de tijd hebben om door middel van koop of lease de fosfaatrechten bij te kopen, is dat voor deze ondernemer financieel niet altijd mogelijk.

Voor deze groep is lang gezocht naar een oplossing, helaas zonder resultaat. Binnen de kaders van de Nederlandse en Europese wetgeving kunnen we niet zomaar extra rechten uitdelen aan boeren die in de problemen zitten.

Betrokken partijen

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voert de complete regeling uit voor de ruim 25.000 bedrijven met melkvee in Nederland. Zij hebben voor alle ondernemers een beschikking opgesteld met de vastgestelde hoeveelheid rechten. De handhaving van het fosfaatrechtenstelsel, is net als de handhaving van de dierrechtenstelsels, strafrechtelijk. Dat betekent dat de NVWA, het Openbaar Ministerie en de strafrechter allemaal een rol hebben bij de naleving van het stelsel.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: phosphate rights; questions Ms Schreijer-Pierik
Datum: dinsdag 4 december 2018 06:50:06

Ter info, het antwoord van de EC op de vragen van Annie Schrijer. Zal nog wel een week of 2 duren tot het openbaar wordt.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <minez.nl>
Datum: 3 december 2018 om 18:13:02 CET
Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>
Onderwerp: Antw.:^[FSI] phosphate rights; questions Ms Schreijer-Pierik^[PDI]

Nog niet gezien, maar prima zo wat mij betreft!

Grt 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 3 dec. 2018 om 16:35 heeft 10.2.e
10.2.e <@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Ha 10.2.e, had jij deze tekst al gezien? Hij lijkt mij afdoende, hoe zie jij dat?
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <@minbuza.nl>
Datum: 3 december 2018 om 16:06:31 CET
Aan: "10.2.e" <@minlnv.nl>
Onderwerp: FW: phosphate rights; questions Ms Schreijer-Pierik

10.2.e, hierbij de tekst zoals die in de ISC zou moeten gaan.

From: 10.2.e
Sent: maandag 26 november 2018 12:09
To: 10.2.e <@ec.europa.eu>
 <10.2.e <@ec.europa.eu>

Cc: 10.2.e @ec.europa.eu'

<10.2.e @ec.europa.eu>

Subject: RE: phosphate rights; questions Ms Schreijer-Pierik

Importance: High

Dear 10.2.e

I tried to get in touch with you this morning but did not succeed. In regard to the questions raised in my mail last Fri, I was in touch with 10.2.e and he confirmed that the answers to Mrs Schreijer-Pierik will be made public.

10.2.e referred to you for the details (when would the answer be publicized).

The issue for which I wanted to call you is the following:
In 2 Dutch publications (AD and Focus) the Dutch Minister of Agriculture is heavily criticized that she has been misleading the Parliament. To substantiate their claim they quote (wrongly) the Commission. This happened after we were in touch about the answers for Mrs Schreijer-Pierik.

It would help my Minister when the answers to Mrs Schreijer-Pierik will correct somehow the misquotes from the journalist concerned, in regard to the information provided by the Commission.
This could be done by a slight addition to the text prepared by DG COMP answering the questions of Ms Schreijer-Pierik as follows:

From the outset it should be clarified that it is the responsibility of the Dutch authorities to manage the system of tradable phosphate rights in line with the state aid decision (SA.46349, the 'Decision'). In the beginning of April 2018 the Dutch authorities have reported the Commission that certain issues had arisen concerning the allocation of rights to young cattle. According to the Dutch authorities these issues were caused by the unclear definition of young stock. The Commission understands that the Dutch authorities are working to resolve certain the issues that have arisen with the correct allocation of rights under the system, including the possible withdrawal of wrongly allocated phosphate rights.

In principle, non-dairy farms are not required to hold phosphate rights according to the approved state aid scheme since the scheme concerns the emissions from dairy cattle. When non-dairy farms keep dairy cattle then these animals would also require

phosphate rights. The same would also apply for young dairy cows, including calves or young cattle raised by any farm and destined to become dairy cows or otherwise destined to have a calf. We understand that the competent Dutch authorities are assessing these issues on a case by case basis.

The red text is the suggested additional text.

As I do not know how far the answers have progressed in the necessary procedure, please could you let me know asap:

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->When
the publication of the answers is expected?
<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->If it
would be possible to make this slight
amendment (to repair the misquote of the
Commission by the Dutch journalist)

I'm of course available to discuss this further. Sorry to be a bit pushy 10.2.e, but politically this is very important for my Minister.

Best regards,

5.1.2.e

10.2.e

10.2.e

Permanent Representation of the Kingdom of the Netherlands

Kortenberglaan 4-10, Brussels Belgium

10.2.e @minbuza.nl

www.eu-nederland.be

www.agroberichtenbuitenland.nl

From: 10.2.e

Sent: vrijdag 23 november 2018 13:28

To: '10.2.e @ec.europa.eu'

<10.2.e @ec.europa.eu>

Cc: 10.2.e @ec.europa.eu

Subject: RE: phosphate rights; questions Ms Schreijer-Pierik

Importance: High

Dear 10.2.e,

You remember we were in touch regarding the questions of Ms Schreijer-Pierik (MEP'r). Will the answer from the Commission to her be public or is that not the case? In case it will be public, when will this be the case?

(Just for you to know, we would appreciate when it would be public as the Commission answer is very clear and would help us to be publicly available).

Kind regards,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Permanent Representation of the Kingdom of the Netherlands

Kortenberglaan 4-10, Brussels Belgium

10.2.e @minbuza.nl

www.eu-nederland.be

www.agroberichtenbuitenland.nl

From: 10.2.e

Sent: woensdag 14 november 2018 12:27

To: 10.2.e @ec.europa.eu'

<10.2.e @ec.europa.eu>

Subject: phosphate rights; questions Ms Schreijer-Pierik

Importance: High

Dear 10.2.e

Pls find attached our comment on your last version as we just discussed by phone.

Best regards,

10.2.e

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of

any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: phosphate info for DG COMP
Datum: dinsdag 11 december 2018 18:15:19
Bijlagen: image001.jpg

10.2.e

Zie ter info hieronder. Heb met 10.2.e afgesproken dat hij alleen proces met 10.2.e bespreekt en aanbiedt dat we in januari bij hen langskomen om tussenstand toe te lichten. Dat worden ongetwijfeld weer leuke gesprekken.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: <10.2.e @ec.europa.eu>
Datum: 11 december 2018 om 15:34:17 CET
Aan: <10.2.e @minbuza.nl>, <10.2.e @minbuza.nl>
Kopie: 10.2.e @minez.nl>, <10.2.e @ec.europa.eu>, <10.2.e @ec.europa.eu>
Onderwerp: Antw.: phosphate info for DG COMP

Dear 10.2.e

In advance of our telcof tomorrow please see below a sample of questions we are getting from the NL which paint a not so nice picture..

Best
10.2.e

I would try to explain to you what happened in the Netherlands: many beef farmers sent me a copy of the letters they received from the Dutch authorities about the phosphate rights for their beef cattle. I saw many decision documents, both the first decision and the amended decision. The phosphate rights have been partially deleted and partially not. These beef farmers have nothing to do with dairy farming. Their young livestock is not intended for dairy farming but for beef cattle farming only. But beef farmers still received phosphate rights. Some of them asked to the Dutch authorities what they have to do with these phosphate rights. They were advised to sell them to dairy farmers.

There is major interest in phosphate rights by beef farmers I heard from some consultants. Only for the reason to sell these to dairy farmers. There are beef farmers who started a procedure to obtain (additional) rights, so they can sell these to dairy farmers.

I like to know if this is in accordance with the State Aid Rules and the agreements the European Commission made with the Dutch authorities (described in 'State Aid SA.46349 (2017 / N) - The Netherlands). Can you indicate if this is in accordance with the State Aid legislation?

The Netherlands have separate phosphate production caps for respectively dairy cattle/dairy farms and beef cattle/beef farms. In the implementation of the system of phosphate rights the Dutch authorities brought beef cattle (female livestock) under the phosphate production ceiling for dairy cattle/farms. Without correction of the ceilings for respectively dairy cattle and beef cattle.

In the Netherlands there is a lot of discussion about this state of affairs. Many farmers and their lawyers believe its in contrary to the State Aid rules to include beef cattle in the phosphate rights system. This does not appear to be the most appropriate way of proceeding. I would very much appreciate it when the European Commission can give her point of view on this case.

From: 10.2.e @minbuza.nl>
Sent: Monday, December 10, 2018 9:54 AM
To: 10.2.e @ec.europa.eu>
Cc: 10.2.e @ec.europa.eu>, 10.2.e @ec.europa.eu>
Subject: RE: phosphate info for DG COMP

Dear 10.2.e,

Of course I understand your reaction, but there is more to add to this simple figures as this is (huge) work in progress.
Shall we have telephone contact today? What time is convenient for you?

Best regards,
10.2.e

From: 10.2.e @ec.europa.eu>
Sent: vrijdag 7 december 2018 18:37
To: 10.2.e @minbuza.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @ec.europa.eu; 10.2.e @ec.europa.eu
Subject: RE: phosphate info for DG COMP

Dear 10.2.e,
Thanks for this – from the message I deduce is the following:

<!--[if SupportLists]--> • <!--[endif]-->Instead of remaining below 84.9 mill NL initially issued 85.5 mill rights due to the well-known reasons
<!--[if SupportLists]--> • <!--[endif]-->You then take the corrective measures as you explain – withdrawing some 0.75 mill rights
<!--[if SupportLists]--> • <!--[endif]-->But the result is that you now have even more rights in the market, 85.7 mill

<!--[if SupportLists]--> • <!--[endif]-->Unless I missed something this does not look to me like progress in the right direction

Best
10.2.e

From: 10.2.e @minbuza.nl>
Sent: Friday, December 7, 2018 5:29 PM
To: 10.2.e @ec.europa.eu>
Cc: 10.2.e @minez.nl>
Subject: FW: phosphate info for DG COMP

Dear 10.2.e

I want to inform you that Minister Schouten will send today a letter to Parliament, providing a detailed status of the phosphate tradable rights system. It is a lengthy letter (17 pages) and of course in Dutch. Therefore I want to share the main message with you through this mail.

In the letter, the Minister gives an overview of the status of implementation of the system as a whole. The main reason for sending the letter are questions in Parliament concerning the ongoing process of objection and appeal procedures. In the letter, the Minister also gives a reaction to several articles that were published in the media in the last couple of weeks.

Below, I point out some figures mentioned in the letter that are most relevant to you.

I recall that the phosphate system was approved by the Commission with a ceiling of 84.9 mln kg. We had detailed discussions throughout the Spring and Summer, when it became clear that 83.5 mln kg were made available to farmers. In these discussions we explained the reasons why this happened and discussed the way forward how to reduce the amount of rights in the market.

Hurdles on that way forward were:

- legal objections to the allotted rights by individual farmers (8076 farmers made legal objections)
- the so called problem cases, after assessing their case, may receive additional phosphate rights (2804 farmers concerned)

What helped us on that way forward:

- withdrawal of phosphate rights from young animal stock destined for beef production (currently $\pm$ 0.32 mln kg)
- withdrawal of phosphate rights from suckling cows (expectation $\pm$ 0.14 mln kg)
- creaming of (10% from every phosphate transaction) of traded phosphate rights (currently $\pm$ 0.3 mln kg)

The withdrawals of phosphate rights is not completely finished yet and the creaming off, with increasing trade in phosphate rights, will help us increasingly to bring it under the ceiling.

The balance of the hurdles and withdrawals is at the moment that there are 85.7 mln kg phosphate rights in the market. Ofcourse, the process of reducing rights in the market is still ongoing.

This is in a nutshell what the Minister communicates today with the Parliament. Please let me know when you have any question and of course I keep you fully informed about the progress we make.

Kind regards,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Permanent Representation of the Kingdom of the Netherlands

Kortenberglaan 4-10, Brussels Belgium

10.2.e @minku.nl

www.eu-nederland.be

www.agroberichtenbuitenland.nl

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @lto.nl; 10.2.e @xs4all.nl; 10.2.e @gmail.com;
 10.2.e @kpnplanet.nl; 10.2.e @najk.nl; 10.2.e @lto.nl; info@netwerkgrondig.nl
Cc: 10.2.e
 SecretariaatDGA
Onderwerp: DGA: Maandelijks overleg Fosfaatrechten
Datum: dinsdag 18 december 2018 06:22:14

Beste allen,

Vanwege de grote drukte voor Kerst zal het overleg over het fosfaatrechtenstelsel worden verzet naar de week van 7 januari a.s. Een nieuw vergaderverzoek volgt via het secretariaat van 10.2.e.

We zullen in ieder geval op de agenda zetten:

- Handhaving van het stelsel
- Openstellen fosfaatbank
- Traject aanpassing wet (aangekondigd bij maatregelen vleesvee)
- Stand van zaken wetsvoorstel implementatie 6e actieprogramma (vastleggen sectorplafonds)

Van LTO en NetwerkGrondig heb ik reeds input voor de agenda ontvangen. Mochten er vanuit NMV en NAJK onderwerpen zijn ter bespreking (naast bovenstaande punten) dan hoor ik het graag.

Vriendelijke groeten,

10.2.e

DGA: Maandelijks overleg Fosfaatrechten

Planning: woensdag 19 dec. 2018 van 10:00 tot 11:00

Locatie: Ministerie van LNV, Bezuidenhoutseweg 73, SG/DG zaal 2 (A-Zuid-1ste etage)

Den Haag

Genodigden: 10.2.e @lto.nl, 10.2.e @xs4all.nl,
 10.2.e @gmail.com, 10.2.e @kpnplanet.nl, 10.2.e
 @najk.nl, 10.2.e @lto.nl, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx
Datum: woensdag 19 december 2018 12:08:42

Hallo 10.2.e,

Reactie 10.2.e over konijnengier: Er waren in de periode 2015-2017 slechts 7 bemonsterde transporten met mestcode 91. Daarbij is ook nog de vraag of de mestcode wel goed is ingevuld. Mij lijkt het logisch om monsters te nemen.

Dus het zou goed zijn als er monsters worden genomen en geanalyseerd worden. Wie kan dat doen? Lijkt me niet iets voor de CDM.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: woensdag 19 december 2018 11:22
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

Hoi 10.2.e,

Zoals vanochtend besproken zijn er nog twee onderwerpen die we graag bij de actualisatie van de forfaits willen we betrekken.

De eerste ziet op het betrekken van een voorstel voor een forfait voor melkvee met een melkproductie van meer dan 10.624 kg per koe per jaar. De minister heeft afgelopen week in het AO toegezegd dat ze deze betreft bij de aanpassing van de forfaits, samen met een analyse van het aantal bedrijven dat hierboven zit.

Het tweede ziet op het forfait voor konijnengier (mestcode 91), waarover dit jaar al eerder contact is geweest.

Sector stelt dat forfait onjuist is vastgesteld.

Voor 2019 loopt notificatie voor een aanpassing Hierin is voorzien in een wijziging van forfaitaire gehalten van konijnmest met een drogestofgehalte van minder dan 2,5%, te weten:

drijfmest met ds < 2,5%	91	2,2	1,5
-------------------------	----	-----	-----

Er is uitgegaan dat het drogestofgehalte in deze drijfmest de helft bedraagt van dat in reguliere drijfmest. Deze aanpassing betekent dat minder mest afgevoerd hoeft te worden dan in de huidige situatie.

Het lijkt wenselijk wellicht toch wat monsters te laten nemen om tot een bepaling van het forfait te komen voor een evt aanpassing per 1-1-20.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e)
Verzonden: vrijdag 25 mei 2018 15:22
Aan: 10.2.e @wur.nl 10.2.e @wur.nl>
CC: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

10.2.e en nu met de aanpassingen.

Vorige versie kan dus als niet verzonden worden beschouwd.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 13RE: Opmerkingen minister bij ammoniakbrief vs 5
Datum: dinsdag 8 januari 2019 16:59:59

Ha 10.2.e,

De minister heeft eigenlijk één vraag over de excretieforfaits maar die komt in de notitie op drie plekken terug. Vind ik wat verwarrend, ik zou de vraag gewoon één keer beantwoorden. Zie hier het antwoord nog wat aangepast t.o.v. wat in de notitie staat, deze graag overnemen. *Er wordt even 'en passant' vermeld dat de fosfaatexcreties toch moeten worden aangepast. Dit kan echt niet zo. Waarom wist ik dit niet eerder en wat moet ik nu met die info? Ik heb nota bene stellige uitspraken gedaan in de Kamer over de fosfaatexcreties en dat ik ze nu niet ga aanpassen!*

Dit punt in de nota is bedoeld om u te informeren over een mogelijke aanpassing van de excretieforfaits als gevolg van nader onderzoek naar de eerder genoemde onzekerheden rond ammoniakemissies voor stallen, aanwending en export. Hier vindt nog aanvullend onderzoek naar plaats. U hoeft nu geen actie te ondernemen hierop. We hebben dit punt wel in de nota opgenomen om te voorkomen dat u hier in april, wanneer we u nader zullen adviseren over actualisatie van de forfeits, door verrast wordt. Tot nu toe is een actualisatie van de forfeits immers vooral bezien (en afgehouden) vanuit de gevolgen binnen het fosfaatrechtenstelsel, maar afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek zullen ook andere factoren hierbij een rol kunnen gaan spelen.

De lijn die u heeft uitgedragen in de Kamer ten aanzien van actualiseren van de forfeits blijft staan. U heeft (al voor de zomer van vorig jaar) aangegeven dat de forfeits voorlopig niet worden aangepast. Dat heeft u daarna een aantal keren herhaald. Een aanpassing van de forfeits kan alleen met ingang van het kalenderjaar doorgevoerd worden. Actualisatie van de forfeits is dus op zijn vroegst per 1 januari 2020 aan de orde. Dat past binnen hetgeen u in de Kamer heeft gezegd.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 8 januari 2019 16:26

Aan: 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: Opmerkingen minister bij ammoniakbrief vs 5

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: herberekening forfaits
Datum: woensdag 9 januari 2019 11:28:16

Hallo 10.2.e e.a.,

Globaal:

	Huidig forfat	Gem 2015- 2017
	kg P2O5	kg P2O5
Jongvee < 1 jaar	9,6	9,1
Jongvee 1 jaar en ouder	21,9	21,7
Melkkoeien*	42,0	41,5
Fokstieren 1 jaar en ouder	25,9	25,9

*Bij een melkproductie per koe van 8447 kg (gemiddelde 2015-2017).

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 9 januari 2019 08:48
Aan: 10.2.e @minez.nl>
CC: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl)
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>
Onderwerp: RE: herberekening forfaits

Nu met juiste adres 10.2.e

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 9 januari 2019 8:46
To: 10.2.e @minez.nl>
Cc: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl)
 <10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @rivm.nl) <10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>
Subject: RE: herberekening forfaits

Beste 10.2.e, cc. jouw collega's die bij de verschillende adviesvragen betrokken zijn,

Er lopen drie adviesvragen over fosfaat bij de CDM die relevant zijn voor de

fosfaatruimte melkvee:

- Excretieforfaits voor N and P (opdrachtgever 10.2.e): in maart leveren we het advies op. 10.2.e kan jij ruw inschatten wat het fosfaatforfait voor melkvee gaat doen tov vorig forfait?
- Fosfaatgebruiksnormen (opdrachtgever 10.2.e): concept advies half februari. Nog niet exact aan te geven welke kant het uitgaat, maar volgens mij is een eis gesteld dat fosfaatgebruiksruijnte niet veranderd. 10.2.e klopt dat?
- Pilot bedrijfsspecifiek fosfaat (10.2.e) er ligt een concept, maar vervolg is nog niet duidelijk

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Sent: dinsdag 8 januari 2019 21:12

To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>

Cc: 10.2.e <10.2.e@cbs.nl>

Subject: herberekening forfaits

Beste 10.2.e,

Sinds deze week heb ik het fosfaatdossier van 10.2.e overgenomen. Ik begreep van 10.2.e dat jij bezig bent met de herberekening van de forfaits, klopt dat. Zou je me een update kunnen geven over hoever het daarmee staat en welke kant het opgaat? Bij ons speelt de vraag of dit gaat leiden tot extra ruimte voor het houden van melkvee en extra druk op de P en N excretie, en of we dus hierop kunnen anticiperen. Is het handig om even te bellen hierover?

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx
Datum: vrijdag 11 januari 2019 15:23:52

Even met 10.2.e van CBS overlegd.

10.2.e heeft in de landbouwtelling van 2018 gekeken. Er zijn 47 bedrijven met gespeende vleeskonijnen en 38 bedrijven met voedsters (niet optelbaar). Volgens de VDM's komt afvoer van konijnengier nauwelijks voor, een handvol transporten per jaar.

Vragen:

- Komt productie van konijnengier op elk bedrijf voor of hangt dit af van de productiewijze?
- Wat doen bedrijven met die gier als het wel wordt geproduceerd maar niet wordt afgevoerd? Hebben ze zelf land?

Voor een populatie van 44 bedrijven (volgens 10.2.e), betrouwbaarheid 95%, foutenmarge 5% zijn 40 monsters nodig.

CDM heeft ooit gesteld dat 100 VDM's nodig zijn in drie jaar (dat was niet het geval voor konijnengier en daarom is er ooit 0 verschenen; dat had * moeten zijn).

Ons voorstel: bemonster 20 bedrijven op 3 verschillende tijdstippen = 60 monsters.

Kostenplaatje is hierin niet meegenomen. Ik denk dat het meer dan 10.000 Euro kost. Jullie moeten maar beoordelen of dit acceptabel is voor een mestsoort die maar een paar keer per jaar wordt vervoerd.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: vrijdag 11 januari 2019 14:18
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 @wur.nl>
Subject: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

Hoi 10.2.e

Dank voor je snelle reactie. Kun je het aantal monsters nagaan, dan neem ik het aantal bedrijven op. Wat ik van een vertegenwoordiger van de konijnensector begreep is dat het om 44 bedrijven zou gaan.

Ik zat ook aan Livestock te denken, en zal dat expliciet aangeven in de aanvraag.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: vrijdag 11 januari 2019 13:52
Aan: 10.2.e @minez.nl>
CC: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
@wur.nl>

Onderwerp: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

Hallo 10.2.e,

Bedankt en jij ook de beste wensen voor 2019.

Het is wel belangrijk dat er een onafhankelijke monsternemer gaat naar de konijnensector. Ik denk aan Livestock Research of iemand van een laboratorium.

Er zal ook eerst moeten na worden gegaan hoeveel monsters er nodig zijn voor een forfait (kan CDM-werkgroep) en om hoeveel bedrijven het gaat (RVO?).

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: vrijdag 11 januari 2019 10:55

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e)

10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
@wur.nl>

Subject: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

Beste allen,

Allereerst de beste wensen voor dit nieuwe jaar!
En zouden er nog konijnen zijn?

Hierbij het voorstel voor de kennisdeskaanvraag. Aankomende week is over het forfait voor 2018 en 2019 overleg gepland met vertegenwoordigers van de konijnensector. Ik zal dan vragen of zij hierin een rol kunnen spelen.

Dank alvast voor jullie reactie,
Vriendelijke groet,

10.2.e

Titel: Monstername tbv forfait konijnengier (mestcode 91)

Het forfait waterig gehalte van konijnen, mestcode 91, is per 1 januari 2018 aangepast in bijlage I van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, namelijk (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0018989/2019-01-01#BijlageI>):

Konijnen

---

drijfmest met ds< 2,5%	91	4,3	3,6
------------------------	----	-----	-----

Het forfait was tot 1 januari 2018 nul (0). De konijnenhouderij heeft medio 2018 aangegeven dat het forfait op basis van onjuiste gegevens is vastgesteld. Hiervoor zouden de gegevens van drijfmest i.p.v. waterige fractie gebruikt zijn.

In het kader van de actualisatie van forfaits is advies aan het CDM gevraagd, dat eind eerste kwartaal 2019 wordt verwacht. Om tot een juiste vaststelling van het forfait te komen is met CDM besproken dat het nemen van monsters voor het bepalen van dit forfait nodig is. De

uitkomst van deze monsternamen zal worden betrokken in het advies voor actualisatie van de forfaits.

Verwijzing Tweede Kamerstukken:

Algemeen Overleg 13 december 2018: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/verslagen>
Conceptverslag Mestbeleid en Onregelmatigheden Identificatie & Registratie (I&R) runderen

---

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 21 december 2018 10:36

Aan: 10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

Hallo 10.2.e,

Prima. En dan hopen we dat er nog konijnen over zijn, zo na de kerst ;-)

Groeten en prettige feestdagen

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: vrijdag 21 december 2018 10:18

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Subject: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

Hoi 10.2.e,

Wij pakken begin januari op, we denken aan een kennisdeskvraag bij de WUR.
Fijne dagen en een goede jaarwisseling!

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: woensdag 19 december 2018 12:08

Aan: 10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

Hallo 10.2.e,

Reactie 10.2.e over konijnengier: Er waren in de periode 2015-2017 slechts 7 bemonsterde transporten met mestcode 91. Daarbij is ook nog de vraag of de mestcode wel goed is ingevuld. Mij lijkt het logisch om monsters te nemen.

Dus het zou goed zijn als er monsters worden genomen en geanalyseerd worden. Wie

kan dat doen? Lijkt me niet iets voor de CDM.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>
Sent: woensdag 19 december 2018 11:22
To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>
Cc: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>; 10.2.e <[redacted]@minez.nl>; 10.2.e <[redacted]@minez.nl>
Subject: RE: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

Hoi 10.2.e

Zoals vanochtend besproken zijn er nog twee onderwerpen die we graag bij de actualisatie van de forfaits willen we betrekken.

De eerste ziet op het betrekken van een voorstel voor een forfait voor melkvee met een melkproductie van meer dan 10.624 kg per koe per jaar. De minister heeft afgelopen week in het AO toegezegd dat ze deze betreft bij de aanpassing van de forfaits, samen met een analyse van het aantal bedrijven dat hierboven zit.

Het tweede ziet op het forfait voor konijnengier (mestcode 91), waarover dit jaar al eerder contact is geweest.

Sector stelt dat forfait onjuist is vastgesteld.

Voor 2019 loopt notificatie voor een aanpassing Hierin is voorzien in een wijziging van forfaitaire gehalten van konijnenmest met een drogestofgehalte van minder dan 2,5%, te weten:

drijfmest met ds < 2,5%	91	2,2	1,5
-------------------------	----	-----	-----

Er is uitgegaan dat het drogestofgehalte in deze drijfmest de helft bedraagt van dat in reguliere drijfmest. Deze aanpassing betekent dat minder mest afgevoerd hoeft te worden dan in de huidige situatie.

Het lijkt wenselijk wellicht toch wat monsters te laten nemen om tot een bepaling van het forfait te komen voor een evt aanpassing per 1-1-20.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]>
Verzonden: vrijdag 25 mei 2018 15:22
Aan: 10.2.e <[redacted]@wur.nl> <10.2.e <[redacted]@wur.nl>
CC: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>
Onderwerp: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

10.2.e, en nu met de aanpassingen.
Vorige versie kan dus als niet verzonden worden beschouwd.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

06 10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: verzoek om reactie Reformatorisch Dagblad
Datum: dinsdag 15 januari 2019 08:45:15

En dit was de lijn van 10.2.e vorige week.

We moeten wel een stapje dieper gaan, want AD bericht er gisteren ook al over, dus dat zal wel tot Kamervragen leiden. Heb jij een idee waar ik het best een antwoord zou kunnen krijgen die het verschil verklaart? WUR? CBS?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e)

Verzonden: donderdag 10 januari 2019 17:24

Aan: 10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>

Onderwerp: Re: verzoek om reactie Reformatorisch Dagblad

Hoi 10.2.e,

De forfaits voor de fosfaat- en stikstofexcretie zijn gebaseerd op berekeningen van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet. Daar ligt dus een wetenschappelijke onderbouwing onder die is gebaseerd op de NLse situatie. Ik ken de onderbouwing van de Belgische cijfers niet dus ik kan zo geen verklaring geven voor het verschil.

De excretieforfaits in NL zijn voor het laatst per 1/1/2015 geactualiseerd. In de Kamer is afgelopen jaar al diverse keren gesproken over een nieuwe actualisatie. De verwachting is dat de excretie dan lager zal zijn (dus meer gaat richting het Belgische getal, hoewel ik dus niet weet wanneer dat is vastgesteld. Als de forfaits zodanig worden bijgesteld, zullen er per koe minder fosfaatrechten nodig zijn. Gegeven de huidige hoeveelheid rechten in de markt ontstaat dan ruimte voor groei van de melkveestapel. Dat kan dan een overschrijding van het plafond en dus een generieke korting om dat ongedaan te maken (of te voorkomen) tot gevolg hebben. De minister heeft meermaals aangegeven een nieuwe generieke korting te willen voorkomen en de forfaits daarom voorlopig niet te actualiseren.

Overigens vergeet 10.2.e dat er volgens de laatste prognose sprake is van een overschrijding van het stikstofplafond. De ruimte die zij denkt te zien, zal leiden tot een verdere overschrijding van het stikstofplafond die dan ook weer met een generieke korting ongedaan zal moeten worden gemaakt.

Kan je hiermee uit de voeten?

Groeten,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 10 jan. 2019 om 15:59 heeft 10.2.e) <10.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hi 10.2.e,

Zie hieronder. Waarom kunnen/mogen wij niet rekenen met de cijfers zoals die België hanteert?

Grt. 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e "10.2.e@rd.nl">

Datum: 10 januari 2019 om 15:51:37 CET

Aan: 10.2.e) <10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: verzoek om reactie Reformatorisch Dagblad

Goedemiddag 10.2.e,

Bijgaand een persbericht van Annie Schreijer, Europarlementariër. Zij constateerde opmerkelijke verschillen tussen de fosfaat-uitstoot waarmee Nederland voor runderen rekent, en waarmee België rekent. Zij heeft dit inmiddels bij de Europese Commissie aangekaart.

Graag wil ik een reactie van LNV op deze ontdekking, toegespitst op de volgende punten:

1. Hoe verklaart LNV deze verschillen?
2. Annie Schreijer suggereert dat het fosfaatprobleem voor Nederland kan worden opgelost als Nederland met de Belgische cijfers mag rekenen. Wat is de reactie van LNV op deze suggestie?
3. Gaat Nederland de eigen cijfers nog eens tegen het licht houden?

<image001.gif>

Met vriendelijke groet,

10.2.e

<image002.gif>

10.2.e

Postbus 670
7300 AR Apeldoorn
Laan van Westenenk 12
7336 AZ Apeldoorn

T +10.2.e
M +316 10.2.e
E 10.2.e@refdag.nl
I www.refdag.nl

<image003.png>

<image004.png>

Van: 10.2.e

[@europarl.europa.eu](mailto:10.2.e@europarl.europa.eu)>

Verzonden: donderdag 10 januari 2019 11:57

Aan: 10.2.e

[@europarl.europa.eu](mailto:10.2.e@europarl.europa.eu)>

CC: 10.2.e [@europarl.europa.eu](mailto:10.2.e@europarl.europa.eu)>

Onderwerp: PERSBERICHT - CDA: Mag Nederlandse melkveehouderij rekenen met Belgische fosfaatcijfers?

+++++++PERSBERICHT++++++

CDA: Mag Nederlandse melkveehouderij rekenen met Belgische fosfaatcijfers?

BRUSSEL - “Hoe is dit verschil mogelijk in één Europa!?”, vraagt CDA-Europarlementariër Annie Schreijer-Pierik zich af. Een Nederlandse melkkoe stoot volgens de berekeningen van de Nederlandse overheid meer fosfaat uit dan diezelfde melkkoe in België doet volgens de cijfers van de Vlaamse overheid. Een Belgische melkkoe die gemiddeld 8.000kg melk per jaar produceert stoot 36kg fosfaat uit per jaar, terwijl volgens de Nederlandse overheid een melkkoe die gemiddeld 8.000kg melk per jaar produceert, 40,6kg fosfaat uitstoot per jaar. “Bijna dertien procent hogere uitstootcijfers dus! Exact hetzelfde dier! Een absurd verschil, zeker gezien het huidige leed aan de keukentafel door de fosfaatrechtenproblematiek”, aldus Schreijer-Pierik. “Het is voor veel boerengezinnen geen vijf voor twaalf meer, maar al vijf over twaalf!”

Schreijer-Pierik heeft daarom middels schriftelijke vragen opheldering gevraagd aan de Europese Commissie over het verschil in fosfaatexcretiecijfers tussen beide EU-buurlanden. “Het kan toch niet waar zijn dat Nederlandse melkveehouders, die inmiddels niet meer aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen door het Nederlandse fosfaatrechtenstelsel, in ons buurland geen fosfaatprobleem zouden hebben gehad!”, aldus de CDA-politica.

Volgens Schreijer-Pierik moet de Europese Commissie een gelijk speelveld waarborgen voor melkveehouders in de Europese Unie, in het bijzonder de Nederlandse melkveehouderij ten opzichte van de Belgische melkveehouderij. “Dit is rekenen met dubbele standaarden en meten met twee maten. Welke acties gaat de Europese Commissie nu ondernemen ondanks dat het een Nederlandse uitvoeringsaangelegenheid is? Het gaat namelijk wel om de mestafspraken waaraan Nederland zich in Brussel heeft verbonden”,

aldus Annie Schreijer-Pierik.

“Is het lidstaat Nederland toegestaan om voortaan dezelfde fosfaatnormen en richtwaarden als België te hanteren?”, vraagt Annie Schreijer-Pierik aan de Europese Commissie, daarmee zijn veel boeren geholpen. “Als de sector zou mogen rekenen met de Belgische fosfaatexcretiecijfers zou de Nederlandse melkveehouderij mogelijk al ver onder het met Brussel afgesproken sectorale fosfaatproductieplafond uitkomen. En zouden we dan nog in Nederland überhaupt nog met fosfaatknelgevallen en een generieke korting van maximaal 8,3% op de boerenfamilie- en gezinsbedrijven te maken hebben gehad?”, vraagt Schreijer-Pierik zich af.

+++++

Bijlage: Schriftelijke vragen aan de Europese Commissie; tabel overzicht verschil in excretiecijfers.

Pers kan voor nadere inlichtingen contact opnemen met **10.2.e**
10.2.e via gsm **10.2.e**

De informatie verzonden met deze E-mail is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik, in welke vorm dan ook, van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Erdee Media Groep en de daaraan gelieerde bedrijven accepteren, mede gezien het onveilige karakter van berichten via het internet, geen enkele juridische aansprakelijkheid voor de inhoud van dit bericht.

The information contained in this communication is confidential and may be legally privileged. It is intended solely for the use of the individual or entity to whom it is addressed and others authorised to receive it. Use of this information, in whatever way, by others is strictly prohibited and may be unlawful. Erdee Media Groep and the related companies do not accept legal responsibility for this e-mail message due to the insecure nature of internet communications.

<Question_84330.pdf>

<Tabel Vlaanderen NL.pdf>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: nieuwe landbouwhuisdieren in relatie tot MSW/ Insectensubstraat-bespreking 15.01.2019
Datum: donderdag 17 januari 2019 14:55:08
Bijlagen: [image002.png](#)

Beste mensen,

Samen met collega's 10.2.e heb ik proberen na te gaan hoe insectenmest als code 116 (Overige organische meststoffen) bij RVO geregistreerd is komen te staan. We zijn er nog niet uit hoe het precies is gegaan.

Wat we wel weten is dat de CDM nooit een verzoek voor oordeelvorming heeft gehad om de opname van insectenmest in bijlage Aa van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet te beoordelen. Dus hebben we er ook geen informatie en correspondentie over. Zeer waarschijnlijk is de afhandeling via RVO en/of LNV gegaan.

Sinds de herziening van de Meststoffenwet in 2005-2008 worden er nog maar een beperkt aantal typen meststoffen onderscheiden (o.a. de begripsomschrijving bodemverbeteraars is toen geschrapt). Naar de letter van de Meststoffenwet plaatst de herkomst van insectenmest, zijnde mest van een nieuw landbouwhuisdier, insectenmest onder de categorie 'dierlijke meststof'. Insectenmest is echter geplaatst onder de categorie "Overige organische meststoffen"

Overige organische meststoffen zijn "organische meststoffen, niet zijnde dierlijke mest, zuiveringsslib of compost (incl. champost)". De herkomst is plantaardig of dierlijk (maar dan niet mest van landbouwhuisdieren). De lijst van overige organische meststoffen is divers en omvat onder andere zeewier, bacteriën, schimmels, bruinkool (leonardiet), biochar, humuszuren, boomschors, veen, compost en dierlijke bijproducten (bloedmeel, verenmeel, hoefmeel, ledermeel, beendermeel etc).

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/mestbeleid/mest/mest-vervoeren-en-opslaan/overige-meststoffen/overige-organische-meststof>.

Blijkbaar is men bij de registratie van insectenmest destijds er vanuit gegaan dat insectenmest niet afkomstig is van (nieuwe) landbouwhuisdieren.

Ten gevolge van de revisie van de EU meststoffenverordening worden in de zeer nabije toekomst (vermoedelijk 2021) een zevental categorieën meststoffen (productfunctiecategorieën) onderscheiden. Het is op dit moment niet duidelijk hoe en wanneer het ministerie van LNV deze categorieën zal opnemen in de Meststoffenwet en of dit leidt tot aanpassingen van de begripsomschrijving 'overige organische meststof'. Onder deze 7 categorieën zijn twee categorieën die mogelijk interessant zijn, namelijk bodemverbeteraar en plantbiostimulant.

Samenvattend, het lijkt er op dat de toekenning van code 116 aan insectenmest voor discussie vatbaar is, maar niet noodzakelijkerwijs verkeerd is. De herziening van de meststoffenwet, op basis van de revisie van de EU-meststoffenverordening, geeft mogelijk meer opties om meststoffen en middelen in te delen dan de huidige rubricering van Meststoffenwet. Wellicht is het een optie om op deze revisie te wachten alvorens insectenmest een definitieve plaats te geven in de systematiek.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 17 januari 2019 11:43
To: 10.2.e '10.2.e @agrifirm.com>; 10.2.e
 @wur.nl>; 10.2.e @protix.eu>;

10.2.e @protix.eu' 10.2.e @protix.eu>; 10.2.e @protix.eu'
<10.2.e @protix.eu>
Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
@minez.nl>

Subject: nieuwe landbouwhuisdieren in relatie tot MSW/ Insectensubstraat-bespreking
15.01.2019

Allen,

Bijgevoegd stuur ik jullie alvast het protocol beoordeling stoffen Meststoffenwet waar 10.2.e in ons gesprek op wees. Na het indienen van een schriftelijke aanvraag door jullie, volgt er een beoordeling door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Hartelijke groet,

10.2.e
10.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M : +31 (06) 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e @agrifirm.com>
Verzonden: woensdag 16 januari 2019 15:24
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl;
10.2.e @wur.nl; 10.2.e @minez.nl>
CC: 10.2.e @protix.eu>; 10.2.e @protix.eu>;
10.2.e @protix.eu>
Onderwerp: Insectensubstraat-bespreking 15.01.2019
Urgentie: Hoog

Beste mensen,

Nogmaals dank voor de bespreking van gistermiddag.

Zoals afgesproken stuur ik jullie hierbij het artikel mbt de case garnalendoppen. Gaarne hier spoedig reactie op. Gaat er dan mijn inziens met name om of dit product ook in het stroomschema van meststoffen loopt, of dat er een andere alternatieve route is.

Graag zien we ook de huidige beschrijving van de aanvraag van de insectenmest tegemoet.

Mochten jullie verder nog tips & aanbevelingen voor ons hebben dan houden we ons aanbevolen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Landgoedlaan 20
7325 AW Apeldoorn
Nederland

www.agrifirm.nl

M +31 6 10.2.e
T 10.2.e
E 10.2.e @agrifirm.com

www.agrifirm.com

Met meer dan 3000 betrokken medewerkers met de ambitie om iedere dag te excelleren, draagt Royal Agrifirm Group bij aan een verantwoorde voedselketen voor toekomstige generaties. Wij leveren meetbare, relevante en duurzame waarde op het boeren-erf, op de akker en aan de voederindustrie. **Better Together!**

*Agrifirm NWE BV (KvK 1605 0353) is a member of the Royal Agrifirm Group.
The content of this e-mail is confidential in nature and intended solely for addressed recipients.
This message is not legally binding. Please consider the environment before printing this e-mail.*

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: herberekening forfaits
Datum: woensdag 23 januari 2019 10:59:56
Bijlagen: [image001.png](#)

Beste 10.2.e,

Ik heb eigenlijk geen aanvullingen op de reactie van 10.2.e hieronder. De achtergronden van de Belgische rekenwijze zijn mij niet bekend. Onderstaande link verwijst naar de Duitse normen (pag. 17) die in lijn liggen met de Nederlandse. Dit heb ik ook aan 10.2.e en 10.2.e gestuurd.

https://www.gesetze-im-internet.de/d_v_2017/D%C3%BCV.pdf

groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minez.nl>
Verzonden: woensdag 23 januari 2019 09:51
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
CC: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: herberekening forfaits

Goedemorgen 10.2.e,

Inmiddels hebben we de Kamervragen ontvangen, zie bijlage. Willen jullie in ieder geval een reactie geven op de vragen 1 en 8?

De uiteindelijke antwoorden zullen we vanzelfsprekend ook met jullie afstemmen.

Veel dank alvast!

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 15 januari 2019 08:36
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
CC: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: herberekening forfaits

Beste 10.2.e,

Ja, hiervoor kan je CDM en CBS benaderen.

Hieronder de reactie van 10.2.e aan De Boerderij over de verschillen tussen NL en België (inmiddels ook verschenen).

Nb. om de vraag goed te kunnen beantwoorden hebben we de achtergronden van de

excretieberekeningen in Vlaanderen nodig. Misschien kan 10.2.e dit vragen aan 10.2.e?

Groeten

10.2.e

Verschillen tussen landen in excretienormen kunnen door verschillende factoren ontstaan, ook bij vergelijkbare melkproductieniveaus.
Ik weet niet wat de oorzaak van de nu geduide verschillen zijn (circa 3 a 4 kg P2O5) tussen B en NL in excretienormen voor melkkoeien.

In bijna alle landen in EU wordt de excretie berekend volgens de formule (we hebben in 2013-2014 een review uitgevoerd voor Eurostat):

Excretie = inname – vastlegging.

Verschillen tussen landen kunnen dus worden veroorzaakt door verschillen in voerinname en vastlegging.

Voor het verschil tussen B en NL bij melkkoeien zou je kunnen denken aan:

- Meer snijmais in het rantsoen in B en daardoor lagere fosfaatinname
- Iets andere type koeien, met andere vastlegging/efficiëntie
- Meer/minder fosfaat in melk

In NL worden de excretienormen iedere drie jaar herzien. Voor NL worden de normen dit jaar herzien/geactualiseerd.

Daarbij wordt gebruik gemaakt van informatie van voergebruik in heel NL, d.w.z. de excretienormen weerspiegelen de werkelijke excretie die de voorbije drie jaar gemiddeld is gerealiseerd. Niet uitgesloten wordt dat de fosfaatexcretienormen voor melkvee naar beneden worden bijgesteld, omdat er in de praktijk de voorbije jaren scherper op fosfaat is gevoerd.

Ik weet niet hoe en wanneer de excretienormen in B zijn vastgesteld.

Uit het voornoemde review voor Eurostat (helaas hebben we toen B niet meegenomen; werd bepaald door Eurostat) kwam naar voren dat de berekeningsmethode van NL tot de meest up-to-date

---

From: 10.2.e <@minez.nl>

Sent: dinsdag 15 januari 2019 8:29

To: 10.2.e <@cbs.nl>; 10.2.e <@wur.nl>

Cc: 10.2.e <@minez.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e

<@minez.nl>; 10.2.e <@minez.nl>; 10.2.e

<@minez.nl>; 10.2.e <@minez.nl>

Subject: RE: herberekening forfaits

Hallo 10.2.e en 10.2.e,

Dank voor de antwoorden van vorige week. Dat helpt voor nu al. Een andere vraag, jullie hebben vast ook al wel meegekregen dat de berekening van de forfaits en dan vooral de vergelijking met Vlaanderen opspeelt in de media.

Wij verwachten hier binnenkort Kamervragen over. Ben ik bij jullie aan het goede adres voor een onderbouwing voor het verschil of moet ik dan iemand anders hebben?

Groeten 10.2.e

▲ Op papier is een Nederlandse koelmeestal fors duurder dan een exemplaar bij de zuiders. [Lees meer](#)

Is poep Hollandse koeien echt viezer dan die uit België?

Hoe kan het dat Nederlandse koeienpoep op papier vlerzer is dan poep van Belgische koeien? Annie Schreijer-Pierik heeft over deze kwestie vragen gesteld aan de Europese Commissie. Aanleiding: een onderzoek van de Twintse boerenzoon Stijn Broekhuijs.

Angelique Wurzel

Discussion

Boskhuis, geboren en getogen op een boerderij in Deurningen, studeerde Diergeneeskunde in Gent en haalde masterdiploma's in Animal Sciences in Wageningen en European Animal Management in Toulouse. Voor zijn stage bij het

Thuis worden dezelfde zaken gepraat als in het parlement
-Stijn Broekhuizen

Boskhuizen, België, Nederland en Duitsland zijn goed vergelijkbaar qua leefomgeving. De dieren krijgen hetzelfde voedsel, worden onder dezelfde omstandigheden gehouden. Dus je mag verwachten dat het leefomgeving in de meest overal hetzelfde is."

Danvers is echter niets vangelegd in Europees verband. Elk land, en in Duitsland zelfs elke dertienst, mag zelf de tekennormen bepalen voor het inslagzwaarte van de mest. Die wonds regelmatig bijgesteld, omdat verbeteringen in bijvoorbeeld het vervoer leiden tot vermindering van het inslagzwaarte. Maar Nederland rekent nog steeds met de norm van vier jaar geleden, terwijl België de nieuwste, in 1993,

see all benefit versions

Daarna heeft een Nederlander ook met een melkproductie van 800 kilo een minimum van 40,8 kilo fosfaat, en een prijs waartoe hij in België slechts 36 kilo. Het verschil van bijna 15 procent greff volgens Broekhuizen een overrijkelijk voordeel aan Belgische boeren. „Nederland boeren worden hierop afgerekend. De afgelopen jaren zijn er heel wat boeren in financiële problemen geraakt doordat ze hun veestapel moesten inkopen om vanwege de fosfaatregels. Terwijl dat niet nodig was geweest als ons ministerie de regels op tijd had aangepast.”

Het ministerie heeft inmiddels
aangegeven dat de Nederlandse

it over
aken
in het
in Brussel

en dus een nieuw slavernij onder Nederlandse verhoudingen. Maar volgens Annie Scherijer zou de ontstane ruimte juist gebruikt kunnen worden voor de boeren die nu aan de rand van de financiële afgrond staan. Ze heeft over deze zaak vragen gesteld aan de Europese Commissie.

Bromhuis hoopt van harte dat zijn inmiddels Nederlandse boeren kan helpen. "Deze stage is echt ontzettend interessant. Thuis aan de kerkdienst bij mijn ouders wordt over dezelfde taken gesproken als in het parlement in Brussel. Alleen gaat het over een andere schaal. Ik krijg hier een prachtige kijk op hoe reggeving op Europees niveau ingrijpt in het dagelijks leven van een boerderij."

Van: 10.2.e @cbs.nl>

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 11:23

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

```
@minez.nl>
```

cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

```
@minez.nl>; 10.2.e
```

```
@minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
```

```
@minez.nl>; 10.2.e
```

```
@minez.nl>
```

Onderwerp: RE: herberekening forfaits

Hallo 10.2.e e.a.,

Globaal:

	Huidig	Gem 2015-
--	--------	--------------

	forfat	2017
	kg P2O5	kg P2O5
Jongvee < 1 jaar	9,6	9,1
Jongvee 1 jaar en ouder	21,9	21,7
Melkkoeien*	42,0	41,5
Fokstieren 1 jaar en ouder	25,9	25,9

*Bij een melkproductie per koe van 8447 kg (gemiddelde 2015-2017).

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 08:48

Aan: 10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl)

10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: herberekening forfaits

Nu met juiste adres 10.2.e .

10.2.e

From: 10.2.e

Sent: woensdag 9 januari 2019 8:46

To: 10.2.e @minez.nl>

Cc: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl)

10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Subject: RE: herberekening forfaits

Beste 10.2.e, cc. jouw collega's die bij de verschillende adviesvragen betrokken zijn,

Er lopen drie adviesvragen over fosfaat bij de CDM die relevant zijn voor de fosfaatruimte melkvee:

- Excretieforfaits voor N and P (opdrachtgever 10.2.e): in maart leveren we het advies op. 10.2.e kan jij ruw inschatten wat het fosfaatforfait voor melkvee gaat doen tov vorig forfait?
- Fosfaatgebruiksnormen (opdrachtgever 10.2.e): concept advies half februari. Nog niet exact aan te geven welke kant het uitgaat, maar volgens mij is een eis gesteld dat fosfaatgebruiksruijme niet veranderd. 10.2.e klopt dat?
- Pilot bedrijfsspecifiek fosfaat (10.2.e en 10.2.e): er ligt een concept, maar vervolg is nog niet duidelijk

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Sent: dinsdag 8 januari 2019 21:12

To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>

Cc: 10.2.e <10.2.e@cbs.nl>

Subject: herberekening forfaits

Beste 10.2.e,

Sinds deze week heb ik het fosfaatsdossier van 10.2.e overgenomen. Ik begreep van 10.2.e dat jij bezig bent met de herberekening van de forfaits, klopt dat. Zou je me een update kunnen geven over hoever het daarmee staat en welke kant het opgaat? Bij ons speelt de vraag of dit gaat leiden tot extra ruimte voor het houden van melkvee en extra druk op de P en N excretie, en of we dus hierop kunnen anticiperen. Is het handig om even te bellen hierover?

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: herberekening forfaits
Datum: vrijdag 25 januari 2019 09:23:25
Bijlagen: [image001.png](#)
[DOMUS-19012675-v1-KAMEREVRAGEN_Het_bericht_`Mestoverschot_berekend_met_verouderde_cijfers.docx](#)

Hallo 10.2.e

Ik neem aan dat vraag 1 door jullie wordt beantwoord.

Vraag 8. Kunt u het verschil verklaren tussen de Nederlandse en de Belgische excretieforfaits? Hoe zit het met de Nederlandse excretieforfaits in relatie tot andere Europese lidstaten?

Wat betreft Vlaanderen: 10.2.e heeft Vlaanderen gevraagd naar de details achter de excretieberekeningen. Als die er zijn, dan kan een vergelijking Vlaanderen- NL worden gemaakt.

Andere lidstaten: wij hebben in 2014 een project uitgevoerd voor Eurostat (samen met Livestock Research) naar excretie in verschillende lidstaten. Er ligt een rapport met 10.2.e als eerste auteur, waar een vergelijking is gemaakt van de excretieberekeningen tussen Denmark, Estonia, France, Germany, Ireland, Italy, The Netherlands, Poland, Spain and the United Kingdom.

Dit rapport zou gebruikt kunnen worden voor beantwoording van de vraag 8. Het rapport is echter nooit formeel gepubliceerd door Eurostat en ook niet door ons, dus we moeten nagaan bij Eurostat in hoeverre dit rapport openbaar mag worden (en dan hopen dat onze contactpersoon nog bij Eurostat werkt).

Ik weet niet aan welke termijn jullie denken? Er zijn verschillende deadlines van CDM-adviezen in februari en er moet ook hard getrokken worden aan de update van excretieforfaits en forfaits stikstofcorrecties door oa. 10.2.e (naast andere activiteiten). Het is ook afhankelijk van de het soort antwoord dat jullie willen geven (en de onderbouwing hiervan). Gaat het alleen om melkvee of alle diersoorten?

Vraag 9 lijkt me hierbij ook relevant: Bent u bereid de Nederlandse cijfers (in relatie tot de Belgische cijfers) onafhankelijk wetenschappelijk te laten toetsen door een instituut dat niet eerder betrokken is geweest bij Nederlands onderzoek naar mestbeleid en aanlevering van cijfers in het kader van het mestbeleid?

Als jullie aan een advies van de CDM denken, dan zou er een opdracht moeten worden gemaakt. Op basis daarvan kunnen we een inschatting maken van de planning.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: woensdag 23 januari 2019 9:51
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>

Cc: 10.2.e @minez.nl>

Subject: RE: herberekening forfaits

Goedemorgen 10.2.e ,

Inmiddels hebben we de Kamervragen ontvangen, zie bijlage. Willen jullie in ieder geval een reactie geven op de vragen 1 en 8?

De uiteindelijke antwoorden zullen we vanzelfsprekend ook met jullie afstemmen.

Veel dank alvast!

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: dinsdag 15 januari 2019 08:36

Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e @cbs.nl>

CC: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minez.nl>

Onderwerp: RE: herberekening forfaits

Beste 10.2.e ,

Ja, hiervoor kan je CDM en CBS benaderen.

Hieronder de reactie van 10.2.e aan De Boerderij over de verschillen tussen NL en België (inmiddels ook verschenen).

Nb. om de vraag goed te kunnen beantwoorden hebben we de achtergronden van de excretieberekeningen in Vlaanderen nodig. Misschien kan 10.2.e dit vragen aan 10.2.e ?

Groeten

10.2.e

Verschillen tussen landen in excretienormen kunnen door verschillende factoren ontstaan, ook bij vergelijkbare melkproductieniveaus.

Ik weet niet wat de oorzaak van de nu geduide verschillen zijn (circa 3 a 4 kg P2O5) tussen B en NL in excretienormen voor melkkoeien.

In bijna alle landen in EU wordt de excretie berekend volgens de formule (we hebben in 2013-2014 een review uitgevoerd voor Eurostat):

Excretie = inname – vastlegging.

Verschillen tussen landen kunnen dus worden veroorzaakt door verschillen in voerinname en vastlegging.

Voor het verschil tussen B en NL bij melkkoeien zou je kunnen denken aan:

- Meer snijmais in het rantsoen in B en daardoor lagere fosfaatinname
- Iets andere type koeien, met andere vastlegging/efficiëntie
- Meer/minder fosfaat in melk

In NL worden de excretienormen iedere drie jaar herzien. Voor NL worden de normen dit jaar herzien/geactualiseerd.

Daarbij wordt gebruik gemaakt van informatie van voergebruik in heel NL, d.w.z. de excretienormen weerspiegelen de werkelijke excretie die de voorbije drie jaar gemiddeld is gerealiseerd. Niet uitgesloten wordt dat de fosfaatexcretienormen voor melkvee naar beneden worden bijgesteld, omdat er in de praktijk de voorbije jaren scherper op fosfaat is gevoerd.

Ik weet niet hoe en wanneer de excretienormen in B zijn vastgesteld.

Uit het voornoemde review voor Eurostat (helaas hebben we toen B niet meegenomen; werd bepaald door Eurostat) kwam naar voren dat de berekeningsmethode van NL tot de meest up-to-date

---

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: dinsdag 15 januari 2019 8:29
To: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Subject: RE: herberekening forfaits

Hallo 10.2.e ,

Dank voor de antwoorden van vorige week. Dat helpt voor nu al. Een andere vraag, jullie hebben vast ook al wel meegekregen dat de berekening van de forfaits en dan vooral de vergelijking met Vlaanderen opspeelt in de media.

Wij verwachten hier binnenkort Kamervragen over. Ben ik bij jullie aan het goede adres voor een onderbouwing voor het verschil of moet ik dan iemand anders hebben?

Groeten 10.2.e

▲ Op papier is een Nederlandse koeienfals fosfaatrijker dan een exemplaar bij de zuiderburen. FOTO: AGOSTINELLI

Is poep Hollandse koeien echt viezer dan die uit België?

Hoe kan het dat Nederlandse koeienpoep op papier viezer is dan poep van Belgische koeien? Annie Schreijer-Pfirk heeft over deze kwestie vragen gesteld aan de Europese Commissie. Aanleiding: een onderzoek van de Twentse boerenbond Stijn Broekhuis.

Angelique Kunst

Deurningen

Broekhuis, geboren en getogen op een boerderij in Deurningen, studeerde Diergeneeskunde in Gent en haalde masterdiploma's in Animal Sciences in Wageningen en European Animal Management in Toulouse. Voor zijn stage bij het Twentse Europees Parlement heeft hij onderzoek naar fosfaatbestanden gedaan. En daarbij bleek dat de mest van Nederlandse koeien vervuilerder wordt: gratis dan Belgische koeienpoep.

Broekhuis: „België, Nederland en Duitsland zijn goed vergelijkbaar qua verontreiniging. De dieren krijgen hetzelfde voedsel, worden onder dezelfde omstandigheden gehouden. Dus je mag verwachten dat het fosfaatgehalte in de mest overal hetzelfde is.“

Daarom is echter niets vastgelegd in Europees verband. Elk land, en in Duitsland zelfs elke deelstaat, mag zelf de rekenwijze bepalen voor het fosfaatgehalte van de mest. Die wordt regelmatig bijgesteld, omdat verbeteringen in bijvoorbeeld het vermeerderen met vermindering van het fosfaatgehalte. Maar Nederland rekent nog steeds met de norm van vier jaar geleden, terwijl België de nieuwste methode

al heeft verwerkt.

Daarom heeft een Nederlandse koe met een melkproductie van 8000 kilo een uitstoot van 49,6 kilo fosfaat, en een gelijkwaardige koe in België slechts 31 kilo. Het verschil van bijna 15 procent geeft volgens Broekhuis een oneerlijk voordeel aan Belgische boeren. „Nederlandse boeren worden hierop afgerekend. De afgelopen jaren zijn er heel wat boeren in financiële problemen geraakt doordat ze hun veestapel moesten inkrimpen vanwege de fosfaatregels. Terwijl dat niet nodig was geweest als ons ministerie de regels op tijd had aangepast.“

Het ministerie heeft inmiddels toegezegd dat de Nederlandse

norm niet is aangepast, omdat gerekend wordt dat boeren hun veestapel dan weer gaan uitbreiden. Dat zou dan opnieuw leiden tot overschrijding van de fosfaatnormen.

en dus een nieuw slagveld onder Nederlandse boeren. Maar volgens Annie Schreijer zou de situatie ruimer juist gebruikt kunnen worden voor de boeren die nu aan de rand van de financiële afgrond staan. Ze heeft over deze zaak vragen gesteld aan de Europese Commissie.

Broekhuis hoopt van harte dat zijn ontdekking Nederlandse boeren kan helpen. „Deze stage is echt ontzettend interessant. Thuis aan de breukstadij bij mijn ouders wordt over dezelfde zaken gesproken als in het parlement in Brussel. Alleen gaan het over een andere schaal. Ik krijg hier een prachtig inzicht hoe regelgeving op Europees niveau ingrijpt in het dagelijks leven op een boerderij.“

Thuis wordt over dezelfde zaken gepraat als in het parlement in Brussel

-Stijn Broekhuis

Van: 10.2.e @cbs.nl>

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 11:23

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@minez.nl>

cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@minez.nl>; 10.2.e

@minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: herberekening forfaits

Hallo 10.2.e e.a.,

Gloobaal:

	Huidig	Gem 2015-
--	--------	--------------

	forfat	2017
	kg P2O5	kg P2O5
Jongvee < 1 jaar	9,6	9,1
Jongvee 1 jaar en ouder	21,9	21,7
Melkkoeien*	42,0	41,5
Fokstieren 1 jaar en ouder	25,9	25,9

*Bij een melkproductie per koe van 8447 kg (gemiddelde 2015-2017).

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 08:48

Aan: 10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl)

10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: herberekening forfaits

Nu met juiste adres 10.2.e.

10.2.e

From: 10.2.e

Sent: woensdag 9 januari 2019 8:46

To: 10.2.e @minez.nl>

Cc: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl)

<10.2.e@minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Subject: RE: herberekening forfaits

Beste 10.2.e, cc. jouw collega's die bij de verschillende adviesvragen betrokken zijn,

Er lopen drie adviesvragen over fosfaat bij de CDM die relevant zijn voor de fosfaatruimte melkvee:

- Excretieforfaits voor N and P (opdrachtgever 10.2.e): in maart leveren we het advies op. 10.2.e kan jij ruw inschatten wat het fosfaatforfait voor melkvee gaat doen tov vorig forfait?
- Fosfaatgebruiksnormen (opdrachtgever 10.2.e): concept advies half februari. Nog niet exact aan te geven welke kant het uitgaat, maar volgens mij is een eis gesteld dat fosfaatgebruikruimte niet veranderd. 10.2.e klopt dat?
- Pilot bedrijfsspecifiek fosfaat (10.2.e): er ligt een concept, maar vervolg is nog niet duidelijk

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: dinsdag 8 januari 2019 21:12

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @cbs.nl>

Subject: herberekening forfaits

Beste 10.2.e

Sinds deze week heb ik het fosfaatsdossier van 10.2.e overgenomen. Ik begreep van 10.2.e dat jij bezig bent met de herberekening van de forfaits, klopt dat. Zou je me een update kunnen geven over hoever het daarmee staat en welke kant het opgaat? Bij ons speelt de vraag of dit gaat leiden tot extra ruimte voor het houden van melkvee en extra druk op de P en N excretie, en of we dus hierop kunnen anticiperen. Is het handig om even te bellen hierover?

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

2019Z00853

Vragen van de leden Lodders (VVD) en Geurts (CDA) aan de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit over het bericht 'Mestoverschot berekend met verouderde cijfers' (ingezonden 21 januari 2019)

1

Bent u bekend met het bericht 'Mestoverschot berekend met verouderde cijfers'? 1)

2

Klopt het dat het mestbeleid geformuleerd wordt op basis van verouderde cijfers waardoor Nederlandse melkveehouders op achterstand worden gezet?

3

Kunt u aangeven waarom het mestbeleid wordt gebaseerd op verouderde cijfers? Zo nee, waarom niet?

4

Vindt u het rechtvaardig dat er beleid gevoerd wordt op basis van verouderde cijfers en doet dat recht aan een 'betrouwbare overheid'? Zo ja, kunt u een uitgebreide toelichting geven? Zo nee, waarom geeft u het signaal af dat deze verouderde cijfers voorlopig niet worden aangepast? Wat gaat u daaraan doen?

5

Deelt u de mening dat het beleid op de meest actuele inzichten gestoeld moet zijn? Zo nee, waarom niet?

6

Bent u bekend met de mogelijke gevolgen voor dieren (diergezondheid) als verouderde cijfers de basis zijn voor beleid? Heeft u hierover in de afgelopen periode een waarschuwing vanuit de sector ontvangen? Zo ja, welke en wat gaat u hiermee doen?

7

Bent u bereid in het vervolg en in ieder geval voor de komende wijziging van de Meststoffenwet nieuwe gegevens te gebruiken? Zo nee, waarom niet?

8

Kunt u het verschil verklaren tussen de Nederlandse en de Belgische excretieforfaits? Hoe zit het met de Nederlandse excretieforfaits in relatie tot andere Europese lidstaten?

9

Bent u bereid de Nederlandse cijfers (in relatie tot de Belgische cijfers) onafhankelijk wetenschappelijk te laten toetsen door een instituut dat niet eerder betrokken is geweest bij Nederlands onderzoek naar mestbeleid en aanlevering van cijfers in het kader van het mestbeleid? Zo nee, waarom niet?

10

Kunt u aangeven of u op de hoogte was van de forse verschillen tussen de Nederlandse en Belgische excretieforfaits? Zo ja, waarom gaf dat u geen reden om dit nader te onderzoeken?

11

Klopt het dat verschillende instanties, organisaties en wetenschappers al meerdere keren en langere tijd hebben aangegeven dat de cijfers waarop het mestbeleid geformuleerd wordt niet kloppen? Kunt u een overzicht verstrekken van deze organisaties en de voorstellen en vragen, onder andere ten aanzien van het openbaar maken van gegevens, die zij u hebben aangereikt en welke stappen u hierop heeft gezet?

12

Bent u zich bewust van het feit dat het gebruik van verouderde cijfers niet alleen impact heeft op het mestbeleid, maar dat deze ook op andere gebieden gebruikt worden?

13

Kunt u aangeven welke informatie en cijfers de basis zijn geweest voor de gesprekken aan de klimaattafels? Zo nee, waarom niet?

14

Kunt u deze vragen één voor één beantwoorden?

1) 'Mestoverschot berekend met verouderde cijfers', Reformatorisch Dagblad, 10 januari 2019.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Kamervragen forfaits
Datum: maandag 28 januari 2019 15:36:28
Bijlagen: [190125 Kamervragen Lodders Geurts - forfaits.docx](#)

Nice! 10.2.e wil jij nog even meekijken op de beantwoording van deze kamervragen?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 28 januari 2019 14:29
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Kamervragen forfaits

Goeie antwoorden, paar kleine dingetjes in de bijlage

Ook nog even langs 10.2.e sturen?

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 25 januari 2019 16:28
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp:

Dit heb ik nu. Is het nog niet helemaal naar mijn gevoel. Wel veel herhaling in de vragen. 12 en 13 zeggen mij weinig

2019Z00853

Vragen van de leden Lodders (VVD) en Geurts (CDA) aan de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit over het bericht 'Mestoverschot berekend met verouderde cijfers' (ingezonden 21 januari 2019)

1

Bent u bekend met het bericht 'Mestoverschot berekend met verouderde cijfers'? 1)

Ja.

2

Klopt het dat het mestbeleid geformuleerd wordt op basis van verouderde cijfers waardoor Nederlandse melkveehouders op achterstand worden gezet?

Het betreffende bericht heeft betrekking op de forfaitaire normen. De hoeveelheid op bedrijfsniveau geproduceerde fosfaat wordt berekend aan de hand van forfaitaire excretienormen. Deze forfaits zijn gebaseerd op rantsoensamenstelling en de melkproductie. De zo berekende fosfaatproductie bepaalt de hoeveelheid fosfaatrechten die een ondernemer nodig heeft. De laatste herziening van de forfaits heeft plaatsgevonden in 2015. De fosfaatexcretie kan in de loop der tijd veranderen, bijvoorbeeld door een veranderende rantsoensamenstelling. Daarom worden de forfaits in principe iedere drie jaar geactualiseerd. Momenteel zit het aantal toebedeelde fosfaatrechten boven het productieplafond van 84,9. De daadwerkelijke productie zit daar net onder. Een actualisatie van de forfaits kan een verlaging van de forfaitaire normen tot gevolg hebben. Echter, een verlaging van de forfaitaire normen leidt ertoe dat het aantal fosfaatrechten dat een melkveehouder per koe nodig heeft daalt. Daardoor ontstaat er ruimte voor een groei van het aantal koeien en zal de fosfaatproductie toenemen waardoor het sectorale fosfaatplafond alsnog wordt overschreden. Indien dit het geval is word ik gedwongen een extra generieke korting toe te passen en dat wil ik koste wat kost vermijden. Ik heb er daarom voor gekozen de forfaits vooralsnog niet te herzien. Daarnaast zit de melkveesector qua fosfaatproductie al tegen het plafond waardoor de huidige forfaitaire normen er niet toe leiden dat de melkveehouders op achterstand worden gezet.

3

Kunt u aangeven waarom het mestbeleid wordt gebaseerd op verouderde cijfers? Zo nee, waarom niet?

De forfaits zijn nog niet aangepast om te voorkomen dat er als gevolg daarvan ruimte zou ontstaan voor het houden van extra koeien, met een mogelijke overschrijding van het sectorale fosfaatproductieplafond tot gevolg. Dit zou dan weer leiden tot een extra generieke korting. Dat wil ik voorkomen.

4

Vindt u het rechtvaardig dat er beleid gevoerd wordt op basis van verouderde cijfers en doet dat recht aan een 'betrouwbare overheid'? Zo ja, kunt u een uitgebreide toelichting geven? Zo nee, waarom geeft u het signaal af dat deze verouderde cijfers voorlopig niet worden aangepast? Wat gaat u daaraan doen?

Ik doe er alles aan om een extra generieke korting te voorkomen, hier kan een melkveehouder op vertrouwen. Daarom maak ik bij de ontwikkeling van beleid steeds een brede afweging, waarbij ik ook kijk naar andere zaken, zoals in dit geval het fosfaatproductieplafond. .

5

Deelt u de mening dat het beleid op de meest actuele inzichten gestoeld moet zijn? Zo nee, waarom niet?

Ja, zoveel als mogelijk. Ik heb u hierboven uitgelegd waarom ik ervoor kies de bestaande forfaits niet aan te passen.

6

Bent u bekend met de mogelijke gevolgen voor dieren (diergezondheid) als verouderde cijfers de basis zijn voor beleid? Heeft u hierover in de afgelopen periode een waarschuwing vanuit de sector ontvangen? Zo ja, welke en wat gaat u hiermee doen?

Ik ben niet bekend met voorbeelden waarbij de forfaitaire norm gevolgen heeft voor diergezondheid.

7

Bent u bereid in het vervolg en in ieder geval voor de komende wijziging van de Meststoffenwet nieuwe gegevens te gebruiken? Zo nee, waarom niet?

Zodra het aantal fosfaatrechten zich onder het sectorplafond bevindt ontstaat de ruimte om de forfaitaire normen te actualiseren.

8

Kunt u het verschil verklaren tussen de Nederlandse en de Belgische excretieforfaits? Hoe zit het met de Nederlandse excretieforfaits in relatie tot andere Europese lidstaten?

Verschillen tussen landen in excretienormen kunnen door verschillende factoren ontstaan, ook bij vergelijkbare melkproductieniveaus.

In bijna alle landen in EU wordt de excretie berekend volgens de formule: excretie = inname voer – vastlegging van fosfor in het lichaam en in de melk.

Verschillen tussen landen kunnen dus worden veroorzaakt door verschillen in voerinname en vastlegging. Het verschil tussen België en Nederland bij melkkoeien kan worden veroorzaakt doordat in België meer snijmais in het rantsoen zit waardoor bij deze koeien sprake is van een lagere fosfaatinname. Daarnaast kan er sprake zijn van iets andere type koeien met een andere vastlegging/efficiëntie.

9

Bent u bereid de Nederlandse cijfers (in relatie tot de Belgische cijfers) onafhankelijk wetenschappelijk te laten toetsen door een instituut dat niet eerder betrokken is geweest bij Nederlands onderzoek naar mestbeleid en aanlevering van cijfers in het kader van het mestbeleid? Zo nee, waarom niet?

Nee, het is een bewuste keuze de forfaitaire normen nu niet aan te passen. Het is niet zo dat er twijfel bestaat over de wetenschappelijke onderbouwing en dat er dientengevolge behoefte is aan een toetsing.

10

Kunt u aangeven of u op de hoogte was van de forse verschillen tussen de Nederlandse en Belgische excretieforfaits? Zo ja, waarom gaf dat u geen reden om dit nader te onderzoeken?

Iedere lidstaat is verantwoordelijk voor zijn eigen wet- en regelgeving en de bijbehorende onderbouwing. Lidstaten zijn moeilijk met elkaar te vergelijken en hoewel Nederland en Vlaanderen een vergelijkbare intensieve melkveehouderij kennen kunnen verschillen in rantsoen en type koeien verschillen in excretie veroorzaken. De excretie verandert in Nederland overigens ook in de loop der tijd door deze zelfde factoren.

11

Klopt het dat verschillende instanties, organisaties en wetenschappers al meerdere keren en langere tijd hebben aangegeven dat de cijfers waarop het mestbeleid geformuleerd wordt niet kloppen? Kunt u een overzicht verstrekken van deze organisaties en de voorstellen en vragen, onder andere ten aanzien van het openbaar maken van gegevens, die zij u hebben aangereikt en welke stappen u hierop heeft gezet?

Het is geen geheim dat de forfaits nog niet zijn geactualiseerd. Ik heb al eerder tegenover de Kamer aangegeven dat ik per 1 januari 2019 nog geen wijziging doorvoer in de forfaits. Voor de zomer van 2019 zal ik besluiten of een aanpassing van de forfaits per 1 januari 2020 noodzakelijk en wenselijk is. Dat heb ik ook al tegenover uw Kamer aangegeven.

12

Bent u zich bewust van het feit dat het gebruik van verouderde cijfers niet alleen impact heeft op het mestbeleid, maar dat deze ook op andere gebieden gebruikt worden?

De forfaits bestonden al voor de totstandkoming van het fosfaatrechtenstelsel. Ik ben bekend met het feit dat de forfaits van toepassing zijn op de gehele Meststoffenwet.

13

Kunt u aangeven welke informatie en cijfers de basis zijn geweest voor de gesprekken aan de klimaattafels? Zo nee, waarom niet?

De gesprekpartners aan de klimaattafels zijn bekend met het feit dat de huidige forfaits zijn gebaseerd op de gegevens van 2015 en dat een actualisatie van de forfaits een verlaging van de forfaitaire normen tot gevolg kan hebben.

14

Kunt u deze vragen één voor één beantwoorden?

Ja.

1) 'Mestoverschot berekend met verouderde cijfers', Reformatorisch Dagblad, 10 januari 2019.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: voorlopige cijfers
Datum: maandag 28 januari 2019 15:56:53

Dag,
 Zitting gaat over niet verlengen POR-ontheffingen (bodempcedure na VOVO eind vorig jaar) van ca 90 bedrijven (1 varkenshouder).
 Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 28 jan. 2019 om 13:11 heeft 10.2.e minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e

Zie hieronder!

Kun je mij overigens nog even laten weten waar deze zitting over gaat? En heb je nog iets van mij nodig?

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e cbs.nl>
Verzonden: maandag 28 januari 2019 10:23
Aan: 10.2.e minez.nl>
Onderwerp: RE: voorlopige cijfers

Beste 10.2.e

De cijfers die ik nu heb laten geen overschrijding zien bij varkens maar wel een zeer geringe overschrijding van het fosfaatplafond voor pluimvee.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minez.nl>
Verzonden: maandag 28 januari 2019 09:31
Aan: 10.2.e @cbs.nl>
Onderwerp: voorlopige cijfers

Goedemorgen 10.2.e

Ik heb van 10.2.e begrepen dat de 4^e kwartaalrapportage begin februari klaar zal zijn.

Nu vroeg ik me af (in verband met een rechtszaak die loopt) of je alvast een inschatting kunt geven of bij de varkens en pluimvee het plafond zal worden overschreden? Dit zal uiteraard niet via deze zitting naar buiten worden gebracht. Maar voor het schrijven van het verweer is het voor de juristen wel fijn om te weten wat zij kunnen verwachten. (de zitting is 21 feb)

Dank alvast!

Vriendelijke groet,

10.2.e

<!--[if !vml]--><image001.jpg><!--[endif]-->**Ministerie van Landbouw, Natuur
en Voedselkwaliteit**
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M : +31 (06) 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: fosfaatexcretie NL - Vlaanderen
Datum: maandag 28 januari 2019 20:45:44

Een puntje nog. 10.2.e heeft abusievelijk 1,02 genoemd. Dit moet zijn 1,012. En even voor de correctheid. Het onderzoek naar P in de melk is in 2018 gedaan. De cijfers betroffen deels 2017. Het CBS rekent over het jaar 2017 en verder met de nieuwe waarde. Ik neem aan dat een van jullie zorgt dat DC geïnformeerd is/wordt dat in de Boerderij het interview met 10.2.e van WUR verschijnt over de verschillen tussen Nederland en Vlaanderen. Ik heb geen contact gelegd met DC, omdat het logisch is dat het via jullie loopt.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Strategie, Kennis en Innovatie

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 28 januari 2019 18:29

Aan: 10.2.e minez.nl>; 10.2.e minez.nl>

cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

10.2.e minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minez.nl>

Onderwerp: Re: fosfaatexcretie NL - Vlaanderen

10.2.e en 10.2.e

Ik had jullie in onderstaande bericht niet meegenomen. Hierbij alsnog.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Op 28 jan. 2019 om 18:20 heeft 10.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Dag 10.2.e

De volgende reactie vanuit LNV zou ik hierop willen geven.

De verschillen tussen de forfaitaire fosfaatuitscheiding van de Nederlandse en de Belgische standaardkoe blijken goed te verklaren te zijn. Het ministerie heeft in de berekeningen van de fosfaatproductie van de Nederlandse melkveestapel door het Centraal Bureau Statistiek (CBS) al rekening gehouden met een hogere

fosforuitscheiding in de melk, namelijk 1,02 kg per 1000 kg melk in plaats van 0,97 kg. Het hogere gehalte is een gevolg van de metingen die sinds 2018 in de melk worden gedaan. In de loop van 2018 is namelijk gebleken dat het zo gemeten gehalte voldoende nauwkeurig wordt gemeten en betrouwbaar is. Vanaf 2019 zal het via metingen vastgestelde fosforgehalte in de melk in de BEX ook worden toegepast. Dat is onlangs besloten. Daarnaast acht het ministerie het niet verantwoord om de fosfaatverliezen via voerresten, die doorgaans met de uitgescheiden mest op het land worden gebracht, niet mee te nemen in de forfaitaire uitscheiding. Daarnaast heeft het ministerie vorig jaar aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) de forfaitaire uitscheidingen van de landbouwhuisdieren te actualiseren. Dit jaar brengt dez het advies uit.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Op 28 jan. 2019 om 16:56 heeft 10.2.e minez.nl> het volgende geschreven:

Als beloofd

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Strategie, Kennis en Innovatie

0610.2.e

10.2.e [@minez.nl](mailto:minez.nl)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [@wur.nl](mailto:wur.nl)>

Verzonden: maandag 28 januari 2019 08:50

Aan: 10.2.e [@minez.nl](mailto:minez.nl)>

Onderwerp: fosfaatexcretie NL - Vlaanderen

Beste 10.2.e

Ter info. Deze week verschijnt in De Boerderij een interview met mij over fosfaatexcretie verschillen melkvee Nederland en België. Dit onderwerp ligt mogelijk politiek gevoelig. Er zijn 2^e kamer vragen over gesteld en vragen bij Europees parlement. Mogelijk dat het ministerie het interview van interesse vindt, en wellicht is het voor ministerie prettig om vroegtijdig op de hoogte te zijn. Vandaar dat ik bijgaand tekst alvast stuur. Graag wel vertrouwelijk houden, tot het moment dat het in Boerderij is gepubliceerd.

Als er vragen zijn, hoor ik dat wel.

Vr gr 10.2.e

Wageningen University & Research
Animal Nutrition Group
PO Box 338, 6700 AH Wageningen
Building nr. 122, Room E0214
De Elst 1, 6708 WD Wageningen
the Netherlands

tel: +31 10.2.e

e-mail: 10.2.e@wur.nl

group URL: <http://www.anu.wur.nl/UK/>

More information on research of 10.2.e

<10.2.e fosfaat boerderij definitief.pdf>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: fosfaatexcretie NL - Vlaanderen
Datum: dinsdag 29 januari 2019 19:32:34

Klopt. En het onderzoek naar P in melk is door 10.2.e uitgevoerd.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Strategie, Kennis en Innovatie

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 29 januari 2019 17:34

Aan: 10.2.e@minez.nl>

cc: 10.2.e@minez.nl>; 10.2.e@minez.nl>;

10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: Fwd: fosfaatexcretie NL - Vlaanderen

Dag 10.2.e

In deze e-mail hangt het document van 10.2.e .

Wat betreft het onderzoek 2017/2018: dat heeft betrekking op het onderzoek van de WUR waarbij is nagegaan of het systeem van de metingen voor het systematisch vaststellen van het fosforgehalte in melk door de sector voldoende nauwkeurig en betrouwbaar is. Dat is in 2018 uitgevoerd en daarbij zijn ook meetgegevens uit 2017 betrokken.

10.2.e, Het laatste klopt toch?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e@minez.nl">

Datum: 28 januari 2019 om 16:56:03 CET

Aan: "10.2.e@minez.nl">

Onderwerp: FW: fosfaatexcretie NL - Vlaanderen

Als beloofd

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Strategie, Kennis en Innovatie

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passagie 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: maandag 28 januari 2019 08:50

Aan: 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: fosfaatexcretie NL - Vlaanderen

Beste 10.2.e

Ter info. Deze week verschijnt in De Boerderij een interview met mij over fosfaatexcretie verschillen melkvee Nederland en België. Dit onderwerp ligt mogelijk politiek gevoelig. Er zijn 2^e kamer vragen over gesteld en vragen bij Europees parlement. Mogelijk dat het ministerie het interview van interesse vindt, en wellicht is het voor ministerie prettig om vroegtijdig op de hoogte te zijn. Vandaar dat ik bijgaand tekst alvast stuur. Graag wel vertrouwelijk houden, tot het moment dat het in Boerderij is gepubliceerd. Als er vragen zijn, hoor ik dat wel.

Vr gr 10.2.e

10.2.e

Wageningen University & Research
Animal Nutrition Group
PO Box 338, 6700 AH Wageningen
Building nr. 122, Room E0214
De Elst 1, 6708 WD Wageningen
the Netherlands

tel: +31 10.2.e

e-mail: 10.2.e @wur.nl

group URL: <http://www.anu.wur.nl/UK/>

More information on research of 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: Reactie op te verschijnen artikel Boerderij over fosfaatexcretie NL - Vlaanderen
Datum: vrijdag 1 februari 2019 11:20:31
Bijlagen: 10.2.e [fosfaat boerderij definitief.pdf](#)

Dag 10.2.e

Ter informatie.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e)

Verzonden: vrijdag 1 februari 2019 09:28

Aan: 10.2.e @minez.nl>

cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: Reactie op te verschijnen artikel Boerderij over fosfaatexcretie NL - Vlaanderen

Beste 10.2.e

Hierbij ter info het volgende. In de Boerderij verschijnt deze week een interview met de heer 10.2.e van de WUR over verschillen in fosfaatexcretie tussen NL en Vlaanderen. Bijgevoegd tref je het artikel aan dat vertrouwelijk is gedeeld door de geïnterviewde.

Hierover zijn inmiddels ook Kamervragen gesteld door Ladders en Geurts die naar verwachting in de week van 11 februari zullen worden beantwoord.

Evt. input voor mogelijke persvragen:

In het artikel (en de Kamervragen) lopen twee situaties door elkaar m.b.t. de excretieforfaits:

1. Een veehouder heeft excretieforfaits nodig voor zijn management (zoals aantal fosfaatrechten, bemestingsplan) en verantwoording aan NVWA/RVO:

De verschillen tussen de forfaitaire fosfaatuitscheiding van de Nederlandse en de Vlaamse standaardkoe blijken goed te verklaren te zijn. Belangrijk hierbij is dat er forfaitaire excretienormen nodig zijn om in bedrijfsverband een managementplanning te kunnen maken, mede voor de verantwoording. In het kader van het gebruiksnormenstelsel is dat voor de bemesting en in het kader van het fosfaatrechtenstelsel voor het aantal te houden dieren. Om een zo goed mogelijke en actuele inschatting van de forfaitaire excretie te maken en tegelijk de verschillen tussen jaren daarin mee te nemen wordt in Nederland daarvoor een gemiddelde over drie jaren toegepast. Op deze wijze worden voor de verantwoording grote fluctuaties per jaar, zowel positief als negatief, voorkomen. In 2015 is de laatste herziening van de forfaitaire excretienormen verricht.

2. Het CBS berekent per jaar achteraf de daadwerkelijke excretie van de totale melkveestapel en maakt hierbij geen gebruik van de excretieforfaits omdat het CBS in de gebruikte berekeningsmethodiek voor berekening van de daadwerkelijke excretie van de veestapel deze excretieforfaits niet nodig heeft. Daarbij wordt uitgegaan van wat in werkelijkheid is vervoederd aan alle dieren in de landelijke melkveestapel en wat deze aan melk heeft geproduceerd en wat er door groei is vastgelegd in de omzet en aanwas van de dieren:

Het ministerie heeft voor de berekening van de gerealiseerde fosfaatproductie van de Nederlandse melkveestapel in 2017 door het Centraal Bureau Statistiek (CBS) al rekening gehouden met een hogere fosforuitscheiding in de melk, namelijk 1,012 kg per 1000 kg melk in plaats van 0,97 kg. Het hogere gehalte is een gevolg van de metingen die sinds 2018 structureel in de melk worden gedaan door de zuivelsector (en waarbij ook al in 2017 metingen zijn verricht). In de loop van 2018 is namelijk gebleken dat het zo gemeten gehalte voldoende nauwkeurig wordt gemeten en betrouwbaar is. (N.B. in melk wordt het fosforgehalte gemeten; voor de omrekening naar de hoeveelheid fosfaat uit melk moet het fosforgehalte worden vermenigvuldigd met 2,29).

Reactie op het antwoord op de vraag: "Met hogere gehalten scheidt de koe ook meer fosfor uit via melk?":

Zoals hierboven in situatie 2 al aangegeven is in 2017 voor de daadwerkelijke fosfaatproductie van de melkveestapel rekening gehouden met een hoger fosforgehalte in de geproduceerde melk. Ook voor de berekening van de totale fosfaatproductie in 2018 wordt uitgegaan van de werkelijke gemeten fosforgehalten in de melk. Vanaf 2019 zal het via metingen vastgestelde fosforgehalte in de melk ook in de BEX worden toegepast.

Reactie op het antwoord op de vraag: "U bent ook verschillen in voerverliezen tegen gekomen?" en "Is het reëel om in de toekomst voerverliezen niet als excretie te zien?":

In tegenstelling tot de Vlaamse forfaitaire excretienormen, worden in de Nederlandse forfaitaire excretienormen de voerverliezen (tijdens de voeding van de dieren) meegenomen in de excretienormen. Het ministerie acht het niet verantwoord om de fosfaatverliezen via voerresten (2% van krachtvoer en 5% van ruwvoer), die doorgaans samen met de uitgescheiden mest op het land worden gebracht, niet mee te nemen in de forfaitaire uitscheiding. Een deel van deze voerverliezen komt door de dieren in de mestkelder, omdat ze bijvoorbeeld voer de stal intrekken. Een groter deel wordt niet opgegeten en belandt op mesthoop (vaste mest) en wordt daarmee over het land gereden.

Reactie op de antwoorden op de vragen: "Vraagt dit niet om actualisatie van de excreties? En in NL?" en "Rekening te houden met een hogere fosforafvoer via melk?":

Het ministerie heeft vorig jaar aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) gevraagd advies uit te brengen over actualisatie van forfaitaire uitscheidingen van de landbouwhuisdieren. Daarin zal ook de huidige wijze van meten van het fosforgehalte in melk worden betrokken. In de eerste helft van 2019 wordt dit advies verwacht, op basis daarvan wordt besluitvorming voorbereid voor aanpassing van de forfaitaire excretienormen.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: maandag 28 januari 2019 08:50

Aan: 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: fosfaatexcretie NL - Vlaanderen

Beste 10.2.e

Ter info. Deze week verschijnt in De Boerderij een interview met mij over fosfaatexcretie verschillen melkvee Nederland en België. Dit onderwerp ligt mogelijk politiek gevoelig.

Er zijn 2^e kamer vragen over gesteld en vragen bij Europees parlement. Mogelijk dat het ministerie het interview van interesse vindt, en wellicht is het voor ministerie prettig om vroegtijdig op de hoogte te zijn. Vandaar dat ik bijgaand tekst alvast stuur. Graag wel vertrouwelijk houden, tot het moment dat het in Boerderij is gepubliceerd.

Als er vragen zijn, hoor ik dat wel.

Vr gr 10.2.e

10.2.e

Wageningen University & Research
Animal Nutrition Group
PO Box 338, 6700 AH Wageningen
Building nr. 122, Room E0214
De Elst 1, 6708 WD Wageningen
the Netherlands

tel: +31 10.2.e

e-mail: 10.2.e @wur.nl

group URL: <http://www.anu.wur.nl/UK/>

More information on research of 10.2.e

<10.2.e fosfaat boerderij definitief.pdf>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk - beantwoording
Datum: maandag 4 februari 2019 21:48:11

10.2.e, ik zou aan antwoord 5 aan het eind toevoegen. Toen er aanwijzingen kwamen dat het gehalte hoger zou liggen dan waar tot dan toe van werd uitgegaan, heb ik onderzoek laten doen naar de werkelijke gehalten op basis van metingen van de in Nederland geproduceerde melk over de jaarrondproductie. De werkelijke gehalten worden over 2017 en volgende jaren nu gehanteerd.

Verder prima.

Groet, 10.2.e

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 4 februari 2019 17:49
Aan: 10.2.e
 10.2.e
Onderwerp: FW: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk - beantwoording

Hoi 10.2.e

Willen jullie meelesen en reageren?

Ik heb de reactie van 10.2.e aan DC vooral als input gebruikt. Dus veel herkenbare teksten.

Ik zal bij CBS/10.2.e nagaan hoe het zit met het WUR-onderzoek van 5 jaar geleden.

Dank alvast,
 10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e @minez.nl>

Verzonden: maandag 4 februari 2019 12:33

Aan: 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk

Er is een document ter behandeling aangeboden en toegevoegd aan uw werkvoorraad, met als onderwerp: Bhm De afvoer van fosfor via melk

Via bovenstaande link kunt u de behandelmap direct openen.

In de route zijn de volgende notities opgenomen:

|><

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Fosfaatexcretiewaarden melkvee
Datum: woensdag 6 februari 2019 09:37:37

Hoi 10.2.e

Wat forfaitair is vastgelegd is de fosfaatproductie per koe gegeven de hoeveelheid melk die het dier produceert. Daar komt een bepaalde hoeveelheid kilogrammen fosfaat uit en daarvoor zijn fosfaatrechten nodig. De verwachting is dat de uitkomst van een nieuwe berekening van de forfaits zal zijn dat een koe minder fosfaat produceert dan nu forfaitair is vastgelegd. Dat betekent dat er dan minder fosfaatrechten per koe nodig zijn. De hoeveelheid fosfaatrechten die een boer bezit verandert daarmee natuurlijk niet. Dat betekent dat iedere boer, gegeven de hoeveelheid fosfaatrechten die hij bezit, iets meer vee kan aanhouden. In zijn totaliteit kan dat leiden tot een overschrijding van het plafond en dat zou dan weer ongedaan gemaakt moeten worden met een generieke korting. (NB. De totale fosfaatproductie wordt niet forfaitair bepaald maar door het CBS berekend op basis van werkelijke gegevens.) Dat is onwenselijk en om die reden heeft de minister in de Kamer aangegeven eerst de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt terug te brengen, voordat een actualisatie van de forfaits aan de orde kan zijn. Overigens heeft de Kamer in de diverse AO's van afgelopen jaar aangegeven deze redenering van de minister te volgen.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 6 februari 2019 09:14
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Fwd: Fosfaatexcretiewaarden melkvee

Hi 10.2.e

Onderstaand de vraag. Prima om kort en bondig te reageren. De vraag staat in de laatste alinea en richt zich op de berekening van de excretieforfaits in Nederland en België.

Ik denk dat de vraag simpel te beantwoorden is, namelijk dat Nederlandse boeren met de berekening van België meer ruimte zien om uit te breiden. Maar wil even zeker zijn van het juiste antwoord.

Groet,
10.2.e

Het gaat over een stuk in het Reformatorisch Dagblad; <https://www.rd.nl/vandaag/economie/mestoverschot-berekend-met-verouderde-cijfers-1.1539854>

Ik begrijp dat Helma Lodders daarover al Kamervragen heeft gesteld, maar de mijne zit er niet bij.

Onderaan in het artikel staat dat de excretieforfaits vier jaar geleden voor het laatst zijn geactualiseerd. De Kamer heeft diverse keren aangedrongen op herziening van

de forfaits.

Maar volgens een woordvoester van LNV zullen, als de forfaits worden verlaagd, er minder rechten nodig zijn per koe en zullen boeren hun veestapel uitbreiden. Het ministerie vreest dat dan het met Brussel afgesproken fosfaatplafond weer wordt overschreden.

Die redenering snap ik niet. Als het forfait verlaagd wordt, dan zal de forfaitaire productie toch niet toenemen als er vervolgens meer koeien worden gehouden? Hoe zou dan het fosfaatplafond worden overschreden?

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: doorpraten over uitval pluimvee
Datum: donderdag 7 februari 2019 16:20:20

Hallo 10.2.e

Wij zaten net in het overleg over het gebruik van I&R-cijfers. 10.2.e en ik hebben op donderdag 21 februari van 09.30-10.30 een afspraak met 10.2.e op het CBS. Lukt het jou om aansluitend door te praten over de mogelijkheden om uitval mee te nemen in de berekeningen van de excretiecijfers?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: Nota Kamervragen verouderde cijfers mestoverschot
Datum: maandag 11 februari 2019 18:05:14

Lijkt me ook handig voor jou te weten!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <10.2.e@minez.nl>
Datum: 11 februari 2019 om 17:14:33 CET
Aan: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>
Kopie: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>, "10.2.e" <10.2.e@minez.nl>, 10.2.e <10.2.e@minez.nl>, 10.2.e <10.2.e@minez.nl>, 10.2.e <10.2.e@minez.nl>
Onderwerp: Antw.:^[FSI] Nota Kamervragen verouderde cijfers mestoverschot^[PDI]

Hallo 10.2.e

Hierbij het antwoord:

Om ervoor te zorgen dat de forfaitaire normen zo goed mogelijk de werkelijke productie benaderen heeft Nederland ervoor gekozen om voerverliezen mee te nemen in de rekenmethode. Het gaat daarbij om verliezen die bij het voederen van de dieren optreden, dus verliezen door vermorsing of door wat de dieren niet opeten. Deze bedragen gemiddeld 5% voor ruwvoerders en 2% voor krachtvoerders en doorgaans worden deze verliezen als voerresten samen met de uitgescheiden mest op het land gebracht; een aanzienlijk deel ervan komt in de mestkelder en een ander deel komt op de mesthoop. Om deze verliezen te kunnen verantwoorden maken ze deel uit van de forfaitaire excretienormen. Voerverliezen worden niet alleen meegenomen bij de forfaitaire normen, maar ook bij de definitieve berekening van de fosfaat- en stikstofproductie door het CBS.

Het is niet bekend of Vlaanderen voerverliezen op een andere plek in hun rekenmodel wel meenemen, of dat deze factor compleet wordt weggelaten. Dat laatste zou overigens betekenen dat ze in Vlaanderen minder goed zicht zouden hebben op wat er daadwerkelijk aan fosfaat en stikstof in het milieu wordt gebracht. Juist omdat Nederland een fosfaatrechtenstelsel heeft en de Rijksoverheid hiermee ook een instrument heeft om vrij direct op de fosfaatproductie te sturen is het voor Nederland des te belangrijker om gedetailleerd zicht te hebben op wat er gebeurt met het voer, wat wordt vastgelegd in de melk en wat er uiteindelijk op het land wordt gebracht in de vorm van mest en voerresten.

Op Europees niveau zijn er geen vereisten als het gaat om het al dan niet meenemen van voerverliezen. Het systeem waarmee de fosfaat- en de stikstofproductie worden berekend is een nationale bevoegdheid.

Groeten 10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 11 februari 2019 12:21

Aan: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

CC: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: Nota Kamervragen verouderde cijfers mestoverschot

Ha 10.2.e

Bijgaand een vraag van de minister over de voerverliezen in Vlaanderen. Ze wil graag een antwoord voordat ze de brief ondertekent.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk - beantwoording
Datum: dinsdag 12 februari 2019 10:36:33
Bijlagen: [DOMUS-19033228-v4-Beantwoording_vragen_over_de_afvoer_van_fosfor_via_melk.DOCX](#)

Dank 10.2.e

De bhm is gestart.
 Voor volledigheid beantwoording bijgevoegd zoals deze nu lijn in gaat.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 11 februari 2019 16:04
Aan: 10.2.e @minez.nl>
cc: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk - beantwoording

10.2.e

Zie in de revisietekst mijn suggesties voor veranderingen en aanvullingen.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 8 februari 2019 16:25
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: FW: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk - beantwoording

Hoi 10.2.e

Dit is de laatste versie.

Volgende week weer!

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 4 februari 2019 21:48
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk - beantwoording

10.2.e ik zou aan antwoord 5 aan het eind toevoegen. Toen er aanwijzingen kwamen dat het gehalte hoger zou liggen dan waar tot dan toe van werd uitgegaan, heb ik onderzoek laten doen naar de werkelijke gehalten op basis van metingen van de in Nederland geproduceerde melk over de jaarrondproductie. De werkelijke gehalten worden over 2017 en volgende jaren nu gehanteerd.

Verder prima.

Groet, 10.2.e

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 4 februari 2019 17:49

Aan: 10.2.e

Onderwerp: FW: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk - beantwoording

Hoi 10.2.e .

Willen jullie meelesen en reageren?

Ik heb de reactie van 10.2.e aan DC vooral als input gebruikt. Dus veel herkenbare teksten.

Ik zal bij CBS/10.2.e nagaan hoe het zit met het WUR-onderzoek van 5 jaar geleden.

Dank alvast,

10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Verzonden: maandag 4 februari 2019 12:33

Aan: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: 19031604 m.b.t. Bhm De afvoer van fosfor via melk

Er is een document ter behandeling aangeboden en toegevoegd aan uw werkvoorraad, met als onderwerp:
Bhm De afvoer van fosfor via melk

Via bovenstaande link kunt u de behandelmap direct openen.

In de route zijn de volgende notities opgenomen:

|><

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 19RE: Vraag nieuwe Excretietabellen 2019-2021
Datum: vrijdag 15 februari 2019 12:18:28
Bijlagen: [image003.png](#)
[image004.png](#)

Die bevestiging hebben we inmiddels binnen. De inhoud van de tabel is inderdaad onveranderd.
 Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 12:10

Aan: 10.2.e @minez.nl>

cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: Vraag nieuwe Excretietabellen 2019-2021

Aha, helder... in de snelheid en hoeveelheid onderwerpen haalde ik dat door elkaar.
 Ik wacht op bevestiging van 10.2.e en dan antwoord ik hem.
 Groet!

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 10:44

Aan: 10.2.e @minez.nl>

cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: FW: Vraag nieuwe Excretietabellen 2019-2021

Ha 10.2.e

Deze tabel is van RVO.nl en gaat over de excretieforfaits. Dit heeft geen relatie met de nieuwe CBS-cijfers. Het gaat hier dus ook niet om voorlopige cijfers of een prognose of iets dergelijks. Het gaat om de fosfaat- en stikstofproductie per koe cf. de mestregelgeving. CBS rekent hier niet mee. Zijn dus echt verschillende zaken.

De excretieforfaits zijn niet geactualiseerd, dus deze tabel zou identiek moeten zijn aan die in de afgelopen jaren (sinds 2015). 10.2.e, kunnen jullie dat even checken bij RVO en bevestigen?

Het vaststellen van de forfait is een nationale competentie. Dat vergt geen goedkeuring van de Europese Commissie. De forfaiten kunnen alleen per kalenderjaar worden aangepast. Dat zal dus op zijn vroegst per 1 januari 2020 kunnen gebeuren. De minister heeft in de Kamer aangegeven voor de zomer een besluit te nemen over het al dan niet actualiseren van de forfaiten. Zie bijgaande mail met het antwoord op een recente persvraag daarover. Daarin staat wat meer achtergrond over het hoe en waarom.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 10:32

Aan: 10.2.e @minez.nl>

cc: 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: FW: Vraag nieuwe Excretietabellen 2019-2021

Dag 10.2.e

Minister werd vanmorgen bij inloop MR ook opgewacht door De Boerderij met vragen over CBS-cijfers. Hieronder nog een paar aanvullende vragen, kan jij uitkomst bieden? Dit zijn voorlopige cijfers, toch?

Dank en groet!

10.2.e

Van: 10.2.e @proagrica.com>

Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 10:09

Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: Vraag nieuwe Excretietabellen 2019-2021

Ps gaat om bijgevoegde tabel melkvee

10.2.e

10.2.e

T: +31 10.2.e

M: +31 10.2.e

E: 10.2.e [@proagrica.com](mailto:10.2.e@proagrica.com)

Is onderdeel van: Misset Uitgeverij B.V.

Hanzestraat 1, 7006 RH Doetinchem

Van: 10.2.e)

Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 10:07

Aan: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl); 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Onderwerp: Vraag nieuwe Excretietabellen 2019-2021

Hoi 10.2.e ,

Ik zie zojuist de nieuwe tabellen met fosfaat en stikstofexcretienormen 2019 – 2021.

Als ik mij niet vergis zijn de excretiewaarden P en N ongewijzigd tov de tabellen die tot en met 2018 geldig waren. Klopt dat?

Verder nog de vraag is of deze tabellen definitief zijn, of dat ze (nav discussie rondom fosfaatexcretie) tussentijds nog gewijzigd kunnen worden?

Zijn deze tabellen ook in Brussel neergelegd? En zo ja, staat Brussel ook (eventuele) tussentijdse aanpassingen toe?

Zou een van jullie mij antwoord kunnen geven op deze vragen?

Alvast bedankt, groeten 10.2.e

10.2.e

T: +31 10.2.e

M: +31 10.2.e

E: 10.2.e [@proagrica.com](mailto:10.2.e@proagrica.com)

Is onderdeel van: Misset Uitgeverij B.V.

Hanzestraat 1, 7006 RH Doetinchem

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Fosfaatcijfers CBS
Datum: dinsdag 19 februari 2019 14:26:59
Bijlagen: [CBS-monitoring fosfaat- en stikstofexcretie rapportage januari 2019.pdf](#)
[ATT00001.txt](#)

Dag,

Komt of is er al een kamerbrief over deze cijfers? NB ik vraag dit i.v.m. de POR-zittingen do a.s.

Ik verneem graag van je, groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: ter info FW: Ingevuld aanvraagformulier kennisvragen door LNV - konijnenmest met minder dan 2,%5
droge stof
Datum: woensdag 20 februari 2019 11:01:07

Hallo 10.2.e

Bedankt.

Groeten

10.2.e

-----Original Message-----

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: woensdag 20 februari 2019 9:01

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minez.nl>

Subject: ter info FW: Ingevuld aanvraagformulier kennisvragen door LNV - konijnenmest met minder dan 2,%5
droge stof

Hoi 10.2.e

We hebben hierover in de afgelopen periode contact gehad.
Hierbij de zojuist aangevraagde kennisdeskvraag.

Groet,
10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: woensdag 20 februari 2019 08:54

Aan: 10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: Ingevuld aanvraagformulier kennisvragen door LNV

Geachte heer/mevrouw 10.2.e

Hartelijk dank voor het indienen van uw vraag.

Wij zullen uw vraag zo snel mogelijk in behandeling nemen.

10.2.e @wur.nl

Uw gegevens

:

Aanhef: 10.2.e

Voorletters: 10.2

Achternaam: 10.2.e

10.2.e

E-mail: 10.2.e @minez.nl

Telefoon: 070 10.2.e

:

Titel kennisvraag: Monstername en analyse konijnenmest met minder dan 2,5% droge stof Inhoud kennisvraag: In het kader van de actualisatie van forfaits is advies aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) gevraagd, dat eind eerste kwartaal 2019 wordt verwacht. Om tot een juiste vaststelling van het forfait voor konijnenmest met minder dan 2,5% droge stof te komen is met CDM besproken dat het bemonsteren en analyseren voor het bepalen van forfaitaire waarden voor stikstof en fosfaat voor deze mestsoort nodig lijkt.

Het forfait voor konijnenmest met minder dan 2,5% droge stof was tot 1 januari 2018 voor zowel stikstof als fosfaat 0 (nul). Per 1 januari 2018 gold een forfait voor stikstof van 4,3 en voor fosfaat van 3,6. Per 1 januari jl. geldt voor stikstof een forfait van 2,2 en voor fosfaat van 1,5, zie ook bijlage I van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0018989/2019-01-01#BijlageI>

Aan de WUR wordt gevraagd een offerte uit te brengen om op basis van monstername & analyse forfaitaire waarden voor stikstof en fosfaat te adviseren voor konijnenmest met minder dan 2,5% droge stof. In verband met de representativiteit van de monsters wordt verzocht toe te spitsen op gespecialiseerde bedrijven waarvan ook op basis van productiecijfers en verkoopcijfers een beeld is van de aanvoer en afvoer van stikstof en fosfaat. Het gaat om monsters van bedrijven om een totaalbeeld te krijgen.

Uit de gegevens van RVO.nl komt naar voren dat het om 75 leveranciers van deze mestsoort in 2018 gaat.

Indien contact met de sector nodig is om aanvullende gegevens te verkrijgen, kan hiervoor contact worden gezocht met de beleidsdirectie bij het ministerie van LNV.

Go/no go moment: de kosten die volgen uit de offerte zullen mede bepalen of aan dit offerteverzoek gevolg zal worden gegeven.

Hoofdthema van de kennisvraag: Anders, nl...

Ander thema: Mest

Uw gegevens Input 38:

Referentiedocument: kst-33037-306.pdf

paginanr. + passage: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33037-349.html> en <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33037-306.pdf>

Vermeld het nut en/of noodzaak van de aanvraag: 'Actualisatie forfaits

In beantwoording op vragen over het advies «Nieuwe landbouwhuisdieren» (Aanhangsel Handelingen II 2017/18, nr. 1412) heb ik aangegeven voor deze zomer een besluit te nemen of ik een forfait zal opnemen in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Zoals ik in het Algemeen Overleg over fosfaatrechten van 27 juni jl. aan uw Kamer heb gemeld, heb ik besloten om de forfaitaire excretiegetallen niet per 1 januari 2019 te actualiseren. Dit vanwege onder meer de gevolgen die dit zou hebben in het fosfaatrechtenstelsel. Daarbij komt dat voor actualisatie van de forfaitaire excretiegetallen eerst aanvullend onderzoek naar gasvormige stikstofverliezen nodig is. De Commissie Deskundigen Meststoffenwet voert dit onderzoek uit en de resultaten zijn op zijn vroegst eind dit jaar beschikbaar. In de loop van volgend jaar zal ik opnieuw bezien wanneer een actualisatie van de forfaitaire excretiegetallen aan de orde kan zijn, inclusief de vraag of daarbij een nieuw forfait voor nieuwe landbouwhuisdieren opgenomen moet worden.'

'Een aanpassing van de forfaits gebeurt per kalenderjaar omdat dan duidelijk is welke getallen voor de mestboekhouding gelden. Ik heb al eerder tegenover de Kamer aangegeven dat ik per 1 januari 2019 nog geen wijziging doorvoer in de forfaits. Voor de zomer van 2019 zal ik besluiten of een aanpassing van de forfaits per 1 januari 2020 noodzakelijk is.'

Vermeld waarom de aanvraag onvoorzien en urgent is: Monstername en analyse t.b.v. van voorbereiding van besluitvorming het forfait voor konijnenmest met minder dan 2,5% droge stof vast te kunnen stellen.

:

Welk product wenst u: Opstellen kennisproduct, namelijk Wat voor kennisproduct: monstername en analyse om tot forfait voor deze mestsoort te kunnen komen Heeft u een voorkeur voor een onderzoeker en/of instituut van Wageningen Research: Ja Welk persoon of instituut: LiveStock Research Zijn er derden die bij deze kennisvraag betrokken moeten worden: Ja Wie, waarom en hoeveel tijd schat u daarvoor in: Commissie Deskundigen Meststoffenwet, mogelijk konijnensector Kunt u een inschatting maken van de omvang van uw kennisvraag: Nee, ik vraag WR een inschatting te maken Voorgestelde startdatum: 01-03-2019 Uiterste datum van oplevering: 01-04-2019 Voor vragen boven de 10.000 euro de naam van het SKI-aanspreekpunt dat bij deze aanvraag betrokken is.: 10.2.e Email aanspreekpunt: 10.2.e@minez.nl Naam 10.2.e dat schriftelijk akkoord heeft gegeven: 10.2.e

Email: 10.2.e @minez.nl

:

Akkoordverklaring: Ja, ik stem in met bovenstaande akkoordverklaring Uw gegevens Input 37:

Ingevuld op: Wed Feb 20 2019 08:30:44 GMT+0100 (CET) Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 21Re: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018
Datum: woensdag 6 maart 2019 09:17:43

Haha! 10.2.e heeft groot gelijk, als je thuis bent dan gaat hij voor :)
 Ik heb zojuist weer even het hartje horen kloppen van ons... MEISJE! Kom nu naar kantoor.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 6 mrt. 2019 om 09:13 heeft 10.2.e <10.2.e@minez.nl> het volgende geschreven:

We komen duidelijk beiden van de BBR-leerschool: was gisteren ook aan brief begonnen maar kreeg toen een zieke 10.2.e die mij niet meer los wilde laten dus laptop maar dichtgeklapt. Maar zag net dat jij precies dezelfde passages had aangepast en opmerkingen had gemaakt als ik

---

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 maart 2019 23:49

Aan: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: RE: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018

Ha 10.2.e

Dank voor het concept! Zie bijgaand mijn suggesties.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e)

Verzonden: dinsdag 5 maart 2019 17:46

Aan: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>;

10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018

Dag allemaal,

Nav overleg met de minister vanochtend hier de oplegbrief waarin we ingaan op de stikstofproductiecijfers en de berekeningswijze. Ik heb het G-woord vermeden in deze brief. Omdat hij nogal technisch van aard is stuur ik hem nog even breed naar jullie rond om hiernaar te kijken.

Groeten 10.2.e

Hoi 10.2.e
Dit komt meer in de buurt bij jouw inschatting. Het lijkt me dat we hiermee aan de slag kunnen.
Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e [REDACTED]@wur.nl>
Verzonden: woensdag 6 maart 2019 14:50
Aan: 10.2.e [REDACTED]@minez.nl>
Onderwerp: RE: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest

Beste 10.2.e

Hierbij een nadere inschatting van de kosten op basis van monsternamen (in duplo) op 10 bedrijven:

5.1.1.c

Of 10 bedrijven toereikend is om een forfait op te baseren blijkt achteraf wanneer we meer informatie hebben gekregen over de spreiding in samenstelling van de monsters. In het algemeen geldt natuurlijk dat hoe groter de steekproef hoe betrouwbaarder de uitspraak die je kunt doen. Uitbreiding van de steekproef kost 5.1.1.c per bedrijf.

Laat maar weten hoe je hier verder mee wilt gaan.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e [redacted] [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)>
Sent: dinsdag 5 maart 2019 15:37
To: 10.2.e [redacted] [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>
Subject: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest

Beste 10.2.e

Naar aanleiding van ons telefoongesprek aangaande de kennisdeskvraag over de waterige fractie konijnmest heb ik intern gesproken over de kosten. Graag zouden wij een nadere inschatting ontvangen van de geraamde kosten, omdat de eerste indruk lijkt dat dit aan de hoge kant is dat mogelijk?

Voor het projectplan is het relevant te onderbouwen dat bemonstering & analyse van 10 bedrijven een representatief beeld geven voor een forfait voor deze konijnenmestssoort.

Dank alvast voor de reactie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
Team Mest
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 2500 EK Den Haag

.....
T 070 10.2.e
BGG 070 10.2.e
E 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)
Flexplek: B Zuid 4^e verdieping

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 23Re: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018
Datum: donderdag 7 maart 2019 14:31:29

Mooi!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 7 mrt. 2019 om 14:25 heeft 10.2.e @minez.nl het volgende geschreven:

Alle stukken liggen inmiddels bij BBR trouwens.

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 6 maart 2019 17:25

Aan: 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018

Ja, ik kon dus niet meer bij die behandelmap. Dus ben net een nieuwe behandelmap gestart met de oplegbrief, de CBS notitie en de beantwoording op de vragen van Bisschop. Als dat niet handig is zal ik het morgen wel even recht zetten met 10.2.e

---

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 6 maart 2019 14:16

Aan: 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018

Ha 10.2.e

Ik heb net 10.2.e gesproken, de behandelmap met beantwoording van de vragen van Bisschop staat nu in Domus bij hem. Hij houdt hem aan zodat jij de oplegbrief daarin kan toevoegen. Als je hem dan een seintje geeft, zet hij hem door naar de minister. (Heb aangegeven dat jij je vrije dag hebt, dus prima als dat morgen gebeurt.)

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 6 maart 2019 13:54

Aan: 10.2.e @minez.nl

cc: 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018

10.2.e

Hierbij enkele opmerkingen van mij in het document waarin ook de opmerkingen van 10.2.e staan.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 6 maart 2019 09:11

Aan: 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @minez.nl

cc: 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @minez.nl

Onderwerp: RE: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018

Allen,

Hierbij nog een paar aanvullende opmerkingen van mijn kant.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 maart 2019 23:49

Aan: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: RE: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018

Ha 10.2.e

Dank voor het concept! Zie bijgaand mijn suggesties.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 maart 2019 17:46

Aan: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>;

10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: Prognose stikstofexcretie in dierlijke mest over 2018

Dag allemaal,

Nav overleg met de minister vanochtend hier de oplegbrief waarin we ingaan op de stikstofproductiecijfers en de berekeningswijze. Ik heb het G-woord vermeden in deze brief. Omdat hij nogal technisch van aard is stuur ik hem nog even breed naar jullie rond om hiernaar te kijken.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest
Datum: donderdag 7 maart 2019 14:58:00

Ok, dank voor je snelle reactie. Dan verander ik nu even niets, ik had deze namelijk net doorgezet.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 7 maart 2019 14:58
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest

Niets, als we bemonsteren bij 10 bedrijven zijn de kosten 5.1.1.c Alleen als de steekproef (achteraf) wordt uitgebreid naar meer bedrijven zal dit 5.1.1.c per bedrijf extra kosten.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 7 maart 2019 14:51
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest

En wat betekent dat voor het totaal ?

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 7 maart 2019 14:50
Aan: 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest

Beste 10.2.e

Tot mijn strik zie ik dat ik voor de kosten per bedrijf bij uitbreiding van de steekproef alleen de personele kosten en niet de analysekosten heb meegerekend. Inclusief analyse komen de kosten op 5.1.1.c per bedrijf.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 7 maart 2019 14:37
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest

Beste 10.2.e

Dank voor je snelle reactie.
 Omdat het bedrag boven 5.1.1.c zal er goedkeuring moeten worden gegeven op het bedrag, daar ga ik mee aan de slag op basis van deze inschatting.

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 6 maart 2019 14:50

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest

Beste 10.2.e

Hierbij een nadere inschatting van de kosten op basis van monstername (in duplo) op 10 bedrijven:

uitspraak die je kunt doen. Uitbreiding van de steekproef kost €5.1.1.c per bedrijf.

Laat maar weten hoe je hier verder mee wilt gaan.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e

Sent: dinsdag 5 maart 2019 15:37

To: 10.2.e

Subject: Kennisdeskvraag: waterige fractie konijnenmest

Beste 10.2.e

Naar aanleiding van ons telefoongesprek aangaande de kennisdeskvraag over de waterige fractie konijnmest heb ik intern gesproken over de kosten. Graag zouden wij een nadere inschatting ontvangen van de geraamde kosten, omdat de eerste indruk lijkt dat dit aan de hoge kant, is dat mogelijk?

Voor het projectplan is het relevant te onderbouwen dat bemonstering & analyse van 10 bedrijven een representatief beeld geven voor een forfait voor deze konijnenmestsoort.

Dank alvast voor de reactie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Team Mest

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 2500 EK Den Haag

.....
T 070 10.2.e
BGG 070 10.2.e
E 10.2.e [@minez.nl](mailto:minez.nl)

Flexplek: B Zuid 4^e verdieping

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: [Kennisdsk LNV](#)
Onderwerp: KD-2019-020 Uitval Pluimvee
Datum: vrijdag 8 maart 2019 17:43:13
Bijlagen: [Uitval Pluimvee BO-AN klein 2019.xlsx](#)

Beste 10.2.e ,

Bijgaand vinden jullie het voorstel voor de kennisvraag m.b.t. Uitval Pluimvee.

Graag hoor ik of jullie hiermee als respectievelijk opdrachtgever en thematrekker BO Mest, Milieu en Klimaat akkoord kunnen gaan.

Groet, 10.2.e

PS hieronder heb ik voor de volledigheid nog de tekst van de kennisvraag ingevoegd.

Wageningen Environmental Research (Alterra)

Postbus 47, 6700 AA Wageningen

10.2.e [@wur.nl](#) | [www.wur.nl](#)

 Van: 10.2.e [@wur.nl](#)>
 Verz
 Aan: 10.2.e [@wur.nl](#)>
 Onder: er kennisvragen door LNV

Geachte heer/mevrouw 10.2.e

Hartelijk dank voor het indienen van uw vraag.

Wij zullen uw vraag zo snel mogelijk in behandeling nemen.

10.2.e [@wur.nl](#)

Uw gegevens

:
 Aanhef: 10.2.e
 Voorlett
 10.2.e
 10.2.e
 10.2.e [@minez.nl](#)
 Telefoon 10.2.e
 :

Titel kennisvraag: Onderzoeksvraag uitval pluimvee Inhoud
 kennisvraag: Bij de huidige rekenregels van pluimvee is nog sprake van een overschatting van de werkelijkheid, doordat het dierenaantal bij de meeste bedrijven bepaald is vanuit het aantal aangevoerde dieren, waarbij nog geen rekening is gehouden met de uitval die gedurende de ronde plaatsvindt. De precieze ontwikkeling daarvan is niet bekend in I&R pluimvee, maar de totale uitval per ronde wel. Verder is vanuit het praktijk onderzoek veehouderij bekend hoe de uitval meestal verdeeld is over de weken per ronde. Door het toepassen van deze kennis binnen de rekenregels voor pluimvee, kan een bepaling van uitval gemaakt worden, waarmee de pluimvee dieren aantallen dichterbij de realiteit komen.

Hoofdthema van de kennisvraag: Anders, nl...

Ander thema: Rekenregels pluimvee

Uw gegevens Input 38:

Referentiedocument: DOMUS-18271656-v4-Brief_aan_NVP.pdf

paginanr. + passage: Wetsvoorstel tot wijziging van de Meststoffenwet Vermeld het nut en/of noodzaak van de aanvraag: Het is noodzakelijk dat de pluimvee dieraantallen zo dichtbij als mogelijk bij de realiteit komen. Vermeld waarom de aanvraag onvoorzien en urgent is: Het CBS wil van deze nieuwe rekenregels gebruik maken bij de definitieve rapportage in juli.

:

Welk product wenst u: Opstellen kennisproduct, namelijk Wat voor kennisproduct: nieuwe rekenregels pluimvee Heeft u een voorkeur voor een onderzoeker en/of [redacted] an Wageningen Research: Ja
Welk persoon of instituut: 10.2.e - WUR Zijn er derden die bij deze kennisvraag betrokken worden: Nee Kunt u een inschatting maken van de omvang van uw kennisvraag: Ja, circa .... dagen voor in totaal ... personen Aantal dagen: 5 Aantal personen: 1 Voorgestelde startdatum: 5-03-2019 Uiterste datum van oplevering: 13-03-2019 Voor vragen boven de 10.000 euro de naam van het SKI-aanspreekpunt d
De begrote kosten bedragen 5.1.1.c

[redacted] unt:

5.1.2.e

[redacted] schriftelijk akkoord heeft gegeven: 10.2.e

eminez.nl

Akkoordverklaring: Ja, ik stem in met bovenstaande akkoordverklaring Uw gegevens Input 37:
Ingevuld op: Mon Mar 04 2019 14:41:03 GMT+0100 (CET)

Bevestiging

Bevestiging tekst:

²⁾ tarief LNV 2019

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e @cbs.nl
Onderwerp: RE: nieuwe stalsystemen
Datum: maandag 11 maart 2019 20:50:43
Bijlagen: image001.png

10.2.e ik reageer even zonder nog 10.2.e geraadpleegd te hebben, maar gezien alle ontwikkelingen – ook PAS – is er beleidsmatig maar een optie: de forfaitaire tabel 6 uitbreiden met zowel niet-emissiearme als emissiearme systemen met drijfmest of vaste mest (dus vier tabellen) Maar wacht ook even de reactie van 10.2.e af.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Strategie, Kennis en Innovatie

0610.2.e

10.2.e @minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: maandag 11 maart 2019 15:57

Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl>

Onderwerp: nieuwe stalsystemen

Urgentie: Hoog

Hallo 10.2.e ,

In de tabellen met forfaits worden stikstofcorrecties voor verschillende stalsystemen gegeven. Voor sommige diercategorieën staat bij stalsystemen “alle” aangegeven. Hiervoor worden tot nu toe de gegevens voor niet-emissiearme systemen gehanteerd (het dominante stalsysteem). Je ziet nu echter dat bij diercategorieën waarvoor in de forfaitaire tabel “alle” staat (inmiddels) ook enkele emissiearme staltypen voor. Hoe moeten we hier mee omgaan? Moeten er extra stalsystemen worden opgenomen voor de diercategorieën waarvoor dit geldt, moeten er een gemiddelde stikstofcorrectie worden toegepast of laten we emissie-arm achterwege? De keuze is relevant. Bij berekening gemiddeld stikstofverlies over alle stalsystemen krijgt een deel van de boeren een probleem doordat de stikstofverliezen te laag worden berekend.

Voor melkvee geldt dit ook.

- In de forfaitaire tabel staat bij melkkoeien alleen de splitsing vaste mest en drijfmest (Tabel 6: <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/01/Tabel-6-Stikstof-en-fosfaatproductiegetallen-per-melkkoe.pdf>).
- Inmiddels zijn er ook 20% emissiearme loop-/ligboxenstallen. In het verleden kwamen emissiearme stallen niet/nauwelijks voor en werd het N-verlies berekend voor de reguliere, niet-emissiearme huisvesting met vaste mest resp. drijfmest.

- Nu er ook emissiearme stallen zijn, zijn er de volgende opties: de forfaitaire tabel 6uitbreiden met zowel niet-emissiearme als emissiearme systemen met drijfmest of vaste mest (dus vier tabellen), een gemiddeld N-verlies berekenen over alle voorkomende staltypen, of emissiearm negeren (de huidige situatie).
- Als de berekening blijft zoals hij nu is (geen extra tabellen, N-verlies op basis van niet-emissiearm), zullen boeren er weinig problemen mee hebben. Boeren met emissiearme stallen mogen dan rekenen met een hoog stikstofverlies en kunnen meer mest op eigen grond kwijt. Als je emissiearme huisvesting gaat verrekenen (gemiddeld N-verlies over alle staltypen) krijgt een deel van de boeren een probleem doordat de N-verliezen te laag worden berekend.

Is het mogelijk om hier op vrij korte termijn op te reageren?

Groeten

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands

10.2.e

10.2.e

www.wur.nl/environmental-research

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
Datum: donderdag 21 maart 2019 09:14:39

Beste 10.2.e

10.2.e van LTO is zojuist geïnformeerd over dit project.
 Hij kan worden benaderd: 10.2.e

En 10.2.e kan ook worden benaderd, hij is 10.2.e binnen LTO van hem heb ik alleen een emailadres: 10.2.e [@gmail.com](mailto:10.2.e@gmail.com) zie ik nu.

Vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 17:05
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Ja ik ga standaard aan de veilige kant zitten om administratief gedoe te voorkomen. Als alles soepel verloopt dan kunnen we vanaf goedkeuring een doorlooptijd van 2,5 maanden aanhouden. Ik moet daarbij wel de medewerking krijgen van de 10.2.e (ik ben z'n naam even kwijt) en 10.2.e van LTO. Met deze mannen wil ik zo snel mogelijk een afspraak maken. Zou je de contactgegevens kunnen sturen?

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: dinsdag 19 maart 2019 16:01
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Ik zit nog even met de oplevertermijn, volgens mij hebben we het over 2,5 maand gehad. Is 31 december 2019 voor interne afwikkeling nodig?

Vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 15:43
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hallo 10.2.e

Ik ga akkoord.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>
Sent: dinsdag 19 maart 2019 15:42
To: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minez.nl](mailto:[redacted]@minez.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>
Subject: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e [redacted] ,

Hierbij het projectplan konijnenmest. Als juliie het hiermee eens zijn dank an het verder de molen in.

Groet, 10.2.e [redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: Betrouwbaarheid varkens aantallen
Datum: donderdag 21 maart 2019 11:24:31
Bijlagen: [image001.png](#)
[image002.png](#)

Hallo allemaal,

Ik ben bij CBS nagegaan hoe zij voor de berekening van de mestproductie omgaan met de gegevens. Zij baseren zich alleen op de landbouwtelling, omdat I&R niet geschikt blijkt voor de berekening van de dieraantallen. De landbouwtelling wordt door RVO wel geverifieerd door deze gegevens naast I&R, voerleveranties, productierechten en mestboekhouding te leggen. Een ondernemers moet heel veel administraties manipuleren om structureel meer dieren te houden.
Wat wel kan is dat een varkenshouder biggen langer opgeeft als big, ook als ze zwaarder dan 20 kg zijn. Onderstaande gegevens zou je als een signaal dat dit gebeurt kunnen opvatten. Je hebt dan minder rechten nodig voor het aantal dieren dat je houdt en je produceert op papier dan ook minder mest. Anderzijds, of het aantal rechten beperkend is voor een boer is maar de vraag. Een varkensrecht kost afhankelijk van de regio tussen de 45 en 113 euro (regio zuid is het duurst), het gaat hier dus niet om investeringen in de orde grootte van de melkveehouderij.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: woensdag 20 maart 2019 08:45
Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
Onderwerp: RE: Betrouwbaarheid varkens aantallen

Hallo 10.2.e

Ter aanvulling: de laatste jaren zien we een toename van het aantal biggen (+9% sinds 2012) maar niet van het aantal vleesvarkens (-5% sinds 2012). Dat is op zich vreemd tenzij er meer wordt geëxporteerd maar dat lijkt niet het geval (in de tweede tabel staat de export van varkens tot 50 kg en varkens van 50 kg en meer). Een mogelijke verklaring die ik heb gehoord is dat boeren de dieren langer als biggen opgeven.

Groet, 10.2.e

Landbouw; gewassen, dieren, grondgebruik en arbeid op nationaal niveau

Gewijzigd op: 20 november 2018

Variabelen kunnen gesleept worden naar de kop, rijen of kolommen van de tabel. In de kop is maar één item van een variabele te selecteren.

Perioden ▼								
Onderwerp ▼								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	
Hokdieren								
Aantal dieren								
Varkens								
Biggen								
Biggen, totaal	aantal 5 179 810	5 273 800	5 381 850	5 597 810	5 595 260	5 611 560	5 660 620	
Biggen tot 20 kg, nog bij de zeug	aantal 2 028 130	2 066 240	2 163 450	2 262 350	2 137 330	2 186 370	2 205 010	
Biggen tot 20 kg, niet meer bij de zeug	aantal 3 151 690	3 207 560	3 218 410	3 335 460	3 457 940	3 425 200	3 455 620	
Vleesvarkens								
Vleesvarkens, totaal	aantal 5 873 910	5 754 050	5 657 190	5 803 700	5 726 290	5 630 460	5 591 910	
Vleesvarkens, 20 tot 50 kg	aantal 1 829 730	1 762 670	1 741 060	1 777 100	1 759 190	1 729 810	1 726 520	
Vleesvarkens, 50 kg of meer								
Vleesvarkens, 50 kg of meer, totaal	aantal 4 044 190	3 991 390	3 916 130	4 026 600	3 967 100	3 900 650	3 865 390	
Vleesvarkens, 50 tot 80 kg	aantal 1 936 370	1 897 820	1 842 530	1 896 430	1 845 710	1 781 620	1 745 120	
Vleesvarkens, 80 tot 110 kg	aantal 1 737 940	1 735 630	1 681 800	1 735 260	1 712 660	1 674 410	1 648 590	
Vleesvarkens, 110 kg of meer	aantal 369 880	357 950	391 810	394 910	408 730	444 610	471 680	

Bron: CBS

Goederensoorten naar land; natuur, voeding en tabak

Gewijzigd op: 2 november 2018

Variabelen kunnen gesleept worden naar de kop, rijen of kolommen van de tabel. In de kop is maar één item van een variabele te selecteren.

Perioden ▼ Onderwerp ▼ Landen ▼						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Goederensoorten natuur, voeding en tabak ▼	Uitvoerhoeveelheid Wereld	Uitvoerhoeveelheid Wereld	Uitvoerhoeveelheid Wereld	Uitvoerhoeveelheid Wereld	Uitvoerhoeveelheid Wereld	Uitvoerhoeveelheid Wereld
zie eenheid van goederensoort						
0103911000 Varkens "huisdieren", leve...	7 548 278	8 083 022	7 978 060	6 923 531	7 379 610	7 722 224
0103921900 Varkens "huisdieren", leve...	3 379 282	3 550 890	2 918 792	2 099 661	3 004 304	2 784 180

Bron: CBS

Van: 10.2.e @minez.nl>

Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 21:42

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @cbs.nl>

Onderwerp: RE: Betrouwbaarheid varkens aantallen

Dank jullie beiden. Dit sluit aan bij mijn beeld. Zijn er ideeën om dit te verbeteren? Ik herinner me van ons gesprek dat er twijfels zijn over de betrouwbaarheid van de landbouwtelling (boeren zouden hun stalcapaciteit opgeven ipv het werkelijk aantal varkens). Is er al eens iets op papier gezet aan voorstellen om dit te verbeteren? Naast dat er gekeken is naar de bruikbaarheid van I&R?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 16:03

Aan: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @cbs.nl>

Onderwerp: RE: Betrouwbaarheid varkens aantallen

Hallo 10.2.e ter aanvulling:

We hebben geprobeerd om ook voor varkens het aantal aanwezige dieren vanuit I&R uit te berekenen, maar hebben moeten concluderen dat het nog niet mogelijk is daarbij voldoende nauwkeurigheid te bereiken. Bij varkens vindt net als bij pluimvee geen registratie plaats van individuele dieren. Bij verplaatsen krijgen dieren wel een nummer in het oor, maar dat is alleen een bedrijfsnummer (UBN), stalnummers worden niet vastgelegd. Bij vleesvarkens gebeurt All in – all out vaak wel per stal, maar niet per bedrijfslocatie, waardoor het herkennen van rondes per stal (wat bij pluimvee meestal wel lukt) bij varkens meestal niet lukt.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @cbs.nl>

Sent: dinsdag 19 maart 2019 15:48

To: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>

Subject: RE: Betrouwbaarheid varkens aantallen

Hallo 10.2.e

Wij gebruiken enkel de landbouwtelling.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minez.nl>

Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 15:24

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @cbs.nl>

Onderwerp: Betrouwbaarheid varkens aantallen

Hallo 10.2.e ,

Ik ben bezig met een reactie op een rapport van Varkens in Nood, waarin het aantal gehouden varkens in twijfel wordt getrokken. Ik moest daarbij denken aan het gesprek dat wij onlangs hadden over de betrouwbaarheid van de landbouwtelling en het gebruik van deze gegevens voor andere doeleinden dan een structuurbeschrijving van de sector. Begrijp ik goed dat wij voor de berekening van de mestproductie de landbouwtelling gebruiken? Wordt dat nog gecombineerd met andere gegevens of gecorrigeerd? Ik zie dat het aantal per kwartaal wel licht wijzigt. Dat suggereert dat er meer gegevens worden gebruikt dan enkel de landbouwtelling.

Groeten 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Briefing over fosfaatrechten / Einde bemoeienis Nationale ombudsman
Datum: vrijdag 22 maart 2019 17:03:10
Bijlagen: [image002.png](#)

Beste 10.2.e

Je hoort zeker van mij als wij op een later moment nog vragen zouden hebben. Dank dat we je daarvoor mogen benaderen.

Tijdens de briefing hebben wij het overigens (kort) gehad over dat medewerkers van LNV het telefonisch contact met boze en/of emotionele ondernemers soms lastig/moeilijk vinden. Onze 10.2.e 10.2.e gaf toen aan dat de Nationale ombudsman een presentatie zou kunnen geven over hoe wij daarmee omgaan. In onze organisatie valt dit onder het onderwerp 'lastig klaaggedrag'. Mocht nog behoefte zijn aan zo'n presentatie, laat het mij weten. Dan breng ik jullie in contact met mijn collega's die zich hiermee bezig houden.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Nationale ombudsman

T +31 70 10.2.e
E 10.2.e [@nationaleombudsman.nl](mailto:10.2.e@nationaleombudsman.nl)

Werkdagen: maandag t/m vrijdag

Van: 10.2.e @minez.nl>
Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 16:21
Aan: 10.2.e @nationaleombudsman.nl>
cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>
Onderwerp: RE: Briefing over fosfaatrechten / Einde bemoeienis Nationale ombudsman

Beste 10.2.e

Dank voor je bericht.

Goed te horen dat de briefing voor verduidelijking heeft gezorgd!

Indien je (op een later moment) nog vragen hebt hoor ik het graag.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
M : +31 (06) 10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@nationaleombudsman.nl>

Verzonden: donderdag 21 maart 2019 14:51

Aan: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>

Onderwerp: Briefing over fosfaatrechten / Einde bemoeienis Nationale ombudsman

Geachte mevrouw 10.2.e beste 10.2.e

Op 17 januari heeft LNV ons uitgebreid gebriefd over de fosfaatrechten. Wij gaven toen aan dat de Nationale ombudsman zich aan het beraden was over zijn eventuele rol naar aanleiding van klachten die wij ontvingen over dit onderwerp.

Met deze e-mail wil ik u voor de volledigheid berichten dat de Nationale ombudsman intussen zijn bemoeienis in deze zaken heeft beëindigd.

Nogmaals dank voor het organiseren van de briefing en de informatie die wij van 10.2.e 10.2.e en andere aanwezige collega's tijdens deze bijeenkomst kregen over de fosfaatrechten.

Ter informatie stuur ik de heer 10.2.e onze contactpersoon bij LNV, een cc van dit bericht.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
[redacted]

Nationale ombudsman

T +31 7010.2.e

E 10.2.e <[redacted]@nationaleombudsman.nl>

Werkdagen: maandag t/m vrijdag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @cbs.nl
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Overleg plannen concept advies excretieforfaits
Datum: maandag 25 maart 2019 11:17:26

Hallo 10.2.e

Voor mij passen beide data

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl
Sent: maandag 25 maart 2019 10:58
To: 10.2.e @wur.nl; 10.2.e @wur.nl; 10.2.e @wur.nl; 10.2.e @cbs.nl
Cc: 10.2.e @wur.nl; 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @minez.nl
Subject: Overleg plannen concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Na overleg met 10.2.e wil ik graag met jullie een overleg plannen om het concept advies over de excretieforfaits te bespreken.

Wat mij betreft kan dit in Utrecht en ik zou willen voorstellen 2u in te plannen.

Zowel dinsdag 9 als donderdag 11 april kunnen 10.2.e en ik de hele dag. Graag hoor ik wanneer jullie kunnen.

Dank alvast voor de reacties,

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
 Team Mest
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 2594 AC Den Haag
 Postbus 20401 2500 EK Den Haag

.....
 T 070 10.2.e
 BGG 070 10.2.e
 E 10.2.e @minez.nl
 Flexplek: B Zuid 4^e verdieping

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you

are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Overleg plannen concept advies excretieforfaits
Datum: maandag 25 maart 2019 17:24:47

Ik kan beide dagen.

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 15:57

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e 5.1.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Subject: RE: Overleg plannen concept advies excretieforfaits

Dag 10.2.e

Ik kan 9 april nog de hele dag, 11 april kan ik alleen in de middag.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: maandag 25 maart 2019 12:46

Aan: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: Overleg plannen concept advies excretieforfaits

Dag 10.2.e

Voor mij zijn beide data OK. Ik heb 9 april 's morgens een interne afspraak staan, maar zo nodig kan die waarschijnlijk wel verschoven worden.

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @cbs.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 11:18

To: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Subject: RE: Overleg plannen concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

9 april is mogelijk, 11 april alleen 's middags.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e <@minez.nl>

Verzonden: maandag 25 maart 2019 10:58

Aan: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e

<@wur.nl>; 5.1.2.e <@wur.nl>; 10.2.e

<@cbs.nl>

cc: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e

<@minez.nl>; 10.2.e <@minez.nl>; 10.2.e

<@minez.nl>

Onderwerp: Overleg plannen concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Na overleg met 10.2.e wil ik graag met jullie een overleg plannen om het concept advies over de excretieforfaits te bespreken.

Wat mij betreft kan dit in Utrecht en ik zou willen voorstellen 2u in te plannen.

Zowel dinsdag 9 als donderdag 11 april kunnen 10.2.e en ik de hele dag. Graag hoor ik wanneer jullie kunnen.

Dank alvast voor de reacties,

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Team Mest
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 2500 EK Den Haag

T 070 10.2.e

BGG 070 10.2.e

E 10.2.e <@minez.nl>

Flexplek: B Zuid 4^e verdieping

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits
Datum: donderdag 4 april 2019 10:06:56

Prima!

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 4 april 2019 09:55
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Zal ik het concept rapport dan meteen naar iedereen uit jouw vergaderverzoek sturen?

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: donderdag 4 april 2019 9:52
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Hoi 10.2.e

Wat vervelend!
 Wij gaan ons best doen morgen en maandag hiervoor tijd te reserveren.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 4 april 2019 09:50
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Ik stuur morgenochtend het concept-rapport. 10.2.e (verantwoordelijk voor melkvee) heeft computerproblemen gehad en is begin deze week de meeste recente tekst kwijtgeraakt. Hij is nu weer up-to-date en vanmiddag/morgenochtend wordt dit geïntegreerd in het rapport.

Ik hoop dat jullie maandag tijd kunnen reserveren om het rapport te bekijken.

Groeten

10.2.e

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 28 maart 2019 10:10

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits
Datum: vrijdag 5 april 2019 13:29:39
Bijlagen: [image001.png](#)
[Actualisatie excretie van WOt-technical report 45, concept 5 april 2019a.docx](#)
[Notitie berekeningsgrondslag forfaits melkvee 5apr19_def.docx](#)
[Update Tabel 4 diergebonden forfaits 20190405.docx](#)

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaits voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaits van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
 P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
 Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
 Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
 The Netherlands

10.2.e

10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)
www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome,

Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits
Datum: dinsdag 16 april 2019 16:09:56
Bijlagen: [Actualisatie excretie van WOt-technical report 45 concept 5 april 2019a - Opmerkingen](#) 10.2.e docx
[image001.png](#)

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden. Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e
@wur.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
@minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdspad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e

10.2.e

10.2.e
Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e [redacted] <@minlnv.nl>
Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34
To: 10.2.e [redacted] <@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <@wur.nl>; 10.2.e [redacted]
 [redacted] <@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <@cbs.nl>; 10.2.e [redacted]
 [redacted] <@wur.nl>
Cc: 10.2.e [redacted] <@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
 [redacted] <@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <@minlnv.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.
De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren.
Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.
Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:
Stikstofverliezen

- Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

- Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;
- Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;
- We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfaits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfaits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.
- Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfaits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.
- Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).

- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen.

Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;

10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;

[redacted] <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;

[redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>;

[redacted] <[redacted]@rvo.nl>; 10.2.e <[redacted]@rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaiten voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaiten van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands

10.2.e

10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)
www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard

ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 27FW: Fosfaat tbv coalitieoverleg
Datum: donderdag 18 april 2019 10:25:02
Bijlagen: [Mest en klimaat v2.docx](#)
[Memo fosfaatrechten v2.docx](#)
[Tijdslijn 2019 v2.docx](#)

Svp in ibabs voor coalitieoverleg vanmiddag

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 18 april 2019 10:25

Aan: 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e

@minlnv.nl; 10.2.e @minez.nl; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Fosfaat tbv coalitieoverleg

10.2.e,

Hierbij de drie bijgewerkte stukken waarin de opmerkingen van 10.2.e zijn verwerkt.

10.2.e kan jij hiermee verder richting minister en coalitie?

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 17 april 2019 18:48

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e

@minlnv.nl; 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e

@minez.nl; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Fosfaat tbv coalitieoverleg

10.2.e

Zie bijgaand tbv het coalitieoverleg morgen:

- Tijdslijn (eerst kort hoofdpunten in bullets, daarna wat meer uitgewerkt voor 2019; dat laatste kan je ook weglaten als je het een overkill vindt)
- Memo feitelijke situatie fosfaatrechten (ovv 10.2.e)
- Volledigheidshalve ook jouw mail van afgelopen zaterdag aan de minister bijgevoegd.

Als je hiermee akkoord bent kan 10.2.e het memo over de feitelijke situatie vooraf verspreiden naar Kamerleden (= verzoek Lodders).

Groeten,

10.2.e

Mest en klimaat

Met de maatregelen voor het klimaatakkoord wordt een perspectief geboden waar ondernemers op kunnen varen. Deze maatregelen passen binnen het bredere kader van de LNV-visie en dragen bij aan de realisatie daarvan. Belangrijk bijkomend effect is dat met de maatregelen lucht wordt geboden op een aantal dossiers waar de sector nu tegen de grenzen aanloopt.

Vanuit het mestbeleid zijn momenteel twee wetsvoorstellen in procedure: een wetsvoorstel ter implementatie van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn (o.a. vastlegging sectorplafonds mestproductie) en een wetsvoorstel om de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt te verminderen via een tijdelijke verhoging van het afromingspercentage. Na invoering van deze wetsvoorstellen ontstaat ruimte voor maatregelen die perspectief geven aan de boer en ruimte voor ondernemerschap. Het betreft dan zowel ruimte in het mestbeleid alsook breder, dankzij maatregelen voor het klimaat.

Het gaat dan ten eerste om het actualiseren van de excretieforfaits, met ingang van 1 januari 2020. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat er minder fosfaatrechten per koe nodig zijn. Dat betekent dat boeren met dezelfde hoeveelheid fosfaatrechten meer melk kunnen produceren. Dat geeft hen dus ruimte in hun bedrijfsvoering. Zodanig dat dit niet leidt tot een probleem met betrekking tot de productieplafonds.

Ten tweede gaat het om het openstellen van de fosfaatbank, na de zomer van 2020. Hiermee worden grondgebonden (jonge) boeren gestimuleerd en kunnen zij ruimte krijgen voor groei van hun bedrijf. Ook hier geldt: zodanig dat dit niet leidt tot een probleem met betrekking tot de productieplafonds.

Ten derde voorziet het klimaatakkoord in een extensiveringsimpuls in het veenweidegebied, voor de periode 2020-2022. Hiermee worden boeren die vrijwillig willen stoppen gecompenseerd voor waardeverlies van gebouwen (sloop) en grond (i.v.m. vernatting). De grond kan verkocht worden aan de provincie (grondfonds) of in eigendom blijven van de stoppers onder de conditie deze te verpachten aan de blijvende boeren (zo mogelijk zonder fiscale 'afrekening'). Stoppende boeren verkopen zelf hun fosfaatrechten. Blijvende boeren kan toekomstperspectief worden geboden door meer grond ter beschikking te stellen (koop of pacht) van de stoppers in het betreffende extensiveringsgebied, om bij een hogere grondwaterstand op extensieve wijze te kunnen boeren. Voor blijvende boeren geldt dat zij hun bedrijf moeten uitoefenen op land met hogere grondwaterstanden, met een vorm van compensatie zodat zij een rendabele bedrijfsvoering kunnen realiseren.

Deze extensiveringsimpuls heeft een gunstig effect op het toekomstperspectief in de melkveehouderij, zowel binnen als buiten het veenweidegebied. Binnen het veenweidegebied kunnen degenen die gebruikmaken van de regeling op een aantrekkelijke manier stoppen met hun bedrijf. Boeren die in het veenweidegebied blijven, kunnen tegen lagere kosten extra grond verwerven, wat leidt tot extensivering van de blijvende bedrijven.

Ook in de rest van Nederland hebben melkveehouders hier voordeel van. Boeren in het veenweidegebied die gebruikmaken van de extensiveringsregeling zullen immers hun fosfaatrechten verkopen. Dat draagt voor andere boeren in Nederland bij aan meer liquiditeit in de markt, een lagere prijs en meer rechten in de fosfaatbank, die vervolgens op nationaal niveau kunnen worden uitgegeven aan grondgebonden (jonge) boeren.

Memo fosfaatrechtenstelsel

Aanleiding

Het aantal fosfaatrechten in de markt moet in 2019 tot onder het plafond voor de melkveesector van 84,9 miljoen kg worden gebracht. Met de Europese Commissie is begin dit jaar afgesproken dat fosfaatrechten die worden benut voor vleesvee niet worden meegeteld voor het sectorplafond. Ten tijde van deze afspraak was initieel ca. 85,8 miljoen kg toegekend en was de inschatting dat hiervan nog ca. 460.000 kg werd benut voor jongvee in de vleesveesector. Waardoor het aantal fosfaatrechten met ca. 450.000 kg moest worden teruggebracht, hierbij opgemerkt dat dit aantal nog kan oplopen wegens lopende bezwaar en beroepsprocedures.

Uitspraak CBb 16 april 2019

Het College van beroep voor het bedrijfsleven (CBb) heeft op 16 april jl. in drie zaken geoordeeld dat de Beleidsregel fosfaatrechten jongvee een te beperkte uitleg geeft aan het begrip "melkvee" in de Meststoffenwet, in plaats van een nadere uitleg. Volgens het CBb valt ook jongvee voor de vleesveehouderij dat niet bestemd is om een kalf te krijgen onder het begrip melkvee. Het CBb heeft geoordeeld dat de herziening van de initiële toekenningen van fosfaatrechten aan vleesveehouders en gemengde bedrijven aan de hand van de Beleidsregel onterecht is. We brengen de mogelijkheden in kaart om deze uitspraak te implementeren in de wet, hierbij geldt wel dat deze wetwijziging niet met terugwerkende kracht kan worden ingevoerd. Besluitvorming hierover moet op korte termijn plaatsvinden.

Deze uitspraak heeft tot gevolg dat de initiële toekenningen van fosfaatrechten aan vleesveehouders en gemengde bedrijven aan de hand van de Beleidsregel van ca. 300.000 kilogram overeind blijft en dat deze rechten nu weer terugkomen in de markt. Het aantal fosfaatrechten in de markt wordt hierdoor ca. 86,1 miljoen kg. Daarmee is het aantal rechten 1,2 miljoen kilogram hoger dan het sectorplafond van 84,9 miljoen kilogram. Daarnaast is er nog een groep vleesveehouders die nooit een initiële toekenning heeft gekregen, maar die wel jongvee hield op de peildatum. Mogelijk zullen zij nu ook een aanvraag tot toekenning van fosfaatrechten doen. Dit betekent dat het aantal rechten in de markt nog verder kan oplopen.

Rapporteren voortgang

In juni moet Nederland aan de Europese Commissie rapporteren over de voortgang van het terugbrengen van het aantal fosfaatrechten in de markt. Het is van belang om dan te kunnen laten zien dat het terugbrengen van het aantal fosfaatrechten voortvarend verloopt. Daarnaast moet de Europese Commissie ervan worden overtuigd dat ook de rechten die als gevolg van de CBb-uitspraak worden toegekend voor vleesvee niet meetellen voor het plafond voor de melkveehouderij. Bij deze onderhandeling is het ten eerste van belang om de Commissie te laten zien dat we aan de hand van het wetsvoorstel tijdelijk verhoging afroming het aantal rechten in de markt in 2019 reduceren. Ten tweede zullen inzicht in hoeveel fosfaatrechten worden benut voor melkvee dan wel voor vleesvee alsmede een wetwijziging ten gevolge van de uitspraak van het CBb hier een belangrijke rol in spelen.

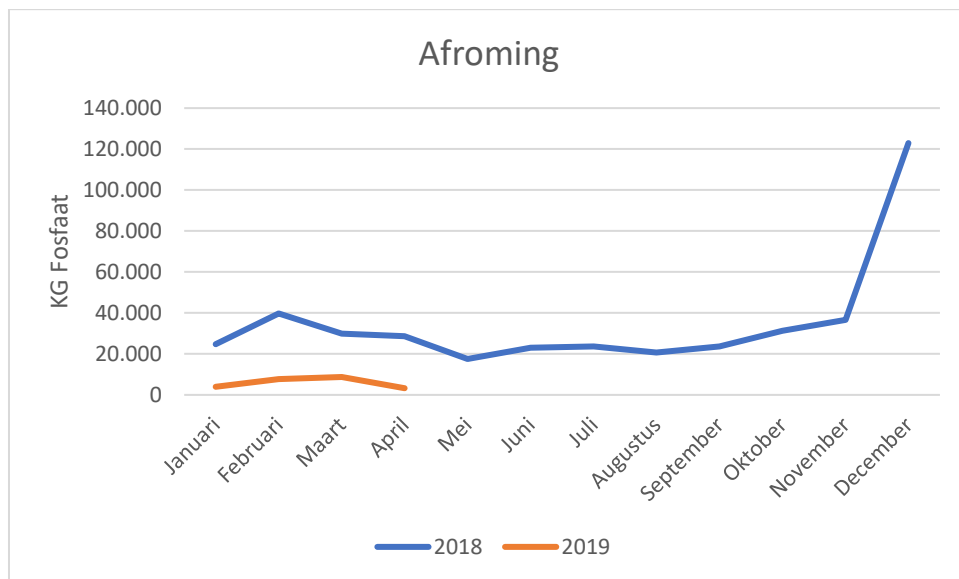
Indien het lukt om de Commissie ervan te overtuigen dat de extra rechten voor vleesvee buiten beschouwing blijven bij het terugbrengen van de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt, dan volstaat naar verwachting de tijdelijke verhoging van het afromingspercentage van 10% naar 20% om het probleem voor het eind van het jaar op te lossen. Indien de Europese Commissie echter niet meegaat in deze lijn, dan wordt de in 2019 benodigde reductie van het aantal fosfaatrechten in de markt naar verwachting ongeveer verdubbeld. De voorgenomen verhoging van het afromingspercentage van 10% naar 20% volstaat dan niet.

Afromingspercentage tijdelijk verhogen

Een instrument om het aantal fosfaatrechten in de markt te reduceren is de afroming bij overgang van rechten. In 2018 zijn op deze manier 420.000 kg aan fosfaatrechten afgeroomd. Deze rechten komen te vervallen. Het is niet te voorspellen hoeveel rechten in 2019 zullen worden verhandeld en dus afgeroomd, aangezien het een nieuwe markt betreft. Wel was vorig jaar te zien dat de meeste handel, en dus ook de meeste afroming, aan het einde van het jaar plaatsvindt. Dat is echter te laat om nog bij te sturen, mocht de afroming onvoldoende zijn om onder het sectorplafond te

komen. Indien in 2019 een zelfde hoeveelheid rechten wordt verhandeld als in 2018 is verhandeld, is dit onvoldoende om het totaal aantal rechten terug te brengen tot onder het plafond. Daarnaast lopen er nog bezwaar- en beroepsprocedures, met mogelijk extra uit te geven fosfaatrechten tot gevolg. Daarom is het voorstel om het afomingspercentage tijdelijk te verhogen van 10% naar 20%. De rechten die tot nu toe zijn afgeroomd, alsmede de rechten die nog worden afgeroomd, zullen vervallen totdat het aantal rechten in de markt weer onder het sectorplafond van de melkveehouderij is.

Verhoging van het afomingspercentage vergt een wetswijziging. Het streven is dat deze wetswijziging per 1 oktober a.s. in werking kan treden. Wanneer de hoeveelheid fosfaatrechten voldoende is teruggebracht, zal het afomingspercentage weer worden teruggezet naar het huidige percentage van 10%.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 28RE: Fosfaat tbv coalitieoverleg
Datum: donderdag 18 april 2019 11:42:08
Bijlagen: [Tijdljn 2019 v3.docx](#)

In de tijdljn stonden nog niet het actualiseren van de forfaits en implementeren van de derogatiebeschikking. Die zijn in bijgaande versie toegevoegd, dus deze graag hanteren. 10.2.e, wil je deze in ibabs zetten ipv de vorige versie? (Ook voor 10.2.e)

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e)

Verzonden: donderdag 18 april 2019 10:25

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: RE: Fosfaat tbv coalitieoverleg

10.2.e, Hierbij de drie bijgewerkte stukken waarin de opmerkingen van 10.2.e zijn verwerkt. 10.2.e kan jij hiermee verder richting minister en coalitie?

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 17 april 2019 18:48

Aan: 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: Fosfaat tbv coalitieoverleg

10.2.e
Zie bijgaand tbv het coalitieoverleg morgen:

- Tijdljn (eerst kort hoofdpunten in bullets, daarna wat meer uitgewerkt voor 2019; dat laatste kan je ook weglaten als je het een overkill vindt)
- Memo feitelijke situatie fosfaatrechten (ovv 10.2.e)
- Volledigheidshalve ook jouw mail van afgelopen zaterdag aan de minister bijgevoegd.

Als je hiermee akkoord bent kan 10.2.e het memo over de feitelijke situatie vooraf verspreiden naar Kamerleden (= verzoek Lodders).

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 29RE: Akkoord gevraagd FW: vragen over overschrijving pluimveerechten, actualisatie forfaitaire normen en overgangsregeling DGF
Datum: donderdag 18 april 2019 17:51:04

Prima!

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 18 april 2019 16:21
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
CC: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: FW: Akkoord gevraagd FW: vragen over overschrijving pluimveerechten, actualisatie forfaitaire normen en overgangsregeling DGF

Hoi 10.2.e

Ik heb 10.2.e gezegd dat onderstaande reactie naar 10.2.e kan.

Groet,
 10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e)
Verzonden: donderdag 11 april 2019 15:44
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: Akkoord gevraagd FW: vragen over overschrijving pluimveerechten, actualisatie forfaitaire normen en overgangsregeling DGF

Hoi 10.2.e

Graag jouw akkoord op de beantwoording van de vraag van de heer 10.2.e wanneer actualisatie van de forfaits voor pluimvee plaatsvindt:

Reactie:

Een aanpassing van de excretieforfaits gebeurt per kalenderjaar in verband met de mestboekhouding. Voor de zomer van 2019 zal de Minister een besluit nemen over een eventuele aanpassing van de excretieforfaits per 1 januari 2020.

Groet,
 10.2.e

(Vraag 10.2.e

Vraag 2.

Pluimveerechten worden gehouden o.b.v. forfaitaire normen, terwijl de berekende fosfaatproductie flink lager is dan deze norm.

Vorig week schreef Pluimveeweb daar over.

<https://www.pluimveeweb.nl/artikel/191311-schouten-blijft-dit-jaar-nog-met-onjuiste-fosfaatcijfers-werken/>

Het is in alle veesectoren aan de orde, ik kan mij voorstellen, dat in de melkveehouderij dit nogal gevoelig ligt. In de pluimveehouderij wordt de mest voor 93 % buiten de Nederlandse landbouw gebracht. Deze sector verdient met spoed deze aanpassing.

Wanneer wordt deze geactualiseerd? Kunt aangeven wanneer dit geregeld is?)

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 9 april 2019 15:34
Aan: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: vragen over overschrijving pluimveerechten, actualisatie forfaitaire normen en overgangsregeling DGF

Collega's,

Gisteravond sprak de minister bij de NVP (15 jarig jubileum).

10.2.e was een van de aanwezigen.

Bijgaand een lijstje met vragen die hij via 10.2.e heeft meegegeven.

Willen jullie de antwoorden naar mij sturen? Dan voeg ik de antwoorden samen.

Vraag 1 10.2.e

Vraag 2 10.2.e

Vraag 3 10.2.e

Alvast bedankt.

gr 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 30Maatregelenpakket - DEF
Datum: dinsdag 23 april 2019 17:27:13
Bijlagen: [Maatregelenpakket - DEF.docx](#)

10.2.e ,

In het coalitieoverleg van vorige week is afgesproken dat deze week een notitie wordt verstuurd over de maatregelen voor fosfaat/mest, tbv een vervolgoverleg met de coalitie donderdag a.s. Zie bijgaand, met dank aan 10.2.e en 10.2.e een concept notitie. We hebben geprobeerd het zuur en het zoet hierin goed met elkaar in verband te brengen.

Aan het begin is een alinea gevoegd met de drie mogelijkheden om fosfaatrechten uit de markt te halen. Dit gelet op de vraag van de TK-leden (mn 10.2.e) over wat de alternatieven zijn voor verhoogde afroaming. Deze alinea kan ook weggelaten worden als jullie alleen ons eigen verhaal van wat we gaan doen willen weergeven.

Daarnaast is een alinea toegevoegd over de fosfaatgebruiksnormen. Het wetsvoorstel met de sectorplafonds implementeert namelijk ook op dit punt maatregelen uit het 6^e AP en ik wil voorkomen dat de coalitie nu instemt met het wetsvoorstel en straks verrast wordt door dit onderdeel daarin. (We hebben wel steeds gemeld dat dit ook onderdeel is van het wetsvoorstel, maar daar is nooit expliciet bij stilgestaan.)

We ontvangen graag jullie reactie, zodat de notitie morgen naar de coalitie verstuurd kan worden.

Groeten,

10.2.e

Maatregelenpakket mest

Hoeveelheid fosfaatrechten in de markt verminderen

De totale hoeveelheid fosfaatrechten overstijgt het sectorplafond. De Europese Commissie (EC) heeft aangegeven dat daardoor in strijd wordt gehandeld met de staatssteunbeschikking. Nederland heeft tot eind 2019 de tijd gekregen om dit te herstellen. Afgesproken is om in juni aan de EC te rapporteren over de voortgang.

Er zijn drie mogelijkheden om de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt terug te brengen:

1. Generieke korting: hiermee wordt voor iedere niet-grondgebonden boer de hoeveelheid fosfaatrechten die hij in zijn bezit heeft met een bepaald percentage verminderd. Dit grijpt direct in in de bedrijfsvoering. Deze maatregel is snel te realiseren op basis van de bestaande wet;
2. Verhogen afomingspercentage: hiermee wordt de afoming van rechten bij transacties opgehoogd. Dit is minder ingrijpend voor de bedrijfsvoering, omdat bij transacties sprake is van verkoop (dus 'overtollige') rechten. Wel kan het tot op zeker hoogte een prijsopdrijvend effect hebben. Deze maatregel vereist een wetswijziging;
3. Opkopen van rechten: in theorie zouden rechten door de overheid kunnen worden opgekocht en doorgehaald. Dit is voor boeren de minst ingrijpende maatregel omdat zij er zelf voor kunnen kiezen hun rechten tegen marktprijs plus iets extra's aan de overheid te verkopen. Juridisch is deze maatregel echter niet haalbaar omdat er dan staatssteun gegeven zou worden om een staatssteunprobleem op te lossen. De EC zal hier niet mee instemmen en het opstellen van een regeling zal teveel tijd kosten om het probleem voor het eind van het jaar op te lossen.

[Bovenstaande passage kan eventueel weggelaten worden. TK-leden vroegen om inzicht in alternatieven, daar kan dit wel aan tegemoet komen.]

Het voorstel is om het afomingspercentage tijdelijk te verhogen van 10% naar 20%. Hiermee wordt beoogd de totale hoeveelheid fosfaatrechten in de melkveehouderij nog in 2019 terug te brengen tot onder het sectorplafond van 84,9 miljoen kg fosfaatrechten. De rechten die tot nu toe zijn afgeroomd, alsmede de rechten die nog worden afgeroomd, zullen vervallen totdat het aantal rechten in de markt weer onder het sectorplafond van de melkveehouderij is. Het streven is om de maatregel via een spoedwetsvoorstel door te voeren met als beoogde inwerkingtreding 1 oktober 2019. Aankondiging van het wetsvoorstel kan de handel in fosfaatrechten voorafgaand aan de inwerkingtreding aanjagen. Dat draagt eraan bij dat de hogere afoming voor een kortere periode nodig is.

Wanneer de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt is teruggebracht tot onder het sectorale plafond, maakt dat de weg vrij om maatregelen te nemen die perspectief geven aan de boer en ruimte bieden voor ondernemerschap. Het betreft dan zowel ruimte in het mestbeleid alsook breder, dankzij maatregelen voor het klimaat.

Het gaat dan ten eerste om het actualiseren van de excretieforfaits. Indien de hoeveelheid fosfaatrechten afdoende is teruggebracht, kunnen de excretieforfaits voor melkvee geactualiseerd worden zonder dat dit een overschrijding van de productieplafonds met zich brengt. Bij de actualisering kan tevens worden gekeken naar het zogenoemde 'knikje' aan de bovenkant van de tabel, evenals naar de ondergrens van de tabel in relatie tot zeldzame runderrassen. Ten tweede gaat het om het openstellen van de fosfaatbank. Wanneer de hoeveelheid fosfaatrechten afdoende is teruggebracht komen de rechten die vanaf dat moment worden afgeroomd in de fosfaatbank en zal de fosfaatbank in het najaar van 2020 opengesteld kunnen worden.

Verduidelijken definitie melkvee in de Meststoffenwet

Het College van beroep voor het bedrijfsleven (CBB) heeft op 16 april jl. in 3 zaken geoordeeld dat de Beleidsregel fosfaatrechten jongvee een te beperkte uitleg geeft aan het begrip "melkvee" in de Meststoffenwet, in plaats van een nadere uitleg. Deze uitspraak heeft tot gevolg dat opnieuw onduidelijk is voor welke dieren fosfaatrechten nodig zijn, waardoor een probleem ontstaat in de handhaving. Daarnaast moeten meer rechten initieel worden toegekend.

Door middel van een spoedwet (beoogde inwerkingtreding 1 januari 2020) kan de opnieuw ontstane onduidelijkheid omtrent de definitie melkvee worden gerepareerd, waarbij wordt aangesloten bij de ruimere lijn in de uitspraak van het CBB. Hierdoor wordt het stelsel weer handhaafbaar. Ook de Vrijstellingsregeling zoogkoeienhouderij wordt uitgebreid in lijn met de uitspraak. Deze optie heeft tot gevolg dat er fosfaatrechten bijkomen. Deze rechten zullen in eerste instantie niet in de melkveehouderij terecht komen, omdat vleesveehouders ze zelf nodig hebben indien ze niet meedoen aan de vrijstellingsregeling en zij hun bedrijfsvoering ongewijzigd willen voortzetten. De Europese Commissie moet worden overtuigd dat ook de rechten die als gevolg van de CBB-uitspraak worden toegekend voor vleesvee niet meetellen voor het plafond voor de melkveehouderij. Daarom moet beter inzichtelijk worden of de fosfaatrechten worden gebruikt voor melkvee dan wel vleesvee.

Het wetsvoorstel ter implementatie van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn (beoogde inwerkingtreding 1 januari 2020) legt onder meer het nationale mestproductieplafond en de sectorale mestproductieplafonds vast voor melkvee, varkens en pluimvee, uitgedrukt in stikstof en fosfaat in de Meststoffenwet. Daarbij valt vleesvee in de categorie 'overig'. De fosfaat- en stikstofproductie van de vleesveehouderij valt dus niet onder het plafond voor de melkveehouderij. Het onderscheid tussen de productie van vleesvee en melkvee wordt hierbij wettelijk vastgelegd. Ter handhaving van de plafonds (eis Europese Commissie) biedt het wetsvoorstel de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur een percentage vast te stellen waarmee productierechten worden gekort indien er sprake is van overschrijding van een sectoraal plafond. Daarbij is de mogelijkheid behouden bij een dreigende overschrijding door varkens of pluimvee bij overdracht van dierrechten af te romen.

Het voorstel voorziet daarnaast in vastlegging van de laagste fosfaatgebruiksnorm (de zwaarste norm voor de landbouwer) in de Meststoffenwet. Vaststelling van hogere gebruiksnormen vindt plaats bij of krachtens amvb. Conform deze systematiek wordt voorgesteld de invoering van de gecombineerde indicator per 1 januari 2021, ter bepaling van de fosfaattoestand van de bodem, eveneens bij of krachtens amvb vast te stellen.¹ Deze wijzigingen volgen uit de maatregel uit het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn waarbij herziening in het stelsel van fosfaatgebruiksnormenstelsel plaatsvindt. Er vindt verfijning van de indeling van fosfaatklassen op landbouwgronden plaats. Met deze opsplitsing wordt een meer op de toestand van het perceel toegesneden fosfaatbemesting mogelijk gemaakt en is het mogelijk beter invulling te geven aan de verhoging van de fosfaatgebruiksnormen door hogere gewasopbrengsten. De gebruiksnormen voor de fosfaatklassen 'laag' en 'neutraal' worden in beperkte mate verhoogd om tegemoet te komen aan de gemiddeld gestegen onttrekking door gewassen als gevolg van gemiddeld hogere gewasopbrengsten. De gebruiksnorm voor de fosfaatklasse 'hoog' wordt verlaagd op percelen waar de fosfaatvoorraad en -beschikbaarheid hoger is dan nodig voor de teelt van gewassen.

Met deze maatregelen krijgen boeren duidelijkheid over waar zij aan toe zijn en waar zij op worden afgerekend: welke dieren vallen wel en niet onder het fosfaatrechtenstelsel, welke fosfaat- en stikstofproductie valt in welke categorie en welke fosfaatplaatsingsruimte heeft een boer op grond van de fosfaattoestand in de bodem en de gewasopbrengst. Daarnaast geeft Nederland met deze maatregelen invulling aan de derogatiebeschikking, wat de weg vrijmaakt voor verlenging van de derogatie voor de jaren 2020 en 2021.

---

¹ Op grond van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn is per 1 januari 2021 voorzien dat een gecombineerde indicator van de fosfaattoestand voor grasland en bouwland geldt om de fosfaattoestand van een perceel te bepalen. Het streven is de gecombineerde indicator met een zo neutraal mogelijk effect op de totale fosfaatplaatsingsruimte in te voeren. Daarnaast wijzigt het bemonsteringsprotocol voor de vaststelling van de fosfaattoestand per perceel waardoor landbouwers eenzelfde protocol voor al hun percelen kunnen toepassen.

Verdere verbeteringen productierechtenstelsels

De markt voor fosfaatrechten is een nieuwe, zich nog ontwikkelende markt. Onderzoeksbureau Ecorys heeft het functioneren van de markt in beeld gebracht en adviseert om de ontwikkelingen op de fosfaatrechtenmarkt te monitoren, om zo een solide informatiebasis te creëren die later kan helpen bij het in kaart brengen en beoordelen van eventuele maatregelen om het functioneren van de markt te verbeteren. Deze aanbevelingen worden overgenomen. Een hoogleraar Mededingingsrecht zal de fosfaatrechtenmarkt monitoren en halfjaarlijks rapporteren aan de minister van LNV. Het gaat dan om verhandelde volumes, prijsvorming, ontstaan en gebruik van handelsplatforms, mogelijkheden voor misstanden of manipulatie, etc. Indien nodig kan deze hoogleraar adviseren over aanvullende maatregelen. Daarnaast kunnen eventuele misstanden worden gemeld bij deze hoogleraar welke vervolgens door hem worden geduid. RVO.nl zal deze klachten zo nodig afhandelen. Verder zal een enquête bureau een enquête ontwikkelen die RVO.nl zal afnemen bij de registratie van overdrachten van fosfaatrechten. De resultaten worden gerapporteerd aan de voornoemde hoogleraar die deze kan betrekken bij zijn analyse van de markt.

Verder wordt onderzocht of een aantal aanpassingen kan worden doorgevoerd ten aanzien van het leasen van fosfaat- en dierrechten. Ten eerste of het mogelijk is om voor een beperkt deel van de fosfaatrechten die een veehouder bezit, lease zonder afroaming mogelijk te maken, en ten tweede of het mogelijk is om veehouders die stoppen met hun bedrijfsvoering te stimuleren om hun rechten te verkopen in plaats van te verleasen. Over mogelijke verbetermaatregelen vinden gesprekken met de sector plaats. Beoogde inwerkingtreding van eventuele maatregelen is 1 januari 2021.

Extensiveringsimpuls in het veenweidegebied

Voor de langere termijn is het belangrijk om perspectief en ruimte voor ondernemen aan melkveehouders te blijven bieden. Ook in het Klimaatakkoord wordt hieraan gewerkt, onder andere via een extensiveringsimpuls voor de melkveehouderij in het veenweidegebied. Boeren die vrijwillig willen stoppen worden gecompenseerd voor waardeverlies van gebouwen (sloop) en grond (i.v.m. vernatting). De grond kan verkocht worden aan de provincie (grondfonds) of in eigendom blijven van de stoppers onder de conditie deze te verpachten aan de blijvende boeren (zo mogelijk zonder fiscale 'afrekening'). Stoppende boeren verkopen zelf hun fosfaatrechten.² Blijvende boeren kan toekomstperspectief worden geboden door meer grond ter beschikking te stellen (koop of pacht) van de stoppers in het betreffende extensiveringsgebied, om bij een hogere grondwaterstand op extensieve wijze te kunnen boeren. Voor blijvende boeren geldt dat zij hun bedrijf moeten uitoefenen op land met hogere grondwaterstanden, met een vorm van compensatie zodat zij een rendabele bedrijfsvoering kunnen realiseren.

Deze extensiveringsimpuls heeft een gunstig effect op het toekomstperspectief in de melkveehouderij, zowel binnen als buiten het veenweidegebied. Binnen het veenweidegebied kunnen degenen die gebruikmaken van de regeling op een aantrekkelijke manier stoppen met hun bedrijf. Boeren die in het veenweidegebied blijven, kunnen tegen lagere kosten extra grond verwerven, wat leidt tot extensivering van de blijvende bedrijven. Ook in de rest van Nederland hebben melkveehouders hier voordeel van. Boeren in het veenweidegebied die gebruikmaken van de extensiveringsregeling zullen immers hun fosfaatrechten verkopen. Dat draagt voor andere boeren in Nederland bij aan meer liquiditeit in de markt, een lagere prijs en meer rechten in de fosfaatbank, die vervolgens op nationaal niveau kunnen worden uitgegeven aan grondgebonden (jonge) boeren.

---

² Alternatief is dat met de regeling ook fosfaatrechten worden opgekocht en doorgehaald. Dit kan alleen nadat de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt voldoende is teruggebracht i.h.k.v. de staatssteunbeschikking van het fosfaatrechtenstelsel. Indien hiervoor wordt gekozen, ontstaat ruimte onder de fosfaat- en stikstofplafonds. Nadeel is dat de kosten van de regeling toenemen en de voordelen voor melkveehouders buiten het veenweidegebied zich niet voordoen. In de tekst is er voortsnog vanuit gegaan dat fosfaatrechten niet worden opgekocht.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretiefouta
Datum: donderdag 25 april 2019 15:10:20
Bijlagen: [image001.png](#)

Bedankt 10.2.e

Dat is fijn, anders moesten we weer opnieuw beginnen met rekenen.

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: [REDACTED]@minlnv.nl>
Sent: donderdag 25 april 2019 12:23
To: [REDACTED]@wur.nl>; [REDACTED]@wur.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@wur.nl>; [REDACTED]@cbs.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@wur.nl>
Cc: [REDACTED]@minlnv.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Wij hebben nog niet gereageerd op de notitie over de berekening van het gemiddelde. 10.2.e en 10.2.e hebben daarover vanochtend al even telefonisch gesproken.

We blijven vast houden aan een driejarig gemiddelde.
De notitie kan wat ons betreft als bijlage worden opgenomen in het advies, graag met toevoeging van de bruto N-excretie.

Vriendelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e [@wur.nl](#)>
Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29
Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@wur.nl](#)>;
 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@wur.nl](#)>; 10.2.e
[@cbs.nl](#)>; 10.2.e [@wur.nl](#)>; 10.2.e
[@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e
[@rvo.nl](#)>; 10.2.e [@rvo.nl](#)>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaiten voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaits van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands

10.2.e

10.2.e

www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits
Datum: donderdag 25 april 2019 15:46:04
Bijlagen: [image001.png](#)

Hallo 10.2.e

We zullen voor de 17e juni het concept rapport over gasvormige verliezen opleveren. Concept betekent dat het inhoudelijk akkoord is, maar nog niet is opgemaakt en nog geen rapportnummer etc. heeft. De onderbouwing van de cijfers staat in dit rapport.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: vrijdag 19 april 2019 10:57
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Hoi 10.2.e

Sowieso goed dat er meer duiding in het advies komt.
De start van de consultatie is op 17 juni beoogd, op die datum is het (meer dan) gewenst dat het rapport gasvormige verliezen beschikbaar is.
Ik hoor graag na het overleg van woensdag of dat realistisch is!

Dank alvast en fijne paasdagen,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 17 april 2019 10:14
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Met 10.2.e en 10.2.e overlegd over gasvormige verliezen. Het is lastig. 10.2.e heeft zeker nog twee weken nodig om een concept rapport op te leveren. Hij gaat dan op vakantie. Rapport moet worden bekeken en ook moet nagegaan worden of de reviews goed verwerkt zijn. Het rapport moet namelijk ook naar de werkgroep NEMA en daar zit wat weerstand met betrekking tot de methode.

Het is dus moeilijk om aan te geven of het lukt om een concept rapport over gasvormige verliezen op te leveren eind mei. Een opgemaakt rapport is zeker niet haalbaar.

Er komt wel een samenvatting van de resultaten in het excretierapport en iets meer duiding hoe het gedaan is.

Volgende week woensdag bespreken we als werkgroep het excretierapport; dan wil ik ook nagaan wat mogelijk is rond de gasvormige verliezen.

Meer kan ik er op dit moment ook niet van maken .....

10.2.e

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

We moeten notificeren, dat betekent dat er geen rek is in onderstaande planning.

Groet,
10.2.e

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden. Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49

Aan: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>;
10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdpad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.

10.2.e [redacted]

10.2.e [redacted]

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34

To: 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.

De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren. Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.

Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:
Stikstofverliezen

- Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

- Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;

- Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;
- We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfaits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfaits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.
- Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfaits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.
- Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).

- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen.

Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;

10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e [redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@rvo.nl>; 10.2.e [redacted]@rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfeits voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfeits van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e [redacted]

10.2.e [redacted]

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands

10.2.e [redacted]

10.2.e [redacted]

www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e [redacted]@minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e [redacted]
[redacted]
[redacted]

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 31RE: Maatregelenpakket - DEF
Datum: donderdag 25 april 2019 17:24:13

Beste allen,
 Vanmiddag heeft het coalitieoverleg over fosfaat plaatsgevonden. Dat ging vrij goed, we gaan in ieder geval door met de wetsvoorstellen. CDA en VVD stelden dat de extensiveringsimpuls thuishoort in het klimaatakkoord en niet gekoppeld moet worden aan de maatregelen ihkv fosfaatrechten. De minister had er geen problemen mee om dat onderdeel uit het pakket maatregelen voor fosfaat te halen. Er is verder niet inhoudelijk over de impuls gesproken. Oftewel: de link tussen mest en klimaat is weer een beetje doorgeknipt... Er wordt een apart coalitieoverleg gepland over klimaat, dan zal de extensiveringsimpuls ongetwijfeld verder ter sprake komen.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 24 april 2019 12:37

Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: FW: Maatregelenpakket - DEF

Allen,

Dank voor jullie reacties op de notitie. Zie bijgaand de bijgewerkte versie. 10.2.e ik heb jouw opmerkingen verwoord met een voorbehoud in de tekst en een voetnoot, om wel aan te geven dat het best een lastig gesprek wordt met de EC maar tegelijkertijd de indruk bij de TK-leden te vermijden dat we het op voorhand eigenlijk niet zien zitten.

Zie hieronder ook de planning. Het wordt interessant de komende dagen tijd.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e)

Verzonden: woensdag 24 april 2019 12:32

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e

@minez.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Maatregelenpakket - DEF

10.2.e ,

Zie bijgaand een bijgewerkte versie van de notitie waarin de opmerkingen van 10.2.e zijn verwerkt. Ook zijn opmerkingen verwerkt van collega's van klimaat en van WJZ. Volgens mij is het er een beter verhaal van geworden en wat mij betreft kan het zo dus naar de minister en de coalitie.

10.2.e weet je al wanneer het coalitieoverleg gepland wordt?

Nog even de tijdlijn:

- De wetsvoorstellen moeten zsm naar de MR zodat ze doorgeleid kunnen worden voor advisering naar de Raad van State. Volgende week is er geen MR vanwege het meireces en de week daarna is de minister in Japan. De eerstvolgende MR waar de minister bij is, is 17 mei. Volgens de reguliere procedures is het dan onmogelijk om de stukken nog voor het zomerreces door de TK te laten behandelen.
- Het is in ieder geval noodzakelijk dat deze week overeenstemming wordt bereikt en dat we verder kunnen met de wetsvoorstellen.
 Advies als morgen overeenstemming in de coalitie wordt bereikt:
 Beide wetsvoorstellen ambtelijk informeel al met de RvS delen, zodat zij

1. vooruitlopend op de formele aanbieding via de MR al aan de slag kunnen met hun advisering;
  2. De minister laten bellen met de vice-president (of Staatsraad landbouw) van de Raad van State om de politieke context en urgentie toe te lichten en vragen om hun medewerking tbv zeer spoedige behandeling;
  3. Ambtelijk zsm in gesprek gaan met de EC over de maatregelen (ik praat vanmiddag met de PV hierover).
- Verder zullen we commitment nodig hebben van de coalitie dat de wetsvoorstellen voor het zomerreces in de TK behandeld worden, ook al is het kort dag. Het lijkt mij goed dit morgen meteen te bespreken. Wat betreft het wetsvoorstel tijdelijke verhoging afromingspercentage geldt dat als de TK het wetsvoorstel na het zomerreces behandelt, inwerkingtreding per 1 okt 2019 onmogelijk is. Bij latere inwerkingtreding is het probleem niet voor het eind van het jaar opgelost. Ook wat betreft het wetsvoorstel ter implementatie van het 6^e AP is behandeling voor het zomerreces zeer wenselijk gelet op de inwerkingtreding per 1 jan 2020. Uiterste behandeldatum in de TK is september, als de TK het later behandelt dan kan de onderliggende regelgeving niet tijdig in werking treden en ontstaat een probleem bij de fosfaatgebruiksnormen.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 23 april 2019 18:27

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: Re: Maatregelenpakket - DEF

Reactie op notitie:

Notitie beginnen met iets meer context lijkt mij, iets teveel rechten in de markt, daarnaast mogelijk probleem als gevolg van recente rechterlijke uitspraak. Daar zoeken we oplossing voor. Dit willen we combineren met maatregelen die melkveehouders meer tegemoet komen.

Onderhavig notitie werkt dit verder uit.

Ergo in een inleiding zoet dan zuur eerst kort duiden en dan er dieper op ingaan, zoals jullie nu doen. Alle zoete maatregelen dan kort benoemen. De alinea die begint met wanneer de hoeveelheid, die kan dan in inleiding.

Voor actualiseren excretie forfaits aparte kop maken, nu valt hij weg onder kopje rechten verminderen. De twee zoet maatregelen krijgen hier wel weinig woorden.....

Er staat in die alinea nu weerstonden dat etc. Dat hadden we toch gewijzigd in zodanig dat etc.

Alinea die start met 'het wetsvoorstel' waarmee productierechten worden gekort staat er. Moet dat gelet op de gevoeligheid niet zijn: kunnen worden gekort?

De alinea over de laagste fosfaatgebruiksnormen vind ik erg technisch. Kan in meer gewone woorden worden toegelicht waar dit over gaat? De volgorden in deze alinea omdraaien zou ook al helpen.

Ik zou deze paragraaf beginnen met de laatste alinea! Dat legt t waarom voor de boer uit.

Hoop dat ik t duidelijk uitleg zo. Bel anders gerust

Groet!

10.2.e

Op 23 apr. 2019 om 17:27 heeft 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl> het volgende geschreven:

10.2.e,

In het coalitieoverleg van vorige week is afgesproken dat deze week een notitie wordt verstuurd over de maatregelen voor fosfaat/mest, tbv een vervolgoeverleg met de coalitie donderdag a.s. Zie bijgaand, met dank aan 10.2.e en 10.2.e een concept notitie. We hebben geprobeerd het zuur en het zoet hierin goed met elkaar in verband te brengen.

Aan het begin is een alinea gevoegd met de drie mogelijkheden om fosfaatrechten uit de markt te halen. Dit gelet op de vraag van de TK-leden (10.2.e) over wat de alternatieven zijn voor verhoogde afroaming. Deze alinea kan ook weggelaten worden als jullie alleen ons eigen verhaal van wat we gaan doen willen weergeven.

Daarnaast is een alinea toegevoegd over de fosfaatgebruiksnormen. Het wetsvoorstel met de sectorplafonds implementeert namelijk ook op dit punt maatregelen uit het 6^e AP en ik wil voorkomen dat de coalitie nu instemt met het wetsvoorstel en straks verrast wordt door dit onderdeel daarin. (We hebben wel steeds gemeld dat dit ook onderdeel is van het wetsvoorstel, maar daar is nooit expliciet bij stilgestaan.)

We ontvangen graag jullie reactie, zodat de notitie morgen naar de coalitie verstuurd kan worden.

Groeten,

10.2.e

<Maatregelenpakket - DEF.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 32Re: Knelpunt mestwetgeving Eytemaheert
Datum: woensdag 8 mei 2019 17:52:55

Hoi 10.2.e

Beide punten (ondergrens in forfaits melkproductie per koe en forfait voor zelfzuivelaars) zijn bij ons bekend en er wordt ook aan gewerkt. Dit loopt mee in een bredere actualisatie van de forfaits ihkv het fosfaatrechtenstelsel. Je kan over deze punten het beste contact opnemen met 10.2.e.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 mei 2019 om 16:48 heeft 10.2.e
10.2.e <10.2.e@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Beste 10.2.e

Via het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP-VP) ben ik betrokken bij het bedrijf/initiatief 10.2.e. Bij het realiseren van een verregaand natuurinclusief bedrijfssysteem lopen zij aan tegen wet- en regelgeving, vooral op het gebied van fosfaatrechten (zie onderstaande mail).

In het kader van de IBP-VP-samenwerking wil ik graag met wat collega's in gesprek over wat er nodig zou zijn om de ervaren belemmeringen in wet- en regelgeving op te lossen, en in hoeverre dit wenselijk zou zijn. Ik denk dat dit een mooie casus vormt in het kader van realisatie van de LNV-Visie. Omdat 10.2.e eerder contact met jou heeft gehad, kom ik het eerst bij jou uit: zouden jullie hier vanuit Mest over mee willen denken? Wie kan ik daarvoor vragen?

Hartelijke groet,

10.2.e

.....
10.2.e
.....

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
T 06 10.2.e

E 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
.....

Van: 10.2.e <10.2.e@eytemaheert.nl>

Verzonden: woensdag 8 mei 2019 07:07

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: Re: Check-vragen knelpunt fosfaatrechten

Goedemorgen 10.2.e

Zoals eerder reeds verteld, willen we graag samen met de WUR onderzoeken doen naar de voordelen op het klimaat en biodiversiteit van de oude Nederlandse Dubbeldoel koeien zoals onze Groninger blaarkop. Het woord Dubbeldoel zegt het eigenlijk al, deze koe heeft een dubbele functie vlees/melk productie in één proces,

van beide niet veel maar wel van heel goede kwaliteit en tezamen heel efficiënt. Een ras zuivere blaarkop is door zijn robuustheid in staat van alleen gras melk en vlees te produceren. Wij hebben in onze bedrijfsvoering gekozen voor een gesloten kringloop, waarbij wij onze koeien alleen voeren met voer (gras/grasbrok) van eigen erf. Er wordt geen mest van buiten het bedrijf gebruikt (drijfmest/kunstmest). Dit heeft effect op de productie: naar verwachting zal de Blaarkop bij ons een melkproductie hebben van tussen de 4700 en 5000 l en daar wringt de schoen, om momenteel dit onderzoek op te zetten.

Het huidige fosfaatrechten stelsel is ingericht op hoge melkproductie en de ondergrens ligt bij 5624 l melk (zie fosfaat tabel

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/01/Tabel-6-Stikstof-en-fosfaatproductiegetallen-per-melkkoe.pdf>).

Doordat onze productie lager is (maar wel super duurzaam), hebben wij ongedekte rechten dat wil zeggen per 6 á 7 koeien hebben we een onbenut recht. Maar het wordt nog lastiger, we willen zelf onze melk gaan verwerken, kaas, boter en andere zuivel producten (korte keten). Bij zelf verzuivelen hanteert de overheid een ondergrens van 7600 l per koe waardoor je nog meer rechten per koe nodig hebt. Nu lopen wij met het opzetten van onze boerderij/ onderzoekscentrum aan tegen:

- We hebben meer rechten nodig per koe, dan de koe produceren kan
- We worden als zelf verzuivelaar aangeslagen op een veel te hoge fosfaatsnorm
- Er is geen raszuivere blaarkoppen melkveestapel beschikbaar om over te nemen voor melkproductie op Natuurboerderij Eytemaheert

Graag zouden we met het ministerie kijken naar:

- Ondergrens van de fosfaat tabel 6a
- Productie meetbaar maken voor zelf verzuivelaars (waardoor afgerekend kan worden per liter) mogelijk aanpassing in het fosfaat tabel niet meer nodig. De WUR gaat kijken naar de werkelijke excretie bij onze bedrijfsvoering (huidige modellen zijn gebaseerd op gangbare bedrijfssystemen en niet op gesloten kringloop op bedrijfsniveau)
- Eenmalig uit onze huidige (vleesveestapel) een selectie melkkoeien halen (deze zijn ras zuiver en hebben zich bewezen in onze bedrijfsvoering)

Uiteraard zullen wij de benodigde fosfaatrechten verwerven en ons houden aan de mest- en fosfaatwet.

In het verleden heb ik contact gehad met 10.2.e en 10.2.e . Dit betrof de impact van de fosfaatwetgeving op de zeldzame runderrassen en op de vleesveesector (en dus niet specifiek het hierboven beschreven).

Mocht je nog meer informatie nodig hebben, ik hoor het graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e@eytemaheert.nl

06-10.2.e

www.eytemaheert.nl

<image001.jpg>

Op ma 6 mei 2019 om 13:03 schreef 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>:

|

Hallo 10.2.e

Klopt het als ik het knelpunt waar we het vrijdag over hadden zo samenvat: Als jullie je koeien willen gaan melken moeten jullie fosfaatrechten aankopen die niet in verhouding staan tot de melkproductie van een dubbeldoelkoe en ook niet in verhouding tot de reële/meetbare milieubelasting van deze koeien.

Heb je al eerder met het Rijk contact gehad hierover? (LNV/RVO/Ruimte-in-regels) Als je me de namen van eerdere contacten stuurt, kan ik makkelijker zorgen dat dit vraagstuk op de juiste plek terechtkomt.

Hartelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

T 06 10.2.e

E 10.2.e @minlnv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: diercategorie 122
Datum: vrijdag 10 mei 2019 10:47:10
Bijlagen: [image001.png](#)
[berekeningen cat 101 zoekkoeien, 102 en nieuwe 103 9mei19¹⁰².docx](#)

Hallo allen,

Ik had de emailwisseling die 10.2.e hieronder aanhaalt zojuist in een aanvullend document voor het nieuwe 'excretierapport' rapport aangeleverd. Dat aanvullende document betreft de vraag naar de nieuwe indeling jongveecategorieën (102 aanpassen van 1 jaar en ouder naar van 1 tot 2 jaar; 103 toevoegen 2 jaar en ouder). De laatste alinea van het document betreft de vraag of er een nog een nieuwe categorie moet komen nl vleesvee van 0-7 maanden die vervolgens als luxe vleestier (broutard) wordt afgemest. Ik geef als antwoord/suggestie .. is niet nodig als de tekst in cat 101 wordt aangepast.

NB 10.2.e heeft bovenstaande document nog 'onder redactie' en komt mogelijk nog met omissie, fouten of onduidelijkheden, maar gezien de mail van 10.2.e lijkt het me handig dat jullie deze info gelijk hebben.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minInv.nl>
Sent: vrijdag 10 mei 2019 10:15
To: 10.2.e @minez.nl>
Cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>;
10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Subject: FW: diercategorie 122

Dag allen,

Zie hieronder interessante info, met dank aan 10.2.e over de diercategorieën. Lijkt me goed om hier volgende week even over door te praten.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 9 mei 2019 12:04
Aan: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: diercategorie 122

From: 10.2.e @rvo.nl>
Sent: donderdag 9 mei 2019 9:32
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Subject: RE: diercategorie 122

Ik vind dit wat lastig te volgen. Ik vind het ook lastig

In diercategorie 101 staat op dit moment al dat het niet alleen om jongvee voor de melkveehouderij gaat maar ook om vrouwelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij. Dus als het goed zit dit erin Klopt voor vrouwelijke opfokkalveren is het goed beschreven. Maar waar zitten de mannelijke en vrouwelijke 'afmestkalveren' in de weide- en zoogkoeienhouderij? Volgens de huidige indeling in categorieën zijn die er niet. De indeling in categorieën is voor de weide- en zoogkoeienhouderij nu gebaseerd op de veronderstelling dat in deze sector alleen vrouwelijke kalveren worden aangehouden voor de opfok (categorie 101) en dat alle andere kalveren (mannelijk en vrouwelijk) op 14 dagen worden afgevoerd naar witvlees, rosevlees of startkalveren voor de roodvleesproductie. Vraag is dus of dit ook overeenkomt met de praktijk en ik denk dat het antwoord 'nee' is.

In principe worden op een zoogkoeienbedrijf dieren voor de vleesproductie gehouden (luxue vleesrassen) en alle geboren kalveren blijven bij de moeder om gezoogd te worden. Er worden dus geen kalveren op 14 dagen afgevoerd. Alle kalveren blijven tot een leeftijd van ca 7 maanden bij de moeder. Een deel van die kalveren zijn de vrouwelijke opfokkalveren (cat 101). De rest van de kalveren zou je in 2 categorieën kunnen indelen:

- Mannelijke dieren die tot ca 7 maanden op het bedrijf blijven en dan worden verkocht om als broutard te worden afgemest (nb ik weet niet of dit om substantiële aantallen gaat en kan de relevantie dus niet inschatten)
- Mannelijke en vrouwelijke kalveren tot 1 jaar die op het bedrijf blijven waar ze geboren zijn en worden afgemest (en vervolgens op een leeftijd van 1 jaar in categorie 102 en op een leeftijd van 2 jaar in de nieuwe categorie 103 komen)

De opmerking van 10.2.e dat er een nieuwe categorie nodig is lijkt mij correct (gezien mijn hierboven beschreven beeld). Het lijkt me in ieder geval verstandig om te checken hoe de weide- en zoogkoeienhouders nu omgaan met de excretieforfaits en of is vinden of er voor hun dieren goede categorieën zijn beschreven.

Groeten,

10.2.e

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Afdeling Europese Uitvoeringskaders

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van EZ

Mandemaat 3 | Assen

M 06 10.2.e

10.2.e @rvo.nl

aanwezig: ma, di, do en vr

afwezig: wo

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: donderdag 9 mei 2019 08:34

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>

Onderwerp: RE: diercategorie 122

Hallo 10.2.e ik reageer even in rood in jouw mail

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: woensdag 8 mei 2019 15:28

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @rvo.nl>

Subject: RE: diercategorie 122

Dank voor je nadere toelichting 10.2.e

Je geeft aan dat roodvleesvee nooit in categorie 102 kan vallen. Een kwestie van definitie eigenlijk. In de tabellen wordt alleen van roodvlees gesproken als het roodvleesstieren betreft. En die dieren worden in cat 102 uitgesloten. Wat valt volgens jou dan onder "overig vleesvee"? Dat zou dus in mijn beleving dan 'overig roodvleesvee' moeten zijn. Dat zijn alle dieren die ouder zijn dan een jaar en die uiteindelijk geslacht worden, dus een verzamelpotje van van alles en nog wat. (inclusief ouder jongvee in de zoogkoeienhouderij)

Volgens mij valt roodvleesvee onder overig vleesvee indien het bestemd is om een kalf te krijgen. Immers, deze dieren hebben dan fosfaatrechten nodig en vallen dan in categorie 102. Ik ben niet bekend met deze redenatie. Dieren van ouder dan een jaar die afgemest worden zullen in de regel niet afkalven en zijn daar dus ook niet voor bestemd. Hebben die dan geen fosfaatrechten nodig (waarom zou dat gekoppeld zijn aan het wel/niet drachtig zijn?)

Diercategorie 120 betreft overigens **niet** zoogkoeien inclusief jongvee jonger dan 1 jaar! Heb je daar een referentie voor (ik kon het niet vinden, dus ben zelf wat gaan rekenen) Dit zal dus pleiten voor nog een extra categorie 0 dagen tot ca. 7 maanden startkalf roodvlees. Inderdaad. Maar dan zou je in categorie 101 moeten zeggen dat het niet uitsluitend dieren op het melkveebedrijf betreft of dat het ook voor dieren in de weide- en zoogkoeienhouderij gaat.

@10.2.e heb jij een antwoord op de laatste vraag van 10.2.e

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: woensdag 8 mei 2019 11:17

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @rvo.nl>

Onderwerp: RE: diercategorie 122

Hallo 10.2.e in onderstaande tabel heb ik even de nu vermelde diercategorieën opgenomen. De rode kun je er volgens mij uitstrepn (categorie 122 verwijderen en tekst categorie 115 aanpassen naar alleen rosé) maw volgens mij valt roodvlees nooit in categorie 102. Ik denk dat het gaat om dieren in de weide- en zoogkoeienhouderij en hobbymatig gehouden dieren (afmesten voor de eigen vriezer)

100	gekalfde melkkoeien	
101	jongvee < 1 jaar	melkvee
	jongvee < 1 jaar	vleesvee
102	jongvee > 1 jaar	alles
		behalve roodvleesstieren
		fokstieren
112	(vlees)kalf 14 dagen - 8 maanden	wit
117	(vlees)kalf 14 dagen - 8 maanden	rosé
115	startkalf 14 dagen - 3 maanden	rosé
	startkalf 14 dagen - 3 maanden	rood
116	afmesten startkalf 3 - 8 maanden	rosé
122	afmesten startkalf 3 maanden - slacht	rood
120	weide- en zoogkoeien	
nieuw	afmesten broutards 7 maanden - slacht	luxe vleestier

1. Het wegvallen van de categorie 122 stieren roodvleesproductie verandert ook categorie 115. Daar moeten de dieren voor de roodvleesproductie ook weggehaald worden. In de tabel zijn ze op beide plekken rood gemaakt (= weghalen). Daarmee zijn er geen losse eindjes.
2. De nieuwe categorie (luxe stieren cq broutards) start met dieren van ca 6-7 maanden. De herkomst van die dieren is òf aankoop in het buitenland (Frankrijk) òf mannelijke dieren uit de zoogkoeienhouderij in Nederland. Voor de dieren uit het buitenland is geen excretieforfait nodig, maar voor de dieren uit Nederland misschien wel (nog een extra categorie?)

Vanwege die instroom uit de weide- en zoogkoeienhouderij zou er nog een extra diercategorie nodig kunnen zijn nl afmesten startkalf 14 dagen tot ca 7 maanden. Daar heb ik dus naar gekeken (daarom categorie 120 in bovenstaande tabel opgenomen). Ik ben daar nog niet helemaal uit, omdat categorie 120 zoogkoeien inclusief jongvee jonger dan 1 jaar betreft (althans dat leidt ik af, maar ik kan het niet documenteren ... daar zoek ik nog naar). Ze vallen na de leeftijd van 1 jaar in categorie 102. Maar wat doe je als je ze weghaalt op 7 maanden en als broutard in de nieuwe diercategorie afmest? Dat zou een te hoge excretie in 120 geven en een te lage in de nieuwe categorie 'broutards'. Vandaar mijn opmerking 'nog een nieuwe categorie?'

Overigens worden de kalveren in de zoogkoeienhouderij veelal op het eigen bedrijf afgemest (zowel stiertjes als de vrouwelijke dieren die niet voor de fok nodig zijn). Het zou dus verstandig zijn om te controleren hoeveel van die stiertjes in de zoogkoeienhouderij eigenlijk verkocht worden. Of via een andere weg, vaststellen hoeveel broutards er geïmporteerd worden en hoeveel in Nederland afgemest, het verschil komt nl uit Nederland (wel even checken of er sprake is van doorvoer van dieren). Misschien stelt die instroom vanuit categorie 120 niets voor en is bovenstaande opmerking over nog een extra categorie niet relevant. Hebben jullie toegang tot dergelijke gegevens? Voor ons is dat lastig.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: dinsdag 7 mei 2019 11:48
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @rvo.nl>
Subject: RE: diercategorie 122

Ha 10.2.e

Dank voor je mail en de uitleg!

Indien diercategorie 122 wordt aangepast in roodvleesstieren/roodvleesvee van ca. 7 maanden tot de slacht. In welke categorie zitten deze dieren dan de eerste 7 maanden? Zijn dit dan startkalveren (115)?

En wanneer valt volgens jou dan roodvleesvee in diercategorie 102 "overig vleesvee maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren"?

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 7 mei 2019 11:28
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @rvo.nl>
Onderwerp: RE: diercategorie 122

Hallo 10.2.e

Ik heb aangegeven dat de dieren die nu onder categorie 122 worden omschreven niet of nauwelijks meer voorkomen in de Nederlandse praktijk. Niet omdat die bedrijven zijn verdwenen maar omdat de bedrijven zijn overgeschakeld naar een andere type vleesstier. Dus de situatie is dat er enerzijds vleesstieren worden gehouden die niet worden omschreven in een diercategorie en anderzijds vleesstieren worden omschreven in een diercategorie die net (meer) in Nederland worden gehouden.

Je hebt dus een paar opties:

1. De omschrijving van diercategorie 122 aanpassen
2. Diercategorie 122 ongewijzigd laten en een nieuwe diercategorie toevoegen (bv 123)
3. Diercategorie 122 verwijderen en een nieuwe diercategorie toevoegen (bv 123)

In mijn voorstel heb ik voor de eerste optie gekozen, maar het is aan LNV om te beslissen. Door mijn keuze wordt, volgens mij, het verschil tussen de oude en nieuwe situatie duidelijk en daar ging het mij om. Daar ligt ook het antwoord op jouw vraag nl

Roodvleesstieren ouder dan ca. 7 maanden, Luxe vleesstieren en broutards

Voor roodvleesstieren ontbreken gegevens van de WUM, omdat deze diercategorie in de praktijk niet meer voorkomt. Voor stieren zijn de productieomstandigheden gewijzigd (ras/type dier, afmesttraject), er wordt een ander type dier gebruikt dan ten tijde (2012-2014) van het

vaststellen van de huidige forfaits. De productie van stieren met R-kwaliteit is volledig vervangen door de productie van rosé stieren en luxere stieren vanaf 7 maanden leeftijd (broutards, zuivere vleesrassen).

Een broutard is een dier dat in de wei wordt opgefokt op moedermelk plus het aanwezige gras totdat het gespeend wordt (bij de moeder weggehaald) als ze ongeveer 7 maanden oud zijn. Dan worden die dieren geslacht of opgekocht en in Nederland afgemest.

Dit komt uit Wikipedia

Un **broutard** (de brouter) est un [jeune bovin](#) de race à viande, qui se nourrit de lait maternel et d'herbe dans les [pâturages](#) jusqu'à son [sevrage](#). Pour les femelles, on emploie également le terme "broutarde".

Il peut parfois recevoir une ration complémentaire si l'éleveur ou l'éleveuse le juge nécessaire..

Le veau broutard fournit une [viande](#) rosée. Ce type d'[élevage extensif](#) fait partie du [pastoralisme](#).

Kun je hiermee uit de voeten?

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>

Sent: donderdag 2 mei 2019 13:46

To: 10.2.e [@wur.nl](#)>

Cc: 10.2.e [@rvo.nl](#)>

Subject: diercategorie 122

Dag 10.2.e

Tijdens ons overleg over de forfaits gaf je aan dat diercategorie 122 straks niet meer bestaat en dat er alleen nog maar "luxue vleesdieren" bestaan. Zou je dit misschien nader kunnen toelichten, in de zin van "welke dieren vallen volgens jou onder diercategorie 122"?

Veel dank alvast!

Vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M : +31 (06) 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits
Datum: vrijdag 10 mei 2019 13:30:54
Bijlagen: [image001.png](#)

Beste 10.2.e

Dank voor het concept advies, wij gaan hiermee en met de door jullie gemaakte opmerkingen en vragen aan de slag.
Daar komen we zsm op terug.

Alvast een prettig weekend,
10.2.e

p.s. mevrouw hoeft echt niet!

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 12:49

Aan: 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Geachte mevrouw 10.2.e beste 10.2.e

Bijgaand op jullie verzoek het tweede concept van het rapport met geactualiseerde excretieforfaits.

Ik denk dat hierin de meeste vragen en opmerkingen van LNV zijn verwerkt op drie punten na (mede door de beschikbare tijd):

- De nieuwe categorie 103 en consequenties voor indeling en omschrijving van andere categorieën. Hierover is een recente emailwisseling tussen 10.2.e en enkele mensen van jullie. Ik voeg een apart bestandje bij met het meest recente voorstel van 10.2.e Als duidelijk is wat en hoe LNV dit in het rapport wil hebben, dan nemen we dit op in de volgende versie (definitief concept).
- Geactualiseerd forfait buffels. We hebben hiervoor geen objectieve informatie kunnen vinden. Inmiddels hebben we 10.2.e (deze week met vakantie) gevraagd of hij in de RVO data kenmerken van deze bedrijven kan nagaan waarmee we iets meer over bijv. de voersamenstelling kunnen achterhalen. Als 10.2.e hiervoor mogelijkheden ziet heeft hij van RVO de bedrijfsnummers nodig.
- Consequenties voor toepassing van dierlijke mest in relatie tot fosfaatnormen en fosfaattoestand. Dit is een beleidsmatige of praktische consequentie van actualisatie van de forfeits. Die zijn er wellicht meer, maar het lijkt ons minder logisch deze in het rapport zelf op te nemen. Ons voorstel is dat we deze vraag in een korte notitie beantwoorden en apart of samen met het rapport aan jullie toesturen. Sowieso is er geen eenduidig antwoord omdat dit van bedrijfsomstandigheden, mestverwerking etc. afhangt.

Het rapport is verder conform de eerdere bespreking, met de gevraagde notities en aanvullingen. Zoals jullie (deels) bekend is, zijn er een paar behoorlijke veranderingen

ten opzichte van de huidige forfaits:

- De berekening van de gasvormige N-verliezen is gebaseerd op een nieuwe methode. Het rapport van CBS is in voorbereiding, er is een bijlage toegevoegd met een uitgebreide beschrijving.
- De veranderingen in bruto excretie vallen doorgaans mee, maar door de hogere N-verliezen in een aantal categorieën valt de netto N-excretie veelal lager uit.
- Het voorgestelde forfait voor zelfzuivelaars is berekend voor een hogere melkproductie, maar mede door de hogere N-verliezen valt het netto effect mee.
- De klassen voor melkvee zijn naar boven en naar beneden uitgebreid.
- Er is een systematiek en forfait voor uitgeschaarde droge koeien geïntroduceerd.
- Voor biologisch gehouden dieren hebben we dezelfde systematiek gevolgd als in Groenestein al. (2015), mede gebruik makend van een recente studie voor LNV/Biohuis. De aanpak en voorgestelde excretie lijken ons logisch en goed onderbouwd. In de huidige wetgeving wordt echter gebruik gemaakt van een afwijkende systematiek en excretie voor biologisch gehouden dieren in de regeling dierlijke producten. Hierin zijn de adviezen van Groenestein al. (2015) slechts beperkt overgenomen. Er is dus een behoorlijk verschil tussen ons voorstel en de huidige excreties in de regeling dierlijke producten die ter vergelijking in de tabellen met biologische excretie zijn opgenomen.
- Aanvullend ten opzichte van Groenestein al. (2015) en in analogie met graasdieren is nu ook voor staldieren de fosfaatexcretie in de tabellen vermeld, berekend volgens dezelfde systematiek als de N-excretie (zonder gasvormige verliezen). Voor de wetgeving heeft u deze voor staldieren op dit moment niet nodig en is het dus een stukje extra informatie. Het is met name zinvol wanneer er behoefte is bij LNV of een andere partij inzicht te hebben in een gemiddelde of referentie voor de fosfaatproductie van een bepaalde diercategorie.

Willen jullie bij het doorlezen ook kijken of onze interpretatie van de wetgeving, o.a. voor biologisch gehouden dieren, correct is?

Om uw tijdspad te realiseren stuur ik dit tweede conceptrapport tegelijk naar u, alle leden van de werkgroep voor een controle op de laatste aanpassingen en naar het WOT-secretariaat bij ons voor de juiste opmaak.

Alle opmerkingen inhoudelijk en redactioneel horen we graag en proberen we dan weer tijdig in het definitieve concept te verwerken.

Met vr. groet namens de mede-auteurs,

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Sent: dinsdag 16 april 2019 16:10

To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e

<10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@cbs.nl>; 10.2.e

<10.2.e@wur.nl>

Cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden. Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; Ve 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdspad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e

10.2.e
10.2.e
Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.
De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren.
Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.

Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:
Stikstofverliezen

- Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

- Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;
- Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;
- We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfeits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfeits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.
- Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfeits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.
- Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).

- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?
Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen. Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;

10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

<[redacted]@rvo.nl>; 10.2.e <[redacted]@rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaiten voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaiten van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

10.2.e

www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 34Fwd: Antwoord op vragen over fosfaat
Datum: zondag 12 mei 2019 23:26:30

Ha 10.2.e

Zie hieronder. Kan je dit morgenochtend verwerken in de stukken?

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
Datum: 12 mei 2019 om 23:21:55 CEST
Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
Onderwerp: Antwoord op vragen over fosfaat

Hoi 10.2.e

Je hebt de stukken weer goed gelezen :)
 Hierbij mijn reactie op je diverse vragen bij de stukken over fosfaat, te beginnen met de Kamerbrief.

Ik lees onderstaande zin in kamerbrief. Ik vraag me af of we dit zo kunnen zeggen, we hebben initieel te veel uitgegeven toch en een belangrijk deel daarvan is al opgelost doordat we de afroaming daarvoor hebben ingezet, ergo niet meer hebben uitgegeven. En als we het zo zeggen, dan moeten we ook aangeven hoeveel dan is toegekend als gevolg van bezwaar en beroepsprocedures. Graag jouw mening.

Dat er teveel fosfaatrechten in de markt zijn komt inderdaad door meerdere factoren. Voor een deel doordat er meer initieel is toegekend (bv aan bedrijven die RVO niet in beeld had maar die zichzelf meldden, waarna RVO constateerde dat ze inderdaad rechten moesten krijgen) en voor een deel door bezwaar en beroep. Die laatste is de voornaamste verklaring, maar niet de enige, vandaar het woord 'met name'. Maar we zouden deze zin ("Dit komt met name door de toekenning van extra rechten als gevolg van bezwaar en beroepsprocedures.") ook kunnen schrappen. Ik zou liever niet nog extra cijfers in de brief noemen, want dat maakt het ingewikkelder en de cijfers blijven steeds maar een momentopname.

Ten tweede lees ik dit: "Ook is het mogelijk om de excretieforfaits te actualiseren zonder dat dit direct leidt tot een overschrijding van het fosfaat-en/of stikstofplafond." Wat wordt bedoeld met het woordje direct? We willen het toch ook niet later?

Met 'direct' wordt de huidige situatie bedoeld. Als we nu de forfeits zouden actualiseren terwijl er teveel rechten in de markt zijn, dan zouden de plafonds direct overschreden worden. Maar inderdaad kan je het op verschillende

manieren lezen, dus het lijkt me goed om het woord 'direct' te schrappen.

Ik lees nu de stukken stand van zaken fosfaatrechten voor de Tweede kamer. Daarin is opgenomen dat er understanding zou zijn dat vleesveerechten niet meetellen onder het melkveeplafond. Moet dat nu niet aangepast worden?

Op dit moment heeft de EC nog niet gezegd dat ze het er niet mee eens zijn, dus ik zou zeker vast blijven houden aan deze lijn. Ik denk dat je met name aanslaat op de bewoording dat de EC hiermee heeft "ingestemd" (voor de CBb-uitspraak) en dat we vast blijven houden aan deze "afspraak". Inderdaad ligt die afspraak niet zwart op wit vast. We zouden hiervan kunnen maken dat de Commissie onze lijn kon volgen en dat we hieraan vast blijven houden (dus zonder het "instemming" en "afpraak" te noemen). Dat lijkt me inderdaad wel een goed idee, om te voorkomen dat we hier straks discussie met de EC over krijgen en iemand kan gaan zeggen dat de Kamerbrief niet zou kloppen.

En tot slot je vraag over pacht.

Mijn vraag is, wie is de wij in de zin, wij vinden dit te vroeg? Is dat WJZ, en is het dus juridisch ingegeven, of is het een beleidsmatige afweging?
Ik vraag me af of het niet afwegen van een wetswijziging om de laatst genoemde reden, namelijk het is onoverzichtelijk en moeilijke beheersbaar, fair is. Voor betrokkenen is dit echt wel een behoorlijke consequentie.
De reden om nog niet over te gaan tot wetswijziging is de kern van de nota, dat moet mi duidelijker zijn.

De 'wij' zijn WJZ en PAV samen. Voor mij is er een aantal redenen om nu geen wetswijziging te adviseren: (1) het gaat om een eerste uitspraak waartegen men nog in cassatie kan, (2) de reikwijdte van de uitspraak is nog niet duidelijk (in dit ene geval ging het bv om een stopper, maar het is niet duidelijk hoe zwaar dat heeft meegewogen in de uitspraak; dat zou in cassatie nog kunnen blijken), (3) de omvang van de groep die hierdoor geraakt wordt (dus hoe groot het probleem eigenlijk is) is niet duidelijk, (4) een wetswijziging kan niet met terugwerkende kracht kan gelden, dus tegen de tijd dat de wet gewijzigd is, is het de vraag hoeveel gevallen daar nog mee geholpen kunnen zijn. Verder snap ik wel dat degenen die hierdoor geraakt worden het misschien niet fair vinden om vanwege de beheersbaarheid geen wetswijziging te starten, maar voor mij telt toch wel mee dat we nu al vier parallelle wijzigingen van de Meststoffenwet hebben lopen (implementatie 6e AP, verhoging afroaming, uitspraak CBb, lease), en op al die wetsvoorstellen zit spoed. Het lijkt mij qua organisatie kwetsbaar om hier nog een vijfde wetswijziging aan toe te voegen. In het prioriteitenlijstje zou een wetswijziging nav de pachtuitspraak ook onderaan komen te staan, waardoor de inwerkingtreding tijd zal kosten en de oplossing dus beperkt

Als je het met deze lijn eens bent dan kunnen we dat in de nota natuurlijk wel nog verder verduidelijken.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 35Re: Antwoord op vragen over fosfaat
Datum: maandag 13 mei 2019 07:41:08

Ok, dank!

10.2.e wil jij dit straks verwerken (te beginnen met de TK-brief, daarna de stukken over pacht). Als het niet helemaal duidelijk is uit de mailwisseling dan praat ik je straks wel even bij.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 13 mei 2019 om 07:24 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Eens met je oplossing op het eerste punt, schrappen van de zin.

Eens met schrappen woord direct.

Ook eens met andere woorden over vleesvee gebruiken.

Tav laatste, pacht, graag de verschillende argumenten duidelijke benoemen, dan valt de laatste meer 'weg' tussen de anderen.

Blijft staan dat ik me afvraag of het niet kwetsbaar is dat ondertussen wel een andere overheidsdienstrechten binnenhaalt. Daarbij, rechten moesten toch in handen zijn van landbouwers?

Verder nog de alinea over evt leasen. Ik neig naar niet opnemen, wellicht eruit laten en de alinea in de aanbiedingsnota opnemen met opmerkingen dat hij er ook in kan en dat we die afweging aan haar laten?

Veel dank weer,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 12 mei 2019 om 23:21 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e

Je hebt de stukken weer goed gelezen :)
 Hierbij mijn reactie op je diverse vragen bij de stukken over fosfaat, te beginnen met de Kamerbrief.

Ik lees onderstaande zin in kamerbrief. Ik vraag me af of we dit zo kunnen zeggen, we hebben initieel te veel uitgegeven toch en een belangrijk deel daarvan is al opgelost doordat we de afroaming

daarvoor hebben ingezet, ergo niet meer hebben uitgegeven. En als we het zo zeggen, dan moeten we ook aangeven hoeveel dan is toegekend als gevolg van bezwaar en beroepsprocedures. Graag jouw mening.

Dat er teveel fosfaatrechten in de markt zijn komt inderdaad door meerdere factoren. Voor een deel doordat er meer initieel is toegekend (bv aan bedrijven die RVO niet in beeld had maar die zichzelf meldden, waarna RVO constateerde dat ze inderdaad rechten moesten krijgen) en voor een deel door bezwaar en beroep. Die laatste is de voornaamste verklaring, maar niet de enige, vandaar het woord 'met name'. Maar we zouden deze zin ("Dit komt met name door de toekenning van extra rechten als gevolg van bezwaar en beroepsprocedures.") ook kunnen schrappen. Ik zou liever niet nog extra cijfers in de brief noemen, want dat maakt het ingewikkelder en de cijfers blijven steeds maar een momentopname.

Ten tweede lees ik dit: "Ook is het mogelijk om de excretieforfaits te actualiseren zonder dat dit direct leidt tot een overschrijding van het fosfaat- en/of stikstofplafond." Wat wordt bedoeld met het woordje direct? We willen het toch ook niet later?

Met 'direct' wordt de huidige situatie bedoeld. Als we nu de forfeits zouden actualiseren terwijl er teveel rechten in de markt zijn, dan zouden de plafonds direct overschreden worden. Maar inderdaad kan je het op verschillende manieren lezen, dus het lijkt me goed om het woord 'direct' te schrappen.

Ik lees nu de stukken stand van zaken fosfaatrechten voor de Tweede kamer. Daarin is opgenomen dat er understanding zou zijn dat vleesveerechten niet meetellen onder het melkveeplafond. Moet dat nu niet aangepast worden?

Op dit moment heeft de EC nog niet gezegd dat ze het er niet mee eens zijn, dus ik zou zeker vast blijven houden aan deze lijn. Ik denk dat je met name aanslaat op de bewoording dat de EC hiermee heeft "ingestemd" (voor de CBb-uitspraak) en dat we vast blijven houden aan deze "afsprake". Inderdaad ligt die afspraak niet zwart op wit vast. We zouden hiervan kunnen maken dat de Commissie onze lijn kon volgen en dat we hieraan vast blijven houden (dus zonder het "instemmen" en "afsprake" te noemen). Dat lijkt me inderdaad wel een goed idee, om te voorkomen dat we hier straks discussie met de EC over krijgen en iemand kan gaan zeggen dat de Kamerbrief niet zou kloppen.

En tot slot je vraag over pacht.

Mijn vraag is, wie is de wij in de zin, wij vinden dit te vroeg? Is dat WJZ, en is het dus juridisch ingegeven, of is het een beleidsmatige afweging?

Ik vraag me af of het niet afwegen van een wetswijziging om de laatst genoemde reden, namelijk het is onoverzichtelijk en moeilijke beheersbaar, fair is. Voor betrokkenen is dit echt wel een behoorlijke consequentie.

De reden om nog niet over te gaan tot wetswijziging is de kern van de nota, dat moet mi duidelijker zijn.

De 'wij' zijn WJZ en PAV samen. Voor mij is er een aantal redenen om nu geen wetswijziging te adviseren: (1) het gaat om een eerste uitspraak waartegen men nog in cassatie kan, (2) de reikwijdte van de uitspraak is nog niet duidelijk (in dit ene geval ging het bv om een stopper, maar het is niet duidelijk hoe zwaar dat heeft meegewogen in de uitspraak; dat zou in cassatie nog kunnen blijken), (3) de omvang van de groep die hierdoor geraakt wordt (dus hoe groot het probleem eigenlijk is) is niet duidelijk, (4) een wetswijziging kan niet met terugwerkende kracht kan gelden, dus tegen de tijd dat de wet gewijzigd is, is het de vraag hoeveel gevallen daar nog mee geholpen kunnen zijn. Verder snap ik wel dat degenen die hierdoor geraakt worden het misschien niet fair vinden om vanwege de beheersbaarheid geen wetswijziging te starten, maar voor mij telt toch wel mee dat we nu al vier parallelle wijzigingen van de Meststoffenwet hebben lopen (implementatie 6e AP, verhoging afroaming, uitspraak CBb, lease), en op al die wetsvoorstellen zit spoed. Het lijkt mij qua organisatie kwetsbaar om hier nog een vijfde wetswijziging aan toe te voegen. In het prioriteitenlijstje zou een wetswijziging nav de pachtuitspraak ook onderaan komen te staan, waardoor de inwerkingtreding tijd zal kosten en de oplossing dus beperkt. 5.2.1

Als je het met deze lijn eens bent dan kunnen we dat in de nota natuurlijk wel nog verder verduidelijken.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: diercategorieën
Datum: maandag 13 mei 2019 18:05:54

Dag allen,

Ik zou graag willen dat voor de diercategorieën 100, 101 en 102 fosfaatrechten nodig zijn. Daarom hierbij mijn voorstel, kan iedereen hiermee uit de voeten en is deze indeling nu volledig en in de praktijk uitvoerbaar?

Diercategorieën

100: gekalfde melkkoeien (m)
101a: jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij (m)
101b: jongvee jonger dan 1 jaar bestemd om zoogkoe te worden (v)
102a: jongvee tot 2 jaar voor de melkveehouderij (m)
102b: jongvee tot 2 jaar bestemd om zoogkoe te worden (v)
103a: jongvee ouder dan 2 jaar voor de melkveehouderij (m)
103b: jongvee ouder dan 2 jaar bestemd om zoogkoe te worden (v)
104: fokstieren
112: witvleeskalveren tot ca. 10 maanden
115: startkalveren voor rosévlees tot ca. 3 maanden
116: rosévleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 10 maanden
117: rosévleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 10 maanden
120: weide- en zoogkoeien
122: roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie van ca. 7 maanden
123: startkalf roodvleesvee tot ca. 7 maanden

Groet 10.2.e

301.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 37DOMUS-19100140-v3-Actualisering_excretieforfaits_per_1_januari_2020_
Datum: donderdag 16 mei 2019 22:38:23
Bijlagen: [DOMUS-19100140-v3-Actualisering_excretieforfaits_per_1_januari_2020_.docx](#)

Hoi 10.2.e

Ik heb de nota over actualisering excretieforfaits gelezen. Het is ingewikkelde materie maar de nota geeft de kern volgens mij goed weer. Ik heb wel nog een aantal vragen en opmerkingen, zie bijlage. Gelet op mijn vakantie zal ik de nota retour sturen in Domus zodat 'ie niet in mijn werkvoorraad blijft hangen. Als je de bijgaande punten hebt verwerkt dan kan 'ie via 10.2.e verder de lijn door.

Groeten,
10.2.e

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**10.2.e
T 070 10.2.e
10.2.e@minInv.nl**Datum**

9 mei 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19100140

nota

Actualisering excretieforfaits per 1 januari 2020

Kopie aan**Bijlage(n)****Parafenroute**

10.2.e

Aanleiding

De Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) heeft op verzoek van LNV advies uitgebracht over actualisatie van de excretieforfaits voor stikstof en fosfaat voor verschillende diersoorten, waaronder melkvee, inclusief stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen. Implementatie vergt een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm) waarvoor een notificatieprocedure bij de Europese Commissie nodig is (duur: drie maanden). Ook zal de wijzigingsregeling worden aangeboden voor internetconsultatie. Een wijziging van de excretieforfaits ligt gevoelig in alle sectoren en de consultatie zal naar verwachting leiden tot media-aandacht.

Advies

U kunt instemmen met het starten van de procedure tot wijziging van de Urm om de excretieforfaits te actualiseren op basis van het advies van de CDM. Beoogde inwerkingtreding is 1 januari 2020. Dit is overeenkomstig uw brief aan de Kamer over de stand van zaken van het fosfaatrechtenstelsel. Inwerkingtreding van de regeling is voor wat betreft melkvee afhankelijk van het terugbrengen van de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt en het effect van de maatregelen van de sectororganisaties om de stikstofexcretie terug te brengen. U wordt hier in het najaar over geadviseerd.

Kernpunten

- De mestproductie in kilogrammen stikstof en fosfaat per dier per jaar wordt uitgedrukt in forfaitaire excretiegetallen per diercategorie in de Urm. Ze zijn gebaseerd op de gemiddelde excretie van dieren in de betreffende diercategorie in Nederland en worden gebruikt om voor dierlijke bedrijven mineralenbalansen op te kunnen maken en zo te kunnen bepalen of een bedrijf voldoende mest op de juiste manier heeft afgevoerd, of een bedrijf voldoende mestopslagcapaciteit heeft en of een bedrijf voldoende fosfaatrechten heeft. Ook kan een bedrijf met grond op basis van forfaitaire cijfers een planning maken voor de bemesting van percelen.
- In de Urm worden de excretieforfaits op basis van het CDM-advies geactualiseerd naar de laatste stand van de wetenschap. Hierbij wordt ook

Ontvangen BBR

het gemiddelde excretieforfait voor zelfzuivelaars geactualiseerd. Ook wordt waar nodig de beschrijving van de diercategorieën van runderen verduidelijkt, waardoor een betere aansluiting op het fosfaatrechtenstelsel wordt gerealiseerd.

- De beoogde datum van inwerkingtreding van de wijziging is 1 januari 2020. Naar verwachting zal in de zomer worden gestart met de internetconsultatie.
- Overeenkomstig de afspraak met de EC (DG COMP) dienen de uitgegeven fosfaatrechten voor melkvee eind 2019 onder het sectorale plafond te zijn gebracht. Als dat niet lukt en er zijn nog teveel rechten in de markt, dan zal een aanpassing van de excretieforfaits tot overschrijding van het productieplafond voor melkvee kan leiden. Dat willen we voorkomen. Indien in het najaar van 2019 (na afloop van de notificatieprocedure) blijkt dat de reductie van het aantal rechten onvoldoende is, kunt u besluiten onderdelen van de ontwerpregeling niet in werking te laten treden. Indien hier aanleiding voor is, wordt u hierover te zijner tijd geadviseerd.

Toelichting

Melkvee

- De aanpassing van het excretieforfait voor fosfaat leidt tot een afname van de forfaitaire fosfaatproductie van ongeveer 1%, doordat boeren hebben gestuurd op een fosfaatefficiënte melkproductie. Dit betekent dat boeren minder fosfaatrechten per koe nodig hebben. Er ontstaat dus ruimte voor een toename van de melkproductie (meer melkproductie per koe dan wel meer melkvee). Dit zal een verhoogde daadwerkelijke fosfaat- en stikstofproductie tot gevolg hebben, deze worden namelijk niet met de excretieforfaits berekend.
- De verhoogde fosfaatproductie zal naar verwachting niet tot problemen leiden, aangezien de werkelijke fosfaatproductie onder het productieplafond zit.
- Een verhoogde stikstofproductie kan wel een probleem zijn omdat de Nederlandse melkveehouderij al op/over het stikstofproductieplafond zit. De inschatting is dat de aanpassing van het excretieforfaits een stijging 3,7 miljoen kg stikstof (ten opzichte van de 4^e kwartaalrapportage 2018 van het CBS) tot gevolg heeft. Dit betekent specifiek voor de melkveehouderij dat de stikstofproductie zal stijgen tot 289,3 miljoen kg stikstof. Het stikstofplafond voor melkvee is 281,8 miljoen kg.
- Stikstof wordt hiermee de beperkende factor voor de actualisatie van de excretieforfaits in relatie tot het productieplafond. De voorziene stijging van de stikstofproductie kan (enigszins) worden beperkt door het terugbrengen van de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt en het effect van voer-managementmaatregelen om de stikstofproductie naar beneden te brengen. Naarmate deze maatregelen meer succes hebben wordt het risico op overschrijding van het stikstofplafond kleiner.

Studie stikstofverliezen

- Het CBS heeft een nieuwe studie uitgevoerd naar de berekening van stikstofverliezen. Daarmee verandert de stikstofcorrectie in stallen en mestopslagen.
- Voor het netto excretieforfait van stikstof houdt dit een neerwaartse bijstelling in. De onderzoekers hebben aangegeven dat dit geen gevolgen heeft voor het ammoniakbeleid, omdat de hogere stikstofverliezen geen betrekking hebben op ammoniak, maar op andere gasvormige stikstof(verbindingen), zoals stikstofgas of lachgas. Het is hierbij onbekend om welke vormen van stikstof(verbindingen) het gaat. Onderzoek hiernaar is complex en kostbaar. Het is hierdoor onduidelijk of de bijstelling van het forfait een toename van broeikasgassen inhoudt.
- Op dit moment zijn er rechtszaken (5 bezwaren en enkele beroepszaken) over het zogenoemde stikstofgat waarbij de verhouding stikstof en fosfaat van de afgevoerde mest afwijkt van de verhouding stikstof en fosfaat in de daadwerkelijk geproduceerde mest. Voor deze lopende rechtszaken zal een nieuwe berekening op basis van deze aanpassing moeten worden uitgevoerd.
- Over emissiearme stallen zijn weinig gegevens bekend, voor de meeste diersoorten is dan ook geen onderscheid gemaakt naar emissiearme en niet-emissiearme stalsystemen. Voor melkvee moet worden opgemerkt dat de berekeningen laten zien dat er geen onderscheid te maken is tussen emissiearme en niet-emissiearme stallen, omdat de vorm waarin stikstofdeeltjes de lucht ingaan onduidelijk is. De verhoudingen kunnen anders zijn bij emissiearme melkveestallen. Of er minder ammoniakuitstoot is, is daarmee niet gezegd. In de sector kan dit wel de suggestie wekken dat emissiearme stallen niet leiden tot minder stikstofverliezen.
- In het CDM-advies, dat met de start van de consultatie van de wijziging van de Urm wordt gepubliceerd, vindt verwijzing naar de studie van het CBS plaats. De inzet is deze studie van het CBS tegelijk met de start van de consultatie te laten publiceren.
- In het advies zijn de excretietabellen voor melkkoeien uitgebreid met een aantal lage en hoge productieklassen zodat de forfaitaire excretie beter aansluit bij bedrijven met een zeer lage of hoge melkproductie. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan het zogenaamde 'knikje' van Kamerlid de Groot alsmede het verzoek van Kamerlid Dik-Faber in relatie tot zeldzame runderrassen.

Biologisch gehouden dieren

- Bij de besprekingen in 2016 over actualisatie voor biologisch gehouden dieren is met de sector afgesproken dat een wijziging in stappen wordt doorgevoerd, omdat de aanpassing leidt tot meer afvoer van mest door biologische bedrijven. In 2018 is een onderzoek van Wageningen University & Research over 'Excretie van biologisch gehouden leghennen, zeugen en vleesvarkens onder praktijkomstandigheden' (2017) betrokken bij dit CDM advies over actualisatie. Dit advies leidt tot een behoorlijk verschil met de huidige excreties. U wordt hierover verder geadviseerd in de adviserende nota bij de start van de consultatie.

Algemeen

- De voorgestelde wijzigingen in tabellen I, II en III van bijlage D worden overgenomen van adviezen van de CDM en hebben betrekking op gangbaar en biologisch gehouden rundvee, varkens en pluimvee. Voor gangbaar gehouden paarden, pony's, ezels, schapen, geiten, konijnen, nertsen, schapen en geiten vindt actualisatie plaats, voor biologisch gehouden dieren van deze soorten niet. Voor de overige gangbaar en biologisch gehouden diersoorten, zoals bijvoorbeeld herten en struisvogels, vindt geen actualisatie plaats.
- Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, en voor de hoeveelheid fosfaatrechten die nodig is, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden en dat minder fosfaatrechten nodig zijn voor dezelfde hoeveelheid dieren.
- In 2015 is door uw voorganger besloten de voorgestelde stikstofcorrectie voor pluimvee, geiten en biologisch gehouden dieren niet door te voeren, omdat deze correctie zeer laag was en zou kunnen leiden tot onderschatting van de gasvormige verliezen. Er wordt voorgesteld deze forfaits nu wel te actualiseren. Na afloop van de consultatie kan worden besloten deze niet te wijzigen.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Beroep mannelijk jongvee en zoogkoeien
Datum: maandag 20 mei 2019 12:14:11
Bijlagen: [stcrt-2014-36600 wijziging bijlage D categorieën runderen 100 101 115 122.pdf](#)
[WUR diercategorieën rundvee.pdf](#)
[WUR excreties jongvee en melkvee.pdf](#)

Hoi 10.2.e

Ja dat heb ik ook al (deels) gedaan. Daarbij kwam ik ook bij de herziening van 1-1-2015 uit waar forfaits zijn aangepast en begrippen zijn geharmoniseerd (bijgevoegd). Daar zijn ook een tweetal adviezen van de CDM/WUR bij, die heb ik nog bijgevoegd.

We hebben hier in ons bezwaarteam ook een behandelaar zitten die zelf een melkveehouderij heeft.

Daar heb ik ook al heel wat gesprekken mee gehad.

Voor kalfjes < 1 jaar hebben we eigenlijk drie opties:

1. Voor mannelijk en vrouwelijk (die feitelijk gebleken niet onder vrouwelijk opfok voor vleesveehouderij vallen) aanhaken bij 115 en 122.
Zwakke punt hierbij is dat roodvleesstier in de regel op stal gehouden wordt en vrouwelijk juist vaak buiten loopt; valt dan niet exact onder "die op deze wijze worden gemest".
2. Voor mannelijk volgens bovenstaande en vrouwelijk wel in de administratie in 101 (volgens de voetnoot 1 bij die Bijlage D) maar niet onder de definitie melkvee.
Vraag die hierbij vanuit CBb zou kunnen komen is hoe dat dan zat voor invoering van de Wvgm en de definitie van "melkvee" in de wet.
Haakten ze daarvoor ook al aan of vielen ze toen "gewoon" onder die diercategorie.
3. Voor beide aangeven dat ze in de administratie wel onder 101 vallen maar niet onder definitie melkvee, ook volgens de voetnoot 1.
In de praktijk kennen we ook fosfaatrechten toe voor kalfjes tot twee weken (tegen excretie forfait van 101) terwijl uit de toelichting bij de aanpassing bijlage D per 1-1-2015 blijkt dat deze dieren voor excretie nog bij de moeder horen (zie § 5.1).
Voorgaande staat ook duidelijk in het WUR advies over de diercategorieën (blz 15 1^e alinea).
Helaas staat daar niet bij dat dit ook geldt voor kalfjes van zoogkoeien naar categorie 115 (§ 5.2) al zou dat wel logisch zijn of mogelijk staat dat elders maar ben ik nog niet tegengekomen. Is weer wat zwak voor optie 1 voor vrouwelijke kalfjes.

Bijkomend lastige punt is volgens mij de vraag vanuit CBb hoe het valt uit te leggen dat dieren < 1 jaar geen rechten nodig hebben die vervolgens > 1 jaar weer onder "overig vleesvee" komen te vallen en wel rechten nodig hebben.

Had het laatst met 5.1.2.e er ook nog over hoe we het (achteraf) wel zouden willen zien of op te lossen; volgens mij hadden de woorden "overig vleesvee" uit de definitie van melkvee gekund en dan ook de omschrijving van categorie 102.

Door de voetnoot ben je immers toch nooit een groep dieren "kwijt" voor opname in je administratie.

Wat ook nog wel opmerkelijk is, is dat de WUR voor de excreties van 101 en 102 alleen naar vrouwelijk jongvee kijkt.

We moeten maar even afstemmen wat de best houdbare lijn is.

Groeten 10.2.e

NB 10.2.e en een andere collega zijn ook bezig met enkele van je gemaakte opmerkingen in het verweer, ik weet niet of die het halen vandaag voor ca 14:00.

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 20 mei 2019 10:21

Aan: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Beroep mannelijk jongvee en zoogkoeien

Dank 10.2.e Die eerdere mail was kopje onder gegaan in mijn mailbox...
Zou inderdaad fijn zijn als je ons vanmiddag een nieuwe versie kunt sturen. Ik ben ondertussen de hele geschiedenis van de Urm aan het uitpluizen mbt de diercategorieën op zoek naar extra munitie.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 20 mei 2019 07:25

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>

Onderwerp: FW: Beroep mannelijk jongvee en zoogkoeien

Goedemorgen 10.2.e en 10.2.e

Hierbij nog een keer het beroepschrift.

Ik ga met het verweer verder. Hoop het rond de middag in 2^e concept klaar te hebben want heb morgen weer een dag zittingen.

Deze zitting is 3 juni om 11:45 bij het CBb. Meervoudige kamer met 10.2.e als voorzitter.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 15 mei 2019 10:46

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e
@minezk.nl>

cc: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e
@rvo.nl>; 10.2.e @rvo.nl>

Onderwerp: Beroep mannelijk jongvee en zoogkoeien

Goedemorgen 10.2.e en 10.2.e

Ik zou nog het beroepschrift voor de zitting van 3 juni toesturen dat was mij ontschoten in de drukte.

Hierbij alsnog; dit (vleesvee) bedrijf wenst rechten voor zijn mannelijk jongvee (volgens hem 101) en zijn zoogkoeien (120).

Hij heeft als opgave 2015 aangegeven rundvee te houden en allemaal vleesvee. Betreft een zoogkoeien houder (vleesvee ras Blond d 'Aquitaine).

Had zelf in bezwaar aangegeven te fokken voor melkveehouderij maar dat blijkt nergens uit (juist het omgekeerde).

Gemachtigde 10.2.e maakt er nu van dat zoogkoeien onder de melkvee definitie zouden vallen (geven melk en gehouden voor de fokkerij).

Verweer dient volgende week donderdag gereed te zijn en is in eerste concept aan het eind van vandaag klaar.

Daarbij speelt nog wel een 2^e punt. Het bedrijf heeft ook een herziening vleesvee gehad voor vrouwelijk jongvee (102).

Deze houdt gezien de eerdere uitspraak van het CBb geen stand. Kunnen we in beroepzaken die op korte termijn op zitting komen deze herzieningen intrekken.

Ik snap dat het lastig ligt vanwege de nota, gesprek met minister en het verdere vervolg daarover maar dat lijkt mij beter dan dat het besluit (via artikel 6:19 Awb) betrokken wordt in de beroepsprocedure. Dan komt het immers vervolgens in de uitspraak.

Ik ben even in overleg, indien nodig daarna telefonisch bereikbaar.

10.2.e

.....
Afdeling Juridische Zaken; team beroepen
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Mandemaat 3 | 9405 TG | Assen
Postbus 40219 | 8004 DE | Zwolle
.....

T 10.2.e
M 06 10.2.e
E 10.2.e [@rvo.nl](mailto:10.2.e@rvo.nl)
I <http://www.rvo.nl>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: MinvLNV: Stand van zaken fosfaatrechtenstelsel
Datum: vrijdag 24 mei 2019 15:38:26
Bijlagen: [19040252.docx](#)
[ATT00001.htm](#)
[19040252 bijlage 1.pdf](#)
[ATT00002.htm](#)
[19040252 bijlage 2.docx](#)
[ATT00003.htm](#)
[19040252 bijlage 3.pdf](#)
[ATT00004.htm](#)
[19040252 bijlage 4.pdf](#)
[ATT00005.htm](#)

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <10.2.e@minlnv.nl>
Aan: "10.2.e" <10.2.e@minlnv.nl>, "10.2.e" <10.2.e@minlnv.nl>, "10.2.e" <10.2.e@minlnv.nl>, "10.2.e" <10.2.e@minlnv.nl>, "10.2.e" <10.2.e@minlnv.nl>
Onderwerp: FW: MinvLNV: Stand van zaken fosfaatrechtenstelsel

Beste allen,

Bijgaand de brief die net naar de TK is gestuurd.

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits
Datum: dinsdag 28 mei 2019 08:22:24
Bijlagen: [image001.png](#)

Hoi 10.2.e

Dank. Bovenaan, dat is eervol ;-)

Ga jij ook over de verdere procedure? Ik heb het huidige concept al voorgelegd om straks wat sneller te gaan en kreeg van het WOT-secretariaat onderstaand bericht.

Houd er rekening mee dat het rapport pas gepubliceerd kan worden als de procedure bij de WOT doorlopen zijn. Dat houdt in dat ik van de Interne contactpersoon 10.2.e en de externe contactpersoon 10.2.e een goedkeuringsmail heb ontvangen. Ik zal zorgen dat de afdelingshoofd van de WOT 10.2.e) het op politieke gevoeligheid beoordeeld zodat het naar onze contactpersoon bij LNV gestuurd kan worden voor de twee maanden termijn. Binnen deze twee maanden kan het rapport niet verstuurd worden. Hierbij wil ik er wel bij vermelden dat als de externe contactpersoon van LNV akkoord is dat het proces van de twee maanden termijn versneld kan worden.

In mijn beeld leveren wij LNV een definitief concept en gaat deze tegelijk de procedure in naar een definitief openbaar rapport. Dit kan even duren tenzij LNV aangeeft dat het sneller mag of moet. Maar misschien is dat niet eens nodig als het in die tijd bij LNV een interne procedure moet doorlopen. Ik hoor het graag.

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: dinsdag 28 mei 2019 08:05
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Goedemorgen 10.2.e

Je hebt helemaal gelijk, jullie staan bovenaan mijn lijst. Ik hoop deze vandaag aan jullie toe te kunnen sturen, het zijn geen grote opmerkingen. En er is iets meer rek in het schema, we kunnen de consultatie in de laatste week juni starten met het definitieve advies. Op de precieze datum kom ik terug!

Vriendelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 28 mei 2019 07:56
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Volgens onderstaande planning wil je deze week een eindconcept, maar wij wachten nog op een reactie op het tussenconcept wat we ruim twee weken geleden hebben aangeleverd, dus dat wordt wel zeer krap. Kunnen we nog meer reacties verwachten, naast de lopende vragen m.b.t. de uitsplitsing van enkele jongvee categorieën waar 10.2.e en 10.2.e contact over hebben en kun je ons een actuele planning geven waarbij we ook tijd hebben om jullie opmerkingen te verwerken?

NB Naast wat redactionele verbeteringen komt er van ons nog een aanpassing bij de excretie van paarden in het eindconcept vanwege de geschatte verhouding tussen zware en lichte paarden binnen het forfait.

Vr.gr.

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <@minlnv.nl>

Sent: woensdag 17 april 2019 09:47

To: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>

Cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

We moeten notificeren, dat betekent dat er geen rek is in onderstaande planning.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 16 april 2019 16:10

Aan: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure.

We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden. Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;
10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e
<[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e
<[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdspad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e
<[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e
<[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e
<[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.

De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren. Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.

Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:

Stikstofverliezen

- Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

- Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;
- Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;
- We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfaits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfaits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.
- Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfaits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.
- Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).

- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen. Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
@cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e
@rvo.nl>; 10.2.e @rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaiten voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaiten van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

10.2.e @wur.nl
www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you

are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Publicatie rapport gasvormige verliezen - embargo
Datum: dinsdag 28 mei 2019 16:08:09

Hoi 10.2.e

Hoe is het?

Ik mail je i.v.m. de timing van de publicatie van het rapport over de gasvormige verliezen. Zoals ik in mijn eerdere mail vandaag aangaf zal de consultatie ten behoeve van de actualisatie van de excretieforfaits iets later starten dan 17 juni.

Waar het eerder leek dat dit rapport later beschikbaar zou zijn, begrijp ik dat het er sneller is. Het lijkt mij handig dat dit rapport met de start van de consultatie van de wijzigingsregeling wordt gepubliceerd, zodat deze dan voor geïnteresseerden beschikbaar is.

Daarnaast is morgen de PAS uitspraak.

Ons voorstel is een embargo op het rapport te zetten, en contact te houden over de datum waarop het openbaar kan worden.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits
Datum: dinsdag 4 juni 2019 10:53:50
Bijlagen: [image001.png](#)

Hallo 10.2.e

De redenatie over de droge koe voor jouw punt 1 klopt. Er zit echter wel een addertje onder het gras. Het uitgangspunt is namelijk dat de de uitgeschaarde koe geen invloed heeft op het aantal dierdagen waarop de basisexcretie wordt berekend. Stel een bedrijf heeft 100 melkoeien en er worden 6 droge koeien uitgeschaard (= 6×2 maand = 1 dier op jaarbasis). Als je dierdagen telt dan zijn er op dat bedrijf 99 koeien geweest. Als je rekent met die 99 kom je tot een verkeerde melkveestapel excretie. De nieuwe categorie 'droge koe' moet die fout herstellen. Dat doe je door voor dat bedrijf de melkveestapel excretie gewoon met 100 koeien uit te rekenen en daarvan dan de excretie van de uitgeschaarde dieren af te trekken (op basis van dierdagen ... in mijn voorbeeld zijn dat $6 \times 30,5 \times 2 = 366$ dagen droog = 11,9 kg N). Het maakt daarbij niet uit of het dier de hele droogstand wordt uitgeschaard of slechts een gedeelte (jouw pt 2), het enige dat dan anders wordt is de berekende excretie bij uitscharen; deze wordt proportioneel minder bij uitscharen tijdens een deel van droogstand.

Voor het inscharende bedrijf moet dan hetzelfde gebeuren. Als dat bedrijf ook 100 melkkoeien heeft dan zijn er op dat bedrijf 101 dierdagen te tellen. Ook hier weer gewoon met 100 rekenen (basis melkveestapel) maar nu moet de excretie van de uitgeschaarde dieren er bij opgeteld worden (weer op basis van dierdagen ... dus $6 \times 30,5 \times 2 = 366$ dagen droog). Als het inscharende bedrijf geen melkvee heeft dat blijft de rekensom gelijk ... eerst de basisveestapel excretie berekenen en dan de excretie van de ingeschaarde droge koe er bij optellen.

Enige wat geregeld moet worden is dat de uit- en ingeschaarde dieren herkenbaar zijn. Dat kan omdat van die dieren twee mutaties/verplaatsingen geregistreerd worden (bij uitscharen zowel het vertrek als de terugkomst en bij inscharen zowel de aankomst als het vertrek).

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minInv.nl>
Sent: dinsdag 28 mei 2019 15:20
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals vanochtend aangegeven is er ietsjes meer rek in de planning. De consultatie kan 2 weken korter duren, dat betekent nog wel dat we eind juni/begin juli gaan starten met de consultatie, maar het geeft iets meer lucht in de afronding van het advies.

Hierbij onze gebundelde reactie.

In het blauw treffen jullie hieronder de reactie aan op de gestelde vragen/opmerkingen, en nog het volgende:

- Paragraaf 2.3: verwijzing naar art. 2.17 Regeling dierlijke producten' over excretieforfaits stikstof voor de biologische dierhouderij is correct.
- Toelichting Droogstaande koeien: klopt de interpretatie dat je dan voor droogstaande koeien die uitgeschaard zijn naar een derden (zonder eigen melkproductie) voor het bedrijf dat de dieren inschaart het forfait berekend door:
  1. Aantal dagen dat de droogstaande koe aanwezig is op bedrijf van derden te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
  2. Aantal dagen dat het dier droogstaat (dus onafhankelijk van bedrijf waarop dier staat tijdens droogstand) te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
- Tot slot over de publicatie. Wij moeten de consultatie van de ontwerpregeling voorleggen aan de Minister, daarbij zullen wij aangeven dat het rapport bij de consultatiestukken zal worden gevoegd en daarmee openbaar zal worden. Kun je hiermee verder.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 12:49

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Geachte mevrouw 10.2.e beste 10.2.e

Bijgaand op jullie verzoek het tweede concept van het rapport met geactualiseerde excretieforfaits.

Ik denk dat hierin de meeste vragen en opmerkingen van LNV zijn verwerkt op drie punten na (mede door de beschikbare tijd):

- De nieuwe categorie 103 en consequenties voor indeling en omschrijving van andere categorieën. Hierover is een recente emailwisseling tussen 10.2.e en enkele mensen van jullie. Ik voeg een apart bestandje bij met het meest recente voorstel van 10.2.e Als duidelijk is wat en hoe LNV dit in het rapport wil hebben, dan nemen we dit op in de volgende versie (definitief concept). [Over de \(omschrijving van de\) diercategorieën is overleg geweest tussen 10.2.e, 10.2.e en 10.2.e, die omschrijving is leidend. In de bijlage treffen jullie de omschrijvingen, zoals nu geformuleerd incl. onderlinge reacties, aan.](#)
- Geactualiseerd forfait buffels. We hebben hiervoor geen objectieve informatie kunnen vinden. Inmiddels hebben we 10.2.e (deze week met vakantie) gevraagd of hij in de RVO data kenmerken van deze bedrijven kan nagaan waarmee we iets meer over bijv. de voersamenstelling kunnen achterhalen. Als 10.2.e hiervoor mogelijkheden ziet heeft hij van RVO de bedrijfsnummers nodig. [Deze informatie is toegezonden door RVO.](#)
- Consequenties voor toepassing van dierlijke mest in relatie tot fosfaatnormen en fosfaattoestand. Dit is een beleidsmatige of praktische consequentie van actualisatie van de forfaits. Die zijn er wellicht meer, maar het lijkt ons minder logisch deze in het rapport zelf op te nemen. Ons voorstel is dat we deze vraag in een korte notitie beantwoorden en apart of samen met het rapport aan jullie toesturen. Sowieso is er geen eenduidig antwoord omdat dit van bedrijfsomstandigheden, mestverwerking etc. afhangt. [Eens om dit in een aparte notitie op te nemen.](#)

Het rapport is verder conform de eerdere bespreking, met de gevraagde notities en aanvullingen. Zoals jullie (deels) bekend is, zijn er een paar behoorlijke veranderingen ten opzichte van de huidige forfaits:

- De berekening van de gasvormige N-verliezen is gebaseerd op een nieuwe methode. Het rapport van CBS is in voorbereiding, er is een bijlage toegevoegd met een uitgebreide beschrijving. [Dank voor de opname van de extra bijlage in het rapport. Zoals eerder aangegeven kan het concept 17 juni opgeleverd worden, wanneer is het definitieve rapport beschikbaar?](#)
- De veranderingen in bruto excretie vallen doorgaans mee, maar door de hogere N-verliezen in een aantal categorieën valt de netto N-excretie veelal lager uit. [Gezien](#)
- Het voorgestelde forfait voor zelfzuivelaars is berekend voor een hogere melkproductie, maar mede door de hogere N-verliezen valt het netto effect mee. [Conform onze vraag](#)
- De klassen voor melkvee zijn naar boven en naar beneden uitgebreid. [Conform onze vraag](#)
- Er is een systematiek en forfait voor uitgeschaarde droge koeien geïntroduceerd. [Conform onze vraag](#)
- Voor biologisch gehouden dieren hebben we dezelfde systematiek gevolgd als in Groenestein al. (2015), mede gebruik makend van een recente studie voor LNV/Biohuis. De aanpak en voorgestelde excretie lijken ons logisch en goed onderbouwd. In de huidige wetgeving wordt echter gebruik gemaakt van een afwijkende systematiek en excretie voor biologisch gehouden dieren in de regeling dierlijke producten. Hierin zijn de adviezen van Groenestein al. (2015) slechts beperkt overgenomen. Er is dus een behoorlijk verschil tussen ons voorstel en de huidige excreties in de regeling dierlijke producten die ter vergelijking in de tabellen met biologische excretie zijn opgenomen. [Gezien](#)
- Aanvullend ten opzichte van Groenestein al. (2015) en in analogie met graasdieren is nu ook voor staldieren de fosfaatexcretie in de tabellen vermeld, berekend volgens dezelfde systematiek als de N-excretie (zonder gasvormige verliezen). Voor de wetgeving heeft u deze voor staldieren op dit moment niet nodig en is het dus een stukje extra informatie. Het is met name zinvol wanneer er behoefte is bij LNV of een andere partij inzicht te hebben in een gemiddelde of referentie voor de fosfaatproductie van een bepaalde diercategorie. [Gezien](#)

Willen jullie bij het doorlezen ook kijken of onze interpretatie van de wetgeving, o.a. voor biologisch gehouden dieren, correct is?

Om uw tijdspad te realiseren stuur ik dit tweede conceptrapport tegelijk naar u, alle leden van de werkgroep voor een controle op de laatste aanpassingen en naar het WOT-secretariaat bij ons voor de juiste opmaak.

Alle opmerkingen inhoudelijk en redactioneel horen we graag en proberen we dan weer tijdig in het definitieve concept te verwerken.

Met vr. groet namens de mede-auteurs,

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>

Sent: dinsdag 16 april 2019 16:10

To: 10.2.e [@wur.nl](#)>; 10.2.e [@wur.nl](#)>; 10.2.e

[@wur.nl](#)>; 10.2.e [@cbs.nl](#)>; 10.2.e

[@wur.nl](#)>

cc: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden. Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e [redacted]

Van: 10.2.e [redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49

Aan: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@wur.nl>;
10.2.e [redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted]@cbs.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e [redacted]

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdspad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e [redacted]

10.2.e [redacted]
Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>
Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34
To: 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>
cc: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.
De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren.
Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.
Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:
Stikstofverliezen

- Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

- Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;
- Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;
- We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfeits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfeits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.
- Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfeits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.
- Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).

- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het

stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen.

Ten aanzien van het tijdspad wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;

10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;

[redacted] <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;

[redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>;

[redacted] <[redacted]@rvo.nl>; 10.2.e <[redacted]@rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfeits voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfeits van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

10.2.e
www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits
Datum: dinsdag 4 juni 2019 12:48:56
Bijlagen: [image001.png](#)

Hallo 10.2.e

Ook nog een opmerking bij de omschrijving van categorie 121 (zie kopie in het kader). Ik denk dat dit niet overeenkomt met wat we eerder besproken hebben. Het gaat bij 121 om een nieuwe categorie met een oud nummer maw de oude omschrijving moet volledig vergeten worden omdat die dieren niet meer gebruikt worden om als vleesstier te worden afgemest (gaan nu naar 112 en 115). In de nieuwe 121 zitten de dieren die geboren worden op een zoogkoeienhouderij en die bestemd zijn om te worden afgemest, al of niet op het oorspronkelijke bedrijf cq op ca 7 maand leeftijd verplaatst worden naar een luxe-vleesstieren-bedrijf (Broutards). Gaat dus om gezoogde dieren en niet om 'vooral op kunstmelk opgefokt'. Betekent ook dat 'dieren vanaf 14 dagen uit de melkveehouderij' hier uit de omschrijven gehaald moeten worden (die komen in 112 of 115).

Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie tot ca. 12 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van vooral melk bij dieren tot een leeftijd van ca. 3 tot 6 maanden anders dan zogen bij de moeder en daarna met andere voeders dan melk.

- Vanaf dag 0 indien uit een zoogkoe geboren
- Of vanaf ca. 14 dagen indien op een melkveehouderij geboren
- Ook fokstieren voor de zoogkoeienhouderij tot 1 jaar

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: dinsdag 28 mei 2019 15:20
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals vanochtend aangegeven is er ietsjes meer rek in de planning. De consultatie kan 2 weken korter duren, dat betekent nog wel dat we eind juni/begin juli gaan starten met de consultatie, maar het geeft iets meer lucht in de afronding van het advies.

Hierbij onze gebundelde reactie.

In het blauw treffen jullie hieronder de reactie aan op de gestelde vragen/opmerkingen, en nog het volgende:

- Paragraaf 2.3: verwijzing naar art. 2.17 Regeling dierlijke producten' over excretieforfaits stikstof voor de biologische dierhouderij is correct.
- Toelichting Droogstaande koeien: klopt de interpretatie dat je dan voor droogstaande koeien die uitgeschaard zijn naar een derden (zonder eigen melkproductie) voor het bedrijf dat de dieren inschaart het forfait berekend door:
  1. Aantal dagen dat de droogstaande koe aanwezig is op bedrijf van derden te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
  2. Aantal dagen dat het dier droogstaat (dus onafhankelijk van bedrijf waarop dier staat tijdens droogstand) te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
- Tot slot over de publicatie. Wij moeten de consultatie van de ontwerpregeling voorleggen aan de Minister, daarbij zullen wij aangeven dat het rapport bij de consultatiestukken zal worden gevoegd en daarmee openbaar zal worden. Kun je hiermee verder.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 12:49
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Geachte mevrouw 10.2.e beste 10.2.e

Bijgaand op jullie verzoek het tweede concept van het rapport met geactualiseerde excretieforfaits.

Ik denk dat hierin de meeste vragen en opmerkingen van LNV zijn verwerkt op drie punten na (mede door de beschikbare tijd):

- De nieuwe categorie 103 en consequenties voor indeling en omschrijving van andere categorieën. Hierover is een recente emailwisseling tussen 10.2.e en enkele mensen van jullie. Ik voeg een apart bestandje bij met het meest recente voorstel van 10.2.e Als duidelijk is wat en hoe LNV dit in het rapport wil hebben, dan nemen we dit op in de volgende versie (definitief concept). [Over de \(omschrijving van de\) diercategorieën is overleg geweest tussen 10.2.e 10.2.e en 10.2.e die omschrijving is leidend. In de bijlage treffen jullie de omschrijvingen, zoals nu geformuleerd incl. onderlinge reacties, aan.](#)
- Geactualiseerd forfait buffers. We hebben hiervoor geen objectieve informatie kunnen vinden. Inmiddels hebben we 10.2.e (deze week met vakantie) gevraagd of hij in de RVO data kenmerken van deze bedrijven kan nagaan waarmee we iets meer over bijv. de voersamenstelling kunnen achterhalen. Als 10.2.e hiervoor mogelijkheden ziet heeft hij van RVO de bedrijfsnummers nodig. [Deze informatie is toegezonden door RVO.](#)
- Consequenties voor toepassing van dierlijke mest in relatie tot fosfaatnormen en fosfaattoestand. Dit is een beleidsmatige of praktische consequentie van actualisatie van de forfaits. Die zijn er wellicht meer, maar het lijkt ons minder logisch deze in het rapport zelf op te nemen. Ons voorstel is dat we deze vraag in een korte notitie beantwoorden en apart of samen met het rapport aan jullie toesturen. Sowieso is er geen eenduidig antwoord omdat dit van bedrijfsomstandigheden, mestverwerking etc. afhangt. [Eens om dit in een aparte notitie op te nemen.](#)

Het rapport is verder conform de eerdere bespreking, met de gevraagde notities en aanvullingen. Zoals jullie (deels) bekend is, zijn er een paar behoorlijke veranderingen ten opzichte van de huidige forfaits:

- De berekening van de gasvormige N-verliezen is gebaseerd op een nieuwe methode. Het rapport van CBS is in voorbereiding, er is een bijlage toegevoegd met een uitgebreide beschrijving. [Dank voor de opname van de extra bijlage in het rapport. Zoals eerder aangegeven kan het concept 17 juni opgeleverd worden, wanneer is het definitieve rapport beschikbaar?](#)
- De veranderingen in bruto excretie vallen doorgaans mee, maar door de hogere N-verliezen in een aantal categorieën valt de netto N-excretie veelal lager uit. [Gezien](#)

- Het voorgestelde forfait voor zelfzuivelaars is berekend voor een hogere melkproductie, maar mede door de hogere N-verliezen valt het netto effect mee. [Conform onze vraag](#)
- De klassen voor melkvee zijn naar boven en naar beneden uitgebreid. [Conform onze vraag](#)
- Er is een systematiek en forfait voor uitgeschaarde droge koeien geïntroduceerd. [Conform onze vraag](#)
- Voor biologisch gehouden dieren hebben we dezelfde systematiek gevolgd als in Groenestein al. (2015), mede gebruik makend van een recente studie voor LNV/Biohuis. De aanpak en voorgestelde excretie lijken ons logisch en goed onderbouwd. In de huidige wetgeving wordt echter gebruik gemaakt van een afwijkende systematiek en excretie voor biologisch gehouden dieren in de regeling dierlijke producten. Hierin zijn de adviezen van Groenestein al. (2015) slechts beperkt overgenomen. Er is dus een behoorlijk verschil tussen ons voorstel en de huidige excreties in de regeling dierlijke producten die ter vergelijking in de tabellen met biologische excretie zijn opgenomen. [Gezien](#)
- Aanvullend ten opzichte van Groenestein al. (2015) en in analogie met graasdieren is nu ook voor staldieren de fosfaatexcretie in de tabellen vermeld, berekend volgens dezelfde systematiek als de N-excretie (zonder gasvormige verliezen). Voor de wetgeving heeft u deze voor staldieren op dit moment niet nodig en is het dus een stukje extra informatie. Het is met name zinvol wanneer er behoefte is bij LNV of een andere partij inzicht te hebben in een gemiddelde of referentie voor de fosfaatproductie van een bepaalde diercategorie. [Gezien](#)

Willen jullie bij het doorlezen ook kijken of onze interpretatie van de wetgeving, o.a. voor biologisch gehouden dieren, correct is?

Om uw tijdspad te realiseren stuur ik dit tweede conceptrapport tegelijk naar u, alle leden van de werkgroep voor een controle op de laatste aanpassingen en naar het WOT-secretariaat bij ons voor de juiste opmaak.
Alle opmerkingen inhoudelijk en redactioneel horen we graag en proberen we dan weer tijdig in het definitieve concept te verwerken.

Met vr. groet namens de mede-auteurs,

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
Sent: dinsdag 16 april 2019 16:10
To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@cbs.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden.
Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49
Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@cbs.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdspad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34
To: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@cbs.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>
Cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.

De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren. Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.

Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:

Stikstofverliezen

- Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

- Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;
- Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;
- We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfaits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfaits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexcretie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.
- Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfaits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.
- Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).

- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen. Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@rvo.nl>; 10.2.e <[redacted]@rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaits voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaits van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

10.2.e
www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: concept advies excretieforfaits
Datum: dinsdag 4 juni 2019 18:14:46
Bijlagen: [image001.png](#)

Beste 10.2.e

Ik ben de aankomende dagen afwezig. 10.2.e en 10.2.e pakken morgen onderstaande vraag verder op.

Vriendelijke groet,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 4 jun. 2019 om 13:04 heeft 10.2.e [@wur.nl](#)> het volgende geschreven:

Foutje ... bij cat 122 moet dat 'en ouder' verwijderd worden

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 4 juni 2019 13:01
To: 10.2.e [@minlnv.nl](#); 10.2.e [@wur.nl](#)
Cc: 10.2.e [@minlnv.nl](#)
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Nu maar even zonder alle cc (behalve 10.2.e Ik vind de nieuwe omschrijving niet geheel duidelijk. Na het gesprek met 10.2.e en 10.2.e had ik voor mijzelf de volgende categorieindeling gemaakt om de bijbehorende excreties te kunnen berekenen. De mail gaat ook naar 10.2.e omdat hij op mijn input wacht voor het afronden van het adviesrapport en zo voor hem duidelijk wordt dat ik niets kan doen voordat duidelijk is voor welke dieren ik per categorie moet rekenen.

- 101 Jongvee jonger dan 1 jaar (mannelijk en vrouwelijk) in de melkveehouderij en de zoogkoeienhouderij
- 102 Vrouwelijk jongvee van 1 jaar tot 2 jaar in de melkveehouderij
- 103 Vrouwelijk jongvee van 2 jaar en ouder in de melkveehouderij
- 121 Jongvee jonger dan 1 jaar (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij
- 122 Jongvee van 1 jaar tot 2 jaar en ouder (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij
- 123 Jongvee van 2 jaar en ouder (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij

Komt neer op een dubbeling van categorieën (nl melkveehouderij en zoogkoeienhouderij). Reden dubbeling is onderscheid maken naar fosfaatrechten. De categorie 123 zie ik niet terug en de omschrijving wijkt echt af van wat ik hier zo samenvat.
Nu maakt mij de omschrijving en indeling in categorieën niets uit, maar als ik excreties moet berekenen is het wel belangrijk dat ik dat voor de goede

dieren doe (en dan kom ik bovenstaande groepen uit).

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: dinsdag 28 mei 2019 15:20

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals vanochtend aangegeven is er ietsjes meer rek in de planning. De consultatie kan 2 weken korter duren, dat betekent nog wel dat we eind juni/begin juli gaan starten met de consultatie, maar het geeft iets meer lucht in de afronding van het advies.

Hierbij onze gebundelde reactie.

In het blauw treffen jullie hieronder de reactie aan op de gestelde vragen/opmerkingen, en nog het volgende:

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Paragraaf 2.3: verwijzing naar art. 2.17 Regeling dierlijke producten' over excretieforfaits stikstof voor de biologische dierhouderij is correct.

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Toelichting Droogstaande koeien: klopt de interpretatie dat je dan voor droogstaande koeien die uitgeschaard zijn naar een derden (zonder eigen melkproductie) voor het bedrijf dat de dieren inschaart het forfait berekend door:

1. Aantal dagen dat de droogstaande koe aanwezig is op bedrijf van derden te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
2. Aantal dagen dat het dier droogstaat (dus onafhankelijk van bedrijf waarop dier staat tijdens droogstand) te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Tot slot over de publicatie. Wij moeten de consultatie van de ontwerpregeling voorleggen aan de Minister, daarbij zullen wij aangeven dat het rapport bij de consultatiestukken zal worden gevoegd en daarmee openbaar zal worden. Kun je hiermee verder.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 12:49

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Geachte mevrouw 10.2.e beste 10.2.e

Bijgaand op jullie verzoek het tweede concept van het rapport met geactualiseerde excretieforfaits.

Ik denk dat hierin de meeste vragen en opmerkingen van LNV zijn verwerkt op drie punten na (mede door de beschikbare tijd):

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->De nieuwe categorie 103 en consequenties voor indeling en omschrijving van andere categorieën. Hierover is een recente emailwisseling tussen 10.2.e en enkele mensen van jullie. Ik voeg een apart bestandje bij met het meest recente voorstel van 10.2.e Als duidelijk is wat en hoe LNV dit in het rapport wil hebben, dan nemen we dit op in de volgende versie (definitief concept). [Over de \(omschrijving van de\) diercategorieën is overleg geweest tussen 10.2.e 10.2.e en 10.2.e die omschrijving is leidend. In de bijlage treffen jullie de omschrijvingen, zoals nu geformuleerd incl. onderlinge reacties, aan.](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Geactualiseerd forfait buffels. We hebben hiervoor geen objectieve informatie kunnen vinden. Inmiddels hebben we 10.2.e (deze week met vakantie) gevraagd of hij in de RVO data kenmerken van deze bedrijven kan nagaan waarmee we iets meer over bijv. de voersamenstelling kunnen achterhalen. Als 10.2.e hiervoor mogelijkheden ziet heeft hij van RVO de bedrijfsnummers nodig. [Deze informatie is toegezonden door RVO.](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Consequenties voor toepassing van dierlijke mest in relatie tot fosfaatnormen en fosfaattoestand. Dit is een beleidsmatige of praktische consequentie van actualisatie van de forfaits. Die zijn er wellicht meer, maar het lijkt ons minder logisch deze in het rapport zelf op te nemen. Ons voorstel is dat we deze vraag in een korte notitie beantwoorden en apart of samen met het rapport aan jullie toesturen. Sowieso is er geen eenduidig antwoord omdat dit van bedrijfsomstandigheden, mestverwerking etc. afhangt. [Eens om dit in een aparte notitie op te nemen.](#)

Het rapport is verder conform de eerdere bespreking, met de gevraagde notities en aanvullingen. Zoals jullie (deels) bekend is, zijn er een paar behoorlijke veranderingen ten opzichte van de huidige forfaits:

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->De berekening van de gasvormige N-verliezen is gebaseerd op een nieuwe methode. Het rapport van CBS is in voorbereiding, er is een bijlage toegevoegd met een uitgebreide beschrijving. [Dank voor de opname van de extra bijlage in het rapport. Zoals eerder aangegeven kan het concept 17 juni opgeleverd worden, wanneer is het definitieve rapport beschikbaar?](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->De veranderingen in bruto excretie vallen doorgaans mee, maar door de hogere N-verliezen in een aantal categorieën valt de netto N-excretie veelal lager uit. [Gezien](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Het voorgestelde forfait voor zelfzuivelaars is berekend voor een hogere melkproductie, maar mede door de hogere N-verliezen valt het netto effect mee. [Conform onze vraag](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->De klassen voor melkvee zijn naar boven en naar beneden uitgebreid. [Conform onze vraag](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Er is een systematiek en forfait voor uitgeschaarde droge koeien geïntroduceerd. [Conform onze vraag](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Voor biologisch gehouden dieren

hebben we dezelfde systematiek gevolgd als in Groenestein al. (2015), mede gebruik makend van een recente studie voor LNV/Biohuis. De aanpak en voorgestelde excretie lijken ons logisch en goed onderbouwd. In de huidige wetgeving wordt echter gebruik gemaakt van een afwijkende systematiek en excretie voor biologisch gehouden dieren in de regeling dierlijke producten. Hierin zijn de adviezen van Groenestein al. (2015) slechts beperkt overgenomen. Er is dus een behoorlijk verschil tussen ons voorstel en de huidige excreties in de regeling dierlijke producten die ter vergelijking in de tabellen met biologische excretie zijn opgenomen. [Gezien](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Aanvullend ten opzichte van Groenestein al. (2015) en in analogie met graasdieren is nu ook voor staldieren de fosfaatexcretie in de tabellen vermeld, berekend volgens dezelfde systematiek als de N-excretie (zonder gasvormige verliezen). Voor de wetgeving heeft u deze voor staldieren op dit moment niet nodig en is het dus een stukje extra informatie. Het is met name zinvol wanneer er behoefte is bij LNV of een andere partij inzicht te hebben in een gemiddelde of referentie voor de fosfaatproductie van een bepaalde diercategorie. [Gezien](#)

Willen jullie bij het doorlezen ook kijken of onze interpretatie van de wetgeving, o.a. voor biologisch gehouden dieren, correct is?

Om uw tijdspad te realiseren stuur ik dit tweede conceptrapport tegelijk naar u, alle leden van de werkgroep voor een controle op de laatste aanpassingen en naar het WOT-secretariaat bij ons voor de juiste opmaak. Alle opmerkingen inhoudelijk en redactioneel horen we graag en proberen we dan weer tijd in het definitieve concept te verwerken.

Met vr. groet namens de mede-auteurs,

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Sent: dinsdag 16 april 2019 16:10

To: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>; 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>;

10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>; 10.2.e

[@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl)>; 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>

Cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 5.1.2.e [@minlnv.nl](mailto:5.1.2.e@minlnv.nl)>;

10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het

rapport tekstueel af te ronden.

Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; Velthof, 10.2.e

<[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

<[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdpad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

<[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.
De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren. Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.

Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:
Stikstofverliezen

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfeits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfeits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfeits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).

- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen. Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

<[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

<[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e

<[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>;

10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

<[redacted]@rvo.nl>; 10.2.e <[redacted]@rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaiten voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaiten van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

<image001.png>

10.2.e

www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dier categorieën	Nieuw	Oud
100	Melk- en kalfkoeien; alle koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd en die voor de melkveehouderij (melkproductie of de melkveefokkerij) worden gehouden; ook koeien die drooggezet zijn alsmede koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken.	<p>100 Melk- en kalfkoeien (alle koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd en die voor de melkproductie of de fokkerij worden gehouden; ook koeien die drooggezet zijn alsmede koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)</p> <p><i>Historie Melk- en kalfkoeien (alle koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd en die voor de melkproductie of de fokkerij worden gehouden; ook koeien die drooggezet zijn alsmede koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)</i></p>
101	<p>Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij (melkvee)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf dag 0 tot 1 jaar en bestemd om een melkkoe te worden. • Mannelijk en vrouwelijk jongvee van een melkkoe tot en met ca. 14 dagen (nuchtere kalveren) op een melkveehouderij. Na deze 14 dagen zijn geen fosfaatrechten meer nodig als het kalf bestemd is voor de vleesveehouderij en niet om zoogkoe te worden. Het kalf wordt na deze ca. 14 dagen dus een 112,115, 117 of 123 • Ook fokstieren voor de melkveehouderij tot 1 jaar <p>En jongvee jonger dan 1 jaar bestemd om zoogkoe te worden (vleesvee)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf dag 0 tot 1 jaar en bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen de vrouwelijke dieren. 	<p>101 Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij, en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar</p> <p><i>Historie Jongvee jonger dan 1 jaar (alle runderen jonger dan 1 jaar met uitzondering van startkalveren, witvleeskalveren, rosvleeskalveren en vleesstieren)</i></p>
102	Alle runderen van 1 tot 2 jaar, met uitzondering van 104 en 122; Vrouwelijk jongvee van 1 tot 2 jaar voor de melkveehouderij, bestemd om een melkkoe te worden (melkvee) en jongvee tot 2 jaar bestemd om zoogkoe te worden, bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen vrouwelijke dieren (vleesvee).	<p>102 Jongvee van ouder dan 1 jaar (alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren)</p> <p><i>Historie Jongvee van 1 jaar en ouder (alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren)</i></p>
103	Alle runderen van 2 jaar en ouder voor de melkveehouderij, bestemd om een melkkoe te worden (melkvee) en vrouwelijk jongvee van 2 jaar en ouder bestemd om zoogkoe te worden, bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen vrouwelijke dieren (vleesvee).	

Dier categorieën	Nieuw	Oud
104	Fokstieren; stieren van 1 jaar en ouder voor de melkveehouderij of voor de zoogkoeienhouderij.	104 Fokstieren (stieren van 1 jaar en ouder) <i>Historie Fokstieren (stieren van 2 jaar en ouder)</i>
112	Witvleeskalveren tot ca. 12 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van hoofdzakelijk melk. <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf dag 0 indien uit een zoogkoe geboren • Of vanaf ca. 14 dagen indien op een melkveehouderij geboren 	112 Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van hoofdzakelijk melk en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht) <i>Historie Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca 6 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van hoofdzakelijk melk en op een leeftijd van ca. 6 maanden worden geslacht)</i>
115	Startkalveren voor rosévlees tot ca. 3 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders. <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf dag 0 indien uit een zoogkoe geboren • Of vanaf ca. 14 dagen indien op een melkveehouderij geboren • Na ca. 3 maanden worden deze dieren op een ander bedrijf als rosévleeskalf gehouden 	115 Startkalveren voor rosévlees of roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een bedrijf als rosévleeskalf dan wel roodvleesstier worden gehouden) <i>Historie Startkalveren voor rosevlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als rosevleeskalf worden gehouden)</i>
116	Rosévleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 12 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders. <ul style="list-style-type: none"> • Deze dieren zijn hiervoor gehouden als startkalf 	116 Rosévleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 3 maanden en ouder die hiervoor zijn gehouden als startkalf, gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht) <i>Historie Rosevleeskalveren van ca.3 maanden tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 3 maanden en ouder die hiervoor zijn gehouden als startkalf, gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)</i>

Dier categorieën	Nieuw	Oud
117	<p>Rosé vleeskalveren tot ca. 12 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf dag 0 indien uit een zoogkoe geboren • Of vanaf ca. 14 dagen indien op een melkveehouderij geboren 	<p>117 Rosé vleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)</p> <p><i>Historie Rose vleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)</i></p>
120	<p>Weide- en zoogkoeien; koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien. Een koe die in diercategorie 100 stond mag pas in diercategorie 120 worden geregistreerd indien ca. 12 maanden zijn verstreken na datum van laatste keer kalven.</p>	<p>120 Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)</p> <p><i>Historie Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)</i></p>
121	<p>Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie tot ca. 12 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van andere voeders dan melk, anders dan zogen bij de moeder.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf dag 0 indien uit een zoogkoe geboren • Of vanaf ca. 14 dagen indien op een melkveehouderij geboren • Ook fokstieren voor de zoogkoeienhouderij tot 1 jaar 	<p><i>Historie 121 Startkalveren voor roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als roodvleesstier gehouden worden)</i></p>
122	<p>Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie van ca. 12 maanden tot de slacht dat nooit een kalf heeft gekregen of krijgt.</p>	<p>122 Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op de dezelfde wijze worden gemest)</p> <p><i>Historie Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (stieren en ossen van 3 maanden en ouder die hiervoor zijn gehouden als startkalf en die voor de leeftijd van 24 maanden worden geslacht, inclusief vrouwelijke dieren die op deze wijze worden gemest)</i></p>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits - excel tabellen
Datum: woensdag 12 juni 2019 09:47:06
Bijlagen: [image001.png](#)

Beste 10.2.e en 10.2.e

Een heel praktische vraag. Beschikken jullie toevallig ook over de Exceltabellen van de tabellen in het advies? Dit ivm met het makkelijk kunnen omzetten van deze gegevens naar de regelingstekst.

Dank alvast,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 08:08
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e of een van je collega's bij afwezigheid.

Uit de mailwisseling en van 10.2.e begrijp ik dat jullie nog bezig zijn om de categorie-indeling scherp te krijgen en bijbehorende excretie te (laten) berekenen. Voor mij geen probleem, maar wat is de deadline waarop jullie het definitieve concept nu bij jullie moet zijn?

Vanaf 21 juni ben ik drie weken met vakantie, dus dan moet wat mij betreft e.e.a. in het rapport verwerkt zijn.

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e
 Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @minInv.nl>
Sent: woensdag 5 juni 2019 11:49
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minInv.nl>; Ost 10.2.e @minezk.nl>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Hoi 10.2.e

In de bijlage het overzicht met uitleg.

Reactie op je mail:

101, klopt niet. Zie ook bijlage:

Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij (melkvee)

- Vanaf dag 0 tot 1 jaar en bestemd om een melkkoe te worden (vrouwelijk).
 Mannelijk en vrouwelijk jongvee van een melkkoe tot en met ca. 14 dagen (nuchtere

kalveren) op een melkveehouderij. Na deze 14 dagen zijn geen fosfaatrechten meer nodig als het kalf bestemd is voor de vleesveehouderij en niet om zoogkoe te worden. Het kalf wordt na deze ca. 14 dagen dus een 112,115, 117 of 123

- Ook fokstieren voor de melkveehouderij tot 1 jaar (mannelijk).

En jongvee jonger dan 1 jaar bestemd om zoogkoe te worden (vleesvee)

- Vanaf dag 0 tot 1 jaar en bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen de vrouwelijke dieren.

102, niet helemaal volledig. Alle vrouwelijke dieren die bestemd zijn om een kalf te krijgen, dus ook jongvee dat bestemd is om een zoogkoe te worden. Zie ook bijlage:

Alle runderen van 1 tot 2 jaar, met uitzondering van 104 en 122;
Vrouwelijk jongvee van 1 tot 2 jaar voor de melkveehouderij, bestemd om een melkkoe te worden (melkvee) en jongvee tot 2 jaar bestemd om zoogkoe te worden, bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen vrouwelijke dieren (vleesvee).

103, alle vrouwelijke dieren bestemd om een kalf te krijgen.

121, klopt.

Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie tot ca. 12 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van andere voeders dan melk, anders dan zogen bij de moeder.

- Vanaf dag 0 indien uit een zoogkoe geboren
- Of vanaf ca. 14 dagen indien op een melkveehouderij geboren
- Ook fokstieren voor de zoogkoeienhouderij tot 1 jaar

122, klopt.

Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie van ca. 12 maanden tot de slacht dat nooit een kalf heeft gekregen of krijgt.

123, bestaat inderdaad niet. Qua fosfaatrechten is dit niet nodig. Vind je dit qua forfaits wel wenselijk?

Nieuwe categorieën zijn: 103 en 121.

Indien je nog vragen hebt ben ik ook telefonisch bereikbaar: 06 10.2.e

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e <@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 13:01

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@wur.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Nu maar even zonder alle cc (behalve 10.2.e) Ik vind de nieuwe omschrijving niet geheel duidelijk. Na het gesprek met 10.2.e en 10.2.e had ik voor mijzelf de volgende categorieïndeling gemaakt om de bijbehorende excreties te kunnen berekenen. De mail gaat ook naar 10.2.e omdat hij op mijn input wacht voor het afronden van het adviesrapport en zo voor hem duidelijk wordt dat ik niets kan doen voordat duidelijk is voor welke dieren ik per categorie moet rekenen.

101 Jongvee jonger dan 1 jaar (mannelijk en vrouwelijk) in de melkveehouderij en de zoogkoeienhouderij

- 102 Vrouwelijk jongvee van 1 jaar tot 2 jaar in de melkveehouderij
- 103 Vrouwelijk jongvee van 2 jaar en ouder in de melkveehouderij
- 121 Jongvee jonger dan 1 jaar (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij
- 122 Jongvee van 1 jaar tot 2 jaar en ouder (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij
- 123 Jongvee van 2 jaar en ouder (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij

Komt neer op een dubbeling van categorieën (nl melkveehouderij en zoogkoeienhouderij). Reden dubbeling is onderscheid maken naar fosfaatrechten. De categorie 123 zie ik niet terug en de omschrijving wijkt echt af van wat ik hier zo samenvat.

Nu maakt mij de omschrijving en indeling in categorieën niets uit, maar als ik excreties moet berekenen is het wel belangrijk dat ik dat voor de goede dieren doe (en dan kom ik bovenstaande groepen uit).

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: dinsdag 28 mei 2019 15:20

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals vanochtend aangegeven is er ietsjes meer rek in de planning. De consultatie kan 2 weken korter duren, dat betekent nog wel dat we eind juni/begin juli gaan starten met de consultatie, maar het geeft iets meer lucht in de afronding van het advies.

Hierbij onze gebundelde reactie.

In het blauw treffen jullie hieronder de reactie aan op de gestelde vragen/opmerkingen, en nog het volgende:

- Paragraaf 2.3: verwijzing naar art. 2.17 Regeling dierlijke producten' over excretieforfaits stikstof voor de biologische dierhouderij is correct.
- Toelichting Droogstaande koeien: klopt de interpretatie dat je dan voor droogstaande koeien die uitgeschaard zijn naar een derden (zonder eigen melkproductie) voor het bedrijf dat de dieren inschaart het forfait berekend door:
  1. Aantal dagen dat de droogstaande koe aanwezig is op bedrijf van derden te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
  2. Aantal dagen dat het dier droogstaat (dus onafhankelijk van bedrijf waarop dier staat tijdens droogstand) te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
- Tot slot over de publicatie. Wij moeten de consultatie van de ontwerpregeling voorleggen aan de Minister, daarbij zullen wij aangeven dat het rapport bij de consultatiestukken zal worden gevoegd en daarmee openbaar zal worden. Kun je hiermee verder.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 12:49

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Geachte mevrouw 10.2.e beste 10.2.e

Bijgaand op jullie verzoek het tweede concept van het rapport met geactualiseerde excretieforfaits.

Ik denk dat hierin de meeste vragen en opmerkingen van LNV zijn verwerkt op drie punten na (mede door de beschikbare tijd):

- De nieuwe categorie 103 en consequenties voor indeling en omschrijving van andere categorieën. Hierover is een recente emailwisseling tussen 10.2.e en enkele mensen van jullie. Ik voeg een apart bestandje bij met het meest recente voorstel van 10.2.e Als duidelijk is wat en hoe LNV dit in het rapport wil hebben, dan nemen we dit op in de volgende versie (definitief concept). [Over de \(omschrijving van de\) diercategorieën is overleg geweest tussen 10.2.e 10.2.e en 10.2.e die omschrijving is leidend. In de bijlage treffen jullie de omschrijvingen, zoals nu geformuleerd incl. onderlinge reacties, aan.](#)
- Geactualiseerd forfait buffels. We hebben hiervoor geen objectieve informatie kunnen vinden. Inmiddels hebben we 10.2.e (deze week met vakantie) gevraagd of hij in de RVO data kenmerken van deze bedrijven kan nagaan waarmee we iets meer over bijv. de voersamenstelling kunnen achterhalen. Als 10.2.e hiervoor mogelijkheden ziet heeft hij van RVO de bedrijfsnummers nodig. [Deze informatie is toegezonden door RVO.](#)
- Consequenties voor toepassing van dierlijke mest in relatie tot fosfaatnormen en fosfaattoestand. Dit is een beleidsmatige of praktische consequentie van actualisatie van de forfaiten. Die zijn er wellicht meer, maar het lijkt ons minder logisch deze in het rapport zelf op te nemen. Ons voorstel is dat we deze vraag in een korte notitie beantwoorden en apart of samen met het rapport aan jullie toesturen. Sowieso is er geen eenduidig antwoord omdat dit van bedrijfsomstandigheden, mestverwerking etc. afhangt. [Eens om dit in een aparte notitie op te nemen.](#)

Het rapport is verder conform de eerdere bespreking, met de gevraagde notities en aanvullingen. Zoals jullie (deels) bekend is, zijn er een paar behoorlijke veranderingen ten opzichte van de huidige forfaiten:

- De berekening van de gasvormige N-verliezen is gebaseerd op een nieuwe methode. Het rapport van CBS is in voorbereiding, er is een bijlage toegevoegd met een uitgebreide beschrijving. [Dank voor de opname van de extra bijlage in het rapport. Zoals eerder aangegeven kan het concept 17 juni opgeleverd worden, wanneer is het definitieve rapport beschikbaar?](#)
- De veranderingen in bruto excretie vallen doorgaans mee, maar door de hogere N-verliezen in een aantal categorieën valt de netto N-excretie veelal lager uit.

Gezien

- Het voorgestelde forfait voor zelfzuivelaars is berekend voor een hogere melkproductie, maar mede door de hogere N-verliezen valt het netto effect mee. [Conform onze vraag](#)
- De klassen voor melkvee zijn naar boven en naar beneden uitgebreid. [Conform onze vraag](#)
- Er is een systematiek en forfait voor uitgeschaarde droge koeien geïntroduceerd. [Conform onze vraag](#)
- Voor biologisch gehouden dieren hebben we dezelfde systematiek gevolgd als in Groenestein al. (2015), mede gebruik makend van een recente studie voor LNV/Biohuis. De aanpak en voorgestelde excretie lijken ons logisch en goed onderbouwd. In de huidige wetgeving wordt echter gebruik gemaakt van een afwijkende systematiek en excretie voor biologisch gehouden dieren in de regeling dierlijke producten. Hierin zijn de adviezen van Groenestein al. (2015) slechts beperkt overgenomen. Er is dus een behoorlijk verschil tussen ons voorstel en de huidige excreties in de regeling dierlijke producten die ter vergelijking in de tabellen met biologische excretie zijn opgenomen. [Gezien](#)
- Aanvullend ten opzichte van Groenestein al. (2015) en in analogie met graasdieren is nu ook voor staldieren de fosfaatexcretie in de tabellen vermeld, berekend volgens dezelfde systematiek als de N-excretie (zonder gasvormige verliezen). Voor de wetgeving heeft u deze voor staldieren op dit moment niet nodig en is het dus een stukje extra informatie. Het is met name zinvol wanneer er behoefte is bij LNV of een andere partij inzicht te hebben in een gemiddelde of referentie voor de fosfaatproductie van een bepaalde diercategorie. [Gezien](#)

Willen jullie bij het doorlezen ook kijken of onze interpretatie van de wetgeving, o.a. voor biologisch gehouden dieren, correct is?

Om uw tijdspad te realiseren stuur ik dit tweede conceptrapport tegelijk naar u, alle leden van de werkgroep voor een controle op de laatste aanpassingen en naar het WOT-secretariaat bij ons voor de juiste opmaak.

Alle opmerkingen inhoudelijk en redactioneel horen we graag en proberen we dan weer tijdig in het definitieve concept te verwerken.

Met vr. groet namens de mede-auteurs,

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>

Sent: dinsdag 16 april 2019 16:10

To: 10.2.e [@wur.nl](#)>; 10.2.e [@wur.nl](#)>; 10.2.e [@wur.nl](#)>; 10.2.e [@cbs.nl](#)>; 10.2.e [@wur.nl](#)>

Cc: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden. Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>;
10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e
<[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e
<[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdspad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e

10.2.e
[redacted]
Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.
De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren.
Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.

Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:
Stikstofverliezen

- Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

- Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;
- Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;
- We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfeits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfeits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.
- Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfeits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.
- Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).

- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?.

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen.

Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,

10.2.e

Van: 5.1.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaiten voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaiten van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

10.2.e

@wur.nl

www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the

risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: concept advies excretieforfaits - excel tabellen
Datum: vrijdag 14 juni 2019 14:09:47
Bijlagen: [image001.png](#)

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Is het mogelijk ook de excelbestanden van de andere landbouwhuisdieren toe te sturen? Dit ivm de omrekening naar de mestopslagcapaciteit (zoals nu ook in Bijlage D van de regeling is opgenomen in kolom a: de excretie per dier in de periode van 1 augustus tot 1 maart in m3).

Dank en alvast een goed weekend,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 12 jun. 2019 om 10:16 heeft 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)> het volgende geschreven:

Beste 10.2.e

Ik neem aan dat dit (alleen) melkvee betreft. Dat lijkt me geen probleem. 10.2.e heeft deze berekend in excel. @10.2.e wil jij deze naar 10.2.e sturen als vast staat dat deze in ons concept advies niet meer veranderen? Mijns inziens het best als data, zonder formules, om onbedoelde veranderingen bij verdere verwerking te voorkomen. Dank!

[Vr.gr.](#) 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>
Sent: woensdag 12 juni 2019 09:47
To: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>; 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>
Subject: RE: concept advies excretieforfaits - excel tabellen

Beste 10.2.e en 10.2.e

Een heel praktische vraag. Beschikken jullie toevallig ook over de Exceltabellen van de tabellen in het advies? Dit ivm met het makkelijk kunnen omzetten van deze gegevens naar de regelingstekst.

Dank alvast,
10.2.e

Van: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 08:08
Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 10.2.e

10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlv.nl>

cc: 10.2.e @minlv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e of een van je collega's bij afwezigheid.

Uit de mailwisseling en van 10.2.e begrijp ik dat jullie nog bezig zijn om de categorie-indeling scherp te krijgen en bijbehorende excretie te (laten) berekenen. Voor mij geen probleem, maar wat is de deadline waarop jullie het definitieve concept nu bij jullie moet zijn?

Vanaf 21 juni ben ik drie weken met vakantie, dus dan moet wat mij betreft e.e.a. in het rapport verwerkt zijn.

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @minlv.nl>

Sent: woensdag 5 juni 2019 11:49

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlv.nl>;

10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minlv.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Hoi 10.2.e

In de bijlage het overzicht met uitleg.

Reactie op je mail:

101, klopt niet. Zie ook bijlage:

Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij (melkvee)

<!--[if !supportLists]-->• <!--[endif]-->Vanaf dag 0 tot 1 jaar en bestemd om een melkkoe te worden (vrouwelijk).

<!--[if !supportLists]-->• <!--[endif]-->Mannelijk en vrouwelijk jongvee van een melkkoe tot en met ca. 14 dagen (nuchtere kalveren) op een melkveehouderij. Na deze 14 dagen zijn geen fosfaatrechten meer nodig als het kalf bestemd is voor de vleesveehouderij en niet om zoogkoe te worden. Het kalf wordt na deze ca. 14 dagen dus een 112,115, 117 of 123

- Ook fokstieren voor de melkveehouderij tot 1 jaar (mannelijk).

En jongvee jonger dan 1 jaar bestemd om zoogkoe te worden (vleesvee)

- Vanaf dag 0 tot 1 jaar en bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen de vrouwelijke dieren.

102, niet helemaal volledig. Alle vrouwelijke dieren die bestemd zijn om een kalf te krijgen, dus ook jongvee dat bestemd is om een zoogkoe te worden. Zie ook bijlage:

Alle runderen van 1 tot 2 jaar, met uitzondering van 104 en 122;
Vrouwelijk jongvee van 1 tot 2 jaar voor de melkveehouderij, bestemd om een melkkoe te worden (melkvee) en jongvee tot 2 jaar bestemd om zoogkoe te worden, bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen vrouwelijke dieren (vleesvee).

103, alle vrouwelijke dieren bestemd om een kalf te krijgen.

121, klopt.

Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie tot ca. 12 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van andere voeders dan melk, anders dan zogen bij de moeder.

- Vanaf dag 0 indien uit een zoogkoe geboren
- Of vanaf ca. 14 dagen indien op een melkveehouderij geboren
- Ook fokstieren voor de zoogkoeienhouderij tot 1 jaar

122, klopt.

Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie van ca. 12 maanden tot de slacht dat nooit een kalf heeft gekregen of krijgt.

123, bestaat inderdaad niet. Qua fosfaatrechten is dit niet nodig. Vind je dit qua forfaits wel wenselijk?

Nieuwe categorieën zijn: 103 en 121.

Indien je nog vragen hebt ben ik ook telefonisch bereikbaar: 06 10.2.e

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e <@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 13:01

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@wur.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Nu maar even zonder alle cc (behalve 10.2.e). Ik vind de nieuwe omschrijving niet geheel duidelijk. Na het gesprek met 10.2.e en 10.2.e had ik voor mijzelf de volgende categorieïndeling gemaakt om de bijbehorende excreties te kunnen berekenen. De mail gaat ook naar 10.2.e omdat hij op mijn input wacht voor het afronden van het adviesrapport en zo voor hem duidelijk wordt dat ik niets kan doen voordat duidelijk is voor welke dieren ik per categorie moet rekenen.

101 Jongvee jonger dan 1 jaar (mannelijk en vrouwelijk) in de melkveehouderij en de zoogkoeienhouderij

102 Vrouwelijk jongvee van 1 jaar tot 2 jaar in de melkveehouderij

103 Vrouwelijk jongvee van 2 jaar en ouder in de melkveehouderij

121 Jongvee jonger dan 1 jaar (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij

122 Jongvee van 1 jaar tot 2 jaar en ouder (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij

123 Jongvee van 2 jaar en ouder (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij

Komt neer op een dubbeling van categorieën (nl melkveehouderij en zoogkoeienhouderij). Reden dubbeling is onderscheid maken naar fosfaatrechten. De categorie 123 zie ik niet terug en de omschrijving wijkt echt af van wat ik hier zo samenvat.
Nu maakt mij de omschrijving en indeling in categorieën niets uit, maar als

Groeten,

10.2.e

Sent: dinsdag 28 mei 2019 15:20

Cc: 10.2.e [REDACTED]@minInv.nl>; 10.2.e [REDACTED]

```
@minlv.nl>;10.2.e @wur.nl>;10.2.e
```

```
@wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
```

```
@cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;
```

```
10.2.e @minInv.nl>
```

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Zoals vanochtend aangegeven is er ietsjes meer rek in de planning. De consultatie kan 2 weken korter duren, dat betekent nog wel dat we eind juni/begin juli gaan starten met de consultatie, maar het geeft iets meer lucht in de afronding van het advies.

In het blauw treffen jullie hieronder de reactie aan op de gestelde vragen/opmerkingen, en nog het volgende:

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Paragraaf 2.3: verwijzing naar art. 2.17
Regeling dierlijke producten' over excretieforfaits stikstof voor de
biologische dierhouderij is correct.

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Toelichting Droogstaande koeien: klopt de interpretatie dat je dan voor droogstaande koeien die uitgeschaard zijn naar een derden (zonder eigen melkproductie) voor het bedrijf dat de dieren inschaart het forfait berekend door:

1. Aantal dagen dat de droogstaande koe aanwezig is op bedrijf van derden te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
2. Aantal dagen dat het dier droogstaat (dus onafhankelijk van bedrijf waarop dier staat tijdens droogstand) te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Tot slot over de publicatie. Wij moeten de consultatie van de ontwerpregeling voorleggen aan de Minister, daarbij zullen wij aangeven dat het rapport bij de consultatiestukken zal worden gevoegd en daarmee openbaar zal worden. Kun je hiermee verder.

Groet,

10.2.e

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 12:49

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

```
@minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
```

```
@wur.nl>;10.2.e @wur.nl>;10.2.e
```

10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;
10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Geachte mevrouw 10.2.e beste 10.2.e

Bijgaand op jullie verzoek het tweede concept van het rapport met geactualiseerde excretieforfaits.

Ik denk dat hierin de meeste vragen en opmerkingen van LNV zijn verwerkt op drie punten na (mede door de beschikbare tijd):

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->De nieuwe categorie 103 en consequenties voor indeling en omschrijving van andere categorieën. Hierover is een recente emailwisseling tussen 10.2.e en enkele mensen van jullie. Ik voeg een apart bestandje bij met het meest recente voorstel van 10.2.e Als duidelijk is wat en hoe LNV dit in het rapport wil hebben, dan nemen we dit op in de volgende versie (definitief concept). [Over de \(omschrijving van de\) diercategorieën is overleg geweest tussen 10.2.e 10.2.e en 10.2.e die omschrijving is leidend. In de bijlage treffen jullie de omschrijvingen, zoals nu geformuleerd incl. onderlinge reacties, aan.](#)

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Geactualiseerd forfait buffels. We hebben hiervoor geen objectieve informatie kunnen vinden. Inmiddels hebben we 10.2.e (deze week met vakantie) gevraagd of hij in de RVO data kenmerken van deze bedrijven kan nagaan waarmee we iets meer over bijv. de voersamenstelling kunnen achterhalen. Als 10.2.e hiervoor mogelijkheden ziet heeft hij van RVO de bedrijfsnummers nodig. [Deze informatie is toegezonden door RVO.](#)

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Consequenties voor toepassing van dierlijke mest in relatie tot fosfaatnormen en fosfaattoestand. Dit is een beleidsmatige of praktische consequentie van actualisatie van de forfait. Die zijn er wellicht meer, maar het lijkt ons minder logisch deze in het rapport zelf op te nemen. Ons voorstel is dat we deze vraag in een korte notitie beantwoorden en apart of samen met het rapport aan jullie toesturen. Sowieso is er geen eenduidig antwoord omdat dit van bedrijfsomstandigheden, mestverwerking etc. afhangt. [Eens om dit in een aparte notitie op te nemen.](#)

Het rapport is verder conform de eerdere bespreking, met de gevraagde notities en aanvullingen. Zoals jullie (deels) bekend is, zijn er een paar behoorlijke veranderingen ten opzichte van de huidige forfaiten:

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->De berekening van de gasvormige N-verliezen is gebaseerd op een nieuwe methode. Het rapport van CBS is in voorbereiding, er is een bijlage toegevoegd met een uitgebreide beschrijving. [Dank voor de opname van de extra bijlage in het rapport. Zoals eerder aangegeven kan het concept 17 juni opgeleverd worden, wanneer is het definitieve rapport beschikbaar?](#)

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->De veranderingen in bruto excretie vallen doorgaans mee, maar door de hogere N-verliezen in een aantal categorieën valt de netto N-excretie veelal lager uit. [Gezien](#)

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Het voorgestelde forfait voor zelfzuivelaars is berekend voor een hogere melkproductie, maar mede door de hogere N-verliezen valt het netto effect mee. [Conform onze vraag](#)

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->De klassen voor melkvee zijn naar boven en naar beneden uitgebreid. [Conform onze vraag](#)

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->Er is een systematiek en forfait voor uitgeschaarde droge koeien geïntroduceerd. [Conform onze vraag](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Voor biologisch gehouden dieren hebben we dezelfde systematiek gevolgd als in Groenestein al. (2015), mede gebruik makend van een recente studie voor LNV/Biohuis. De aanpak en voorgestelde excretie lijken ons logisch en goed onderbouwd. In de huidige wetgeving wordt echter gebruik gemaakt van een afwijkende systematiek en excretie voor biologisch gehouden dieren in de regeling dierlijke producten. Hierin zijn de adviezen van Groenestein al. (2015) slechts beperkt overgenomen. Er is dus een behoorlijk verschil tussen ons voorstel en de huidige excreties in de regeling dierlijke producten die ter vergelijking in de tabellen met biologische excretie zijn opgenomen. [Gezien](#)

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Aanvullend ten opzichte van Groenestein al. (2015) en in analogie met graasdieren is nu ook voor staldieren de fosfaatexcretie in de tabellen vermeld, berekend volgens dezelfde systematiek als de N-excretie (zonder gasvormige verliezen). Voor de wetgeving heeft u deze voor staldieren op dit moment niet nodig en is het dus een stukje extra informatie. Het is met name zinvol wanneer er behoefte is bij LNV of een andere partij inzicht te hebben in een gemiddelde of referentie voor de fosfaatproductie van een bepaalde diercategorie. [Gezien](#)

Willen jullie bij het doorlezen ook kijken of onze interpretatie van de wetgeving, o.a. voor biologisch gehouden dieren, correct is?

Om uw tijdspad te realiseren stuur ik dit tweede conceptrapport tegelijk naar u, alle leden van de werkgroep voor een controle op de laatste aanpassingen en naar het WOT-secretariaat bij ons voor de juiste opmaak. Alle opmerkingen inhoudelijk en redactioneel horen we graag en proberen we dan weer tijdig in het definitieve concept te verwerken.

Met vr. groet namens de mede-auteurs,

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Sent: dinsdag 16 april 2019 16:10

To: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>; 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>;

10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>; 10.2.e

[@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl)>; 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>

Cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>;

10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitsel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te

ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden.
Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

<[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 5.1.2.e

<[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdpad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.
De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren. Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.
Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:
Stikstofverliezen

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfaiten van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfaiten overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfaiten van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.

<!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).
- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen. Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e <@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e

<@wur.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e

<@wur.nl>; 10.2.e <@cbs.nl>; 10.2.e

<@wur.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>;

10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e

<@rvo.nl>; 5.1.2.e <@rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfaiten voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfaiten van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

<image001.png>

10.2.e

www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the

risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits - excel tabellen
Datum: woensdag 19 juni 2019 11:04:31
Bijlagen: [image001.png](#)

Hoi 10.2.e

Heel hartelijk bedankt!

En ook goed te weten dat de laatste berekening laat zien dat het niet om grote verschillen gaat.

Vriendelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 19 juni 2019 10:51
Aan: 10.2.e minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits - excel tabellen

Hallo allen,

In de bijlage een excel sheet met 2 tabbladen. 1 tabblad voor drijfmest en 1 tabblad voor vaste mest. De info in de worksheet is gelijk aan de info in het (concept) rapport Bijlage 4. De netto N-excretie in die tabellen zijn berekend met de emissiefactoren zoals in het (concept) rapport aangegeven in tabel 2.1 (zie onder) dus met 14% en 39%. Er is gewerkt met het gemiddelde over 3 jaar. Ik heb dat in onderstaande tabel rood gemaakt en de gebruikte getallen vetgedrukt.

Groeten,

10.2.e

Tabel B2.1. Berekend gemiddeld N-verlies op basis van de relatieve afname in de berekende verhouding N/P₂O₅ in de excretie en de bepaalde N/ P₂O₅ in de afgevoerde mest voor een groot aantal mesttransporten en bedrijven uit de RVO database.

Dier-categorie	Stal systeem	Mest soort	Jaar	Bedrijven(n)	Mest-afvoer, (n)	N/P ₂ O ₅ excretie	N/P ₂ O ₅ afvoer	N-verlies (%)
Melkkoeien	emissiearm excl. luchtwasser	drijfmest	2015	191	975	3.03	2.63	13
			2016	208	1241	3.26	2.81	14
			2017	193	1112	3.48	2.89	17
			gem					15
	overig incl. luchtwasser	drijfmest	2015	782	4418	3.03	2.67	12
			2016	932	5686	3.26	2.85	13
			2017	862	5197	3.48	2.86	18
			gem					14
	totaal	drijfmest	2015	973	5393	3.03	2.66	12
			2016	1140	6927	3.26	2.84	13
			2017	1055	6309	3.48	2.86	18
			gem					14
	emissiearm excl. luchtwasser	vaste mest	2015	29	86	3.03	1.86	38
			2016	33	96	3.26	1.96	40
			2017	24	70	3.48	1.94	44
			gem					41
	overig incl. luchtwasser	vaste mest	2015	77	183	3.03	2.04	33
			2016	109	271	3.26	2.03	38
			2017	108	309	3.48	1.91	45

		gem					38
	totaal	2015	106	269	3.03	1.98	35
	vaste mest	2016	142	367	3.26	2.02	38
		2017	132	379	3.48	1.92	45
		gem					39

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: dinsdag 18 juni 2019 16:19

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits - excel tabellen

Beste 10.2.e

Ik weet dat je heel druk bent, ook met externe verplichtingen. Ik zou willen vragen of het al mogelijk is de exceltabellen voor rundvee te ontvangen. Onze juriste gaat het anders morgen overtuiken in de regeling (ivm haar vakantie), dus het zou heel fijn zijn al over de exceltabellen te kunnen beschikken.

En, ik durf het bijna te vragen, lukt het met de laatste aanpassingen v.w.b. de diercategorieën.

Dank alvast voor je reactie,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: maandag 17 juni 2019 15:20

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Dag 10.2.e

Prima. Inderdaad zijn mijn aanpassingen tekstueel. Het lijkt me geen probleem dat de beschrijving in de wettekst (iets) afwijkt van de tekst in onze tabellen. We hebben de ambitie deze week een (definitief) concept op te leveren. Is het OK dat we hiervoor mijn aanpassingen gebruiken, wanneer 5.1.2.e nog niet zover een voorstel gereed heeft?

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: maandag 17 juni 2019 14:03

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Dag 10.2.e

Dank voor je mail.

Volgens mij zijn al je opmerkingen tekstueel. Het bestand waarin je opmerkingen hebt geplaatst is niet de tekst zoals die in de wet komt. De tekst voor in de wet maakt 10.2.e (cc). Dit ter geruststelling

10.2.e is nu bezig met de tekst, de eindversie sturen we jullie a.s.a.p.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 14 juni 2019 15:08

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Dag allen,

Bij de verwerking van de nieuwe forfaiten in het rapport vielen me een paar taalkundig onduidelijke of soms verwarrende (voor mij dan) omschrijvingen op. Zonder inhoudelijke veranderingen aan te brengen bijgaand een paar suggesties. Graag hoor ik even welke jullie een verbetering vinden, dan nemen we dit mee in het rapport.

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: woensdag 5 juni 2019 11:49

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Hoi 10.2.e

In de bijlage het overzicht met uitleg.

Reactie op je mail:

101, klopt niet. Zie ook bijlage:

Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij (melkvee)

- Vanaf dag 0 tot 1 jaar en bestemd om een melkkoe te worden (vrouwelijk).
- Mannelijk en vrouwelijk jongvee van een melkkoe tot en met ca. 14 dagen (nuchtere kalveren) op een melkveehouderij. Na deze 14 dagen zijn geen fosfaatrechten meer nodig als het kalf bestemd is voor de vleesveehouderij en niet om zoogkoe te worden. Het kalf wordt na deze ca. 14 dagen dus een 112, 115, 117 of 123
- Ook fokstieren voor de melkveehouderij tot 1 jaar (mannelijk).

En jongvee jonger dan 1 jaar bestemd om zoogkoe te worden (vleesvee)

- Vanaf dag 0 tot 1 jaar en bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen de vrouwelijke dieren.

102, niet helemaal volledig. Alle vrouwelijke dieren die bestemd zijn om een kalf te krijgen, dus ook jongvee dat bestemd is om een zoogkoe te worden. Zie ook bijlage:

Alle runderen van 1 tot 2 jaar, met uitzondering van 104 en 122;

Vrouwelijk jongvee van 1 tot 2 jaar voor de melkveehouderij, bestemd om een melkkoe te worden (melkvee) en jongvee tot 2 jaar bestemd om zoogkoe te worden, bestemd om een kalf te krijgen, dus alleen vrouwelijke dieren (vleesvee).

103, alle vrouwelijke dieren bestemd om een kalf te krijgen.

121, klopt.

Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie tot ca. 12 maanden; kalveren die gehouden worden op een rantsoen van andere voeders dan melk, anders dan zogen bij de moeder.

- Vanaf dag 0 indien uit een zoogkoe geboren
- Of vanaf ca. 14 dagen indien op een melkveehouderij geboren
- Ook fokstieren voor de zoogkoeienhouderij tot 1 jaar

122, klopt.

Roodvleesvee gehouden voor de vleesproductie van ca. 12 maanden tot de slacht dat nooit een kalf heeft gekregen of krijgt.

123, bestaat inderdaad niet. Qua fosfaatrechten is dit niet nodig. Vind je dit qua forfaits wel wenselijk?

Nieuwe categorieën zijn: 103 en 121.

Indien je nog vragen hebt ben ik ook telefonisch bereikbaar: 06 10.2.e

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e <@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 13:01

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@wur.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Nu maar even zonder alle cc (behalve 10.2.e Ik vind de nieuwe omschrijving niet geheel duidelijk. Na het gesprek met 10.2.e en 10.2.e had ik voor mijzelf de volgende categorieïndeling gemaakt om de bijbehorende excreties te kunnen berekenen. De mail gaat ook naar 10.2.e omdat hij op mijn input wacht voor het afronden van het adviesrapport en zo voor hem duidelijk wordt dat ik niets kan doen voordat duidelijk is voor welke dieren ik per categorie moet rekenen.

101 Jongvee jonger dan 1 jaar (mannelijk en vrouwelijk) in de melkveehouderij en de zoogkoeienhouderij

102 Vrouwelijk jongvee van 1 jaar tot 2 jaar in de melkveehouderij

103 Vrouwelijk jongvee van 2 jaar en ouder in de melkveehouderij

121 Jongvee jonger dan 1 jaar (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij

122 Jongvee van 1 jaar tot 2 jaar en ouder (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij

123 Jongvee van 2 jaar en ouder (mannelijk en vrouwelijk) in de zoogkoeienhouderij

Komt neer op een dubbeling van categorieën (nl melkveehouderij en zoogkoeienhouderij). Reden dubbeling is onderscheid maken naar fosfaatrechten. De categorie 123 zie ik niet terug en de omschrijving wijkt echt af van wat ik hier zo samenvat.

Nu maakt mij de omschrijving en indeling in categorieën niets uit, maar als ik excreties moet berekenen is het wel belangrijk dat ik dat voor de goede dieren doe (en dan kom ik bovenstaande groepen uit).

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e <@minlnv.nl>

Sent: dinsdag 28 mei 2019 15:20

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;
10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
@wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals vanochtend aangegeven is er ietsjes meer rek in de planning. De consultatie kan 2 weken korter duren, dat betekent nog wel dat we eind juni/begin juli gaan starten met de consultatie, maar het geeft iets meer lucht in de afronding van het advies.

Hierbij onze gebundelde reactie.

In het blauw treffen jullie hieronder de reactie aan op de gestelde vragen/opmerkingen, en nog het volgende:

- Paragraaf 2.3: verwijzing naar art. 2.17 Regeling dierlijke producten' over excretieforfaits stikstof voor de biologische dierhouderij is correct.
- Toelichting Droogstaande koeien: klopt de interpretatie dat je dan voor droogstaande koeien die uitgeschaard zijn naar een derden (zonder eigen melkproductie) voor het bedrijf dat de dieren inschaart het forfait berekend door:
  1. Aantal dagen dat de droogstaande koe aanwezig is op bedrijf van derden te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
  2. Aantal dagen dat het dier droogstaat (dus onafhankelijk van bedrijf waarop dier staat tijdens droogstand) te vermenigvuldigen met excretie in gram per dier per dag.
- Tot slot over de publicatie. Wij moeten de consultatie van de ontwerpregeling voorleggen aan de Minister, daarbij zullen wij aangeven dat het rapport bij de consultatiestukken zal worden gevoegd en daarmee openbaar zal worden. Kun je hiermee verder.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 12:49

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;
10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
@wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Geachte mevrouw 10.2.e beste 10.2.e

Bijgaand op jullie verzoek het tweede concept van het rapport met geactualiseerde excretieforfaits.

Ik denk dat hierin de meeste vragen en opmerkingen van LNV zijn verwerkt op drie punten na (mede door de beschikbare tijd):

- De nieuwe categorie 103 en consequenties voor indeling en omschrijving van andere categorieën. Hierover is een recente emailwisseling tussen 10.2.e en enkele mensen van jullie. Ik voeg een apart bestandje bij met het meest recente voorstel van 10.2.e Als duidelijk is wat en hoe LNV dit in het rapport wil hebben, dan nemen we dit op in de volgende versie (definitief concept). Over de (omschrijving van de) diercategorieën is overleg geweest tussen 10.2.e 10.2.e en 10.2.e die omschrijving is leidend. In de bijlage treffen jullie de omschrijvingen, zoals nu geformuleerd incl. onderlinge reacties, aan.
- Geactualiseerd forfait buffels. We hebben hiervoor geen objectieve informatie kunnen

vinden. Inmiddels hebben we [10.2.e](#) (deze week met vakantie) gevraagd of hij in de RVO data kenmerken van deze bedrijven kan nagaan waarmee we iets meer over bijv. de voersamenstelling kunnen achterhalen. Als [10.2.g](#) hiervoor mogelijkheden ziet heeft hij van RVO de bedrijfsnummers nodig. [Deze informatie is toegezonden door RVO.](#)

- Consequenties voor toepassing van dierlijke mest in relatie tot fosfaatsnormen en fosfaattoestand. Dit is een beleidsmatige of praktische consequentie van actualisatie van de forfaits. Die zijn er wellicht meer, maar het lijkt ons minder logisch deze in het rapport zelf op te nemen. Ons voorstel is dat we deze vraag in een korte notitie beantwoorden en apart of samen met het rapport aan jullie toesturen. Sowieso is er geen eenduidig antwoord omdat dit van bedrijfsomstandigheden, mestverwerking etc. afhangt. [Eens om dit in een aparte notitie op te nemen.](#)

Het rapport is verder conform de eerdere bespreking, met de gevraagde notities en aanvullingen. Zoals jullie (deels) bekend is, zijn er een paar behoorlijke veranderingen ten opzichte van de huidige forfaits:

- De berekening van de gasvormige N-verliezen is gebaseerd op een nieuwe methode. Het rapport van CBS is in voorbereiding, er is een bijlage toegevoegd met een uitgebreide beschrijving. [Dank voor de opname van de extra bijlage in het rapport. Zoals eerder aangegeven kan het concept 17 juni opgeleverd worden, wanneer is het definitieve rapport beschikbaar?](#)
- De veranderingen in bruto excretie vallen doorgaans mee, maar door de hogere N-verliezen in een aantal categorieën valt de netto N-excretie veelal lager uit. [Gezien](#)
- Het voorgestelde forfait voor zelfzuivelaars is berekend voor een hogere melkproductie, maar mede door de hogere N-verliezen valt het netto effect mee. [Conform onze vraag](#)
- De klassen voor melkvee zijn naar boven en naar beneden uitgebreid. [Conform onze vraag](#)
- Er is een systematiek en forfait voor uitgeschaarde droge koeien geïntroduceerd. [Conform onze vraag](#)
- Voor biologisch gehouden dieren hebben we dezelfde systematiek gevolgd als in Groenestein al. (2015), mede gebruik makend van een recente studie voor LNV/Biohuis. De aanpak en voorgestelde excretie lijken ons logisch en goed onderbouwd. In de huidige wetgeving wordt echter gebruik gemaakt van een afwijkende systematiek en excretie voor biologisch gehouden dieren in de regeling dierlijke producten. Hierin zijn de adviezen van Groenestein al. (2015) slechts beperkt overgenomen. Er is dus een behoorlijk verschil tussen ons voorstel en de huidige excreties in de regeling dierlijke producten die ter vergelijking in de tabellen met biologische excretie zijn opgenomen. [Gezien](#)
- Aanvullend ten opzichte van Groenestein al. (2015) en in analogie met graasdieren is nu ook voor staldieren de fosfaatexcretie in de tabellen vermeld, berekend volgens dezelfde systematiek als de N-excretie (zonder gasvormige verliezen). Voor de wetgeving heeft u deze voor staldieren op dit moment niet nodig en is het dus een stukje extra informatie. Het is met name zinvol wanneer er behoefte is bij LNV of een andere partij inzicht te hebben in een gemiddelde of referentie voor de fosfaatproductie van een bepaalde diercategorie. [Gezien](#)

Willen jullie bij het doorlezen ook kijken of onze interpretatie van de wetgeving, o.a. voor biologisch gehouden dieren, correct is?

Om uw tijdspad te realiseren stuur ik dit tweede conceptrapport tegelijk naar u, alle leden van de werkgroep voor een controle op de laatste aanpassingen en naar het WOT-secretariaat bij ons voor de juiste opmaak.

Alle opmerkingen inhoudelijk en redactioneel horen we graag en proberen we dan weer tijdig in het definitieve concept te verwerken.

Met vr. groet namens de mede-auteurs,

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: dinsdag 16 april 2019 16:10

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals afgesproken komen wij terug op de planning.

We hebben nog geen uitsluitel over het al dan niet het doorlopen van een notificatieprocedure. We zijn nu uitgegaan van notificeren. Mocht dat toch niet het geval, zal de rek in het tijdspad ten hoogste 2 weken zijn (ivm het zomerreces dat 5 juli as start).

Het zou heel fijn zijn het eindconcept met definitieve cijfers uiterlijk 29 mei te ontvangen (net voor Hemelvaart), waarbij er dan nog een week de tijd is om het rapport tekstueel af te ronden. Graag zouden wij 13 mei (of het begin van die week) nog een (tussen)concept ontvangen.

Inmiddels heb ik begrepen dat de biologisch gehouden schapen niet genoemd worden in het conceptadvies. Kunnen deze nog toegevoegd worden?

Tot slot zouden wij nog graag een duiding in het rapport zien naar de gevolgen van de aanwending van mest bij de voorgestelde gewijzigde forfaitaire waarden op de fosfaatgebruiksnormen die per 1 januari 2020 zullen gaan gelden (conform het zesde actieprogramma): het voorgestelde excretieforfait voor stikstof zal meer dalen dan het voorgestelde excretieforfait voor fosfaat. Hierdoor neemt de plaatsingsruimte toe. Welke gevolgen heeft dit voor fosfaattoestand hoog?

Een collega heeft al een paar tekstuele opmerkingen in het rapport gemaakt, zie bijgaand.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 15:49

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste 10.2.e

Dank voor het overzicht. We gaan er mee verder. Een tweede concept voorafgaand aan het definitief rapport lijkt me geen probleem. Intussen kan dan een interne review en opmaak plaatsvinden. Graag horen we volgende week het beoogde tijdspad.

Een vraag m.b.t. de uitbreiding van categorieën, m.n. 103 (en consequenties voor 102): staat dit al min of meer vast of moeten we met beide opties rekening houden? In dat laatste geval moeten we een advies opnemen voor 102 in de huidige indeling en daarnaast een aangepaste 102 in geval er een 103 komt.

Vr. gr.
10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: vrijdag 12 april 2019 15:34

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e

@wur.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

Subject: RE: concept advies excretieforfaits

Beste allen,

Zoals dinsdag besproken hierbij nog een aantal aanvullende vragen.
De dossierhouder biologische landbouw is nog niet in de gelegenheid geweest te reageren. Daarbij al wel de vraag of de tabellen 6 en 7 in het advies allebei nog aangepast moeten worden.
Van de collega's van de PAS en de dossierhouder geitenhouderij heb ik ook nog geen opmerkingen ontvangen.

De volgende opmerkingen/aanvullingen:
Stikstofverliezen

- Wanneer is publicatie van het CBS rapport voorzien over de verliezen in mestopslagen en stallen? Omdat dit een belangrijke onderbouwing/staving van het CDM advies is over N-verliezen en de berekening van de stikstofexcretie, is publicatie rond dezelfde datum meer dan gewenst!

Rundvee

- Overall de vraag om de beschrijving van de verschillende diercategorieën één op één overeen te laten komen met bijlage D bij de Urm;
- Een kalfje is al vanaf dag 0 een 101, de eerste 14 dagen worden dus niet meegerekend met de moeder 100;
- We zijn zoals gezegd bezig met een actualisatie van de diercategorieën, kan het CDM daar al rekening mee houden in het conceptadvies? Meer in het bijzonder, een extra categorie kan worden toegevoegd (103) voor jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen, dit zal ook invloed hebben op de forfeits van de bestaande diercategorie 102. En een extra categorie kan worden toegevoegd voor jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt (121), dit zal qua forfeits overeen moeten komen met een 120. Bijgaand ook de (concept)denkexercitie over de diercategorieën. Voor vragen kunnen jullie bij 10.2.e terecht.
- Kan het CDM ook een advies uitbrengen over de actualisatie van de forfeits van de zelfzuivelaars, nu mag een zelfzuivelaar rekenen met de forfaitaire melkproductie van 7.500 melk kilo per koe per jaar en een ureumgehalte van 26 milligram per 100 gram melk (gemiddelde destijds). RVO en NVWA beschikken over enkele gegevens van de zelfzuivelaars (aantal zelfzuivelaars etc.), deze zijn opgevraagd en nagezonden.
- Evt beschikbare informatie over waterbuffels wordt ook verzameld en zal worden nagezonden.

Varkens

- de bruto en netto N-excretie zijn iets lager dan de huidige wettelijke excretienormen, behalve voor gespeende biggen omdat daar nu met 4 weken speenleeftijd is gerekend (is reguliere praktijk).
- niet uit de tekst/toelichting te achterhalen waarom het totaal N-verlies (%) c.q. de N-correctie nu veel hoger is voor alle diercategorieën.

Reactie: dit volgt uit de toelichting in paragraaf 2.4.

* waarom is dat? Zijn de gasvormige N-verliezen (ammoniak, N₂O etc.) op basis van nieuwe inzichten veel groter?

Reactie: Ja, zie toelichting in paragraaf 2.4

* Wat zijn de gevolgen voor de PAS en het NL NEC-plafond voor ammoniak?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de gevolgen zien op een toename bij stikstofgas en niet bij ammoniak.

* wat zijn de gevolgen hiervan voor de totale N-excretie in de varkenshouderij (stikstofproductieplafond)?

Reactie: (op basis van de input van afgelopen dinsdag) de berekening van het stikstofproductieplafond vindt plaats op basis van de werkelijke productie en heeft daardoor geen gevolgen voor de berekening van stikstofproductie.

Pluimvee

- 3.1.3. 'Jonge kalkoenen (200), opfokkalkoenen (201) en kalkoenouderdieren (202) worden voor zover ons bekend niet in Nederland gehouden waardoor er geen gegevens waren om de excretie en emissie van deze dieren te actualiseren' en voetnoot a van tabel 4. Wellicht verifiëren bij Avined/Kip-systeem? Staat een beetje raar zo in het rapport.

- In hoeverre sluit de omschrijving 'emissiearm' aan op stalsystemen zoals beschreven in de RAV en in het Besluit emissiearme huisvesting? Of staan die hier los van?

Reactie: dit staat hier los van.

- Wat betekenen de resultaten precies voor een (pluim)veehouder?

Ten algemene geldt dat een betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Bijstelling van het forfait naar beneden betekent dat er minder mest afgevoerd hoeft te worden.

Wij zouden voorafgaand aan het definitieve advies graag nog een conceptadvies ontvangen. Ten aanzien van het tijdsplan wil ik begin volgende week intern bespreken hoe verder, dus daar kom ik zsm op terug!

Prettig weekend alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 5 april 2019 13:29

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @rvo.nl>

Onderwerp: RE: concept advies excretieforfaits

Beste mensen,

Hierbij ter bespreking as. dinsdag het concept rapport met actualisatie van excretieforfaits en forfeits voor stikstofcorrecties. Tevens bijgevoegd zijn:

- een notitie over de berekeningsmethode van de stikstofcorrecties (er is een andere methode toegepast, met soms grote verschillen tov huidige cijfers; deze notitie zal nog in Hoofdstuk 2.4 worden verwerkt) en
- een notitie over de berekeningsgrondslag voor de forfeits van melkvee (eventueel op te nemen als Bijlage in het rapport).

Groeten en prettig weekend

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

10.2.e @wur.nl
www.wur.nl/environmental-research

-----Original Appointment-----

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: maandag 25 maart 2019 17:28

To: 10.2.e

Subject: concept advies excretieforfaits

When: dinsdag 9 april 2019 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: met locatie RVO Utrecht Croeselaan, Limburgzaal B0.03

26/3 Nu met locatie!

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties, hierbij het vergaderverzoek. Ik ga bij RVO achter een zaaltje aan.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u

niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch

verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: regeling forfaits
Datum: woensdag 19 juni 2019 16:32:54
Bijlagen: [Toelichting diercategorieën 190619 16u.docx](#)
[wijziging bijlage D 190619 alle categorieën.docx](#)
[Actualisatie excretie van WOt-technical report 45 concept 9 mei 2019 10.2.e.docx](#)

Ook voor jou

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 19 juni 2019 16:32
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: regeling forfaits

Hoi 10.2.e

Zie bijgaand tot hoever we vandaag nog gekomen zijn met de regeling forfaits en de toelichting. In de regeling moeten nog een aantal forfaits worden ingevuld. Zie ook de opmerkingen in de kantlijn en de PM vooraf. Verder moet hij nog even netjes gemaakt worden qua opmaak en ik zag net dat de grondslagen er ook nog bij moeten (die zijn volgens mij vrij makkelijk te vinden via de opschriften van de tabellen). En hij moet nog in DOMUS.

Het ingewikkeldste deel van de toelichting, over de gewijzigd diercategorie-omschrijvingen, is in principe af. Zie bijlage. Het stukje over zelfzuivelaars heb ik net nog even zitten bijschaven, dus daar zitten nog wijzigingen zichtbaar in. Voor het overige is PAV de toelichting nog aan het schrijven.

Als het goed is komt vrijdag het definitieve advies van CDM, dus dan kun je in ieder geval ook de forfaits voor rund invullen. Het voorlopig advies stuur ik t.i. mee.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: tweede concept rapport excretienormen
Datum: vrijdag 21 juni 2019 09:06:35
Bijlagen: [WOT-technical report 152 \(2e CONCEPT\) 20 juni 2019.docx](#)

Goedemorgen,

Hierbij ook aan jullie.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 20 juni 2019 12:39
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>;
 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
 @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: tweede concept rapport excretienormen

Beste mensen,

Bijgaand het tweede concept van het rapport "Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren".

Het gaat nu tegelijk naar het WOT-secretariaat voor het gebruikelijke redactie en review proces. Eventuele voorstellen ter verbetering zal ik daarna verwerken in een definitief concept.

Op voorstel van 10.2.e (CDM) blijft het rapport "definitief concept" tot na het notificatieproces, zodat eventuele steekhoudende reacties vanuit de veehouderijsector, die aanleiding geven tot aanpassing, verwerkt kunnen worden in het te publiceren eindrapport.

@10.2.e

Als ik het goed begrepen heb gaat dit rapport o.a. naar de minister, vanuit het WOT-secretariaat de vraag of het ook naar de tweede kamer gaat?

Vragen of opmerkingen hoor ik graag.

Ik ben na deze week (vanaf 22 juni) drie weken op vakantie.

Met vr. groet,
10.2.e

10.2.e

Wageningen University & Research
 Wageningen Livestock Research
 PO Box 338, 6700 AH Wageningen, The Netherlands

Visitor's adress: Wageningen Campus, Zodiac (Building 122), De Elst 1, 6708 WD Wageningen, The Netherlands

Phone 10.2.e)

E-mail: 10.2.e @wur.nl

internet: <http://www.wur.nl/livestock-research>

www.disclaimer-nl.wur.nl

Wageningen UR Livestock Research is part of Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek and is registered at the Dutch Chamber of Commerce with number 09098104. The institute is NEN-EN-ISO 9001:2008 certified. This message is intended exclusively for the addressee. It may contain information that is confidential. Any

use or publication of this e-mail message without permission of Animal Sciences Group is not allowed. If you are not the intended recipient please notify us and destroy this message.

=====

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: tweede concept rapport excretienormen
Datum: woensdag 26 juni 2019 15:12:00
Bijlagen: [Wot-technical report 152 \(2e CONCEPT\) 26 juni 2019.docx](#)

Hallo 10.2.e

Hierbij het iets aangepaste rapport (Tabel B2.1).

Rapport over gasvormige N-verliezen volgt later vandaag of morgenochtend.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: woensdag 26 juni 2019 13:54
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: tweede concept rapport excretienormen

Hoi 10.2.e

Nee dat hebben we nog niet gedaan.

Weten jullie, bij afwezigheid van 10.2.e of bijgevoegd rapport van de WUR (at nog openbaar moet worden gemaakt) over verbeteren van het sluiten van de kringloop in de biologische sector is betrokken bij de voorgestelde biologische forfaits? Biohuis stuurde dit rapport afgelopen vrijdag toe.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 26 juni 2019 13:49
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: RE: tweede concept rapport excretienormen

Hallo 10.2.e

We moeten nog iets aanpassen in Bijlage 2 van het rapport. Ik hoop dat jullie nog niets hebben gedaan met rapport dat 10.2.e heeft gestuurd.

Doen we zsm.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Sent: donderdag 20 juni 2019 12:39

To: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>;

10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e

<[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Subject: tweede concept rapport excretienormen

Beste mensen,

Bijgaand het tweede concept van het rapport "Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren".

Het gaat nu tegelijk naar het WOT-secretariaat voor het gebruikelijke redactie en review proces. Eventuele voorstellen ter verbetering zal ik daarna verwerken in een definitief concept.

Op voorstel van 10.2.e (CDM) blijft het rapport "definitief concept" tot na het notificatieproces, zodat eventuele steekhoudende reacties vanuit de veehouderijsector, die aanleiding geven tot aanpassing, verwerkt kunnen worden in het te publiceren eindrapport.

@10.2.e

Als ik het goed begrepen heb gaat dit rapport o.a. naar de minister, vanuit het WOT-secretariaat de vraag of het ook naar de tweede kamer gaat?

Vragen of opmerkingen hoor ik graag.

Ik ben na deze week (vanaf 22 juni) drie weken op vakantie.

Met vr. groet,

10.2.e

10.2.e

Wageningen University & Research
Wageningen Livestock Research
PO Box 338, 6700 AH Wageningen, The Netherlands

Visitor's adress: Wageningen Campus, Zodiac (Building 122), De Elst 1, 6708 WD Wageningen, The Netherlands

Phone 10.2.e

E-mail: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

internet: <http://www.wur.nl/livestock-research>

www.disclaimer-nl.wur.nl

Wageningen UR Livestock Research is part of Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek and is registered at the Dutch Chamber of Commerce with number 09098104. The institute is NEN-EN-ISO 9001:2008 certified. This message is intended exclusively for the addressee. It may contain information that is confidential. Any use or publication of this e-mail message without permission of Animal Sciences Group is not allowed. If you are not the intended recipient please notify us and destroy this message.

=====

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: Tabel III N- en P-gehalten en -hoeveelheden in staldieren Urm bijlage D
Datum: woensdag 26 juni 2019 16:29:25
Bijlagen: [Tabel III N- en P-gehalten en -hoeveelheden in staldieren Urm bijlage D.docx](#)

Hallo 10.2.e

Hieronder de reactie van 10.2.e 10.2.e is nu op vakantie, maar hij kan het best antwoord geven. Hij is tot 15 juli op vakantie.

10.2.e zijn er bij rundvee nog kengetallen veranderd? Het gaat dan om Nuchtere kalveren en Witvleeskalveren (zie Bijlage).

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @cbs.nl>
Sent: woensdag 26 juni 2019 16:12
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: Tabel III N- en P-gehalten en -hoeveelheden in staldieren Urm bijlage D

Hallo 10.2.e

Bij de biggen is denk ik wel wat veranderd gezien de volgende tekst uit het rapport: In 2016 is de definitie van deze categorieën aangepast van zeugen inclusief biggen tot zes weken leeftijd en gespeende biggen vanaf circa zes weken leeftijd naar zeugen waarvan de gespeende biggen elders worden gehouden en gespeende biggen. De grens tussen deze twee categorieën ligt dus niet meer bij zes weken leeftijd maar bij spenen. De berekening van de excretie is hierop aangepast waardoor de excretie bij gespeende biggen per dier per jaar aanmerkelijk lager is dan in de huidige Tabel I van bijlage D van de Uitvoeringsregeling van de Meststoffenwet, zoals gebaseerd op Jongbloed *et al.* (2005) en Groenestein *et al.* (2015a). Nu wordt gerekend met biggen vanaf spenen op circa vier weken leeftijd, met een lager gemiddeld gewicht en een lagere voeropname dan biggen vanaf zes weken leeftijd.

Ook bij ouderdieren van vleeseenden zie ik een opmerking over diergewicht: Bij ouderdieren van vleeseenden is de berekende excretie in de opfokperiode lager en in de legperiode hoger dan in Groenestein *et al.* (2015a). Dit is een gevolg van de veranderingen in technische kentallen zoals diergewicht en voerverbruik die nu zijn verdisconteerd (zie bijlage 7).

Ik durf het niet met 100% zekerheid te zeggen omdat ik de details niet ken van de berekeningen van 10.2.e en 10.2.e maar volgens mij zijn de gehalten en de eindgewichten van andere categorieën niet veranderd.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: woensdag 26 juni 2019 15:25

Aan: 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Onderwerp: FW: Tabel III N- en P-gehalten en -hoeveelheden in staldieren Urm bijlage D

10.2.e weet jij dit?

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: woensdag 26 juni 2019 15:18

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: Tabel III N- en P-gehalten en -hoeveelheden in staldieren Urm bijlage D

Dag 10.2.e

In bijlage D Tabel III staat een overzicht van de N- en P-gehalten en de hoeveelheden N en P in staldieren (zie bijlage). Het is me niet duidelijk of er in het CDM-advies in de achtergrondgegevens, zoals N- en P-gehalten in de dieren en de (eind)gewichten die bij de staldieren wat is veranderd. Als dat zo dan moeten we ook in deze tabel de betrokken gegevens aanpassen.

Kun jij hier iets meer over zeggen? Of weet 10.2.e dit?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 47Re: gevolgen actualisering excretieforfaits voor fosfaatrechtenstelsel
Datum: woensdag 3 juli 2019 07:09:06

Hoi 10.2.e

Dank, en eens met jouw voorstel.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 2 jul. 2019 om 22:03 heeft 10.2.e @minlnv.nl het volgende geschreven:

Hey, over de representativiteit van de gemiddelde melkproductie voor zelfzuivelaars zegt de CDM zelf dat er geen reden is om aan te nemen dat zelfzuivelaars een andere opbrengst halen dan andere melkveehouders. Daarmee is natuurlijk niet gezegd dat alle zelfzuivelaars op het gemiddelde zitten. Er zal in die kleine groep net zoveel variatie zitten als in iedere andere willekeurige groep melkveehouders. Ze de kans geven om te bewijzen kan volgens mij niet zo'n kwaad. Het gemiddelde van de overblijvers gaat daarbij omhoog, maar het gaat om een kleine groep, dus daar zou ik niet te zwaar aan tillen. Bij mestverantwoording heb je immers ook de keuze om voor het forfait (de gemiddelde waarde) of de BEX te gaan. Dat doen ook alleen de bedrijven die daar voordeel bij hebben. Daarbij voorkomen we door de verhoging van de gemiddelde melkproductie van 7500 naar 8400 iig dat ze er onwijs veel voordeel bij hebben.

Ik zou de zienswijze afwachten en ondertussen met NVWA/CDM en misschien een van die extensieve zelfzuivelaars van 5.1.2.e kijken of we naar een specifiek systeem kunnen.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 2 juli 2019 17:35

Aan: 10.2.e @minlnv.nl

cc: 10.2.e @minlnv.nl

Onderwerp: RE: gevolgen actualisering excretieforfaits voor fosfaatrechtenstelsel 5.2.1

Eens dat hier alleen de laag producerende bedrijven van profiteren en dus mogelijk het forfait dan naar boven zou moeten. Aan de andere kant (ik heb het rapport van het CDM niet gelezen) als wij niet weten wat productie van deze bedrijven is en deze is nu alleen maar geëxtrapoleerd in dezelfde groei als andere bedrijven, dan is überhaupt te vraag hoe representatief het forfait is en of je je daar dus druk om moet maken. Je wilt namelijk hem wel verhogen zodat bedrijven die meer produceren niet langer zoveel profiteren als ze nu doen.

Maar misschien zit er een betere onderbouwing onder de nu voorgestelde melkproductie... 10.2.e jij weet dit vast beter

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 2 juli 2019 17:15

Aan: 10.2.e @minlnv.nl

cc: 10.2.e @minlnv.nl

Onderwerp: Re: gevolgen actualisering excretieforfaits voor fosfaatrechtenstelsel

5.2.1

Op zich lijkt het dan op het systeem van de fosfaatklassen: je valt in de klasse hoog tenzij je met een bodemonster kan aantonen dat het fosfaatgehalte in jouw grond lager is. Dat is op zich geen slecht systeem. Lastig is nog wel dat het forfait een gemiddelde is. Dus als degenen die minder produceren dat gaan aantonen en in een lager forfait komen, dan zou het gemiddelde voor de rest omhoog moeten gaan. Op termijn zou zo'n systeem zichzelf dan uit gaan hollen lijkt me. Registratie voor iedereen via de melkmachine is dan misschien makkelijker (maar dan zit je weer met borging?). Lastig dit...

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 2 jul. 2019 om 16:48 heeft **10.2.e**

[@minlnv.nl](#)> het volgende geschreven:

Ja dat zou het beste zijn... Volgens mij zijn die er gekomen omdat ze niet leveren aan een melkbedrijf en we dus niet weten wat ze produceren.

Maar daarom dat ik me afvroeg dat als ze het wel op een andere manier aannemelijk kunnen maken (we produceren x kilo kaas, zoveel liter per kaas = zoveel melk of een melkmachine die het wel registreert?...) of we dan voor bedrijven die echt lager produceren een uitzondering kunnen maken... want verwacht wel protest uit die hoek die denk ik ook steun uit TK gaat krijgen. Maar met een uitzondering maken we het er natuurlijk weer niet eenvoudiger op... :-)

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 2 jul. 2019 om 16:38 heeft **10.2.e**

[@minlnv.nl](#)> het volgende geschreven:

Ik voel daar overigens wel wat voor hoor :) Maar ik kan nooit helemaal reproduceren waarom die categorie zelfzuivelaars er ooit gekomen is en waarom we het niet zomaar af kunnen schaffen.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 2 jul. 2019 om 16:34 heeft **10.2.e**

[@minlnv.nl](#)> het volgende geschreven:

Uhm ja, goed punt :-)

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 2 jul. 2019 om 16:29 heeft **10.2.e**

[@minlnv.nl](#)> het volgende geschreven:

Maar als dat kan, dan kunnen we toch het hele idee van zelfzuivelaars afschaffen...? :)

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 2 jul. 2019 om 15:37 heeft

10.2.e

@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Ha 10.2.e en 10.2.e

Volgens mij is het wel echt iets anders en past dit dus niet in de pilot. Ik doelde er namelijk op dat ze kunnen aantonen dat hun melkproductie anders is dan het gemiddelde waar ze dan op ingedeeld worden. Volgens CDM moeten zelfzuivelaars nu gaan rekenen met ruim 8000 kg/melk per koe, en dus produceren volgens het bijbehorende forfait. Maar als een boer nu aannemelijk kan maken dat zijn koeien toch echt maar 5000 kg produceren (en ik weet dus niet of dat zou kunnen, vandaar mijn vraag) dan zou je kunnen bepalen dat dit bedrijf niet in het 'gemiddelde zelfzuivelaar-forfait' valt maar in het forfait wat hoort bij 5000 kg. Dan haal je zo'n bedrijf dus eigenlijk uit de 'uitzondering' zelfzuivelaar maar deel je hem alsnog op een specifiek forfait in. Dat is iets anders dan bedrijfsspecifiek

bepalen of je excretie
afwijkt van de
forfaits.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden:

dinsdag 2 juli

2019 14:22

Aan: 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: Re:

gevolgen
actualisering
excretieforfaits
voor
fosfaatrechtenstelsel
Ok! In de pilot
zou het wel
kunnen
inderdaad.

Verstuurd vanaf
mijn iPad

Op 2 jul. 2019
om 14:19 heeft

10.2.e

@minlnv.nl>

het volgende
geschreven:

Ja,
maar
ik
kan
me
wel
voorstellen
dat
we
dit
meenemen
in de
pilot

bedrijfsspecifieke
verantwoording
in
den
brede.
We
benoemen
dit
overigens
nu
niet
op
dit
detailniveau
in de
nota,
maar
geven
de
mogelijke
consequenties
op
bedrijfsniveau
en
dat
we
de
reacties
in de
consultatie
afwachten
en in
het
najaar,
als
we
ook
kijken
naar
het
aantal
rechten
in de
markt,
kijken
wat
we
hiermee
doen.
Met
de
zienswijzes
erbij
kan
je
dan
een

wat
beter
oordeel
vellen.
Groeten!

Van:

10.2.e

Verzonden:

dinsdag

2

juli

2019

14:16

Aan:

10.2.e

10.2.e@minlnv.nl>;

10.2.e

10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp:

Re:

gevolgen

actualisering

excretieforfaits

voor

fosfaatrechtenstelsel

Ha

10.2.e

10.2.e

Ik

heb

de

mailwisselingen

hierover

niet

in

detail

gevolgd,

maar

ik

sla

even

aan

op

onderstaande:

Zelfzuivelaars

in

stappen

verhogen

klinkt

logisch.

Je

zou

er

een

traject

aan

kunnen

koppelen

waarin

je

bekijkt

of

ze

hun

werkelijke

productie

toch

op

een

betrouwbare

manier

kunnen

aantonen,

en

dan

het

aantal

benodigde

fosfaatrechten

daarop

baseren.

Ga

je

dan

niet

de
facto
naar
bedrijfsspecifieke
verantwoording
maar
dan
alleen
voor
zelfzuivelaars?
Dat
zullen
degenen
die
onder
het
gemiddelde
produceren
in
ieder
geval
willen.
Maar
kan
dat
juridisch
wel,
en
halen
we
onszelf
dan
niet
veel
op
de
hals
voor
een
heel
beperkte
groep?
Groeten,
10.2.e
Verstuurd
vanaf
mijn
iPad

Op
2
jul.
2019
om
09:50
heeft
10.2.e
[redacted]
[redacted]
[redacted] [\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>
het
volgende
geschreven:

Hey
10.2.e
Het
is
volgens
mij
niet
vreemd
dat
daar
een
verschil
tussen
zit.
De
fosfaatproductie
waarin
je
in
onderstaande
berekening
vanuit
gaat
is
die
van
2018,
terwijl
de
forfaits
zijn
gebaseerd
op
een
gemiddelde
over
2015-
2017.
Bovendien
worden

niet
alle
fosfaatrechten
per
definitie
gebruikt.
Ook
daardoor
kan
er
lucht
komen
tussen
de
productie
en
het
aantal
rechten.
Zelfzuivelaars
in
stappen
verhogen
klinkt
logisch.
Je
zou
er
een
traject
aan
kunnen
koppelen
waarin
je
bekijkt
of
ze
hun
werkelijke
productie
toch
op
een
betrouwbare
manier
kunnen
aantonen,
en
dan
het
aantal
benodigde
fosfaatrechten
daarop
baseren.
Groeten

10.2.e

Van:

10.2.e

Verzonden:

dinsdag

2

juli

2019

08:48

Aan:

10.2.e

[@minlnv.nl](#)>

cc:

10.2.e

[@minlnv.nl](#)>;

10.2.e

[@minlnv.nl](#)>;

10.2.e

[@minlnv.nl](#)>;

10.2.e

[@minlnv.nl](#)>;

10.2.e

[@rvo.nl](#)>;

10.2.e

[@minezk.nl](#)>;

10.2.e

10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp:

Re:
gevolgen
actualisering
excretieforfaits
voor
fosfaatrechtenstelsel

Ha

10.2.e

Als
ik
hier
lees
dat
als
gevolg
van
deze
verhoging
de
fosfaatproductie
naar
verwachting
0,6
mln
kg
gaat
stijgen:
hoe
verklaren
we
dan
het
gat
wat
overblijft
tussen
het
aantal
rechten
in
de
markt
voor
melkvee

en
de
daadwerkelijke
productie?
Want
sector
zit
ongeveer
6
mln
kg
onder
plafond,
dan
verklaren
we
hiermee
maar
10%
van
het
'gat'.
Dat
gaat
m.i.
vragen
opleveren.
En
ik
zou
de
optie
om
het
forfait
voor
zelfzuivelaars
in
stappen
te
verhogen
willen
overwegen.
Voor
productie
boven
knikje
wordt

ook
dit
jaar
politiek
al
steeds
over
gesproken
en
van
die
bedrijven
weten
we
zeker
dat
ze
ook
zoveel
produceren.
Voor
zelfzuivelaars
zal
een
deel
mogelijk
(ver)
onder
dat
nieuwe
gemiddelde
produceren.
Dan
is
deze
verhoging
erg
stevig.
Als
deze
verhoging
in
één
keer
wordt
doorgevoerd
zal
dat

bij
een
deel
van
deze
groep
mogelijk
tot
financiële
problemen
leiden.
Mogelijk
maken
ze
dan
aanspraak
op
IDL
maar
ik
zou
die
route
willen
voorkomen.
Of
is
er
ook
nog
een
optie
mogelijk
dat
als
ze
zelf
aannemelijk
kunnen
aantonen
onder
dat
gemiddelde
te
produceren
dat
ze
dan

een
ander
forfait
toegewezen
krijgen?
Ben
benieuwd
hoe
jij
dit
ziet.
Groet,

10.2.e

Op
1
jul.
2019
om
22:58
heeft

10.2.e

10.2.e@minlnv.nl>

het
volgende
geschreven:

Hallo
allemaal,
Hierbij
een
nieuwe
versie
obv
input
van
10.2.e
Ik
heb
ook
teksten
ingevoegd
over
het
stikstofplafond
en
het
aantal
rechten
in

de
markt.
Ik
wacht
nog
op
een
nadere
onderbouwing
van
RVO
voor
de
cijfers.
Groeten

10.2.e

Van:

10.2.e

Verzonden:

maandag

1

juli

2019

00:30

Aan:

10.2.e

@minlnv.nl>;

10.2.e

@minlnv.nl>;

10.2.e

@minlnv.nl>;

10.2.e

@minlnv.nl>;

10.2.e

@rvo.nl>;

10.2.e

10.2.e

[redacted]

[redacted]

[redacted] [@minezk.nl](mailto:[redacted]@minezk.nl)>

CC:

10.2.e

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted] [@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>;

10.2.e

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted] [@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Onderwerp:

gevolgen

actualisering

excretieforfaits

voor

fosfaatrechtenstelsel

Hallo

allemaal,

Ik

heb

geprobeerd

op

een

rijtje

te

zetten

wat

de

mogelijke

gevolgen

zijn

van

de

actualisering

van

de

excretieforfaits

voor

het

fosfaatrechtenstelsel.

Op

het

eerste

gezicht

dacht

ik

dat

de

grootste
problemen
bij
de
zelfzuivelaars
zouden
zitten,
maar
obv
wat
(waarschijnlijk
veel
te
grove)
berekeningen
lijkt
het
risico
vooral
bij
de
uitbreiding
van
de
melkproductieklassen
(beter
bekend
als
"het
knikje
van
10.2.e
te
zitten.
De
meest
concrete
vragen
die
ik
nu
heb
zijn
voor
10.2.e
en
10.2.e
@10.2.e
kan
jij
de
berekeningen
die
ik
heb

gemaakt
beter
onderbouwen?
Ik
heb
nu
een
aantal
aannames
gedaan
die
misschien
onterecht
zijn
en
wellicht
dat
jullie
data
hebben
die
deze
inschattingen
preciezer
kunnen
maken.
[@10.2.e](#)

klopt
mijn
aanname
dat
melkveehouders
een
basis
hebben
om
een
juridische
procedure
te
starten
als
wij
ervoor
kiezen
om
de
melkproductieklassen
uit
te
breiden
en
de
gemiddelde

melkproductie
voor
zelfzuivelaars
te
verhogen?
Groeten
10.2.e
Team
Mest

.....
**Ministerie
van
Landbouw,
Natuur
en
Voedselkwaliteit
Directie
Plantaardige
Agroketens
en**

Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg
73
|
2594
AN
|
DEN
HAAG
Postbus
20401
|
2500
EK
|
DEN
HAAG

.....
M

06
10.2.e

E

10.2.e @minlnv.nl

<190701
Tekst
melkproductieklassen
en
zelfzuivelaars
(002).docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: opmerkingen nota van toelichting forfaits
Datum: donderdag 4 juli 2019 15:02:17
Bijlagen: [190703 nota van toelichting 10.2.e .docx](#)

Dag 10.2.e

Je hebt uiteraard weer helemaal gelijk!

In de bijlage je opmerking(en) verwerkt

@10.2.e wil je hier na je vakantie nog wel even naar kijken?

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 4 juli 2019 13:22
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: opmerkingen nota van toelichting forfaits

Dag 10.2.e en 10.2.e

Ik kom even terug op melkkoeien en kalfkoeien. De algemene omschrijving van kalfkoeien is dat het koeien zijn die een kalf dragen, dus drachtig zijn. In de omschrijving in de mestregelgeving is de term kalfkoeien gebruikt om aan te geven dat een melkveestapel op een bedrijf niet alleen bestaat uit melkgevende koeien, maar ook uit droogstaande koeien die drachtig zijn en binnen afzienbare tijd na de geboorte van het kalf weer een melkgevende koe worden. Om verwarring te voorkomen dat onder melkkoeien alleen melkgevende koeien moeten worden verstaan is de term kalfkoeien toegevoegd om te duiden dat het ook gaat om koeien in de melkveestapel die geen melk geven maar droogstaand zijn in afwachting van de geboorte van een kalf om dan weer melkgevend te zijn.

Daarom zou ik als volgt formuleren:

Diercategorie 100 betreft melk- en kalfkoeien. In deze categorie vallen koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd en worden gehouden voor de productie van melk die is bestemd voor menselijke consumptie of voor verwerking. Hieronder vallen zowel de melkgevende koeien (melkgevende melkkoeien) als de droogstaande melkkoeien (kalfkoeien). Daar melkkoeien niet alleen voor de productie van melk maar ook voor de verkoop van fokdieren kunnen worden gehouden, is in de omschrijving aangegeven dat de dieren ook voor de fokkerij kunnen worden gehouden.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 4 juli 2019 09:52
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: opmerkingen nota van toelichting forfaits

Dag 10.2.e en 10.2.e

Hierbij mijn opmerkingen en suggesties voor veranderingen.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 3 juli 2019 11:55

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: opmerkingen nota van toelichting forfaits

Goedemorgen,

Nav het voorstel van 10.2.e heb ik de opbouw van de nota van toelichting aangepast, en teksten geschoven.

Zie ook: T:\KD4\PAV\Mest en milieu\Mestbeleid\Dierrechten en forfaits\wijzigingsregeling

Mochten jullie hiervoor vanmiddag tijd hebben, is dat heel fijn.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 1 juli 2019 00:23

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: opmerkingen nota van toelichting

Hey 10.2.e

Hierbij mijn opmerkingen voor nu. Ik kom zo nog met een tekst over de gevolgen van de actualisering voor het fosfaatrechtenstelsel. Dat zal ik gelijk breder verspreiden om zo snel mogelijk die tekst rond te krijgen.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 06 10.2.e
E 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 48SO fosfaatrechten - reactie op opmerkingen MLNV
Datum: donderdag 4 juli 2019 16:29:24
Bijlagen: [Scan_20190703_131215_MFP-134210.2.e.pdf](#)
[SO - opmerkingen minister verwerkt.docx](#)
[Memo MLNV bij aanpassing antwoorden SO fosfaatrechten.docx](#)

Hoi 10.2.e

Zie bijgaand de aangepaste antwoorden voor het SO fosfaatrechten, nav het commentaar van de minister. Ook is een kort memo ter toelichting bijgevoegd. Leg jij dit weer voor aan de minister? Dank!

Groeten,
10.2.e

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Vraag: hoeveel rechten ligt er nu sinds 1/1/2013
afgeroemd en hoe ver zitten we nu van het
plafond aan rechten vandeau?

nota

Begeleidende nota bij SO fosfaatrechten

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

T 06 10.2.e

5.1.2.e minlnv.nl

Datum

27 juni 2019

Kenmerk

DGA / 19156633

Bhm: 19148986**Bijlage(n)**

26 opmerkingen
op bij antwoorden. Graag
aanpassen.

Parafenroute

10.2.e

PAV, 10.2.e
10.2.e

WJZ, 10.2.e

BPZ

10.2.e

10.2.e

Aanleiding

Hierbij de antwoorden op de vragen van het Schriftelijk Overleg die zijn ingediend door VVD, CDA, D66, GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren en SGP die naar aanleiding van de stand van zaken brief fosfaatrechten d.d. 24 mei jl. zijn gesteld.

Advies

U kunt de brief ondertekenen.

Kernpunten

- Tijdens het wetgevingsoverleg 29 mei jl. is toegezegd dat de fosfaatrechtenmarkt in den brede wordt gemonitord en dat ook inzichtelijk wordt gemaakt hoeveel fosfaatrechten zich bevinden bij melkvee resp. vleesvee. Om dit te realiseren worden deze zomer overleggen met de RVO, WUR en het CBS gepland om te komen tot een afgestemde uniforme manier waarop RVO dit inzichtelijk kan maken.
- Dit inzicht is ook van belang voor de gesprekken die worden gevoerd met DG COMP. DG COMP maant Nederland het aantal fosfaatrechten onder het productieplafond te brengen. Om dit te bereiken is het afromingspercentage bij overdracht van fosfaatrechten verhoogd. Wij houden vast aan de lijn dat slechts de rechten in bezit van de melkveehouderij onder het sectorale plafond moeten worden gebracht en dat de rechten die zich bevinden in de vleesveehouderij buiten beschouwing kunnen worden gelaten. EC is nog niet officieel akkoord met deze lijn.

Ontvangen BPZ

Aan
Minister LNV

Directoraat-generaal Agro

Behandeld door
10.2.e

Datum
4 juli 2019

Kenmerk
DGA / 19169061

Kopie aan

memo

SO fosfaatrechten

Bijlage(n)

De opmerkingen bij de antwoorden op de schriftelijke vragen zijn verwerkt. Hierbij geven we nog antwoord op uw vragen en opmerkingen:

Afroming

- In 2019 is tot nu toe 94.599 kg fosfaat afgeroomd.

Aantal rechten

- Het totaal aantal rechten (min afroming) betreft nu 85,8 miljoen kg. Ca. 460.000 kg fosfaat wordt benut door vleesvee, ca. 85,3 miljoen kg fosfaat wordt benut door melkvee. Dit betekent dat we in 2019 nog ruim 400.000 kg fosfaat moeten afromen.
- Hierbij de opmerking dat de inschatting van 460.000 kg fosfaat benut door vleesvee in samenwerking met de WUR en het CBS nader wordt gespecificeerd. Dit overleg staat gepland op 6 augustus.

Fosfaatbank

- Mbt de toezegging om te bekijken of we de definitie van jonge landbouwers voor wat betreft de fosfaatbank aan kunnen passen, gaf u aan dat de kans bestaat dat we de discussie mbt de fosfaatbank weer openbreken. De regeling moet echter sowieso aangepast worden vanwege twee aangenomen moties. Het punt van de jonge boeren zullen we bij die wijziging meenemen.

Prijs fosfaatrechten

- Mbt de vraag om de gemiddelde prijs van fosfaatrechten te publiceren. Wij hebben geen inzicht in de prijs die wordt betaald voor fosfaatrechten of voor private diensten. Een verplichte opgave van de (betaalde) prijs door landbouwer lijkt niet wenselijk, omdat dit niet kan worden gecontroleerd.
- In de enquête wordt wel gevraagd naar de prijs. Daarnaast geven private partijen wel inzicht in de (aanbod) prijzen. Bijvoorbeeld quotum.nu.

Bioboeren

- 10.2.e heeft het ontheffingsverzoek van de stichting SOS Bioboeren op 4 juni jl. aangenomen, maar hierbij is niets toegezegd zoals wordt gesuggereerd door GroenLinks.

Verdere verhoging afroming

- Mbt de vraag of de effecten van een verdere verhoging van het afromingspercentage kunnen worden onderzocht. U gaf hierbij aan dat u verwacht dat een verdere ophoging van het afromingspercentage de handel in fosfaatrechten stil zal leggen.
- In de Kamerbrief van 28 mei jl. staat: "Indien blijkt dat het afromingspercentage van 20% onvoldoende zoden aan de dijk zet zal ik overwegen het afromingspercentage in het najaar van 2019 verder te verhogen." Wij zijn ons terdege bewust van het mogelijke effect op de handel zoals door u benoemd, maar adviseren dit in de beantwoording niet op te nemen omdat het op gespannen voet staat met de eerdere brief.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
Datum: dinsdag 9 juli 2019 13:24:08
Bijlagen: [Stikstof- en fosfaatgehalte van dunne konijnenmest \(code 91\).docx](#)

Hoi 10.2.e
 Ik ontvang zojuist de bijgevoegde resultaten, ik moet er nog naar kijken.
 Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 9 juli 2019 11:01
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Hierbij stuur ik de resultaten van het onderzoek naar de stikstof- en fosfaatgehalten van dunne konijnenmest en mijn advies betreffende forfaitaire stikstof- en fosfaatgehalten. Ik hoor graag of dit voldoende is en aansluit bij je verwachtingen.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: donderdag 21 maart 2019 9:15
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e
 10.2.e van LTO is zojuist geïnformeerd over dit project.
 Hij kan worden benaderd: 06 10.2.e
 En 10.2.e kan ook worden benaderd, hij is 10.2.e van
 hem heb ik alleen een emailadres: 10.2.e @gmail.com zie ik nu.
 Vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 17:05
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
 Beste 10.2.e

Ja ik ga standaard aan de veilige kant zitten om administratief gedoe te voorkomen.
 Als alles soepel verloopt dan kunnen we vanaf goedkeuring een doorlooptijd van 2,5 maanden aanhouden. Ik moet daarbij wel de medewerking krijgen van de 10.2.e
 . Met deze mannen wil ik zo snel mogelijk een afspraak maken. Zou je de contactgegevens kunnen sturen?
 Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>
Sent: dinsdag 19 maart 2019 16:01
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Ik zit nog even met de oplevertermijn, volgens mij hebben we het over 2,5 maand gehad. Is 31 december 2019 voor interne afwikkeling nodig?

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 15:43

Aan: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@minez.nl>

Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hallo 10.2.e

Ik ga akkoord.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Sent: dinsdag 19 maart 2019 15:42

To: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Subject: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e en 10.2.e

Hierbij het projectplan konijnenmest. Als jullie het hiermee eens zijn dank an het verder de molen in.

Groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: wijziging Urm (actualisatie excretieforfaits)
Datum: dinsdag 9 juli 2019 15:11:02

Hoi 10.2.e en de rest

Punt van 10.2.e mbt diercategorieën lijkt me terecht (om niet over kalveren te spreken bij 121 en 122)!

Of witvleeskalveren als staldier moeten worden gezien kunnen we volgens mij het beste aan de CDM vragen

Verder begrijp ik niet waarom we nu een aparte categorie hebben voor droogstaande melkkoeien 100. Deze vallen toch gewoon onder de "normale" 100. Ook hoeft de categorie zelfzuivelaars toch niet in de tabel te worden opgenomen? Deze uitzondering bestaat op artikel 74 lid 4. En zelfzuivelaars hebben toch niet alleen maar categorie 100 dieren?

De opmerkingen van 10.2.e in de toelichting mbt de diercategorieën had ik al verwerkt!

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 9 juli 2019 14:48
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: wijziging Urm (actualisatie excretieforfaits)

Hoi allemaal,

Ik moest onverwacht naar huis vanmiddag en zit nu in de trein. Bijgaand de regeling voor zover ik gekomen ben. Ik heb regeling in een smartdoc gezet en een juridische check van de bepalingen gedaan. Bijlagen zoals gewijzigd door 10.2.e moet ik nog verder checken, toelichting (mn onderdeel omschrijving diercategorieën) moet ik ook nog checken. Hopelijk kan ik er later vandaag nog mee verder maar dit is hoever ik nu ben. @10.2.e stem jij jou opmerkingen tav de omschrijvingen van bepaalde diercategorieën allereerst af met 10.2.e?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: stand van zaken excretieforfaits
Datum: woensdag 10 juli 2019 11:35:54

Hoi 10.2.e

Ik probeerde je zojuist te bellen om je bij te praten over de stand van zaken mbt de excretieforfaits.

We hopen zsm uitsluitel te krijgen van de Minister om de consultatie te starten, en we zetten in op as maandag 15 juli. Daarbij zullen wij het conceptadvies van de CDM en de studie van het CBS uploaden bij de ontwerperegeling.

Op dit moment dus nog een definitief uitsluitel. Zodat ik meer weet, informeer ik je.

Nu we in de afronding zijn overwegen we een aanvullend advies aan de CDM te vragen over de actualisatie van de mestopslagcapaciteit en de actualisatie van de tabellen III en IV uit Bijlage D. Daarover, en over het tijdpad, wilde ik het ook hebben.

Ik ben vanmiddag afwezig, en morgen weer aanwezig.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Stikstofverlies uit dierlijke mest op basis van
Datum: donderdag 11 juli 2019 12:12:57
Bijlagen: [image001.png](#)

Hallo 10.2.e

Dit is concept en blijf concept gedurende consultatie (om eventueel commentaar te kunnen verwerken). De werkgroep NEMA gaat er ook nog naar kijken.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: donderdag 11 juli 2019 10:55
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
Subject: RE: Stikstofverlies uit dierlijke mest op basis van

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Is dit rapport inmiddels definitief, of ook concept?
 Dit ivm de duiding bij de consultatie, en in de nota van toelichting bij de regeling.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 26 juni 2019 16:41
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;
 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;
 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: Stikstofverlies uit dierlijke mest op basis van
Urgentie: Hoog

Beste 10.2.e en collega's,

Hierbij het concept rapport "Stikstofverlies uit dierlijke mest op basis van het verschil in stikstof/fosfaatverhouding bij excretie en bij mestafvoer" dat gebruikt wordt om de forfaits voor stikstofcorrecties vast te stellen.

Zoals mondeling aangegeven, zijn er soms grote verschillen tussen de berekende N-verliezen op basis N/P-verhouding in excretie en mest en op basis van de NEMA-emissiefactoren. Dit geldt met name voor vaste mestsystemen, maar ook voor emissie-arme stallen. Dit kan tot discussie leiden over effectiviteit van emissie-arme stallen. Ik neem aan dat jullie je dit realiseren als dit rapport ter inzage wordt gelegd ivm. de forfaits.

Aanstaande maandag gaan we dit rapport ook in NEMA bespreken. Ik zal de volgende opties op tafel leggen:

Wat zijn de opties voor NEMA:

We doen niets met het rapport, want het zijn geen emissiemetingen

- We gaan NEMA aanpassen. Opties:
  - NEMA NH₃, N₂O en NO_x emissiefactoren zoals nu. Resterend verschil in N-verlies tussen NEMA en de N/P-berekening wordt verondersteld N₂ te zijn
  - NEMA NH₃, N₂O, NO_x en N₂ emissiefactoren zoals nu. Resterend verschil is “onbekend N-verlies”; wordt wel meegerekend (voor mesttoediening)
  - Startpunt zijn huidige emissiefactoren in NEMA voor NH₃, N₂O, NO_x en N₂. Resterend verschil in N-verlies wordt met NH₃, N₂O, NO_x en N₂ opgevuld met dezelfde verhouding als tussen de emissiefactoren.
- Idem als tweede bullet, maar dan alleen voor systemen waarin het verlies op basis van de N/P-berekening minimaal een bepaalde % afwijkt van NEMA (dus systemen met “kleine” verschillen laten we zo als het is)
- Andere opties?

Naast wetenschappelijke evaluatie ook nagaan wat mogelijk is binnen de spelregels van emissieregistratie. Bijvoorbeeld: we gebruiken N₂O emissiefactoren van IPCC. Die kunnen we niet zomaar aanpassen

Groeten

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

10.2.e @wur.nl
www.wur.nl/environmental-research

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: consultatie excretieforfaits start morgen
Datum: dinsdag 16 juli 2019 10:41:25
Bijlagen: [Concept CBS studie Verschillen tussen berekende en gemeten verhoudingen tussen stikstof en fosfaat in mest 201906.pdf](#)
[concept CDM adviesWOT-technical report 152 juni 2019.pdf](#)
[image001.png](#)

Beste allen,

De consultatie van de ontwerpregeling voor de actualisatie van de excretieforfaits zal morgen starten en duren t/m 14 augustus as.
 Voor de dubbelcheck: de bijgevoegde bestanden zijn toegevoegd aan internetconsultatie.nl.
 Mocht dit niet kloppen, hoor ik dit graag per ommegaande!

Dank alvast,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 26 juni 2019 16:41
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>;
 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>;
 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: Stikstofverlies uit dierlijke mest op basis van

Urgentie: Hoog

Beste 10.2.e en collega's,

Hierbij het concept rapport "Stikstofverlies uit dierlijke mest op basis van het verschil in stikstof/fosfaatverhouding bij excretie en bij mestafvoer" dat gebruikt wordt om de forfaiten voor stikstofcorrecties vast te stellen.

Zoals mondeling aangegeven, zijn er soms grote verschillen tussen de berekende N-verliezen op basis N/P-verhouding in excretie en mest en op basis van de NEMA-emissiefactoren. Dit geldt met name voor vaste mestsystemen, maar ook voor emissie-arme stallen. Dit kan tot discussie leiden over effectiviteit van emissie-arme stallen. Ik neem aan dat jullie je dit realiseren als dit rapport ter inzage wordt gelegd ivm. de forfaiten.

Aanstaande maandag gaan we dit rapport ook in NEMA bespreken. Ik zal de volgende opties op tafel leggen:

Wat zijn de opties voor NEMA:

- We doen niets met het rapport, want het zijn geen emissiemetingen
- We gaan NEMA aanpassen. Opties:
  - NEMA NH₃, N₂O en NO_x emissiefactoren zoals nu. Resterend verschil in N-verlies tussen NEMA en de N/P-berekening wordt verondersteld N₂ te zijn
  - NEMA NH₃, N₂O, NO_x en N₂ emissiefactoren zoals nu. Resterend verschil is "onbekend N-verlies"; wordt wel meegerekend (voor mesttoediening)
  - Startpunt zijn huidige emissiefactoren in NEMA voor NH₃, N₂O, NO_x en N₂. Resterend verschil in N-verlies wordt met NH₃, N₂O, NO_x en N₂ opgevuld met dezelfde verhouding als tussen de emissiefactoren.

- Idem als tweede bullet, maar dan alleen voor systemen waarin het verlies op basis van de N/P-berekening minimaal een bepaalde % afwijkt van NEMA (dus systemen met “kleine” verschillen laten we zo als het is)
- Andere opties?

Naast wetenschappelijke evaluatie ook nagaan wat mogelijk is binnen de spelregels van emissieregistratie. Bijvoorbeeld: we gebruiken N₂O emissiefactoren van IPCC. Die kunnen we niet zomaar aanpassen

Groeten

10.2.e

10.2.e

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room C.217
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. 10.2.e

10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)
www.wur.nl/environmental-research

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @wur.nl
Onderwerp: FW: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
Datum: woensdag 24 juli 2019 11:05:02
Bijlagen: [Stikstof- en fosfaatgehalte van dunne konijnenmest \(code 91\)](#) 10.2.e .docx

---

Hoi 10.2.e

Dank voor je snelle reactie. Hierbij onze reactie daarop.

Hoe werkt het definitief maken van dit advies en aansluitend de openbaarmaking? Wij zouden graag nog even willen wachten met de openbaarmaking, omdat we nog moeten bespreken of, hoe en wanneer we dit gaan overnemen. Is het mogelijk hierover contact te houden en dat wij bericht geven wanneer we hierover meer duidelijkheid hebben?

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 23 juli 2019 17:11
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hallo 10.2.e

Hierbij het document waarin de opmerkingen van 10.2.e verwerkt en de vragen zijn toegelicht.

Ik maar weten of dit volstaat of nog aanvullingen behoeft.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: dinsdag 23 juli 2019 11:51
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hoi 10.2.e

Het advies sluit aan bij onze verwachtingen.

In het advies lezen we terug waarom monsters 6a buiten beschouwing wordt gelaten (monstername oude giertank), maar een dergelijke toelichting vinden we niet terug bij het buiten beschouwing laten van de monsters van bedrijven 1 en 4. Kan dit nog worden toegevoegd? In het advies nog aanvullende opmerkingen en vragen.

Vriendelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 9 juli 2019 11:01
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Hierbij stuur ik de resultaten van het onderzoek naar de stikstof- en fosfaatgehalten van dunne konijnenmest en mijn advies betreffende forfaitaire stikstof- en fosfaatgehalten. Ik hoor graag of dit voldoende is en aansluit bij je verwachtingen.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e <@minez.nl>
Sent: donderdag 21 maart 2019 9:15
To: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>
Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

10.2.e van LTO is zojuist geïnformeerd over dit project.

Hij kan worden benaderd: 06 10.2.e

En 10.2.e kan ook worden benaderd, hij is 10.2.e van hem heb ik alleen een emailadres: 10.2.e <@gmail.com> zie ik nu.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 17:05
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
Beste 10.2.e

Ja ik ga standaard aan de veilige kant zitten om administratief gedoe te voorkomen.

Als alles soepel verloopt dan kunnen we vanaf goedkeuring een doorlooptijd van 2,5 maanden aanhouden. Ik moet daarbij wel de medewerking krijgen van de 10.2.e

. Met deze mannen wil ik zo snel mogelijk een afspraak maken. Zou je de contactgegevens kunnen sturen?

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e <@minez.nl>
Sent: dinsdag 19 maart 2019 16:01
To: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>
Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
Beste 10.2.e

Ik zit nog even met de oplevertermijn, volgens mij hebben we het over 2,5 maand gehad. Is 31 december 2019 voor interne afwikkeling nodig?

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <@wur.nl>
Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 15:43
Aan: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@minez.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hallo 10.2.e

Ik ga akkoord.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <@wur.nl>
Sent: dinsdag 19 maart 2019 15:42
To: 10.2.e <@minez.nl>; 10.2.e <@wur.nl>
Subject: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
Beste 10.2.e en 10.2.e

Hierbij het projectplan konijnenmest. Als julie het hiermee eens zijn dank an het verder de molen in.

Groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
Datum: woensdag 24 juli 2019 11:05:16

Hoi 10.2.e

Dank en gedaan.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 24 juli 2019 11:00
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Dag 10.2.e

Ik heb in het document over konijnengier nog wat toegevoegd. Stuur jij dit door naar 10.2.e

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 24 juli 2019 10:46
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: FW: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hoi 10.2.e

10.2.e heeft jouw opmerkingen al verwerkt of erop gereageerd.
 Ik zal vragen of hij deze nog even wil aanhouden qua openbaar maken, en dan zouden we moeten kijken of deze meekan in de verwerking van de consultaties van de forfaits ivm de notificatie die moet worden doorlopen.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 23 juli 2019 17:11
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hallo 10.2.e

Hierbij het document waarin de opmerkingen van 10.2.e verwerkt en de vragen zijn toegelicht.
 Ik maar weten of dit volstaat of nog aanvullingen behoeft.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: dinsdag 23 juli 2019 11:51
To: 10.2.e @wur.nl>

Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hoi 10.2.e

Het advies sluit aan bij onze verwachtingen.

In het advies lezen we terug waarom monsters 6a buiten beschouwing wordt gelaten (monstername oude giertank), maar een dergelijke toelichting vinden we niet terug bij het buiten beschouwing laten van de monsters van bedrijven 1 en 4. Kan dit nog worden toegevoegd? In het advies nog aanvullende opmerkingen en vragen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: dinsdag 9 juli 2019 11:01

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Hierbij stuur ik de resultaten van het onderzoek naar de stikstof- en fosfaatgehalten van dunne konijnenmest en mijn advies betreffende forfaitaire stikstof- en fosfaatgehalten. Ik hoor graag of dit voldoende is en aansluit bij je verwachtingen.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: donderdag 21 maart 2019 9:15

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

10.2.e van LTO is zojuist geïnformeerd over dit project.

Hij kan worden benaderd: 10.2.e

En 10.2.e kan ook worden benaderd, hij is 10.2.e van hem heb ik alleen een emailadres: 10.2.e zie ik nu.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 17:05

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Ja ik ga standaard aan de veilige kant zitten om administratief gedoe te voorkomen.

Als alles soepel verloopt dan kunnen we vanaf goedkeuring een doorlooptijd van 2,5 maanden aanhouden. Ik moet daarbij wel de medewerking krijgen van de 10.2.e

. Met deze mannen wil ik zo snel mogelijk een afspraak maken. Zou je de contactgegevens kunnen sturen?

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl>

Sent: dinsdag 19 maart 2019 16:01

To: 10.2.e @wur.nl; 10.2.e @wur.nl>

Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Ik zit nog even met de oplevertermijn, volgens mij hebben we het over 2,5 maand gehad. Is 31 december 2019 voor interne afwikkeling nodig?

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 15:43

Aan: 10.2.e @wur.nl; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hallo 10.2.e

Ik ga akkoord.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @wur.nl>

Sent: dinsdag 19 maart 2019 15:42

To: 10.2.e @minez.nl; 10.2.e @wur.nl>

Subject: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e en 10.2.e

Hierbij het projectplan konijnenmest. Als jullie het hiermee eens zijn dank aan het verder de molen in.

Groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 50RE: korte terugkoppeling gesprek LTO excretieforfaits
Datum: donderdag 25 juli 2019 17:11:35

Hoi 10.2.e

Bedankt voor de terugkoppeling. Het blijft toch bijzonder dat LTO zo negatief is terwijl de sector juist een actualisering wilde. Ik vraag me af of dit nu breed gedragen kritiek is of dat die toch vooral komt van de intensieve / hoogproductieve bedrijven die last gaan krijgen van de actualisering (wat ook het uitdrukkelijk doel is van 10.2.e). Ik ben het met jullie eens dat we heel duidelijk moeten zijn in waar deze actualisering nu wel en niet over gaat. Bijvoorbeeld de wens vanuit de pluimveehouderij gaat deze actualisering voorbij, lijkt me. Ook eens om LTO te koppelen aan de CDM aangezien wij zelf niet de techniek achter hun advies kunnen doorgronden. Dat moet dan wel nog binnen de consultatieperiode gebeuren lijkt me, maar zo te lezen koersen jullie daar ook op.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 25 juli 2019 16:43

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>

Onderwerp: korte terugkoppeling gesprek LTO excretieforfaits

Beste allen,

Hierbij een korte terugkoppeling van het overleg met 10.2.e en 10.2.e van LTO vanmiddag over de excretieforfaits:

Ten algemene:

- Veel negatieve beroering binnen LTO over de start van de consultatie. De gevolgen van de voorgestelde wijzigingen leiden tot veel vragen en negatieve opmerkingen (ook over LNV) bij LTO en daardoor wordt er minder draagvlak door LTO ervaren voor een aanpassing.
- LTO had graag vooraf betrokken willen zijn bij de totstandkoming van het advies, zodat input gegeven had kunnen worden op de onderliggende aannames en rekenregels.
- De consultatie is middenin de vakantieperiode gestart, had dit niet anders gekund?

Toegelicht dat de te doorlopen notificatieprocedure bij de EC en de toezeggingen van begin september aan beide Kamers maken dat de consultatie alleen maar nu kan zijn. Daarbij kan de Minister kan altijd besluiten onderdelen per 1 januari 2020 in werking te laten treden.

Afgesproken dat in augustus workshops worden georganiseerd door LNV met CDM en LTO-leden (beperkt) over de onderliggende aannames voor de sectoren vleesvee, rosé, geiten en melkvee. Mogelijk ook voor varkens.

Met 10.2.e net besproken dat het voor de brief aan beide Kamers goed zou zijn nogmaals uit te leggen wat de forfaiten inhouden, en dat het ziet op het gemiddelde.

Hieronder alvast de eerste inhoudelijke opmerkingen van LTO.

Groet,

10.2.e

Inhoudelijk:

- Vleeskalveren/rosé: in afgelopen technische overleggen is gevraagd of nadere onderbouwing kon worden geleverd. Dit is niet gebeurd. Mensen willen kunnen narekenen, maar de rekenregels zijn niet duidelijk.
 Vraag van LTO of de rekenregels toegankelijk zijn.
- Vleesvee jongvee wordt anders gevoerd en heeft andere maagontwikkeling dan melkvee jongvee. LTO komt in consultatie met voorstel voor omschrijving.
- Schapen: graag nadere toelichting in CDM advies waarom er geen aanleiding was forfaiten aan te passen.
- Geiten: gedachte leeft bij sector dat er bijstelling naar beneden ipv naar boven zou zijn.

Traject met LTO/geit via CDM met WUR/10.2.e was gestart om tot betere onderbouwing te komen, dat is blijkbaar gestrand.

- Varkens: POV zal reageren.
- Pluimvee: opmerking ziet op rechten. Voor ouderdieren van vleesrassen (inclusief grootouderdieren) vanaf ca. 19 weken zou ander forfait moeten gelden, omdat forfait lager zou zijn. Dit vergt eerst aanpassing van de Meststoffenwet (Bijlage II – Kippen onder 4.) en daarna van Bijlage D.
- Biologisch: reactie komt via Biohuis.
- Zelfzuivelaars: vraag hoe de besluitvorming daarover eruit gaat zien ook mbt fosfaatrechten?
- Hoog productief: eveneens de vraag hoe de besluitvorming daarover eruit gaat zien, en wat dat betekent voor de fosfaatrechten.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: rekenregels + aannames excretieforfaits
Datum: vrijdag 26 juli 2019 11:47:57

Hallo allemaal,

Ik zou 26 augustus in de ochtend kunnen (13.30 bestuurlijk overleg fosfaatrechten in Den Haag), 27 augustus kan ik nog de hele dag.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 26 juli 2019 10:15
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: rekenregels + aannames excretieforfaits

Goedemorgen,

Dank voor jullie snelle reacties.

We komen terug op de data, maar de week van 20/8 zou ook kunnen. En anders evt. 26 of 27/8 (stel ik voor zonder afstemming met 10.2.e en 10.2.e)

De punten waarop wij de meeste inhoudelijke reacties verwachten zijn:

- Rosékalveren: met welke rantsoenopbouw, begin- en eindgewicht is gerekend?
- Voor de melkproductie is van melkvee is uitgegaan van een lineaire productie, kan dit voor fosfaat wel lineair worden doorgetrokken?
- Vleesvee:
  - met welke rantsoenopbouw, begin- en eindgewicht is gerekend?
  - 1 jaar en ouder wordt gelijkgesteld aan jongvee van 1-2 jaar, klopt dat wel?

groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: vrijdag 26 juli 2019 08:51
Aan: Velthof, 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: rekenregels + aannames excretieforfaits

Beste 10.2.e 10.2.e

Voor mij OK wat betreft varkens (niet-herkauwers) als dit gewenst is.

10.2.e is net op vakantie. De out-of-office van 10.2.e loopt tot 20/8 en hem hebben we echt nodig voor de herkauwers. In zijn agenda staan afspraken, maar ik kan niet zien

welke en of hij zich vrij kan maken in de week van 20/8. Ik heb geprobeerd hem te bellen en een bericht ingesproken met de vraag of hij toch even op de mail wil reageren, maar ik weet niet of hij zijn voicemail beluisterd.

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e <@wur.nl>
Sent: vrijdag 26 juli 2019 08:11
To: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@cbs.nl>; 10.2.e <@wur.nl>
Cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>
Subject: RE: rekenregels + aannames excretieforfaits

Ook even naar 10.2.e die mogelijk in de week van 12 augustus aanwezig is.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e <@minlnv.nl>
Sent: vrijdag 26 juli 2019 7:58
To: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@cbs.nl>
Cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@wur.nl>
Subject: rekenregels + aannames excretieforfaits

Beste 10.2.e 10.2.e en 10.2.e

We hebben gisteren gesproken met LTO over de voorgestelde actualisatie van de excretieforfaits. Zoals jullie wellicht wel hebben meegekregen leidt dit tot behoorlijk wat reacties, en ook onrust. LTO gaf aan dat er vanuit de achterban veel vragen zijn over de onderliggende rekenregels en aannames bij de voorgestelde forfeits.

Om deze onrust enigszins weg te nemen is het voorstel in augustus workshops te organiseren voor vleesvee, rosékalveren, melkvee en geiten. Mogelijk ook voor varkens. De idee is een sessie van max. 1,5u per onderwerp (verdeeld over 2 dagdelen) waarbij LNV een toelichting zal geven op het waarom van de forfeits, en waarbij vanuit jullie een toelichting wordt gegeven op de onderliggende aannames. Wat ons betreft gaat dat niet op het niveau van de rekenregels zelf. LTO zal zorg dragen voor een kleine groep van afgevaardigden per onderwerp. Vanuit LNV zullen in ieder geval 10.2.e en 10.2.e aanwezig zijn.

We begrijpen dat het kort dag is, en dat deze workshops in de vakantieperiode vallen. Omdat de procedure die aansluitend moet worden gevolgd begin september moet starten hebben we helaas niet veel ruimte.

Onze vraag is of jullie bereid zijn aan deze workshops deel te nemen. En zo ja, of jullie beschikbaar zijn op: 13, 15, 20 of 23 augustus. Evt. andere optie zou ook 12 augustus kunnen zijn.

Tot slot, nog een laatste vraag. Is het mogelijk dat wij wel kunnen beschikken over de onderliggende rekenregels? De consultatie zal ook tot reacties leiden waarbij we zullen moeten vergelijken op welke onderdelen wijzigingen in de aannames hebben plaatsgevonden.

We horen graag van jullie!

Dank alvast,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rekenregels + aannames excretieforfaits
Datum: woensdag 31 juli 2019 08:34:25

Hallo 10.2.e

Als ik de vragen zie die gesteld zijn (vleesvee, melkvee), dan zijn dit vragen die 10.2.e en 10.2.e kunnen beantwoorden.

De enige kanttekening die ik zou willen maken bij de forfaitaire berekening van vleesstieren is dat de WUM eind juni besloten heeft om de uitgangspunten van de CDM-werkgroep niet heeft gevolgd omdat uit gegevens van het Bedrijven InformatieNet (BIN) van Wageningen Economic Research blijkt dat het niet uitsluitend om luxe vleesrassen gaat maar ook om kruislingen. En de stieren worden niet allemaal geïmporteerd als broutard maar komen ook van Nederlandse zoogkoeien.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: dinsdag 30 juli 2019 17:03
Aan: 10.2.e @cbs.nl>
Onderwerp: RE: rekenregels + aannames excretieforfaits

Hoi 10.2.e

Dank voor je bericht,
 Is er voor evt vragen bij de onderbouwing van jouw kant een vervanger? Of kan de werkgroep dit oppakken?

Dank alvast,
 10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: dinsdag 30 juli 2019 09:05
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: RE: rekenregels + aannames excretieforfaits

Beste 10.2.e

Op de genoemde data ben ik met vakantie (t/m eerste week september).

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: vrijdag 26 juli 2019 07:58
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: rekenregels + aannames excretieforfaits

Beste 10.2.e 10.2.e en 10.2.e

We hebben gisteren gesproken met LTO over de voorgestelde actualisatie van de excretieforfaits. Zoals jullie wellicht wel hebben meegekregen leidt dit tot behoorlijk wat reacties, en ook onrust. LTO gaf aan dat er vanuit de achterban veel vragen zijn over de onderliggende rekenregels en aannames bij de voorgestelde forfeits.

Om deze onrust enigszins weg te nemen is het voorstel in augustus workshops te organiseren voor vleesvee, rosékalveren, melkvee en geiten. Mogelijk ook voor varkens. De idee is een sessie van max. 1,5u per onderwerp (verdeeld over 2 dagdelen) waarbij LNV een toelichting zal geven op het waarom van de forfeits, en waarbij vanuit jullie een toelichting wordt gegeven op de onderliggende aannames. Wat ons betreft gaat dat niet op het niveau van de rekenregels zelf. LTO zal zorg dragen voor een kleine groep van afgevaardigden per onderwerp. Vanuit LNV zullen in ieder geval 10.2.e en 10.2.e aanwezig zijn.

We begrijpen dat het kort dag is, en dat deze workshops in de vakantieperiode vallen. Omdat de procedure die aansluitend moet worden gevolgd begin september moet starten hebben we helaas niet veel ruimte.

Onze vraag is of jullie bereid zijn aan deze workshops deel te nemen. En zo ja, of jullie beschikbaar zijn op: 13, 15, 20 of 23 augustus. Evt. andere optie zou ook 12 augustus kunnen zijn.

Tot slot, nog een laatste vraag. Is het mogelijk dat wij wel kunnen beschikken over de onderliggende rekenregels? De consultatie zal ook tot reacties leiden waarbij we zullen moeten vergelijken op welke onderdelen wijzigingen in de aannames hebben plaatsgevonden.

We horen graag van jullie!

Dank alvast,
10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits
Datum: donderdag 1 augustus 2019 14:23:00

Hoi 10.2.e

Het is inderdaad wel handig te weten wat er speelt, en dat het elkaar niet tegenspreekt.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 1 augustus 2019 10:04
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Ja, zeker. Mesdagfonds weet altijd wel een onderzoeker te vinden die een eigen blik heeft op bepaalde zaken.

Ik zal 10.2.e eens vragen, want kans is groot dat dit onderzoek bij Livestock Research plaats vindt.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: donderdag 1 augustus 2019 9:54
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Hoi 10.2.e

Nu word ik nog nieuwsgieriger!

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 1 augustus 2019 09:50
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Ik ken het onderzoek dat gefinancierd wordt door het Mesdagfonds niet.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>
Sent: woensdag 31 juli 2019 15:53
To: 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>
Cc: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>
Subject: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Goedemiddag,

De eerste reacties op de voorgestelde excretieforfaits zijn ontvangen. Graag leggen we de volgende vragen alvast aan jullie voor.

- Ten aanzien van vleeskuiken/kalkoen is door een partij aangegeven dat bij de bepaling van het forfait geen rekening is gehouden met fytase, omdat fytase bij proeven in het verleden niet zou zijn toegepast. Er wordt gesteld dat dit wel invloed zou hebben op het fosfaatforfait. De betreffende zienswijze is -vertrouwelijk- bijgesloten.
Zegt dit jullie iets?
- Het Mesdagfonds geeft aan dat de WUR een opdracht heeft gekregen op de excretie van melkvee te onderzoeken en op basis van de laatst beschikbare praktijkgegevens in beeld te brengen. Zegt dit onderzoek jullie iets? Klopt mijn aanname dat de uitkomsten van dit onderzoek (aardig) overeen zullen komen met het concept CDM advies?

Dank alvast,
10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: zelfzuivelaars
Datum: dinsdag 6 augustus 2019 09:12:43

Hallo,
 Willen we nu alleen iets regelen voor de zelfzuivelaars of willen we breder kijken naar het inwinnen van de melkproductie op alle bedrijven.
 Het lijkt mij goed om de consequenties hiervan eens goed met elkaar door te spreken.
 Zie ook mijn reactie in het rood in de mail hieronder.
 Met vriendelijke groeten,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Afdeling Europese Uitvoeringskaders

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van EZ

Mandemaat 3 | Assen

M 06 10.2.e

10.2.e @rvo.nl

aanwezig: ma, di, do en vr

afwezig: wo

Van: 10.2.e)

Verzonden: vrijdag 19 juli 2019 10:19

Aan: 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e rdsij@rvo.nl>;

10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Ha 10.2.e

Fijn dat je hier mee bezig bent! Het klopt dat we met twee dingen bezig zijn:

1. De wijziging van de Urm moet begin sep klaar zijn. Wenselijk is om de gemiddelde melkproductie voor zelfzuivelaars te schrappen. De boeren die van dit gemiddelde gebruik maakte moeten dan bij RVO kenbaar maken wat hun gemiddelde melkproductie is. Dit kunnen de gegevens van een melkrobot zijn en als er geen robot is een eigen berekening die naar waarheid is opgemaakt. Een standaard digitaal formulier lijkt mij hiervoor praktisch, kan RVO hier een voorzet voor doen deze zomer? Aangezien het een beperkte groep is kan steekproefsgewijs nadere onderbouwing worden opgevraagd of kan het bedrijf zelfs worden bezocht. De juridische risico's bekijkt 10.2.e En @10.2.e
 10.2.e Moeten we in de regeling vastleggen wanneer en wie en wat dan moet worden opgegeven?
 @10.2.e Zie jij hier risico's in? (meer dan de huidige uitzonderingsmogelijkheid voor zelfzuivelaars?) Persoonlijk denk ik dat deze benadering minder fraude gevoelig is dan de huidige benadering, eens?

Over welke bedrijven hebben we het hierboven nu. Over de zelfzuivelaars waarbij de fosfaatrechten vastgesteld zijn op basis van 7400 kg melk of over de bedrijven waarvan de fosfaatrechten zijn vastgesteld op basis van de werkelijke productie maar die nu gebruik maken van de norm

voor zelfzuivelaars.

Ik neem aan dat het om alle zelfzuivelaars gaat, dus alle bedrijven die in een bepaald kalenderjaar minder dan 50 % van de geproduceerde melk leveren aan een zuivelonderneming en zelf melk verzuivelen. Mijn inziens moet je dan een goede selectie hebben van bedrijven die zelfzuivelen, idealiter wil je daarvoor in eerst instantie uitgaan van de bedrijven die geregistreerd zijn bij de

CZOK. -> vervolgens zou je deze groep nader moeten analyseren. En eventueel extra gegevens op te vragen bij deze bedrijven. Voordeel hiervan is dat je dan op basis van deze gegevens kunt nagaan wat de productie van melk is geweest en op basis daarvan controleren of bedrijf uitbreidingsverbod heeft overtreden, deze gegevens kunnen dan ook gebruikt worden voor controle op gebruiksnormen, mestverwerkingsplicht en VGM. Nadeel is : extra administratieve last , en het zijn gegevens uit eigen administratie. Daarnaast vraag je hier de productie van melk op terwijl je bij de andere bedrijven in principe in eerste instantie alleen de melkleveringen hebt.

Een andere optie is dat je niet standaard gegevens opvraagt van deze bedrijven, en dat je pas bij een eventuele controle gaat toetsen of het bedrijf heeft voldaan. Nadeel hiervan is dat je geen goede analyse kan maken van eventuele potentiële overtreders binnen deze groep.

Je zou er eventueel ook voor kunnen kiezen om een steekproef te doen bij de bedrijven die bij het CZOK geregistreerd staan als zelfzuivelaar en daar dan bij een beperkt aantal bedrijven extra informatie op te vragen of fysiek te controleren.

Je kunt dan wellicht de bedrijven wel op de werkelijke productie door rekenen en je hoeft dan niet meer te rekenen met een forfait.

Aandachtspunt : indien bedrijven die ook in 2015 zelfzuivelaar waren een fosfaatrecht toegekend heeft gekregen op basis van 7400 kg melk, maar in de toekomst afgerekend wordt op de werkelijke productie dan kan dit nadelig zijn voor het bedrijf en zal dit bedrijf extra fosfaatrechten moeten verwerven.

- Als de toekenning van de fosfaatrechten opnieuw beoordeeld moet worden bij deze zelfzuivelaars (dus toekennen op basis van werkelijke productie in 2015) dan zullen er ongetwijfeld ook zelfzuivelaars tussen zitten die in 2015 een lagere melkproductie hadden dan 7400 kg melk. En wat doe je daar dan mee? Is er een juridische basis om deze bedrijven bij te stellen? Immers in 2015 gold voor zelfzuivelaars gewoon het forfait dat behoorde bij 7400 kg melk.

Het is hierbij interessant om te weten hoeveel bedrijven hier nadeel aan ondervinden en hoeveel bedrijven een voordeel.

@10.2.e kun jij hier samen met 10.2.e naar kijken?

2. De vragen van Lodders over de zelfzuivelaars moeten worden beantwoord deze zomer.

Indien we de gemiddelde melkproductie schrappen voor zelfzuivelaars wordt de monitoring (die nog moet plaatsvinden) ook minder interessant. Ook hoeven we bedrijven niet te gaan herbeschikken als ze nu een voordeel hebben aan het artikel voor zelfzuivelaars als we het standaard gemiddelde gaan schrappen.

Voor de beantwoording van de vragen is het wel van belang om het plaatje nu en het plaatje ten tijde van de peildatum mbt zelfzuilaars inzichtelijk te maken. Dus 10.2.e als je 10.2.e daarmee zou kunnen helpen zou dat heel fijn zijn!

Voor wat betreft de prioritering, ik ben bang dat zowel de Urm als de beantwoording van de vragen voor sep (dus deze zomer) af moeten zijn...

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 19 juli 2019 08:52

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Allen,

Zijn we nu niet met twee dingen bezig.

1. Beoordelen wat risico's etc. zijn om af te stappen van de standaard 7.500 kg voor zuivelbereiders door: kg te verhogen of gewoon los te laten.

Dit is volgens mij de insteek van de vragen toch. Hoeveel bedrijven ondervinden daar dan

"nadeel" van.

Bij deze bedrijven is het van belang of ze zijn beschikt op de norm van 7.500 terwijl ze nu meer produceren. Dan zullen zij nu extra recht moeten bijkopen. Hier zal dan wel wat gedoe van komen als we daar niets voor regelen.

2. Bedrijven die beschikt zijn met hogere norm en waarschijnlijk nu met een "lagere norm" en dan de zelfzuivelaarnorm nu gebruiken. Dit kunnen dan bedrijven zijn die nu wel meer dan 50% verzuivelen of mogelijk bij beschikking onterecht zijn afgedaan.

Ik vraag me hierbij af of we dan deze bedrijven opnieuw gaan beschikken als blijkt dat het niet goed is gegaan?

Vraag: gaan we dan weer checks doen op het reeds vastgestelde fosfaatrecht?

Op dit moment ga ik verder nu niet achter die lijst aan.

@@ 10.2.e ik weet dat ten tijde van het beschikken ik jullie deze info en een paar namen bij COKZ heb verstrekt. Is daar dan nog wat mee gedaan toen?.

Mijn vraag is nu.

Wat heeft prioriteit nu 1 of 2 of beide.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 18 juli 2019 16:30

Aan: 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @rvo.nl>;

10.2.e @minlv.nl>; 10.2.e @rvo.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Dank je 10.2.e Als je die lijst hebt en het aantal fosfaatrechten met de factor 39,1 koppelt aan het aantal melkkoeien en daarbij rekening houdt met het aanwezige jongvee dan heb je toch een indicatie dat deze bedrijven de zelfzuivelaarnorm hanteren?

Het is vervolgens interessant om dan bij de bedrijven langs te gaan die niet volgens de 7500kg-norm zijn beschikt. Zou er dan voor de NVWA een manier zijn om te achterhalen of deze zelfzuivelaar aan de gestelde criteria voldoet (minimaal helft zelf verwerken)?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 18 juli 2019 15:44

Aan: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e

@minlv.nl>; 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e

@minlv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Hallo 10.2.e

Hebben jullie ten tijde van vaststellen fosfaatrechten nog contact gehad met COKZ.

Ik heb toen wat namen doorgestuurd waarmee er contact opgenomen kan worden.

Op de site van COKZ staat een lijst met erkende boerderijzuivelbereiders. (maar daar staat alleen naam en woonplaats op).

Hebben jullie die lijst al eens opgevraagd met de volledige NAW's

<https://cokz.nl/erkende-boerderijzuivelbedrijven-en-opslaglocaties/>

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 18 juli 2019 15:24

Aan: 10.2.e @minlv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Hoi allemaal,

De speurtocht naar bedrijven die zijn overgestapt op de zelfzuivelnorm blijft lastig.

Een variant van selectiecriteria die ik nu heb gebruikt is:

Melk producerend bedrijf

Geen bedrijfsoverdracht in 2018

Hogere norm dan 7500 kg in eerste beschikking, anders geen voordeel om gebruik te maken van zuivelnorm

Indicatie lage melkproductie 2018 tov 2015

Rechten vervreemd in 2018 (geld verdienen aan gebruik lagere norm)

Gelijkblijvende veestapel tov 2015

Op basis van deze criteria heb ik nu ongeveer 40 bedrijven in beeld die mogelijk gebruik maken van een lagere (zelfzuivel?)norm dan waarmee ze zijn beschikt.

Nader onderzoek is echter gewenst.

Wellicht dat ik er samen met 10.2.e eens naar kan kijken.

Gr 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 18 juli 2019 14:18

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Hallo Allen,

63 Zelfzuivelaars zijn basis van gegevens 2015 beschikt voor fosfaatrechten met de zelfzuivelnorm horend bij 7500 kg melkproductie per koe.

Op basis van onjuiste beschikking begin 2018 zijn 25 bedrijven in eerste instantie hoger beschikt, waarbij de productie per koe hoger was dan 7500 kg (zie bijgevoegd bestand). De overige bedrijven hadden een lagere norm dan 7500 kg per melkkoe of waren bij de eerste beschikking al met de norm van 7500 kg beschikt

De huidige melkproductie van deze zelfzuivelaars is niet bekend, omdat we geen afvoergegevens hebben van de melk dan wel producten die van het bedrijf worden afgevoerd.

Gr 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 17 juli 2019 16:08

Aan: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Dank hiervoor 10.2.e

Verder nog als antwoord op je vraag of we niet naar een lineaire lijn kunnen ipv de forfaits. Ja, hier begon 10.2.e ook al over. Dit kunnen we in de regeling verwerken na de consultatie.

@10.2.e dit moet ook nog in de zomer worden uitgewerkt, zodat het 1 sep klaar ligt!

10.2.e en ik hebben net ook nog even gesproken over de zelfzuivelaars, ons voorstel is als volgt:

- Er van uitgaande dat bij de melkproductie toch al rekening wordt gehouden met de eigen administratie, kunnen de +/- 30 zelfzuivelaars ook wel eigen administratie overhandigen waaruit de melkproductie blijkt. RVO kan dan wellicht aangeven welke administratie voldoende betrouwbaar is.
- Hierdoor kan de gemiddelde zelfproductie van zelfzuivelaars worden geschrapt ipv geactualiseerd in sep na consultatie.
- Het ureum kan niet worden berekend bij zelfzuivelaars omdat ze hiervoor de dure

apparatuur niet hebben, daarom hanteren we nog wel het nieuwe gemiddelde ureum van 22,4 (tenzij anders kan worden aangetoond). Voor de gebruiksnormen relevant maar niet voor fosfaatrechten.

- Interessant is dan om te weten welke bedrijven van de +/- 30 een voordeel hebben en welke bedrijven een nadeel. Hiervoor moeten we weten welke bedrijven (van deze 30) ten tijde van de peildatum meer dan 7500 liter melk produceerde en dit nu nog steeds doen, deze bedrijven ondervinden een nadeel. @10.2.e kun jij hiervoor een inschatting maken?
- De juridische inschatting is dat het schrappen van de gemiddelde melkproductie van zelfzuivelaars niet tot problemen leidt. Mocht beleidsmatig de wens zijn om deze bedrijven die een nadeel ondervinden tegemoet te komen. Dan kan worden gekeken naar flankerend beleid, bijv. een overgangstermijn of het bieden van nadeel compensatie.

Zijn jullie het met deze lijn eens? Zo ja, dan moet ook deze lijn deze zomer worden uitgewerkt zodat ook dit 1 sep klaar ligt.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 12 juli 2019 10:17

Aan: 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @minezk.nl>;

10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Hallo,

Ik ben het eens met onderstaande signalen en aandachtspunten maar wil toch proberen om een paar opties te verkennen voor de problematiek rondom de melkproductie en de fosfaatexcretie. Mogelijk ben ik niet volledig maar hier een eerste aanzet.

Probleem analyse melkproductie:

Vooraf : er zal over het algemeen een verschil zitten tussen de geproduceerde melk en de geleverde melk door seperatiemelk, bijvoorbeeld :

- Melk vervoerd wordt aan dieren
- Melk niet geleverd kan worden omdat de melk niet voldoet (antibioticamelk etc)
- Melk voor eigen consumptie

Als ik het hieronder heb over geproduceerde melk die geleverd wordt dan bedoel ik dus de melk die geproduceerd is onder aftrek van de seperatiemelk .

In het kort kunnen we een onderscheid maken in verschillende groepen:

1. Bedrijven die al hun geproduceerde melk leveren 100 % leveren aan één of meer melkfabriek(en) in Nederland.
2. Bedrijven die meer dan 50 % van de geproduceerde melk leveren aan één of meer melkfabriek(en) in Nederland. Maar niet alle melk leveren maar minder dan 50 % verzuivelen.
3. Bedrijven die minder dan 50 % van de geproduceerde melk leveren aan één of meer melkfabriek(en) in Nederland. En meer dan 50 % van de geproduceerde melk zelf verzuivelen
4. Bedrijven die de geproduceerde melk of een gedeelte daarvan leveren aan een buitenlandse melkfabriek

Ook maken bedrijfsoverdrachten van landbouwers de analyse complex, doordat als er bijvoorbeeld een bedrijfsoverdracht heeft plaatsgevonden en de melkfabriek niet altijd onder het juiste nummer de geleverde melk aanlevert.

Mogelijke problemen voor de eerste analyse spelen voornamelijk bij groep 2 en groep 3 omdat je daar mogelijk geen volledig beeld hebt van de geproduceerde melk. En de prikkel om hier mee te rommelen is zeker aanwezig omdat minder productie ook betekent dat je minder fosfaatrechten nodig hebt.

Mogelijke opties voor verbetering van de analyses:

- Bedrijven die zelf zuivelen moeten een erkenning hebben van of geregistreerd zijn bij het Centraal orgaan voor kwaliteitsgelegenheden in de Zuivel (COZK) -> op basis daarvan is het wellicht mogelijk om een check te doen welke bedrijven geregistreerd zijn, het is wel even de vraag of zij deze gegevens aan ons mogen leveren in verband met de AVG.
-> is het een optie dat wij hier iets over opnemen in de regelgeving zodat wij deze gegevens kunnen gebruiken.

-> een nadere risicoanalyse uitvoeren bij deze groep van bedrijven

- In beeld brengen welke bedrijven
- 100 % van hun geproduceerde melk (met uitzondering van separatiemelk) leveren aan één of meer fabrieken
- Meer dan 50 % van hun geproduceerde melk (met uitzondering van separatiemelk) maar minder dan 100 % leveren aan één of meer fabrieken
- Minder dan 50 % van hun geproduceerde melk (met uitzondering van separatiemelk) leveren aan één of meer fabrieken

Dit zou kunnen door:

- Jaarlijks uitvraag bij bedrijven hoeveel % van de melk zij leveren aan één of meerdere melkfabrieken (dit zou je kunnen doen via GDI)
- Indien minder dan 100 % (exclusief separatiemelk) dan aanvullende gegevens opvragen:
  - Hoeveel melk zij zelf verzuivelen en hoeveel melk zij aanleveren aan melkfabriek
  - Indien nodig zou je administratief nog gegevens op kunnen vragen over : Hoeveel kaas of andere zuivelproducten zij maken en wat er precies gemaakt wordt en hoeveel melk
  - Dit is wel een extra uitvoeringslast
  - Nadeel: is eigen administratie en geen informatie van derden
  - Ureumgehalte zal niet in alle gevallen bepaald worden

Vragen en opmerkingen:

1. Is er geen andere manier van berekening van het forfait mogelijk . Nu krijgen wij vooral veel discussie omdat de melkproductie en bijbehorende excretie gekoppeld is aan klassen van 250 kg melk en dat op het moment dat je een klasse hoger gaat dit gelijk veel scheelt in de excretie. Is het niet mogelijk om daar een meer lineaire lijn van te maken, zodat vermeerdering van excretie geleidelijker verloopt
2. Registratie en analyse op basis van leveringsgegevens van de melkgegevens blijft lastig omdat je eigenlijk geen goede kruiscontrole kan uitvoeren of je alle geleverde melk binnen krijgt. Wel kun je op basis een te lagere opbrengst dan verwacht risico's op overtreding van het uitbreidingsverbod van bepaalde bedrijven in kaart brengen -> maar het zal toch wel feitelijk vastgesteld moeten worden. Het is niet mogelijk om dit alleen administratief te doen
3. Ik denk dat het alleen wijzigen van de regeling voor zelfzuivelaars niet genoeg is en dat er ook gekeken moet worden naar het hele proces.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Afdeling Europese Uitvoeringskaders

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van EZ

.....
M 06 10.2.e

10.2.e @rvo.nl

aanwezig: ma, di, do en vr

afwezig: wo

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 11 juli 2019 10:22

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Hallo,

Ik deel ook de mening van 10.2.e dat we ook nu niet alle melkproductie ingewonnen krijgen vanuit de zuivel fabrieken.

Bovendien zijn dat de geleverde hoeveelheden melk en niet de geproduceerde hoeveelheid melk. Dat de sector dit ook weet is wel duidelijk omdat heel veel bedrijven de melkproductie 2015 hebben laten aanpassen voor de bepaling van fosfaatrechten. Eigen gebruik, melk aan kalveren, biest en penicilline melk werden allemaal aangedragen om een hogere melkproductie per koe te registreren. Deze zijn ook geaccepteerd.

Bij de controle op de fosfaatrechten (en daarmee ook bij de andere stelsels) gaan we nu explicieter letten op de "geproduceerde" hoeveelheid melk op een bedrijf. De grootste indicator is en blijft de geleverde hoeveelheid melk. De gegevens die de zuivelondernemingen aanleveren aan RVO.nl zijn namelijk niet de geproduceerde hoeveelheid melk in een kalenderjaar maar de geleverde hoeveelheid melk in een kalenderjaar aan die betreffende zuivelonderneming. Zelfzuivelaar.

Ongetwijfeld zullen die zelf een registratie bijhouden van de verwerkte melk (en daarmee komt de geproduceerde melk in beeld). Het lastige is dat er geen derden controle mogelijk is omdat de melk niet geleverd wordt maar op eigen bedrijf verwerkt. Het is dan de eigen administratie van het bedrijf waaruit dat dat moet blijken. Controles / bewijsvoering wordt dan wel lastiger het nu is maar wel reëler voor sector.

(maar een bedrijf wat 60% levert geeft hetzelfde probleem want eerst moet je bepalen dat er meer dan 50% is geleverd en dan moet ook die zelfverwerkte hoeveelheid melk in beeld worden gebracht om de productie te bepalen.

Ureum zullen deze bedrijven niet laten bepalen (denk ik). Dus die zullen we wel vast moeten zetten (is voor fosfaatrechten niet van belang trouwens).

Met het signaal dat een grote ondernemer op de een of andere manier zelf wil gaan verzuivelen om te mogen werken met de 7.500 kg norm moeten we wat mee. Het zullen weinig bedrijven gaan doen maar weten doe je het niet welke constructies er weer opgezet worden. Het kan om grote bedragen gaan.

Groeten,.

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 10 juli 2019 13:25

Aan: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e

@nvwa.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Ha 10.2.e en anderen,

Ik heb er nog wat verder naar gekeken. De zelfzuivelaarsregeling ziet op 2 categorieën:

- landbouwers die op het eigen bedrijf geproduceerde melk zelf verwerken tot eindproducten en die minder dan 50 procent van de geproduceerde melk leveren aan een koper als bedoeld in de [Regeling superheffing 2008](#)

Toelichting: Indien minder dan 50 procent van de geproduceerde melk van de referentiehoeveelheid voor leveringen aan een koper als bedoeld in de Regeling superheffing en melkpremie 2004 geleverd wordt, kunnen uit deze hoeveelheid geen betrouwbare gemiddelden worden vastgesteld. Door het

lage aantal leveringen kan geen afgewogen beeld verkregen worden van de verschillen in de melkgift en het ureumgehalte die kunnen ontstaan naar aanleiding van het seizoen, de soort diervoeder en andere factoren van invloed kunnen zijn op de melkgift en het ureumgehalte.

- bedrijven die meer dan 50 procent van de geproduceerde koemelk leveren aan ondernemingen waar maximaal 500.000 kilogram koemelk per jaar wordt verwerkt 26 milligram per 100 gram

Toelichting: Naast de grote melkverwerkers in Nederland, bestaat een twintigtal ondernemingen die niet meer dan 500.000 kilogram koemelk per jaar verwerken. Deze melkverwerkers beschikken niet over de geschikte apparatuur om het ureumgehalte vast te stellen. Voor deze melkverwerkers zou het een grote investering betekenen als zij deze apparatuur moeten aanschaffen. Voor deze ondernemingen is een uitzondering gemaakt op de verplichting tot het bijhouden in de administratie en het verstrekken van gegevens met betrekking tot het ureumgehalte

van deze melk. Voor bedrijven die meer dan 50 procent van de jaarlijks door hen geproduceerde koemelk leveren aan deze ondernemingen is net als bij de zelfzuivelaars een ureumgehalte vastgesteld, gebaseerd op het landelijk gemiddelde ureumgehalte (26 milligram ureum per 100 gram melk).

Uit de toelichting maak ik op dat naast de geproduceerde hoeveelheid (waarvoor we dus misschien kunnen uitgaan van de melkproductie die zelfzuivelaars zelf bijhouden, mits we dat afdoende kunnen verifiëren) het ureumgehalte een probleem is. Kennelijk is voor het bepalen daarvan dure apparatuur nodig. Ik ga er dus vanuit dat boeren dat niet zelf doen. Of is dat inmiddels anders dan destijds? Anders zou je wellicht niet meer een gemiddelde hoeveelheid melk hoeven vaststellen, maar nog wel moeten blijven werken met een gemiddeld ureumgehalte.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 10 juli 2019 12:35

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e

<@rvo.nl>; 10.2.e <@nvwa.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e

<@minezk.nl>

Onderwerp: RE: zelfzuivelaars

Afweging die we wellicht ook mee moeten nemen is of wij de melkproductie wel willen inwinnen van deze bedrijven. Basis is volgens mij dat de relaties zelf weet hoeveel melk hij produceert en op basis hiervan zijn norm moet berekenen en bijhouden in zijn eigen administratie. Qua voorlichting en communicatie kunnen wij dit oppakken. Wij winnen de gegevens van de melkfabrieken nu in i.v.m. de handhaving. Dus eigenlijk om risicobedrijven signaleren. Kunnen we dat wellicht ook op een ander manier doen zonder dat we de melk weten van deze bedrijven.... Daarnaast moeten we nog wel even kijken bij marktordening. Daar worden de melkgegevens nu maandelijks ingewonnen, maar ook niet van zelfzuivelaars volgens mij. Verder hebben we van de bedrijven die een deel van de eigen geproduceerde melk zelf verwerken en dus meer dan 50 % leveren aan de fabriek, ook niet de totale melkproductie in beeld. Hier ontstaat dus per definitie een verkeerde risicoanalyse voor de handhaving. Wat mij betreft staat het loslaten van de zelfzuivelnorm dus los van het beschikbaar krijgen van melkgegevens van deze bedrijven.

Tot slot in het kader van de kringloop, krijgen we denk ik sowieso een hele verschuiving in het beschikbaar krijgen van gegevens en ook van bijvoorbeeld andere instanties. We zullen in de toekomst denk ik ook steeds meer aansluiten op de administratie van de landbouwers waardoor we ook steeds beter inzicht krijgen in de bedrijfsvoering en op basis daarvan de relaties ook kunnen bedienen qua voorlichting in wet en regelgeving en subsidies, maar ook sneller overtredingen signaleren. Mooie gedachte toch...

Gr 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 10 juli 2019 11:35

Aan: 10.2.e <@rvo.nl>; 10.2.e <@nvwa.nl>; 10.2.e

<@rvo.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e

<@minezk.nl>

Onderwerp: zelfzuivelaars

Ha 10.2.e 10.2.e en 10.2.e

Beleidsmatig is het wenselijk om de uitzonderingsbepaling mbt zelfzuivelaars te schrappen. Ik heb net met 10.2.e gesproken, en juridisch zijn hier wel mogelijkheden voor.

De kern vraag is echter: zijn er mogelijkheden voor zelfzuivelaars om de daadwerkelijke melkproductie inzichtelijk te maken (op een betrouwbare manier) aan de NVWA/RVO?

Wie kan ons hierbij helpen? Dank alvast!

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M : +31 (06) 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 55Re: E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits
Datum: woensdag 7 augustus 2019 17:21:22

We hebben al even geschakeld met WUR. Er is geen kant en klaar stuk maar ze kijken wat ze zo gauw op een rij kunnen zetten. Sowieso wel een vreemd verzoek - het zit enorm op de details en gaat over een document waarvan nu de internetconsultatie loopt en de minister al heeft toegezegd de Kamer in september te zullen informeren. Daar kunnen we in de brief dus ook wel een opmerking over maken.

Groeten,
 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 7 aug. 2019 om 15:06 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Jeetje, is ook wat... Ik kan het natuurlijk nog niet helemaal overzien, maar.....Is dit haalbaar? Laat vooral weten als ik wat kan betekenen!
 Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" @minlnv.nl>
Datum: 7 augustus 2019 om 15:03:15 CEST
Aan: "10.2.e" @minlnv.nl>
Kopie: 10.2.e
@minlnv.nl>, "10.2.e" @minlnv.nl>
Onderwerp: Antw.:^[FSI] E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits^[PDI]

Dag 10.2.e
 Zie bijgaand het verzoek van de commissie LNV.
 Kunnen jullie vrijdag einde van de dag een reactie bij BPZ hebben?
 Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 6 augustus 2019 23:25
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: Re: E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits
 Thanks! In het kader van 'sturen op hoofdlijnen'...
 Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 6 aug. 2019 om 19:37 heeft 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Ter info - zie onderstaand.

Er loopt een emailprocedure waarin wordt verzocht om uiterlijk komende maandag alle rekenregels en uitgangspunten rondom excretieforfaits openbaar te maken.

Uitsluitsel volgt morgen 14.00 uur, maar dan weten jullie het alvast...

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @tweedekamer.nl>

Verzonden: dinsdag 6 augustus 2019 16:19

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits

Beste 10.2.e 10.2.e 10.2.e

Ik weet niet wie van jullie drieën het onderwerp mest heeft overgenomen van 10.2.e en ook niet wie van jullie momenteel aanwezig is, maar het leek me goed om jullie even te informeren over onderstaande e-mailprocedure. *Hierbij leg ik u het verzoek voor van het lid Lodders (VVD) om de minister van LNV te vragen om alle gehanteerde rekenregels en uitgangspunten voor de integrale actualisatie van de excretieforfaits openbaar te maken, in aanvulling op de berekeningen die zijn terug te vinden in het concept-advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) en de resultaten van de Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM). De integrale actualisatie van de excretieforfaits wordt geregeld middels een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. De voorgestelde wijziging is tot woensdag 14 augustus 2019 in consultatie (<https://www.internetconsultatie.nl/excretieforfaits>). Om de gevraagde informatie te kunnen betrekken bij deze consultatie, verzoekt het lid Lodders om alle rekenregels en uitgangspunten uiterlijk maandag 12 augustus 2019 openbaar te maken.*

U wordt verzocht uiterlijk morgen, woensdag 7 augustus 2019, om 14.00 uur middels een Allen beantwoorden op deze e-mail door te geven of u kunt instemmen met het verzoek. Spoedig daarna zal ik u informeren of het voorstel is aangenomen.*

Morgen om 14.00 uur zal dus duidelijk zijn of dit verzoek een meerderheid haalt. Als het nodig is kan ik jullie wel wat toelichting geven over wat 10.2.e precies wil weten, maar ik moet wel bekennen dat het mijn dossier niet is en dat ik dus niet helemaal ingevoerd ben in de technische details waar het hier om gaat.

Hartelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T 070-10.2.e | M 06-10.2.e

E 10.2.e [@tweedekamer.nl](mailto:10.2.e@tweedekamer.nl)

<mime-attachment>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus
Datum: woensdag 7 augustus 2019 21:32:23

Hallo 10.2.e

Dank voor alle stukken en de snelle actie. De insteek nu is dat we deze stukken met jouw korte toelichting naar de Kamer sturen met de opmerking dat er ook een afspraak met de sector (LTO) staat aan het eind van de maand. Ik denk dat het handig is om de andere sectorpartijen kans te geven hierbij aan te sluiten. Het lijkt met dat dat voor de Kamer afdoende moet zijn.

Wat betreft je opmerking over de BEX, je geeft aan dat dit in feite dezelfde methode is en dat de berekeningen ook daarin terug te vinden zijn. Zijn er ook punten waarop ze verschillen? Natuurlijk is de invoer anders, waar je bij BEX de bedrijfsspecifieke waarden invult vul je voor de forfaits de gemiddelde waarden van de hele sector over drie jaar in. Maar komen ze verder volledig overeen? Ik check dit even dubbel bij je, omdat de hele sector en Kamer hier nogal bovenop duikt en ieder detail dat afwijkt verantwoord zal moeten worden.

Ik zal de concept Kamerbrief ook met jou delen.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 7 augustus 2019 17:54
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 5.1.2.e @cbs.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus

Hallo 10.2.e

Ter aanvulling nog het volgende:

- Het rapport van Bikker et al 2013 is nu wel bijgevoegd.
- Tevens bijgevoegd de Handreiking bedrijfsspecifieke berekening van de excretie (BEX). Voor melkvee is in feite deze methode gebruikt (vergelijkbaar met die van de WUM). Alle formules en aannames van de berekening zijn dus ook terug te vinden in bijgevoegde handreiking BEX melkvee.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 7 augustus 2019 17:32
To: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Subject: RE: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus

Hallo 10.2.e

Dank voor deze samenvatting. In deze email leg ik op hoofdlijnen uit hoe de voorgestelde excretieforfaits tot stand zijn gekomen. De belangrijkste rapporten zijn bijgevoegd.

De berekening van de voorgestelde excretieforfaits voor de verschillende diercategorieën zijn in tamelijk groot detail beschreven in het concept rapport [P. Bikker, L.B. Šebek, C. van Bruggen & O. Oenema (2019). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen, WOt-technical report 152]. Dat rapport ligt nu ter consultatie.

Voor specifieke diercategorieën zijn de rekenregels en uitgangspunten beschreven in de bijlagen van voornoemd rapport.

Voor de 'grote' diercategorieën zijn de rekenregels uitgebreid beschreven in een rapport van de Werkgroep Uniformering berekening Mest en mineralencijfers (WUM) [WUM (2010). Gestandaardiseerde berekeningsmethode voor dierlijke mest en mineralen. Standaardcijfers 1990–2008. Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (redactie C. van Bruggen). CBS, PBL, LEI-Wageningen UR, Wageningen UR Livestock Research, Ministerie van LNV en RIVM. CBS, Den Haag). Een pdf van dat rapport heb ik bijgevoegd. Voor de specifieke jaren (2015, 2016 en 2017) zijn de uitgangspunten beschreven in:

Van Bruggen, C. (2016). Dierlijke mest en mineralen 2015. ISBN: 978-90-357-2006-0, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.

Van Bruggen, C. (2017). Dierlijke mest en mineralen 2016. ISBN: 978-90-357-2307-8, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.

Van Bruggen, C. (2018). Dierlijke mest en mineralen 2017. ISBN: 978-90-357-2518-8, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.

Voor melkvee is de methode feitelijk beschreven door de Commissie Tamminga; een pdf van het rapport van deze commissie is bijgevoegd [Tamminga, S., A.W. Jongbloed, P. Bikker, L.B.J. Šebek, C. van Bruggen, O. Oenema (2009) Actualisatie excretiecijfers landbouwhuisdieren voor forfaits regeling Meststoffenwet. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 156.]

Voor de afleiding van biologisch gehouden dieren is gebruik gemaakt van twee rapporten van Bikker et al, die bij deze email zijn gevoegd:

[Bikker, P., J. van Harn, C.M. Groenestein, J. de Wit, C. van Bruggen & H.H. Luesink (2013). Stikstof- en fosforexcretie van varkens, pluimvee en rundvee in biologische en gangbare houderijsystemen. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt-werkdocument 347].

[Bikker P., A. Aarnink, H. Ellen en M.M. van Krimpen (2017). Excretie van biologisch gehouden leghennen, zeugen en vleesvarkens onder praktijkomstandigheden. Bouwstenen voor berekening van de stalbalans. Wageningen Livestock Research, Report 1072].

De berekeningen zijn uitgevoerd in Excel en Access. Voor geïnteresseerden kunnen die spreadsheets in petit comité worden uitgelegd door te zake deskundigen. Die spreadsheets kunnen nu niet worden opgestuurd.

Is deze informatie zo eerst voldoende?

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Sent: woensdag 7 augustus 2019 15:44

To: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>

Cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Subject: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus

Importance: High

Hallo allemaal,

Zoals besproken met 10.2.e [redacted] het volgende verzoek is binnengekomen bij ons:

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft op 7 augustus 2019 besloten om u te verzoeken om alle gehanteerde rekenregels en uitgangspunten voor de actualisatie van de excretieforfaits openbaar te maken, in aanvulling op de berekeningen die zijn terug te vinden in het concept-advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) en de resultaten van de Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM). Het betreft de integrale actualisatie die wordt geregeld middels een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, die tot 14 augustus 2019 in consultatie is.

De commissie verzoekt u om uiterlijk 12 augustus 2019 alle gehanteerde rekenregels en uitgangspunten voor de actualisatie van de excretieforfaits openbaar te maken.

Ik besef dat de timing meer dan ongelukkig is, maar tegelijkertijd straalt het ook negatief af op LNV en CDM als we de onderbouwing niet kunnen leveren. De Commissie vraagt nadrukkelijk achtergrond die verder gaat dan het concept rapport. Afgaande op wat we in de consultatie hebben binnengekregen gaat de aandacht vooral uit naar:

- Formules voor fosfaat- en stikstofexcretie melkvee. Meerderen doen de suggestie om lineair te bepalen wat de fosfaat(- en stikstof)excretie is ipv middels productieklassen. Collega 10.2.e [redacted] kwam al tot de conclusie dat de formule voor fosfaatexcretie neerkwam op: $17 + 0,0029 \times \text{gemiddelde melkproductie}$. Klopt dit? En hoe ziet de formule voor stikstofexcretie eruit?
- Onderbouwing waarom de fosfaat- en stikstofexcretie lineair toenemen. Verschillende respondenten suggereren dat deze lijn afloopt, oftewel dat de excretie per extra geproduceerde kg afneemt.
- Onderbouwing en aannames bij categorie 121/122 en in mindere mate ook 116 en andere forfaits die sterk stijgen.

Vrijdag moet alles richting de minister, dus het gaat erom wat voor morgen 19:00 geleverd kan worden. Dan maak ik er donderdagavond een mooie brief van die naar de minister kan. Ik heb met 10.2.e [redacted] afgesproken dat hij met 10.2.e [redacted] bespreekt wat mogelijk is. Wij bellen hier nog later in de middag over.

Groeten 10.2.e [redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Sent: woensdag 7 augustus 2019 17:32

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

<DOMUS-19198351-v1-

Reactie_op_verzoek_om_openbaarmaking_van_alles_gehanteerde_rekenregels_en_uitgangspunten_voor_de_actualisatie_van_de_excretieforderings.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus
Datum: donderdag 8 augustus 2019 07:54:37

Goede morgen 10.2.e

Brief vind ik duidelijk.

Enkele diercategorieën zijn aangepast op basis van informatie uit de praktijk, zoals ook beschreven in recente versies van het Handboek Kwantitatieve Informatie Veehouderij – KWIN. De productieomstandigheden zijn gewijzigd (ras/type dier, rantsoenen, afmesttraject), waardoor de berekening van de forfaits aangepast zijn. Per diercategorie zijn aparte gegevens gebruikt. Dit is in het rapport ook toegelicht.

De excretie van stikstof en fosfaat per diercategorie zijn voor alle diercategorieën afgeleid van balansberekeningen, zoals ook in het rapport is beschreven: [excretie = voerinname – vastlegging in melk, vlees en eieren]. Per diercategorie is dus informatie nodig over rantsoenen en over vastlegging van stikstof en fosfaat in melk, vlees en eieren. Informatie over rantsoenen zijn afkomstig van CBS, KWIN en in enkele gevallen is informatie opgevraagd bij veevoerleveranciers.

Bij melkvee is de excretie is gedifferentieerd naar melkproductie en ureumgehalte in de melk. Daarvoor zijn formules afgeleid, op basis van voornoemde balansberekeningen:

$$N\text{-excretie} = [(100 - \text{Gemiddelde emissie})/100] * \{[\text{gemiddelde N-excretie}] + [0,0094 * (\text{Melkproductie} - \text{gemiddelde melkproductie})] + [1,8 * (\text{Melkureum} - \text{gemiddelde melkureum})]\}$$

$$P2O5\text{-excretie} = [\text{Gemiddelde P2O5-excretie}] + [0,0029 * (\text{Melkproductie} - \text{gemiddelde melkproductie})]$$

Dit zijn de formules die gebruikt zijn voor de afleiding van de grote tabellen in het rapport. En daar liggen dus balansberekeningen aan ten grondslag. De formule van 10.2.e is waarschijnlijk gebaseerd op een statistische analyse van de gegevens in RVO tabel 6; dat is een soort 'meta-analyse'. Die zou ik niet in de brief noemen.

Groet,
 10.2.e

From: 10.2.e @minInv.nl>
Sent: woensdag 7 augustus 2019 23:55
To: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Subject: RE: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus

Hallo allemaal,

Hierbij mijn voorzet voor de Kamerbrief.

@10.2.e het is mij nog niet duidelijk hoe voor categorieën die zijn opgesplitst, zoals 102 en 103, en 121 en 122. Zijn er aparte gegevens voor deze verschillende leeftijdsklassen die voorheen allemaal op één hoop werden geveegd? En welke data gebruik je daar dan precies voor?

Immers in de CBS-rapportages over 2015-2017 bestonden deze categorieën nog helemaal niet. Staat dit ergens beschreven?

Wat nog een meerwaarde zou zijn is om een rekenvoorbeeld op te nemen. Ik zou dan niet voor een al te ingewikkelde gaan, maar bijvoorbeeld voor categorie

Niet per se voor deze brief, maar wel al vooruitlopend op de behandeling van de binnengekomen reacties: waar kan ik de formule voor de excreties van melkkoeien vinden, zowel voor fosfaat als stikstof? De berekening door 10.2.e $(17 + 0,0029 * \text{gemiddelde melkproductie})$ is anders dan wat ik in het conceptrapport lees: $\text{P2O5-excretie} = [\text{Gemiddelde P2O5-excretie}] + [0,0029 * (\text{Melkproductie} - \text{gemiddelde melkproductie})]$. Hoe zit dat?

@10.2.e dank je, een actuelere versie is altijd beter. Nog iets anders, jij bent een paar weken terug enorm druk geweest met berekeningen van mestopslagcapaciteit. Welke basis gebruik je daarvoor?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 7 augustus 2019 20:59

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus

Dag allen,

Ik weet niet goed of het relevant is, maar er is een nieuwere BEX: die van 2019. Deze staat ook op de RVO-website. Die stuur ik mee met dit bericht.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: woensdag 7 augustus 2019 17:54

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;

10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus

Hallo 10.2.e

Ter aanvulling nog het volgende:

- Het rapport van Bikker et al 2013 is nu wel bijgevoegd.

- Tevens bijgevoegd de Handreiking bedrijfsspecifieke berekening van de excretie (BEX). Voor melkvee is in feite deze methode gebruikt (vergelijkbaar met die van de WUM). Alle formules en aannames van de berekening zijn dus ook terug te vinden in bijgevoegde handreiking BEX melkvee.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e

Sent: woensdag 7 augustus 2019 17:32

To: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>;
10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e
<10.2.e@cbs.nl>

Cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e
<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e
<10.2.e@minlnv.nl>

Subject: RE: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus

Hallo 10.2.e

Dank voor deze samenvatting. In deze email leg ik op hoofdlijnen uit hoe de voorgestelde excretieforfaits tot stand zijn gekomen. De belangrijkste rapporten zijn bijgevoegd.

De berekening van de voorgestelde excretieforfaits voor de verschillende diercategorieën zijn in tamelijk groot detail beschreven in het concept rapport [P. Bikker, L.B. Šebek, C. van Bruggen & O. Oenema (2019). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen, WOt-technical report 152]. Dat rapport ligt nu ter consultatie.

Voor specifieke diercategorieën zijn de rekenregels en uitgangspunten beschreven in de bijlagen van voornoemd rapport.

Voor de 'grote' diercategorieën zijn de rekenregels uitgebreid beschreven in een rapport van de Werkgroep Uniformering berekening Mest en mineralencijfers (WUM) [WUM (2010). Gestandaardiseerde berekeningsmethode voor dierlijke mest en mineralen. Standaardcijfers 1990–2008. Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (redactie C. van Bruggen). CBS, PBL, LEI-Wageningen UR, Wageningen UR Livestock Research, Ministerie van LNV en RIVM. CBS, Den Haag). Een pdf van dat rapport heb ik bijgevoegd. Voor de specifieke jaren (2015, 2016 en 2017) zijn de uitgangspunten beschreven in:
Van Bruggen, C. (2016). Dierlijke mest en mineralen 2015. ISBN: 978-90-357-2006-0, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.
Van Bruggen, C. (2017). Dierlijke mest en mineralen 2016. ISBN: 978-90-357-2307-8, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.
Van Bruggen, C. (2018). Dierlijke mest en mineralen 2017. ISBN: 978-90-357-2518-8, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.

Voor melkvee is de methode feitelijk beschreven door de Commissie Tamminga; een pdf van het rapport van deze commissie is bijgevoegd [Tamminga, S., A.W. Jongbloed, P. Bikker, L.B.J. Šebek, C. van Bruggen, O. Oenema (2009) Actualisatie excretiecijfers landbouwhuisdieren voor forfaits regeling Meststoffenwet. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 156.]

Voor de afleiding van biologisch gehouden dieren is gebruik gemaakt van twee rapporten van Bikker et al, die bij deze email zijn gevoegd:

[Bikker, P., J. van Harn, C.M. Groenestein, J. de Wit, C. van Bruggen & H.H. Luesink (2013). Stikstof- en fosforexcretie van varkens, pluimvee en rundvee in biologische en gangbare houderijsystemen. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt-werkdocument 347].

[Bikker P., A. Aarnink, H. Ellen en M.M. van Krimpen (2017). Excretie van biologisch gehouden leghennen, zeugen en vleesvarkens onder praktijkomstandigheden. Bouwstenen voor berekening van de stalbalans. Wageningen Livestock Research, Report 1072].

De berekeningen zijn uitgevoerd in Excel en Access. Voor geïnteresseerden kunnen die spreadsheets in petit comité worden uitgelegd door te zake deskundigen. Die spreadsheets kunnen nu niet worden opgestuurd.

Is deze informatie zo eerst voldoende?

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: woensdag 7 augustus 2019 15:44

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: SPOED! Verzoek Tweede Kamer om rekenregels en aannames forfaits openbaar te maken - uiterlijk 12 augustus

Importance: High

Hallo allemaal,

Zoals besproken met 10.2.e het volgende verzoek is binnengekomen bij ons:

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft op 7 augustus 2019 besloten om u te verzoeken om alle gehanteerde rekenregels en uitgangspunten voor de actualisatie van de excretieforfaits openbaar te maken, in aanvulling op de berekeningen die zijn terug te vinden in het concept-advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) en de resultaten van de Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM). Het betreft de integrale actualisatie die wordt geregeld middels een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, die tot 14 augustus 2019 in consultatie is.

De commissie verzoekt u om uiterlijk 12 augustus 2019 alle gehanteerde rekenregels en uitgangspunten voor de actualisatie van de excretieforfaits openbaar te maken.

Ik besef dat de timing meer dan ongelukkig is, maar tegelijkertijd straalt het ook negatief af op LNV en CDM als we de onderbouwing niet kunnen leveren. De Commissie vraagt nadrukkelijk achtergrond die verder gaat dan het concept rapport. Afgaande op wat we in de consultatie hebben binnengekregen gaat de aandacht vooral uit naar:

- Formules voor fosfaat- en stikstofexcretie melkvee. Meerdere doen de suggestie om lineair te bepalen wat de fosfaat(- en stikstof)excretie is ipv middels productieklassen. Collega 10.2.e kwam al tot de conclusie dat de formule voor fosfaatexcretie neerkwam op: $17 + 0,0029 * \text{gemiddelde melkproductie}$. Klopt dit? En hoe ziet de

formule voor stikstofexcretie eruit?

- Onderbouwing waarom de fosfaat- en stikstofexcretie lineair toenemen. Verschillende respondenten suggereren dat deze lijn afloopt, oftewel dat de excretie per extra geproduceerde kg afneemt.
- Onderbouwing en aannames bij categorie 121/122 en in mindere mate ook 116 en andere forfaits die sterk stijgen.

Vrijdag moet alles richting de minister, dus het gaat erom wat voor morgen 19:00 geleverd kan worden. Dan maak ik er donderdagavond een mooie brief van die naar de minister kan. Ik heb met 10.2.e afgesproken dat hij met 10.2.e bespreekt wat mogelijk is. Wij bellen hier nog later in de middag over.

Groeten 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 56Re: E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits
Datum: donderdag 8 augustus 2019 16:41:13

!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 8 aug. 2019 om 16:35 heeft 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)> het volgende geschreven:

Ja is mooi dat het zo snel gelukt is, ik heb hem ook afgedaan namens
 10.2.e
 Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 aug. 2019 om 16:32 heeft Plaa10.2.e
[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)> het volgende geschreven:

Dank voor het snelle werk, ik heb de stukken doorgezetz.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 7 augustus 2019 15:32

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>;

10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits

Dag 10.2.e

Dank voor het doorsturen, we gaan ermee aan de slag. We zijn hiervoor afhankelijk van informatie vanuit de WUR, waar nu ook veel mensen op vakantie zijn. Dus we gaan onze best doen en houden jullie op de hoogte.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 7 augustus 2019 15:03

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits

Dag 10.2.e

Zie bijgaand het verzoek van de commissie LNV.

Kunnen jullie vrijdag einde van de dag een reactie bij BPZ hebben?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 6 augustus 2019 23:25

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Re: E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits
Thanks! In het kader van 'sturen op hoofdlijnen'...
Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 6 aug. 2019 om 19:37 heeft 10.2.e
@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Ter info - zie onderstaand.

Er loopt een emailprocedure waarin wordt verzocht om uiterlijk komende maandag alle rekenregels en uitgangspunten rondom excretieforfaits openbaar te maken.

Uitsluitend volgt morgen 14.00 uur, maar dan weten jullie het alvast...

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @tweedekamer.nl>

Verzonden: dinsdag 6 augustus 2019 16:19

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: E-mailprocedure over actualisatie excretieforfaits

Beste 10.2.e ,

Ik weet niet wie van jullie drieën het onderwerp mest heeft overgenomen van 10.2.e en ook niet wie van jullie momenteel aanwezig is, maar het leek me goed om jullie even te informeren over onderstaande e-mailprocedure. *Hierbij leg ik u het verzoek voor van het lid Lodders (VVD) om de minister van LNV te vragen om alle gehanteerde rekenregels en uitgangspunten voor de integrale actualisatie van de excretieforfaits openbaar te maken, in aanvulling op de berekeningen die zijn terug te vinden in het concept-advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) en de resultaten van de Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM). De integrale actualisatie van de excretieforfaits wordt geregeld middels een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. De voorgestelde wijziging is tot woensdag 14 augustus 2019 in consultatie (<https://www.internetconsultatie.nl/excretieforfaits>). Om de gevraagde informatie te kunnen betrekken bij deze consultatie, verzoekt het lid Lodders om alle rekenregels en uitgangspunten uiterlijk maandag 12 augustus 2019 openbaar te maken.*

U wordt verzocht uiterlijk morgen, woensdag 7 augustus 2019, om 14.00 uur middels een Allen beantwoorden op deze e-mail door te geven of u kunt instemmen met het verzoek. Spoedig daarna zal ik u informeren of het voorstel is aangenomen.*

Morgen om 14.00 uur zal dus duidelijk zijn of dit verzoek een meerderheid haalt. Als het nodig is kan ik jullie wel wat toelichting geven over wat Helma Lodders precies wil weten, maar ik moet wel bekennen dat het mijn dossier niet is en dat ik dus niet helemaal ingevoerd ben in de technische details waar het hier om gaat.

Hartelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

10.2.e

E 10.2.e @tweedekamer.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Binnengekomen reacties consultatie
Datum: vrijdag 9 augustus 2019 12:21:46
Bijlagen: [190808 Samenvatting reacties consultatie actualisering forfaits per 1-1-2020.docx](#)

Hallo allemaal,

Ik heb alle reacties die tot vandaag zijn binnengekomen bekeken, op de T-schijf gezet en heb in een apart document (zie bijlage) op een rijtje gezet welke onderwerpen het meeste voorkomen en kort daarbij de belangrijkste pijnpunten gezet. Dat geeft een duidelijk beeld:

107 binnengekomen reacties waarvan:

39 over verhoging forfaits voor vleesvee
 27 over de wijziging afgemelde koeien (nog 12 maanden in categorie 100)
 18 over hoogproductieve koeien
 13 over zelfzuivelaars
 7 over de extra klasse 103 (gevolgen voor dierenwelzijn)
 4 over de timing van de consultatie
 4 keer de suggestie om de productieklassen te vervangen voor een formule
 4 keer de notie dat de forfaits nog altijd hoger zijn dan in buurlanden

Daarnaast ook een boel reacties die niet specifiek gingen over één onderwerp, maar waarin mensen te kennen geven dat ze het allemaal belachelijk vinden en dat we de sector kapot maken (Echt, er zijn berichten van reaguurders op dumpert die liever zijn dan wat er in de consultatie naar voren komt). Gelukkig ook 3 reacties waarin wordt aangegeven dat het goed is dat we dit doen, of op zijn minst het knikje aanpakken

Wat hierbij opvalt is dat er over de actualisering van melkvee an sich geen opmerkingen zijn (behalve de zelfzuivelaars en hoogproductieve koeien zoals we al hadden voorzien). Ook varkens, kippen en geiten nauwelijks reacties. Geiten verbaast me daarbij, want daar hadden het 5.1.2.i en 5.1.2.j het wel over mondeling.

Ik plan voor maandag een overleg om te bespreken hoe we hiermee omgaan en dat wil ik dan volgende week al in een nota aan de minister voorleggen. Op een aantal vlakken gaat het immers om behoorlijk fundamentele keuzes en het lijkt me niet handig om dat pas eind augustus in de vorm van een uitgewerkte regelingstekst voor te leggen.

Wat betreft het vleesvee is het denk ik een serieuze overweging om de actualisering uit te stellen. Daar wordt in meerdere reacties om gevraagd. En gezien de onrust die ook in de media te lezen is doen we ons daar zelf wellicht ook een plezier mee.

Voor hoogproductieve koeien en zelfzuivelaars moeten we een goed verhaal hebben over wat we doen met de gevallen die op 2 juli 2015 aantoonbaar meer produceerden dan respectievelijk 10.624 en 7.500 kg.

Het punt over de termijn van 12 maanden voor melkkoeien is op zich aan tegemoet te komen. Hier zou een alternatief zijn om bedrijven waar geen melkvee is vrij te stellen, maar ook dat heeft behoorlijke consequenties.

Het vervangen van de klassen door een formule kan, maar heeft voor iedereen consequenties en daar komen natuurlijk geheide gevallen van melkveehouders die dan gaan claimen dat hun initiële beschikking dan ook anders was uitgevallen.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
 Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
 .....

M 10.2.e
 E 10.2.e @minlnv.nl

Samenvatting Consultatie Actualisering Excretieforfaits per 1-1-2020

Aantal binnengekomen reacties: 107

Bijgewerkt t/m: 08-08-2019

Onderwerpen:

Verhoging fosfaat voor vleesvee (39)

Hogere kosten voor mestafzet, nadelig voor concurrentiepositie. Klein verschil tussen jong en oud rosé. Vleesveehouderij veroorzaakt geen mestprobleem. Zou eerder sprake zijn van onderbemesting. Onbegrip over verdubbeling excretie 122. Meermalen BeterLeven Keurmerk 2 sterren benoemd. Verzoek om uitstel. Huidige excretietabellen zijn vastgesteld voor 2019-2021. Gemiddelde waardes per algemeen omschreven diercategorie sluiten niet aan bij diversiteit dieren. Waardes gebruikt van bedrijven waarvan mest is afgevoerd, zijn intensieve bedrijven en dus niet representatief. Code 117 stijgt extreem. Weideboeren worden vaak genoemd, zouden allemaal naar binnen moeten. Vleesvee zou veel minder droogvoer krijgen, vergelijking met melkvee gaat niet op. 112, 116, 117 sluiten niet aan bij praktijk (VLB). Extreme verschillen zijn niet uit te leggen. Zoogkoeien niet BEX erkend. Meerderen claimen nu al mestoverschot te hebben dat enkel op papier bestaat. Zoogkoeien te hoog ingeschat, is gelijk aan melkkoe die 3600 kg produceert, moet lager, want produceert maar 1500 kg. Hoe kan het dat jong rosé meer/nauwelijks minder produceert dan oud rosé

Afgemelde koeien (27)

- Nieuwe code geeft melkveehouders geen ruimte om koeien af te mesten omdat deze fosfaatrechten blijven gebruiken. Uitzondering als melkkoeien voor 12 maanden naar bedrijf gaan waar geen melk wordt geproduceerd. Claim recht op fosfaatrechten

Hoogproductieve koeien (18)

Hogere productie dan 10.000 kg, nu extra fosfaatrechten bijkopen. Lijn niet rechtlijnig doortrekken. Bij hoge productie voordeel van 17/20% fosfaat. Gebaseerd op aannames

Zelfzuivelaars (13)

Te weinig rechten ontvangen. In bezwaar gegaan, produceerden meer en nu alsnog gepakt. Gemiddelde melkproductie niet representatief.

Extra klasse 103 (7)

Negatief voor dierenwelzijn: boeren zullen sturen op afkalveren voor 2 jaar. In zoogkoeienhouderij is 3 jaar gangbaar. Treft vooral vleesveeouders

Timing consultatie/proces (4)

Formule ipv productieklassen (4)

In buurlanden is het nog lager (4)

Goed dat het knikje wordt opgelost (2)

Forfaits Fosfaatexcretie Pluimvee ontbreken (1)

Mist in de wijzigingsregeling. Graag verduidelijking.

Gevolgen voor nationaal fosfaat- en stikstofproductie ontbreekt (1)

Waarom 2018 niet meegenomen (1)

Verzoek levensdoel op te nemen in I&R (1)

Categorie 115 (1)

Ook mannelijke kalveren van zoogkoeien t/m 3 maanden in deze categorie opnemen. Deze kalveren krijgen zelfde rantsoen.

Verzoek code zoogkoe met kalf (137) die minder dan 2500 kg levert (1)

Effect fytase bij vleeskuikens meenemen (1)

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 59RE: Nieuwe excretie normen fosfaat
Datum: vrijdag 9 augustus 2019 14:07:38

Ah dat is nog makkelijker

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e
 Verzonden: vrijdag 9 augustus 2019 14:07
 Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
 Onderwerp: Re: Nieuwe excretie normen fosfaat

Oh ik had 10.2.e al gestrikt:), daar krijg ik ze zo van

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 9 aug. 2019 om 14:03 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

>

> Ik heb ze hier bij de hand, zal ik ze ff rondsturen? Dan hoeft je niet te zoeken

>

> -----Oorspronkelijk bericht-----

> Van: 10.2.e
 > Verzonden: vrijdag 9 augustus 2019 14:01
 > Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
 > CC: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;
 10.2.e @minlnv.nl>
 > Onderwerp: Re: Nieuwe excretie normen fosfaat

>

> Ha 10.2.e

>

> We kregen het verzoek op woensdag en hebben gisteren hierover een nota en kamerbrief afgerond, die ik gisteren eind middag heb afgedaan dus waarschijnlijk nog mee gaat in de tas vandaag. Ik kijk nog even of het mij lukt deze op te zoeken en dan mail ik je die nog!

>

> Groet, 10.2.e

>

> Verstuurd vanaf mijn iPad

>

>> Op 9 aug. 2019 om 13:50 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

>>

>> Hoi 10.2.e

>>

>> Ik las wat nieuwsberichten over nieuwe excretienormen voor fosfaat en dat bepaalde boeren, met hoogproductieve koeien, hierdoor getroffen worden.

>> De TK wil de onderliggende berekeningen hebben (maandag al).

>> Ik kan me voorstellen dat dit maandag in de weekstart aan de orde komt.

>> Zou jij dit kunnen laten voorbereiden?

>>

>> @ 10.2.e we hebben dit gisteren niet besproken, maar wellicht handig dat jij bij de weekstart aansluit.

>>

>> Groeten,

>> 10.2.e

>>

>> Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Reactie brief excretieforfaits
Datum: maandag 12 augustus 2019 15:02:06
Bijlagen: [19198351 - 10.2.docx](#)

Hoi 10.2.e

Zie bijgaand nog een paar aanvullende aanpassingen in de door 10.2.e bewerkte versie. Wat mij betreft kan deze na akkoord van 10.2.e naar de minister. Regel jij dat met hen?

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 14:16
Aan: 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e @minInv.nl
cc: 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e @minInv.nl
Onderwerp: RE: Reactie brief excretieforfaits

Ha 10.2.e

Ik heb een passage toegevoegd over het proces en bij de berekeningen de paginanummers waar deze zijn terug te vinden toegevoegd. Ook heb ik voor de berekeningen gebruikte cijfers, die uit de CBS-rapporten komen, toegelicht hoe deze rapporten zijn opgebouwd en waar welke info terug te vinden is. Voor de leesbaarheid heb ik de volgorde op een paar punten veranderd. Akkoord wat jou betreft?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e)
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 11:32
Aan: 10.2.e @minInv.nl
Onderwerp: FW: Reactie brief excretieforfaits

Ha 10.2.e

Zie hieronder, wil jij de brief aanpassen? Ik heb 10.2.e ook even gesproken dus we kunnen ook ff bespreken wat de minister precies wil.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 11:26
Aan: 10.2.e @minInv.nl
cc: 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e @minInv.nl
Onderwerp: Reactie brief excretieforfaits

Dag 10.2.e

Zoals zojuist besproken heeft de minister in de weekstart de brief over excretieforfaits besproken. Zij vroeg zich vooral af welke maatschappelijke partij achter dit verzoek van de Kamer zit. Vanuit de berichten in de media kwamen we in het overleg vooral op LTO, die ontevreden zou zijn over de termijn van de consultatie (midden in de zomer). En dat het voor maatschappelijk en politieke partijen ook van belang is dat ze de berekeningen van het CDM kunnen reproduceren, om zo vertrouwen te hebben in het proces. Minister vermoedde ook dat mensen als 10.2.e achter dit verzoek zaten.

Graag wil de minister de brief aangepast op de volgende punten:

- Meer procesmatige inleiding, door aan te geven waarom we deze wijziging doen en waarom deze planning logisch is. Hierbij kan dan ook de informatie over consultatie, die nu achterin de brief staat, naar voren worden gehaald;
- Verder wil de minister in de brief meer expliciet noemen waar de cijfers vandaan komen, bijvoorbeeld door direct te verwijzen ("dit gaat om de in het CDM-rapport genoemde cijfers (...) en dit zijn is op die-en-die pagina te lezen") en zo mogelijk met hyperlinks naar de rapporten.

Kunnen jullie met deze opmerkingen een nieuwe versie maken en deze z.s.m. vanmiddag mailen? Minister gaat zometeen met de lunch al weg, dus ik verwacht de nieuwe brief te gaan mailen.

Verder gaf 10.2.e aan dat je haar kunt bellen voor evt. nadere duiding.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Brief excretieforfaits
Datum: maandag 12 augustus 2019 16:53:53
Bijlagen: [19198351 - 10.2.2.docx](#)

10.2.e ,
 Bijgaand de brief waarin de opmerkingen van 10.2.e zijn verwerkt.
 Zie ook de eerste alinea, waarin is toegelicht wat de forfaits eigenlijk zijn en waarom ze geactualiseerd worden. Hiervoor zijn teksten uit de toelichting bij de concept-wijzigingsregeling overgenomen.
 Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 16:26
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: Brief excretieforfaits
 5.1.2.e zoals net besproken.

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 15:11
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>

Onderwerp: Brief excretieforfaits
 Dag 10.2.e
 Graag jouw akkoord op bijgaande nieuwe versie van de brief over excretieforfaits t.b.v. de minister.
 Ik heb hem bijgevoegd in .pdf schoon, .pdf tracks en in word met tracks.
 Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 61Re: Reactie minister nieuwe versie excretieforfaits
Datum: maandag 12 augustus 2019 18:59:02

Hoi 10.2.e

Zeker, dit is prima zo!

En we willen de minister op korte termijn een nota voorleggen over hoe om te gaan met de belangrijkste punten uit de consultatie. We zullen de uitleg van de berekening daarin meenemen. Evt kan naar aanleiding van die nota dan nog een gesprek gepland worden.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 12 aug. 2019 om 18:45 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Dag 10.2.e en 10.2.e

De minister is akkoord met de brief, maar merkte op dat geen sprake was van een toezegging van haar kant, maar twee moties van de Kamer n.a.v. het debat over afroaming fosfaatrechten. Zie bijgaand een aangepaste alinea waar deze moties in verwerkt staan.

Akkoord dat ik deze zo naar de Tweede Kamer stuur? Minister gaf aan de brief niet nog een keer te hoeven zien als dit verwerkt is.

Ten slotte gaf ze aan zelf nog niet veel te snappen van de berekening. Ze wil die wel zelf kunnen reproduceren, voor het geval ze hier vragen over krijgt. Als het op papier lastig is, dan stond ze er voor open dit in een gesprek te doen.

@ 10.2.e kun jij dit voorbereiden? Op welke termijn is dat voor jou handig? Minister had er geen grote haast mee, maar wilde wel op afzienbare tijd de uitleg krijgen.

Groet, 10.2.e

<19198351 - nieuwe versie word.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 64Re: vraag nav kamerbrief fosfaatexcretie
Datum: dinsdag 13 augustus 2019 14:34:23

Hoi 10.2.e

De standstill van 3 maanden geldt voorafgaand aan de inwerkingtredingsdatum, dus inderdaad vanaf 1 oktober. Oftewel: wij moeten de regeling uiterlijk 1 okt naar de EC sturen ter notificatie, waarna een standstill geldt van 3 maanden.

De bijeenkomst van eind augustus is besloten (en heel technisch). De minister zal de TK in september informeren. Dat is dus ook het logische moment dat Boerderij weer een stavaza kan zien.

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 13 aug. 2019 om 14:19 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

>

> Hi 10.2.e

>

> Kun jij onderstaande vraag (laten) beantwoorden?

>

> Groet,

> 10.2.e

>

>

> Hi 10.2.e Alweer aan het werk? Of stuurde je het mailtje met de Kamerbrief vanaf je vakantieadres? Mag ik je even een korte vraag stellen over de Kamerbrief. Er staat: De definitieve wijzigingsregeling dient voor de voorziene inwerkingtredingdatum van 1 januari 2020 genotificeerd te worden bij de Europese Commissie, waarvoor een standstill-periode van 3 maanden geldt. Moet die standstill-periode plaatsvinden voorafgaande aan de notificatie? Dus moeten de wijzigingen uiterlijk 1 oktober definitief bekend zijn? Of begrijp ik het niet goed?

> En de bijeenkomst eind augustus, is deze al gepland en kunnen wij daarna ook bijgepraat worden, of een toelichting krijgen? Alvast bedankt en groet, 10.2.e

>

>

> Verstuurd vanaf mijn iPhone

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 65DOMUS-19197268-v4-
Beantwoording_Kamervragen_Fosfaatrechten_zelfzuivelaars_en_bezwaar_en_beroep
Datum: dinsdag 13 augustus 2019 17:30:30
Bijlagen: [DOMUS-19197268-v4-](#)
[Beantwoording_Kamervragen_Fosfaatrechten_zelfzuivelaars_en_bezwaar_en_beroep.docx](#)

Ha 10.2.e

Je bent flink productie aan het draaien!

Zie bijgaand een paar punten bij de antwoorden op Kamervragen.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 66Re: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen
Datum: woensdag 14 augustus 2019 22:02:53

Ha 10.2.e

OK dat is prima, ik kn vrijdag wel inbellen. Bel jij mij als jullie bij elkaar zitten?

Groeten,
 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 14 aug. 2019 om 21:41 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Hey 10.2.e

WJZ zit toch op een behoorlijk andere lijn dan wij. 10.2.e en ik zijn morgen allebei vrij. Zou jij vrijdag om 13.00 kunnen inbellen als wij het er hier met elkaar over hebben?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 14 augustus 2019 19:31

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Dag 10.2.e

In de bijlage tref je in revisietekst mijn suggesties voor aanpassing aan. Let vooral even op roséveleeskalveren.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 14 augustus 2019 16:38

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Zie bijgaand mijn eerste reactie. Ik moet nu gaan afsluiten en ben er morgen niet, maar denk dat we nog even goed moeten doorpraten over wat het advies moet worden. De uitkomst van mijn overleg met 10.2.e is namelijk tegengesteld aan de uitkomst van jullie overleg met 10.2.e

Wij zien een ontheffings-/vrijstellingsregeling niet zitten, omdat dat heel veel uitvoeringslasten geeft (met kans op nieuwe knelgevallen etc), erg complex is en de tijd zeer beperkt is, en dat een precedent kan scheppen. Ontheffing/vrijstelling zou nadeelcompensatie in natura zijn. Door dat nu te doen bij regulering van eigendom (als het ontneming van eigendom was, is het een ander verhaal, maar hier gaat het om regulering) scheppen we mogelijk een precedent. We zien er dus meer in om de onevenredigheid op een andere manier op te lossen: door een overgangsperiode (uitstel) of een overgangsregime (tussenforfait). Wat mij betreft hebben we hierover vrijdag overleg, zodat we daarna verder kunnen met de nota.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 14 augustus 2019 14:36

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minezk.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Dag 10.2.e

In de bijlagen mijn reactie. Ik heb vooral geprobeerd de nota wat korter en overzichtelijker te maken, een nota langer dan 3 pagina's krijgen we namelijk terug van BPZ

Daarnaast hoeft de nota volgens mij niet zo gedetailleerd. De technische info die wel noodzakelijk is kan volgens mij naar de toelichting.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 13 augustus 2019 17:39

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minezk.nl>

Onderwerp: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Hey allemaal,

Hierbij mijn eerste aanzet voor de nota aan de minister. Nog verre van compleet, maar voor de grote dingen geeft het wel de hoofdlijn denk ik. Kunnen jullie hier morgen op reageren? Dan pak ik 'm morgenavond weer verder op.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG

Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 10.2.e

E 10.2.e <@minlnv.nl>

<DOMUS-19201328-v1-

Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen_EH_JacvV.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen
Datum: maandag 19 augustus 2019 00:29:51
Bijlagen: [DOMUS-19201328-v2-Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen.docx](#)

Hallo allemaal,

Hierbij de aangepaste nota n.a.v. ons overleg van vrijdag. Kort samengevat: alle moeilijke dingen stellen we uit.

@10.2.e en 10.2.e kijken jullie even goed naar alles, maar in het bijzonder naar het stuk over de hoogproductieve koeien en de overgangsregeling. Daar verwachten we de meeste weerstand en daar zal dus ook de meeste druk ontstaan om snel met een regeling te komen teneinde de hogere productieklassen al vanaf 2020 in te voeren. Het is dus zaak om goed te onderbouwen wat wel en niet realistisch is hier.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 10.2.e
E 10.2.e [@minlnv.nl](#)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: aantekeningen
Datum: maandag 19 augustus 2019 09:34:03

Hey, ik had deze even gemist. Ik zal dit nog even verwerken in het stuk over de hoogproductieven

---

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 16 augustus 2019 16:36
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: aantekeningen

Ha 10.2.e

Om je toch alvast een klein beetje te helpen met de nota, heel kort op een rijtje wat ik voor mezelf als belangrijkste dingen uit het overleg heb genoteerd:

- Zelfzuivelaars: gemiddelde productie nu op 7500 laten, aankondigen dat we op termijn overgaan naar werkelijke productie.
- Hoogproductief (in willekeurige volgorde, maar even kijken ook hoe we dat presenteren, optie 4 hoeft misschien niet als zelfstandige optie):
  - Optie 1: uitstel van aanpakken knikje gelet op geheel aan consequenties (fosfaatrechten, maar ook verwerkingsplicht en opslagcapaciteit) voor hoogproductieve bedrijven. Nu alleen het zoet, uitstel van het zuur
  - Optie 2: tussenforfait voor alle hoogproductieve boeren
  - Optie 3: In plaats van tussenforfait nadeelcompensatie voor in 2015 al hoogproductieve boeren (beleidsmatig meest wenselijk maar juridisch zeer complex), maar dan waarschijnlijk uitstel nodig (knikje pas verholpen per 2021).
  - Optie 4: combinatie van optie 1 en 3 (komt uiteindelijk op hetzelfde neer als optie 3, maar heeft ander vertrekpunt: uitstel zodat boeren zich kunnen voorbereiden op geheel aan consequenties, en daarbovenop/daarna nog nadeelcompensatie voor wie in 2015 al hoogproductief was (bij 3 is uitstel omdat uitwerken nadeelcompensatie meer tijd vergt)
- Voorstel om aanpassing vleesvee sowieso uit te stellen, ook als berekening CDM wel juist is. Als impact bij hoogproductieve melkveehouders zelfde orde van grootte is als bij vleesveehouders (nog uitzoeken) ligt het voor de hand die 2 categorieën gelijk te behandelen en dus ook het aanpakken van het knikje uit te stellen.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 67Fwd: HUF toets Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (excretie forfaits)
Datum: maandag 19 augustus 2019 09:54:17
Bijlagen: [HUFToetsExcretiën19aug2018.docx](#)
[ATT00001.htm](#)

Allen,

Zie hieronder en de bijlage. Nemen jullie dit mee in volgende versie van de regeling?

Grt 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e [@nvwa.nl](#)>
Datum: 19 augustus 2019 om 09:23:04 CEST
Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>
Kopie: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>
Onderwerp: HUF toets Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (excretie forfaits)

Collega's

Hierbij alvast informeel de bovengenoemde HUF toets. Hij gaat hier vandaag de lijn in.

Grt. 10.2.e

10.2.e

NVWA

Directie Strategie/BPI

directie Wetgeving en Juridische Zaken
T.a.v. 10.2.e

directie Strategie
afdeling Beleid, planvorming
en instrumentontwikkeling

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contactpersoon
10.2.e

10.2.e
@nvwa.nl

Datum
19 augustus 2019

Behandeld door
10.2.e

nota

HUF-toets inzake wijziging van de Uitvoeringsregeling
Meststoffenwet (excretieforfaits).

Inleiding

Naar aanleiding van uw verzoek van 31 juli om een HUF-toets op de ontwerpregeling nr. WJZ/19175035, tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ter actualisatie van bijlage D (excretieforfaits), doe ik u hierbij de bevindingen van de toets toekomen. De ontwerpregeling strekt er toe de mestproductie te limiteren door middel van door houders van mest producerende dieren benodigde fosfaatrechten. De benodigde fosfaatrechten verschillen per categorie dier (mestproductie). De regeling introduceert extra categorieën dieren.

Conclusies en aanbevelingen

De wijzigingsregeling is uitvoerbaar en handhaafbaar met inachtneming en waar aanbevolen verwerking van het onderstaande.

Aandacht wordt gevraagd voor een aantal noodzakelijke verduidelijkingen en enkele onvolkomenheden waarvan de verwerking in de regeling zal bijdragen aan de handhaafbaarheid.

De aanpassing draagt door de introductie van extra voorwaarden bij categorie 120 bij aan de handhaafbaarheid en maakt het fosfaatstelsel minder fraudegevoelig.

Opgemerkt wordt dat de introductie van nieuwe diercategorieën verduidelijking biedt richting zowel de houder van het dier en de toezichthouder en daarmee de uitvoerbaarheid dient. Verfijning van de diercategorieën maakt echter dat de handhaafbaarheid meer tijd vraagt; gecontroleerd dient te worden of een dier terecht in een bepaalde categorie is ingedeeld. Met de toename van het aantal categorieën kosten deze fysieke controles meer tijd. Bepaalde bedrijven zullen door deze wijzigingen meer fosfaatrechten nodig hebben wat noopt tot meer toezicht op deze bedrijven.

Voor het toezicht op de naleving van het fosfaatstelsel waarvan deze regeling deel uitmaakt is vanaf 2019 1,16 miljoen structureel extra budget door LNV verleend.

Handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid.

De wijzigingen van de diercategorieën dient ter verduidelijking van de vraag in welke categorie een bepaald dier dient te worden ingedeeld door de houder van het dier. Afhankelijk van de indeling heeft een houder meer of minder fosfaatrechten nodig.

Op zich draagt een dergelijke verduidelijking bij aan de uitvoerbaarheid van de regeling; helder wordt in welke categorie een houder een dier moet indelen waardoor er minder ruimte is voor twijfel of discussie over de indeling.

Terzelfdertijd betekent de introductie van meer categorieën dat de uit te voeren controles op de juiste indeling meer tijd kosten. Voor 2019 heeft u 1,16 miljoen extra budget verleend voor de handhaving van het fosfatenstelsel waar deze regeling deel van uitmaakt.

Meer specifiek betekenen de voorgestelde voorwaarden voor de indeling in categorie 120 dat er minder makkelijk dieren ten onrechte in deze categorie worden opgenomen. Voor categorie 120 dieren heeft de houder geen fosfaatrechten nodig.

Bepaalde bedrijven zullen door de samenstelling van hun bestand aan dieren ten gevolge van de wijzigingen (beduidend) meer fosfatenrechten nodig hebben. Bijvoorbeeld bedrijven die meer dan 10.624 kg aan melkproductie per koe per jaar hebben.

Op deze bedrijven zal om die reden meer toezicht moeten worden gehouden. Voor het toezicht op het fosfaatrechtenstelsel waarvan deze regeling deel uitmaakt heeft u 1,16 miljoen extra aan budget ter beschikking gesteld voor 2019.

Met betrekking tot de beschrijving van de diercategorieën in de door artikel I , onderdeel H, gewijzigde Tabel 1A, wordt geconstateerd dat de hierin opgenomen beschrijvingen afwijken van die in de toelichting. Aanbevolen wordt deze beschrijvingen op elkaar af te stemmen ter verbetering van de handhaafbaarheid. Zo is de beschrijving van de categorie 101 in de tabel zo geformuleerd dat er niets is geregeld voor kalveren van melkkoeien die na 14 dagen weg gaan van het bedrijf. Dit is in de toelichting wel sluitend beschreven.

Ten onrechte wordt in categorie 102 gesproken over runderen ouder dan 1 jaar. Dit moet zijn runderen van 1 tot 2 jaar.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen
Datum: maandag 19 augustus 2019 10:54:33
Bijlagen: [DOMUS-19201328-v2-Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen](#) 10.2.e.docx

---

Dag 10.2.e

In de bijlage kun je mijn opmerkingen/tekstsuggesties lezen. Ik heb moeite met geen termijn stellen aan de laatste lactatie van een melkkoe. In de tekst heb ik daarover een uitgebreide opmerking staan.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 augustus 2019 00:30
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Hallo allemaal,

Hierbij de aangepaste nota n.a.v. ons overleg van vrijdag. Kort samengevat: alle moeilijke dingen stellen we uit.

@10.2.e en 10.2.e kijken jullie even goed naar alles, maar in het bijzonder naar het stuk over de hoogproductieve koeien en de overgangsregeling. Daar verwachten we de meeste weerstand en daar zal dus ook de meeste druk ontstaan om snel met een regeling te komen teneinde de hogere productieklassen al vanaf 2020 in te voeren. Het is dus zaak om goed te onderbouwen wat wel en niet realistisch is hier.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
 Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

.....
M 10.2.e
E 10.2.e @minInv.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 68FW: excretienormen
Datum: maandag 19 augustus 2019 14:41:43

Ha 10.2.e en 10.2.e
 Zie hieronder. Lijkt mij prima als iemand Vee en Logistiek deelneemt. Wil een van jullie contact met 10.2.e opnemen?
 Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e @vee-logistiek.nl>
Verzonden: maandag 19 augustus 2019 10:27
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: excretienormen

Beste 10.2.e

Wij hebben vernomen dat er een gesprek over aanpassing van de excretienormen komt tussen de minister en de sector.

Kun jij aangeven wanneer dit gesprek gepland is?

Graag willen wij vanwege het belang van het weidevee ook een vertegenwoordiger van onze organisatie afvaardigen.

Hoe kan ik die persoon aanmelden?

Ik verneem graag van je!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

 10.2.e @vee-logistiek.nl

Benoordenhoutseweg 46-5, 2596 BC, Den Haag

T 070 - 219 30 00

E info@vee-logistiek.nl W vee-logistiek.nl

Wij zijn trotse sponsor van

Disclaimer:

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Hoewel bij de verzending van dit e-mail bericht de nodige zorgvuldigheid wordt betracht, is een juiste en volledige overdracht van dit e-mail bericht niet te garanderen.

Aan dit e-mail bericht en/of meeverzonden bestanden kunnen geen rechten worden ontleend. Vee&Logistiek Nederland sluit elke verantwoordelijkheid uit voor directe of indirecte schade voortkomende uit het gebruik van (de inhoud van) dit e-mail bericht.

The information dispatched by this e-mail message is exclusively intended for the addressee. The use of this information by others than the addressee is forbidden. Publication, multiplication and/or spread of this information to third parties will not be allowed. Though due care has been exercised with the dispatch of this e-mail message, a correct and full transfer of this e-mail message cannot be guaranteed. No rights can be derived from this e-mail message and/or files attached to this e-mail message. Vee&Logistiek Nederland excludes any liability whatsoever for any direct or consequential loss arising from the use, or reliance on, of this e-mail or its contents.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen
Datum: maandag 19 augustus 2019 14:59:58
Bijlagen: [DOMUS-19201328-v2-Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen \(002\).en](#)^{10.2}_{10.2}.docx

---

Hallo allemaal,

Eens met de meeste punten. Eén belangrijk punt heb ik nog aangepast: ik denk dat we er niet onderuit komen om ook naar de zelfzuivelaars te kijken voor een overgangsregeling als we dat voor de hoogproductieven doen. Het maar zo lang mogelijk uitstellen van het uitgaan van de werkelijke productie laat te lang onzekerheid bestaan en het gaat hier slechts om een kleine, gemakkelijk af te bakenen groep.

Heel goed om dat punt van het aantal rechten onder het plafond toe te voegen. Ik heb ook het advies toegevoegd om deze nota mondeling te bespreken, al denk ik dat ze dat sowieso wil doen (had ze toch ook al bij 10.2.e aangegeven). Ik bel nog even met NVWA over het punt van die 12/9/6/5-maanden termijn.

Kan hij wat jullie betreft verder door zo?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 augustus 2019 14:09
Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Bijgaand nog enkele aanvullingen:

- Onder kopje kernpunten stukje toegevoegd dat actualisatie melkvee sowieso alleen kan als aantal rechten onder het plafond is.
- Optie c en de toelichtende bullet daarover heb ik nog wat aangepast, omdat niet uitgesloten is dat een nadeelcompensatieregeling toch zou kunnen voor 1 januari.
- 3^e bullet van onderaf bij hoogproductief heb ik toegevoegd (over verdere uitwerking en advies landsadvocaat).

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 augustus 2019 13:25
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Ik kan me geheel in het commentaar van 10.2.e vinden. Hierbij nog enkele aanvullende opmerkingen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 11:14

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Allen,

Zie bijgaand mijn opmerkingen voor nu. M.n. zaak om even scherp te krijgen wat we nu precies gaan adviseren, gelet op wat we vrijdag bespraken. Zie een schot voor de boeg daarvoor.

<10.2.e>: wil jij dat 10.2.e hier nu al naar kijkt, of maak je liever eerst een volgende versie?

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 10:55

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Dag 10.2.e

In de bijlage kun je mijn opmerkingen/tekstsuggesties lezen. Ik heb moeite met geen termijn stellen aan de laatste lactatie van een melkkoe. In de tekst heb ik daarover een uitgebreide opmerking staan.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 00:30

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Hallo allemaal,

Hierbij de aangepaste nota n.a.v. ons overleg van vrijdag. Kort samengevat: alle moeilijke dingen stellen we uit.

@10.2.e en 10.2.e kijken jullie even goed naar alles, maar in het bijzonder naar het stuk over de hoogproductieve koeien en de overgangsregeling. Daar verwachten we de meeste weerstand en daar zal dus ook de meeste druk ontstaan om snel met een regeling te komen teneinde de hogere productieklassen al vanaf 2020 in te voeren. Het is dus zaak om goed te onderbouwen wat wel en niet realistisch is hier.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 10.2.e
E 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 69RE: Overleg excretienormen
Datum: maandag 19 augustus 2019 15:02:02

Beste 10.2.e

Bedankt voor je mail, ik werd vanochtend door 10.2.e benaderd met dezelfde vraag. Er wordt een sectoroverleg gepland met vertegenwoordigers van sectororganisaties en deskundigen van de CDM. Dat is een technisch overleg, het betreft geen overleg met de minister.

10.2.e organiseert dit, hij zal contact met jullie opnemen over de afvaardiging.

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @hotmail.com>

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 14:59

Aan: 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @vleesveenl.org>

Onderwerp: Overleg excretienormen

Geachte heer 10.2.e

De vleesveehouderij wordt hard getroffen in het geval dat de voorgestelde excretienormen tot regelgeving worden verheven.

Wij hebben begrepen dat er een overleg met de minister komt.

Wij willen graag vanuit de stichting VleesveeNL een vertegenwoordiger voor dit overleg afvaardigen, omdat het van groot belang is dat insiders uit de vleesveesector zelf de specifieke items voor de vleesveehouderij toelichten.

Kunt u aangeven wanneer dit overleg plaatsvindt en hoe wij onze vertegenwoordiger aan kunnen melden?

Bvd

Stichting VleesveeNL

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen
Datum: maandag 19 augustus 2019 15:57:15

Ha 10.2.e en 10.2.e

Ik denk dat er in het advies zelf nu iets teveel geschrapt is over hoogproductieve koeien? Ik denk dat het advies (uitstel) nog steeds moet worden benoemd en dat het aanvullende advies is te bezien of, en zo ja hoe, aanvullende maatregelen worden getroffen voor de hogere productieklassen van melkvee en voor zelfzuivelaars. Toch?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 augustus 2019 15:44
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Zie bijgaand nog een paar laatste dingen (eerst alle vorige wijzigingen geaccepteerd ivm de leesbaarheid). Ik heb m.n. geprobeerd het advies bovenaan wat meer te laten aansluiten op de tekst verderop mbt hoogproductief.

Als je deze aanpassingen verwerkt zijn 10.2.e en ik akkoord.

Kijk verder nog even naar mijn aanvulling bij de opmerking van 10.2.e over zelfzuivelaars die minder dan 7500 produceren. Vraag aan jullie is of je die optie wel of niet wilt noemen in de nota.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 augustus 2019 15:00
Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Hallo allemaal,

Eens met de meeste punten. Eén belangrijk punt heb ik nog aangepast: ik denk dat we er niet onderuit komen om ook naar de zelfzuivelaars te kijken voor een overgangsregeling als we dat voor de hoogproductieven doen. Het maar zo lang mogelijk uitstellen van het uitgaan van de werkelijke productie laat te lang onzekerheid bestaan en het gaat hier slechts om een kleine, gemakkelijk af te bakenen groep.

Heel goed om dat punt van het aantal rechten onder het plafond toe te voegen. Ik heb ook het advies toegevoegd om deze nota mondeling te bespreken, al denk ik dat ze dat sowieso wil doen (had ze toch ook al bij 10.2.e aangegeven). Ik bel nog even met NVWA over het punt van

die 12/9/6/5-maanden termijn.

Kan hij wat jullie betreft verder door zo?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 14:09

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Bijgaand nog enkele aanvullingen:

- Onder kopje kernpunten stukje toegevoegd dat actualisatie melkvee sowieso alleen kan als aantal rechten onder het plafond is.
- Optie c en de toelichtende bullet daarover heb ik nog wat aangepast, omdat niet uitgesloten is dat een nadeelcompensatieregeling toch zou kunnen voor 1 januari.
- 3^e bullet van onderaf bij hoogproductief heb ik toegevoegd (over verdere uitwerking en advies landsadvocaat).

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 13:25

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Ik kan me geheel in het commentaar van 10.2.e vinden. Hierbij nog enkele aanvullende opmerkingen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 11:14

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Allen,

Zie bijgaand mijn opmerkingen voor nu. M.n. zaak om even scherp te krijgen wat we nu precies gaan adviseren, gelet op wat we vrijdag bespraken. Zie een schot voor de boeg daarvoor.
@10.2.e : wil jij dat 10.2.e hier nu al naar kijkt, of maak je liever eerst een volgende versie?

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 10:55

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minezk.nl>; 10.2.e <@minezk.nl>; 10.2.e <@minezk.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Dag 10.2.e

In de bijlage kun je mijn opmerkingen/tekstsuggesties lezen. Ik heb moeite met geen termijn stellen aan de laatste lactatie van een melkkoe. In de tekst heb ik daarover een uitgebreide opmerking staan.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 00:30

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minezk.nl>; 10.2.e <@minezk.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Hallo allemaal,

Hierbij de aangepaste nota n.a.v. ons overleg van vrijdag. Kort samengevat: alle moeilijke dingen stellen we uit.

@10.2.e en 10.2.e kijken jullie even goed naar alles, maar in het bijzonder naar het stuk over de hoogproductieve koeien en de overgangsregeling. Daar verwachten we de meeste weerstand en daar zal dus ook de meeste druk ontstaan om snel met een regeling te komen teneinde de hogere productieklassen al vanaf 2020 in te voeren. Het is dus zaak om goed te onderbouwen wat wel en niet realistisch is hier.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 10.2.e
E 10.2.e 10.2.e@minlnv.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen
Datum: maandag 19 augustus 2019 17:37:50
Bijlagen: [DOMUS-19201328-v2-Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen \(002\)](#)^{10.2.e} 15u36 - 10.2.e.docx

Ha allen,
 Dank ^{10.2.e} voor de snelle actie! Zie bijgaand mijn reactie. Ik heb gewerkt in de versie van ^{10.2.e} van 15.44u. Mijn opmerkingen zijn hoofdzakelijk redactioneel. Ik denk dat het advies zoals het was geformuleerd voor de minister eigenlijk niet te volgen is, omdat het nogal technisch is en de minister dan nog niet heeft kunnen lezen voor welke problemen die adviezen oplossingen zijn. Daarnaast legt het advies vooral de nadruk op wat we niet gaan doen en wekt het de indruk dat we vanalles voor ons uit schuiven, terwijl daar natuurlijk wel over nagedacht is. Ik heb in de bijlage daarom een voorstel gedaan voor een advies op hoofdlijnen. In de toelichting kan daarna per punt het specifieke advies terugkomen, nadat is uitgelegd wat er aan de hand is. En de toelichting in de vorige versie kan een bijlage worden, want die is wel erg technisch. Verder is het inderdaad zaak de nota zsm bij de minister te krijgen. Wat mij betreft kan hij zo verder de lijn in.

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 15:44

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha ^{10.2.e}
 Zie bijgaand nog een paar laatste dingen (eerst alle vorige wijzigingen geaccepteerd ivm de leesbaarheid). Ik heb m.n. geprobeerd het advies bovenaan wat meer te laten aansluiten op de tekst verderop mbt hoogproductief.

Als je deze aanpassingen verwerkt zijn ^{10.2.e} en ik akkoord.

Kijk verder nog even naar mijn aanvulling bij de opmerking van ^{10.2.e} over zelfzuivelaars die minder dan 7500 produceren. Vraag aan jullie is of je die optie wel of niet wilt noemen in de nota.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 15:00

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Hallo allemaal,
 Eens met de meeste punten. Eén belangrijk punt heb ik nog aangepast: ik denk dat we er niet onderuit komen om ook naar de zelfzuivelaars te kijken voor een overgangsregeling als we dat voor de hoogproductieven doen. Het maar zo lang mogelijk uitstellen van het uitgaan van de werkelijke productie laat te lang onzekerheid bestaan en het gaat hier slechts om een kleine, gemakkelijk af te bakenen groep.

Heel goed om dat punt van het aantal rechten onder het plafond toe te voegen. Ik heb ook het advies toegevoegd om deze nota mondeling te bespreken, al denk ik dat ze dat sowieso wil doen (had ze toch ook al bij ^{10.2.e} aangegeven). Ik bel nog even met NVWA over het punt van die 12/9/6/5-maanden termijn.

Kan hij wat jullie betreft verder door zo?

Groeten ^{10.2.e}

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 14:09

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Bijgaand nog enkele aanvullingen:

- Onder kopje kernpunten stukje toegevoegd dat actualisatie melkvee sowieso alleen kan als aantal rechten onder het plafond is.
- Optie c en de toelichtende bullet daarover heb ik nog wat aangepast, omdat niet uitgesloten is dat een nadeelcompensatieregeling toch zou kunnen voor 1 januari.
- 3^e bullet van onderaf bij hoogproductief heb ik toegevoegd (over verdere uitwerking en advies landsadvocaat).

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 13:25

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Ik kan me geheel in het commentaar van 10.2.e vinden. Hierbij nog enkele aanvullende opmerkingen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 11:14

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Allen,

Zie bijgaand mijn opmerkingen voor nu. M.n. zaak om even scherp te krijgen wat we nu precies gaan adviseren, gelet op wat we vrijdag bespraken. Zie een schot voor de boeg daarvoor.

@10.2.e : wil jij dat 10.2.e hier nu al naar kijkt, of maak je liever eerst een volgende versie?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 10:55

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 5.1.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Dag 10.2.e

In de bijlage kun je mijn opmerkingen/tekstsuggesties lezen. Ik heb moeite met geen termijn stellen aan de laatste lactatie van een melkkoe. In de tekst heb ik daarover een uitgebreide opmerking staan.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 00:30

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Hallo allemaal,

Hierbij de aangepaste nota n.a.v. ons overleg van vrijdag. Kort samengevat: alle moeilijke dingen stellen we uit.

@10.2.e en 10.2.e kijken jullie even goed naar alles, maar in het bijzonder naar het stuk over de hoogproductieve koeien en de overgangsregeling. Daar verwachten we de meeste weerstand en daar zal dus ook de meeste druk ontstaan om snel met een regeling te komen teneinde de hogere productieklassen al vanaf 2020 in te voeren. Het is dus zaak om goed te onderbouwen wat wel en niet realistisch is hier.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG

Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 10.2.e

E 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen
Datum: maandag 19 augustus 2019 23:03:28
Bijlagen: [DOMUS-19201328-v3-Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen.docx](#)

Hallo allemaal,

Hierbij de nieuwe versie, met nog een paar wijzigingen nav opmerkingen 10.2.e Het punt over de 12-maanden termijn (verkorten tot 5 maanden of helemaal weghalen) probeer ik morgen nog bij de NVWA/RVO te polsen. Ik ben met 10.2.e eens dat dit een oplossing is voor het gros van de koeien, maar ik vraag me tegelijk of hoeveel fraudegevallen je op deze manier voorkomt.

Verder akkoord wat jullie betreft?

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

.....
M 10.2.e
E 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen
Datum: dinsdag 20 augustus 2019 10:56:01
Bijlagen: [DOMUS-19201328-v3-Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen.docx](#)

Herstel: hij gaat eerst naar 10.2.e en dan naar 10.2.e Maar hier is-ie alvast.

Ik heb 10.2.e gesproken over de 12 maandentermijn. Verkorten heeft volgens hem geen zin, omdat het voor NVWA alleen interessant is om een heel jaar terug te kunnen kijken en een kortere tijd dus alsnog ruimte laat voor fraude. Ik denk dat we het hier nog wel een ander keer met ze over moeten hebben, want het verbaast me enigszins dat ze aan 5 maanden niks zouden hebben. Hoe dan ook, voor nu: als de keuze 12 maanden of niet is dan vind ik de keuze gemakkelijk.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 20 augustus 2019 10:43
Aan: 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @minlnv.nl
cc: 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e @minlnv.nl
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Thanks, heb het verwerkt en ben behandelmap gestart. Gaat als eerste naar 10.2.e

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 20 augustus 2019 08:54
Aan: 10.2.e @minlnv.nl; Kooiman, 10.2.e @minlnv.nl
cc: 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e @minlnv.nl; 5.1.2.e @minlnv.nl
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Zie bijgaand alvast nog een paar kleine aanpassingen van mij. Definitieve versie kan dan straks naar 10.2.e voor akkoord.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 augustus 2019 23:19
Aan: 10.2.e @minlnv.nl
cc: 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e @minlnv.nl
Onderwerp: RE: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Fijn, doe ik. Goed om jouw akkoord alvast in the pocket te hebben in deze spannende tijd.

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 19 augustus 2019 23:16

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: Re: Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire excretienormen

Ha 10.2.e

Dank, ziet er goed uit! Ik heb nog een punt dat ik niet in mijn vorige reactie had opgenomen: Het lijkt me goed om in de toelichting onder de paragraaf over de forfaits voor vleesvee met nog 1 of 2 zinnen toe te lichten waarom we uitstel met een jaar hier redelijk vinden (cq invoering per 1 januari 2020 niet wenselijk of houdbaar vinden). Nu komt het advies nog een beetje uit de lucht vallen.

Als je dit nog toevoegt, dan hierbij mijn akkoord.

Groeten,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 19 aug. 2019 om 23:03 heeft 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Hallo allemaal,

Hierbij de nieuwe versie, met nog een paar wijzigingen nav opmerkingen 10.2.e. Het punt over de 12-maanden termijn (verkorten tot 5 maanden of helemaal weghalen) probeer ik morgen nog bij de NVWA/RVO te polsen. Ik ben met 10.2.e eens dat dit een oplossing is voor het gros van de koeien, maar ik vraag me tegelijk of hoeveel fraudegevallen je op deze manier voorkomt.

Verder akkoord wat jullie betreft?

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 10.2.e
E 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

<DOMUS-19201328-v3-

Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Wijziging excretieforfaits
Datum: maandag 26 augustus 2019 14:39:24

Ik denk dat dan inderdaad de beste oplossing is.
 Met vriendelijke groeten,

10.2.e

10.2.e

Uitvoeringskaders & Betaalorgaan
 Afdeling Europese Uitvoeringskaders

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van EZ
 Mandemaat 3 | Assen

M 10.2.e

10.2.e @rvo.nl

aanwezig: ma, di, do en vr

afwezig: wo

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 26 augustus 2019 14:37

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Wijziging excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Ja, sorry, dacht ik ook, wijziging 3 juli 2015 scheelt ook maar een dag.

Als we nu FR of MFR toekennen kunnen we niet anders dan gebruik maken van de huidige forfaits. Dus ja, dat zal de praktijk (moeten) zijn.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 26 augustus 2019 14:21

Aan: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Wijziging excretieforfaits

Ha 10.2.e 10.2.e

Dank 10.2.e ik dacht dat er geen wijzigingen in de runderforfaits geweest waren, maar wel dus! Ik neem aan -gelet op de eerdere mail- dat als jullie nu nog een MFR vaststellen, jullie ook de actuele forfaits toepassen? Dus als ik er de dag voor inwerkingtreding van maak, sluit dat aan bij wat er nu in praktijk al gebeurt?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 26 augustus 2019 12:06

Aan: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e

[redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Wijziging excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Je sluit dan in ieder geval directer aan bij de situatie zoals die nu is.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [redacted]

Verzonden: maandag 26 augustus 2019 12:00

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@rvo.nl](mailto:[redacted]@rvo.nl)>; 10.2.e

[redacted] <[\[redacted\]@minezk.nl](mailto:[redacted]@minezk.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e

[redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Wijziging excretieforfaits

Hallo,

Gaat het voor VGM dan goed?

De Melkveefosfaatreferentie is over 2013 vastgesteld. En als we dan verwijzen naar 01 januari 2018 of dag voor inwerkingtreding gaat dit dan goed?

Met vriendelijke groeten,

10.2.e [redacted]

.....
10.2.e [redacted]

Uitvoeringskaders & Betaalorgaan

Afdeling Europese Uitvoeringskaders

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van EZ

Mandemaat 3 | Assen

.....
M 10.2.e [redacted]

10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@rvo.nl](mailto:[redacted]@rvo.nl)>

aanwezig: ma, di, do en vr

afwezig: wo

Van: 10.2.e [redacted]

Verzonden: maandag 26 augustus 2019 11:21

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minezk.nl](mailto:[redacted]@minezk.nl)>; 10.2.e

[redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@rvo.nl](mailto:[redacted]@rvo.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>;

10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Wijziging excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Ik twijfel of verstandig is om aan te sluiten bij de normen zoals deze golden op 2 juli 2015. Mijn oog viel op een wijziging die op 3 juli 2015 in werking is getreden (zie Stcrt. 2015, 18073). Zie artikel I, onderdelen G, H en I.

Ik heb niet gecheckt of er nog vergelijkbare andere voorbeelden zijn. Veiligere keus lijkt om aan te sluiten bij normen zoals die golden op 1-1-2018 (inwerkingtreding FR-stelsel) of situatie voorafgaande inwerkingtreding van de wijzigingsregeling.

Qua verwijzingen lijkt me dat het artikel de lading dekt en dus het probleem oplost.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [redacted]

Verzonden: vrijdag 23 augustus 2019 11:28

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@rvo.nl](mailto:[redacted]@rvo.nl)>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Wijziging excretieforfaits

Ha 10.2.e,

Denken jullie dat dit het probleem zou oplossen?:

Artikel 74a

Voor de toepassing van de artikelen 21a, tweede lid, en 23, derde en vijfde lid, van de wet wordt de forfaitaire productie vastgesteld op basis van de forfaitaire productienormen, bedoeld in artikel 73, eerste lid, en 74, eerste lid, en indien van toepassing de gemiddelde melkproductie en het gemiddelde ureumgehalte, bedoeld in artikel 74, vierde en vijfde lid, zoals die normen en gemiddelden golden op 2 juli 2015.

Of moeten we voor MFR breder verwijzen dan alleen naar 21a, tweede lid?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 8 augustus 2019 22:38

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Re: Wijziging excretieforfaits

Hallo allemaal,

Misschien goed als ik nog iets specifieker / juridischer ben.

- Het fosfaatrecht wordt toegewezen op basis van artikel 23, derde lid, Msw. Artikel 21a, vierde lid, Msw is van overeenkomstige toepassing.

- Artikel 21a, vierde lid, Msw bepaalt dat de forfaitaire productie van dierlijke meststoffen door melkvee wordt vastgesteld overeenkomstig de regels bedoeld in artikel 35 Msw.

- Artikel 35 Msw bevat de grondslag voor de forfaitaire productienormen. Op dit moment zijn ten behoeve van artikel 23, derde lid, Msw *geen* specifieke forfaitaire gehalten bepaald. Via artikel 66, tweede lid en artikel 70, eerste lid, onderdeel a, van de Ubm en artikel 74, eerste lid Urm, kom je uit bij bijlage D van de Urm. We besluiten dus hoeveel fosfaatrechten worden toegekend op basis van de actuele en geldende productieforfaits. Dus niet de forfeits zoals die in 2015 golden (hoewel ze in de tussentijd natuurlijk niet gewijzigd zijn, en dat was enige tijd bewust meen ik).

- Als we volstaan met aanpassing van bijlage D, resulteert dat, volgens mij, in de situatie dat we bij nieuwe besluiten die na inwerkingtreding van de wijziging worden genomen, het fosfaatrecht moeten vaststellen op basis van de nieuwe forfeits. Met die nieuwe forfeits zal de toewijzing als gevolg daarvan soms hoger uitvallen (bij hoge melkproductie) en soms lager. In dat geval kan de toewijzing aan een bedrijf dus verschillen, enkel omdat het definitieve besluit later wordt genomen. Beleidsmatig is dan dus de vraag of die ongelijkheid onwenselijk is. Ik zou me kunnen voorstellen dat dit zo is. Ik kan op dit moment overigens nog niet goed overzien hoeveel nieuwe besluiten we na 1-1-2020 nog zouden moeten nemen. Tegelijk lijkt het me niet ondenkbaar dat het CBb tegen die tijd nog steeds oordelen velt over sommige zaken en ons soms dwingt nieuwe besluiten te nemen. Ik zou me dus kunnen voorstellen dat je de problemen liever voor bent.

- De oplossing, mocht die wenselijk zijn, lijkt op het eerste gezicht niet ingewikkeld. Een bepaling dat de wijzigingen die worden doorgevoerd geen effect hebben op toewijzing van het aantal fosfaatrechten zoals dat krachtens artikel 23, derde lid, Msw wordt vastgesteld is misschien voldoende. Wettelijk zie ik geen aanwijzing om te denken dat de reguliere productieforfaits en

de forfaits die we gebruiken voor de toewijzing voor rechten per se hetzelfde moet zijn. Suggestie voor 10.2.e in ieder geval. Wellicht in dat geval ook nog kijken naar de MFR, daar speelt hetzelfde thema.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 aug. 2019 om 20:23 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Hallo allemaal,
Inhoudelijk zou dit een wel heel bijzondere situatie opleveren, omdat je dan fosfaatrechten gaat toekennen op basis van de peildatum van 2 juli 2015 met behulp van forfaits die zijn gebaseerd op de werkelijke productie in 2015-2017, oftewel vanuit de peildatum gezien in de toekomst.
Hoe dan ook, juridisch ligt dit wellicht anders, dus belangrijk dat ook 10.2.e hier goed naar kijkt. Voor zelfzuivelaars en hoogproductieve melkveehouders die nog een besluit tegemoet zien zou dit dan wel weer een oplossing bieden
Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 8 augustus 2019 14:44

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @rvo.nl>

Onderwerp: FW: Wijziging excretieforfaits

Hallo,

Ten aanzien van de wijziging van de excretieforfaits heb ik nog een belangrijk aandachtspunt van 10.2.e ontvangen.

Zie onderstaand:

Ik weet niet of er al over is nagedacht, maar wellicht goed om stil te staan bij de vraag of die wijzigingen gevolgen hebben voor besluiten over de toekenning van fosfaatrechten. Misschien dat de inzichten inmiddels veranderd zijn, maar zover ik weet wijzen we toe op basis van de melkveestapel op 2 juli 2015 en waarderen we die melkveestapel tegen de forfaitaire excretieforfaits zoals die op dit moment gelden. Als die excretieforfaits op 1 januari 2020 lager zijn, betekent dit dan dat eventuele nieuwe besluiten die we na 1 – 1 – 2020 willen nemen ook tot lagere toewijzingen gaan leiden? Ik vermoed van niet en het lijkt me daarom verstandig als PAV/WJZ daar even op kauwt en voor voldoende houvast zorgt om met de huidige normen te kunnen blijven rekenen.

Toelichting:

Er staat niet expliciet in de regelgeving benoemd dat bij de toekenning van de fosfaatrechten gerekend moet worden met de forfaitaire excretienormen die in 2015 golden. Nu bestaat de kans dat bij een besluit die betrekking heeft op de toekenning van fosfaatrechten die na 1 januari 2020 (inwerkingtreding van de gewijzigde regelgeving) gerekend zou moeten worden met de forfaits zoals ze nu gelden.

Dit kan bijvoorbeeld ook voorkomen als er herbeschikt moet worden, nieuw besluit genomen moet worden als gevolg van een bezwaar of beroep.

Dit kan dus zowel gevolgen hebben voor excretieforfaits die op 1 januari 2020 lager als hoger zijn.

Kan er in de regelgeving opgenomen dat er bij de toekenning van de fosfaatrechten uitgegaan wordt van de excretieforfaits zoals deze golden in 2015. Zodat wij bij nieuwe besluiten die genomen worden na 1 januari 2020 geen discussie krijgen over welke forfaitaire norm er gebruikt moet worden bij de bepaling van het aantal fosfaatrechten.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

10.2.e

Uitvoeringskaders & Betaalorgaan
Afdeling Europese Uitvoeringskaders

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van EZ
Mandemaat 3 | Assen

M 10.2.e

10.2.e @rvo.nl

aanwezig: ma, di, do en vr

afwezig: wo

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 8 augustus 2019 13:52

Aan: 10.2.e @rvo.nl>

Onderwerp: Wijziging excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Ik heb natuurlijk kennis genomen van het voornemen om de excretieforfaits voor melkvee te wijzigen.

Ik weet niet of er al over is nagedacht, maar wellicht goed om stil te staan bij de vraag of die wijzigingen gevolgen hebben voor besluiten over de toekenning van fosfaatrechten. Misschien dat de inzichten inmiddels veranderd zijn, maar zover ik weet wijzen we toe op basis van de melkveestapel op 2 juli 2015 en waarderen we die melkveestapel tegen de forfaitaire excretieforfaits zoals die op dit moment gelden. Als die excretieforfaits op 1 januari 2020 lager zijn, betekent dit dan dat eventuele nieuwe besluiten die we na 1 – 1 – 2020 willen nemen ook tot lagere toewijzingen gaan leiden? Ik vermoed van niet en het lijkt me daarom verstandig als PAV/WJZ daar even op kauwt en voor voldoende houvast zorgt om met de huidige normen te kunnen blijven rekenen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 71W: Uitvoerings en handhavingstoets wijziging URM bijlage D januari 2020
Datum: dinsdag 27 augustus 2019 15:25:38
Bijlagen: [Uitvoerings en handhavingstoets wijziging URM bijlage D januari 2020.docx](#)

Ha 10.2.e

Fijn dat RVO ons nog even wijst op de mogelijke weerstand...
 Hoe gaat het hiermee? Al een reactie van de minister gekregen?
 Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 22 augustus 2019 13:04

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @rvo.nl>;

10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>

Onderwerp: Uitvoerings en handhavingstoets wijziging URM bijlage D januari 2020

Beste 10.2.e,

Hierbij de uitvoerings- en handhavingstoets wijziging URM; bijlage D. Onder coördinatie van 10.2.e is die binnen RVO afgestemd. Wat we nog mee willen geven is dat gezien de reacties op de internetconsultatie en de vraag vanuit de TK naar de onderbouwing van de nieuwe forfaits en toevoeging van melkproductieclassen, we er rekening mee moeten houden dat er weerstand kan komen tegen de aanpassing van de excretieforfaits.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

UKBO - Team Europese Uitvoeringskaders 1
 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
 Ministerie van Economische Zaken

M: 10.2.e

E: 10.2.e @rvo.nl

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Kernprocessen EU

Datum
7 augustus 2019

Bijlage(n)

Uitvoerings- en handhaafbaarheidstoets

*Wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ter
actualisatie van bijlage D (excretieforfaits)*

Aanleiding

Er is gevraagd om een uitvoerings- en handhaafbaarheidstoets (UHT). De UHT ziet uitsluitend op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van de desbetreffende regeling en niet op andere aspecten van de regelgeving zoals overwegingen m.b.t. effectiviteit, nut en noodzaak of vraagstukken met betrekking tot bijvoorbeeld het niveau of de vormgeving van de desbetreffende regelgeving.

RVO.nl is betrokken geweest bij de totstandkoming van de wijziging van de URM. Bijlage D (excretieforfaits) van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm) wordt op diverse onderdelen gewijzigd. In deze UHT zal puntsgewijs ingegaan worden op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van de door te voeren wijzigingen.

Uitvoering en handhaving

RVO.nl heeft de wijziging van de uitvoeringsregeling op de verschillende punten getoetst en geconstateerd dat de wijzigingen zoals deze nu voor consultatie voorleggen over het algemeen uitvoerbaar en handhaafbaar zijn. RVO.nl verwacht wel dat de implementatie van deze wijziging de nodige impact op de uitvoering heeft, omdat deze wijziging gevolgen heeft voor verschillende onderdelen van het mestbeleid, zoals fosfaatrechten, VGM en gebruiksnormen.

Ontvangen BBR

Er moeten onder andere aanpassingen doorgevoerd worden in de ICT-systemen van RVO.nl (zoals aanpassing van de rekenmodule en de verschillende registers) en de wijzigingen moeten gecommuniceerd worden.

Daarnaast is er nog een aandachtspunt met betrekking tot de aanpassing van de excretieforfaits voor melkvee als gevolg van actualisering, toevoegen van extra melkproductieklassen of actualisering van de norm voor zelfzuivelaars.

De toekenning van de fosfaatrechten gebeurt op basis van de actuele en geldende excretieforfaits, dus niet op de excretieforfaits zoals deze in 2015 golden. Op het moment dat de excretieforfaits worden gewijzigd (1 januari 2020) moet RVO.nl bij nieuwe besluiten die na het moment van inwerkingtreding genomen worden de fosfaatrechten bepalen op basis van de dan geldende actuele excretieforfaits. Met die nieuwe forfaiten zal de toewijzing als gevolg daarvan soms hoger uitvallen (bij hoge melkproductie) en soms lager. In dat geval kan de toewijzing aan een bedrijf dus verschillen, enkel omdat het definitieve besluit later wordt genomen. Dit kan zich bijvoorbeeld ook voordoen als er sprake is van een herbeschikking, beslissing op bezwaar of beroep.

Bovenstaand issue speelt ook bij VGM en grondgebonden groei. Op het moment dat er na het moment van inwerkingtreding een nieuw besluit genomen moet worden die betrekking heeft op de melkveefosfaatreferentie dan zal de melkveefosfaatreferentie bepaald moeten worden op basis van de nieuwe forfaiten.

Toelichting

Bij de totstandkoming van deze wijziging heeft een beoordeling plaatsgevonden door RVO.nl op de uitvoering en handhaafbaarheid van deze maatregel. Hierin is aangegeven dat de aanpassing over het algemeen weinig gevolgen heeft voor de uitvoering en handhaving. Wel zijn er nog enkele aandachtspunten met betrekking tot de regelgeving zoals deze nu is geconsulteerd (zie hiervoor de voorgaande alinea)

Hieronder wordt puntsgewijs ingegaan op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van de door te voeren wijzigingen:

- *Actualisatie van de excretieforfaits en opname van excretieforfaits voor biologisch gehouden dieren*

Deze wijziging heeft weinig gevolgen voor de uitvoeringslasten en de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid.

Wel heeft dit gevolgen voor de communicatie, ICT en bepaalde bedrijfssystemen en rekenprogramma's.

Aandachtspunt: gevolgen wijziging van de excretieforfaits melkvee voor nieuwe besluiten die na moment van inwerkingtreding genomen worden.

- *Actualisatie en nieuwe berekeningswijze van de stikstofverliezen*

Voor de bepaling van de hoogste van de stikstofcorrectie is een andere methodiek gebruikt. Deze nieuwe methodiek zorgt ervoor dat gemiddeld de stikstofcorrectiefactor verhoogd wordt. Deze verhoging van de stikstofcorrectie is over het algemeen positief voor landbouwers omdat de netto stikstofexcretie hierdoor lager wordt. Deze wijziging heeft weinig gevolgen voor de uitvoeringslasten en de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

Wel moet in de situatie waarin nog een bezwaar of beroep loopt rekening gehouden worden met deze aanpassing en zal er zonodig een nieuwe berekening van het stikstofgat moeten worden uitgevoerd, dit gaat maar om enkele zaken.

Deze wijziging heeft wel gevolgen voor de communicatie, de ICT en bepaalde bedrijfssystemen en rekenprogramma's. De ICT en rekenmodule moet worden aangepast.

- *Wijziging omschrijving diercategorieën en toevoeging nieuwe diercategorieën*

Over het algemeen heeft de verduidelijking van de omschrijvingen van de diercategorieën een positieve werking op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Wel heeft dit gevolgen voor de klantcommunicatie en ICT bij RVO.nl.

- *Verhoging gemiddelde melkproductie en het gemiddelde ureumgehalte voor de bepaling van het excretieforfait voor zelfzuivelaars*

De actualisatie van de gemiddelde melkproductie en het gemiddelde ureumgehalte sluit beter aan bij de praktijk. Deze actualisatie kan ingrijpende gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering van de bedrijven die melk verzuivelen. Deze bedrijven hebben immers op basis van een lagere gemiddelde melkproductie (fosfaatexcretie) fosfaatrechten toegekend

gekregen en zullen nu extra fosfaatrechten moeten verwerven om hetzelfde aantal dieren te kunnen houden. Ook voor de andere stelsels zoals gebruiksnormen, mestverwerkingsplicht en Verantwoorde groei melkveehouderij heeft dit impact voor deze bedrijven.

RVO.nl kan op dit moment niet exact inschatten welke gevolgen het verhogen van het excretieforfait voor zelfzuivelaars precies heeft voor de uitvoering. Dit is mede afhankelijk van eventuele flankerende maatregelen.

Aandachtspunt: gevolgen wijziging van de excretieforfaits melkvee voor besluiten die na moment van inwerkingtreding genomen worden.

- *Toevoegen van extra melkproductieklassen in tabel IIA en IIB voor de bepaling van de fosfaat en stikstofexcretie van melkkoeien*
Het toevoegen van extra melkproductieklassen voor de bepaling van de excretie sluit beter aan bij de praktijk. Deze actualisatie kan vooral ingrijpende gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering van bedrijven die een hogere melkproductie hebben dan 10.624 kg melk per koe per jaar. Deze bedrijven hebben immers op basis van een lagere fosfaatexcretie fosfaatrechten toegekend gekregen en zullen nu extra fosfaatrechten moeten verwerven om hetzelfde aantal dieren te kunnen houden. Ook voor de andere stelsels zoals gebruiksnormen, mestverwerkingsplicht en Verantwoorde groei melkveehouderij heeft dit impact voor deze bedrijven. RVO.nl kan op dit moment niet exact inschatten welke gevolgen het toevoegen van extra melkproductieklassen precies heeft voor de uitvoering. Dit is mede afhankelijk van eventuele flankerende maatregelen.
Aandachtspunt: gevolgen wijziging van de excretieforfaits melkvee voor besluiten die na moment van inwerkingtreding genomen worden.
- De interne instructies van RVO.nl moeten in verband met deze wijzigingen aangepast worden. Voor zowel de uitvoering als de handhaving zal de inhoud van de administratieve en fysieke controle niet wezenlijk wijzigen ten opzichte van de huidige controle. Wel moet RVO.nl een aantal wijzigingen in de ICT doorvoeren (zoals aanpassing rekenmodule en registers) en de wijzigingen communiceren.
- RVO.nl heeft de impact voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid bepaald op basis van de conceptregelgeving zoals deze nu geconsulteerd is en hierbij geen rekening gehouden met eventuele mogelijke flankerende

maatregelen en de gevolgen van de wijziging van de excretieforfaits melkvee voor besluiten die na moment van inwerkingtreding genomen worden.

De wijziging zoals deze nu is opgenomen in de conceptregeling die voorlegt voor consultatie is uitvoerbaar maar vereist ook een duidelijke communicatie richting de relatie.

Van: 10.2.e
 Aan: 10.2.e
 Onderwerp: Re: excretieforfaits / nadeelcompensatie FR
 Datum: dinsdag 27 augustus 2019 21:38:25

Bedankt 10.2.e dat nemen we zeker mee in het advies!

Op 27 aug. 2019 om 17:29 heeft 10.2.e @minlv.nl> het volgende geschreven:

Hallo 10.2.e

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties?fid=tk_categorie=kamerstukken&srt=date%3Adesc%3Adate&fid_pri_kamerstuk=Moties&dpp=25&clusterName=Kamerstukken&qry=faber+groot+omissies

De toezegging stamt van 16 november 2017, nog voor de inwerkingtreding van het stelsel:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2016Z24469&did=2017D33352>

Om jullie het zoeken te besparen, het gaat om deze passage (p. 45-46):

Minister: De heer De Groot had het over «het knikje». Ik moet zeggen dat onze ambtenaren vrij snel doorhadden waar dat knikje over ging. Ik heb het net ook eventjes bekeken. Het is inderdaad zo dat fosfaat lange tijd gelijk loopt met de productie, maar dat op enig moment het forfait als het ware gekapt wordt, ook al zou er meer productie zijn. Ik heb begrepen dat een gemiddelde melkproductie van 11.500 kilogram melk per koe erg hoog is en dat dit niet heel snel gerealiseerd wordt, zeker als bedacht wordt dat dieren soms een tijd droogstaan als ze een kalfje krijgen. Het kan wel voorkomen. Ik zal ook daarom na de introductie van het fosfaatrechten-stelsel monitoren in hoeverre er meer ondernemers komen die deze hoge melkproductie per koe gaan halen. Ik wil ook wel toezeggen dat wij zullen kijken of, als dat gevreesde effect gaat optreden, daarvoor nog maatregelen nodig zijn. Dat kan bijvoorbeeld door de tabel te verlengen met extra stappen of door het forfait in de laatste stap te verhogen, zodat het ongunstiger wordt om meer melk per koe te produceren, maar ik wil eerst hiermee van start gaan en we zullen dat monitoren.

De heer De Groot (D66): Dank voor deze toezegging. Dit lijkt klein, maar het is ongelofelijk belangrijk, daar wil ik de Minister toch even op wijzen. Misschien kunt u de toezegging wat concreter maken wat betreft de termijn waarover die monitoring zal gaan. Het is zeer goed denkbaar dat de melkveehouders gas gaan geven tot boven die 11.500 kg. Dat kan technisch. Het is geen enkel probleem om dat te doen. Even voor de kijkers thuis, de boete gaat tot 160 km/u, ook al rijd je 200 km/u, dus dan gaat iedereen 180 of 190 rijden. Dat is één. Men moet goed beseffen dat het aanpassen van de tabel ingrijpt op de bedrijfsvoering, want dat betekent dat de melkvee-houder koeien moet wegdoen of fosfaatrechten moet aankopen. Dan zitten we hier weer in de Kamer, met knelgevallen en de hele ellende. Laten we nou eens een keer vooruitkijken.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 27 augustus 2019 16:31

Aan: 10.2.e @pelsrijcken.nl>

CC: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minlv.nl>

Onderwerp: RE: excretieforfaits / nadeelcompensatie FR

Dag 10.2.e

Zoals vanmorgen toegezegd, bijgaand nog het algemene stukje toelichting dat ik had voorbereid m.b.t. de eigendomsrechtelijke aspecten van aanpassing van de forfaits:

1.3.2 Eigendomsbescherming

Doordat het fosfaatrechtenstelsel forfaitair werkt, kan de aanpassing van de excretieforfaits ertoe leiden dat met het op het bedrijf rustende fosfaatrecht meer of minder dieren gehouden kunnen worden dan tot nu toe het geval was. Door aanpassing van de forfaits kan sprake zijn van regulering van eigendom. Indien het forfait wordt verhoogd, en dus met hetzelfde fosfaatrecht minder dieren gehouden kunnen worden, vindt een beperking plaats wat betreft de gebruiksmogelijkheden van de eigendom en kan sprake zijn van regulering van eigendom in de zin van artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Regulering van eigendom is gerechtvaardigd wanneer deze aan de legaliteitstoets, de legitimiteitstoets en de evenredigheidstoets ("fair balance") voldoet.

De toets van legaliteit brengt met zich dat de inmenging in het eigendomsrecht voorzien moet zijn bij wettelijke regeling. Daarnaast dient de wettelijke regeling precies, toegankelijk en voorzienbaar (geen terugwerkende kracht) te zijn. Aan deze voorwaarde wordt voldaan doordat de geactualiseerde forfaits in de onderhavige regeling zijn opgenomen. Daarmee is een wettelijke basis gegeven. Daarnaast is deze wettelijke basis voldoende toegankelijk, precies en voorzienbaar doordat de artikelen van de regeling en de bijbehorende bijlagen duidelijk en precies omschrijven welk forfait van toepassing is.

De legitimiteitstoets houdt in dat de inmenging enkel mag plaatsvinden in het algemeen belang en dat deze een legitiem doel moet dienen. Ook hieraan wordt voldaan. De excretieforfaits geven weer hoeveel meststoffen een dier produceert. De forfaits zijn gemiddelde waarden. De forfaits worden periodiek geactualiseerd om ervoor te zorgen dat de forfaitaire excretie aansluit bij de gemiddelde werkelijke excretie van de desbetreffende categorie dieren. Actualisatie is van tijd tot tijd nodig omdat diverse factoren zoals de voersamenstelling en de houderij van de dieren aan verandering onderhevig zijn. Op basis van onder andere deze forfaits wordt gecontroleerd of veehouders genoeg dierlijke meststoffen van het bedrijf hebben afgevoerd om binnen de gebruiksnormen te blijven voor de landbouwgronden die bij het bedrijf in gebruik zijn en of bedrijven voldoende mestopslagcapaciteit hebben. Op basis van de excretieforfaits wordt ook gecontroleerd of de fosfaatproductie op een bedrijf past binnen het op het bedrijf rustende fosfaatrecht. De regels die met behulp van de forfaits worden gehandhaafd, hebben tot doel het milieu – in het bijzonder de waterkwaliteit - te beschermen tegen negatieve invloeden van nutriënten uit dierlijke mest. Om dit doel te realiseren in het van belang dat de forfaitaire waarden zoveel mogelijk overeenkomen met de werkelijke gemiddelde excretie. De actualisatie van de excretieforfaits wordt dus gerechtvaardigd door het milieubelang dat is gediend met het reguleren van de productie en het gebruik van dierlijke meststoffen. Door te forfaits regelmatig te actualiseren wordt bovendien gezorgd dat de gevolgen van de regels die met behulp van de forfaits worden gehandhaafd, op geabstraheerd niveau verband houden met de op het bedrijf verrichte landbouwactiviteiten en de hoeveelheid nutriënten die daarbij wordt geproduceerd.

De evenredigheidstoets vraagt tot slot om een beoordeling of met dit wetsvoorstel sprake is van een rechtvaardig en evenwichtig resultaat, oftewel "fair balance", tussen het algemeen belang en de belangen van het individu dat wordt geraakt door de inmenging in zijn eigendomsrecht. Bij deze beoordeling is onder meer de voorzienbaarheid een belangrijk punt. Hiermee wordt bedoeld of de maatregel in de lijn van de verwachting ligt, ook al bestond er nog geen concreet zicht op de omvang waarin, de plaats waar en het moment waarop de ontwikkeling zich zou voordoen. Ten algemene geldt daarbij dat ondernemingen er rekening mee moeten houden dat overheidsbeleid kan wijzigen en dat dit gevolgen kan hebben voor hun bedrijfsvoering. Dat de forfaits periodiek geactualiseerd worden is voor landbouwers voorzienbaar. Sinds de inwerkingtreding van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet in 2006 heeft regelmatig actualisatie van forfaits plaatsgevonden. Bij bijvoorbeeld de daartoe strekkende regeling van 15 december 2009 is toegeleid dat uitgangspunt is dat de forfaits uit bijlage D zo goed mogelijk overeen komen met de gemiddelde waarden zoals deze uit de praktijk blijken en dat de forfaits daarom regelmatig worden geactualiseerd. De onderhavige actualisatie van de forfaits was bovendien vanaf 29 mei 2019 concreet te voorzien, omdat op die datum de motie van de leden Lodders en Geurts over een wijziging van de fosfaatexcretiecijfers (Kamerstukken II 2018/19, 35208, nr. 12) werd aangenomen.

Voor de evenredigheidstoets is voorts van belang de mate waarin het individu wordt geraakt door de inmenging in zijn eigendomsrecht. De onderhavige actualisatie van de forfaits zal in sommige gevallen gunstig en in andere gevallen ongunstig uitpakken, afhankelijk van het type dieren dat wordt gehouden en, indien het melkkoeien betreft, de gemiddelde melkproductie. Ongunstige effecten van de actualisatie zullen in bepaalde gevallen op een bedrijf dus worden gecompenseerd door de gunstige effecten. Een eventueel netto ongunstig effect van de onderhavige actualisatie zal in de meeste gevallen beperkt zijn. Indien het op een bedrijf rustende fosfaatrecht na actualisatie van de forfaits niet langer toereikend is voor de gehouden veestapel, heeft een landbouwer de keuze om óf de omvang van zijn veestapel te verkleinen, óf fosfaatrechten te verwerven. De landbouwer heeft gedurende het kalenderjaar 2020 de tijd om de veestapel en het op het bedrijf rustende fosfaatrecht met elkaar in balans te brengen. *[PM hier tekst toevoegen afhankelijk van keuze flankerend beleid hoogproductief en zelfzuivelars]*

Indien in een individueel geval toch sprake zou zijn van een individuele en buitensporige last als gevolg van de onderhavige actualisatie van de excretieforfaits, zal van de algemene bevoegdheid gebruik worden gemaakt om ontheffing te verlenen van het bij of krachtens de Meststoffenwet bepaalde (artikel 38 van de Meststoffenwet).

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <@pelsrijcken.nl>

Verzonden: dinsdag 20 augustus 2019 16:18

Aan: 10.2.e <@minezk.nl>

Onderwerp: RE: excretieforfaits / nadeelcompensatie FR

Veel dank en tot dinsdag!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | advocaat | Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 | Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | 10.2.e

10.2.e <@pelsrijcken.nl> | www.pelsrijcken.nl |

 Printen, echt nodig?

Van: 10.2.e <@minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 20 augustus 2019 15:57

Aan: 10.2.e <@pelsrijcken.nl>

Onderwerp: RE: excretieforfaits / nadeelcompensatie FR

Dank voor het regelen 10.2.e Jullie zien ons dinsdagochtend verschijnen.

Bijgaand de stukken waarover ik het had: de consultatieversie van de regeling en een nota aan de minister. Ik heb de relevante delen geel gearceerd. De nota is nog onderweg naar de minister, maar geeft in elk geval een goed beeld van de problematiek en de opties die wij overwegen.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <@pelsrijcken.nl>

Verzonden: dinsdag 20 augustus 2019 14:51

Aan: 10.2.e <@minezk.nl>

Onderwerp: RE: excretieforfaits / nadeelcompensatie FR

Beste 10.2.e

Dank!

Er is een afspraak ingepland voor komende dinsdag 9.30 uur. De middag was 10.2.e verhinderd.

Bij het gesprek zullen van ons aanwezig zijn: 10.2.e en ik.

Stuur je mij ter voorbereiding nog de stukken waar je over sprak? Dank alvast!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 | Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | 10.2.e

10.2.e <@pelsrijcken.nl> | www.pelsrijcken.nl |

 Printen, echt nodig?

Van: 10.2.e <@minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 20 augustus 2019 11:45

Aan: 10.2.e <@pelsrijcken.nl>

Onderwerp: excretieforfaits / nadeelcompensatie FR

Dag 10.2.e

Zoals besproken, hierbij het lijstje met namen vanuit LNV voor een eerste overleg over excretieforfaits / nadeelcompensatie FR:

- 10.2.e <@minezk.nl>
- 10.2.e <@minlnv.nl>
- 10.2.e <@minezk.nl>
- 10.2.e <@minezk.nl>

Ik zie in de agenda's dat op dinsdag 27/8 voor ons de middag het beste uit zou komen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
T10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.eu/algemene-voorwaarden and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.eu/algemene-voorwaarden and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e [@hotmail.com](mailto:10.2.e@hotmail.com)
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Punten naar aanleiding van bespreking op 28-8-2019 melkveehouders-LNV.docx
Datum: donderdag 29 augustus 2019 12:39:09
Bijlagen: [image001.png](#)
[Punten naar aanleiding van bespreking op 28-8-2019 melkveehouders-LNV.docx](#)

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Hierbij de punten. 10.2.e zal dit op zijn manier meenemen morgenmiddag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

06-10.2.e
www.3dagroadvies.nl

Punten naar aanleiding van bespreking op 28-8-2019 tussen melkveehouders - LNV

Van: 10.2.e

Aan: alle aanwezigen

Hierna worden heel kort de kernpunten uit de bespreking weergegeven zonder achtergrondinfo:

1. Opheffen van het gat tussen de fosfaattabel en de reële fosfaatexcretie
2. Zorg dat je de verzamelde inzichten uit de KLV gebruikt voor het maken van de tabel.
3. Benut ook lopend onderzoek / Pilots (LNV zelf bij betrokken) voor opzetten van de tabel. Dat lijkt nu niet het geval.
4. Stel invoering van nieuwe tabel uit; zorg eerst voor een juiste onderbouwing en voer daarna de juiste tabel in één keer in.
5. Zeg niet dat je de berekening actualiseert terwijl je de oude methode blijft gebruiken (basis 1977); zorg dat je ook echt actualiseert en hiervoor genoemde punten meeneemt.
6. We hebben nu een hele andere koe dan de koe waarop het koemodel gebaseerd is. Graag aanpassen.
7. Wordt altijd gerekend op basis van gemiddelde koe maar reken ook koeien die veel méér en minder geven ook correct in (de praktijk kent een hele grote spreiding).
8. Het mengen van het thema 'Fosfaatexcretie' met andere sectorissues is niet correct. Nu blijkt uit de tekst dat bij afwegingen over Fosfaat ook rekening wordt gehouden met effecten op de zuivelmarkt en biodiversiteit. Een excretietabel hoort daar los van te staan, deze moet zuiver zijn zonder 'dubbele agenda'. Markt en biodiversiteit zijn wél sectorthema's maar dienen separaat bediscussieerd te worden.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opzet workshopdag excretieforfaits
Datum: donderdag 29 augustus 2019 16:24:36
Bijlagen: [Opzet workshopdag excretieforfaits - versie 29082019.pdf](#)
[Opzet workshopdag excretieforfaits - versie 29082019.docx](#)

Beste 10.2.e

Dank voor jullie reactie.

In de bijlage de definitieve versie (zowel Word als PDF).

De PDF-versie zal ik delen met de genodigde vanuit LTO Nederland. Mag ik jullie vragen om deze (eventueel) te delen met CDM / jullie genodigde.

Tot morgen!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

M +31 (0) 6 10.2.e

10.2.e [@lto.nl](#) | [www.lto.nl](#)

Van: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>
Verzonden: donderdag 29 augustus 2019 14:54
Aan: 10.2.e [@lto.nl](#)>
cc: 10.2.e [@lto.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>
Onderwerp: RE: Opzet workshopdag excretieforfaits

Dag 10.2.e

In de bijlage heb ik geel gemarkeerd waar veranderingen zijn aangebracht. Zo zou ik het willen communiceren (na het gele verwijderd te hebben).

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [@lto.nl](#)>
Verzonden: woensdag 28 augustus 2019 23:50
Aan: 10.2.e [@lto.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>;
 10.2.e [@minlnv.nl](#)>
Onderwerp: Opzet workshopdag excretieforfaits

Dag 10.2.e ,

Hierbij conform mondelinge afspraak met 10.2.e een vernieuwde versie van de agenda voor aanstaande vrijdag. 10.2.e voor jou als dagvoorzitter de belangrijke taak om enerzijds de agenda te bewaken, en anderzijds voldoende ruimte te geven aan het proces. Even een verhelderende opmerking van mijn kant: in mijn optiek is LNV in dit proces óók een partij. Met andere woorden: mochten er vragen zijn over het proces / andere beleidsmatige vragen zou het mij veel waard zijn als iemand van jullie deze ook kan toelichten / beantwoorden.

Graag ontvang ik indien mogelijk morgen uiterlijk 14:00u jullie reactie op mijn opzet. Ik zou deze namelijk graag vooraf willen delen met de genodigde. Uiteraard onder de voorwaarde dat jullie akkoord zijn.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

M +31 (0) 6 10.2.e

10.2.e @lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e @lto.nl>

Verzonden: vrijdag 23 augustus 2019 12:10

Aan: 5.1.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @lto.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: tweede opzet

10.2.e

Hier belde ik je zojuist over. Heb de opzet voor volgende week al wat verder uitgewerkt. Nog niet volledig ingevuld. Bij de specifieke bespreekpunten voor de verschillende sectoren zal ik (voornamelijk o.b.v. wat we reeds inbrachten bij de internetconsultatie) nog wat toevoegen. Deels is dat conform de vragen die ook al bij de kalverhouderij staan (lees: getallen ingevoerd bij uitgangspunten excretieberekeningen), deels gaat dat bv. definiëring dier categorieën (vleesvee en melkvee), effect melkproductie (geiten) of nieuwe dier categorieën (vleesvee en melkvee) en 'nieuwe klassen' (bv. melkvee hoogproductief en zelfzuivelaars).

Verder moeten we ook goed afspreken wie er bv. allemaal aanwezig (mogen en kunnen) zijn en 'wie het gesprek in goede banen leidt'. Ik wil er geen Poolse landdag van maken.

Daarnaast blijft uiteraard mijn vraag openstaan om **VOORAF het excel-rekenblad van de WUR-CBS te kunnen hebben**. Dan kan iedereen zich goed voorbereiden, wat sowieso zorgt voor een betere discussie.

Is het een (goed) idee om uiterlijk aanstaande maandag (de 26) de agenda af te ronden zodat we hem dan kunnen verspreiden? (dan is 10.2.e namelijk ook weer terug).

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 21 augustus 2019 12:41

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <@lto.nl>; 10.2.e

<@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: eerste opzet

Beste 10.2.e

Hierbij een (aller-)eerste opzet voor vrijdag 30 augustus. Nog niet volledig, maar is dit een idee? Ik bel/mail je er straks nog wel over.

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Agenda Workshopdag Excretieforfaits Meststoffenwet

Datum: Vrijdag 30 augustus 2019

Locatie: WUR Campus, gebouw Zodiac, De Elst 1, Wageningen, zaal A0107

Algemene informatie:

Zoals afgesproken zal op 30 augustus 2019 een sessie plaatsvinden met de CDM waarin de berekening van de voorgestelde geactualiseerde excretieforfaits in de Uitvoeringsregeling meststoffenwet nader wordt toegelicht. Let hierbij op dat het gaat om een inhoudelijke sessie over de totstandkoming van het advies en niet over de eventuele gevolgen voor het fosfaatrechtenstelsel. Deze sessie zal plaatsvinden in Wageningen. Wij stellen hierbij voor om de dag in te delen waarin per blok een sector aan bod komt. Dit om de sessie voor diegenen die voor één specifieke sector komen efficiënter te maken. Hierbij is rekening gehouden met de reacties die zijn binnengekomen tijdens de consultatie die t/m 14 augustus liep. Tussen de blokken zit een kwartier pauze. Tussen 12.15 en 13.00 wordt gezorgd voor een lunch.

Dagvoorzitter: 10.2.e (min. LNV)

Agenda:

09.00 – 10.30 Kalverhouderij

10.45 – 12.15 Vleesveehouderij

LUNCHPAUZE

13.00 – 14.00 Geitenhouderij

14.15 – 15.15 Melkveehouderij

15.30 – 16.30 Overig (biologisch, varkens, pluimvee en andere sectoren die hierboven niet aan bod zijn gekomen)

Op de volgende pagina's staan uitgewerkte agenda's per sessie.

Agenda Kalverhouderij

1. Openingswoord dagvoorzitter (2 minuten)
2. Aanwezig en voorstelronde (5 minuten)
3. Vastellen agenda (5 minuten)
  - a. Toelichting doel overleg
  - b. Afbakening
  - c. Gaat de vergadering akkoord met agenda
4. Toelichting LNV op proces (5 minuten)
5. Toelichting op inhoud en discussie (60 minuten)
  - a. Algemeen over aanpassing diercategorieën 112, 115, 116 en 117 (WUR)
  - b. Met welke getallen is gerekend bij excretieberekening? (WUR):
    - i. Gehaltes en opbouw rantsoen
      1. Hoe is rantsoen samengesteld (kilo's en producten)
      2. Met welke N en P gehaltes in voedermiddelen (o.a. ruwvoer en mengvoer) is gerekend
      3. Hoe vindt 'toebedeling' voedermiddelen aan sectoren plaats?
    - ii. Gehaltes in en gewichten van dieren
      1. Welke gewichten van nuka's en starters
      2. Welke gewichten van jong en oud rose
      3. Welke gehaltes per kg. dier
      4. Hoe bepaling levend gewicht bij aflevering (via aanhoudingspercentage, rol slachtafval, rol ongeboren mest)
  - c. Hoe zijn de *gasvorige verliezen* berekend en met name: hoe is de zeer sterke *verandering bij witvleeskalveren* te verklaren? (WUR)
  - d. Hoe is de *mestproductie per dier (in m3)* bepaald? (LNV)
6. Vervolg (10 minuten)
  - a. Welke afspraken kunnen worden gemaakt?
  - b. Hoe ziet het vervolgtraject er uit?

Agenda Vleesveehouderij

1. Openingswoord dagvoorzitter (2 minuten)
2. Aanwezig en voorstelronde (5 minuten)
3. Vastellen agenda (5 minuten)
  - a. Toelichting doel overleg
  - b. Afbakening
  - c. Gaat de vergadering akkoord met agenda
4. Toelichting LNV op proces (5 minuten)
5. Toelichting op inhoud en discussie (60 minuten)
  - a. Algemeen over aanpassing diercategorieën (101, 102,)103, 120, 121 en 122 (WUR)
  - b. Welke gevolgen heeft het (juridisch en uitvoeringstechnisch) als definities in de Meststoffenwet en in de Uitvoeringsregeling excretieforfaits niet gelijk zijn. Dit geldt bv. rondom het fosfaatrechtenstelsel? (LNV)
  - c. Met *welke getallen is gerekend bij excretieberekening?* (WUR):
    - i. Gehaltes en opbouw rantsoen
      1. Hoe is rantsoen samengesteld (kilo's en producten)
      2. Met welke N en P gehaltes in voedermiddelen (o.a. ruwvoer en mengvoer) is gerekend
    - ii. Gehaltes in en gewichten van dieren
      1. Welke gewichten zijn gehanteerd
      2. Welke gehaltes per kg. dier
      3. Hoe bepaling levend gewicht bij aflevering (via aanhoudingspercentage, rol slachtafval, rol ongeboren mest)
  - d. Hoe is *de mestproductie per dier (in m3)* bepaald? (LNV)
6. Vervolg (10 minuten)
  - a. Welke afspraken kunnen worden gemaakt?
  - b. Hoe ziet het vervolgtraject er uit?

Agenda Geitenhouderij

1. Openingswoord dagvoorzitter (2 minuten)
2. Aanwezig en voorstelronde (5 minuten)
3. Vastellen agenda (2 minuten)
  - a. Toelichting doel overleg
  - b. Afbakening
  - c. Gaat de vergadering akkoord met agenda
4. Toelichting LNV op proces (5 minuten)
5. Toelichting op inhoud en discussie (40 minuten)
  - a. Algemeen over aanpassing diercategorieën 600, 601 en 602. (WUR)
  - b. Met *welke getallen is gerekend bij excretieberekening?* (WUR):
    - i. Gehaltes en opbouw rantsoen
      1. Hoe is rantsoen samengesteld (kilo's en producten)
      2. Met welke N en P gehaltes in voedermiddelen (o.a. ruwvoer en mengvoer) is gerekend
    - ii. Gemiddelde melkproductie per geit en gehalten in melk?
  - c. Hoe zijn de *gasvorige verliezen* berekend? (WUR)
  - d. Hoe is *de mestproductie per dier (in m3)* bepaald? (LNV)
6. Vervolg (5 minuten)
  - a. Welke afspraken kunnen worden gemaakt?
  - b. Hoe ziet het vervolgtraject er uit?

Agenda Melkveehouderij

1. Openingswoord dagvoorzitter (2 minuten)
2. Aanwezig en voorstelronde (5 minuten)
3. Vastellen agenda (2 minuten)
  - a. Toelichting doel overleg
  - b. Afbakening
  - c. Gaat de vergadering akkoord met agenda
4. Toelichting LNV op proces (5 minuten)
5. Toelichting op inhoud en discussie (40 minuten)
  - a. Algemeen over aanpassing diercategorieën 100 (, 101, 102) en 103. (WUR)
  - b. Welke gevolgen heeft het (juridisch en uitvoeringstechnisch) als definities in de Meststoffenwet en in de Uitvoeringsregeling excretieforfaits niet gelijk zijn? (LNV)
  - c. Met *welke getallen is gerekend bij excretieberekening*? (WUR):
    - i. Berekening van melkproductie per koe en gehalten in melk, i.h.b. onder 5.600 en boven 10.600 kg melk per dier
  - d. Welke mogelijkheden zijn er om te werken met een formule voor het bepalen van de excretie, in plaats van het gebruik van de huidige staffels (Tabel IIA en IIB)?
6. Vervolg (5 minuten)
  - a. Welke afspraken kunnen worden gemaakt?
  - b. Hoe ziet het vervolgtraject er uit?

Agenda Overig (biologisch, varkens, pluimvee en andere sectoren die eerder niet aan bod zijn gekomen)

1. Openingswoord dagvoorzitter (2 minuten)
2. Aanwezigen en voorstelronde (5 minuten)
3. Vastellen agenda (2 minuten)
  - a. Toelichting doel overleg
  - b. Afbakening
  - c. Gaat de vergadering akkoord met agenda
4. Toelichting LNV op proces (5 minuten)
5. Toelichting op inhoud en discussie (40 minuten)
  - a. Algemeen over aanpassing diercategorieën biologisch, varkens en pluimvee. (WUR)
  - b. Na geïnventariseerd te hebben waarover nog vragen bestaan te aanzien van de excreties, kan daarop worden ingegaan.
6. Vervolg (5 minuten)
  - a. Welke afspraken kunnen worden gemaakt?
  - b. Hoe ziet het vervolgtraject er uit?

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: update excretieforfaits
Datum: donderdag 29 augustus 2019 20:41:05

Fijn!

Op 29 aug. 2019 om 13:20 heeft 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)> het volgende geschreven:

Hallo allemaal,

10.2.e en ik zaten net even te lunchen om het tijdpad door te nemen voor de wijzigingsregeling excretieforfaits en al lunchende ontstond de gelegenheid om even bij de Minister aan te schuiven en toch al de nota door te nemen. We hebben het volgende afgesproken:

- Akkoord met uitstel vleesvee, hoogproductief en zelfzuivelaars en schrappen 12 maanden-termijn, conform het voorstel van onze nota;
- Ik maak een memo voor de coalitie waarin het we het totaalpakket duidelijk schetsen (met veel aandacht voor uitstel hoogproductief, waarom we die tijd nodig hebben en wat anders de consequenties voor die groep melkveehouders zou zijn);
- Volgende week zitten Minister en 10.2.e in Caribisch NL, er is daarna weinig tijd over, maar met deze guidance kunnen we denk ik al wel aan de slag met de regeling.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
 Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
 .....

M 06 10.2.e
E 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 72RE: Uw reactie op de consultatie actualisering excretieforfaits
Datum: vrijdag 30 augustus 2019 10:29:15

5.2.1

Mesdag fonds heeft toch gewoon een reactie ingediend die we hetzelfde behandelen als alle andere reacties, lijkt me.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 29 augustus 2019 15:06

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e)

<10.2.e , 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Fwd: Uw reactie op de consultatie actualisering excretieforfaits

Snelle reactie van 10.2.e en de naam van de betrokken WUR onderzoeker. Morgen even bespreken wat we hier mee doen.

Groeten 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e @icloud.com>

Datum: 29 augustus 2019 om 14:07:01 CEST

Aan: "10.2.e @minlnv.nl>

Kopie: "10.2.e @wur.nl>, 10.2.e

10.2.e @aconavm.nl>, 10.2.e @planet.nl>, 10.2.e

10.2.e @harvestagg.nl>

Onderwerp: Antw.:^[FSI] Uw reactie op de consultatie actualisering excretieforfaits^[PDI]

Geachte 10.2.e 10.2.e,

Wij hebben gisteren een eerste draft besproken met de onderzoekers van WUR die het rapport samenstellen.

Het waren de eerste 3 hoofdstukken het laatste hoofdstuk zal deze en volgende week worden afgerond.

Het is de bedoeling dat de eindversie 10 september gereed is voor publicatie.

De eerste indruk van het bestuur Mesdagfonds is dat het een uitermate goed doorwrocht stuk is waarbij alle huidige onderliggende onderzoeken en artikelen van de huidige onderbouwing van de excretienormen opnieuw is doorgenomen en is gewogen of deze nu nog een juiste benadering is bij de huidige melkveehouderij.

Daarnaast is geconstateerd dat er op een belangrijkpunt namelijk de "voerverliezen" geen enkele wetenschappelijk onderbouwing is te vinden. Het beeld is dat deze 5% voerverliezen is te herleiden naar eind jaren zestig begin jaren zeventig vorige eeuw.

Deze 5% voerverliezen is in de huidige praktijk niet aan de orde. En dienen dan ook uit excretienormen te worden gehaald.

Wij hebben de drie wetenschappers van WUR de vrijheid gegeven indien dat

dienstig kan zijn aan het proces en zij daarvoor worden benadert, om open met LNV te delen wat hun bevindingen zijn.

10.2.e staat cc, u kan hem rechtstreeks benaderen voor inzage in de rapportage zodra deze compleet is.

Dat zal in de loop van de komende week het geval zijn.

In uw mail maakt u gewag het standpunt van uw minister.

Hierbij doel ik dat de excretienormen pas worden aangepast als het aantal uitgegeven fosfaatrechten onder het plafond zit.

Om te beginnen is de keuze voor fosfaatrechten in plaats van echte grondgebonden melkveehouderij een historische blunder geweest.

De minister is hiervoor niet verantwoordelijk maar haar voorganger en de toen betrokken ambtenaren.

Bij de verdere uitwerking van de gemaakte blunder is wederom blunder op blunder gestapeld.

Dit naar mijn waarneming vanwege onvoldoende parate kennis over de sectoren melkveehouderij en vleesveehouderij binnen het ministerie en de toenmalig partners in blunderen de NZO en LTO.

Het niet aanpassen van de excretienormen vanwege het feit dat er aan categorie dieren(veehouders) fosfaatrechten is uitgedeeld die hiervoor niet in aanmerking kwamen is niet de fout van de veehouders maar van het ministerie.

Als er een wetenschappelijk onderbouwing ligt die aantoon dat er meer dan genoeg redenen zijn om de excretienormen aan te passen dan dient het ministerie dit ook te doen.

Ik wil ook de opmerking maken dat als blijkt uit het WUR onderzoek dat de excretienormen met 20% omhoog zouden moeten gaan de minister een andere positie zou innemen en de excretienormen per direct zou aanpassen en niet pas nadat de te veel uitgegeven fosfaatrechten onder het plafond zouden zijn.

Hieruit is dus op te maken dat zowel bij de CDM als het ministerie al enige tijd bekend is of op zijn minst de verwachting dat de huidige excretienormen niet correct zijn.

Zelf blunderen en een wetenschappelijke onderbouwde aanpassing van de excretienormen niet toepassen voordat de sector de blunder van het ministerie heeft gecorrigeerd is chantage, en uitermate onbehoorlijk bestuur waar zowel leden van de Tweede Kamer alsmede ook de rechter iets van kan vinden.

Het is ook nog eens kinderachtige unfair-play .

Sommige dingen wordt je als organisatie zelf niet beter van als je er heibel over gaat zoeken.

Maar goed een ieder is verantwoordelijk voor de staat van het eigen morele kompas.

U kunt uit bovenstaande opmaken dat indien het WUR onderzoek aantoon dat de excretienormen aanpassingen dienen te verkrijgen het Mesdagfonds de nodige inspanningen zal verrichten cq doen laten verrichten om deze aanpassingen ook in de praktijk tot realiteit te krijgen.

Tot een mondelinge toelichting bereid mijn **10.2.e** staat cc indien u een afspraak wenst te maken.

Vertrouwende u voldoende te hebben geïnformeerd.

With most friendly regards,

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@minlnv.nl]

Verzonden: donderdag 29 augustus 2019 12:01

Aan: 10.2.e @icloud.com

Onderwerp: Uw reactie op de consultatie actualisering excretieforfaits

Geachte 10.2.e,

Dank voor uw reactie op de consultatie voor de actualisering van de excretieforfaits. U geeft in uw reactie aan dat u het een gemiste kans zou vinden dat een opdracht die u aan de WUR heeft verstrekt niet meegenomen zou worden. Wij zouden dit rapport inderdaad graag meenemen bij de actualisering.

Tevens geeft u aan dat dit rapport omstreeks nu in concept gereed zou moeten zijn en in de derde week van september definitief wordt gemaakt.

De wijzigingsregeling moet uiterlijk half september voor notificatie naar de Europese Commissie worden gestuurd. Om eventuele nieuwe inzichten te verwerken in de wijzigingsregeling zou ik de belangrijkste uitkomsten uit het rapport dus voor die tijd al nodig hebben. Indien de deadline van half september niet wordt gehaald zou dit betekenen dat de actualisering van de forfeits niet per 1 januari 2020, maar pas per 1 januari 2021 kan worden doorgevoerd.

Vanuit melkveehouders die binnen de bestaande productieklassen produceren zou dat een behoorlijke tegenvaller zijn, omdat zij profijt hebben van de actualisering, op het vlak van fosfaat, maar zeker ook (netto) stikstof.

Hierbij maak ik nog even de kanttekening dat de minister heeft aangegeven dat de actualisering niet wordt doorgevoerd voor de melkveehouderij indien het aantal rechten zich nog boven het plafond bevindt.

Graag verneem ik of het mogelijk is om het concept rapport te delen. Ik ben sowieso bereikbaar voor telefonisch overleg hierover.

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG

Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 06 10.2.e

E 10.2.e @minlnv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: memorie van toelichting URM, excretieforfaits
Datum: vrijdag 30 augustus 2019 11:34:05

Hallo allen,

Ik wil even via deze mail alvast aandacht vragen voor het volgende.

1. Welk excretieforfait hanteren bij inspecties op fosfaatrecht over 2018 / 2019 als de zaak pas voor de rechter komt na 01-01-2020. (fosfaatrecht wordt strafrechtelijk afgedaan).

In Wetboek van strafrecht Artikel 1 lid 2 staat het volgende: *Bij verandering in de wetgeving na het tijdstip waarop het feit begaan is, worden de voor de verdachte gunstigste bepalingen toegepast*

De discussie was of bij de controle op het fosfaatrecht over kalenderjaar 2018/2019 gerekend moet worden met de gunstigere excretieforfaits voor onder andere cat 101 en 102. (als de zaak na 01-01-2020 voor de rechter komt)

Is onze conclusie juist dat de wijziging van het excretieforfait niet valt onder de strekking van art. 1 lid 2 Wetboek van Strafrecht. Dit zou wel het geval zijn als het een gewijzigd beleidsmatig inzicht is van de wetgever.

Voor 2018 en 2019 blijven we ons dan baseren op de toen geldende forfaits.

De vraag vanuit NVWA is wel of dit door de WJZ kan worden bevestigd en dat het misschien ook goed is om dit als zodanig ook te benoemen in de memorie van toelichting bij wijziging van de URM.

De verwachting is wel dat de sector zich hierop gaat beroepen vanaf 01-01-2020 als gewijzigd excretieforfait in werking is getreden. De rechter zal dan ook in de Mvt kijken wat de strekking is van de wijziging etc. of dat gezien moet worden als verandering van wetgeving.

Graag reactie vanuit WJZ.

2. Toevoeging in MVT, zie **rood**
Stuk tekst uit MvT.

1.2.1 Wijziging forfaits bijlage D

*De in Bijlage D weergegeven excretieforfaits geven weer hoeveel meststoffen een dier produceert. De forfaits zijn gemiddelde waarden. Op basis van onder andere deze forfaits wordt gecontroleerd of veehouders genoeg dierlijke meststoffen van het bedrijf hebben afgevoerd om binnen de gebruiksnormen te blijven voor de landbouwgronden die bij het bedrijf in gebruik zijn en of bedrijven voldoende mestopslagcapaciteit hebben. Excretieforfaits zijn in de desbetreffende jaren ook gebruikt voor de bepaling van de omvang van het toe te kennen productierecht (varkens, pluimvee en melkvee). **Op basis van de fosfaatexcretie wordt gecontroleerd of het bedrijf binnen het fosfaatrecht (melkvee) blijft.** De excretieforfaits voor gangbaar gehouden*

dieren zijn opgenomen in de Urm. Door onderhavige wijziging worden de excretieforfaits voor biologisch gehouden dieren ook in de Urm opgenomen (tabel IB van bijlage D). Dit betekent tevens een wijziging van de Regeling dierlijke producten (hierna: Rdp) waarin nu voor biologisch gehouden dieren de stikstofexcretieforfaits zijn geregeld. Deze houdt in dat de Rdp naar de Urm zal verwijzen voor de excretieforfaits van biologisch gehouden dieren. Daarnaast blijven voor biologische diersoorten waarvoor geen concrete forfaits in tabel IB zijn benoemd de forfaits gelden voor gangbaar gehouden dieren zoals opgenomen tabel IA van bijlage D van de Urm.

De actualisatie van de excretieforfaits (voorgestelde tabellen IA, IB, IIA en IIB) vindt plaats op basis van het conceptadvies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (hierna: CDM) (Bikker, P. et al., 2019. 'Stikstof – en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren'. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. WOt-technical report 152, WUR, Wageningen). Deze actualisatie leidt ook tot aanpassingen in de tabellen III en IV.

Afhankelijk van visie/mening WJZ Misschien voor alle duidelijkheid toevoegen / duidelijk maken dat wijziging/actualisatie excretieforfaits niet onder 1 lid 2 WvSr valt

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Bijeenkomst over excretieforfaits mest
Datum: vrijdag 30 augustus 2019 18:34:14

Dag 10.2.e

Dank voor je telefoontje net. Op basis van jouw input kom ik op het onderstaande. Kunnen jullie je er zo in vinden?

- **Wat is er besproken met de sector?**

De CDM heeft tijdens deze sessie met de sector de onderliggende berekeningen van de forfaitaire excretienormen doorgenomen.

- **Hoe was de sfeer tijdens het gesprek?**

Er hing een open en constructieve sfeer. Onder begeleiding van concrete casussen zijn alle vragen van aanwezigen aan bod gekomen. Verder wordt er gezamenlijk ingezet op zo realistisch mogelijke forfaits. Ook heeft de sector zich bereidwillig opgesteld met betrekking tot aanleveren van aanvullende data. **(over wat voor data hebben we het hier?)**

- **Gaat het ministerie de normen aanpassen n.a.v. de internetconsultatie en de gesprekken met de sector?**

De reacties uit de internetconsultatie, alsmede de gesprekken met de sector zijn belangrijke input en kunnen aanleiding zijn om de wijzigingsregeling zoals deze in conceptvorm ter consultatie lag aan te passen. Daar wordt op het moment goed naar gekeken, maar daar kunnen we vooralsnog geen verdere uitspraken over doen.

- **Onder andere NZO pleit voor uitstel van invoering van (sommige) normen. Gaat dat gebeuren?**

Zie antwoord hierboven.

- **Hoe kijkt het ministerie naar de effecten van deze wijzigingen voor ander beleid (met name fosfaatrechten)?**

De effecten op het fosfaatrechtenstelsel zijn een belangrijke factor bij de actualisering van de forfaits. Tegelijkertijd kan er – indien het aantal fosfaatrechten aan het eind van het jaar niet onder het productieplafond zit – geen sprake zijn van een actualisering van de forfaits voor melkvee.

- **De Kamer had als deadline 1 september gesteld. Wordt deze gehaald?**

Er zijn veel reacties binnengekomen op de internetconsultatie. Deze worden zorgvuldig bewerkt. Een wijziging van de regeling moet uiterlijk half september ter notificatie naar de Europese Commissie. De Kamer zal voor die tijd worden geïnformeerd.

- **Hoe en wanneer worden de nieuwe normen gecommuniceerd met de sector?**

Met het informeren van de Kamer zullen de nieuwe normen ook voor de sector duidelijk zijn.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 29 augustus 2019 10:56

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Bijeenkomst over excretieforfaits mest

Hallo 10.2.e

Ik zal je morgen na afloop van de bijeenkomst (duurt tot 17.00) informeren over de sfeer. Op een aantal vragen kan ik nu al wel antwoord geven. Zie hieronder. Ik zou met antwoorden wel tot morgen na de sessie wachten.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 29 augustus 2019 10:14

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Re: Bijeenkomst over excretieforfaits mest

Ha 10.2.e

Bijeenkomst is morgen. 10.2.e is hier vooral bij betrokken dus kan je er meer over vertellen.

Groet,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 29 aug. 2019 om 10:01 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Dag 10.2.e

Zie de vragen hieronder vanuit de Boerderij. Kunnen we hier al wat over zeggen?

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @misset.com>

Verzonden: donderdag 29 augustus 2019 09:38

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Bijeenkomst over excretieforfaits mest

Hoi 10.2.e

Als ik me niet vergis is vandaag (of in ieder geval deze week) de vervolgbijeenkomst met de sector over de nieuwe mestexcretieforfaits. Kunnen we vandaag – voor onze deadline - even contact hebben over de uitkomst hiervan?

- Wat is er besproken met de sector? De CDM heeft tijdens deze sessie met de sector de onderliggende berekeningen van de forfaitaire excretienormen

doorgenomen.

- Hoe was de sfeer tijdens het gesprek? [VOLGT NA MORGEN]
- Gaat het ministerie de normen aanpassen n.a.v. de internetconsultatie en de gesprekken met de sector? De reacties uit de internetconsultatie, alsmede de gesprekken met de sector zijn belangrijke input en kunnen aanleiding zijn om de wijzigingsregeling zoals deze in conceptvorm ter consultatie lag aan te passen. Hier wordt op dit moment goed naar gekeken. Ik kan hier nu geen verdere uitspraken over doen.
- Onder andere NZO pleit voor uitstel van invoering van (sommige) normen. Gaat dat gebeuren? Zie antwoord hierboven.
- Hoe kijkt het ministerie naar de effecten van deze wijzigingen voor ander beleid (met name fosfaatrechten)? De effecten op het fosfaatrechtenstelsel zijn een belangrijke factor bij de actualisering van de forfaits. Andersom is het ook zo dat als het aantal fosfaatrechten aan het eind van het jaar niet onder het productieplafond zitten er geen sprake kan zijn van de actualisering van de forfaits voor melkvee.
- De Kamer had als deadline 1 september gesteld. Wordt deze gehaald? Er zijn veel reacties binnengekomen op de internetconsultatie. Deze worden zorgvuldig bewerkt. Een wijziging van de regeling moet uiterlijk half september ter notificatie naar de Europese Commissie. De Kamer zal voor die tijd worden geïnformeerd.
- Hoe en wanneer worden de nieuwe normen gecommuniceerd met de sector? Met het informeren van de Kamer zullen de nieuwe normen ook voor de sector duidelijk zijn.

Alvast bedankt en groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Graag duidelijkheid over de excretieforfaits en de ontheffingen
Datum: maandag 2 september 2019 13:55:38

Hallo,

Vrijdag 23 augustus hebben wij een overleg gehad over een mogelijke ontheffing voor bedrijven die hoog producerende melkkoeien hebben (die meer dan 10624 kg melk produceren per koe) of zelfzuivelaar zijn. Hierover hebben jullie al een nota ingediend bij de Minister -> is het mogelijk dat ik deze nota ontvang.

Zoals ik ook in telefoon gesprek heb aangegeven adviseer ik om de fosfaatexcretieforfaits pas per 2021 te wijzigen en dan ook per die datum ontheffing te verlenen.

We hebben tijdens dat overleg twee groepen besproken waar mogelijk sprake is van een ontheffing:

1. Ontheffing voor hoog productieve koeien (landbouwers die op hun bedrijf ook al in 2015 meer dan 10624 kg melk produceerden:

Dit als gevolg van de concept wijziging van de uitvoeringsregeling meststoffen waarin voorgesteld wordt om per 1 januari 2020 extra melkproductieklassen op te nemen voor koeien die meer dan 10.624 kg melk per koe produceren. Nu geldt er voor deze koeien de hoogste fosfaatexcretie (49,3 kg fosfaat) en in de nieuwe wijziging zullen bedrijven die bijvoorbeeld meer melk produceren afhankelijk van de hoeveelheid met een hoger excretieforfait moeten rekenen.

Op basis van een eerste analyse zijn er ongeveer 241 bedrijven die nu hoog productieve koeien houden en ook al in 2015 een gemiddelde melkproductie hadden van meer dan 10.624 kg hadden. Dit aantal is bepaald op basis van de geleverde melk aan de fabriek. In de praktijk kunnen dit meer bedrijven zijn.

Voorstel was : Bedrijven die in 2015 al meer dan 10.624 kg melk produceerden en nu nog steeds een nadeelcompensatie te geven in de vorm van een ontheffing voor fosfaatrechten (verschil tussen de oude fosfaatexcretie van 49.3 kg en de hoeveelheid excretie die zij op 2 juli 2015 zouden hebben gekregen op basis van de nieuwe fosfaatexcretieforfaits)

- Er zal nog bepaald moeten worden hoe de ontheffing er precies uit moet gaan zien (overdraagbare ontheffing, aanvraagprocedure, voor welke periode , etc.)
- De ontheffing moet dan verleend worden voordat de wijziging van de excretieforfaits ingaan

2. Zelfzuivelaars:

Er zijn circa 63 bedrijven die op basis van 2015 als zelfzuivelaar een beschikking fosfaatrechten hebben ontvangen met een fosfaatexcretie op basis van 7500 kg melk. Van deze groep zelfzuivelaars waren ongeveer 25 bedrijven die in 2015 feitelijk meer melk produceerden dan de zelfzuivelnorm van 7500 kg.

Voorstel was om bij de zelfzuivelaars ook de fosfaatproductie van het melkkoeien in de toekomst op basis van de feitelijke geproduceerde hoeveelheid melk te bepalen, m.a.w. de fosfaatproductie van melkkoeien wordt dan bepaald op basis van de gemiddeld geproduceerde melk per koe . Dit kan betekenen dat deze zelfzuivelaars met een hogere excretieforfait op basis van een hogere melkproductie moeten rekenen.

Zelfzuivelaars die in 2015 meer dan 7500 kg melk per koe produceerden en nu nog steeds -> een nadeelcompensatie te geven in de vorm van een ontheffing voor fosfaatrechten (verschil tussen de fosfaatexcretie van 39.1 kg op basis van 7500 kg en de hoeveelheid excretie die zij zouden hebben op basis van de werkelijke gemiddelde melkproductie per koe)

- Er zal nog bepaald moeten worden hoe de ontheffing er precies uit moet gaan

zien (overdraagbare ontheffing, aanvraagprocedure, voor welke periode , etc.)

- De ontheffing moet dan verleend worden voordat de wijziging van de excretieforfaits ingaan

Gevolgen voor de uitvoering:

Ik heb vorige week al aangegeven dat dit nog al wat betekend voor de uitvoering en aangegeven dat ik dit ook nog even intern ga bespreken:

- Het afgeven van ontheffingen is voor RVO.nl qua planning moeilijk te realiseren is voor 1 januari 2020 om de volgende redenen:
  - RVO.nl is op dit moment nog heel druk met alle her-herbeschikkingen voor vleesvee. Er is dus eigenlijk geen capaciteit voor deze nieuwe opdracht
  - RVO.nl zal hierover moeten communiceren, de ontheffingsverzoeken moeten inwinnen, beoordelen en besluiten versturen. De tijd tot 1 januari 2020 is hiervoor krap.
  - De verwachting is dat er meer bedrijven een ontheffing gaan aanvragen dan 250 bedrijven, en al deze aanvragen zullen beoordeeld moeten worden.
  - De ontheffingen zullen in de systemen van RVO.nl moeten worden vastgelegd en ontsloten kunnen worden aan de NVWA. Hier zal ICT voor ontwikkeld moeten worden
  - Pas op 1 januari zijn de excretieforfaits definitief en gepubliceerd, kan RVO.nl dan al voor die tijd eventuele ontheffingsverzoeken afhandelen en een besluit nemen?
  - De exacte vorm van de ontheffing moet nog bepaald worden, vooral de vraag of de ontheffing los overdraagbaar moet zijn, of alleen overdraagbaar is bij een gehele bedrijfsoverdracht is een belangrijk punt voor de uitvoering. Op het moment dat de ontheffing los overdraagbaar wordt en dus verhandeld kan worden heeft dit meer impact op de systemen.

Aandachtspunten bij de ontheffingen:

- Mogelijk zullen bedrijven aangeven dat zij een knelgeval waren omdat zij door bijzondere omstandigheden precies in 2015 minder melk geproduceerd hadden (bijvoorbeeld al wel meer dan 10.624 maar minder dan in een normaal jaar)
- Hoe om te gaan met relaties waar tussen 2 juli 2015 en 1 januari 2018 een bedrijfsoverdracht heeft plaats gevonden en waarvan het aantal fosfaatrechten van het overnemende bedrijf zijn opgehoogd op basis van artikel 23, lid 4 :
  - >De fosfaatrechten zijn bepaald op basis van het aantal dieren op 2 juli en de fosfaatexcretie (voor melkkoeien is dit bepaald op basis van gemiddelde melkproductie in 2015) van het reeds beëindigde bedrijf en het beëindigde bedrijf is overgenomen door 1 of meerdere andere landbouwers.
  - > kan nu degene die het beëindigde bedrijf heeft overgenomen ook een ontheffing krijgen? Mijn eerste insteek zou zijn dat wij dat niet zouden

moeten willen, maar ik verwacht hier wel wat weerstand van bedrijven die in 2015 in zijn geheel een beëindigd bedrijf hebben overgenomen als gevolg van een rechtsvormwijziging, een overdracht van vader/zoon, overdracht van maatschap bestaande uit vader en zoon naar de zoon, erfopvolging etc..

- Voor de zelfzuivelaars zullen we uitgebreidere beoordeling moeten doen om het aantal geproduceerde liters melk in 2015 te bepalen.

RVO adviseert om de ontheffingen en wijziging van fosfaatexcretieforfaits pas per 1 januari 2021 in te laten gaan.

Is er al duidelijkheid van de minister over de nota en zou ik de nota mogen inzien. Voor RVO.nl is het van belang dat wij hier zo snel mogelijk duidelijkheid over krijgen.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Uitvoeringskaders & Betaalorgaan
Afdeling Europese Uitvoeringskaders

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van EZ
Mandemaat 3 | Assen

.....
M 10.2.e

10.2.e [@rvo.nl](mailto:10.2.e@rvo.nl)

aanwezig: ma, di, do en vr
afwezig: wo

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: MEMO Actualisering excretieforfaits
Datum: woensdag 4 september 2019 07:42:52

Dag 10.2.e

Met veel belangstelling gelezen weer, het blijft toch altijd een kunst om dit soort zwaar technische onderwerpen begrijpelijk op te schrijven. Goed gelukt!

Enkele opmerkingen/vragen:

- Het stuk is helemaal feitelijk, ik vind het het overwegen waard om in de aanloop naar het stuk ook iets te zeggen over de geschiedenis van de coalitie met dit onderwerp, dit onderwerp is door hen steeds gevraagd toch? Het was onderdeel van ons zoet (blijkt nu minder zoet te zijn...). En, heb ik het goed dat er hierover ook wel motie is. Ergo even meer aansluiten bij hun wereld en de geschiedenis tot nog toe.
- bij de laatste bullit omver advies CDM staat het woord bepaald. Volgens mij bepaalt het CDM niets, ze adviseren. Bepalen doen wij. Dus dat woord zou veranderd moeten worden.
- Bij melkvee en de klassen daarin, kan daar tabel worden toegevoegd, dat maakt het meer inzichtelijk.

Ik kan het natuurlijk sturen naar minister en 10.2.e

Groet,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 3 sep. 2019 om 17:44 heeft 10.2.e @minlnv.nl het volgende geschreven:

Hallo 10.2.e

Hierbij de memo over de actualisering van de excretieforfaits, zoals vorige week afgesproken met de Minister. Deze is afgestemd met 10.2.e en 10.2.e. Aangezien de Minister en 10.2.e deze week nog in Caribisch NL zitten en het wel de bedoeling is dat de memo al deze week naar de coalitie gaat is het denk ik het handigst als jij deze naar ze mailt naar hen beiden. Is dat goed wat jou betreft?

De Minister had bij haar opmerkingen op de nota aangegeven dat ze de actualisatie voor biologisch melkvee ook wil uitstellen. Ik stel in de nota voor om dan ook pluimvee en varkens uit te stellen omdat die in eenzelfde situatie zitten en er eigenlijk geen onderscheid gemaakt kan worden. Dit is als zodanig in de memo verwerkt. Ook informeren we de Minister in de nota over de verschijning van een -naar verwachting kritisch-rapport van het Mesdagfonds dat volgende week verschijnt. In dit rapport wordt de rekenwijze door de CDM tegen het licht gehouden.

Groeten 10.2.e
Team Mest

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
 Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

M 10.2.e
 E 10.2.e @minlnv.nl

<DOMUS-19215832-v1-NOTA_bij_memo_actualisering_forfaits.DOCX>

<DOMUS-19213497-v2-MEMO Actualisering_excretieforfaits.docx>

<DOMUS-19201328-v6-
 STUK_RETOUR_BEWINDSPERSON Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen.pdf>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e ; 10.2.e @cbs.nl
Onderwerp: sheets gebruikt bij toelichting excretieforfaits
Datum: donderdag 5 september 2019 08:33:34
Bijlagen: [Toelichting advies excretieforfaits 30aug19 Geiten 10.2.e pdf](#)
[Toelichting advies excretieforfaits 30aug19 Kalveren 10.2.e pdf](#)
[Toelichting advies excretieforfaits 30aug19 Melkvee 10.2.e pdf](#)
[Toelichting advies excretieforfaits 30aug19 Vleesvee 10.2.e pdf](#)
[Toelichting forfaitaire excretie en vragen varkens, pluimvee.pdf](#)

Beste 10.2.e 10.2.e

Tijdens de bijeenkomst afgelopen vrijdag is toegezegd dat deelnemers de sheets kunnen krijgen (wellicht per workshop).

Bijgaand een pdf van de presentaties die we hebben gebruikt.

Als jullie hier vragen bij hebben horen we dat graag.

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen University & Research
 Wageningen Livestock Research
 PO Box 338, 6700 AH Wageningen, The Netherlands

Visitor's adress: Wageningen Campus, Zodiac (Building 122), De Elst 1, 6708 WD Wageningen, The Netherlands
 Phone 10.2.e

E-mail: 10.2.e @wur.nl
 internet: <http://www.wur.nl/livestock-research>

[www.wur.nl](http://www.wur.nl/livestock-research)
[www.disclaimer-nl.wur.nl](http://www.wur.nl/livestock-research)

Wageningen UR Livestock Research is part of Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek and is registered at the Dutch Chamber of Commerce with number 09098104. The institute is NEN-EN-ISO 9001:2008 certified. This message is intended exclusively for the addressee. It may contain information that is confidential. Any use or publication of this e-mail message without permission of Animal Sciences Group is not allowed. If you are not the intended recipient please notify us and destroy this message.

=====

Toelichting update excretieforfaits 2019

Melkgeiten

Categorieën 600, 601 en 602

10.2.e

Wageningen Livestock Research

Vaststellen excretieforfaits

- **Excretieforfait**

Gemiddelde waarde voor een diercategorie (kg N of P_2O_5 per dier per jaar)

- **Rekenmethode excretieforfait:**

Balansmethode: $\text{excretie} = \text{opname} - \text{vastlegging}$ (alles in kg per jaar)

- **Informatie:**

Geverifieerde bronnen die een goede weergave geven van de hele range binnen een categorie (CBS/WUM en KWIN). Eventueel informatie uit eigen netwerk.

Update excretieforfaits 2019

- Informatie onder huidige forfaits checken op actualiteit
  - Rekenregels blijven gelijk
- Check per diercategorie op veranderingen in
  - Gangbare/dominante praktijk
  - Gemiddelde rantsoen (samenstelling en voederwaarde)
  - Gemiddelde vastlegging (kg en samenstelling)

Cat. 600: Melkgeiten

Rekenregels blijven gelijk (zie Kemme ea, 2005)

Invoerdata aangepast vanwege structurele verandering in de geitenhouderij

	Excretieforfaits						
	cat 600				N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	10,2	10,5	3%	N-verlies	-	41,0	-
P2O5	4,3	5,2	21%	Bruto N	-	17,8	-

Melkgeiten (Kempe ea, 2005)						
categorie 600						
uitgangspunten (kg)	2019					
gewicht volwassen geit	75					
groeie na eerste worp	20					
gewicht eerste worps geit	55					
vervangingspercentage (%)	25					
melkproductie per jaar	1000					
aantal lammeren per geit	1,3	<i>NB 1,0 bij de 70-80% bedrijven die duurmelken</i>				
geboortegewicht	3,2					
aantal dekbokken per geit	0,02					
Gehalten voeders (g/kg)	2019					
	N	P				
graskuil	27,9	3,9				
snijmaiskuil	10,9	2,0				
hooi	18,1	3,1				
geitenbrok	24,95	3,90				
kunstmelk	34,0	7,0				

Gehalten dier (g/kg)	2019			Vastlegging (g)					
	N	P		2019				2006	
				N	P			N	P
lam geboorte	27,4	6,3		87,7	20,2			82,2	18,9
lam bij spenen	24,0	6,3							
geit	24,0	7,9							
melk	5,0	1,1		5000,0	1120,0			4000,0	896,0
				5,1	1,1		kg	4,1	0,9
							factor	1,176	1,257
Resultaten									
kg per jaar		%graskuil							
	934	0,7		2019					
Opname	DS	N	P						
graskuil	356	9,92	1,39	60-80% graskuil					
snijmaiskuil	152	1,66	0,30	40-20% maiskuil					
hooi	0	0,00	0,00						
geitenbrok	458	12,22	2,02						
kunstmelk	0	0,00	0,00						
totaal	966	23,8	3,7						
Vastlegging		6,0	1,4						
Uitscheiding		17,82	2,27						
	%graskuil		5,21						
	70%								

Cat. 601: Opfokgeiten + vleesgeiten tot 4 mnd

Cat. 602: Opfokgeiten ouder dan 4 mnd

Excreties afleiden uit de diergroepen opfoklammeren 3-50 kg en vleeslammeren 3,5 – 10 kg (conform Kemme ea, 2005)

Opfoklammeren 3-50 kg, niet gelamd (Kemme ea, 2005)

uitgangspunten (kg)	2019			Resultaten Kemme ea, 2005		
				kg per jaar		
begin gewicht	3,2				2019	
leeftijd op begingewicht (wkn)	0			Opname	DS	N
eindgewicht	55			graskuil	95	2,76
leeftijd op eindgewicht (wkn)	52			snijmaiskuil	145	1,81
aantal lammeren per enter	1,6			kunstmelk	12	0,41
				geitenbrok	150	4,05
						0,69
Gehalten voeders (g/kg)	2019					
	N	P		totaal	402	9,03
						1,46
graskuil	29	4,2		Vastlegging		1,23
snijmaiskuil	12,5	2				0,33
kunstmelk	34	7		Uitscheiding		7,79
geitenbrok	27	4,6		fosfaat		1,14
						2,60
Gehalten dier (g/kg)	2019					
	N	P				
lam geboorte	27,4	6,3				
op eindgewicht	24	6,3				

Vleeslammeren 3,5-10 kg (Kemme ea, 2005)

uitgangspunten (kg)	2019			Resultaten Kemme ea, 2005			
				kg per jaar			
begin gewicht	3,2				2019		
leeftijd op begingewicht (wkn)	0			Opname	DS	N	P
eindgewicht	9			kunstmelk	72,00	2,45	0,50
leeftijd op eindgewicht (wkn)	4,5						
				totaal	72,00	2,45	0,50
Gehalten voeders (g/kg)	2019						
	N	P		Vastlegging		1,48	0,42
kunstmelk	34	7		Uitscheiding		0,97	0,08
				fosfaat			0,19
Gehalten dier (g/kg)	2019						
	N	P					
lam geboorte	27,4	6,3					
op eindgewicht	24	6,3					

Verdelen excreties over <4 mnd en > 4 mnd			
Verhouding huidige forfaits aangehouden			
cat 601	0,9	0,4	
cat 602	7,4	3,1	
per jaar	8,3	3,5	
cat 601	10,8%	11,4%	
		N	P2O5
nieuw	bok	1,0	0,2
	opfok	7,8	2,6
nb kg per dier per jaar			
		8,8	2,8
cat 601	Nbruto	0,9	0,3
cat 602	Nbruto	7,8	2,5
cat 601	Nnetto	0,6	0,3
cat 602	Nnetto	4,6	2,5

Cat. 601: Opfokgeiten + vleesgeiten tot 4 mnd

Cat. 602: Opfokgeiten ouder dan 4 mnd

	Excretieforfaits						
	cat 601				N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	0,9	0,6	-33%	N-verlies	-	41,0	-
P2O5	0,4	0,3	-25%	Bruto N	-	1,0	-

	Excretieforfaits						
	cat 602				N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	7,4	4,7	-36%	N-verlies	-	41,0	-
P2O5	3,1	2,6	-16%	Bruto N	-	7,9	-

Hartelijk dank voor uw aandacht!

Toelichting update excretieforfaits 2019

Kalveren

Categorieën 101, 102 en 103

10.2.e

Wageningen Livestock Research

Vaststellen excretieforfaits

- **Excretieforfait**

Gemiddelde waarde voor een diercategorie (kg N of P_2O_5 per dier per jaar)

- **Rekenmethode excretieforfait:**

Balansmethode: $\text{excretie} = \text{opname} - \text{vastlegging}$ (alles in kg per jaar)

- **Informatie:**

Geverifieerde bronnen die een goede weergave geven van de hele range binnen een categorie (CBS/WUM en KWIN). Eventueel informatie uit eigen netwerk.

Update excretieforfaits 2019

- Informatie onder huidige forfaits checken op actualiteit
  - Rekenregels blijven gelijk
- Check per diercategorie op veranderingen in
  - Gangbare/dominante praktijk
  - Gemiddelde rantsoen (samenstelling en voederwaarde)
  - Gemiddelde vastlegging (kg en samenstelling)

Cat. 101: Jongvee jonger dan 1 jaar

Rekenregels en daarbij gebruikte aannames blijven gelijk dwz excretie is conform WUM

Excretieforfaits							
cat 101					N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	32,2	26,8	-17%	N-verlies	7,4	22,0	197%
P2O5	9,6	9,1	-5%	Bruto N	34,9	34,4	-1%

Cat. 102: Vrouwelijk jongvee van 1 tot 2 jaar

Cat. 103: Vrouwelijk jongvee van 2 jaar en ouder

Excreties afgeleid van categorie 102 oud (actuele WUM informatie). Groei (g/dag) en samenstelling groei vanaf 22 maanden leeftijd constant gehouden. Idem rantsoenen. Opname daarom afhankelijk gesteld van de VEM-opname

					forfait 2019	
Categorie	leeftijd	VEMbehoefte in kVEM per jaar		Bruto N	P2O5	
oud 102	12-26 mnd (> 1 jaar)	2583	100,0%	69,4	21,7	
cat 101	< 1 jaar	1412		34,4	9,1	
cat 102	1 - 2 jaar	2537	98,2%	68,2	21,3	
cat 103	> 2 jaar	2865	110,9%	77,0	24,1	
	WUM actueel			check	69,4	21,7

Cat. 102: Vrouwelijk jongvee van 1 tot 2 jaar

Cat. 103: Vrouwelijk jongvee van 2 jaar en ouder

Excretieforfaits							
cat 102					N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	66,9	53,2	-20%	N-verlies	6,3	22,0	249%
P2O5	21,9	21,3	-3%	Bruto N	71,3	68,2	-4%

Excretieforfaits							
cat 103					N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	66,9	60,1	-10%	N-verlies	-	22,0	-
P2O5	21,9	24,1	10%	Bruto N	71,3	77,0	8%

Hartelijk dank voor uw aandacht!

Toelichting update excretieforfaits 2019

Melkvee

Categorie 100

10.2.e

Wageningen Livestock Research

Vaststellen excretieforfaits

- **Excretieforfait**

Gemiddelde waarde voor een diercategorie (kg N of P_2O_5 per dier per jaar)

- **Rekenmethode excretieforfait:**

Balansmethode: $\text{excretie} = \text{opname} - \text{vastlegging}$ (alles in kg per jaar)

- **Informatie:**

Geverifieerde bronnen die een goede weergave geven van de hele range binnen een categorie (CBS/WUM en KWIN). Eventueel informatie uit eigen netwerk.

Update excretieforfaits 2019

- Informatie onder huidige forfaits checken op actualiteit
  - Rekenregels blijven gelijk
- Check per diercategorie op veranderingen in
  - Gangbare/dominante praktijk
  - Gemiddelde rantsoen (samenstelling en voederwaarde)
  - Gemiddelde vastlegging (kg en samenstelling)

Cat. 100: Melkvee

Rekenregels blijven gelijk

Conform data WUM de invoerdata aangepast vanwege structurele verandering in zowel rantsoenen als melkproductie

Melkproductieklassen in excretietabel uitgebreid zodat lagere + hogere melkproducties een beter extrectieforfait krijgen

Nieuwe categorie mbt uitscharen droge koeien

Cat. 100: Melkvee

- *N-excretie*=

$$[(100 - \text{Gemiddelde emissie})/100] * \{[\text{gemiddelde } N\text{-excretie}] + [0,0094 * (\text{Melkproductie} - \text{gemiddelde melkproductie})] + [1,8 * (\text{Melkureum} - \text{gemiddelde melkureum})]\}$$

- *P₂O₅-excretie* =

$$[\text{Gemiddelde } P_2O_5\text{-excretie}] + [0,0029 * (\text{Melkproductie} - \text{gemiddelde melkproductie})]$$

Getoetste range: 5500 - 10500 kg melk per jaar

Aantal bedrijven per melkproductieklasse in kilogram melk per koe per jaar, berekend als melklevering in 2017 gedeeld door het aantal koeien volgens de landbouwtelling (pers. meded. C. van Bruggen, CBS).

Melkproductie klasse	Aantal bedrijven
tot en met 3000	491
3000-4000	221
4000-5000	335
5000-6000	650
6000-7000	1288
7000-8000	2685
8000-9000	4730
9000-10000	4186
10000-11000	1543
11000-12000	377
12000-13000	62
13000-14000	10
>14000	44
Totaal	16.622

						Tabel 2006 ureum 26					Vershil Berekend- tabel 2006			
Melk- productie	Berekende excretie					Op basis van de exacte melkgift		Op basis van productieklasse			kg		%	
(kg/jaar)	Nbruto	P	Nnetto	P ₂ O ₅		N	P ₂ O ₅	N	P ₂ O ₅		N	P ₂ O ₅	N	P ₂ O ₅
HF melkkoe													16,5	14,4
3000	113,2	15,1	94,9	34,6		79,2	30,5	79,0	29,6		15,6	5,0	%	%
5500	118,5	16,6	99,3	38,0		98,9	37,8	99,0	36,9		0,3	1,1	0,3%	3,0%
6500	127,7	17,8	107,0	40,8		106,8	40,7	107,0	39,8		0,0	1,0	0,0%	2,4%
7500	136,9	19,0	114,7	43,5		114,7	43,6	114,5	42,7		0,2	0,8	0,2%	1,9%
8500	146,3	20,3	122,6	46,5		122,6	46,5	122,5	45,6		0,1	0,9	0,1%	2,0%
9500	155,9	21,5	130,6	49,3		130,4	49,4	130,5	48,5		0,1	0,8	0,1%	1,5%
10500	165,5	22,8	138,7	52,2		138,3	52,3	138,5	51,4		0,2	0,8	0,1%	1,6%
HF melkkoe														
12000	181,5	24,9	152,1	57,0		150,1	55,7	150,0	55,7		2,0	1,3	1,3%	2,4%
Emissie- factor	0,8379										positief = onderschatting door tabel 2006			

Aantal bedrijven per melkproductieklasse ($n > 100$) in kilogram melk per koe per jaar, op basis van data Kringloopwijzer 2017.

kg melk/koe	Rijlabels	Aantal van registratieeenheid_id	Gemiddelde van fpcm_koe	Gemiddelde van melk_koe
4000 - 5000	kgm<5000	98	4887	4559
5000 - 6000	kgm<6000	357	6014	5588
6000 - 7500	kgm<7500	1698	7412	6910
7500 - 10000	kgm<10000	7926	9274	8742
10000 - 12500	kgm<12500	1118	10988	10551
	Eindtotaal	11197	9020	8507

	Berekende KLW excretie		Tabel 2019 ureum 22		Verschil Berekend- tabel 2019				
Melkproductie	Bruto (kg/jaar)		Bruto (kg/jaar)		kg		%		
	N	P ₂ O ₅	N	P ₂ O ₅	N	P ₂ O ₅	N	P ₂ O ₅	
			Met nieuwe productieklassen						
4500	104,5	32,8	97,0	30,1	7,5	2,7	7,2%	8,2%	
11250	156,1	43,7	160,5	49,6	-4,4	-5,9	2,8%	13,5%	
			Zonder nieuwe productieklassen						
4500	104,5	32,8	108,5	33,7	-4,0	-0,9	3,8%	2,7%	
11250	156,1	43,7	153,5	47,5	2,6	-3,8	1,8%	8,7%	

Hartelijk dank voor uw aandacht!

Toelichting update excretieforfaits 2019

Vleesvee

Categorieën 112, 115, 116, 117, 121 en 122

10.2.e

Wageningen Livestock Research

Vaststellen excretieforfaits

- **Excretieforfait**

Gemiddelde waarde voor een diercategorie (kg N of P_2O_5 per dier per jaar)

- **Rekenmethode excretieforfait:**

Balansmethode: $\text{excretie} = \text{opname} - \text{vastlegging}$ (alles in kg per jaar)

- **Informatie:**

Geverifieerde bronnen die een goede weergave geven van de hele range binnen een categorie (CBS/WUM en KWIN). Eventueel informatie uit eigen netwerk.

Update excretieforfaits 2019

- Informatie onder huidige forfaits checken op actualiteit
  - Rekenregels blijven gelijk
- Check per diercategorie op veranderingen in
  - Gangbare/dominante praktijk
  - Gemiddelde rantsoen (samenstelling en voederwaarde)
  - Gemiddelde vastlegging (kg en samenstelling)

Cat. 112: Witvleeskalveren (14 d - 8 mnd)

WUM-resultaten witvleeskalveren			aantal dieren	kunst- melk 1)	kunst- melk 1)	volle melk	volle melk	vochtrijk krachtvoer	vochtrijk krachtvoer excl. 3% voerterlies	eiwitrijk krachtvoer	eiwitrijk krachtvoer	eiwitrijk krachtvoer excl. 2% voerterlies	overig krachtvoer	overig krachtvoer	overig krachtvoer excl. 2% voerterlies	snijmais	snijmais excl 5% voerterlies	graskuil + hooi	graskuil + hooi excl 5% voerterlies	weidegras
excretie							15%				87%			87%						
N	fosfaat	jaar		kg/dier	kg ds/dier	kg/dier	kg ds/dier	kg ds/dier	kg ds/dier	kg/dier	kg ds/dier	kg ds/dier	kg/dier	kg ds/dier	kg ds/dier	kg ds/dier	kg ds/dier	kg ds/dier	kg ds/dier	kg ds/dier
14,5	5,2	2013		588398	608	547,2	0	0	0	0	0	0	0	203	176,6	173,1	81	76,95	30	28,5
17,2	6,3	2014		566984	558	502,2	0	0	0	0	0	0	0	406	353,2	346,2	0	0	30	28,5
16,9	5,4	2015		551268	558	502,2	0	0	0	0	0	0	0	406	353,2	346,2	0	0	30	28,5
18,6	6,8	2016		594657	527	474,3	0	0	0	0	0	0	0	507	441,1	432,3	0	0	30	28,5
19,9	6,8	2017		574543	487	438,3	0	0	0	0	0	0	0	608	529,0	518,4	0	0	30	28,5

Excretieforfaits							
cat 112				N			
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	11,3	17,8	58%	N-verlies	21,3	4,0	-81%
P2O5	-	6,3	-	Bruto N	14,3	18,5	29%

Excretie kg/jr			
	N	P2O5	N/P2O5
	14,5	5,2	2,79
	17,2	6,3	2,73
2015	16,9	5,4	3,13
2016	18,6	6,8	2,74
2017	19,9	6,8	2,93
gem	18,5	6,3	2,93

Cat. 115: Startkalveren voor rosé (14 d - 3 mnd)

Cat. 116: Rosékalveren (3 mnd - 8 mnd)

Cat. 117: Rosékalveren (14 d - 8 mnd)

	Excretieforfaits						
	cat 115				N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	10,5	10,0	-5%	N-verlies	14,9	21,0	41%
P205	3,4	3,2	-6%		12,3	12,6	2%

	Excretieforfaits						
	cat 116				N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	26,3	27,5	5%	N-verlies	14,9	21,0	41%
P205	9,4	12,4	32%	Bruto N	30,9	34,8	13%

	Excretieforfaits						
	cat 117				N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	21,5	22,0	2%	N-verlies	14,9	21,0	41%
P205	7,6	9,5	25%	Bruto N	25,2	27,8	10%

VLEESKALVEREN-rosé (gemiddelde van jong en oud rosé)	KWIN+WUR herzie 2017			aanplantsoen					aandeel oud			
	startkalf	afmest	totaal	startkalf	afmest-ou	afmest-jon	totaal	oud	totaal	oud	afmest	oud&jong
Per cyclus				oud		jong		oud	jong	50	30	50
echte LEEFTIJD start(dagen), 16 dagen bij opzet				16	91	91						
echte LEEFTIJD eind(dagen), 16 dagen bij opzet				91	335	236						
berekende periode (dagen)				75	244	145	319	220				
geslacht gewicht					220	165						
Mestperiode (periode tussen aanvoer en afvoer) (dagen)	75	175	250	75	244	145	319	220		194	175	269
w.v. leegstand			0									250
ronden per jaar	4,9	2,1	1,5	4,9	1,5	2,5	1,1	1,7				
Voedergebruik incl. vervoederingsverliezen:												
Kunstmelknorm poeder per ronde (kg)	30	0	30	30	0	0	30	30		0	0	30
Rose opfokbrok per ronde (kg)	75	0	75	79	0	0	79	79		0	0	79
rose opfokbrok per ronde (kg ds)	65		65	69			69	69				
afmest:Totaal krachtvoer in kg (rantsoen zonder bijproducten)					900	650	900	650		775	725	
afmest:Totaal krachtvoer in kg ds (rantsoen zonder bijproducten,87%ds)					783	566	783	566		674	631	674
% bijproducten					25	10				0,23	0,18	
afmest:bijproducten (kg ds)					196	57	196	57		126	98	126
afmest:brok in kg ds		455	455		587	509	587	509		548	532	548
afmest: brok in kg		523	523		675	585	675	585		630	612	630
ronde:Rose groei+afmestbrok per ronde (kg) + opfok		523	598		675	585	754	664		630	612	709
ronde: groei+afmestbrok + opfok (kg ds)		455	520		587	509	656	577		548	532	617
ronde:Vochtrijk krachtvoer incl. CCM per ronde (kg ds)		144	144		196	57	196	57		126	98	126
ronde:Snijmaiskuil per ronde (kg ds)	45	310	355	47,25	650	240	697	287		445	363	492
ds totaal per ronde		909	1020		1433	806	1549	921		1119	994	1235
ds/dag		5,2	4,1		5,9	5,6	4,9	4,2				
%krachtvoer rantsoen		0,66	0,65	0,00	0,55	0,70	0,55	0,69		0,60	0,63	0,60
groei (g/dag)	773	1286	1132	800	1191	1310	1099	1136				0,63

Vleeskalf, begingewicht	kg	47	105	47	50	110	110	50	50	110	110	50	50
N	g/kg	29,44	27,3	29,44	29,44	27,3	27,3	29,44	29,44	27,3	27,3	29,4	29,4
P	g/kg	8,00	7,6	8,00	8,00	7,6	7,6	8,00	8,00	7,6	7,6	8,0	8,0
K	g/kg			2,05									
Vleeskalf eindgewicht, rose ca. 8 maanden	kg	105	330	330	110	400	300	400	300	350	330	350	330
N	g/kg	27,3	26,40	26,40	27,3	26,40	26,40	26,40	26,40	26,4	26,4	26,4	26,4
P	g/kg	7,6	6,85	6,85	7,6	6,85	6,85	6,85	6,85	6,85	6,85	6,85	6,85

Excretie per ronde														
Excretie N (kg)			2,5	14,0	16,5	2,6	20,9	14,4	23,5	17,0	17,6	16,4	20,2	18,9
Excretie P (kg)			0,3	2,1	2,4	0,3	3,2	2,3	3,5	2,5	2,7	2,6	3,0	2,8
Excretief fosfaat (kg)			0,6	4,8	5,5	0,7	7,4	5,2	8,1	5,8	6,3	5,8	6,9	6,5
VLEESKALVEREN-rosé (gemiddelde van jong en oud rosé)			startkalf	afmest	totaal	startkalf	afmest-oud	afmest-jong	totaal oud	totaal jong	gemiddeld afmest oud	gemiddeld totaal oud&jong		
bruto excretie per jaar											50	30	50	30
Excretie N (kg)			12,1	29,1	24,1	12,6	31,3	36,3	26,9	28,2	33,8	34,8	27,6	27,8
Excretie P (kg)			1,3	4,4	3,5	1,40	4,8	5,7	4,0	4,2	5,3	5,4	4,1	4,2
Excretief fosfaat (kg)			3,1	10,1	8,0	3,2	11,1	13,0	9,2	9,7	12,1	12,4	9,5	9,5

Cat. 115: Startkalveren voor rosé (14 d - 3 mnd)

Cat. 116: Rosékalveren (3 mnd - 8 mnd)

Cat. 117: Rosékalveren (14 d - 8 mnd)

		Bruto excretie		
		Per dier (kg/ronde)		
	per ronde	N	P2O5	rondes
cat 115	0-3 mnd	2,6	0,7	4,85
cat 116	3-8 mnd jong	14,4	5,2	2,52
	3-8 mnd oud	20,9	7,4	1,78
cat 117	0-8 mnd jong	17,0	5,8	1,66
	0-8 mnd oud	23,5	8,1	1,30
cat 115	jong 0-3	2,6	0,7	
cat 116	jong 3-8	14,4	5,2	
cat 117	totaal jong	17,0	5,9	
	verschil met jong 0-8	0,0	-0,1	
cat 115	oud 0-3	2,6	0,7	
cat 116	oud 3-8	20,9	7,4	
cat 117	totaal oud	23,5	8,1	
	verschil met oud 0-8	0,0	0,0	

		Nieuw forfait		Nieuw forfait	
Per dierplaats (kg/jr)		30% oud		50% oud	
N	P2O5				
12,6	3,4				
		34,8	12,4	33,8	12,1
		27,8	9,5	27,6	9,5

Cat. 121: Vleesvee roodvlees (tot 12 mnd)

Rekenregels en daarbij gebruikte aannames blijven gelijk dwz dat er geen onderscheidt in excretie wordt gemaakt tussen jongvee tot 12 maanden van vleesvee (cat 121) en melkvee (cat 101). Excretie is conform WUM.

Excretieforfaits							
	cat 121				N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	32,3	26,8	-17%	N-verlies	7,4	22,0	197%
P2O5	9,6	9,1	-5%	Bruto N	34,9	34,4	-1%

Cat. 122: Vleesvee roodvlees (van 12 mnd - slacht)

Zelfde systematiek als de oude categorie 102 (vanaf 12 mnd - slacht)

Verschil in wijze van afmesten. Daarom gemiddelde van het afmesten op uitsluitend weidegras en het gedeeltelijk op stal afmesten op een rantsoen met 80% ruwvoer (weidegras, graskuil en maiskuil) + krachtvoer en bijproducten

Excretieforfaits							
	cat 122				N		
	huidig	nieuw	verschil		huidig	nieuw	verschil
N	-	53,0	-	N-verlies	-	22,0	-
P2O5	-	21,7	-	Bruto N	-	68,0	-

Hartelijk dank voor uw aandacht!

Forfaitaire excretie

Workshop excretieforfaits

10.2.e

Betrokkenen

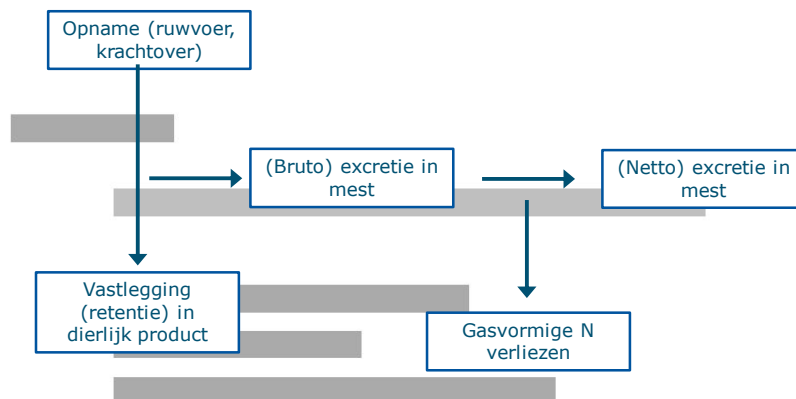
- Ministerie LNV
  - Uitvoeringsregeling meststoffenwet (URM)
- Commissie Deskundigen Meststoffenwet
  - 10.2.e
- Werkgroep "diergebonden excretieforfaits"
  - 10.2.e (WLR)
  - 10.2.e (CBS)
  - 10.2.e (WEnR)

Historie

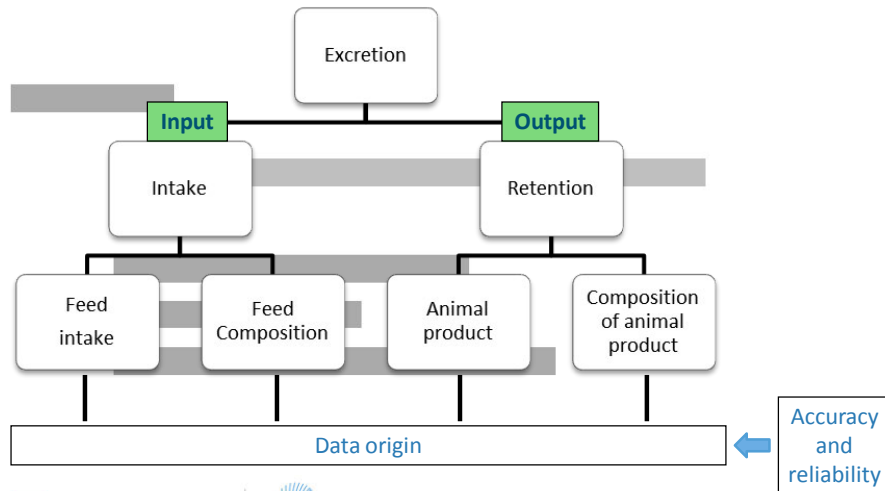
- 1986 Meststoffenwet
  - Jongbloed et al. (1985), Coppoolse et al. (1990)
- Begin '90 – Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM) → standaard rekenmethode
  - WUM (2010) gestandaardiseerde berekeningsmethode
- Mestproductie en aanwending op bedrijfsniveau
  - Tamminga et al. (2000) + actualisaties
- Tamminga et al. (2009)
  - "De WUM-cijfers van de laatste (3) jaren geven een goed beeld van de gemiddelde excretie in de praktijk en die waarden zouden voortaan als basis voor de excretieforfaits genomen kunnen worden en jaarlijks aangepast."

Berekening dierlijke excretie: balans

Balance method

for N and P excretion coefficients (kg per animal per year)

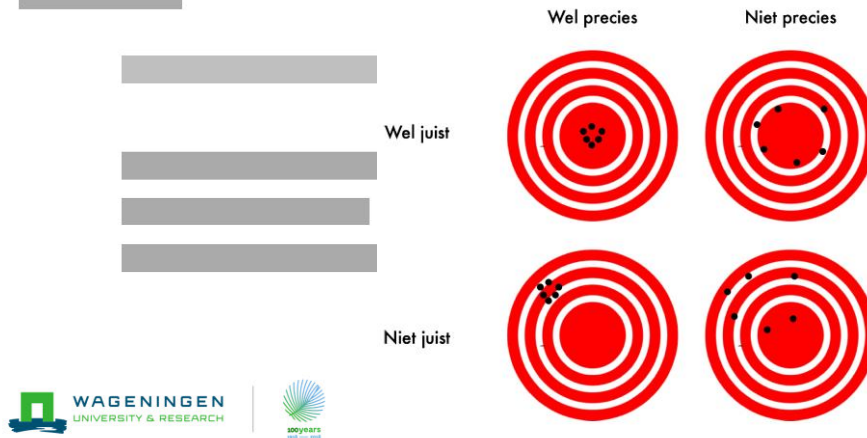
CDM, 2012

5. Databronnen

Data	Bron	Diercategorie
Mengvoerproductie per diercategorie	Fefac-Nevedi	alle
Mengvoerproductie per diercategorie	CBS (prodcom)	alle
Mengvoerproductie totaal	PDV (opgavenstaten)	alle
Kunstmelk (vlees)kalveren	PDV (opgavenstaten)	kalveren
Import/Export krachtvoer	CBS (buitenlandse handel)	totaal
Afzet vochtrijk krachtvoer	OPNV ¹⁾	rundvee/varkens
Enkelvoudige krachtvoedergrondstoffen (droog)	LEI-BIN ¹⁾	rundvee/varkens/pluimvee
Verbruik graskuil en hooi	CBS	graasdieren
Verbruik snijmais	LEI/landbouwtelling	graasdieren
Ruwvoerbruik in co-vergisting	CBS	graasdieren
Weideperiode	CBS/landbouwtelling	melkkoeien, jongvee
Beweidingsystemen	CBS/landbouwtelling	melkkoeien
Melkproductie en samenstelling	Productschap zuivel/DR	melkkoeien
Samenstelling mengvoer	WUR-LR ²⁾	rundvee
Samenstelling mengvoer	DR	staldieren
Samenstelling mengvoer	Leveranciers	paarden en pony's
Samenstelling vochtrijk krachtvoer	CVB/leveranciers ¹⁾	rundvee/varkens
Samenstelling enkelvoudige grondstoffen	CVB ¹⁾	rundvee/varkens/pluimvee
Samenstelling ruwvoer	AgroXpertus (BLGG)	graasdieren
Kengetallen rundvee	WUR-onderzoek - KWIN	rundvee
Vervanging melkkoeien	CRV-Delta	melkkoeien
Kengetallen paarden en pony's	WUR-onderzoek/LTO sectorraad paarden	paarden en pony's
Kengetallen staldieren - algemeen	WUR-onderzoek - KWIN	staldieren
Kengetallen varkens	Agrovision	zeugen, vleesvarkens
Kengetallen pluimvee	LEI-BIN	legghennen, vleeskuikens
Kengetallen overige staldieren	WUR-onderzoek - KWIN	konijnen en pelsdieren
Omvang veestapel	CBS/landbouwtelling	alle

Precisie en juistheid

- forfait = gemiddelde
- niet precies door variatie tussen bedrijven
- beoogt gemiddeld wel juist te zijn!

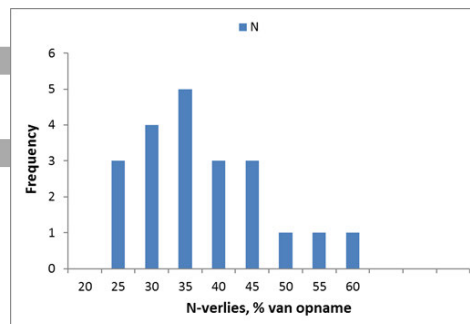
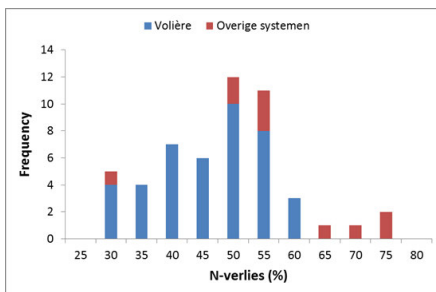
Pluimvee, vragen

- Fosfaatexcretie ontbreekt in de regeling
  - Klopt, zelf berekenen via stalbalans
- Pluimvee-eenheden (of -rechten) en forfaitaire excretie komen niet meer overeen – actualisatie nodig.
  - Niet noodzakelijk, functioneren onafhankelijk
  - Er is geen wettelijke forfaitaire excretie
- Effect fytase bij vleeskuikens meenemen
  - P-gehalte gebaseerd op adequate P-voorziening
- Verliesnorm voor legkippen gaat 20-25% omlaag, kunnen deze bedrijven voldoende mineralen afvoeren?
  - Gebaseerd op emissie 150 bedrijven, 3 jaar

Biologische leghennen, vragen

- Bruto N-excretie 120% van regulier
- N-verlies gebaseerd op N/P-verhouding in afgevoerde mest alle bedrijven (CBS)
- N-verlies 36% voliere, 40% overig
- Rapport 1072, biologische leghennen: N-verlies $44 \pm 9\%$ voliere, $55 \pm 14\%$ overig.
- Wellicht hoger gasvormig verlies biologisch

Gasvormige N-verliezen biologische leghennen (links) en vleesvarkens (rechts): grote variatie tussen bedrijven

Biologische varkens, vragen

Fokzeugen

- Bruto excretie 140% van regulier
- N-verlies drijfmest en vaste mest: 35 en 47%
- CBS drijfmest 30/31%, vaste mest 45%

Vleesvarkens:

- Bruto excretie 130% van regulier
  - N-verlies drijfmest $35 \pm 9\%$, tabel 9: 34/39% (CBS)
  - Vast mest CBS 45%
- Geen of beperkt verschil gasvormig N-verlies biologisch en regulier

Dank voor uw aandacht

Text

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 73Fwd: Memo voor de coalitie
Datum: donderdag 5 september 2019 13:27:05
Bijlagen: [DOMUS-19213497-v3-MEMO Actualisering_excretieforfaits.docx](#)
[ATT00001.htm](#)
[DOMUS-19201328-v6-STUK_RETOUR_BEWINDSPERSOON Uitkomst_consultatie_actualisering_forfaitaire_excretienormen.pdf](#)
[ATT00002.htm](#)
[DOMUS-19215832-v1-NOTA bij memo actualisering_forfaits.DOCX](#)
[ATT00003.htm](#)

Ter info, memo is verstuurd naar minister

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>,
10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: Memo voor de coalitie

Beste Carola

Hierbij de memo over de actualisering van de excretieforfaits voor de coalitie, zoals vorige week afgesproken in mondeling overleg met 10.2.e . In de schriftelijke opmerkingen bij de nota over de uitkomsten van de consultatie had je aangegeven dat je de actualisatie voor biologisch melkvee ook wil uitstellen. In de nota wordt voorgesteld om de actualisering dan ook voor biologisch pluimvee en biologisch varkens uit te stellen omdat die in eenzelfde situatie zitten als biologisch melkvee en er eigenlijk geen onderscheid gemaakt kan worden. Dit is als zodanig in de memo verwerkt.

Groet

10.2.e

Aan
Coalitie-overleg LNV

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door
10.2.e

Datum
1 september 2019

Kenmerk
DGA-PAV / 19213497

Kopie aan

Bijlage(n)

memo

Actualisering excretieforfaits

Aanleiding

De internetconsultatie over de actualisering van de forfaitaire excretienormen (hierna de wijzigingsregeling) liep tot en met 14 augustus. In deze memo wordt u op de hoogte gesteld van de belangrijkste binnengekomen reacties en mijn voorstel hoe hiermee om te gaan.

Advies Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM)

- De excretieforfaits geven de gemiddelde mestproductie in kilogrammen stikstof en fosfaat per dier per jaar weer. De excretieforfaits worden gebruikt om te bepalen of een bedrijf voldoende mest op de juiste manier heeft afgevoerd, of een bedrijf voldoende mestopslagcapaciteit heeft en of een bedrijf voldoende fosfaatrechten heeft.
- In principe worden de excretieforfaits iedere drie jaar geactualiseerd met het doel om ze zo dicht mogelijk te laten aansluiten bij de realiteit. De laatste actualisering hebben plaatsgevonden in 2015 (runderen) en 2016 (pluimvee, varkens, overig). Ik heb er vorig jaar voor gekozen de forfaits niet per 1 januari 2019 te actualiseren omdat het risico bestond dat dit zou leiden tot een overschrijding van de productieplafonds.
- Een actualisering zou het grootste deel van de melkveesector weer wat ruimte geven na een moeilijke periode. Vanuit de Kamer is afgelopen periode ook meermaals aangegeven dat een actualisering zeer wenselijk is (zie ook motie Lodders Geurts, Kamerstuk 35208 nr. 12). Ik deel dat, maar heb hierbij wel steeds aangegeven dat het belangrijk is dat zowel de werkelijke fosfaat- en stikstofexcretie als het aantal fosfaatrechten in de markt onder het productieplafond zitten.
- Voor deze actualisering is uitgegaan van de daadwerkelijke excretie in de jaren 2015-2017¹. Het advies dat de CDM hierover heeft opgesteld is gebruikt om een wijzigingsregeling op te stellen. Het advies en de wijzigingsregeling hebben t/m 14 augustus jl. ter consultatie gelegen.
- Voor de meeste bedrijven zijn de forfaits waar zij mee te maken hebben naar beneden bijgesteld. Dit heeft onder meer te maken met het optimaliseren van het gebruikte rantsoen.
- Tevens is gebruik gemaakt van een nieuwe, meer nauwkeurige methode om de gasvormige stikstofverliezen te bepalen. Hiervoor zijn een groot aantal mestmonsters geanalyseerd en vergeleken met de berekende bruto stikstofexcretie. Dit heeft ertoe geleid dat de netto stikstofexcretie in veel gevallen een stuk lager uitvalt dan voorheen. Dit betekent in de praktijk

¹ Bij het opstellen van het advies waren de definitieve cijfers over 2018 nog niet gereed.

voor veel boeren dat ze de geproduceerde mest gemakkelijker op hun eigen land kwijt kunnen en er minder snel sprake is van een "stikstofgat".

- Ook wordt in het advies opvolging gegeven aan de motie Dik Faber en De Groot (Kamerstuk 35 208 nr. 13) om de tabel met productieklassen voor melkvee uit te breiden onder de 5.625 en boven de 10.624 kg.
- Verder adviseert de CDM om de zelfzuivelaarsregeling te actualiseren en worden de forfaits voor biologisch gehouden dieren gekoppeld aan de werkelijke productie in plaats gemiddelde waardes.
- Tot slot worden ook een aantal diercategorieën gewijzigd met het doel om deze forfaits beter aan te laten sluiten bij de praktijk. Ook wordt voorgesteld om voor categorie 100 (melkkoeien) op te nemen dat een melkkoe tot 12 maanden nadat het voor de laatste keer heeft gekalfd in deze categorie blijft.

Uitkomsten consultatie

Er zijn 416 reacties binnengekomen. De reacties richten zich op een beperkt deel van de sector. Op de actualisering van de forfaits voor varkens en pluimvee zijn nauwelijks reacties gekomen. Hetzelfde geldt voor de actualisering van de forfaits voor melkvee binnen de bestaande productieklassen. Het grootste deel van de reacties heeft betrekking op vleesvee, biologisch gehouden dieren en een aantal specifieke groepen melkveehouders, te weten hoogproductieve bedrijven en zelfzuivelaars. Voor deze groepen vallen de geactualiseerde forfaitaire excretienormen hoger uit. Ook is veel bezwaar gemaakt tegen bovengenoemde 12-maandentermijn voor melkkoeien.

1. Vleesvee

- In de rosékalverenhouderij (categorieën 115, 116 en 117) hebben zich afgelopen jaren een aantal wijzigingen voorgedaan. Zo is het aandeel krachtvoer in het rantsoen van jongrosé toegenomen en is bij oudrosé het aflevergewicht hoger geworden. Dit leidt tot een hogere forfaitaire excretie.

	Huidig forfait N	Huidig forfait P		Nieuw forfait N	Nieuw forfait P
115	10,5	3,4	115	10,0	3,2
116	26,3	9,4	116	27,5	12,4
117	21,5	7,6	117	22,0	9,5

- In de roodvleesveehouderij (categorieën 121 en 122) is er sprake van grote veranderingen. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden naar een ander type vleesrunderen (zogenaamde 'broutards'), die op een latere leeftijd worden geslacht. Om bij deze praktijk aan te sluiten is de oude categorie 122 (die liep van 3 maanden tot de slacht) vervangen door twee nieuwe categorieën: 121 tot twaalf maanden en 122 van 12 maanden tot de slacht.

Huidige categorie	Huidig forfait N	Huidig forfait P	Nieuwe categorie	Nieuw forfait N	Nieuw forfait P
122: Roodvleesvee van 3 maanden tot slacht	28,2	9,7	121: Roodvleesvee tot 12 maanden	26,8	9,1
			122: Roodvleesvee van 12 maanden tot slacht	53,0	21,7

- Hoewel de nieuwe forfaits het gevolg zijn van daadwerkelijke veranderingen in de sector geven veel reactanten in de consultatie aan zich niet te herkennen in de nieuwe indeling.
- De vleesveehouderij is een zeer gevarieerde sector waarover relatief minder data beschikbaar zijn dan bijvoorbeeld de melkveehouderij. Als gevolg hiervan is het mogelijk dat individuele bedrijven wat betreft hun excretie relatief ver af liggen van het gemiddelde dat terugkomt in de excretieforfaits.
- Dit kwam ook nadrukkelijk naar voren in de inhoudelijke sessie die op 30 augustus jl. heeft plaatsgevonden met de sector en de CDM. De sector heeft hierin aangegeven mee te willen werken aan het verbeteren van de beschikbare data.
- NB. De diercategorieën waar discussie over is vallen buiten het fosfaatrechtenstelsel.

2. Melkvee: 12-maandetermin afgemolken koeien

- Een melkkoe heeft doorgaans drie tot vier lactatieperiodes. Na de laatste lactatieperiode (maar soms ook eerder, als de melkproductie na kalven niet meer op gang komt, zoals door ziekte) wordt een koe vaak "afgemest" om vervolgens te worden geslacht. Een melkkoe wordt dan een weidekoe zodra deze niet meer gemolken wordt.
- Er zijn echter signalen dat sommige melkveehouders melkkoeien in een andere categorie zetten voordat zij gestopt zijn met melken, met het doel fosfaatrechten te besparen.
- Om te verduidelijken dat dit niet de bedoeling is, is in de wijzigingsregeling opgenomen dat een melkkoe tot 12 maanden nadat ze voor het laatst heeft gekalfd diercategorie 100 is en dat hier fosfaatrechten voor nodig zijn.
- Uit de reacties op de consultatie blijkt dat de voorgestelde termijn van 12 maanden negatieve gevolgen voor de bedrijfsvoering kan hebben (afname flexibiliteit), met name vanwege de benodigde fosfaatrechten.

- Een verwacht negatief effect is dat boeren ervoor kiezen om melkkoeien die al voor het einde van de termijn van 12 maanden geen melk meer geven, direct af te laten voeren voor de slacht, zonder deze af te mesten. De kwaliteit van deze slachtdieren is veel lager.

3. Melkvee: extra productieklassen

- De forfaitaire excretie van melkkoeien is afhankelijk van onder andere de melkproductie. De excretie staat in een tabel waarin per melkproductieklasse de fosfaat- en stikstofexcretie worden gegeven.
- In de huidige tabel beslaat de hoogste melkproductieklasse alles boven 10.624 kg. Er zijn echter melkveehouders die een hogere gemiddelde melkproductie halen. Zij hebben er voordeel van dat de forfaitaire fosfaatproductie veel lager is dan hun werkelijke fosfaatproductie, want zij hebben relatief weinig fosfaatrechten nodig in verhouding tot hun werkelijke fosfaatproductie. Ook hoeven zij minder mestafzet te verantwoorden en hebben zij minder opslagcapaciteit nodig. Voor melkveehouders met een lagere gemiddelde melkproductie (bv. zeldzame rassen) geldt het tegenovergestelde. Met de uitbreiding van de melkproductietabel wordt dit gecorrigeerd.
- Melkveehouders met hoogproductieve koeien maken bezwaar tegen de aanpassing omdat zij hierdoor extra fosfaatrechten moeten aankopen. Dit kan oplopen tot 11,2 kg fosfaatrechten per koe. Dit zou bij de huidige prijs neerkomen op ca. 1800 à 2000 euro aan fosfaatrechten per melkkoe en op bedrijfsniveau dus mogelijk op tonnen aan extra benodigde fosfaatrechten.
- Er zijn bovendien melkveehouders die claimen dat zij op de peildatum al een gemiddelde melkproductie boven de 10.624 kg hadden en dus ook vinden dat zij recht hebben op meer fosfaatrechten.
- Melkveehouders met een gemiddelde productie lager dan 5.625 kg hebben profijt van de wijziging, aangezien zij door de toevoeging van extra klassen aan de onderkant van de tabel nu minder fosfaatrechten nodig hebben dan zij hebben ontvangen op basis van hun forfaitaire productie.

In onderstaande tabel staan voor een aantal productieklassen de huidige forfaitaire fosfaatexcretie en de geactualiseerde fosfaatexcretie zoals voorgesteld door de CDM:

	Huidige excretie	Voorstel geactualiseerde excretie
2.375-2.624 (nieuwe laagste klasse)	-	24,3
5.625-5.874 (huidige laagste klasse) ²	34,0	33,7

² De forfaitaire fosfaatexcretie voor alles onder de 5.625 kg is op dit moment 32,4.

8.125-8.374 (middelste klasse)	41,3	40,9
10.375-10.624 (huidige hoogste klasse) ³	47,8	47,5
14.875-15.124 (nieuwe hoogste klasse)	-	60,5

4. Melkvee: zelfzuivelaars

- Voor melkveehouders die meer dan 50% van de op het eigen bedrijf geproduceerde melk zelf verwerken tot een eindproduct geldt vanaf 2006 de zelfzuivelaarsregeling.
- Voor deze groep wordt uitgegaan van een gemiddelde melkproductie en een gemiddeld ureumgehalte. In het advies wordt deze gemiddelde melkproductie geactualiseerd en verhoogd van 7.500 kg naar 8.447 kg.
- In de consultatie wordt door verschillende reactanten bezwaar gemaakt tegen de verhoging van de gemiddelde melkproductie omdat zij hierdoor meer fosfaatrechten nodig hebben om hetzelfde aantal dieren te kunnen houden.
- Ook is vaak gevraagd de zelfzuivelaarsregeling los te laten en uit te gaan van de werkelijke productie.

5. Biologisch gehouden dieren

- Op dit moment mag op basis van de Regeling dierlijke producten worden uitgegaan van een vaste forfaitaire stikstofexcretie voor biologisch gehouden dieren. Voor biologisch gehouden melkkoeien is deze waarde nu dus niet gekoppeld aan melkproductie en ureumgehalte. De forfaitaire fosfaatexcretie is wel afhankelijk van de melkproductie (net zoals bij gangbaar gehouden melkkoeien).
- In het advies van de CDM valt de forfaitaire stikstofexcretie fors hoger uit. Voor melkkoeien wordt aangegeven dat wat betreft fosfaat- en stikstofexcretie het verschil tussen biologisch en gangbaar gehouden melkkoeien enkel wordt verklaard door de melkproductie. Als gevolg hiervan wordt voorgesteld om, net als voor gangbaar gehouden koeien, voor biologisch gehouden melkkoeien uit te gaan van een excretie die toeneemt naarmate de melkproductie per koe en het ureumgehalte in de melk toeneemt. In de praktijk betekent ook dit dat in de meeste gevallen de stikstofexcretie op bedrijfsniveau zal toenemen voor biologische melkveehouders.
- De reacties in de consultatie gaan vooral in op het korte tijdpad en de gevolgen die de hogere stikstofexcretie heeft voor de bedrijfsvoering.

Voornemen actualisering

---

³ De forfaitaire fosfaatexcretie voor alles boven de 10.624 kg is op dit moment 49,3.

- De actualisering van de excretieforfaits zoals deze wordt voorgesteld door de CDM wordt in de meeste gevallen herkend door de sector en is een gevolg van veranderingen die zich daadwerkelijk hebben voorgedaan in de sector.
- Zoals al eerder aangegeven zal ik de actualisering van de excretieforfaits voor melkvee pas doorvoeren als het aantal rechten zich onder het productieplafond bevindt. Pas op dat moment is geborgd dat een actualisering niet zal leiden tot een nieuwe overschrijding van de plafonds.
- Om het aantal rechten onder het plafond te brengen is onlangs het afromingspercentage bij overdracht van fosfaatrechten verhoogd. Omdat de meeste handel in fosfaatrechten pas aan het eind van het jaar plaatsvindt is naar verwachting ook pas aan het eind van het jaar duidelijk of het aantal rechten onder het plafond komt.
- Voor vleesveehouders, hoogproductieve melkveehouders, zelfzuivelaars en biologische veehouders heeft de actualisering grote gevolgen. Ik ben daarom voornemens om de actualisering voor deze groepen met een jaar uit te stellen zodat zij zich beter kunnen voorbereiden op deze wijzigingen. Dit betreft een relatief klein, duidelijk te onderscheiden deel van de totale Nederlandse veehouderij.
- Ik wil dit extra jaar benutten om samen met de vleesveehouderij de beschikbare data over de vleesveesector te verbeteren zodat de excretieforfaits nog beter aansluiten bij de realiteit en bovendien kunnen rekenen op meer draagvlak in de sector.
- Voor hoogproductieve boeren en zelfzuivelaars heeft de wijziging impact op het aantal fosfaatrechten dat zij nodig hebben. Ik wil onderzoeken of een jaar uitstel als overgangsregeling voor hen volstaat of dat aanvullende overgangsmaatregelen nodig zijn. Wel zal ik de extra productieklassen aan de onderkant van de tabel doorvoeren.
- Voor zelfzuivelaars ben ik bovendien voornemens om de zelfzuivelaarsregeling te schrappen en voortaan uit te gaan van de daadwerkelijk geproduceerde hoeveelheid melk, zoals dit ook bij de rest van de melkveehouderij het geval is. Tot die tijd blijft de bestaande zelfzuivelaarsregeling gelden.
- Voor biologische veehouders betekent het uitstel dat zij nog tot 2021 uit mogen gaan van de huidige vaste forfaitaire stikstofexcretie.
- Tot slot ben ik voornemens de voorgestelde 12-maandentermijn voor afgemolken koeien niet door te voeren om te voorkomen dat er een extra barrière ontstaat om melkkoeien die niet langer geschikt zijn voor de melkproductie optimaal in te zetten voor vleesproductie.
- Het tijdspad voor de wijzigingsregeling is zeer krap. Om inwerkingtreding op 1 januari 2020 te halen moet de regeling namelijk uiterlijk half september voor notificatie worden aangeboden aan de Europese Commissie in verband met technische voorschriften (standstill-termijn 3 maanden). Wanneer de notificatieprocedure is gestart kunnen geen significante wijzigingen meer worden doorgevoerd.

Kenmerk
DGA-PAV / 19213497

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

*Zie ook reg 7 opmerking
in bijlage.*

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

*Zoals besproken graag een memo voor de coalitie
opstellen met daarin de ket 'pakket' dat we
vaststellen. Mijn commentaar per punt staat f-
de adviezen.*

nota

Uitkomst consultatie actualisering forfaitaire
excretienormen

*Graag in memo ook nemen dat gekette
stilstaaf in met anders wordt vastgesteld met
binnenrijen CBM.*

Parafenroute

10.2.e

10.2.e

10.2.e

WJZ

10.2.e

BPZ

10.2.e

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e

@minInv.nl

Datum

13 augustus 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19201328

Bhm: 19206370

Bijlage(n)

10.2.e

10.2.e 28-8

Aanleiding

De internetconsultatie over de actualisering van de forfaitaire excretienormen (hierna de wijzigingsregeling) liep tot en met 14 augustus. Er zijn 416 reacties ontvangen. In deze nota wordt u geadviseerd over hoe met de belangrijkste binnengekomen reacties om te gaan.

Advies

- U wordt geadviseerd de wijzigingsregeling op een aantal punten voor runderen (melkvee en vleesvee) aan te passen om tegemoet te komen aan de reacties uit de internetconsultatie. Die aanpassingen zien vooral op uitstel van de inwerkingtreding van specifieke onderdelen van de regeling met een jaar, zodat in de tussentijd tot een goed overgangsregime kan worden gekomen. In de toelichting treft u een beschrijving van de belangrijkste punten uit de internetconsultatie en per punt een advies hoe daarmee om te gaan. Voor andere diersoorten leiden de binnengekomen reacties niet tot substantiële aanpassingen.
- Hoewel we de regeling nu verder uitwerken en definitief maken, blijft van belang dat deze voor de melkveehouderij alleen per 1 januari 2020 kan worden doorgevoerd als het aantal fosfaatrechten onder het sectorplafond is. Dit zal naar verwachting pas in een zeer laat stadium (december 2019) duidelijk worden. U wordt geadviseerd onverkort vast te houden aan dit uitgangspunt, ook al zal de druk toenemen om eerder duidelijkheid te geven aan de sector.
- Het tijdpad voor de wijzigingsregeling is zeer krap. U heeft toegezegd de Kamer in september te zullen informeren over de regeling. De wijzigingsregeling ziet op de uitvoering van meerdere moties. U wordt geadviseerd de regeling in de eerste helft van september te bespreken in een coalitieoverleg. Om inwerkingtreding op 1 januari 2020 te halen moet de regeling namelijk half september voor notificatie worden aangeboden aan de Europese Commissie. Wanneer de notificatieprocedure is gestart kunnen geen significante wijzigingen meer worden doorgevoerd.

Ontvangen BPZ

- Gelet op de complexiteit van de materie wordt u geadviseerd deze nota op korte termijn met ons te bespreken.

Toelichting

Hoewel er, zeker voor de vakantieperiode, veel reacties zijn binnengekomen, concentreren de reacties zich op een beperkt deel van de veehouderij. De actualisatie van de forfaits van andere diersoorten dan runderen roept weinig discussie op. Hetzelfde geldt voor de correctie op gasvormige verliezen die wordt doorgevoerd. Het zal niet verbazen dat dit deel van de actualisatie in het voordeel van de boer werkt.

De reacties die zijn binnengekomen spitsen zich toe op vleesvee en enkele specifieke wijzigingen die een relatief kleine groep melkveehouders treffen. Hierna wordt ingegaan op deze specifieke onderwerpen.

Actualisering excretieforfaits vleesvee

- Bijna de helft van alle reacties uit de consultatie heeft betrekking op de veranderingen in de forfaits voor vleesvee. Het gaat hierbij vooral om de verhoging van de forfaits van rosé vleeskalveren en roodvleesvee.
- De voorgestelde wijzigingen hebben een goede wetenschappelijke onderbouwing en zijn te herleiden tot veranderingen die in de sector hebben plaatsgevonden. Zo worden dieren gemiddeld genomen langer gehouden en hebben er veranderingen plaatsgevonden in type dieren en de manier waarop zij gehouden worden.
- Hoewel met de actualisering van de forfaits de werkelijke excretie dus beter wordt benaderd, kunnen de veranderingen op bedrijfsniveau een grote impact hebben. Doordat er meer fosfaat en stikstof in de mest van vleesvee zit, kunnen vleesveehouders minder mest kwijt op eigen land. Dat betekent dat zij hogere kosten zullen moeten maken voor mestafvoer en -opslag.
- Het gaat bij een drietal forfaits om een toename van fosfaatproductie met 25 (rosé vlees) tot 50 (roodvlees) procent. De toename van (netto) stikstof is veel beperkter vanwege de hogere gasvormige verliezen¹.
- NB. Het gaat hier om de forfaits voor vleesvee dat buiten de reikwijdte van het fosfaatrechtenstelsel valt.
- *Advies:* Omdat de actualisering op bedrijfsniveau flinke gevolgen kan hebben (bv. uitbreiden mestopslag) en er veel onbegrip en onrust in de sector bestaat over deze actualisatie wordt u geadviseerd om de actualisatie van de forfaits voor vleesvee uit te stellen van 1 januari 2020 tot 1 januari 2021 zodat de sector zich hier beter op kan voorbereiden en de extra tijd te benutten om met de vleesveesector in gesprek te gaan teneinde meer begrip en draagvlak te creëren. Dit betekent voor nu dat de wijzigingen van de forfaits voor de vleesveehouderij (categorie 112-122) uit de wijzigingsregeling worden geschrapt.

Op nu idd niet voorstellen. Of overgangsjar, of de regeling in zijn geheel niet aanpassen zijn nog opties die we nog moeten bekijken.

¹ Onder het kopje "achtergrond" van deze nota zijn deze wijzigingen nader toegelicht.

12-maandentermijn afgemolken koeien

- Een melkkoe heeft doorgaans drie tot vier lactatieperiodes. Na de laatste lactatieperiode (maar soms ook eerder, als de melkproductie na kalven niet meer op gang komt, zoals door ziekte) wordt een koe vaak "afgemest" om vervolgens te worden geslacht. Een melkkoe wordt dan een weidekoe zodra deze niet meer gemolken wordt.
- Er zijn echter signalen dat melkveehouders melkkoeien (categorie 100) al in categorie 120 (weidekoe) zetten voordat zij zijn gestopt met melken, zodat voor deze koeien geen fosfaatrechten meer nodig zijn. De NVWA kan dit bij de controle op fosfaatrechten na afloop van het kalenderjaar veelal niet meer vaststellen.
- Om dit te verbeteren is in de wijzigingsregeling opgenomen dat een melkkoe tot 12 maanden nadat ze voor het laatst heeft gekalfd diercategorie 100 is.
- Uit de reacties op de consultatie blijkt dat de voorgestelde termijn van 12 maanden te lang is en negatieve gevolgen voor de bedrijfsvoering kan hebben (afname flexibiliteit), met name vanwege de benodigde fosfaatrechten.
- Een verwacht negatief effect is dat boeren ervoor kiezen om melkkoeien die al voor het einde van de termijn van 12 maanden geen melk meer geven, direct af te laten voeren voor de slacht, zonder deze af te mesten. De potentie die het dier heeft voor vleesproductie wordt daarmee niet benut. Het benutten van melkkoeien voor vleesproductie past goed in de praktijk van kringlooptlandbouw, omdat de import van rundvlees wordt gedrukt.
- *Advies: Een kortere termijn - bijvoorbeeld 6 of 9 maanden - kan het probleem deels oplossen, maar niet volledig (bijvoorbeeld wanneer de melkproductie na het laatste kalf helemaal niet op gang komt). Het advies is daarom om de termijn van 12 maanden te laten vallen.*

*eens met
advies. Is er
handhavingssus-
geen forfait-
discussie.*

Hoogproductieve koeien

- De forfaitaire excretie van melkkoeien is afhankelijk van onder andere de melkproductie. De excretie staat in een tabel waarin per melkproductieklasse de fosfaat- en stikstofexcretie worden gegeven.
- De aangenomen motie van de leden Dik Faber en De Groot (Kamerstuk 35 208 nr. 13) heeft tot gevolg dat de tabel met productieklassen zowel aan de onder- als aan de bovenkant wordt uitgebreid. Er worden dus zowel voor laagproductieve als voor hoogproductieve koeien extra productieklassen toegevoegd, waardoor de forfaitaire excretie beter aansluit op de werkelijke excretie.
- In de huidige tabel beslaat de hoogste melkproductieklasse alles boven 10.624 kg. Bekend is dat er koeien zijn die aanzienlijk meer dan 10.624 kg melk per jaar produceren. Landbouwers die deze dieren houden hebben er voordeel van dat de forfaitaire fosfaatproductie veel lager is dan hun werkelijke fosfaatproductie, want zij hebben relatief weinig fosfaatrechten nodig in verhouding tot hun werkelijke fosfaatproductie. Ook hoeven zij minder mestafzet te verantwoorden en hebben zij minder opslagcapaciteit nodig. Met de aanpassing van de melkproductietabel wordt dit gecorrigeerd.

- Melkveehouders met hoogproductieve koeien maken bezwaar tegen de aanpassing omdat zij hierdoor extra fosfaatrechten moeten aankopen. Dit kan oplopen tot 11,2 kg fosfaatrechten per koe. Dit komt neer op ca. 2000 euro aan fosfaatrechten per melkkoe en loopt voor een bedrijf dus al snel in de tonnen aan extra kosten.
- Er zijn bovendien melkveehouders die claimen dat zij op de peildatum al een gemiddelde melkproductie boven de 10.624 kg hadden en dus ook vinden dat zij recht hebben op meer fosfaatrechten.
- Doordat het forfait voor deze melkveehouders wordt verhoogd, en dus met hetzelfde fosfaatrecht minder dieren gehouden kunnen worden, vindt een beperking plaats wat betreft de gebruiksmogelijkheden van het bedrijf en is sprake van regulering van eigendom. Regulering van eigendom moet voldoen aan het evenredigheidsvereiste. Dat wil zeggen dat sprake moet zijn van een rechtvaardige en evenwichtige balans tussen het algemeen belang en de belangen van het individu dat wordt geraakt door de inmenging in zijn eigendomsrecht. Het feit dat melkveehouders, kort na de introductie van het fosfaatrechtenstelsel, om hetzelfde aantal dieren te kunnen houden meer fosfaatrechten nodig zullen hebben dan zij hebben toegekend gekregen, brengt deze rechtvaardige balans in gevaar. Dit knelt met name indien de melkveehouders in 2015 al hoogproductieve koeien hielden.
- Melkveehouders met een gemiddelde productie lager dan 5.625 kg hebben profijt van de wijziging, aangezien zij door de toevoeging van extra klassen aan de onderkant van de tabel nu minder fosfaatrechten nodig hebben dan zij hebben ontvangen op basis van hun forfaitaire productie.
- Het aantal boeren met hoogproductieve koeien is op het totaal van de sector relatief bescheiden, maar als groep de laatste jaren wel sterk toegenomen: van 241 bedrijven in 2015 naar 896 in 2018. Het is dan ook van belang de wijziging aan de bovenkant van de tabel wel door te voeren.
- Er zijn verschillende opties om met deze groep boeren om te gaan:
  - a. Uitstel van het doorvoeren van de hogere productieklassen, gelet op het geheel aan consequenties (fosfaatrechten, maar ook verwerkingsplicht en opslagcapaciteit) voor hoogproductieve bedrijven. Hierdoor krijgen melkveehouders een jaar langer de tijd om zich voor te bereiden op de nieuwe klassen;
  - b. Het stapsgewijs invoeren van de hogere productieklassen (een zogenaamd tussenforfait). Dit tussenforfait geldt per 1 januari 2020 voor alle 896 melkveehouders met hoogproductieve koeien en kan eventueel worden beperkt tot het fosfaatrechtenstelsel (voor de mestverwerkingsplicht en opslagcapaciteit zouden dan wel meteen al de hogere klassen gaan gelden);
  - c. Nadeelcompensatie voor de 241 boeren die in 2015 al een gemiddelde melkproductie boven de 10.624 kg hadden.
- Optie a is in lijn met het uitstel van een jaar voor de negatieve bijstelling van de vleesvee-forfaits. Met deze optie wordt per 1 januari 2020 alleen het zoet ingevoerd (positieve bijstelling van de forfaiten), terwijl het zuur wordt uitgesteld. Bij deze optie kan in de tussentijd worden gezien of een jaar uitstel afdoende is en of aanvullende maatregelen (zie optie b of c) nodig zijn vanwege de gevolgen met betrekking tot fosfaatrechten.

Kenmerk
DGA-PAV / 19201328

- Optie b heeft als voordeel dat per 1 januari 2020 al wel iets aan het 'knikje' wordt gedaan. Daarbij moet de keuze worden gemaakt of het tussenforfait alleen gematigd wordt voor de toepassing van het fosfaatrechtenstelsel, of ten algemene (dus ook voor de mestverwerkingsplicht en opslagcapaciteit). Het is zeer de vraag is of een tussenforfait voor de duur van een jaar voldoende soelaas biedt voor melkveehouders met hoogproductieve koeien of dat dit zal worden ervaren als uitstel van executie.
- Optie c biedt compensatie voor boeren die in 2015 al hoogproductieve koeien hielden, afhankelijk van de mate waarin zij worden getroffen. Die compensatie kan de vorm hebben van ontheffingen van de verplichting tot het hebben van voldoende fosfaatrechten. Voordeel is dat deze optie zich toespitst op de relatief kleine groep boeren die in 2015 al een hogere gemiddelde productie hadden dan de hoogste productieklassen en dus te weinig fosfaatrechten hebben gekregen om hun bedrijfsvoering zoals deze in 2015 was voort te zetten met de nieuwe productieklassen. Melkveehouders die pas na de peildatum hun gemiddelde melkproductie per koe hebben opgevoerd zullen bij optie c nog steeds fosfaatrechten moeten bijkopen. Dat is te verantwoorden omdat zij ook daadwerkelijk meer fosfaat zijn gaan produceren vanaf de peildatum. Nadeel van deze optie is dat het juridisch complex is om de criteria voor en de omvang van de compensatie te bepalen en dat dit bovendien voor extra uitvoeringslasten zal zorgen. Daardoor is niet zeker of -mocht u meteen willen overgaan tot optie c- het 'knikje' kan worden aangepakt per 1 januari 2020, of dat uitstel nodig is.
- Advies: U wordt geadviseerd te kiezen voor optie a (uitstel met een jaar), daarbij aan te kondigen dat de hogere productieklassen vanaf 2021 wel zullen worden doorgevoerd en dat jaar te benutten om tot een goed overgangsregime te komen. In de komende periode zullen de verschillende opties verder worden uitgewerkt en zal zo nodig advies van de landsadvocaat worden ingewonnen over de vereiste maatregelen om te komen tot een rechtvaardige balans. NB. Dit advies brengt met zich mee dat dit onderdeel uit de motie Dik-Faber en De Groot per 1 januari 2020 niet wordt uitgevoerd. Dit zal bij hen, met name bij De Groot, tot weerstand leiden. Het uitvoeren van dit onderdeel van de motie zal echter tot grote weerstand bij deze groep boeren, en daarmee waarschijnlijk ook bij Lodders en Geurts, leiden en is juridisch kwetsbaar. U wordt geadviseerd dit te bespreken in een coalitieoverleg.

ceas met advies-
nu nog niet
invoeren en het
gebruiken en het
aan -door de
coalitie gedragen-
voorstel te komen
weer deze groep.
het oplettend op
anticipatie
gedrag (kennend
jaar meer laag-
productieve
koeien, omdat
het nog kan).

Zelfzuivelaars

- Vanaf 2006 geldt de zelfzuivelaarsregeling. Deze heeft betrekking op melkveehouders die meer dan 50% van de op het eigen bedrijf geproduceerde melk zelf verwerken tot een eindproduct.
- Voor deze groep wordt uitgegaan van een gemiddelde melkproductie (met de bijbehorende excretieforfaits) en een gemiddeld ureumgehalte. De gemiddelde melkproductie is thans vastgesteld op 7.500 kg. Deze hoeveelheid komt overeen met de gemiddelde melkproductie in 2006. Een groep van 63 zelfzuivelaars heeft ook fosfaatrechten gekregen op basis van deze regeling.
- In het advies van de CDM en in de wijzigingsregeling wordt deze gemiddelde melkproductie geactualiseerd naar 8.447 kg. Deze actualisatie heeft tot gevolg dat een zelfzuivelaar 2,6 kg extra fosfaatrechten per koe nodig heeft.

- In de consultatie wordt gevraagd het hanteren van een gemiddelde melkproductie voor zelfzuivelaars los te laten en uit te gaan van de werkelijke productie. Daarnaast wordt door zelfzuivelaars die een werkelijke gemiddelde productie boven de 7.500 kg claimen om extra fosfaatrechten gevraagd om het verschil te overbruggen.
- Er is geen reden om voor zelfzuivelaars vast te houden aan een vooraf vastgestelde gemiddelde productie. Hoewel de melkproductie van deze groep niet door de melkfabriek kan worden vastgesteld, kan voor andere melkveebedrijven even goed gelden dat zij niet 100% van de melk leveren aan de melkfabriek. De melkproductie kan inzichtelijk gemaakt worden door de landbouwer deze te laten opgeven bij RVO. Een overstap naar werkelijke productie zal voor zelfzuivelaars met een werkelijke gemiddelde productie boven de 7.500 kg betekenen dat zij meer fosfaatrechten nodig hebben. Volgens de gegevens die bij RVO bekend zijn gaat het hier om 25 van de 63 zelfzuivelaars die fosfaatrechten hebben gekregen op basis van de zelfzuivelaarsregeling.
- Deze kleine groep zelfzuivelaars zit in een vergelijkbare positie als bovengenoemde hoogproductieve boeren, waar nog bijkomt dat de aanpassing van de zelfzuivelaarsregeling minder voorzienbaar was. Het ligt voor de hand om voor deze groep zelfzuivelaars een zelfde soort overgangsmaatregel te treffen als voor de hoogproductieve melkveehouders.
- Overigens geldt ook hier dat melkveehouders die in 2015 al een gemiddelde melkproductie lager dan 7.500 kg hadden, maar wel op basis van deze 7.500 kg fosfaatrechten hebben gekregen, er profijt van hebben als wordt uitgegaan van de daadwerkelijke productie.
- Advies: U wordt geadviseerd om aan te kondigen dat u de hantering van een gemiddelde melkproductie wilt schrappen, zodat ook zelfzuivelaars worden afgerekend op hun daadwerkelijke melkproductie in plaats van op een vooraf vastgesteld gemiddelde. Het is wel van belang dit op een goede manier in te regelen. Daarom is het advies om de gemiddelde melkproductie voor het komende jaar ongewijzigd in stand te houden (7.500 kg).

ers met
advies.

Bijlage 1 – Achtergrond

Kenmerk
DGA-PAV / 19201328

Wijzigingen in en reacties vanuit de vleesveehouderij

Vooral bij de rosékalverenhouderij en de roodvleesveehouderij hebben zich de afgelopen jaren een aantal wijzigingen voorgedaan. In de rosékalverenhouderij (categorieën 115, 116 en 117) zijn afgelopen jaren relatief meer jongrosékalveren gehouden en minder oudrosékalveren; de eerste categorie kalveren wordt op een lager eindgewicht afgeleverd dan de tweede. De forfaitaire excreties zijn voor de categorieën 116 en 117 dan ook berekend op een gewogen gemiddelde van het aandeel jongrosé en oudrosé. Deze en andere veranderingen hebben (dan ook) vooral gevolgen voor de categorieën 116 en 117. De andere veranderingen zijn dat bij de productie van jongrosévlees het aandeel krachtvoer is toegenomen, waardoor de fosfaatexcretie hoger is geworden, en dat bij de productie van oudrosévlees het aflevergewicht is verhoogd van 255 naar 290 kg, waardoor er meer voer wordt opgenomen en er ook een hogere excretie is. De excretie van categorie 116 is hoger dan die van 117 omdat door een hoger begingewicht van de kalveren in categorie 116 er op jaarbasis meer voer wordt opgenomen waardoor ook de excretie stijgt.

	Huidig forfait N	Huidig forfait P		Nieuw forfait N	Nieuw forfait P
115	10,5	3,4	115	10,0	3,2
116	26,3	9,4	116	27,5	12,4
117	21,5	7,6	117	22,0	9,5

In de roodvleesveehouderij (categorieën 121 en 122) is er sprake van grote veranderingen. De belangrijkste reden is dat de bestaande categorie 122 vooral gebaseerd is op de houderij van vleesstieren, vooral kruislingen uit melkkoeien, tot een leeftijd van ruim anderhalf jaar/krap twee jaar. Deze vorm van houderij, vooral gebaseerd op maïs als ruwvoer, is in de afgelopen jaren verschoven naar het houden van 'broutards'. Deze broutards zijn kalveren van zoogkoeien (van origine vooral uit Frankrijk) die op een leeftijd van rond 7 maanden worden gespeend. Vanaf dan worden ze vaak op een ander bedrijf met bestemming roodvlees slachtrijp gemaakt; op een leeftijd van rond 2 jaar worden ze geslacht. De dieren worden nu onderscheiden naar leeftijd: tot 1 jaar (categorie 121) en vanaf 1 jaar (categorie 122). Door niet meer één categorie vanaf 3 maanden leeftijd te hanteren, wordt er ook meer rekening gehouden met verschillen in eindleeftijden bij het slachten. Op bedrijfsniveau betekent deze verandering dat het aantal dieren tot één jaar in categorie 121 en van één tot twee jaar in categorie 122 moet worden opgegeven. In het rantsoen van beide diercategorieën wordt uitgegaan van een hoger aandeel grasproducten (ten opzichte van de bestaande diercategorie). Het forfait voor de jonge dieren valt per saldo iets lager uit dan het huidige en het forfait voor de dieren ouder dan 12 maanden een stuk hoger, mede door het hogere aflevergewicht van de dieren. Om te kunnen vergelijken met het bestaande excretieforfait moet voor een vleesveebedrijf dat de dieren op tweejarige leeftijd slachtrijp afvoert, het gemiddelde worden genomen van de diercategorieën 121 en 122: 39,9 kg N en 15,4 kg fosfaat.

Huidige categorie	Huidig forfait N	Huidig forfait P	Nieuwe categorie	Nieuw forfait N	Nieuw forfait P
122: Roodvleesvee van 3 maanden tot slacht	28,2	9,7	121: Roodvleesvee tot 12 maanden	26,8	9,1
			122: Roodvleesvee van 12 maanden tot slacht	53,0	21,7

Overige vaker genoemde punten

De opsplitsing van bestaande diercategorie 102 (dieren van 1 jaar en ouder) in de twee categorieën 102 (dieren van 1 jaar tot 2 jaar) en 103 (dieren van 2 jaar en ouder) wordt als negatief ervaren. Want bedrijven met veel ouder jongvee, dat op oudere leeftijd afkalft dan gemiddeld ('normaal'), hebben daardoor meer fosfaatrechten nodig. Daar staat tegenover dat, net als met de situatie op de hoogproductieve bedrijven, er recht wordt gedaan aan een hogere fosfaatproductie. Sommige veehouders claimen dat deze wijziging nadelig is voor dierenwelzijn, omdat een boer eerder geneigd zou zijn een dier op jonge leeftijd te laten kalven. De inschatting is dat daarvoor de toename van de forfaitaire excretie te klein is en dat dergelijke praktijken in strijd zijn met de goede landbouwpraktijk.

Verschillende reageerders vragen om de fosfaat- en stikstofexcretie vast te stellen op basis van een formule in plaats van productieklassen. Hoewel dit inderdaad preciezer is, is ook het aantal fosfaatrechten vastgesteld op basis van de productieklassen. Een wijziging van de rekenmethode zou tot veel discussie kunnen leiden over de juistheid van het aantal fosfaatrechten dat een boer toegewezen heeft gekregen. Het advies is daarom om dit punt mee te nemen in de herbezinning van het mestbeleid, maar dit bij deze actualisering niet door te voeren.

Een groep biologische melkveehouders geeft aan dat op hun bedrijven de forfaitaire (netto) stikstofproductie op hun bedrijf sterk toeneemt. Dit komt omdat voor stikstof nu ook bij biologisch gehouden melkkoeien wordt uitgegaan van een excretie die toeneemt naarmate de melkproductie per koe en het ureumgehalte in de melk toeneemt. Dit systeem is uitgangspunt in de gangbare melkveehouderij sinds het stikstofgebruiksnormenstelsel (vanaf 2006) wordt toegepast. In de biologische melkveehouderij is de norm tot nu toe een vaste forfaitaire stikstofexcretie van 96,1 kg per koe per jaar ongeacht melkproductie en ureumgehalte. Deze norm is uitgangspunt om op basis van de Regeling dierlijke producten te bepalen wat de maximale veebezetting mag zijn. Door de verandering krijgen bedrijven met een hogere melkproductie boven afgerond 5.500 à 6.000 kg melk per koe (mede afhankelijk van het ureumgehalte in de

Dit zou ik nu niet doen, omdat de
bevestigingen hier nu al met
doorgeven. Dat is de biologische
waarde meer als nee het is niet.
Wijzig de niet doorgeven.

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGA-PAV / 19201328

melk) te maken met een hogere forfaitaire stikstofexcretienorm. De nieuwe benadering is meer realistisch en het advies is dan ook om deze wijziging wel door te voeren. Indien een melkveehouder denkt dat zijn werkelijke stikstofexcretie lager is dan de norm aangeeft, kan deze in het kader van de vrije bewijsleer voor de mestverantwoording gebruik maken van de Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee (BEX) of de Kringloopwijzer (KLW). Bovenstaande heeft geen effect op het fosfaatrechtenstelsel, omdat hiervoor al is uitgegaan van een fosfaatproductie die afhankelijk is van de melkproductie op een bedrijf.

Rekenwijze actualisering forfaitaire excretienormen

Bij de behandeling van de recente Kamerbrief over de openbaarmaking van de rekenregels en aannames behorende bij de actualisering van de forfaits (12 augustus, 33 037 nr. 361) heeft u verzocht om meer achtergrond en toelichting hierover.

De hoeveelheid stikstof en fosfaat in mest is afhankelijk van de hoeveelheden stikstof (N) en fosfor (P) in het diervoeder en de in het dier of in dierlijk producten (vlees, melk, eieren) vastgelegde stikstof en fosfor.

Tijdens de opslag van de mest vervluchtigen stoffen, waaronder de stikstofhoudende componenten ammoniak (NH_3), stikstofmonoxide (NO), lachgas (N_2O) en stikstofgas (N_2). Bij de forfaitaire stikstofexcretie wordt daarom onderscheid gemaakt tussen de bruto stikstofexcretie (wat "onder de staart" wordt uitgescheiden) en de netto stikstofexcretie (wat na vervluchtiging op het land wordt gebracht). De hoeveelheid stikstof (N) in de mest kan berekend worden door:

$$N_{\text{netto}} = N_{\text{voer}} - N_{\text{dierlijk product}} - N_{\text{verlies}}$$

Omdat fosfaat bij gangbare temperatuur niet in vluchtige componenten wordt omgezet, is hier geen correctie voor gasvormige verliezen nodig. De fosforexcretie kan beschreven worden als:

$$P_{\text{mest}} = P_{\text{voer}} - P_{\text{dierlijk product}}$$

Om de excretie van stikstof en fosfaat af te leiden is gebruik gemaakt van de laatst beschikbare resultaten van de Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM²), namelijk de gemiddelden van de jaren 2015, 2016 en 2017, conform een eerder advies van de CDM (Tamminga et al., 2009). Het gebruik van een gemiddelde excretie over een periode van drie jaar is met name bij graasdieren van belang vanwege de fluctuaties in beschikbaarheid en samenstelling van eigen ruwvoer.

² De WUM is onderdeel van het project Emissieregistratie (ER) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Het project Emissieregistratie heeft als doel jaarlijks de uitstoot van verontreinigende stoffen naar lucht, water en bodem vast te stellen, in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). De emissiegegevens worden gebruikt voor de onderbouwing van het Nederlandse milieubeleid, en dienen als basis voor diverse (inter)nationale rapportageverplichtingen. In de WUM zijn vertegenwoordigd: Wageningen University & Research, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

De excretie van stikstof en fosfaat 'onder de staart' (bruto excretie), wordt sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw jaarlijks vastgesteld door de WUM. De berekeningsmethode en resultaten worden jaarlijks gerapporteerd in door CBS uitgegeven publicaties (Van Bruggen, 2016; 2017; 2018). De rekenmethodiek, die is beschreven in de rapportage van WUM (2010) is samen met bovengenoemde rapporten, die allen openbaar zijn, nogmaals met de Kamer gedeeld (Kamerstuk 33 037 nr. 361 d.d. 12 augustus 2019).

De basis voor de berekening van de dierlijke excretie wordt gevormd door zoötechnische kengetallen. Dit betreft de meest actuele gegevens over het diervoedergebruik (krachtvoer en ruwvoer) en de dierlijke productie (melk, eieren, de groei van de dieren en het aantal geboren dieren). Daarnaast worden gegevens over de stikstof en fosforgehalten in het voer en in dierlijke producten gebruikt. Er wordt onderscheid gemaakt tussen jaarlijks geactualiseerde kengetallen en 'vaste' kengetallen. De jaarlijks te actualiseren kengetallen worden zoveel mogelijk ontleend aan statistieken en technische bedrijfsadministraties van het betreffende jaar. De 'vaste' kengetallen blijven voor een aantal jaren gelijk omdat hierover geen jaarlijkse informatie beschikbaar is en deze getallen ook niet veel veranderen (bv. gewicht van een gemiddelde melkkoe). Het voerverbruik van graasdieren is gebaseerd op de berekende behoefte (voedernorm) afhankelijk van melkproductie en de intensiteit van beweiding, omdat de opname van vers gras in de praktijk niet kan worden geregistreerd.

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e@minInv.nl

Datum

3 september 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19215832

nota

Memo actualisering forfaitaire excretienormen

Kopie aan**Bijlage(n)**

1

Parafenroute

BPZ-paraaf

Aanleiding

Op 29 augustus jl. is met u de nota over de actualisering van de forfaitaire excretienormen besproken. Daarbij is afgesproken dat de coalitie zo spoedig mogelijk met een memo op de hoogte wordt gesteld over de uitkomsten van de consultatie en de manier waarop u voornemens bent hiermee om te gaan.

Advies

U kunt de memo versturen. Zoals besproken wordt de actualisering voor vleesvee, hoogproductief melkvee en zelfzuivelaars uitgesteld. Ook heeft u schriftelijk aangegeven de actualisatie voor biologisch melkvee te willen uitstellen. U wordt geadviseerd in dat geval ook de actualisering voor de biologische pluimvee- en varkenshouderij uit te stellen. Ook deze sectoren worden geconfronteerd met een stijging van de excretie ten opzichte van de huidige excretie.

De memo gaat nu van uit van uitstel voor biologisch melkvee, varkens en pluimvee. Indien dit niet akkoord is zal de nota worden aangepast.

Rapport Mesdagfonds

- Dit punt staat los van de memo, maar is bedoeld om u te informeren over een recente ontwikkeling.
- Onlangs is bekend geworden dat het Mesdagfonds Wageningen UR de opdracht heeft gegeven om de manier waarop de forfaits worden berekend door te lichten en te onderzoeken of deze ook op een andere manier kunnen worden berekend en of alternatieve databronnen kunnen worden gebruikt.
- Het Mesdagfonds heeft geheimhouding afgedwongen tijdens het opstellen van het rapport. Inmiddels is wel bekend dat dit rapport 10 september

Ontvangen BPZ

openbaar zal worden opgeleverd. LNV krijgt het rapport uiterlijk 6 september toegestuurd. U zult zo snel mogelijk worden geïnformeerd over de inhoud van het rapport.

- Het Mesdagfonds staat bekend als een partij die zeer kritisch staat tegenover het fosfaatrechtenstelsel, de Commissie Deskundigen Meststoffenwet en de manier waarop zij opereren.
- De publicatie van het rapport en de te verwachten negatieve framing van de werkwijze van de CDM komt erg ongelukkig uit met het oog op de wijzigingsregeling ter actualisering van de forfaitaire excretienormen die half september naar de Commissie ter notificatie wordt gestuurd en tegelijk met de Kamer wordt gedeeld.
- Eventuele kritiekpunten op de rekenwijze kunnen dan niet meer worden verwerkt in de wijzigingsregeling die zich richt op inwerkingtreding per 1 januari 2020.
- Bovenstaande wordt wel grotendeels gepareerd met de huidige insteek, waarbij voornamelijk de forfaits worden geactualiseerd die in het voordeel werken van de sector. Indien het rapport aanpassingen in de rekenmethode bevat die hout snijden kunnen deze worden meegenomen met de beoogde actualisering per 1 januari 2021 die sowieso al zal plaatsvinden voor vleesvee, hoogproductief melkvee en biologisch gehouden dieren.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: regeling forfaits
Datum: donderdag 5 september 2019 16:20:28

Hoi 10.2.e

Morgenochtend ontvang je van ons de reactie op de vragen bij de regeling en onze aanvullingen etc. hierbij. Evt. kunnen 10.2.e en ik daarover morgen ook al met je in overleg. Zie verder hieronder in blauw.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 4 september 2019 15:17
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: regeling forfaits

Ha 10.2.e

10.2.e en ik hebben de regeling zoveel mogelijk aangepast n.a.v. de keuze van de minister. De toelichting is nog niet aangepast, ik begreep van 10.2.e dat jij daarmee aan de slag gaat. Ik zie in de agenda's dat bijpraten er deze week niet meer in zit, daarom toch maar even per mail een paar dingen. Laten we dan begin volgende week even de koppen bij elkaar steken.

- Zou jij willen reageren op de vragen/opmerkingen die 10.2.e en ik in de kantlijn hebben gezet? [Deze sturen we morgenochtend.](#)
- Bij vleesvee hebben we de oude forfaits teruggezet, maar wel de nieuwe categorieën laten staan (behalve 122), vanuit de gedachte dat die categorieën niet gewijzigd zijn, maar alleen verduidelijkt. Ik begreep net van 10.2.e echter dat er over die categorie-omschrijvingen ook nog wel discussie is. Wat lijkt jou handig mbt de categorieën, de oude of de nieuwe teksten (als er echte wijzigingen in zitten zullen we sowieso de oude categorieën moeten gebruiken denk ik, want anders klopt het forfait niet). [Wij stellen voor de oude teksten te gebruiken.](#)
- Doordat de minister de stikstofforfaits voor biologisch niet wil aanpassen, denken wij dat we daarvoor ook de oude categorie-indeling uit de Regeling dierlijke producten moeten aanhouden. De rest van de forfaits van biologisch wordt wel geactualiseerd en daar hoort wel de nieuwe categorie-indeling bij. Dit leidt ertoe dat je nu in tabel IB een deel 1 en een deel 2 hebt, met verschillende categorie-indelingen. Op zich was dat voor biologisch altijd al zo, alleen staat het nu wel op één plek, in plaats van verspreid over 2 verschillende regelingen. Het ziet er alleen wel merkwaardig uit. Maar op deze manier sluiten we wel al zoveel mogelijk aan bij het voornemen om in de toekomst de forfaits voor biologisch op dezelfde manier (en met dezelfde categorie-indeling) te regelen als voor gangbaar. Ben jij het hiermee eens? [Hiermee zijn we het eens](#)
- Alternatief zou zijn om de stikstofforfaits weer terug te zetten in de Regeling dierlijke producten (de huidige bijlage 1 bij die regeling blijft dan eigenlijk ongewijzigd), maar nadeel daarvan is dat de forfaits voor biologisch dan op verschillende plekken staan en dat we dan eigenlijk geen aanleiding meer hebben om art. 2.14 van de regeling dierlijke

producten te verbeteren (en zo te zorgen voor juiste uitvoering van de verordening biologisch).

- Wil jij me morgen eind van de dag sturen wat je hebt aan aanpassingen/aanvullingen voor de toelichting? Dan kan ik daar vrijdag mee verder.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 74RE: Beantwoording Kamervragen Fosfaatrechten zelfzuivelaars en bezwaar en beroep
Datum: vrijdag 6 september 2019 07:34:34

Hoi 10.2.e

Ik zou in het antwoord nog toevoegen wanneer we verwachten over te stappen op de systematiek van afrekening op daadwerkelijke melkproductie. Zodat duidelijk is dat het forfait in ieder geval voor kalenderjaar 2020 nog ongewijzigd blijft en daarover dus geen paniek hoeft te ontstaan.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 5 september 2019 15:36

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: Beantwoording Kamervragen Fosfaatrechten zelfzuivelaars en bezwaar en beroep

Hallo 10.2.e

Ik zie dat de beantwoording van de Kamervragen over de zelfzuivelaars en de stavaza bezwaar en beroep nog op jouw naam staat. Ik was dat door de drukte rondom de excretieforfaits uit het oog verloren.

De antwoorden van zelfzuivelaars zijn inmiddels achterhaald, omdat we nu voornemens zijn uit te gaan van de daadwerkelijke productie. Ik heb de vragen daarom aangepast.

@10.2.e: Kunnen jullie die nieuwe antwoorden even checken? Alle wijzigingen zijn gemarkeerd. Als jullie akkoord zijn dan kan hij wat mij betreft na 5.1.2.e gelijk door naar BPZ.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG

Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
 .....

M 10.2.e

E 10.2.e @minInv.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 75Re: ter inzage: concept eindrapport "N- en P-excretie melkvee: achtergronden en bronnen voor de berekening"
Datum: maandag 9 september 2019 14:53:49

Prima toevoeging!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 sep. 2019 om 13:27 heeft 10.2.e [@minlnv.nl](#)> het volgende geschreven:

Dat zou een mooie woordvoerderslijn van WR zijn.

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 9 september 2019 13:21

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](#)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>

Onderwerp: RE: ter inzage: concept eindrapport "N- en P-excretie melkvee: achtergronden en bronnen voor de berekening"

Mee eens. Het is een storm in een glas water. En als de minister geen rechte rug toont, krijg je het effect dat 10.2.e graag wil. Wie zich wat bang betoont voor een hond, wordt gebeten.

Hoofdpunt voor de minister in de nota zou moeten zijn. 10.2.e is uit op reuring, ga er niet op in, want er is geen grond

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Strategie, Kennis en Innovatie

10.2.e

[@minlnv.nl](#)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 9 september 2019 13:19

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](#)>; 10.2.e [@minlnv.nl](#)>; 10.2.e

[@minlnv.nl](#)>

Onderwerp: RE: ter inzage: concept eindrapport "N- en P-excretie melkvee: achtergronden en bronnen voor de berekening"

Dag 10.2.e

Ondertussen zie ik reacties van 10.2.e op de opmerkingen van 10.2.e. Uit het geheel komt mij nu voor dat er wetenschappelijk gezien geen grond is om te twijfelen aan de wetenschappelijke ondergrond van de berekening van de forfaitaire excretienormen van melkvee. Als kernpunt zou ik daarom willen toevoegen om de minister een goede basis mee te geven:

Het WUR-rapport dat in opdracht van het Mesdagfonds is opgesteld, biedt geen grond om te twijfelen aan de wetenschappelijke uitgangspunten in de berekeningen die in het concept van het CDM-advies over de forfaitaire

excretienormen zijn gehanteerd.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 9 september 2019 13:08

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

CC: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>;

10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: Re: ter inzage: concept eindrapport "N- en P-excretie melkvee: achtergronden en bronnen voor de berekening"

Hoi 10.2.e

Dank voor de snelle actie. De nota ziet er goed uit, ik heb de bhm vanochtend afgedaan in Domus. Hopelijk lukt het om deze snel bij de minister te krijgen. Zoals 10.2.e ook aangaf is het handig om DC ook vast te informeren. Wil je dat doen, als je dat niet al gedaan hebt?

Groeten,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 9 sep. 2019 om 12:54 heeft 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Is dit al met DC kort gesloten?

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 sep. 2019 om 10:15 heeft 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Dag 10.2.e

Zoals afgesproken heb ik de nota na verwerking van het commentaar van 10.2.e en 10.2.e van vanmorgen in Domus gezet en de lijn in gedaan. Ik heb jou en daarnaast 10.2.e en 10.2.e schrijfrechten gegeven. De nota staat in Domus met nummer 19218960 in behandelmap 19218983.

Omdat 10.2.e ook bij WUM en CDM-adviezen betrokken is, heb ik hem ook meegenomen in deze e-mail.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 9 september 2019 07:31

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

CC: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: ter inzage: concept eindrapport "N- en P-excretie melkvee: achtergronden en bronnen voor de berekening"

Voor hen die het eindconcept niet hebben ontvangen, is dit rapport als bijlage in deze e-mail gevoegd,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 9 september 2019 07:12

Hierbij ontvangen jullie het concept eindrapport “*N- en P-excretie melkvee: achtergronden en bronnen voor de berekening*” ter inzage.

De opdrachtgever Mesdagfonds heeft er mee ingestemd dat jullie dit rapport ter inzage ontvangen.

Het is niet bestemd voor verspreiding buiten LNV of voor publicatie.

De lay-out wordt nog verder afgerond.

Het is de intentie om het eindrapport komende dinsdag:

1. Op te leveren aan opdrachtgever Mesdagfonds
2. Te publiceren en online beschikbaar te maken via WUR, in combinatie met een nieuwsbericht.

Een eerste concept tekst voor het nieuwsbericht vinden jullie hieronder; hier wordt komende dagen nog een verbeterslag in doorgevoerd:

Achtergronden en bronnen voor berekening van N- en P-excretie van melkvee op een rij

In opdracht van het Mesdagfonds heeft Wageningen Livestock Research de achtergronden en bronnen op een rij gezet waarmee de stikstof(N)- en fosfor(P)-excretie van melkkoeien kan worden ingeschat.

Inschatting van de stikstof(N)- en fosfor(P)excretie van melkvee gebeurt doorgaans op basis van een balansberekening. Opname van N en P via het voer, vermindert met de N- en P-vastlegging in dierlijke producten, resulteert in de N- en P-uitscheiding.

Wageningen Livestock Research zette in opdracht van het Mesdagfonds op een rij welke benaderingen er zijn om voor elk onderliggende element van deze balans een inschatting te maken. Ook zijn variatiebronnen en databronnen nagegaan.

De analyse laat zien dat er grotere en kleinere “draaiknoppen” zijn, die van invloed zijn op de berekende excretie. Uit een gevoeligheidsanalyse blijkt dat de draaiknoppen “lichaamsgewicht” en “percentage voederverliezen”, beduidend sterker doorwerken in de berekende N- en P-excretie van melkkoeien dan het vervangingspercentage en het aantal weidedagen.

De studie maakt ook inzichtelijk op welke onderdelen benaderingen, bronnen en data actueel zijn en waar –bij gebrek aan actuele referenties- gewerkt moet worden met relatief oude of minder goed onderbouwde uitgangspunten.

Download hier het gehele rapport [LINK]

Contactpersoon: 10.2.e

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

Bezoekadres: De Elst 1, 6708 WD Wageningen

Postadres: Postbus 338, 6700 AH Wageningen

10.2.e

Wageningen Livestock Research

Visiting address: De Elst 1, 6708 WD Wageningen, The Netherlands

Mailing address: P.O. Box 338, 6700 AH Wageningen, The Netherlands

Tel.: 10.2.e

E-mail: 10.2.e @wur.nl

www.wur.nl/livestock-research

www disclaimer-nl.wur.nl

Wageningen Livestock Research is part of Stichting Wageningen Research (Wageningen Research Foundation),

Mailing address: P.O. Box 338, 6700 AH Wageningen, The Netherlands and is registered at the Dutch Chamber

of Commerce with number 09098104. The institute is NEN-EN-ISO 9001:2015 certified.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Nota over Publicatie WUR-rapport dat CDM-advies over forfaitaire excretienormen kruist
Datum: maandag 9 september 2019 21:13:24
Bijlagen: [DOMUS-19218960-v4-Nota over Publicatie WUR-rapport dat CDM-advies over forfaitaire excretienormen kruist.DOCX](#)

Hoi 10.2.e

Zoals net besproken, zie bijgaand de nota aan de minister over het rapport van WUR. Nog even qua proces: we hebben het rapport vrijdag eind van de middag ontvangen. Deze nota is zondag en vanochtend gemaakt en meteen de lijn in gegaan. Ik heb hem eind van de ochtend geparafeerd en SKI rond lunchtijd. Daarna heb ik de route in Domus niet nauwgezet gevolgd, maar erg jammer dat hij jou nog niet heeft bereikt, dat was immers juist wel de bedoeling. Zal ik morgenochtend even nagaan bij ons secretariaat.

DC is begin van de middag geïnformeerd.

Groeten,

10.2.e

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**

10.2.e

@minlnv.nl

Datum

9 september 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19218960

nota

Publicatie WUR-rapport dat CDM-advies over forfaitaire
excretienormen kruist**Parafenroute**

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

BPZ**Kopie aan****Bijlage(n)****Aanleiding**

Op vrijdag 6 september 2019 om 16:12 uur ontving uw ministerie een e-mail van 10.2.e van Wageningen Livestock Research. Daarin wordt aangekondigd dat op dinsdag 10 september 2019 een door haar opgesteld rapport wordt gepubliceerd met de titel "N- en P-excretie melkvee: achtergronden en bronnen voor de berekening", geschreven in opdracht van het Mesdagfonds.

Advies

Met deze nota:

- Informeren wij u om voorbereid te zijn op kritische vragen, mogelijk ook later uit de Tweede Kamer;
- Adviseren wij u om de inhoud van dit rapport te gebruiken om de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) te vragen of de wetenschappelijke uitgangspunten en aanpak van de bepaling van de forfaitaire excretie actualisatie behoeven;
- Adviseren wij u om de Werkgroep Uniformering Mestcijfers (WUM) duidelijker te structureren in relatie tot LNV en de CDM. Dit sluit aan bij het advies van de Algemene Rekenkamer over het transparanter maken van de datastromen in de berekeningen van de ammoniakemissie;
- Adviseren wij u om als LNV in overleg met WUR tot een meer transparante werkwijze te komen voor rapporten die worden opgesteld, zodat binnen WUR duidelijk is waaraan (gelijktijdig) wordt gewerkt voor de overheid en voor andere opdrachtgevers.

Kernpunten

- Dit rapport verschijnt nagenoeg gelijktijdig met het advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) over de forfaitaire excretienormen. Dat advies werd op verzoek van LNV opgesteld voor de actualisering van de stikstof (N) en fosfaat (P) excreties van dieren in de mestregelgeving per 1 januari 2020 (als streefdatum).
- De voorzitter en de secretaris van de CDM, beiden werkzaam binnen WUR bij WUR Environment Research (WEnR), waren niet op de hoogte dat binnen Wageningen Livestock Research (WLR) het onderhavige rapport in opdracht

Ontvangen BPZ

van Mesdagfonds werd opgesteld. Dat werd voor hen duidelijk in de loop van augustus jongstleden. Het leidde tot onrust binnen WUR.

- Het rapport is gericht op melkvee en focust zich sterk op de methodiek die de Werkgroep Uniformering Mestcijfers (WUM) toepast om (achteraf) de landelijke N- en P-productie te berekenen. De berekeningswijze van BEX en Kringloopwijzer (KLW), waarmee melkveebedrijven in het kader van vrije bewijsleer achteraf hun excretie kunnen verantwoorden, is dezelfde als in WUM. De resultaten van WUM zijn in eerste instantie bedoeld voor de monitoring van de N- en P-excretie van de Nederlandse veestapel, maar onderdelen worden ook gebruikt om forfaitaire excretienormen te berekenen.
- De forfaitaire excretienormen zijn in de mestregelgeving onmisbaar om vooraf te kunnen duiden wat op bedrijfsniveau de plaatsingsruimte van de dierlijke mest van eigen dieren is en wat afgevoerd moet gaan worden in het kader van de mestverwerking. Agrarische bedrijven gebruiken ze als basis voor de bemestingsplannen aan het begin van het jaar en RVO.nl gebruikt ze om in het kader van de handhaving na te gaan wat de mestplaatsingsruimte op de bedrijven is.
- Hoewel het rapport niet 'aanvallend' van toon is en vooral feitelijk de zaken beschrijft, komt uit het contact tussen de voorzitter van het Mesdagfonds (opdrachtgever) en LNV anderhalve week geleden naar voren dat de opdrachtgever dit rapport wil aangrijpen om tot veranderingen in de berekeningswijze voor de forfaitaire excreties te komen. Daarvoor wil hij diverse wegen bewandelen. 5.2.1 [redacted]
- Dit type gebruik van het rapport door het Mesdagfonds signaleert ook 10.2.e [redacted] CDM, die het eindconcept van dit rapport eveneens heeft kunnen inzien. Hij constateert dat het doel van het rapport onduidelijk is en dat forfaitaire excretienormen en WUM door elkaar worden gehaald. Er wordt aangegeven dat het over de forfaitaire excretienormen gaat, maar feitelijk gaat het over WUM en BEX/KLW. Enkele door hem geconstateerde hiaten zijn inmiddels door de opstellers van het rapport verwerkt.
- Dit rapport biedt geen grond om te twijfelen aan de wetenschappelijke uitgangspunten in de berekeningen die in het concept van het CDM-advies over de forfaitaire excretienormen zijn gehanteerd.
- In de afgelopen weken is er contact geweest tussen LNV en het 10.2.e van WLR onder wiens verantwoordelijkheid het onderhavige rapport is opgesteld. Hij heeft zich bereid getoond het eindconcept van het onderhavige rapport ter beschikking te stellen voordat het naar buiten wordt gebracht. Dit is gebeurd met goedkeuring van de voorzitter van Mesdagfonds. Dit 10.2.e van WLR gaf aan dat er met de opdrachtgever was afgesproken om niet over de inhoud en uitwerking van de opdrachtverlening te communiceren.
- Binnen WUR is er inmiddels overleg geweest met de woordvoerder van het bestuurscentrum. Deze heeft 10.2.e [redacted] geïnformeerd. Er is een (regulier) gesprek gepland tussen 10.2.e [redacted]; daarin kan onderhavige problematiek aan de orde komen.

Toelichting

Algemeen

De huidige berekeningsmethodiek voor de monitoring van de excretie is vastgelegd door Werkgroep Uniformering Mest (WUM). Deze werkgroep functioneert onder voorzitterschap van LNV, maar heeft verder geen duidelijke ophanging. De WUM stelt de factoren vast die nodig zijn om de productie van mest en mineralen vast te stellen. De WUM bestaat uit vertegenwoordigers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), LNV, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en RVO.nl. Het CBS publiceert jaarlijks het resultaat van de berekeningen.

Uitgangspunten over de voeropname en de energie en eiwitbehoefte van melkvee en de vastlegging van stikstof en fosfaat in melk, lichaamsgroei en groei van de vrucht (bij drachtig dier) staan in wetenschappelijke rapporten (in 2000 en 2004). Aanvullend erop zijn er ook CDM-rapporten opgesteld in 2015 en 2019.

De forfaitaire excretienormen worden vastgesteld op advies van de CDM. Bij verzoeken van LNV voor een advies van CDM formeren de voorzitter en de secretaris op basis van de inhoud van het verzoek van LNV een werkgroep van deskundigen om een conceptadvies op te stellen.

Inhoud op hoofdlijnen van rapport van WUR opgesteld in opdracht van Mesdagfonds

Het rapport heeft als doel inzicht te krijgen in de achtergronden en bronnen voor het inschatten van de N- en P-excretie van melkvee (categorie 100, melk- en kalfkoeien) in Nederland en waar mogelijk alternatieve bouwstenen aan te reiken voor deze inschatting, als basis voor het berekenen van excretieforfaits.

Er zijn trends opgenomen en daarvan is de invloed geduid, maar die is verder niet gekwantificeerd. Daarbij gaat het bijvoorbeeld over klimaatverandering en de teelt van andere gewassen.

Commentaar van 10.2.e op eindconcept WUR-rapport i.o.v. Mesdagfonds
10.2.e schrijft in zijn commentaar

op het eindconcept van het rapport, met daarbij de aanbeveling om deze opmerkingen nog te verwerken in het te publiceren rapport, het volgende:

1. Het doel van de studie/het rapport is niet scherp geformuleerd op pag 8. Er is ruis tussen doel en inhoud van het rapport. Als ik het goed begrijp gaat het om 'een review van de bouwstenen voor de berekening van de excretieforfaits' (volgens het doel). Maar in het rapport is dat veel breder; daar gaat het vooral om de bouwstenen die de WUM-gebruikt en soms gaat het over de BEX en Kringloopwijzer. Het rapport gaat eigenlijk helemaal niet over de forfeits; er wordt ook geen enkele keer gerefereerd aan de twee rapporten die de basis zijn van de twee meest recente herzieningen van de excretieforfaits, namelijk de rapporten van Groenestein en al (2015) en Bikker et al (2019). Die worden merkwaardigerwijs in het geheel niet genoemd (in tekst en literatuurlijst).
2. Het rapport gaat dus vooral over de bouwstenen van de excretieberekeningen die de WUM-toepast. De WUM-methodiek is in 2012 uitgebreid gereviewd door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM). Jammer dat in het rapport dat review niet is genoemd/opgenomen. Dat review gaf aan dat de methodiek en meeste data up-to-date zijn, maar dat een aantal databronnen relatief oud en dus aan revisie toe zijn. In een andere studie uitgevoerd voor Eurostat,

waarin de WUM-methodiek van Nederland vergeleken is met die van verschillende andere EU-landen, is geconcludeerd dat de methodiek van NL toch wel tot de meest gedetailleerde en onderbouwde methoden van de EU behoort (Sebek et al., 2014). 5.2.1

3. Er wordt in het rapport gesteld dat de N- en P-excretiesforfaits als functie van de melkproductie worden weergegeven. Dat is slechts ten dele juist. De stikstofexcretieforfaits worden weergegeven als functie van melkproductie en ureumgehalte van de melk. Dat wordt nergens in het rapport genoemd. Ureum wordt wel genoemd in het rapport, maar niet dat de excretieforfaits als functie van het ureumgehalte in de melk zijn weergegeven.
4. De conclusie(s) in paragraaf 5.1.1. begrijp ik niet. Verder is het onduidelijk of de conclusies/opmerkingen in 5.1.6 betrekking hebben op WUM of BEX.
5. Veel coëfficiënten en parameters die worden gebruikt in de WUM berekeningen en in de afleiding van de excretieforfaits zijn afkomstig van KWIN-melkveehouderij. Echter, Handboek noch KWIN zijn in de literatuurlijst vermeld. Juist KWIN zou bij uitstek de basis kunnen zijn voor de WUM; dit impliceert dat KWIN ook in het review meegenomen had moeten/kunnen worden.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: geiten in Opgave huisvesting
Datum: dinsdag 10 september 2019 18:09:17

Ik zou erg voorzichtig zijn met het noemen van een hard getal. Van sommige diercategorieën zijn soms maar enkele dieren aanwezig op een bedrijf, bijvoorbeeld stieren ouder dan 2 jaar of dekberen bij varkens. 25 kippen is niet veel, 25 runderen wel.

Geiten/geitjes worden ook vaak voor de hobby gehouden, dat is met andere diercategorieën minder vaak het geval. Misschien is dat de achterliggende reden voor het uitsluiten in de vraagstelling van hobbymatig gehouden geiten.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @rvo.nl>
Verzonden: dinsdag 10 september 2019 14:44
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @cbs.nl>
Onderwerp: FW: geiten in Opgave huisvesting

Nog een aanvulling op punt 4. 10.2.e vraagt zich af waarom we alleen bij huisvesting geiten expliciet noemen dat huisvesting van hobbymatig gehouden dieren (<25) niet opgegeven hoeft te worden.

Dat lijkt mij een legitieme vraag. Kunnen we niet beter in de inleidende tekst bij de huisvestingsvraag een generieke toelichting opnemen dat de vragen alleen ingevuld hoeven te worden als de dieren bedrijfsmatig zijn gehouden? De ondergrens van 25 (of een ander getal) kan worden gebruikt als criterium voor bedrijfsmatigheid.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 6 september 2019 12:54
Aan: 10.2.e <10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e <10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e @rivm.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @rvo.nl>
cc: 10.2.e 10.2.e cbs.nl>
Onderwerp: FW: geiten in Opgave huisvesting

Dag iedereen,

We hebben deze week de huisvesting geiten weer opgepakt en jullie input zo veel mogelijk verwerkt.

Hieronder puntsgewijs de terugkoppeling.

1. Opmerking 10.2.e:

Eén cosmetische opmerking: omdat de eerste 3 soorten huisvesting verzamelgroepen zijn, verwacht ik daar een zwart vak achter, zoals ook bij de tweede staat, en bij Overige huisvestingsystemen dan een witte(?) als onderscheid, dat daarbij geen aanvullend staltype gekozen hoeft worden.

Geen aanpassingen gedaan. Er waren kolommen verborgen, daardoor kon het er wat vreemd uitzien. Deze zijn nu niet meer verborgen, daardoor is het misschien wel wat minder overzichtelijk. Maar de teksten zoals ze in de GO komen staan in kolom C/F/J. De andere kolommen zijn voor de historie (waar komt een naam vandaan) en voor Dictu voor het bouwen. Zwarte en Witte velden komen niet in de GO.

2. Diercategorie C3: *Geitlammeren tot een leeftijd tot 10 dagen worden niet meegeteld.*

We willen een gemiddeld aantal dieren per UBN voorinvullen in dit scherm **minus de lammeren tot 10 dagen**. Onze afdeling ASB kan dit berekenen op basis van de I&R-registratie. De relatie kan dit getal als hulpmiddel gebruiken om de gemiddelde aantallen per staltype in te vullen. Wellicht splitsen we dit aantal nog in 2 leeftijdscategorieën: t/m 1 jaar en ouder dan 1 jaar.

3. Diercategorie C3: leeftijdsgrens t/m 60 dagen alleen voor opfokgeiten.

Nieuwe versie exceldocument RAVcodes toegevoegd (gewijzigde velden zijn geel gemarkeerd). Alternatieve formulering staat daar nu in (+ andere wijzigingen ivm 4e vraag, zie hieronder).

4. Hoe omgaan met hobbygeiten?

- Scherm Dieren is aangepast, uitbreiding tekst bij DIC1620. Keuze voor vorig jaar omdat we voor huisvesting gemiddelden van vorig jaar willen weten, als er vorig jaar bv gemiddeld 0 waren hoeven we dat niet te weten voor huisvesting.
- In nieuwe versie RAVcodes ook de woordjes 'en bokken' toegevoegd bij C1, C2 en C3. Bij C1 lijkt dit wat overbodig, maar voor de volledigheid/eenduidigheid toch maar toegevoegd (kan er nog uit natuurlijk als iemand bezwaar heeft)

5. De leeftijdscategorieën voor RAV wijken af van de LBT. Op het scherm waar de aantallen geiten op 1 april moeten worden ingevuld maken we onderscheid tussen geiten jonger dan 1 jaar en geiten van 1 jaar of ouder. Diercategorie C2 bij de RAV-codes is t/m 1 jaar en C1 ouder dan 1 jaar. Dit is niet per se een probleem maar wellicht verwarrend voor de invullers.

Geen aanpassingen gedaan.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
Directie Klant, Advies en Informatie
Datamanagement 1
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Locatie Schepersmaat (OG), Assen

.....
T 06 10.2.e
10.2.e @rvo.nl
<http://www.rvo.nl>

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard

ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Jongvee zoogkoeien en fosfaatexcretie
Datum: woensdag 11 september 2019 18:23:46

Hoi 10.2.e,

Bedankt voor de uitleg (en nogmaals excuus dat ik vanmiddag snel weg moest, waardoor we het niet goed konden bespreken). Ik denk dat we het beste de lijn kunnen volgen zoals je die hieronder beschrijft in je mail van 16:39. Mijn overwegingen daarbij zijn:

- De minister heeft besloten om nu geen wijzigingen door te voeren ten aanzien van de vleesveehouderij. In lijn daarmee kunnen we nu dan ook geen wijziging doorvoeren in de diercategorieën waarmee de vleesveehouderij slechter af is in het fosfaatrechtenstelsel. Daarvoor zullen we eerst verder in overleg moeten om de situatie in de vleesveehouderij goed uit te werken.
- Het lijkt mij verwarrend om de categorie-indeling voor jongvee in de melkveehouderij aan te passen maar voor jongvee in de vleesveehouderij bij het oude te laten. Dat lijkt me voor boeren moeilijk te volgen, leidt mogelijk tot allerlei ingewikkelde vragen van gemengde bedrijven en biedt mogelijk ook een mogelijkheid voor gesjoemel. Dus dat zou ik niet doen.
- De categorieën 100, 101 en 102 staan nu ook beschreven in de Meststoffenwet. Het is op zichzelf al een beetje verwarrend als we in de regeling een extra categorie toevoegen maar in de wet niet (dat lukt immers niet op zo'n korte termijn). We moeten de wet sowieso aanpassen vanwege de CBb-uitspraak mbt fosfaatrechten voor de vleesveehouderij. Mij lijkt dat we in dat wetsvoorstel een verbeterde definiëring gaan opnemen en dat we dan parallel daaraan de verbeterde categorie-indeling in de regeling kunnen doorvoeren.

Ik zou jouw voorstel dus willen volgen en het zo in de regeling verwerken. Het is best ingewikkelde materie, dus als ik nog iets over het hoofd zie of verkeerd heb geïnterpreteerd dan hoor ik het graag.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 11 september 2019 16:39

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
@minInv.nl>

Onderwerp: RE: Jongvee zoogkoeien en fosfaatexcretie

10.2.e,

Een andere mogelijkheid om rekening te houden met het probleem van categorie 103 is, om de voorlopig deze te schrappen en in categorie 102 de beschrijving op te nemen voor dieren van 1 jaar en ouder (dus eigenlijk zoals het was, maar dan wel de actualiseerde voor deze categorie. OP basis van het conceptadvies van CDM dat in mei kwam en waarin categorie 102 nog niet was uitgesplitst in 102 en 103. Daarin is de excretie 21,7 (dit getal zal ik nog verifiëren bij 5.1.2.e van WUR). Dat is 0,2 lager als de huidige norm van 102. Met deze aanpassing is er dus altijd sprake van 'zoet' ten opzichte van wat er nu in de regeling staat, zowel voor melkveehouders als voor zoogkoeienhouders. Wel blijft het probleem voor de zoogkoeienhouders bestaan dat het groeipatroon bij hun jongvee niet past bij het groeipatroon dat nu zit ingebakken in de de jongveecategorieën 101 en 102. In de herziening van de normen voor vleesvee die gepland staat kunnen dit dan gelijk meenemen en dan kan daarna alsnog (voor melkvee) diercategorie 103 als afsplitsing van 102 worden doorgevoerd.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 11 september 2019 14:40

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e
<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: Jongvee zoogkoeien en fosfaatexcretie

10.2.e,

Hierbij een en ander in het document.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Reactie minister op nota mesdagfonds
Datum: woensdag 11 september 2019 18:43:56
Bijlagen: [Scan_20190911_183718_MFP-1342](#) 10.2.e .pdf

Dag allen,

We kregen reactie van de minister op de nota rapport Mesdagfonds.
Kunnen jullie dit verder oppakken?

Groet,
10.2.e

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

*kan ik een samenvatting krijgen van
Mesdag rapport en over het vragen hen
opwerpen in relatie tot CDM - advies?*

nota

Publicatie WUR-rapport dat CDM-advies over forfaitaire
excretienormen kruistDirectoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e@minlnv.nl

Datum

9 september 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19218960

BHM: 19218983

Parafenroute

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Aanleiding

Op vrijdag 6 september 2019 om 16:12 uur ontving uw ministerie een e-mail van 10.2.e Wageningen Livestock Research. Daarin wordt aangekondigd dat op dinsdag 10 september 2019 een door haar opgesteld rapport wordt gepubliceerd met de titel "N- en P-excretie melkvee: achtergronden en bronnen voor de berekening", geschreven in opdracht van het Mesdagfonds.

Advies

U kunt kennis nemen van deze nota

Kernpunten

- Dit rapport verschijnt nagenoeg gelijktijdig met het advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) over de forfaitaire excretienormen. De voorzitter van het CDM is hoogleraar bij de WUR en het secretariaat berust bij de WUR, beiden Wageningen Environment Research. Dat advies werd op verzoek van LNV opgesteld voor de actualisering van de stikstof (N) en fosfaat (P) excreties van dieren in de mestregelgeving per 1 januari 2020 (als streefdatum).
- Het rapport in opdracht van het Mesdagfonds is feitelijk van aard en biedt geen grond om te twijfelen aan de wetenschappelijke uitgangspunten in de berekeningen die in het concept van het CDM-advies over de forfaitaire excretienormen zijn gehanteerd.
- Het rapport is gericht op melkvee en focust zich sterk op de methodiek die de Werkgroep Uniformering Mestcijfers (WUM) toepast om (achteraf) de landelijke N- en P-productie te berekenen. De berekeningswijze van BEX en Kringloopwijzer (KLW), waarmee melkveebedrijven in het kader van vrije bewijlsleer achteraf hun excretie kunnen verantwoorden, is dezelfde als in WUM. De resultaten van WUM zijn in eerste instantie bedoeld voor de monitoring van de N- en P-excretie van de Nederlandse veestapel, maar onderdelen worden ook gebruikt om forfaitaire excretienormen te berekenen.
- De forfaitaire excretienormen zijn in de mestregelgeving onmisbaar om vooraf te kunnen duiden wat op bedrijfsniveau de plaatsingsruimte van de dierlijke mest van eigen dieren is en wat afgevoerd moet gaan worden in het kader van de mestverwerking. Agrarische bedrijven gebruiken ze als basis voor de

Ontvangen BPZ

bemestingsplannen aan het begin van het jaar en RVO.nl gebruikt ze om in het kader van de handhaving na te gaan wat de mestplaatsingsruimte op de bedrijven is.

- Uit contact tussen de voorzitter van het Mesdagfonds (opdrachtgever) en LNV anderhalve week geleden naar voren dat de opdrachtgever dit rapport wil aangrijpen om tot veranderingen in de berekeningswijze voor de forfaitaire excreties te komen. Daarvoor wil hij diverse wegen bewandelen. 5.2.1
- Dit type gebruik van het rapport door het Mesdagfonds signaleert ook de voorzitter van de CDM, die het eindconcept van dit rapport eveneens heeft kunnen inzien. Hij constateert dat het doel van het rapport onduidelijk is en dat forfaitaire excretienormen en WUM door elkaar worden gehaald. Er wordt aangegeven dat het over de forfaitaire excretienormen gaat, maar feitelijk gaat het over WUM en BEX/KLW. Enkele door hem geconstateerde hiaten zijn inmiddels door de opstellers van het rapport verwerkt.
- De voorzitter en de secretaris van de CDM waren niet op de hoogte dat binnen Wageningen Livestock Research (WLR) het onderhavige rapport in opdracht van Mesdagfonds werd opgesteld. Dat werd voor hen duidelijk in de loop van augustus jongstleden. Er is een duidelijke inhoudelijke relatie tussen de beide opdrachten. De opdracht van LNV was actualiseer de forfaits en die van het Mesdagfonds geef een review op de wijze waarop deze forfaits worden berekend.

Toelichting

De huidige berekeningsmethodiek voor de monitoring van de excretie is vastgelegd door Werkgroep Uniformering Mest (WUM). Deze werkgroep functioneert onder voorzitterschap van LNV, maar heeft verder geen duidelijke ophanging. De WUM stelt de factoren vast die nodig zijn om de productie van mest en mineralen vast te stellen. De WUM bestaat uit vertegenwoordigers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), LNV, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en RVO.nl. Het CBS publiceert jaarlijks het resultaat van de berekeningen.

Uitgangspunten over de voeropname en de energie en eiwitbehoefte van melkvee en de vastlegging van stikstof en fosfaat in melk, lichaamsgroei en groei van de vrucht (bij drachtig dier) staan in wetenschappelijke rapporten (in 2000 en 2004). Aanvullend erop zijn er ook CDM-rapporten opgesteld in 2015 en 2019.

De forfaitaire excretienormen worden vastgesteld op advies van de CDM. Bij verzoeken van LNV voor een advies van CDM formeren de voorzitter en de secretaris op basis van de inhoud van het verzoek van LNV een werkgroep van deskundigen om een conceptadvies op te stellen.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: enkele aanpassingen in de voorgestelde excretieforfaits en mestopslagcapaciteit
Datum: donderdag 12 september 2019 08:27:01

Goedemorgen,

Hopelijk hebben jullie allemaal een fijne zomer gehad. Er is genoeg gebeurd tav de forfeits in de afgelopen periode, en we zijn er qua regeling en advies bijna!

Wij zijn nog niet in de gelegenheid geweest eerder te reageren op onderstaand voorstel. Wat ons betreft kunnen deze conform onderstaand voorstel worden aangepast in het definitieve rapport.

Wij zouden willen voorstellen in het definitieve rapport in de tekst bij categorie 102 op te nemen wat de geactualiseerde norm is bij de bestaande/huidige categorie 102 (staat in het concept van mei jl.). De vraag staat nog uit bij 10.2.e of deze waarden (van mei) nog kloppen. Wij zijn nl. voornemens de oude categorie 102 nog te laten voortbestaan gezien de discussies.

Over de melkgeiten is ook nog contact met 10.2.e daarover ontvangen we graag zsm uitsluitel.

Kunnen jullie aangeven op welke termijn het advies definitief kan worden?

Hartelijk dank alvast,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 4 september 2019 10:29
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>;
 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
Onderwerp: enkele aanpassingen in de voorgestelde excretieforfaits en mestopslagcapaciteit

Dag 10.2.e en anderen,

Bijgaand een korte notitie met enkele voorstellen tot aanpassing van de excretieforfaits n.a.v. de internetconsultatie en de bespreking van afgelopen vrijdag in Wageningen.

1. Mestopslagcapaciteit.

LNV heeft een berekening gemaakt, gebaseerd op de hogere N-excretie van biologisch gehouden dieren waardoor de benodigde mestopslagcapaciteit aanzienlijk toeneemt. Dit heeft grote impact omdat tot nu toe er geen onderscheid gemaakt werd in gevraagde mestopslagcapaciteit tussen biologisch en gangbaar gehouden dieren. Wij menen dat op deze manier het mestproductievolume wordt overschat en hebben in de bijlage een aanvullende berekening gemaakt op basis van de voeropname van gangbare en biologische dieren.

2. Er waren vragen over de gasvormige N-verliezen bij biologische bedrijven. Op basis van onze eerdere studie hebben we hiervan een inschatting gemaakt en verwerkt. Wanneer LNV deze overneemt zullen we dit invoegen in ons eerdere conceptrapport (Bikker et al., 2019).
3. Dit betreft een correctie op ons eerdere voorstel voor de excretie van biologische vleeskuikens. We zullen deze aanpassing overnemen in ons concept rapport. Punten 2 en 3 zijn in de opgenomen tabel verwerkt.

Als hier vragen over zijn horen we dat graag.

Met vr. groet,
10.2.e

10.2.e

Wageningen University & Research
Wageningen Livestock Research
PO Box 338, 6700 AH Wageningen, The Netherlands

Visitor's adress: Wageningen Campus, Zodiac (Building 122), De Elst 1, 6708 WD Wageningen, The Netherlands

Phone 10.2.e

E-mail: 10.2.e @wur.nl

internet: <http://www.wur.nl/livestock-research>
www.wur.nl
www.disclaimer-nl.wur.nl

Wageningen UR Livestock Research is part of Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek and is registered at the Dutch Chamber of Commerce with number 09098104. The institute is NEN-EN-ISO 9001:2008 certified. This message is intended exclusively for the addressee. It may contain information that is confidential. Any use or publication of this e-mail message without permission of Animal Sciences Group is not allowed. If you are not the intended recipient please notify us and destroy this message.

=====

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Jongvee zoogkoeien en fosfaatexcretie
Datum: donderdag 12 september 2019 11:11:27

Ha 10.2.e

Klopt 10.2.e visie dat jij inmiddels achter het schrappen van 103 (en het ivm daarmee aanpassen van 102) staat?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 11 september 2019 20:22
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: Re: Jongvee zoogkoeien en fosfaatexcretie

Dag 10.2.e

Volgens mij heb je het inmiddels goed begrepen. Het voorstel dat ik deed om categorie 103 te schrappen en alle jongvee van 1 jaar en ouder categorie 102 te plaatsen is mede door het overleg dat ik met 10.2.e had over deze problematiek. Het is haar idee, dat ik omhelsd heb. Bij 10.2.e heb ik de vraag neergelegd of de excretienormen van categorie 102 die in het CDM-advies van mei stonden, nog gelden als we categorie 103 er uithalen. In die versie stond nog geen categorie 103.

Morgen heb ik de goede cijfers wel, ga ik nu vanuit. Dan kunnen we deze wijziging doorvoeren. In de toelichting zal ik nog het een en ander moeten aanpassen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Op 11 sep. 2019 om 18:23 heeft 10.2.e @minInv.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e

Bedankt voor de uitleg (en nogmaals excuus dat ik vanmiddag snel weg moest, waardoor we het niet goed konden bespreken). Ik denk dat we het beste de lijn kunnen volgen zoals je die hieronder beschrijft in je mail van 16:39. Mijn overwegingen daarbij zijn:

- De minister heeft besloten om nu geen wijzigingen door te voeren ten aanzien van de vleesveehouderij. In lijn daarmee kunnen we nu dan ook geen wijziging doorvoeren in de diercategorieën waarmee de vleesveehouderij slechter af is in het fosfaatrechtenstelsel. Daarvoor zullen we eerst verder in overleg moeten om de situatie in de vleesveehouderij goed uit te werken.
- Het lijkt mij verwarrend om de categorie-indeling voor jongvee in de melkveehouderij aan te passen maar voor jongvee in de vleesveehouderij

bij het oude te laten. Dat lijkt me voor boeren moeilijk te volgen, leidt mogelijk tot allerlei ingewikkelde vragen van gemengde bedrijven en biedt mogelijk ook een mogelijkheid voor gesjoemel. Dus dat zou ik niet doen.

- De categorieën 100, 101 en 102 staan nu ook beschreven in de Meststoffenwet. Het is op zichzelf al een beetje verwarrend als we in de regeling een extra categorie toevoegen maar in de wet niet (dat lukt immers niet op zo'n korte termijn). We moeten de wet sowieso aanpassen vanwege de CBB-uitspraak mbt fosfaatrechten voor de vleesveehouderij. Mij lijkt dat we in dat wetsvoorstel een verbeterde definiëring gaan opnemen en dat we dan parallel daaraan de verbeterde categorie-indeling in de regeling kunnen doorvoeren.

Ik zou jouw voorstel dus willen volgen en het zo in de regeling verwerken. Het is best ingewikkelde materie, dus als ik nog iets over het hoofd zie of verkeerd heb geïnterpreteerd dan hoor ik het graag.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 11 september 2019 16:39

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Jongvee zoogkoeien en fosfaatexcretie

10.2.e

Een andere mogelijkheid om rekening te houden met het probleem van categorie 103 is, om de voorlopig deze te schrappen en in categorie 102 de beschrijving op te nemen voor dieren van 1 jaar en ouder (dus eigenlijk zoals het was, maar dan wel de actualiseerde voor deze categorie. OP basis van het conceptadvies van CDM dat in mei kwam en waarin categorie 102 nog niet was uitgesplitst in 102 en 103. Daarin is de excretie 21,7 (dit getal zal ik nog verifiëren bij 10.2.e van WUR). Dat is 0,2 lager als de huidige norm van 102. Met deze aanpassing is er dus altijd sprake van 'zoet' ten opzichte van wat er nu in de regeling staat, zowel voor melkveehouders als voor zoogkoeienhouders. Wel blijft het probleem voor de zoogkoeienhouders bestaan dat het groeipatroon bij hun jongvee niet past bij het groeipatroon dat nu zit ingebakken in de de jongveecategorieën 101 en 102. In de herziening van de normen voor vleesvee die gepland staat kunnen dit dan gelijk meenemen en dan kan daarna alsnog (voor melkvee) diercategorie 103 als afsplitsing van 102 worden doorgevoerd.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 11 september 2019 14:40

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: Jongvee zoogkoeien en fosfaatexcretie

10.2.e

Hierbij een en ander in het document.

Groet,

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: advies excretieforfaits
Datum: donderdag 12 september 2019 12:04:58

10.2.e
 Bedankt.
 Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: donderdag 12 september 2019 11:58

Aan: 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: RE: advies excretieforfaits

Hallo 10.2.e

De info uit deze mail is inderdaad goed, inclusief de aangenomen gasvormige emissie. Het betreft de categorie 12-26 mnd melkvee (oude 102) en is de basis geweest voor het uitsplitsen naar de categorieën 12-24 mnd (nieuwe 102) en 24 mnd en ouder (nieuwe 103).

In deze mail ontbreekt vast mest. Dat moet zijn

Stalsysteem	Bruto N-excr.		Totaal verlies		Excretie			N-correctie	
	N (kg)		N (%)		Netto-N (kg)		P ₂ O ₅ (kg)		kg N
Vaste mest	69,4	70,6	38	8,1	43,0	(64,8)	21,7	(21,9)	26,4

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minInv.nl>

Sent: woensdag 11 september 2019 16:57

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Subject: RE: advies excretieforfaits

Dag 10.2.e

In het CDM-conceptadvies van mei stond categorie 102 nog als niet uitgesplitst in 102 en 103 (zie ook vraag onder de tabel):

Tabel 1

Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie voor rundvee en stikstofcorrectie voor staldieren (witvleeskalveren) per gemiddeld aanwezig dier per jaar op basis van WUM-berekeningen over de jaren 2015, 2016 en 2017. Tussen haakjes staan de waarden uit Tabel I van bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet 2019.

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto N-excr. N (kg)	Totaal verlies N (%)	Excretie		N-correctie kg N
				Netto-N (kg)	P ₂ O ₅ (kg)	
100 Melk- en kalfkoeien (alle koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd en die voor de melk productie of de fokkerij worden gehouden; ook koeien die drooggezet zijn en koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)	Drijfmest	-	14 (11,8)	Bijlage 4	Bijlage 4	-
	Vaste mest	-	39 (20,0)	Bijlage 4	Bijlage 4	-
101 Jongvee jonger	Drijfmest	34,4 (34,9)	22 (7,4)	26,8 (32,3)	9,1 (9,6)	-

dan 1 jaar voor de
melkveehouderij, en
vrouwelijke
opfokkalveren voor
de vleesveehouderij
tot 1 jaar

Vaste mest	34,4 (34,9)	38 (16,6)	21,3 (29,1)	9,1 (9,6)	-
------------	----------------	--------------	-------------	-----------	---

**102 Jongvee van 1
jaar en ouder** (alle
runderen van 1 jaar
en ouder inclusief
overig vleesvee,
maar met
uitzondering van
roodvleesstieren en
fokstieren)

Drijfmest	69,4 (71,3)	22 (6,3)	54,1 (66,9)	21,7 (21,9)	-
-----------	----------------	----------	-------------	-------------	---

Kunnen we deze waarde (geel gemarkeerd) nog gebruiken als we niet gaan uitsplitsen in 102 en 103, maar dus als het ware de oude categorie terughalen?

Wil je me z.s.m. antwoorden?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <@wur.nl>

Verzonden: maandag 9 september 2019 15:00

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: advies excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Graag even aangeven wat er van mij deze week verwacht wordt mbt het advies excretieforfaits. We hebben iets meer dan een week geleden de bijeenkomst met de stakeholders gehad en daarin zijn allerlei dingen besproken die een follow-up zouden krijgen, maar wat moet er deze week nog door ons cq mij gebeuren?

Groeten,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: DOMUS-19175035-v15-wijzigingsregeling_Urm_(actualisatie_excretieforfaits)
Datum: vrijdag 13 september 2019 12:01:01

10.2.e

Bedankt. Over 103 is inderdaad aangepast en wat het andere betreft, daar letten we op.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 13 september 2019 11:57
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: Re: DOMUS-19175035-v15-wijzigingsregeling_Urm_(actualisatie_excretieforfaits)

Hoi allen,

Veel werk verzet voor de regeling! Ziet er allemaal goed uit. Ik denk dat jullie de getallen allemaal goed hebben gecheckt, maar kan me ook goed voorstellen dat je hier na een tijdje 'blind' voor wordt. Het lijkt me goed om hier volgende week voor notificatie nog een laatste check op te doen.

Verder een paar puntjes:

- In de regeling staat nu nog categorie 103 benoemd. Ik had daar eergisteren een mailwisseling over met 10.2.e die dat weer had afgestemd met 10.2.e Ik neem aan dat de regeling op dit punt dus nog wordt aangepast langs de lijn die we via de mail overeen kwamen? (Dat betekent dus ook iets voor bv paragraaf 1.3 in de toelichting.)
- Eens met de opmerking van 10.2.e mbt het onderbouwen van het uitstel van bepaalde diercategorieën. In de paragraaf over de internetconsultatie is het uitstel overigens als wel uitgebreider toegelicht en dat is een prima beschrijving, dus daar kan je evt op andere onderdelen in de toelichting ook naar verwijzen?

Ik heb de stukken gelezen op mijn ipad, de opmerkingen van 10.2.e zijn daarbij niet zichtbaar. Maar hoop dat jullie er op deze manier goed mee uit de voeten kunnen.

Verder goed werk!

Groeten,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 12 sep. 2019 om 15:47 heeft 10.2.e <10.2.e@minezk.nl> het volgende geschreven:

Ha 10.2.e

Hierbij mijn opmerkingen, het is niet heel veel. Met name even goed kijken naar de formulering waarom we sommige zaken uitstellen. Niet vanwege de ingrijpendheid van de gevolgen op zichzelf maar in combinatie met de korte invoertermijn waardoor boeren niet tijdig hun bedrijfsvoering kunnen aanpassen oid.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 11 september 2019 17:14

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>; 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: DOMUS-19175035-v15-wijzigingsregeling_Urm_(actualisatie_excretieforfaits)

Dag 10.2.e

10.2.e heeft me gevraagd het laatste concept van de wijzigingsregeling met de actualisatie van de excretieforfaits naar jullie te sturen met het verzoek daarop morgen te reageren. Dan kan 10.2.e er vrijdag verder mee.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

<DOMUS-19175035-v15-wijzigingsregeling_Urm_(actualisatie_excretieforfaits).ks.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: terugkoppeling met melkgeiten sector
Datum: vrijdag 13 september 2019 14:17:33

Dag 10.2.e

Evenals jij zelf aangeeft vind ik optie 2 de beste, maar ook de juiste. In wezen heb je op verzoek van LNV de aanpassing voor melkgeiten gedaan. Dus het lijkt me het beste dat je aangeeft dat je in overleg met LNV de berekeningswijze (inclusief uitgangspunten) voor de melkgeiten hebt herzien en daarover in de vorm van een notitie een advies hebt uitgebracht aan LNV en dat dit advies over de melkgeiten deel zal uitmaken van het aan LNV uit te brengen definitieve CDM-advies voor herziening van de forfaitaire excretienormen van landbouwhuisdieren (je zou hiervoor de titel kunnen gebruiken).

Volgens mij heb je daarmee aan je verplichting voldaan. Net als bij andere sectoren, hebben we deze niet ingelicht over wat we in de regelgeving gaan opnemen. Dat is gebeurd in afstemming met de minister.

Voor jouw informatie; uiterlijk maandag moet de regelgeving gereed zijn om voor notificatie aan te bieden aan de Europese Commissie. Daarin wordt duidelijk wat we met de reacties op de internetconsultatie en de daaruit voortvloeiende bijeenkomst op 30 augustus jl. hebben gedaan. Ook de Kamer wordt daarover volgende week 'vandaag of morgen' geïnformeerd. Eerst moet deze zijn geïnformeerd. In de brief aan de Kamer staat wat we hebben gedaan met de reacties en wat er dus in de wijzigingsregeling staat, hoewel in de Kamerbrief niet de details zullen staan.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: vrijdag 13 september 2019 13:30
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: terugkoppeling met melkgeiten sector

Hallo 10.2.e

Ik heb netjes op tijd de door de melkgeitensector beloofde (op 30 augustus) informatie gekregen. Die info heeft geleid tot herziening van de berekening van de melkgeitenforfaits. De sector heeft mij gevraagd te laten horen wat we met de info hebben gedaan. Dat vind ik een billijk verzoek en dat zou ik vandaag moeten doen. Echter, de consultatie is op initiatief van LNV en de sector vraagt om aanpassing aan LNV. LNV vraagt de CDM om voorstel te doen. Correct zou dus zijn dat LNV de sector informeert. Ik wil de sector wel informeren, maar alleen als LNV (jij dus) dat vraagt cq daarmee akkoord gaat. Ik zal dan vermelden dat ik op verzoek van LNV spreek en de mail eerst aan jou voorleggen voor ik hem verstuur.

Graag jouw akkoord of niet-akkoord voor terugkoppeling naar de LTO vakgroep melkgeitenhouderij (tav 10.2.e) plus jouw reactie op onderstaande werkwijze.

Ik kan m.i. 2 dingen doen

1. Het concept advies zoals dat nu bij jou ligt delen met de sector
2. In een mail aangeven wat we met hun info hebben gedaan

Mijn voorkeur gaat uit naar optie 2. De inhoud van de mail is wat mij betreft dan als volgt:

- Op basis van de sectorinfo is besloten tot herberekening van de N- en P-excreties voor melkgeiten (gangbaar en biologisch) met als gevolg dat het concept advies voor de forfaitaire N- en P excreties is aangepast.
- De berekeningen zijn aangepast op de volgende punten:
  - Melkproductie niveau. Analooq aan de sector info is uit de geregistreerde nationale melkplas van geiten de melkproductie afgeleid. Echter met dit verschil met de sectoraanpak dat er rekening wordt gehouden met geproduceerde geitenmelk die niet aan de fabriek wordt geleverd. Op basis van CBS informatie is dat geschat op 4,3% van de geregistreerde melk. Voor gangbaar is 3,8% extra melk berekend en voor biologisch 8,1%.
  - Voeropname niveau. Analooq aan de sector info is de voeropname berekent op basis van de dekking van de VEM-behoefte. Echter met dit verschil met de sectoraanpak dat de VEM-behoefte niet alleen is berekend voor onderhoud en melkproductie maar ook met toeslagen voor weidegang (alleen voor biologisch), voor dracht en voor jeugdgroei. Ook is (analooq aan de rekenwijze voor categorie 100 melkvee) gerekend met een praktijktoeslag van 2% en voederverliezen van 3%.
  - Samenstelling voeders, melk en dierlijke groei. Hiervoor is de standaard werkwijze gevolgd zoals gebruikt bij het berekenen van excretieforfaits (analooq aan de andere diercategorieën). Dat betekent op basis van WUM-gegevens en wel het gemiddelde over de jaren 2015, 2016 en 2017.
- Het resultaat van de berekeningen komt voor gangbaar gehouden melkgeiten voor zowel de N- als P-excretie 10% lager uit dan de excreties in het concept advies 2019. Voor biologisch gehouden melkgeiten wordt de N-excretie 10% lager en de P-excretie 15% lager dan de excreties in het concept advies 2019.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Verslag bijeenkomst 30 augustus jl. + presentaties
Datum: dinsdag 17 september 2019 23:33:08

Goedenavond 10.2.e ,

Allereerst bedankt voor het toezenden van het verslag.
 Graag wil ik reageren op uw verslag bij melkvee.

U stelt dat bij een vergelijk van de cijfers uit de klw en de tabel de afwijking bij hoogproductieve bedrijven slechts licht toeneemt (2-4%).
 De uitleg van 10.2.e ging echter over de tabel van pagina 7 van de presentatie.

In de bijlage staat de omschrijving wat in de tabel vergeleken word en dat is de excretie van melkvee volgens Tamminga in 2004!! en de oorspronkelijke excretietabel uit 2006.
 Dit zijn dus 2 theoretische berekeningen en daaruit blijkt dat er tussen deze 2 berekeningen weinig verschil is(de door U genoemde 2-4%).

Bij de laatste tabel uit de presentatie (blz 9) is de tabel wel vergeleken met de cijfers uit de kringloopwijzer hieruit blijkt dat bij een gemiddelde produktie van 11250 kg de excretie uit de kringloop 43.7 kg is en dat deze bij de nieuwe tabel 49.6 is.

Dit is een verschil van 13.5%. en 5.9 kg.

Een hoogproductieve koe geeft veel meer melk uit elke kg voer dit blijkt uit de kringloopwijzer maar ook uit de recente proeven die CRV momenteel doet .

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: Tuesday, September 17, 2019 2:26 PM
To: 10.2.e @gmail.com'; 10.2.e@kpnmail.nl';
 10.2.e @fortfarmers.eu'; 10.2.e @zonnet.nl'; 10.2.e @argroep.nl';
 10.2.e @agrifirm.com'; 10.2.e@agrifirm.com'; 10.2.e@vandriegroup.com';
 10.2.e @denkavit.nl'; 10.2.e @adviesagro.nl'; 10.2.e @vancan.nl'; 10.2.e @hetnet.nl';
 10.2.e @xs4all.nl'; 10.2.e @agrifirm.com'; 10.2.e @gmail.com';
 ; 10.2.e@hotmail.com'; 10.2.e @lto.nl'; 10.2.e @agrifirm.com';
 10.2.e @agrifirm.com'; 10.2.e@mrvbvanberkum.nl'; 10.2.e@hetnet.nl';
 10.2.e @najk.nl'; 10.2.e ;
 10.2.e @gmail.com'; 10.2.e@hotmail.com'; 10.2.e @gmail.com';
 10.2.e @outlook.com'
cc: 10.2.e
Subject: Verslag bijeenkomst 30 augustus jl. + presentaties

Dag allemaal,

Dank voor uw aanwezigheid bij de inhoudelijke sessie over de actualisering van de forfaitaire excretienormen. Ik zend u hierbij het verslag van de dag en de powerpoints toe. Ik verwacht u op korte termijn te kunnen informeren over de daadwerkelijke actualisering en zal tevens opvolging geven aan de gemaakte afspraken die op deze dag zijn gemaakt.

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

E 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Virusvrij. www.avast.com

Van: 10.2.e | [J Pels Rijcken](#)
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e | [J Pels Rijcken](#); 10.2.e | [J Pels Rijcken](#)
Onderwerp: 20190918 advies excretieforfait concept [PRDF-11012144]
Datum: woensdag 18 september 2019 14:35:56
Bijlagen: [20190918 advies excretieforfait concept.pdf](#)

Beste allen,

Bijgaand treffen jullie ons concept advies aan over de aanpassing van het excretieforfait voor de hoogproductieve melkveehouders.

Ons voorstel zou zijn om binnenkort het advies en de verschillende mogelijkheden te bespreken.

We zien jullie reactie graag tegemoet. Voor vragen zijn we uiteraard graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,
mede namens 10.2.e ,

10.2.e

10.2.e | Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 |
 Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 10.2.e | +31 10.2.e | [@pelsrijcken.nl](#) |

www.pelsrijcken.nl |

 [Printen, echt nodig?](#)

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponneerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: notificatie wijziging excretieforfaits Meststoffenwet
Datum: woensdag 18 september 2019 19:48:02
Bijlagen: [wijzigingsregeling excretieforfaits1.doc](#)
[16 puntenbericht wijziging Urm forfaits2.pdf](#)
Prioriteit: Hoog

Ter info.

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 18 september 2019 19:45
Aan: 10.2.e @belastingdienst.nl>
cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: notificatie wijziging excretieforfaits Meststoffenwet
Urgentie: Hoog

Hallo,

Bijgaand stuur ik u een 16-puntenbericht met bijbehorende regeling. Kunt u ervoor zorgen dat deze notificatie met spoed wordt doorgezet?
Bij voorbaat dank!

Vriendelijke groet,

10.2.e
[Redacted signature]

.....
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

T 10.2.e
[Redacted contact info]

Richtlijn 98/34/EG

**Notificación - Oznámení - Notifikation - Notifizierung - Teavitamine -
Γνωστοποίηση - Notification - Notification - Notifica - Pieteikums -
Pranešimas - Bejelentés - Notifika - Kennisgeving - Zawiadomienie -
Notificação - Hlásenie-Obvestilo - Ilmoitus - Anmälan - Нотификация**

Land

NL - Nederland

Taal

NL - Nederlands

3A. Dienst die de kennisgeving verzendt

Ministerie van Financiën
Belastingdienst/Douane centrale dienst voor in- en uitvoer

3B. Dienst die de kennisgeving doet

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Wetgeving en Juridische Zaken

5. Title

Wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ter actualisatie van bijlage D (excretieforfaits)

6. Producten en/of diensten waarop het ontwerp betrekking heeft

S40E - Organische meststoffen, zuiveringsslib

Dierlijke meststoffen, compost, herwonnen fosfaten, mineralenconcentraat en overige organische meststoffen.

7. Kennisgeving uit hoofde van een ander communautair besluit

- ☐ Verordening (EG) nr. 315/93 inzake verontreinigingen in levensmiddelen
- ☐ Verordeningen (EG) nr. 852/853/854/2004 inzake levensmiddelenhygiëne
- ☐ Verordening (EG) nr. 1924/2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen
- ☐ Verordening (EG) nr. 1925/2006 betreffende de toevoeging van vitaminen en mineralen en bepaalde andere stoffen aan levensmiddelen
- ☐ Richtlijn 94/62/EG betreffende verpakking en verpakkingsafval
- ☐ Richtlijn 2000/13/EG inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame
- ☐ Richtlijn 2006/123/EG betreffende diensten op de interne markt
- ☐ Alleen diensten van de informatiemaatschappij volgens 98/48/EG

of de bepalingen vermelden

☐ kwantitatieve of territoriale beperkingen	☐ verplichting een bepaalde rechtsvorm te kiezen
☐ eisen aangaande het aandeelhouderschap van een onderneming	☐ eisen die de toegang voorbehouden aan bepaalde dienstverrichters
☐ een verbod om op het grondgebied van dezelfde staat meer dan één vestiging te hebben	☐ eisen die een minimumaantal werknemers vaststellen
☐ vastgestelde tarieven die de dienstverrichter moet aanhouden	☐ verplichting om andere specifieke diensten te verrichten

☐ Overige / Extra informatie

8. Wezenlijke inhoud

De excretieforfaits in bijlage D (en enkele forfeits in bijlage I) bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm) worden geactualiseerd. De excretieforfaits geven weer hoeveel meststoffen een dier produceert. De forfeits zijn gemiddelde waarden. Op basis van onder andere deze forfeits wordt gecontroleerd of veehouders genoeg dierlijke meststoffen van het bedrijf hebben afgevoerd om binnen de gebruiksnormen te blijven voor de landbouwgronden die bij het bedrijf in gebruik zijn en of bedrijven voldoende mestopslagcapaciteit en fosfaatrechten hebben. Actualisatie is van tijd tot tijd nodig omdat diverse factoren zoals de voersamenstelling en de houderij van de dieren aan verandering onderhevig zijn. Daarnaast voorziet de ontwerp-regeling in een verlenging van de in de Urm opgenomen tijdelijke vrijstelling mineralenconcentraat met twee jaar (einddatum 31 december 2021 in plaats van 31 december 2019).

9. Beknopte motivering

De excretieforfaits, en de onderhavige actualisatie daarvan, strekken tot bescherming van het milieu. Op basis van onder andere de excretieforfaits wordt gecontroleerd of veehouders genoeg dierlijke meststoffen van het bedrijf hebben afgevoerd om binnen de gebruiksnormen te blijven voor de landbouwgronden die bij het bedrijf in gebruik zijn, of bedrijven voldoende mestopslagcapaciteit hebben en of bedrijven voldoende fosfaatrechten hebben. Dit is in het belang van het milieu, en in het bijzonder de doelen van de Nitraatrichtlijn. Door de forfeits te actualiseren wordt gezorgd dat de gehanteerde gemiddelde waarden beter aansluiten bij de werkelijke excretie van stikstof en fosfaat en dat landbouwers niet meer beperkt worden dan nodig om de milieudoelen te realiseren. De aanpassing strekt niet verder dan de benodigde actualisatie en is non-discriminatoire, omdat het alle landbouwbedrijven betreft die in Nederland meststoffen produceren met dieren waarvoor de desbetreffende forfeits van toepassing zijn. De actualisatie van de excretieforfaits vindt plaats op basis van het advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (Bikker, P. et al., 2019. 'Stikstof – en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren'. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. WOt-technical report 152, WUR, Wageningen). De verlenging van de tijdelijke vrijstelling mineralenconcentraat betreft een voortzetting van het pilotproject 'hoogwaardige meststoffen uit dierlijke mest' van het 6e actieprogramma Nitraatrichtlijn. Deze pilot, gestart onder het 4e actieprogramma, is overeenkomstig het 6e actieprogramma

10. Referentiedocumenten, basisteksten

☐ Er zijn geen basisteksten

☐ Beperking van de verhandeling of het gebruik van een stof, preparaat of chemisch product

☒ Nummers of titels van de basisteksten

Uitvoeringsregeling Meststoffenwet

☒ De basisteksten zijn met een eerdere kennisgeving meegestuurd

Nummer(s) van eerdere kennisgeving(en)

2005 / 512 / NL

/ /

11. Beroep op de urgentieprocedure

☐ Ja

12. Motivering van het beroep op dringende redenen

13. Vertrouwelijkheid

☐ Ja

14. Fiscale maatregelen

☐ Ja

15. Effectbeoordelingen

☐ Ja (in een apart bestand)

of nader aangeven

16. TBT- en SPS-aspecten

TBT-aspect

☐ Ja

☒ Nee, het ontwerp is geen technisch voorschrift, noch een procedure voor de beoordeling van de conformiteit

☐ Nee, het ontwerp is in overeenstemming met een internationale norm

☐ Nee- Het ontwerp heeft geen grote invloed op de internationale handel.

SPS-aspect

☐ Ja

☒ Nee, het ontwerp is geen sanitaire of fytosanitaire maatregel

☐ Nee, de inhoud is gelijk aan die van een internationale norm, richtsnoer of aanbeveling

☐ Nee- Het ontwerp heeft geen grote invloed op de internationale handel.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: Terugkoppeling gesprek 10.2.e excretieforfaits
Datum: donderdag 19 september 2019 09:28:28

Ha 10.2.e

Zie onder. 10.2.e heeft de regeling gisteravond voor notificatie naar de CDIU gestuurd.

Groet, 10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e)

Verzonden: woensdag 18 september 2019 23:49

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

CC: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: Re: Terugkoppeling gesprek 10.2.e excretieforfaits

Fijn, goed nieuws!

> Op 18 sep. 2019 om 23:24 heeft 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

>

> Ha allen,

>

> Vanmiddag hebben 10.2.e met 10.2.e en 10.2.e gesproken over de actualisatie van de excretieforfaits. Het was een goed gesprek met als uitkomst dat we doorgaan conform de besluitvorming van de minister en het memo dat we naar de coalitie gestuurd hebben.

>

> Het gesprek begon wat opmerkelijk omdat 10.2.e en 10.2.e erg kritisch waren over punten in het memo zoals de hoogproductieve koeien en de zelfzuivelaars, die ze niet voor hun rekening wilden nemen en waarbij ze vreesden voor nieuwe knelgevallen. We hebben toegelicht dat dit juist ook de punten zijn waarvan het voorstel is om die nu niet door te voeren maar hier meer tijd voor te nemen. 10.2.e en 10.2.e zien niets in uitstel met een jaar, mede gelet op de tegen die tijd aankomende verkiezingen. We hebben aangegeven dat deze groepen nu in ieder geval geen onderdeel zullen zijn van de regeling en dat het een politieke keuze is wanneer de actualisatie voor deze groepen dan wel wordt ingevoerd. Dat haalde de kou wat uit de lucht. We zullen nog wel even goed kijken naar de bewoordingen in de Kamerbrief op dit punt.

>

> Verder gesproken over de (positieve) gevolgen voor de groepen waarvoor de actualisatie wel wordt doorgevoerd en de relatie met de hoeveelheid rechten in de markt. Desgevraagd hebben we aangegeven dat er momenteel zeer weinig wordt verhandeld en de afroaming dus zeer gering is. Dit kan nog aantrekken in november en december wanneer veehouders hun boekhouding rond moeten krijgen en mogelijk meer zullen handelen. 10.2.e en 10.2.e maakten duidelijk er geen vertrouwen in dat de hoeveelheid rechten in de markt voor het eind van het jaar onder het plafond is gebracht. We hebben ons een beetje op de vlakte gehouden en aangegeven dat het onzeker is. 10.2.e en 10.2.e vinden het ongemakkelijk dat pas tegen het eind van het jaar duidelijk zal zijn of de actualisering voor melkvee wel of niet doorgevoerd kan worden, maar leken dit wel te begrijpen.

>

> De wijzigingsregeling zoals opgesteld obv de besluitvorming van de minister kan nu dus ter notificatie naar de EC. 10.2.e zal vrijdag de Kamerbrief bijwerken obv het gesprek, waarna die verder de lijn door kan en volgende week verstuurd kan worden.

>

> Groeten,

> 10.2.e

>

>

> Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx
Datum: maandag 23 september 2019 12:20:14
Bijlagen: [Stikstof- en fosfaatgehalte van dunne konijnenmest \(code 91\)_def.pdf](#)

Hallo 10.2.e

Hierbij stuur ik je het advies voor de forfaitaire waarden voor stikstof en fosfaat van dunne konijnenmest.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: dinsdag 10 september 2019 16:49
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minlnv.nl>
Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Met inachtneming van verwerking van onze opmerkingen kan wat ons betreft het onderzoek definitief en gepubliceerd worden.

Op welke termijn zal dit het geval zijn?

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 23 juli 2019 17:11
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hallo 10.2.e

Hierbij het document waarin de opmerkingen van 10.2.e verwerkt en de vragen zijn toegelicht.

Ik maar weten of dit volstaat of nog aanvullingen behoeft.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: dinsdag 23 juli 2019 11:51
To: 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hoi 10.2.e

Het advies sluit aan bij onze verwachtingen.

In het advies lezen we terug waarom monsters 6a buiten beschouwing wordt gelaten (monstername oude giertank), maar een dergelijke toelichting vinden we niet terug bij het buiten beschouwing laten van de monsters van bedrijven 1 en 4. Kan dit nog worden toegevoegd? In het advies nog aanvullende opmerkingen en vragen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 9 juli 2019 11:01

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Hierbij stuur ik de resultaten van het onderzoek naar de stikstof- en fosfaatgehalten van dunne konijnenmest en mijn advies betreffende forfaitaire stikstof- en fosfaatgehalten. Ik hoor graag of dit voldoende is en aansluit bij je verwachtingen.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>

Sent: donderdag 21 maart 2019 9:15

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

10.2.e van LTO is zojuist geïnformeerd over dit project.

Hij kan worden benaderd: 10.2.e

En 10.2.e kan ook worden benaderd, hij is 10.2.e binnen LTO van hem heb ik alleen een emailadres: 10.2.e <[redacted]@gmail.com> zie ik nu.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 17:05

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Ja ik ga standaard aan de veilige kant zitten om administratief gedoe te voorkomen.

Als alles soepel verloopt dan kunnen we vanaf goedkeuring een doorlooptijd van 2,5 maanden aanhouden. Ik moet daarbij wel de medewerking krijgen van de 10.2.e van de konijnenboeren (ik ben z'n naam even kwijt) en 10.2.e LTO. Met deze mannen wil ik zo snel mogelijk een afspraak maken. Zou je de contactgegevens kunnen sturen?

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minez.nl>

Sent: dinsdag 19 maart 2019 16:01

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Subject: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e

Ik zit nog even met de oplevertermijn, volgens mij hebben we het over 2,5 maand gehad. Is 31 december 2019 voor interne afwikkeling nodig?

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 15:43

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Hallo 10.2.e

Ik ga akkoord.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e @wur.nl>

Sent: dinsdag 19 maart 2019 15:42

To: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Subject: KD-2019-014+Monstername+en+analyse+konijnenmest.docx

Beste 10.2.e ,

Hierbij het projectplan konijnenmest. Als jullie het hiermee eens zijn dank aan het verder de molen in.

Groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you

are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Reactie minister op nota mesdagfonds
Datum: woensdag 25 september 2019 12:39:10

Dag 10.2.e ,

Ik stuur je mijn antwoorden toe. Ik ben vrij uitgebreid daarin, maar acht dat nodig om een meer totaalbeeld te schetsen. Je ontvangt deze zonder dat ik ze heb laten lezen door 10.2.e , die ik wel CC meeneem. Als je hun reactie wilt, dan moet je dat aangeven.

Op de vragen van de minister antwoord ik het volgende:

1. Aangaande het derde vermelde element in het WUR-rapport voor Mesdagfonds vraagt de minister waarom er geen aanleiding is om bronnen en invoerdata te wijzigen.

Hier is bedoeld dat regelmatig wordt nagegaan of er aanleiding is om de vermelde punten aan te passen en als daar aanleiding toe is dat dit ook gebeurt. Zo is het gemiddelde fosforgehalte in de melk van melkkoeien aangepast (verhoogd) omdat dit uit metingen bleek; dit werkt positief uit in de forfaitaire fosfaatexcretienorm. Zo is het volwassen lichaamsgewicht van de melkkoeien van 600 naar 650 kg gegaan omdat dat (gemiddeld) werkelijkheid is; dit werkt negatief uit op de forfaitaire excretienormen omdat daarmee de onderhoudsbehoefte toeneemt en wat nodig is voor onderhoudsbehoefte. Wat betreft de verhoging van het gemiddelde volwassengewicht naar 650 kg is dit gewicht overigens al vele jaren uitgangspunt in de officiële voederbehoefte-tabellen voor melkkoeien, die hoofdzakelijk zwartbonte HF-koeien zijn. Een mogelijke reactie van het Mesdagfonds zou erop gericht kunnen zijn om veel meer rekening te houden met de variatie tussen bedrijven in uitgangspunten en gerealiseerde productiegegevens waaronder gehalten in melk. Daarmee komen we op het terrein van bedrijfsspecifieke verantwoording. Daarover wordt ook nagedacht in het kader van de herbezinning in het mestbeleid.

2. Aangaande het vierde vermelde element over het aandeel jongvee op een melkveebedrijf en de mate aan voerverliezen is er geen aanleiding om veranderingen aan te brengen in de berekeningen in de voor de forfaitaire excretienormen.

Het aandeel jongvee is in de berekeningen van de forfaitaire excretienormen geen criterium omdat de excretienormen per diercategorie worden berekend. In diercategorie 100, dat zijn de melkkoeien, is de forfaitaire excretie van een melkkoe (bij een bepaalde melkproductie en een bepaald ureumgehalte in de melk) berekend. Los daarvan is er een aparte forfaitaire excretie van een kalf (diercategorie 101) of een pink (diercategorie 102). In bedrijfsverband wordt bij een totale forfaitair berekende excretie dus exact uitgegaan van het aantal melkkoeien en het aantal stuks kalveren en pinken. Het aandeel jongvee speelt wel een rol in de monitoring die de Werkgroep Monitoring Uniformering Mestcijfers (WUM); mogelijk wordt daarop gedoeld, maar is dus niet van belang voor de forfaitaire excretienormen. Wat betreft de vervoederingsverliezen wordt uitgegaan van een bepaald percentage aan onderscheiden verliezen voor ruwvoer, vochtige krachtvoerders en droge krachtvoerders. Dat geldt in de berekening van de forfaitaire excretienormen en ook in de WUM-monitoring en de Kringloopwijzer (KLW) en de Handleiding bedrijfsspecifieke excretie melkvee (BEX); de laatste (is opgenomen in de KLW) kan de melkveehouder in het kader van vrije bewijsleer worden gebruikt als instrument om aan te tonen dat de werkelijke N- en P-excretie lager (of hoger) is dan de forfaitaire excretie; daarmee houdt de toezichthouder rekening. De normen die voor de ze vervoederingsverliezen gelden, zijn al vele jaren in gebruik en er zijn geen gegevens die aantonen dat deze normen anders zouden moeten zijn. Er wordt daarnaast wel op aangedrongen om deze vervoederingsverliezen niet mee te nemen in de forfaitaire excretienormen, omdat deze ook niet in een land als België is opgenomen in de excretienormen. Dat principe maakt echter in Nederland een wezenlijk onderdeel uit van het stelsel van gebruiksnormen en excretienormen. De voedermiddelen die tijdens het vervoederen aan het voerhek, vooral door de dieren zelf bij het vreten, optreden verdwijnen in de mestkelder onder de dieren of worden verzameld en komen dan op de mesthoop. In de kringloop op het bedrijf zijn de vervoederingsverliezen dus een wezenlijk onderdeel; ze zijn direct te linken aan het rantsoen van een diercategorie en omdat ze uiteindelijk op het land komen is opname ervan in de forfaitaire excretienormen van die diercategorie (of in de vervoederde rantsoenen in de WUM-monitoring) mee te nemen.

3. Aangaande de trends in het vijfde vermelde element is de vraag wanneer een trend

wordt meegenomen als 'gemeengoed' of wanneer dat wordt uitgesteld.

Dat is een niet gemakkelijk te beantwoorden vraag, maar ik waag een poging. Deze trends zijn in het WUR-rapport voor Mesdagfonds opgenomen om te duiden dat er ontwikkelingen gaande zijn die de N- en P-excretie van melkvee kunnen beïnvloeden. Er staan er tussen die al lang onder de aandacht zijn en waarmee rekening wordt gehouden: weidegang, genetische vooruitgang en energierijke/eiwitarme voeding. De mate van weidegang wordt meegewogen in de berekening van de forfaitaire excretienorm door een bepaalde hoeveelheid vers gras mee te nemen in het rantsoen; dat is dan een gemiddelde dat waarschijnlijk net niet geldt voor elk bedrijf in Nederland. De genetische vooruitgang is meegenomen voor lichaamsgewicht (zie hierboven), maar voor veranderingen in efficiëntie hebben we geen meetgegevens om daarmee rekening te houden. In de officiële voederbehoefte tabellen die er in Nederland zijn (opgesteld door het gezamenlijke bedrijfsleven) zijn er ook geen veranderingen doorgevoerd die rekening houden met een ander voerefficiëntie. Als het laatste wel gebeurt, zal dat ook reden zijn om daarmee rekening te houden in de berekening van de forfaitaire excretienormen. Wat betreft de samenstelling van de rantsoenen energierijk/eiwitarm wordt in de forfaitaire excretienormen uitgegaan van hetgeen landelijk in Nederland aan voedermiddelen aan het melkvee wordt gevoerd. Dat gebeurt door de WUM en deze stelt daarover elk jaar een rapportage op, mede om te berekenen wat de fosfaat- en stikstofproductie van de melkveestapel is. De volgende vermelde trends krijgen in de berekening van de forfaitaire excretienormen indirect aandacht: biodivers grasland en meer klaver in het grasland (door verzameling van gegevens over de samenstelling van het gewas op grasland), eiwit van eigen land ander dan klaver in gras (door de eiwitgewassen die bij RVO.nl worden opgegeven ook mee te nemen in de rantsoensamenstelling) en verandering in voerstrategieën door klimaatverandering (wordt duidelijk in landelijke (WUM-)beeld van voerrantsoenen). Trends die samenhangen met langer groeiseizoen door klimaatverandering en met bioraffinage staan nog in de kinderschoenen; de eerste heeft niet direct invloed op de forfaitaire excretienormen en de andere moet eerst verder ontwikkeld worden om er iets zinnigs over te zeggen.

Wat betreft de trends ligt er wel een indirecte boodschap in, dat er mogelijk meer verschillen tussen bedrijven kunnen ontstaan, waardoor een gemiddelde forfaitaire excretienorm moeilijker past op een melkveebedrijf. De vraag is echter in hoeverre dat in relatie tot de mate van grondgebondenheid, dus in hoeverre er voldoende mestplaatsing op het bedrijf kan plaatsvinden, een probleem vormt.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 25 september 2019 10:58

Aan: 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: RE: Reactie minister op nota mesdagfonds

Urgentie: Hoog

Goedemorgen 10.2.e

De minister heeft bij de extra informatie over nota mesdagrapport nog een aantal vragen gesteld, zie bijgaande scan.

Kan je mij de antwoorden op de vragen mailen?

Dankjewel alvast!

Groeten, 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 12 september 2019 11:29

Aan: 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Reactie minister op nota mesdagfonds

10.2.e

Ja, ik had met het geel gemarkeerde bedoeld dat met vanuit die punten met kritische vragen of statements zou kunnen komen, in de zin dat het anders moet en nu niet deugt.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [redacted]

Verzonden: donderdag 12 september 2019 11:05

Aan: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>

cc: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Reactie minister op nota mesdagfonds

Dag 10.2.e

Dankjewel! Ik pak deze nu weer over van 10.2.e

De minister had ook gevraagd wat voor vragen het Mesdagrapport kan oproepen in relatie tot het CDM-advies. Dat zie ik je notitie niet terug, of zijn dat de punten die nu geel gemarkeerd zijn en waar dus kritiek op kan komen?

Groeten, 10.2.e

Van: 10.2.e [redacted]

Verzonden: donderdag 12 september 2019 08:58

Aan: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>

cc: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Reactie minister op nota mesdagfonds

Dag 10.2.e

In de bijlage vind je achtergrondinformatie. In grote lijnen had ik dit al bij DC neergelegd.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [redacted]

Verzonden: woensdag 11 september 2019 18:44

Aan: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted]
[redacted]@minlnv.nl>

cc: 10.2.e [redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: Reactie minister op nota mesdagfonds

Dag allen,

We kregen reactie van de minister op de nota rapport Mesdagfonds.
Kunnen jullie dit verder oppakken?

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e | [Pels Rijcken](#); 10.2.e | [Pels Rijcken](#); 10.2.e | [Pels Rijcken](#)
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: 20190918 advies excretieforfait concept [PRDF-11012144]
Datum: vrijdag 27 september 2019 11:21:38
Bijlagen: [190926 Advies LA.pdf](#)

Beste 10.2.e ,

Bedankt voor het conceptadvies, we hebben het bestudeerd.
 Het lijkt ons goed het advies binnenkort te bespreken, ik zal daarvoor contact opnemen met jullie kantoor.
 Zie in de bijlage alvast enkele vragen/opmerkingen bij het advies, die we kunnen meenemen in de bespreking.

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

.....

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....

10.2.e

Van: 10.2.e | Pels Rijcken 10.2.e @pelsrijcken.nl>
Verzonden: woensdag 18 september 2019 14:35
Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e | Pels Rijcken 10.2.e @pelsrijcken.nl>; 10.2.e | Pels Rijcken 10.2.e @pelsrijcken.nl>
Onderwerp: 20190918 advies excretieforfait concept [PRDF-11012144]

Beste allen,

Bijgaand treffen jullie ons concept advies aan over de aanpassing van het excretieforfait voor de hoogproductieve melkveehouders.

Ons voorstel zou zijn om binnenkort het advies en de verschillende mogelijkheden te bespreken.

We zien jullie reactie graag tegemoet. Voor vragen zijn we uiteraard graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,
 mede namens 10.2.e ,

10.2.e

10.2.e | advocaat | Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 |
 Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 70 10.2.e | +31 10.2.e | 10.2.e @pelsrijcken.nl |
www.pelsrijcken.nl

 Printen, echt nodig?

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: scan HUF toets inzake wijziging van de uitvoeringsregeling meststoffenwet (excretieforfaits)
Datum: maandag 30 september 2019 14:15:00
Bijslagen: [Scan_20190906_124702_MFP-1501_poela.pdf](#)

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 30 september 2019 13:51
Aan: 10.2.e@minezk.nl>
Onderwerp: FW: scan HUF toets inzake wijziging van de uitvoeringsregeling meststoffenwet (excretieforts)

t.i. (voor de zekerheid, neem aan dat deze al wel lang bij de betreffende medewerker is)

10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 6 september 2019 13:00
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
CC: 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>

Onderwerp: scan HUF toets inzake wijziging van de uitvoeringsregeling meststoffenwet (excretieforfaits)

Namens de IG NVWA doe ik u bijgaand toekomen de HUF toets inzake wijziging van de uitvoeringsregeling meststoffenwet (excretieforfaits)

Met vriendelijke groet

10.2.e	10.2.e	Directie Strategie
--------	--------	--------------------

Directie Strategie
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Catharijnesingel 59, 3511 GG Utrecht
Postbus 43006, 3540 AA Utrecht
T 08810.2.e

10.2.e @nvwa.nl

<http://www.nvwa.nl>

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

directie Wetgeving en Juridische Zaken

T.a.v. 10.2.e

10.2.e

IS 6/4

nota

HUF-toets inzake wijziging van de Uitvoeringsregeling
Meststoffenwet (excretieforfaits).

directie Strategie
afdeling Beleid, planvorming
en instrumentontwikkeling

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contactpersoon

10.2.e

T 088

M 061

F 088

10.2.e@nvwa.nl

Datum

31 augustus 2019

Behandeld door

10.2.e

Inleiding

Naar aanleiding van uw verzoek van 31 juli om een HUF-toets op de ontwerpregeling nr. WJZ/19175035, tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ter actualisatie van bijlage D (excretieforfaits), doe ik u hierbij de bevindingen van de toets toekomen. De ontwerpregeling strekt er toe de mestproductie te limiteren door middel van door houders van mest producerende dieren benodigde fosfaatrechten. De benodigde fosfaatrechten verschillen per categorie dier (mestproductie). De regeling introduceert extra categorieën dieren.

Conclusies en aanbevelingen

De wijzigingsregeling is uitvoerbaar en handhaafbaar met inachtneming en waar aanbevolen verwerking van het onderstaande.

Aandacht wordt gevraagd voor een aantal noodzakelijke verduidelijkingen en enkele onvolkomenheden waarvan de verwerking in de regeling zal bijdragen aan de handhaafbaarheid.

De aanpassing draagt door de introductie van extra voorwaarden waaronder met name de 12 maanden termijn met betrekking tot de indeling in categorie 120, bij aan de handhaafbaarheid en maakt het fosfaatstelsel minder fraudegevoelig.

Opgemerkt wordt dat de introductie van nieuwe diercategorieën verduidelijking biedt richting zowel de houder van het dier en de toezichthouder en daarmee de uitvoerbaarheid dient. Verfijning van de diercategorieën maakt echter dat de handhaafbaarheid meer tijd vraagt; gecontroleerd dient te worden of een dier terecht in een bepaalde categorie is ingedeeld. Met de toename van het aantal categorieën kosten deze fysieke controles meer tijd. Bepaalde bedrijven zullen door deze wijzigingen meer fosfaatrechten nodig hebben wat noopt tot meer toezicht op deze bedrijven.

Voor het toezicht op de naleving van het fosfaatstelsel waarvan deze regeling deel uitmaakt is vanaf 2019 1,16 miljoen structureel extra budget door LNV verleend.

Handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid.

De wijzigingen van de diercategorieën dient ter verduidelijking van de vraag in welke categorie een bepaald dier dient te worden ingedeeld door de houder van het dier. Afhankelijk van de indeling heeft een houder meer of minder fosfaatrechten nodig.

Op zich draagt een dergelijke verduidelijking bij aan de uitvoerbaarheid van de regeling; helder wordt in welke categorie een houder een dier moet indelen

waardoor er minder ruimte is voor twijfel of discussie over de indeling. Terzelfdertijd betekent de introductie van meer categorieën dat de uit te voeren controles op de juiste indeling meer tijd kosten. Vanaf 2019 heeft uw ministerie structureel 1,16 miljoen extra budget verleend voor de handhaving van het fosfatenstelsel waar deze regeling deel van uitmaakt.

Meer specifiek betekenen de voorgestelde voorwaarden voor de indeling in categorie 120 dat er minder makkelijk dieren ten onrechte in deze categorie worden opgenomen. Voor 120 categorie dieren heeft de houder geen fosfaatrechten nodig. Zo betekent de introductie van de 12 maanden termijn dat er op een gangbaar melkveebedrijf geen categorie 120 dieren meer op de stallijst (kunnen) staan. In de huidige praktijk kan dat wel. Die mogelijkheid brengt met zich mee dat slechts door middel van diepgaand en dus tijdrovend onderzoek in de bedrijfssystemen van de houder kan worden gecontroleerd of deze dieren inderdaad niet zijn gemolken in de afmest periode en dus terecht op de stallijst staan als categorie 120.

Bepaalde bedrijven zullen door de samenstelling van hun bestand aan dieren ten gevolge van de wijzigingen (beduidend) meer fosfatenrechten nodig hebben. Bijvoorbeeld bedrijven die meer dan 10.624 kg aan melkproductie per koe per jaar hebben.

Op deze bedrijven zal om die reden meer toezicht moeten worden gehouden. Voor het toezicht op het fosfaatrechtenstelsel waarvan deze regeling deel uitmaakt heeft u 1,16 miljoen extra aan budget ter beschikking gesteld voor 2019.

Met betrekking tot de beschrijving van de diercategorieën in de door artikel I , onderdeel H, gewijzigde Tabel 1A, wordt geconstateerd dat de hierin opgenomen beschrijvingen afwijken van die in de toelichting. Aanbevolen wordt deze beschrijvingen op elkaar af te stemmen ter verbetering van de handhaafbaarheid. Zo is de beschrijving van de categorie 101 in de tabel zo geformuleerd dat er niets is geregeld voor kalveren van melkkoeien die na 14 dagen weg gaan van het bedrijf. Dit is in de toelichting wel sluitend beschreven.

Ten onrechte wordt in categorie 102 gesproken over runderen ouder dan 1 jaar. Dit moet zijn runderen van 1 tot 2 jaar.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais
Datum: maandag 30 september 2019 15:57:16

Beste 10.2.e,

Omdat dit rapport een onderbouwing vormt voor het CDM-advies is, is ons beeld dat het rapport gereed moet zijn voor 1-1-2020 ivm de beoogde inwerkingtreding van (onderdelen van) de regeling.

Mocht het nodig zijn dat er van onze kant bovenover geschakeld zou moeten worden om het proces te bespoedigen, of dat iets anders nodig is, dan kunnen we daarbij helpen.

We horen het graag!

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: donderdag 26 september 2019 14:30
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Beste 10.2.e,

Ik probeer al enkele maanden tijd vrij te maken voor de afronding maar ik kom er gewoonweg vanwege het reguliere werk en alle adhoc klussen niet aan toe. Er moet nog commentaar worden verwerkt waarna het concept gereed gemaakt kan worden voor de zetterij. Rekening houdend met planning en doorlooptijd bij de zetterij verwacht ik niet dat het binnen enkele maanden gaat verschijnen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: donderdag 26 september 2019 12:53
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
 @cbs.nl>
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Beste 10.2.e,

Dank voor je bericht.

Wanneer kan het CBS-rapport wel worden opgeleverd. Als er bijvoorbeeld twee weken tussen oplevering zit dan zou de voorkeur uitgaan naar gelijktijdig publicatie.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: donderdag 26 september 2019 11:25

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@cbs.nl) <10.2.e @cbs.nl>

Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Goede morgen 10.2.e,

Nog even ter verduidelijking:

Oplevering van het Excretieforfaitrapport per 1 november is mogelijk.

Oplevering van de opgemaakte versie van het CBS-rapport over gasvormige stikstofverliezen uit mestopslagen per 1 november lukt echter niet.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: dinsdag 24 september 2019 12:03

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl) 10.2.e @cbs.nl>

Subject: oplevering advies excretieforfais

Beste allen,

Naar aanleiding van eerder contact van 10.2.e over het opleveren/publiceren van het definitieve rapport is 1 november wat ons betreft akkoord.

Er is al aangegeven dat aanvulling op de onderliggende onderbouwing in het rapport gewenst is, daarover hebben 10.2.e al contact gehad.

Een evt concept kan natuurlijk worden voorgelegd.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: woensdag 4 september 2019 10:29

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl) 10.2.e @cbs.nl>

Onderwerp: enkele aanpassingen in de voorgestelde excretieforfais en mestopslagcapaciteit

Dag 10.2.e en anderen,

Bijgaand een korte notitie met enkele voorstellen tot aanpassing van de excretieforfais n.a.v. de internetconsultatie en de bespreking van afgelopen vrijdag in Wageningen.

1. Mestopslagcapaciteit.

LNV heeft een berekening gemaakt, gebaseerd op de hogere N-excretie van

biologisch gehouden dieren waardoor de benodigde mestopslagcapaciteit aanzienlijk toeneemt. Dit heeft grote impact omdat tot nu toe er geen onderscheid gemaakt werd in gevraagde mestopslagcapaciteit tussen biologisch en gangbaar gehouden dieren. Wij menen dat op deze manier het mestproductievolume wordt overschat en hebben in de bijlage een aanvullende berekening gemaakt op basis van de voeropname van gangbare en biologische dieren.

2. Er waren vragen over de gasvormige N-verliezen bij biologische bedrijven. Op basis van onze eerdere studie hebben we hiervan een inschatting gemaakt en verwerkt. Wanneer LNV deze overneemt zullen we dit invoegen in ons eerdere conceptrapport (Bikker et al., 2019).
3. Dit betreft een correctie op ons eerdere voorstel voor de excretie van biologische vleeskuikens. We zullen deze aanpassing overnemen in ons concept rapport. Punten 2 en 3 zijn in de opgenomen tabel verwerkt.

Als hier vragen over zijn horen we dat graag.

Met vr. groet,

10.2.e

Wageningen University & Research
Wageningen Livestock Research
PO Box 338, 6700 AH Wageningen, The Netherlands

Visitor's adress: Wageningen Campus, Zodiac (Building 122), De Elst 1, 6708 WD Wageningen, The Netherlands

Phone 10.2.e

E-mail: 10.2.e @wur.nl

internet: <http://www.wur.nl/livestock-research>

www.disclaimer-nl.wur.nl

Wageningen UR Livestock Research is part of Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek and is registered at the Dutch Chamber of Commerce with number 09098104. The institute is NEN-EN-ISO 9001:2008 certified. This message is intended exclusively for the addressee. It may contain information that is confidential. Any use or publication of this e-mail message without permission of Animal Sciences Group is not allowed. If you are not the intended recipient please notify us and destroy this message.

=====

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais
Datum: dinsdag 1 oktober 2019 08:14:24

Doe ik, dank!

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 08:13
Aan: 10.2.e @cbs.nl>
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Ik weet het 10.2.e, als wij ergens anders nog behulpzaam bij kunnen zijn laat het dan weten!

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 08:11
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Beste 10.2.e,

Ik ga er met voorrang aan werken. Het probleem is dat er dit jaar zoveel extra klussen zijn met prioriteit 1 dat de beschikbare capaciteit tekortschiet.
 Een actie bovenover is niet nodig, iedereen hier is van goede wil.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: maandag 30 september 2019 15:57
Aan: 10.2.e @cbs.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Beste 10.2.e,

Omdat dit rapport een onderbouwing vormt voor het CDM-advies is, is ons beeld dat het rapport gereed moet zijn voor 1-1-2020 ivm de beoogde inwerkingtreding van (onderdelen van) de regeling.

Mocht het nodig zijn dat er van onze kant bovenover geschakeld zou moeten worden om het proces te bespoedigen, of dat iets anders nodig is, dan kunnen we daarbij helpen.

We horen het graag!

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: donderdag 26 september 2019 14:30

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>;
10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted]
[redacted] <c.j.m.verbogt@minlnv.nl>
cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Beste 10.2.e [redacted],

Ik probeer al enkele maanden tijd vrij te maken voor de afronding maar ik kom er gewoonweg vanwege het reguliere werk en alle adhoc klussen niet aan toe. Er moet nog commentaar worden verwerkt waarna het concept gereed gemaakt kan worden voor de zetterij. Rekening houdend met planning en doorlooptijd bij de zetterij verwacht ik niet dat het binnen enkele maanden gaat verschijnen.

Groet, 10.2.e [redacted]

Van: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>
Verzonden: donderdag 26 september 2019 12:53
Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted]
[redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>
cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted]
[redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Beste 10.2.e [redacted],

Dank voor je bericht.

Wanneer kan het CBS-rapport wel worden opgeleverd. Als er bijvoorbeeld twee weken tussen oplevering zit dan zou de voorkeur uitgaan naar gelijktijdig publicatie.

Groet,
10.2.e [redacted]

Van: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>
Verzonden: donderdag 26 september 2019 11:25
Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted]
[redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>
cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted]
[redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>) <10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>
Onderwerp: RE: oplevering advies excretieforfais

Goede morgen 10.2.e [redacted],

Nog even ter verduidelijking:

Oplevering van het Excretieforfaitrapport per 1 november is mogelijk.

Oplevering van de opgemaakte versie van het CBS-rapport over gasvormige stikstofverliezen uit mestopslagen per 1 november lukt echter niet.

Vriendelijke groet,

10.2.e [redacted]

From: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>
Sent: dinsdag 24 september 2019 12:03
To: 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>
Cc: 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@cbs.nl> <10.2.e [redacted]@cbs.nl>
Subject: oplevering advies excretieforfaits

Beste allen,

Naar aanleiding van eerder contact van 10.2.e [redacted] over het opleveren/publiceren van het definitieve rapport is 1 november wat ons betreft akkoord. Er is al aangegeven dat aanvulling op de onderliggende onderbouwing in het rapport gewenst is, daarover hebben 10.2.e [redacted] al contact gehad.

Een evt concept kan natuurlijk worden voorgelegd.

Vriendelijke groet,
10.2.e [redacted]

Van: 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>
Verzonden: woensdag 4 september 2019 10:29
Aan: 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@minlnv.nl>
cc: 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e [redacted] <[redacted]@cbs.nl> <10.2.e [redacted]@cbs.nl>
Onderwerp: enkele aanpassingen in de voorgestelde excretieforfaits en mestopslagcapaciteit

Dag 10.2.e [redacted] en anderen,

Bijgaand een korte notitie met enkele voorstellen tot aanpassing van de excretieforfaits n.a.v. de internetconsultatie en de bespreking van afgelopen vrijdag in Wageningen.

1. Mestopslagcapaciteit.
LNV heeft een berekening gemaakt, gebaseerd op de hogere N-excretie van biologisch gehouden dieren waardoor de benodigde mestopslagcapaciteit aanzienlijk toeneemt. Dit heeft grote impact omdat tot nu toe er geen onderscheid gemaakt werd in gevraagde mestopslagcapaciteit tussen biologisch en gangbaar gehouden dieren. Wij menen dat op deze manier het mestproductievolume wordt overschat en hebben in de bijlage een aanvullende berekening gemaakt op basis van de voeropname van gangbare en biologische dieren.
2. Er waren vragen over de gasvormige N-verliezen bij biologische bedrijven. Op basis van onze eerdere studie hebben we hiervan een inschatting gemaakt en verwerkt. Wanneer LNV deze overneemt zullen we dit invoegen in ons eerdere conceptrapport (Bikker et al., 2019).
3. Dit betreft een correctie op ons eerdere voorstel voor de excretie van biologische vleeskuikens. We zullen deze aanpassing overnemen in ons concept rapport. Punten 2 en 3 zijn in de opgenomen tabel verwerkt.

Als hier vragen over zijn horen we dat graag.

Met vr. groet,
10.2.e [redacted]

10.2.e

10.2.e

Wageningen University & Research
Wageningen Livestock Research
PO Box 338, 6700 AH Wageningen, The Netherlands

Visitor's adress: Wageningen Campus, Zodiac (Building 122), De Elst 1, 6708 WD Wageningen, The Netherlands

Phone +31 10.2.e

E-mail: 10.2.e @wur.nl

internet: <http://www.wur.nl/livestock-research>
www.disclaimer-nl.wur.nl

Wageningen UR Livestock Research is part of Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek and is registered at the Dutch Chamber of Commerce with number 09098104. The institute is NEN-EN-ISO 9001:2008 certified. This message is intended exclusively for the addressee. It may contain information that is confidential. Any use or publication of this e-mail message without permission of Animal Sciences Group is not allowed. If you are not the intended recipient please notify us and destroy this message.

=====

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits
Datum: woensdag 2 oktober 2019 11:59:13

10.2.e

Bedankt.

Dus het P-gehalte van de dieren wordt niet beïnvloed door het gebruik van fytase, met andere woorden het forfaitaire gehalte van de dieren in de URM is correct en de claim van 10.2.e is niet correct.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: woensdag 2 oktober 2019 11:02
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @cbs.nl>
Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Dag 10.2.e ,

In de bijlage heb ik een antwoord geformuleerd op de fytasevraag. Ik stuur deze gelijk CC naar 10.2.e , omdat 10.2.e ook een van de scribenten was van het rapport waarin werd ingegaan op het gebruik van fytase en het effect. In het kort komt het erop neer dat fytase in rantsoenen van staldieren wordt toegepast en bij staldieren hoeft er geen rekening mee te worden gehouden omdat fytase alleen effect heeft op de benutting van fosfor in het rantsoen en voor deze staldieren geldt dat hun mestproductie moet worden verantwoord op basis van stikstof. Voor staldieren zijn er daarom ook alleen forfaitaire excretienormen opgenomen in de regelgeving.

Als ik iets over het hoofd zie, dan verneem ik het wel.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: woensdag 2 oktober 2019 06:58
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Dag 10.2.e e.a.,

Ik ben heel benieuwd naar het antwoord m.b.t. fytase....

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 19:44
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>

Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Dag 10.2.e,

Fytase is op 30 augustus niet aan de orde geweest. Maar daarop is m.i. wel een antwoord.

Betreffende het Mesdagrapport is er inmiddels een interne reactie, mede n.a.v. een reactie die 10.2.e ook op dat rapport heeft gegeven.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [redacted]

Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 16:09

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted]

<[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>

Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Oeps,

@10.2.e [redacted], is dit in de sessie van 30/8 aan de orde gekomen?

Van: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>

Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 16:00

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Ik ben benieuwd.

N.B. 10.2.e [redacted] staan niet in de cc in jouw mail.

Groet, 10.2.e [redacted]

Van: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 14:13

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>

Onderwerp: FW: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Hoi 10.2.e [redacted],

Nee behalve onderstaande heb ik hier geen reactie op gehad.

@10.2.e [redacted], is dit aan de orde geweest in de sessie van 30 augustus?

10.2.e [redacted]

Lyske

Van: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>

Verzonden: donderdag 1 augustus 2019 10:20

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>;

10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@cbs.nl](mailto:[redacted]@cbs.nl)>; 10.2.e [redacted]

<[\[redacted\]@wur.nl](mailto:[redacted]@wur.nl)>

cc: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted]

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Beste 10.2.e,

Hoe zie je de beantwoording van deze en evt. nog volgende vragen? Kunnen we deze opsparen en in één keer reageren in de laatste week van augustus?

Dat lijkt mij wel het meest efficiënt en effectief. Praktisch gezien kan het ook moeilijk anders i.v.m. afwezigheid 10.2.e (en wellicht jullie vakanties).

Ik kan me voorstellen dat het wel gewenst is met jullie hierover inhoudelijk contact te hebben voorafgaand aan de openbare bijeenkomst.

Vr.gr. 10.2.e^e

10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: woensdag 31 juli 2019 15:53

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Subject: eerste vragen nav consultatie excretieforfaits

Goedemiddag,

De eerste reacties op de voorgestelde excretieforfaits zijn ontvangen. Graag leggen we de volgende vragen alvast aan jullie voor.

- Ten aanzien van vleeskuiken/kalkoen is door een partij aangegeven dat bij de bepaling van het forfait geen rekening is gehouden met fytase, omdat fytase bij proeven in het verleden niet zou zijn toegepast. Er wordt gesteld dat dit wel invloed zou hebben op het fosfaatforfait. De betreffende zienswijze is -vertrouwelijk- bijgesloten. Zegt dit jullie iets?
- Het Mesdagfonds geeft aan dat de WUR een opdracht heeft gekregen op de excretie van melkvee te onderzoeken en op basis van de laatst beschikbare praktijkgegevens in beeld te brengen. Zegt dit onderzoek jullie iets? Klopt mijn aanname dat de uitkomsten van dit onderzoek (aardig) overeen zullen komen met het concept CDM advies?

Dank alvast,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the

risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: gesprek forfaits insectenmest
Datum: vrijdag 5 oktober 2018 13:14:34

Dag 10.2.e

Ik denk dat mijn deelname niet echt zinvol is, wel ben ik geïnteresseerd in de uitkomst van het gesprek en ook in de omvang van deze nieuwe bron in termen van stikstof en fosfaat.

Vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minez.nl>

Verzonden: donderdag 4 oktober 2018 16:43

Aan: 10.2.e @cbs.nl>

cc: 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: gesprek forfaits insectenmest

Beste 10.2.e,

Het CDM heeft het advies 'Nieuwe Landbouwhuisdieren' opgeleverd, waarin door ons advies werd gevraagd, over de noodzaak om regels en forfaits op te stellen over 'nieuwe landbouwhuisdieren' in de Uitvoeringsregeling van de Meststoffenwet (URM).

Onder nieuwe landbouwhuisdieren worden verstaan wormen, insecten en vissen. Voor deze nieuwe landbouwhuisdieren kent de Meststoffenwet momenteel geen regels en forfaits.

Onder meer de insectenkweker, Protix Biosystems, dringt aan op een wettelijk kader voor insectenmest.

Wij denken dat het zinvol is om met experts van het CDM, met jou en medewerkers van Protix Biosystems van gedachten te wisselen over het wettelijke kader voor insectenmest en de benodigde informatie voor goede kengetallen. Op basis daarvan kan de Minister besluiten om een forfait voor insectenmest vast te stellen.

Ik hoor graag of je deelname aan dit gesprek zinvol acht.

Hartelijke groet,

10.2.e

.....
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | DEN HAAG
 Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
 .....

M 10.2.e

E 10.2.e @minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: opmerkingen minister Kamerbrief
Datum: maandag 7 oktober 2019 12:04:48
Bijlagen: [Scan_20191007_115839_MFP-1341](#) 10.2.e [1.pdf](#)
[19217171.docx](#)

Ha 10.2.e

Hierbij de opmerkingen van de minister.

Zou je de passage in track changes willen aanpassen in bijgaande versie van de brief?

Ik zorg ook dat de Kamervragen up to date komen met deze brief.

Groeten, 10.2.e

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur
5.1.2.e
T 070 5.1.2.e
5.1.2.e @mininv.nl

Datum
13 september 2019

Kenmerk
DGA-PAV / 19222339

Bhm: 19222354

Kopie aan

Bijlage(n)
1

5.1.2.e

5-6

nota

voor biologische sector
vergelijkbare passage opmaken
als voor hoogproductieve sector.
Ik ga niet alleen voor biologische
na een einddatum nemen en
Kamerbrief actualisering excretieforfaits
voor de rest niet. Ook werken / lyke voor
overgangsmaatregel duurzaam
hoogproductieve sector.
Tot slot graag op deze lyke aanpassen en
den kan de brief verbeterd worden.

Parafenroute

5.1.2.e

PAV 5.1.2.e

5.1.2.e

PAV 5.1.2.e

5.1.2.e

WJZ
5.1.2.e

BPZ
5.1.2.e

Aanleiding

Tot en met 14 augustus jl. heeft de wijzigingsregeling voor de actualisering van de excretieforfaits, samen met het bijbehorende advies van de CDM, ter consultatie gelegen. Op basis van de binnengekomen reacties is de wijzigingsregeling op een aantal punten gewijzigd. U bent hierover reeds per nota en mondeling geadviseerd. In deze brief informeert u de Kamer over de manier waarop de excretieforfaits worden geactualiseerd.

Advies

U kunt de brief ondertekenen.

Kernpunten

- Met deze brief gaat u in op de motie Ladders en Geurts (Kamerstuk 35 208 nr. 12) en Dik Faber en De Groot (Kamerstuk 35 208 nr. 13).
- In de meeste gevallen valt de actualisering van de forfaitaire normen in het voordeel van de boer uit. Dit heeft onder meer te maken met de optimalisatie van de gekozen rantsoenen.
- Voor een beperkte groep is dit niet het geval. Het gaat hierbij om vleesveehouders, hoogproductieve melkveehouders, zelfzuivelaars en biologische veehouders.
- U heeft besloten voor deze groepen de actualisering met een jaar uit te stellen en dat jaar te benutten om:
  - Met de vleesveehouderij in gesprek te gaan over een beter onderbouwde actualisering die meer aansluit bij de werkelijkheid;
  - Te onderzoeken of er aanvullende overgangsmatregelen nodig zijn voor hoogproductieve melkveehouders en zelfzuivelaars;
- Het uitstel geeft voor biologische veehouders de gelegenheid om te anticiperen op de nieuwe, vaak hogere forfaitaire stikstofnormen. Op verzoek van de biologische sector wordt de actualisering voor melkgeiten wel doorgevoerd per 1 januari 2020. Ook de actualisering voor biologisch gehouden schapen wordt doorgevoerd omdat de veranderingen hier zeer beperkt zijn.

Ontvangen BPZ

Kenmerk
DGA-PAV / 19222339

- De wijzigingsregeling is op 18 september jl. aan de hand van een memo besproken met de coalitie. Vooral leden Geurts (CDA) en Lodders (VVD) maken zich nog zorgen over de actualisering. Het gaat hierbij vooral om het uitstel van de actualisering voor een aantal categorieën (vleesvee, hoogproductief melkvee, zelfzuivelaars) tot vlak voor de Tweede Kamerverkiezingen en een behoefte aan comfort dat er een oplossing komt voor deze groep. Hier is bij de formulering van de brief rekening mee gehouden.
- Ook zit bij beiden weerstand op het niet doorvoeren van de actualisering voor melkvee indien het aantal rechten in de markt aan het eind van het jaar niet onder het plafond zit. In de brief wordt vastgehouden aan deze afhankelijkheid.
- Wel wordt u op korte termijn geïnformeerd over de stand van zaken wat betreft de afroaming, het aantal fosfaatrechten in de markt en uw handelingsopties als het aantal fosfaatrechten niet voor 1 januari 2020 onder het plafond is gekomen. Ook uw handelingsopties voor de uitgestelde actualiseringsonderdelen komen daarbij aan bod en overige voorgenomen maatregelen die het fosfaatrechtenstelsel raken (wetsvoorstel vleesvee en regeling fosfaatbank).

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 77RE: Inleidende spreektekst begroting 2020
Datum: woensdag 9 oktober 2019 22:08:34
Bijlagen: [Fosfaat NL-BE.docx](#)
[Opbouw inleidng begroting 2020 - 10.2.e.docx](#)

Hoi 10.2.e ,
 Zie in de bijlage een aanvulling in de spreektekst ten aanzien van pilotprojecten mestbeleid / kringlooplandbouw en een spreeklijn over de fosfaatsnormen in NL vs België, naar aanleiding van de inbreng van Baudet.
 Als dit nog vragen oproept weten jullie me te bereiken.
 Succes nog even, hopelijk wordt het niet te laat!
 Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 21:23
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: FW: Inleidende spreektekst begroting 2020

Hoi 10.2.e
 Bijgevoegd de spreektekst waar het over gaat. Kan je voorstel voor aanpassing naar 10.2.e mailen cc aan mij?
 Tekstje voor achter de hand over het sprookje dat NL koeien meer zouden uitstoten dan die in België en Duitsland ook mooi als je die op mail kan zetten.
 Erg bedankt!!

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 21:19
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: FW: Inleidende spreektekst begroting 2020
 Hierbij

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 8 oktober 2019 09:01
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @nvwa.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: Inleidende spreektekst begroting 2020

Beste leden van de BR,
 Bij deze stuur ik jullie de inleidende spreektekst voor de begroting die is opgesteld door DC, zoals deze vanmiddag om 17u30 meegaat in de tas van de minister. Als jullie voor deze tijd nog opmerkingen hebben, dan horen 10.2.e en ik die graag, zodat we deze kunnen verwerken.
 De opmerking van de minister over blijvers en stoppers, n.a.v. de inbreng van 10.2.e in de LNV-staf, staat genoemd in de inleidende spreektekst.
 Vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 78DOMUS-19228350-v4-Stand_van_zaken_afoming_en_wetswijziging_jongvee_vleesveehouderij
Datum: woensdag 16 oktober 2019 15:56:50
Bijlagen: [DOMUS-19228350-v4-Stand_van_zaken_afoming_en_wetswijziging_jongvee_vleesveehouderij.docx](#)

Ha 10.2.e,
Heldere nota over stavaza fosfaatrechten! Ik heb nog wat gesleuteld aan de tekst van het advies en mbt stikstof. Inhoudelijk niet gewijzigd, maar meer verduidelijkt (denk ik). Zie in de bijlage nog een paar vragen en opmerkingen. Kan je daarnaar kijken? Ik laat de bhm ondertussen in mijn werkvoorraad staan.
Groeten,
10.2.e

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**

10.2.e

10.2.e

@minInv.nl

Datum

24 september 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19228350

Bhm: 19244601**Kopie aan**

nota

Fosfaatrechtenstelsel: verminderen hoeveelheid
fosfaatrechten en wetswijziging jongvee
vleesveehouderij**Parafenroute**

10.2.e

10.2.e

BPZ-paraaf

Bijlage(n)**Aanleiding**

Op 13 juni jl. is de afoming bij overdracht van fosfaatrechten verhoogd van 10 naar 20 procent met het doel om het aantal fosfaatrechten onder het productieplafond te brengen. De afoming verloopt vooralsnog erg traag. In deze nota wordt u geadviseerd over uw handelingsopties op het moment dat de hoeveelheid rechten aan het eind van het jaar nog niet onder het plafond is gebracht. Ook wordt u geadviseerd over de wetswijziging naar aanleiding van de uitspraken van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb, 16 april en 25 juni jl.) over de reikwijdte van het fosfaatrechtenstelsel.

Advies

- 5.1.2.a

- 5.1.2.a

- 5.1.2.a

Ontvangen BPZ

5.1.2.a
5.1.2.a

- Parallel hieraan werken we aan het wetsvoorstel ter verduidelijking van de definitie van 'melkvee' in de Meststoffenwet, naar aanleiding van de uitspraak van het CBb over jongvee in de vleesveehouderij. In coalitieoverleg eerder dit jaar vroeg het lid Geurts om in dit wetsvoorstel dan ook te regelen dat lease deels afomingsvrij kan gebeuren (verzoek uit motie Geurts / Lodders). Deze maatregel verhoudt zich slecht tot het doel om de hoeveelheid rechten in de markt te verminderen. In het coalitieoverleg is deze afspraak dan ook gemaakt vanuit de verwachting dat de hoeveelheid rechten voor het eind van dit jaar voldoende terug zou zijn gebracht. Nu dat waarschijnlijk niet het geval zal zijn, wordt u geadviseerd de mogelijkheid tot afomingsvrij leasen (toezegging aan lid Geurts) niet mee te nemen in het wetsvoorstel voor jongvee in de vleesveehouderij, maar dit op een later moment separaat te regelen. 5.1.2.a

Toelichting

Verminderen hoeveelheid fosfaatrechten

- Op 1 oktober jl. was er 85.856.796 kilogram fosfaatrechten in de markt. Circa 600.000 kg van deze rechten wordt gebruikt voor jongvee in de vleesveesector. Dat betekent dat het aantal fosfaatrechten dat wordt gebruikt voor de melkveehouderij nog ruim 350.000 kg boven het plafond zit.
- De afoming van de fosfaatrechten verloopt bijzonder traag. In 2018 zijn in totaal 422.000 rechten afgeroomd. In 2019 staat de teller nu op 127.710 kg. Ter vergelijking: vorig jaar was er in de periode tot 1 oktober bijna het dubbele afgeroomd: 230.201 kg.
- De handel in fosfaatrechten vertoonde een kleine piek na de aankondiging van het wetsvoorstel dat voorzag in de verhoging van het afomingspercentage. Na de inwerkingtreding van het verhoogde afomingspercentage op 13 juni jl. is slechts 29.481 kg afgeroomd.
- De meeste handel vond vorig jaar in december plaats. Het is echter zeer onwaarschijnlijk er in de laatste maanden van dit jaar nog 350.000 aan fosfaatrechten wordt afgeroomd.
- 5.1.2.a

Handelingsperspectief en relatie met aanpak stikstofproblematiek

- Er zijn in het fosfaatrechtenstelsel weinig opties om het aantal fosfaatrechten snel naar beneden te brengen. Een verdere verhoging van het afomingspercentage, zoals bij de behandeling van het wetsvoorstel voor de

¹ U heeft onlangs gevraagd naar een scenario mocht NL geen verlenging van de derogatie krijgen. We zullen u hier op korte termijn separaat over informeren, gezamenlijk met de update aan de EC over de uitvoering van de versterkte handhavingsstrategie mest (=voorwaarde derogatiebeschikking).

verhoging van 10 naar 20 procent als optie is benoemd, lijkt geen zoden aan de dijk te zetten en eerder de handel verder te verlammen. Het enige overgebleven instrument in het fosfaatrechtenstelsel om het aantal rechten onder het productieplafond te krijgen is een generieke korting. Dit is echter niet uit te leggen omdat de daadwerkelijke fosfaatproductie ruim onder het plafond zit. Ook de stikstofproductie vertoont een dalende trend en lijkt in 2019 onder het plafond uit te komen.

- In het kader van het Klimaatakkoord en de stikstofproblematiek worden maatregelen uitgewerkt waarmee fosfaat- en dierrechten zullen worden opgekocht en (deels) doorgehaald. Dit draagt ook bij aan het verminderen van de hoeveelheid fosfaatrechten in de markt. Aan het eind van het jaar zal duidelijker zijn welk effect de stikstofaanpak en het programma Veenweide zullen hebben op de (melk)veehouderij en de manier waarop zij ingrijpen op het aantal gehouden dieren en fosfaatrechten. 5.1.2.a

- 5.1.2.a

Relatie met actualisering excretieforfaits

- U heeft eerder aangegeven dat u de forfaits voor melkvee niet zult actualiseren als het aantal rechten niet voor het eind van het jaar onder het plafond zit. Dit om te voorkomen dat een lager forfait in combinatie met een teveel aan rechten in de markt leidt tot een overschrijding van het productieplafond.
- Inmiddels is duidelijk dat de forfaitaire fosfaatexcretie na actualisering maar beperkt daalt en dat de werkelijke fosfaatproductie ruim onder het plafond zit. Daardoor is het risico op een overschrijding van het plafond niet groot.
- De verwachting is dat vanuit de Kamer en de sector de roep komt om de forfaits toch te actualiseren, ook als de hoeveelheid rechten nog niet onder het plafond zit. De actualisering geeft de sector wat extra lucht, vooral omdat de netto stikstofexcretie (stikstofexcretie minus de gasvormige verliezen) na de actualisering flink lager komt te liggen. Dit hangt samen met een lager nitraatgehalte als gevolg van hogere gasvormige verliezen.
- Indien de derde kwartaalrapportage, die op 15 november as. verschijnt, opnieuw laat zien dat de stikstof- en fosfaatexcretie zich ruim onder het plafond bevinden kunt u overwegen de excretieforfaits voor melkvee ook te actualiseren als het aantal rechten zich niet onder het plafond bevindt. We zullen u hier t.z.t. over adviseren.

Relatie met wetswijziging jongvee vleesveehouderij

- Bij de uitvoering van het fosfaatrechtenstelsel bleek al snel dat de term 'melkvee' op meerdere manieren kon worden geïnterpreteerd. Hierdoor ontstond er onduidelijk over de reikwijdte van het fosfaatrechtenstelsel. Om dit te verduidelijken is op 20 juli 2018 de beleidsregel fosfaatrechten jongvee (hierna: de beleidsregel) in werking getreden.
- Op 16 april en 25 juni jl. heeft het CBb geoordeeld dat de beleidsregel een beperking is van het begrip melkvee zoals dat is opgenomen in de Meststoffenwet, en geen nadere uitleg. Volgens het CBb kan ook jongvee ouder dan één jaar, dat niet bestemd is om een kalf te krijgen, melkvee zijn in de zin van de Msw.
- De uitspraak betekent dat beslissingen op basis van de beleidsregel opnieuw moeten worden beoordeeld door RVO.nl. RVO.nl beoordeelt hierbij enkel de beslissingen die nog niet onherroepelijk zijn en nieuwe aanvragen.
- Deze herbeoordeling wordt momenteel met voorrang door RVO.nl uitgevoerd en is naar verwachting voor het einde van het jaar afgerond. Het gaat hierbij om ca. 1000 bedrijven en naar verwachting om ca. 300.000 kg aan extra fosfaatrechten die moeten worden toegekend.
- Om een einde te maken aan de onduidelijkheid die naar aanleiding van genoemde uitspraken van het CBb is ontstaan over de reikwijdte van het begrip 'melkvee', heeft u besloten een wetswijziging door te voeren waarbij de omschrijving van het begrip 'melkvee' conform de beleidsregel wordt aangepast in de Meststoffenwet.
- Om onduidelijkheid over de benodigde fosfaatrechten te voorkomen is het raadzaam om het begin van een kalender jaar te kiezen voor het moment van inwerkingtreding. De eerst haalbare datum van inwerkingtreding is 1 januari 2021. Dit levert een krap, maar haalbaar tijdspad op.
- Op het moment dat de wetswijziging in werking treedt zullen vleesveehouders de extra rechten die nu worden toegekend in het kader van de herbeoordeling, niet meer nodig hebben. Deze zullen dan naar verwachting in de melkveehouderij terecht komen.
- Bij de bespreking van het wetsvoorstel voor de verhoging van het afrotingspercentage met de coalitie is met het lid Geurts afgesproken dat maatregelen zullen worden genomen om de lease van fosfaatrechten deels vrij te stellen van afroting. Hoewel de heer Geurts dit zo snel mogelijk doorgevoerd wil zien, heeft u toegezegd dit te doen zodra het aantal rechten onder het plafond zit.
- Het deels vrijstellen van lease vergt een wetswijziging. Om het aantal wetswijzigingen enigszins te beperken zou dit meegenomen kunnen worden met de wetswijziging over de definitie van melkvee. Echter, het deels vrijstellen van afroting bij lease gaat ten koste van de afroting en daarmee van de reductie van het aantal fosfaatrechten. Dit betekent dat het aantal fosfaatrechten later onder het plafond komt, dat het langer duurt voordat de fosfaatbank opengesteld kan worden en dat er minder fosfaatrechten in de fosfaatbank komen. 5.1.2.a

Mogelijk moet hiervoor een

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

staatssteuntraject worden doorlopen, en naar verwachting is inwerkingtreding per 1 januari 2021 voor een wetsvoorstel incl. lease niet haalbaar.

Kenmerk
DGA-PAV / 19228350

Bijlage 1 – Cijfermatige toelichting

Aantal rechten per kwartaal

	Initieel	Vrijstellings- regeling	Afroming	Aantal fosfaatrechten
1 april 2018	85.538.735	0	- 92.054	85.446.681
1 juli 2018	85.938.026	0	- 161.749	85.776.277
1 oktober 2018	85.981.893	- 3.490	- 227.176	85.751.227
1 januari 2019	86.258.244	- 133.053	- 419.579	85.705.612
1 april 2019	86.430.986	- 146.073	- 444.282	85.840.631
1 juli 2019	86.522.205	- 144.073	- 517.977	85.860.156
1 oktober 2019	86.548.415	- 144.444	- 547.175	85.856.796

Verdeling fosfaatrechten per type bedrijven per 1 oktober 2019

	Aantal fosfaatrechten gebruikt voor melkvee	Aantal fosfaatrechten gebruikt voor vleesvee
Melkvee-bedrijven	82.186.585	0
Gemengde bedrijven	3.073.029	377.995
Vleesvee	0	219.187
Totaal	85.259.614	597.182

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere
Datum: vrijdag 21 oktober 2016 11:09:53

De tabel met biologisch pluimvee volgt nog....

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 21 oktober 2016 11:06
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Goede morgen,

Bijgevoegd het conceptadvies met daaraan toegevoegd een voorstel met herziene stikstofcorrecties voor pluimvee (in Tabel 1)
 Ik heb alle pluimvee categorieën meegenomen.
 De stikstofcorrecties zijn van toepassing op de "nieuwe" excretiecijfers.
 Bij aanpassing van de excretieforfaits moeten zowel de excretie per dier per jaar (netto-excretie) als de stikstofcorrectie worden overgenomen.

Ik hoop dat het zo duidelijk is.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)
Sent: woensdag 19 oktober 2016 9:52
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Beste 10.2.e ,

Zouden jullie willen aangeven welke getallen wat moeten worden, zodat we geen misverstanden hebben. Ik begrijp nl. uit jouw mailtje dat er eerst een berekening moet worden gedaan en dat het geen simpele terugdraaiing is...

Ik ben bezig met een URM wijziging die deze week uit moet om het einde van het jaar nog te kunnen halen. Is dat mogelijk?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)
Verzonden: vrijdag 14 oktober 2016 14:37
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Beste 10.2.e

De adviesaanvraag ging over de forfaiten van biologisch gehouden leghennen in een voliere. Vooral bij deze categorie zijn de voorgestelde wijzigingen voor de stikstofcorrectie bijzonder groot ten opzichte van de oude situatie.
 De voorgestelde stikstofcorrectie past niet bij de gemeten N/P2O5 verhouding in mest van leghennen in een voliere.
 Het advies betreft dus vooral deze diercategorie.

Maar omdat de ingevoerde wijzigingen in de systematiek van de werkgroep NEMA effect hebben op alle vaste mest, stellen we voor om voor alle diercategorieën met vaste mest de stikstofcorrectie te herzien, te beginnen met pluimvee. Dit geldt voor gangbaar als voor biologisch gehouden dieren (de stikstofcorrectie heeft dezelfde grondslag bij gangbaar en biologisch gehouden dieren).

Voor nu zou ik voor alle pluimveecategorieën de stikstofcorrecties terugdraaien.

Bij varkens en koeien is er weinig vaste mest, bij de overige diersoorten zijn de stikstofcorrecties geschat (niet nauwkeurig berekend) en zijn die ruim.

Bij het "terugdraaien" moet je gebruik maken van het percentage N-verlies (omdat de omschrijving van de categorieën en dus de grootte van de excretie soms is aangepast). Als je het percentage N-verlies als basis neemt, dan wordt automatisch rekening gehouden met eventuele veranderingen in de N-excretie.

Het is goed om hier volgend jaar mee verder te gaan.

Met de kennis van nu constateer ik wel dat de communicatie tussen de werkgroep NEMA en de adhoc werkgroep herziening excretieforfaits onvoldoende is geweest, hoewel er cross linkages waren. De leden van de werkgroep herziening excretieforfaits hebben te veel gevaren op de resultaten van NEMA voor wat betreft de stikstofcorrectie. Dit is een les voor het vervolg.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e @minez.nl]

Sent: vrijdag 14 oktober 2016 12:47

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

10.2.e

Subject: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Beste 10.2.e

Ik wil graag even checken of ik dit goed begrijp.

De stikstofcorrecties in het CDM advies voor vaste mest zijn niet correct.

Zowel niet voor biologisch als gangbaar.

Dus: Niet alleen de voorgenomen bioforfaits, maar ook de URM zou daarop aangepast moeten worden.

Mijn vraag is: gaat dit verhaal op voor meer diersoorten dan leghennen in volierestallen? Zo ja: voor welke diercategorieën moet ik de stikstofcorrectie allemaal terugveranderen als eerste korte klap?

Gaat dit verhaal ook op voor de vraag over melkvee op vaste mest die vorige week in concept naar jullie is gestuurd?

Het lijkt me verder dat dit iets is om op het wensenlijstje van het uitzoekwerk van volgend jaar te zetten.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl]

Verzonden: donderdag 13 oktober 2016 16:53

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Beste 10.2.e

Bijgevoegd het conceptadvies "excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere"

Kan je hiermee uit de voeten?

Ik denk dat bij de herziening van de excretieforfaits onvoldoende rekening is gehouden met de veranderingen van de berekeningswijzen op de stikstofcorrectie van systemen met vaste mest. De conclusie is dat de systematiek van NEMA beter niet gebruikt kan worden voor de berekening van de stikstofcorrectie van vaste mest. Het voorstel is om de N/P2O5-verhouding in mest daarvoor te gebruiken. Het is eerder voorgesteld om dat uit te zoeken (Bruins et al 2001). Omdat het aantal resultaten van mestanalyses nu groter is dan 15 jaar geleden, zijn er nu meer perspectieven.

Groet,
10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: CBS-rapport N-verliezen
Datum: woensdag 23 oktober 2019 17:10:37

Hoi 10.2.e,

Dank voor je bericht, dat is uiteindelijk heel snel gegaan. Fijn dat het gelukt is!

Zoals eerder telefonisch besproken is ons voorstel dit rapport gelijktijdig met het CDM-advies te publiceren.

Nogmaals dank!

10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>

Verzonden: dinsdag 22 oktober 2019 15:44

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: CBS-rapport N-verliezen

Beste 10.2.e,

Ter info: Het rapport over N-verliezen uit dierlijke mest (opgeslagen mest) is gereed voor publicatie.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [J Pels Rijcken](#)
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e [J Pels Rijcken](#); 10.2.e [J Pels Rijcken](#)
Onderwerp: 20191028 advies excretieforfait concept versie 2 [PRDF-11012144]
Datum: maandag 28 oktober 2019 10:00:07
Bijlagen: [20191028 advies excretieforfait concept versie 2.pdf](#)

Beste allemaal,

Bijgaand treffen jullie een tweede versie aan van het advies over het aanpassen van het excretieforfait. De punten die we hebben besproken tijdens het constructieve overleg van 8 oktober, alsmede jullie suggesties naar aanleiding van de eerste versie zijn hierin meegenomen en verwerkt.

De conclusie is ongewijzigd. Onze conclusie luidt dat bij de invoering van de extra productieklassen flankerende maatregelen noodzakelijk zijn. De generieke flankerende maatregelen dienen vooral te worden gevonden in de factor 'tijd' en niet in geld, ontheffingen of fosfaatrechten. In individuele gevallen kan maatwerk worden geboden op grond van artikel 38 Msw.

We horen graag of jullie je kunnen vinden in dit concept. Voor vragen zijn wij uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | advocaat | Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 |
 Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 10.2.e | +31 10.2.e | 10.2.e @pelsrijcken.nl |
www.pelsrijcken.nl |
 [Printen, echt nodig?](#)

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: KE: vraag over schaduwregeling Urm
Datum: dinsdag 15 oktober 2019 09:15:07

Ha 10.2.e,
Ik denk van wel. Voor het risico op overschrijding van het fosfaatplafond is vooral kolom C van belang, dus dan maakt het niet uit dat de waarde in kolom A hoger is. Maar lijkt me wel iets om even te checken bij PAV (10.2.e).
Overigens moet er denk ik nog gekeken worden of de categorie-omschrijvingen van melkvee wel gewijzigd worden, of ook terug moeten naar de oude omschrijving. Bij vleesvee hebben we, toen besloten was af te zien van de aanpassing van de forfaits, ook afgezien van de aanpassing van de categorie-omschrijvingen, omdat de nieuwe omschrijvingen niet pasten bij de oude forfaits (en er geloof ik ook nog discussie is over die nieuwe omschrijvingen bij vleesvee). Of bij melkvee wel de nieuwe omschrijvingen kunnen blijven staan, zou je moeten bespreken met PAV.
Groet,
10.2.e

Verzonden: maandag 14 oktober 2019 17:59
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: vraag over schaduwregeling Urm

Hoi 10.2.e,
Ik ben begonnen met het aanpassen van tabel IA van de Urm, voor de schaduwregeling. Dat wil zeggen de forfaits terugzetten voor diercategorieën 100, 101 en 102.
De forfaits worden in principe omlaag bijgesteld, maar dit kan alleen als de rechten onder het plafond komen, wat eind december dit jaar zal moeten blijken. Voor de schaduwregeling moet de verlaagde forfaits er uit, de hogere forfaits van de huidige Urm moeten terug.
Nu zie ik dat voor categorie 102 (vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder) bij vaste mest het huidige cijfer van de Urm lager is dan het nieuwe cijfer. Door het terugzetten van de huidige Urm is sprake van een verhoging in plaats van een verlaging, dus omgekeerd vergeleken met de rest. Voor de zekerheid de vraag of dit inderdaad de bedoeling is.
Groet, 10.2.e
Wijzigingsregeling Urm:

Tabel IA: Excretieforfaits en stikstofcorrectie, behorende bij de artikelen 36, 38, 42, 43, 73 en 96
De stikstofexcreties van staldieren moeten berekend worden conform de stalbalans. In deze tabel zijn voor staldieren wel excretieforfaits opgenomen als hulpmiddel om te bepalen of gebruik gemaakt kan worden van artikel 43.

Diersoort of diercategorie ¹	Diernummer	Stalsysteem	A Excretie per dier in de periode van 1 augustus tot 1 maart in m ³ 2	B Excretie per dier per jaar in kg stikstof ³	C Excretie per dier per jaar in kg fosfaat ⁴	D Stikstof-correctie per dier per jaar in kg ⁵
Bos Taurus (rond)	10					
Melk- en kalfkoeien, te weten koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd en die worden gehouden voor de productie van melk voor menselijke consumptie of verwerking of voor de fokkerij van runderen voor de melkveehouderij, ook als ze: - drooggezet zijn om een kalf te krijgen, of - worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken.	100	drijfmest	Zie tabel IIA	Zie tabel IIA	Zie tabel IIA	-
		vaste mest	Zie tabel IIB	Zie tabel IIB	Zie tabel IIB	
Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij, waaronder alle kalveren van melk- en kalfkoeien van 0 tot ten minste 14 dagen, en vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar dat later een kalf krijgt voor de vleesveehouderij of dat bestemd is om een kalf te krijgen voor de vleesveehouderij	101	drijfmest	3,5	26,8	9,1	-
		vaste mest	2,2	21,3	9,1	
Vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder voor de melkveehouderij en vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder dat later een kalf krijgt voor de vleesveehouderij of dat bestemd is om een kalf te krijgen voor de vleesveehouderij	102	drijfmest	8,4	54,1	21,7	-
		vaste mest	5,3	43,0	21,7	

Huidige Urm:
Bijlage D. Diergebonden forfaitaire gehalten

Tabel I. : Excretieforfaits en stikstofcorrectie, behorende bij de artikelen 36, 38, 42, 43, 73 en 96

De stikstofexcreties van staldieren moeten berekend worden conform de stalbalans. In deze tabel zijn voor staldieren wel excretieforfaits opgenomen als hulpmiddel om te bepalen of gebruik gemaakt kan worden van artikel 43.

Diersoort of diercategorie ¹	Diernummer	Stalsysteem	A Excretie per dier in de periode van 1 augustus tot 1 maart in m ³ 2	B Excretie per dier per jaar in kg stikstof ³	C Excretie per dier per jaar in kg fosfaat ⁴	D Stikstofcorrectie per dier per jaar in kg ⁵
Bos Taurus (rond)	10					
Melk- en kalfkoeien (alle koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd en die voor de melkproductie of de fokkerij worden gehouden; ook koeien die drooggezet zijn alsmede koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)	100		Zie tabel II	Zie tabel II	Zie tabel II	–
Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij, en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar	101	drijfmest	4,4	32,3	9,6	–
		vaste mest	2,2	29,1	9,6	
Jongvee van ouder dan 1 jaar (alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren)	102	drijfmest	9,5	66,9	21,9	–
		vaste mest	4,7	61,3	21,9	

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: motivering overgangstermijnen Besluit emissiearme huisvesting
Datum: dinsdag 5 november 2019 17:59:00

Hoi 10.2.e,

Voor het opnemen van een overgangsregeling voor de 'zuurregeling' is het wel interessant om te kijken naar de motivering voor overgangsrecht in het Besluit emissiearme huisvesting. Ook daar speelde de vraag dat normen werden aangepast zodanig dat dat ongunstig was voor de boer.

Wat achtergrond: in het Besluit emissiearme huisvesting zijn maximale emissiewaarden voor ammoniak en fijnstof opgenomen, die rechtstreeks werken voor veehouderijen. De huisvestingssystemen voor het houden van koeien, pluimvee en varkens moeten voldoen aan deze maximale emissiewaarde. Voor huisvestingssystemen staan ammoniakemissiefactoren in een ministeriële regeling, de Regeling ammoniak en veehouderij. Je vergelijkt de ammoniakemissiefactor van het toegestane/aangevraagde huisvestingssysteem met de maximale emissiewaarde en zolang de ammoniak emissiefactor niet boven de maximale emissiewaarde uitkomt, zit je goed. Het besluit voorziet in soepeler normen voor bestaande stallen en strengere normen voor nieuw te bouwen stallen.

Het besluit bevat voor een paar situaties overgangsrecht. Vooral de eerste is interessant: enkele ammoniakemissiefactoren die eerder in de Regeling ammoniak en veehouderijen waren vastgesteld, bleken te laag te zijn en zijn, tegelijk met inwerkingtreding van het Besluit emissiearme huisvesting, verhoogd. Daardoor zouden bestaande stallen niet voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting, terwijl ze wel aan de voorganger daarvan voldeden.

Bij het Besluit emissiearme huisvesting zat men ook met de vraag welke overgangstermijn redelijk was en hoe dit te motiveren. Men kijkt o.a. naar aantal bedrijven dat wordt getroffen en de afschrijvingstermijnen. De overgangstermijn is ruim vier/ een kleine vijf jaar.

Enkele passages uit de toelichting op het besluit (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2015-266.html>):

Overgangsrecht vanwege actualiseren emissiefactoren

Dit besluit en de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) die tegelijkertijd in werking treedt, hebben tot gevolg dat een aantal bedrijven bij inwerkingtreding niet zou voldoen aan het besluit, terwijl er bij het bedrijf zelf geen wijzigingen plaatsvinden. Voor deze bedrijven is via overgangsrecht (artikel 8) een termijn tot 1 januari 2020 opgenomen.

Daarnaast is overgangsrecht opgenomen voor bedrijven met Groen-Labelstalsysteem of een bijzonder emissiefactor, waarbij de emissiefactor hoger is dan de maximale emissiewaarde. Ook voor deze bedrijven geldt een overgangstermijn tot 1 januari 2020 (artikel 8). Hieronder wordt nader ingegaan op de bedrijven die onder het overgangsrecht vallen.

Het besluit bevat dus voor de volgende categorieën bedrijven overgangsrecht:

- a. De bedrijven die als gevolg van de wijziging van de emissiefactoren voor ammoniak direct voor de inwerkingtreding van dit besluit wel aan de maximale emissiewaarden van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij voldeden, maar bij de inwerkingtreding van dit besluit niet voldoen aan de maximale emissiewaarden van dit besluit.
- b. De bedrijven met een Groen Labelstalsysteem dat is vergund vóór 8 mei 2002 en waarvan de emissiefactor voor ammoniak hoger is dan de maximale emissiewaarde.
- c. De bedrijven met een huisvestingssysteem waarvoor een bijzondere emissiefactor is vastgesteld op grond van de vervallen Uitvoeringsregeling ammoniak en veehouderij dat is vergund vóór 8 mei 2002 en waarvan de emissiefactor hoger is dan de maximale emissiewaarde.

De bedrijven onder a vormen hierbij verreweg de belangrijkste categorie. Dit probleem doet zich uitsluitend voor bij bedrijven die gespeende biggen of vleesvarkens houden en dan hoofdzakelijk bij bedrijven die interne saldering hebben toegepast om te voldoen aan de maximale emissiewaarden. Bij de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij die tegelijk met dit besluit in werking treedt is het onderscheid in hokoppervlak bij de diercategorieën biggenopfok (gespeende biggen) en vleesvarkens e.a. komen te vervallen (zie paragraaf 5.1). De effecten daarvan op de emissiefactoren verschillen afhankelijk van de kenmerken van het huisvestingssysteem. Voor de oudere traditionele huisvestingssystemen werkt dat **ongunstiger** uit dan voor de emissiearme systemen. Dat kan tot gevolg hebben dat bedrijven met traditionele stallen die interne saldering hebben toegepast, na de inwerkingtreding van het besluit **niet meer aan de maximale emissiewaarden voldoen**. Uit een steekproef is gebleken dat **ongeveer 50% van de bedrijven** met gespeende biggen of vleesvarkens interne saldering hebben toegepast en **dat dit probleem zich bij circa 40% van deze bedrijven voordoet**. Het betreft dan ongeveer **1.100 bedrijven**. Voor deze bedrijven is in artikel 8 van het besluit overgangsrecht opgenomen. Voor systemen, die voldeden aan de maximale emissiewaarde van het ingetrokken besluit, en bij inwerkingtreding van dit besluit niet meer aan de nieuwe eisen voldoen, geldt de emissiefactor als maximale emissiewaarde geldt. Dit geldt slechts voor **enkele systemen**. Voor de gevallen waarbij gebruik is gemaakt van intern salderen om te voldoen aan de maximale emissiewaarde, is bepaald dat artikel 2, tweede lid van het Besluit ammoniakemissie veehouderij blijft gelden zolang er geen dierenverblijven worden opgericht. Op het moment dat binnen de inrichting dierenverblijven worden opgericht, moet de gehele inrichting voldoen aan artikel 5 van dit besluit.

Ter verduidelijking is hieronder een voorbeeld van een situatie waarbij gebruik is gemaakt van intern salderen uitgewerkt, waarbij een bedrijf voor inwerkingtreding van dit besluit voldeed aan het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij en daarna niet meer zou voldoen aan dit besluit.

Voorbeeld

Een bedrijf heeft een veestapel van 766 vleesvarkens traditioneel gehuisvest en 1.300 vleesvarkens in een huisvestingssysteem met een luchtwasser die de ammoniakemissie met 70% reduceert. Alle dieren zijn gehuisvest op een hokoppervlak van $0,8 \text{ m}^2$. De ammoniakemissie bedraagt 2.890 kg ($766 \times 2,5 + 1.300 \times 0,75$). De ammoniakemissie zou 2.892 kg ($2.066 \times 1,4$) bedragen als alle stallen afzonderlijk zouden voldoen aan de maximale emissiewaarde van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Het bedrijf voldoet dus aan de maximale emissiewaarde door gebruik te maken van intern salderen.

Als dezelfde berekening wordt uitgevoerd met de gewijzigde emissiefactoren en de gewijzigde maximale emissiewaarde (kolom A), bedraagt de ammoniakemissie 3.468 kg ($766 \times 3,0 + 1.300 \times 0,9$). De ammoniakemissie zou 3.306 kg ($2.066 \times 1,6$) bedragen als alle stallen afzonderlijk zouden voldoen aan de maximale emissiewaarde. Het bedrijf voldoet dan met intern salderen niet meer aan de maximale emissiewaarde van dit besluit. Voor dergelijke situaties geldt het overgangsrecht in artikel 8, tweede lid.

Vanaf 1 januari 2020 moeten de bedrijven, die onder het overgangsrecht vallen, wel voldoen aan de maximale emissiewaarden van dit besluit. **Dit levert naar verwachting geen knelpunten op**. Een groot deel van de traditionele huisvestingssystemen bij deze bedrijven zullen **op dat moment al afgeschreven zijn** en vervangen door een emissiearm huisvestingssysteem. Ook zal op een deel van deze bedrijven het gedoogbeleid in het kader van het Actieplan Ammoniak Veehouderij²⁰ van toepassing zijn. Deze bedrijven zullen veelal vóór 2020 stoppen. Indien deze bedrijven toch voor een doorstart kiezen, zullen ze vanaf 1 januari 2020 aan de maximale emissiewaarden van dit besluit moeten voldoen. Als gevolg daarvan zullen naar verwachting **maximaal 440 bedrijven** specifieke maatregelen moeten treffen om aan de maximale emissiewaarde te voldoen. Deze bedrijven hebben ruim **vier jaar de tijd** om daarmee in hun investeringsplannen rekening te houden.

Bij de bedrijven die onder b en c zijn vermeld, gaat het om bedrijven met een Groen Labelstalsysteem of met een zogenoemde proefstal die vóór 8 mei 2002 is vergund en die niet voldoen aan de maximale emissiewaarde. Voor deze huisvestingssystemen is de overgangsregeling van het ingetrokken besluit overgenomen, die inhoudt dat voor deze systemen de bijbehorende emissiefactor geldt als maximale emissiewaarde. Deze regeling was opgenomen vanwege de afspraak in het voormalige Convenant Groen Label om deze emissiearme huisvestingssystemen gedurende 16 jaar vanaf de datum van vergunningverlening te vrijwaren tegen strengere emissie-eisen. Anders dan in het ingetrokken besluit geldt voor de overgangsregeling in dit besluit wel een einddatum (1 januari 2020). **Dit is niet onredelijk omdat het hier over het algemeen oudere huisvestingssystemen betreft die economische zijn afgeschreven en aan vervanging toe zijn**. De genoemde vrijwaringstermijn voor deze huisvestingssystemen loopt in 2018 of eerder af, afhankelijk van de datum van vergunning.

Voornoemde situatie doet zich alleen voor bij bedrijven die varkens of kippen houden. Uit de CBS-gegevens over 2012 blijkt dat bij circa 3% van deze bedrijven nog dergelijke huisvestingssystemen aanwezig waren. Rekening houdend met een zekere overlap met de bedrijven onder a, betekent dit dat de overgangsregeling op ongeveer 200 bedrijven van toepassing is. Evenals bij de bedrijven onder a, zal een belangrijk deel van deze oudere huisvestingssystemen al vóór 2020 zijn vervangen of betreft het bedrijven die in het kader van het Actieplan Ammoniak Veehouderij vóór 2020 stoppen. Daardoor resteren naar verwachting ten hoogste 80 bedrijven die compenserende maatregelen moeten treffen om het teveel aan ammoniakemissie op 1 januari 2020 weg te werken. Deze bedrijven hebben daarvoor ruim vier jaar de tijd om daar in hun bedrijfsvoering op te anticiperen.

Over het wijzigen van de emissiefactoren staat in de toelichting het volgende:

De emissiefactoren die in het besluit worden genoemd, zijn opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav), een uitvoeringsregeling bij de Wav. Tegelijk met dit wijzigingsbesluit vindt ook een wijziging van de Rav plaats die samenhangt met dit besluit. Deze wijziging betreft de volgende onderwerpen:

- – de actualisering van de emissiefactoren voor de hoofdcategorie rundvee;
- – de herziening van de emissiefactoren voor biggenopfok (gespeende biggen) en vleesvarkens (inclusief opfokberen van circa 25 kg tot 7 maanden en opfokzeugen van circa 25 kg tot eerste dekking) vanwege het afschaffen van het onderscheid in hokoppervlak bij deze diercategorieën; en

De emissiefactoren voor de hoofdcategorie rundvee zijn geactualiseerd en dit heeft geleid tot een verhoging van de emissiefactoren. Deze actualisering was noodzakelijk vanwege de veranderingen in de uitvoering van melkveestallen en in de wijze van voer- en weidemanagement die de afgelopen decennia in deze bedrijfstak hebben plaatsgevonden. Bovendien bleek uit nieuwe meetgegevens, dat de werkelijke ammoniakemissie vanuit huisvestingssystemen hoger was dan de emissiefactoren aangaven.

Ook is het onderscheid in hokoppervlak bij de diercategorieën vleesvarkens en biggenopfok (gespeende biggen) in de bijlage van de Rav komen te vervallen. Per huisvestingssysteem zijn nieuwe emissiefactoren vastgesteld. Deze factoren zijn gebaseerd op de nieuwste gegevens over ammoniakemissie uit varkensstallen en gebaseerd op een hokoppervlak van 0,9 m² bij vleesvarkens en 0,35 m² bij gespeende biggen. Daarmee is tegemoetgekomen aan de wens van de varkenssector om de omschakeling naar een meer welzijnvriendelijke vorm van huisvesting (overeenkomstig het Beter Leven-kenmerk, 1 ster, van de Dierenbescherming) te vergemakkelijken.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

10.2.e
10.2.e

.....
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | C-Noord 2
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
M 10.2.e

www.rijksoverheid.nl/ezk
www.rijksoverheid.nl/lnv
.....

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535
Datum: dinsdag 5 november 2019 18:06:39
Bijlagen: [regeling forfaits beantwoording vragen EC](#) 10.2.e .docx

---

Dag 10.2.e,
 Nog een keer.
 Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 november 2019 13:08

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Ha 10.2.e

Zie nog wat kleine aanpassingen ter verduidelijking en nog 2 vragen in de kantlijn (geel gearceerd).

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 november 2019 12:36

Aan: 10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Dag 10.2.e,

In de opmerkingen heb ik wat toegevoegd. Daarnaast heb ik (daarom) in de tekst nog iets over kolom D geschreven. We zijn het eens met het schrappen van het laatste.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 november 2019 11:53

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Ha 10.2.e,

Ik was al bezig met de vorige versie

Zie bijgaand mijn reactie.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e)

Verzonden: dinsdag 5 november 2019 11:44

Aan: 10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Dag 10.2.e,

Met nog een kleine correctie stuur ik je ons eindvoorstel.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 november 2019 11:31

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

En een paar kleintjes van mij

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 november 2019 11:22

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e

10.2.e <@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <@minezk.nl>

Onderwerp: RE: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Hoi 10.2.e,

Een paar kleine tekstuele suggesties.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 5 november 2019 11:14

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e

10.2.e <@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <@minezk.nl>

Onderwerp: FW: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Urgentie: Hoog

10.2.e en 10.2.e,

Hebben jullie nog opmerkingen/correcties/aanvullingen hierbij?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 4 november 2019 08:56

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <@minlnv.nl>

Onderwerp: FW: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Urgentie: Hoog

Hoi 10.2.e,

De EC heeft vragen gesteld n.a.v. de notificatie van de regeling excretieforfaits. Deze moeten binnen een week beantwoord worden. Zie in de bijlage mijn poging, en nog enkele vragen aan jou daarbij. Kun jij hier uiterlijk morgen op reageren?

De uiteindelijke antwoorden zet ik in een formulier en stuur ik dan via CDIU weer naar Brussel.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <@belastingdienst.nl> <10.2.e <@belastingdienst.nl> Namens

10.2.e <@belastingdienst.nl>

Verzonden: maandag 4 november 2019 07:55

Aan: 10.2.e <@minezk.nl>; 10.2.e <@minezk.nl>; 10.2.e

<@minezk.nl>

Onderwerp: Fw: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Goedemorgen,

hierbij stuur ik het verzoek om aanvullende informatie van de Commissie door.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
Belastingdienst/Douane

Kempkensberg 12 | 9722TB | Groningen | 10.2.e

Postbus 3070 | 6401DN | Heerlen
.....

T (088) 10.2.e
F (088) 10.2.e
cdiu.notifications@belastingdienst.nl

----- Doorgestuurd door 10.2.e Douane/BLD op 04-11-2019 07:53 -----

Van: <GROW-TRIS-MSG@ec.europa.eu>
Aan: <Cdiu.notifications@belastingdienst.nl>
Datum: 31-10-2019 16:25
Onderwerp: 201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Official Message - Message Officiel - Offizielle Mitteilung

Subject - Objet - Betrifft:

201903025.NL 2019/0462/NL 302 - (EC)2015/1535

Message - Message - Mitteilung:

301 COM(*Zie het bijgevoegde bestand: 201903025.NL.txt*)

De Belastingdienst stelt e-mail niet open voor aanvragen, aangiften, bezwaarschriften, verzoeken, klachten, ingebrekestellingen en soortgelijke formele berichten.
Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor de fiscale geheimhoudingsplicht geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te verwijderen en de afzender te informeren.

The Dutch Tax and Customs Administration does not accept filings, requests, appeals, complaints, notices of default or similar formal notices, sent by email.
This message is solely intended for the addressee. It may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please delete this message and notify the sender.

In het kader van de kennisgevingsprocedure die is vastgesteld bij Richtlijn (EU) 2015/1535, heeft de Nederlandse overheid op 23 september 2019 bij de Commissie de "Wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ter actualisatie van bijlage D (excretieforfaits)" aangemeld als kennisgeving nr. 2019/462/NL.

Om de diensten van de Commissie in staat te stellen hun analyse overeenkomstig de relevante bepalingen van het EU-recht af te ronden, wordt de Nederlandse overheid vriendelijk verzocht het volgende te verduidelijken.

1) Welke van de diercategorieën in bijlage D, tabel IA, kolom D, is van toepassing voor de berekening van de veebezetting overeenkomstig artikel 2.17 van het aangemelde ontwerp?

Voor de berekening van de veebezetting wordt gekeken naar de stikstofproductie per dier per jaar zoals die voor de desbetreffende diercategorie is opgenomen in bijlage D, tabel IB, deel 2. In die tabel zijn specifieke excretieforfaits voor op biologische wijze gehouden dieren opgenomen. In deze tabel zijn de diersoorten met bijbehorende categorieën opgenomen die in Nederland vaak biologisch worden gehouden, omdat over deze diersoorten specifieke gegevens voor de biologische houderij bekend zijn. Dit betreft de diersoorten rund (*Bos taurus*), schaap (*Ovis aries*), geit (*Capra hircus*), varken (*Sus scrofa*) en kip (*Gallus gallus*) en de bijbehorende categorieën per diersoort.

Er zijn diersoorten of diercategorieën waarvoor geen specifieke gegevens voor de biologische houderij beschikbaar zijn. Deze worden niet vermeld in bijlage D, tabel IB. Voor die diersoorten of diercategorieën worden de forfaitaire excretienormen aangehouden die gelden voor de vergelijkbare gangbare diersoorten of diercategorieën en die zijn opgenomen in bijlage D, tabel IA. Voor het berekenen van de veebezetting is kolom B van die tabel relevant. In die kolom staat de hoeveelheid stikstof in de mest die wordt uitgereden of afgevoerd; dat is de netto hoeveelheid en is in de verantwoording van varkens, pluimvee en andere diersoorten die bijna uitsluitend op stal worden gehouden bepalend of er voldoende is afgevoerd als mestproductie hoger is dan op het bedrijf kan worden geplaatst. Kolom D is voor het berekenen van de veebezetting niet relevant. De waarde in kolom D geeft aan welke hoeveelheid stikstof van de mest in de stal en de mestopslag vervluchtigt. Deze hoeveelheid stikstof plus de hoeveelheid stikstof in kolom B is de hoeveelheid stikstof die een dier per jaar bruto uitscheidt met de mest.

2) Welke wijzigingen worden middels het aangemelde ontwerp aangebracht ten opzichte van de huidige situatie?

Het aangemelde ontwerp behelst ten aanzien van de berekening van de veebezetting voornamelijk een wetstechnische wijziging. De stikstofexcretie van op biologische wijze gehouden dieren, die voorheen was opgenomen in bijlage I bij de Regeling dierlijke producten, wordt in de nieuwe situatie opgenomen in bijlage D, tabel IB, deel 2. Inhoudelijk verandert alleen het stikstofexcretieforfait voor melkgeiten en lammeren tot ca. 10 kg. De forfaitaire mestproductie per dier per jaar, uitgedrukt in kilogrammen stikstof, was voor deze dieren volgens de bestaande tabel in bijlage 1 van de Regeling dierlijke producten 5,8. In de nieuwe regeling wordt dit 8,9. Deze waarde benadert de werkelijke situatie beter.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: graag overleg
Datum: vrijdag 8 november 2019 10:12:10
Bijlagen: [Urm overzicht wijzigingen - voor beleid.docx](#)

Hoi 10.2.e

Voor de schaduwregeling Urm zijn een paar beslispunten voor beleid open, zodat ik weet welke kant ik op moet.

In bijgaand document staan ze aangegeven. Ik hoop dat het begrijpelijk is opgeschreven. Ik plan voor volgende week een afspraak om dit even door te spreken.

Groet 10.2.e

Overzicht benodigde wijzigingen Urm

Onderwerp	Huidige Urm	Regeling 10.2.e	Schaduwregeling
Bijlage D, tabellen I, IIA, IIB, III en IV	Deze tabellen vervallen	Worden vervangen door tabellen IA, IB, IIA, IIB, III en IV:	
	Algemeen: wijziging formulering aantal diercategorieën	10.2.e mee bezig	<p>Beleid: voor 100, 101 en 102 wel of niet aansluiten bij nieuwe formuleringen?</p> <p>Overwegingen:</p> <p>Bij vleesvee is oude formulering aangehouden, daarbij gaat het om inhoudelijke punten; bij melkvee betreft het alleen een verduidelijking.</p> <p>De oude formulering sluit aan bij de huidige Msw. Als de Msw per 1-1-21 wordt gewijzigd, dan moet Urm ook aangepast worden. Door nu de nieuwe formulering te pakken, voorkom je dat. Echter, zolang de Msw niet is gewijzigd, loopt de Urm dan daarop vooruit.</p>
	Tabel I: excretieforfaits en stikstofcorrectie bij artt. 36, 38, 42, 43, 73 en 96	Dit wordt tabel IA: excretieforfaits en stikstofcorrectie bij artt. 36, 38, 42, 43, 73 en 96	<p>Kolom A: beleid, moet deze kolom worden teruggezet? Het gaat over de vereiste opslagcapaciteit voor dierlijke mest.</p> <p>Voor diercategorie 100 wordt verwezen naar tabellen IIA en IIB, die moeten worden teruggezet. Voor de diercategorieën 101 en 102 zou het nieuwe getal in twee gevallen hoger zijn dan het oude getal en in één geval lager; dat heeft gevolgen voor de benodigde opslagcapaciteit. Als dit zou betekenen dat minder opslagcapaciteit nodig is, lijkt ons dat geen probleem, de melkveehouder kan toch niet meer dieren gaan houden vanwege het terugzetten van de getallen in kolom C.</p> <p>Kolom B: beleid, moet deze kolom worden teruggezet? Het gaat om stikstof.</p> <p>Voor diercategorie 100 wordt verwezen naar tabel IIA, die moet worden teruggezet. Voor de diercategorieën 101 en 102 zouden de nieuwe getallen een verlaging betekenen. Dit heeft tot gevolg dat de boer minder opslagcapaciteit voor dierlijke mest hoeft te hebben. Dat lijkt ons geen probleem, de melkveehouder kan toch niet meer dieren gaan houden vanwege het terugzetten van de getallen in kolom C.</p>

			<p>Kolom C: voor graasdieren art. 73 Urm (productienormen). Deze moet worden aangepast. Voor diercategorie 100 wordt verwezen naar tabellen IIA en IIB, die moeten worden teruggezet. Voor de diercategorieën 101 en 102 zouden de nieuwe getallen een verlaging betekenen, waardoor met hetzelfde aantal forfaits meer koeien gehouden zouden kunnen worden, wat zou kunnen leiden tot overschrijding van de werkelijke fosfaatproductie. De schaduwregeling is er nu juist voor om dit te voorkomen, als er onvoldoende is afgeroomd.</p> <p>Kolom D: is leeg bij 100, 101 en 102</p>
		<p>IB: excretieforfaits en stikstofcorrectie biologisch gehouden dieren bij de artt. 36, 43, 73, 74a en 96 Deel 1 en deel 2</p>	<p>Deel 1: Kolom A: Zelfde keuze maken als bij tabel IA, kolom A. Kolom C moet worden aangepast. Kolommen B en D zijn leeg idem als bij tabel IA: die keuzes ook hier doorvoeren</p> <p>Deel 2: kan zo blijven. Dit was bijlage 1 bij de Regeling dierlijke producten</p>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: géén noco-mp op 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm
Datum: woensdag 11 december 2019 11:43:38
Bijlagen: [DOMUS-19302424-v2-5a_Rg_actualisering_forfaits_bijlage_D_Urm.DOCX](#)

Ha 10.2.e,
 Zoals al besproken en je hieronder ook aangeeft kan ik geen noco-mp geven op deze regeling vanwege de daarin opgenomen niet-genotificeerde forfaits voor biologisch gehouden geiten en schapen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: woensdag 11 december 2019 10:45

Aan: 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: FW: 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm

Ha 10.2.e,

Hierbij een aangepaste versie van de regeling ter actualisatie van de excretieforfaits in de Uivoeringsregeling Meststoffenwet. Deze is eerder genotificeerd. De regeling zoals die nu de lijn in gaat is een afgeslankte versie van de genotificeerde, dus een deel van de genotificeerde wijzigingen wordt nu niet doorgevoerd. Daarnaast zijn enkele wijzigingen toegevoegd ten opzichte van de genotificeerde versie. Dit betreft de stikstofexcretieforfaits voor biologisch gehouden schapen en geiten (bijlage D, tabel IB, deel 2). Ondanks het feit dat deze toegevoegde wijzigingen niet genotificeerd zijn (en ook niet zijn benoemd in reactie op vragen van de EC over de forfaits voor biologisch n.a.v. de notificatie), adviseert PAV de minister toch de wijzigingen door te voeren. In overleg met 10.2.e en 10.2.e zullen in de nota de risico's hiervan mbt notificatie worden benoemd en zal worden aangegeven dat er geen Noco-paraaf kan worden gegeven.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: STUK RETOUR BEWINDSPERSOON Mindere effectiviteit emissiearme stallen bij Een Vandaag
Datum: dinsdag 12 november 2019 09:12:49
Bijlagen: [DOMUS-19260165-v4-STUK RETOUR BEWINDSPERSOON Mindere effectiviteit emissiearme stallen bij Een Vandaag.PDF](#)

Ter info

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 11 november 2019 09:05
Aan: 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e
 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e
 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e @minInv.nl
Onderwerp: STUK RETOUR BEWINDSPERSOON Mindere effectiviteit emissiearme stallen bij Een Vandaag

Geachte Collega's,

Hierbij ontvangt u een nota retour van de bewindspersoon. Graag deze nota verder afhandelen conform de eventuele opmerkingen van de bewindspersoon.

U bent zelf verantwoordelijk voor de eventuele noodzakelijke afstemming binnen/met uw eigen DG en/of anderen.

PS: Auteur krijg automatisch een melding van opnieuw gescande Nota/Document.

.

Met vriendelijke groet,

Afdeling Digitale Informatievoorziening / RM

E-mail ; Domus@minez.nl

Tst ; 070-10.2.e

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro

Auteur

10.2.e

10.2.e

minInv.nl

Datum

4 november 2019

Kenmerk

DGA / 19260165

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

10.2.e

Mindere effectiviteit emissiearme stallen bij Eén Vandaag

Parafenroute

10.2.e
10.2.e10.2.e
10.2.e

10.2.e

Aanleiding

Eén Vandaag heeft eind vorige week WUR benaderd over de schijnbare tegenvallende effectiviteit van emissiearme stallen, welke worden genoemd in een rapport van CBS over gasvormige stikstofverliezen van mest. Eén Vandaag overweegt hier een item aan te besteden.

Advies

U kunt kennis nemen van deze nota.

Kernpunten

- Deze zomer heeft de wijzigingsregeling voor de actualisering van de excretieforfaits per 1 januari 2020 ter consultatie gelegen. Onderdeel van deze consultatie was een conceptrapport van CBS over gasvormige verliezen van stikstof in stallen. Dit rapport is tevens als onderdeel van beantwoording van Kamervragen op vrijdag 25 oktober jl. naar de Eerste Kamer gestuurd. Uit dat rapport kan worden geconcludeerd dat de effectiviteit van emissiearme stallen tegenvalt. Een eerste versie van dit rapport is overigens al in januari 2019 naar de Tweede Kamer gestuurd als bijlage bij de brief waarin het uiteenlopen van de trend in gemeten ammoniakconcentratie en berekende ammoniakemissie is verklaard.
- Op basis van deze analyse blijkt dat de gasvormige verliezen groter zijn dan aanvankelijk werd aangenomen. Het is echter niet duidelijk om welke verbinding het gaat bij de hogere stikstofverliezen. Dat is erg bepalend in de huidige discussie, waarin het gaat binnen de huidige stikstofdiscussie. Lachgas is een broeikasgas, terwijl stikstofgas onschadelijk is. De hogere gasvormige stikstofverliezen zijn al verwerkt in het advies voor de actualisering van de excretieforfaits.
- Tegenvallende effectiviteit van emissiearme stallen ligt op dit moment, gezien de stikstofproblematiek, erg gevoelig. Het rapport is ook besproken in het

Ontvangen BPZ

coalitieoverleg van 8 oktober jl., in reactie op een vraag die mw. Lodders toen stelde.

- Het rapport bevat veel onzekerheden en voorstellen voor nader onderzoek. Het rapport wordt daarom ter advisering voorgelegd aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet om hen te vragen de aard van de gasvormige stikstofverliezen nader te duiden en meer helderheid te geven over de effectiviteit van emissiearme stalsystemen.
- Eén Vandaag is een vooronderzoek begonnen en heeft hierover WUR benaderd. Vorige week vrijdag heeft Eén Vandaag een onderzoeker van WUR geïnterviewd. Volgens WUR was het interview louter informeel.
- Eén Vandaag heeft daarnaast ook een aantal vragen aan LNV gesteld. De antwoorden zal DC met de PA afstemmen.
- Eén Vandaag overweegt om de minister om een mondelinge reactie te vragen. U zult hier verder via DC over geadviseerd worden.
- Inmiddels begint het rapport breder verspreid te worden. Het rapport staat op de website van AgriHolland en is het opgenomen in de nieuwsbrief van het Nederlands Centrum voor Mestverwaarding.

Toelichting

Voor de berekening van de hoeveelheid stikstof en fosfaat in dierlijke mest die op een bedrijf wordt geproduceerd, worden in de Meststoffenwet door het Ministerie van LNV excretieforfaits toegepast. In de forfaitaire stikstofexcretie wordt rekening gehouden met gasvormige verliezen. Dit gebeurt in verschillende verbindingen: ammoniak (NH_3), stikstofoxide (NO_x), lachgas (N_2O) en stikstofgas (N_2). De forfaitaire stikstofexcretie heeft betrekking op de stikstof die in de mest achterblijft en voor bemesting wordt benut. Het CBS-onderzoek bestaat uit een vergelijk van duizenden mestmonsters met de berekening van de bruto stikstofexcretie. Op die manier kunnen de gasvormige verliezen worden afgeleid.

Van een aantal stalsystemen is al bekend dat de effectiviteit lager is:

- Voor luchtwassers bij varkensstallen is bekend dat er een verschil is tussen het theoretische en praktische rendement. De staatssecretaris van I&W heeft dit reeds aan de Tweede Kamer gemeld.
- In beeld is ook dat volierestallen-pluimvee meer emissie lijken te hebben dan we tot nog toe aannamen (op basis van beperkte metingen). Een volierestal is een houderijsysteem, geen emissiereducerende techniek. Hier lijkt de 'emissiefactor', een soort referentie voor een houderijsysteem, niet goed;
- De lage effectiviteit van emissiearme vloeren bij koeien is nieuw. Wel is al bekend dat meten aan het rendement van technieken in zulke open stallen moeilijk is.

In januari 2019 heeft u de Tweede Kamer een rapport van het RIVM toegestuurd over de analyse van het uiteenlopen van de trend in gemeten ammoniakconcentratie en berekende ammoniakemissie. Conclusie van het rapport was dat 75% verklaard kan worden door atmosferische effecten, zoals dat er meer ammoniak in de lucht blijft doordat de lucht schoner is geworden en ammoniak niet meer met andere stoffen in de lucht kan reageren. De andere 25% van de verklaring zou gezocht moeten worden in de berekeningen van de ammoniakemissie. Daarbij is de eerste versie van het bovengenoemde CBS-rapport als bijlage meegestuurd. In de brief geeft u aan dat de verklaring van de ammoniakemissie nog nader uitgezocht moet worden. Deze analyse is nog niet afgerond. Wel zijn er extra stalmetingen uitgevoerd en is het CBS-rapport

uitgebreid van 1 naar 3 jaar. Het CBS-rapport over drie bevestigde de conclusies van het eerdere CBS-rapport over 1 jaar.

DC heeft contact gezocht met de WUR. DC (in afstemming van WUR) reageert als volgt:

Vanuit onze doelstelling gezien binnen het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn dat de kwaliteit van ons grondwater regelt, is het positief dat er minder stikstof in de bodem terechtkomt. Stikstof in de lucht kan tot drie verschillende chemische reacties leiden. Het milieueffect daarvan hangt af van de type verbinding. Gasvormige verliezen treden op in de vorm van ammoniak, stikstofoxide, stikstofgas en lachgas. De eerste twee zijn reactieve verbindingen en hebben een negatief effect op de natuur. De laatste is een broeikasgas en stikstofgas heeft geen negatief effect (de lucht bestaat voor het grootste deel uit stikstofgas).

Het milieueffect van die hogere gasvormige verliezen is onduidelijk omdat niet bekend is in welke vorm de gasvormige verliezen optreden. Daar geeft het rapport geen uitsluitsel over en dat moet nader bekeken worden. De conclusie die Trouw nu (7/11) trekt is dus feitelijk onjuist.

Bovendien blijkt uit wetenschappelijk onderzoek van de WUR dat nieuwe staltechnieken wel effect hebben als zij op de juiste wijze worden toegepast. Zij zullen daar vanochtend (7/11) over naar buiten treden.

→ echt niemand buiten-
weet wat dit is.
lykt me niet geschikt
voor publieke commu-
nicatie.

het is
allermooi wel
ingehouden
beleidstoeel.
kan je dit
niet in
'gewone
menselijke
opvattingen'?

Van: 10.2.e | [J Pels Rijcken](#)
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e | [J Pels Rijcken](#); 10.2.e | [J Pels Rijcken](#); 10.2.e | [J Pels Rijcken](#); 10.2.e
Onderwerp: RE: 20191028 advies excretief forfait concept versie 2 [PRDF-11012144]
Datum: dinsdag 12 november 2019 11:19:01

Beste 10.2.e,

Dank voor je bericht en goed te horen dat het jullie verder heeft kunnen helpen in het proces.

We zullen de punten verwerken en ook nog even kijken naar het eerste punt.

Ik stuur jullie de definitieve versie zo snel mogelijk tegemoet!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | advocaat | Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 |
 Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 70 10.2.e | +31 6 10.2.e | 10.2.e | 10.2.e@pelsrijcken.nl |
www.pelsrijcken.nl |

 Printen, echt nodig?

Van: 10.2.e | [@minezk.nl](mailto:10.2.e@minezk.nl)
Verzonden: vrijdag 8 november 2019 13:47
Aan: 10.2.e | Pels Rijcken | 10.2.e | [@pelsrijcken.nl](mailto:10.2.e@pelsrijcken.nl)
Cc: 10.2.e | Pels Rijcken | 10.2.e | [@pelsrijcken.nl](mailto:10.2.e@pelsrijcken.nl); 10.2.e | Pels Rijcken | 10.2.e | [@pelsrijcken.nl](mailto:10.2.e@pelsrijcken.nl); 10.2.e | [@minezk.nl](mailto:10.2.e@minezk.nl); 10.2.e | [@minezk.nl](mailto:10.2.e@minezk.nl); 10.2.e | [@minezk.nl](mailto:10.2.e@minezk.nl); 10.2.e | [@minInv.nl](mailto:10.2.e@minInv.nl); 10.2.e | [@minezk.nl](mailto:10.2.e@minezk.nl)
Onderwerp: RE: 20191028 advies excretief forfait concept versie 2 [PRDF-11012144]

Dag 10.2.e,

Bedankt voor de aangepaste versie, dit sluit aan op wat we hebben besproken. Wij hebben nog een paar kleine opmerkingen bij deze versie, die wat ons betreft meteen verwerkt kunnen worden in een definitieve versie:

- 1) Wij waren in de veronderstelling dat de groepen ii en iii zouden worden samengevoegd tot één groep (1.6, 4.16). Als jullie er bewust voor hebben gekozen dat toch niet te doen, zouden jullie in het advies dan willen ingaan op de redenen daarvoor?
- 2) Typo's:
  - a. 2.3 laatste zin: loopt niet goed.
  - b. 4.23 laatste zin: s.v.p. 'lucratieve' vervangen door een neutralere term; 'daarmee' s.v.p. vervangen door 'met dat voordeel'.
- 3) In 3.5 nog ergens toevoegen dat de Minister de kwalificatie van beide kamerleden ('omissies' in regelgeving) in het debat op 29 mei 2019 niet heeft overgenomen.
- 4) 4.27: nog toevoegen op welke groep de hier wat uitgewerkte overgangstermijn betrekking heeft. Is dit de in 4.26 bedoelde basis-overgangstermijn voor groep i?

We zien het definitieve advies graag tegemoet.

Dank voor jullie inzet weer, het advies gaat ons zeker helpen bij de verdere keuzes en uitwerking!

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

.....
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

T 070 10.2.e

Van: 10.2.e | Pels Rijcken <10.2.e@pelsrijcken.nl>
Verzonden: maandag 28 oktober 2019 10:00
Aan: 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e
10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e
10.2.e @minlnv.nl; 10.2.e @minezk.nl
cc: 10.2.e | Pels Rijcken 10.2.e @pelsrijcken.nl; 10.2.e | Pels
Rijcken 10.2.e @pelsrijcken.nl
Onderwerp: 20191028 advies excretief forfait concept versie 2 [PRDF-11012144]

Beste allemaal,

Bijgaand treffen jullie een tweede versie aan van het advies over het aanpassen van het excretief forfait. De punten die we hebben besproken tijdens het constructieve overleg van 8 oktober, alsmede jullie suggesties naar aanleiding van de eerste versie zijn hierin meegenomen en verwerkt.

De conclusie is ongewijzigd. Onze conclusie luidt dat bij de invoering van de extra productieklassen flankerende maatregelen noodzakelijk zijn. De generieke flankerende maatregelen dienen vooral te worden gevonden in de factor 'tijd' en niet in geld, ontheffingen of fosfaatrechten. In individuele gevallen kan maatwerk worden geboden op grond van artikel 38 Msw.

We horen graag of jullie je kunnen vinden in dit concept. Voor vragen zijn wij uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | advocaat | Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 |
Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 70 10.2.e | +31 6 10.2.e | 10.2.e @pelsrijcken.nl |
www.pelsrijcken.nl |

 Printen, echt nodig?

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en

worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 79RE: 25) PAV Fosfaatrechtstelsel verminderen hoeveelheid fosfaatrechten en wetswijziging jongvee vleeshouderij.pdf
Datum: woensdag 13 november 2019 07:34:11
Bijlagen: [DOMUS-19253635-v10-Brief_Diverse_onderwerpen_mestbeleid.DOCX](#)

Ha 10.2.e

Fijn dat je er hier nu alvast voor op de lijn komt! Prima voorstel om een afspraak in te plannen om stavaza fosfaatrechten, derogatie etc. te bespreken. Mijn agenda deze week is een beetje vol, ik zou alleen nog morgenochtend 8.00 kunnen maar ik weet niet of je dan al op kantoor bent. Anders wordt het begin volgende week. Je kan eea natuurlijk ook alvast met 10.2.e (derogatie) en 10.2.e (fosfaatrechten) bespreken.

Een snelle reactie op je vragen:

- De kwartaalrapportage is inderdaad van CBS en wordt inderdaad met een brief naar de Kamer gestuurd. Dat doen we met een verzamelbrief mest, die nu in de lijn zit (hij is gisteren naar 10.2.e gegaan, dus ligt nog niet bij de minister). Zie bijlage. Beoogde verzending in ieder geval tijdig voor het AO mest van 21 nov.
- In de brief zit ook een paragraaf over derogatie, maar belangrijker nog mbt derogatie is de update van de handhavingsstrategie en waterkwaliteit die al een tijdje geleden naar de minister is gegaan. Daarmee geven we nl invulling aan een voorwaarde voor derogatie van de EC. We hebben hier gisteren met de minister over gesproken en zij zou de stukken snel afdoen, dus ik hoop dat deze vandaag of morgen naar de TK en de EC gaan.
- Na verzending van die stukken zullen we snel in ambtelijk overleg gaan met de EC over verlenging derogatie. Onze inzet is om een besluit hierover te krijgen in het Nitraatcomite van 19 december. Het zal spannend worden of dat gaat lukken, dus we moeten er rekening mee houden dat we eind dit jaar nog geen besluit hebben en begin volgend jaar in onzekerheid zullen zitten of NL nu wel of geen derogatie krijgt. Vergelijkbaar met de situatie van vorig jaar dus. Ik zou hier in de communicatie op dit moment terughoudend in zijn, want dit leidt meteen tot onrust in de sector en dat helpt zowel nationaal als in Brussel niet.
- Voor je vraag over de definitie van melkvee en de hoeveelheid fosfaatrechten kan je het beste even met 10.2.e bellen, zodat hij het je goed kan uitleggen. Dat is makkelijker dan per mail, want dit is best ingewikkeld.

De woordvoeringslijn zoals je die stuurde is gericht op de hoeveelheid fosfaatrechten zoals benoemd in de nota aan de minister. De kwartaalrapportage van het CBS gaat hier echter niet over, die gaat alleen over de werkelijke productie van fosfaat en stikstof. Wij zijn op dit moment niet van plan om de info in de nota aan de minister ook naar buiten te sturen. Als er vragen komen over de hoeveelheid fosfaatrechten zou ik die procedureel beantwoorden: het afromingspercentage bij verhandeling is verhoogd, de meeste handel in fosfaatrechten vindt aan het eind van het jaar (november en december) plaats, dus we zullen deze en volgend maand moeten zien hoe hard het gaat. Het zal vast ter sprake komen in het AO van 21 november dus daar bereiden we een antwoord van de minister voor. Dat antwoord kan je dan zonodig ook gebruiken voor de woordvoering. Het is belangrijk om hier goed contact over te houden als er vragen komen, want antwoorden op dit punt liggen gevoelig richting Brussel. Ik zou in ieder geval alleen reactief zijn op dit punt en niet proactief hiermee naar buiten gaan. Tot slot nog een belangrijke nuance: de eerste twee bullets van de concept woordvoeringslijn kan je zo lezen dat de sector goed zijn best heeft gedaan als het gaat om de werkelijke productie maar niet als het gaat om de hoeveelheid fosfaatrechten. Dat kan je zo niet zeggen, het is immers de overheid die de fosfaatrechten uitgeeft. Dit ligt heel gevoelig in de sector. Laten we de toonzetting e.d. even bespreken als we met elkaar om de tafel zitten.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 12 november 2019 10:29

Aan: 10.2.e @minInv.nl; 10.2.e

10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl> 10.2.e

10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: FW: 25) PAV Fosfaatrechtenstelsel verminderen hoeveelheid fosfaatrechten en wetswijziging jongvee vleeshouderij.pdf

Urgentie: Hoog

Dag 10.2.e ,

De bijgevoegde nota is vorige week in de tas van de minister gegaan. Naar aanleiding van de nota heb ik nog een paar vragen. Ook vraag ik me af hoe jullie er tegen aan kijken om deze week samen te komen om, naast de fosfaatrechten, de andere momenten die van belang zijn voor onze derogatiepositie te bespreken?

- Op 15 november verschijnt opnieuw een kwartaalrapportage. Is dat er een van CBS? En gaat dat samen met een Kamerbrief?
- Is dat het moment waarop de vragen over derogatie worden gesteld?
- Welk positief/negatief effect op het aantal rechten heeft de definitiekwestie wat onder melkveebedrijf dient te worden verstaan?
- Hoe ziet het proces naar de aanvraag derogatie eruit vanaf nu tot einde jaar?
- Wanneer neemt EC het def besluit?

Verder is er – vooruitlopend op de nieuwe kwartaalrapportage en het gesprek van komende maandag – gewerkt aan een woordvoeringslijn en een Q&A. Kunnen jullie deze tegenlezen en aanvullen? De woordvoeringslijn is voor eigen gebruiken en de Q&A moet geschikt zijn voor publicatie op Rijksoverheid.nl.

Woordvoeringslijn – Fosfaatrechten

- De sector heeft grote inzet getoond waardoor we dit jaar minder fosfaat en stikstof produceren en onder het toegestane plafond zitten.
- Dit geldt niet voor het aantal fosfaatrechten. Er zijn nog te veel rechten in de markt en naar verwachting zitten we tegen het eind van het jaar nog voor zo'n 350.000 kg aan fosfaatrechten boven het plafond.
- **Dat komt doordat ...**
- Om in aanmerking te komen voor de derogatie wordt door Brussel gekeken naar zowel de productie van fosfaat (en stikstof) als het aantal rechten.
- Om het aantal fosfaatrechten in de markt te laten dalen hebben we ingezet op een afroming van 20% bij het verhandelen van deze rechten.
- De daling gaat niet snel genoeg, en het aantal rechten is nog te hoog.
- Als laatste instrument kan/moet – zo schrijft de wet voor – een generieke korting worden ingezet.
- Ik zet alles op alles om dit te voorkomen. Ik ben ook in gesprek met Brussel hierover.
- Ik kan niet vooruitlopen op het resultaat, maar u kunt ervan op aan dat ik mij tot het uiterste inzet om goed gedrag van onze boeren – het reduceren van fosfaat en stikstofproductie – niet onevenredig te straffen.

Q&A

- Hoe kan het dat de fosfaat- en stikstofproductie onder het plafond zit, maar het aantal rechten in de markt erboven?
- Wat betekent dit voor melkveehouderij?
- Wat voor mogelijkheden heeft het ministerie van LNV om het aantal fosfaatrechten onder het plafond te krijgen?
- Welke mogelijkheden heeft de sector om het aantal rechten onder het plafond te krijgen?
- Staat de derogatie op losse schroeven?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: gedachten over overgangsregeling hoogproductieve koeien
Datum: donderdag 14 november 2019 16:37:28

Hoi 10.2.e,

Voor de zuurregeling heb ik zitten nadenken over een algemene overgangsregeling voor hoogproductieve koeien. Ik denk dat juridisch gezien een algemene regeling wel mogelijk is, namelijk door te bepalen dat de 'oude' getallen blijven gelden tot datum X mits de landbouwer aan enkele voorwaarden voldoet.

Concreet wordt dan voor jongvee (categorieën 101 en 102) uitgegaan van de excretieforfaits voor fosfaat zoals die golden op 2 juli 2015 (of een andere datum vóór 1 januari 2021). D.w.z. kolom C van tabel I van de huidige Urm.

Voor melkvee (categorie 100) rekenen met de forfaitexcreties voor fosfaat in de tabellen IIA en IIB van de huidige Urm.

De landbouwer mag tot 1 januari 2026 (of een andere datum) met de oude cijfers rekenen (en hoeft geen fosfaatrechten bij te kopen):

- voor die koeien die rechtmatig werden gehouden op 2 juli 2015;
- voor die melkproductie per koe waarvan de landbouwer kan aantonen dat hij tussen juli 2014 en juli 2015 (of een andere periode) realiseerde
- waarbij de berekening moet voor [datum] aan de minister zijn aangeleverd.

In die richting.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: contact NVWA?
Datum: maandag 18 november 2019 15:54:14

Hallo 10.2.e

Ik kan niet alles reproduceren mbt wat we donderdag 7 december in de eerste bijeenkomst hebben afgesproken mbt vervolg update excretieforfaits. Volgens mij hebben we 2 actiepunten afgesproken. De eerste mbt de hoogproductieve melkkoeien (>10.500 kg melk /jaar) en de tweede mbt vleesvee. Voor de melkkoeien ligt eerst het initiatief bij ons en voor het vleesvee ligt het initiatief bij jou. Klopt dat volgens jou?

Voor melkvee initiatief bij ons betekent dat we nadenken over het kwaliteitseisen die we stellen aan de door de sector aan te leveren Kringloopwijzers en hoe om te gaan met een forse uitval (volgens KLV selectie ca 25%) maw wat is wel/niet acceptabel. Ook nadenken over eventuele extra informatie die nodig is om een werkbaar set gegeven van hoogproductieve bedrijven te krijgen (dus bovenop info tbv KLV).

Heb ik hier nog wat gemist?

Verder heb ik gezegd hierover contact met de NVWA te hebben (10.2.e). Nu kan ik me niet meer bedenken wat daar de gedachte achter was. Weten jij dat nog? Ik zou 10.2.e vragen naar welke mogelijkheden er zijn, maar mbt tot wat? Ik zou 10.2.e ook nog vragen of RVO alle BEX'en standaard verzamelt of alleen degene die de NVWA als 'te controleren' heeft aangemerkt.

Voor vleesvee ligt initiatief bij jou, maar wij zouden ondertussen nadenken over hoe je vleesvee in 'praktijkrelevante' diercategorieën zou kunnen indelen. En welke informatie je van die categorieën nodig hebt om een representatief forfait te kunnen berekenen. De sector kan dan reageren (ipv dat de sector lijnen uitzet en LNV moet reageren). Klopt dat volgens jou?

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e | [J. Pels Rijcken](#)
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e | [J. Pels Rijcken](#)
Onderwerp: RE: 20191028 advies excretieforfait concept versie 2 [PRDF-11012144]
Datum: dinsdag 19 november 2019 09:56:34

Beste 10.2.e,

Inmiddels heb ik nog even gekeken naar het samenvoegen van de groepen (punt 1 in jouw mail).

Om misverstanden te voorkomen: het samenvoegen van de groepen ii en iii (van het eerste concept advies) zoals aangegeven in jouw mail, komt neer op de volgende drie groepen:

- De 2 juli groep;
- De groep die tussen 2 juli 2015 en 29 mei 2019 heeft geïntensiveerd;
- De groep die na 29 mei 2019 heeft geïntensiveerd (voor deze groep zijn dan geen maatregelen nodig).

Dit zou betekenen dat de datum van 16 november 2017 niet meer terugkomt.

Is dit ook wat jullie voor ogen hebben?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | advocaat | Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 | Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 70

10.2.e | [@pelsrijcken.nl](#) | [www.pelsrijcken.nl](#) |

 Printen, echt nodig?

Van: 10.2.e | [@minezk.nl](#)>

Verzonden: vrijdag 8 november 2019 13:47

Aan: 10.2.e | Pels Rijcken | [10.2.e @pelsrijcken.nl](#)>

cc: 10.2.e | Pels Rijcken | [10.2.e @pelsrijcken.nl](#)>; 10.2.e | Pels Rijcken | [10.2.e @pelsrijcken.nl](#)>; 10.2.e | [@minezk.nl](#)>;

10.2.e | [@minezk.nl](#)>; 10.2.e

10.2.e | [@minInv.nl](#)>; 10.2.e | [@minezk.nl](#)>

Onderwerp: RE: 20191028 advies excretieforfait concept versie 2 [PRDF-11012144]

Dag 10.2.e

Bedankt voor de aangepaste versie, dit sluit aan op wat we hebben besproken. Wij hebben nog een paar kleine opmerkingen bij deze versie, die wat ons betreft meteen verwerkt kunnen worden in een definitieve versie:

- 1) Wij waren in de veronderstelling dat de groepen ii en iii zouden worden samengevoegd tot één groep (1.6, 4.16).
 Als jullie er bewust voor hebben gekozen dat toch niet te doen, zouden jullie in het advies dan willen ingaan op de redenen daarvoor?
- 2) Typo's:
  - a. 2.3 laatste zin: loopt niet goed.
  - b. 4.23 laatste zin: s.v.p. 'lucratieve' vervangen door een neutralere term; 'daarmee' s.v.p. vervangen door 'met dat voordeel'.
- 3) In 3.5 nog ergens toevoegen dat de Minister de kwalificatie van beide kamerleden ('omissies' in regelgeving) in het debat op 29 mei 2019 niet heeft overgenomen.
- 4) 4.27: nog toevoegen op welke groep de hier wat uitgewerkte overgangstermijn betrekking heeft. Is dit de in 4.26 bedoelde basis-overgangstermijn voor groep i?

We zien het definitieve advies graag tegemoet.

Dank voor jullie inzet weer, het advies gaat ons zeker helpen bij de verdere keuzes en uitwerking!

Vriendelijke groet,

10.2.e

.....
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

T 070 10.2.e

Van: 10.2.e | Pels Rijcken 10.2.e @pelsrijcken.nl>

Verzonden: maandag 28 oktober 2019 10:00

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e | Pels Rijcken 10.2.e @pelsrijcken.nl>; 10.2.e | Pels
10.2.e @pelsrijcken.nl>

Onderwerp: 20191028 advies excretieforfait concept versie 2 [PRDF-11012144]

Beste allemaal,

Bijgaand treffen jullie een tweede versie aan van het advies over het aanpassen van het excretieforfait. De punten die we hebben besproken tijdens het constructieve overleg van 8 oktober, alsmede jullie suggesties naar aanleiding van de eerste versie zijn hierin meegenomen en verwerkt.

conclusie is ongewijzigd. Onze conclusie luidt dat bij de invoering van de extra productieklassen flankerende maatregelen noodzakelijk zijn. De generieke flankerende maatregelen dienen vooral te worden gevonden in de factor 'tijd' en niet in geld, ontheffingen of fosfaatrechten. In individuele gevallen kan maatwerk worden geboden op grond van artikel 38 Msw.

We horen graag of jullie je kunnen vinden in dit concept. Voor vragen zijn wij uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | advocaat | Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 | Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 70

10.2.e @pelsrijcken.nl | www.pelsrijcken.nl

 Printen, echt nodig?

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our General terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you

are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Van: 10.2.e [J Pels Rijcken](#)
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e [J Pels Rijcken](#); 10.2.e [J Pels Rijcken](#)
Onderwerp: Advies excretieforfeit [PRDF-11012144]
Datum: donderdag 28 november 2019 15:42:14
Bijlagen: [20191129 advies excretieforfeit comparedocument \[PRDF-3109653\].pdf](#)
[20191128 advies excretieforfeit \[PRDF-3109127\].pdf](#)

Beste 10.2.e ,

Bijgaand treffen jullie het definitieve advies aan over het aanpassen van het excretieforfeit. Jullie suggesties en opmerkingen zijn hierin verwerkt.

Gemakshalve hebben we ook een 'comparedocument' bijgevoegd, waarin de aanpassingen ten opzichte van versie 2 eenvoudig zichtbaar zijn.

Mochten jullie nog vragen hebben, aarzel niet om even contact op te nemen.

Met vriendelijke groet,
 ook namens 10.2.e ,

10.2.e

10.2.e | advocaat | Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 |
 Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 70 10.2.e @pelsrijcken.nl |
www.pelsrijcken.nl |

 Printen, echt nodig?

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat of notaris geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 19/2015. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/general-terms-and-conditions and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

PELS RIJCKEN

Advies

voor Ministerie van LNV 10.2.e
 cc
 van 10.2.e
 datum 28 oktober 2019
 inzake Aanpassen excretieforfait fosfaatrechten
 zaaknr 11012144

1 Aanleiding en vraagstelling

- 1.1 U heeft ons verzocht te adviseren over de voorgenomen aanpassing van de forfaitaire excretienormen zoals vermeld in bijlage D, tabel II bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ("Urm") (hierna: de wijzigingsregeling).¹ De aanpassing betreft een actualisatie van de excretieforfaits in bijlage D. Daarbij wordt de tabel uitgebreid met extra productieklassen aan de boven- en de onderkant, zodat de forfaitaire excretie beter aansluit bij de werkelijke excretie. De directe aanleiding voor de invoering van deze productieklassen is een motie van kamerleden Dik-Faber en De Groot op 29 mei 2019.²
- 1.2 Voor een (groot) aantal melkveehouders is de aanpassing gunstig. Voor melkveehouders die over hoogproductieve koeien beschikken (dat wil zeggen: koeien die vallen in de hoogste melkproductieclassen boven de 10.624 kg) pakt de regeling nadelig uit. Zij moeten als gevolg van de uitgebreide productieklassen extra fosfaatrechten kopen om het aantal hoogproductieve koeien waarover zij beschikken te kunnen behouden. Dit geldt zowel voor melkveehouders die op 2 juli 2015 (de peildatum van het fosfaatrechtenstelsel) over hoogproductieve melkkoeien beschikten als voor melkveehouders die ná 2 juli 2015 zijn gaan intensiveren. Tijdens de consultatie hebben deze melkveehouders dan ook bezwaar gemaakt tegen de aanpassing.

¹ Ontwerpregeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van xxx, nr. WJZ/ 19175035, tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ter actualisatie van bijlage D (excretieforfaits) (consultatieversie)

² TK 2018-2019, 35208, nr. 13
<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2019Z10799&did=2019D22246>

1.3 Mede naar aanleiding van de consultatieronde is tevens de gedachte ontstaan om (analoog aan de hoogproductieve melkveehouders) ook voor zelfzuivelaars de forfaits aan te passen, zodat de zelfzuivelaars worden afgerekend op hun daadwerkelijke melkproductie in plaats van op een vooraf vastgesteld gemiddelde. Het komt erop neer dat zelfzuivelaars die meer dan 7500 kg fosfaat produceren fosfaatrechten tekort komen.

1.4 U heeft ons gevraagd te adviseren over de juridische houdbaarheid van de wijzigingsregeling, mede in het licht van het égalitébeginsel en artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden ("**artikel 1 EP**") : kan de wijzigingsregeling zonder enige vorm van compensatie worden ingevoerd? Zo nee, welke maatregelen zijn hiervoor nodig?

Omdat u heeft aangegeven dat de algemene juridische kaders bekend zijn, laten wij deze in dit advies onbesproken.

1.5 Met dit advies voldoen wij graag aan uw verzoek.

Samenvatting en conclusie

1.6 Onze conclusie luidt dat bij de invoering van de extra productieklassen flankerende maatregelen noodzakelijk zijn. De generieke flankerende maatregelen dienen vooral te worden gevonden in de factor 'tijd' en niet in geld, ontheffingen of fosfaatrechten. In individuele gevallen kan maatwerk worden geboden op grond van artikel 38 Msw.

- Wij stellen voorop dat het nut en de noodzaak van de wijzigingsregeling goed moet worden onderbouwd, onder meer door te verwijzen naar de belangen op gebied van milieu.
- Het invoeren van de wijzigingsregeling zonder enige vorm van compensatie van de huidige hoogproductieve melkveehouderijen, achten wij niet raadzaam.
- De uitbreiding van de productieklassen in het Urm is het minst risicovol als de regeling wordt ingevoerd in combinatie met flankerende maatregelen die de nadelige gevolgen voor de getroffen melkveehouders kunnen verzachten, waardoor onevenredige schade kan worden weggenomen. De gedachte is dat eventuele resterende schade behoort tot het maatschappelijk risico.
- *Wie compenseren?* Bij de flankerende maatregelen kan onderscheid worden gemaakt tussen verschillende groepen hoogproductieve melkveehouders. Daarbij kan worden gedacht aan de volgende groepen, op volgorde van de mate waarin zij getroffen worden:
  - i) de melkveehouders die op 2 juli 2015 al hoogproductief waren;
  - ii) de melkveehouders die tussen 2 juli 2015 en de toezegging van de Minister op 16 november 2017 hebben geïntensiveerd;
  - iii) de melkveehouders die na de toezegging op 16 november 2017 hebben geïntensiveerd;
- *Hoe compenseren?* In randnummers 4.19 tot en met 4.28 is een aantal mogelijke flankerende maatregelen beschreven, te weten:

- i) uitstel van de wijzigingsregeling;
- ii) een overgangsregeling;
- iii) het stapsgewijs invoeren van de wijzigingsregeling;
- iii) de toepassing van artikel 38 Meststoffenwet.

- *Onderzoek noodzakelijk.* Om de flankerende maatregelen zo passend mogelijk te maken voor de verschillende groepen melkveehouders, is van belang dat eerst wordt onderzocht welke consequenties de wijzigingsregeling met zich brengt voor de melkveehouders.
- Wij geven u voorts in overweging om zo snel mogelijk aan te kondigen per wanneer de wijzigingsregeling in werking zal gaan en daarbij zo veel mogelijk de contouren van de overgangsmaatregelen voor de verschillende groepen aan te geven. Aldus hebben melkveehouders tot op zekere hoogte de gelegenheid aan de wijzigingsregeling aan te passen en worden melkveehouders ervan weerhouden nu nog te kiezen voor intensivering.
- Wij geven u ten slotte in overweging om in de toelichting van de wijzigingsregeling aan te kondigen dat in de toekomst de productieklassen (wederom) kunnen worden aangepast of bijgesteld, zodat de voorzienbaarheid in de toekomst niet meer ter discussie kan worden gesteld.
- Het treffen van verzachtende maatregelen kan niet uitsluiten dat in individuele situaties alsnog een beroep wordt gedaan op (beweerdelijke) strijd met artikel 1 EP of het égalitébeginsel.
- Een vergelijkbare redenering geldt voor de zelfzuivelaars, waarbij wij ervan uitgaan dat zij het zwaarst getroffen worden door de voorgenomen maatregel.

2 Invoering zonder nadere maatregelen niet raadzaam

- 2.1 De invoering van de voorgenomen wijzigingsregeling zonder enige vorm van compensatie voor bestaande situaties, achten wij niet raadzaam. Wij baseren dat op het volgende.
- 2.2 In de eerste plaats is van belang dat het nut en de noodzaak van de invoering van de extra productieklassen goed wordt onderbouwd, waarbij kan gewezen op de bescherming van het milieu en de borging van het fosfaatrechtenstelsel. Het enkele feit dat in een motie is verzocht de gehanteerde forfaits te laten aansluiten bij de werkelijke excretie is uiteraard een legitieme reden om de regeling aan te passen, maar vormt op zichzelf geen dwingende reden van algemeen belang die de aanpassing van de forfaits op dit moment of in de nabije toekomst noodzakelijk maakt.
- 2.3 Daar staat tegenover dat de wijzigingsregeling voor de hoogproductieve melkveehouders vergaande financiële consequenties kan hebben voor de bedrijfsvoering. Hoogproductieve melkveehouders zullen (soms: hoge) kosten moeten maken om fosfaatrechten aan te kopen of hun bedrijfsmodel aan te passen aan de hoeveelheid fosfaat waarvoor ze rechten hebben.

- 2.4 Daar komt bij dat de aanpassing geschiedt zeer kort na de invoering van het stelsel van fosfaatrechten. De gevolgen van de aanpassing komen hier bovenop en zullen zich dan ook extra doen gevoelen.
- 2.5 De vraag is bovendien in hoeverre van de hoogproductieve melkveehouders kon worden verlangd dat zij, nog los van de algemene voorzienbaarheid, er rekening mee hielden dat zij zo kort na de invoering van het stelsel opnieuw met ingrijpende maatregelen zouden worden geconfronteerd.
- 2.6 Enerzijds geldt dat de melkveehouders zich bevinden in een gereguleerde sector waarbinnen regelmatig regelingen worden gewijzigd. Dit geldt in het bijzonder voor de excretieforfaits, die regelmatig worden geactualiseerd. Tijdens het Algemeen Overleg op 16 november 2017³ heeft de Minister in reactie op vragen van kamerlid de Groot toegezegd om ongeveer een jaar lang te monitoren of er melkveehouders zijn die boven de 11.500 kg. produceren. Als dat in heel grote mate gebeurt, zou de tabel misschien worden aangepast. Vooralsnog werd er gestart met de bestaande tabel en "het knikje".
- 2.7 Anderzijds is er bij de recente invoering van het fosfaatrechtenstelsel bewust niet voor gekozen extra productieklassen te introduceren, terwijl daarvoor wel feitelijke grondslag zou zijn geweest. Daarbij komt dat de introductie van de productieklassen verdergaat dan het actualiseren van de klassen zelf. In de motie van kamerleden Dik-Faber en De Groot van 29 mei 2019 wordt in dit verband gesproken van een omissie die dient te worden gerepareerd. De vraag is dan ook in welke mate de nieuwe productieklassen onverkort kunnen worden toegepast op de huidige hoogproductieve melkveehouders.
- 2.8 Voorts is nog van belang dat de regeling voor (veel) niet hoogproductieve melkveehouders gunstig uitpakt.
- 2.9 Gelet hierop dient er rekening mee te worden gehouden dat een rechter de belangenafweging laat doorslaan in het voordeel van de hoogproductieve melkveehouders, omdat zij - in verhouding tot andere melkveehouders - onevenredig zijn getroffen in hun belangen.
- 2.10 Het invoeren van de voorgenomen regeling zonder mitigerende maatregelen voor de huidige hoogproductieve melkveehouders achten wij dan ook riskant. Het brengt de volgende risico's met zich.
- 1) Het zal juridische procedures uitlokken bij de civiele rechter waarbij wordt betoogd dat de regeling (zonder flankerende maatregelen) als zodanig

³ Zie verslag van Algemeen overleg van vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat en de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat, TK 2017-2018, 33 037, nr. 233

onrechtmatig is. De civiele rechter zou (in kort geding) kunnen oordelen dat de gehele regeling bij gebrek aan flankerende maatregelen in strijd is met artikel 1 EP, dan wel het evenredigheidsbeginsel, met als gevolg dat de regeling op dit punt buiten toepassing dient te worden gelaten.

- 2) In individuele gevallen zal met een beroep op artikel 38 van de Meststoffenwet een verzoek om ontheffing kunnen worden gedaan. In (naar verwachting: talrijke) individuele procedures zou de bestuursrechter van geval tot geval (kunnen) oordelen dat sprake is van strijd met artikel 1 EP dan wel het égalitébeginsel, waardoor schade zal moeten worden vergoed die als gevolg hiervan is ontstaan. Mogelijk kunnen melkveehouders bij weigering van een ontheffing een verzoek om nadeelcompensatie doen, gelet op de recente uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ("**Afdeling**") van 17 juli 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:2476).
- 3) De rechtmatigheid van de wijzigingsregeling kan tot slot in het kader van de handhaving (het nemen van boetebesluiten) ter discussie worden gesteld.

- 2.11 Voor de zelfzuivelaars geldt een vergelijkbare redenering. Daarbij rijst bovendien de vraag in hoeverre de voorzienbaarheid aan de zelfzuivelaars kan worden tegengeworpen. Het voornemen om bij de zelfzuivelaars uit te gaan van de werkelijke melkproductie in plaats van de gemiddelde melkproductie (met bijbehorende excretieforfaits) is immers eerst tijdens de consultatieronde opgeworpen.

3 Tot welke hoogte dienen de nadelen te worden verzacht?

- 3.1 De hierboven geschetste risico's kunnen in belangrijke mate worden ondervangen door het treffen van flankerende maatregelen. Niet alle nadelige effecten van de regeling hoeven daarbij te worden gecompenseerd. Het gaat alleen om het compenseren van het onevenredige gedeelte van de schade en dus niet het gedeelte dat behoort tot het bedrijfsrisico.
- 3.2 Daarbij geldt dat hoe ruimhartiger de flankerende maatregelen zijn, hoe kleiner het risico is dat de regeling onrechtmatig zal worden geacht. Bij het vaststellen van de regeling zal dan ook aandacht dienen te worden besteed aan 'de ondergrens': tot welk niveau worden de nadelige gevolgen (de schade) acceptabel geacht? De wetgever heeft hierin beoordelingsruimte.

In de huidige fosfaatprocedures geldt bijvoorbeeld dat het enkele feit dat het voortbestaan van een bedrijf in gevaar is als gevolg van de invoering van het fosfaatrechtenstelsel, onvoldoende is om te spreken van een 'individuele en buitensporige last'. Hiervoor zijn bijkomende bijzondere omstandigheden nodig. Tegelijkertijd is in artikel 23 van de Meststoffenwet een aantal situaties opgenomen (zoals ziekte of verbouwing) waarin een melkveehouder wordt gecompenseerd met (extra) fosfaatrechten, ongeacht zijn financiële situatie (de 'knelgevallenregeling').

- 3.3 Een belangrijk aandachtspunt in dit verband is het volgende. Op dit moment is niet bekend welke consequenties de regeling precies zal hebben voor de hoogproductieve melkveehouders. Om vast te stellen welke flankerende maatregelen precies nodig zijn voor de verschillende groepen, is het essentieel om zicht te hebben op de consequenties van de wijzigingsregeling voor de hoogproductieve melkveehouders. Wij geven u dan ook in overweging dit door middel van nader onderzoek in kaart te brengen. Op basis van de bevindingen kunnen (al dan niet voor de verschillende groepen) de maatregelen worden ingericht.

Welke kosten/investeringen zijn gemoeid met omschakeling naar hoogproductief melkvee? Hoe lang duurt het om deze investering terug te verdienen? En hoe lang duurt het om te schakelen naar andere (minder hoogproductieve) melkkoeien? Kan een bedrijf overleven als moet worden afgeschaald naar een lagere klasse?

- 3.4 Uit nader onderzoek zou bijvoorbeeld kunnen blijken dat bepaalde categorieën melkveehouders (los van de datum waarop zij zijn gaan intensiveren) extra hard worden getroffen, waardoor voor hen extra verzachtende maatregelen nodig zijn (naar analogie van de knelgevallenregeling in het fosfaatrechtenstelsel in artikel 23 van de Meststoffenwet).
- 3.5 Een tweede aandachtspunt is dat het toevoegen van de productieklassen niet wordt gepresenteerd als de reparatie van een omissie zoals gesuggereerd in de motie van 29 mei 2019 van kamerleden Dik-Faber en De Groot. Deze 'ommissiegedachte' stelt de rechtmatigheid van de aanvankelijke toekenning van fosfaatrechten voor de melkveehouders die op 2 juli 2015 al hoogproductief waren, alsnog ter discussie. Dit zou tot gevolg (kunnen) hebben dat het gemis aan fosfaatrechten volledig dient te worden gecompenseerd, bijvoorbeeld door middel van een geldsom of fosfaatrechten. Bovendien zal moeten worden gerechtvaardigd waarom andere groepen hoogproductieve melkveehouders niet (volledig) gecompenseerd worden. De Minister heeft overigens de suggestie van de kamerleden dat sprake zou zijn van een omissie niet overgenomen.
- 3.6 Waar het om gaat is dat de toekenning van fosfaatrechten als zodanig rechtmatig is geweest, namelijk gebaseerd op de forfaits die destijds golden, maar dat een aanpassing van forfaits (zo snel na de eerste toekenning hiervan) onevenredig zou uitpakken.
- 3.7 Een derde en laatste aandachtspunt bij de hoogte van de compensatie betreft de staatssteunregels, waarbij met name de goedkeuringsbeschikking van de Europese Commissie van 19 december 2017⁴ van belang is. Zij vormen 'de bovengrens'. Dit houdt in dat alleen schade kan worden gecompenseerd voor zover dit gerechtvaardigd

⁴ Zie Beschikking C(2017) 8483 final van 19 december 2017 inzake steunmaatregel [SA.46349](#) (de goedkeuringsbeschikking).

is. Als er meer wordt gecompenseerd dan noodzakelijk, kan dit leiden tot oneerlijke concurrentie.

4 Onder welke voorwaarden kan regeling wel worden ingevoerd?

- 4.1 Om tegemoet te komen aan de nadelige consequenties voor de melkveehouders, kan worden gedacht aan de volgende vormen: (1) een financiële vergoeding of (2) een vergoeding in natura waarbij kan worden gedacht aan (2a) een (tijdelijke) ontheffing of (2b) het geven van tijd door middel van uitstel of een overgangsregeling om de melkveehouders in de gelegenheid te stellen hun bedrijf zo in te richten dat aan de normen wordt voldaan. Het gaat hier om generieke maatregelen. Een derde maatregel is een hardheidsclausule, oftewel de mogelijkheid om individuele gevallen een ontheffing te verlenen op grond van artikel 38 Meststoffenwet (3).
- 4.2 In de praktijk komen een tijdelijke ontheffing (2a) en een overgangsregeling (2b) op hetzelfde neer: in beide gevallen is de melkveehouder ontheven van het verbod in artikel 21b van de Meststoffenwet om meer fosfaat te produceren dan op grond van het op het bedrijf rustende fosfaatrecht is toegelaten. Een overgangsregeling verdient onder deze omstandigheden de voorkeur. Een regeling vereist (anders dan een tijdelijke ontheffing) immers geen besluit in individuele gevallen. Of een melkveehouder terecht meent dat hij voor de overgangsregeling in aanmerking komt, zal aan de orde komen bij de handhaving.
- 4.3 Het verlenen van extra fosfaatrechten is geen (reële) optie. Dit zou immers kunnen leiden tot een overschrijding van het fosfaatplafond en kan niet rekenen op instemming van de Europese Commissie.
- 4.4 De drie opties werken wij hieronder uit.

1) Een financiële vergoeding door middel van een nadeelcompensatieregeling

- 4.5 Een financiële regeling door middel van een nadeelcompensatieregeling (die openstaat voor alle hoogproductieve melkveehouders) smooft de discussie over de rechtmatigheid van de regeling zelf in belangrijke mate. Immers, de vraag of de regeling leidt tot onevenredige schade (*individual and excessive burdens*) wordt doorgeschoven naar een aparte schadeprocedure of -regeling. Dit geldt zeker als de regeling ook voorziet in bevoorschotting die voorkomt dat bedrijven in moeilijkheden raken. Bovendien kunnen veehouders altijd beroep doen op artikel 38 Meststoffenwet als zij niet kunnen wachten tot een schadeprocedure.

Een voordeel van het treffen van een nadeelcompensatieregeling is dat rechtsbescherming bij de bestuursrechter open staat. Tegelijkertijd is het de vraag of een nadeelcompensatieregeling hiervoor nodig is, nu de Afdeling in de recente uitspraak van 17 juli 2019 heeft gesuggereerd dat na een

weigering van een ontheffing een verzoek om nadeelcompensatie mogelijk is (ECLI:NL:RVS:2019:2476).

- 4.6 Toch ligt invoering van een nadeelcompensatieregeling niet voor de hand. Belangrijkste reden is dat tot nu toe nooit voorzien is in een financiële vergoeding door middel van een dergelijke regeling. Dit schept een precedent voor toekomstige wijzigingen van het systeem en roept bovendien de vraag op waarom bij de invoering van het systeem niet is voorzien in een vergelijkbare regeling. Bovendien is een nadeelcompensatieregeling laagdrempelig en moet er rekening mee worden gehouden dat veel getroffen veehouders een verzoek zullen indienen. Dat zorgt voor een aanzienlijke belasting van het ambtelijk apparaat en (aanvullende) kosten voor het inschakelen van bijvoorbeeld onafhankelijke deskundigen of externe expertise. Verder moet rekening gehouden worden met procedures waarin aan de orde wordt gesteld dat de in het leven geroepen nadeelcompensatieregeling onvoldoende ruim is (of uit gaat van een te hoge drempel in verband met het normaal maatschappelijk risico).
- 4.7 Tot slot is nu onbekend wat de financiële gevolgen van de maatregel zijn en kan een nadeelcompensatieregeling leiden tot aanzienlijke financiële verplichtingen, zeker als verder geen flankerende maatregelen worden genomen. Dit klemmt temeer nu wij verwachten dat met de juiste flankerende maatregelen in veel gevallen onevenredige schade wordt voorkomen en een nadeelcompensatieregeling overbodig wordt. Daarover het volgende.

2) Vergoeding 'in natura'

- 4.8 De tweede mogelijkheid is het treffen van verschillende generieke flankerende maatregelen 'in natura' die alles bij elkaar maken dat de regeling juridisch als zodanig houdbaar is doordat tegemoet wordt gekomen aan de belangen van de melkveehouders en *onevenredige* schade zoveel als mogelijk wordt voorkomen.
- 4.9 Voordeel van deze optie is dat zoveel mogelijk aan de voorkant wordt geregeld, waardoor niet achteraf door middel van juridische procedures van geval tot geval zal moeten worden bepaald of sprake is van strijd met 1 EP of het *égalité* beginsel. De flankerende maatregelen worden immers direct opgenomen in de regeling en toegepast.
- 4.10 Deze maatregelen kunnen echter niet volledig uitsluiten dat in individuele situaties alsnog een beroep wordt gedaan op (beweerdelijke) strijd met artikel 1 EP of het *égalité* beginsel, maar beperken wel het risico dat een rechter compensatie toewijst en/of dat de regeling onverbindend wordt verklaard.
- Wie compenseren? Differentiatie verschillende groepen*
- 4.11 Bij het vaststellen van flankerende maatregelen kan worden gedifferentieerd naar verschillende groepen hoogproductieve melkveehouders, onder meer voor wat betreft

de mate van voorzienbaarheid en de mate waarin de melkveehouder wordt geraakt door de wijzigingsregeling.

4.12 Voor alle melkveehouders geldt dat de aanpassing in zekere mate voorzienbaar was, gelet op het feit dat sprake is van een zwaar gereguleerde sector waarin de productie van fosfaat een voortdurend probleem vormt. Voorzienbaarheid geldt temeer voor het (periodiek) aanpassen van forfaits aan de feitelijke omstandigheden. Van een professionele partij mag worden verwacht dat hij hiermee rekening houdt. Naarmate de aanwijzingen voor de introductie van extra productieklassen sterker zijn, zal dit een groter gewicht hebben bij de belangenafweging.

4.13 Er zijn goede argumenten om te betogen dat melkveehouders die op 2 juli 2015 al over hoogproductieve koeien beschikten, zich onderscheiden van andere melkveehouders, die later hoogproductief zijn geworden. Melkveehouders in de eerstgenoemde ('2-juli')-groep hadden vóór 2 juli 2015 (derhalve voor de aankondiging van de productiebeperkende maatregelen) geïntensiveerd en hebben hiervoor rechten gekregen overeenkomstig de hoogste categorie in tabel II. Een juridische procedure waarin werd aangevoerd dat dit niet overeenkwam met de werkelijkheid, had geen soelaas geboden: dit argument werd verworpen. Van hen kon onder die omstandigheden in redelijkheid niet worden verlangd dat zij desondanks minder gingen produceren, vooruitlopend op eventuele toekomstige wetgeving. Zij mochten er op vertrouwen dat zij in ieder geval gedurende enige tijd hoogproductief konden blijven produceren. Als de huidige aanpassing destijds was ingevoerd, hadden zij bovendien wel meer rechten gekregen. Het onderscheid is dus vooral ingegeven vanuit het oogpunt van rechtszekerheid.

Dit doet er niet aan af dat de toekenning rechtmatig is geweest, namelijk gebaseerd op de forfaits die destijds golden. Een aanpassing van deze forfaits nu zou echter onevenredig uitpakken.

4.14 Na de toezegging van de Minister op 16 november 2017 kon in toenemende mate van de melkveehouders worden verwacht dat zij rekening hielden met de invoering van extra productieklassen en dat daarmee rekening gehouden werd in de bedrijfsvoering

4.15 Na de motie van 29 mei 2019 was de invoering van productieklassen in ieder geval kenbaar. Melkvee dat nadien nog hoogproductief is geworden door intensivering, komt voor eigen rekening en risico van de melkveehouder.

4.16 Op basis van het voorgaande zouden bij het vaststellen van flankerende maatregelen de volgende 'groepen' kunnen worden onderscheiden:

- i) de melkveehouders die op 2 juli 2015 al hoogproductief waren;
- ii) de melkveehouders die tussen 2 juli 2015 en de toezegging van de Minister op 16 november 2017 hebben geïntensiveerd;

iii) de melkveehouders na de toezegging op 16 november 2017 hebben geïntensiveerd.

4.17 Wij kunnen ons voorstellen dat het met het oog op de uitvoerbaarheid van de regeling niet wenselijk is om veel verschillende flankerende maatregelen te treffen voor verschillende groepen. Daar staat tegenover dat de consistentie dient te worden bewaakt. Als voor een bepaalde groep een bepaalde flankerende maatregel wordt getroffen, moet deze groep zich duidelijk onderscheiden van de andere groepen. Als de getrokken grens 'vaag' is, dan zal dit niet bestand zijn tegen de rechterlijke toets gelet op het gelijkheidsbeginsel en het verbod op willekeur in de bestuursvoering.

4.18 Een andere mogelijke reden om te differentiëren houdt verband met de gevolgen van de wijzigingsregeling voor een melkveehouder. Naarmate de (financiële) gevolgen van de wijzigingsregeling groter zijn (in absolute of in relatieve zin), worden de nadelige gevolgen naar rato verzacht.

Hoe compenseren? De flankerende maatregelen

4.19 Om de gevolgen van de uitbreiding van de productieklassen te verzachten, kan worden gedacht aan (een combinatie van) de volgende flankerende maatregelen. Deze behoeven uiteraard nog uitwerking.

In de concept nota van 13 augustus 2019 worden drie opties genoemd om met de melkveehouders om te gaan:

- a) uitstel van doorvoeren van de hogere productieklassen;
- b) stapsgewijs invoeren van de hogere productieklassen (een tussenforfait);
- c) nadeelcompensatie voor de 241 boeren die in 2015 al een gemiddelde melkproductie boven de 10.624 kg hadden.

4.20 Een belangrijk aandachtspunt bij de flankerende maatregelen is in ieder geval dat de gevolgen voor de melkveehouders die op 2 juli 2015 over hoogproductieve koeien beschikten, meer worden verzacht dan voor de overige melkveehouders, gezien de in 4.13 genoemde redenen.

Tijd door middel van uitstel

4.21 Naar wij hebben begrepen, zal de wijzigingsregeling niet met ingang van 1 januari 2020 (zoals aanvankelijk de gedachte was), maar eerst met ingang van 1 januari 2021 worden ingevoerd. In wezen komt dit uitstel aan alle hoogproductieve melkveehouders ten goede. Het uitstel zorgt ervoor dat alle melkveehouders tot op zekere hoogte de tijd krijgen om zich aan te passen aan de wijzigingsregeling, bijvoorbeeld door hoogproductieve koeien door natuurlijk verloop te vervangen door minder producerende koeien en/of hun bedrijfsvoering anderszins aan te passen aan de komende situatie. Voorwaarde hiervoor is wel dat een melkveehouder weet hoeveel fosfaat hij mag 'produceren'.

- 4.22 Wij geven u dan ook in overweging om zo snel mogelijk aan te kondigen per wanneer de wijzigingsregeling voor melkveehouders en zelfzuivelaars in werking zal gaan en daarbij zo veel mogelijk de contouren van de overgangsmaatregelen te schetsen. Het tijdig aankondigen van de regeling (inclusief de overgangsmaatregelen en de groepen waartussen zal worden gedifferentieerd) kan onder deze omstandigheden als 'verzachtende' maatregel worden aangemerkt. Met deze aankondiging kan bovendien worden voorkomen dat uitstel van de regeling leidt tot een hausse aan hoogproductieve melkveehouders.

Tijd door middel van een overgangsregeling

- 4.23 Denkbaar is dat bij invoering van de regeling een overgangsregeling wordt getroffen, die inhoudt dat de regeling gedurende een nader te bepalen periode nog niet van toepassing is op melkveehouders. De overgangsrechtelijke periode kan verschillen per (in onderdeel 3.13 van dit advies beschreven) groep van melkveehouders. Een dergelijke overgangsmaatregel kan naast/en in aanvulling op het uitstel van inwerkingtreding van de aangekondigde regeling worden toegepast. De duur van de overgangstermijn(en) zou idealiter zijn gebaseerd op de uitkomst van (eerdergenoemd) onderzoek naar de snelheid waarmee kan worden overgeschakeld op een minder hoogproductieve bedrijfsvoering of de verwerving van extra rechten op een economisch aanvaardbare wijze. Met dergelijke informatie kan worden bepaald of en welke onderscheidingen tussen de verschillende groepen opportuun zijn en wat de duur van de (per groep verschillende) overgangstermijn zou moeten zijn. Verder kan met die informatie worden onderbouwd dat de overgangstermijn de leden van de betreffende groep in staat stelt hun winstgevende bedrijfsvoering – in afwijking van de nieuwe productieklassen – nog een tijd voort te zetten en met dat voordeel een deel van het nadeel terug te verdienen.
- 4.24 De maatregel kan (ook) worden gerealiseerd door het stapsgewijs introduceren van de extra productieklassen, gecombineerd met een (voldoende tijdige) aankondiging dat en wanneer die extra productieklassen van kracht zullen zijn. De tijdige aankondiging stelt melkveehouders in de gelegenheid hun productie (en overige bedrijfsvoering) daarop aan te passen, of rechten bij te kopen.
- 4.25 Waar introductie van extra productieklassen, een noodzaak tot afschaling van de productie (of het bijkopen van rechten) met zich brengt, kan overwogen worden om bij het bepalen van de snelheid waarmee moet worden afgeschaald (of bijgekocht), te differentiëren tussen de hiervoor – in onderdeel 3.13 – geïdentificeerde groepen:
- i) de melkveehouders die op 2 juli 2015 al hoogproductief waren;
  - ii) de melkveehouders die tussen 2 juli 2015 en de toezegging van de Minister op 16 november 2017 hebben geïntensiveerd;
  - iii) de melkveehouders die na 16 november 2017 hebben geïntensiveerd.
- 4.26 Het ligt volgens ons voor de hand om aan groep i) een basis-overgangstermijn te bieden en daaruit de overgangstermijnen voor de groep ii) af te leiden. Voor groep iii)

kan worden betoogd dat een overgangstermijn niet noodzakelijk is. Vanaf die datum bestond er immers een risico dat de extra productieklassen zouden worden ingevoerd, althans dat de indeling zou worden veranderd. Melkveehouders die na die datum (verder) zijn gaan intensiveren, hebben dus het risico aanvaard dat zij voor die extra productie in de toekomst rechten moesten gaan kopen. Na 29 mei 2019 was de invoering van de extra productieklassen sowieso kenbaar.

- 4.27 De vervolgvraag is wat de duur van een overgangstermijn zou moeten zijn. Dit is in de eerste plaats afhankelijk van de omvang van de investeringen die nodig zijn om hoogproductief te gaan produceren en de tijd die het kost om deze investering terug te verdienen. Tegelijkertijd dient te worden gekeken naar het voordeel dat de melkveehouder verkrijgt (ten opzichte van andere melkveehouders) in de periode dat hij na de actualisering hoogproductief (en dus: winstgevend) mag blijven produceren, zonder dat het aankopen van extra fosfaatrechten nodig is. Dit kan de schade aanzienlijk beperken. Daar komt nog bij dat de melkveehouders tot aan de aanpassing van de regeling hoogproductief hebben kunnen produceren zonder de benodigde rechten. Ook de mate van voorzienbaarheid speelt een rol. Vandaar dat voor de verschillende categorieën een andere overgangstermijn gerechtvaardigd kan zijn. Ter vergelijking kan worden gewezen op overgangstermijn van bijna elf jaar die was opgenomen in de Wet verbod pelsdierhouderij, die een verbod op nertsenhouders bevatte. De Hoge Raad achtte deze termijn geoorloofd, mede gelet op de voorzienbaarheid van de maatregel en de flankerende maatregelen die waren getroffen. In deze zaak betrof het een veel zwaardere ingreep (verbod op een bedrijfstak) dan aan de orde is bij de melkveehouders, waarin het alleen gaat om de verplichting extra te investeren door middel van het aankopen van rechten. In andere overgangsrechtelijke situaties heeft rechter ook ingestemd met kortere termijnen, gelet op de voorzienbaarheid en de terugverdientijd. Vooruitlopend op de uitkomsten van nader onderzoek, kan al met al worden aangenomen dat met een overgangstermijn van tien jaar (voor groep i) de risico's tot een uiterst minimum worden beperkt. Een kortere termijn ligt ons inziens voor de hand, waarbij minder dan vijf jaar (vanaf nu) kwetsbaar kan zijn.

Arrest van de Hoge Raad van 16 december 2016 (ECLI:NL:HR:2016:2888)

3) Hardheidsclausule: artikel 38 Meststoffenwet

- 4.28 Een laatste maatregel is de mogelijkheid om op grond van artikel 38 Meststoffenwet ontheffing aan te vragen voor schrijnende gevallen die nog niet zijn onderkend en ondervangen door bovenstaande maatregelen. Van deze mogelijkheid kan de Minister gebruik maken als de wijzigingsregeling in een individueel geval leidt tot een buitensporige last voor de melkveehouder.

5 Zelfzuivelaars

Voor de aanpassing van de regeling voor de zelfzuivelaars geldt een vergelijkbare redenering als voor de hoogproductieve melkveehouders. Voor de zelfzuivelaars is het de vraag in hoeverre het aanpassen van de regeling voorzienbaar was en kan worden beschouwd als een normaal maatschappelijk risico. De toezegging van de Minister noch de motie hadden betrekking op zelfzuivelaars. In welke mate konden zelfzuivelaars voorzien dat op korte termijn de werkelijk melkproductie zou gelden en niet de gemiddelde melkproductie? Dit aspect zal moeten worden betrokken bij het vaststellen van flankerende maatregelen.

6 Conclusie

Tot zover ons advies. Voor de conclusie verwijzen wij graag naar randnummer 1.6. Kort gezegd luidt deze dat bij de invoering van de extra productieklassen flankerende maatregelen noodzakelijk zijn. De generieke flankerende maatregelen dienen vooral te worden gevonden in de factor 'tijd' en niet in geld, ontheffingen of fosfaatrechten. In individuele gevallen kan op grond van artikel 38 Msw maatwerk worden geboden.

***

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 80Re: Actualisering excretieforfaits melkvee
Datum: dinsdag 3 december 2019 16:21:54

Hoi 10.2.e

Bedankt. Eerlijk gezegd vind ik een constructie waarbij we de excretieforfaits voor stikstof wel actualiseren en voor fosfaat niet, ook niet de mooiste. De forfaitaire excretienormen zijn al een moeilijk uitlegbaar geheel, en dat wordt er zo niet beter op.

Daarnaast vraag ik me af in hoeverre de juridische onderbouwing hout snijdt (In de toelichting staat: 'Het juridische risico kan worden beperkt door alleen forfaits niet te actualiseren waarvoor dat strikt noodzakelijk is'), aangezien we wel meer forfaits niet actualiseren (vleesvee, biologisch...).

Ik neig er zelf naar om de forfaits voor zowel fosfaat als stikstof wel te actualiseren. Het geeft immers maar een klein voordeel aan de sector, maar in het huidige sentiment is iedere lucht die je kan bieden toch weer wat. Kunnen we iets meer een inschatting geven van wat stikstof dit jaar gaat doen? De zomer van dit jaar was minder extreem dan die van 2018, kan dat erop duiden dat het qua stikstofproductie ook minder extreem zal zijn?

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 2 dec. 2019 om 16:54 heeft 10.2.e @minlnv.nl het volgende geschreven:

Ha 10.2.e

Hier de nota over de actualisering van de forfaits voor melkvee (en voor de rest hierbij de laatste versie).

10.2.e heeft terecht opgemerkt dat de geadviseerde optie 3 (wel stikstof actualiseren en fosfaat niet) niet de mooiste is. Ik zou ook prima met de andere opties kunnen leven. Het nadeel van optie 1 (beiden niet actualiseren) is echter dat er vanuit het probleem (teveel fosfaatrechten) niet echt een reden is om de stikstofforfaits niet te actualiseren. Het nadeel van optie 2 (beiden wel actualiseren) is dan weer dat je in het geval van een overschrijding van het sectorale stikstofplafond het door de actualisering alleen maar erger maakt. Dat is erg moeilijk uit te leggen aan de EC.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG

Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 10.2.e

E 10.2.e @minlnv.nl

<DOMUS-19287071-v2-Actualisering_excretieforfaits_melkvee.DOCX>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisering excretieforfaits schapen en geiten
Datum: donderdag 5 december 2019 11:05:25

Dag 10.2.e,

Hieronder heb ik zaken uit de laatste wijzigingsregeling gekopieerd. Mede in relatie tot jouw opmerkingen in onderstaande opmerkingen hieronder commentaar geleverd. Je hebt gelijk dat we ooit eerder hadden afgesproken dat de N-excretienormen van biologisch gehouden schapen en melkgeiten wel zouden worden geactualiseerd. In de toelichting bij de wijzigingsregeling is dat voor melkgeiten wel aangegeven maat voor schapen niet. Dat heb ik in het onderstaande verwerkt.

In Toelichting wijziging Urm t.a.v. N-excretienormen voor biologisch gehouden dieren:

1.2.1.2 Tabel 1B (in tweede alinea)

De stikstofexcretieforfaits voor biologisch gehouden dieren zijn opgenomen in tabel 1B, deel 2. In afwijking van het advies van de CDM blijven de stikstofexcretieforfaits voor biologisch gehouden dieren, met uitzondering van melkgeiten **en schapen**, ongewijzigd. Bij de internetconsultatie is gebleken dat de door de CDM berekende stijging van deze forfaiten ingrijpende gevolgen kan hebben voor de bedrijfsvoering op biologische bedrijven. Daarom is besloten deze forfaiten, vanwege de korte invoertermijn, niet met ingang van 1 januari 2020 te actualiseren, **met uitzondering van die van schapen omdat die lager worden**. De forfaitaire stikstofexcretie van biologisch gehouden melkgeiten wordt **wel** aangepast, omdat voor de bedrijven in deze sector een actualisatie van het forfait wel wenselijk is. Voor de berekening van de forfaitaire excretie van biologisch gehouden melkgeiten is uitgegaan van een gemiddelde melkproductie van 842 kg per dier per jaar.

Gezien de toelichting horen er in Tabel 1B bij de melkgeiten en het jongvee van de melkgeiten N-excretienormen te staan. In dezen wijken die dus af van de N-mestproductiewaarden in Bijlage 1 van de Regeling dierlijke producten. Eigenlijk moet daar nog bij staan: van schapen (zie rode tekst hierboven).

In regeling opgenomen excretienormen voor biologisch gehouden melkgeiten, aangevuld met de N-excretienormen (in rood) die er eigenlijk in hadden moeten staan, maar er niet in stonden. N.a.v. een vraag van de EC is daarover gecommuniceerd. Ook hadden we ook, zoals je aangeeft afgesproken dat we schapen de N-excretienormen wel zouden meenemen, omdat die lager waren dan die in de Regeling dierlijke producten (zie getallen tussen haken en het doorgehaalde deel van deel 2 van tabel 1B)).

Deel 1 van tabel 1B

Ovis Aries (Schaap)	55					
Schapen voor de vlees- en melkproductie (alle vrouwelijke schapen die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief alle schapen tot ca. 4 maanden, voor zover gehouden op het bedrijf waar deze	550	alle	0,6	9,9 (10,3)	3,3	-

schapen geboren zijn en rammen)						
Vleeschapen tot ca. 4 maanden, gehouden op bedrijven waar ze niet zijn geboren	551	alle	0,1	0,9 (-)	0,3	-
Opfokooien, weideschapen en vleeschapen van ca. 4 maanden en ouder	552	alle	0,4	7,2 (9,3)	2,2	-
Capra hircus (geit)	60					
Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief pasgeboren lammeren en geslachtsrijpe bokken)	600	alle	0,8	8,9 (5,8)	4,4	-
Opfokgeiten en vleesgeiten tot ca. 4 maanden	601	alle	0,1	0,6 (3,1)	0,3	-
Opfokgeiten van ca. 4 maanden en ouder	602	alle	0,5	4,7 (3,1)	2,6	-

In deel 2 van Tabel IB kan dan het volgende worden geschraapt:

Schapen	Fokschapen en lammeren tot ca. 25 kg	10,3
-	Overige schapen	9,3
Geiten	Melkgeiten en lammeren tot ca. 10 kg	8,9
-	Overige geiten	3,1

In de toelichting van 1.2.1 moet dan ook een kleine verandering plaatsvinden (in rood):

1.2 Maatregelen

1.2.1 Wijziging forfaits bijlage D

De in Bijlage D weergegeven excretieforfaits geven weer hoeveel meststoffen een dier produceert. De forfaits zijn gemiddelde waarden. Op basis van onder andere deze forfaits wordt gecontroleerd of

veehouders genoeg dierlijke meststoffen van het bedrijf hebben afgevoerd om binnen de gebruiksnormen te blijven voor de landbouwgronden die bij het bedrijf in gebruik zijn en of bedrijven voldoende mestopslagcapaciteit hebben. Excretieforfaits zijn in de desbetreffende jaren ook gebruikt voor de bepaling van de omvang van het toe te kennen productierecht (varkens, pluimvee en melkvee). De excretieforfaits voor gangbaar gehouden dieren zijn opgenomen in de Urm. Door onderhavige wijziging worden de excretieforfaits voor biologisch gehouden dieren ook in de Urm opgenomen (tabel IB van bijlage D). Dit betekent tevens een wijziging van de Regeling dierlijke producten (hierna: Rdp) waarin nu voor biologisch gehouden dieren de stikstofexcretieforfaits zijn geregeld. Deze houdt in dat de Rdp naar de Urm zal verwijzen voor de excretieforfaits van biologisch gehouden dieren. Daarnaast blijven voor biologisch gehouden dieren waarvoor geen concrete forfaiten in tabel IB zijn benoemd de forfaiten gelden voor gangbaar gehouden dieren zoals opgenomen in tabel IA van bijlage D van de Urm.

De actualisatie van de excretieforfaits (voorgestelde tabellen IA, IB, IIA en IIB) vindt plaats op basis van het advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (hierna: CDM) (Bikker, P. *et al.*, 2019. 'Stikstof – en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren'. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. WOt-technical report 152, WUR, Wageningen). Deze actualisatie leidt ook tot aanpassingen in de tabellen III en IV. De onderhavige regeling wijkt voor een aantal categorieën af van het advies van de CDM. Dit betreft de excretieforfaits voor hoogproductieve koeien en voor vleesvee, de gemiddelde melkproductie van melkkoeien van zelfzuivelaars en de stikstofexcretie van biologisch gehouden dieren, met uitzondering van de biologisch gehouden melkgeiten en schapen. Uit de internetconsultatie van de regeling is gebleken dat voor deze categorieën de gevolgen van de voorgestelde aanpassingen voor de bedrijfsvoering dusdanig zijn, dat het niet wenselijk is deze aanpassingen met ingang van 1 januari 2020 door te voeren. Landbouwers hebben op zo'n korte termijn onvoldoende gelegenheid om te anticiperen op de wijzigingen en hun bedrijfsvoering tijdig aan te passen. Daarom worden deze aanpassingen uitgesteld en laat de onderhavige regeling de desbetreffende onderdelen ongewijzigd.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 3 december 2019 09:47

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Actualisering excretieforfaits schapen en geiten

Ha 10.2.e,

Ik heb even op een rijtje gezet hoe de actualisering voor schapen en geiten eruit gaat zien. Ik heb nog twee vragen:

- De fosfaatexcretie voor biologische melkgeiten valt lager uit dan het CDM-advies. Dat heeft uit mijn hoofd te maken met dat de melkproductie wat naar beneden is bijgesteld. Heb jij daar nog de juiste getallen bij?
- Voor de stikstofexcretie zouden we volgens mij uitgaan van de gangbaar gehouden dieren, in lijn met het CDM-advies. Nu staan er toch nog de waardes uit de regeling dierlijke producten in. Hoe gaan we daarmee om?

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 06 10.2.e

E 10.2.e @minlnv.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: nota en schaduwregeling Urm
Datum: donderdag 5 december 2019 13:17:29
Bijlagen: [DOMUS-19287071-v1-Actualisering_excretieforfaits_melkvee_def5.1.2.e.docx](#)
Prioriteit: Hoog

Hoi 10.2.e,
 10.2.e en 10.2.e hebben toch nog gekeken naar de nota excretie, ondanks de computerstoring.
 Hierbij hun input op de nota. Neem je deze mee?

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>
Verzonden: donderdag 5 december 2019 13:08
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
cc: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: nota en schaduwregeling Urm

Hoi 10.2.e,

De schaduwregeling ziet er goed uit en de wijzigingen tov de genotificeerde regeling snap ik en kloppen volgens mij. Top!

Zie nog een tweetal tekstsuggesties voor de toelichting bij de regeling en enkele opmerkingen bij de nota.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>
Verzonden: woensdag 4 december 2019 09:22
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: FW: nota en schaduwregeling Urm

Ha 10.2.e,

Zie bijgaand de nota en regeling van 10.2.e met daarbij mijn voorstel voor laatste aanpassingen.
 Reageer jij, met jouw aanvullingen erbij, naar 10.2.e?

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 3 december 2019 11:46
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: nota en schaduwregeling Urm

Hoi 10.2.e,

De nota en de schaduwregeling kunnen wat mij betreft de deur uit. 10.2.e heeft nog wat verbeteringen doorgevoerd.

Wil jij voor de zekerheid nog een keer de nota doorlezen? Mn het stukje juridische consequenties.

En voor de regeling naar de minister: ik neem aan zonder wijzigingen bijhouden?

Groet 10.2.e

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl

Datum

26 november 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19287071

nota

Actualisering excretieforfaits melkvee

Kopie aan**Bijlage(n)****Parafenroute**

10.2.e

PAV. 10.2.e

10.2.e

PAV. 10.2.e - 10.2.e

10.2.e

WJZ

10.2.e

BPZ-paraaf

Aanleiding

U bent onlangs per nota geïnformeerd dat het onwaarschijnlijk is dat het aantal fosfaatrechten in de markt voor het eind van het jaar onder het plafond zit, ondanks de verhoogde afroaming bij overdracht. U heeft tot nu toe gecommuniceerd dat zolang het aantal fosfaatrechten boven het plafond zit u de excretieforfaits voor melkvee niet zal actualiseren, in verband met het risico dat de daadwerkelijke fosfaat- en stikstofproductie de sectorale plafonds overschrijden.

Advies

- U wordt geadviseerd om in lijn met de eerdere communicatie de excretieforfaits voor fosfaat voor melkvee niet te actualiseren, maar in afwijking daarvan de excretieforfaits voor stikstof voor melkvee wel te actualiseren. Het aanpassen van stikstofexcretieforfaits zal namelijk niet tot extra stikstofproductie leiden, omdat de omvang van de melkveestapel is begrensd via het fosfaatrechtenstelsel.
- Indien u hiermee instemt kunt u de bijgevoegde regeling en toelichting ondertekenen. Vanwege de EU notificatie als technisch voorschrift zal de regeling pas in de laatste dagen van dit jaar worden gepubliceerd in de Staatscourant. Tot die tijd geldt een standstill-termijn en hebben de EC en de lidstaten gelegenheid om opmerkingen te maken over de regeling.

Kernpunten

- Uit onderzoek door het CBS is gebleken dat het netto stikstofgehalte (bruto gehalte – gasvormige verliezen) in mest ca. 3 procent lager is dan tot nu werd aangenomen.

Ontvangen BPZ

- Actualisering van de stikstofforfaits, waardoor deze dichter aansluiten bij de werkelijkheid, betekent voor boeren voor wie de stikstofgebruiksnorm beperkend is dat zij meer ruimte zouden krijgen bij de mestaanwending. Zij hoeven dan ook minder mest af te voeren.
- De forfaitaire fosfaatexcretie zou bij actualisering ook lager uitvallen (-0,7%). Dit hangt onder meer samen met een verlaging van het aandeel fosfor in het rantsoen. Een lager forfaitaire fosfaatexcretie zou betekenen dat melkveehouders iets minder fosfaatrechten nodig hebben per koe en dat er daarmee ruimte ontstaat om iets meer dieren te houden. Voor een gemiddeld bedrijf (100-120 melkkoeien) komt dit neer op ca. één dier extra. Daarmee zou de werkelijke fosfaat- en stikstofexcretie iets kunnen toenemen.
- De extra ruimte voor het houden van dieren is dermate beperkt en de daadwerkelijke fosfaatproductie door de melkveehouderij zit zo ver onder het productieplafond, dat het zeer onwaarschijnlijk is dat actualisatie van de fosfaatexcretieforfaits ertoe zal leiden dat de werkelijke fosfaatproductie het sectorale productieplafond overschrijdt.
- Voor de werkelijke stikstofexcretie ligt dit anders. Afgelopen jaren lag de stikstofexcretie door de melkveehouderij boven het productieplafond. De kwartaalrapportages van het CBS laten zien dat de stikstofexcretie over 2019 wellicht net iets onder het plafond komt. Of dit ook daadwerkelijk het geval is zal afhangen van de stikstofgehalten in het ruwvoer. Deze waarden zijn sterk bepalend voor de stikstofexcretie, maar komen pas begin 2020 beschikbaar. De definitieve excretiecijfers over 2019 komen pas in juni 2020 beschikbaar. De extra ruimte voor het houden van dieren die ontstaat bij actualisering van de fosfaatexcretieforfaits, zou dus tot (verdere) overschrijding van het stikstofproductieplafond kunnen leiden.
- Alles overziend kunt u op drie manieren omgaan met de actualisering van de excretieforfaits voor melkvee:
  1. U kunt vasthouden aan de eerdere lijn en de excretieforfaits voor stikstof en fosfaat melkvee niet actualiseren zolang het aantal fosfaatrechten boven het plafond zit;
  2. U kunt ondanks dat het aantal fosfaatrechten boven het plafond zit de excretieforfaits voor melkvee toch actualiseren;
  3. U kunt enkel de excretieforfaits voor stikstof actualiseren en de excretieforfaits voor fosfaat ongemoeid laten.
- U wordt geadviseerd om voor optie 3 te kiezen en voor melkvee alleen de forfaitaire excretienormen voor stikstof te actualiseren. Op deze manier geeft u opvolging aan de conclusies uit de studie van het CBS, waaruit bleek dat er minder nitraat in de mest zit dan tot nu toe werd aangenomen en sluiten de forfaitaire normen voor stikstof zo dicht mogelijk aan bij de werkelijkheid, zonder het risico dat het sectorale stikstofplafond (verder) wordt overschreden.

Hogere gasvormige verliezen

Bij het bepalen van de stikstofexcretie wordt onderscheid gemaakt tussen de bruto (de excretie "onder de staart") en netto excretie (bruto minus de gasvormige verliezen).

Voordat stikstof in de vorm van nitraat bij bemesting beschikbaar komt voor het gewas of uitspoelt in grond- of oppervlaktewater, treden gasvormige stikstofverliezen op. Dit kan gebeuren in de vorm van ammoniak, stikstofoxide, lachgas of stikstofgas. Uit onderzoek van het CBS is gebleken dat de gasvormige stikstofverliezen hoger zijn dan tot nu toe werd aangenomen. Het aandeel nitraat in de mest is daardoor lager dan vooralsnog werd aangenomen.

Het is onbekend in welke vorm deze hogere gasvormige verliezen optreden. Als zou blijken dat deze verliezen optreden in de vorm van ammoniak of stikstofoxide is dit slecht nieuws in het licht van de huidige stikstofdiscussie.

Juridische consequenties

Het verlagen van enkel de stikstofexcretieforfaits voor melkvee heeft dus geen effect op het al dan niet overschrijden van de sectorplafonds. Verlaging van de fosfaatforfaits voor melkvee heeft echter tot gevolg dat groei van de melkveestapel mogelijk is, waardoor niet meer zou zijn geborgd dat de werkelijke fosfaatproductie niet boven het sectorplafond uitkomt en ook de kans op overschrijding van het stikstofplafond groter is.

Aan het bewust niet hanteren van de excretieforfaits die het meest overeenkomen met de werkelijkheid zit wel een juridisch risico. De regeling zou aangevochten kunnen worden wegens handelen in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur. In het uiterste geval kan de rechter de regeling (deels) onverbindend verklaren.

Het juridische risico kan worden beperkt door forfaiten alleen niet te actualiseren indien daar een dringende reden voor is. Dat betekent voor melkvee alleen de fosfaatforfaits niet actualiseren. Nadeel van onderscheid maken tussen fosfaat en stikstof is mogelijk dat de aandacht erop wordt gevestigd, maar het juridische risico is dan in ieder geval beperkt tot de fosfaatforfaits.

Fosfaatexcretie- en stikstofexcretie melkveehouderij (in miljoen kg)

	Plafond	2018 definitief	1 ^e kwartaal 2019	2 ^e kwartaal 2019	3 ^e kwartaal 2019
Fosfaat	84,9	78,7	76,9	75,7	75,8
Stikstof	281,8	289,9 (277,4 ¹)	288,1	280,6	279,9

Forfaitaire excreties huidig en na eventuele actualisatie

De forfaitaire excretienormen voor fosfaat zijn afhankelijk van de melkproductie. De forfaitaire excretienormen voor stikstof zijn afhankelijk van de melkproductie

---

¹ Met de Europese Commissie is afgesproken dat voor het stikstof- en fosforgehalte in het ruwvoer gerekend mag worden met een 5-jaarsgemiddelde waarbij de twee meest extreme waarden worden weggelaten. Dit om het effect van weersinvloeden te dempen. Met deze middeling kwam de stikstofexcretie door de melkveesector in 2018 onder het sectorplafond uit.

en het ureumgehalte in de melk. Hieronder vindt u de wijzingen in de excretienormen voor een gemiddelde koe (productie 8447 kg melk met ureumgehalte van 22,4 mg/100g). Voor andere melkproducties en ureumgehalten zijn de wijzigingen van dezelfde aard.

	Huidige excretienorm	Excretienorm na eventuele actualisatie
Fosfaat (kg per koe per jaar)	42	41,7
Stikstof (kg per koe per jaar)	119	115,5

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: wijzigingsregeling en schaduwregeling - nog opnemen art 25d
Datum: maandag 9 december 2019 16:10:22

Ha 10.2.e,
 Het niet meenemen van die biologische geiten en schapen is wel een probleem, omdat het zo wel ter consultatie heeft gelegen en naar de Kamer is gecommuniceerd dat zij wel in lijn met het advies zouden worden geactualiseerd (in tegenstelling tot de andere categorieën biologische dieren). We hebben het bij de vertaalslag naar de regeling helaas over het hoofd gezien en de forfaits uit de regeling dierlijke producten ook voor schapen en geiten overgenomen. Zoals het er nu staat worden twee categorieën schapen en twee categorieën geiten op één hoop geveegd, terwijl die moeten worden gesplitst naar dieren jonger en ouder dan 4 maanden? Is er geen uitzondering voor dit soort kleine, technische wijzigingen?
 Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: maandag 9 december 2019 15:37

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: FW: wijzigingsregeling en schaduwregeling - nog opnemen art 25d

Ha 10.2.e
 Was vergeten jou ook in cc te zetten. Zie onder.
 Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e)

Verzonden: maandag 9 december 2019 15:34

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: wijzigingsregeling en schaduwregeling - nog opnemen art 25d

Hoi 10.2.e,
 Klopt. In de schaduwregeling met actualisatie van enkel de stikstofforfaits voor melkvee is de wijziging van art 25d al opgenomen. Als het toch één van de andere twee opties wordt (genotificeerde regeling of regeling zonder actualisatie forfaits melkvee) dan moet de wijziging van art 25d daaraan nog worden toegevoegd.
 In reactie op de mail van 10.2.e: de juiste stikstofforfaits voor biologische geiten- en schapen zijn niet genotificeerd en kunnen nu dus niet meer mee (in geen van de varianten). Moeten we meenemen in de zuurregeling of in de Urm-wijziging van 10.2.e in het voorjaar die ook genotificeerd moet worden (waar ook wijziging van art 57/57a in zit).
 Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: maandag 9 december 2019 15:12

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>

Onderwerp: FW: wijzigingsregeling en schaduwregeling - nog opnemen art 25d

Hoi 10.2.e,
 Volgens mij zou alleen artikel 25d nog opgenomen moeten worden in de wijzigingsregeling van de forfaitaire excretienormen. En het staat me bij dat hier al een voorstel voor is.
 Artikel 27a kan meelopen met de Urm wijziging tbv implementatie derogatiebeschikking.
 Artikel 57/57a kan meelopen met de wijziging van de Urm waar 10.2.e en 10.2.e vanuit PAV het voortouw bij hebben.

Eens?
 Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: maandag 9 december 2019 13:47

Aan: 10.2.e [redacted] [\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] [\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>;
10.2.e [redacted] [\[redacted\]@minezk.nl](mailto:[redacted]@minezk.nl)>; 10.2.e [redacted]
10.2.e [redacted] [\[redacted\]@minezk.nl](mailto:[redacted]@minezk.nl)>
cc: 10.2.e [redacted] [\[redacted\]@minezk.nl](mailto:[redacted]@minezk.nl)>

Onderwerp: wijzigingsregeling en schaduwregeling

Ha allemaal,

Ik heb de stikstofforfaits voor biologische geiten en schapen aangepast. Hierbij was per abuis uitgegaan van de regeling dierlijke producten, terwijl we juist hadden aangegeven deze wel te actualiseren conform het CDM-advies. Ook in de toelichting heb ik een paar kleine dingen toegevoegd.

Ik begreep van 10.2.e [redacted] dat er nog een aantal andere dingen mee moeten in deze regeling. Daarom stuur ik nu beiden rond.

Groeten 10.2.e [redacted]

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 06 10.2.e [redacted]

E 10.2.e [redacted] [\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: WOt-technical report 152, final draft report
Datum: dinsdag 10 december 2019 13:56:47
Bijlagen: [Definitieve Notitie aanpassing concept advies excretieforfaits Melkgeiten 13sep19.docx](#)
[WOt-technical report 152 \(FINAL CONCEPT\) 21 november 2019 10.2.e.docx](#)

Dag 10.2.e

Hierbij mijn commentaar bij het CDM-eindconcept forfaitaire excretienormen. Ook de aanpassing van de geiten stuur ik nog een keer.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 10 december 2019 12:21
Aan: 10.2.e @wur.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2.e,

Ik stuur je vast mijn commentaar bij de paragrafen en de bijlage over de geiten. Daarin is niet de aanpassing van het advies opgenomen (zie bijlage). De gegevens daarin hebben we gebruikt in de conceptregelgeving.

Verder commentaar volgt nog.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 26 november 2019 15:41
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: FW: WOt-technical report 152, final draft report

Hallo 10.2.e ,

Het excretierapport is nu klaar voor opmaak en oplevering.

Gaan jullie akkoord dat bijgevoegde versie nu wordt afgerond. We proberen het nog voor de kerstvakanties formeel op te leveren (dus ik hoop dat jullie snel groen licht kunnen geven .....)

Groeten

10.2.e

Melkgeiten: Aanpassing concept advies excretieforfaits dd 26 juni 2019

Achtergrond

Het concept advies voor de update van excretie forfaits zoals vastgelegd in Wot technical report 152 (2^e concept) dd 26 juni 2019 is tijdens een door LNV georganiseerd overleg op vrijdag 30 augustus besproken met verschillende groepen vertegenwoordigers van de sector. Onderdeel van het overleg betrof de diercategorieën 600 (melkgeiten) en het daarbij behorende mannelijk en vrouwelijk jongvee tot ca. vier maanden leeftijd (categorie 601) en vanaf ca. vier maanden leeftijd (categorie 602). De vertegenwoordigers van de geitensector gaven aan zich in de voorgestelde forfaits voor categorie 601 en 602 te kunnen vinden. Datzelfde gold voor de samenstelling van het rantsoen en de chemische samenstelling van de voedermiddelen. Echter, voor categorie 600 plaatsten ze vraagtekens bij de aangehouden gemiddelde melkproductie en de gemiddelde droge stof opname. Dat had betrekking op zowel de gangbaar gehouden melkgeiten als op de biologische gehouden melkgeiten. De LTO vakgroep melkgeitenhouderij heeft samen met enkele specialisten uit de sector een document opgesteld met actuele kengetallen (zie bijlage in apart pdf document). Deze sectorinfo is vergeleken met de beschikbare CBS info en op basis van die vergelijking zijn nieuwe uitgangspunten gekozen voor de berekening volgens de systematiek die door de CDM werkgroep wordt gebruikt bij het bepalen van de excretieforfaits. De resultaten daarvan staan in dit document.

Uitgangspunten bij aanpassing concept advies

Aanpassing in gebruikte data

De informatie van de sector heeft betrekking op de melkproductie en op de voeropname. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gangbaar gehouden melkgeiten en biologisch gehouden geiten. Echter, de databronnen voor de melkgeitenhouderij maken geen onderscheid tussen gangbaar en biologisch gehouden melkgeiten. De sectorvertegenwoordigers hebben dat onderscheid zelf aangebracht en de wijze waarop inzichtelijk gemaakt. Deze manier van verdeling van melk over gangbaar en biologische gehouden melkgeiten is in deze notitie gevolgd.

De informatie van de sector geeft ook aan dat het onderscheid tussen gangbaar en biologische gehouden dieren bestaat uit een verschil in melkproductieniveau (lager voor biologisch) en het toepassen van weidegang in de biologische melkgeitenhouderij. De verschillen in excretie tussen gangbaar en biologisch gehouden melkgeiten komen dan ook voort uit een andere voerbehoefte van biologische melkgeiten, namelijk enerzijds minder behoefte als gevolg van het lagere melkproductieniveau en anderzijds een hogere voerbehoefte als gevolg van het weiden. Gegevens over de samenstelling van de voedermiddelen zijn schaars en daarom worden geen verschillen aangehouden in voersamenstelling, waarbij is aangenomen dat weidegras en kuilgras 1 op 1 uitwisselbaar zijn (= gelijk VEM-gehalte in de drogestof en gelijke N/VEM en PVEM verhouding). Deze benadering voor het berekenen van de N- en P-opname is in deze notitie gevolgd.

Aanpassing in oorspronkelijke rekenwerk tbv 'CDM werkgroep update excretieforfaits'

Volgend op de aangepaste data hebben de aanpassingen in de berekeningen betrekking op de melkproductie en de voeropname.

Voor de melkproductie is afgeweken van de inputdata die de sector gebruikt heeft. Reden is dat de CBS informatie aangeeft dat een relevant deel van de melkproductie door geiten niet aan de fabriek wordt geleverd (zie tabel 1 en 2) en de sector gaat er van uit dat die melkstroom niet relevant is.

In de landbouwtelling van 2017 is gevraagd naar Korte ketens: directe verkoop aan consument.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/51/wijnboeren-leveren-vaakst-direct-aan-consument>

Uit Tabel 1 blijkt dat minimaal 15% van de geitenbedrijven rechtstreeks of via een tussenschakel levert aan de consument. Van de gangbare bedrijven is dit 13% en van de biologische bedrijven 29%.

Tabel 1. Aantal bedrijven met rechtstreekse verkoop aan de consument, gangbaar en biologisch, 2017

	Gangbare landbouwbedrijven			Biologische landbouwbedrijven*		
	Ja	Nee	Onbekend	Ja	Nee	Onbekend
Geitenbedrijven	44	281	16	18	40	4
Melkveebedrijven	1 001	14 536	318	141	322	13
Pluimveebedrijven, totaal	222	1 005	81	42	97	2
Leghennenbedrijven	168	303	35	39	85	2
Varkensbedrijven	100	2 637	151	13	64	5
Overige bedrijven	1 311	11 974	751	171	205	11

Uit tabel 2 blijkt dat 61% van de geitenbedrijven die rechtstreeks levert aan de consument meer dan 50% van de bruto omzet haalt uit rechtstreekse verkoop.

Tabel 2. Percentage bedrijven aandeel rechtstreekse verkoop in bruto opbrengst, 2017

	minder dan 10 %	10 - 30 %	30 - 50 %	50 % of meer
Geitenbedrijven	27	6	5	61
Melkveebedrijven	28	11	4	57
Overige bedrijven	36	18	12	34
Pluimveebedrijven	61	6	2	31
Varkensbedrijven	43	9	4	43

De info uit tabel 1 en 2 is onvoldoende om de niet geregistreerde melkstroom te kwantificeren, maar geeft wel duidelijk aan dat een relevante hoeveelheid geproduceerde geitenmelk niet aan de fabriek wordt geleverd. Om hier bij de berekening van de excretieforfaits rekening mee te kunnen houden is die melkstroom op de volgende wijze ingeschat (als voorbeeld de getallen voor 'gangbaar' uit tabel 3):

Niet geleverde melk (11 miljoen) = geleverde melk (277 miljoen) *maal* het percentage 'zelfzuivelaars' (13%) *maal* het percentage 'zelfzuivelaars' dat meer dan 50% van de bruto omzet uit het zelfgebruik haalde (61%) *gedeeld door 2* (omdat 50% van omzet uit zelfgebruik komt).

Op deze wijze wordt geen rekening gehouden met het feit dat zelf verwerken en afzetten waarschijnlijk een hogere prijs per kg melk oplevert dan leveren aan de fabriek. Dat wordt gecompenseerd doordat niet is meegerekend dat er ook bedrijven zijn die minder dan 50% van de bruto omzet uit zelfgebruik halen.

Tabel 3. Schatting niet geleverde melkproductie (miljoen kg per jaar) en melkproductie per melkgeit (kg per jaar)

Schatting melkproductie 2017			
	Gangbaar	Biologisch	Bron
Aantal dieren	294949	27137	info sector
Geleverde melk (miljoen kg)	277	21	info sector
% zelfgebruikers melk	13	29	tabel 1
% zelfgebruikers met >50% bruto inkomen	61	61	tabel 2
Niet geleverde melk (miljoen kg)	11	2	deze tabel
Totaal geleverde melk (miljoen kg)	288	23	deze tabel
Melkproductie per dier (kg per jaar)	976	842	deze tabel

In deze notitie is voor de berekening van de excretie voor de gangbare en biologische melkgeitenhouderij een melkproductie van respectievelijk 976 en 842 kg per dier per jaar gebruikt.

Voor de voeropname is in deze notitie de rekenwijze uit de sector info gebruikt. Dat betekent dat volgens de CVB behoefte berekening (CVB tabellenboek, 2016) is gerekend. Dat gebeurde identiek aan de rekenwijze voor melkvee (categorie 100) waarin met het VEM-systeem eerst de VEM-behoefte wordt berekend en vervolgens wordt die behoefte vol gerekend met de VEM-waarde van de verschillende gebruikte voedermiddelen. Conform categorie 100 is de VEM-behoefte voor melkgeiten berekend voor onderhoud + melkgift met daarop toeslagen voor weidegang (alleen bij biologisch), voor dracht en voor jeugdgroei. Voor het weiden in de biologische melkgeitenhouderij zijn 200 dagen beperkt weiden per jaar aangehouden. Ten slotte is de berekende VEM-behoefte opgehoogd met 2% en 3% voerverliezen (VEM correctie conform melkkoeien).

Vervolgens is bij de berekening gebruik gemaakt van door de sector aangeleverde rantsoengegevens:

1. Krachtvoeropname op basis van de info sector overgenomen
2. De VEM-opname uit krachtvoer berekend mbv VEM-waarde krachtvoer
3. VEM-waarde ruwvoermix 70/30 grassilage/snijmaissilage uitgerekend mbv VEM waarde gras- en snijmaissilage
4. Kilogrammen droge stof ruwvoermix berekend met het resultaat uit punt 3 en de resterende VEM-behoefte (= VEM-behoefte – VEM opname uit krachtvoer)
5. Resultaat uit punt 4 met een verhouding van 70/30 over respectievelijk grassilage en snijmaissilage verdeeld waarmee de kg droge stof opname uit gras- en snijmaissilage is berekend.

In Tabel 4 wordt het resultaat van de berekening van de voeropname weergegeven.

Tabel 4. Aangepaste voeropname op basis van deze notitie (Resultaat deze notitie) en volgens de input vanuit de sector (Resultaat sector). Voor krachtvoer is met een droge stof (DS) gehalte van 87% de krachtvoer opname in kg vers naar kg DS gerekend.

Opname voer	Resultaat deze notitie		VEM per kg	Resultaat sector	
	Gangbaar	Biologisch		Gangbaar	Biologisch
Graskuil (kg ds)	270	416	901	200	320
Snijmaiskuil (kg ds)	116	178	985	100	150
Geitenbrok (kg vers)	493	256	940	493	256
ruwvoer (70/30)	386	595	926		
DS-opname (kg/jaar)	815	818		729	693
%ruwvoer	44%	70%		38%	65%
		<i>min 60%</i>			<i>min 60%</i>

Uit tabel 4 blijkt dat de in deze notitie berekende voeropname (kg DS per jaar) hoger is voor een biologisch gehouden melkgeit dan voor een gangbaar gehouden melkgeit. Dit ondanks het feit dat een biologische melkgeit ongeveer 13% minder melk produceert. Daar zijn 2 redenen voor; de extra VEM-behoefte voor weiden en een geringer aandeel krachtvoer in het rantsoen waardoor per kg DS rantsoen minder VEM wordt opgenomen door een biologisch gehouden melkgeit.

De voeropname die is berekend in deze notitie is hoger dan de voeropname die is berekend door de sector omdat 1. Deze notitie met een hogere melkproductie rekent en 2. Deze notitie een hogere VEM-behoefte berekent omdat de sector bij de VEM-behoefte berekening geen toeslagen heeft meegenomen. Voor biologisch gehouden geiten zijn de verschillen groter omdat met name de toeslag voor weiden impact heeft.

De voeropname in kg DS per voedermiddel (tabel 4) zijn gecombineerd met de gemiddelde samenstelling van die voedermiddelen over de jaren 2015, 2016 en 2017 (tabel 5, voersamenstelling zoals vastgesteld door de WUM). Dat is conform de rekenwijze voor andere diercategorieën, maar wijkt af van de info van de sector (uit de bijlage).

Tabel 5 Samenstelling gebruikte voedermiddelen

	WUM N g/kg ds			WUM P g/kg ds			WUM VEM		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Graskuil kg ds	27,698	27,02	27,921	4,183	3,947	3,909	898,443	903,322	900,873
Snijmaïskuil kg ds	11,17	11,099	10,853	2,029	1,979	1,976	986,37	980,222	988,049

gemiddeld 2015-2017	g N / kg ds			g P / kg ds			VEM		
Graskuil kg ds		27,55			4,01			901	
Snijmaïskuil kg ds		11,04			1,99			985	

De samenstelling van krachtvoer voor melkgeiten is (g/kg):

	2015	2016	2017
N	26,4	26,54	26,68
P	4,3	4,39	4,42

Gemiddeld

N		26,54	
P		4,37	

Uit de aangepaste voeropname en melkproductie zijn in deze notitie excreties berekend op exact dezelfde wijze als in het concept advies. Tabel 6 geeft het resultaat.

Tabel 6. Excreties voor melkgeiten berekend volgens het aangepaste concept advies. De netto N excretie is berekend met een gasvormig N-verlies van 41%

	Aanpassing 'Concept advies excretieforfait 2019'					
	Gangbaar			Biologisch		
Opname	DS	N	P	DS	N	P
graskuil	270	7,4	1,1	416	11,5	1,7
snijmaiskuil	116	1,3	0,2	178	2,0	0,4
geitenbrok	493	13,1	2,2	256	6,8	1,1
totaal	815	21,8	3,5	818	20,2	3,1
Vastlegging		5,8	1,4		5,1	1,2
Bruto excretie		16,0	2,1		15,1	1,9
P ₂ O ₅			4,7			4,4
Netto excretie		9,4	4,7		8,9	4,4

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: regeling forfaits zonder actualisatie stikstof en fosfaat
Datum: dinsdag 10 december 2019 14:10:00
Bijlagen: [DOMUS-19272461-v10-Schaduwregeling_URM](#) 10.2.04121910.2.e (002) 10.2.docx

---

Ha 10.2.e,

Zie hierbij nog enkele revisies en vragen in de kantlijn. Belangrijkste punt daarbij: Moet ureum-gehalte (zelfzuivelaars) nu ook niet niet-geactualiseerd blijven (dus op 26 ipv 22 mg blijven staan)?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 10 december 2019 10:30

Aan: 10.2.e @minezk.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: regeling forfaits zonder actualisatie stikstof en fosfaat

Ha 10.2.e,

Zie bijgaand – met dank aan 10.2.e – alvast de regeling zoals aangepast n.a.v. keuze PAV om zowel stikstof als fosfaat niet te actualiseren voor melkvee (variant nr. 3).

Het argument dat van PAV is dat melkveehouders anders 2 jaar achter elkaar met een wijziging van forfaits geconfronteerd worden. In de toelichting op de regeling gaan we hier niet op in, maar in de nota (die je later nog krijgt) komt dit wel terug. Op zich ben ik al blij dat er een argument gevonden is dat nog enigszins logisch lijkt .

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: regeling forfaits
Datum: dinsdag 10 december 2019 16:40:04
Bijlagen: [DOMUS-19272461-v10-Schaduwregeling_URM](#) ^{10.2} [_041219](#) [10.2.e \(002\)](#) [10.2.e.docx](#)

Ha 10.2.e,

Zie bijgaand de laatste wijzigingen in de regeling forfaits.

Ik ga dit morgenochtend nog één keer checken (laatste dingen nu in haast gedaan) en dan de lijn in doen.

Kunnen wij het akkoord van 10.2.e op de regeling alvast noteren?

Groet,

10.2.e

10.2.e**Aan:****10.2.e****Bijlagen:**

DOMUS-19302424-v2-5a__Rg_actualisering_forfaits_bijlage_D_Urm.DOCX

Ha **10.2.e**,

Hierbij de allerlaatste versie van de regeling, incl. de aanpassingen voor schapen en geiten.

M.b.t. geiten heb ik overal in de toelichting waar werd gesproken over de uitzondering voor biologisch gehouden melkgeiten, daarvan gemaakt biologisch gehouden geiten (want het gaat dus niet meer alleen om melkgeiten!).

En verder heb ik de schapen eraan toegevoegd.

In de definities die horen bij tabel IB, deel 2, heb ik 2 onderdelen geschrapt, omdat de desbetreffende termen nu niet meer voorkomen in de categorie-omschrijving / in die categorie-omschrijving op een andere manier worden gedefinieerd.

Ik kan niet wijzigen in de nota, dus zou jij dat willen doen en dan **10.2.e** willen mailen met ook meteen vraag om akkoord op bijgevoegde versie van de regeling? Dan zorg ik dat de Bhm voor de regeling jouw kant op komt.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: RE: DOMUS-19287071-v4-Actualisering_excretieforfaits_melkvee
Datum: woensdag 11 december 2019 12:16:17

10.2 e

Dat begrijp ik. Ik heb deze zin cf je mail aangepast in de nota.

Groeten,

10.2 e

Van: 10.2 e @minezk.nl>

Verzonden: woensdag 11 december 2019 11:23

Aan: 10.2 e @minezk.nl>

cc: 10.2 e @minlnv.nl>; 10.2 e (5.1.2.e

10.2 e @minezk.nl>; 10.2 e @minlnv.nl>

Onderwerp: Re: DOMUS-19287071-v4-Actualisering_excretieforfaits_melkvee

Allen,

Ik parafeer vanuit WJZ niet voor het advies om een niet genotificeerd regelingselement toch door te zetten.

De laatste zin luidt dus : "Directie PAV adviseert u ... " etc i.p.v. "U wordt geadviseerd ...".

Groet

10.2 e

Op 11 dec. 2019 om 11:12 heeft 10.2 e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2 e

Ik heb het volgende van de bullet gemaakt (vs 6) en doe de nota op die manier af:

- Nadat is genotificeerd is aan de Kamer toegezegd dat de stikstofexcretie voor alle biologische geiten (niet alleen voor de wel genotificeerde forfaits voor melkgeiten en lammeren tot 10 kg) en voor biologische schapen wordt aangepast conform het CDM-advies. In bijgevoegde regeling is de actualisatie van deze forfaits alsnog doorgevoerd, conform de Kamerbrief. Deze afwijking ten opzichte van de genotificeerde regeling brengt wel een juridisch risico met zich: als deze ten onrechte niet-genotificeerde aanvullingen worden aangevochten zullen ze door de rechter ongeldig en niet van toepassing moeten worden verklaard. Op de regeling is door de notificatiecoördinatoren dan ook geen akkoord gegeven. U wordt geadviseerd deze forfaits toch in lijn met de eerdere communicatie naar de Kamer aan te passen.

10.2 e

Van: 10.2 e

Verzonden: woensdag 11 december 2019 10:54

Aan: 10.2 e @minlnv.nl>

cc: 10.2 e @minezk.nl>; 10.2 e

10.2 e @minezk.nl>; 10.2 e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: DOMUS-19287071-v4-Actualisering_excretieforfaits_melkvee

Ha 10.2 e,

Het is geen omissie geweest. Het kan best zijn dat deze forfaits wel in de geconsulteerde versie stonden, maar na de consultatie zijn op verzoek van de minister de geactualiseerde stikstofforfaits voor biologische dieren geschrapt. Alleen dat voor biologische melkgeiten en lammeren tot 10kg is op verzoek van de sector toegevoegd. Waarom er in de oktoberbrief (die ruim na het notificatiemoment is verzonden) ook wordt gesproken over actualisatie van de biologische schapenforfaits is mij een raadsel. Zie ook de kantlijnopmerking bij vs 5 van de nota (die je wellicht niet hebt gezien).

Anyway, als jullie dit toch willen dan zet ik jouw passage met juridische disclaimer in de nota met uitzondering van de laatste bijzin. En voorzien van de opmerking dat de op de regeling (zie bijgaand de laatste versie die 10.2 e vanochtend heeft

gemaakt en waarin het schapen en geiten-punt is verwerkt) vanwege dit punt geen noco-mp is gegeven.
Graag per mail je akkoord op de regeling.
Groet, 10.2 e

Van: 10.2 e 10.2 e @minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 10 december 2019 21:42

Aan: 10.2 e @minlnv.nl>

cc: 10.2 e @minezk.nl>; 10.2 e

10.2 e @minezk.nl>

Onderwerp: Re: DOMUS-19287071-v4-Actualisering_excretieforfaits_melkvee

Hoi allen,

Het is jammer dat deze omissie erin is geslopen, maar ik denk zeker dat de actualisatie van de forfaits voor deze dieren wel moet worden doorgevoerd cf de Kamerbrief. Ik zou de tekst in de nota op dit punt nog iets verder willen verduidelijken:

Per abuis is de stikstofexcretie voor biologische geiten en schapen in de concept regeling die ter notificatie voorligt niet aangepast conform het CDM-advies, terwijl dit wel is toegezegd aan de Kamer. In bijgevoegde regeling is de actualisatie van deze forfaits alsnog doorgevoerd, conform de Kamerbrief. Deze afwijking ten opzichte van de genotificeerde regeling brengt wel een risico met zich: als de wijziging wordt aangevochten kan deze ongeldig worden verklaard. U wordt geadviseerd het forfait toch in lijn met de communicatie naar de Kamer aan te passen, temeer omdat de voorgenomen actualisatie op basis van het CDM-advies en de Kamerbrief van begin af aan duidelijk is geweest.

Het alternatief is namelijk dat we in strijd met de TK-brief handelen, wat door deze sectoren ongetwijfeld zal worden aangevochten. We hebben dan geen goede reden om deze forfaits niet te actualiseren (wat bij de stikstofexcretieforfaits voor melkvee al een juridisch risico is begreep ik, dus dat zal hier dan nog meer het geval zijn).

Groeten

10.2 e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 10 dec. 2019 om 16:44 heeft 10.2 e 10.2 e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

10.2 e

Ik heb de nota aangevuld op basis van jouw opmerkingen. Terugkomend op de biologische geiten en schapen: ik kan er erg slecht mee leven dat we die niet aanpassen conform de toezegging aan de Kamer. We hebben dit met zijn allen over het hoofd gezien bij de versie die ter notificatie is verstuurd en het wel opnemen van de

juiste forfaits is in mijn ogen een verdedigbare aanpassing, ook omdat het conform het advies dat ter consultatie heeft gezien is. We kunnen dit sowieso niet laten gebeuren zonder de Minister hierover te informeren. Ik heb hierover aan het einde van de kernpunten een passage over opgenomen, met wat mij betreft het advies om het toch te wijzigen in afwijking van de notificatie-versie.

Groeten 10.2 e

<DOMUS-19287071-v4-Actualisering_excretieforfaits_melkvee.docx>

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report
Datum: woensdag 11 december 2019 12:54:48

Dag 10.2 e

Ik raad je aan om alle opmerkingen te verwerken en het rapport gereed te maken zodat het zo snel mogelijk kan worden gepubliceerd. Ik verwacht dat 10.2 e vandaag niet meer reageert (kan reageren). Het is zaak om het morgen af te ronden.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2 e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 11 december 2019 10:08
Aan: 10.2 e @minlnv.nl>
cc: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e 10.2 e
 10.2 e 10.2 e
 10.2 e minlnv.nl>; 10.2 e 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e
 @wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e
 @cbs.nl) 10.2 e @cbs.nl>
Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Hallo 10.2.e,

Bedankt. Ik hoop dat 10.2.e snel reageert, zodat we het nog voor de kerst kunnen opleveren.

Ik lees namelijk in jullie brief aan Tweede Kamer van 9 december "Antwoord Het CBS-rapport over gasvormige stikstofverliezen maakt onderdeel uit van het advies over de actualisering van de excretienormen. Dit advies wordt opgesteld door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) en is nagenoeg afgerond. **Ik zal het CDM-advies voor het eind van het jaar met uw Kamer delen.** Zowel het advies als het CBS-rapport waren als concept al onderdeel van de consultatie van de actualisering van de excretienormen afgelopen zomer. ":

<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit/documenten/kamerstukken/2019/12/09/antwoord-op-kamervragen-over-het-bericht-dat-vermeend-schone-stallen-net-zo-vervuilend-als-traditionele-stallen-zouden-zijn>

Groeten

10.2 e

From: 10.2 e @minlnv.nl>
Sent: woensdag 11 december 2019 10:03
To: 10.2 e @wur.nl>
Cc: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e

10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

Subject: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2 e

Ik stuur je vast het commentaar op het eindconcept. 10.2 e kijkt er ook nog naar.

Groet,

10.2 e

Van: 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 10 december 2019 21:31

Aan: 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>

cc: 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e [WOT]

<10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2.e

Dank voor je kritische blik. Je hebt helemaal gelijk. Dit hadden we zelf moeten zien, maar het was aan onze aandacht ontsnapt, we zijn bezig met de aanpassing. Je noemde in je eerdere mail nog evt. andere opmerkingen bij het rapport. Wanneer verwacht je deze te sturen om dit in één keer te verwerken?

Vr.gr. 10.2 e

10.2 e 10.2 e
10.2.e
Wageningen Livestock Research

From: 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: dinsdag 10 december 2019 21:26

To: 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

cc: 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e

10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

Subject: Re: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2 e

Ik ben niet helemaal duidelijk geweest, constateer ik. De bijlage die ik heb meegestuurd is de notitie die na 30 augustus 2019 is opgesteld door 10.2 e, n.a.v. het overleg dat we toen hebben gehad met enkele vertegenwoordigers uit de geitensector. De gegevens in deze notitie hebben we gebruikt voor de aanpassingen van de forfaitaire excretienormen in de regelgeving. In het eindconcept van de CDM-rapportage (WOt-technical report 152) over de forfaitaire excretienormen stond nog de versie over de forfaitaire excretienormen van de geiten die in het concept stonden dat van de zomer is openbaar gemaakt, maar die n.a.v. het overleg in augustus

is aangepast (de notitie die je hebt ontvangen). Bij hetgeen in het eindconcept van de CDM-rapportage staat over de geiten heb ik geen direct commentaar, alleen dat dit niet de gegevens zijn die we hier verwacht hadden, namelijk uit de notitie.

Met vriendelijke groet,

10.2 e

Op 10 dec. 2019 om 17:55 heeft 10.2 e @wur.nl> het volgende geschreven:

Hallo 10.2 e

Dank.

Nog niet helemaal duidelijk:

1. In de notitie zie ik geen commentaar; heb je de juiste notitie opgestuurd?
2. Heeft 10.2 e deze notitie opgesteld en is de sector nu akkoord met de voorgestelde excretieberekeningen?
3. Eerlijk gezegd snap ik nog niet hoe uit tabellen 1 en 2 de melkproductie per dier in tabel 3 wordt berekend (maar dat kan aan mij liggen).

Indien de sector nu akkoord is met deze uitgangspunten dan zou dat in de notitie vermeld kunnen worden. Notitie zou vervolgens als een bijlage in bijlage 9 van het rapport kunnen worden opgenomen, opdat ook over drie of vier jaar nog duidelijk is hoe de getallen zijn berekend.

Groet,

10.2 e

From: 10.2 e minlnv.nl>

Sent: dinsdag 10 december 2019 12:21

To: 10.2 e @wur.nl>

Cc: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @minlnv.nl>; 10.2 e @minlnv.nl>

Subject: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2.e

Ik stuur je vast mijn commentaar bij de paragrafen en de bijlage over de geiten. Daarin is niet de aanpassing van het advies opgenomen (zie bijlage). De gegevens daarin hebben we gebruikt in de conceptregelgeving.

Verder commentaar volgt nog.

Met vriendelijke groet,

10.2 e

Van: Velthof, 10.2 e @wur.nl>

Verzonden: dinsdag 26 november 2019 15:41

Aan: 10.2 e @minlnv.nl>; 10.2 e

@minlnv.nl>; 10.2 e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e [redacted]@wur.nl>; 10.2 e

[redacted]@wur.nl>

Onderwerp: FW: WOt-technical report 152, final draft report

Hallo 10.2 e [redacted]

Het excretierapport is nu klaar voor opmaak en oplevering.

Gaan jullie akkoord dat bijgevoegde versie nu wordt afgerond. We proberen het nog voor de kerstvakanties formeel op te leveren (dus ik hoop dat jullie snel groen licht kunnen geven .....)

Groeten

10.2 e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: 87RE: Verzoek 10.2 e bij nota excretieforfaits
Datum: donderdag 12 december 2019 10:39:20

Prima, dank! Ik zal 10.2 e appen dat ze de bhm af kan doen

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
 Verzonden: donderdag 12 december 2019 10:36
 Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>
 Onderwerp: RE: Verzoek 10.2.e bij nota excretieforfaits

Ha 10.2 e

Ik heb het aangepast. Je kan de wijzigingen in bijgevoegd document in track changes zien. In de Domus-versie heb ik deze wijzigingen al geaccepteerd.

Groeten 10.2 e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2 e @minlnv.nl>
 Verzonden: donderdag 12 december 2019 08:24
 Aan: 10.2 e @minlnv.nl>
 Onderwerp: Verzoek 10.2.e bij nota excretieforfaits

Ha 10.2.e

10.2 e belde net, zij heeft twee verzoek bij de nota over actualisering excretieforfaits:

- In de kernpunten waar staat dat we nog 350.000 rechten moeten reduceren, ook aangeven wat voor percentage dit is op het totaal. (Ze had zelf uitgerekend dat het gaat om ca 0,01%, maar ik weet niet of dit klopt.)
- De optie over fosfaatnormen niet en stikstofnormen wel actualiseren snapte ze niet, ze zou denken dat het andersom is. Dit is hetzelfde punt als waar wij het al eerder over hadden, ik heb uitgelegd dat door actualiseren fosfaatnormen meer dieren gehouden kunnen worden wat vervolgens onder het fosfaatplafond geen probleem is maar onder het stikstofplafond wel. Dat begreep ze, verzoek is om dit met 1 of 2 zinnen in de nota toe te lichten zodat het ook begrijpelijk is voor de minister.

Kan je deze punten verwerken en een seintje geven als dat gedaan is? Dan zet 10.2 e de bhm door in Domus.

Groeten,
10.2 e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report
Datum: vrijdag 13 december 2019 17:01:33
Bijlagen: [WOt-technical report 152 \(FINAL CONCEPT\) 13 december 2019.docx](#)

Bedankt 10.2 e

Deze opmerkingen zijn verwerkt. Willen jullie ons een akkoord geven zodat 10.2.e verder kan?

10.2 e, een opmerking betrof een tabel heading die los van de tabel staat op een eerdere pagina. Willen jullie bij opmaak de complete tabel plus heading steeds bij elkaar houden op 1 pagina. Dank.

Vr.gr. 5.1.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2 e <minInv.nl>
Sent: vrijdag 13 december 2019 15:38
To: 10.2 e <@minInv.nl>; 10.2 e <@wur.nl>; 10.2 e <@wur.nl>
Subject: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Hallo 10.2 e

Ik heb nog een paar opmerkingen aan die van 10.2 e toegevoegd. Verder akkoord.

Vriendelijke groeten,

10.2 e

Van: 10.2 e <@minInv.nl>
Verzonden: donderdag 12 december 2019 19:34
Aan: 10.2 e <@minInv.nl>
Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2 e

In de bijlage heb ik mijn correcties en opmerkingen in revisietekst staan. M.i. is het rapport gereed, mits de correcties en opmerkingen worden verwerkt.

Wil jij in dit document eventuele correcties of opmerkingen opnemen? Of ben je al bezig in het document dat ik je eerder stuurde?

Groet,

10.2 e

Van: 10.2 e
Verzonden: donderdag 12 december 2019 16:46
Aan: 10.2 e <@minInv.nl>
cc: 10.2 e <@wur.nl>; 10.2 e [10.2 e

10.2 e @wur.nl>

Onderwerp: FW: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2 e

We kunnen morgen ook nog reageren; daarover heb ik vanmiddag gebeld met 10.2 e van 10.2 e

Morgen moeten we ook proberen af te stemmen met 10.2 e 10.2 e

Groet,

10.2 e

Van: 10.2 e @wur.nl>

Verzonden: donderdag 12 december 2019 16:39

Aan: 10.2 e @minlnv.nl>

cc: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e

10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e

@wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>

Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2 e

Bijgaand als afgesproken het eindconcept waarin je opmerkingen zijn verwerkt.

Een andere opmerking die we niet konden verwerken betreft de verwijzing naar melk in het rantsoen van rosekalveren in de omschrijving van cat. 116 en 117. We hebben steeds letterlijk de omschrijving overgenomen die door LNV en RVO wordt gebruikt. Het zou verwarrend zijn als we dat hier niet doen.

Wil je ons laten weten of het akkoord is deze versie op te maken als definitief rapport?

Vr.gr. 10.2 e

5.1.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2 e @minlnv.nl>

Sent: donderdag 12 december 2019 10:22

To: 10.2 e @wur.nl>

Cc: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e

<10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e

10.2 e @wur.nl>

Subject: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Dag 10.2 e

Ik begrijp hetgeen je schrijft over de eerste opmerking. Het lijkt me ook niet meer reëel om dit nu nog te doen. De opmerking was er vooral op gericht om in een vervolg hiervoor aandacht te hebben. Ik denk hierbij aan bijvoorbeeld de rantsoenen van (wit- en rosé)vleeskalveren, want die zijn wel anders dan in het verleden en volgens mij ook niet te herleiden uit andere documentatie. Maar ik kan me vergissen ...

Ik verwacht het eindconcept en reageer daar vandaag op.

Groet,

10.2 e

Van: 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: donderdag 12 december 2019 09:43

Aan: 10.2 e <[redacted]@minlnv.nl>

cc: 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]>

10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Beste 10.2.e

Zie onderstaand bericht m.b.t. de procedure afronding rapport.

Vandaag werken 10.2.e en ik aan de inhoudelijke verwerking van je opmerkingen. Dit betreft actualisatie van de forfaits voor geiten, opname van de notitie in bijlage 9 en een aantal voornamelijk redactionele verbeteringen. Je opmerkingen nemen we over, behalve de eerste waarin je zegt wel meer informatie te willen zien over uitgangspunten (rantsoenen, diergewichten ed). Deze informatie is veelal vastgelegd in geciteerde documenten en CBS-data. Het is te ingrijpend deze informatie nu nog te integreren; dit lijkt me een mogelijk vetrekpunt bij de volgende actualisatie.

Deze versie hebben we aan het eind van de middag gereed en kunnen we dan aan jou / LNV sturen en tegelijk aan 10.2 e <[redacted]>. Kun jij dan in ieder geval vandaag een akkoord voor afronding geven?

Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2 e <[redacted]>

Sent: donderdag 12 december 2019 08:52

To: 5.1.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

Cc: 10.2 e <[redacted]@wur.nl>

Subject: RE: WOt-technical report 152, final draft report

Hallo 10.2 e,

Ik speel de vraag hoe lang ik tijd nodig heb voor de opmaak door aan 10.2 e <[redacted]>. Ik hoop dat 10.2 e <[redacted]> hier nog tijd voor heeft (voordat hij met pensioen gaat).

10.2 e <[redacted]>, wil je even laten weten of je hier nog tijd voor hebt? Want ik heb begrepen dat het rapport voor de kerst klaar moet zijn.

Wat ook belangrijk is dat ik nog geen duidelijk akkoord heb gezien van 10.2 e <[redacted]>. Alleen maar opmerkingen.

Ik heb echt een duidelijk akkoord nodig. Met dit akkoord hoop ik dat ik vrijstelling (is geen garantie, maar gebeurt vaak wel) krijg dat de publicatie eerder gepubliceerd mag worden. Anders zitten wij vast aan de twee maanden termijn en dat willen wij niet. Ik ga het rapport in ieder geval wel aankondigen bij onze LNV contactpersoon. Ik geef dan door dat het belangrijk is dat het rapport voor de kerst gepubliceerd moet worden.

Toelichting hiervan vind ik wel in een andere mail. Ik kan het rapport zelf nog niet meesturen want ik heb niet de recente versie. Ik mag alleen een rapport meesturen waar inhoudelijk niks meer aan veranderd wordt.

Als ik vanmiddag het rapport krijgt met een akkoord van 10.2 e , dan kan ik het gelijk doorsturen naar onze contactpersoon. Hij weet dat het eraan komt omdat ik zo dadelijk al een mail naar hem gaat sturen.

Met vriendelijke groet,
10.2 e

Van: 10.2 e

Verzonden: donderdag 12 december 2019 8:32

Aan: 10.2 e @wur.nl>

cc: 10.2 e @wur.nl>

Onderwerp: RE: WOt-technical report 152, final draft report

10.2.e

We verwachten aan het eind vd dag een rapport te hebben waarin alle opmerkingen zijn aangepast. Doe jij aansluitend hiervan de opmaak en hoeveel tijd heb je hiervoor nodig?
Vr.gr. 10.2.e

10.2.e

Wageningen Livestock Research

From: 10.2 e [WOT]

Sent: dinsdag 10 december 2019 21:31

To: 10.2 e @wur.nl>

Subject: Automatisch antwoord: WOt-technical report 152, final draft report

Beste Lezer,

Ik ben afwezig. Donderdag 11 december ben ik weer aanwezig.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you

are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: 90Bijgewerkte beantwoording kamervragen ARK-rapport
Datum: woensdag 18 december 2019 19:46:42
Bijlagen: [Wordversie V+A met 2de revisie AR rapport Mestvervuiling - 10.2.docx](#)
[Scan_20191216_113535_MFP-1342_10.2.e.pdf](#)

Hoi 10.2.e

Zie bijgaand, met dank aan 10.2.e de bijgewerkte beantwoording van de Kamervragen over het rapport van de Algemene Rekenkamer. Leg jij deze opnieuw voor aan de minister?

Groeten,

10.2 e

Van: 10.2 e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: 91e: Bijstellen excretieforfaits
Datum: donderdag 19 december 2019 14:53:51

Ha 10.2.e

Dat is wel de bedoeling. Het ligt op de stapel stukken die de minister hopelijk vandaag afdoet...

Groeten
10.2 e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 19 dec. 2019 om 14:09 heeft 10.2 e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Dag 10.2.e

Ik had net ook nog de Boerderij de op lijn. Zij vroegen wanneer/of wij dit jaar nog met een besluit komen over het bijstellen van de excretieforfaits?

Groet,
10.2.e

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: FW: MLNV: Bhm 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm
Datum: vrijdag 20 december 2019 10:44:30
Bijlagen: [DOMUS-19302425-MLNV_Bhm_5a_Rg_actualisering_forfaits_bijlage_D_Urm.ZZZ.DRF](#)

Ter info

Van: 10.2 e @minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 20 december 2019 10:42
Aan: 10.2 e @minezk.nl>
Onderwerp: MLNV: Bhm 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm

Hallo 10.2 e

De MLNV heeft deze regeling ondertekend.

Met vriendelijke groet,

10.2 e

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag | B-Noord 2
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

T 070-10.2.e
F 070-10.2.e

Afwezig op woensdag

Wyz-bm 19302425

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

nota

Actualisering excretieforfaits melkvee

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

10.2.e

@minInv.nl

Datum

12 december 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19287071

Bhm: 19293170

Bijlage(n)

1

Parafenroute

10.2.e

WJZ

10.2.e

BPZ-paraaf

10.2.e

Aanleiding

U bent onlangs per nota geïnformeerd dat het onwaarschijnlijk is dat het aantal fosfaatrechten in de markt voor het eind van het jaar onder het plafond komt, ondanks de verhoogde afroaming bij overdracht. U heeft tot nu toe gecommuniceerd dat zolang het aantal fosfaatrechten boven het plafond zit, u de excretieforfaits voor melkvee niet zal actualiseren, in verband met het risico dat dan niet geborgd is dat de daadwerkelijke fosfaat- en stikstofproductie de sectorale plafonds niet overschrijden.

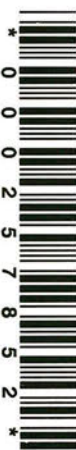
Advies

- U wordt geadviseerd om in lijn met de eerdere communicatie de excretieforfaits voor fosfaat voor melkvee nu niet te actualiseren, vanwege de risico's op overschrijding van het stikstofplafond.
- Indien u hiermee instemt kunt u de bijgevoegde regeling en toelichting ondertekenen. Vanwege de EU notificatie als technisch voorschrift zal de regeling pas in de laatste dagen van dit jaar worden gepubliceerd in de Staatscourant. Tot die tijd geldt een standstill-termijn en hebben de EC en de lidstaten gelegenheid om opmerkingen te maken over de regeling.

Kernpunten

- Het aantal fosfaatrechten in de markt zit op dit moment nog met ruim 350.000 kg boven het productieplafond (dit komt overeen met 0,4 procent van het totaal aantal fosfaatrechten in de markt). Het is niet de verwachting dat de handel in december zodanig is dat we door middel van afroaming onder het plafond uitkomen.
- Door de actualisering van de forfaitaire fosfaatexcretie ontstaat er meer ruimte binnen het fosfaatrechtenstelsel. Een melkveehouder heeft dan immers minder fosfaatrechten per koe nodig. De fosfaatforfaits zouden bij actualisering 0,7 procent lager uitvallen. Dit hangt onder meer samen met een

Ontvangen BPZ

verlaging van het aandeel fosfor in het rantsoen. Voor een gemiddeld bedrijf (100-120 melkkoeien) komt dit neer op ruimte voor ca. één dier extra. Deze extra productieruimte onder het fosfaatrechtenstelsel kan ervoor zorgen dat de werkelijke fosfaat- en stikstofexcretie op sectorniveau iets toeneemt.

- Voor de werkelijke fosfaatproductie vormt dit niet direct een risico alhoewel het voorkomen van die overschrijding dan niet geborgd is door het aantal fosfaatrechten. De extra ruimte voor het houden van dieren is dermate beperkt en de daadwerkelijke fosfaatproductie door de melkveehouderij zit zo ver onder het productieplafond, dat het zeer onwaarschijnlijk is dat actualisatie van de fosfaatexcretieforfaits ertoe zal leiden dat de werkelijke fosfaatproductie het sectorale productieplafond overschrijdt.
- Voor de werkelijke stikstofexcretie ligt dit anders. Afgelopen jaren lag de stikstofexcretie door de melkveehouderij boven het productieplafond. De meest recente kwartaalrapportages van het CBS laten zien dat de stikstofexcretie over 2019 wellicht net iets onder het plafond komt. Of dit ook daadwerkelijk het geval is zal afhangen van de stikstofgehalten in het ruwvoer. Deze waarden zijn sterk bepalend voor de stikstofexcretie, maar komen pas begin 2020 beschikbaar. De definitieve excretiecijfers over 2019 komen pas in juni 2020 beschikbaar. De extra ruimte voor het houden van dieren die ontstaat bij actualisering van de fosfaatexcretieforfaits, zou dus tot (verdere) overschrijding van het stikstofproductieplafond kunnen leiden.
- Alles overziend kunt u op drie manieren omgaan met de actualisering van de excretieforfaits voor melkvee:
  1. U kunt vasthouden aan de eerdere lijn en de excretieforfaits voor stikstof en fosfaat melkvee niet actualiseren zolang het aantal fosfaatrechten boven het plafond zit;
  2. U kunt ondanks dat het aantal fosfaatrechten boven het plafond zit de excretieforfaits voor melkvee toch actualiseren;
  3. U kunt enkel de excretieforfaits voor stikstof actualiseren en de excretieforfaits voor fosfaat voor nu ongemoeid laten. Dit klinkt wellicht verwarrend, maar omdat de forfaitaire fosfaatexcretie bepalend is voor de benutting van de fosfaatrechten ontstaat er geen extra productieruimte (vooral zowel stikstof als fosfaat) op het moment dat de fosfaatforfaits ongemoeid worden gelaten. Het actualiseren van de stikstofforfaits heeft geen invloed op de productieruimte binnen het fosfaatrechtenstelsel.
- U wordt geadviseerd om voor optie 1 te kiezen en conform uw eerdere berichtgeving de forfaitaire excretienormen voor melkvee nu niet te actualiseren. U kunt dan op het moment dat het aantal rechten onder het plafond zit de forfaitaire alsnog herzien en loopt nu geen risico dat de actualisatie tot (verdere) overschrijding van het stikstofplafond leidt.
- Optie 2 is politiek aantrekkelijk omdat het de sector wat extra productieruimte geeft. Echter, deze extra ruimte is beperkt en kan als een boemerang terugkomen op het moment dat het tot een overschrijding van het sectorale stikstofplafond leidt. Vanuit de sector en de Kamer is tot op heden niet gevraagd om de forfaitaire toch te actualiseren als het aantal rechten nog boven het plafond zit.
- Optie 3 is juridisch de meest veilige omdat hierbij het dichtst wordt aangesloten bij de werkelijkheid, zonder dat er het risico ontstaat op

overschrijding van het productieplafond. De omvang van de melkveestapel is dan immers begrensd via het fosfaatrechtenstelsel. De melkveehouder is hier echter niet mee geholpen, omdat het geen extra ruimte geeft onder het fosfaatrechtenstelsel. Het betekent bovendien dat de excretieforfaits voor melkvee in twee stappen worden geactualiseerd.

- U heeft in het wetgevingsoverleg van 2 december jl. toegezegd de Kamer in januari te informeren over de afoming van het aantal fosfaatrechten in 2019. U zult direct na het reces een Kamerbrief voorgelegd krijgen waarin u de Kamer informeert over de afoming, het aantal fosfaatrechten in de markt en de consequentie dat de forfeits voor melkvee niet geactualiseerd zijn per 1 januari 2020.
- Per saldo betekent dit dat de excretieforfaits voor pluimvee, varkens, schapen en geiten, paarden, pony's, ezels, konijnen en nertsen worden aangepast. De forfeits voor al het rundvee (melk- en vleesvee) en de stikstofforfaits voor biologisch gehouden dieren (m.u.v. geiten en schapen, zie hieronder) blijven voor nu ongewijzigd.
- Nadat is genotificeerd is aan de Kamer toegezegd dat de stikstofexcretie voor alle biologische geiten (niet alleen voor de wel genotificeerde forfeits voor melkgeiten en lammeren tot 10 kg) en voor biologische schapen wordt aangepast conform het CDM-advies. In bijgevoegde regeling is de actualisatie van deze forfeits alsnog doorgevoerd, conform de Kamerbrief. Deze afwijking ten opzichte van de genotificeerde regeling brengt wel een juridisch risico met zich: als deze ten onrechte niet-genotificeerde aanvullingen worden aangevochten zullen ze door de rechter ongeldig en niet van toepassing moeten worden verklaard. Op de regeling is door de notificatiecoördinatoren dan ook geen akkoord gegeven. Directie PAV schat dit risico als beperkt in en adviseert deze forfeits dan ook toch in lijn met de eerdere communicatie naar de Kamer aan te passen. Dit is in bijgevoegde regeling zodanig verwerkt.

Toelichting

Hogere gasvormige stikstofverliezen

De netto stikstofexcretie voor melkvee valt in het CDM-advies 3 procent lager uit. Bij het bepalen van de stikstofexcretie wordt onderscheid gemaakt tussen de bruto (de excretie "onder de staart") en netto excretie (bruto minus de gasvormige verliezen).

Voordat stikstof in de vorm van nitraat bij bemesting beschikbaar komt voor het gewas of uitspoelt in grond- of oppervlaktewater, treden gasvormige stikstofverliezen op. Dit kan gebeuren in de vorm van ammoniak, stikstofoxide, lachgas of stikstofgas. Uit onderzoek van het CBS is gebleken dat de gasvormige stikstofverliezen hoger zijn dan tot nu toe werd aangenomen. Het is onbekend in welke vorm deze hogere gasvormige verliezen optreden.

Als zou blijken dat deze verliezen optreden in de vorm van ammoniak of stikstofoxide is dit slecht nieuws in het licht van de huidige stikstofdiscussie. Het betekent echter ook dat het aandeel nitraat in de mest lager is dan vooralsnog werd aangenomen.

Bij fosfaat is er geen sprake van gasvormige verliezen en wordt er geen onderscheid gemaakt tussen bruto en netto-fosfaatexcretie.

Juridische consequenties

Het verlagen van de stikstofexcretieforfaits voor melkvee heeft geen effect op het al dan niet overschrijden van de sectorplafonds. Verlaging van de fosfaatforfaits voor melkvee heeft echter tot gevolg dat groei van de melkveestapel mogelijk is, waardoor niet meer zou zijn geborgd dat de werkelijke fosfaat- en stikstofproductie boven de sectorplafonds uitkomen.

5.1.2.i

Fosfaatexcretie- en stikstofexcretie melkveehouderij (in miljoen kg)

	Plafond	2018 definitief	1 ^e kwartaal 2019	2 ^e kwartaal 2019	3 ^e kwartaal 2019
Fosfaat	84,9	78,7	76,9	75,7	75,8
Stikstof	281,8	289,9 (277,4 ¹)	288,1	280,6	279,9

De stikstofexcretie door de melkveehouderij bevindt zich al jaren op of net boven het sectorplafond. Vorig jaar zat de excretie er nog net boven, maar door de afspraak dat gerekend mag worden met een vijfjaargemiddelde voor ruwvoer met weglating van de twee meest extreme jaren, kwam de stikstofexcretie toch net onder het plafond uit.

Deze afspraak zorgt ervoor dat het extreem warme en droge jaar 2018 niet wordt meegerekend. Als in 2019 de stikstofgehalten in het ruwvoer opnieuw hoog zijn zal deze afspraak niet opnieuw dat effect kunnen dempen omdat 2018 al niet wordt meegerekend.

Daar komt bij dat de onzekerheid op het stikstofdossier er mogelijk toe leidt dat boeren hun stallen zo vol mogelijk houden, anticiperend op een mogelijke peildatum waarbij op een peildatum wordt gekeken naar het aantal gehouden dieren. Dit zou in het laatste kwartaal tot een lichte stijging van het aantal gehouden dieren kunnen leiden en als gevolg daarvan een hogere excretie.

¹ Met de Europese Commissie is afgesproken dat voor het stikstof- en fosforgehalte in het ruwvoer gerekend mag worden met een 5-jaarsgemiddelde waarbij de twee meest extreme waarden worden weggelaten. Dit om het effect van weersinvloeden te dempen. Met deze middeling kwam de stikstofexcretie door de melkveesector in 2018 onder het sectorplafond uit.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: DOMUS-19287071-v4-Actualisering_excretieforfaits_melkvee
Datum: woensdag 11 december 2019 11:44:20

Akkoord met de regeling!

Grt 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 11 dec. 2019 om 10:54 heeft 10.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Ha 10.2.e

Het is geen omissie geweest. Het kan best zijn dat deze forfaits wel in de geconsulteerde versie stonden, maar na de consultatie zijn op verzoek van de minister de geactualiseerde stikstofforfaits voor biologische dieren geschrapt. Alleen dat voor biologische melkgeiten en lammeren tot 10kg is op verzoek van de sector toegevoegd. Waarom er in de oktoberbrief (die ruim na het notificatiemoment is verzonden) ook wordt gesproken over actualisatie van de biologische schapenforfaits is mij een raadsel. Zie ook de kantlijnopmerking bij vs 5 van de nota (die je wellicht niet hebt gezien).

Anyway, als jullie dit toch willen dan zet ik jouw passage met juridische disclaimer in de nota met uitzondering van de laatste bijzin. En voorzien van de opmerking dat de op de regeling (zie bijgaand de laatste versie die 5.1.2.e vanochtend heeft gemaakt en waarin het schapen en geiten-punt is verwerkt) vanwege dit punt geen noco-mp is gegeven.

Graag per mail je akkoord op de regeling.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 10 december 2019 21:42

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>

Onderwerp: Re: DOMUS-19287071-v4-Actualisering_excretieforfaits_melkvee

Hoi allen,

Het is jammer dat deze omissie erin is geslopen, maar ik denk zeker dat de actualisatie van de forfaits voor deze dieren wel moet worden doorgevoerd cf de Kamerbrief. Ik zou de tekst in de nota op dit punt nog iets verder willen verduidelijken:

Per abuis is de stikstofexcretie voor biologische geiten en schapen in de concept regeling die ter notificatie voorligt niet aangepast conform het CDM-advies, terwijl dit wel is toegezegd aan de Kamer. In bijgevoegde regeling is de actualisatie van deze forfaits alsnog doorgevoerd, conform de Kamerbrief. Deze afwijking ten opzichte van de genotificeerde regeling brengt wel een risico met zich: als de wijziging wordt aangevochten kan deze ongeldig worden verklaard. U wordt geadviseerd het forfait toch in lijn met de communicatie naar de Kamer aan te passen, temeer omdat de

voorgenomen actualisatie op basis van het CDM-advies en de Kamerbrief van begin af aan duidelijk is geweest.

Het alternatief is namelijk dat we in strijd met de TK-brief handelen, wat door deze sectoren ongetwijfeld zal worden aangevochten. We hebben dan geen goede reden om deze forfaits niet te actualiseren (wat bij de stikstofexcretieforfaits voor melkvee al een juridisch risico is begreep ik, dus dat zal hier dan nog meer het geval zijn).

Groeten

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 10 dec. 2019 om 16:44 heeft 10.2.e

@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Ha 10.2.e

Ik heb de nota aangevuld op basis van jouw opmerkingen.

Terugkomend op de biologische geiten en schapen: ik kan er erg slecht mee leven dat we die niet aanpassen conform de toezegging aan de Kamer. We hebben dit met zijn allen over het hoofd gezien bij de versie die ter notificatie is verstuurd en het wel opnemen van de juiste forfaits is in mijn ogen een verdedigbare aanpassing, ook omdat het conform het advies dat ter consultatie heeft gezien is. We kunnen dit sowieso niet laten gebeuren zonder de Minister hierover te informeren. Ik heb hierover aan het einde van de kernpunten een passage over opgenomen, met wat mij betreft het advies om het toch te wijzigen in afwijking van de notificatie-versie.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: RE: MLNV: Bhm 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm
Datum: vrijdag 20 december 2019 11:21:55

Je hoeft er inderdaad niks meer mee als er geen reactie meer binnenkomen

---

Van: 10.2 e @minlnv.nl>
Verzonden: vrijdag 20 december 2019 11:20
Aan: 10.2 e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: MLNV: Bhm 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm

Ja, dat lijkt me een acceptabel risico. Dus ik hoef hier verder niks meer mee? Tenzij er toch nog reacties binnenkomen natuurlijk.

Van: 10.2.e @minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 20 december 2019 11:14
Aan: 10.2 e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: MLNV: Bhm 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm

Notificatie loopt tot en met 30 december. Uiterlijk 30 december moeten wij een 'go' geven aan de Staatscourant.
 Dus ik heb met 10.2 e afgesproken dat hij op 30 december bij het CDIU checkt of er nog reacties op de notificatie binnen zijn gekomen en daarna de 'go' geeft aan de staatscourant.

Dan is er een heeeeeeeel klein risico dat er ergens in de unie nog een ambtenaar op 30 december 's avonds een reactie indient, maar dat risico nemen we maar.

Groet,
 10.2 e

Van: 10.2 e @minlnv.nl>
Verzonden: vrijdag 20 december 2019 11:09
Aan: 10.2 e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: MLNV: Bhm 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm

Ja fijn. Wat moet er nu nog gebeuren om 'm klaar te zetten voor publicatie in de staatscourant? Notificatie duurt tot 29 december toch?

Van: 10.2 e @minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 20 december 2019 10:44
Aan: 10.2 e @minlnv.nl>
Onderwerp: FW: MLNV: Bhm 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm

Ter info

Van: 10.2 e @minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 20 december 2019 10:42
Aan: 10.2 e @minezk.nl>
Onderwerp: MLNV: Bhm 5a. Rg actualisering forfaits bijlage D Urm

Hallo 10.2 e

De MLNV heeft deze regeling ondertekend.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag | B-Noord 2
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

T 070-10.2.e
F 070-10.2.e

Afwezig op woensdag

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: RE: opdracht stikstofcorrectie
Datum: maandag 6 januari 2020 19:54:44
Bijlagen: [2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx](#)
[image001.png](#)

10.2 e, ook een goed 2020. En het wordt inderdaad een boeiend jaar. Dat is al te zeggen nu het jaar nog maar 6 dagen oud is.

Deze bedoel je. Het staat er wat verstopt in, omdat in het inleidende stukje gasvormige verliezen expliciet genoemd worden en in de aanvraag impliciet (waarden en kengetallen).

In voornoemde tabel worden de volgende kengetallen gegeven per diercategorie: de mestproductie in m3, de stikstof en fosfaatexcretie in mest (excretie per dier per jaar, in kg N en P2O5), en de gasvormige stikstofverliezen uit stal en mestopslag (stikstofcorrectie; in kg of procenten van de bruto N-excretie).

de excretieforfaits voor stikstof en fosfaat voor gangbaar en biologisch gehouden dieren en de daarbij behorende waarden en kengetallen ten behoeve van de actualisatie van de meststoffenregelgeving in 2019 op basis van het gemiddelde over de jaren 2014, 2015 en 2016, en het gemiddelde over de jaren 2015, 2016 en 2017 (op basis van de voorlopige cijfers).

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Strategie, Kennis en Innovatie

10.2.e

10.2.e@minlnv.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2 e @wur.nl>

Verzonden: maandag 6 januari 2020 16:20

Aan: 10.2 e @minlnv.nl>; 10.2 e 10.2 e @minlnv.nl>

cc: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e
 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: opdracht stikstofcorrectie

Hallo 10.2 e

Allereerst de beste wensen voor 2020! Het belooft weer een boeiend jaar te worden.

We zijn bezig met de formele oplevering van het excretieforfait rapport.

Volgens mij hebben jullie ooit (vorig jaar of in 2018) ook opdracht gegeven aan de CDM om de gasvormige emissies (forfaits stikstofcorrecties) te berekenen op basis van N/P-verhoudingen voor drie jaar. Dit is door het CBS gedaan.

Ik kan deze adviesaanvraag niet meer vinden (en daarbij kom ik niet in mijn mail-

archief).

Kunnen jullie nagaan of er inderdaad zo'n adviesvraag is geweest, zodat we er naar kunnen refereren.

Groeten

10.2.e

10.2.e

,
Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), 10.2.e
Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen
The Netherlands
Tel. +31317 10.2.e

10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)
www.wur.nl/environmental-research

Aan Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM)
 t.a.v. 10.2.e
 Wageningen Environmental Research
 Postbus 47
 6700 AA Wageningen

Datum: 25 mei 2018

Betreft Verzoek voor advies over herziening excretieforfaits

Geachte leden van de CDM,

De excretieforfaits zijn opgenomen in Tabel I van bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (URM, Excretieforfaits en stikstofcorrectie). Deze forfaiten worden gebruikt om (i) de mestproductie van graasdieren in kilo's N en P2O5, (ii) de stikstofcorrectie voor staldieren en (iii) het volume van de totale mestproductie en de benodigde minimumopslagcapaciteit van de mest af te leiden. In voornoemde tabel worden de volgende kengetallen gegeven per diercategorie: de mestproductie in m3, de stikstof en fosfaatexcretie in mest (excretie per dier per jaar, in kg N en P2O5), en de gasvormige stikstofverliezen uit stal en mestopslag (stikstofcorrectie; in kg of procenten van de bruto N-excretie). De fosfaatexcretieforfaits in Tabel I van bijlage D geldt ook voor biologisch gehouden dieren.

Ten aanzien van droogstaand melkvee wordt aan het CDM gevraagd advies uit te brengen of een forfait nodig is, evenals de noodzaak voor een forfait voor melkproducties tussen 3.000 – 5.600 kg. Stikstofexcretieforfaits voor biologisch gehouden dieren staan vermeld in Bijlage 1 van de 'Regeling dierlijke producten' (zie paragraaf 2.2 - Biologische productiemethoden, artikel 2.17).

De laatste herziening van de excretieforfaits vond plaats in 2015 en de ontwikkelingen in de sectoren geven aanleiding om na te gaan of en in welke mate een herziening noodzakelijk is.

Per 1 januari 2018 zijn de forfaiten in bijlagen I en J in zijn geheel geactualiseerd, en in bijlage D voor melkgeiten. Deze hoeven niet betrokken te worden bij deze actualisatie.

Verzoek voor advies en doel ervan:

Wij verzoeken u voor de Minister van LNV een wetenschappelijk onderbouwd advies op te stellen over de herziening van de excretieforfaits voor stikstof en fosfaat voor gangbaar en biologisch gehouden dieren en de daarbij behorende waarden en kengetallen ten behoeve van de actualisatie van de meststoffenregelgeving in 2019 op basis van het gemiddelde over de jaren 2014, 2015 en 2016, en het gemiddelde over de jaren 2015, 2016 en 2017 (op basis van de voorlopige cijfers). Ik wil u vragen bij uw advies het rapport 'Excretie van biologisch gehouden leghennen, zeugen en vleesvarkens onder praktijkomstandigheden', van december 2017, opgesteld door Wageningen Livestock Research, te betrekken.

Over de datum waarop het advies wordt uitgebracht aan LNV in 2018, vindt nadere afstemming plaats.

Richt uw uit te brengen advies aan:

- de 10.2.e en
- de 10.2.e

Voor inhoudelijke informatie over dit verzoek kunt u contact opnemen met 10.2.e
 10.2.e @minez.nl .

Met vriendelijke groet,

10.2 e @minez.nl)
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Directie Agro- en Natuurkennis
 Postbus 20401
 2500 EK 's-GRAVENHAGE

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: FW: onderzoek stikstofverliezen stal en opslag
Datum: dinsdag 7 januari 2020 10:29:39
Bijlagen: [2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx](#)

Hieronder de mail die ik zocht. De opdracht aan CBS is dus een opdracht van LNV als onderdeel van de opdracht van herziening excretieforfaits (opdracht uit mei 2018), zonder dat deze opdracht daarop is aangepast.

Groeten

10.2 e

From: 10.2 e @minez.nl>
Sent: woensdag 31 oktober 2018 11:52
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2 e @minez.nl>; 10.2 e @minez.nl>;
 10.2 e @minez.nl>
Subject: onderzoek stikstofverliezen stal en opslag

Hoi 10.2 e

Zoals afgelopen maandag besproken hierbij de gemaakte afspraken:

- De review van het CDM op de CBS-studie is aanleiding voor aanvullend onderzoek naar stikstofverliezen in stal en opslag over twee extra jaren en het uitvoeren van een analyse naar de onzekerheden.
- Dit onderzoek vindt plaats binnen de huidige opdracht naar herziening van de excretieforfaits (zie bijlage).
- Dit onderzoek wordt in januari 2019 uitgevoerd en uiterlijk eind februari zijn de resultaten beschikbaar.
- Uiterlijk 1 april 2019 wordt een voorstel voor de excretieforfaits overlegd. Aansluitend wordt besluitvorming hierover voorbereid, waarop consultatie van de ontwerpregeling plaatsvindt voor het zomerreces (duur tenminste 4 weken), gevolgd door notificatie bij de Europese Commissie (duur 3 maanden, gedurende zomerperiode).

Vanzelfsprekend zijn wij beschikbaar voor aanvullende vragen.

Kun je hiermee verder?

Groet,

10.2 e

Van: 10.2 e
Verzonden: vrijdag 25 mei 2018 15:22
Aan: 10.2 e @wur.nl 10.2 e @wur.nl>
cc: 10.2 e @minez.nl>
Onderwerp: 2018adviesaanvraag herziening excretie CDM.docx

10.2 e en nu met de aanpassingen.

Vorige versie kan dus als niet verzonden worden beschouwd.

Met vriendelijke groet,

10.2 e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

0610.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: advies stikstof n fosfaatexcretie
Datum: dinsdag 7 januari 2020 16:27:01
Bijlagen: [2000559 CDM advies Stikstof en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden huisdieren.pdf](#)

Beste 10.2.e

Bijgevoegd de formele aanbiedingsbrief van de CDM van het rapport over excretieforfaits (zit als bijlage aan de brief) en het CBS-rapport over stikstofverliezen (de link naar de CBS-site is opgenomen in de brief).

Het CBS-rapport staat online bij CBS.

Kan het WOt-rapport over de forfeits worden vrijgegeven, zodat het beschikbaar is via de CDM-website en WUR bibliotheek?

Groeten

10.2 e

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
 10.2 e
Cc: 10.2.e @cbs.nl
Onderwerp: RE: advies stikstof n fosfaatexcretie
Datum: dinsdag 7 januari 2020 20:57:19

Mee eens

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Strategie, Kennis en Innovatie

10.2.e

10.2.e@minlnv.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2 e @minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 7 januari 2020 16:33

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e rel@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl) 10.2.e @cbs.nl>

Onderwerp: RE: advies stikstof n fosfaatexcretie

Hallo 10.2 e

Het vrijgeven van het rapport is wat ons betreft akkoord.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2 e @wur.nl>

Verzonden: dinsdag 7 januari 2020 16:27

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 5.1.2.e

10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl) 10.2.e @cbs.nl>

Onderwerp: advies stikstof n fosfaatexcretie

Beste 10.2 e

Bijgevoegd de formele aanbiedingsbrief van de CDM van het rapport over excretieforfaits (zit als bijlage aan de brief) en het CBS-rapport over stikstofverliezen (de link naar de CBS-site is opgenomen in de brief).

Het CBS-rapport staat online bij CBS.

Kan het WOt-rapport over de forfaits worden vrijgegeven, zodat het beschikbaar is via de CDM-website en WUR bibliotheek?

Groeten

10.2 e

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: Fwd: Actualisering excretieforfaits
Datum: woensdag 8 januari 2020 22:42:56
Bijlagen: [191231 Actualisering Excretieforfaits Staatscourant.pdf](#)
[ATT00001.htm](#)

Hoi 10.2 e

In reactie op de vraag van de Boerderij:

De actualisering van de excretieforfaits is op 31-12 gepubliceerd in de Staatscourant (zie bijlage). De forfaiten voor melkvee zijn niet geactualiseerd omdat de hoeveelheid rechten in de markt nog boven het plafond zit. Deze maand zullen we een brief naar de TK sturen over diverse onderwerpen mbt het fosfaatrechtenstelsel, waaronder de hoeveelheid rechten in de markt en de forfaiten.

Groeten
10.2 e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2 e [REDACTED]@minlnv.nl>
Datum: 6 januari 2020 om 09:36:35 CET
Aan: "10.2 e [REDACTED]@minlnv.nl>, "10.2 e [REDACTED]
[REDACTED]@minlnv.nl>, "10.2 e [REDACTED])"
10.2 e [REDACTED]@minlnv.nl>, "10.2 e [REDACTED]@minlnv.nl>,
10.2 e [REDACTED]@rvo.nl>, "10.2 e [REDACTED]
[REDACTED]@minlnv.nl>

Onderwerp: Actualisering excretieforfais

Hallo allemaal,

Hierbij ter info de nieuwe excretieforfaits, prachtig op tijd (31 december) gepubliceerd in de Staatscourant.

Groeten 10.2 e

10.2 e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

M10.2.e
E10.2.e @minlnv.nl<mailto:10.2.e @minlnv.nl>

Van: 10.2 e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: 93Re: fosfaatmonitoring.
Datum: donderdag 9 januari 2020 12:58:03

Ok!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 jan. 2020 om 12:54 heeft 10.2.e
 @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Ha 10.2 e

Ik denk dat het het handigst is om nu de Kamer te informeren over de excretieforfaits en de stavaza afroming. Dat kan komende week al. Het rapport komt verwacht ik pas later deze maand beschikbaar. Die zou dan mooi combineren met het wetsvoorstel vleesvee/lease (zal mogelijk nog wel wat discussie in coalitie opleveren)

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e 10.2 e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 8 januari 2020 14:55

Aan: 10.2 e @minlnv.nl>

cc: 10.2 e @minlnv.nl>; 10.2 e

@minlnv.nl>; 10.2 e @minlnv.nl>;

10.2 e @minezk.nl>

Onderwerp: Re: fosfaatmonitoring.

Dat is zeker goed nieuws! Mooi!

Die brief benutten we ook meteen om de TK te informeren over wat we met de actualisering van de excretieforfaits hebben gedaan, toch?

En heb je zicht op wanneer we het rapport van de scheidsrechter op de fosfaatmarkt krijgen? Als die ook meteen meekan hebben we weer een mooi fosfaatpakketje :)

Evt kan ook de aankondiging van de internetconsultatie van het wetsvoorstel vleesvee er nog bij.

Groeten,

10.2 e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 jan. 2020 om 14:22 heeft 10.2 e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Ha allemaal,

Even een update over de afroming: ik heb de voorlopige (!) cijfers van RVO binnen en we hebben een mooie eindsprint gemaakt. Er is ruim 200.000 kg afgeroomd in december. Dat is meer dan de rest van 2019 en ook meer dan in december 2018 (maar toen hadden we ook een lagere afroming).

Als je kijkt naar melkvee zouden we nu op een goede 85,1 miljoen kg moeten zitten en mogelijk nog ca. 100.000 lager, omdat er juist door

de herbeoordeling nav de CBb uitspraken inzake de definitie van melkvee extra rechten aan vleesvee zijn toegewezen.
We zitten dus nog niet onder het plafond, maar er ook nog maar zo beperkt boven dat de Commissie ook weer niet superontevreden hoeft te zijn.
Ik krijg morgen de definitieve cijfers en zal er een mooie nota/kamerbrief van maken.
Groeten **10.2.e**

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2 e" <[redacted]@rvo.nl>
Datum: 8 januari 2020 om 13:56:45 CET
Aan: "10.2 e" <[redacted]@minlnv.nl>
Kopie: "10.2 e" <[redacted]@rvo.nl>
Onderwerp: FW: fosfaatmonitoring.

Hallo,
Hier alvast de voorlopige cijfers per 1 januari 2020. Dit is nog niet definitief want er moet nog een check op gedaan worden. Ook heb ik op dit moment nog niet volledig in beeld of er mogelijk nog rechten bijkomen in het kader van de herbeoordeling jongvee 2019. Dus nog niet geschikt om naar buiten te communiceren. Maar dan heb je alvast een beeld.
Ik lever je zo spoedig mogelijk de definitieve cijfers op.
Met vriendelijke groeten,
10.2 e

.....
10.2.e
Uitvoeringsbeleid Team Mest, Dier en Natuur

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Ministerie van Economische Zaken

Mandemaat 3 | Assen
.....

M **10.2.e**
10.2.e <[redacted]@rvo.nl>

Van: 10.2 e <[redacted]@rvo.nl>
Verzonden: woensdag 8 januari 2020 11:16
Aan: 10.2 e <[redacted]@rvo.nl>
cc: 10.2 e <[redacted]@rvo.nl>
Onderwerp: RE: fosfaatmonitoring.

Hoi **10.2.e**
Hierbij de overzichten tbv de fosfaatmonitor. Dit is nog exclusief de tijdelijk herbeoordeling definitie jongvee 2019. Deze is in concept opgemaakt door **10.2.e** maar hier heb ik nog enige vragen over. Dit ga ik morgen met hem doornemen.
De wijzigingen en analyse van de tijdelijk fosfaatrechten wil ik nog op

papier zetten. Ik verwacht deze vanmiddag naar je te kunnen mailen.

Gr. 10.2 e

Van: 10.2 e @rvo.nl>

Verzonden: dinsdag 7 januari 2020 15:37

Aan: 10.2 e @rvo.nl>

Onderwerp: Fwd: fosfaatmonitoring.

Heb je al wat

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2 e "

10.2 e @rvo.nl>

Datum: 7 januari 2020 om 14:12:58 CET

Aan: 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>

Kopie: 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>

Onderwerp: FW: fosfaatmonitoring.

Ter info

Van: 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>

Verzonden: dinsdag 7 januari 2020 10:31

Aan: 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>

Onderwerp: RE: fosfaatmonitoring.

Gaat lukken

Van: 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>

Verzonden: dinsdag 7 januari 2020 09:51

Aan: 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>

Onderwerp: FW: fosfaatmonitoring.

Hoi 10.2 e

Gaat het lukken om dit tijdig op te leveren?

Groet,

10.2 e

Van: 10.2.e

@rvo.nl>

Verzonden: maandag 6 januari 2020 08:54

Aan: 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>

cc: 10.2 e)

10.2 e @rvo.nl>; 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>; 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>; 10.2 e

@rvo.nl>

Onderwerp: FW: fosfaatmonitoring.

Hallo,

Ik heb toegezegd dat wij eind deze week de cijfers met peildatum 1 januari opleveren.

10.2 e heeft deze cijfers echt nodig.

Met vriendelijke groeten,

10.2 e

10.2.e

Uitvoeringskaders & Betaalorgaan

Afdeling Europese Uitvoeringskaders

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ministerie van EZ

Mandemaat 3 | Assen

10.2 e

@rvo.nl

Van: 10.2 e

10.2 e @minlv.nl>

Verzonden: vrijdag 3 januari 2020 22:41

Aan: 10.2 e

10.2 e @rvo.nl>

Onderwerp: Re: fosfaatmonitoring.

Hallo J 10.2 e

Dank je voor het bericht. Eind volgende week is goed. Weet je hoeveel er in december is afgeroomd en op hoeveel fosfaatrechten we nu zitten? Dan kan ik alvast een start maken met een Kamerbrief. De minister heeft beloofd de Kamer zsm te informeren. Zou mooi zijn als ik die brief eind van de week bij haar heb.

Groeten 10.2 e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 3 jan. 2020 om 08:19 heeft

10.2 e

@rvo.nl> het

volgende geschreven:

Hallo 10.2 e

Het is helaas niet gelukt om de fosfaatmonitoring voor december op te leveren. Ik heb wel een tijdlijn gekregen maar deze was nog niet goed genoeg om naar jou toe te sturen. Er waren nog wat onduidelijkheden over de hoeveelheid

rechten die toegekend waren in
verband met de herbeoordeling
vleesvee.

Ik heb nu met de afdeling die de
verwerking van de fosfaatrechten
doet afgesproken dat er aanstaande
maandag een nieuwe tijdlijn gedraaid
wordt en dat wij uiterlijk eind
volgende week jou een monitoring
opleveren met de stand van zaken per
1 januari 2020.

Mijn excuses voor het niet leveren
van de cijfers in December
En natuurlijk alvast de beste wensen
voor 2020.

Met vriendelijke groeten,

10.2 e

10.2.e

Uitvoeringskaders &
Betaalorgaan
Afdeling Europese
Uitvoeringskaders

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Ministerie van EZ
Mandemaat 3 | Assen

10.2 e

@rvo.nl

<Tijdlijn Fosfaatrechten per 1 januari 2020.docx>

<toelichting maandelijkse monitoring 1 januari 2020 (concept).docx>

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
 10.2 e
Cc: 10.2.e @cbs.nl
Onderwerp: RE: advies stikstof n fosfaatexcretie
Datum: vrijdag 10 januari 2020 13:11:08

Het rapport staat op de CDM-site, zowel met als zonder aanbiedingsbrief:
<https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten/Stikstof-en-fosfaatexcreties.htm>

Groeten en prettig weekend.

10.2 e

From: 10.2 e @minInv.nl>
Sent: dinsdag 7 januari 2020 16:33
To: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>
Cc: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @cbs.nl) 5.1.2.e @cbs.nl>
Subject: RE: advies stikstof n fosfaatexcretie

Hallo 10.2 e

Het vrijgeven van het rapport is wat ons betreft akkoord.

Groeten 10.2 e

Van: 10.2 e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 7 januari 2020 16:27
Aan: 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @cbs.nl) 10.2 e @cbs.nl>
Onderwerp: advies stikstof n fosfaatexcretie

Beste 10.2 e

Bijgevoegd de formele aanbiedingsbrief van de CDM van het rapport over excretieforfaits (zit als bijlage aan de brief) en het CBS-rapport over stikstofverliezen (de link naar de CBS-site is opgenomen in de brief).

Het CBS-rapport staat online bij CBS.

Kan het WOt-rapport over de forfeits worden vrijgegeven, zodat het beschikbaar is via de CDM-website en WUR bibliotheek?

Groeten

10.2 e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
 10.2.e @denkavit.nl"; 10.2.e @paligroup.nl"; 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Excretienormen
Datum: vrijdag 17 januari 2020 20:00:47
Bijlagen: [image002.png](#)
[190830 verslag inhoudelijke sessie actualisering excretieforfaits.pdf](#)
[Verslag bijeenkomst 30 augustus jl. + presentaties.msg](#)

Allen,

Afgelopen donderdag hebben 10.2 e en ondergetekende gesproken met 10.2 e en 10.2 e van het ministerie LNV.

Bijgaand nog kort de samenvatting van de bijeenkomst van 30 augustus jl.

Met 10.2 e hebben we afgesproken om z.s.m. een bijeenkomst te plannen met 10.2 e en CDM, WUM, LNV.

Planning is om medio februari deze bijeenkomst te hebben. 10.2 e zal ons uitnodigen. Zaak is dat we op deze bijeenkomst goed kennismaken van de uitgangspunten en berekeningen van 10.2 e

In de discussie kunnen we dan onze eigen ervaringen delen.

Waarschijnlijk zullen wij daarna enig huiswerk meekrijgen om extra info aan te leveren.

Vervolgens willen we in april een volgende bijeenkomst plannen waarin de informatie is gebundeld in een nieuw voorstel van forfaitaire normen.

Na bespreking rolt hier een definitief voorstel uit dat ter internetconsultatie, uiterlijk 1 juni, breed kan worden voorgelegd.

Hiermee hebben we dan op 1 januari 2021 gedragen normen.

Groet,

10.2.e
 10.2.e
www.lto.nl
 +31(0) 10.2.e
 10.2.e @adviesagro.nl

Kalverhouderij

Afspraak: PPT kan worden gedeeld (actie LNV)

Bruto (incl. voeropname)

Hoe komt WUM/CBS aan deze data?

Opm. Wat is de bron van RVO voor bijv. voeropname?

10.2 e: rapportage WUM moet verder geoptimaliseerd/geactualiseerd worden

10.2 e CBS moet vraag stellen om betere data te ontvangen, die representatief zijn. Dan kunnen we op zoek naar meer representatieve data te gebruiken.

Meer inzichten waar CBS haar rantsoenen op baseert.

In een later stadium willen we meer inzichten geven.

Manier vinden om hier in de tijd mee om te gaan.

Bron data

10.2 e: vraag helder formuleren; LNV stelt vraag aan CBS **10.2 e** is [6 sept.](#) weer terug van vakantie). Periode tussen [6 sept.](#) en [1 okt.](#) is daarmee cruciaal. **10.2 e** kan met een heldere vraagstelling hiermee naar **10.2 e**. Cruciaal is daarin wel de mondelinge toelichting richting **10.2 e**. Kan er wellicht nog een sessie worden georganiseerd met CBS? Vergelijkbare sessie.

Afspraak: sessie met CBS tussen 6 sept. en 1 okt. met huidige groep (actie LNV)

Waar denkt de vergadering dat er gaten zitten:

- Rantsoen
- KG
- Stikstof
- Fosfaat
- Startgewicht
- Vette kalf (geslacht gewicht, misschien uit KWIN)

Wens sector: half jaar traject om dit gezamenlijk inzichtelijk te maken

10.2 e we moeten terug komen op de wijze waarop het rantsoen is opgebouwd. Dit gaan we niet schriftelijk (in een week) doen. Dit doen we goed en grondig. Er komt een tweede sessie. **10.2 e** kijk ook goed naar de variatie binnen de groep (en in tijd).

10.2 e: hier komen we op terug

10.2 e: We missen de berekende samenstelling van het voer (zie eerder pleidooi)
Begin gewicht, opname voer, groei etc. ...

10.2 e als WUM het niet levert, heb ik een andere bron nodig ... KWIN doet dat onder andere. Maar probleem is dat wanneer het een recente ontwikkeling is, er weinig tot geen historische data is.

10.2 e mestopslagen

Alleen veranderd voor schapen / varkens / en ... (uitzoeken)

7 maanden opslag

10.2 e geeft inzage in berekening.

Actie: de inzage in de berekening van excretie zal worden gedeeld (actie **5.1.2.e)**

Inzicht wordt gedeeld: 1 oktober 2019 is krap en waarschijnlijk te kort dag.

verslag

Omschrijving	Inhoudelijke sessie actualisering excretieforfaits
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	30 augustus 2019, 09.00 uur - 16.30 uur
Locatie	Wageningen UR, Gebouw Zodiac
Aanwezig	
Afwezig	

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e @minInv.nl

Datum

13-sep-2019

Kenmerk

DGA-PAV / 19222509

Kopie aan

Bijlage(n)

Powerpointpresentaties

Naar aanleiding van de consultatie van de wijzigingsregeling voor de actualisering van de excretieforfaits en het bijbehorende advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet is een inhoudelijke sessie belegd waarin de CDM de gehanteerde rekenmethode en aannames nader toelicht. De bijeenkomst is een initiatief van LNV en LTO.

Het gaat om een inhoudelijke sessie over de berekeningen. De impact van de actualisering op het fosfaatrechtenstelsel wordt niet uitgebreid besproken. Ook kan tijdens de sessie niet nader worden ingegaan op de uiteindelijke wijzigingsregeling omdat het besluit hierover aan de minister van LNV is en de input vanuit deze sessie plus de reacties uit de consultatie input zijn voor dit betreffende besluit. Wel is duidelijk dat de wijzigingsregeling in definitieve vorm uiterlijk half september ter notificatie naar de Europese Commissie moet worden verzonden om een inwerkingtreding per 1 januari 2020 mogelijk te maken.

De sessie is verdeeld in een aantal blokken waarin een deel van de veehouderij wordt behandeld. Hierbij is rekening gehouden met het aantal en de aard van de reacties die zijn binnengekomen gedurende de consultatie die tot 14 augustus 2019 liep.

Kalveren

- Aanwezigen vragen naar de onderliggende getallen die zijn gebruikt bij het bepalen van het rantsoen (hoeveelheid, stikstof, fosfaat, startgewicht, etc.). CDM geeft aan dat hiervoor cijfers van de WUM zijn gebruikt, preciezer van het CBS. Vanwege de vakantieperiode kan het CBS niet aanwezig zijn. **Actie: sessie met CBS beleggen die ingaat op onderliggende cijfers rantsoen.**
- Aanwezigen benadrukken dat er een grote variatie is binnen de sector en dat zij zich niet herkennen in de manier waarop de forfaiten zijn opgesteld. CDM herkent dat er een grote variatie bestaat en bevestigt dat het mogelijk is dat een bedrijf ver af zit van het gemiddelde. Daarbij is de

beschikbaarheid van data een aandachtspunt. Waar data ontbreken moeten aannames worden gedaan. Hiervoor heeft de CDM een eigen praktijknetwerk. De vraag vanuit de aanwezigen is of hier meer transparantie in kan komen en of de sector hier geen nadrukkelijker rol kan spelen. **Actie: onderzoeken hoe de sector de CDM kan helpen met het verkrijgen van bruikbare en betrouwbare data.**

Roodvlees

- In lijn met vleeskalveren: verzoek om sessie met CBS over achterliggende cijfers voer/rantsoen.
- Enigszins anders dan bij de kalveren gaat de discussie hier vooral over de indeling in categorieën. De categorieën worden door de aanwezigen als niet representatief voor de gehele sector ervaren. Er zijn veel manieren van houden die op deze manier buiten de boot vallen. Er zijn ideeën over een andere indeling.
- Check per categorie op:
  - o Gangbare/dominante praktijk
  - o Gemiddelde rantsoen (samenstelling en voederwaarde)
  - o Gemiddelde vastlegging (kg en samenstelling)
- Punten die de revue passeren zijn dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met dat een kalf onder een koe loopt. Ook de specifieke rantsoenen voor vleesvee zouden te weinig terugkomen in het advies. Tegelijkertijd erkennen de aanwezigen ook dat er veel verandert in de sector en dat het een vrij jonge sector is. **Actie: aansluiten bij bovengenoemde sessie met CBS en apart traject met CDM opzetten om data te verbeteren.**
- Tot slot wordt ook de 12-maanden termijn voor melkvee als problematisch benoemd. LNV geeft aan dit punt te herkennen uit de consultatie. Dit was een punt dat vaak werd genoemd. De gedachte achter deze termijn is een handhavingsskwestie. LNV ziet de mogelijke negatieve consequenties en bekijkt momenteel hoe hiermee om te gaan.

Geiten

- De discussie richt zich hoofdzakelijk op de samenstelling van het rantsoen en de melkproductie.
- Beiden zijn door CDM vastgesteld in samenspraak met de sector. Echter, in tegenstelling tot wat eerder is besproken lijkt het mogelijk om de gemiddelde melkproductie op basis van daadwerkelijke melkleveringen te bepalen. **Actie: sector verifieert samen met CDM gemiddelde melkproductie op basis van melkleveringen.**
- Ook wordt opgemerkt dat de fosfaatproductie voor biologische geiten net zo hoog ligt als bij gangbaar gehouden geiten. **Actie: CDM checkt of dit klopt.**
- Voor de langere termijn wordt onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om melkproductieclassen te introduceren voor melkgeiten. Ook wordt

verder gekeken naar de rantsoensamenstelling bij verschillende melkproductie.

Melkvee

- De discussie spitst zich hier toe op hoogproductieve koeien. Op basis van alternatieve berekeningen verwachten melkveehouders met een hoge gemiddelde melkproductie een (relatief) lagere excretie. CDM geeft een uitgebreide toelichting op hoe de excreties voor hoogproductieve koeien zijn berekend en hoe de cijfers uit de kringloopwijzer zijn gebruikt om te verifiëren of de excreties uit de tabel stroken met de werkelijkheid.
- Bij een vergelijk van de cijfers uit de KLV en de tabel neemt de afwijking bij hoogproductieve weliswaar licht toe (2-4%), maar blijft dit binnen een acceptabele marge. De sterk toenemende efficiëntie die wordt beleefd door de hoogproductieve melkveehouders wordt niet direct herkend door de CDM, maar wel valt op dat het aantal hoogproductieve melkveehouders in de gebruikte data uit de KLV (data van ca. 11.000 melkveehouders zijn beschikbaar) ca. 55% bedraagt van het aantal laagproductieve bedrijven volgens de landbouwtelling. Belangrijk in de discussie was het gebruikte rantsoen, waarbij de sector claimde dat dit voor hoogproductieve dieren gemiddeld anders ligt. Hier zijn echter geen betrouwbare gegevens beschikbaar. **Actie: CDM en sector gaan onderzoeken of er meer KLV-data (of alternatieve databronnen) van hoogproductieve melkveehouders kunnen worden gebruikt.**
- Tot slot wordt het effect van de nieuwe forfaits op het fosfaatrechtstelsel benoemd. In het bijzonder op hoogproductieve melkveehouders en zelfzuivelaars. Hoewel dit buiten de scope van de bijeenkomst valt geeft LNV deze problemen te herkennen, deze zijn ook veel tijdens de consultatie naar voren gekomen, bekijkt hoe hiermee om te gaan.

Overig

- Vraag is waarom voor pluimvee de fosfaatexcreties ontbreken. CDM geeft aan dat deze wel in het advies staan, maar omdat veehouders hier niet op worden afgerekend deze niet in de regeling staan. LNV bevestigt dit, dit is bij de bestaande regeling ook niet het geval. Hier verandert dus niets.
- Vraag is of bij het berekenen van de gasvormige stikstofverliezen onderscheid is gemaakt tussen biologische en gangbare systemen. De verwachting bij de pluimvee is dat de verliezen groter zijn bij biologische systemen. **Actie: dit wordt nagegaan bij CBS.**
- Opgemerkt wordt dat er een verschil zit in de excreties uit het advies en de concept regeling zit bij biologisch pluimvee. Het lijkt er hierbij op dat de waarden uit het advies niet goed zijn overgenomen in de regeling. **Actie: dit wordt nagekeken en waar nodig gecorrigeerd**
- Vanuit de varkenshouderij wordt aangegeven dat men blij is met de nieuwe berekening voor gasvormige verliezen. Het stikstofgehalte waar deze sector mee kampt lijkt nu eindelijk geadresseerd.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2.e @gmail.com"; 10.2 e @kpnmail.nl";
10.2.e @fortfarmers.eu"; 10.2.e @zonnet.nl"; 10.2.e @argroep.nl";
10.2.e @agrifirm.com"; 10.2.e @agrifirm.com"; 10.2.e @vandriegrup.com";
10.2.e @denkavit.nl"; 10.2.e @vancan.nl"; 10.2.e @hetnet.nl";
10.2.e @xs4all.nl"; 10.2.e "; 10.2.e @agrifirm.com"; 10.2.e @gmail.com";
10.2.e@hotmail.com"; 10.2.e lto.nl"; 10.2.e @agrifirm.com";
10.2.e @agrifirm.com"; 10.2.e @ 10.2.e .nl"; 10.2.e @hetnet.nl"; 10.2.e @naik.nl";
10.2.e "; "Netwerk GRONDig"; 10.2.e @gmail.com";
10.2.e @hotmail.com"; 10.2.e @gmail.com"; 10.2.e @outlook.com"
Cc: 10.2.e 10.2.e 10.2.e ; 10.2.e -; 10.2.e
Onderwerp: Verslag bijeenkomst 30 augustus jl. + presentaties
Datum: dinsdag 17 september 2019 14:27:33
Bijlagen: [190830 VERSLAG Inhoudelijke sessie actualisering excretieforfaits.pdf](#)
[Toelichting advies excretieforfaits 30aug19 Geiten LS.pdf](#)
[Toelichting advies excretieforfaits 30aug19 Kalveren LS.pdf](#)
[Toelichting advies excretieforfaits 30aug19 Melkvee LS.pdf](#)
[Toelichting advies excretieforfaits 30aug19 Vleesvee LS.pdf](#)
[Toelichting forfaitaire excretie en vragen varkens, pluimvee.pdf](#)

Dag allemaal,
Dank voor uw aanwezigheid bij de inhoudelijke sessie over de actualisering van de forfaitaire excretienormen. Ik zend u hierbij het verslag van de dag en de powerpoints toe. Ik verwacht u op korte termijn te kunnen informeren over de daadwerkelijke actualisering en zal tevens opvolging geven aan de gemaakte afspraken die op deze dag zijn gemaakt.
Vriendelijke groeten,
10.2 e
Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

€ 10.2.e @minlnv.nl
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: 96Re: Bestuurlijk Overleg Fosfaatrechtenstelsel
Datum: maandag 27 januari 2020 07:34:00

Ha 10.2 e

Dank hiervoor! Ik mis bij de annotatie voor 10.2 e nog een beetje wat we de komende periode nou echt gaan doen de komende tijd.

- Bij de bekendmaking fosfaatrechten zou ik toevoegen dat de minister heeft toegezegd de bekendmaking uit te stellen tot na het AO Mest van 19 feb. Daarnaast zou 10.2.e kunnen vragen hoe de partijen staan tegenover de ontheffing, wetende dat een minderheid van de veehouders hieronder valt en er dus ongelijkheid ontstaat tussen veehouders.

- Bij de afroaming zou ik benadrukken dat deze cijfers nog vertrouwelijk zijn en iedereen deze voor zich moet houden totdat de minister de Kamer hierover heeft geïnformeerd. Ik zou 10.2.e richting Netwerk Grondig laten aangeven dat het niet handig is als partijen zelf zonder afstemming brieven aan de EC gaan sturen. We hebben dit maandelijks overleg immers niet voor niets en daarin hebben we meermaals toegelicht waarom de fosfaatbank nog niet opengesteld wordt.

- Ten aanzien van de excretieforfaits zou ik toelichten wat we de komende tijd doen: vleesveecategorieën beter definiëren in overleg met de sector, overgangsregime voor zelfzuivelaars en hoogproductieven uitwerken, etc. En dat het vervolgens aan de politiek is wanneer de forfaiten worden geactualiseerd, eerstvolgende mogelijkheid is 1 jan 2021. Gaat dus vooral om het handelingsperspectief voor de komende tijd, zodat men weet wat we aan het doen zijn en daar ook zijn medewerking aan verleent.

Kan je de annotatie op basis hiervan nog wat bijwerken?

Groeten,
10.2 e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 26 jan. 2020 om 23:17 heeft 10.2 e @minlnv.nl het volgende geschreven:

Dag allemaal,

Hierbij de geannoteerde agenda voor het bestuurlijk overleg fosfaatrechten van komende dinsdag.

Groeten 10.2 e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG

Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

.....
M 06 10.2.e

E 10.2 e @minlnv.nl

<DOMUS-20026462-v1-Bestuurlijk_Overleg_Fosfaatrechtenstelsel.docx>

Van: 10.2 e
Aan: [Secretariaat PAV](#)
Onderwerp: 97FW: Bestuurlijk Overleg Fosfaatrechtenstelsel
Datum: maandag 27 januari 2020 17:25:04
Bijlagen: [DOMUS-20026462-v1-Bestuurlijk_Overleg_Fosfaatrechtenstelsel.docx](#)
[191203 Verslag BO Fosfaatrechten.pdf](#)

Svp in ibabs

Van: 10.2 e @minInv.nl>

Verzonden: maandag 27 januari 2020 16:13

Aan: 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e

10.2 e @minInv.nl>

cc: 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e

10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>

Onderwerp: Bestuurlijk Overleg Fosfaatrechtenstelsel

Hallo 10.2 e

Hierbij de bijgewerkte geannoteerde agenda en het verslag van vorige keer er nog bij.

10.2 e : deze is dus ter vervanging van het stuk dat ik gisteravond stuurde.

Groeten 10.2 e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG

Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 10.2 e

E 10.2 e @minInv.nl

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2 e

10.2 e

10.2 e @minInv.nl

Datum

28 jan. 2020

Kenmerk

DGA-PAV / 20026462

Bijlage(n)

1

agenda

Omschrijving	Bestuurlijk Overleg Fosfaatrechtenstelsel
Voorzitter	10.2 e
Notulist	10.2 e
Vergaderdatum en -tijd	28 januari 2020, 13.00 uur - 14.00 uur
Locatie	Ministerie van LNV, Plesmanzaal (Vergaderzaal 3)

Vergaderpunten

1. Opening

2. Notulen vorige vergadering d.d. 3 december 2019

3. Openbaarmaking fosfaatrechten

- Het fosfaatrechtenstelsel is door de Europese Commissie aangemerkt als staatssteun. Net als met subsidie en andere vormen van staatssteun is de overheid verplicht om transparant te zijn over wie hoeveel staatssteun heeft ontvangen. In de Meststoffenwet (Artikel 23, 8e lid) is ook opgenomen dat deze gegevens worden bekendgemaakt.
- Eigenlijk zou dit 6 maanden na introductie van het fosfaatrechtenstelsel (dus medio 2018) al moeten zijn gebeurd. Vanwege de vele bezwaarprocedures is die openbaarmaking bekendmaking uitgesteld. RVO is na de herbeoordeling vleesvee aan de slag gegaan met alles klaarzetten voor de bekendmaking. Alle veehouders die fosfaatrechten hebben ontvangen hebben hierover op 9/10 januari jl. een informerende brief ontvangen.
- Het betreft een uitvoering van een wettelijke verplichting. Er is onduidelijkheid ontstaan over het type gegevens dat zal worden bekendgemaakt. Het gaat om de volgende gegevens:
  - Hoeveelheid ontvangen staatssteun (bedrag of, als de EC daarmee instemt, het aantal kilogrammen fosfaatrechten)
  - Naam bedrijf en KvK-nummer
  - Provincie
  - Economische sector (landbouw) en soort onderneming (MKB of groot bedrijf)

- De openbaarbekendmaking beperkt zich tot de fosfaatrechten die een veehouder initieel heeft ontvangen. Mutaties in het aantal fosfaatrechten als gevolg van aan- of verkooptransacties worden niet meegenomen, omdat de openbaarmaking bekendmaking alleen ziet op de door de overheid toegekende staatssteun.

Voorgestelde lijn

- We betreuren de onduidelijkheid die is ontstaan. We begrijpen ook dat veel veehouders fosfaatrechten helemaal niet als staatssteun zien, maar dat is het volgens de Europese Commissie wel. Dat is gaan geheim, er is immers ook een goedkeuringsbeschikking.
- Als gevolg daarvan is bekendmaking van de genoemde gegevens verplicht.
- De Minister heeft al toegezegd dat de bekendmaking in ieder geval wordt uitgesteld tot het AO van 19 februari.
- Er is gevraagd voor ontheffing voor bedragen onder de 500.000 euro. Dit heeft een aantal nadelen, maar wordt momenteel onderzocht. Daar zullen echter lang niet alle veehouders mee "geholpen" zijn.
- Anderzijds zijn gegevens als naam, adres en KvK-nummer, alsmede het doel van het bedrijf via het openbaar te raadplegen handelsregister van de Kamer van Koophandel al te vinden. Hieraan wordt dus enkel het aantal toegekende fosfaatrechten toegevoegd.
- U kunt vragen hoe de deelnemers staan tegenover de bekendmaking en een eventuele ontheffing.

4. Stand van zaken afroaming en vooruitblik (vertrouwelijk)

- Er is in 2019 in totaal 357.000 kg aan fosfaatrechten afgeroomd. In 2018 lag het aantal afgeroomde rechten op 422.000 kg.
- Bijna de helft van de handel vond afgelopen jaar in december plaats. In die maand is maar liefst 157.000 kg afgeroomd.
- Het aantal rechten is daarmee nog niet onder het plafond gekomen. Er is nog 85,7 miljoen kg aan fosfaatrechten in de markt, terwijl het plafond op 84,9 miljoen kg ligt. Van die 85,7 miljoen kg is ruim 600.000 kg in gebruik voor vleesvee. Omdat vleesvee niet onder het plafond van de melkveehouderij valt is de

lijn naar de Europese Commissie dat enkel moet worden uitgegaan van het aantal fosfaatrechten dat gebruikt wordt voor de melkveehouderij. Dit aantal staat nu op 85,1 miljoen kg. De Europese Commissie heeft deze lijn formeel nog niet geaccepteerd, maar ook niet afgewezen.

- De Europese Commissie heeft Nederland tot eind 2019 gegeven om het aantal rechten onder het plafond te brengen. Formeel zou de Europese Commissie een onderzoeksprocedure kunnen starten in verband met onrechtmatig toegekende staatssteun.
- Netwerk Grondig heeft 9 december een brief aan de EC gestuurd om aan te dringen op openstelling van de fosfaatbank.

Voorgestelde lijn:

- De getallen omtrent de afoming zijn nog niet met de Kamer gedeeld. Deelnemers dus vragen om informatie vertrouwelijk te behandelen.
- Aangeven dat, gezien het beperkt aantal rechten dat nog moet worden afgeroomd (200.000 kg), we niet voornemens zijn aanvullende maatregelen te nemen, daarvoor is de overschrijding te klein.
- Het is moeilijk voorspellingen te doen over wanneer we onder het plafond zitten. Dat hangt af van de snelheid waarmee de juridische procedures zijn afgehandeld. Ook zien we dat het gros van de handel aan het eind van het jaar plaatsvindt.
- Wat betreft de brief van Netwerk Grondig: het voorkomen dat de sectorale plafonds van de melkveesector worden overschreden is het primaire doel van het fosfaatrechtenstelsel. Daarvoor is het van belang dat er niet meer rechten zijn dan dat plafond. Het stimuleren van grondgebondenheid via de fosfaatbank is een secundair doel. De stikstofexcretie door de melkveehouderij maakt bovendien dat er nog geen ruimte is voor het uitgeven van ontheffingen.
- Dit is al vaker zo gedeeld in dit overleg. U kunt aan Netwerk Grondig dat het niet handig is als partijen zonder afstemming de EC benaderen. Het antwoord op de vraag wanneer de fosfaatbank open gaat zal daar niet door veranderen.

5. Fosfaatrechtenstelsel: Planning 2020

Excretieforfaits

- Omdat het aantal rechten nog niet onder het plafond zit is besloten de excretieforfaits voor melkvee niet te actualiseren in verband met risico op overschrijding van de werkelijke productieplafonds (in het bijzonder stikstof).
- Ook de hoog- en laagproductieve klassen zijn daarmee niet doorgevoerd.
- Er vinden momenteel gesprekken plaats met sectorpartijen over het beter definiëren van de categorieën die niet zijn geactualiseerd: roodvlees, kalverhouderij, hoogproductieve melkveehouders en biologisch.
- Het eerstvolgende moment om de forfaiten te actualiseren is 1 januari 2021.

Overgangsregeling hoogproductief & zelfzuivelaars:

- Voor zowel veehouders met hoogproductieve koeien als zelfzuivelaars wordt uitgezocht of een overgangsregeling nodig is, als gevolg van de wijzigingen in de excretieforfaits.
- Door de toevoeging van extra productieklassen hebben melkveehouders met hoogproductieve koeien in een klap meer fosfaatrechten nodig om hun bedrijf op dezelfde manier te kunnen voortzetten.
- Hetzelfde geldt voor een kleine groep zelfzuivelaars als we uitgaan van de werkelijk geproduceerde hoeveelheid melk, in plaats van de 7500 kg uit de zelfzuivelaarsregeling.

Wetswijziging vleesvee

- Er staat een wetswijziging gepland om duidelijkheid te geven over de reikwijdte van het fosfaatrechtenstelsel.
- De beleidsregel jongvee in de vleesveehouderij moest hier duidelijkheid over verschaffen, maar door uitspraken van het CBb in het voorjaar van 2019 is hier opnieuw onduidelijkheid over ontstaan.
- De definitie zoals omschreven in de beleidsregel wordt nu opgenomen in de Meststoffenwet. De consultatie van deze wetswijziging zal dit voorjaar plaatsvinden.

Afromingsvrije lease

- Uitvoering van motie Geurts: mogelijk maken om kleine hoeveelheden fosfaatrechten te leasen zonder dat hier afroaming op plaatsvindt.
- Doel is om melkveehouders die onverwacht aan het eind van het jaar fosfaatrechten nodig hebben meer flexibiliteit te geven.
- Wetsvoorstel loopt mee in wetswijziging vleesvee. Consultatie is gepland voor dit voorjaar.

Pilot Bedrijfsspecifieke Verantwoording Fosfaatrechtenstelsel

- 24 januari jl. heeft de klankbordgroep plaatsgevonden.
- ZuivelNL aarzelt met het overhandigen van de Kringloopwijzer(KLW)-gegevens. De reden verschilt per keer, maar het lijkt vooral te komen doordat men liever een praktijkpilot wilt.
- LNV wil eerst duidelijkheid over de effecten van bedrijfsspecifieke verantwoording op het stelsel en andere beleidsdoelen, zoals grondgebondenheid.
- Zonder de KLW-gegevens kan de pilot zoals die nu is ingestoken niet doorgaan. Dit is des te opvallender omdat de pilot juist een sterke wens vanuit de sector was. Vertraging lijkt sowieso niet te voorkomen. De oorspronkelijke oplevering van de eerste fase van de pilot (analyse-fase) stond gepland voor juni.

Alleen als de sector erover begint: Pacht

- Op 24 september jl. heeft het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden geoordeeld dat onder bepaalde omstandigheden fosfaatrechten bij bedrijfsbeëindiging toekomen aan de verpachter en niet aan de pachter.
- De verpachter moet in dat geval de helft van de waarde van de fosfaatrechten aan de pachter vergoeden.
- Gebleken is dat de pachter niet in cassatie is gegaan. LNV onderzoekt momenteel wat de handelingsopties zijn.
- U kunt deze terugleggen bij de sector: weten zij waarom de pachter niet in cassatie is gegaan.

6. 4^e kwartaalrapportage fosfaat- en stikstofproductie (vertrouwelijk)

- Op 30 januari publiceert het CBS de voorlopige cijfers over de fosfaat- en stikstofproductie door de Nederlandse veestapel. De definitieve cijfers volgen voor het zomerreces.
- De cijfers kunnen in vertrouwen worden gedeeld.
- Alle fosfaat- en stikstofexcretie van alle sectoren bevinden zich onder het plafond, ook die van melkvee.
- Hoewel de definitieve cijfers nog enkele procenten kunnen afwijken geven deze cijfers een positief beeld. De volledige rapportage vindt u als bijlage bij deze brief.

Fosfaatexcretie per sector

	Plafond	2018	2019 voorlopig
Melkvee	84,9	78,7	75,1
Varkens	39,7	37,7	36,6
Pluimvee	27,4	25,5	24,3
Overig	20,9	19,8	20
Totaal	172,9	162	156

Stikstofexcretie per sector

	Plafond	2018	2019 voorlopig
Melkvee	281,8	289,9	280,6
Varkens	99,1	96,8	94,2
Pluimvee	60,4	56,1	53,9
Overig	63,2	60,2	61,6
Totaal	504,4	503,5	490,3

7. Artikel Gelderlander: fosfaatrechten irt vergunningen

- Op 17 januari jl. stond een artikel in de Gelderlander waarin werd beweerd dat er voor miljoenen aan fosfaatrechten teveel is uitgegeven.
- Bij de uitgifte van fosfaatrechten was de werkelijke excretie door het aantal dieren dat daadwerkelijk werd gehouden op de peildatum leidend.
- Dit is ook zo opgenomen in de Meststoffenwet.
- Er is bij de uitgifte niet gekeken naar vergunningen die door andere overheden zijn uitgegeven. Dit zou een immense uitvoeringslast betekenen.

Voorgestelde lijn:

- Informeren naar wat vertegenwoordigers uit eigen achterban hebben gehoord.

8. Rondvraag

9. Sluiting

10.2 e
10.2 e

10.2.e

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2 e

10.2 e

@minlnv.nl

Datum

3 dec. 2019

Kenmerk

DGA-PAV / 20026849

Kopie aan**Bijlage(n)**

verslag

Omschrijving

Bestuurlijk Overleg Fosfaatrechtenstelsel

Voorzitter

10.2 e

Vergaderdatum en -tijd

3 december 2019, 13.00 uur - 14.00 uur

Locatie

Ministerie van LNV

Aanwezig

10.2 e

Afwezig

10.2.e

Vergaderpunten

1. Opening

2. Notulen vorige vergadering d.d. 26 september 2019

Goedgekeurd.

3. Mededelingen

Geen mededelingen.

4. 3^e kwartaalrapportage stikstof- en fosfaatexcretie

Onlangs is de 3^e kwartaalrapportage over de stikstof- en fosfaatexcretie door de Nederlandse veestapel gepubliceerd. Het beeld is ongeveer gelijk aan de vorige kwartaalrapportage. De melkveehouderij lijkt ruim onder het fosfaatplafond en net onder het stikstofplafond uit te komen. Dat laatste zou voor het eerst in jaren zijn, want de melkveehouderij zat afgelopen jaren boven het sectorale stikstofplafond. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat nog niet alle gegevens voor 2019, zoals de fosfor- en stikstofgehalten in het ruwvoer, al bekend en meegenomen zijn. De definitieve cijfers kunnen dus nog afwijken, maar het beeld dat naar voren komt is positief.

Wel verder opvalt is dat de excretie in de categorie overig opnieuw wat is gestegen. Dit hangt hoofdzakelijk samen met een hoger aantal vleeskalveren en geiten. Hier wordt nog even over doorgesproken, omdat

hierover wel wat vragen leven in de sector. Er wordt hier en daar gevreesd voor een nieuw rechtenstelsel. De categorie 'overige diersoorten' bestaat uit een verzamelcategorie van slecht vergelijkbare diersoorten (vleesrunderen, kalveren, eenden, paarden, pony's, geiten, schapen, pelsdieren en konijnen) en heeft geen apart plafond. Een stelsel ligt daarom vooralsnog niet voor de hand. Er is ook nog geen sprake van een dreigende overschrijding van het nationale productieplafond. Op het moment dat dit laatste wel het geval is zal op dat moment worden gezien welke oorzaken ten grondslag liggen aan de overschrijding en welke maatregelen voor de betreffende diersoort nodig zijn.

Fosfaatexcretie per sector (in miljoen kg)

	Plafond	2018 definitief	1 ^e kwartaal 2019	2 ^e kwartaal 2019	3 ^e kwartaal 2019
Melkvee	84,9	78,7	76,9	75,7	75,8
Overig (oa vleesvee)	20,9	19,8	18,9	20,4	20,6
Totaal	172,9	162	159	159	159

Stikstofexcretie per sector (in miljoen kg)

	Plafond	2018 definitief (2018 na 5- jaars- middeling)	1 ^e kwartaal 2019	2 ^e kwartaal 2019	3 ^e kwartaal 2019
Melkvee	281,8	289,9 (277,4)	288,1	280,6	279,9
Overig (oa vleesvee)	63,2	60,2	57,6	60,4	61,4
Totaal	504,4	503,5 (489,9)	498	494	492

5. Pilot bedrijfsspecifieke verantwoording + overige pilots

Pilot bedrijfsspecifieke verantwoording: de eerste projectgroep heeft begin november plaatsgevonden. De eerste klankbordgroep vond plaats op 24 januari.

De Kringloopwijzerdata zijn nog niet verstrekt. De planning van het project komt daarmee onder druk te staan.

Actualisering excretieforfaits

Voor een aantal diercategorieën zal het excretieforfait niet worden geactualiseerd per 1 januari 2020. Het gaat hier om vleesvee/-kalveren, hoogproductieve melkkoeien en biologisch gehouden dieren. Dit naar aanleiding van kritiek die naar

voren kwam tijdens de consultatie. Deze kritiek richtte zich onder meer op de rekenmethode en de gekozen indeling in categorieën.

De stand van zaken:

- Voor vleesvee vindt een eerste verkennende bijeenkomst plaats op de boerderij van **10.2 e** op 4 december.
- De sector heeft aangeboden extra data beschikbaar te stellen over hoogproductieve melkkoeien. De WUR werkt momenteel uit waar deze data aan moeten voldoen.
- In januari vindt een bijeenkomst plaats over de actualisering van de forfaits voor kalveren en biologisch gehouden dieren.

6. Stand van zaken afroaming

Er moet nog ruim 350.000 kg aan fosfaatrechten worden afgeroomd om onder het productieplafond te komen. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de handel in december ervoor gaat zorgen dat we dit gaan halen. Vorig jaar december is 120.000 kg aan fosfaatrechten afgeroomd. Zelfs met een afroaming van 20 procent lijkt het onhaalbaar om onder het plafond te komen.

De deelnemers vragen wat er gebeurt als we niet onder het plafond komen. LNV benadrukt dat het teveel aan rechten bijzonder klein is als je het afzet tegen het totaal aan rechten in de markt.

7. Herbeschikking jongvee vleesveehouderij

Als gevolg van de uitspraak van het CBb over de reikwijdte van het fosfaatrechtenstelsel heeft er een herbeoordeling plaatsgevonden van ca. 1000 bedrijven. Het gaat hier om bedrijven waarvan de beschikking nog niet definitief was. Er staan nog ca. 80, wat complexere zaken open. Het gaat hier vaak om knelgevallen of een IDL (Individuele Disproportionele Last).

8. Rondvraag

- Vertraging afhandeling overdracht fosfaatrechten: het klopt dat een aantal overdrachtsverzoeken zijn aangehouden vanwege het verschijnen van de brief van 4 oktober over de stikstofmaatregelen. Alle indieners hebben op 28 november een brief ontvangen waarin ze op deze brief worden gewezen en de mededeling dat als RVO niets hoort het verzoek binnen twee weken zal worden afgehandeld. Al deze aanvragen zijn al beoordeeld en zullen dus direct verwerkt worden na het verlopen van de 2 weken-termijn.
- Stand van zaken externe saldering: externe saldering is niet meegenomen in de wetsbehandeling van het voorstel voor het 6^e Actieprogramma van gisteren. Deze wijziging ziet nu enkel toe op de afspraken uit het 6^e AP: het vastleggen van de sectorale en nationale

plafonds en de gebruiksnormen. Hiervoor is gekozen vanwege de tijdsdruk op de uitvoering van het 6^e AP. Het voorstel voor externe saldering wordt met voorrang uitgewerkt in een apart wetsvoorstel.

- Extra fosfaatrechten exportstallen: NAJK heeft het over geruchten dat exportstallen extra fosfaatrechten krijgen. Dit is niet het geval. Wel wordt er gekeken of kan worden uitgegaan van een peiljaar in plaats van een peildatum, omdat exportstallen te maken hebben met sterk fluctuerende dieren aantallen.

9. Sluiting

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: FW: CDM-adviezen
Datum: vrijdag 14 februari 2020 13:12:12
Bijlagen: [image001.png](#)
[jaarverslag 2019.doc](#)

Hoi 10.2 e ,
 In onderstaand overzicht geeft 10.2 e aan dat er nog geen adviesaanvraag is ingediend bij CDM over mestboetes. Klopt dat? Ik weet dat 10.2 e hierover al een tijdje terug overleg heeft gehad met RVO en was in de veronderstelling dat de adviesaanvraag klaar was. Of blijft dit toch nog ergens op hangen?

Groeten,
 10.2 e

Van: 10.2 e @wur.nl>

Verzonden: vrijdag 14 februari 2020 09:30

Aan: 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e

10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e

@minezk.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e

@minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e

@minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e

@minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e

@minInv.nl>

CC: 10.2 e @wur.nl>

Onderwerp: CDM-adviezen

Beste LNV-ers,

Er lopen verschillende CDM-adviezen, de een nog urgenter dan de andere. Hieronder de stand van zaken

- Derogatie: eerder deze week opgeleverd
- Regenwormen: ik hoop vandaag de literatuurstudie op te leveren, als eerste concept. Het moet nog wel gereviewed worden, maar gezien de tijd zal ik een eerste concept vandaag sturen.
- Bouwplan: opmerking 10.2.e verwerken en door CDM-leden laten reviewen. Oplevering binnen twee weken.
- Stikstofgebruiksnormen fase 1: ik hoop volgende week.
- Gasvormige emissies stallen (CBS) rapport. Eerste concept 1 maart, definitief 1 april
- Toetsing stoffen: loopt. Er zijn recentelijk 8 verzoeken ingediend; dit is ongebruikelijk veel. Daarnaast komt 10.2.e een opdracht over i) implementeren nieuwe EU-regelgeving in NL en ii) aanpassing protocol toetsing stoffen.
- Gasvormige emissies NEMA: loopt
- BEX: 10.2.e bespreekt commentaar van 10.2.e op projectplan met werkgroep
- Boetes: nog geen adviesvraag
- Vervolg excretieforfaits: 10.2.e zal een vervolgesprek initiëren
- Herbezinning mestbeleid. Er zou een bijeenkomst worden georganiseerd
- Nieuwe vraag: monitoring generieke maatregelen in kader van PAS. Hangt af van invulling

Niet CDM

- Project plan "Evaluatie Meststoffenwet" /duiding nitraatrapportage. Ik hoop volgende week.

Volgende week donderdag is er overleg van 10.2 e en ik over jaarrapportage 2019 (bijgevoegd) en planning 2019 (oa. bovenstaande).

Groeten

10.2.e

10.2.e

10.2.e

,

Wageningen Environmental Research

Wageningen University & Research

P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen

Wageningen Campus, Building 101 (Gaia), Room 10.2.e

Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen

The Netherlands

Tel. 10.2.e (also mobile)

10.2.e @wur.nl

www.wur.nl/environmental-research

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: RE: vragen kalverhouderij irt forfaits
Datum: woensdag 19 februari 2020 07:39:52
Bijlagen: [Vragen omtrent excretie rosé vleeskalveren 20200206.docx](#)

Hallo 10.2 e

In de bijlage staat mijn reactie. Alleen punt 4 is een vraag voor mij. De overige gegevens zijn van WLR.

Groet, 10.2 e

Van: 10.2 e
Verzonden: vrijdag 7 februari 2020 07:44
Aan: 10.2 e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: vragen kalverhouderij irt forfaits

Hallo 10.2 e

Ik probeer er volgende week naar te kijken.

Groet, 10.2 e

Van: 10.2 e @minlnv.nl>
Verzonden: donderdag 6 februari 2020 13:24
Aan: 10.2 e @cbs.nl>
cc: 10.2 e @minlnv.nl>
Onderwerp: vragen kalverhouderij irt forfaits

Hallo 10.2 e

Ik had je vorige week even gebeld over vragen die nog leven bij de kalversector over het advies voor actualisering van de forfaits. Jij gaf aan eerst inzicht te willen in de vragen die leven. Deze vragen komen uit het gesprek met een aantal sectorvertegenwoordigers:

- Welke voercijfers zijn gebruikt? Hoe bepaal je:
  - o Rantsoen (hoe opgebouwd);
  - o Stikstof- en fosfaatgehalte;
  - o Verteerbaarheid;
  - o Startgewicht/slachtgewicht
  - o Wat is de bron voor voerinname?
- Hoe leg je de scheiding tussen jongrosé en oudrosé?
- Hoe verklaar je de toename in jongrosé?
- Advies gasvormige verliezen: welke mestmonsters zijn gebruikt? Zijn dit alleen mestmonsters van niet-grondgebonden veehouders? Zijn de mestmonsters van ingedikte mest? Hoe leg je de link tussen mestmonsters en categorieën? Hoe ga je om met mestmonsters als bedrijven dieren van meerdere categorieën houden?

Het belangrijkste is denk ik dat de sector inzicht wil in de gebruikte data zelf (de werkwijze kunnen ze immers wel uit het rapport halen). Ik vermoed dat het er uiteindelijk op neer komt dat er een sessie met de sector bij komt kijken om de twijfel bij hen weg te nemen, maar laten we inderdaad beginnen met het antwoord op de gestelde vragen.

Groeten 10.2 e

10.2 e

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 06 10.2.e

E 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Vragen omtrent excretie roséveleskalveren in email 10.2 e van 6-2-2020:

1. Welke voercijfers zijn gebruikt? Hoe bepaal je:
  - a. Rantsoen (hoe opgebouwd);
  - b. Stikstof- en fosfaatgehalte;
  - c. Verteerbaarheid;
  - d. Startgewicht/slachtgewicht
  - e. Wat is de bron voor voerinname?
2. Hoe leg je de scheiding tussen jongrosé en oudrosé?
3. Hoe verklaar je de toename in jongrosé?
4. Advies gasvormige verliezen: welke mestmonsters zijn gebruikt? Zijn dit alleen mestmonsters van niet-grondgebonden veehouders? Zijn de mestmonsters van ingedikte mest? Hoe leg je de link tussen mestmonsters en categorieën? Hoe ga je om met mestmonsters als bedrijven dieren van meerdere categorieën houden?

Reactie:

Vrijwel alle gegevens zijn aangereikt door WLR.

Ad 1a.

Onderstaande rantsoengegevens zijn ontvangen van WLR.

Jong rosé:

30 kg startmelk

79 kg opfokbrok

47 kg snijmaïs startkalf

585 kg groei/afmestbrok

99 kg ds vochtrijk voer

240 kg ds snijmaïs afmestfase

Oud rosé:

30 kg startmelk

79 kg opfokbrok

47 kg snijmaïs startkalf

675 kg groei/afmestbrok

99 kg ds vochtrijk voer

650 kg ds snijmaïs afmestfase

Ad 1b.

De samenstelling van droog voer is afkomstig van voerjaaroverzichten RVO. Voerleveringen aan bedrijven met uitsluitend roséveleskalveren zijn hiervoor gebruikt, Voor startmelk en opfokbrok worden vaste gehalten aangehouden die in het verleden door de sector zijn aangereikt. De samenstelling van afmestvoer is afgeleid uit de samenstelling van het totaal geleverde voer en de vaste samenstelling van startmelk en opfokbrok.

De samenstelling van snijmaïs is van Eurofins.

Voor vochtrijk voer wordt aangenomen dat dit bestaat uit maïsglutenvoer, aardappelsnippers en CCM in de verhouding 1:2:2 (Kempe et al, ASG (2005)). De samenstelling van de producten is geleverd door OPNV.

Ad 1c, 1d, 1e, 2 en 3.

WLR.

Ad 4.

Zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/44/stikstofverlies-uit-opgeslagen-mest>

De werkwijze staat beschreven in paragraaf 2.2 onder het kopje 'Criteria voor de koppeling van mesttransporten aan stallen' en in paragraaf 2.3.

In het geval van de mest van rosé vleeskalveren gaat het om de koppeling van mesttransporten met mestcode 19 aan staltypen A4. Op het bedrijf moeten daadwerkelijk rosé vleeskalveren gehouden worden. Grondgebonden of niet-grondgebonden bedrijven zijn samen genomen (wel afzonderlijk beschikbaar).

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: RE: Actualisering excretieforfaits
Datum: dinsdag 17 maart 2020 14:09:55
Bijlagen: [image006.png](#)
[image007.png](#)
[image008.png](#)
[image009.png](#)
[image010.png](#)

From: 10.2 e @minlnv.nl>

Sent: maandag 6 januari 2020 10:30

To: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>

Cc: 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @wur.nl>; 10.2 e @minlnv.nl>

Subject: Actualisering excretieforfaits

Hallo 10.2 e

Allereerst de beste wensen voor 2020.

Ik wil gelijk even bij je terugkomen op de actualisering van de forfaiten die niet per 1 januari dit jaar zijn geactualiseerd en waar nog actie vanuit ons voor vereist is: vleesvee, kalveren, hoogproductief melkvee en biologische dieren.

Voor vleesvee hebben 10.2 e en ik een overleg gehad met 10.2 e (LTO). Daar komen we op de volgende indeling. Deze heeft overeenkomst met wat we al hadden, maar maakt onderscheid tussen extensief gehouden dieren (zoogkoeien) en de stierenmesterij. Ook staat er een aparte categorie voor oudere dieren die worden afgemest en dus intensiever worden gevoerd.

zoog/weidekoeien 24 maanden en ouder	123 zoogkoeien 8-24 maanden	120
121 jongvee vleesveehouderij tot 8 maanden		
	122 stierenmesterij 8 maanden-24 maanden	
		124
vleesvee/melkvee, ouder dan 2 jaar dat wordt afgemest		

10.2 e kan jij deze indeling volgen? Is er onderscheid te maken tussen deze categorieën? Mijn voorstel zou zijn om deze indeling grof uit te werken en dit vervolgens met de sector te bespreken en bij de uitwerking alvast wat discussiepunten te formuleren, die we dan ook kunnen bespreken.

Voor de kalverhouderij wil ik binnenkort een vergelijkbaar eerste gesprek houden.

10.2 e heb jij nog contact gehad met LTO over de benodigde info voor de hoogproductieve melkkoeien? Ik zou daar binnenkort ook graag een sessie over houden met de betrokken partijen.

10.2 e vanuit de biologische sector zijn vooral opmerkingen gekomen over het tijdsplan van de actualisering, maar ik heb begrepen dat er ook wel wat inhoudelijke vragen zijn over de manier van berekenen. Ik zou graag een overleg plannen met jou en 10.2 e van het Biohuis. Dat kan wat mij betreft in Wageningen. Wat zou jou schikken?

Groeten 10.2 e

10.2 e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
 Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

M 10.2 e
E 10.2 e @minlnv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: 100RE: excretienormen ==> 10.2.e
Datum: woensdag 18 maart 2020 16:57:37
Bijlagen: [image001.png](#)

Hoi 10.2 e

Ja, helaas ging de wintersportvakantie niet door ☹ Erg balen. Ik probeer deze week afwisselend wat vrij te nemen en wat te werken.

Wat betreft de excretieforfaits: ik vind het opmerkelijk bijzonder dat LTO dit zo hoog opspeelt. Ik heb hierover vorige week al gebeld met 10.2 e, was een prima gesprek. En afgelopen maandag belde 10.2 e me om te zeggen dat hij het vanuit de vleesveehouders juist niet hoog wil opspelen en onze positie en proces prima begrijpt. Blijkbaar komt dit dus eigenlijk alleen bij de kalverhouderij vandaan, en dat blijkt ook wel uit de mail die jij hebt ontvangen.

Wat is er aan de hand:

- Per 1 januari jl. zijn de excretieforfaits voor een aantal diercategorieën geactualiseerd en voor een aantal categorieën is besloten dat nog niet te doen. Dat had uiteenlopende redenen (voor de melkveehouderij bijvoorbeeld dat er nog teveel fosfaatrechten in de markt zijn, voor de biologische dat de impact heel groot zou zijn, en voor vleesvee dat de categorie-indeling eigenlijk niet passend is en de forfaitberekening niet lijkt te kloppen vanwege gebrek aan praktijkgegevens).
- Voor vleesvee, waaronder ook de kalverhouderij, is besproken dat hier eerst verder over wordt gesproken met de sector voordat de forfaiten geactualiseerd worden. 10.2.e en 10.2.e zijn zowel bij de vleesveehouders als de kalverhouders langsgeweest en ik kreeg daar positieve / constructieve terugkoppelingen van. Dat bevestigde 10.2.e overigens ook maandag aan de telefoon.
- Na de besprekingen met de sector is de vervolgstap dat de WUR aan de slag gaat. En daar wringt het, WUR blijkt nauwelijks expertise op het gebied van vleesvee te hebben. Ik heb vorige week woensdag met 10.2.e afgesproken dat we extra druk op WUR zetten en de sectoren informeren over waar we nu staan, zodat zij dat ook weten. Dat is gebeurd en gisteren heeft 10.2.e een telefonisch overleg gehad met WUR en CDM. LTO is daarover teruggekoppeld en de afspraak is dat volgende week een skype sessie wordt gepland met CDM/WUR, CBS, LNV, LTO-vakgroepen en voerleveranciers.
- In mijn ogen werken we dus conform afspraak en ik vind dat 10.2.e dit juist heel gedegen oppakt.

Overigens zitten 10.2 e er een stuk relaxter in dan 10.2 e. Beide geven aan: 'als de forfaiten per 1 januari 2021 geactualiseerd worden dan willen we dat graag tijdig weten, als dat niet haalbaar is en de actualisatie schuift een jaar door dan vinden we dat ook prima, zolang we maar weten waar we aan toe zijn'.

Wordt dus vervolgd. Heb je hier voor nu voldoende aan?

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2 e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 18 maart 2020 14:46

Aan: 10.2 e @minlnv.nl>

Onderwerp: FW: excretienormen ==> 10.2.e

Ha 10.2.e ik begreep dat je aan het werk was. Wat een pech, je had deze vakantie zo verdient! Ik kreeg deze mail van 10.2 e, kan je mij hierover even bijpraten, men zou nogal chagrijnig hierover zijn.

Groet,

10.2 e

Van: 10.2 e @lto.nl>

Verzonden: woensdag 18 maart 2020 14:42

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: FW: excretienormen ==> 10.2.e

Dag 10.2.e ,

Zoals vanochtend besproken onderstaand relaas van 10.2.e . Dit gevoel is niet beperkt tot 10.2.e en kalveren, krijg ook signalen van 10.2.e dat op dit proces echt meer inzet/prioriteit vereist is. De gevraagde actie voor april (zie einde mail) leek me goed om per call toch op te gaan pakken

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 16 maart 2020 09:27

Aan: 10.2.e

cc: 10.2.e

Onderwerp: excretienormen ==> 10.2.e

Dag 10.2.e

Naast Corona en stikstof draait de wereld ook om andere onderwerpen door. Graag aandacht voor excretienormen.

10.2.e hebben je hier in bijgepraat om dit onderwerp bij 10.2.e aan te kaarten. Het proces bij LNV loopt voor geen meter.

In de kalversector (primair + gehele keten) trekken we daar al meer dan een jaar hard aan om tot goede normen te komen.

Kort van mijn kant het proces:

- Sector geeft al meerdere jaren aan dat er aanpassing moet komen
- Vorig jaar zomer heeft LNV een internetconsultatie gehouden (veranderde normen niet vooraf afgestemd)
- Sectorbreed opmerkingen in de consultatie gegeven.
- 30 augustus 2019 een brede bijeenkomst met LNV gehad. Onderkend dat de voorgestelde normen niet konden.
- Voor 1 oktober moesten de normen gelanceerd worden om op 1 januari 2020 van kracht te kunnen zijn.
- In één maand lukt dit niet → 1 januari 2020 lukt niet meer → insteken op 1 januari 2021 (doel LNV, maar zeker ook de sector)
- Met elkaar (LNV en sector) afgesproken om tempo erop te houden. Concreet Q4 2019 gesprek sector met in ieder geval 10.2.e van CBS.
- Zaak was dat we de uitgangspunten van de berekening konden verkrijgen, zowel de kengetallen als de berekening.
- Als sector kunnen we dan bezien waar o.i. andere cijfers beschikbaar zijn. Dan samen komen tot nieuw voorstel.
- We zijn nu bijna een halfjaar verder. Elke maand vragen we aan 10.2.e voor de afspraak. Wel toezegging maar geen actie!
- O.a. op 16 januari 10.2.e uitgenodigd bij bestuurslid vakgroep 10.2.e . Samen weer de afspraak gemaakt om zsm de sectorgroep bijeen te hebben.
- De afgelopen maanden zit ik 10.2.e op de huid om LNV te bewegen de afspraak na te komen. Ook hun lukt het niet.
- Ik begrijp van 10.2.e dat jij het bij 10.2.e onder de aandacht wilt brengen (je mag deze mail doorzetten).

Laten we hopen dat er beweging komt. Voor LNV en de sector belangrijk.

Zegt ook iets over de werkelijke inspanning die LNV, samen met ons, kan/wil leveren voor o.a. het sectorplan.

Gevraagde actie:

Medio april gesprek deskundigen uit sector met 10.2 e van CBS (en nog beter ook LNV en CDM aanwezig).

Uitleg geven van de berekeningen welke ten grondslag liggen aan de huidige berekening van de excretienormen.

Vervolgens kunnen we samen komen tot nieuwe voorstellen.

Alvast dank en groet,

10.2.e

10.2.e

www.lto.nl

10.2.e

10.2.e @adviesagro.nl

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: 102Fwd: Maandelijks overleg Fosfaatrechten
Datum: donderdag 23 april 2020 09:13:06

Ha 10.2 e, zie hieronder.

Groeten
10.2 e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2 e @lto.nl>
Datum: 23 april 2020 om 08:38:36 CEST
Aan: 10.2 e @minlnv.nl>
Kopie: 10.2 e @lto.nl>, 10.2 e @gmail.com", 10.2 e @gmail.com>, 10.2 e @lto.nl>, 10.2 e @lto.nl>, 10.2 e @xs4all.nl>, 10.2 e 10.2.e @lto.nl>
Onderwerp: RE: RE: Maandelijks overleg Fosfaatrechten

Beste 10.2.e

Ik heb alvast wat vragen van LTO verzameld. Het betreffen merendeels vragen die eerder naar aanleiding van een mail van 5.1.2.e zijn verzameld. 10.2.e gaf toen aan dat het overleg niet door zou gaan maar dat er, via een alternatieve vorm, vragen schriftelijk beantwoord zouden worden, maar dit is helaas niet meer gebeurd.

1. Openbaarmaking fosfaatrechten: AO Mestbeleid is verzet, daar zou de minister aangeven hoe zij dit wil gaan doen. Kan via mail al worden aangegeven wat nu de lijn is?
2. Fosfaatbank: In de laatste kamerbrief stikstofproblematiek van 7 februari wordt aangegeven dat "Op het moment dat het aantal fosfaatrechten in de markt onder het productieplafond zit, en er reductie van stikstofuitstoot is bereikt, wordt bij gerichte opkoop op basis van minnelijke verwerving door de overheid (al dan niet in het kader van extern salderen) de mogelijkheid geboden aan de veehouder om een deel van zijn rechten ter overname beschikbaar stellen aan boeren die de keuze maken voor kringlooplandbouw of op een emissiearme manier willen uitbreiden. De overheid zal hiervoor te zijner tijd een systeem uitwerken." Dit is anders dan hoe de fosfaatbank zou worden ingericht: hoe staat dit in verhouding met elkaar?
3. Juridische positie vleesveehouders die gekozen hebben voor de vrijstellingsregeling: Vleesveehouders hebben wanneer gekozen is voor vrijstelling wel bericht gekregen dat hun fosfaatrechten zijn ingetrokken maar geen officiële bevestiging dat een vleesveehouderij nu gebruikt maakt van de vrijstellingsregeling. Hier is veel onduidelijkheid over en veel vleesveehouders zouden dit graag zwart op wit zien zodat er later geen discussie over kan

ontstaan. Ook is LTO benieuwd hoe de communicatie is verlopen aangezien er vleesveehouders zijn die pas zeer recent bericht hebben ontvangen. Vraag is dus ook hoeveel van de vrijgestelde vleesveehouders hebben wanneer welk bericht gehad?

4. Excretieforfaits hoogproductief+zelfzuivel: In een aparte mailwisseling met 10.2.e 10.2.e gaf hij aan dat de planning is om een overgangsregeling eind van deze maand bij de minister te hebben. Daarna is er ruimte om daar in klein comité over door te praten. Wat houdt deze overgangsregeling in en wat is de stand van zaken?
5. Excretieforfaits vleesvee: Er zou drie weken na een vergadering hierover vanuit WUR een terugkoppeling komen en vervolgens zou er in klein gezelschap verder uit worden gewerkt, maar daar is helaas nog niets van vernomen.
6. Consultatie afmingsvrije lease fosfaatrechten: dit zou eigenlijk in komend overleg worden besproken. Wat is de stand van zaken?
7. Fosfaatplafond: stand van zaken?
8. Derogatie: stand van zaken?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105-113 | 2594 AC Den Haag

T +10.2.e | F +10.2.e | +31 10.2.e

10.2.e @lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2 e

Verzonden: woensdag 22 april 2020 07:54

Aan: 10.2 e @minInv.nl>

cc: 10.2 e @lto.nl>;

10.2 e @gmail.com'

10.2 e @gmail.com>; 10.2 e @lto.nl>

Onderwerp: FW: RE: Maandelijks overleg Fosfaatrechten

Beste 10.2 e

Naar aanleiding van onderstaand bericht heeft Wil mij gevraagd aan te sluiten, dus ik zal inbellen.

Met vriendelijke groet,

10.2 e

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105-113 | 2594 AC Den Haag

T 10.2.e | F 10.2.e | +31 10.2.e

10.2.e @lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2 e @gmail.com

Verzonden: woensdag 22 april 2020 07:28

Aan: 10.2 e

Onderwerp: RE: Maandelijks overleg Fosfaatrechten

Beste 10.2 e

Helaas ben ik dan niet in de gelegenheid deel te nemen vanwege prive omstandigheden. Ik begrijp ook dat het overleg toch door gaat. Ik ga kijken wie van LTO melkveehouderij aan kan sluiten.

Groeten, 10.2.e

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Van: 10.2 e

Verzonden: dinsdag 21 april 2020 15:54

Aan: 10.2 e

10.2 e @gmail.com;

10.2 e @kpnplanet.nl; 10.2 e @najk.nl;

10.2 e @gmail.com

cc: 10.2 e @bionext.nl

Onderwerp: Maandelijks overleg Fosfaatrechten

Wanneer: dinsdag 28 april 2020, 11:45 - 12:45

Locatie: Telefonisch Tele2

Hierbij ook uw inbelgegevens.

U belt naar : 10.2.e

Toets toegangscode : 10.2 e

Allen,

Vanwege een verschuiving in de agenda van 10.2 e , wordt dit overleg verzet van 13.00-14.00 uur naar **11.45-12.45 uur**.

Ik hoop u daar uw agenda op wilt aanpassen.

Excuses voor het ongemak.

Met vriendelijke groet,

10.2 e

Geachte genodigden,

Hierbij ontvangt u een vergaderverzoek voor de bijeenkomst Maandelijks overleg Fosfaatrechten voor april 2020.

U wordt vriendelijke verzocht deze uitnodiging te accepteren.

Volgende overleggen voor de eerste helft van 2020:

Dinsdag 26 mei 13.00-14.00 uur

Dinsdag 23 of dinsdag 30 juni 13.00-14.00 uur.

Met vriendelijke groet,

10.2 e

10.2.e

Directie Bedrijfsvoering

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | A-Noord 4e etage

postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

10.2 e

@minezk.nl

www.rijksoverheid.nl/ezk

(aanwezig ma,di,do,vrij van 07.30-16.00 uur)

De directie Bedrijfsvoering werkt voor EZK en LNV

Let op! Bij bezoek aan het ministerie dient u in het bezit te zijn van een geldig legitimatiebewijs!

"Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten."

"This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages."

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: 104RE: schriftelijke ronde BO Fosfaatrechten
Datum: donderdag 23 april 2020 16:39:03

Ha 10.2 e,
 Zie hieronder een paar kleine punten in rood.
 @punt 2: toezegging was na de zomer toch? Of specifiek september?
 @punt 7: ik zou dit antwoord fors inkorten. Deze vraag leent zich meer voor mondelinge bespreking en dat kan woensdag. Ik zou op schrift niet ingaan op verwijten van de ene richting de andere sector, aangezien de mail doorgestuurd kan worden en een eigen leven kan leiden (naast dat ik het een tamelijk kinderachtige vraag vind, maar dat kunnen we beter mondeling duidelijk maken).

Groeten,
10.2 e

Van: 10.2 e @minInv.nl>

Verzonden: donderdag 23 april 2020 15:50

Aan: 10.2 e @minInv.nl>

cc: 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>;

10.2 e @rvo.nl>; 10.2 e

@minInv.nl>; 10.2 e @minInv.nl>

Onderwerp: schriftelijke ronde BO Fosfaatrechten

Ha 10.2 e

Hierbij de antwoorden op de vragen voor het BO fosfaatrechten. Ben jij akkoord? Dan verstuur ik ze zo.

1. *Openbaarmaking fosfaatrechten: AO Mestbeleid is verzet, daar zou de minister aangeven hoe zij dit wil gaan doen. Kan via mail al worden aangegeven wat nu de lijn is?*

De lijn is onveranderd ten opzichte van ons overleg in januari: LNV is verplicht bepaalde gegevens openbaar te maken in het kader van de toekenning van fosfaatrechten. We beperken ons daarbij tot de strikt noodzakelijke. Ook is het in De insteek is om geen bedragen te koppelen aan de uitgegeven fosfaatrechten. Wij willen geen gebruik maken van de ontheffingsmogelijkheid voor bedragen kleiner dan 500.000 euro omdat dit juist de nadruk legt op de financiële waarde en voor een ongelijke situatie zorgt waarbij van een derde van de sector de gegevens niet openbaar worden gemaakt en ~~bij~~ van tweederde wel.

~~Wel is afgesproken te wachten met de~~ Definitieve besluitvorming omtrent de openbaarmaking is aangehouden totdat hierover een Kamerdebat heeft kunnen plaatsvinden. Vanwege de maatregelen omtrent de uitbraak van het Corona-virus is het AO Mest tot nu toe uitgesteld.

2. *Fosfaatbank: In de laatste kamerbrief stikstofproblematiek van 7 februari wordt aangegeven dat "Op het moment dat het aantal fosfaatrechten in de markt onder het productieplafond zit, en er reductie van stikstofuitstoot is bereikt, wordt bij gerichte opkoop op basis van minnelijke verwerving door de overheid (al dan niet in het kader van extern salderen) de mogelijkheid geboden aan de veehouder om een deel van zijn rechten ter overname beschikbaar stellen aan boeren die de keuze maken voor kringlooplandbouw of op een emissiearme manier willen uitbreiden. De overheid zal hiervoor te zijner tijd een systeem uitwerken." Dit is anders dan hoe de fosfaatbank zou worden ingericht: hoe staat dit in verhouding met elkaar?*

Dit gaat niet alleen over fosfaatrechten, maar over alle productierechten voor de veehouderij, en gaat specifiek over gerichte opkoop van bedrijven door de overheid in het kader van de stikstofproblematiek. Momenteel wordt hiervoor een voorstel uitgewerkt om aan de Minister voor te leggen. De minister heeft toegezegd de Kamer hierover na de zomer te zullen informeren. Het is voor fosfaatrechten een optie om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de fosfaatbank. Los daarvan blijft de fosfaatbank zoals deze is vastgelegd in de Meststoffenwet en tevens onderdeel is van de Staatssteungoedkeuring, staan. Deze wordt dus in ieder geval gevuld met fosfaatrechten die worden afgeroomd bij overdracht, vanaf het moment dat het aantal fosfaatrechten in de markt onder het productieplafond zit.

3. *Juridische positie vleesveehouders die gekozen hebben voor de vrijstellingsregeling: Vleesveehouders hebben wanneer gekozen is voor vrijstelling wel bericht gekregen dat hun fosfaatrechten zijn ingetrokken maar geen officiële bevestiging dat een vleesveehouderij nu gebruikt maakt van de vrijstellingsregeling. Veel vleesveehouders zouden dit graag zwart op wit zien zodat er later geen discussie over kan ontstaan.*

De bedrijven hebben nadat zij zich hebben aangemeld een ontvangstbevestiging ontvangen, deze kan men ook terugvinden in Mijn Dossier op de site van RVO.nl. De ontvangstbevestiging is een bewijs dat men zich heeft aangemeld voor de vrijstellingsregeling zoogkoeienhouderij. Indien deze bedrijven fosfaatrechten toegekend hadden gekregen moesten zij tegelijkertijd met de melding een verzoek tot doorhalen van fosfaatrechten indienen. Op het verzoek doorhalen fosfaatrechten hebben deze bedrijven een besluit ontvangen.

Deze ontvangstbevestiging en het besluit over het vervallen van de fosfaatrechten gezamenlijk is de aanmelding, deze kan men tonen bij een eventuele controle.

Het is daarnaast aan de veehouder om blijvend te voldoen aan de voorwaarden. Bij de aanmelding heeft de relatie verklaart dat hij aan de voorwaarden voldoet. RVO.nl doet hier geen beoordeling op. Bij een aanmelding voor een vrijstelling wordt er immers geen besluit genomen of men de vrijstelling krijgt maar is er slechts sprake van een aanmelding. Om gebruik te mogen maken van de vrijstelling moet de landbouwer in de gehele periode blijven voldoen aan de voorwaarden die gelden voor de vrijstelling. Er wordt niet specifiek gecommuniceerd dat er gebruik gemaakt kan worden van de vrijstellingsregeling omdat men alleen vrijstelling heeft op het moment dat men voldoet aan alle voorwaarden.

Of er voldaan wordt aan de voorwaarden zal beoordeeld worden op het moment dat er een controle plaats vindt door de NVWA.

4. *Excretieforfaits hoogproductief+zelfzuivel: In een aparte mailwisseling met 5.1.2.e gaf hij aan dat de planning is om een overgangsregeling eind van deze maand bij de minister te hebben. Daarna is er ruimte om daar in klein comité over door te praten. Wat houdt deze overgangsregeling in en wat is de stand van zaken?*

Dit voorstel is nog niet terug van de minister. Zodra hierover een reactie is zal dit verder worden besproken in het BO Fosfaatrechten.

5. *Consultatie afomingsvrije lease fosfaatrechten: dit zou eigenlijk in komend overleg worden besproken. Wat is de stand van zaken?*

Er is hier een kleine vertraging opgetreden. De verwachting is dat dit voorstel medio mei kan worden besproken.

6. *Fosfaatplafond: stand van zaken?*

Dit is nagenoeg onveranderd. Er zijn nog steeds ruim 85,7 miljoen fosfaatrechten in de markt, waarvan ruim 600.000 bij vleesvee. De handel is in de eerste maanden, zoals verwacht, zeer beperkt. Het gaat hierbij om enkele honderden transacties per maand. Ter vergelijking, in december vonden er bijna 5000 transacties plaats. De afoming in de eerste maanden wordt opgeheven door het aantal fosfaatrechten dat alsnog toegekend is in deze periode (ten gevolge van bezwaar en beroep?), waardoor het aantal fosfaatrechten in de markt sinds begin dit jaar stabiel is.

7. *Derogatie: stand van zaken? In hoeverre speelt Mestfraude-dossier een rol bij de lange duur van besluitvorming – hopelijk - verlenging huidige derogatie? Stel dat fraude bij andere sectoren ligt: is het fair dat EU de melkveesector hierop afrekent door vertraging besluitvorming derogatie?*

Op dit moment is nog geen uitsluitsel over verlenging van derogatie van de Nitraatrichtlijn voor de jaren 2020 en 2021. Met de Europese Commissie vinden gesprekken plaats over deze verlenging. Naast de waterkwaliteit onder derogatiebedrijven is de voortgang, implementatie en uitvoering van de versterkte handhavingstrategie (VHS) mest onderwerp van de gesprekken. Daarbij volgt de Europese Commissie in den brede de ontwikkelingen in Nederland ten aanzien van emissies, omdat zij een integraal milieubeleid voorstaat.

~~De CIE volgt Nederland kritisch als het gaat om fraude, zeker sinds de commotie in de pers over mestfraude eind 2017. De mestfraude die eind 2017 aan het licht kwam heeft geleid tot de verplichting een VHS te ontwikkelen en implementeren. Die is september 2018 naar de CIE gestuurd. De maatregelen in de VHS mest zijn generiek en gericht op repressie van bedrijven of ketenschakels waar de fraudeprikkel of kans groot is. De melkveehouderij heeft relatief weinig met repressieve maatregelen van doen. De CIE volgt de uitvoering van de VHS mest nauwgezet en accepteert de ingezette koers. Hoewel er veel is bereikt de afgelopen twee jaren is de EU kritisch op de voortgang. Niet alleen de voortgang van de VHS mest. De CIE is zeer kritisch op NL in~~

het algemeen en betreft bij de overwegingen over de afgifte van een nieuwe derogatie alle discussie in de agrarische sector zoals stikstof, fosfaatrechten en dierenrechten. Naar aanleiding van de stelling over mogelijke fraude bij andere sectoren en de gevolgen voor de melkveehouderij kan opgemerkt te worden dat Nederland aan de verplichtingen uit de Nitraatrichtlijn dient te voldoen om in aanmerking te komen voor een derogatie op deze richtlijn. Het belang voor de melkveehouderij is vooral gelegen in het behoud van die derogatie, maar de verplichtingen uit de Nitraatrichtlijn zijn veel breder. In zijn totaliteit zal Nederland aan alle gestelde bepalingen moeten voldoen en die raken vanzelfsprekend ook andere sectoren en grijpen daarmee op elkaar in. Nederland kent een grote druk op de mestmarkt, met een voorkeur voor rundveemest waardoor varkensmest in de verdringing kan komen. Dit kan een risico op mestfraude inhouden, waardoor de doelen van de Nitraatrichtlijn niet worden gehaald. Er is dan ook een belang voor alle sectoren.

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

.....
10.2.e

E 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Van: 10.2 e
Aan: 10.2.e @cbs.nl"; 10.2.e
 10.2.e @fortarmers.eu 10.2.e @fortarmers.eu; 10.2.e
 10.2.e @kpnmail.nl"
Onderwerp: RE: werkgroep excretie forfaits kalverhouderij
Datum: maandag 25 mei 2020 12:22:23
Bijlagen: [Proces update excretie forfaits categorie 112, 115, 116 en 117 tbv overleg dd 25mei20.docx](#)

[Bijlage vergeten](#)

From: 10.2 e
Sent: maandag 25 mei 2020 11:55
To: 10.2 e @minInv.nl>; 10.2 e
 @minInv.nl>; 10.2 e @cbs.nl' 10.2 e @cbs.nl>;
 10.2 e @forfarmers.eu) 10.2 e @forfarmers.eu)
 10.2 e @forfarmers.eu>; 10.2 e @vandriegroup.com>; 'k10.2 e
 @kpnmail.nl)' 5.1.2.e @kpnmail.nl>
Subject: werkgroep excretie forfaits kalverhouderij

Hallo allen,

Nogmaals dank voor het goede overleg vanmorgen.

In de bijlage het document dat ik in het overleg gebruikt heb (ik heb het iets aangepast).

10.2 e denk je er aan om jouw presentatie te delen?

Groeten,

10.2 e

Overleg werkgroep ' Excretie kalverhouderij' 25 mei 2020.

Aanwezig: 10.2 e

Agenda: Werken aan onderstaande eerste en tweede resultaat (activiteit 1,2 en 3).

1. Opening
2. Proces afstemmen en aangeven waar we nu staan 10.2 e
3. Presentatie databronnen sector 10.2 e
4. Discussie
5. Acties en tijdpad
6. Afsluiting

Proces en resultaten werkgroep

Activiteiten

1. Samen met de sector bespreken of de gebruikte basisdata van KWIN/WUM/WLR representatief (nog) zijn voor de praktijk
2. Periode vaststellen op basis waarvan de forfaits worden vastgesteld. Nu is dat de laatste 3 jaar waarvan data beschikbaar zijn. Als die periode niet representatief is hoe gaan we het dan doen?
3. Vaststellen of de data die beschikbaar komen uit de praktijk geschikt zijn als basis voor forfaitberekeningen. Gaat om representatief voor de betreffende diercategorie, gedocumenteerde herkomst, geborgde kwaliteit, herhaalbaar in de toekomst, onafhankelijk en misschien nog wat punten
4. Als nieuwe basisdata beschikbaar komen ... rekenwerk bepalen excretieforfaits opnieuw uitvoeren
5. Resultaten 4 in klein verband bespreken en vervolgens gereedmaken voor 6
6. Inlichten sector en gelegenheid geven voor op- en aanmerkingen
7. Verwerken resultaten 6 en vervolgens kan LNV eea formaliseren

De activiteiten moeten tot 3 resultaten leiden:

Het **eerste resultaat** is vaststellen waarom de excretieforfaits niet aansluiten bij de NL praktijk d.w.z. de databronnen van de forfaits naast die van de sector leggen. Daarmee wordt duidelijk waarom de voorgestelde forfaits afwijken van NL praktijk (*activiteit 1 en 2*).

Het **tweede resultaat** is het aanreiken van alternatieve data(bronnen) voor berekening van de excretieforfaits d.w.z. onderbouwing geven van zowel de juistheid als de representativiteit (voor de betreffende diercategorie) van de alternatieve databronnen (*activiteit 3*).

Het **derde resultaat** is het opstellen van nieuwe excretieforfaits d.w.z. op basis van de nieuwe databronnen volgens de gebruikelijke werkwijze voor het vaststellen van excretieforfaits (*activiteit 4*) en bespreken met deze werkgroep (*activiteit 5*).

Vervolg op resultaten werkgroep

Na het derde resultaat moet onderzocht worden of e.e.a. geformaliseerd kan worden door LNV. Daarvoor wordt door LNV onder andere advies gevraagd aan het CDM m.b.t. de excretieforfaits voor kalveren (cat 112, 115, 116 en 117).

NB De CDM buigt zich over het geleverde werk (=resultaat 1 t/m 3) en geeft op basis daarvan advies aan LNV. Het advies hoeft niet over het geheel van voorgestelde databronnen te gaan, maar kan ook resulteren in een advies om delen van de nieuwe databronnen voor de vaststelling van excretieforfaits te gebruiken.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2.e @cbs.nl"; 10.2.e @kpnmail.nl"; 10.2.e
Onderwerp: werkgroep excretie forfaits kalverhouderij
Datum: woensdag 10 juni 2020 18:35:19

Dag allen,

Hierbij nog een terugkoppeling op onze vergadering van dinsdag en het verdere proces. De volgende stappen zullen worden ondernomen:

- 10.2 e koppelt de uitkomsten van onze werkgroep (zie mail 10.2 e) terug naar 10.2 e (10.2 e) Op basis hiervan zal het CDM een advies uitbrengen aan LNV.
- 10.2 e en ik zullen op basis van de gesprekken van deze werkgroep en het advies van het CDM nadenken over de invulling van een mogelijk vervolg opdracht richting het CDM. Dit zal ook gedeeld worden met de leden van deze werkgroep.
- Het proces heeft tot nu toe duidelijk gemaakt dat er voldoende aanwijzingen zijn voor het updaten van de brondata. Hierbij is het wel van belang dat er goed onderbouwde en breed gedragen brondata beschikbaar is. Dit vergt nog aanvullend onderzoek.
- Voor verdere verloop van het proces betekent dit dat er voor 30 juni 2020 geen nieuw advies over de excretieforfaits beschikbaar is, waardoor ook de ingangsdatum van 01-01-2021 niet meer realistisch is. Hierbij delen sector, CBS, WUR en LNV de mening dat het proces dat in gang is gezet meer gebaat is bij zorgvuldigheid dan haast. Een mogelijke actualisering van de excretieforfaits voor de kalverhouderij wordt hierdoor ten minste doorgeschoven naar 01-01-2022. In de tussentijd zullen de huidige forfaits gehanteerd worden.

10.2 e geeft een schriftelijke terugkoppeling van het gesprek met 10.2 e en als 10.2 e en ik meer weten zullen wij weer bij jullie terug komen.

Groet,
 10.2 e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

Mobiel :+10.2.e

Mail: 10.2.e @minlnv.nl

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: CDM advies vleesvee en kalveren
Datum: donderdag 18 juni 2020 17:30:46
Bijlagen: [Herziening excretieforfaits vleesveehouderij 18-06-2020 final.docx](#)

Beste 10.2 e en 10.2.e

In vervolg op de ad hoc werkgroep vleeskalveren zijn door 10.2 e en 10.2 e aanvullende analyses gemaakt en is bijgevoegde notitie opgesteld. Voor categorie 112 is een nieuw voorstel voor N en P excretieforfaits afgeleid, die het voorstel in het rapport van Bikker et al (2019; rapport WOt 152) vervangen. Voor de overige vleesvee categorieën (115, 116, 117) zijn er onvoldoende nieuwe data en inzichten om een aanpassing voor te stellen.

Dit was een korte-termijn actie.

Om te zorgen dat er bij een volgende herziening wel de juiste data zijn verzameld, moet op korte termijn gestart worden om die data te verzamelen.

Hoe pakken we dat aan?

Zullen wij daarvoor een voorstel maken?

Vriendelijke groet,

10.2 e

Aan: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).
t.a.v. 10.2 e en 10.2 e

Van: Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM)

Datum: 16 juni 2020

Onderwerp: Herziening excretieforfaits vleesvee (diercategorieën 112, 115, 116, 117)

Een ad hoc werkgroep van vertegenwoordigers uit de landbouw, het ministerie van LNV en kennisinstellingen heeft onlangs verkend of er voldoende gegevens en aanwijzingen zijn om de voorgestelde excretieforfaits voor vleesvee in rapport Wot 152¹ aan te passen. De bevindingen van de werkgroep zijn in de bijlage samengevat.

Op basis van de bevindingen van de werkgroep adviseert de CDM om de excretieforfaits voor de vleesveecategorieën 112 aan te passen, conform optie 3 in de bijlage (zie Tabel 1). De werkgroep heeft aanvullende gegevens verkregen over het slachtrendement en over de vastlegging van fosfor in het dier. Deze gegevens zijn voldoende om tot herziening over te gaan. Voor de categorieën 115, 116 en 117 is herziening van het slachtrendement en de vastlegging van fosfor niet nodig, zodat voor deze categorieën het advies in rapport Wot 152 kan worden gehandhaafd.

Met betrekking tot voeropname en grondstoffensamenstelling van het rantsoen is er nog onduidelijkheid. Ook is er onduidelijkheid met betrekking tot de gebruikte opleggewichten en het aantal productiedagen. Deze data worden door KWIN² vastgelegd. De CDM adviseert om acties te starten om de gegevens over voeropname, grondstoffensamenstelling van het rantsoen, de opleggewichten en het aantal productiedagen in KWIN te actualiseren, opdat bij de volgende herziening van de excretieforfaits geactualiseerde data m.b.t. voeropname en -samenstelling gebruikt kunnen worden.

10.2 e

10.2 e

¹ P. Bikker, L.B. Šebek, C. van Bruggen & O. Oenema (2019). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WUR, Wageningen. WOt-technical report 152.

² Handboek Kwantitatieve Informatie Veehouderij – KWIN. <https://www.wur.nl/nl/product/Handboek-Kwantitatieve-Informatie-Veehouderij-KWIN.htm>

Bijlage 1. Informatie t.b.v. CDM advies 'korte termijn' excretieforfaits vleesveehouderij (diercategorieën 112, 115, 116 en 117)

Datum: 15 juni 2020

Opstellers: 10.2 e en 10.2 e

Status: Concept

Achtergrond

In najaar 2019 heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) een voorstel (Wot 152)³ opgeleverd voor herziening van de excretieforfaits van landbouwhuisdieren, op verzoek van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In dat voorstel konden niet alle opmerkingen en vragen van vertegenwoordigers van de landbouwsectoren worden verwerkt, die gemaakt zijn tijdens een door het ministerie van LNV georganiseerde consultatie in augustus 2019. Eén van die vragen had betrekking op de voorgestelde excretieforfaits voor de kalverhouderij. Daarom is op verzoek van de sector en in overleg met het ministerie van LNV en de CDM in april 2020 een werkgroep opgericht om te verkennen welke gegevens beschikbaar zijn voor verbetering van de excretieforfaits voor de kalverhouderij.

De werkgroep 'excretieforfaits kalverhouderij 2020' bestond uit 10.2 e en 10.2 e (LNV), 10.2 e (WLR, trekker), 10.2 e (CBS) en de sectorvertegenwoordigers 10.2 e (Vandriegroep), 10.2 e (Forfarmers) en 10.2 e (LTO vakgroep kalverhouderij).

De werkgroep heeft opgeleverd:

- Een achtergrond document 'Achtergrond dossier excretieforfaits kalverhouder CV 26mrt20.docx'
- Een concept notitie 'Oriëntering op bronnen excretieforfaits m.b.t. data en rekenmethodes kalveren', waarin 7 vragen vanuit de sector (m.b.t. Wot 152) zijn beantwoord m.b.t. verheldering van herkomst data en procedures bij KWIN en WUM.
- Een overzicht van de basisdata zoals gebruikt voor Wot 152 (xlsx 'WLR uitgangspunten forfait kalveren 115, 116 en 117 dd 1mei20')
- Een rekenexercitie 'Impact aanpassing brondata cat 112 LS 4jun20.xlsx' waarin 3 scenario's (Wot 152, sectordata en update literatuurdatabasis) zijn vergeleken om inzicht te krijgen in de vraag of het advies in Wot 152 (inclusief de berekening van de N-verliezen) herzien moet worden.
- Een toelichting op de wijze waarop het mestvolume van vleeskalveren wordt berekend (Mestvolume vleeskalveren CVB 26mrt20.docx)

Het resultaat van de werkgroep 'kalverhouderij' is door de werkgroep als volgt samengevat:

- *Het proces heeft duidelijk gemaakt dat er voldoende aanwijzingen zijn voor de noodzaak van het updaten van de brondata. Hierbij is het van belang dat er goed onderbouwde en breed gedragen brondata beschikbaar zijn. Dit vergt aanvullend onderzoek.*
- *Voor het verdere verloop van het proces betekent dit dat er voor 30 juni 2020 geen nieuw advies over de excretieforfaits beschikbaar is. In de tussentijd zullen de huidige forfaiten gehanteerd worden.*

De werkgroep rapporteert de resultaten aan de CDM, waarna de CDM een advies voor LNV opstelt. LNV besluit op basis van het CDM advies over het vervolgproces.

Het eerstgenoemde resultaat van de werkgroep betreft de lange termijn (zoals ook aangegeven in het tweede punt) en de resultaten van de werkgroep zijn daar duidelijk in. Het tweede punt is echter veel minder duidelijk en dus is er ook een advies voor de korte termijn nodig.

---

³ P. Bikker, L.B. Šebek, C. van Bruggen & O. Oenema (2019). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WUR, Wageningen. WOt-technical report 152.

Opties voor de korte termijn

1. Oude forfaits (Wot 45⁴, 2015) aanhouden tot 1 januari 2022
2. Voorstel 2019 (Wot 152, 2019) handhaven en laten ingaan per 1 januari 2021
3. Voorstel 2019 (Wot 152, 2019) o.b.v. info werkgroep herzien en laten ingaan per 1 januari 2021

De consequenties van optie 1 versus optie 2 worden in box 1 hieronder samengevat.

Box 1. Consequenties van optie 1 versus optie 2 voor de excretieforfaits

Voor categorie 112 (witvlees) is Wot 152 t.o.v. Wot 45 respectievelijk 29 en 17 % hoger voor bruto N en P. Door ca 80% lagere N-verliezen is de netto N (=het forfait) 57% hoger.

Voor categorie 115 (rosé 14 dagen – 3 maanden) is het excretieforfait van Wot 152 t.o.v. Wot 45 respectievelijk 5 en 6% lager.

Voor categorie 116 (rosé 3-8 maanden) is het excretieforfait van Wot 152 t.o.v. Wot 45 respectievelijk 5 en 32% hoger.

Voor categorie 117 (rosé 14 dagen – 8 maanden) is het excretieforfait van Wot 152 t.o.v. Wot 45 respectievelijk 2 en 25% hoger.

Toelichting Optie 1

De werkgroep heeft zich voor deze optie uitgesproken, maar het aanhouden van de oude forfaits is niet per sé nodig is (zie optie 3). Bovendien was/is er reden om de forfaits van Wot 45 te updaten. De sector is veranderd wat tot andere excreties heeft geleid. Met optie 1 wordt ervoor gekozen deze discrepantie tussen forfaits en praktijk een jaar langer te laten bestaan.

Toelichting Optie 2

Het handhaven van het Wot 152 advies wordt niet door de werkgroep gesteund. De werkgroep heeft met name bezwaar tegen de forfaits van categorie 112. De 2 belangrijkste bezwaren zijn de berekende groei en het gebruikte P-gehalte per kg groei. Voor beide punten is te onderbouwen dat er een andere keuze gemaakt kan/moet worden (zie hiervoor uitwerking optie 3).

Voor de categorieën 115, 116 en 117 is het in Wot 152 gebruikte slachtrendement en P-gehalte per kg groei al actueel zodat het advies van Wot 152 gehandhaafd kan worden.

NB. Door een langer afmesttraject neemt de kg groei toe en, als gevolg daarvan, ook de hoeveelheid opgenomen voer. Het toegenomen voerverbruik wordt geregistreerd, maar de toegenomen groei niet. Dit leidt tot een overschatting van de excretie. Tegelijkertijd neemt het aantal productiedagen toe waardoor er minder rondes per jaar mogelijk zijn zodat de excretie per dierplaats per jaar (= het forfait) minder hard afneemt dan de berekende excretie per dier.

Verder plaatst de werkgroep vraagtekens bij de gebruikte startgewichten, rantsoensamenstelling en kg voeropname. De in Wot 152 gebruikte data worden wel door de sectorvertegenwoordigers herkend, maar worden onvoldoende representatief geacht voor het NL gemiddelde. Dit is alleen via de lange termijn op te lossen (consensus over de brondata) en hoeft het resultaat van Wot 152 voor de korte termijn niet te veranderen. Op dit punt kan Wot 152 gehandhaafd worden.

---

⁴ Groenestein, C.M., J. de Wit, C. van Bruggen & O. Oenema (2015). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2015. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen, WOt-technical report 45.

Toelichting Optie 3

Deze optie is per direct uit te voeren en is voor categorie 112 volgens dezelfde methodiek als in Wot 152 doorerekend door de werkgroep. Daarbij zijn een aangepast slachtrendement van 0,565 en een aangepast P-gehalte van 7,2 g P/kg levend gewicht toegepast (zie toelichting onder de tabel 1). Echter, in het rekenwerk is ten opzichte van Wot 152 tevens de voeropname en het aantal productiedagen aangepast op basis van Kool e.a., 2020⁵ (informatie verkregen via de website van SBK, Stichting Brancheorganisatie Kalversector). Dit is gedaan om balans te houden tussen de met het aangepaste slachtrendement veranderde groei enerzijds en voeropname en productiedagen anderzijds.

N.B. Door ook de voeropname en het aantal productiedagen te wijzigen zijn er 2 punten van aandacht:

- *de berekende excreties (= voorgestelde forfait) heeft een beperkte houdbaarheidsdatum n.l. totdat het lange termijn advies m.b.t. brondata is uitgewerkt en tot definitieve getallen voor o.a. grondstoffenverhouding in het rantsoen, voeropname (kg) en aantal productiedagen heeft geleid.*
- *de gebruikte data van Kool e.a., 2020 hebben betrekking op de jaren 2017 en 2018. De procedure voor het afleiden van excretieforfaits is gebaseerd op een periode van 3 jaar (rapport Wot 152 heeft betrekking op de jaren 2015, 2016 en 2017). Daarmee wijkt de benadering in optie 3 af van de procedure.*

De resultaten van de uitwerking van optie 3 zijn in Tabel 1 weergegeven.

Tabel 1. Berekening van de effecten van optie 3 op de excreties van N en P voor witvleeskalveren (categorie 112).

	Bruto N* Kg/jaar	N-verlies** %	Netto N* Kg/jaar	P ₂ O ₅ * Kg/jaar
Wot 45	14,3	21	11,3	5,4
Wot 152	18,5	4	17,8	6,3
Werkgroep 2020	19,7	26	14,7	5,2

*Per aanwezig dier op jaarbasis.

**Op basis van N/P₂O₅-verhouding excretie en mestafvoer analoog aan Wot 152.

Voor rosékalveren (diercategorieën 115, 116 en 117) is een vergelijkbare update niet aan de orde, omdat voor rosékalveren al met het juiste slachtrendement (=0,55) is gerekend en omdat het P-gehalte in levend gewicht niet ter discussie staat.

Slachtrendement

In Wot 152 is een slachtrendement gebruikt van 0,63. Wot 152 kan op dit punt worden herzien op basis van onderbouwde recentere data m.b.t. het slachtrendement (Berends ea, 2014⁶). Het experiment van Berends e.a. omvatte 160 dieren in 4 hoofdbehandelingen met 40 dieren per behandeling. Eén van die behandelingen (20 kg DMI uit solid feeds, SF1) komt overeen met categorie 112 en 2 met categorie 116 en 117 (180 en 260 kg DMI uit solid feeds, SF3 en SF4). Het gemiddelde slachtrendement voor SF1 (categorie 112) bedroeg 0,565 bij n=40 en voor SF3 en SF4 (voor categorie 116 en 117) bedroeg het 0,547 (n=80).

⁵ A. Kool, L. Kuling en H. Blonk, 2020. Trendanalyse milieuprestaties Nederlands kalfsvlees. Blonk Consultants, Gouda.

⁶ H. Berends, J. J. G. C. van den Borne, H. Mollenhorst, C. G. van Reenen, E. A. M. Bokkers and W. J. J. Gerrits (2014). Utilization of roughages and concentrates relative to that of milk replacer increases strongly with age in veal calves. Journal of Dairy Science 97 :6475–6484.

P-gehalte in kg groei

In Wot 152 wordt voor categorie 112 gerekend met een P-gehalte = 5,9 g P/kg levend gewicht. Kemme e.a, 2004⁷ schrijven naar aanleiding van de onderstaande tabel: De in deze studie onderzochte kalveren van 240 kg hadden een P-gehalte van 8,48 g/kg, terwijl de Meststoffenwet en WUM van 7,60 g/kg uit gaan. Er zijn op dit gewicht echter slechts vier dieren in deze studie betrokken, waardoor de

Tabel. Overzicht gehalten in blanke vleeskalveren van 240 kg (g/kg totaal dier)

	N	P
Deze studie	26,6	8,48
Meststoffenwet (2001)	30,2	7,60
WUM (1994)	30,2	7,60
Heeres-van der Tol en Gerrits (1999)	27,3	5,90

betrouwbaarheid minder groot is. Daarom wordt voorgesteld om van het gemiddelde van deze studie en de studie van Heeres-van der Tol en Gerrits (1999)⁸ uit te gaan, te weten van een P-gehalte in het levend gewicht voorafgaand aan transport van de blanke vleeskalveren van 7,19 g/kg.

Het in Wot 152 gebruikte P-gehalte is terug te voeren op de studie van Heeres-van der Tol en Gerrits uit 1999. Die studie is ten opzichte van andere studies afwijkend in vastgesteld P-gehalte. Het is op basis hiervan aannemelijk te maken dat Wot 152 wordt herzien met betrekking tot het P-gehalte voor diercategorie 112 en daarbij het advies van Kemme ea 2004 te volgen en te rekenen met 7,2 g P/kg levend gewicht.

Voeropname en voersamenstelling

De in Wot 152 gebruikte voeropname en de grondstoffensamenstelling van het opgenomen rantsoen is gebaseerd op informatie uit KWIN. Een beschrijving van de wijze van informatie verzamelen door KWIN staat in de door de werkgroep opgestelde concept notitie 'Oriëntering op bronnen excretieforfaits mbt data en rekenmethodes kalveren'. In die concept notitie staat volgende:

KWIN verzamelt informatie gericht op het kunnen maken van kengetallen die gebruikt worden voor bedrijfseconomische doelen.

De informatie in KWIN is niet in alle gevallen gedetailleerd genoeg om zonder juiste interpretatie te koppelen aan excretieberekeningen. Aanvullende cijfers m.b.t. excretie dienen uit andere bronnen te komen.

Voor de diercategorieën 112, 115, 116 en 117 wordt per diercategorie op basis van de input van drie experts een gemiddelde berekend voor de rantsoensamenstelling en voor de technische kengetallen groei, start-, eind- en karkasgewicht, aanhoudperiode en aantal rondes per jaar. De data worden tweejaarlijks geactualiseerd, waarbij de toeleverende experts zich baseren op data binnen hun eigen organisatie en trends en ontwikkelingen die zij zien binnen hun werkgebied en daarbuiten.

De wijze waarop KWIN data verzamelt geeft beperkingen bij het vaststellen van excretieforfaits. De werkgroep is van mening dat zowel de methode als de gebruikte databronnen verbeterd moeten worden (=lange termijn advies). Voor het korte termijn advies is zo'n verbetering niet mogelijk. De in Wot 152 gebruikte data worden wel herkend maar er zijn vragen m.b.t. tot de representativiteit.

De in Wot 152 gebruikte chemische samenstelling van de voedermiddelen is gebaseerd op de landelijke registratie en staat voor CBS en WLR niet ter discussie. De sector heeft echter bedenkingen.

⁷ Kemme, P.A., J.Th.M. van Diepen, P.L. van der Togt en A.W. Jongbloed, De gehalten aan stikstof, fosfor en kalium in blanke vleeskalveren Rapport ID-Lelystad nr. 04/0005643 , 2004

⁸ Heeres-van der Tol, J.J., Gerrits W.J.J., 1999. N- en P-afvoer met blanke en rosé kalveren. Intern Rapport 370, Praktijkonderzoek Rundvee, Schapen en Paarden, Lelystad.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: 106RE: overzicht stukken na laatste tas
Datum: woensdag 24 juni 2020 23:24:48

Ha 10.2 e,

Dat is nog een behoorlijke lijst inderdaad. 10.2 e is ook nog bezig met een nota over een aantal concrete knelgevallen ihkv het fosfaatrechtenstelsel, op verzoek van de minister. Ik had me trouwens niet gerealiseerd dat die rapportage over de fosfaatmarkt al zo lang is blijven liggen... Verder eens dat alles eigenlijk wel voor de zomer moet behalve misschien de laatste twee. Maar laten we ook wat die betreft maar gewoon zorgen dat het werk aan onze kant klaar is, en inderdaad in overleg met 10.2 e kijken of ze ook echt meegaan in de tas.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2 e @minInv.nl>

Verzonden: woensdag 24 juni 2020 22:15

Aan: 10.2 e @minInv.nl>

Onderwerp: overzicht stukken na laatste tas

Ha 10.2 e

Zoals aangekondigd hierbij de lijst met stukken voor 'na de laatste tas'. Vooral van de laatste twee is de vraag of we daar nog op inzetten voor reces Minister. Wat mij betreft doen we dat in overleg met 10.2 e: als Minister nog energie heeft voor stukken dan wel, anders doorschuiven. Hoor graag of je nog zaken mist.

Groet,

10.2.e

- Alle wijzigingen in mestregelgeving (wetsvoorstel vleesvee, Ubm rVDM, Bgm-6^e AP) zullen na 26/6 voorgelegd worden aan de Minister zoals afgesproken (voorleggen ter tekening op 1/7 t.b.v. behandeling in MR 10 juli)
- UitvoeringsRegeling Meststoffenwet: vastlegging voorwaarden derogatie: afhankelijk van moment publicatie beschikking door EC. Mogelijk tijdens vakantie Minister.
- Informerende nota Wob i.k.v. derogatie door NMV (afhankelijk van moment afronden besluit)
- Nota's ikv sanctiebeleid: besluitvorming in juni voorzien i.v.m. derogatievoorwaarden
- Correctie URM: overgangsartikel 20/20 moet 20/21 zijn (nog check 10.2 e wanneer dit gaat worden/of dit nog gaat lukken)
- URM rVDM: stuk voor notificatie. Streven aanleveren op [PM → check 10.2 e planning]
- Kamerbrief uitkomst LBO: hoe verder met grondwaterbeschermingsgebieden? Uitkomst besluit BO 29 juni dient aan TK gecommuniceerd te worden. Zal wel zelfstandige brief moeten worden want zie nog geen brief waar deze in mee kan.
- Nota excretieforfaits: advies wat te doen met al dan niet wijzigen per 1-1-2021. Advies wordt niets wijzigen op 1/1/2021 maar als Minister toch Als ze toch wil wijzigen per 1-1 moeten we dat wel nu weten, dan is besluit in augustus te laat.
- Fosfaatrechten: rapportage fosfaatmarkt. Kan eventueel ook blijven liggen tot augustus maar was toegezegd voor begin 2020.
- Nota b.v.t. invulling stikstofbrief passage fosfaatrechten alleen naar kringloopbedrijven: behoeft nog geen reactie van Minister maar wellicht wel goed dat ze hierover na gaat denken dus daarom alvast voor reces meegeven. Toezegging is duidelijkheid hierover direct na zomer.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Cc: 10.2 e
Onderwerp: RE: Stand van zaken actualisatie excretieforfaits
Datum: maandag 13 juli 2020 12:47:20
Bijlagen: [DOMUS-20050203-v5-Stand_van_zaken_actualisatie_excretieforfaits¹⁰².docx](#)

Ha 10.2.e

Hierbij mijn laatste opmerkingen in lijn met het zojuist besprokene. Wat ik me daarna nog afvroeg: zouden we minister ook niet iets moeten adviseren over zsm communicatie van de actualisaties die we (wél) per 1/1/22 beogen? Dus voor vleesvee, kalveren, biologisch en forfeits melkvee (bestaande klassen en extra klassen aan onderzijde)? Dan kunnen de betreffende veehouders daar op anticiperen.

De communicatie over de overgangsregeling (extra productieklassen aan bovenzijde, zelfzuivelaars) kan pas als de contouren van die regeling zijn uitgewerkt.

Groet, 10.2 e

Van: 10.2 e 10.2 e @minInv.nl>

Verzonden: donderdag 2 juli 2020 14:45

Aan: 10.2 e @minezk.nl>, 10.2 e

@minezk.nl>

cc: 10.2 e @minInv.nl>

Onderwerp: Stand van zaken actualisatie excretieforfaits

Ha 10.2 e

Hierbij de aangepaste versie van de nota over de excretieforfaits (schone en met de wijzigingen zichtbaar), met nu dus een advies op alle categorieën die begin dit jaar niet zijn geactualiseerd en het advies om het allemaal door te schuiven naar volgend jaar.

Ik heb nog even met CDM gebeld over melkvee, en er is genoeg aanleiding om een nieuw advies te vragen, dus dat ligt ook voor de hand om die uit te stellen en dit jaar voor rust te kiezen. Ik heb dit ook zo met 10.2 e besproken en die is daar ook mee akkoord. Volgens mij heb ik ook al jullie opmerkingen kunnen doorvoeren, maar kijk nog even goed of alles er zo staat als jullie het voor je zien.

Groeten 10.2.e

Team Mest

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
 Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
 .....

M 10.2.e

E 10.2.e @minInv.nl

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**

10.2 e

T 070 10.2.e

10.2.e@minInv.nl

Datum

2 juli 2020

Kenmerk

DGA-PAV / 20050203

BHM: 20123331**Kopie aan****Bijlage(n)**

nota

Stand van zaken actualisatie excretieforfaits

Parafenroute

10.2.e

WJZ

10.2 e

BPZ-paraaf

Aanleiding

Per 1 januari jl. zijn voor een aantal diercategorieën de forfaitaire excretienormen geactualiseerd. Een aantal categorieën zijn ongewijzigd gebleven vanwege de uitkomsten van de consultatie en het feit dat het aantal fosfaatrechten zich nog boven het productieplafond bevindt.

In deze nota wordt u geïnformeerd over de stand van zaken van de categorieën die op 1 januari jl. niet zijn geactualiseerd en wordt u in het bijzonder geadviseerd over hoe u bij de actualisering kunt omgaan met zelfzuivelaars en melkveehouders met een hoge melkproductie.

Advies

U wordt geadviseerd om:

- nog dit jaar de contouren van een overgangsregeling uit te werken voor melkveehouders met hoogproductieve dieren (invoering extra productieklassen aan de bovenzijde) en zelfzuivelaars;
- de actualisatie van de forfaits voor melkvee, dus zowel de bestaande als de introductie van extra productieklassen aan de onderzijde niet per 1 januari 2021, maar per 1 januari 2022 door te voeren;
- ook de actualisering voor de forfaits voor vleesvee, kalveren en biologisch gehouden dieren uit te stellen tot 1 januari 2022
- de per 1 januari 2022 beoogde actualisaties in september 2020 aan te kondigen door (kamerbrief?)...

Kernpunten

- Op 1 januari jl. zijn de excretieforfaits voor varkens, kippen, (biologische) schapen en (biologische) geiten geactualiseerd. De forfaits voor melkvee, kalveren, vleesrunderen en biologisch gehouden dieren (m.u.v. schapen en geiten) zijn niet geactualiseerd.

Ontvangen BPZ

Excretieforfaits voor vleesvee, kalverhouderij en biologisch gehouden dieren

- Vooral op de actualisering van kalveren en vleesrunderen zijn veel reacties ontvangen gedurende de consultatie. Veehouders herkenden zich niet in het advies dat was opgesteld door de Commissie Deskundigen Meststoffen (CDM).
- Hierop hebben afgelopen periode overleggen plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de sector en leden van de CDM om te onderzoeken of meer praktijkgegevens kunnen worden gebruikt bij het berekenen van de excretieforfaits en of een aanpassing in de categorie-indeling mogelijk en gewenst is. Uit deze gesprekken concludeert het CDM dat er aanleiding is om een review uit te voeren op de data die zij gebruiken voor het vaststellen van de forfeits voor vleesvee en kalveren. Deze review wordt in samenwerking met de sector uitgevoerd.
- Dit heeft wel tot gevolg dat het CDM niet op korte termijn een advies kan geven over de actualisering van de forfeits voor vleesvee en kalveren en dat actualisering per 1 januari 2021 niet meer haalbaar is. De sector heeft al aangegeven te hechten aan een goede wetenschappelijke onderbouwing en kan leven met uitstel van de actualisering.
- Ook met de biologische sector heeft overleg plaatsgevonden. In principe zouden voor deze categorieën de forfeits kunnen worden geactualiseerd per 1 januari 2021. Dit zou echter betekenen dat enkel voor de actualisering van deze forfeits een wijzigingsprocedure (inclusief consultatie en notificatie) moet worden gestart. Daarom wordt u geadviseerd om de actualisering van deze forfeits gelijk te laten lopen met die van vleesvee, kalveren en (hoogproductief) melkvee per 1 januari 2022. Dit geeft de biologische sector bovendien extra tijd om op de wijzigingen te anticiperen.

Excretieforfaits voor melkvee

- De excretieforfaits voor melkkoeien zijn per 1 januari van dit jaar niet geactualiseerd vanwege het te hoge aantal fosfaatrechten in de markt en de mogelijke overschrijding van het stikstofplafond bij actualisering. Het is de verwachting dat het aantal fosfaatrechten tegen het eind van dit jaar onder het productieplafond komt.
- Ondertussen heeft het CDM geconcludeerd, naar aanleiding van gesprekken met de sector, dat er goede reden is om te veronderstellen dat steeds meer melkveehouders voor een ander, nutriëntenrijker rantsoen kiezen om een hogere melkproductie te bereiken. Dit is niet in het vorige advies meegenomen.
- Daar komt bij dat het huidige advies van het CDM gebaseerd is op data uit de periode 2015-2017, terwijl inmiddels ook data over 2018 en 2019 beschikbaar zijn.
- Om te voorkomen dat we jaar na jaar de forfeits actualiseren is daarom het advies om de actualisering van de melkveeforfaits een jaar uit te stellen en ondertussen het CDM om een nieuw advies te vragen waarin bovengenoemd inzicht is meegenomen en waarbij wordt uitgegaan van recentere data.
- De sector zal hier naar verwachting mee kunnen leven, omdat dit betekent dat de forfeits worden gebaseerd op data uit recentere jaren. Dit zijn bovendien jaren waarin op sectorniveau veel scherper gestuurd werd op fosfaatefficiënte productie. Dit heeft naar verwachting wel tot gevolg dat in het uiteindelijk

advies de forfaitaire fosfaatexcretie lager komt te liggen, waardoor er binnen het fosfaatrechtenstelsel ruimte komt voor het houden van meer dieren, met als gevolg dat de fosfaat- en stikstofexcretie weer kan stijgen.

Overgangsregeling voor zelfzuivelaars en melkveehouders met een hoge melkproductie

- Hoeveel fosfaatrechten een melkveehouder per melkkoe nodig heeft is afhankelijk van de gemiddelde melkproductie. In de forfaitaire excretienormen wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende productieklassen. Vooralsnog lopen die klassen tot 10.624 kg. Dit betekent dat een boer die meer dan 10.624 kg melk per melkkoe per jaar produceert 49,3 kg fosfaatrechten per koe nodig heeft, ongeacht of die koe nu 11.000 of 15.000 kg melk produceert ("het knikje van De Groot").
- Omdat de gemiddelde melkproductie door de jaren heen steeds toeneemt komen steeds meer boeren in deze bovenste klasse terecht en wordt de koppeling tussen de daadwerkelijke fosfaatproductie en het aantal fosfaatrechten dat hij nodig heeft steeds losser. Met andere woorden: dit gaat ten koste van de borging van de fosfaatproductie door het fosfaatrechtenstelsel. Het voorstel van de CDM is daarom om de tabel met productieklassen uit te breiden tot 15.000 kg. Hierom is ook verzocht in de motie Dik-Faber De Groot (Kamerstuk 35 208, nr. 13, d.d. 4 juni 2019).
- Voor melkveehouders met een melkproductie hoger dan 10.624 kg betekent dit in veel gevallen dat zij meer fosfaatrechten nodig hebben per melkkoe. Dit geldt voor ruim 1000 melkveehouders.
- Dit ligt in het bijzonder gevoelig bij melkveehouders die op de peildatum van 2 juli 2015 al een hogere melkproductie hadden dan 10.624 kg. Zij hebben immers fosfaatrechten gekregen op basis van de hoogste productieklassse, terwijl hun daadwerkelijke melkproductie, en dus hun daadwerkelijke fosfaatproductie mogelijk een stuk hoger lag. Zij zullen claimen dat zij te weinig fosfaatrechten hebben ontvangen. Het gaat hier om ca. 300 melkveehouders.
- Juridisch gezien houdt deze claim naar verwachting geen stand, omdat fosfaatrechten zijn toegekend op basis van de destijds geldende wet- en regelgeving en er toen geen hogere productieklassse bestond. Anderzijds zijn de productieklassen gestoeld op een formule en had ook voor een hogere melkproductie kunnen worden berekend wat de bijbehorende fosfaatproductie was.
- Voor zelfzuivelaars speelt iets soortgelijks. Voor deze groep wordt uitgegaan van een gemiddelde melkproductie van 7.500 kg. Dit is vastgelegd in de zelfzuivelaarsregeling. 62 melkveehouders hebben op basis van deze regeling fosfaatrechten toegewezen gekregen. Deze gemiddelde melkproductie van 7.500 kg stamt echter uit 2002. Inmiddels ligt de gemiddelde melkproductie van de Nederlandse veestapel fors hoger (rond 8.500 kg).
- De melkproductie zoals vastgelegd in de zelfzuivelaarsregeling is niet meer representatief en creëert bovendien een incentive voor boeren om te gaan zelfzuivelen, omdat zij dan minder fosfaatrechten per koe nodig hebben. Ook dit gaat ten koste van de koppeling tussen het fosfaatrechtenstelsel en de daadwerkelijke fosfaatproductie.

- Daarom is het voorstel om in de toekomst uit te gaan van de daadwerkelijke melkproductie. De vereniging van zelfzuivelaars heeft daar altijd voor gepleit. Voor een groep zelfzuivelaars betekent dat echter dat zij dan extra fosfaatrechten nodig hebben. Op de peildatum hadden ca. 25 zelfzuivelaars al een hogere gemiddelde productie dan 7.500 kg.
- Vanwege de voorziene impact is aan de Landsadvocaat advies gevraagd over hoe om te gaan met de zelfzuivelaars en de groep melkveehouders met een hogere gemiddelde melkproductie dan 10.624 kg per jaar. De Landsadvocaat stelt een overgangsregeling voor, waarbij de tegemoetkoming in de vorm van tijd wordt gegeven (zie ook toelichting).
- De verwachting is dat deze overgangsregeling voor commotie zal zorgen, in het bijzonder bij de melkveehouders die zich tekortgedaan kunnen voelen. U zou deze regeling daarom, mede in het licht van de andere lastige dossiers die momenteel in de sector spelen, ook kunnen uitstellen en overlaten aan uw opvolger. Gelet op het belang van goede borging van het fosfaatrechtenstelsel en het advies van de Landsadvocaat adviseren wij echter nog dit jaar de contouren van een overgangsregeling uit te werken. Hiermee volgt u optimaal de adviezen van de Landsadvocaat. Dit advies raadt u aan zo snel mogelijk aan te kondigen per wanneer de overgangsregeling in werking zal gaan en daarbij zo veel mogelijk de contouren van de overgangsmaatregelen aan te geven, zodat melkveehouders tot op zekere hoogte de gelegenheid hebben te anticiperen op de aangekondigde wijzigingen en ze te weerhouden worden van het nu nog kiezen voor intensivering.
- Het uitstellen van de invoering van de extra productieklassen heeft geen nadelige gevolgen voor de melkveehouders die dit aangaat. Voor hen blijft dan alles bij het oude. Wel wordt dan de invoering van de hogere productieklassen uitgesteld en daarmee op korte termijn geen invulling gegeven aan de motie Dik-Faber en De Groot. Ook blijft dan de zelfzuivelaarsregeling zo lang van kracht.
- In het algemeen kleeft er een juridisch risico aan het bewust niet hanteren van de excretieforfaits die het meest overeenkomen met de werkelijkheid. De huidige regeling zou aangevochten kunnen worden wegens handelen in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur. In het uiterste geval kan de rechter de regeling (deels) onverbindend verklaren.

Toelichting

Hoogproductieve melkveehouders en zelfzuivelaars:

Naar aanleiding van de voorziene impact van de actualisering van de forfaiten op zelfzuivelaars en melkveehouders met hoogproductieve dieren is de Landsadvocaat (LA) om advies gevraagd. De LA concludeert dat bij de invoering van extra productieklassen flankerende maatregelen noodzakelijk zijn. De generieke flankerende maatregelen zouden vooral gevonden te worden in de factor 'tijd' en niet in geld, ontheffingen of fosfaatrechten. Indien ondanks dat in individuele gevallen de actualisering in een individueel geval toch onevenredig nadelig uitpakt (IDL) kan achteraf via een ontheffing op grond van artikel 38 van de Meststoffenwet uitkomst worden geboden. Voor de generieke flankerende maatregelen maakt de LA onderscheid tussen drie groepen:

1. melkveehouders die op de peildatum al hoogproductief waren (een hogere gemiddelde melkproductie hadden dan 10.624 kg) / zelfzuivelaars die op de peildatum al een gemiddelde melkproductie hadden van 7.500 kg of hoger;
  2. melkveehouders die
    - a) hoogproductief zijn geworden tussen de peildatum en het moment dat de toezegging aan de Kamer is gedaan om extra productieklassen te introduceren;
    - b) zelfzuivelaars zijn die tussen de peildatum en het moment van aankondiging dat zal worden uitgegaan van de daadwerkelijke melkproductie een melkproductie van 7.500 kg of hoger hebben gerealiseerd;
  3. melkveehouders die na de in 2) genoemde aankondigingen:
    - a) hoogproductief zijn geworden
    - b) zelfzuivelaar zijn geworden en een hogere gemiddelde melkproductie dan 7.500 kg hebben gerealiseerd.
- De tegemoetkoming in de vorm van de factor 'tijd' zou bij de eerste groep melkveehouders ruimer zijn dan bij de tweede groep. Voor de derde groep is geen tegemoetkoming nodig.
Tegemoetkoming in tijd kan via stapsgewijze invoering van de hogere productieklassen (verschillend voor de verschillende groepen) of via een overgangstermijn (verschillend voor de verschillende groepen).

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: Reactie M excretieforfaits
Datum: donderdag 17 september 2020 18:42:30
Bijlagen: [Scan_20200917_181923_MFP-1341_10.2.e.pdf](#)
[ATT00001.htm](#)

En hierbij ook opmerkingen minister bij de excretieforfaits!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: MFP-1341 <MFP-1341@dictu.nl>
Datum: 17 september 2020 om 18:19:28 CEST
Aan: "10.2 e" @minlnv.nl>
Onderwerp: Scan gemaakt vanaf MFP

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Dank!

- Ik wil verbenen dat er telkens nieuwe momenten (en discussies) zijn over aanpassing forfaits

- berekeningsmethode COM moet onomstotelijk vaststaan.

- 3 verschillende overgangstermijnen is meer een recept voor veel gedoe. Kan dat niet anders?

- Dit jaar gebruiken om opties goed uit te werken,

nota

Stand van zaken actualisatie excretieforfaits

Parafenroute

10.2.e

BPZ
10.2.e

Aanleiding

Per 1 januari jl. zijn voor een aantal diercategorieën de forfaitaire excretienormen geactualiseerd. Een aantal categorieën is ongewijzigd gebleven vanwege de uitkomsten van de consultatie en het feit dat het aantal fosfaatrechten zich nog boven het productieplafond bevindt.

In deze nota wordt u geïnformeerd over de stand van zaken van de categorieën die op 1 januari jl. niet zijn geactualiseerd en wordt u in het bijzonder geadviseerd over hoe u bij de actualisering kunt omgaan met zelfzuivelaars en melkveehouders met een hoge melkproductie.

Advies

U wordt geadviseerd om:

- nog dit jaar de contouren van een overgangsregeling uit te werken voor melkveehouders met hoogproductieve dieren (invoering extra productieklassen aan de bovenzijde) en zelfzuivelaars;
- de actualisatie van de forfaits voor melkvee, dus zowel de bestaande als de introductie van extra productieklassen aan de onderzijde niet per 1 januari 2021, maar per 1 januari 2022 door te voeren;
- ook de actualisering voor de forfaits voor vleesvee, kalveren en biologisch gehouden dieren uit te stellen tot 1 januari 2022
- de per 1 januari 2022 beoogde actualisaties aan te kondigen in de geplande kamerbrief.

Kernpunten

- Op 1 januari jl. zijn de excretieforfaits voor varkens, kippen, (biologische) schapen en (biologische) geiten geactualiseerd. De forfaits voor melkvee, kalveren, vleesrunderen en biologisch gehouden dieren (m.u.v. schapen en geiten) zijn niet geactualiseerd.

Excretieforfaits voor vleesvee, kalverhouderij en biologisch gehouden dieren

- Vooral op de actualisering van kalveren en vleesrunderen zijn veel reacties ontvangen gedurende de consultatie. Veehouders herkenden zich niet in het advies dat was opgesteld door de Commissie Deskundigen Meststoffen (CDM).

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e@minlv.nl

Datum

2 juli 2020

Kenmerk

DGA-PAV / 20050203

BHM: 20123331

Bijlage(n)

meer communicatie en moment van behandelen overgangsregeling

heer behylen. Meer uitwerking greg oppakken.

- 1 jan 2022 was ander blussen afbeoord, maar de integriteit over communiceren over alle aanpassingen forfaits.

Greg en wistte wanneer en hoe dit te doen.

10.2.e 10.2.e

18-9

Ontvangen BPZ

- Hierop hebben afgelopen periode overleggen plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de sector en leden van de CDM om te onderzoeken of meer praktijkgegevens kunnen worden gebruikt bij het berekenen van de excretieforfaits en of een aanpassing in de categorie-indeling mogelijk en gewenst is. Uit deze gesprekken concludeert de CDM dat er aanleiding is om een review uit te voeren op de data die zij gebruiken voor het vaststellen van de forfeits voor vleesvee en kalveren. Deze review wordt in samenwerking met de sector uitgevoerd.
- Dit heeft wel tot gevolg dat de CDM niet op korte termijn een advies kan geven over de actualisering van de forfeits voor vleesvee en kalveren en dat actualisering per 1 januari 2021 niet meer haalbaar is. De sector heeft al aangegeven te hechten aan een goede wetenschappelijke onderbouwing en kan leven met uitstel van de actualisering.
- Ook met de biologische sector heeft overleg plaatsgevonden. In principe zouden voor deze categorieën de forfeits kunnen worden geactualiseerd per 1 januari 2021. Dit zou echter betekenen dat enkel voor de actualisering van deze forfeits een wijzigingsprocedure (inclusief consultatie en notificatie) moet worden gestart. Daarom wordt u geadviseerd om de actualisering van deze forfeits gelijk te laten lopen met die van vleesvee, kalveren en (hoogproductief) melkvee per 1 januari 2022. Dit geeft de biologische sector bovendien extra tijd om op de wijzigingen te anticiperen.

Excretieforfaits voor melkvee

- De excretieforfaits voor melkkoeien zijn per 1 januari van dit jaar niet geactualiseerd vanwege het te hoge aantal fosfaatrechten in de markt en de mogelijke overschrijding van het stikstofplafond bij actualisering. Het is de verwachting dat het aantal fosfaatrechten tegen het eind van dit jaar onder het productieplafond komt.
- Ondertussen heeft de CDM geconcludeerd, naar aanleiding van gesprekken met de sector, dat er goede reden is om te veronderstellen dat steeds meer melkveehouders voor een ander, nutriëntenrijker rantsoen kiezen om een hogere melkproductie te bereiken. Dit is niet in het vorige advies meegenomen.
- Daar komt bij dat het huidige advies van de CDM gebaseerd is op data uit de periode 2015-2017, terwijl inmiddels ook data over 2018 en 2019 beschikbaar zijn.
- Om te voorkomen dat we jaar na jaar de forfeits actualiseren is daarom het advies om de actualisering van de melkveeforfaits een jaar uit te stellen en ondertussen de CDM om een nieuw advies te vragen waarin bovengenoemd inzicht is meegenomen en waarbij wordt uitgegaan van recentere data.
- De sector zal hier naar verwachting mee kunnen leven, omdat dit betekent dat de forfeits worden gebaseerd op data uit recentere jaren. Dit zijn bovendien jaren waarin op sectorniveau veel scherper gestuurd werd op fosfaatefficiënte productie. Dit heeft naar verwachting wel tot gevolg dat in het uiteindelijke advies de forfaitaire fosfaatexcretie lager komt te liggen, waardoor er binnen het fosfaatrechtenstelsel ruimte komt voor het houden van meer dieren, met als gevolg dat de fosfaat- en stikstofexcretie weer kan stijgen.

*Waarom stikstof
dan ook niet
meeten als
criterium
meenemen?
Anders ontstaat er
weer een
probleem.*

Overgangsregeling voor zelfzuivelaars en melkveehouders met een hoge melkproductie

- Hoeveel fosfaatrechten een melkveehouder per melkkoe nodig heeft is afhankelijk van de gemiddelde melkproductie. In de forfaitaire excretienormen wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende productieklassen. Vooral nog lopen die klassen tot 10.624 kg. Dit betekent dat een boer die meer dan 10.624 kg melk per melkkoe per jaar produceert 49,3 kg fosfaatrechten per koe nodig heeft, ongeacht of die koe nu 11.000 of 15.000 kg melk produceert ("het knikje van De Groot").
- Omdat de gemiddelde melkproductie door de jaren heen steeds toeneemt, komen steeds meer boeren in deze bovenste klasse terecht en wordt de koppeling tussen de daadwerkelijke fosfaatproductie en het aantal fosfaatrechten dat hij nodig heeft steeds losser. Met andere woorden: dit gaat ten koste van de borging van de fosfaatproductie door het fosfaatrechtenstelsel. Het voorstel van de CDM is daarom om de tabel met productieklassen uit te breiden tot 15.000 kg. Hierom is ook verzocht in de motie Dik-Faber De Groot (Kamerstuk 35 208, nr. 13, d.d. 4 juni 2019).
- Voor melkveehouders met een melkproductie hoger dan 10.624 kg betekent dit in veel gevallen dat zij meer fosfaatrechten nodig hebben per melkkoe. Dit geldt voor ruim 1000 melkveehouders.
- Dit ligt in het bijzonder gevoelig bij melkveehouders die op de peildatum van 2 juli 2015 al een hogere melkproductie hadden dan 10.624 kg. Zij hebben immers fosfaatrechten gekregen op basis van de hoogste productieklassse, terwijl hun daadwerkelijke melkproductie, en dus hun daadwerkelijke fosfaatproductie mogelijk een stuk hoger lag. Zij zullen claimen dat zij te weinig fosfaatrechten hebben ontvangen. Het gaat hier om ca. 300 melkveehouders.
- Juridisch gezien houdt deze claim naar verwachting geen stand, omdat fosfaatrechten zijn toegekend op basis van de destijds geldende wet- en regelgeving en er toen geen hogere productieklassse bestond. Anderzijds zijn de productieklassen gestoeld op een formule en had ook voor een hogere melkproductie kunnen worden berekend wat de bijbehorende fosfaatproductie was.
- Voor zelfzuivelaars speelt iets soortgelijks. Voor deze groep wordt uitgegaan van een gemiddelde melkproductie van 7.500 kg. Dit is vastgelegd in de zelfzuivelaarsregeling. 62 melkveehouders hebben op basis van deze regeling fosfaatrechten toegewezen gekregen. Deze gemiddelde melkproductie van 7.500 kg stamt echter uit 2002. Inmiddels ligt de gemiddelde melkproductie van de Nederlandse veestapel fors hoger (rond 8.500 kg).
- De melkproductie zoals vastgelegd in de zelfzuivelaarsregeling is niet meer representatief en creëert bovendien een incentive voor boeren om te gaan zelfzuivelen, omdat zij dan minder fosfaatrechten per koe nodig hebben. Ook dit gaat ten koste van de koppeling tussen het fosfaatrechtenstelsel en de daadwerkelijke fosfaatproductie.
- Daarom is het voorstel om in de toekomst uit te gaan van de daadwerkelijke melkproductie. De vereniging van zelfzuivelaars heeft daar altijd voor gepleit. Voor een groep zelfzuivelaars betekent dat echter dat zij dan extra fosfaatrechten nodig hebben. Op de peildatum hadden ca. 25 zelfzuivelaars al een hogere gemiddelde productie dan 7.500 kg.

- Vanwege de voorziene impact is aan de Landsadvocaat advies gevraagd over hoe om te gaan met de zelfzuivelaars en de groep melkveehouders met een hogere gemiddelde melkproductie dan 10.624 kg per jaar. De Landsadvocaat stelt een overgangsregeling voor, waarbij de tegemoetkoming in de vorm van tijd wordt gegeven en gedifferentieerd kan worden naar groep (zie ook toelichting).
- De verwachting is dat deze overgangsregeling voor commotie zal zorgen, in het bijzonder bij de melkveehouders die zich tekortgedaan kunnen voelen. U zou deze regeling daarom, mede in het licht van de andere lastige dossiers die momenteel in de sector spelen, ook kunnen uitstellen en overlaten aan uw opvolger. Gelet op het belang van goede borging van het fosfaatrechtenstelsel en het advies van de Landsadvocaat adviseren wij echter nog dit jaar de contouren van een overgangsregeling uit te werken. Hiermee volgt u optimaal de adviezen van de Landsadvocaat. Dit advies raadt u aan zo snel mogelijk aan te kondigen per wanneer er een overgangsregeling zal komen en daarbij zo veel mogelijk de contouren van de overgangsmaatregelen aan te geven, zodat melkveehouders tot op zekere hoogte de gelegenheid hebben te anticiperen op de aangekondigde wijzigingen en ze te weerhouden van het nu nog kiezen voor intensivering.
- Het uitstellen van de invoering van de extra productieklassen heeft geen nadelige gevolgen voor de melkveehouders die dit aangaat. Voor hen blijft dan alles bij het oude. Wel wordt dan de invoering van de hogere productieklassen uitgesteld en daarmee op korte termijn geen invulling gegeven aan de motie Dik-Faber en De Groot. Ook blijft dan de zelfzuivelaarsregeling zo lang van kracht.
- In het algemeen kleeft er een juridisch risico aan het bewust niet hanteren van de excretieforfaits die het meest overeenkomen met de werkelijkheid. De huidige regeling zou aangevochten kunnen worden wegens handelen in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur. In het uiterste geval kan de rechter de regeling (deels) onverbindend verklaren.

Toelichting

Overgangsregeling hoogproductieve melkveehouders en zelfzuivelaars:

Naar aanleiding van de voorziene impact van de actualisering van de forfaiten op zelfzuivelaars en melkveehouders met hoogproductieve dieren is de Landsadvocaat (LA) om advies gevraagd. De LA concludeert dat bij de invoering van extra productieklassen flankerende maatregelen noodzakelijk zijn. De generieke flankerende maatregelen zouden vooral gevonden te worden in de factor 'tijd' en niet in geld, ontheffingen of fosfaatrechten. Indien ondanks dat in individuele gevallen de actualisering in een individueel geval toch onevenredig nadelig uitpakt (IDL) kan achteraf via een ontheffing op grond van artikel 38 van de Meststoffenwet uitkomst worden geboden.

Voor de generieke flankerende maatregelen maakt de LA onderscheid tussen drie groepen:

1. melkveehouders die op de peildatum al hoogproductief waren (een hogere gemiddelde melkproductie hadden dan 10.624 kg) / zelfzuivelaars die op de peildatum al een gemiddelde melkproductie hadden van 7.500 kg of hoger;

2. melkveehouders die
  - a) hoogproductief zijn geworden tussen de peildatum en het moment dat de toezegging aan de Kamer is gedaan om extra productieklassen te introduceren;
  - b) zelfzuivelaars zijn die tussen de peildatum en het moment van aankondiging dat zal worden uitgegaan van de daadwerkelijke melkproductie een melkproductie van 7.500 kg of hoger hebben gerealiseerd;
3. melkveehouders die na de in 2) genoemde aankondigingen:
  - a) hoogproductief zijn geworden
  - b) zelfzuivelaar zijn geworden en een hogere gemiddelde melkproductie dan 7.500 kg hebben gerealiseerd.
- De tegemoetkoming in de vorm van de factor 'tijd' zou bij de eerste groep melkveehouders ruimer zijn dan bij de tweede groep. Voor de derde groep is geen tegemoetkoming nodig.

Tegemoetkoming in tijd kan via stapsgewijze invoering van de hogere productieklassen (verschillend voor de verschillende groepen) of via een overgangstermijn (verschillend voor de verschillende groepen).

Onderzoeken andere rekenwijze voor hoge productieklassen

Overigens heeft de CDM inmiddels aanwijzingen gevonden dat de berekening die in het bestaande advies wordt gebruikt voor het berekenen van de fosfaatproductie in relatie tot de melkproductie mogelijk minder goed toepasbaar is op een gemiddelde melkproductie die boven de 10.000 kg ligt. De oorzaak hiervan moet waarschijnlijk worden gezocht in het sterk afwijkende rantsoen dat wordt gebruikt om een dergelijk hoge melkproductie te behalen. Reden te meer om de CDM de gelegenheid te geven hier in het nieuwe advies goed naar te kijken en tot die tijd de forfaits niet aan te passen.

Van: 10.2 e
Aan: 10.2 e
Onderwerp: 111Factsheet Mestbeleid en fosfaatrechten incl herbezinning_BB2021 2-10-2020 akkoord 10.2.e
Datum: donderdag 8 oktober 2020 11:59:06
Bijlagen: [Factsheet Mestbeleid en fosfaatrechten incl herbezinning_BB2021 2-10-2020 akkoord 10.2 e.docx](#)

En enkele kleine tekstuele punten in factsheet mestbeleid

Factsheet Mestbeleid / fosfaatrechten (incl. herbezinning)

- Mestbeleid is gericht op het verbeteren en borgen van een goede waterkwaliteit.
- Bij de aanbidding van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn (looptijd 2018-2021) is een fundamentele herbezinning op het mestbeleid aangekondigd.
- Momenteel vindt implementatie van de maatregelen uit het zesde actieprogramma plaats.
- De herbezinning is in september 2020 gepubliceerd als toekomstig mestbeleid en zal de basis vormen voor het zevende actieprogramma dat loopt per 2022.
- Belangrijke elementen van het toekomstig mestbeleid betreffen vereenvoudiging van het stelsel van wet- en regelgeving, het leveren van en bijdragen aan de innovatiekracht van de agrarische sector en het toewerken naar een goede waterkwaliteit en gezonde bodem.

Inzet LNV afgelopen jaar (incl. benoemen relevante Kamerstukken en resultaten)*Implementatie 6^e AP*

- Per 1 januari 2021 zullen diverse maatregelen vanuit het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn in werking moeten treden. Betreft onder andere maatregelen voor het tegengaan van afspoeling. Hiertoe zijn wijzigingen van het Besluit gebruik meststoffen en de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet voorzien.

Fosfaatrechten

- De laatste excretiecijfers laten alleen een (beperkte) overschrijding van het stikstofplafond melkvee zien. Volgens CBS veroorzaakt door
  - een hogere gemiddelde melkproductie;
  - en een bijbehorende hogere voederbehoefte;
  - en een stijging in de hoeveelheid gehouden vrouwelijk jongvee.

Fosfaatexcretie per sector

	Plafond	2019	1e kwartaal 2020	2e kwartaal 2020
Melkvee	84,9	75,5	77,5	77,1
Varkens	39,7	36,8	36,9	36,2
Pluimvee	27,4	24,7	24,4	24,2
Overig	20,9	18,5	20	18,4
Totaal	172,9	155,5	159	156

Stikstofexcretie per sector

	Plafond	2019	1e kwartaal 2020	2e kwartaal 2020
Melkvee	281,8	279,7	286,7	287,1
Varkens	99,1	93,7	95,1	92,1
Pluimvee	60,3	55,4	54,1	54,7
Overig	63,2	60,9	60,9	59,7
Totaal	504,4	489,7	497	494

- LNV en RVO hebben afgelopen jaar hard gewerkt om het aantal bezwaar- en beroepsprocedures in het kader van het fosfaatrechtenstelsel weg te werken. Tot 1 september 2020 zijn er 9038 bezwaarschriften binnengekomen, waarvan er 9004 zijn afgehandeld en nog 34 open staan.
- Er zijn 2079 beroepen aangetekend, waarvan er inmiddels 1275 zijn afgehandeld en nog 804 open staan. 2.834 bedrijven hebben zich aangemeld als knelgeval. Primair zijn alle knelgevallen afgewikkeld. Er speelt nog 1 bezwaarschrift, waarin beroep wordt gedaan op de knelgevallenregeling en deze ene relatie tevens een beroep doet op de IDL.
- Op 1 september 2020 waren er 85.802.024 fosfaatrechten in de markt. Dit is het aantal fosfaatrechten dat is toegekend minus de rechten die doorgehaald zijn in het kader van de vrijstellingsregeling (155.216 kg) en de afroaming (902.658 kg). Kanttekening hierbij is dat een deel van de fosfaatrechten wordt ingezet voor vleesvee (ca. 748.000), wat niet bijdraagt aan het productieplafond voor melkvee.
- In september t/m december 2019 bedroeg de geregistreerde afroaming 247.999 kg. Als deze hoeveelheid ook wordt verwacht tot eind van dit jaar is de stand van de fosfaatrechten op 1

januari 2021 ongeveer gelijk aan / net boven het productieplafond. Door uitspraken in beroepen kan dit nog weer toenemen. Daarnaast is het denkbaar dat (een deel van) de 748.000 kg fosfaatrechten voor het vleesvee, langzamerhand terechtkomen bij de melkveesector.

- Er wordt gewerkt aan een wetsvoorstel dat ziet op de verduidelijking van het begrip 'melkvee' en de wettelijke verankering van de vrijstellingsregeling jongvee in de zoogkoeienhouderij. Daarnaast maakt het de afromingsvrije lease van 100 kilogrammen fosfaatrecht per jaar mogelijk (bij heen en weer lease binnen 1 kalenderjaar). De beoogde ingangsdatum is 01-01-2021. Het wetsvoorstel ligt momenteel bij de RvS en de EC. De sector is op de hoogte van de inhoud van het wetsvoorstel en staat hier positief tegenover.
- Per 1 januari jl. zijn voor een groot aantal diercategorieën de forfaitaire excretienormen geactualiseerd. De categorieën in de vleesveehouderij, melkveehouderij, biologische veehouderij en de regeling voor zelfzuivelaars zijn echter ongewijzigd gebleven vanwege de uitkomsten van de consultatie en het feit dat het aantal fosfaatrechten zich nog boven het productieplafond bevindt. Deze onderwerpen worden uitgesteld tot 01-01-2022. Ondertussen zijn we met de sector in gesprek voor verdere uitwerking.

Derogatie

- In juli 2020 is de derogatie aan Nederland verlengd met twee jaar (2020-2021). Naast de voorwaarden die voor 2018-2019 golden, zijn aanvullende eisen gesteld:
  - Omdat derogatie kan leiden tot een hogere ammoniakemissie vanwege de hogere toegestane dierlijke mestgift zijn de volgende aanvullende bepalingen opgenomen:
    - bij toepassing van de sleepvoetbemester op klei- en veengronden geldt de voorwaarde dat mest alleen mag worden aangewend tot een maximale buitentemperatuur van 20 °C.
    - Omdat de vrijstellingsregeling 'bovengronds aanwenden van runderdrijfmest' een hogere ammoniakemissie met zich meebrengt, die indirect leidt tot een verslechtering van de waterkwaliteit, zullen boeren vanaf 2021 de keuze moeten maken tussen deelname aan derogatie of deze regeling.
    - Er zijn aanvullende voorwaarden en rapportageverplichtingen over de mijlpalen van de Versterkte Handhavingsstrategie in de beschikking op te nemen.
    - Het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn zal voldoende moeten zijn om een verzoek voor een derogatie na 2021 te kunnen doen.

Aanpak fraude

- In juni 2020 is de tweede rapportage over de voortgang van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest aan de Europese Commissie en beide Kamers toegezonden.
- Insteek is gericht op meer risicogericht handhaven door een betere samenwerking tussen overheidsdiensten o.a. door het uitwisselen van data en het actualiseren van ICT-systemen om beter toegerust te zijn op de gegevens en analyses.

Herbezinning mestbeleid

- Hierin staan drie sporen centraal:
  1. Een grondgebonden melkvee- en rundvleesveehouderij;
  2. Volledige mestafvoer door niet-grondgebonden bedrijven in combinatie met verwerking en verwaarding van de mest
  3. Gebiedsgerichte aanpak in gebieden waar de waterkwaliteitsdoelen niet worden gehaald.
- Inzet voor de komende periode is de contouren verder invulling te geven met de sector en andere stakeholders.

7^e en 8^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn

- Iedere vier jaar dient Nederland een actieprogramma in te dienen ter uitvoering van de Nitraatrichtlijn (artikel 5 van de Nitraatrichtlijn).
- Doel: stappen nemen die ervoor zorgen dat de waterkwaliteit in Nederland verbetert en de nitraatconcentratie onder de 50 mg/l komt in het bovenste grondwater en goede landbouwpraktijk wordt bedreven. Hiermee dient eutrofiëring van het oppervlaktewater te worden tegengegaan. Ook dient het actieprogramma eraan bij te dragen dat de doelen van de Kaderrichtlijn Water gehaald worden en alle benodigde maatregelen daartoe uiterlijk 2027 zijn ingezet.
- 7^e actieprogramma: concrete uitwerking (de periode 2022-2025) in lijn met de contouren van het toekomstige mestbeleid. Hierbij wordt ingezet op bewustwording en stimulering van de juiste maatregelen.

- 8ste AP: verplichte maatregelen (bijv gericht op bouwplan, gewassen) daar waar resultaat onvoldoende is.

Regeerakkoord Rutte-III (opnemen van letterlijke tekst indien van toepassing)

'Het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn zal worden uitgevoerd. Dit actieprogramma definieert maatregelen die de standaard vormen voor duurzaam en landbouwkundig doelmatig gebruik van stikstof en fosfaat in de Nederlandse landbouw. Door het van kracht worden van de maatregelen in het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn zal voor de periode 2018-2021 opnieuw een uitzondering ("derogatie") van de Nitraatrichtlijn verkregen moeten worden. '

Krachtenveld: politiek (nationaal en evt. EU) en maatschappelijk

- Sterke polarisatie waarin kritisch wordt gekeken naar het mestbeleid. Zowel de invoering van het fosfaatrechtenstelsel als het daarop volgende stikstofbeleid heeft aan deze verharding bijgedragen.
- Ook in kader van herbezinning zijn vele reacties gericht op het 'zich niet gehoord voelen'.
- De Europese Commissie stelt zich keer op keer erg kritisch op en volgt alle ontwikkelingen op de voet.

Van: 10.2 e
Aan: [Griffie Tweede Kamer](#) 10.2.e [@tweedekamer.nl](#)
Cc: [Griffie Eerste Kamer](#) 10.2.e [@eerstekamer.nl](#); 10.2.e [@tweedekamer.nl](#)
Onderwerp: MinvLNV: Aanbieding en reactie op CDM-advies "Stikstofverliezen uit mest in stallen en mestopslagen"
Datum: dinsdag 13 oktober 2020 14:16:12
Bijlagen: [20233443.docx](#)
[20233443 bijlage.pdf](#)

Goedemiddag,

Hierbij stuur ik u een kamerbrief.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Coördinatie Stukkenstroom

.....
Bureau Bestuursraad
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B-passage 2
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
T 10.2.e
10.2.e [@minezk.nl](#)

Van: 10.2e
Aan: 10.2e
10.2e
Onderwerp: FW: KWIN Veehouderij 2020/21
Datum: zondag 18 oktober 2020 21:14:50
Bijlagen: [2020-09-14 KWIN 2020-2021 Ministerie LNV.pdf](#)

Ha allen,

De nieuwe KWIN is er, altijd een handig naslagwerk bij ons werk.
Zie in bijlage en hieronder: deze digitale versie is alleen voor LNV/RVO/NVWA dus daar graag rekening mee houden bij eventueel verder verspreiden.

Groet,
10.2e

Van: 10.2e [redacted]@minInv.nl>
Verzonden: zondag 18 oktober 2020 16:35
Aan: 10.2e [redacted]@minInv.nl>; 10.2e [redacted]
 [redacted]@minInv.nl>; 10.2e [redacted]@minInv.nl>;
 10.2e [redacted]@minInv.nl>; 10.2e [redacted]
 [redacted]@minInv.nl>; 10.2e [redacted]@minInv.nl>;
 10.2e [redacted]@minInv.nl>; 10.2e [redacted]
 [redacted]@nvwa.nl>; 10.2e [redacted]@rvo.nl>; 10.2e [redacted]
 [redacted]@minInv.nl>; 10.2e [redacted]@minInv.nl>
Onderwerp: KWIN Veehouderij 2020/21

Beste ontvangers van de KWIN Veehouderij 2020/21.

De nieuwe KWIN 2020/21 is alweer uit en vervangt daarmee de vorige jaargang. LNV betaalt mee aan de jaarlijkse KWIN-uitgave en ontvangt om die reden gratis een aantal exemplaren. De volgende mensen heb ik de papieren uitgave (boek) van de KWIN doen toekomen:

- 10.2e [redacted], overhandigd
- 10.2e [redacted] in postbakje
- 10.2e [redacted] in postbakje van 10.2e [redacted]
- 10.2e [redacted] in postbakje
- 10.2e [redacted] in postbakje, ex. Voor team dwz
- 10.2e [redacted], in postbakje voor team dgh
- 10.2e [redacted] in postbakje voor TVM
- 10.2e [redacted], 2 ex via de post
- 10.2e [redacted], 4 ex via de post
- 10.2e [redacted], jij krijgt bij deze alleen de pdf tbv Team Mest
- 10.2e [redacted], jij krijgt bij deze alleen de pdf, tbv jullie team Agro-economie

Nu heb ik met de WUR besproken dat sommigen van jullie wellicht de voorkeur geven aan een elektronische versie van de KWIN ipv een boek. Die elektronische versie treffen jullie bijgaand aan, die is **EXCLUSIEF BESTEMD VOOR LNV, NVWA EN RVO**. Om die reden is de pdf op alle pagina's voorzien van de voettekst 'Licentie ministerie LNV, NVWA, RVO'.

Ik kan me voorstellen dat jullie voor de komende editie misschien al gelukkig zijn met alleen de pdf (of andersom). 10.2e zal daarom tijdig bij jullie inventariseren welke keuze jullie maken, want dit jaar is het natuurlijk dubbelop.

Met vriendelijke groet,

10.2e

10.2.e

.....
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B-noord 4

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
T 10.2e

M 10.2e

10.2e [@minlnv.nl](mailto:10.2e@minlnv.nl)

www.rijksoverheid.nl/lnv

.....
It's no use crying over spilled milk

(1681, from England's Improvement by Sea and Land, by Andrew Yarranton)

Van: 10.2e @pronkjewailmelkgeiten.nl
Aan: 10.2e
Onderwerp: Vraag namens de Groene Geit mbt emissiefactoren voor geitenstallen
Datum: vrijdag 15 januari 2021 17:02:15

Beste 10.2e

Namens de vereniging voor biologische melkgeitenhouders “De Groene Geit” neem ik contact met u op. U hebt in het verleden al eens contact gehad met mijn 10.2.e inzake de excretieforfaits.

Het gaat om de emissiefactoren binnen de RAV onder categorie C. Biologische geitenstallen zonder luchtwasser vallen allen onder C1.100, C2.100 en C3.100. Nu is het zo dat bij koeienstallen waar beweiding toegepast wordt, met een reductiefactor gerekend mag worden. Wij willen een verzoek indienen om bij geitenbedrijven, waar beweiding toegepast wordt, ook een dergelijke reductiefactor toegelaten te krijgen. Hier geldt immers hetzelfde principe: in de wei blijven mest en urine grotendeels gescheiden, waardoor er minder ammoniakemissie optreedt.

Nu is mijn vraag, aan welk persoon binnen LNV kunnen we dit verzoek het beste sturen?

Met vriendelijke groet,

10.2e

Virusvrij. www.avast.com

Van: 10.2e
Aan: 10.2e
Cc: 10.2e
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld
Datum: woensdag 3 februari 2021 13:28:27
Bijlagen: [uitbreiding productieklassen melkvee 0.1.docx](#)

Hallo 10.2e

Ik begrijp de vraag nog niet helemaal.

Begin vorig jaar hebben we onderzoek gedaan naar de bedrijven met hoogproductief melkvee obv fosfaatexcretie. De tabellen met aantallen zitten in bijgevoegde analyse. Wat is nu extra nodig?

Voor de stikstofexcretie van melkkoeien, hebben we het ureumgehalte nodig. Zowel de melkproductie als het ureumgehalte over 2020 wordt op dit moment ingewonnen en is dus nog niet beschikbaar voor analyses.

Gr 10.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e @minlnv.nl>
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 11:33
Aan: 10.2e @rvo.nl>
CC: 10.2e @minlnv.nl>
Onderwerp: Hoogproductieve boeren in beeld

Ha 10.2e

We hebben de vraag van de sector gekregen om in beeld te brengen hoeveel van de stikstofexcretie mogelijk is bij hoogproductieve boeren zonder dat zij daar fosfaatrechten voor nodig hebben.

We moeten daarvoor in beeld hebben wat de melkproductie van hoogproductieve boeren is, wat hun forfaitaire stikstof- en fosfaatexcretie is op basis van de huidige tabel en op basis van het CDM advies met de hogere productieklasse.

Idealiter halen we daar de excretie van de boeren die op de peildatum al hoogproductief waren van af. Dan krijgen we het beste beeld.

Is dat mogelijk om in kaart te brengen? Dat is een flinke klus, maar we zouden het komende maandag al nodig hebben. Is dat mogelijk denk je?

Groeten 10.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Denkrichtingen flankerende maatregelen bij uitbreiding productieklassen melkvee

10.2e

17-2-2020

Analyse en denkrichtingen over de gevolgen van de voorgenomen uitbreiding productieklassen excretieforfaits melkvee: wat zijn de gevolgen hiervan en welke groepen raakt dit in het bijzonder?

Aanleiding:

Per 1-1-2021 worden mogelijk extra productieklassen toegevoegd aan de forfaitaire excretienormen zoals vermeld in Bijlage D tabel II A en B, van de URM.

Voor bedrijven met hoogproductieve koeien (koeien die vallen in de hoogste melkproductieklasse boven de 10.624) is dit nadelig als de gemiddelde melkproductie gelijk of hoger is geworden. Deze bedrijven kunnen dan minder melkvee houden of hebben extra fosfaatrechten nodig.

Hiervoor zijn mogelijk (tijdelijke) flankerende maatregelen nodig bijvoorbeeld in de vorm van een overgangstermijn voor bepaalde bedrijven omdat ze anders plotseling geconfronteerd zouden worden met een hogere fosfaatproductie.

Advies landsadvocaat: Flankerende maatregelen noodzakelijk!

Vanuit de directie PAV is de landsadvocaat gevraagd advies te geven over de voorgenomen aanpassing van excretieforfaits. Het advies (28 oktober 2019) luidt kort gezegd dat bij de invoering van extra productieklassen, flankerende maatregelen noodzakelijk zijn

Gevolgen op hoofdlijnen

Het aantal bedrijven dat in het referentiejaar 2015 een gemiddelde melkproductie per melkkoe had van meer dan 10.624 kg, was ca 250 (zie tabel 1). Een productie van boven de 10.624 kg per melkkoe hoeft echter niet direct nadelig te zijn met de introductie van nieuwe productieklassen.

De huidige productieklassen om de excretie per melkkoe vast te stellen, lopen van <5.624 tot > 10.624 kg melkproductie. De productieklassen gaan in stapjes van 249 kg omhoog. Dus 5.625-5.874, 5875-6.124, enz. Aan de onder- en aan de bovenkant is het voornemen om extra klassen toe te voegen. Extra klassen aan de onderkant is alleen maar in het voordeel van de landbouwer tov de vaststelling van het fosfaatrecht. Daar is immers altijd de norm behorend bij de klasse <5.624 gebruikt. Hier zijn bij invoering dus ook geen flankerende maatregelen nodig. De bedrijven boven de hoogste klasse, nl 10.624 hebben mogelijk wel nadeel als ze in een nieuwe klasse vallen waarbij de fosfaatexcretie hoger is als bij de vaststelling van het fosfaatrecht.

In tabel 1 is een indeling gemaakt van de bedrijven naar de nieuwe productieklassen op basis van de gemiddelde melkproductie in het referentiejaar.

Tabel 1.

productieklasse		Aantal bedrijven referentiejaar
10.625	10.874	107
10.875	11.124	70
11.125	11.374	29
11.375	11.624	9
11.625	11.874	9
11.875	12.124	8
12.125	12.374	3
12.375	12.624	3
12.625	12.874	0
12.875	13.124	2
13.125	13.374	1
13.375	13.624	1
13.625	13.874	0
13.875	14.124	0
14.125	14.374	0
14.375	14.624	0
14.625	14.874	1
14.875	15.124	0
15.125		4

Herziening forfaits

Het is de verwachting dat de excretieforfaits voor melkvee en de extra productieklassen worden gewijzigd per 01-01-2021.

Voor alle bestaande productieklassen vallen de nieuwe forfaits iets lager uit. Dit is in het voordeel van de landbouwers. Voor dezelfde koe en melkproductie hebben ze dan iets minder fosfaat nodig. Dit betekent ook dat de hoogste klasse (>10.625) die is gebruikt bij de vaststelling, een forfait heeft van 49,3 kg fosfaat en bij de nieuwe forfaits lager is. In de nieuwe klasse 10.625-10.874 is het voorgestelde forfait 48,2 kg fosfaat. De bedrijven die met hun melkproductie in het referentiejaar net in de hoogste klasse vielen, hebben dus niet direct nadeel van de nieuwe productieklassen en kunnen zelfs ook nog een voordeel hebben bij de invoering van de nieuwe forfaits.

Het forfait van 49,3 kg hoort bij de nieuwe productieklassen in de klasse van de melkproductie van 11.125-11.374. Daar is het nieuwe forfait 49,6 kg fosfaat. De hoogproductieve bedrijven hebben dus vanaf een productie groter dan 11.125 kg een nadeel. Dit loopt van 0,3 kg fosfaat per melkkoe en hoger afhankelijk van de gemiddelde melkproductie.

Uitgaande van tabel 1 zijn er dus ca 70 bedrijven die een hogere melkproductie in hun referentiejaar hadden en met de invoering van de nieuwe klassen daar mogelijk nadeel van ondervinden.

Voorstel: Voor de verdere nota en flankerende maatregelen gaan we er vanuit dat de nieuwe forfaits en klassen van toepassing zijn. Dit betekent dat flankerende maatregelen alleen van toepassing zijn voor bedrijven met een gemiddelde melkproductie vanaf 11.125 kg.

Bedrijven kunnen ook na het referentiejaar 2015 gestegen zijn in de gemiddelde melkproductie tot meer dan 11.125 kg. Het advies van de landsadvocaat onderkent dan ook verschillende groepen die aandacht verdienen bij de voorgenomen uitbreiding van de productieklassen. Dat zijn de bedrijven die reeds hoogproductief waren op basis van de referentie 2015, maar ook de bedrijven die waar na het referentiejaar de productie is gestegen tot meer dan 11.125 kg.

Qua bedrijfsontwikkeling en schommelingen in productieklassen kunnen we te maken krijgen met de situaties zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2:

Referentiejaar: forfaitaire productie van dierlijke meststoffen door melkvee (meestal 2 juli 2015) voor het vaststellen van het fosfaatrecht per 1-1-2018 (voor niet-grondgebonden of deels grondgebonden bedrijven is hier nog wel een korting op toegepast).

2017: op 16 November 2017 is het AO geweest waarin de hoogproductieve melkkoeien ter sprake zijn geweest en er een toezegging door de Minister is gedaan om dit eerst te monitoren.

Kolom1	Referentiejaar	2017	2018 tot heden	consequentie	indicatie van aantallen bedrijven bij referentie jaar 2015 <i>obv FSG</i>	indicatie van aantallen bedrijven bij referentie jaar 2015 <i>obv IR</i>
0	geen gegevens van alle jaren				3.970	4.871
A	melkproductie tot 10.624 kg	melkproductie tot 10.624 kg	melkproductie tot 10.624 kg	Geen	14.746	13.915
B	melkproductie tot 10.624 kg	hoogproductief (>10.624 kg)	melkproductie tot 10.624 kg	Geen	103	102
C	melkproductie tot 10.624 kg	hoogproductief (>10.624 kg)	hoogproductief (>10.624 kg)	toepassen flankerende maatregelen	198	218
D	melkproductie tot 10.624 kg	melkproductie tot 10.624 kg	hoogproductief (>10.624 kg)	Geen	217	213
E	hoogproductief (>10.624 kg)	melkproductie tot 10.624 kg	melkproductie tot 10.624 kg	geen	68	24
F	hoogproductief (>10.624 kg)	hoogproductief (>10.624 kg)	melkproductie tot 10.624 kg	toepassen flankerende maatregelen	24	12
G	hoogproductief (>10.624 kg)	hoogproductief (>10.624 kg)	hoogproductief (>10.624 kg)	toepassen flankerende maatregelen	114	85

Het verzoek is uitgezet om de tabel ook nog een keer te vullen met de aantallen bedrijven op basis van een gemiddelde melkproductie meer dan 11.125 kg . De verwachting is dat gezien de uitkomsten van tabel 1 het aantal bedrijven dan flink afneemt in de groepen B t/m G.

Peildatum 16 november 2017 of 2017

16 november valt binnen een kalenderjaar. De gemiddelde melkproductie per koe is lastig te bepalen op basis van deze datum. RVO.nl heeft geen melkproductie van de bedrijven over een deel van een jaar en moet dit dan dus bij de bedrijven zelf opvragen.

Alternatief is dat we de gemiddelde melkproductie van 2017 nemen zoals in tabel 2 ook is gedaan (en ook voor bepalen van fosfaatrecht in 2015). Deze is bekend bij RVO.nl, voor wat betreft de levering aan een melkfabriek en dat maakt het dus mogelijk om de doelgroep in 2017 zelf te bepalen. Het is verder ook niet aannemelijk dat een bedrijf dat op 16 november 2017 nog niet hoogproductief was, op basis van de aankondiging in het AO, in 1 dag een omslag maakt naar hoogproductief. Dit vergt voor de bedrijven veelal een groeiproces. Het hele kalenderjaar als uitgangspunt nemen heeft tevens als voordeel dat bedrijven die voor 16 november 2017 de groei naar hoogproductieve koeien reeds hadden ingezet, niet gaan procederen, omdat ze op de peildatum nog bezig waren met de omschakeling naar een hogere productie. Enkele grensgevallen die net onder de hoge norm zitten, zouden we nog kunnen benaderen/ aanschrijven ivm mogelijke

eigen productie op het bedrijf waardoor ze boven de huidige hoogste norm komen. De verwachting is dat meer bedrijven de uitbreiding van de productieklassen en de daarbij behorende flankerende maatregelen, gebruiken om aan te tonen dat ze meer melk hebben geproduceerd op hun bedrijf.

Mogelijk dat 29 mei 2019 nog een rol gaat spelen bij de vaststelling, vanaf dat moment was de invoering van de productieklassen kenbaar via de internetconsultatie. Mogelijk dat we groep D dus ook nog kunnen betrekken bij de flankerende maatregelen indien dat politiek gewenst is.

Wie komen in aanmerking flankerende maatregelen?

Uit tabel 2 volgt dat bedrijven in groep C, F en G mogelijk flankerend beleid toegepast moeten krijgen:

Hierbij moet rekening worden gehouden met de volgende uitgangspunten

- Op basis van knelgeval kan een eerder jaar dan 2015 als uitgangspunt voor de vaststelling van fosfaatrechten (en dus gemiddelde melkproductie) worden toegepast .
- Er zijn gegronde bezwaren of beroepen bekend waarbij de melkproductie afwijkend is vastgesteld (bijvoorbeeld niet op basis van een kalenderjaar, maar op een deel van een jaar).
- Bedrijven hadden in het referentiejaar baat bij een laag gemiddelde dierbezetting qua Melkkoeien en een hoog aantal dieren op 2 juli 2015. Of de dieren ook werkelijk boven de hoogste klasse produceerden is soms wel twijfelachtig. Dit zal mogelijk ook blijken dat in de jaren erna er geen sprake meer is van hoog productieve koeien (groep E van tabel 2)
- Advies is om de bedrijven waarop de flankerend maatregel wordt toegepast nog goed door te rekenen of er wel echt sprake is van hoogproductieve koeien (dus boven de 11.125 kg).
- Bedrijf moet voor toepassing van de flankerende maatregel nog steeds een landbouwbedrijf hebben
- Bedrijf moet nog melkvee houden
- Bedrijf mag niet meedoen aan vrijstelling

Bedrijf overgedragen?

- Overdracht tussen 1 januari 2018 en verlening flankerende maatregel: bij ongewijzigde voortzetting van het bedrijf en waarbij de overdracht in 1^e, 2^e of 3^e graad familieverband is, kan het bedrijf in aanmerking komen voor de flankerde maatregel.

Aandachtspunten:

-Goed uitzoeken welke bedrijven er werkelijk boven de hoogste klasse (>11.125) melk produceren of dat het mogelijk een papieren werkelijkheid was.

- goed uitdragen/communiceren wat wij verstaan onder hoogproductieve melkveehouders en wanneer ze in aanmerking komen voor flankerende maatregelen. Houd rekening met bedrijven die zich wel hoogproductief vinden en misschien ook wel zijn, maar niet in aanmerking komen voor flankerende maatregelen.

- De groep die in aanmerking komt voor flankerende maatregelen moet duidelijk te onderscheiden zijn van de bedrijven die niet in aanmerking komen

- Op basis van geleverde melk aan de melkfabrieken, hebben we niet alle bedrijven in beeld die gemiddeld meer dan 11.125 kg melk per koe produceren. We moeten landbouwers dus de gelegenheid geven aan te tonen dat ze meer dan 11.125 kg produceerden en dat de flankerende maatregelen ook op hun bedrijf moeten worden toegepast

- Heeft iedereen (ook achteraf) recht op toepassing van de flankerde maatregel als zij voldoen of aan de voorwaarden.

Fosfaatrechten vervreemd na 1-1-2018?

Willen we flankerende maatregelen toe passen op bedrijven waarbij het fosfaatrecht is verlaagd na initiële toekenning? Qua voorzienbaarheid hadden deze bedrijven de rechten kunnen reserveren

voor aanpassingen van de excretieforfaits en voor de aangekondigde uitbreiding van de productieklassen. Aan de andere kant, moeten we deze bedrijven uitsluiten op basis van keuzes die het bedrijf in het verleden heeft gemaakt en daar nu dus mogelijk gevolgen van gaat hebben. Enerzijds is het vreemd dat we flankerende maatregelen gaan toepassen op een bedrijf dat fosfaatrechten heeft vervreemd. Aan de andere kant, als het bedrijf krimpt, kan het nog hoogproductieve koeien houden. Het voorstel is om eerst de groepen van tabel 2 in beeld te brengen om vervolgens te kijken of daar bedrijven tussen zitten die rechten hebben vervreemd.

Welke flankerende maatregelen?

Het advies van de landadvocaat spreekt over een aantal mogelijkheden:

- 1 financiële vergoeding
- 2 vergoeding in natura
  - 2a (tijdelijke) ontheffing
  - 2b extra tijd dmv uitstel of overgangsregeling
- 3 hardheidsclausule op basis van individuele gevallen (ontheffing art 38 MSW)

1 financiële vergoeding

Deze wordt afgeraden in het advies en wordt hier dan ook niet verder toegelicht.

2 vergoeding in natura

- 2a (tijdelijke) ontheffing
- 2b extra tijd dmv uitstel of overgangsregeling

2a (tijdelijke) ontheffing

Het gaat hierbij om een ontheffingsregeling met vooraf duidelijke voorwaarden.

Voordelen

- Er kan worden gedifferentieerd naar verschillende groepen hoogproductieve melkveehouders. Dit kan zowel qua voorzienbaarheid als de mate waarin een melkveehouder nadeel ondervindt. Dus willen we groepen F, C en G verschillend benaderen en willen we ze volledig tegemoet komen of allen voor een deel of allen volledig ontheffen voor de productie waarvoor ze geen rechten hebben gehad.
- Duidelijk kader vooraf, iedereen weet waar hij aan toe is
- Snel en duidelijk voor relaties en voor handhaving op uitbreidingsverbod.

Nadelen

- Meer voorbereiding voor uitvoering tov optie 3

Als we verschil willen maken in de hoogte voor ontheffing tussen groepen F, C en G, maakt het voor de uitvoering wel complexer. Ook als we hier de voorzienbaar hier nog in willen laten meebepalen. Moeten bedrijven die al langer hoogproductief produceren juist meer of minder of korter of langer ontheffing krijgen. De differentiatie is hier nog niet verder uitgewerkt.

Als lengte van de ontheffingsperiode stellen we een termijn voor van 5 jaar. De bedrijven die in 2015 reeds hoogproductief waren hebben zo een afschrijving van 10 jaar gehad voor omschakeling naar hoogproductief. Een langere termijn dan 5 jaar doorkruist ook weer een evt toekomstige aanpassing van forfaiten over een aantal jaren.

De hoogte van de ontheffing kan worden bepaald door productie van werkelijke productie van 2015 of 2017 (relatie mag de hoogste van de twee kiezen), en het daarbij behorende forfait bij die productieklaas te verminderen met 49,3 kg. Die wordt vervolgens vermenigvuldigd met het gemiddeld aantal koeien in 2015. Daarmee kan de hoogte van de ontheffing per bedrijf worden vastgesteld. Dit is dan het aantal kg fosfaat dat in 2021 t/m 2025 mag worden gehouden aan melkvee zonder dat het bedrijf daarvoor beschikt over fosfaatrechten.

2b extra tijd dmv uitstel of overgangsregeling

Het ligt niet voor de hand om de hele sector uitstel te geven gezien de beperkt groep die hoogproductief produceert (enkel honderden bedrijven met hoogproductieve koeien op de totale populatie van ca 17.000 melk producerende bedrijven).

Daarnaast geeft het advies van de landsadvocaat ook al aan dat het uitstel van 2020 naar 2021 al als een soort overgangsregeling kan worden aangemerkt. Bedrijven kunnen zich immers al voorbereiden.

Het is wenselijk om de excreties zo snel mogelijk te laten aansluiten op praktijk. De aanpassingen zijn nl een reactie op lagere normen in de praktijk

3 hardheidsclausule op basis van individuele gevallen (ontheffing art 38 MSW)

Voordelen

- eenvoudig qua voorbereiding
- klantgericht (iedereen kan zich melden)

Nadeel

- Veel maatwerk, voor de uitvoering erg lastig
- kans op veel procedures
- Ongestructureerde stromen
- "Oud zeer" wordt aangehaald
- Mogelijkheid om overheid op kosten jagen
- Lange procedures waardoor handhaving op uitbreidingsverbod lastiger wordt

Voorkeur uitvoering voor een flankerende maatregel

De voorkeur voor de flankerende maatregel lijkt te liggen bij het verlenen van een individuele ontheffing op basis van een aanmelding die gevolgd wordt door een beoordeling.

Hierbij is de meest eenvoudig variant om iedereen dezelfde flankerend maatregel te geven voor dezelfde duur nl vijf jaar. De hoogte van de ontheffing wordt wel bepaald op basis van het nadeel (in kg fosfaat) dat de bedrijven ondervinden. Dus hoe hoger de nieuwe klasse is (op basis van productie 2015 of 2017), hoe meer kg ontheffing.

Aandachtspunten:

Handhaving

- NVWA moet ten alle tijd inzicht hebben in de ontheffingsbedrijven en de actuele hoogte van de ontheffing

Ontheffing kan worden bijgesteld als gevolg van bedrijf mutaties:

- Als het fosfaatrecht afneemt tot onder het niveau zoals dat was op het moment van verlening ontheffing (vermoedelijk voorjaar 2021), dan verlaagd de ontheffing evenveel mee (ook bij verleen dus ontheffing bijstellen, bij het leasen juist niet)

Overdraagbaarheid ontheffing bij bedrijfsoverdracht:

- Altijd melden bij RVO
- Ongewijzigde voortzetting
- Allen overdraagbaar bij 1^e, 2^e of 3^e graad (conform huidige uitzonderingen bij afroming)
- RVO geeft nieuwe ontheffing af voor nieuwe bedrijf voor resterende termijn tot eind 2025.

Voorstel voor proces uitvoering flankerende maatregelen

Op hoofdlijnen kan het proces als volgt worden ingericht:

- RVO maakt een aanmeldformulier waarmee landbouwers zich kunnen melden
- Aanmelden moet voor een bepaalde datum.
- Landbouwers die niet voldoen op basis van de gegevens die ze invullen bij hun aanmelding, krijgen een zachte melding dat ze op basis van de ingevulde gegevens niet in aanmerking komen voor flankerende maatregelen. Ze kunnen hun verzoek wel indienen, omdat we hun die mogelijkheid niet mogen ontnemen.
- Landbouwers waarvan wij denken dat ze in aanmerking komen, krijgen een uitnodigingsbrief en attenderen we op de mogelijkheid van flankerende maatregelen. De criteria voor het aanschrijven van deze groep moeten we helder communiceren, zodat we achteraf geen gedoe krijgen waarom de een wel en de ander geen uitnodiging heeft gehad.
- De berekeningssystematiek van de ontheffing is transparant en voor iedereen gelijk.
- Met de aanmelding moeten bewijsstukken worden meegestuurd. RVO beoordeelt de aanmeldingen en past de flankerende maatregel toe.
- Per bedrijf wordt de hoogte van de ontheffing gecommuniceerd met de landbouwer en vastgelegd in een register bij RVO.nl. We kunnen er voor kiezen om ontheffingen deels evt geanonimiseerd openbaar te maken, omdat de verwachting is dat hier toch vragen dan wel WOB verzoeken over komen.
- Mogelijk valt het onder staatsteun moet het opgevoerd worden via TAM

Van: 10.2e
Aan: 10.2e
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld
Datum: woensdag 3 februari 2021 19:40:27
Bijlagen: [Map1.xlsx](#)
[Melkgift 2013 - 2018 20190702_def.xlsx](#)

Hallo,

Ik weet niet of we een dergelijke analyse kunnen loslaten op de gehele melkveesector, maar het kan aardig oplopen qua stikstof. Vooral bij de hoogproductieve bedrijven. Ik heb wat voorbeelden uitgewerkt.

Aan de tabel gaan we 2019 toevoegen. Als we per groep hoogproductief een gemiddelde Ureum kunnen achterhalen dan zouden we een totale stikstofberekening kunnen maken. Ik hoop dat 10.2e hier dus aan toekomt.

Gr 10.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e @minlnv.nl>
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 11:33
Aan: 10.2e @rvo.nl>
CC: 10.2e @minlnv.nl>
Onderwerp: Hoogproductieve boeren in beeld

Ha 10.2e

We hebben de vraag van de sector gekregen om in beeld te brengen hoeveel van de stikstofexcretie mogelijk is bij hoogproductieve boeren zonder dat zij daar fosfaatrechten voor nodig hebben.

We moeten daarvoor in beeld hebben wat de melkproductie van hoogproductieve boeren is, wat hun forfaitaire stikstof- en fosfaatexcretie is op basis van de huidige tabel en op basis van het CDM advies met de hogere productieklassse.

Idealiter halen we daar de excretie van de boeren die op de peildatum al hoogproductief waren van af. Dan krijgen we het beste beeld.

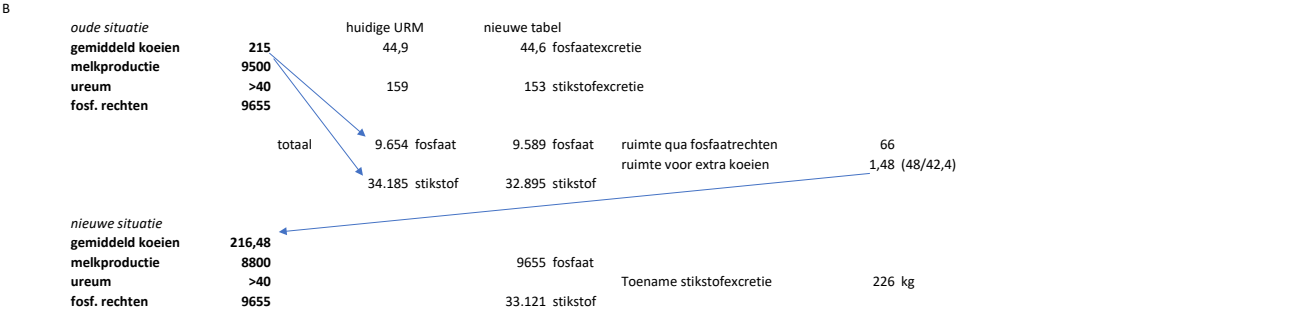
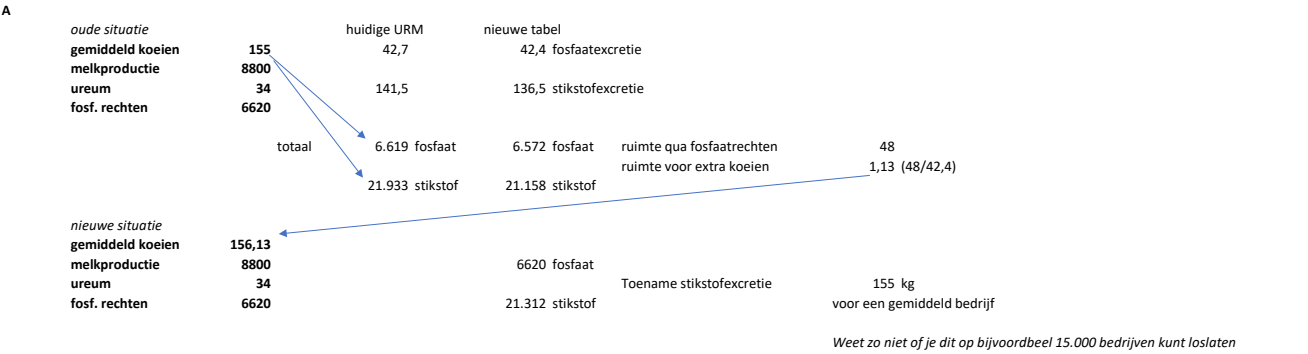
Is dat mogelijk om in kaart te brengen? Dat is een flinke klus, maar we zouden het komende maandag al nodig hebben. Is dat mogelijk denk je?

Groeten 10.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Verlaging fosfaatexcretie wordt gebruikt om extra melkkoeien te houden:

Hoogproductief   geen ruimte om extra koeien te houden, wel lagere stikstofnorm dan werkelijk volgens de nieuwe tabel

Groepen melkgift tabel 6 msw - uitgebreid 2013 - 2018

Verdeling aantal bedrijven per groep
-1- melkleveringen op basis van aangeleverde gegevens melkfabrieken en gemiddeld aantal koeien uit I&R
-2- melkleveringen op basis van gegevens waarop Fosfaatrechten zijn gebaseerd (FSG)

LET OP: hoge of lage berekende gemiddelde melkproductie kan diverse (administratieve) oorzaken hebben:
- bedrijfsoverdracht: binnen en kalenderjaar kan sprake van bedrijfsoverdracht, waarbij melk op het oude of nieuwe nummer wordt gemeld en de runderen over zowel het oude als nieuwe nummer zijn verdeeld. Hierdoor onjuiste berekening gemiddelde melkproductie
- zelfzuivelaar die een gedeelte van hun melk verzuiveren en een gedeelte aan melkfabriek leveren (waarmee melkproductie obv het laatste gedeelte kan zijn bepaald)

project: nieuwe_bedrijven_20180209
Q00.096 en Q01.071
datum: 2 juli 2019

Aantal bedrijven			aantal bedrijven obv -1-						aantal obv -2- FSG gegs
groep	van	Melkproductie tot	2013	2014	2015	2016	2017	2018	FSG
01.00	-	2.374	77	77	99	100	105	92	105
01.01	2.374	2.624	30	18	20	40	23	18	11
01.02	2.624	2.874	33	33	27	25	39	35	19
01.03	2.874	3.124	38	40	35	36	25	25	29
01.04	3.124	3.374	67	60	54	48	53	52	30
01.05	3.374	3.624	67	46	52	50	24	33	40
01.06	3.624	3.874	53	74	54	67	53	42	37
01.07	3.874	4.124	79	72	90	70	75	48	59
01.08	4.124	4.374	106	109	100	99	78	59	85
01.09	4.374	4.624	140	127	110	99	92	85	96
01.10	4.624	4.874	149	169	149	135	98	81	126
01.11	4.874	5.124	173	188	146	141	122	95	131
01.12	5.124	5.374	240	222	180	194	154	130	135
01.13	5.374	5.624	286	258	257	227	215	150	177
2	5.625	5.875	371	333	302	285	212	180	266
3	5.875	6.125	392	377	383	368	257	244	335
4	6.125	6.375	494	493	427	406	328	235	377
5	6.375	6.625	578	605	528	453	379	314	479
6	6.625	6.875	747	697	635	571	427	358	564
7	6.875	7.125	896	834	739	719	508	467	671
8	7.125	7.375	1.044	988	866	826	605	511	860
9	7.375	7.625	1.198	1.221	1.073	982	807	636	1.091
10	7.625	7.875	1.378	1.362	1.249	1.112	875	777	1.208
11	7.875	8.125	1.613	1.503	1.341	1.353	988	937	1.342
12	8.125	8.375	1.511	1.497	1.463	1.461	1.201	1.030	1.452
13	8.375	8.625	1.484	1.440	1.449	1.458	1.331	1.226	1.608
14	8.625	8.875	1.211	1.326	1.370	1.449	1.397	1.202	1.425
15	8.875	9.125	933	976	1.063	1.177	1.340	1.210	1.187
16	9.125	9.375	751	810	916	960	1.258	1.239	1.040
17	9.375	9.625	512	569	656	724	993	1.085	789
18	9.625	9.875	310	369	450	533	799	910	524
19	9.875	10.125	186	207	291	362	637	704	416
20	10.125	10.375	146	141	199	225	429	570	250
21	10.375	10.625	86	85	108	149	304	428	162
22.01	10.624	10.874	57	50	65	86	200	225	118
22.02	10.824	11.124	33	36	53	67	141	186	58
22.03	11.124	11.374	36	16	31	45	100	139	29
22.04	11.374	11.624	30	15	20	20	67	102	9
22.05	11.624	11.874	23	10	14	19	38	77	12
22.06	11.824	12.124	14	5	10	7	25	50	5
22.07	12.124	12.374	17	7	3	4	19	28	3
22.08	12.374	12.624	11	5	10	5	13	29	3
22.09	12.624	12.874	16	7	6	4	9	15	
22.10	12.874	13.124	17	3	5	1	6	9	2
22.11	13.124	13.374	22	8	7	7	7	7	1
22.12	13.374	13.624	11	3	1	3	6	5	1
22.13	13.624	13.874	8	4	4	1	3	7	
22.14	13.874	14.124	4	5	2	1	3	4	
22.15	14.124	14.374	9	1	2	1	4	4	
22.16	14.374	14.624	8	5	5	3	3	4	
22.17	14.624	14.874	5	3	2		2	2	1
22.18	14.874	15.124	8	1	1	2	6	4	
22.19	15.124	-	221	152	141	89	259	206	4

gemiddeld aantal koeien per bedrijf			aantal bedrijven obv -1-						aantal obv -2- FSG gegs
groep	van	Melkproductie tot	2013	2014	2015	2016	2017	2018	FSG
01.00	-	2.374	35	41	68	70	80	109	77
01.01	2.374	2.624	47	67	66	78	77	70	29
01.02	2.624	2.874	37	40	50	60	62	58	44
01.03	2.874	3.124	47	47	52	55	44	49	38
01.04	3.124	3.374	40	45	57	69	41	64	46
01.05	3.374	3.624	49	57	47	55	37	51	51
01.06	3.624	3.874	41	49	64	51	48	49	48
01.07	3.874	4.124	53	43	49	52	55	56	47
01.08	4.124	4.374	44	53	55	56	45	58	47
01.09	4.374	4.624	56	55	54	54	46	56	47
01.10	4.624	4.874	52	61	57	63	50	54	49
01.11	4.874	5.124	52	62	61	59	50	55	55
01.12	5.124	5.374	55	55	63	61	55	62	56
01.13	5.374	5.624	58	55	56	65	55	62	54
2 - 21	5.624	10.624	90	92	97	104	99	98	98
22.01	10.624	10.874	94	96	123	125	131	118	130
22.02	10.824	11.124	94	96	99	131	136	121	111
22.03	11.124	11.374	77	75	116	121	136	134	134
22.04	11.374	11.624	80	109	134	116	136	132	112
22.05	11.624	11.874	70	93	61	133	108	118	89
22.06	11.824	12.124	63	55	89	125	105	116	68
22.07	12.124	12.374	70	66	91	91	109	117	139
22.08	12.374	12.624	65	72	74	22	96	102	42
22.09	12.624	12.874	67	61	71	103	88	86	
22.10	12.874	13.124	58	123	72	76	80	65	100
22.11	13.124	13.374	57	67	57	78	105	82	45
22.12	13.374	13.624	45	52	40	70	75	94	36
22.13	13.624	13.874	61	37	110	122	52	113	
22.14	13.874	14.124	53	67	54	168	96	153	
22.15	14.124	14.374	61	68	38	38	85	93	
22.16	14.374	14.624	49	65	37	78	54	46	
22.17	14.624	14.874	98	41	99		123	134	175
22.18	14.874	15.124	50	47	29	70	98	68	
22.19	15.124	-	29	28	25	30	27	26	44

Van: 10.2e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Melkgift 2013 - 2019 20210204_def.xlsx
Datum: vrijdag 5 februari 2021 08:48:35
Bijlagen: [Melkgift 2013 - 2019 20210204_def.xlsx](#)

---

bedrijven hoogproductief 2019.

Ik zal maandag de stikstofexcreties op basis van gemiddeld ureum per groep volgens de oude en de nieuwe tabel er aan koppelen en dan kunnen we ook totalen maken per groep. Het verschil tussen oud en nieuw is mi dan de stikstofexcretie die we op dit moment niet in beeld hebben, maar die na invoering van de nieuwe excreties dus wel meetellen.

Gr 10.2e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 10.2e
Aan: 10.2e
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld
Datum: maandag 8 februari 2021 13:04:14
Bijlagen: [Melkgift 2013 - 2019 20210204_def incl fosfaat 10.2e.xlsx](#)

Ik heb hem ook even gecorrigeerd naar fosfaatexcretie. Er is dan een aanzienlijke afname op stikstofexcretie! Bij sommige groepen een toename, maar over het groter geheel een afname als gevolg van de lagere N-excretie.

Gr 10.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e
Verzonden: maandag 8 februari 2021 11:25
Aan: 10.2e @minlnv.nl>; 10.2e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld

10.2e ,

Op basis van mijn analyse (uitgaande van groepen met gemiddelde ureum waarden per groep). Zorgt de groep met hoogwaardige melkproductie eigenlijk nauwelijks voor een verhoging stikstofexcretie op basis van de nieuwe tabel. Zie bijlage.

Gr 10.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 19:40
Aan: 10.2e @minlnv.nl>; 10.2e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld

Hallo,

Ik weet niet of we een dergelijke analyse kunnen loslaten op de gehele melkveesector, maar het kan aardig oplopen qua stikstof. Vooral bij de hoogproductieve bedrijven. Ik heb wat voorbeelden uitgewerkt.

Aan de tabel gaan we 2019 toevoegen. Als we per groep hoogproductief een gemiddelde Ureum kunnen achterhalen dan zouden we een totale stikstofberekening kunnen maken. Ik hoop dat 10.2e hier dus aan toekomt.

Gr 10.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e @minlnv.nl>
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 11:33
Aan: 10.2e @rvo.nl>
CC: 10.2e @minlnv.nl>
Onderwerp: Hoogproductieve boeren in beeld

Ha 10.2e

We hebben de vraag van de sector gekregen om in beeld te brengen hoeveel van de stikstofexcretie mogelijk is bij hoogproductieve boeren zonder dat zij daar fosfaatrechten voor nodig hebben.

We moeten daarvoor in beeld hebben wat de melkproductie van hoogproductieve boeren is, wat hun forfaitaire stikstof- en fosfaatexcretie is op basis van de huidige tabel en op basis van het CDM advies met de hogere productieklasse.

Idealiter halen we daar de excretie van de boeren die op de peildatum al hoogproductief waren van af. Dan krijgen we het beste beeld.

Is dat mogelijk om in kaart te brengen? Dat is een flinke klus, maar we zouden het komende maandag al nodig hebben. Is dat mogelijk denk je?

Groeten 10.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Groepen melkgift tabel 6 msw - uitgebreid 2013- 2018

Verdeling aantal bedrijven per groep
- melkleveringen op basis van aangeleverde gegevens melkfabrieken en gemiddeld aantal koelen uit I&M

LET OP: hoge of lage berekende gemiddelde melkproductie kan diverse (administratieve) oorzaken hebben:
- bedrijfsvoerdracht: binnen en kalenderjaar kan sprake van bedrijfsvoerdracht, waarbij melk op het oude of nieuwe nummer wordt gemeld en de runderen over zowel het oude als nieuwe nummer zijn verdeeld. Hierdoor ontstaat berekening gemiddelde melkproductie
- zelfvalwielar die een gedeelte van hun melk verzuielen en een gedeelte aan melkfabriek leveren (waarmee melkproductie obv het laatste gedeelte kan zijn bepaald)

project: melkkoeien forfaits hoagproductief 20210204.asp
Q01.12 en Q01.13
datum: 4 februari 2021

Aantal bedrijven					P- exretie					N- exretie				
Melkproductie					P excretie totaal					N excretie totaal				
groep	van	tot	aantal bedrijven	gemiddeld urum	gemiddeld aantal koelen	oud	nieuw	verschil	mogelijke toename koelen obv verschil	nieuw gemiddeld aantal koelen	oud	nieuw	oud	nieuw
01.00	-	2.374	91	23	2009	32,4	24,3	353.808	265.356	88.452	3.640	160	94	72
01.01	2.374	2.624	19	25	2009	32,4	24,3	35.399	26.099	8.300	366	77	94	72
01.02	2.624	2.874	13	25	2009	32,4	25,0	44.333	34.208	10.126	405	136	94	74
01.03	2.874	3.124	23	25	2009	32,4	25,7	57.411	45.539	11.872	462	97	94	76
01.04	3.124	3.374	24	24	2009	32,4	26,5	62.009	50.784	11.206	427	69	94	76,5
01.05	3.374	3.624	24	23	2009	32,4	27,2	42.113	35.364	6.799	248	65	94	78,5
01.06	3.624	3.874	42	24	2009	32,4	27,9	72.732	62.630	10.102	362	62	94	80,5
01.07	3.874	4.124	48	24	2009	32,4	28,6	82.539	72.859	9.681	318	60	94	82,5
01.08	4.124	4.374	60	24	2009	32,4	29,4	100.577	91.365	9.313	317	57	94	84,5
01.09	4.374	4.624	72	25	2009	32,4	30,1	110.090	102.275	7.815	260	51	94	88
01.10	4.624	4.874	78	24	2009	32,4	30,8	100.344	152.425	7.918	257	66	94	88,5
01.11	4.874	5.124	69	24	2009	32,4	31,5	182.641	177.568	5.073	161	59	94	90,5
01.12	5.124	5.374	120	24	2009	32,4	32,3	258.182	257.385	797	25	67	94	92,5
01.13	5.374	5.624	143	24	2009	32,4	33,0	275.051	280.145	-5.094	154	58	94	94,5
2	5.625	5.875	109	24	2009	34,0	33,7	574.600	569.530	5.070	150	101	99	96,5
3	5.875	6.125	215	25	2009	34,8	34,4	748.200	739.600	8.600	250	101	102,5	100
4	6.125	6.375	246	24	2009	35,5	35,2	880.400	872.960	7.440	211	101	103	100,5
5	6.375	6.625	283	24	2009	36,2	35,9	1.024.460	1.015.970	8.490	236	101	105	102,5
6	6.625	6.875	354	24	2009	36,9	36,6	1.306.260	1.295.640	10.620	290	101	107,5	104,5
7	6.875	7.125	395	24	2009	37,7	37,3	1.470.320	1.454.700	15.600	418	101	109,5	106,5
8	7.125	7.375	531	24	2009	38,4	38,1	2.039.040	2.023.110	15.930	418	101	111,5	108,5
9	7.375	7.625	588	23	2009	39,1	38,8	2.299.080	2.281.440	17.640	455	101	112	109
10	7.625	7.875	786	23	2009	39,8	39,5	3.046.680	3.025.700	22.980	582	101	114,5	111
11	7.875	8.125	930	23	2009	40,6	40,2	3.775.800	3.758.600	37.200	925	101	116,5	113
12	8.125	8.375	1.033	23	2009	41,3	41,0	4.266.290	4.235.300	30.990	756	101	118,5	115,5
13	8.375	8.625	1.096	23	2009	42,0	41,7	4.603.200	4.570.320	32.880	788	101	121	117,5
14	8.625	8.875	1.232	23	2009	42,7	42,4	5.260.640	5.223.680	36.960	872	101	123	119,5
15	8.875	9.125	1.250	22	2009	43,5	43,1	5.437.500	5.387.500	50.000	1.160	101	123,5	120
16	9.125	9.375	1.351	22	2009	44,2	43,8	5.264.220	5.214.580	47.640	1.088	101	125,5	122
17	9.375	9.625	994	22	2009	45,9	44,6	4.463.060	4.433.200	29.820	669	101	127,5	124
18	9.625	9.875	947	22	2009	45,6	45,3	3.862.320	3.836.910	25.410	561	101	130	126
19	9.875	10.125	712	22	2009	46,4	46,0	3.303.680	3.275.200	28.480	619	101	131	128
20	10.125	10.375	510	22	2009	47,1	46,7	2.402.100	2.381.700	20.400	437	101	134	130
21	10.375	10.625	361	22	2009	47,8	47,5	1.725.580	1.714.750	10.830	228	101	136,5	132
22.01	10.624	10.874	261	22	2009	49,3	48,2	1.555.192	1.530.492	24.700	720	124	140,5	134
22.02	10.824	11.124	176	22	2009	49,3	48,9	1.106.674	1.097.893	8.981	184	129	140,5	136
22.03	11.124	11.374	144	22	2009	49,3	49,6	927.892	933.539	-5.646	114	130	140,5	138
22.04	11.374	11.624	105	22	2009	49,3	50,4	795.650	721.384	15.745	332	133	140,5	140
22.05	11.624	11.874	62	22	2009	49,3	51,1	344.270	356.839	12.570	246	109	140,5	142
22.06	11.824	12.124	49	21	2009	49,3	51,8	320.261	336.501	16.240	314	126	140,5	142,5
22.07	12.124	12.374	35	22	2009	49,3	52,5	198.237	211.305	12.867	245	108	140,5	146
22.08	12.374	12.624	28	21	2009	49,3	53,3	184.864	199.863	14.999	281	124	140,5	146,5
22.09	12.624	12.874	8	20	2009	49,3	54,0	36.996	33.512	-2.917	-54	94	140,5	147
22.10	12.874	13.124	8	20	2009	49,3	54,7	29.824	33.202	-3.278	-60	68	140,5	149
22.11	13.124	13.374	10	22	2009	49,3	55,4	51.248	57.589	-6.341	-114	93	140,5	154
22.12	13.374	13.624	11	21	2009	49,3	56,2	45.987	52.424	-6.436	-115	74	140,5	157,5
22.13	13.624	13.874	6	21	2009	49,3	56,9	33.388	38.335	-5.147	-90	98	140,5	154,5
22.14	13.874	14.124	4	22	2009	49,3	57,6	31.623	36.947	-5.324	-92	137	140,5	158
22.15	14.124	14.374	4	21	2009	49,3	58,3	15.502	18.339	-2.830	-49	66	140,5	158,5
22.16	14.374	14.624	3	21	2009	49,3	59,1	16.479	19.755	-3.276	-55	56	140,5	166
22.17	14.624	14.874	3	25	2009	49,3	59,8	7.146	8.668	-1.522	-25	40	140,5	171
22.18	14.874	15.124	3	24	2009	49,3	60,5	17.023	20.890	-3.867	-64	141	140,5	177,5
22.19	15.124	-	243	21	2009	49,3	60,5	442.892	543.509	-10.617	-1.663	30	140,5	170

[illegible][illegible]

GENERAL DATA									
NAME OF THE PROJECT		LOCATION		DATE		PAGE		REVISION	
NO.	DESCRIPTION	DATE	BY	DATE	BY	DATE	BY	DATE	BY
1	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
2	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00
3	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
4	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
5	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
6	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00
7	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00
8	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00
9	9.00	9.00	9.00	9.00	9.00	9.00	9.00	9.00	9.00
10	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
11	11.00	11.00	11.00	11.00	11.00	11.00	11.00	11.00	11.00
12	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
13	13.00	13.00	13.00	13.00	13.00	13.00	13.00	13.00	13.00
14	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00
15	15.00	15.00	15.00	15.00	15.00	15.00	15.00	15.00	15.00
16	16.00	16.00	16.00	16.00	16.00	16.00	16.00	16.00	16.00
17	17.00	17.00	17.00	17.00	17.00	17.00	17.00	17.00	17.00
18	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00
19	19.00	19.00	19.00	19.00	19.00	19.00	19.00	19.00	19.00
20	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00
21	21.00	21.00	21.00	21.00	21.00	21.00	21.00	21.00	21.00
22	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00
23	23.00	23.00	23.00	23.00	23.00	23.00	23.00	23.00	23.00
24	24.00	24.00	24.00	24.00	24.00	24.00	24.00	24.00	24.00
25	25.00	25.00	25.00	25.00	25.00	25.00	25.00	25.00	25.00
26	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00	26.00
27	27.00	27.00	27.00	27.00	27.00	27.00	27.00	27.00	27.00
28	28.00	28.00	28.00	28.00	28.00	28.00	28.00	28.00	28.00
29	29.00	29.00	29.00	29.00	29.00	29.00	29.00	29.00	29.00
30	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00
31	31.00	31.00	31.00	31.00	31.00	31.00	31.00	31.00	31.00
32	32.00	32.00	32.00	32.00	32.00	32.00	32.00	32.00	32.00
33	33.00	33.00	33.00	33.00	33.00	33.00	33.00	33.00	33.00
34	34.00	34.00	34.00	34.00	34.00	34.00	34.00	34.00	34.00
35	35.00	35.00	35.00	35.00	35.00	35.00	35.00	35.00	35.00
36	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00
37	37.00	37.00	37.00	37.00	37.00	37.00	37.00	37.00	37.00
38	38.00	38.00	38.00	38.00	38.00	38.00	38.00	38.00	38.00
39	39.00	39.00	39.00	39.00	39.00	39.00	39.00	39.00	39.00
40	40.00	40.00	40.00	40.00	40.00	40.00	40.00	40.00	40.00

17. semester										18. semester										Bemerkungen
Nr. Vorname		Fachbereich		Anzahl der ECTS		Anzahl der ECTS		Anzahl der ECTS		Nr. Vorname		Fachbereich		Anzahl der ECTS		Anzahl der ECTS				
				Anzahl der ECTS		Anzahl der ECTS		Anzahl der ECTS						Anzahl der ECTS		Anzahl der ECTS				

Van: 10.2e
Aan: 10.2e
Cc: 10.2e
Onderwerp: RE: wijziging excreties melkvee
Datum: dinsdag 9 februari 2021 10:34:28
Bijlagen: [consultatie wijzigingsregeling_Urm_actualisatie_excretieforfaits.pdf](#)

Hallo 10.2e Dit is de basis voor de wijzigingen.

Gr 10.2e

Van: 10.2e @cbs.nl>
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 10:17
Aan: 10.2e @rvo.nl>
cc: 10.2e @minInv.nl>; 10.2e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: wijziging excreties melkvee

Hallo 10.2e

Ik zie harde getallen voor de excretie per dier per klasse. Deze harde waarden zullen ongetwijfeld juist zijn maar ik kan dat niet nagaan. Waarom worden de forfaits per klasse lager?

Het verbaast me dat de tabel is gevuld met excretiewaarden voor lage en hoge producties per dier terwijl een werkgroep die deze waarden moet gaan berekenen net is gestart.

De N-excretie in de tabel is een netto excretie. Geldt de daling ook voor de bruto-excretie?

Bij de afleiding van forfaits wordt bij mijn weten gekeken naar de afgelopen drie jaar waarover definitieve cijfers bekend zijn. Forfaitaire excretie is dus iets anders dan actuele excretie. Of er in 2021 een overschrijding is of niet hangt niet samen met de forfaitaire waarden maar met actuele dieren aantallen, melkproductie, voersamenstelling, voerverbruik etc.

Met vriendelijke groet,

10.2e
 10.2e | M 10.2e | 10.2e @cbs.nl
 (afwezig op vrijdag)

Van: 10.2e @rvo.nl>
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 08:52
Aan: 10.2e @cbs.nl>
cc: 10.2e @minInv.nl>; 10.2e @minInv.nl>
Onderwerp: wijziging excreties melkvee

Hallo 10.2e

Ivm een bestuurlijk overleg as woensdag wordt er gesproken over de overschrijding van het stikstof plafond in de Nederlandse melkveehouderij en mogelijke maatregelen.

Nu staan er nog een wijziging van excretieforfaits voor melkvee op het programma (is al twee jaar uitgesteld). Samen met de analyse afdeling van ons kom ik tot de conclusie dat de wijziging van de excretieforfaits een flinke daling van de stikstexcretie tot gevolg heeft nl. 3,8 miljoen. Zou jij jou eens naar onze berekening kunnen kijken. En lukt dat evt vandaag?

Alvast dank,

Gr 10.2e

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal ondernemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2e
Aan: 10.2e
Cc: 10.2e
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld: voorbeelden waarom stikstof lager wordt
Datum: dinsdag 9 februari 2021 20:23:53

Ja, CBS rapporteert natuurlijk over de bruto excretie. Dus die daling van de forfaitaire excretie zegt hier niet zoveel. Ik kan hem dan nu wel beter plaatsen, want het klopt inderdaad dat de netto stikstofexcretie in het laatste advies veel lager ligt. Voor de rapportages van 10.2e maakt dat dus niet zoveel uit.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e @rvo.nl>
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 20:21
Aan: 10.2e @minlnv.nl>
CC: 10.2e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld: voorbeelden waarom stikstof lager wordt

Klopt, maar dat geldt ook voor de huidige tabel:

Tabel IIA. Excretieforfaits per melkkoe drijfmest Stikstofexcretie en fosfaatexcretie per koe (in kg N resp. kg P2O5 per jaar), in relatie tot melkproductie per jaar en ureumgehalte in de melk. Excretie na aftrek vluchtige N.

En de boer moet hier ook mee rekenen.

Ik heb ook even procentueel gekeken en de N daalt procentueel meer dan de P. Ben wel benieuwd hoe we hier dan bruto excreties van kunnen maken. Bij de gebruiksnormen maken we wel gebruik van standaard verliesnormen en onzekerheden (afwijking van meetinstrumenten).

Wellicht moeten we deze cijfers ook helemaal niet gebruiken in relatie tot het stikstofplafond van de melkveehouderij. Alleen hebben we dan niet echt een kwantitatieve onderbouwing voor de maatregelen. Vanmiddag ook met 10.2e besproken dat dit eigenlijk het beste is wat we hebben. Helemaal niets is ook zo machteloos en staat ook niet goed als beleidsmaker.

Misschien eens verdiepen hoe deze cijfers tot stand komen en hoe de netto/bruto dan wordt berekend.

Gr 10.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e @minlnv.nl>
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 20:03
Aan: 10.2e @rvo.nl>
CC: 10.2e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld: voorbeelden waarom stikstof lager wordt

Ha 10.2e

Ik heb nog even zitten stoeien met de cijfers, maar in het advies van de CDM zie ik in de tabel vanaf p24 dat het gaat om de N-excretie na aftrek van de vluchtige N, ofwel de netto excretie. Kan dit verklaren waarom de N zoveel lager is in jouw uitgebreide excel? De netto N is idd lager door een nieuwe rekenmethode/inzicht, maar aan de bruto N verandert veel minder.

Misschien zit ik niet goed te kijken of heb je met wat anders gerekend, maar ik kan de sterke N-daling, ondanks het stijgend aantal dieren waar je rekening mee houdt, simpelweg niet plaatsen.

Groeten 10.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e @rvo.nl>
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 15:50
Aan: 10.2e @minlnv.nl>

CC: 10.2e [redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld: voorbeelden waarom stikstof lager wordt

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2e [redacted]@minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 3 februari 2021 11:33

Aan: 10.2e [redacted]@rvo.nl>

CC: 10.2e [redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: Hoogproductieve boeren in beeld

Ha 10.2e [redacted]

We hebben de vraag van de sector gekregen om in beeld te brengen hoeveel van de stikstofexcretie mogelijk is bij hoogproductieve boeren zonder dat zij daar fosfaatrechten voor nodig hebben.

We moeten daarvoor in beeld hebben wat de melkproductie van hoogproductieve boeren is, wat hun forfaitaire stikstof- en fosfaatexcretie is op basis van de huidige tabel en op basis van het CDM advies met de hogere productieklassse.

Idealiter halen we daar de excretie van de boeren die op de peildatum al hoogproductief waren van af. Dan krijgen we het beste beeld.

Is dat mogelijk om in kaart te brengen? Dat is een flinke klus, maar we zouden het komende maandag al nodig hebben. Is dat mogelijk denk je?

Groeten 10.2e [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Van: 10.2e
Aan: 10.2e
Onderwerp: documenten
Datum: maandag 22 februari 2021 13:43:57
Bijlagen: [2000559_CDM advies Stikstof en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden huisdieren.pdf](#)

Hallo 10.2e

Ik heb je documenten beloofd die handig kunnen zijn voor jou. Ik stuur ze per mail en per categorie. Je krijgt dus een aantal mails achter elkaar

In deze mail het CDM advies plus de rapportage van de actualisatie excretieforfaits 2019. Naast de algemene info vind je hierin een aantal bijlagen (1,3,4 en 5) met info voor melkvee. Bijlage 3 is voor het komende werk belangrijk. Voor de volledigheid noem ik hieronder alle tabellen mbt melkkoeien.

Bijlage 1 Beschrijft de impact van de gekozen berekeningsgrondslag (i.c. gemiddelde over 3 recente jaren)

Bijlage 3 verkenning aanpassing forfaits voor hoog – en laagproductie dieren.

Belangrijk is dat de uitbreiding van de oude tabel met extra klassen onderzocht is onder de aanname dat in de nieuwe klassen hetzelfde rantsoen wordt gevoerd als in de oude klassen. Juist die aanname is onderwerp van discussie. Terecht in mijn ogen.

Bijlage 4 Geeft de nieuwe excretietabel voor melkkoeien. Maar let op ... ik heb daar de voorgestelde nieuwe categorieën aan toegevoegd. De tabel is nu in gebruik maar **zonder** die nieuwe categorieën. Of dat zo blijft is afhankelijk van het werk waar we nu mee bezig gaan.

Bijlage 5. Is invulling van een verzoek van LNV om na te gaan of we voor droogstaande melkkoeien een aparte categorie kunnen maken. Achtergrond is dat dergelijke dieren soms worden uitgeschaard en dat dat tot verkeerde excreties leidt.

Groeten,

10.2e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Tijdpad aanpassen excretieforfaits?
Datum: woensdag 24 februari 2021 09:06:58

Hoi 10.2.e

Dank voor je uitgebreide reactie met de nodige aandachtspunten. Wordt nog een hele kluif om het allemaal rond te zetten, maar moet te doen zijn als alles mee zit. De werkgroep van de CDM is aan de slag gegaan, ik heb vorige week een eerste gesprek gehad met 10.2.e en 10.2.e 10.2.e afzonderlijk en gisteren een gezamenlijk gesprek. Er wordt aangekoerst op ontvangst van het CDM-advies eind april/begin mei en start consultatie begin juni. Juli kan dan gebruikt worden om de reacties te verwerken zodat in de eerste tas na het zomerreces de stukken zitten en hopelijk op 1 september de notificatie kan starten. Maar eerst zal ik met 10.2.e contact opnemen om een jurist toegewezen te krijgen.

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: dinsdag 23 februari 2021 18:01
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: Tijdpad aanpassen excretieforfaits?

Hoi 10.2.e

de consultatie vond de vorige keer in de zomervakantie plaats, daar was de sector niet blij mee. En het vervolg was ook erg krap: notificatie startte medio september en eindigde op 30 december en op 31 december werd de regeling gepubliceerd om op 1-1 in werking te treden.

Actualisering van de excretieforfaits betekent aanpassing van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm), die wijziging zal door ons met WJZ moeten worden gedaan.

Uit mijn hoofd gaat het om 4 weken consultatie en 3 maanden standstill ivm notificatie.

Ik zou inzetten op afronden van de consultatie voor het zomerreces. Dat betekent dat je uiterlijk in de laatste tas voor het zomerreces wilt zitten met de uitkomsten van de consultatie en ter voorlegging van de notificatie, zodat notificatie in juli kan starten. Ik reken vaak twee weken voor het verwerken van de consultatiereacties, maar ik kan niet inschatten of dat ook voor deze regeling geldt.

Dus grofweg:

- Nu-medio april: opstellen wijzigingsregeling + toelichting obv CDM advies
- Medio april: stukken de lijn in voor akkoord consultatie
- begin mei (is in reces dus kijk even qua timing) starten consultatie duur 4 weken
- begin juni verwerken reacties uit de consultatie in wijzigingsregeling en toelichting
- medio juni tas in
- juli starten notificatie

Is er overigens al een advies over de actualisering? Of wanneer wordt dit verwacht? Dat kan natuurlijk invloed hebben op de planning.

Weten jullie al welke jurist dit oppakt? Want daarmee moet het tijdpad worden kortgesloten.

En deze planning nog even los van timing uitkomst verkiezingen en politieke tij dan.

Het is overigens handig een account voor internetconsultatie aan te vragen, in de mail de contactpersoon bij WJZ die dit eerder voor ons deed. Wij/beleid moeten deze namelijk op die site plaatsen.

Wellicht helpt deze verwijzing naar de T-schijf ook: T:\KD4\PAV\Mest en milieu\Mestbeleid\Dierrechten en forfaits\wijzigingsregeling beoogd 1 jan 20

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 23 februari 2021 17:00

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e

<[redacted]@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: Tijdpad aanpassen excretieforfaits?

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Zojuist heb ik een goed gesprek gehad met 10.2.e (LTO) en 10.2.e (WUR) over het traject actualisering excretieforfaits. Als ik het goed heb begrepen is onze (= LNV) inzet om de actualisering van de excretieforfaits per 1 januari 2022 inwerking te laten treden. Kan een van jullie aangeven wat dan het tijdpad is/moet zijn om dit te realiseren? Wanneer moet de internetconsulatie plaatsvinden, wanneer moet er in Brussel 'iets' (?) gemeld worden i.v.m. gewenste/voorzien aanpassing van de UDM etc.?

Groeten,
10.2.e

10.2.e

10.2.e

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

---

tel: 070 10.2.e
mob: 06 10.2.e
e-mail: 10.2.e <[redacted]@minLNV.nl>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: nabrander
Datum: woensdag 24 februari 2021 12:05:48

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Vanochtend heb ik over het traject van actualisering excretieforfaits met mijn collega 10.2.e gesproken. Hij wil graag betrokken zijn bij dit traject en heeft aangeboden de (beknopte) verslaglegging van de expertbijeenkomsten voor zijn rekening te nemen; komt dus helemaal goed.

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 24 februari 2021 08:52
Aan: 10.2.e @lto.10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: RE: nabrander

Hoi 10.2.e

Goed punt. Ik zal zien hoe hier mee om te gaan. Hoeft wat mij betreft geen uitgebreid verslag te worden, een afsprakenlijst zou wat mij betreft ook kunnen werken.

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e @lto.nl>
Verzonden: woensdag 24 februari 2021 08:17
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: nabrander

Goedemorgen 10.2.e

Dat vind ik een waardevolle suggestie. Ik zou dit wel op prijs stellen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag
 M +31 (0) 10.2.e
 10.2.e @lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: dinsdag 23 februari 2021 17:16
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @lto.nl>

Onderwerp: nabrander

Hallo 10.2.e en 10.2.e

Dank voor het heldere en constructieve overleg.

We hebben 1 ding nog niet benoemd. Wat doen we met de zaken die in de expertgroep worden besproken? We zullen die input als werkgroep wegen en zo mogelijk meenemen in ons werk en het pre-advies dat we naar CDM gaan opstellen. Maar is daarmee het geluid uit de sector richting LNV voldoende geborgd? We kunnen bv de notulen tkn naar LNV sturen zodat ze eventueel meegewogen kunnen worden bij het beoordelen van het advies van de CDM. En wie zorgt er dan voor die notulen (vorig jaar werden die door LNV i.c. 10.2.e gemaakt)?

Groeten,

10.2.e

ZODIAC, gebouwnummer 122

De Elst 1, 6708 WD Wageningen

Postbus 338, 6700 AH Wageningen

T 0317-10.2.e doorschakeling naar mobiel

E 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)

Meer informatie over 10.2.e

www.wur.nl/livestock-research

Volg Wageningen Livestock Research op [Twitter](#), [Facebook](#), [Youtube](#), [LinkedIn](#)
www.disclaimer-nl.wur.nl

Wageningen Livestock Research is onderdeel van Stichting Wageningen Research, en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09098104. Het instituut is NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Mail te sturen aan (potentiële) deelnemers expertbijeenkomsten excretieforfaits
Datum: woensdag 24 februari 2021 15:25:20

Hoi 10.2.e

Onderstaande mail heb ik zojuist voor reactie/commentaar gestuurd naar 10.2.e (LTO), 10.2.e (WUR) en 10.2.e. Nadat ik hun reactie heb gehad wil ik de (aangepaste) mail versturen naar de (potentiële) deelnemers van de drie expertgroepen. Maar alvorens dat te doen wil ik jullie ook de gelegenheid geven om te reageren op onderstaande mail.

Groeten,
 10.2.e

PS.

Ik wil de aangepaste mail uiterlijk maandag aanstaand versturen, dus als je wilt reageren dan graag op tijd.

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 24 februari 2021 15:22
Aan: 10.2.e @lto.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: Mail te sturen aan (potentiële) deelnemers expertbijeenkomsten excretieforfaits

Hoi 10.2.e ,

Hieronder treffen jullie aan mijn voorzet voor een mail te sturen aan de (potentiële) deelnemers van de drie expertgroepen. Ik ben benieuwd naar jullie reactie/suggesties.

Groeten,
 10.2.e

Beste,

Recent bent u of wordt u benaderd om deel te nemen aan een expertbijeenkomst excretieforfaits. In de komende periode worden voor de sectoren melkvee, vleesvee en vleeskalveren een dergelijke expertbijeenkomst georganiseerd. Graag wil ik in deze mail een nadere toelichting geven op de expertbijeenkomsten excretieforfaits. Maar alvorens dat te doen zal ik mij kort bij u introduceren. Mijn naam is 10.2.e en ik ben werkzaam als 10.2.e bij het team mest van de directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Ik werk al langere tijd bij het ministerie en heb in het afgelopen najaar op het dossier fosfaatrechten het 'stokje' overgenomen van mijn collega 10.2.e die zich meer is gaan toelagen op het toekomstig mestbeleid. Begin januari van dit jaar is mijn collega 10.2.e bij het ministerie in dienst is getreden en samen zullen wij het dossier fosfaatrechten oppakken.

Zoals u wellicht weet is het ministerie van LNV voornemens om met ingang van 1 januari 2022 de excretieforfaits voor melkvee, vleesvee en vleeskalveren te actualiseren. Het ministerie heeft daarvoor advies gevraagd aan de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM). Het CDM-advies wordt voorbereid door een CDM-werkgroep waarin medewerkers van WUR en CBS zitting hebben. Het ministerie heeft de CDM gevraagd om bij het verzamelen van de benodigde data ook de sector te betrekken. Besloten is om dit vorm te geven middels een drietal expertgroepen en per sector tenminste een gezamenlijke bijeenkomst van de betreffende expertgroep en de CDM-werkgroep te organiseren.

Voor u als lid van de expertgroep is het goed om te weten dat de CDM en de CDM-werkgroep ten opzichte van het ministerie een onafhankelijke positie innemen en dat de adviezen ook op onafhankelijke wijze tot stand komen. Er is dan ook geen sprake van een formele relatie tussen de expertgroepen en de CDM-werkgroep of zeggenschap vanuit de expertgroepen over de werkwijze of het op te stellen advies. Wel is het zo dat de inbreng vanuit de expertgroepen meegenomen en gewogen zal worden door de CDM-werkgroep en op die manier bijdraagt aan (de kwaliteit van) het advies.

Nadat de CDM advies heeft uitgebracht aan het ministerie, naar verwachting eind april/begin mei, zal het ministerie dit verwerken tot een voorgenomen besluit tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffen. Dit voorgenomen besluit zal ter (internet)consultatie voorgelegd worden en dat is het moment waarop de sectoren en andere belanghebbenden hun zienswijze kenbaar kunnen maken. Voorzien is de internetconsultatie in juni te laten plaatsvinden.

Ik hoop dat ik met deze mail enige duidelijkheid heb kunnen geven over de (positie van de) expertgroepen en de binnenkort te organiseren expertbijeenkomsten. Mocht u naar aanleiding van deze mail nog vragen hebben, schroom dan niet om met mij contact op te nemen.

Met vriendelijke groet,
10.2.e .

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 070 10.2.e
mob: 06 10.2.e
e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](mailto:10.2.e@minLNV.nl)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Conceptplanningsschema actualisatie excretieforfaits
Datum: maandag 1 maart 2021 10:58:35

Goedemorgen,

Net al even 10.2.e gesproken. Bij wijzigingen van regelgeving is toets van ATR op regeldrukgevolgen voor ondernemers nodig. RVO en NVWA toetsen op uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en fraude. Beide zijn stappen die genomen moeten worden. En waar de TK ook nog wel eens naar vraagt.

ATR kan parallel aan consultatie. HUF-toets door RVO en NVWA moet normaalgesproken voorafgaand aan consultatie. Vraag is of dat laatste qua planning gaat lukken. Dan zou het helpen dit al voorafgaand met RVO en NVWA te bespreken.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: maandag 1 maart 2021 10:50
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Conceptplanningsschema actualisatie excretieforfaits

Ha 10.2.e

Goeie vraag hoor, je zou het voor wat betreft de ATR even kunnen navragen bij 10.2.e of desnoods bij 10.2.e (van ATR zelf). Voor wat betreft de HUF-toets kun je denk ik wel terecht bij 10.2.e voor RVO 10.2.e @rvo.nl) en 10.2.e van NVWA 10.2.e @nvwa.nl).

Wat betreft je laatste punt zou dat inderdaad logisch zijn. Vandaar ook mijn twijfel

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: maandag 1 maart 2021 09:59
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Conceptplanningsschema actualisatie excretieforfaits

Hoi 10.2.e

Dank voor je aanvullingen. Even een vraag uit onnozelheid, waarom is een toets van ATR en RVO/NVWA nodig bij een wijziging van normen in bestaande regelgeving? Je schrijft verder, maar nog te checken bij WJZ, dat consultatie en notificatie gelijk mogen lopen. Dat klinkt mij best wel vreemd in de oren, je legt toc aan Brussel het definitief voorgenomen wijzigingsbesluit voor en niet een concept voorgenomen wijzigingsbesluit?

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Verzonden: maandag 1 maart 2021 09:41

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Conceptplanningsschema actualisatie excretieforfaits

Hoi 10.2.e

Volgens mij een prima ruime planning. Je mist wel nog het voorleggen van de regeling bij ATR en het aanvragen van de HUF-toets bij RVO/NVWA. Daar zal voor beiden weinig uitkomen maar het is wel een formaliteit die je moet doorlopen. En de HUF-toets moet volgens mij formeel ook een maand voor de consultatie worden aangevraagd, al weet ik dat niet helemaal zeker.

Het staat me bij dat de notificatie gelijk kan lopen met de consultatie, dat zou je dus best wat tijd kunnen opleveren. Maar dat zou je even bij 10.2.e [redacted] moeten checken.

Groeten,

10.2.e [redacted]

Van: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Verzonden: vrijdag 26 februari 2021 15:57

Aan: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>; 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minlnv.nl](mailto:[redacted]@minlnv.nl)>

Onderwerp: Conceptplanningsschema actualisatie excretieforfaits

Hoi allen,

In bijgevoegd bestand heb ik een poging gedaan om een planning te maken voor de voorgenomen actualisatie van de excretieforfaits voor melkvee, vleesvee en vleeskalveren. Graag leg ik die aan jullie voor reactie/commentaar voor. Missen er stappen/acties of staan er juist te veel in? En is het realistisch of ben ik te optimistisch/pessimistisch? Ik hoor graag van jullie.

Groeten,

10.2.e [redacted]

10.2.e [redacted]

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

---

tel: 070 10.2.e [redacted]
mob: 0610.2.e [redacted]
e-mail: 10.2.e [redacted] <[\[redacted\]@minLNV.nl](mailto:[redacted]@minLNV.nl)>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Teleconferentie Excretieforfaits Vleesveehouderij
Datum: maandag 1 maart 2021 16:37:01
Bijlagen: [image002.png](#)

Van: 10.2.e <info@heijdravleesvee.nl>
Verzonden: dinsdag 16 februari 2021 09:46
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>
Onderwerp: RE: Teleconferentie Excretieforfaits Vleesveehouderij

Goedemorgen 10.2.e en 10.2.e

Zijn er nog vorderingen in het excretie dossier?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

HEIJDRA VLEESVEE
Combinatie Holland Vlees
 Stuivenbergweg 14
 3403 NH IJsselstein

Tel.nr.: 030 - 5.1.2.e
 Fax nr.: 030 - 10.2.e
 Mob.nr. 06 - 10.2.e (5.1.2.e)
 Mob.nr.: 06 - 10.2.e (5.1.2.e)
 E-mail: info@heijdravleesvee.nl
 Website: www.heijdravleesvee.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Check op datum expertbijeenkomst melkveehouderij
Datum: maandag 1 maart 2021 17:02:38

Ja dat klopt.

We krijgen de Kringloopwijzer data naar verwachting half maart. Dan hebben wij ca 2 weken nodig om onze analyses te doen en een concept notitie te maken. Die week daarna is de week na Pasen en het leek ons beter om die maar over te slaan. Maar als je de mensen bij elkaar kunt krijgen is dat voor ook prima. Maar niet direct de dinsdag na Pasen. Liever de donderdag 8 of vrijdag 9 april. Dan hebben we nog wat speling als de data onverhoopt wat later komen of als de analyse wat minder vlot gaat. Die analyse hebben we nodig om een goede agenda te krijgen.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: maandag 1 maart 2021 15:59
To: 10.2.e @lto.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Subject: Check op datum expertbijeenkomst melkveehouderij

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Het klopt toch dat wij be-/af(ge)sproken hebben om de expertbijeenkomst melkveehouderij in de 2^e week van april te organiseren? Dat komt op mij zo laat over of hebben we eerder gewoonweg weinig/niets te bespreken?

Groeten,
 10.2.e

10.2.e

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

---

tel: 070 10.2.e
 mob: 06 10.2.e
 e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: ["Heijdra Vleesvee"](#)
Onderwerp: Excretieforfaits vleesveehouderij
Datum: dinsdag 2 maart 2021 09:43:34

Geachte 10.2.e, Beste 10.2.e

Onlangs heb je een mail gestuurd aan mijn collega's 10.2.e en 10.2.e met de vraag of er vorderingen zijn in het dossier excretieforfaits vleesveehouderij. Omdat ik, samen met mijn collega 10.2.e, het fosfaatdossier van 10.2.e en 10.2.e heb overgenomen zal ik reageren op je mail. Recent is in overleg met LTO (10.2.e) een 'herstart' gegeven aan expertgroep vleesvee. Binnenkort vindt er een gezamenlijke bijeenkomst plaats van de expertgroep en de deskundigen van de werkgroep van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet. De CDM is gevraagd om (onafhankelijk) advies uit te brengen en daar de kennis vanuit de sector te betrekken. Ik wil hier benadrukken dat de CDM een onafhankelijke positie heeft, ook t.a.v. de sector. Concreet betekent dit dat het aan de CDM-deskundigen is om door de praktijk aangedragen gegevens te beoordelen op hun bruikbaarheid bij het op te stellen advies. We hopen het advies van de CDM eind april/medio mei te mogen ontvangen om vervolgens medio juni de voorgenomen wijziging van de Uitvoeringsregeling meststoffenwet (Urm) via een internetconsultatie voor te leggen aan belanghebbenden. Het streven is om per 1 januari 2022 de excretieforfaits te actualiseren.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 070 10.2.e
mob: 06 10.2.e
e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](#)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Uitnodiging voor vergadering: Afstemmingsoverleg traject herziening excretieforfaits
Datum: vrijdag 5 maart 2021 11:26:19
Bijlagen: [Diercategorieën vleesvee 2mrt21.docx](#)

Sorry, hier het andere document. Daarin staat het resultaat van onze inventarisatie mbt hoeveel bedrijven en dieren er in de voorgestelde nieuwe categorieën zitten. Ik hoop dat deze info wordt herkend door de sector. Dan kunnen we op basis hiervan misschien wat objectieve maten benoemen hoe je tot een representatieve steekproef per categorie kunt komen (bv steekproefgrootte en welke type bedrijven daar dan in moeten zitten). Dat zijn wat mij betreft de eerste stappen in de beoordeling of beschikbare data voldoen voor afleiden van excretieforfaits.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @lto.nl>
Sent: vrijdag 5 maart 2021 9:00
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minlnv.nl' 10.2.e @minlnv.nl>
Subject: RE: Uitnodiging voor vergadering: Afstemmingsoverleg traject herziening excretieforfaits

Dag 10.2.e

Dank hiervoor. Ik merk op dat er twee keer hetzelfde document is bijgevoegd (Schema voorstel nieuwe categorieën vleesvee 2mrt21). Klopt het dat dit per ongeluk dubbel is bijgevoegd, of heb je wellicht een document per abuis verwisseld en had je een andere willen bijvoegen?

Verder zal ik dit 'huiswerk' alvast doorzetten, vergezeld van een nadere schriftelijke toelichting.

Nog één vraag: wil je dit ook doen voor de vleeskalveren? Of loop het daar al voldoende goed?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

M +31 (0) 6 10.2.e

10.2.e @lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 4 maart 2021 12:01
Aan: 10.2.e @lto.nl>
Cc: 10.2.e @minlnv.nl' 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Uitnodiging voor vergadering: Afstemmingsoverleg traject herziening excretieforfaits

Hallo 10.2.e en 10.2.e

In de bijlagen de info voor de expertmeeting van woensdag 10 maart as.

Ik heb ook een document toegevoegd met de nieuwe diercategorieën. Ik heb dat document aangevuld met een stukje uit de notulen van een overleg uit juni 2020 waarin de door de sector beschreven achtergronden voor die nieuwe categorieën wordt weergegeven. Kijk maar of jullie dat geschikte info voor woensdag vinden.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e

Sent: donderdag 4 maart 2021 9:06

To: 10.2.e @lto.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl' 10.2.e @minlnv.nl>

Subject: RE: Uitnodiging voor vergadering: Afstemmingsoverleg traject herziening excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Jazeker lukt dat. We hebben gistermiddag een excel gemaakt. Ik zit nu te kijken of er nog wat aangepast moet worden en daarna wil ik hem versturen naar jou en 10.2.e zodat hij vandaag nog naar de genodigden kan worden verstuurd.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @lto.nl>

Sent: donderdag 4 maart 2021 7:56

To: 10.2.e @wur.nl>

Cc: 10.2.e @minlnv.nl' 10.2.e @minlnv.nl>

Subject: RE: Uitnodiging voor vergadering: Afstemmingsoverleg traject herziening excretieforfaits

Beste 10.2.e

Tijdens ons overleg van 23 februari jl. hebben we afgesproken dat jij dinsdag 2 maart terug zou komen op een overzicht per sector / expertbijeenkomst, zodat ik tijdig met de betrokken personen acties kan uitzetten zodat we 'goed beslagen ten ijs komen' bij de expertbijeenkomsten. Ik noemde het in ons overleg 'ons huiswerk'. *Lukt het je nog om dit toe te sturen?*

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

M +31 (0) 10.2.e

10.2.e [@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl) | www.lto.nl

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Verzonden: maandag 22 februari 2021 11:56

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Uitnodiging voor vergadering: Afstemmingsoverleg traject herziening excretieforfaits

Tijd: dinsdag 23 februari 2021 16:00-17:00 Europe/Amsterdam.

Locatie: <https://rijksvideo.webex.com/rijksvideo/j.php?>

MTID: [mc3f49cb25a38b164f35d52e2283aa3f3](https://rijksvideo.webex.com/rijksvideo/j.php?MTID=mc3f49cb25a38b164f35d52e2283aa3f3)

10.2.e nodigt u uit om deel te nemen aan deze **Rijksvideo Vergadering**.

Vergaderingnummer (toegangscode): 181 874 6334

Wachtwoord voor vergadering: 3H3ApPp6Y9t

dinsdag 23 februari 2021

16:00 | (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen | 1 uur

Deelnemen aan vergadering

Meer manieren om deel te nemen:

Deelnemen via de vergaderingskoppeling

<https://rijksvideo.webex.com/rijksvideo/j.php?>

[MTID=mc3f49cb25a38b164f35d52e2283aa3f3](#)

Tik om deel te nemen vanaf een mobiel apparaat (alleen deelnemers)

5.1.2.e [4##](#) Netherlands Toll

+5.1.2.e [##](#) United States Toll

Deelnemen via telefoon

5.1.2.e Netherlands Toll

5.1.2.e United States Toll

[Algemene inbelnummers](#)

Deelnemen via een videosysteem of -toepassing

Kies 5.1.2.e [rijksvideo.webex.com](#)

U kunt ook 62.109.219.4 kiezen en uw vergaderingnummer invoeren.

Deelnemen met Microsoft Lync of Microsoft Skype voor Bedrijven

Kies 5.1.2.e [@lync.webex.com](#)

Hebt u hulp nodig? Ga naar <http://help.webex.com>

Benodigde kengetallen en aantal bedrijven per diercategorie

Diercategorieën vleesvee (Meststoffenwet)

120 Weide- en zoogkoeien

122 Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op de dezelfde wijze worden gemest)

Voorstel nieuwe diercategorieën vleesvee

120 zoog/weidekoeien 24 maanden en ouder

Vlees- en weidekoeien (≥ 2 jaar) en Zoogkoeien (≥ 2 jaar) 4340 bedrijven 58.240 dieren

121 jongvee vleesveehouderij tot 8 maanden

Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, vrl. 3890 bedrijven 32.470 dieren

Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, mnl 3470 bedrijven 46.200 dieren

122 stierenmesterij 8 maanden-24

Jongvee vleesproductie mnl 8-24 mnd 2650 bedrijven 35.690 dieren (overwegend luxe stieren)

123 zoogkoeien 8-24 maanden

Jongvee vleesproductie, 1-2 jaar, vrl. 3860 bedrijven 28.400 dieren

124 vleesvee/melkvee, ouder dan 2 jaar dat wordt afgemest

Jongvee vleesproductie, ≥ 2 jr, vrl. 3290 bedrijven 23.750 dieren

Aantal bedrijven

Voor bovenstaande nieuwe categorieën geldt dat er ongeveer 2.650-4340 bedrijven per categorie zijn. Het gemiddeld aantal dieren per bedrijf is 10-15. Waarschijnlijk gaat het om een beperkt aantal gespecialiseerde bedrijven en heeft het gros van de bedrijven enkele dieren van deze categorie.

Opmerkingen

Sector input is gewenst (klopt bovenstaand beeld?) en is het mogelijk om een voldoende grote en representatieve steekproef (bv 10 gespecialiseerde bedrijven per categorie) te vinden.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Bcc: 10.2.e
Onderwerp: Agenda en bijlagen Expertbijeenkomst vleesveehouderij d.d. 10 maart 2021
Datum: maandag 8 maart 2021 12:11:01
Bijlagen: [Agenda expertbijeenkomst vleesveehouderij d.d. 10 maart 2021.docx](#)
[Bijlage 1 - Proces van actualisatie excretieforfaits.pptx](#)
[Bijlage 2 - Schema voorstel nieuwe categorieën vleesvee 2mrt21.docx](#)
[Bijlage 3 - Invulformulier tbv excretie vleesvee 3maart2021.xlsx](#)
[Bijlage 4 - Diercategorieën vleesvee 2mrt21.docx](#)

Beste deelnemers,

Aanstaande woensdag 10 maart vindt de (eerste) gezamenlijke bijeenkomst plaats van de expertgroep vleesveehouderij en de CDM-werkgroep excretieforfaits. Bijgevoegd treft u aan de agenda en bijlagen voor deze bijeenkomst.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 070 10.2.e
mob: 0610.2.e
e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](#)

Actualisatie excretieforfaits - expertbijeenkomst vleesveehouderij

Woensdag 10 maart 2021

09.00 – 11.00 uur via Webex

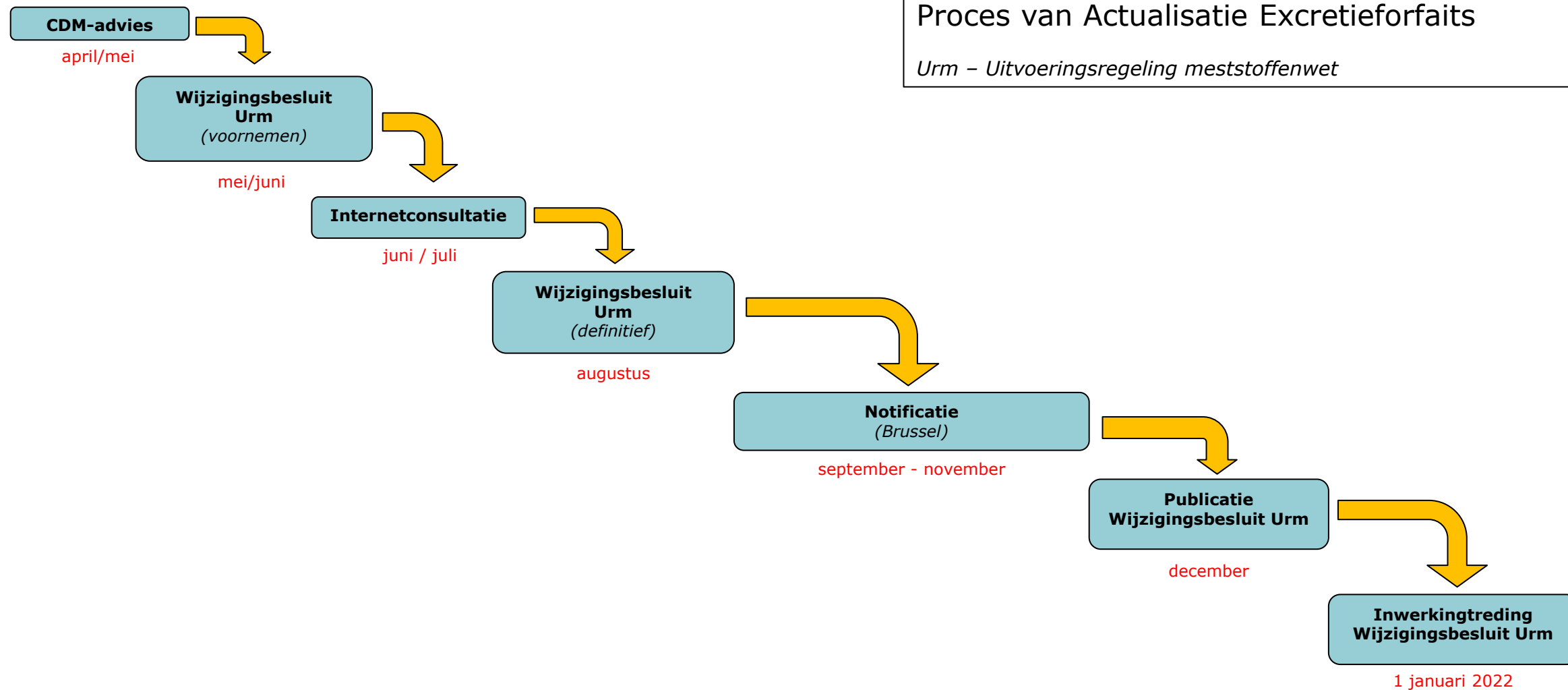
Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Voorstelrondje / Uitspreken verwachtingen
3. Verhouding tussen expertgroep en CDM-werkgroep - *Toelichting door* 10.2.e
4. Tijdpad actualisatie excretieforfaits - *Toelichting door* 10.2.e
5. Actualisatie excretieforfaits vleesveehouderij – *Toelichting door* 10.2.e
  - Voorstel voor nieuwe diercategorieën (bijlage 1)
  - Kengetallen nieuwe diercategorieën (bijlage 2)
  - Benodigde data (bijlage 3)
6. In gesprek met elkaar
Elementen in het gesprek die aan de orde (moeten) komen zijn onder meer:
  - Zijn de gevraagde data volledig?
  - Kunnen er minder data gebruikt worden?
  - Zijn de gevraagde data beschikbaar en ook aan te leveren?
  - Wat als er naar het oordeel van de CDM-werkgroep onvoldoende (goede) data beschikbaar zijn?
7. Vervolgafspraken
8. Rondvraag
9. Sluiting

Proces van Actualisatie Excretieforfaits

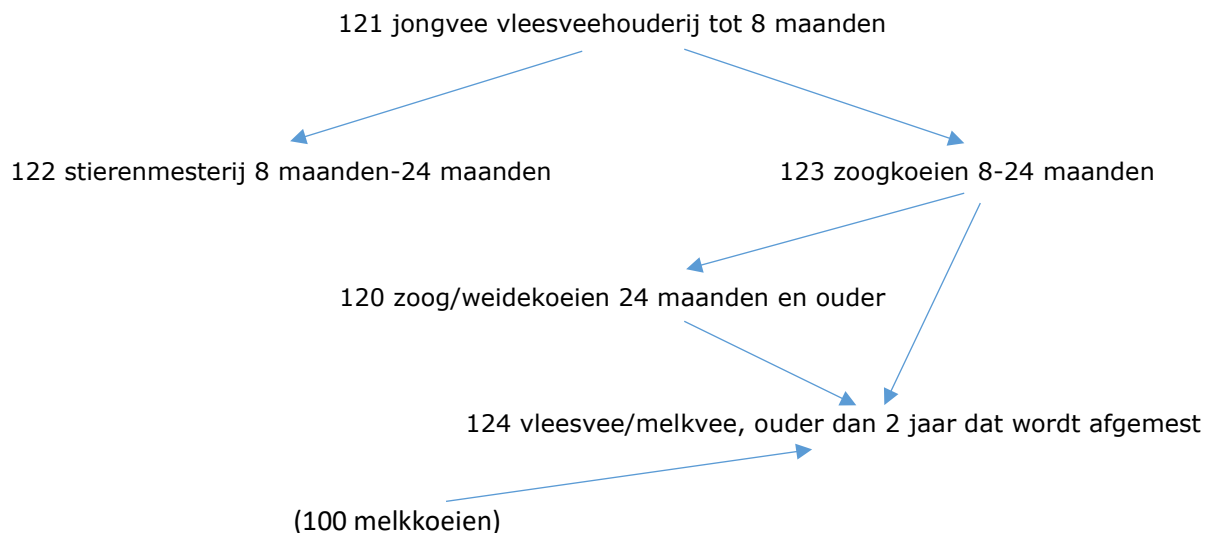
Urm – Uitvoeringsregeling meststoffenwet

Diercategorieën Excretieforfaits Vleesveehouderij

Voorstel indeling vakgroep

Achtergrond nieuwe diercategorieën

- Categorie 121: Jongvee vleesveehouderij tot 8 maanden. Mannelijk en vrouwelijk. Sluit aan bij de praktijk.
- Categorie 122: Stierenmesterij. 8 maanden tot slacht. 24 maanden
- Categorie 123: Vrouwelijke dieren. Ook vrouwelijke afmestdieren.
- Categorie 120: Zoogkoeien
- Categorie 124: Vrouwelijke afmestdieren;

Categorie 121:

- Advies CDM; zelfde forfait 101.
- Categorie 121 staat onder de moeder, dus ander rantsoen t.o.v. melkkoeien (101).
- Waar halen we de data vandaan?
- Categorie indeling komt nu niet overeen met de landbouwtelling. Hier moet aandacht voor zijn.

Categorie 122 (intensief)

- Broutards en kalveren uit zoogkoeienhouderij.
- Data makkelijk aan te leveren. Vooral stierenhouderij.
- Welke bedrijven zitten bij het bedrijfsinformatienet en welke gegevens zijn daar beschikbaar.

Categorie 123 (extensief)

- Alle vrouwelijke dieren voor fokkerij, maar bijvoorbeeld ook stieren in natuurgebieden.
- Omschrijving aanpassen.
- Forfait mogelijk:
  - o Vrouwelijke dieren worden op zelfde manier gehouden
  - o Stieren heeft zelfde rantsoen, maar kan dit wellicht anders vastleggen.
- Meer onderbouwing nodig. Gegevens wellicht beschikbaar uit slachthuizen.

Categorie: 120

- Bestaande categorie.
- Vrouwelijke dieren die een kalf gekregen hebben.
- Huidige praktijk: Melkkoeien die niet meer gemolken worden zouden niet in deze categorie kunnen.

- 120 is een zoogkoe en kan niet op een melkveebedrijf gezet worden.
- Droge koeien melkveebedrijven ☐ hogere melkproductie bij overige koeien.
- meegenomen worden in gesprek met bedrijfsinformatie netwerk. Welke informatie hebben we voor de diercategorieën? Is deze voldoende.
- Zit het kalf bij de forfait van zoogkoeien in?
- Overeenkomsten met voorgestelde categorie 103?

Categorie 124

- Na 2 jaar beginnen met afmesten
- Melkkoeien die worden afgemest.
- Categorie toegankelijk ook voor melkveehouder. Of zijn hier fosfaatrechten voor nodig?
- Definiëren als 'Dieren met een uitgegroeid karkas'.
- Kijken of de heterogene eigenschappen in deze categorie niet te veel uiteenlopen.
- 124 openstellen voor melkvee kan ook weer leiden tot problemen.
- Kijken of deze categorieën alleen voor vleesveehouderij gebruikt kan worden.

JONG VLEESVEE

121 jongvee vleesvee tot 8 mnd
mix van mnl en vrwl dieren

Opmerkingen (aandachtspunten)
binnenlandse jongveeproductie, bij zoogkoeien
ook kruislingstieren?

	Aandeel	Aandeel	
Rassen (evt. Aandeel)			
Productieperiode (dagen) groeiperiode excl. leegstand			
Uitval %			
Begingewicht (kg)			
Eindgewicht (kg)			
of karkasgewicht (kg)			
en aanhoudings%			

Voedergebruik per ronde:			
Melk (kg)			
Kunstmelk Kg)			
Opfokbrok startkalveren (kg)			
Groei- en afmestbrok (kg)			
Vochtrijk krachtvoer (kg droge stof)			
Snijmaïs startkalveren (kg ds)			
Snijmaïs afmest (kg ds)			
Snijmaïs totaal (kg ds)			
Grasopname (kg ds)			
.....			
.....			

Samenstelling voer jongvee vlees totaal			
N (g/kg)			
P (g/kg)			
Samenstelling melk			
N (g/kg)			
p (g/kg)			
Samenstelling kunstmelk			
N (g/kg)			
p (g/kg)			
Samenstelling opfokbrok			
N (g/kg)			
p (g/kg)			
Samenstelling groei- en afmestbrok			
N (g/kg)			
p (g/kg)			
Samenstelling vochtrijk krachtvoer			
N (g/kg droge stof)			
p (g/kg droge stof)			
Samenstelling snijmaïs			
N (g/kg droge stof)			
p (g/kg droge stof)			
VEVI/kg ds			
Samenstelling gras			
N (g/kg ds)			
p (g/kg ds)			
VEVI/kg ds			
Samenstelling			
N (g/kg)			
p (g/kg)			

Benodigde kengetallen en aantal bedrijven per diercategorie

Diercategorieën vleesvee (Meststoffenwet)

120 Weide- en zoogkoeien

122 Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op de dezelfde wijze worden gemest)

Voorstel nieuwe diercategorieën vleesvee

120 zoog/weidekoeien 24 maanden en ouder

Vlees- en weidekoeien (≥ 2 jaar) en Zoogkoeien (≥ 2 jaar) 4340 bedrijven 58.240 dieren

121 jongvee vleesveehouderij tot 8 maanden

Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, vrl. 3890 bedrijven 32.470 dieren

Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, mnl 3470 bedrijven 46.200 dieren

122 stierenmesterij 8 maanden-24

Jongvee vleesproductie mnl 8-24 mnd 2650 bedrijven 35.690 dieren (overwegend luxe stieren)

123 zoogkoeien 8-24 maanden

Jongvee vleesproductie, 1-2 jaar, vrl. 3860 bedrijven 28.400 dieren

124 vleesvee/melkvee, ouder dan 2 jaar dat wordt afgemest

Jongvee vleesproductie, ≥ 2 jr, vrl. 3290 bedrijven 23.750 dieren

Aantal bedrijven

Voor bovenstaande nieuwe categorieën geldt dat er ongeveer 2.650-4340 bedrijven per categorie zijn. Het gemiddeld aantal dieren per bedrijf is 10-15. Waarschijnlijk gaat het om een beperkt aantal gespecialiseerde bedrijven en heeft het gros van de bedrijven enkele dieren van deze categorie.

Opmerkingen

Sector input is gewenst (klopt bovenstaand beeld?) en is het mogelijk om een voldoende grote en representatieve steekproef (bv 10 gespecialiseerde bedrijven per categorie) te vinden.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: 210310 afspraken expertbijeenkomst vleesveehouderij
Datum: woensdag 10 maart 2021 15:36:13
Bijlagen: [210310 afspraken expertbijeenkomst vleesveehouderij \(opm. 10.2.e.docx\)](#)

Hoi 10.2.e

Dank voor het snel uitwerken van het verslag. In bijgevoegd document mijn opmerkingen/aanvullingen. Als je ze verwerkt hebt kun je wat mij betreft het verslag rondsturen naar de deelnemers.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: woensdag 10 maart 2021 13:14
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: 210310 afspraken expertbijeenkomst vleesveehouderij

Hoi 10.2.e

Zoals besproken

Groeten

10.2.e

Verslag expertbijeenkomst vleesveehouderij, 10 maart 2021

Aanwezig: 10.2.e (vz.); 10.2.e

1. Opening en mededelingen
Afmelding 10.2.e. In de bespreking staat centraal het voornemen van LNV te komen tot aanpassing van de excretieforfaits in de vleesveehouderij per 1 januari 2022. Ook vorig jaar zijn al gesprekken gevoerd over een update, m.n. over de methodieken.
2. Voorstelrondje / Uitspreken verwachtingen
Samengevat zijn de verwachtingen om op basis van goede afspraken en een heldere tijdlijn, samen te komen tot goede bruikbare excretieforfaits voor de praktijk, die herkenbaar, berekenbaar en betrouwbaar zijn.
3. Verhouding tussen expertgroep en CDM-werkgroep - *Toelichting door 10.2.e*
De expertgroep wordt gevraagd om data en kennis in te brengen, zodat de CDM, als onafhankelijk orgaan en op wetenschappelijke basis excretieforfaits kan berekenen. de CDM bepaalt de excretiecijfers en biedt die als advies aan LNV aan. Op deze wijze ontstaat de verbinding tussen praktijk en wetenschap.
4. Tijdpad actualisatie excretieforfaits - *Toelichting door 10.2.e*
Het betreft een beknopte weergave. Er moeten wettelijk ook nog toetsen worden (o.a. handhaafbaarheid) uitgevoerd. Vraag is of naast de uitvoeringsregeling (Urm) ook nog andere regelingen of besluiten moeten worden gewijzigd (actiepunt LNV: navragen bij WJZ). Gevoelsmatig wordt het tijdpad als krap ervaren. Indien de einddatum (1 januari 2022) niet gehaald wordt, schuift de aanpassing van de forfaiten een kalenderjaar door. Belang van goede cijfers wordt onderstreept.
Wellicht kunnen trajecten parallel lopen, waardoor iets meer ruimte ontstaat.

Eventuele gevolgen van aanpassing categorieën voor andere instanties zoals CRV, CBS, LNV Landbouwtelling worden nadien geregeld.

5. Actualisatie excretieforfaits vleesveehouderij - *Toelichting door 10.2.e*
10.2.e bespreekt:

Aantal bedrijven per categorie

- Voorstel voor nieuwe diercategorieën (bijlage 1)
- Kengetallen nieuwe diercategorieën (bijlage 2)
- Benodigde data (bijlage 3)

Reacties:

10.2.e suggestie om omschrijving categorie 123 te verbeteren. Denk ook aan grens 24 maanden. Analogie met 102 (tot afkalven).

10.2.e denk bij 120 om afbakening vleesvee en melkvee i.v.m. fosfaatrechten. Actiepunt LNV. Juridische invalshoek bij categorie indeling. Optie 120a en 120b.

10.2.e 120 vleeskoe wordt hetzelfde gevoerd als een melkkoe.

10.2.e Er lijken voldoende aantallen per categorie beschikbaar. De grootte van de representatieve steekproef is afhankelijk van de variatie per categorie.

Er wordt ingeschat dat in de stierenmesterij ca. 90 % van de dieren op 10 % van de bedrijven staat.

10.2.e rantsoen wel behoorlijk gelijkwaardig. Rantsoen bestaat in het algemeen uit snijmais plus eiwitrijk krachtvoer. Grote bedrijven gebruiken wel meer losse componenten.

In de zoogkoeienhouderij bestaat het rantsoen vooral uit gras, zowel voor grotere als kleinere bedrijven. Over de kwaliteit en opname zijn weinig gegevens bekend.

10.2.e bij weidegang moeten we de hoeveelheid en kwaliteit gras inschatten. Nog nader bekijken en in beeld brengen. Ook hier nog discussie over aantal bedrijven per steekproef per categorie.

10.2.e Categorie 121 nog het lastigst. Wel cijfers van beschikbaar uit de praktijk.

Vraag 10.2.e is aanlevering vanuit praktijk mogelijk? Intensief, extensief, groot klein. 10.2.e ja moet lukken. 10.2.e betrouwbaarheid is ook een punt. Afhankelijk van de data. Concretiseren van intensiteit en bedrijfsgrootte.

10.2.e graag zoveel mogelijk bedrijven aanleveren.

10.2.e Is de berekeningsmethode voor iedereen beschikbaar? Ja. Zie bijeenkomst vorig jaar.

10.2.e norm vastlegging in vlees. Hoe oud? 10.2.e 2019 actualisatierapport.

10.2.e N-correctiegetallen, vernieuwd? 10.2.e in 2019 act rapport nieuwe voorstellen

10.2.e graag extra kolom met re-gehalte (totaal in NH3 fractie) naast N. 10.2.e: is mogelijk.(actie 10.2.e

10.2.e: cijfers KWIN bruikbaar? 10.2.e Nee, dit is o.b.v. overleg met de sector, geen data van bedrijven gebruikt.

10.2.e: verzoek aan 10.2.e rondsturen beschikbare (KWIN) gegevens (actie 10.2.e).

10.2.e bespreking invulformulier benodigde info. Mineralenvastlegging en mineralen opname. Juiste vragen?

10.2.e In Excel schema, zoogkoe inclusief kalf? Actie 10.2.e

10.2.e Is het mogelijk om gegevens over ca. 1 maand aan te leveren?

10.2.e vergt tijd en overleg met andere adviseurs. Schatting zeker maand nodig. Anderen beamen dit. 10.2.e voor stieren 1 maand is ok, zoogkoeien nog ?. Vers grasmonsters in elke week is niet mogelijk.

6. In gesprek met elkaar

Elementen in het gesprek die aan de orde (moeten) komen zijn onder meer:

- Zijn de gevraagde data volledig?
- Kunnen er minder data gebruikt worden?
- Zijn de gevraagde data beschikbaar en ook aan te leveren?
- Wat als er naar het oordeel van de CDM-werkgroep onvoldoende (goede) data beschikbaar zijn?

In mindere mate besproken

7. Vervolgafspraken

- Ondanks kort tijdspad z.s.m. benadering vleesveehouders voor data en informatie (actie adviseurs voerleveranciers)
- Vervolgens aanlevering via LTO (10.2.e en 10.2.e naar 10.2.e
- Liefst dataset van 3 opeenvolgende boekjaren met vermelding van UBN nummers.
- Verzoek aan 10.2.e om de Excel invulsheets aan te passen en te verspreiden. (actie 10.2.e

8. Rondvraag

10.2.e Wie gaat een formulier voor de boer maken? Antwoord: Dit neemt LTO (10.2.e of 10.2.e) op zich. Idee is een geïndividualiseerd Excelbestand (actie LTO).

9. Sluiting

Datum volgende vergadering: Woensdag 21 april, 9.00 – 11.00 uur via Webex.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: update excretieforfaits
Datum: donderdag 11 maart 2021 08:38:23

Goedemorgen 10.2.e 10.2.e

Goed om te vernemen dat jullie de data van de K LW binnen gekregen hebben.
 Voor wat betreft de voorbereiding voor de sessie 'kalverhouderij', zie de mail van 10.2.e van gisterenmiddag 15:57u (ik zal hier zo op reageren).

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

M +31 (0) 6 10.2.e

10.2.e @lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: donderdag 11 maart 2021 08:10

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@lto.nl>

Onderwerp: update excretieforfaits

Hallo 10.2.e en 10.2.e 2 dingen

1. Een update 'melkvee'. We hebben gisteren de data van de K LW binnen gekregen en zijn er mee aan de slag gegaan. Ik denk/hoop dat ik eind volgende week zicht heb op wat er nu aan goede (= te gebruiken voor onderbouwing excretieforfaits) data ligt en welke relaties daar in zijn te leggen.
2. Een vraag 'kalverhouderij'. We hebben maandag as overleg met d expertgroep. Nu dacht ik vanmorgen de stukken door te nemen, maar ik kan niets vinden. Heb ik wat gemist of moeten dat (zsm) nog doen?

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: dinsdag 2 maart 2021 8:46

To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @lto.nl>

Subject: RE: Check op datum expertbijeenkomst melkveehouderij

Dankjewel.

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: maandag 1 maart 2021 17:03

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@lto.nl>

Onderwerp: RE: Check op datum expertbijeenkomst melkveehouderij

Ja dat klopt.

We krijgen de Kringloopwijzer data naar verwachting half maart. Dan hebben wij ca 2 weken nodig om onze analyses te doen en een concept notitie te maken. Die week daarna is de week na Pasen en het leek ons beter om die maar over te slaan. Maar als je de mensen bij elkaar kunt krijgen is dat voor ook prima. Maar niet direct de dinsdag na Pasen. Liever de donderdag 8 of vrijdag 9 april. Dan hebben we nog wat speling als de data onverhoopt wat later komen of als de analyse wat minder vlot gaat. Die analyse hebben we nodig om een goede agenda te krijgen.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: maandag 1 maart 2021 15:59

To: 10.2.e <[redacted]@lto.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Subject: Check op datum expertbijeenkomst melkveehouderij

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Het klopt toch dat wij be-/af(ge)sproken hebben om de expertbijeenkomst melkveehouderij in de 2^e week van april te organiseren? Dat komt op mij zo laat over of hebben we eerder gewoonweg weinig/niets te bespreken?

Groeten,
10.2.e

10.2.e

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

---

tel: 070 10.2.e
mob: 0610.2.e
e-mail: 10.2.e <[redacted]@minLNV.nl>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: DOMUS-21071124-v1-Verslag_expertbijeenkomst_vleesveehouderij
Datum: donderdag 11 maart 2021 11:06:23
Bijlagen: [image001.png](#)
[DOMUS-21071124-v1-Verslag_expertbijeenkomst_vleesveehouderij opm 10.2.e .docx](#)

Hoi 10.2.e

Ter info de aanvullingen van 10.2.e

Voorstel om die suggesties over scheiding tussen melkvee en vleesvee af te stemmen met WJZ. Ook al ivm het wetsvoorstel 'vleesvee', wat ook ziet op deze definities.

Groet,
10.2.e

Van: Heijdra Vleesvee <info@heijdravleesvee.nl>

Verzonden: donderdag 11 maart 2021 10:05

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: DOMUS-21071124-v1-Verslag_expertbijeenkomst_vleesveehouderij

Beste 10.2.e

Dank voor de snelle verslaglegging.
Hierbij stuur ik je mijn aanvulling.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

HEIJDRA VLEESVEE
Combinatie Holland Vlees
 Stuivenbergweg 14
 3403 NH IJsselstein

Tel.nr.: 030 - 5.1.2.e
 Fax nr.: 030 - 10.2.e
 Mob.nr. 06 - 10.2.e
 Mob.nr.: 06 - 10.2.e
 E-mail: info@heijdravleesvee.nl
 Website: www.heijdravleesvee.nl

Van: 10.2.e @minlnv.nl]

Verzonden: woensdag 10 maart 2021 17:32

Aan: 10.2.e

cc: 10.2.e
) wur.nl'; 10.2.e

Onderwerp: DOMUS-21071124-v1-Verslag_expertbijeenkomst_vleesveehouderij

Hallo Allen,

Hierbij het verslag van de expertbijeenkomst vanmorgen.

Indien er nog vragen of opmerkingen zijn, met name over de actiepunten, graag even een spoedige reactie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG
.....

M 06 10.2.e

E 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

T 0

10.2.e @minInv.nl

Datum

10 mrt. 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21071124

Kopie aan**Bijlage(n)**

verslag

Omschrijving Verslag expertbijeenkomst vleesveehouderij
Voorzitter 10.2.e
Vergaderdatum en -tijd 10 maart 2021, 9.00 uur - 11.00 uur
Locatie
Aanwezig

10.2.e

Afwezig 10.2.e

Vergaderpunten

1. Opening en mededelingen
Afmelding 10.2.e . In de bespreking staat centraal het voornemen van LNV te komen tot aanpassing van de excretieforfaits in de vleesveehouderij per 1 januari 2022. Ook vorig jaar zijn al gesprekken gevoerd over een update, m.n. over de methodieken .
2. Voorstelrondje / Uitspreken verwachtingen
Samengevat zijn de verwachtingen om op basis van goede afspraken en een heldere tijdlijn, samen te komen tot goede bruikbare excretieforfaits voor de praktijk, die herkenbaar, berekenbaar en betrouwbaar zijn.
3. Verhouding tussen expertgroep en CDM-werkgroep - *Toelichting door* 10.2.e
De expertgroep wordt gevraagd om data en kennis in te brengen, zodat de CDM, als onafhankelijk orgaan en op wetenschappelijke basis excretieforfaits kan berekenen. de CDM bepaalt de excretiecijfers en biedt die als advies aan LNV aan. Op deze wijze ontstaat de verbinding tussen praktijk en wetenschap.
4. Tijdpad actualisatie excretieforfaits - *Toelichting door* 10.2.e
Het betreft een beknopte weergave. Er moeten wettelijk ook nog toetsen worden (o.a. handhaafbaarheid) uitgevoerd. Vraag is of naast de uitvoeringsregeling (Urm) ook nog andere regelingen of besluiten moeten worden gewijzigd (actiepunt LNV: navragen bij WJZ). Gevoelsmatig wordt het tijdpad als krap ervaren. Indien de einddatum (1 januari 2022) niet gehaald wordt, schuift de aanpassing van de forfaiten een kalenderjaar door. Belang van goede cijfers wordt onderstreept. Wellicht kunnen trajecten parallel lopen, waardoor iets meer ruimte ontstaat.

Eventuele gevolgen van aanpassing categorieën voor andere instanties zoals CRV, CBS, LNV Landbouwtelling worden nadien geregeld.

5. Actualisatie excretieforfaits vleesveehouderij – *Toelichting door* 10.2.e

10.2.e bespreekt:

Aantal bedrijven per categorie

- Voorstel voor nieuwe diercategorieën (bijlage 1)
- Kengetallen nieuwe diercategorieën (bijlage 2)
- Benodigde data (bijlage 3)

Reacties:

10.2.e suggestie om omschrijving categorie 123 te verbeteren. Denk ook aan grens 24 maanden. Analogie met 102 (tot afkalven).

10.2.e denk bij 120 om afbakening vleesvee en melkvee i.v.m. fosfaatrechten. Deze exercitie is een geschikt moment om een duidelijke knip aan te brengen tussen melkleverende en niet-melkleverende rundveebedrijven. Bij voorkeur met volledig aparte nummering.

Actiepunt LNV. Juridische invalshoek bij categorie indeling. Optie 120a en 120b of code 125 voor weide/zoogkoeien van vleesrassen.

10.2.e 120 vleeskoe wordt hetzelfde gevoerd als een melkkoe.

10.2.e Er lijken voldoende aantallen per categorie beschikbaar. De grootte van de representatieve steekproef is afhankelijk van de variatie per categorie. Er wordt ingeschat dat in de stierenmesterij ca. 90 % van de dieren op 10 % van de bedrijven staat.

10.2.e rantsoen wel behoorlijk gelijkwaardig. Rantsoen bestaat in het algemeen uit snijmais plus eiwitrijk krachtvoer. Grote bedrijven gebruiken wel meer losse componenten.

In de zoogkoeienhouderij bestaat het rantsoen vooral uit gras, zowel voor grotere als kleinere bedrijven. Over de kwaliteit en opname zijn weinig gegevens bekend.

10.2.e bij weidegang moeten we de hoeveelheid en kwaliteit gras inschatten. Nog nader bekijken en in beeld brengen. Ook hier nog discussie over aantal bedrijven per steekproef per categorie.

10.2.e Categorie 121 nog het lastigst. Wel cijfers van beschikbaar uit de praktijk.

Vraag 10.2.e is aanlevering vanuit praktijk mogelijk? Intensief, extensief, groot klein. 10.2.e ja moet lukken. 10.2.e betrouwbaarheid is ook een punt. Afhankelijk van de data. Concretiseren van intensiteit en bedrijfsgrootte.

10.2.e graag zoveel mogelijk bedrijven aanleveren.

10.2.e Is de berekeningsmethode voor iedereen beschikbaar? Ja. Zie bijeenkomst vorig jaar.

10.2.e norm vastlegging in vlees. Hoe oud? 10.2.e 2019 actualisatierapport. Toon: N-correctiegetallen, vernieuwd? 10.2.e in 2019 act rapport nieuwe voorstellen

10.2.e graag extra kolom met re-gehalte (totaal in NH3 fractie) naast N.

10.2.e is mogelijk. (actie 10.2.e

10.2.e cijfers KWIN bruikbaar? 10.2.e Nee, dit is o.b.v. overleg met de sector, geen data van bedrijven gebruikt.

10.2.e verzoek aan 10.2.e rondsturen beschikbare (KWIN) gegevens (actie 10.2.e

10.2.e bespreking invulformulier benodigde info. Mineralenvastlegging en mineralen opname. Juiste vragen?

10.2.e In Excel schema, zoogkoe inclusief kalf? (Actie 10.2.e

10.2.e Is het mogelijk om gegevens over ca. 1 maand aan te leveren?

10.2.e vergt tijd en overleg met andere adviseurs. Schatting zeker maand nodig. Anderen beamen dit. 10.2.e voor stieren 1 maand is ok, zoogkoeien nog ? Vers grasmonsters in elke week is niet mogelijk.

6. In gesprek met elkaar

Elementen in het gesprek die aan de orde (moeten) komen zijn onder meer:

- Zijn de gevraagde data volledig?
- Kunnen er minder data gebruikt worden?
- Zijn de gevraagde data beschikbaar en ook aan te leveren?
- Wat als er naar het oordeel van de CDM-werkgroep onvoldoende (goede) data beschikbaar zijn?

In mindere mate besproken

7. Vervolgafspraken

- Ondanks kort tijdspad z.s.m. benadering vleesveehouders voor data en informatie (actie adviseurs voerleveranciers)
- Vervolgens aanlevering via LTO (10.2.e en 10.2.e naar 10.2.e
- Liefst dataset van 3 opeenvolgende boekjaren met vermelding van UBN nummers.
- Verzoek aan 10.2.e om de Excel invulsheets aan te passen en te verspreiden. (actie 10.2.e

8. Rondvraag

10.2.e Wie gaat een formulier voor de boer maken? Antwoord: Dit neemt LTO (10.2.e of 10.2.e) op zich. Idee is een geïndividualiseerd Excelbestand (actie LTO).

9. Sluiting

Datum volgende vergadering: Woensdag 21 april, 9.00 – 11.00 uur via Webex.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
@adviesagro.nl; 10.2.e

Onderwerp: Agenda en bijlagen Expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij d.d. 15 maart 2021
Datum: donderdag 11 maart 2021 16:11:30
Bijlagen: [Agenda expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij d.d. 15 maart 2021.docx](#)
[Bijlage 1 - Proces van actualisatie excretieforfaits.pptx](#)
[Bijlage 2 - Notitie CDM herziening excretieforfaits vleesveehouderij \(112, 115, 116, 117\).docx](#)
[Bijlage 3 - Samenvatting en vervolg overleg 25 mei 2020.docx](#)
[Bijlage 4 - Invulformulier tbv excretie kalveren.xlsx](#)

Beste deelnemers,

Aanstaande maandag 15 maart 2021 krijgt het gezamenlijk overleg van de expertgroep vleeskalverenhouderij en de CDM-werkgroep excretieforfaits een vervolg/herstart. Bijgevoegd treft u aan de agenda en bijlagen voor deze bijeenkomst.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 070 10.2.e
mob: 06 10.2.e
e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Actualisatie excretieforfaits - expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij

Maandag 15 maart 2021

10.00 – 12.00 uur via Webex

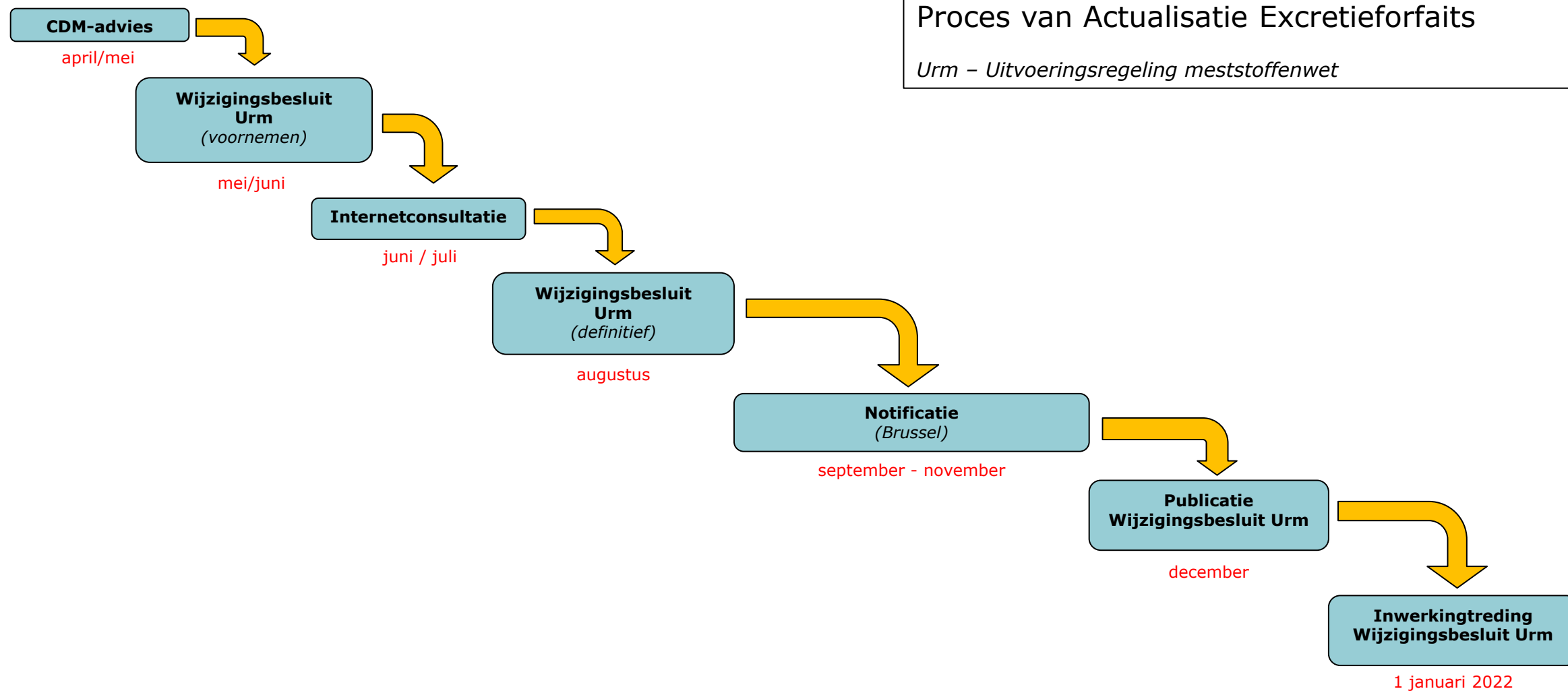
Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Voorstelrondje / Uitspreken verwachtingen
3. Verhouding tussen expertgroep en CDM-werkgroep - *Toelichting door* 10.2.e
4. Tijdpad actualisatie excretieforfaits (bijlage 1) - *Toelichting door* 10.2.e
5. Actualisatie excretieforfaits – *Waar waren we gebleven?*
Bijgevoegd is een tweetal notities, te weten:
  - Een CDM-notitie van 16 juni 2020 met een advies over herziening van de excretieforfaits voor de diercategorieën 112, 115, 116 en 117 (bijlage 2)
  - Een inhoudelijke samenvatting van het overleg van 25 mei 2020 (bijlage 3)
6. Actualisatie excretieforfaits – *Wat staat ons te doen?* – *Toelichting door* 10.2.e
Bijgevoegd is een invulformulier voor de benodigde data (bijlage 4). In het gesprek hierover kunnen de volgende elementen aan de orde komen:
  - Zijn de gevraagde data volledig?
  - Kunnen er minder data gebruikt worden?
  - Zijn de gevraagde data beschikbaar en ook aan te leveren?
  - Wat als er naar het oordeel van de CDM-werkgroep onvoldoende (goede) data beschikbaar zijn?
7. Vervolgafspraken
8. Rondvraag
9. Sluiting

Proces van Actualisatie Excretieforfaits

Urm – Uitvoeringsregeling meststoffenwet

Aan: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).
t.a.v. 10.2.e en 10.2.e

Van: Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM)

Datum: 16 juni 2020

Onderwerp: Herziening excretieforfaits vleesvee (diercategorieën 112, 115, 116, 117)

Een ad hoc werkgroep van vertegenwoordigers uit de landbouw, het ministerie van LNV en kennisinstellingen heeft onlangs verkend of er voldoende gegevens en aanwijzingen zijn om de voorgestelde excretieforfaits voor vleesvee in rapport Wot 152¹ aan te passen. De bevindingen van de werkgroep zijn in de bijlage samengevat.

Op basis van de bevindingen van de werkgroep adviseert de CDM om de excretieforfaits voor de vleesveecategorieën 112 aan te passen, conform optie 3 in de bijlage (zie Tabel 1). De werkgroep heeft aanvullende gegevens verkregen over het slachtrendement en over de vastlegging van fosfor in het dier. Deze gegevens zijn voldoende om tot herziening over te gaan. Voor de categorieën 115, 116 en 117 is herziening van het slachtrendement en de vastlegging van fosfor niet nodig, zodat voor deze categorieën het advies in rapport Wot 152 kan worden gehandhaafd.

Met betrekking tot voeropname en grondstoffensamenstelling van het rantsoen is er nog onduidelijkheid. Ook is er onduidelijkheid met betrekking tot de gebruikte opleggewichten en het aantal productiedagen. Deze data worden door KWIN² vastgelegd. De CDM adviseert om acties te starten om de gegevens over voeropname, grondstoffensamenstelling van het rantsoen, de opleggewichten en het aantal productiedagen in KWIN te actualiseren, opdat bij de volgende herziening van de excretieforfaits geactualiseerde data m.b.t. voeropname en -samenstelling gebruikt kunnen worden.

10.2.e

¹ P. Bikker, L.B. Šebek, C. van Bruggen & O. Oenema (2019). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WUR, Wageningen. WOt-technical report 152.

² Handboek Kwantitatieve Informatie Veehouderij – KWIN. <https://www.wur.nl/nl/product/Handboek-Kwantitatieve-Informatie-Veehouderij-KWIN.htm>

Bijlage 1. Informatie t.b.v. CDM advies 'korte termijn' excretieforfaits vleesveehouderij (diercategorieën 112, 115, 116 en 117)

Datum: 15 juni 2020

Opstellers: 10.2.e en 10.2.e

Status: Concept

Achtergrond

In najaar 2019 heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) een voorstel (Wot 152)³ opgeleverd voor herziening van de excretieforfaits van landbouwhuisdieren, op verzoek van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In dat voorstel konden niet alle opmerkingen en vragen van vertegenwoordigers van de landbouwsectoren worden verwerkt, die gemaakt zijn tijdens een door het ministerie van LNV georganiseerde consultatie in augustus 2019. Eén van die vragen had betrekking op de voorgestelde excretieforfaits voor de kalverhouderij. Daarom is op verzoek van de sector en in overleg met het ministerie van LNV en de CDM in april 2020 een werkgroep opgericht om te verkennen welke gegevens beschikbaar zijn voor verbetering van de excretieforfaits voor de kalverhouderij.

De werkgroep 'excretieforfaits kalverhouderij 2020' bestond uit 10.2.e en 10.2.e (LNV), 10.2.e (WLR, trekker), 10.2.e (CBS) en de sectorvertegenwoordigers 10.2.e (Vandriegroep), 10.2.e (Forfarmers) en 10.2.e (LTO vakgroep kalverhouderij).

De werkgroep heeft opgeleverd:

- Een achtergrond document 'Achtergrond dossier excretieforfaits kalverhouder CV 26mrt20.docx'
- Een concept notitie 'Oriëntering op bronnen excretieforfaits m.b.t. data en rekenmethodes kalveren', waarin 7 vragen vanuit de sector (m.b.t. Wot 152) zijn beantwoord m.b.t. verheldering van herkomst data en procedures bij KWIN en WUM.
- Een overzicht van de basisdata zoals gebruikt voor Wot 152 (xlsx 'WLR uitgangspunten forfait kalveren 115, 116 en 117 dd 1mei20')
- Een rekenexercitie 'Impact aanpassing brondata cat 112 LS 4jun20.xlsx' waarin 3 scenario's (Wot 152, sectordata en update literatuurdatabasis) zijn vergeleken om inzicht te krijgen in de vraag of het advies in Wot 152 (inclusief de berekening van de N-verliezen) herzien moet worden.
- Een toelichting op de wijze waarop het mestvolume van vleeskalveren wordt berekend (Mestvolume vleeskalveren CVB 26mrt20.docx)

Het resultaat van de werkgroep 'kalverhouderij' is door de werkgroep als volgt samengevat:

- *Het proces heeft duidelijk gemaakt dat er voldoende aanwijzingen zijn voor de noodzaak van het updaten van de brondata. Hierbij is het van belang dat er goed onderbouwde en breed gedragen brondata beschikbaar zijn. Dit vergt aanvullend onderzoek.*
- *Voor het verdere verloop van het proces betekent dit dat er voor 30 juni 2020 geen nieuw advies over de excretieforfaits beschikbaar is. In de tussentijd zullen de huidige forfaiten gehanteerd worden.*

De werkgroep rapporteert de resultaten aan de CDM, waarna de CDM een advies voor LNV opstelt. LNV besluit op basis van het CDM advies over het vervolgproces.

Het eerstgenoemde resultaat van de werkgroep betreft de lange termijn (zoals ook aangegeven in het tweede punt) en de resultaten van de werkgroep zijn daar duidelijk in. Het tweede punt is echter veel minder duidelijk en dus is er ook een advies voor de korte termijn nodig.

---

³ P. Bikker, L.B. Šebek, C. van Bruggen & O. Oenema (2019). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2019. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WUR, Wageningen. WOt-technical report 152.

Opties voor de korte termijn

1. Oude forfaits (Wot 45⁴, 2015) aanhouden tot 1 januari 2022
2. Voorstel 2019 (Wot 152, 2019) handhaven en laten ingaan per 1 januari 2021
3. Voorstel 2019 (Wot 152, 2019) o.b.v. info werkgroep herzien en laten ingaan per 1 januari 2021

De consequenties van optie 1 versus optie 2 worden in box 1 hieronder samengevat.

Box 1. Consequenties van optie 1 versus optie 2 voor de excretieforfaits

Voor categorie 112 (witvlees) is Wot 152 t.o.v. Wot 45 respectievelijk 29 en 17 % hoger voor bruto N en P. Door ca 80% lagere N-verliezen is de netto N (=het forfait) 57% hoger.

Voor categorie 115 (rosé 14 dagen – 3 maanden) is het excretieforfait van Wot 152 t.o.v. Wot 45 respectievelijk 5 en 6% lager.

Voor categorie 116 (rosé 3-8 maanden) is het excretieforfait van Wot 152 t.o.v. Wot 45 respectievelijk 5 en 32% hoger.

Voor categorie 117 (rosé 14 dagen – 8 maanden) is het excretieforfait van Wot 152 t.o.v. Wot 45 respectievelijk 2 en 25% hoger.

Toelichting Optie 1

De werkgroep heeft zich voor deze optie uitgesproken, maar het aanhouden van de oude forfaits is niet per sé nodig is (zie optie 3). Bovendien was/is er reden om de forfaits van Wot 45 te updaten. De sector is veranderd wat tot andere excreties heeft geleid. Met optie 1 wordt ervoor gekozen deze discrepantie tussen forfaits en praktijk een jaar langer te laten bestaan.

Toelichting Optie 2

Het handhaven van het Wot 152 advies wordt niet door de werkgroep gesteund. De werkgroep heeft met name bezwaar tegen de forfaits van categorie 112. De 2 belangrijkste bezwaren zijn de berekende groei en het gebruikte P-gehalte per kg groei. Voor beide punten is te onderbouwen dat er een andere keuze gemaakt kan/moet worden (zie hiervoor uitwerking optie 3).

Voor de categorieën 115, 116 en 117 is het in Wot 152 gebruikte slachtrendement en P-gehalte per kg groei al actueel zodat het advies van Wot 152 gehandhaafd kan worden.

NB. Door een langer afmesttraject neemt de kg groei toe en, als gevolg daarvan, ook de hoeveelheid opgenomen voer. Het toegenomen voerverbruik wordt geregistreerd, maar de toegenomen groei niet. Dit leidt tot een overschatting van de excretie. Tegelijkertijd neemt het aantal productiedagen toe waardoor er minder rondes per jaar mogelijk zijn zodat de excretie per dierplaats per jaar (= het forfait) minder hard afneemt dan de berekende excretie per dier.

Verder plaatst de werkgroep vraagtekens bij de gebruikte startgewichten, rantsoensamenstelling en kg voeropname. De in Wot 152 gebruikte data worden wel door de sectorvertegenwoordigers herkend, maar worden onvoldoende representatief geacht voor het NL gemiddelde. Dit is alleen via de lange termijn op te lossen (consensus over de brondata) en hoeft het resultaat van Wot 152 voor de korte termijn niet te veranderen. Op dit punt kan Wot 152 gehandhaafd worden.

---

⁴ Groenestein, C.M., J. de Wit, C. van Bruggen & O. Oenema (2015). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2015. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen, WOt-technical report 45.

Toelichting Optie 3

Deze optie is per direct uit te voeren en is voor categorie 112 volgens dezelfde methodiek als in Wot 152 doorerekend door de werkgroep. Daarbij zijn een aangepast slachtrendement van 0,565 en een aangepast P-gehalte van 7,2 g P/kg levend gewicht toegepast (zie toelichting onder de tabel 1). Echter, in het rekenwerk is ten opzichte van Wot 152 tevens de voeropname en het aantal productiedagen aangepast op basis van Kool e.a., 2020⁵ (informatie verkregen via de website van SBK, Stichting Brancheorganisatie Kalversector). Dit is gedaan om balans te houden tussen de met het aangepaste slachtrendement veranderde groei enerzijds en voeropname en productiedagen anderzijds.

N.B. Door ook de voeropname en het aantal productiedagen te wijzigen zijn er 2 punten van aandacht:

- *de berekende excreties (= voorgestelde forfait) heeft een beperkte houdbaarheidsdatum n.l. totdat het lange termijn advies m.b.t. brondata is uitgewerkt en tot definitieve getallen voor o.a. grondstoffenverhouding in het rantsoen, voeropname (kg) en aantal productiedagen heeft geleid.*
- *de gebruikte data van Kool e.a., 2020 hebben betrekking op de jaren 2017 en 2018. De procedure voor het afleiden van excretieforfaits is gebaseerd op een periode van 3 jaar (rapport Wot 152 heeft betrekking op de jaren 2015, 2016 en 2017). Daarmee wijkt de benadering in optie 3 af van de procedure.*

De resultaten van de uitwerking van optie 3 zijn in Tabel 1 weergegeven.

Tabel 1. Berekening van de effecten van optie 3 op de excreties van N en P voor witvleeskalveren (categorie 112).

	Bruto N* Kg/jaar	N-verlies** %	Netto N* Kg/jaar	P ₂ O ₅ * Kg/jaar
Wot 45	14,3	21	11,3	5,4
Wot 152	18,5	4	17,8	6,3
Werkgroep 2020	19,7	26	14,7	5,2

*Per aanwezig dier op jaarbasis.

**Op basis van N/P₂O₅-verhouding excretie en mestafvoer analoog aan Wot 152.

Voor rosékalveren (diercategorieën 115, 116 en 117) is een vergelijkbare update niet aan de orde, omdat voor rosékalveren al met het juiste slachtrendement (=0,55) is gerekend en omdat het P-gehalte in levend gewicht niet ter discussie staat.

Slachtrendement

In Wot 152 is een slachtrendement gebruikt van 0,63. Wot 152 kan op dit punt worden herzien op basis van onderbouwde recentere data m.b.t. het slachtrendement (Berends ea, 2014⁶). Het experiment van Berends e.a. omvatte 160 dieren in 4 hoofdbehandelingen met 40 dieren per behandeling. Eén van die behandelingen (20 kg DMI uit solid feeds, SF1) komt overeen met categorie 112 en 2 met categorie 116 en 117 (180 en 260 kg DMI uit solid feeds, SF3 en SF4). Het gemiddelde slachtrendement voor SF1 (categorie 112) bedroeg 0,565 bij n=40 en voor SF3 en SF4 (voor categorie 116 en 117) bedroeg het 0,547 (n=80).

⁵ A. Kool, L. Kuling en H. Blonk, 2020. Trendanalyse milieuprestaties Nederlands kalfsvlees. Blonk Consultants, Gouda.

⁶ H. Berends, J. J. G. C. van den Borne, H. Mollenhorst, C. G. van Reenen, E. A. M. Bokkers and W. J. J. Gerrits (2014). Utilization of roughages and concentrates relative to that of milk replacer increases strongly with age in veal calves. Journal of Dairy Science 97 :6475–6484.

P-gehalte in kg groei

In Wot 152 wordt voor categorie 112 gerekend met een P-gehalte = 5,9 g P/kg levend gewicht. Kemme e.a, 2004⁷ schrijven naar aanleiding van de onderstaande tabel: De in deze studie onderzochte kalveren van 240 kg hadden een P-gehalte van 8,48 g/kg, terwijl de Meststoffenwet en WUM van 7,60 g/kg uit gaan. Er zijn op dit gewicht echter slechts vier dieren in deze studie betrokken, waardoor de

Tabel. Overzicht gehalten in blanke vleeskalveren van 240 kg (g/kg totaal dier)

	N	P
Deze studie	26,6	8,48
Meststoffenwet (2001)	30,2	7,60
WUM (1994)	30,2	7,60
Heeres-van der Tol en Gerrits (1999)	27,3	5,90

betrouwbaarheid minder groot is. Daarom wordt voorgesteld om van het gemiddelde van deze studie en de studie van Heeres-van der Tol en Gerrits (1999)⁸ uit te gaan, te weten van een P-gehalte in het levend gewicht voorafgaand aan transport van de blanke vleeskalveren van 7,19 g/kg.

Het in Wot 152 gebruikte P-gehalte is terug te voeren op de studie van Heeres-van der Tol en Gerrits uit 1999. Die studie is ten opzichte van andere studies afwijkend in vastgesteld P-gehalte. Het is op basis hiervan aannemelijk te maken dat Wot 152 wordt herzien met betrekking tot het P-gehalte voor diercategorie 112 en daarbij het advies van Kemme ea 2004 te volgen en te rekenen met 7,2 g P/kg levend gewicht.

Voeropname en voersamenstelling

De in Wot 152 gebruikte voeropname en de grondstoffensamenstelling van het opgenomen rantsoen is gebaseerd op informatie uit KWIN. Een beschrijving van de wijze van informatie verzamelen door KWIN staat in de door de werkgroep opgestelde concept notitie 'Oriëntering op bronnen excretieforfaits mbt data en rekenmethodes kalveren'. In die concept notitie staat volgende:

KWIN verzamelt informatie gericht op het kunnen maken van kengetallen die gebruikt worden voor bedrijfseconomische doelen.

De informatie in KWIN is niet in alle gevallen gedetailleerd genoeg om zonder juiste interpretatie te koppelen aan excretieberekeningen. Aanvullende cijfers m.b.t. excretie dienen uit andere bronnen te komen.

Voor de diercategorieën 112, 115, 116 en 117 wordt per diercategorie op basis van de input van drie experts een gemiddelde berekend voor de rantsoensamenstelling en voor de technische kengetallen groei, start-, eind- en karkasgewicht, aanhoudperiode en aantal rondes per jaar. De data worden tweejaarlijks geactualiseerd, waarbij de toeleverende experts zich baseren op data binnen hun eigen organisatie en trends en ontwikkelingen die zij zien binnen hun werkgebied en daarbuiten.

De wijze waarop KWIN data verzamelt geeft beperkingen bij het vaststellen van excretieforfaits. De werkgroep is van mening dat zowel de methode als de gebruikte databronnen verbeterd moeten worden (=lange termijn advies). Voor het korte termijn advies is zo'n verbetering niet mogelijk. De in Wot 152 gebruikte data worden wel herkend maar er zijn vragen m.b.t. tot de representativiteit.

De in Wot 152 gebruikte chemische samenstelling van de voedermiddelen is gebaseerd op de landelijke registratie en staat voor CBS en WLR niet ter discussie. De sector heeft echter bedenkingen.

⁷ Kemme, P.A., J.Th.M. van Diepen, P.L. van der Togt en A.W. Jongbloed, De gehalten aan stikstof, fosfor en kalium in blanke vleeskalveren Rapport ID-Lelystad nr. 04/0005643 , 2004

⁸ Heeres-van der Tol, J.J., Gerrits W.J.J., 1999. N- en P-afvoer met blanke en rosé kalveren. Intern Rapport 370, Praktijkonderzoek Rundvee, Schapen en Paarden, Lelystad.

Inhoudelijke samenvatting en vervolg vleeskalveren 25 mei 2020

Aanpak

In het overleg dd 25 mei 2020 van de werkgroep 'Actualisering excretieforfaits vleeskalveren' (zie voor agenda en procesafspraken Bijlage 1) is kort geschetst hoe het werk inhoudelijk wordt uitgevoerd. Daarna heeft de sector uitgelegd hoe zij via een balansmethode beoordelen of excretieforfaits een goed beeld van de actuele praktijk geven, waarna die balansmethode is toegepast op de data van het voorstel voor de actualisatie van de excretieforfaits en op data uit de praktijk. Door beide te vergelijken wordt een beeld verkregen van de 'geschiktheid' van het voorgestelde excretieforfait. Ten slotte is afgesproken dat een verkenning wordt uitgevoerd door WLR/CBS naar de impact van keuzes in basisdata op de 'logica' binnen de voorgestelde balansmethode.

De sector gebruikt een balansmethode waarin de bruto N-balans op dierniveau wordt gecombineerd met de netto N-balans op bedrijfsniveau. De N-balans op dierniveau heeft als controle de N-retentie en de balans op bedrijfsniveau de gasvormige N-verliezen (ammoniak, inclusief rekening houdend met enige mismatch agv niet ammoniak-N verliezen). Bij het gebruik van reële data moet de waarde van deze controle-kengetallen in een aannemelijke range liggen.

De balansmethode is doorgerekend voor cat 112 Witvleeskalveren. Deze categorie kent geen subcategorieën (zoals bij rosé oud en jong rosé'), zodat er geen 'vervuiling' door keuzes optreedt en de systematiek goed tot haar recht komt.

Resultaat

Op basis van de uitgewerkte balans voor cat 112 blijken 2 bronnen flink af te wijken tussen excretieforfaits en sectorinfo. Het betreft:

- de groei in kg levend gewicht (te herleiden naar het gebruikte slachtrendement)
- de vastlegging van P in het dierlijk product (te herleiden naar het gebruikte P-gehalte in de kg groei in levend gewicht).

NB voor rosékalveren lijkt het alleen om het slachtrendement te gaan.

De bedrijfsbalansmethode op basis van sector data geeft aan dat de N-verliezen groter zijn dan de N-verliezen die gebruikt zijn bij de actualisatie van de excretieforfaits. Dat wordt deels verklaard door de verschillen in bruto N- en P-excretie die als basis dienen voor de berekening van de N-verliezen. Of een voldoende groot deel hiermee verklaard wordt moet worden uitgezocht.

Er zijn ook verschillen geconstateerd in voeropname/rantsoensamenstelling en N- en P-gehalten in voedermiddelen, maar dat heeft betrekking op de gebruikte databronnen en niet op (reken)technische procedures en/of aannames. Alle aanwezige partijen (sector, WLR en CBS) geven aan dat het belangrijk is de wijze waarop de data verzameld worden te verbeteren.

Conclusie

- Er is inzicht nodig mbt de impact van verandering in slachtrendement en P-gehalte in kg groei op de berekende bruto N- en P-excreties en op de daarmee berekende N-verliezen (en de daarmee berekende netto N-excretie en N-emissie). *Actie 1* ^{10.2.e} en ^{10.2.e} *zie Bijlage 2.*
- De gebruikte databronnen cq de manier waarop de data worden verzameld moet worden aangepast ten einde een goede borging plus breed draagvlak te realiseren. *Actie x nog niet belegd.*

Discussie

Slachtrendement (kg geslachtgewicht/kg levend gewicht¹)

Dit kengetal is cruciaal voor het vaststellen van de kg groei van een dier, omdat het levend gewicht bij afleveren (of bij aankomst op het slachthuis) niet wordt vastgesteld. Om de groei in kg te berekenen moet het begin- of opleggewicht (wel bekend) worden afgetrokken van het aflevergewicht. Als alternatief voor het eindgewicht wordt het karkasgewicht gebruikt. Het karkasgewicht wordt bepaald op het slachthuis en m.b.v. het slachtrendement wordt het karkasgewicht omgerekend naar een levend gewicht, waarmee vervolgens de kg groei worden uitgerekend. Hoe hoger het slachtrendement, hoe lager het uit het karkasgewicht berekende levend gewicht, hoe lager de groei in kg, hoe lager de vastlegging van N en P in dierlijk product, hoe hoger de berekende N- en P-excretie en (voor de controle kengetallen) hoe lager de N- en P-retentie en hoe hoger de N-verliezen.

De actualisatie van de excretieforfaits is gebaseerd op een slachtrendement van 0,63 zoals in 19xx (bron nog vaststellen) vastgesteld op basis van slachtproeven. In een recent experiment met 120 kalveren cat 112 werd gemiddeld 0,552 vastgesteld (Berends ea. JDS, 2014) en sectorinfo komt op 0,529 (bron nog vaststellen). Met deze 3 waarden is de verkenning (zie Actie 1) uitgevoerd.

P-gehalte kg groei cat 112

Voor het N- en P-gehalte in vlees/groei worden data uit slachtproeven gebruikt (bron nog vaststellen). Deze gehalten zijn vrij constant in de tijd en recente data van experimenten (Gerrits ea bron nog vaststellen) geven aan dat een update waarschijnlijk niet nodig is. Echter, er is 1 afwijkende waarde opgenomen nl het P-gehalte voor cat 112 die met 5,9 P/kg beduidend lager ligt dan de 6,9 g P/kg voor rosé kalveren. Het afwijkende P-gehalte is afkomstig van Heeres-van der Tol en Gerrits (1999. N- en P-afvoer met blanke en rosé kalveren. Interne Rapporten 370 en 455, Praktijkonderzoek Rundvee, Schapen en Paarden, Lelystad) welke is overgenomen door Groenestein ea, 2001. Kemme e.a., 2004 (Rapport 4 ID-Lelystad) merken op dat Heeres-van der Tol en Gerrits tot een opmerkelijk lage waarde komen. Op basis van nieuwe experimenten wordt door Kemme e.a. 2004 als alternatief een P-gehalte van 7,19 g/P kg voorgesteld. Sectorinfo komt op 6,5 g/P kg (bron nog vaststellen: gemiddelde obv 2019 WUR-SBK W Gerrits+ 1995 TNO Tolman+ 2005 ASG Kemme??).

Met bovenstaande 3 waarden van resp. 5,9 – 6,5 – 7,2 is de verkenning (zie Actie 1) uitgevoerd.

Controle-kengetallen

Het gebruik van de controle kengetallen N- en P-retentie voor de dierbalans en de N-verliezen voor de bedrijfsbalans is niet zonder discussie.

De N- en P-retentie waarden zijn afkomstig uit experimenten en vertonen variatie. De variatie wordt ondervangen door met een range te werken. Het is echter de vraag hoe representatief deze getallen zijn voor de gemiddelde praktijk. De omstandigheden in experimenten wijken af van de praktijk.

De N-verliezen kunnen niet makkelijk worden vastgesteld. Er is nog steeds discussie over de juiste methodiek om de emissie vast te stellen. In de balansmethode van de sector worden de N-verliezen gelijk gesteld aan het verschil tussen de bruto en netto N-excretie. De netto N-excretie wordt ingeschat op basis van mestvolume en het N-gehalte in de mest. Het mestvolume wordt gecontroleerd via het met dezelfde balans berekende P-gehalte in de mest. De reden van een niet sluitende balans is daarmee niet éénvoudig. Het kan een indicatie zijn van een tekortkoming in de berekende N-verliezen, maar het kan ook een indicatie zijn een tekortkoming in het bepaalde/gebruikt slachtrendement en/of N- en P-gehalte in het dierlijk product of de mest.

---

¹ Vraag/opmerking: ik denk dat het gaat om koud geslacht gewicht/ levend gewicht na 24 uur vasten

Toelichting Bijlage 2

Berekening

Uitgangspunt:

De voeropname (in kg N en P) door de dieren zoals vastgesteld door WUM (gemiddelde over 2015, 2016 en 2017) is als basiswaarde genomen. Deze voeropname is uitgedrukt per dierplaats per jaar en t.b.v. deze verkenning omgerekend naar een voeropname per dier. Die omrekening is gebeurd o.b.v 180 groeidagen en 12 dagen leegstand per ronde maw $365 \text{ dagen} / 192 \text{ dagen} = 1,9$ ronden per jaar. Het aanpassen van het berekende aantal ronden zal de getallen veranderen², maar het beeld zal niet veranderen. Dat geldt ook voor de andere uitgangspunten. De resultaten van bijlage 2 zijn dan ook niet bedoeld als alternatief voor de voorgestelde excretieforfaits, maar om:

1. De impact van keuzes in brondata duidelijk te maken
2. Het gebruik van de balansmethode als 'kompas' voor het beoordelen van de juistheid van berekende excretieforfaits en N-verliezen.

Het gaat er om dat wordt bepaald welke uitgangspunten de beste zijn (bv. rantsoen, opname, N- en P-gehalte dieren, lengte ronde, slachttrendement, N- en P-gehalten afgevoerde mest etc.).

Aanpak:

Met een gelijkblijvende voeropname in kg N en P per dier is gerekend met een variërende groei (afhankelijk van slachttrendement), een vaste g N/kg levend gewicht en een variërende g P/kg levend gewicht. Met deze varianten is de impact op de N- en P-excretie en de N-verliezen berekend.

Voeropname in kg N en P per dier (tussen opleggen en afleveren)

Sector info (ppt dd 25mei20):   N = 14,934 kg   P = 2,612 kg

Info WUM: N = 14,600 kg   P = 2,510 kg

Slachttrendement

Sector info (ppt dd 25mei20): groei $268 - 45 = 223$ kg bij geslacht gewicht 141,8 = slachttrendement 0,529

Info WUM: groei $225 - 47 = 178$ kg bij geslacht gewicht 141,8 = slachttrendement 0,630

Varianten slachttrendement: 0,630 (WUM) – 0,552 (Berends 2014) – 0,529 (sectorinfo 25mei20)

Samenstelling groei (g N en P per kg levend gewicht)

Sector info (ppt dd 25mei20):   N = 27,2 g/kg   P = 6,5 g/kg

Info WUM: N = 27,3 g/kg   P = 5,9 g/kg

Varianten P-gehalte: 5,9 (WUM) – 6,5 (sectorinfo 25mei20) – 7,2 (Kempe, 2004)

---

² Bij vergelijking van de data onder bijlage 2 met de WM data bleek dat de getallen niet exact over een komen door (kleine) verschillen in gekozen brondata. Het over-all beeld en de orde van grootte komen wel overeen. Voor gebruik in de werkgroep voldoen de data die in deze notitie zijn gebruikt.

De resultaten bijlage 2 geven het volgende beeld:

Excretie

1. De berekende N-excretie is ongevoelig voor het P-gehalte in g/kg levend gewicht
2. De berekende N-excretie neemt af met een afnemend slachttrendement. In de gekozen varianten liep de N-excretie maximaal af met 12% bij een slachttrendement van 0,529.
3. De berekende P-excretie is gevoelig voor zowel het P-gehalte in g/kg levend gewicht als het slachttrendement.
4. De berekende P-excretie neemt af met een afnemend slachttrendement en neemt af bij een toenemend P-gehalte in g/kg levend gewicht. In de gekozen varianten nam de P-excretie maximaal af met 17% bij een slachttrendement van 0,529 en met 16% bij een P-gehalte van 7,2. Bij de combinatie van een slachttrendement van 0,529 en een P-gehalte van 7,2 was de afname in P-excretie 24%.
5. De berekende N/P verhouding in de excretie onder de staart neemt zowel toe met afnemend slachttrendement als met toenemende P-gehalte in g/kg levend gewicht. Zie voor impact 'N-verliezen'.

N-verliezen

1. Voor de N/P₂O₅ gehalten in de afgevoerde mest zijn data uit Wot 152 gebruikt (Bijlage 2 tabel B2.1).
2. Het berekend N-verlies neemt toe met een afnemend slachttrendement en neemt toe bij een toenemend P-gehalte in g/kg levend gewicht. In de gekozen varianten nam de P-excretie maximaal af met 10% bij een slachttrendement van 0,529 en met 19% bij een P-gehalte van 7,2. Bij de combinatie van een slachttrendement van 0,529 en een P-gehalte van 7,2 was de afname in P-excretie 32%.

Balansmethode

De weergegeven data zijn berekend met de berekende N-verliezen van de middelste varianten (slachttrendement 0,552 en P-gehalte van 6,5 g/kg levend gewicht).

1. Het controle-kengetal N-retentie varieerde tussen de 33 - 41%. De sector heeft als aannemelijke range het gemiddelde van experimenten voorgesteld (41-46%).
2. Het controle-kengetal P-retentie varieerde tussen de 42 - 63%. De sector heeft in hun voorbeeld met een gemiddelde van 54% gerekend.

Verhogen van de retentie is in de gevolgde rekenwijze mogelijk door de opname van N en P met voer te verlagen, de samenstelling van het dierlijk productie te verhogen en de kg groei per afmestperiode te verhogen. De laatste 2 zijn in de rekenwijze ingebracht als de door te rekenen varianten (over het N-gehalte in groei bestaat consensus dat de data goed zijn), zodat alleen de N- en P-opname nog gevarieerd kan worden. Echter, de door de sector gepresenteerde opname van N=14,934 kg en P=2,48 kg verschilde weinig van het WUM-gemiddelde over 2015, 2016 en 2017 zoals in de berekeningen in deze sheet is gebruikt (N=14,603 kg en P=2,51 kg).

Het controle-kengetal N-verliezen is niet gebruikt, omdat het afhankelijk is van de gekozen N- en P₂O₅ gehalten in de afgevoerde mest. Daarom is de controle omgedraaid. De gehalten in de afgevoerde mest zijn overgenomen van WUM (N=1,324 kg/ton en P₂O₅=3,647 kg/ton) waarbij gemakshalve is aangenomen dat een ton mest gelijk is aan 1 m³ mest. Omdat fosfaat niet vervluchtigt is het mestvolume berekend op basis van het fosfaatgehalte en de berekende fosfaatexcretie. Vervolgens is met de berekende N-verliezen de netto N-excretie berekend, waarmee vervolgens het N-gehalte in de mest is berekend met het eerder bereken mestvolume. Het berekende N-gehalte in mest is in deze benadering het controle-kengetal. De waarde van dit kengetal moet overeenkomen met het door WUM gehalteerde N-gehalte in mest (*nb er moet nog bepaald worden hoe het N-gehalte in afgevoerde mest moet worden bepaald*).

3. Het berekende mestvolume van gemiddeld 2,05 m³ per ronde is ca. 30% hoger dan wat door de sector in de presentatie op 25 mei 2020 is aangegeven (1,4 m³ per ronde).

Conclusie: Interpretatie van de resultaten in bijlage 2 vraagt overleg. Daarvoor is op 9 juni 2020 een vergadering gepland.

Bijlage 1. Overleg werkgroep 'Excretie kalverhouderij' 25 mei 2020.

Aanwezig: 10.2.e

Agenda: Werken aan onderstaande eerste en tweede resultaat (activiteit 1,2 en 3).

1. Opening
2. Proces afstemmen en aangeven waar we nu staan (10.2.e)
3. Presentatie databronnen sector (10.2.e)
4. Discussie
5. Acties en tijdpad
6. Afsluiting

Proces en resultaten werkgroep

Activiteiten

1. Samen met de sector bespreken of de gebruikte basisdata van KWIN/WUM/WLR representatief (nog) zijn voor de praktijk
2. Periode vaststellen op basis waarvan de forfaits worden vastgesteld. Nu is dat de laatste 3 jaar waarvan data beschikbaar zijn. Als die periode niet representatief is hoe gaan we het dan doen?
3. Vaststellen of de data die beschikbaar komen uit de praktijkgeschikt zijn als basis voorforfaitberekeningen. Gaat om representatief voor de betreffende diercategorie, gedocumenteerde herkomst, geborgde kwaliteit, herhaalbaar in de toekomst, onafhankelijk en misschien nog wat punten
4. Als nieuwe basisdata beschikbaar komen ... rekenwerk bepalen excretieforfaits opnieuw uitvoeren
5. Resultaten 4 in klein verband bespreken en vervolgens gereedmaken voor 6
6. Inlichten sector en gelegenheid geven voor op- en aanmerkingen
7. Verwerken resultaten 6 en vervolgens kan LNV eea formaliseren

De activiteiten moeten tot 3 resultaten leiden:

Het **eerste resultaat** is vaststellen waarom de excretieforfaits niet aansluiten bij de NL praktijk d.w.z. de databronnen van de forfaits naast die van de sector leggen. Daarmee wordt duidelijk waarom de voorgestelde forfaits afwijken van NL praktijk (*activiteit 1 en 2*).

Het **tweede resultaat** is het aanreiken van alternatieve data(bronnen) voor berekening van de excretieforfaits d.w.z. onderbouwing geven van zowel de juistheid als de representativiteit (voor de betreffende diercategorie) van de alternatieve databronnen (*activiteit 3*).

Het **derde resultaat** is het opstellen van nieuwe excretieforfaits d.w.z. op basis van de nieuwe databronnen volgens de gebruikelijke werkwijze voor het vaststellen van excretieforfaits (*activiteit 4*) en bespreken met deze werkgroep (*activiteit 5*).

Vervolg op resultaten werkgroep

Na het derde resultaat moet onderzocht worden of e.e.a. geformaliseerd kan worden door LNV. Daarvoor wordt door LNV onder andere advies gevraagd aan het CDM m.b.t. de excretieforfaits voor kalveren (cat 112, 115, 116 en 117).

NB De CDM buigt zich over het geleverde werk (=resultaat 1 t/m 3) en geeft op basis daarvan advies aan LNV. Het advies hoeft niet over het geheel van voorgestelde databronnen te gaan, maar kan ook resulteren in een advies om delen van de nieuwe databronnen voor de vaststelling van excretieforfaits te gebruiken.

De procentuele verschillen moeten voor slachttrendement horizontaal gelezen worden en voor P-gehalte verticaal (met kleuren aangegeven)

[illegible][illegible]

	Slactrendement				
	0,630	0,552	0,529		
gemiddeld	2,93	3,07	3,13	5,90	P g e h a l t e
gemiddeld	3,17	3,42	3,53	6,50	
gemiddeld	3,50	3,94	4,15	7,20	

N-verliezen												%
WUM-uitgangspunten			N/P205 verhouding			P205 excr	N excr		N mest			N verlies
sl. Ren	0,630	jaar	excretie	mest								
P	5,9	2015	3,130	2,75		2,849	8,917		7,835			0,121
		2016	2,735	2,95		3,588	9,814		10,584			-0,078
		2017	2,926	2,69		3,588	10,499		9,651			0,081
											gem	0,041
P-variant			N/P205 verhouding						N mest			
sl. Ren	0,630	jaar	excretie	mest								
P	7,2	2015	3,845	2,75		2,319	8,917		6,377			0,285
		2016	3,210	2,95		3,058	9,814		9,020			0,081
		2017	3,434	2,69		3,058	10,499		8,225			0,217
											gem	0,194
Gemiddelde variant			N/P205 verhouding						N mest			
sl. Ren	0,552	jaar	excretie	mest								
P	6,5	2015	3,777	2,75		2,131	8,049		5,860			0,272
		2016	3,117	2,95		2,870	8,946		8,465			0,054
		2017	3,356	2,69		2,870	9,632		7,719			0,199
											gem	0,175
Uiterste variant			N/P205 verhouding						N mest			
sl. Ren	0,529	jaar	excretie	mest								
P	7,2	2015	4,809	2,75		1,610	7,744		4,428			0,428
		2016	3,678	2,95		2,349	8,641		6,930			0,198
		2017	3,970	2,69		2,349	9,327		6,319			0,322
											gem	0,316

[illegible]

VLEESKALVEREN-rosé		115 startkalf	116 afmest	116 afmest	117 afmest	117 afmest
		14 dgn - ca 3 mnd	3-ca 8 mnd	3-ca 8 mnd	14 dgn-ca 8 mnd	14 dgn-ca 8 mnd
jong rose/oud rose?		jong		oud	jong	oud
Aandeel						
Productieperiode (dagen) excl leegstand						
Uitval %						
Begingewicht (kg)						
Eindgewicht (kg)						
of karkasgewicht (kg)						
en aanhoudings%						
Voedergebruik per ronde: per aanwezig dier						
Startmelk		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Opfokbrok startkalveren		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Groei- en afmestbrok						
Vochtrijk krachtvoer						
Snijmaïs						
.....						
.....						
.....						
.....						

Samenstelling geleverd droog voer rosé vleeskalveren totaal					
N (g/kg)					
p (g/kg)					
Samenstelling startmelk					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg)					
p (g/kg)					
Samenstelling opfokbrok					
Ruw eiwt totaal (g/kg)					
N (g/kg)					
p (g/kg)					
Samenstelling groei- en afmestbrok					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg)					
p (g/kg)					
Samenstelling vochtrijk krachtvoer					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg droge stof)					
p (g/kg droge stof)					
Samenstelling snijmaïs					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg droge stof)					
p (g/kg droge stof)					
VEVI per kg ds					

Opmerkingen (aandachtspunten)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
@adviesagro.nl; 10.2.e
@wur.nl; 10.2.e
Onderwerp: Expertgroep excretieforfaits vleeskalveren - toegezegde documenten
Datum: dinsdag 16 maart 2021 09:47:04
Bijlagen: [Aangepast invulformulier tbv berekening excretie kalveren 15mrt21.xlsx](#)
[KWIN 2020-2021 Vleeskalveren.pdf](#)

Beste mensen,

In het overleg van gisteren is toegezegd dat het invulformulier zou worden aangepast aan de gemaakte opmerkingen en dat de informatie met betrekking tot de vleeskalveren uit KWIN zou worden toegestuurd. Met dank aan 10.2.e en 10.2.e treffen jullie beide documenten bijgaand aan.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 070 10.2.e
mob: 06 10.2.e
e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

VEESKALVEREN-rosé	115 startkalf 14 dgn - ca 3 mnd	116 afmest 3-ca 8 mnd jong	116 afmest 3-ca 8 mnd oud	117 afmest 14 dgn-ca 8 mnd jong	117 afmest 14 dgn-ca 8 mnd oud
jong rose/oud rose?					
Aandeel					
Productieperiode (dagen) excl leegstand					
Uitval %					
Begingewicht (kg)					
Eindgewicht (kg)					
of karkasgewicht (kg)					
en aanhoudings%					
Voedergebruik per ronde: per aanwezig dier					
Startmelk (kg)		n.v.t.	n.v.t.		
Opfokbrok startkalveren (kg)		n.v.t.	n.v.t.		
Groei- en afmestbrok (kg)					
Snijmais (kg ds)					
Vochtrijke bijproducten (kg droge stof)					
Vochtrijk 1					
Vochtrijk 2					
Vochtrijk 3					
Vochtrijk 4					
Vochtrijk 5					
Overige producten (kg droge stof)					
Overig 1					
Overig 2					
Overig 3					
Overig 4					
Overig 5					
Rode velden niet invullen ... Wordt berekend!					
Samenstelling geleverd droog voer roséveeskalveren totaal					
N (g/kg)					
P (g/kg)					
Samenstelling startmelk					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg)	0				
P (g/kg)					
Samenstelling opfokbrok					
Ruw eiwt totaal (g/kg)					
N (g/kg droge stof)	0				
P (g/kg)					
Samenstelling groei- en afmestbrok					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg droge stof)	0				
P (g/kg)					
Samenstelling snijmais					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)					
N (g/kg droge stof)	0				
P (g/kg droge stof)					
VEVI per kg ds					
Samenstelling vochtrijk krachtvoer					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)	Vochtrijk 1	Vochtrijk 2	Vochtrijk 3	Vochtrijk 4	Vochtrijk 5
N (g/kg droge stof)	0	0	0	0	0
P (g/kg droge stof)					
Samenstelling overige producten					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)	Overig 1	Overig 2	Overig 3	Vochtrijk 4	Overig 5
N (g/kg droge stof)	0	0	0	0	0
P (g/kg droge stof)					

Opmerkingen (aandachtspunten)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
adviesagro.nl; 10.2.e
Onderwerp: RE: Verslag Expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij d.d 15 maart 2021
Datum: donderdag 18 maart 2021 15:56:38

Hallo allen,

Ik heb geen op- of aanmerkingen op het verslag, dat is wat mij betreft prima met dank aan 10.2.e

Ik heb wel een nabrander nav het verslag/overleg en dat betreft de gasvormige N-emissies. Het punt is besproken maar ik denk dat het voor de voortgang van ons werk goed is dit nogmaals te benoemen.

Het excretieforfait van N is gelijk aan de bruto excretie (onder de staart) minus de gasvormige N-verliezen. Voor P spelen gasvorige emissie geen rol. Zowel de bruto N-excretie als de gasvormige N-verliezen hebben de aandacht en daar zijn gescheiden trajecten voor. Bij het vaststellen van de N-excretieforfaits zijn de gasvormige N-verliezen een input vanuit een ander traject. Daarom vind ik dat we in deze expertgroep in principe geen tijd moeten besteden aan gasvormige emissie. Het eerste wat ons te doen staat is zorgen voor goed onderbouwde bruto N- en P-excreties en dat gaat over opname en vastlegging in groei.

Maar goed, als we de bruto excretie hebben vastgesteld kunnen we, volgens de methodiek die is beschreven in het laatste rapport 'actualisatie forfaits' (Bikker ea, 2019), op basis van de N/P verhouding in enerzijds de bruto excretie en anderzijds de (afgevoerde) mest, de gasvormige N-verliezen berekenen. Die informatie kunnen we weer gebruiken in bedrijfsverband waarmee we een beeld van de geproduceerde mest krijgen (bruto N excretie = N in mest + N verliezen). Die balans kan een indruk geven van de 'juistheid' van het nieuwe N-forfait en is daarmee een nuttige toets. Ik wil graag benadrukken dat die toets niet 'hard' onderbouwd is, omdat er discussie bestaat over zowel de hoeveelheid mest die wordt geproduceerd als de gemeten gasvormige N-verliezen. Als de balans niet waarschijnlijk is dan kun je niet concluderen dat het bruto excretieforfait de oorzaak is (en dus moeten we ons allereerst concentreren op een goede vaststelling van de bruto excretie)

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: woensdag 17 maart 2021 13:18
To: 10.2.e @lto.nl>; 10.2.e @kalversector.nl>; 10.2.e @vandriegroup.com>; 10.2.e @forfarmers.eu>; 10.2.e @kpnmail.nl>; 10.2.e @lto.nl>; 10.2.e @paligroup.nl>; 10.2.e @denkavit.nl>; 10.2.e @agrifirm.com>; 10.2.e @adviesagro.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Subject: Verslag Expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij d.d 15 maart 2021

Beste allemaal,

Met dank aan 10.2.e stuur ik jullie hierbij het verslag van onze bijeenkomst van afgelopen maandag. In het verslag zijn meerdere actiepunten opgenomen, graag aandacht daarvoor. Als het verslag aanleiding geeft tot het maken van een opmerking, schroom dan niet om die toe te sturen.

Met vriendelijke groet,
10.2.e .

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 070 10.2.e 2
mob: 06 10.2.e
e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: notificatie wijziging excretieforfaits Meststoffenwet
Datum: vrijdag 19 maart 2021 14:43:12
Bijlagen: [wijzigingsregeling excretieforfaits1.doc](#)
[16 puntenbericht wijziging Urm forfaits2.pdf](#)
Prioriteit: Hoog

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Hierbij ter info de destijds genotificeerde regeling tot actualisatie van de excretieforfaits, de notificatie zelf en een toelichtende mail van 10.2.e

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: vrijdag 19 maart 2021 11:06

Aan: 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: FW: notificatie wijziging excretieforfaits Meststoffenwet

Urgentie: Hoog

Ha 10.2.e

Ter info de destijds genotificeerde regeling actualisatie excretieforfaits. Was zonder extra klassen voor hoogproductief en zonder aanpassing getallen zelfzuivelaars, maar wel met andere actualisaties voor melkvee (bestaande forfaits, extra klassen aan onderzijde) en voor vleesvee, kalveren en biologisch, actualisaties die uiteindelijk niet per 1/1/20 zijn ingevoerd maar nu voorliggen.

In de toelichting staat ook een passage over melkveediercategorieën in bijlage D in verhouding tot FR-stelsel (onderdeel 1.3 van bijlage I bij de toelichting). Laatste zin van dat onderdeel is misschien wat cryptisch omdat het CBb de beleidsregel die invulling gaf aan definitie melkvee in Meststoffenwet (bepalend voor reikwijdte FR-stelsel) toen al onderuit had gehaald, maar de zin bedoelt denk ik te zeggen dat voor de toekenning van FR (reikwijdte stelsel bepaald door begrip melkvee in de wet zoals aanwezig op peildatum in 2015) uiteraard de uitspraak van het CBb daarover wordt gevolgd, maar dat in de handhavingspraktijk wel de verduidelijkte invulling van jongvee wordt toegepast voor de hoeveelheidsbepaling (hoeveel FR heeft een boer nodig voor zijn huidige melkvee) en dat die lijn daarom ook in bijlage D wordt neergelegd. Dus voor of een boer FR nodig heeft voor bepaald jongvee wordt/is de jurisprudentie van het CBb gevolgd (ipv de invulling die beleidsregel daaraan gaf), maar voor hoeveel FR een boer nodig heeft voor zijn melkvee (excretieforfaits in bijlage D van de Urm) wordt die invulling nog wel gevolgd (kan want beleidsregel zag alleen op definitie van melkvee in de Msw).

Omdat daarmee (aangepaste omschrijving melkvee-jongveecategorieën 101 en 102 in bijlage D) de door de CBb opnieuw ontstane onduidelijkheid over de reikwijdte van het FR-stelsel niet wordt weggewomen (voor welk jongvee moet je FR hebben voor welk jongvee niet) is het echter nog steeds zaak de definitie van melkvee in de Msw aan te passen.

Tot die tijd komt het er in de praktijk denk ik nu op neer dat als een vleesveehouder tegen NVWA zegt dat een bepaald kalf/bepaalde pink, anders dan NVWA denkt/aannemelijk vindt, niet bestemd is voor het krijgen van een kalf, de NVWA dat zo laat en de zienswijze van de boer volgt en voor het benodigde aantal FR uitgaat van het melkvee-jongvee waar NVWA en boer het over eens zijn. Als later blijkt dat het kalf toch in de melkveehouderij terecht is gekomen, kunnen NVWA en RVO alsnog handhavend optreden. Als het uiteindelijk in de zoogkoeienhouderij terecht komt wellicht ook, maar dat is dan denk ik alweer een stuk lastiger (juist vanwege de onduidelijkheid over 'overig vleesvee' in art 1, lid 1, onderdeel kk (melkvee), sub 3 (jongvee ouder dan 1 jaar), Msw. Maar hoe NVWA en RVO echt met de onduidelijkheid over de definitie van melkvee in de Msw omgaan, kunnen 10.2.e en 10.2.e het beste bij NVWA en RVO zelf navragen. 10.2.e (nu PAV) is vanuit RVO destijds ook intensief over de discussies hierover betrokken geweest en weet dat overigens vast ook wel.

Wil jij dit ook ter info doorsturen aan 10.2.e en 10.2.e

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: woensdag 18 september 2019 19:47

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: FW: notificatie wijziging excretieforfaits Meststoffenwet

Urgentie: Hoog

T.i., regeling is verzonden aan CDIU. Helemaal tevreden waren 10.2.e en 10.2.e nog niet, maar de notificatie mocht iig door.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 18 september 2019 19:45

Aan: 10.2.e @belastingdienst.nl' 10.2.e @belastingdienst.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: notificatie wijziging excretieforfaits Meststoffenwet

Urgentie: Hoog

Hallo,

Bijgaand stuur ik u een 16-puntenbericht met bijbehorende regeling. Kunt u ervoor zorgen dat deze notificatie met spoed wordt doorgezet?
Bij voorbaat dank!

Vriendelijke groet,
10.2.e

.....
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

T 070 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisering fosfaatexcretie - voorgestelde wijzigingen
Datum: donderdag 25 maart 2021 08:56:33
Bijlagen: [DOMUS-19175035-v9-wijzigingsregeling_Urm_\(actualisatie_excretieforfaits\)_versie met zuur.docx](#)

Hoi 10.2.e

in een eerdere versie van wijziging van de Urm (die niet is doorgegaan) is bij zelfzuivelaars uitgegaan van de feitelijke melkproductie. In de toelichting staat daarbij:

"Zelfzuivelaars hebben, net als andere melkveehouders, op basis van de eigen administratie inzicht in de op het bedrijf geproduceerde hoeveelheid melk. Door uit te gaan van de werkelijke melkproductie op het bedrijf zal de forfaitaire excretie dichterbij de werkelijkheid liggen dan met het voorheen gehanteerde gemiddelde."

Het is in de versie die jullie eerder van mij hebben gekregen, 19 maart, ik heb hem ook nog even toegevoegd. In die versie werd uitgegaan van de daadwerkelijke melkproductie, maar met een vastgesteld ureumgehalte. Ik las echter in de nota dat dit toch een vast getal moest zijn.

PS mijn pianoles ging niet door, maar zullen we toch maar om 9.05 overleggen? Tot zo

---

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 24 maart 2021 15:35

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Actualisering fosfaatexcretie - voorgestelde wijzigingen

Hoi 10.2.e

Bedankt voor je document. Wat mij meteen opvalt bij optie 1 is dat het duurt tot 2040 alvorens de hoogste productieklassse is onderscheiden. En de vraag is natuurlijk wat je in de tussentijd doet met de productieklassse die hoger is dan de regel die je ieder jaar toevoegt. Verder nog een (eerste) opmerking bij de zelfzuivelaars. Het eenvoudigst is om de referentie melkgift op te hogen naar de gemiddelde melkgift, dat zal denk ik ook het advies worden van de CDM. Maar, de Bond van Zuivelaars zou eerder al te kennen hebben gegeven liever uit te gaan van de werkelijke melkproductie. Mijn vraag daarbij, en ik weet het echt niet, hoe toon je als zelfzuivelaar je melkproductie aan? En hoe doet een gangbare melkveehouder dat?

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: woensdag 24 maart 2021 15:19

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Actualisering fosfaatexcretie - voorgestelde wijzigingen

Hoi, deze cijfers komen zo op het eerste gezicht overeen aan de bovenkant iig met de cijfers die bij mij al bekend waren van vorig jaar.

Ik heb zelf een begin gemaakt met de aan te passen punten. Wegens tijdgebrek niet meer dan een begin, en ik heb ook nog niet alle mails gelezen. Maar ik stuur hem toch maar alvast naar jullie.

Groeten, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 24 maart 2021 11:40

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: Actualisering fosfaatexcretie - voorgestelde wijzigingen

Hoi 10.2.e en 10.2.e

In bijgevoegd document heb ik voor mij zelf een tabel opgenomen met daarin voor de melkveehouderij de huidige fosfaatexcretienormen en de voorgestelde 'nieuwe' fosfaatexcretienormen en 'nieuwe' melkproductieklassen. Het leek mij goed om dit document met jullie te delen, zodat we voor de overgangsregeling ook weten waar de 'pijn' zit.

Groeten,
10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 070 10.2.e
mob: 06 10.2.e
e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Terugkoppeling gesprek met LTO over actualisering excretieforfaits melkveehouderij - Enkele openstaande vragen
Datum: donderdag 1 april 2021 08:28:31
Bijlagen: [uitbreiding productieklassen melkvee.docx](#)

Hallo 10.2.e,

Deze heb ik eerder gemaakt voor 10.2.e Geeft dit voldoende info?

Gr 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: woensdag 31 maart 2021 15:25
Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e
 10.2.e @rvo.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: Terugkoppeling gesprek met LTO over actualisering excretieforfaits melkveehouderij - Enkele openstaande vragen

Hoi 10.2.e

Vanochtend hebben 10.2.e en ik op verzoek van LTO een overleg met heb gehad voorafgaand op expertbijeenkomst actualisering excretieforfaits van 14 april 2021. Zij wilden graag een aantal zaken bij ons onder de aandacht brengen die zij vorig jaar ook naar voren hebben gebracht en waar (extra) inzet van CDM mogelijk voor nodig is. De punten waar het om gaat zijn de volgende:

- 1) Inzicht verschaffen in breedte/bereik van de forfaits verdeeld over de verschillende klassen. Met andere woorden: hoe groot is de groep bedrijven waar de werkelijke excretie groter dan wel lager ligt dan het forfait? Kan het CDM ook aangeven wat sectoraal de overbenutting is die door onderschatting van de daadwerkelijke excretie ontstaat? Kan het CDM aangeven wat het effect op voornoemde is indien de forfaits geactualiseerd worden op basis van de excretie 2017-2019?
- 2) De mogelijkheid om een formule te gebruiken in plaats van staffels meenemen in het onderzoek en de voors en tegens tegenover elkaar zetten. Daarmee ook graag onderbouwen waarom het te rechtvaardigen is dat de excretie rechtlijnig door wordt getrokken.
- 3) Prognosticeren wat mogelijke neveneffecten zijn op stikstofexcretie wanneer de excretieforfaits worden aangepast en het fosfaatplafond toch "volgemolken" blijft worden.
- 4) Richtlijnen/advies meegeven hoe er na aanpassing van de excretieforfaits voor hoogproductieve melkveehouders en zelfzuivelaars omgegaan dient te worden met hun referentie van fosfaatrechten.
- 5) Wat is het netto effect op de stikstofexcretie vanuit nieuwe inzichten ten aanzien van de gasvormige verliezen? Zie: <https://www.groenkennisnet.nl/nl/groenkennisnet/show/Gasvormige-stikstofverliezen-soms-groter-dan-gedacht.htm>

Nu is het zo dat ik bovenstaande punten al heb voorgelegd aan 10.2.e (WUR/CDM) en hij heeft mij laten weten de meeste zaken mee te nemen in het rekenwerk/de notities dat hij op dit moment aan het voorbereiden is voor de bijeenkomst van 14 april. Dus dat komt wel goed. Daarnaast heeft hij zijn kijk op punt 2 met ons gedeeld.

Wat ons betreft was het gesprek van vanochtend met 10.2.e en 10.2.e 10.2.e zeker positief te noemen waarin zij goed aan hebben gegeven wat hun zorgpunten zijn rond de actualisering van de excretieforfaits. Een daarvan is dat bedrijven die altijd uit zijn gegaan van forfaits omdat de bedrijfsspecifieke excretie (BEX) voor hen niet voordelig uitpakte nu meeliften met het succes van andere bedrijven om fosfaatefficiënter te worden en feitelijk beloond worden voor niets doen. (Redenatie: actualisering leidt tot lagere excretieforfait fosfaat en daardoor mag je binnen dezelfde hoeveelheid fosfaatrechten meer dieren gaan houden). Om

dit te ondervangen zou je er ook voor kunnen kiezen om de excretieforfaits te bevriezen op het huidige niveau. Maar de vraag is of dat mag/kan. Is er een juridische (of andere) plicht (nationaal of EU) die ons dingt om de excretieforfaits (periodiek) aan te passen? Of is de actualisatie zoals nu voorzien 'slechts' afgedwongen door de aangenomen motie van de Kamer?

In het verlengde met bovenstaande werd ook opgeroepen om vooraf goed na te denken over wat de actualisering van de excretieforfaits teweeg gaat brengen. Stel dat als gevolg van de aanpassing (= verlaging excretieforfaits) 4 tot 5 procent meer dieren mag worden gehouden dan leidt dat onherroepelijk tot een (nog) forse(re) overschrijding van het stikstofplafond en moet er vervolgens weer gekort worden (op fosfaatrechten) om die stikstofoverschrijding te beteugelen. Daarmee ontnemen je de veehouder de mogelijkheid om inkomen te verwerven wat tot (grote) onrust in de sector zal leiden. En is dat wat je wil?

Ook hebben we het gehad over een overgangsregeling voor de hoog productieve bedrijven en de zelfzuivelaars. En eigenlijk was hetgeen LTO naar voren bracht verrassend eenvoudig, maar misschien niet zo makkelijk realiseerbaar: geef de 254 (?) bedrijven die op de peildatum hoog productief waren (dus meer dan 10.624 kg melk produceerden) extra rechten. Alle bedrijven die na die datum hoog productief zijn geworden moeten maar extra rechten aankopen en niks geen overgangstermijn of wat dan ook. De bedrijven die na de peildatum hoog productief zijn geworden hebben daar ruim 4 jaar het financiële voordeel van gehad (in de vorm van 'onbeperkte' hoeveelheid melk afzetten) en die hoeft je nu niet (extra) tegemoet te komen. De vraag is echter of dit juridisch gezien ook kan en niet in strijd is met de EU-rechten van de mens; je dwingt het bedrijf (dat later hoog productief is geworden) namelijk tot de keuze om of meer rechten aan te kopen om hetzelfde aantal dieren aan te houden of om minder dieren te aan houden om binnen het aantal toegekende fosfaatrechten te blijven; in beide gevallen is er sprake van (gedwongen) inleveren van inkomen en is dat juridisch aanvechtbaar? Eenzelfde overgang ziet men ook voor zich t.a.v. de zelfzuivelaars. Zij die op de peildatum zelfzuivelaar waren moet je extra fosfaatrechten toekennen, degenen die het na die datum zijn geworden moeten zelf de benodigde extra rechten aankopen. Dus niks geen extra tijd, waar wij aandenken, maar extra rechten toekennen. En als dat betekent dat je het afromingspercentage langer hoog moet houden, dan zij dat zo.

Nu heb ik n.a.v. het gesprek een aantal vragen aan ieder van jullie:

10.2.e :

- Kun jij jouw licht werpen op de juridische aspecten die hiervoor benoemd zijn en wil je ook je gedachten laten gaan over de voorgestelde 'simpele' overgangsregeling?

10.2.e :

- Kun jij aan de hand van een reëel bedrijf aangeven hoe indertijd de toekenning van fosfaatrechten voor een hoog productief bedrijf (dus meer dan 10.649 kg melk) verliep en dat was voor een bedrijf in de een na hoogste melkproductieklasse?
- Kun jij aangeven hoeveel bedrijven op de peildatum 2 juli 2015 in de toe te voegen, onderscheiden melkproductieklassen (hoog productief en laag productief) zouden zijn gevallen? In bijgevoegd document heb ik op basis van het CDM-advies van 2019 de nieuwe melkproductieklassen aangegeven.

Groeten,

10.2.e.

10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

10.2.e

@minLNV.nl

Denkrichtingen flankerende maatregelen bij uitbreiding productieklassen melkvee

10.2.e en 10.2.e

12-2-2020

Analyse en denkrichtingen over de gevolgen van de voorgenomen uitbreiding productieklassen excretieforfaits melkvee: wat zijn de gevolgen hiervan en welke groepen raakt dit in het bijzonder?

Aanleiding:

Per 1-1-2021 worden mogelijk extra productieklassen toegevoegd aan de forfaitaire excretienormen zoals vermeld in Bijlage D tabel II A en B, van de URM.

Voor bedrijven met hoogproductieve koeien (koeien die vallen in de hoogste melkproductieklasse boven de 10.624) is dit nadelig. Hiervoor zijn mogelijk (tijdelijke) flankerende maatregelen nodig bijvoorbeeld in de vorm van een gewinningstermijn voor bepaalde bedrijven omdat ze anders plotseling geconfronteerd zouden worden met een hogere fosfaatproductie waarvoor extra fosfaatrechten nodig zijn.

Advies landsadvocaat: Flankerende maatregelen noodzakelijk!

Vanuit de directie PAV is de landsadvocaat gevraagd advies te geven over de voorgenomen aanpassing van excretieforfaits. Het advies (28 oktober 2019) luidt kort gezegd dat bij de invoering van extra productieklassen, flankerende maatregelen noodzakelijk zijn

Gevolgen op hoofdlijnen

Het aantal bedrijven dat in het referentiejaar hoogproductieve koeien had was ca 250, zie tabel 1.

De huidige productieklassen om de excretie per melkkoe vast te stellen, lopen van <5.624 tot > 10.624 kg melkproductie. De productieklassen gaan in stapjes van 249 kg omhoog. Dus 5.625-5.874, 5875-6.124, enz. Aan de onder- en aan de bovenkant is het voornemen om extra klassen toe te voegen. Extra klassen aan de onderkant is alleen maar in het voordeel van de landbouwer tov de vaststelling van de hoeveelheid fosfaatrechten. Daar is immers altijd de hogere norm behorend bij de klasse <5.624 gebruikt. Hier zijn bij invoering dus ook geen flankerende maatregelen nodig. De bedrijven boven de hoogste klasse, nl 10.624 hebben mogelijk wel nadeel als ze in de nieuwe klassen vallen.

In tabel 1 is een indeling gemaakt van de bedrijven naar de nieuwe productieklassen op basis van de gemiddelde melkproductie in het referentiejaar.

Tabel 1.

productieklasse		Aantal bedrijven referentiejaar
10.625	10.874	107
10.875	11.124	70
11.125	11.374	29
11.375	11.624	9
11.625	11.874	9
11.875	12.124	8
12.125	12.374	3

12.375	12.624	3
12.625	12.874	0
12.875	13.124	2
13.125	13.374	1
13.375	13.624	1
13.625	13.874	0
13.875	14.124	0
14.125	14.374	0
14.375	14.624	0
14.625	14.874	1
14.875	15.124	0
15.125		4

Voor alle bestaande productieklassen worden vallen de nieuwe forfaits iets lager uit. Ook dit is dus in het voordeel van de landbouwers. Voor dezelfde koe hebben ze dan iets minder fosfaat nodig. Dit betekent ook dat de hoogste klasse die is gebruikt bij de vaststelling nl hoger dan 10.625 en het daarbij behorende forfait nl. 49,3 kg fosfaat in de nieuwe klassen lager is. In de nieuwe klasse 10.625-10.874 is het voorgestelde forfait 48,2 kg fosfaat. De bedrijven die met hun melkproductie in het referentiejaar net in de hoogste klasse vielen, hebben dus niet direct nadeel van de nieuwe productieklassen en kunne zelfs ook nog ene voordeel hebben.

Het forfait van 49,3 kg hoort bij de nieuwe productieklassen in de klasse van de melkproductie van 11.125-11374. Daar is het nieuwe forfait 49,6 kg fosfaat. De hoogproductieve bedrijven hebben dus vanaf een productie groter dan 11.125 kg een nadeel. Dit loopt van 0,3 kg fosfaat per melkkoe en hoger afhankelijk van de melkproductie.

Uitgaande van tabel 1 zijn er dus ca 70 bedrijven die een hogere melkproductie in hun referentiejaar hadden en met de invoering van de nieuwe klassen daar mogelijk nadeel van ondervinden.

Voorstel: vanaf nu praten we bij de hoogproductieve koeien voor flankerende maatregelen over de bedrijven die volgens de nieuwe klassen horen bij een productie van 11.125 kg en hoger.

Bedrijven kunnen echter ook na het referentiejaar zijn omgeschakeld naar een hoogproductieve bedrijfsvoering.

Het advies van de landsadvocaat onderkent verschillende groepen die aandacht verdienen bij de uitbreiding van de productieklassen. Dat zijn de bedrijven die reeds hoogproductief waren op basis van de referentie, maar ook de bedrijven die dus na het referentiejaar die hoogproductief zijn geworden.

Qua bedrijfsontwikkeling en schommelingen in productieklassen kunnen we met het wijzigen van excretieforfaits te maken krijgen met de situaties zoals weergegeven in tabel 2.

Refentiejaar: forfaitaire productie van dierlijke meststoffen door melkvee (meestal 2 juli 2015) die als basis geldt voor de vaststelling van de fosfaatrechten per 1-1-2018 (voor niet-grondgebonden of deels grondgebonden bedrijven is hier nog wel een korting op toegepast.

2017: op 16 November 2017 is het AO geweest waarin de hoogproductieve melkkoeien ter sprake zijn geweest en er een toezegging door de Minister is gedaan om dit eerst te monitoren.

Tabel 2:

Kolom1	Referentiejaar	2017	2018	consequentie	indicatie van aantallen bedrijven bij referentie jaar 2015 <i>obv FSG</i>	indicatie van aantallen bedrijven bij referentie jaar 2015 <i>obv IR</i>
--------	----------------	------	------	--------------	---	--

0	geen gegevens van alle jaren				3.970	4.871
A	melkproductie tot 10.624 kg	melkproductie tot 10.624 kg	melkproductie tot 10.624 kg	geen	14.746	13.915
B	melkproductie tot 10.624 kg	hoogproductief (>10.624 kg)	melkproductie tot 10.624 kg	geen	103	102
C	melkproductie tot 10.624 kg	hoogproductief (>10.624 kg)	hoogproductief (>10.624 kg)	toepassen flankerende maatregelen	198	218
D	melkproductie tot 10.624 kg	melkproductie tot 10.624 kg	hoogproductief (>10.624 kg)	geen	217	213
E	hoogproductief (>10.624 kg)	melkproductie tot 10.624 kg	melkproductie tot 10.624 kg	geen	68	24
F	hoogproductief (>10.624 kg)	hoogproductief (>10.624 kg)	melkproductie tot 10.624 kg	toepassen flankerende maatregelen	24	12
G	hoogproductief (>10.624 kg)	hoogproductief (>10.624 kg)	hoogproductief (>10.624 kg)	toepassen flankerende maatregelen	114	85

Verzoek is uitgezet om de tabel ook nog een keer te vullen met aantallen bedrijven op basis van een melkproductie hoogproductief boven de 11.125.

Verwachting is dat het aantal bedrijven dan flink afneemt.

Peildatum 16 november 2017 of 2017

16 november valt binnen een kalenderjaar. De gemiddelde melkproductie per koe is lastig te bepalen op basis van deze datum. RVO.nl heeft geen melkproductie van de bedrijven over een deel van een jaar en moet dit dan dus bij de bedrijven zelf opvragen.

Alternatief is dat we de gemiddelde melkproductie van 2017 nemen zoals in tabel 2 ook is gedaan. Deze is bekend bij RVO.nl en dat maakt het dus mogelijk om de hoogproductieve doelgroep in 2017 zelf te bepalen (ook zuiverder ivm melkleveringen aan zuivelfabrieken). Het is ook niet aannemelijk dat een bedrijf dat op 16 november 2017 nog niet hoogproductief was, op basis van de aankondiging in het AO, in 1 dag een omslag maakt naar hoogproductief. Dit vergt voor de bedrijven veelal een groeiproces. Het hele kalenderjaar als uitgangspunt nemen heeft tevens als voordeel dat bedrijven die voor 16 november 2016 de groei naar hoogproductieve koeien reeds hadden ingezet, niet gaan procederen, omdat ze op de peildatum nog bezig waren met de omschakeling naar een hogere productie. Enkele grensgevallen die net onder de hoge norm zitten, zouden we nog kunnen benaderen/ aanschrijven ivm mogelijke eigen productie op het bedrijf waardoor ze boven de huidige hoogste norm komen

Mogelijk dat 29 mei 2019 nog een rol gaat spelen bij de vaststelling, vanaf dat moment was de invoering van de productieklassen kenbaar. Mogelijk dat we groep D dus ook nog kunnen betrekken bij de flankerende maatregelen indien dat politiek gewenst is.

Voorstel: we kunnen de datum van 29 mei 2019 in ieder geval een rol laten spelen bij de toekenning van flankerende maatregelen als de datum waarna geen fosfaatrechten meer mogen zijn verkocht of verleasd (tenzij voorgaand aan een verhoging, dus lease en teruglease mag wel) maar wellicht moeten we bedrijven sowieso uitsluiten als het fosfaatrechten tov de initiële vaststelling is afgenomen.

Wie komen in aanmerking flankerende maatregelen?

Uit tabel 2 volgt dat bedrijven in groep C, F of G mogelijk flankerend beleid toegepast moeten krijgen:

Hierbij moet rekening worden gehouden met de volgende uitgangspunten

- Op basis van knelgeval kan een eerder jaar dan 2015 als uitgangspunt voor de vaststelling van fosfaatrechten (en dus gemiddelde melkproductie) worden toegepast.
- Er zijn gegronde bezwaren of beroepen bekend waarbij de melkproductie afwijkend is vastgesteld (bijvoorbeeld niet op basis van een kalenderjaar, maar op een deel van een jaar).
- Bedrijven hadden in het referentiejaar baat bij een laag gemiddelde dierbezetting qua Melkkoeien en een hoog aantal dieren op 2 juli 2015. Of de dieren ook werkelijk boven de hoogste klasse produceerden is soms wel twijfelachtig. Dit zal mogelijk ook blijken dat in de jaren erna er geen sprake meer is van hoog productieve koeien (groep E van tabel 2)
- Advies is om de bedrijven waarop de flankerend maatregel wordt toegepast nog goed door te rekenen of er wel echt sprake is van hoogproductieve koeien (dus boven de 11.125 kg).
- Bedrijf moet voor toepassing van de flankerende maatregel nog steeds een landbouwbedrijf hebben
- Bedrijf moet nog melkvee houden
- Bedrijf mag niet meedoen aan vrijstelling

Bedrijf overgedragen?

- Overdracht tussen 1 januari 2018 en verlening flankerende maatregel: bij ongewijzigde voortzetting van het bedrijf en waarbij de overdracht in 1^e, 2^e of 3^e graad familieverband is, kan het bedrijf in aanmerking komen voor de flankerde maatregel.

Aandachtspunten:

-Goed uitzoeken welke bedrijven er werkelijk boven de hoogste klasse (>11.125) melk produceren of dat het mogelijk een papieren werkelijkheid was.

- goed uitdragen/communiceren wat wij verstaan onder hoogproductieve melkveehouders en wanneer ze in aanmerking komen voor flankerende maatregelen. Houd rekening met bedrijven die zich wel hoogproductief vinden en misschien ook wel zijn, maar niet in aanmerking komen voor flankerende maatregelen.

- De groep die in aanmerking komt voor flankerende maatregelen moet duidelijk te onderscheiden zijn van de bedrijven die niet in aanmerking komen

- Bedrijf mag geen fosfaatrechten hebben vervreemd na 1 januari 2018 (ook verleen is dus niet toegestaan)? Enerzijds is het vreemd dat we flankerende maatregelen gaan toepassen op een bedrijf dat fosfaatrechten heeft vervreemd. Aan de andere kant, als het bedrijf krimpt, kan het nog hoogproductieve koeien houden. Mijn voorkeur heeft het om geen flankerende maatregelen toe te passen op bedrijven waarbij het fosfaatrecht is verlaagd na initiële toekenning. Qua voorzienbaarheid hadden deze bedrijven de rechten kunnen reserveren voor aanpassingen van de excretieforfaits. Of deze bedrijven in de praktijk ook voorkomen kan nader uitgezocht worden.

- Hebben we alle bedrijven in beeld, of moeten we bedrijven sowieso de gelegenheid geven aan te tonen dat ze voor 16 november 2017 hoogproductief waren en dit nog steeds zijn. Maw heeft iedereen (ook achteraf) recht op toepassing van de flankerde maatregel als zij voldoen aan de voorwaarden.

Voorstel voor proces:

RVO maakt een aanmeldformulier waarmee bedrijven zich moeten melden voor een bepaalde datum. Bedrijven die bij voorbaat al niet voldoen, moeten we ontmoedigen. Dit kan door bepaalde gegevens op het formulier te vragen en als ze onder een bepaalde waarde zitten, ze het formulier niet verder kunnen invullen of insturen. Bedrijven waarvan wij denken dat ze in aanmerking komen, kunnen we een uitnodigingsbrief sturen en attenderen zich aan te aanmelding en de mogelijke gevolgen als ze dat niet doen.

Met de aanmelding moeten bewijsstukken worden. RVO beoordeeld de aanmeldingen en past de flankerende maatregel toe.

Welke flankerende maatregelen?

Het advies van de landadvocaat spreekt over een aantal mogelijkheden:

- 1 financiële vergoeding
- 2 vergoeding in natura
  - 2a (tijdelijke) ontheffing
  - 2b extra tijd dmV uitstel of overgangsregeling
- 3 hardheidsclausule op basis van individuele gevallen (ontheffing art 38 MSW)

1 financiële vergoeding

Deze wordt afgeraden in het advies en wordt hier dan ook niet verder toegelicht.

2 vergoeding in natura

- 2a (tijdelijke) ontheffing
- 2b extra tijd dmV uitstel of overgangsregeling

2a (tijdelijke) ontheffing

Voordelen

- Er kan worden gedifferentieerd naar verschillende groepen hoogproductieve melkveehouders. Dit kan zowel qua voorzienbaarheid als de mate waarin een melkveehouder nadeel ondervindt. Dus willen we groepen F, C en G verschillend benaderen en willen we ze volledig tegemoet komen of allen voor een deel of allen volledig ontheffen voor de productie waarvoor ze geen rechten hebben gehad.
- Duidelijk kader vooraf, iedereen weet waar hij aan toe is
- Snel en duidelijk voor relaties en voor handhaving op uitbreidingsverbod.

Nadelen

- Meer voorbereiding voor uitvoering tov optie 3

Als we verschil willen maken in de hoogte voor ontheffing tussen groepen F, C en G, maakt het voor de uitvoering wel complexer. Ook als we hier de voorzienbaarheid hier nog in willen laten meebepalen. Moeten bedrijven die al langer hoogproductief produceren juist meer of minder of korter of langer ontheffing krijgen. De differentiatie is hier nog niet verder uitgewerkt.

Als lengte van de ontheffingsperiode stellen we een termijn voor van 5 jaar. De bedrijven die in 2015 reeds hoogproductief waren hebben zo een afschrijving van 10 jaar gehad voor omschakeling naar hoogproductief. Een langer termijn dan 5 jaar doorkruist ook weer een evt toekomstige aanpassing van forfaits over een aantal jaren.

De hoogte van de ontheffing kan worden bepaald door productie van werkelijke productie van 2015 of 2017 (relatie mag de hoogste van de twee kiezen), en het daarbij behorende forfait bij die productieklaas te verminderen met 49,3 kg. Die wordt vervolgens vermenigvuldigd met het gemiddeld aantal koeien in 2015. Daarmee kan de hoogte van de ontheffing per bedrijf worden vastgesteld. Dit is dan het aantal kg fosfaat dat in 2021 t/m 2025 mag worden gehouden aan melkvee zonder dat het bedrijf daarvoor beschikt over fosfaatrechten.

2b extra tijd dmv uitstel of overgangsregeling

Het ligt niet voor de hand om de hele sector uitstel te geven gezien de beperkt groep die hoogproductief produceert (enkel honderden bedrijven met hoogproductieve koeien op de totale populatie van ca 17.000 melk producerende bedrijven).

Daarnaast geeft het advies van de landsadvocaat ook al aan dat het uitstel van 2020 naar 2021 al als een soort overgangsregeling kan worden aangemerkt. Bedrijven kunnen zich immers al voorbereiden.

Het is wenselijk om de excreties zo snel mogelijk te laten aansluiten op praktijk. De aanpassingen zijn nl een reactie op lagere normen in de praktijk

3 hardheidsclausule op basis van individuele gevallen (ontheffing art 38 MSW)

Voordelen

- eenvoudig qua voorbereiding
- klantgericht (iedereen kan zich melden)

Nadeel

- Veel maatwerk, voor de uitvoering erg lastig
- kans op veel procedures
- Ongestructureerde stromen
- "Oud zeer" wordt aangehaald
- Mogelijkheid om overheid op kosten jagen
- Lange procedures waardoor handhaving op uitbreidingsverbod lastiger wordt

Voorkeur uitvoering voor een flankerende maatregel

De voorkeur voor de flankerende maatregel lijkt te liggen bij het verlenen van een individuele ontheffing op basis van een aanmelding die gevolgd wordt door een beoordeling.

Hierbij is de meest eenvoudige variant om iedereen dezelfde flankerende maatregel te geven voor dezelfde duur nl vijf jaar. De hoogte van de ontheffing wordt wel bepaald op basis van het nadeel (in kg fosfaat) dat de bedrijven ondervinden. Dus hoe hoger de nieuwe klasse is, hoe meer kg ontheffing.

Aandachtspunten:

Handhaving

- NVWA moet ten alle tijd inzicht hebben in de ontheffingsbedrijven en de actuele hoogte van de ontheffing

Ontheffing kan worden bijgesteld als gevolg van bedrijf mutaties:

- Als het fosfaatrecht afneemt tot onder het Nivea zoals dat was op het moment van verlening ontheffing (vermoedelijk voorjaar 2021), dan verlaagd de ontheffing evenveel mee (ook bij verlenen dus ontheffing bijstellen, bij het leasen juist niet)

Overdraagbaarheid ontheffing bij bedrijfsoverdracht:

- Altijd melden bij RVO
- Ongewijzigde voortzetting
- Allen overdraagbaar bij 1^e, 2^e of 3^e graad (conform huidige uitzonderingen bij afroming)
- RVO geeft nieuwe ontheffing af voor nieuwe bedrijf voor resterende termijn tot eind 2025.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Invulformulier tbv excretie vleesvee_3maart2021.xlsx
Datum: maandag 12 april 2021 09:13:17

Hoi 10.2.e,

Lukt het jou om dit op te pakken?

Groeten,
 10.2.e.

Van: 10.2.e @argroep.nl>

Verzonden: maandag 12 april 2021 09:08

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

10.2.e @lto.nl>; 10.2.e @wur.nl>; H 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @lto.nl>

Onderwerp: RE: Invulformulier tbv excretie vleesvee_3maart2021.xlsx

Goedemorgen 10.2.e,

Mijn vraag tijdens het overleg betrof de berekeningsmethode van de excretie. Het invulformulier van 3 maart is enkel voor het verzamelen van data.

Graag ontvangen we nog op korte termijn van 10.2.e de berekeningsmethode.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
 10.2.e

AgruniekRijnvallei Voer B.V.
 Rijnhaven 14, 6702 DT Wageningen
 Postbus 610, 6700 AP Wageningen

10.2.e

@argroep.nl

I www.argroep.nl

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: maandag 12 april 2021 08:12

Aan: 10.2.e @lto.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @lto.nl>; 10.2.e @argroep.nl>

Onderwerp: RE: Invulformulier tbv excretie vleesvee_3maart2021.xlsx

Hoi 10.2.e

Ik denk dat je bijgevoegde mail van 5.1.2.e van 11 maart jl. gemist hebt. Daarin heeft hij als

invulformulier het excelbestand bijgevoegd.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@lto.nl>

Verzonden: vrijdag 9 april 2021 16:28

Aan: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>;
10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@lto.nl>; 10.2.e <[redacted]@argroep.nl>

Onderwerp: RE: Invulformulier tbv excretie vleesvee_3maart2021.xlsx

Beste 10.2.e ,

Op 12 maart jl. (zie onderstaande mail) heb ik de vraag gesteld of het mogelijk is om de berekeningsmethode excretienormen in Excelbestand te ontvangen. Als het goed is was dit een actiepunt. Klopt het dat wij deze nog niet ontvangen hebben?

Zouden wij deze op korte termijn kunnen ontvangen?

Met vriendelijke groet,

10.2.e
[redacted]
[redacted]

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

10.2.e

10.2.e <[redacted]@lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e <[redacted]>

Verzonden: vrijdag 12 maart 2021 13:00

Aan: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>;
10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]@lto.nl>

Onderwerp: RE: Invulformulier tbv excretie vleesvee_3maart2021.xlsx

Dag 10.2.e

CC 10.2.e

De mailing heb ik vanmorgen naar de groep verzonden, en aangevuld met een UBN zodat we voorkomen dat bedrijven dubbel worden meegenomen (ingebracht door verschillende adviseurs, alhoewel die kans als klein werd ingeschat). Ik heb aangegeven dat 10.2.e en ik de coördinatie verzorgen, en ik dat iedereen uiterlijk 14 maart rapporteert aan ons (of zoveel eerder). 10.2.e en ik zullen het centraal verzamelen, de UBN controleren (en verwijderen) en aanleveren bij 10.2.e

Verder nog een vraag van 10.2.e "Is het mogelijk om de berekeningsmethode excretienormen in Excelbestand te ontvangen?" Volgens mij hadden we dit ook zo afgesproken. Is het mogelijk om deze na te zenden aan de groep?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

10.2.e

[@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl) | www.lto.nl

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 12 maart 2021 08:09

Aan: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl); 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl);

10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Invulformulier tbv excretie vleesvee_3maart2021.xlsx

Goedemorgen 10.2.e

Bedankt. Ik draag er zorg voor dat deze bij de sectorbetrokkenen komen, en ik zal (samen met 10.2.e) namens LTO Nederland het aanleveren coördineren.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

10.2.e

[@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl) | www.lto.nl

Van: 10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)>

Verzonden: donderdag 11 maart 2021 16:52

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl); 10.2.e

[@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl); 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Onderwerp: Invulformulier tbv excretie vleesvee_3maart2021.xlsx

Hallo allen,

In de bijlage de aangepaste sheet voor de vleesveehouderij.

Groeten,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
 @adviesagro.nl; 10.2.e
 @wur.nl"
Cc: 10.2.e @wur.nl"
Onderwerp: Expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij d.d. 16 april 2021 - Agenda en stukken
Datum: donderdag 15 april 2021 13:40:58
Bijlagen: [Agenda expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij d.d. 16 april 2021.docx](#)
[Bijlage 1 - Verslag expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij d.d. 15 maart 2021.docx](#)
[Bijlage 2 - Voorbeeldbedrijven BLANK 1 excretieberekeningen april 2021.xlsx](#)
[Bijlage 3 - Voorbeeldbedrijven BLANK 2 excretieberekeningen april 2021.xlsx](#)
[Bijlage 4 - Voorbeeldbedrijven JONG ROSE excretieberekeningen april 2021 totaaloverzicht.xlsx](#)
[Bijlage 5 - Voorbeeldbedrijven JONG ROSE AFMEST excretieberekeningen april 2021 totaaloverzicht.xlsx](#)
[Bijlage 6 - Voorbeeldbedrijven OUD ROSE excretieberekeningen april 2021 totaaloverzicht.xlsx](#)
[Bijlage 7 - Voorbeeldbedrijven STARTKALVEREN excretieberekeningen april 2021 totaaloverzicht.xlsx](#)
[Bijlage 8 - Nazending aangepast invulformulier tbv berekening excretie kalveren 15mrt21 hb.xlsx](#)

Beste allemaal,

Morgenochtend komen we voor de tweede maal (virtueel) bij elkaar om te praten over de actualisatie van de excretieforfaits voor de vleeskalverenhouderij. Bijgevoegd treffen jullie aan de agenda en bijlagen voor ons overleg. De bijlage 2 t/m 8 heb ik bijgevoegd zodat eenieder weet welke praktijkdata zijn aangeleverd bij de CDM-werkgroep excretieforfaits. De betreffende bijlagen zijn wat mij betreft vooral bedoeld ter kennisneming en het is dan ook niet de bedoeling om ze uit en te na te bespreken.

Voor agendapunt 3 bereid 10.2.e momenteel een presentatie voor. In overleg met 10.2.e is besloten om zijn presentatie niet voorafgaand aan het overleg rond te sturen om zo eigen interpretaties van en mogelijke verwarring over de gepresenteerde data en informatie te voorkomen. Na afloop van het overleg zal de presentatie van 10.2.e aan jullie toegestuurd worden.

Ik wens jullie een goed voorbereiding.

Tot morgenochtend,
10.2.e

10.2.e

.....
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
 .....

10.2.e

@minLNV.nl

Actualisatie excretieforfaits - expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij

Vrijdag 16 april 2021

09.00 – 11.00 uur via MS-Teams

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Verslag overleg 15 maart 2021 (bijlage 1)
3. Verdieping en bijstelling impactstudie – *Toelichting door 10.2.e*
De aangeleverde (praktijk) data worden momenteel door de CDM-wg excretieforfaits omgezet in data waar de werkgroep mee kan rekenen. Ter vergadering zal 5.1.2.e de data presenteren.
4. Bespreking van de door sector aangeleverde cijfers (bijlage 2 e.v.)
Belangrijk aspect waar we bij stil willen staan is de representativiteit van de aangeleverde data.
5. Vervolgafspraken
6. Rondvraag
7. Sluiting

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

10.2.e

minInv.nl

Datum

16 mrt. 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21077101

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij d.d. 15 maart 2021
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	15 maart 2021, 10.00 uur - 11.50 uur
Locatie	via Webex
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e

Vergaderpunten

1. Opening en mededelingen

10.2.e opent de vergadering. 10.2.e zal later aansluiten. Centraal staat het voornemen van LNV te komen tot aanpassing van de excretieforfaits in de vleeskalverenhouderij per 1 januari 2022. Ook vorig jaar zijn al prettige gesprekken gevoerd over een update, die we nu willen voortzetten.

2. Voorstelronde / Uitspreken verwachtingen

Samengevat zijn de verwachtingen om op basis van goede data, beschikbare kennis en praktijkervaringen in een constructieve samenwerking te komen tot goede bruikbare excretieforfaits.

3. Verhouding tussen expertgroep en CDM-werkgroep - Toelichting door 10.2.e

De expertgroep wordt gevraagd om data en kennis in te brengen, zodat de CDM, als onafhankelijk orgaan en op wetenschappelijke basis excretieforfaits kan berekenen. De CDM bepaalt de excretiecijfers en biedt die als advies aan LNV aan. Op deze wijze ontstaat de verbinding tussen praktijk en wetenschap.

4. Tijdpad actualisatie excretieforfaits (bijlage 1) - Toelichting door 10.2.e

Het schema is een beknopte weergave van de activiteiten. Er is een belangrijke (harde) datum van 1 januari 2022. Wordt die niet gehaald dan schuift de actualisatie een volledig jaar door. Een aantal activiteiten kunnen gedeeltelijk overlappen. Het aanleveren van data zal tijd vragen. De definitieve cijfers worden na de internetconsultatie vastgesteld. De notificatie wordt in Brussel uitgevoerd, waarbij o.a. gekeken wordt naar de betekenis en gevolgen voor het milieu.

LTO informeert of de indeling van de leeftijdscategorieën goed is geborgd in relatie tot andere sectoren als vleesveehouderij en melkveehouderij. 10.2.e: Ja, dit gebeurt ook i.o.m. CDM.

5. Actualisatie excretieforfaits – Waar waren we gebleven?

Bijgevoegd is een tweetal notities, te weten:

- Een CDM-notitie van 16 juni 2020 met een advies over herziening van de excretieforfaits voor de diercategorieën 112, 115, 116 en 117 (bijlage 2)
- Een inhoudelijke samenvatting van het overleg van 25 mei 2020 (bijlage 3)

10.2.e licht toe en verwijst daarbij naar de genoemde bijlagen. Vorig jaar was er al een werkgroep over hetzelfde onderwerp. Met name voor witvlees was een redelijke hoeveelheid data beschikbaar. In de praktijk bestond een andere beleving. Bronwaarden pasten niet goed. Slachttrendement, witvleesgehalte. Er was een update nodig over o.a. rantsoenen, fosfaat en stikstof gehalten, rondes per paar, en ook een check op representativiteit.

Reacties:

10.2.e: Aanlevering van data blijft lastig. Vergelijking met rosé. Variatie in rantsoenen bedrijven. Worsteling met de variatie in de praktijk. Ambitie om zo goed mogelijk bij de werkelijkheid te komen. Is meer maatwerk nodig??

10.2.e Daar zijn in de notities nog vragen over.

10.2.e: Hoe oud zijn de cijfers van vastlegging fosfor en stikstof in de categorieën 115 116 117?

10.2.e De getallen zijn de laatste jaren niet gewijzigd. Efficiëntie gelijk gebleven. Eind jaren negentig, onderzoek witvlees nog in 2014.

10.2.e: Hoe worden vastleggingscijfers berekend?

10.2.e Via de shredder met hele dieren en onderdelen apart. Het betreft een uitgebreide analyse en is omvangrijk en duur onderzoek. Witvleescijfers zijn beter onderbouwd dan rosé. Op grond van de bevindingen was er toen geen aanleiding om vastleggingscijfers aan te passen.

10.2.e : Is het mogelijk om een gevoeligheidsanalyse uit te voeren? Hoe kun je vervolgens met de resultaten omgaan?

10.2.e: Een gevoeligheidsanalyse i.v.m. variatie is mogelijk. 5-10% variatie kwam er destijds uit voor fosfor. Hoe ver ga je bij eventuele nieuwe categorieën? Dit is een vraag voor LNV.

10.2.e nog een keer kritisch naar kijken? (actiepunt 10.2.e i.o.m. 10.2.e). Ook 10.2.e pleit hiervoor.

10.2.e inderdaad controlevraag stellen en discussie naar meer categorieën en meer bedrijfsspecifiek?

10.2.e: over hoeveel categorieën en beschikbare data hebben we het dan? Deze wijziging geen grote wijziging in het fosfaatstelsel. 5.1.2.e pleit er voor om dit op agenda voor komende jaren te zetten (actiepunt LNV/LTO).

10.2.e : Verzoek om de gevoeligheidsanalyse aan te vullen met stikstof door **10.2.e**
10.2.e het is destijds aangevuld met stikstof- en fosfaatgehalte in de mest. De conclusie was dat er geen aanvullend onderzoek nodig is.

Discussie over gasvormig deel in stikstof. Aanvulling in beoordeling door **10.2.e** is mogelijk, onder voorbehoud van betrouwbaarheid (actiepunt **10.2.e**). **5.1.2.e** heeft cijfers beschikbaar (actiepunt **10.2.e**).

6. *Actualisatie excretieforfaits – Wat staat ons te doen? – Toelichting door **10.2.e***
Bijgevoegd is een invulformulier voor de benodigde data (bijlage 4). In het gesprek hierover kunnen de volgende elementen aan de orde komen:

- Zijn de gevraagde data volledig?
- Kunnen er minder data gebruikt worden?
- Zijn de gevraagde data beschikbaar en ook aan te leveren?
- Wat als er naar het oordeel van de CDM-werkgroep onvoldoende (goede) data beschikbaar zijn?

10.2.e, bespreekt de Excel sheet. Die is gebaseerd op beschikbare data van de vorige keer. De gekozen methode is de balansmethode. Opname, vastlegging en excretie. Rantsoen. Hoeveel N en P205 erin? Rosé 5 kolommen. Afhankelijk van de afmest methode en leeftijd jong/oud. Check m.b.v. praktijkdata. Goede steekproef (representatief) en variatie bepalen. Graag erbij aangeven om hoeveel bedrijven gaat het? Gebruik 1 invul set per bedrijf (actiepunt adviseurs).

10.2.e : Graag vermelding van 3 opeenvolgende jaren.

10.2.e : welke brondata gebruikt **10.2.e**?

10.2.e : het rapport van 2019, plus voerjaaroverzichten van RVO. Geen data van Nevedi (geen koppeling mogelijk).

10.2.e : Wat is vochtrijk krachtvoer? Een betere term is vochtrijke bijproducten.

10.2.e : bij cijfers RVO geen onderscheid naar categorieën, moeten uit de sector komen. Wel bruikbaar bij check over het gemiddelde. Krachtvoer, 2 stromen, graag gebruik datastromen ook ten behoeve van latere wijzigingen.

10.2.e : KWIN, Vochtrijk krachtvoer en bijproducten. Voorbeelden zijn aardappelsnippers, bierbostel, Amygold.

10.2.e : er is een heel scala van vochtrijk krachtvoer. Verdeling over diverse sectoren.

10.2.e : Gegevens snijmais in droge stof of kg product?

10.2.e : liefst in droge stof, zo uitgebreid mogelijk.

10.2.e : graag gegevens KWIN nog rondsturen (actiepunt **10.2.e** graag tabel duidelijker maken (actiepunt **10.2.e**)).

10.2.e : hoe zit het met voerjaaroverzichten? **10.2.e** licht toe.

10.2.e : wanneer is de spreiding te groot?

10.2.e : dit is aan werkgroep CDM.

In Gecombineerde opgave is er geen uitsplitsing tussen jong en oud.

10.2.e : aandelen jong en oud zijn aangepast 2 jaar geleden. Vanuit rapport. Optie is nog om gegevens uit I&R te gebruiken.

10.2.e : 3 jaar, om welke jaren gaat want 2020 is door corona hectisch geweest i.v.m. afleveren.

10.2.e : 2017 t/m 2019 ieder jaar apart (actiepunt adviseurs).

10.2.e kolom e en f, krijgen ook nog opfokmelk. Wordt aangepast in schema (actiepunt 10.2.e)

10.2.e : Kunnen jullie er mee uit de voeten?

10.2.e : Het invullen voor blank vlees lukt. Vraag is of de balans sluitend wordt i.v.m. emissie. Discussie mogelijk of cijfers kloppen.

10.2.e : graag toezeggingen over aanlevering van de cijfers (actiepunt adviseurs), wellicht eerste prognose mogelijk van 10.2.e bij de volgende afspraak (actiepunt 10.2.e)

10.2.e : NH3-emissie staat nu op 21%. Doorrekening. Is het mogelijk om aanvullende rekenregels in te voeren om excretie zelf alvast te berekenen?

10.2.e : Het gaat eerst om de berekening van de excretie en ten tweede wat vinden we er van? Dat komt in advies naar CDM.

10.2.e : hoe omgaan met extreme data?

10.2.e : uitgangspunt is dat aangeleverde data kloppen.

10.2.e : achterliggende data over mest graag samen beschouwen. Klopt de praktijk? Krijgen we de boel rond gerekend?

10.2.e : het is geen advies over de N-verliezen. Dat is een ander traject. Hooguit benoemen.

10.2.e : aanleveren data blank gaat wel lukken. Herleidbaarheid tot in detail lastiger.

10.2.e : nog niet zo eenvoudig om goede cijfers te vinden over periode 3 jaar.

7. Vervolgafspraken

- Afspraak aanleveren data via 10.2.e naar 10.2.e (actiepunt 10.2.e).
- 10.2.e past invulversie aan (actiepunt 10.2.e), met ruw eiwit als extra invulveld, inclusief extra formules en stuurt die naar 10.2.e en 10.2.e.
- Nieuwe afspraak: vrijdag 16 april, 9.00 – 11.00 uur.

8. Rondvraag

Geen.

9. Sluiting

[illegible]

VLEESKALVEREN-blank	GEMIDDELD 2017	GEMIDDELD 2018	GEMIDDELD 2019		
Productie					
Productieperiode (dagen) (groeiperiode excl. leegstand)	191,9	195,6	196,0		
Begingewicht (kg)	48,6	47,7	48,1		
Eindgewicht (kg)					
of karkasgewicht (kg)	150,4	153,5	154,6		
en aanhoudings%	56,0	56,0	56,0		
Uitval % (inclusief onvolwaardige kalveren)	3,6	4,1	3,3	Uitval% is hier uitval% incl onvolwaardige kalveren	
Voedergebruik per ronde: per volwaardig afgeleverd dier				Alles is uitgerekend in kg product!(88% ds)	
Kunstmelkpoeder per ronde (kg)					
startmelk (kg)	39,3	40,2	41,0		
mestmelk (kg)	231,5	227,2	218,1		
Stro per ronde (kg) (laag ijzergehalte/gezeefd)	34,7	33,4	45,4		
Prestart	1,5	0,5	1,3		
Krachtvoer 1	14,1	22,3	16,1		
Krachtvoer 2	168,9	148,6	137,8		
Krachtvoer 3	87,2	125,5	156,9		
Voerverbruik per uitgevallen + onvolwaardig kalf				In de kolom is een onderverdeling in kg	
Poeder	59,2	73,4	56,7	Onderin staan horizontaal de analysewaarden per kg krachtvoer	
Krachtvoer	59,2	73,4	56,7		
Overig 3					
Overig 4					
Overig 5					
Rode velden niet invullen ... Wordt berekend!					
Voersamenstelling					
Samenstelling geleverd voer blankvleeskalveren totaal					
N (g/kg)					
P (g/kg)					
Samenstelling startmelk					
Ruw eiwit totaal (g/kg)	211,0	200,6	211,0		
N (g/kg)	33,1	27,0	33,1		
P (g/kg)	6,0	6,0	6,0		
Samenstelling mestmelk					
Ruw eiwit totaal (g/kg)	155,9	159,1	144,0		
N (g/kg)	24,4	21,4	22,6		
P (g/kg)	6,0	6,0	6,0		
Samenstelling melkvervangmix					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg)	0,0	0,0	0,0		
P (g/kg)					
Samenstelling stro (laag ijzergehalte/gezeefd)					
Ruw eiwit totaal (g/kg)	41,3	41,3	41,3		
N (g/kg)	6,6	6,6	6,6		
P (g/kg)	1,0	1,0	1,0		
Samenstelling stro (anders)					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg droge stof)	0,0	0,0	0,0		
P (g/kg droge stof)					
Samenstelling krachtvoerders 2017	Prestart	Krachtvoer 1	Krachtvoer 2	Krachtvoer 3	Overig 5
Ruw eiwit totaal (g/kg)	175,0	141,0	163,2	150,1	
N (g/kg)	28,0	22,6	26,1	24,0	0,0
P (g/kg)	3,0	3,0	3,0	3,0	
Samenstelling krachtvoerders 2018	Prestart	Krachtvoer 1	Krachtvoer 2	Krachtvoer 3	Overig 5
Ruw eiwit totaal (g/kg)	175,0	140,0	163,2	138,8	
N (g/kg)	28,0	22,4	26,1	22,2	0,0
P (g/kg)	3,0	3,0	3,0	3,0	
Samenstelling krachtvoerders 2019	Prestart	Krachtvoer 1	Krachtvoer 2	Krachtvoer 3	Overig 5
Ruw eiwit totaal (g/kg)	165,0	140,0	165,0	142,0	
N (g/kg)	26,4	22,4	26,4	22,7	0,0
P (g/kg)	2,7	2,8	2,7	2,5	

VLEESKALVEREN JONG ROSE AFMEST	116 afmest	116 afmest	116 afmest		
	3-10 8 maand	3-12 8 maand	3-10 8 maand		
	jong	jong	jong		
	Gemiddelde maximale koppels	Gemiddelde maximale koppels	Gemiddelde maximale koppels		
	2017	2018	2019		
Aanduid					
Productieperiode (dagen) incl laagstand	148,53	147,82	149,1		
Licht %	4,91	4,48	3,82		
Begingewicht (kg)	209,82	113,53	113,72		
Eindgewicht (kg)	311,87	313,68	316,56		
af aankoopgewicht (kg)	112,02	113,17	112,75		
en aankoopings%	53,0%	53,0%	53,5%		
Voedergebruik per periode, per aanwieg die					
Startmerk (kg)	-0,44	-0,44	-0,44		
Oplofbroek start/broeken (kg)	-0,44	-0,44	-0,44		
Groei- en afmestbroek (kg)	872,78	628,11	887,56		
Sommat (kg ds)	225,50	27,7	100,20		
Vochtrijke bijproducten (kg droge stof)					
Vochtrij 1					
Vochtrij 2					
Vochtrij 3					
Vochtrij 4					
Vochtrij 5					
Overige producten (kg droge stof)					
Stro	14	14	14		
Overig 2					
Overig 3					
Overig 4					
Overig 5					
Samenstelling begingewicht					
N (g/kg)					
P (g/kg)					
Samenstelling eindgewicht					
N (g/kg)					
P (g/kg)					
Samenstelling geleverd droog voor roestbeekskalveren totaal					
N (g/kg)					
P (g/kg)					
Samenstelling startmerk					
Row eind totaal (g/kg)					
N (g/kg)					
P (g/kg)					
Samenstelling oplofbroek					
Row eind totaal (g/kg)					
N (g/kg droge stof)					
P (g/kg)					
Samenstelling groei- en afmestbroek					
Row eind totaal (g/kg)	174,79	173,43	175		
N (g/kg droge stof)	27,27	27,25	28		
P (g/kg)	5,25	4,93	5,4		
Samenstelling originais					
Row eind totaal (g/kg droge stof)	88	79	79		
N (g/kg droge stof)	10,58	11,58	11,59		
P (g/kg droge stof)	2	1,8	2		
VCOI per kg ds	1003	1066	1062		
Samenstelling vochtrij kraachmer					
Vochtrij 1	Vochtrij 2	Vochtrij 3	Vochtrij 4	Vochtrij 5	
Row eind totaal (g/kg droge stof)	0	0	0	0	0
N (g/kg droge stof)					
P (g/kg droge stof)					
Samenstelling overige producten					
Stro	Overig 2	Overig 3	Vochtrij 4	Overig 5	
Row eind totaal (g/kg droge stof)	43				
N (g/kg droge stof)	6,48				
P (g/kg droge stof)	1,4				

VEELSKALVEREN ROSÉ STARTKALVEREN		115 startkalf		115 startkalf		115 startkalf		115 startkalf		115 startkalf		115 startkalf		115 startkalf		115 startkalf		115 startkalf		Gemiddeld grote database	
14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd		14 dgn - ca 3 mnd			
Een koppel 2019		Een koppel 2019		Een koppel 2019		Een koppel 2019		Een koppel 2019		Een koppel 2019		Een koppel 2019		Een koppel 2019		Een koppel 2019		Een koppel 2019			
Aandeel		Koppel 1	Koppel 2	Koppel 3	Koppel 4	Koppel 5	Koppel 6	Koppel 7	Koppel 8	Koppel 9	Koppel 10										
Productieperiode (dagen) excl leegstand		72,7	79,4	75	79,3	77,9	71,8	71,5	72,4	70	67										71,2
Uitval %		1	1,4	0,5	1,8	2,3	0,9	1,4	2	0,3	0,8										1,5
Begingewicht (kg)		54	48	52	50	50	52	49,4	50	50,4	49,9										51,2
Eindgewicht (kg)		125,6	123,5	122,2	127,9	120,6	124,5	112,4	113,1	113,1	110										110,0
of karksgewicht (kg)																					
en aanhoudings%																					
Voedergebruik per ronde: per aanwezig dier																					
Startmelt (kg)		26,6	23,7	21,6	20,4	23,4	25,2	22,2	22,9	22,3	23										23,8
Opfokbrok startkalveren (kg)		60	147,6	60	60	60	60	50	50	127,3	104										60,0
Groei- en afmestbrok (kg)		68,5		50,5	57,6	66,7	46,2	54,8													53,0
Snijsmais (kg ds)		52,4	46,5	70,6	49,4	63,8	58,9	82,9	64	23,4	30										51,7
Vochtrijke bijproducten (kg droge stof)																					
Vochtrijk 1																					
Vochtrijk 2																					
Vochtrijk 3																					
Vochtrijk 4																					
Vochtrijk 5																					
Overige producten (kg droge stof)																					
Stro		8	9,7	9,1	10	9,5	4,8	6,5	10,4	8,2	6,3										9
Overig 2																					
Overig 3																					
Overig 4																					
Overig 5																					
Rode velden niet invullen ... Wordt berekend!																					
Samenstelling geleverd droog voer roséveelskalveren totaal																					
N (g/kg)																					
P (g/kg)																					
Samenstelling startmelt																					
Ruw eiwit totaal (g/kg)		209	225	225	230	209	230	230	230	225	225										223,8
N (g/kg)		32,75862069	35,26645768	35,26645768	36,05015674	32,75862069	36,05015674	36,05015674	36,05015674	35,26645768	35,26645768										35,8
P (g/kg)		6,1	7,8	7,8	5,5	6,1	5,5	5,5	5,5	7,8	7,8										6,5
Samenstelling opfokbrok																					
Ruw eiwit totaal (g/kg)		160	155	160	160	160	160	160	160	155	155										158,5
N (g/kg droge stof)		25,6	24,8	25,6	25,6	25,6	25,6	25,6	25,6	24,8	24,8										25,4
P (g/kg)		5,4	3,9	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	3,9	3,9										5,0
Samenstelling groei- en afmestbrok																					
Ruw eiwit totaal (g/kg)		191		192	180	191	192	180	180												186,6
N (g/kg droge stof)		30,56	0	30,72	28,8	30,56	30,72	28,8	28,8	0	0										29,9
P (g/kg)		5,5		5	4,8	5,5	5	4,8	4,8												5,1
Samenstelling snijmais																					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)		68	76	79	74	68	69	69	66	76	69										71,4
N (g/kg droge stof)		10,88	12,16	12,64	11,84	10,88	11,04	11,04	10,56	12,16	11,04										11,4
P (g/kg droge stof)		1,8	1,8	1,9	1,7	1,8	1,7	1,8	1,7	1,8	1,6										1,8
VEVI per kg ds		1089	1019	1029	985	1089	968	1044	1013	1019	1047										1030,2
Samenstelling vochtrijk krachvoer																					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)																					
N (g/kg droge stof)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0										
P (g/kg droge stof)																					
Samenstelling overige producten																					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)		43	43	43	43	43	43	43	43	43	43										43,0
N (g/kg droge stof)		6,88	6,88	6,88	6,88	6,88	6,88	6,88	6,88	6,88	6,88										6,9
P (g/kg droge stof)		1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6										1,6

VEESKALVEREN-rosé	115 startkalf 14 dgn - ca 3 mnd	116 afmest 3-ca 8 mnd jong	116 afmest 3-ca 8 mnd oud	117 afmest 14 dgn-ca 8 mnd jong	117 afmest 14 dgn-ca 8 mnd oud
jong rose/oud rose?					
Aandeel		307.100	177.100	307.100	177.100
Productieperiode (dagen) excl leegstand				220	289
Uitval %					
Begingewicht (kg)					
Eindgewicht (kg)					
of karkasgewicht (kg)		167,49	210,08	167,49	210,08
en aanhoudings%					
Voedergebruik per ronde: per aanwezig dier					
Startmelk (kg)		n.v.t.	n.v.t.		
Opfokbrok startkalveren (kg)		n.v.t.	n.v.t.		
Groei- en afmestbrok (kg)					
Snijmais (kg ds)					
Vochtrijke bijproducten (kg droge stof)					
Vochtrijk 1					
Vochtrijk 2					
Vochtrijk 3					
Vochtrijk 4					
Vochtrijk 5					
Overige producten (kg droge stof)					
Overig 1					
Overig 2					
Overig 3					
Overig 4					
Overig 5					
Rode velden niet invullen ... Wordt berekend!					
Samenstelling geleverd droog voer roséveeskalveren totaal					
N (g/kg)					
P (g/kg)					
Samenstelling startmelk					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg)		0			
P (g/kg)					
Samenstelling opfokbrok					
Ruw eiwt totaal (g/kg)					
N (g/kg droge stof)		0			
P (g/kg)					
Samenstelling groei- en afmestbrok					
Ruw eiwit totaal (g/kg)					
N (g/kg droge stof)		0			
P (g/kg)					
Samenstelling snijmais					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)					
N (g/kg droge stof)		0			
P (g/kg droge stof)					
VEVI per kg ds					
Samenstelling vochttrijk krachtvoer					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)	Vochttrijk 1	Vochttrijk 2	Vochttrijk 3	Vochttrijk 4	Vochttrijk 5
N (g/kg droge stof)	0	0	0	0	0
P (g/kg droge stof)					
Samenstelling overige producten					
Ruw eiwit totaal (g/kg droge stof)	Overig 1	Overig 2	Overig 3	Vochttrijk 4	Overig 5
N (g/kg droge stof)	0	0	0	0	0
P (g/kg droge stof)					

Opmerkingen (aandachtspunten)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @wur.nl"; 10.2.e @wur.nl";
10.2.e @adviesagro.nl
Onderwerp: Presentatie 10.2.e - Updat excretieforfaits kalverhouderrij
Datum: vrijdag 16 april 2021 11:23:34
Bijlagen: [Update excretieforfaits kalverhouderrij 16apr21LS.pptx](#)

Beste allemaal,

Zoals daarstraks toegezegd hierbij de presentatie die 10.2.e tijdens het overleg met ons deelde. Nogmaals het verzoek om 'voorzichtig' met gegevens en data in de presentatie om te gaan omdat het nog voorlopige data betreft en om de presentatie niet verder te verspreiden dan strikt noodzakelijk.

Groeten,
10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

10.2.e

@minLNV.nl

Update excretieforfaits kalverhouderij

categorie 112, 115, 116 en 117

16 april 2021

10.2.e, Centraal Bureau voor de Statistiek

10.2.e Wageningen Livestock Research

Inhoud

- Voorlopige resultaten!

- Vertrekpunt en aanpak

- Resultaten / discussie

- Conclusies

Vertrekpunt 2021

Resultaat CDM werkgroep 'Excretieforfaits kalverhouderij' 2020

- WUM data 2015, 2016 en 2017 plus:
  - Voor cat. 112 aangepast:
    - Slachtrendement (van 0,63 naar 0,565)
    - P-gehalte in groei (van 5,9 naar 7,2 g P/kg)
    - Eindgewicht (van 225 naar 251 kg)

- Bruto (onder de staart) excretie:
  - N van 18,5 naar 17,1 kg per dierplaats per jaar
  - P_2O_5 van 6,3 naar 4,1 kg per dierplaats per jaar

Doel 2021

- Voor cat. 112, 115, 116 en 117 representatieve data verzamelen over 2017, 2018 en 2019:
  - Grondstoffensamenstelling rantsoen
  - Nutriëntensamenstelling grondstoffen
  - Voeropname
  - Opleg- en aflevergewicht en/of karkasgewicht
  - Productiedagen per ronde
- Met de nieuwe data excretieberekeningen uitvoeren
- Voorstel voor update Wot 152 (opstellen en onderbouwen)

Categorie 112 (1)

- De WUM-berekening (2019) is gebaseerd op:
  - Begingewicht: Kool et al (2020)
  - Eindgewicht: Berekend op basis van karkasgewicht van 142 kg (KWIN2018-2019) en een aanhoudingspercentage van 56,5% (Berends et al 2014)
  - Rantsoen: Kool et al (2020)
  - Samenstelling rantsoen: RVO (gemiddelde samenstelling van witvleeskalvervoer)
  - Samenstelling levend gewicht: WLR-data

Categorie 112 (2)

■ Sectordata BLANK 1:

- Berekening met sectordata en zelfde samenstelling levend gewicht als bij WUM. Het eindgewicht berekend met karkasgewicht (sectordata) en het aanhoudingspercentage volgens Berends et al (2014)
- Per jaar zijn de gegevens gebaseerd op drie bedrijven
  - Eindgewicht en de productieperiode toegenomen
  - Minder kunstmelk en meer mestmelk
  - Rantsoen minder N en vooral minder P
  - P-gehalte van melkvervangmix valt laag uit
- De sectordata geeft lagere N en P excretie dan WUM.

Categorie 112 (3)

■ Sectordata BLANK 2:

- Niet duidelijk hoe deze data zich verhouden tot BLANK 1
- Aantal bedrijven niet duidelijk
- De berekening kan niet goed gemaakt worden met de geleverde data door ontbrekende informatie over
  - uitvalgewicht en onduidelijkheid
  - voerverbruik van uitval en onvolwaardig kalf

Categorie 115: Rosé 14 d – 3 mnd

- Er is geen WUM-berekening voor startkalveren
- Berekening is gemaakt met kengetallen in KWIN en WLR-data
- Sectordata hebben betrekking op 10 bedrijven
- Samenstelling levend gewicht: WLR-data
- N- en P-gehalte opfokbrok is lager dan afmestbrok.

Categorie 116: Rosé 3 – 8 mnd

- Aantal bedrijven is onduidelijk
- Geen vochtrijk krachtvoer (bijproducten) in de rantsoenen
- Het percentage oud rosé is met 34% anders dan de 30% in Wot 152 (Bikker et al 2019)

Categorie 117: Rosé 14 d – 8 mnd

- De WUM-berekening voor 2019 is gebaseerd op WLR-kengetallen [REDACTED]
- Aantal bedrijven sectordata onduidelijk
- Soms lager N- en P-gehalte opfokbrok dan afmestbrok.
- Het percentage oud rosé is met 34% anders dan de 30% in Wot 152 (Bikker et al 2019)
- Excreties volgens sectordata vallen flink hoger uit dan excretie WUM

Resultaten

		Bruto excretie in kg/jaar							
		update2019		update2020		update2021		WLR 2019	
		N	P ₂ O ₅	N	P ₂ O ₅	N	P ₂ O ₅		
cat 112	melkvervangers	18,5	6,3	17,1	4,1	-	-	19,2	5,2
cat 112	melkvervangers	-	-	-	-	18,1	3,6		
cat 112	krachtvoer	-	-	-	-	14,5	3,9		
cat 115		12,6	3,2	-	-	15,3	4,2	17,0/12,9	4,6/3,2
cat 116	gemiddeld	34,8	12,4	-	-	41,1	15,8	34,3	11,3
cat 117	gemiddeld	27,8	9,5	-	-	31,3	11,5	27,3	8,6
	% oud	30%				34%			

Conclusies

- Voor cat 112 geeft de update 2021 hogere bruto N en lagere P excretie de update van 2020
- Voor cat 112 zijn 2 subcategorieën aangeleverd. Mee omgaan zoals met oud en jong rosé of anders?
  - Voor cat 112 'geen melkvervangers' ontbrekende data aanvullen en opnieuw rekenen
- Voor cat 115 t/m 117 excreties sectordata hoger dan WLR-data
  - 115 data van 1 jaar (2019). Gebruik afmestbrok
  - 116/117 gebruik groei- en afmestbrok met relatief hoge gehalten ipv vochtrijke bijproducten met lage gehalten
- .....

Dank u voor de aandacht!

WAGENINGENUR

For quality of life

Stikstof- en fosfaatexcretie herziening excretieforfaits 2019 (WOt 152)

Diercategorie	Stal- systeem	Bruto excretie N (kg)	Totaal verlies N (%)	Excretie (kg)		N- correctie (kg N)
				Netto N	P ₂ O ₅	
112 Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van hoofdzakelijk melk en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	Alle	18,5 (14,3)	4 (21,3)	17,8 (11,3)	6,3 (-)	
115 Startkalveren voor rosévlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als rosé vleeskalf worden gehouden)	Alle	12,6 (12,3)	21 (14,9)	10,0 (10,5)	3,2 (3,4)	
116 Rosévleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 3 maanden en ouder die hiervoor zijn gehouden als startkalf, gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	Alle	34,8 (30,9)	21 (14,9)	27,5 (26,3)	12,4 (9,4)	
117 Rosévleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	Alle	27,8 (25,2)	21 (14,9)	22,0 (21,5)	9,5 (7,6)	

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
 @wur.nl; 10.2.e
 @adviesagro.nl; 10.2.e
Onderwerp: Expertgroep actualisatie excretieforfaits vleeskalverenhoudery - Referenties kalveren
Datum: vrijdag 16 april 2021 15:39:48
Bijlagen: [BerendsDairySci2014.pdf](#)
[Kemme ea ebook 2004 Gehalten groei.pdf](#)

Hoi allemaal,

Zoals afgesproken stuur ik jullie op verzoek van 10.2.e onderstaande mail en bijlagen toe.

Met vriendelijke groet en een fijn weekend toegewenst,
 10.2.e.

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: vrijdag 16 april 2021 11:57
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: referenties kalveren

Hallo allen,

Hieronder de brongegevens mbt slachttrendement en P-gehalte groei.

Het slachttrendement is herzien op basis van onderbouwde recentere data m.b.t. het slachttrendement (Berends ea, 2014, zie bijlage). Het experiment van Berends e.a. omvatte 160 dieren in 4 hoofdbehandelingen met 40 dieren per behandeling. Eén van die behandelingen (20 kg DMI uit solid feeds, SF1) komt overeen met categorie 112 en 2 met categorie 116 en 117 (180 en 260 kg DMI uit solid feeds, SF3 en SF4). Het gemiddelde slachttrendement voor SF1 (categorie 112) bedroeg 0,565 bij n=40 en voor SF3 en SF4 (voor categorie 116 en 117) bedroeg het 0,547 (n=80). In de update van de forfaits 2019 was het slachttrendement 0,63 voor witvlees en 0,55 voor rosé. Voor witvlees is in de updates van 2020 en 2021 gerekend met 0,565 (Berends) en in de update 2021 is voor rosé gerekend met 0,55 (geen verandering).

In de update van de forfaits 2019 was voor categorie 112 het P-gehalte in kg groei 5,9 g P/kg levend gewicht en voor de rosé categorieën 6,9 g P/kg levend gewicht. Voor rosé is het P-gehalte éénduidig, maar voor witvlees is er discussie.

Het P-gehalte witvlees is terug te voeren op een studie van Heeres-van der Tol en Gerrits uit 1999. Die studie is ten opzichte van andere studies afwijkend in het vastgestelde P-gehalte. Kemme e.a, 2004 (zie bijlage) beschrijven een studie waarin kalveren van 240 kg zijn onderzocht en die dieren hadden een P-gehalte van 8,48 g/kg, terwijl de Meststoffenwet en WUM van 7,60 g/kg uit gaan. Er waren op dit gewicht echter slechts vier dieren in de studie van Kemme e.a. betrokken, waardoor de betrouwbaarheid minder groot is. Daarom stellen Kemme e.a. voor om van het gemiddelde van deze studie en de studie van Heeres-van der Tol en Gerrits (1999) uit te gaan. Dat geeft een P-gehalte in het levend gewicht voorafgaand aan transport van blanke vleeskalveren van 7,19 g/kg. Wij hebben in de updates van 2020 en 2021 het advies van Kemme ea 2004 opgevolgd en gerekend met 7,2 g P/kg.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
@adviesagro.nl; 10.2.e
@wur.nl; 10.2.e
Onderwerp: Verslag expertbijeenkomst excretieforfaits vleeskalverenhouderij d.d. 16-4-2021
Datum: vrijdag 16 april 2021 16:14:32
Bijlagen: [Verslag expertbijeenkomst excretieforfaits vleeskalverenhouderij d.d. 16-4-2021.docx](#)

Beste allemaal,

Met dank aan 10.2.e voor de snelle verslaglegging stuur ik jullie hierbij het verslag van ons overleg van vanochtend. In het verslag staan diverse actiepunten vermeld, graag aandacht hiervoor.

Groeten,
10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

10.2.e

@minLNV.nl

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

10.2.e

minInv.nl

Datum

16 apr. 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21106137

Kopie aan**Bijlage(n)**

verslag

Omschrijving	210416 Verslag expertbijeenkomst excretieforfaits vleeskalverenhouderij
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	16 april 2021, 9.00 uur - 11.00 uur
Locatie	
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e

Vergaderpunten

- Opening en mededelingen*
10.2.e opent de vergadering. 10.2.e stelt zich voor, ook 10.2.e 10.2.e, die 10.2.e vervangt. 10.2.e is ziek.
- Verslag overleg 15 maart 2021 (bijlage 1)*
Opmerkingen. Inhoudelijk geen opmerkingen.
N.a.v. actiepunten: 10.2.e: vanwege tijd nog geen gevoeligheidsanalyse gedaan, komt volgende keer. 10.2.e pleit voor bespreking gevoeligheden volgende keer. Pagina 3 10.2.e, beoordeling blijft staan. 10.2.e heeft gegevens aangeleverd. Aanleveren data gelukt. 10.2.e: KWIN Gegevens zijn verzonden. Laatste pagina, aanlevering door adviseurs is gelukt. 10.2.e discussie over cijfers 1990, 2005. 10.2.e: er is ook recent onderzoek geweest. 10.2.e wil graag meer gegevens. Actie 10.2.e, stuurt de info als bijlage rond. 10.2.e: het gaat in eerste instantie om de bruto excretie en vervolgens naar de netto excretie. Daar liggen de gevoeligheden en verzoek is hier zorgvuldig mee om te gaan.
- Verdieping en bijstelling impactstudie – Toelichting door 10.2.e*
Vooraf:
  - Berekeningen zijn uitgevoerd op basis van aangeleverde data, de Excel sheets zijn goed ingevuld
  - Het gaat om voorlopige resultaten
  - De getoonde bevindingen zijn nog geen conclusies.
  - De WLR zijn de voorlopige data van 10.2.e dat is dus iets anders dan de WUM data.

112 categorie. Blank 1 melkvervangers is krachtvoer. Blank 2 krijgt krachtvoerders. Er zou weinig verschil moeten zijn, omdat er in de praktijk weinig verschil is. 10.2.e stelt voor de cijfers te koppelen. Actiepunt: 10.2.e overlegt met 10.2.e en 10.2.e
Discussie over karkasgewichten, de data van Henk Bekman zijn harde data.

115 Rose: 10.2.e: N en P in brok is werkelijkheid. Zijn 2 opfokvoerders.

116 Rose: 10.2.e: cijfers 10.2.e zijn de werkelijke hoeveelheden.

117 Rose 14d- 8 mnd.: Discussie over broksoorten (opfok en afmest) en grondstoffen. 10.2.e: Actiepunt: afstemmen van definitie via de mail.

Resultaten Update 2021 met sectordata (oranje) op basis van 2019. WLR 2019 bewust geen WUM data genoemd. We zien een toename in de excreties, wel verschil categorie 112 en 115 t/m 117. Bij rosé rekening houden met de vraag of de cijfers representatief zijn.

4. *Bespreking van de door sector aangeleverde cijfers (bijlage 2 e.v.)*

10.2.e Wel gewerkt met nieuwe getallen, maar voor rosé weken die niet af van de oude getallen. Meer fosfor vastgelegd in het dier. Literatuurbronnen worden gedeeld.

10.2.e: Wat zien we in de mest? Gehalten dalen. 10.2.e graag toelichting op berekeningen van 10.2.e waaraan de adviseurs kunnen spiegelen. 10.2.e, dit beeld schetsen is voor het volgende overleg (actiepunt 10.2.e). 10.2.e: ook graag de spreiding laten zien naast het gemiddelde.

10.2.e we hebben geen nulpunt. Ruis op diverse aspecten. 10.2.e: gevoel dat de oude getallen niet klopten. Praktijk worstelt om een sluitende boekhouding te krijgen. Vooral data nodig van bedrijven zonder/met weinig grond. Discussie over stalbalans of forfaitair.

10.2.e hoeveel % bedrijven problemen met rond rekenen? Gaat volgens adviseurs vooral om onbalans stikstof en fosfaat. 10.2.e: is dat te inventariseren, waar zitten de grootste problemen? 5.1.2.e toch met stalbalans werken?

10.2.e: 167 kg landelijk, zelf gemiddeld 174-177 kg met bijbehorende rantsoenen.

10.2.e: veel spreiding, ook door diverse bedrijfssituaties.

10.2.e: getallen en problemen op tafel leggen en open discussie erover. 10.2.e probleem om voldoende data voor rosé aan te leveren. Aangeleverde cijfers zijn geen gemiddelde. Hoe verder?

10.2.e: CDM bepaalt de forfaits.

10.2.e: sector zal moeten kijken of men uit de voeten kan hiermee. Op voorhand wel twijfels over representativiteit van de aangeleverde cijfers. Waar komt de wijziging van de N-correctie vandaan? 10.2.e: o.b.v. rapport 2019.

Vraag: Kan de sector nog aanvullende data aanleveren? 10.2.e kan nog iets zeggen over de spreiding. 10.2.e aangeleverde cijfers nog niet doorgerekend, zouden we kunnen doen om nog een verdiepingsslag te maken.

10.2.e: voorstel om aan te vullen met voerjaaroverzichten?

10.2.e: strookt e.e.a. ook met de cijfers van de afvoer van de mest? 10.2.e probleem bij mest is de betrouwbaarheid.

10.2.e: Liever de excretiecijfers in de context van het bedrijf plaatsen en wat zie je dan? Ook gelet op de tijd. Voorstel van 10.2.e vergt andere rekenmethodiek.

10.2.e: tijdplanning 10.2.e: als de cijfers voorbewerkt worden scheelt dat.

10.2.e: Voorstel om te laten zien wat er uit komt, in bedrijfscontext, beeld representativiteit en gevoeligheidsanalyse.

10.2.e: (actiepunt) vraag bespreken of voorstel waargemaakt kan worden en hoe. Begin volgende week uitsluitsel geven.

10.2.e stemt af met 10.2.e vanmiddag (actiepunt).

5. Vervolgafspraken

- Volgende bijeenkomst dinsdag 18 mei 9-11 uur
- Sheets rondsturen met voorbehoud vertrouwelijkheid (actiepunt 10.2.e). Zijn voorlopige cijfers. Tussentijds vragen/melden aan 5.1.2.e kan.

6. Rondvraag

5.1.2.e informeert naar verschillen in omrekening RE naar N. 10.2.e: verschillend in plant en dier.

7. Sluiting

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e [@adviesagro.nl](mailto:10.2.e@adviesagro.nl); 10.2.e
Onderwerp: aanleveren cijfers rosé kalveren
Datum: woensdag 21 april 2021 09:59:41
Bijlagen: [image001.png](#)

Beste 5.1.2.e

Zoals afgesproken hebben 10.2.e en 10.2.e overleg gehad over het aanleveren van betrouwbare data voor de rosé kalversector. Conclusie is dat dat mogelijk moet zijn. Dit wordt dan gedaan op basis van voerjaaroverzichten en gemiddeld aantal dieren over de jaren 2017, 18 en 19. Waar mogelijk wordt de mestproductie in kaart gebracht. We willen die cijfers 11 mei aanleveren, waarmee je hopelijk voldoende tijd hebt om de aangeleverde data te bekijken voor het overleg van 18 mei.

Akkoord?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105, 2594 AC Den Haag

10.2.e

10.2.e [@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl) | www.lto.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: 149RE: Terugkoppeling van twee gespreken betreffende de actualisering van excretieforfaits
Datum: woensdag 21 april 2021 15:21:19

Hoi 10.2.e,
 Bedankt voor de update en prima om hier binnenkort met zijn vieren over door te praten.
 10.2.e, wil jij wat plannen en onderstaande mail van 10.2.e daarvoor in ibabs zetten?
 Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>

Verzonden: woensdag 21 april 2021 14:26

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e
 @minezk.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>

Onderwerp: Terugkoppeling van twee gespreken betreffende de actualisering van excretieforfaits

Hoi allen,
 Vanochtend hebben 10.2.e en ik twee gesprekken gevoerd die in het teken stonden van de actualisering van de excretieforfaits. Graag wil ik een korte terugkoppeling even van het geen besproken/besloten is in de expertbijeenkomst vleesveehouderij en in het gesprek met de bond van boerderijzuivelbereiders, oftewel de zelfzuivelaars.
 Om met de expertbijeenkomst vleesveehouderij (aanwezig: sector, CDM, LNV) te beginnen en meteen maar met de uitkomst: de sector heeft aangegeven liever ruim de tijd te nemen om zaken als definiëring en omschrijving van de voorgestelde diercategorieën, het toetsen bij de NVWA, het verzamelen van praktijkgegevens en het berekenen van excretieforfaits nu goed (en toekomstbestendig) te regelen dan nu onder grote tijdsdruk te komen met een halfbakken resultaat. Ook als dat betekent dat de actualisering voor de vleesveehouderij niet in kan gaan op 1 januari 2022 maar pas op 1 januari 2023. Dit 'advies' van de sector kwam tijdens het gesprek op een organische wijze tot stand toen de door de sector aangeleverde praktijkgegevens werden besproken/doorgenomen. Zowel CDM als sector zelf gaven aan twijfels te hebben bij de representativiteit van de cijfers, wat mede veroorzaakt werd door onduidelijkheid over de omschrijving (en naamgeving) van de nieuwe diercategorieën. Juist omdat er wordt voorgesteld om nieuwe diercategorieën te onderscheiden teneinde meer aan te sluiten bij de praktijk van de vleesveehouderij, is de CDM geheel afhankelijk van praktijkgegevens om goede excretieforfaits af te leiden/te berekenen. Immers, omdat het geen bestaande diercategorieën betreft zijn er in de statistieken geen gegevens beschikbaar.
 Afgesproken is dat wij het advies van de sector om de actualisering van de excretieforfaits uit te stellen voor te leggen aan ons MT-lid. Verder is afgesproken om wel met het werk door te gaan, waarbij het eerste nu is het goed definiëren van de te onderscheiden diercategorieën. Voor een belangrijk deel ligt dat op het bordje van LNV, maar de sector dringt in deze nadrukkelijk aan op 'publiek-private-samenwerking' zodat de benaming en de (nadere) omschrijving aansluit bij de praktijk van de vleesveehouderij.
 Het voorstel van 10.2.e is om op korte termijn een projectplan op te stellen met daarin opgenomen de verschillende activiteiten die ondernomen moeten worden en door wie.
 Vervolgens kwamen we te spreken met de zelfzuivelaars (aanwezig: sector (incl. jurist) en LNV). Het was een open gesprek met als insteek van onze zijde om te vernemen wat de voorkeur heeft van de zelfzuivelaars t.a.v. de actualisering van de excretieforfaits. Daarbij is de keuze uit het aanpassen van de nu geldende forfaitaire melkgift van 7.500 kg per koe per jaar of de uitzondering van de zelfzuivelaars opheffen en uitgaan van de werkelijke melkproductie. Tijdens het gesprek werd duidelijk er echter nog iets heel anders speelt bij de zelfzuivelaars en in het bijzonder bij diegene die op het moment van het toekennen van de fosfaatrechten al zelfzuivelaar (met een hogere gemiddelde melkgift) waren. Aanvankelijk kregen zij fosfaatrechten toegekend op basis van de oorspronkelijke melkproductie, maar dit werd later gecorrigeerd/omgezet in fosfaatrechten gebaseerd op de forfaitaire melkgift. Dit lijkt een voordeel, vooral voor die zelfzuivelaars met een lagere melkgift dan het forfait, maar is een nadeel op het moment dat je je bedrijfsvoering wilt aanpassen, bijvoorbeeld omdat je minder dan 50% van de melk zelf wilt verwerken of als er een opvolger is die wel het bedrijf wilt voortzetten maar niet Als zelfzuivelaar. Zolang je als zelfzuivelaar niet 'beweegt' in je bedrijfsvoering is er niets aan de hand, maar dat wordt anders als je de bedrijfsvoering wel wilt aanpassen. Maar wat misschien nog wel meer steekt en als onrechtvaardig wordt ervaren is dat

een bedrijf – niet zijnde een zelfzuivelaar op het moment van het toekennen van de fosfaatrechten – op enig moment besluit zelfzuivelaar te worden wel uit mag gaan van de aan het bedrijf op basis van de werkelijke melkproductie toegekende fosfaatrechten. Zeker een bedrijf met een hogere melkgift dan de forfaitaire melkgift heeft dan zomaar fosfaatrechten over die liquide gemaakt kunnen worden of waarvoor meer dieren gehouden mogen worden. Op het moment dat men besluit weer een 'gangbaar' bedrijf te worden, dan kan men dat vrij eenvoudig doen omdat men voldoende geld heeft om fosfaatrechten aan te kopen. De 'oorspronkelijke' zelfzuivelaars ervaren dit als ene ongelijk speelveld dat zij graag gecorrigeerd zien worden. En die correctie is volgens hen mogelijk door de uitzonderingspositie van de zelfzuivelaars te schrappen en de indertijd toegekende fosfaatrechten te corrigeren en vast te stellen op de daadwerkelijke melkproductie van die tijd.

10.2.e en ik waren ons van tevoren niet bewust van wat er speelt onder de zelfzuivelaars en dan ook best wel verrast over wat er op tafel werd gelegd. We hebben aangegeven de grieven (en wensen) wel te begrijpen, maar hebben ook het signaal afgegeven dat wij hier eerst intern goed over moeten praten (en aan historisch onderzoek moeten doen) en nu niets kunnen toezeggen. De zelfzuivelaars spraken hun waardering uit voor het feit dat er met hen gesproken werd en gaven aan zeer bereid te zijn tot een vervolgesprek en sparren in de verdere discussie.

10.2.e : het lijkt mij goed om binnenkort in ieder geval met z'n vieren te spreken over de ontstane situatie bij zowel de vleesveehouderij als de zelfzuivelaars. Zijn jullie het daar mee eens?

Groeten,

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

10.2.e

@minLNV.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Conceptverslag expertbijeenkomst vleesveehouderij d.d. 21 april 2021
Datum: woensdag 28 april 2021 15:50:01
Bijlagen: [DOMUS-21117736-v2-Verslag_expertbijeenkomst_vleesveehouderij_21_april_2021.docx](#)

Beste allemaal,

Met dank aan 10.2.e voor de snelle verslaglegging stuurt ik jullie hierbij het conceptverslag van ons overleg van vorige week woensdag. Ik wil jullie vragen het conceptverslag te lezen en suggesties voor verbeteringen/aanvullingen aan mij door te geven. Graag ook aandacht voor de diverse actiepunten die in het conceptverslag zijn aangegeven.

Groeten,
10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

10.2.e
.....
@minLNV.nl

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

minInv.nl

Datum

26 apr. 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21117736

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Verslag expertbijeenkomst vleesveehouderij 21 april 2021
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	21 april 2021, 09.00 uur - 11.00 uur
Locatie	
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e

1. Opening en mededelingen

5.1.2.e opent de vergadering.

2. Verslag overleg 10 maart 2021 (bijlage 1)

Opmerkingen inhoudelijk: geen

Actiepunten:

- Vraag is of naast de uitvoeringsregeling (Urm) ook nog andere regelingen of besluiten moeten worden gewijzigd (actiepunt LNV: navragen bij WJZ).
Antwoord: Nee
- Verzoek aan 10.2.e rondsturen beschikbare (KWIN) gegevens (actie 10.2.e).
Komen alsnog via 10.2.e.

Naar aanleiding van:

- 10.2.e: Zoogkoe wordt excl. kalf gegeven, i.t.t. andere diersoorten. 10.2.e Kalf tot 14 dagen wordt bij de koe gerekend, staat er nu niet helder in. 10.2.e De indeling zoals die is, wordt gevolgd.
- Verzoek 10.2.e: Toelichting op de dier categorieën graag duidelijker, categorieën wel akkoord. 10.2.e: Indeling aan juristen van LNV (actiepunt 10.2.e). 10.2.e: ook technische kennis nodig; samen oplossen.
- 10.2.e UBN nummers zijn verwijderd voor rondsturen. Controlevraag: manier van berekenen helder? 10.2.e: Ja, bij de normen nog de vraag welke worden gehanteerd voor de vastlegging. 10.2.e kijkt literatuur na en zal dit doorsturen (actiepunt 10.2.e).

3. Bespreking van de door sector aangeleverde cijfers (bijlage 2 e.v.)

10.2.e : Dataverzameling is lastig. Representativiteit is een punt. Data nog te beperkt. 10.2.e Naamgeving categorie 123: liever spreken over 'jongvee van zoogkoeien'. 10.2.e juridisch loopt dit tot afkalven i.p.v. 24 mnd. 10.2.e Eerder verzoek gedaan om categorieën eerst goed af te bakenen.
Conclusie 10.2.e de data voldoen nog niet aan de vereisten.

10.2.e : Onderschrijft conclusie 10.2.e, werkzaamheden kosten tijd, is er iets aan te geven over toetsing door NVWA? Definitie aanscherpen van dier categorieën, met als doel tot betere excretiecijfers te komen. 10.2.e : Mee eens. 10.2.e ook. 10.2.e Oproep, ga het veld in en laat mensen zien wat nieuwe indeling betekent. Deels onbegrip en tijd. Pleit voor meer veldonderzoek.

10.2.e : Indeling is ok, tijd is een probleem, vanwege tijdschema met Brussel. Half mei advies CDM mogelijk? 10.2.e : Duidelijkheid over omschrijving nodig. 10.2.e Nu kans om kwaliteit te leveren. Loskoppelen en betere resultaten halen. 10.2.e Dat betekent een jaar later (januari 2023) invoering.

10.2.e Vleesvee is een kleine sector met weinig data. 10.2.e De sector is veranderd t.o.v. vroeger. 10.2.e Wat betekent dat voor komende 4 jaar? 10.2.e Tweedeling in hobby en professioneel. 10.2.e : Voorstel om jaarlijks als sector bij elkaar te komen om veranderingen te bespreken qua gevolgen excretie en deze actueel houden.

Peiling om actualisatie per 1-1-2023 door te voeren. Instemming van 10.2.e, 10.2.e wil ook als doel goede cijfers, toetsbare cijfers en neemt liever tijd. 10.2.e : Wat is er uitgekomen t.a.v. wat is besproken met NVWA?
Actiepunt: nagaan LNV. 10.2.e er is ook risico van slechte internetconsultatie zoals 2 jaar terug.

10.2.e Samengevat, we willen het goed doen en moeten daarvoor de tijd nemen.

Volgende fase: zorgen dat de basis goed is met categorie indeling. Dit advies intern bij LNV bespreken (actiepunt LNV). Gevolgen voor uit te voeren werkzaamheden op een rij zetten (actiepunt).

4. *Vervolgafspraken*

Nog geen nieuwe datum. Afstemming met 10.2.e en 10.2.e (actiepunt)

5. *Rondvraag*

10.2.e Graag een beschrijving van hele sector. Klopt het beeld nog? Suggestie Artikel voor Vleesvee, gemeenschappelijk beeld schetsen. 10.2.e : Zie artikel in Boerderij. Bezoek praktijkbedrijven. 10.2.e , website LTO NL visie beschreven. Verzoek aan 10.2.e om coördinatie te nemen bij beschrijving sector. (actiepunt 10.2.e!). 10.2.e : Suggestie om uitvraag Gecombineerde Opgave hierin mee te nemen.

6. *Sluiting*

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGA-PAV / 21117736

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Aanleveren praktijkdata kalverhouderij
Datum: vrijdag 7 mei 2021 09:11:03

Dag 10.2.e,

Jazeker, dit pakken wij met voorrang op!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

10.2.e

[@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl) | www.lto.nl

Van: 10.2.e @minInv.nl>

Verzonden: vrijdag 7 mei 2021 08:48

Aan: 10.2.e @lto.nl>

cc: 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: Aanleveren praktijkdata kalverhouderij

Hoi 10.2.e

Zie onderstaande oproep van 10.2.e voor het aanleveren van praktijkdata uit de kalverhouderij. Ik neem aan dat jij dit met voorrang oppakt en er samen met de sector voor gaat zorgen dat er tijdig voldoende (en hopelijk bruikbare) informatie bij 10.2.e wordt aangeleverd.

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: donderdag 6 mei 2021 17:22

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@lto.nl>

cc: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: RE: Voorbereiding expertbijeenkomst actualisatie excretieforfaits melkveehouderij

Hallo 10.2.e

Dinsdag 18 mei is een bijeenkomst gepland mbt de forfaits voor de kalverhouderij. Dat klinkt wellicht best ver, maar we hebben daar nog een korte week (Hemelvaart) bij zitten. Dus graag aandacht voor het aanleveren van data! Die willen we heel graag uiterlijk volgende week vrijdag hebben, zodat we nog 4 werkdagen hebben om er mee aan de slag te gaan.

Voor witvlees hebben we eea gekregen en daar zullen we mee rekenen. Vorig jaar heeft de CDM een advies gegeven voor de update van de excretieforfaits voor witvlees

kalveren. We zullen checken of de nieuwe info strookt met dat advies. Zo niet, dan kijken we of we een aanpassing kunnen voorstellen. Dat aanpassen kunnen we natuurlijk, maar het gaat mij dan om de vraag of de nieuwe info de onderbouwing onder het advies van vorig jaar wezenlijk verandert.

Voor rosé hebben we gefragmenteerde info gekregen. Bovendien heeft de sector in het vorige overleg aangegeven weinig vertrouwen in forfaits te hebben als daarvoor de nu beschikbare info wordt gebruikt. Dat betekent dat wij wat dat betreft met lege handen staan. Kortom, we wachten met smart op data uit de sector die wel geschikt zijn voor ons werk.

Groeten,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Expertbijeenkomst actualisatie excretieforfaits melkveehouderij d.d. 11 mei 2021
Datum: maandag 10 mei 2021 10:14:03
Bijlagen: [Agenda expertbijeenkomst melkveehouderij d.d. 11 mei 2021.docx](#)
[Bijlage 1 - Verslag expertbijeenkomst 14 april 2021.docx](#)

Beste allemaal,

Morgen, dinsdag 11 mei, vindt van 09.00 – 11.00 uur de tweede expertbijeenkomst actualisatie excretieforfaits melkveehouderij plaats. Bijgevoegd treffen jullie aan de agenda en bijlage. In overleg met 10.2.e is besloten om ook dit keer zijn presentatie niet vooraf toe te sturen.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

[Redacted signature block]

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

10.2.e
[Redacted]
[Redacted] [@minLNV.nl](mailto:10.2.e@minLNV.nl)

Actualisatie excretieforfaits – expertbijeenkomst melkveehouderij

Dinsdag 11 mei 2021

09.00 – 11.00 uur via Teams

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Verslag expertbijeenkomst van 14 april 2021 (bijlage 1)
3. Actualisatie excretieforfaits – *Presentatie en toelichting door* 10.2.e
4. Discussie
5. Vervolg
6. Rondvraag
7. Sluiting

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door
10.2.e

minInv.nl

Datum
14 apr. 2021

Kenmerk
DGA-PAV / 21104472

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Expertmeeting actualisatie excretienormen melkveehouderij
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	14 april 2021, 09.00 uur - 11.00 uur
Locatie	
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	

Vergaderpunten

1. *Opening en mededelingen*
10.2.e heet iedereen welkom. De presentatie van 10.2.e is niet van tevoren toegestuurd. Iedereen krijgt die na afloop toegestuurd. (actie 10.2.e)
2. *Voorstelrondje / Uitspreken verwachtingen*
Qua verwachtingen zijn genoemd: de sector meenemen in het proces, meedenken in proces, aan voorkant zaken meegeven, laten zien van data en goede discussie erover, beetje gespannen hoe de nieuwe forfaits er straks uit zien, discussie over nieuwe staffel voor hoogproductief, politieke consequenties, benieuwd naar onderbouwing van grote verschillen met grote gevolgen, goede discussie, exercitie van 10.2.e met data, over feiten en onderzoekgegevens.
3. *Verhouding tussen expertgroep en CDM-werkgroep - Toelichting door 10.2.e*
De expertgroep wordt gevraagd om data en kennis in te brengen, zodat de CDM, als onafhankelijk orgaan en op wetenschappelijke basis excretieforfaits kan berekenen. De CDM bepaalt de excretiecijfers en biedt die als advies aan LNV aan. Op basis van dit advies komt het ministerie tot een voorstel voor wijziging van de excretieforfaits die ter (internet)consultatie wordt voorgelegd. Dat is het moment voor sector (en andere belanghebbenden) om formeel te reageren.

10.2.e wijst er op dat bij de actualisatiediscussie twee jaar geleden geen verslag is gemaakt en verzoekt om een commentaarnota op de zienswijzen,

zoals ook gebruikelijk in RO-procedures. 10.2.e De reacties op de internetconsultatie staan in Kamerbrief. 10.2.e Dit is wel een andere status en niet met elkaar te vergelijken. Er zijn wel vraagtekens over het effect van internetconsultatie.

10.2.e: het gaat nu vooral over technische aspecten. Nog klankborden over uitwerking in beleid?

4. *Tijdpad actualisatie excretieforfaits (bijlage 1) - Toelichting door 10.2.e*

Het schema is een beknopte weergave van de activiteiten. Er is een belangrijke (harde) datum van 1 januari 2022. Wordt die niet gehaald dan schuift de actualisatie een volledig jaar door.

5. *Actualisatie excretieforfaits – Presentatie voorlopige resultaten – Toelichting door 10.2.e*

Op basis van de 'ruwe' data uit de Kringloopwijzer heeft de CDM-werkgroep excretieforfaits eerste berekeningen gemaakt. De voorlopige resultaten zijn gepresenteerd en toegelicht.

- De 'ruwe data' uit de Kringloopwijzer (KLW) zijn gebruikt.
- KLW data betreffen hele veestapel en het doel is melkkoeien.
- Er is gekeken naar trends en verbanden

De presentatie wordt toegestuurd.

6. *Discussie n.a.v. de presentatie van de voorlopige resultaten.*

10.2.e: Verzoek aan 10.2.e om een plaatje te maken van relatie N-gehalte tot melkproductie. (actie 10.2.e)

10.2.e: In de KLW wordt ruwvoeraandeel berekend. Vraag: wordt de kVEM behoefte bij hoogproductief overschat? Als de VEM behoefte lager is wordt dan ook de ruwvoerbehoefte lager? 10.2.e: de VEM dekking is een lastig verhaal en nooit 100% te berekenen.

10.2.e: Is het beeld dat de fosfaat- en stikstofexcretie per dier nu licht wordt overschat te staven met het landelijke beeld van het CBS? 10.2.e: nee. Het CBS maakt een berekening voor de gemiddelde koe en aangevuld met o.a. cijfers over de voersamenstelling.

Discussie over wel/niet meenemen van voerverliezen.

10.2.e: Hoe verhoudt zich de landelijke productie van fosfaat en stikstof zich tot de individuele forfeits?

Discussie over de variaties in de verschillende groepen.

10.2.e: Wat te doen met cijfers 2017 i.v.m. representativiteit? 10.2.e: Aantallen bedrijven van belang. Hoge klassen lastig, t/m 13.000 kg per koe gaat het goed.

10.2.e: Interessant maar wel technische discussie. Checkvraag over P en N behoefte. 5.1.2.e licht toe.

10.2.e Hoe registratie aantal melkkoeien? 10.2.e Dit is gebaseerd op het aantal koe dagen per jaar. VEM dekking op 102%. 10.2.e In praktijk variatie omdat je rekent onder optimale omstandigheden. Getal komt uit project Koeien en Kansen.

10.2.e Vraag VEM-behoefte, andere rassen in lagere klassen? 10.2.e Zijn die data beschikbaar? 10.2.e mogelijk bij CRV? 10.2.e niet voor alle gemiddelde dubbeldoelkoeien data beschikbaar. Wellicht past de 'oude' (= blauwe) VEM-lijn wel beter bij die andere, laag productievere rassen dan de 'nieuwe' (= rode) VEM-lijn.

10.2.e Onderhoudsbehoefte nu anders dan in verleden, redenen? 10.2.e Alleen van andere koe afhankelijk. Wijze van houderij heeft wel invloed, maar die vang je in toeslagen.

10.2.e Over het koegewicht, in schatten o.b.v. gewicht? Bij allocatiediscussie broeikasgassen verdeeld over melk en vlees. 10.2.e Aanvullend op allocatie. Waardering vleesproductie in CO2 productie. Laagproductief vaak gebaseerd op gras. Opmerking over rechtentoeijzing.

10.2.e Nog nader beoordelen hoe dit politiek uitpakt. Bij laagproductief wijken de lijnen af. 10.2.e Lijnen bewegen anders rondom nullijn. 10.2.e wel blij met rechte lijn.

10.2.e : Zelfzuivelaars? 10.2.e Is nog niet helder. Groep zelfzuivelaars zit niet in de dataset.

10.2.e Is het aantal van 8 bedrijven met meer dan 14.000 kg melk per koe representatief? 10.2.e eerder 6 dan 100. 5.1.2.e eens.

10.2.e Duidelijke analyse, onderkant wijkt nogal af. kant. Kern: Hoe zien straks de nieuwe forfaits eruit?

10.2.e Forfaits in de klassen. Discussie tweezijdigheid. Hoeveel spreiding? Wat voor consequenties? 10.2.e keuze BEX of forfaitair is afweging van bedrijf.

10.2.e Eerst voorstel naar excretie update. Is aanpak akkoord? Ja wordt gedeeld. We gaan uit van de nieuwe VEM behoefte. Relaties (richtingscoëfficiënt) worden opnieuw bekeken.

10.2.e Forfait stikstof lastig i.v.m. bruto en netto excretie i.v.m. ammoniak.

10.2.e Handelen volgens de richtlijn, beperken tot bruto excretie.

10.2.e Over NEMA, er is reuring over de verliezen 'onder de staart'. Is de NEMA er uit? 10.2.e Er komt binnenkort een nieuw rapport.

10.2.e Conclusie is dat aanpak wordt gedeeld. Feiten en trends staan niet ter discussie.

10.2.e KLV houdt onvoldoende rekening met rassen.

10.2.e : Wat betekenen andere forfaits, vanwege sturing op fosfaatrechten voor de excretie in NL? 10.2.e : in principe geen verschil. 10.2.e we verwachten een uitbreiding veestapel bij lager fosfaatforfait. Wat zijn de gevolgen voor de landelijke productie aan fosfaat en stikstof in NL met dezelfde uitgangspunten? Verzoek aan 10.2.e om het in beeld te brengen. (actie 10.2.e)

7. *Vervolgafspraken*

- Presentatie wordt gedeeld met deelnemers. Verzoek: neem dit rustig door en zet vragen op de mail aan 10.2.e e.a. (uiterlijk woensdag 21 april) (actie: allen)
- 10.2.e maakt de nieuwe berekeningen voor de excretieforfaits op basis van de gepresenteerde feiten en trends. Uiterlijk 7 mei verwacht 10.2.e klaar te zijn.
- Volgend overleg vindt plaats op dinsdag 11 mei 2021 van 09.00 tot 11.00 uur.

8. *Rondvraag*

Wordt geen gebruik van gemaakt.

9. *Sluiting*

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Presentatie 10.2.e in Expertbijeenkomst actualisering excretieforfaits melkveehouderij
Datum: dinsdag 11 mei 2021 14:06:53
Bijlagen: [Update excretieforfaits melkkoeien 11mei21LS.pptx](#)

Hoi allemaal,

Bijgevoegd treffen jullie aan de presentatie van 10.2.e en 10.2.e zoals die vanochtend in onze bijeenkomst gepresenteerd en besproken is. Mocht je na het bestuderen van de presentatie nog (aanvullende) vragen hebben, schroom dan niet om die (via de mail) te stellen.

Groeten,

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

10.2.e

[@minLNV.nl](mailto:10.2.e@minLNV.nl)

Update excretieforfaits melkkoeien (2)

11 mei 2021

10.2.e Wageningen Livestock Research

10.2.e , Centraal Bureau voor de Statistiek

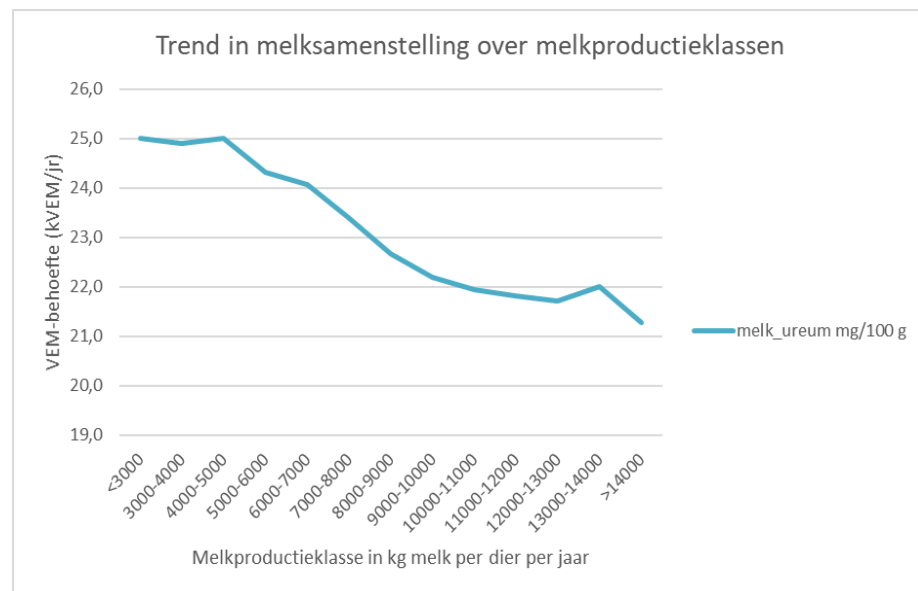
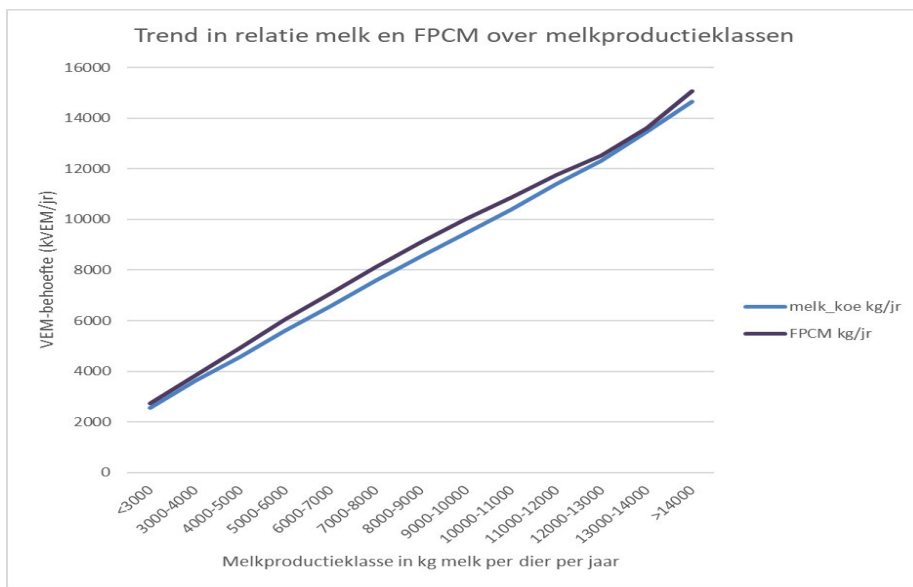
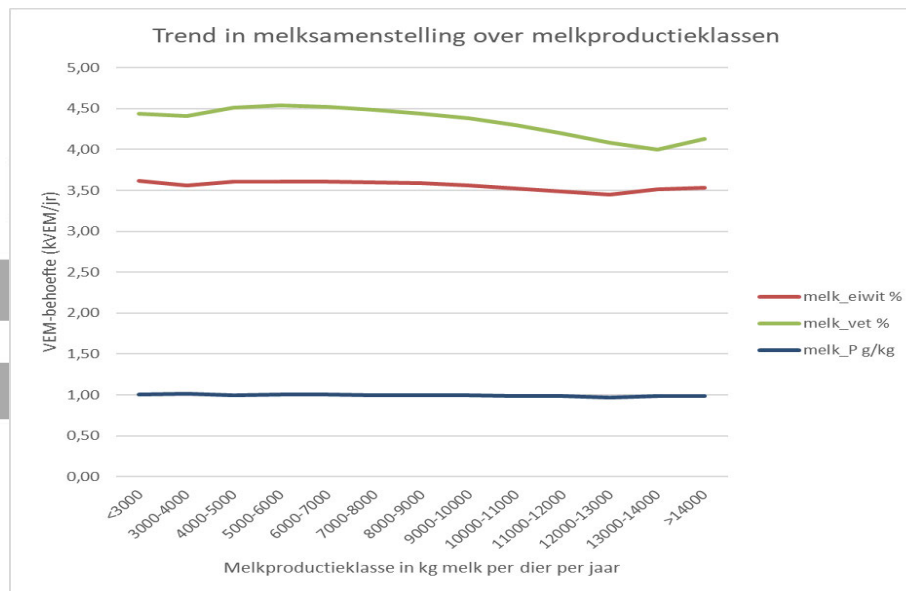
Inhoud reductie enterisch methaan

- Vertrekpunt: afspraken overleg 14 april 2021
- Resultaten / discussie
- Conclusies

Afspraken 14 april

- Aanpassen VEM behoefte berekening
  - Conform voorgenomen aanpassing CVB
  - Range ($n > 50$): van 3.000 tot 13.000 kg melk/jr
- Aanpassen formules onder de forfaitaire berekeningen
  - Model handhaven (lineair verband)
  - Coëfficiënten updaten
- Trends in melksamenstelling laten zien
- Resultaten presenteren + discussie (11 mei 2021)
  - Verwerken input 11 mei en rapporteren naar CDM voor 1 juni

Trends in melksamenstelling

Aanpassing VEM-behoefte berekening

(voorlopige info van CVB overleg 16 april 2021)

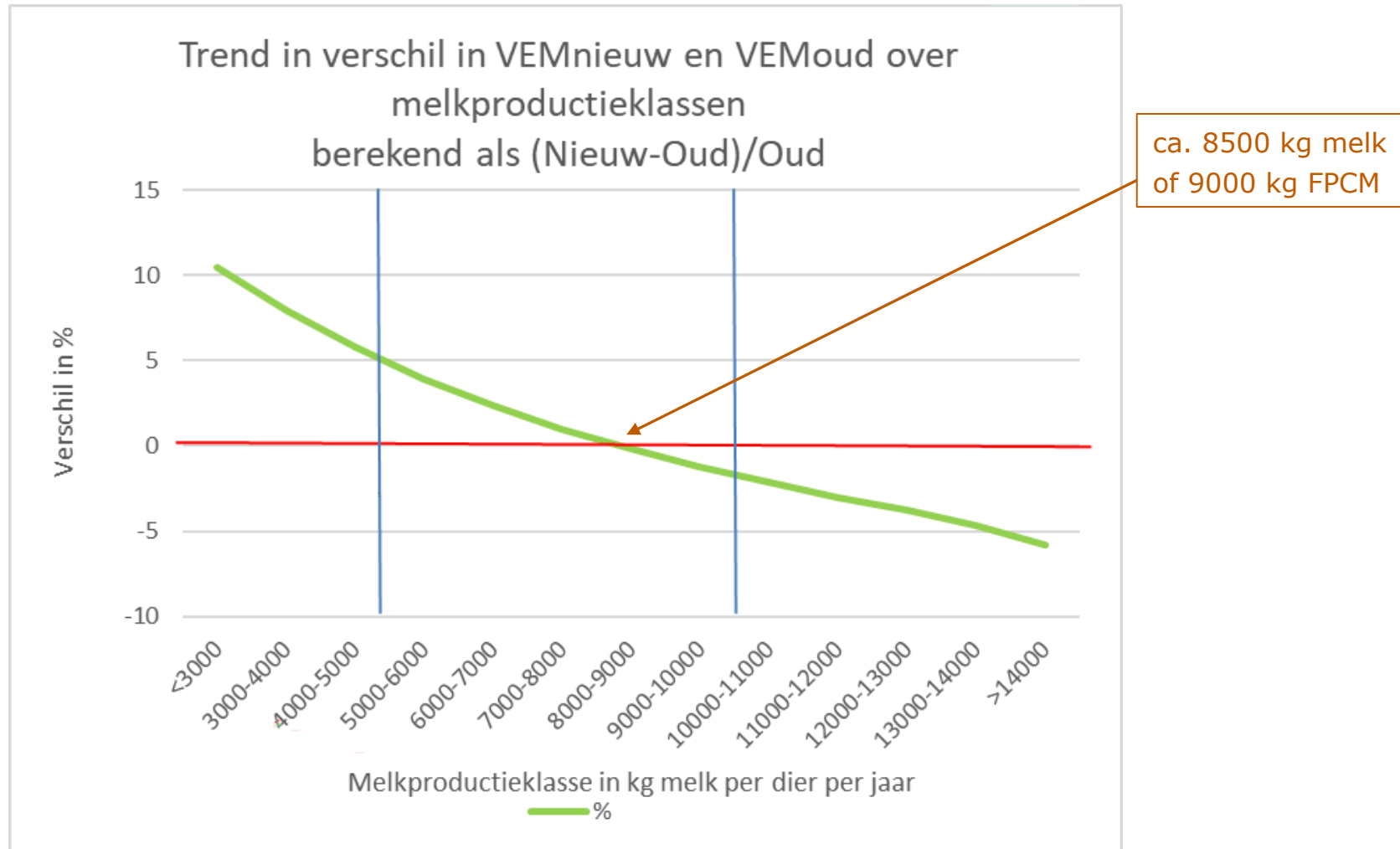
- VEM-behoefte berekening lactatie en droogstand
  - Rekenwijze bij 'Update forfaits' dd 14 april was conform de voorgenomen CVB wijziging
- Gemiddeld diergewicht
  - Verhogen van 650 kg naar 675 kg
- Negatieve Energie Balans (NEB)
  - Verlagen van 93 kVEM/jr naar 59 kVEM/jr
- VEM-waarde berekening voedermiddelen (*in voorbereiding!*)
  - Verhogen omdat de correctie 'verteringsdepressie' vervalt

Impact andere VEM-behoefte berekening

	alles kVEM/jaar en incl. 1,02	Melkproductie (kg/jaar)		
		0-5000	5000-10000	10000-15000
	VEM-behoefte 'oud'	4314	6336	8653
1	VEM-behoefte lactatie	180	-85	-480
	VEM-behoefte droogstand	64	64	64
2	Koegewicht	69	69	69
3	NEB	-35	-35	-35
	Totaal	278	13	-382
	VEM-behoefte 'nieuw'	4593	6349	8271

%verschil (nieuw-oud)/oud	Melkproductie (kg/jaar)		
Berekende K LW bruto excretie	0-5000	5000-10000	10000-15000
kg N/jr	8%	0%	-6%
kg P/jr	8%	0%	-7%

Resultaten nieuwe VEM-behoefte

Impact van andere VEM-waarde berekening op berekende bruto excretie K LW

!! Eigen inschatting aanpassing VEM-waarde rantsoen !!

	alles kVEM/jaar en incl. 1,02	Melkproductie (kg/jaar)		
		0-5000	5000-10000	10000-15000
	VEM-behoefte 'oud'	4314	6336	8653
1	VEM-behoefte berekening	244	-21	-415
2	Koegewicht	69	69	69
3	NEB	-35	-35	-35
4	Voederwaarde	-99	-99	-99
	Totaal	179	-87	-481
	VEM-behoefte 'nieuw'	4493	6250	8171

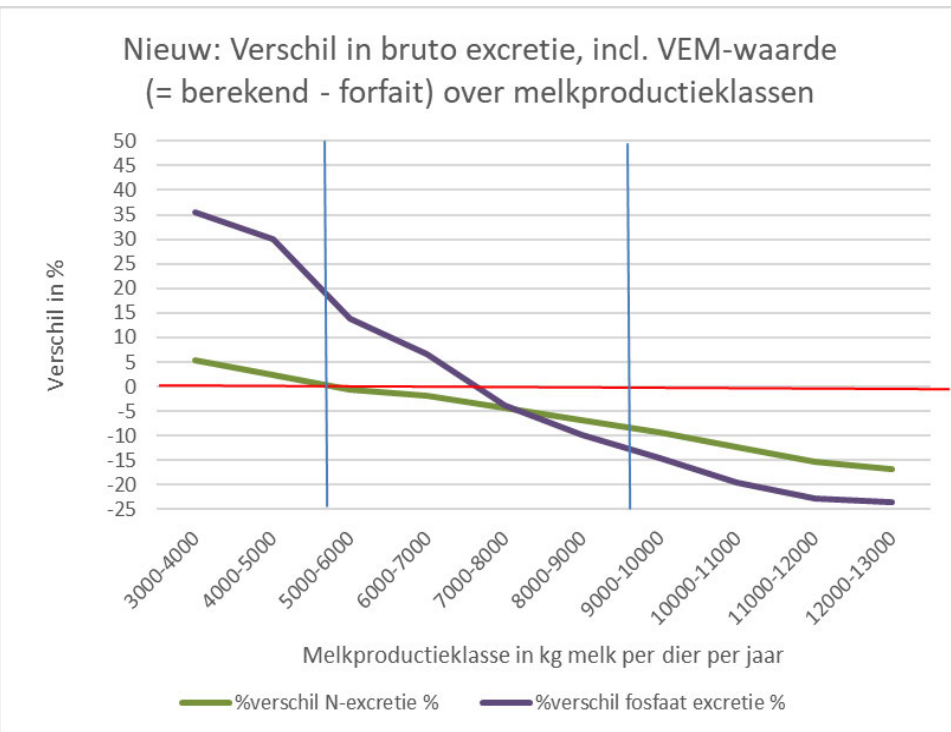
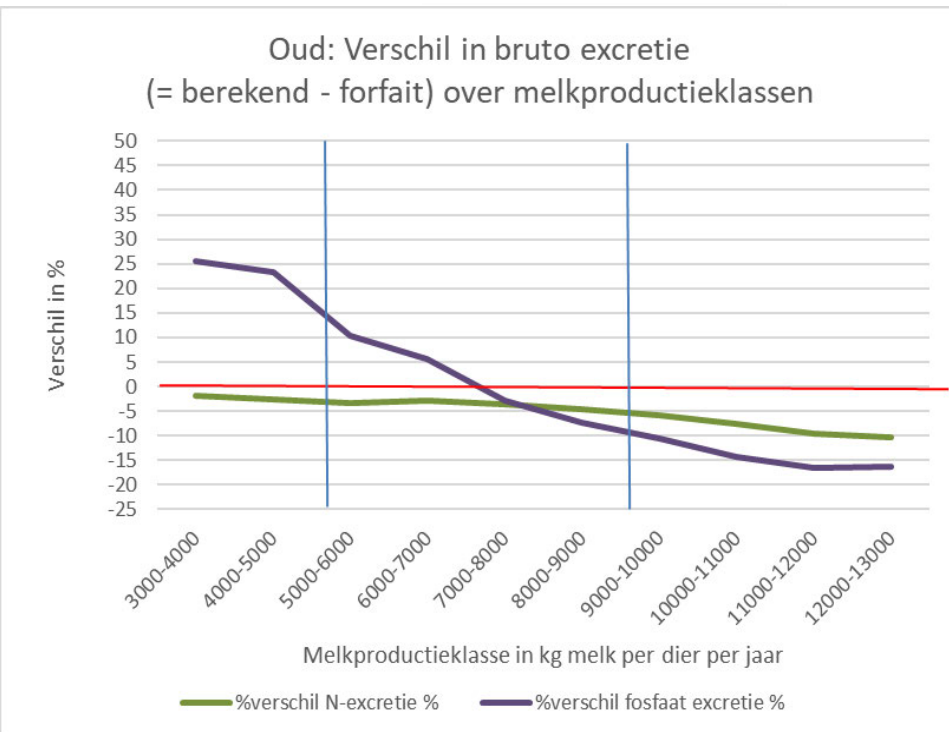
%verschil (nieuw-oud)/oud			
Berekende K LW bruto excretie			
kg N/jr	6%	-2%	-8%
kg P/jr	6%	-2%	-10%

Impact van nieuwe VEM-behoefte en VEM-waarde op berekende bruto excretie KLV

n>50

Gemiddeld aantal KLV bedrijven in 2017, 2018 en 2019

aantal bedrijven	22,3	61,7	162,7	491,3	1096	2543	4516,7	4022,3	1474,7	352,3	58	6,3	4,7
Melkproductie	<3000	3000-4000	4000-5000	5000-6000	6000-7000	7000-8000	8000-9000	9000-10000	10000-11000	11000-12000	12000-13000	13000-14000	>14000

Aanpassing forfaitaire schattingsformules (1)

Model:

N-excretie: $Y = C1 + \alpha_1 \times (\text{melk} - C2) + \alpha_2 \times (\text{ureum} - C3)$

P-excretie: $Y = C1 + \alpha_1 \times (\text{melk} - C2)$

■ N-excretie in kg per dier per jaar =

Gemiddeld N-excretie WUM

+ 0,0094 * (Melkproductie bedrijf – gemiddelde melkproductie CBS)

+ 1,8 * (Melkureum bedrijf – gemiddelde melkureum CBS)

■ P₂O₅-excretie in kg per dier per jaar =

Gemiddelde P₂O₅-excretie WUM

+ 0,0029 * (Melkproductie bedrijf – gemiddelde melkproductie CBS)

Aanpassing forfaitaire schattingsformules (2)

Ideale dataset voor aanpassing

- Individueel **gemeten** voeropname (DS, VEM, N en P) en melkproductie (kg, rvet, eiwit, lactose en P)
- Grote aantallen met **brede range** in melkproductie, rantsoenen, pariteit en lactatiestadium
- Verschillende melkveerassen
- Onafhankelijk test dataset

Beschikbaar: Data K LW 2017, 2018 en 2019

- Voordeel: Grote aantallen met brede range
- Nadelen:
  - **Berekende** voeropname (*NB: oude VEM-behoefte berekening*)
  - 'Aangeklede' koe (*koe inclusief bijbehorend jongvee*)
  - Overwegend HF

Resultaten aanpassing schattingsformules (1)

Model gefit op KLV dataset 2017, 2018 en 2019

Aangeklede koe	
Kenmerk (gemiddelden)	KLW
Melkproductie	8569
N-excretie	147,8
P ₂ O ₅ -excretie	44,3
Melkureum	22,8

← Inclusief
← jongvee!

Resultaten aanpassing schattingsformules (2)

Model:

N-excretie: $Y = C1 + \alpha1 \times (\text{melk} - C2) + \alpha2 \times (\text{ureum} - C3)$

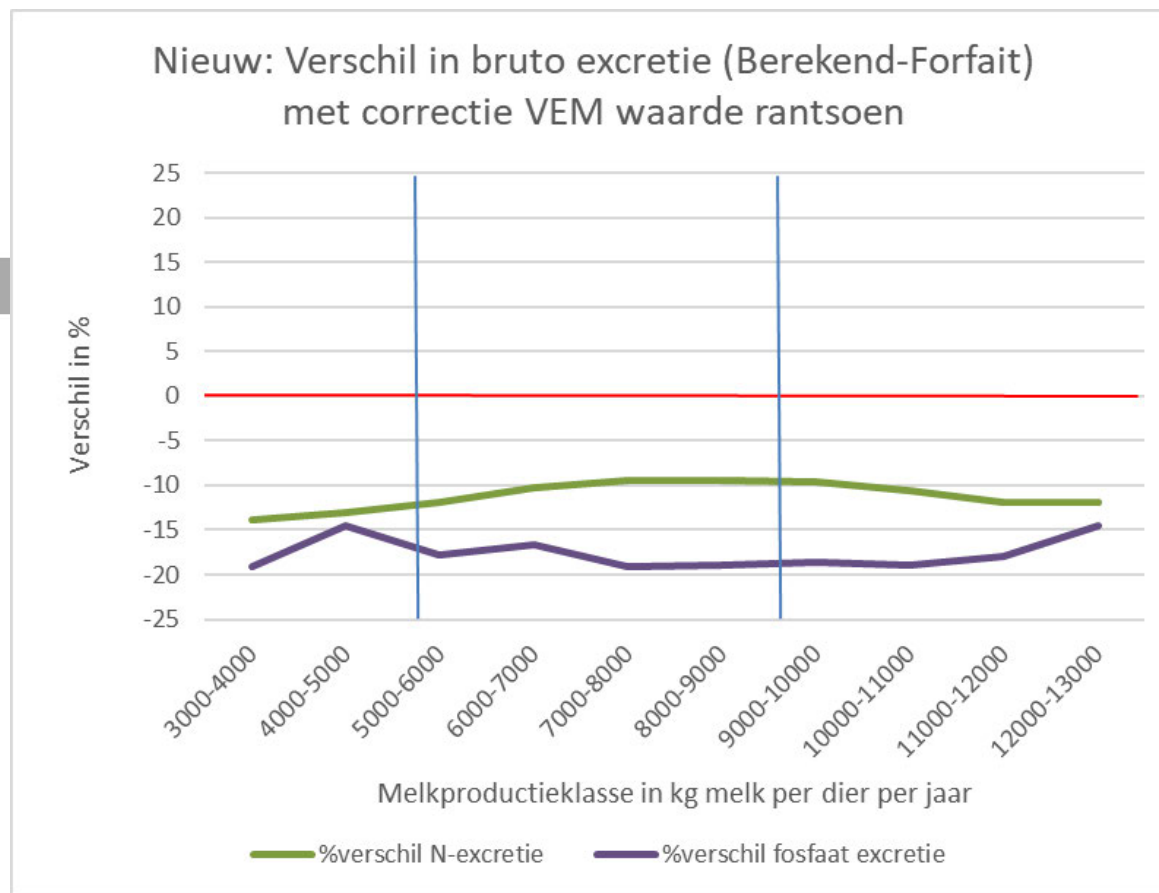
P-excretie: $Y = C1 + \alpha1 \times (\text{melk} - C2)$

Oude coëfficiënten

Dataset	Y	C1	1	C2	2	C3
Huidig forfait	N-excretie	126,7	0,0094	8084	1,80	22,4
	P ₂ O ₅ -excretie	40,7	0,0029	8084	-	-
KLW	N-excretie	147,8	0,00589	8569	2,48	22,8
	P ₂ O ₅ -excretie	44,3	0,00031	8569	-	-

Nieuwe coëfficiënten

Impact K LW schattingsformules voor de 'niet-aangeklede' koe

Gemiddeld verschil
N= -16,2 kg
 P_2O_5 = -7,8 kg

KLW constanten

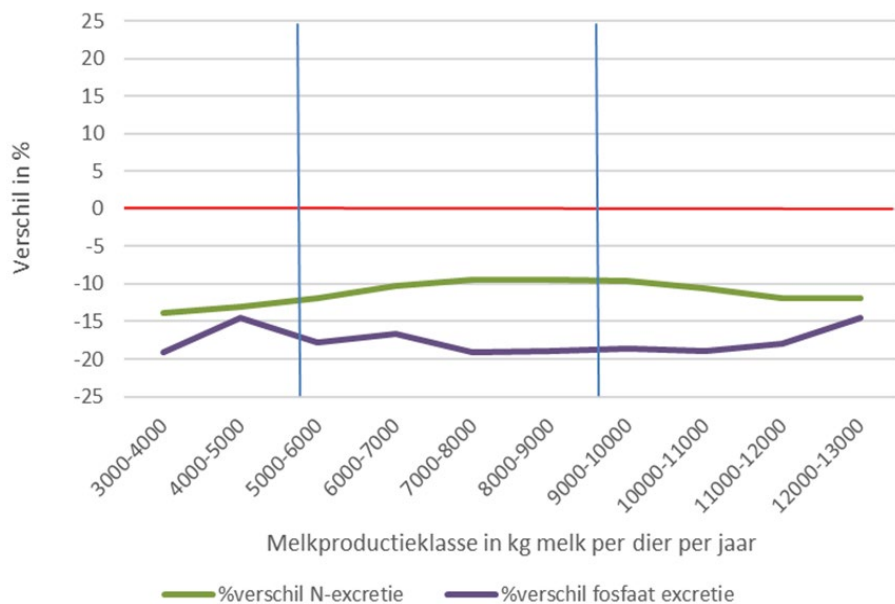
'aangeklede koe'

!! Deze constanten zijn gebaseerd op oude VEM-behoefte berekening !!
Gemiddelden over 2017, 2018 en 2019

WUM constanten

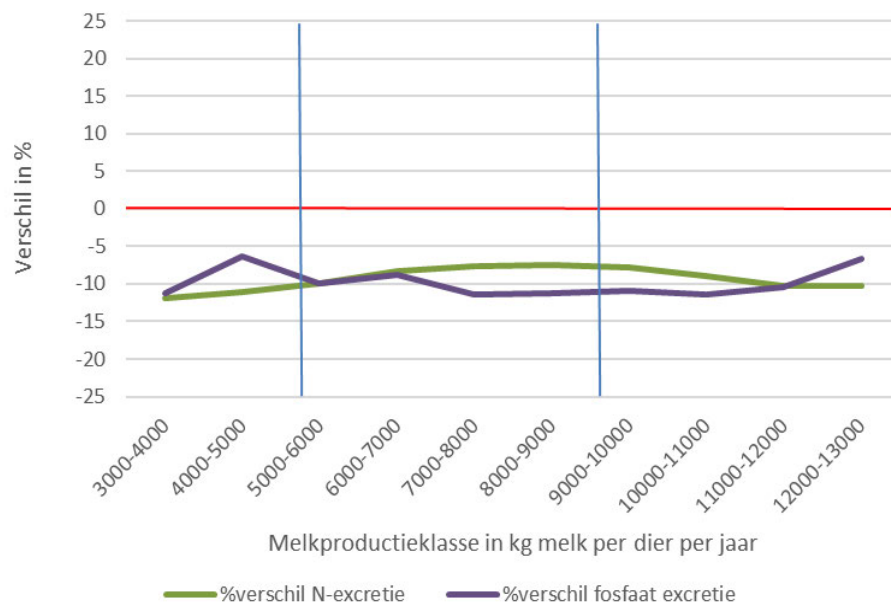
gemiddeld 2017, 2018 en 2019

Nieuw: Verschil in bruto excretie (Berekend-Forfait)
met correctie VEM waarde rantsoen

Gemiddeld verschil
N= -16,2 kg
P₂O₅ = -7,8 kg

Nieuw: Verschil in bruto excretie (Berekend-Forfait)
met correctie VEM waarde rantsoen

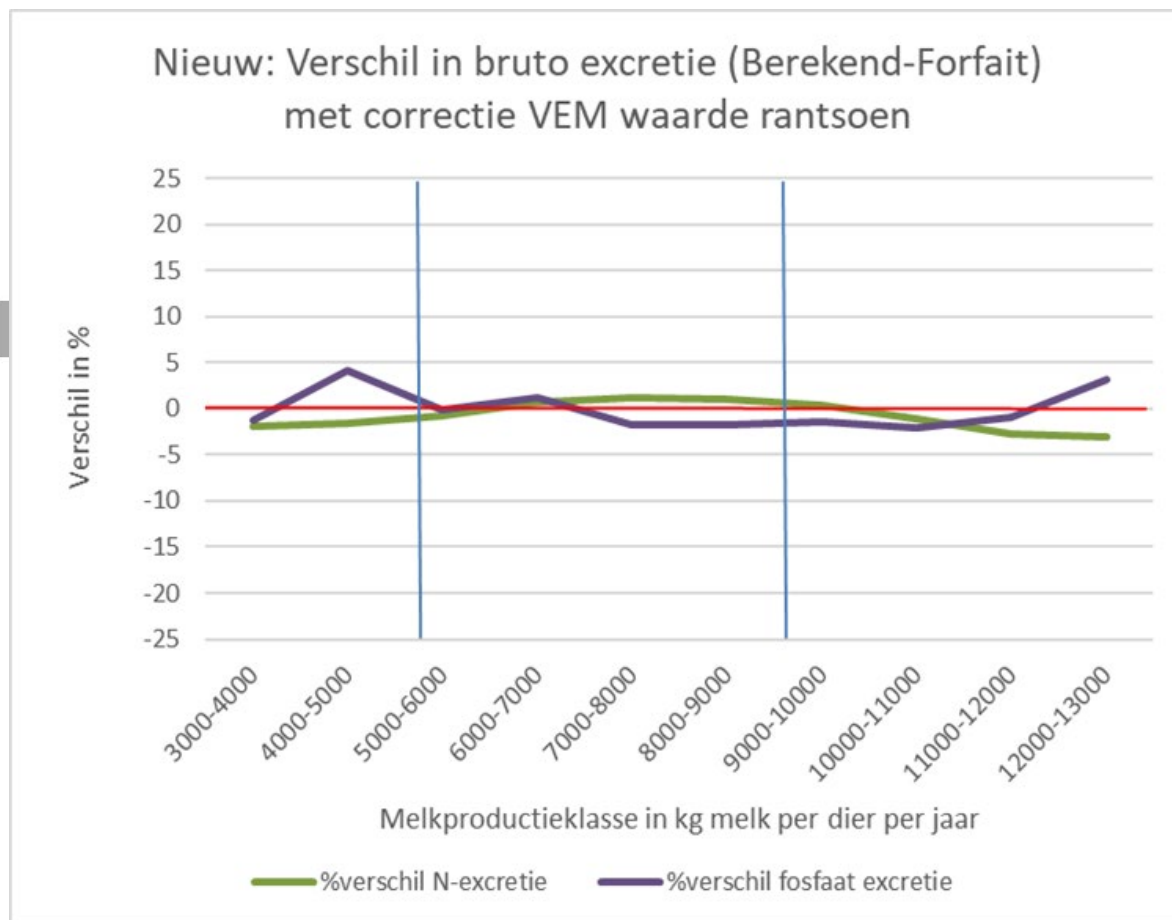

Gemiddeld verschil
N= -13,3 kg
P₂O₅ = -4,0 kg

WUM constanten minus effect nieuwe VEM-behoefte

Voor N=-8,4% en voor P₂O₅=-9,7%

Gemiddeld verschil

N= -1,1 kg

P₂O₅ = 0,0 kg

Conclusies (1)

- K LW dataset2017/2018/2019 voldoet voor melkproductie range van 3000 tot 13000 kg melk per dier per jaar
- Nieuwe VEM-behoefteberekening:
  - Gemiddelde melkproductie: nauwelijks verandering
  - Lage melkproductie: tot 8% hogere excretie
  - Hoge melkproductie: tot 7% lagere excretie
- Nieuwe VEM-waarde voedermiddelen:
  - Nog niet beschikbaar en daarom ingeschat!
  - Verlaagt de excretie (orde grootte ingeschat! op ca. 2%)

Conclusies (2)

- Nieuwe coëfficiënten schattingsformules forfaitaire excreties:
  - De beschikbare KLV dataset 2017/2018/2019 is niet ideaal
    - Voeropname: berekend i.p.v. vastgesteld
    - Excretie: 'aangeklede koe' i.p.v. melkkoe

Conclusies (3)

■ Combinatie van de nieuwe VEM-behoefte met de nieuwe schattingsformules voor forfaitaire excreties:

- Het resultaat voldoet voor de K LW dataset2017/2018/2019
  - Maar test op onafhankelijk dataset ontbreekt
- Het verschil tussen forfait en K LW excretie voor de range van 3000 tot 13000 kg melk/jaar:
  - is onafhankelijk van het melkproductieniveau
  - is voor N tussen de -3,1% en 1,2%
    - gemiddeld -1,1 kg per koe per jaar
  - is voor P₂O₅ tussen de -0,9% en 4,1%
    - gemiddeld 0,0 kg per koe per jaar

Vragen en/of discussiepunten (1)

■ Kwaliteit van de gebruikte K LW dataset2017/2018/2019

- De K LW screening 2019 heeft bijna 15% (n=2149) van de bedrijven als uitbijter bestempeld. Deze bedrijven zitten wel in de door ons gebruikte ruwe dataset
- Uitbijter redenen: gewasopbrengst en mestvoorraden
- Ca 5% (n=696) had betrekking op gewasopbrengst
- Vergelijking van K LW met de CBS getallen geeft een vergelijkbaar beeld

Vragen en/of discussiepunten (2)

■ Toets op geschiktheid nieuwe forfaitaire formules:

- Testen op een onafhankelijke dataset
  - bij voorkeur dataset met individuele koe data
  - Eventueel andere KLV jaren met 'aangeklede' koe

Vragen en/of discussiepunten (3)

■ Impact CVB aanpassing VEM behoefte

- Welk effect heeft de aanpassing op de validatie van de KLV?
- Past een verlaging van de VEM-behoefte bij het beeld dat de VEM dekking in de praktijk vaak hoog is?
- Voldoet de factor 1,02? *Verskil tussen de VEM behoefte in een experimentele setting en op een praktijkbedrijf door (sub)klinische aandoeningen, mastitis etc.*
- ....
- ....

Dank u voor de aandacht!

WAGENINGENUR
For quality of life

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Verwachte aanpassing Bijlage D Uitvoeringsregeling meststoffenwet (Urm) n.a.v. actualisatie excretieforfaits
Datum: woensdag 12 mei 2021 15:36:37

Hoi 10.2.e

Dank voor je snelle reactie.

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 12 mei 2021 15:25
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Verwachte aanpassing Bijlage D Uitvoeringsregeling meststoffenwet (Urm) n.a.v. actualisatie excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Zie rood in jouw mail.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: woensdag 12 mei 2021 15:12
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>
Subject: Verwachte aanpassing Bijlage D Uitvoeringsregeling meststoffenwet (Urm) n.a.v. actualisatie excretieforfaits

Hoi 10.2.e

Gisteren hadden 10.2.e en ik een gesprek met onze collega 10.2.e van WJZ. Zij vroeg on of het mogelijk is om nu al aan te geven welke wijziging in Bijlage D te verwachten zijn n.a.v. de actualisatie van de excretieforfaits.

Volgens mij betreft de wijziging een tweetal zaken, te weten:

1. het toevoegen van extra melkproductieclassen, zowel aan de onderkant als aan de bovenkant; **Klopt**
2. het opnemen van stikstof- en fosfaatexcretieforfaits voor de toegevoegde melkclassen en aanpassen van de stikstof- en fosfaatexcretieforfaits voor de bestaande melkclassen.
Klopt

En dat voor zowel drijfmest (tabel IIA) als ook voor vaste mest (tabel IIB). (10.2.e): Dat is toch correct, beide tabellen dienen aangepast te worden? **Klopt ook. Ik moet daarvoor nog de update van de emissiefactor van NEMA krijgen. Daarmee kom je van bruto excretie naar netto excretie.**

In bijgevoegd document heb ik een voorbeeld opgenomen van een tabel met daarin de nieuwe

melkproductieklassen. Zou jij hier naar willen kijken en kunnen bevestigen of dit inderdaad juist is of zie jij een andere indeling van melkproductieklassen voor je?

Nee, grotendeels de zelfde tabel muv de mestproductie in m3, waar ik heb geen data voor heb. Verder nog een opmerking: je hebt als eindklassen < en > opgenomen en dat suggereert dat vanaf de laatst genoemde melkproductie de excretieforfaits constant worden gehouden (zoals in de huidige tabel ook gebeurt). Het gaat over weinig bedrijven nl ca 22 aan de onderkant en ca 11 aan de bovenkant, dus wat mij betreft. We kunnen die klassen ook de waarde van het gemiddelde van die klassen meegeven en dat gemiddeld met dezelfde vergelijking als voor de andere melkproductieklassen vaststellen.

Verder wijzigen de excreties in de tabel, maar die getallen wil ik eigenlijk pas afgeven nadat CDM het als officieel advies naar LNV heeft gecommuniceerd.

Alvast bedankt,

10.2.e

[Redacted signature]

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

10.2.e

[Redacted signature]

[@minLNV.nl](mailto:10.2.e@minLNV.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 155RE: Fosfaatexcretie
Datum: woensdag 12 mei 2021 17:04:14

Top, dank je!

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 12 mei 2021 16:56

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie

Hoi 10.2.e,

Bedankt voor je reactie. Ik pas het aan en verstuur het daarna.

Wat betreft de effecten van de verwachte verlaging van de excretieforfaits voor melkvee kan ik nog melden dat in de expertgroep in april is afgesproken, dat het CBS een doorrekening maakt van de effecten op de landelijke productie van fosfaat en stikstof.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 12 mei 2021 16:38

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie

Hoi 10.2.e,

Ik zou nog een korte zin toevoegen dat de minister na advisering door de CDM een besluit zal nemen over al dan niet actualiseren van de forfaiten. Daar geldt dus nog wel een voorbehoud. Niet voor in de mail, maar ter achtergrond: als we het advies van CDM hebben moeten we goed kijken naar wat de gevolgen zouden zijn van actualisering, met name in relatie tot de is de overschrijding van het sectorale stikstofplafond. Idee is om met voermaatregelen onder het plafond te komen. Maar als de forfaiten geactualiseerd worden, waardoor minder fosfaatrechten per koe nodig zijn en dus meer koeien gehouden kunnen worden, dan zou dat de overschrijding van het plafond ook weer kunnen doen toenemen. Als dan toch weer drastische maatregelen nodig zijn naast voermaatregelen dan belanden we in een ingewikkelde situatie. Dus dit moeten we tzt goed meewegen in de advisering aan de minister.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 12 mei 2021 15:05

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie

Hoi 10.2.e,

Ben je akkoord met onderstaand antwoord op de mail van 10.2.e (RABO)?

Groet,

10.2.e

Dag 10.2.e

Ja, inderdaad al weer even geleden. Na de Flynth/Gibo Groep periode heb ik ruim 3 jaar buiten de landbouw als 10.2.e bij een omgevingsdienst gewerkt. Inmiddels sinds januari weer met vertrouwde onderwerpen bezig bij LNV in Den Haag. Hoe gaat het met jou?

Graag geef ik antwoord op jouw vraag. Sorry, dat het even heeft geduurd.

Het ministerie is voornemens om per 1 januari 2022 onder meer de excretieforfaits voor de melkveehouderij te actualiseren. De CDM is gevraagd een voorstel te doen voor die actualisatie, zich daarbij baserend op de meest actuele gegevens over voeropname en vastlegging in dier en product. Naar het zich laat aanzien zal de actualisatie gevolgen hebben voor de groep zelfzuivelaars en voor bedrijven met hoogproductieve dieren. Over de actualisatie en de gevolgen ervan vinden nu al gesprekken plaats met de sectorpartijen. De bedoeling is om, nadat de minister hiermee heeft ingestemd, de voorgenomen actualisatie nog voor de zomer ter consultatie voor te leggen.

Hopelijk zo voldoende.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid

Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Van: 10.2.e [@rabobank.nl](mailto:10.2.e@rabobank.nl)>

Verzonden: maandag 26 april 2021 14:56

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie

Dag 10.2.e

Dat is al weer even geleden. Hoe gaat het?

Zie jij kans om een reactie te geven op onderstaande vraag?

Alvast dank.

10.2.e, dank voor het leggen van het lijntje.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bedrijven

Rabobank

Telefoon 10.2.e

Mobiel 10.2.e

[Bekijk hier mijn online visitekaartje](#)

Download "Rabocasts" in the App-store and listen to your favorite Rabo-podcasts!

Van: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Verzonden: donderdag 22 april 2021 11:22

Aan: 10.2.e [@rabobank.nl](mailto:10.2.e@rabobank.nl)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie

Beste 10.2.e,

Voor meer informatie rondom de ontwikkelingen in het mestbeleid kun je contact opnemen met

10.2.e. Hij staat al in de cc. Misschien ken je 10.2.e nog vanuit zijn eerdere functie bij

Flynth.

Contactgegevens:

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid

Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Groet, 10.2.e

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

10.2.e

.....
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B-noord 4

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

Van: 10.2.e @rabobank.nl

Verzonden: donderdag 22 april 2021 10:48

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Fosfaatexcretie

Dag 10.2.e

Op dit moment geen vraag over stikstof maar over fosfaat.

Ik weet niet of ik bij jou bij het goede adres ben maar misschien weet je anders wie ik wel kan vragen.

Eerder is er wel eens gesproken over het aanpassen van de fosfaatexcretietabel voor de melkveehouderij, waarbij zelfzuivelaars en bedrijven met hoge producties mogelijk meer fosfaatrechten nodig zouden hebben. Er is hiervoor destijds een voorstel ingediend maar toen uitgesteld volgens mij. Nu vroeg ik mij af of dit nog in de pen zit en wat we hier de komende jaren wel of niet van kunnen verwachten?

Heb jij hier een beeld bij?

Alvast dank voor je reactie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Bedrijven

Rabobank

Telefoon 10.2.e

Mobiel 10.2.e

[Bekijk hier mijn online visitekaartje](#)

Download "Rabocasts" in the App-store and listen to your favorite Rabo-podcasts!

Rabobank disclaimer: <http://www.rabobank.nl/disclaimer>

This email (including any attachments to it) is confidential, legally privileged, subject to copyright and is sent for the personal attention of the intended recipient only. If you have received this email in error, please advise us immediately and delete it. You are notified that disclosing, copying, distributing or taking any action in reliance on the contents of this information is strictly prohibited. Although we have taken reasonable precautions to ensure no viruses are present in this email, we cannot accept responsibility for any loss or damage arising from the viruses in this email or attachments. We exclude any liability for the content of this email, or for the consequences of any actions taken on the basis of the information provided in this email or its attachments, unless that information is subsequently confirmed in writing.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @rabobank.nl
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie
Datum: vrijdag 14 mei 2021 14:39:26

Dag 10.2.e,

Dank voor je reactie.

Met mij gaat het goed. Nog steeds op mijn plaats bij Rabobank. Ik begrijp uit je antwoord dat er nog wel wat onzekerheden zijn als het gaat om het feit of deze wijziging zal worden doorgevoerd per 1 januari aanstaande. We wachten verdere berichtgeving af.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bedrijven

Rabobank

Telefoon 10.2.e

Mobiel 10.2.e

[Bekijk hier mijn online visitekaartje](#)

Download "Rabocasts" in the App-store and listen to your favorite Rabo-podcasts!

Van: 10.2.e 10.2.e @minInv.nl>

Verzonden: woensdag 12 mei 2021 17:10

Aan: 10.2.e @rabobank.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>

Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie

Dag 10.2.e,

Ja, inderdaad al weer even geleden. Na de Flynth/Gibo Groep periode heb ik ruim 3 jaar buiten de landbouw als 10.2.e bij een omgevingsdienst gewerkt. Inmiddels sinds januari weer met vertrouwde onderwerpen bezig bij LNV in Den Haag. Hoe gaat het met jou?

Graag geef ik antwoord op jouw vraag. Sorry, dat het even heeft geduurd.

Het ministerie is voornemens om per 1 januari 2022 onder meer de excretieforfaits voor de melkveehouderij te actualiseren. De CDM is gevraagd een voorstel te doen voor die actualisatie, zich daarbij baserend op de meest actuele gegevens over voeropname en vastlegging in dier en product. Naar het zich laat aanzien zal de actualisatie gevolgen hebben voor de groep zelfzuivelaars en voor bedrijven met hoogproductieve dieren. Over de actualisatie en de gevolgen ervan vinden nu al gesprekken plaats met de sectorpartijen. De minister zal na advisering door de CDM een besluit nemen over al dan niet actualiseren van de forfaiten. Daar geldt dus nog wel een voorbehoud. De bedoeling is om, nadat de minister hiermee heeft ingestemd, de voorgenomen actualisatie nog voor de zomer ter consultatie voor te leggen.

Hopelijk zo voldoende.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid

Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Van: 10.2.e [rabobank.nl](mailto:10.2.e@rabobank.nl) 10.2.e [@rabobank.nl](mailto:10.2.e@rabobank.nl)>

Verzonden: maandag 26 april 2021 14:56

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie

Dag 10.2.e,

Dat is al weer even geleden. Hoe gaat het?

Zie jij kans om een reactie te geven op onderstaande vraag?

Alvast dank.

10.2.e, dank voor het leggen van het lijntje.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bedrijven

Rabobank

Telefoon 10.2.e

Mobiel 10.2.e

[Bekijk hier mijn online visitekaartje](#)

Download "Rabocasts" in the App-store and listen to your favorite Rabo-podcasts!

Van: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Verzonden: donderdag 22 april 2021 11:22

Aan: 10.2.e [@rabobank.nl](mailto:10.2.e@rabobank.nl)>

cc: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

Onderwerp: RE: Fosfaatexcretie

Beste 10.2.e

Voor meer informatie rondom de ontwikkelingen in het mestbeleid kun je contact opnemen met 10.2.e . Hij staat al in de cc. Misschien ken je 10.2.e nog vanuit zijn eerdere functie bij Flynth.

Contactgegevens:

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid

Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Groet, 10.2.e

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

10.2.e

.....
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | B-noord 4

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

Van: 10.2.e [@rabobank.nl](mailto:10.2.e@rabobank.nl)

Verzonden: donderdag 22 april 2021 10:48

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Fosfaatexcretie

Dag 10.2.e

Op dit moment geen vraag over stikstof maar over fosfaat.

Ik weet niet of ik bij jou bij het goede adres ben maar misschien weet je anders wie ik wel kan vragen.

Eerder is er wel eens gesproken over het aanpassen van de fosfaatexcretietabel voor de melkveehouderij, waarbij zelfzuivelaars en bedrijven met hoge producties mogelijk meer fosfaatrechten nodig zouden hebben. Er is hiervoor destijds een voorstel ingediend maar toen uitgesteld volgens mij. Nu vroeg ik mij af of dit nog in de pen zit en wat we hier de komende jaren wel of niet van kunnen verwachten?

Heb jij hier een beeld bij?

Alvast dank voor je reactie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bedrijven

Rabobank

10.2.e

[Bekijk hier mijn online visitekaartje](#)

Download "Rabocasts" in the App-store and listen to your favorite Rabo-podcasts!

Rabobank disclaimer: <http://www.rabobank.nl/disclaimer>

This email (including any attachments to it) is confidential, legally privileged, subject to copyright and is sent for the personal attention of the intended recipient only. If you have received this email in error, please advise us immediately and delete it. You are notified that disclosing, copying, distributing or taking any action in reliance on the contents of this information is strictly prohibited. Although we have taken reasonable precautions to ensure no viruses are present in this email, we cannot accept responsibility for any loss or damage arising from the viruses in this email or attachments. We exclude any liability for the content of this email, or for the consequences of any actions taken on the basis of the information provided in this email or its attachments, unless that information is subsequently confirmed in writing.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Expertbijeenkomst vleeskalverhouderij
Datum: maandag 17 mei 2021 09:17:57

Dag 10.2.e,

Ik deel die mening.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105 | 2594 AC Den Haag

10.2.e

10.2.e [@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl) | www.lto.nl

Van: 10.2.e @minInv.nl>

Verzonden: maandag 17 mei 2021 08:54

Aan: 10.2.e @lto.nl>

cc: 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: Expertbijeenkomst vleeskalverhouderij

Hoi 10.2.e

Morgenochtend staat de expertbijeenkomst vleeskalverhouderij gepland. Vorige week berichtte 10.2.e mij dat hij en 10.2.e alleen voor blankvlees (112) de berekeningen hebben kunnen maken vanwege onvoldoende representativiteit van de rosé-data. Hij vroeg zich dan ook af of de bijeenkomst morgen wel door moet gaan, temeer daar het resultaat van de berekening is dat deze nauwelijks afwijkt van de update van 2020.

Ik heb geantwoord dat er nog steeds voldoende inhoud om overleg over te hebben. Al was het maar om de sector mee te nemen en met hen te bediscussiëren of je wel of niet over moet gaan tot een update. Ik ga er vanuit dat jij dat ook van mening bent. Ik zal later vanochtend een agenda rondsturen.

Groeten,
10.2.e.

10.2.e

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

---

tel: 10.2.e
mob: 10.2.e
e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
10.2.e@adviesagro.nl; 10.2.e
Onderwerp: Expertbijeenkomst actualisatie excretieforfaits vleeskalverhouderij - Agenda en bijlage
Datum: maandag 17 mei 2021 10:39:01
Bijlagen: [Agenda expertbijeenkomst vleeskalverhouderij d.d. 18 mei 2021.docx](#)
[Bijlage 1 - Verslag expertbijeenkomst excretieforfaits vleeskalverhouderij d.d. 16-4-2021.docx](#)

Beste mensen,

Morgenochtend staat van 09.00 – 11.00 uur de expertbijeenkomst actualisatie excretieforfaits vleeskalverhouderij gepland. Bijgevoegd treffen jullie aan de agenda en het verslag van de bijeenkomst van 16 april jl. 10.2.e en 10.2.e hebben een presentatie voorbereid van de door hen uitgevoerde berekeningen aan de hand van de aangeleverde data. Helaas was het aan de hand van de aangeleverde data alleen mogelijk om voor diercategorie 112 (witvlees) de berekeningen uit te voeren; de resultaten daarvan zullen gepresenteerd en toegelicht worden. De bedoeling is om daarna met elkaar het gesprek aan te gaan wat een en ander kan/moet betekenen voor de voorziene actualisatie van de excretieforfaits.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

[Redacted signature block]

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 10.2.e
mob: 10.2.e
e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](mailto:10.2.e@minLNV.nl)

Actualisatie excretieforfaits - expertbijeenkomst vleeskalverenhouderij

Dinsdag 18 mei 2021

09.00 – 11.00 uur via MS-Teams

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Verslag overleg 16 april 2021 (bijlage 1)
3. Actualisatie excretieforfaits – *Presentatie en toelichting door* 10.2.e
4. Discussie
5. Vervolg
6. Rondvraag
7. Sluiting

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

minInv.nl

Datum

16 apr. 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21106137

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	210416 Verslag expertbijeenkomst excretieforfaits vleeskalverenhouderij
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	16 april 2021, 9.00 uur - 11.00 uur
Locatie	
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e

Vergaderpunten

- Opening en mededelingen**
10.2.e opent de vergadering. 10.2.e stelt zich voor, ook 10.2.e die 10.2.e vervangt. 10.2.e is ziek.
- Verslag overleg 15 maart 2021 (bijlage 1)**
Opmerkingen. Inhoudelijk geen opmerkingen.
N.a.v. actiepunten: 10.2.e: vanwege tijd nog geen gevoeligheidsanalyse gedaan, komt volgende keer. 10.2.e pleit voor bespreking gevoeligheden volgende keer. Pagina 3 10.2.e, beoordeling blijft staan. 10.2.e heeft gegevens aangeleverd. Aanleveren data gelukt. 10.2.e: KWIN Gegevens zijn verzonden. Laatste pagina, aanlevering door adviseurs is gelukt. 10.2.e: discussie over cijfers 1990, 2005. 10.2.e er is ook recent onderzoek geweest. 10.2.e wil graag meer gegevens. Actie 10.2.e stuurt de info als bijlage rond. 10.2.e: het gaat in eerste instantie om de bruto excretie en vervolgens naar de netto excretie. Daar liggen de gevoeligheden en verzoek is hier zorgvuldig mee om te gaan.
- Verdieping en bijstelling impactstudie – Toelichting door 10.2.e**
Vooraf:
  - Berekeningen zijn uitgevoerd op basis van aangeleverde data, de Excel sheets zijn goed ingevuld
  - Het gaat om voorlopige resultaten
  - De getoonde bevindingen zijn nog geen conclusies.
  - De WLR zijn de voorlopige data van 10.2.e, dat is dus iets anders dan de WUM data.

112 categorie. Blank 1 melkvervangers is krachtvoer. Blank 2 krijgt krachtvoerders. Er zou weinig verschil moeten zijn, omdat er in de praktijk weinig verschil is. 10.2.e stelt voor de cijfers te koppelen. Actiepunt: 10.2.e overlegt met 10.2.e en 10.2.e.
Discussie over karkasgewichten, de data van 10.2.e zijn harde data.

115 Rose: 10.2.e: N en P in brok is werkelijkheid. Zijn 2 opfokvoerders.

116 Rose: 10.2.e: cijfers 10.2.e zijn de werkelijke hoeveelheden.

117 Rose 14d- 8 mnd.: Discussie over broksoorten (opfok en afmest) en grondstoffen. 10.2.e: Actiepunt: afstemmen van definitie via de mail.

Resultaten Update 2021 met sectordata (oranje) op basis van 2019. WLR 2019 bewust geen WUM data genoemd. We zien een toename in de excreties, wel verschil categorie 112 en 115 t/m 117. Bij rosé rekening houden met de vraag of de cijfers representatief zijn.

4. *Bespreking van de door sector aangeleverde cijfers (bijlage 2 e.v.)*

10.2.e: Wel gewerkt met nieuwe getallen, maar voor rosé weken die niet af van de oude getallen. Meer fosfor vastgelegd in het dier. Literatuurbronnen worden gedeeld.

10.2.e Wat zien we in de mest? Gehalten dalen. 10.2.e graag toelichting op berekeningen van 10.2.e, waaraan de adviseurs kunnen spiegelen. 10.2.e, dit beeld schetsen is voor het volgende overleg (actiepunt 10.2.e). 10.2.e ook graag de spreiding laten zien naast het gemiddelde.

10.2.e: we hebben geen nulpunt. Ruis op diverse aspecten. 10.2.e: gevoel dat de oude getallen niet klopten. Praktijk worstelt om een sluitende boekhouding te krijgen. Vooral data nodig van bedrijven zonder/met weinig grond. Discussie over stalbalans of forfaitair.

10.2.e: hoeveel % bedrijven problemen met rond rekenen? Gaat volgens adviseurs vooral om onbalans stikstof en fosfaat. 10.2.e is dat te inventariseren, waar zitten de grootste problemen? 10.2.e toch met stalbalans werken?

10.2.e: 167 kg landelijk, zelf gemiddeld 174-177 kg met bijbehorende rantsoenen.

10.2.e: veel spreiding, ook door diverse bedrijfssituaties.

10.2.e: getallen en problemen op tafel leggen en open discussie erover. 10.2.e probleem om voldoende data voor rosé aan te leveren. Aangeleverde cijfers zijn geen gemiddelde. Hoe verder?

10.2.e CDM bepaalt de forfaits.

10.2.e sector zal moeten kijken of men uit de voeten kan hiermee. Op voorhand wel twijfels over representativiteit van de aangeleverde cijfers. Waar komt de wijziging van de N-correctie vandaan? 10.2.e: o.b.v. rapport 2019.

Vraag: Kan de sector nog aanvullende data aanleveren? 10.2.e kan nog iets zeggen over de spreiding. 10.2.e; aangeleverde cijfers nog niet doorgerekend, zouden we kunnen doen om nog een verdiepingsslag te maken.

10.2.e: voorstel om aan te vullen met voerjaaroverzichten?

10.2.e: strookt e.e.a. ook met de cijfers van de afvoer van de mest? 10.2.e probleem bij mest is de betrouwbaarheid.

10.2.e: Liever de excretiecijfers in de context van het bedrijf plaatsen en wat zie je dan? Ook gelet op de tijd. Voorstel van 10.2.e vergt andere rekenmethodiek.

10.2.e: tijdplanning 10.2.e 10.2.e: als de cijfers voorbewerkt worden scheelt dat.

10.2.e Voorstel om te laten zien wat er uit komt, in bedrijfscontext, beeld representativiteit en gevoeligheidsanalyse.

10.2.e en 10.2.e: (actiepunt) vraag bespreken of voorstel waargemaakt kan worden en hoe. Begin volgende week uitsluitsel geven.

10.2.e stemt af met 10.2.e vanmiddag (actiepunt).

5. Vervolgafspraken

- Volgende bijeenkomst dinsdag 18 mei 9-11 uur
- Sheets rondsturen met voorbehoud vertrouwelijkheid (actiepunt 10.2.e). Zijn voorlopige cijfers. Tussentijds vragen/melden aan 10.2.e kan.

6. Rondvraag

5.1.2.e informeert naar verschillen in omrekening RE naar N. 10.2.e: verschillend in plant en dier.

7. Sluiting

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
 10.2.e @adviesagro.nl;
 10.2.e @tortarmers.eu; 10.2.e
Onderwerp: Expertgroep actualisatie excretieforfaits vleeskalverhouderij - Presentatie 10.2.e en (concept) verslag
Datum: dinsdag 18 mei 2021 12:00:01
Bijlagen: [DOMUS-21139010-v1-Verslag_expertgroep_excretieforfaits_vleeskalveren_18_mei_2021.docx](#)
[Update excretieforfaits kalverhouderij \(2\) 18mei21LS.pptx](#)

Beste allemaal,

Met dank aan 10.2.e voor de (zeer) snelle verslaglegging en 10.2.e voor het beschikbaar stellen van zijn presentatie stuur ik jullie hierbij toe het (concept) verslag van ons overleg van vanochtend en de presentatie van 10.2.e en 10.2.e. Graag aandacht voor de diverse actiepunten die in het verslag vermeld staan.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

10.2.e

.....

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....

tel: 10.2.e
 mob: 10.2.e
 e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

minInv.nl

Datum

18 mei 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21139010

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Expertgroep excretieforfaits vleeskalverhouderij
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	18 mei 2021, 09.00 uur - 10.20 uur
Locatie	MS-Teams
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e

Vergaderpunten

- Opening en mededelingen**
10.2.e opent de vergadering. 10.2.e vervangt 10.2.e (ziek).
10.2.e moet om 9.30 uur de vergadering verlaten.
- Verslag overleg 16 april 2021 (bijlage 1)**
Geen opmerkingen. Actiepunten zijn alle uitgevoerd.
- Actualisatie excretieforfaits – Presentatie en toelichting door 10.2.e**
10.2.e: Verder gerekend met de cijfers van blank vlees (cat. 112). Vandaag geen resultaten van rosé kalveren. Dat komt later, er zijn nog vragen te bespreken over de data. (Presentatie wordt nagestuurd, actie 10.2.e)
- Discussie**
10.2.e: Vraag aan de sector n.a.v. hoge fosfaatretenties. Is het rantsoen sterk gewijzigd?
10.2.e wil graag een kanttekening plaatsen bij volume mestproductie op jaarbasis. Hij denkt dat dit in praktijk lager is. Daardoor ook opmerkingen over de gehalten per ton. N-gehalte van 3,9 is iets aan de lage kant voor de praktijk. Zou voor 2019 rond 4,2 kg N/ton liggen. Fosfaat 1,4-1,5 kg/ton. N-verlies lijkt aan de hoge kant.
10.2.e: WUM 2019 kolom is puur ter info. Is gebaseerd op oudere data.
10.2.e: Nog enkele vragen voor de praktijk over Blank 2.
Bij bedrijf a t/m d gelijke samenstelling voor groei en mestmelk. Klopt dat?

P-gehalte altijd 6. Klopt dat? Wordt buiten overleg besproken (actiepunt 10.2.e).

10.2.e: Nog graag overleg met 10.2.e over middeling van de cijfers i.v.m. marktaandeelen. Van belang voor representativiteit.

10.2.e en anderen herkennen de range zoals geschetst tussen Blank 1 en Blank 2. Niet zomaar het gemiddelde nemen.

10.2.e Verklaring verschillen N-verlies? 10.2.e: geen reden om te twifelen aan de sectordata. Er komen nog checks.

De P-retentie is verbeterd door andere krachtvoerders. Sprong van 60 naar 65 lijkt groot. Sector vindt het niet onwaarschijnlijk. 10.2.e sluit aan bij het overleg van 10.2.e en 10.2.e. Initiatief bij 10.2.e (actiepunt 10.2.e)

10.2.e: 10.2.e, graag nog toelichting op de gevoeligheden in de berekeningen. 10.2.e beschrijft dit.

10.2.e Toen de bepalende factoren besproken. Kleine veranderingen hebben gevolgen. 10.2.e Dit is met 10.2.e besproken. Lastige discussie over N-verliezen. Rekenwijze is gevoelig voor de efficiency van de productie. Gemeten verliezen in de praktijk zijn moeilijk rond te rekenen. We volgen nu de beschikbare methode.

10.2.e heeft nog vragen om te bespreken in klein comité. 10.2.e houdt ons dat niet te veel op? Kan het andere proces doorgaan? 10.2.e: Ja, de discussie over de N-verliezen is in principe een andere discussie. 10.2.e: het houdt wel verband met elkaar.

10.2.e: graag korte terugkoppeling in de groep (actiepunt 10.2.e)

Rosé kalveren

10.2.e: aan de slag geweest met de vrijdag ontvangen data. Helaas nog wel wat onduidelijkheden en vragen over de data. Afgesproken wordt dat op korte termijn een overleg plaatsvindt van 10.2.e en 10.2.e met 10.2.e en 10.2.e. (actiepunt 10.2.e).

5. *Vervolg*

10.2.e: Is het wenselijk in dit kader als groep nog een keer bij elkaar komen? Sector: ja, graag voor de afronding. Afspraak volgende keer: woensdag 9 juni van 14.00-16.00

6. *Rondvraag*

10.2.e: Kunnen per bedrijf voerjaaroverzichten worden verstrekt over 3 jaar op verzoek? Via RVO? Bij accountantskantoren? 10.2.e zoekt dit zelf verder uit.

10.2.e: voorstel datum door 10.2.e? 10.2.e overlegt met 10.2.e en stuurt vergaderverzoek.

7. *Sluiting*

10.2.e wenst succes met het vervolgoverleg en sluit de vergadering

Update excretieforfaits kalverhouderij (2)

categorie 112, 115, 116 en 117

18 mei 2021

10.2.e, Centraal Bureau voor de Statistiek

10.2.e Wageningen Livestock Research

Inhoud reductie enterisch methaan

- Blank: voorlopige resultaten
- Rosé: Stand van zaken
- Discussie
- Conclusies

Categorie 112 (1)

■ De WUM-berekening 2019

- Data officiële bronnen + literatuur (RVO, KWIN, WLR, Kool en Berends)

■ Werkgroep berekening 2020

- Sectordata 2015, 2016 en 2017
- Aanpassing P-gehalte vlees
- Aanpassing Aanhoudingspercentage

■ Werkgroepberekening 2021 (idem 2020)

- Sectordata 2017, 2018 en 2019

Categorie 112: Bruto excretie

		WUM		Sectordata BLANK			
		2019		2017	2018	2019	gem
Opname	N	29,8		28,5	28,9	28,2	28,5
	P	5,1		4,7	4,8	4,5	4,7
Vastlegging	N	10,6		11,4	11,6	11,5	11,5
	P	2,8		3,0	3,0	3,0	3,0
Bruto excretie per jaarrond aanwezig dier (kg)							
	N	19,2		17,1	17,3	16,6	17,0
	P2O5	5,2		3,9	4,0	3,5	3,8

Categorie 112: Netto excretie

		WUM		Sectordata BLANK			
		2019		2017	2018	2019	gem
Netto N-excretie							
	N/P2O5-excretie	3,68		4,37	4,34	4,78	4,5
	N/P2O5-verhouding afgevoerde mest	3,00		2,65	2,89	3,00	2,8
	%N-verlies	19%		39%	33%	37%	0,4
	N-verlies in kg per dier	3,6		6,7	5,8	6,2	6,2
	Netto N-excretie	15,6		10,4	11,6	10,4	10,8

Retentie N		36%		40%	40%	41%	40%
Retentie P		55%		64%	63%	67%	65%

Categorie 112: Mestsamenstelling

[REDACTED]

[REDACTED]

		WUM		Sectordata BLANK			
		2019		2017	2018	2019	gem
Berekende en gemeten mestsamenstelling							
	Mestproductie 1,4 m3 180 dagen (kg/dier)	2800		2800	2800	2800	2800
	N-gehalte berekend (kg/ton)	5,59		3,70	4,13	3,72	3,9
	P2O5-gehalte berekend (kg/ton)	1,86		1,40	1,43	1,24	1,4
	N-gehalte gemeten (VDM) (kg/ton)	4,22		3,88	4,11	4,22	4,1
	P2O5-gehalte gemeten (VDM) (kg/ton)	1,41		1,47	1,42	1,41	1,4

Categorie Rosé 14

- Er zijn aanvullende nieuwe data aangeleverd
- Gestart met verwerking
- Eerste indruk
  - Voor verwerking zijn aannames gemaakt .... Checken bij sector
  - Data hebben verschillende grondslag (bedrijf, koppel, voerjaaroverzicht) ... Uniformeren vraagt tijd en aannames
  - Voergegevens per gemiddeld aanwezig dier (uitval?)
  - Vastlegging moet berekend worden mbv andere data
  - Beschikbaarheid data verschilt per categorie

Conclusies

- Voor categorie 112:
  - Check op retentie in data praktijk
  - Het 2020 advies naar CDM aanpassen obv sectordata 2017, 2018, 2019
- Voor overige categorieën
  - Discussie over mogelijkheden en tijdpad

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 161Re: Bijdrage AO mest 3 juni 2021 - Actualisatie excretieforfaits (concept 2.0)
Datum: woensdag 19 mei 2021 18:02:05

Bedankt 10.2.e! Ik heb met 10.2.e afgesproken dat ik straks naar het totaal kijk, dus mijn reactie volgt wat later :)

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 19 mei 2021 om 17:40 heeft 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

Hierbij mijn bijgestelde bijdrage t.b.v. het dossier voor het Commissiedebat over fosfaatrechten. Ik ben benieuwd naar jullie reactie.

Groeten,

10.2.e

PS.

Ik heb 10.2.e en 10.2.e nog niet meegenomen.

<Bijdrage AO mest 3 juni 2021 - Actualisatie excretieforfaits (concept 2.0).docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Concept verslag bijeenkomst expertgroep melkveehouderij d.d. 11 mei 2021
Datum: woensdag 26 mei 2021 09:46:40
Bijlagen: [DOMUS-21134629-v1-](#)
[Verslag expertgroep actualisatie excretieforfaits melkveehouderij 11 mei 2021.docx](#)

Beste allemaal,

Hierbij stuur ik jullie het conceptverslag van onze bijeenkomst over de actualisatie van de excretieforfaits in de melkveehouderij van 11 mei jl. Omdat 10.2.e net toen het gesprek over de presentatie van 10.2.e begon de vergadering moest verlaten, is het conceptverslag veel minder uitgebreid dan de eerdere verslagen. In plaats van vrijwel woordelijk het gesprek weer te geven, zijn alleen aangegeven de punten die aan de orde kwamen zonder daar verder op in te gaan. Voel je vrij om als je vindt dat het verslag op dit punt tekort schiet het aan te vullen. Graag ontvang ik jullie opmerkingen/aanvullingen uiterlijk maandag 31 mei, zodat ik het conceptverslag kan aanpassen en een bijgesteld conceptverslag nog voor ons overleg van 2 juni as. kan toesturen.

Groeten,
10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 10.2.e
mob: 10.2.e
e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](#)

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

minInv.nl

Datum

11 mei 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21134629

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Expertgroep excretieforfaits melkveehouderij
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	11 mei 2021, 09.00 uur - 11.00 uur
Locatie	
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e

Vergaderpunten

- Opening en mededelingen*
10.2.e opent de vergadering. 10.2.e is afwezig.
- Verslag expertbijeenkomst van 14 april 2021 (bijlage 1)*
Inhoudelijk: geen opmerkingen
Actiepunten: Zijn uitgevoerd
- Actualisatie excretieforfaits – Presentatie en toelichting door 10.2.e*
Werk conform actiepunten 14 april. VEM behoefteberekening aanpassen.
Range 3000-13000 kg melk/koe/jr. Model niet aanpassen. Trends
melksamenstelling bekijken.
- Discussie*
Een uitgebreide verslaglegging van de discussie ontbreekt doordat 10.2.e op dit
punt de vergadering moest verlaten i.v.m. zijn coronavaccinatie. Onderstaand
zijn enkele punten aangegeven waarover in de discussie gesproken is.
  - Spreiding per klasse
  - Gewicht hoogproductieve dieren
  - Betrouwbaarheid K LW-data met betrekking tot de opbrengst van het eigen
gewas (graskuil en snijmais)
  - Beschikbaarheid (of eigenlijk niet beschikbaarheid) van een controle
dataset om berekeningen met K LW-data te verifiëren; vergelijk tussen
WUM en K LW lijkt enige mogelijkheid.
  - Complexiteit van de materie.

- Nieuwsgierigheid naar hoe de nieuwe berekeningswijze (= nieuwe coëfficiënten) uitwerken op de excretiecijfers en waar is nog discussie over en hoe werkt het uit voor de mestafzet.
- Focus op hoe het uitpakt voor hoogproductieve bedrijven, maar ook gevoel bij hoe het uitpakt voor laagproductieve bedrijven.
- Gasvormige verliezen en NEMA-cijfers.

5. *Vervolg*

De aanwezigen geven aan het op prijs te stellen om in een volgend overleg te kunnen spreken over de notitie van de hand van 10.2.e en 10.2.e waarin zij de CDM advies uitbrengen hoe invulling te geven aan de actualisatie van de excretieforfaits. Daarbij zou het fijn zijn als ook een vergelijking wordt gemaakt tussen de 'oude' en de nieuwe/geactualiseerde tabel. Naar verwachting zal de notitie op 1 juni gereed kunnen zijn.

Agesproken wordt elkaar in dit verband weer te spreken op woensdag 2 juni van 09.00 uur tot 11.00 uur. Naast de notitie van 10.2.e en 10.2.e zal dan ook gesproken worden over een eventuele overgangsregeling.

6. *Rondvraag*

Hier wordt geen gebruik van gemaakt

7. *Sluiting*

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 169RE: CD Fosfaat verplaatst
Datum: maandag 31 mei 2021 21:40:16

Hoi 10.2.e
 Prima wat mij betreft! Zie ook mijn mail van zojuist hierover.
 Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: maandag 31 mei 2021 21:14

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e
 @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Fwd: CD Fosfaat verplaatst

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Nu het CD donderdag niet doorgaat zou ik graag die tijd gebruiken om samen na te denken over de actualisatie excretieforfaits en een eventuele overgangsregeling. Is dat wat jullie betreft akkoord?

Groeten,
 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Datum: 31 mei 2021 om 16:25:27 CEST

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>, 10.2.e

@minlnv.nl>, 10.2.e

@minlnv.nl>, 10.2.e @minezk.nl>,

10.2.e @rvo.nl>, 10.2.e

@minlnv.nl>, 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: CD Fosfaat verplaatst

Dag allen,

Het CD fosfaat komende donderdag wordt verplaatst tot een nader te bepalen datum.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: donderdag 27 mei 2021 15:42

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minezk.nl>;

10.2.e @rvo.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: aanwezigheid Commissiedebat 3 juni a.s.

Dag allemaal,

Volgende week donderdag staat het Commissiedebat in kader van het Fosfaatrechtenstelsel gepland. Ik zou jullie allemaal willen verzoeken hier bij aanwezig te zijn. 10.2.e heeft een mooie ruime ambtenarenkamer geregeld. Daar passen zelfs nog meer mensen in maar volgens mij zijn we met deze delegatie

compleet en voorbereid op alle vragen die gaan komen.

Het debat start om 10u in de Troelstraal. Wij zitten als ambtenaren in de Dreeskamer (N106) dus het is natuurlijk wel zaak ruim daarvoor in de Tweede Kamer aanwezig te zijn.

10.2.e, kun jij iedereen in 'aan' aanmelden, inclusief mijzelf? En mogelijk heb jij nog extra instructies in kader van Corona?

Ik heb er zin in, vooral ook om jullie weer eens live te zien! Mocht je niet aanwezig kunnen / willen zijn dan hoor ik het graag van je.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: info overleg dinsdag 2 juni melkvee
Datum: dinsdag 1 juni 2021 14:23:11
Bijlagen: [image001.png](#)
[image003.png](#)
[Update excretieforfaits melkkoeien 2jun21LS.pptx](#)

10.2.e, in de bijlage de update van mijn presentatie.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: maandag 31 mei 2021 12:22
To: 10.2.e @minlnv.nl>
Subject: RE: info overleg dinsdag 2 juni melkvee

Hallo 10.2.e,

In de bijlage de eerder genoemde samenvatting.

Bij de volgende zin heeft 10.2.e een opmerking die wellicht voor jou relevant is.

De forfaits zijn voor N gemiddeld 2,2% hoger en voor P₂O₅ gemiddeld 4,4% hoger.

Opmerking 10.2.e

Voor het fosfaatproductieplafond en de fosfaatrechten is dit wel relevant; De melkveesector zit nog meer onder het fosfaatproductieplafond dan gedacht.....
 Geldt in mindere mate ook voor N.

Komt dit mede doordat weinig efficiënte bedrijven niet meedoen met BEX en KLW?

Mijn reactie

Niet direct omdat in principe alle bedrijven de KLW moeten invullen. Ik hoor vanuit de praktijk wel regelmatig dat de KLW van bedrijven die geen BEX voordeel hebben niet erg zorgvuldig wordt ingevuld maw de data die je van die bedrijven krijgt zijn kwalitatief duidelijk minder

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: maandag 31 mei 2021 7:49
To: 10.2.e @wur.nl>
Cc: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
Subject: RE: info overleg dinsdag 2 juni melkvee

Hoi 10.2.e,

Hierbij een eerste reactie op je presentatie. Het zijn vooral vragen om verduidelijking; ik snap nu nog beter dat je de eerdere presentaties niet vooraf (of eigenlijk zonder toelichting) te willen versturen.

Sheet 2: Titel klopt niet

Sheet 5: Hier vergelijk je de huidige forfaits met de nieuw berekende forfaits o.b.v. de KLW-gegevens?

Wat zegt het gewogen gemiddelde als er nu geen forfaits zijn onder de 5.000 kg of boven de 10.000 kg?

Ik denk dat dit een heel belangrijke sheet is en die moet wel goed duidelijk zijn.

Sheet 6: aangeklede koe?

Waarom zo'n knik in P2O5 rond 5.000 kg?

Basis voor uitspraak BEX-voordeel? Moet BEX-berekening niet ook aangepast worden?

Sheet 9: negatief (= rood) betekent een hogere waarde voor het nieuwe forfaits t.o.v. het huidige forfaits?

Sheet 10: Exclusief 9,5 kg toename: vanaf ca 6700 kg melk lager ????

Sheet 11/12: Voelt 'raar' dat excreties eerst stijgen (of hoog beginnen); lijkt niet logisch. Is dat nog nader te verklaren?

Sheet 13/14: Dit 'voelt' beter en logischer dan bij de klassen aan de onderkant.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>

Verzonden: vrijdag 28 mei 2021 12:03

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@wur.nl>; 10.2.e <10.2.e@cbs.nl>

Onderwerp: info overleg dinsdag 2 juni melkvee

Hallo 10.2.e,

In de bijlage vind je mijn presentatie voor dinsdag. Het is een concept en kan dus nog wat wijzigen.

Ik denk dat je in ieder geval naar het plaatje op slide 13 moet kijken. Daar zie je voor de hoge melkproducties het effect op de fosfaatexcretie. Die excretie wordt voor de hoge melkproducties ca 8 kg (5%) lager dan volgens de nu geldende forfaits. De expertgroep heeft eerder aangegeven wat een eventueel verschil gaat betekenen voor de fosfaatrechten. Die vraag komt vast naar voren.

De oplevering van de rapportage gaat voor dinsdag niet lukken. De onderdelen liggen er wel, maar het is nog geen geheel. Ik heb daarom eea kort samengevat. Gaat om het proces en de resultaten. Ik moet de review input van 10.2.e en 10.2.e nog verwerken. Maandag rond ik dat af en als je wil kan ik het alvast naar je sturen. Ik ga wel verder met de rapportage en wellicht kom ik een heel eind. Het gros van de leden van de expertgroep zal het inhoudelijke deel van het rapport niet lezen en alleen in de conclusies en samenvatting geïnteresseerd zijn. Die hebben ze (wat mij betreft kan de bijgevoegde ppt ook gedeeld worden) en daarmee kan woensdag de discussie over impact gevoerd worden. Ik zal met 10.2.e afstemmen wat en wanneer naar CDM wordt opgeleverd. Kun jij met deze werkwijze uit de voeten?

Groeten,

10.2.e

Toelichting ppt

Mijn insteek is om de conclusies van de werkgroep/expertgroep te herhalen. Gaat om de besluiten mbt de aanpassingen voor het berekenen van forfaits voor de melkkoe. Dan is duidelijk, wat er is veranderd aan de rekenwijze.

Dan 1 plaatje met de vergelijking van het eindresultaat met de KLV data. Boodschap ziet er prima uit ... verschil van 2-5% kan veel oorzaken hebben en is niet anders dan wat we nu al kennen mbt verschil KLV en WUM.

Dan 1 plaatje om te duiden wat de nieuwe forfaits met het BEX voordeel van de bedrijven doet.

Vervolgens het eindresultaat in de vorm van een vergelijking tussen de nu geldende forfaits en de forfaits berekend obv de overeengekomen aanpassingen.

Bij ieder 'kopje' sluit ik af met conclusies.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Agenda expertbijeenkomst excretieforfaits melkveehouderij d.d. 2 juni 2021
Datum: dinsdag 1 juni 2021 15:00:54
Bijlagen: [Agenda expertbijeenkomst melkveehouderij d.d. 2 juni 2021.docx](#)
[DOMUS-21134629-v1-](#)
[Verslag expertgroep actualisatie excretieforfaits melkveehouderij 11 mei 2021.docx](#)
[Update excretieforfaits melkkoeien 2jun21LS.pptx](#)

Beste mensen,

Bijgaand stuur ik jullie toe de agenda en bijlagen voor ons overleg van morgenochtend (09.00 – 11.00 uur) over de actualisatie van de excretieforfaits voor melkvee.

10.2.e heeft laten weten dat de notitie van hem en 10.2.e nog niet gereed is, maar in de plaats daarvan heeft hij wel een presentatie voorbereid waarin voortborduurdt wordt op hetgeen we in ons vorig overleg besproken hebben en wat dat betekent voor de excretieforfaits. Die presentatie treffen jullie hierbij alvast aan.

Naast de presentatie van 10.2.e wil ik het overleg van morgen ook graag benutten om met jullie te spreken over de contouren/elementen van een eventuele overgangsregeling, gegeven de in 2018 toegekende fosfaatrechten.

Tot morgenochtend,
10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 10.2.e
mob: 10.2.e
e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Actualisatie excretieforfaits – expertbijeenkomst melkveehouderij

Woensdag 2 juni 2021

09.00 – 11.00 uur via Teams

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Verslag expertbijeenkomst van 11 mei 2021 (bijlage 1)
3. Notitie met advies betreffende actualisatie excretieforfaits (bijlage 2)
4. Contouren van een overgangsregeling
5. Vervolg
6. Rondvraag
7. Sluiting

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

minInv.nl

Datum

11 mei 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21134629

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Expertgroep excretieforfaits melkveehouderij
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	11 mei 2021, 09.00 uur - 11.00 uur
Locatie	
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e

Vergaderpunten

- Opening en mededelingen*
10.2.e opent de vergadering. 10.2.e is afwezig.
- Verslag expertbijeenkomst van 14 april 2021 (bijlage 1)*
Inhoudelijk: geen opmerkingen
Actiepunten: Zijn uitgevoerd
- Actualisatie excretieforfaits – Presentatie en toelichting door 10.2.e*
Werk conform actiepunten 14 april. VEM behoefteberekening aanpassen.
Range 3000-13000 kg melk/koe/jr. Model niet aanpassen. Trends
melksamenstelling bekijken.
- Discussie*
Een uitgebreide verslaglegging van de discussie ontbreekt doordat 10.2.e op dit
punt de vergadering moest verlaten i.v.m. zijn coronavaccinatie. Onderstaand
zijn enkele punten aangegeven waarover in de discussie gesproken is.
  - Spreiding per klasse
  - Gewicht hoogproductieve dieren
  - Betrouwbaarheid KLV-data met betrekking tot de opbrengst van het eigen
gewas (graskuil en snijmais)
  - Beschikbaarheid (of eigenlijk niet beschikbaarheid) van een controle
dataset om berekeningen met KLV-data te verifiëren; vergelijk tussen
WUM en KLV lijkt enige mogelijkheid.
  - Complexiteit van de materie.

- Nieuwsgierigheid naar hoe de nieuwe berekeningswijze (= nieuwe coëfficiënten) uitwerken op de excretiecijfers en waar is nog discussie over en hoe werkt het uit voor de mestafzet.
- Focus op hoe het uitpakt voor hoogproductieve bedrijven, maar ook gevoel bij hoe het uitpakt voor laagproductieve bedrijven.
- Gasvormige verliezen en NEMA-cijfers.

5. *Vervolg*

De aanwezigen geven aan het op prijs te stellen om in een volgend overleg te kunnen spreken over de notitie van de hand van 10.2.e en 10.2.e waarin zij de CDM advies uitbrengen hoe invulling te geven aan de actualisatie van de excretieforfaits. Daarbij zou het fijn zijn als ook een vergelijking wordt gemaakt tussen de 'oude' en de nieuwe/geactualiseerde tabel. Naar verwachting zal de notitie op 1 juni gereed kunnen zijn.

Agesproken wordt elkaar in dit verband weer te spreken op woensdag 2 juni van 09.00 uur tot 11.00 uur. Naast de notitie van 10.2.e en 10.2.e zal dan ook gesproken worden over een eventuele overgangsregeling.

6. *Rondvraag*

Hier wordt geen gebruik van gemaakt

7. *Sluiting*

Update excretieforfaits melkkoeien (3)

2juni 2021

10.2.e , Wageningen Livestock Research

10.2.e , Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

- Forfaitaire berekening

- Resultaten

- Discussie

- Conclusies

Berekening forfaitaire excretie (1)

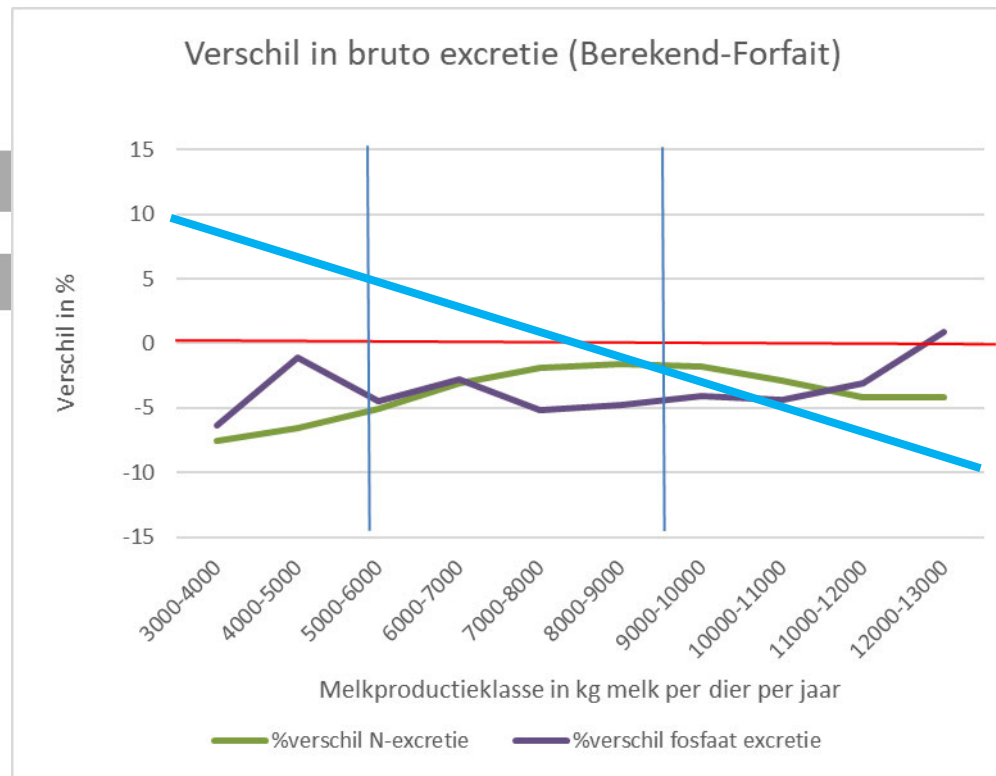
- Gebruik data over de periode 2017 – 2019
  - Niveau excretie: WUM gemiddelden over die periode
- Conclusie
  - Standaard procedure volgens methodiek Bikker e.a. 2019
- Gebruik lineaire verbanden bij excretieberekening
  - Komt overeen met verbanden in K LW dataset
  - Zelfde verband bruikbaar van 3000-13000 kg melk
- Conclusie
  - Melkproductieklassen uitbreiden tot 3000-13000 kg
  - Handhaven methodiek Bikker e.a. 2019

Berekening forfaitaire excretie (2)

- Aanpassen VEM-behoefteberekening
  - Conform voorgenomen aanpassing CVB
- Conclusie
  - Andere VEM-behoefte berekening
- Aanpassen formules onder de forfaitaire berekeningen
  - Coëfficiënten updaten o.b.v. K LW dataset
- Conclusie
  - Andere coëfficiënten gebruiken

Vergelijken bruto excretie

Aangepaste forfaits vs K LW dataset

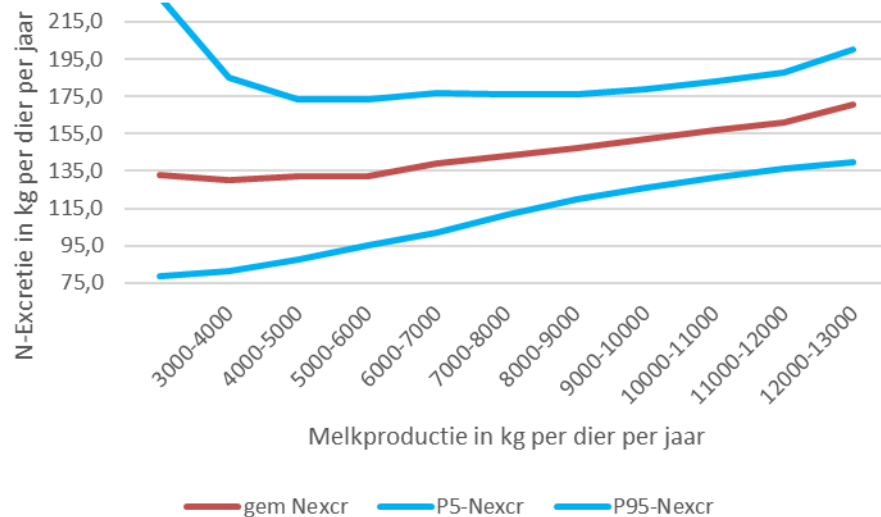
Verband oude forfaits

excretie - forfait	3000-4000	4000-5000	5000-6000	6000-7000	7000-8000	8000-9000	9000-10000	10000-11000	11000-12000	12000-13000	Gewogen gemiddelde
%verschil N-excretie	-7,5	-6,6	-5,0	-3,0	-1,9	-1,6	-1,8	-2,8	-4,2	-4,2	-2,22
%verschil fosfaat excretie	-6,4	-1,1	-4,5	-2,8	-5,2	-4,7	-4,1	-4,4	-3,1	0,8	-4,38

Verloop bruto excretie per melkproductieklasse

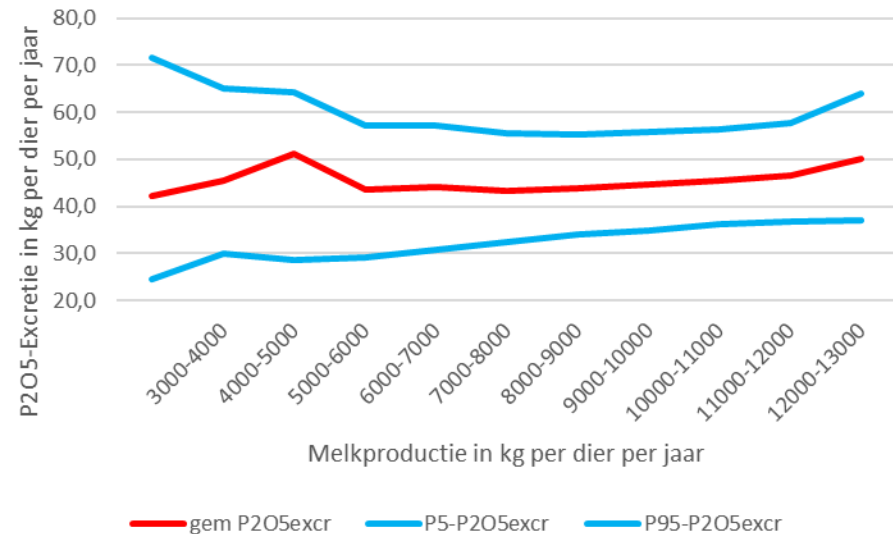
Gemiddelde excretie met spreiding

Gemiddelde Bruto N-excretie met spreiding
excretie van de 'aangeklede' koe

Variatiecoëfficiënt gemiddeld 24%
P5 BEX voordeel voor koe van 9000 kg
Ca. 28 kg N

Gemiddelde P2O5-excretie met spreiding
excretie van de 'aangeklede' koe

Variatiecoëfficiënt gemiddeld 28%
P5 BEX voordeel voor koe van 9000 kg
Ca. 11 kg P₂O₅

Conclusies (1)

- Aangepaste forfait voldoet van 3000 tot 13000 kg melk per dier per jaar
- Aangepast forfait past bij KLV dataset 2017/2018/2019
  - Nauwelijks melkproductie afhankelijk verschil
  - Forfait is hoger dan de KLV-excretie
    - N-excretie forfait gemiddeld 2,2% hoger
    - P_2O_5 excretie forfait gemiddeld 4,4% hoger
- Aangepast forfait en BEX voordeel per koe
  - Iets groter doordat forfait wat hoger is dan KLV data
  - Beste bedrijven gemiddeld ca. 25% voordeel
    - Lage melkproducties iets meer, hoge iets minder

Resultaten forfaitaire excretie

■ Concept voorstel nieuwe excretietabel (tabel 6)

■ Vergelijking nieuwe vs oude excretietabel:

- Periode 2010-2012 vs periode 2017-2019
- Gem melkproductie (kg/jr) van 8084 vs 8797
- Gem melkureum (mg/100ml) van 22,4 vs 22,5
- Gem P_2O_5 -excretie (kg/jr) van 40,7 vs 40,6
- Gem bruto N-excretie (kg/jr) van 126,7 vs 145,6
- Gem netto N-excretie (kg/jr) van 115,9 vs 125,2
  - Gem vluchtige N-verliezen (% , drijfmest) van 8,5% vs 14%

Verschil Nieuwe - Oude forfaitaire excretie

Range van 5372 tot 10624 kg melk per jaar

Melkproductie in kg melk per koe per jaar	Netto Stikstofexcretie melkureum (mg/100 ml)					Fosfaatexcretie	Melkproductie in kg melk per koe per jaar
	20	21	22	23	24		
5.375 - 5.624	15,5	16,5	17,0	17,0	17,5	7,2	5.375 - 5.624
5.625 - 5.874	12,5	12,5	13,0	14,0	14,0	5,7	5.625 - 5.874
5.875 - 6.124	11,0	12,0	12,5	12,5	13,0	4,9	5.875 - 6.124
6.125 - 6.374	10,5	11,0	11,0	12,0	12,5	4,3	6.125 - 6.374
6.375 - 6.624	10,0	10,0	10,5	11,0	12,0	3,7	6.375 - 6.624
6.625 - 6.874	8,5	9,0	10,0	10,5	10,5	3,1	6.625 - 6.874
6.875 - 7.124	8,0	8,5	9,0	9,0	10,0	2,3	6.875 - 7.124
7.125 - 7.374	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0	1,7	7.125 - 7.374
7.375 - 7.624	6,5	6,5	7,0	7,5	8,0	1,1	7.375 - 7.624
7.625 - 7.874	5,0	5,5	6,5	6,5	7,0	0,5	7.625 - 7.874
7.875 - 8.124	4,5	5,0	5,0	5,5	6,5	-0,2	7.875 - 8.124
8.125 - 8.374	3,5	3,5	4,5	5,0	5,0	-0,9	8.125 - 8.374
8.375 - 8.624	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	-1,5	8.375 - 8.624
8.625 - 8.874	1,5	2,5	2,5	3,0	3,5	-2,1	8.625 - 8.874
8.875 - 9.124	1,0	1,0	1,5	2,5	3,0	-2,8	8.875 - 9.124
9.125 - 9.374	-0,5	0,5	1,0	1,5	1,5	-3,5	9.125 - 9.374
9.375 - 9.624	-1,0	-0,5	0,0	0,5	1,0	-4,1	9.375 - 9.624
9.625 - 9.874	-2,0	-1,0	-1,0	-0,5	0,0	-4,7	9.625 - 9.874
9.875 - 10.124	-2,5	-2,5	-2,0	-1,0	-1,0	-5,4	9.875 - 10.124
10.125 - 10.374	-4,0	-3,0	-2,5	-2,5	-1,5	-6,0	10.125 - 10.374
10.375 - 10.624	-4,5	-4,0	-3,5	-3,0	-2,5	-6,7	10.375 - 10.624
10.625 - 10.874	-7,5	-7,0	-6,5	-6,5	-5,5	-8,1	10.625 - 10.874

Conclusies (2): Verschil nieuwe vs oude forfaits

Melkproductie range van de oude forfaits

Zwarte cijfers: BEX voordeel groter

- Fosfaat excretie: Gemiddelde excretie bijna gelijk
  - Boven de ca 8700 kg melk/jr lager
    - Toe-/afname ca. 2,4 kg per 1000 kg melk
- N- excretie: Gemiddelde excretie ca. 9,5 kg N per koe per jaar hoger
  - Bij gemiddeld melkureum vanaf ca 9400 kg melk lager
    - Toe-/afname afhankelijk van melkproductieniveau

Verskil Nieuwe - Oude forfaitaire excretie

Range van 2875 tot 5624 kg melk per jaar

Melkproductie in kg melk per koe per jaar	Netto Stikstofexcretie melkureum (mg/100 ml)					Fosfaatexcretie	Melkproductie in kg melk per koe per jaar
	20	21	22	23	24		
2.875 - 3.124	3,0	3,5	4,5	4,5	5,0	6,4	2.875 - 3.124
3.125 - 3.374	4,5	5,0	5,5	5,5	6,5	6,5	3.125 - 3.374
3.375 - 3.624	5,5	6,0	7,0	7,0	7,5	6,6	3.375 - 3.624
3.625 - 3.874	7,0	7,5	8,0	8,0	9,0	6,6	3.625 - 3.874
3.875 - 4.124	8,0	8,5	9,5	9,5	10,0	6,7	3.875 - 4.124
4.125 - 4.374	9,5	10,0	10,5	10,5	11,5	6,8	4.125 - 4.374
4.375 - 4.624	10,5	11,5	12,0	12,0	12,5	6,9	4.375 - 4.624
4.625 - 4.874	12,0	12,5	13,0	13,5	14,0	6,9	4.625 - 4.874
4.875 - 5.124	13,0	14,0	14,5	14,5	15,0	7,0	4.875 - 5.124
5.125 - 5.374	14,5	15,0	15,5	16,0	16,5	7,1	5.125 - 5.374
5.375 - 5.624	15,5	16,5	17,0	17,0	17,5	7,2	5.375 - 5.624

Conclusies (3): Verschil nieuwe vs oude forfaits

Uitbreiding melkproductierange met lage producties

- Fosfaat excretie: Oude forfaits voor deze range een constante waarde
  - Forfait wordt hoger voor alle productieklassen
  - Verschil neemt af bij dalende melkproductie
    - Afname van ca. 0,4 kg per 1000 kg melk
    - Afname van ca. 7,2 tot 6,4 kg per koe/jr (16%-14%)

- N- excretie: Oude forfaits voor deze range een constante waarde
  - Forfait wordt hoger voor alle productieklassen
  - Verschil neemt af bij dalende melkproductie
    - Afname van ca. 5 kg per 1000 kg melk
    - Afname van ca. 17,0 tot 4,5 kg per koe/jr (13%-4%)

Vershil Nieuwe - Oude forfaitaire excretie

Range van 10625 tot 13124 kg melk per jaar

Melkproductie in kg melk per koe per jaar	Netto Stikstofexcretie melkureum (mg/100 ml)					Fosfaatexcretie	Melkproductie in kg melk per koe per jaar
	20	21	22	23	24		
10.625 - 10.874	-7,5	-7,0	-6,5	-6,5	-5,5	-8,1	10.625 - 10.874
10.875 - 11.124	-6,5	-6,0	-5,0	-5,0	-4,5	-8,0	10.875 - 11.124
11.125 - 11.374	-5,0	-4,5	-4,0	-4,0	-3,0	-7,9	11.125 - 11.374
11.375 - 11.624	-4,0	-3,5	-2,5	-2,5	-2,0	-7,9	11.375 - 11.624
11.625 - 11.874	-2,5	-2,0	-1,5	-1,5	-0,5	-7,8	11.625 - 11.874
11.875 - 12.124	-1,5	-1,0	0,0	0,0	0,5	-7,7	11.875 - 12.124
12.125 - 12.374	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0	-7,6	12.125 - 12.374
12.375 - 12.624	1,0	2,0	2,5	2,5	3,0	-7,6	12.375 - 12.624
12.625 - 12.874	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	-7,5	12.625 - 12.874
12.875 - 13.124	3,5	4,5	5,0	5,0	5,5	-7,4	12.875 - 13.124

Conclusies (4): Verschil nieuwe vs oude forfaits

Uitbreiding melkproductierange met hoge producties

- Fosfaat excretie: Oude forfaits voor deze range een constante waarde
  - Forfait wordt lager voor alle productieklassen
  - Verschil neemt af bij stijgende melkproductie
    - Afname van ca. 0,4 kg per 1000 kg melk
    - Afname van ca. -8,1 tot -7,4 kg per koe/jr (ca. 5%)

- N- excretie: Oude forfaits voor deze range een constante waarde
  - Forfait wordt lager tot ca 12000 kg melk per koe/jr
  - Verschil neemt af/toe met melkproductieniveau
    - Af-/toename van ca. 5,0 kg per koe/jr
    - Af-/toename van ca. -6,5 tot +5,0 kg (-4% tot +3%)

Dank u voor de aandacht!

WAGENINGENUR

For quality of life

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 172Re: Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling i.v.m. aanstaande actualisering excretieforfaits voor melkvee
Datum: dinsdag 1 juni 2021 15:36:28

Hoi 10.2.e

Dat is goed om te horen! Dank!

Groeten,
10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 1 jun. 2021 om 15:21 heeft 10.2.e
10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e

Zojuist hebben 10.2.e en ik elkaar telefonisch gesproken over haar mail van gisteren en mijn reactie daarop vanochtend. Wat ons betreft is de lucht weer geklaard en gaan we weer gezamenlijk vooruit.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: maandag 31 mei 2021 23:17

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling i.v.m. aanstaande actualisering excretieforfaits voor melkvee

Hoi 10.2.e,

Je verwoordt het wat scherper dan ik, maar ik ben het hier dus mee eens. Hoop dat een gesprek morgenochtend helpt maar laat het vooral weten als ik nog iets kan betekenen.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: maandag 31 mei 2021 21:57

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>

Onderwerp: Re: Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling i.v.m. aanstaande actualisering excretieforfaits voor melkvee

Hoi 10.2.e

Dank voor je reactie en eens om te proberen morgen met WJZ te schakelen. Verder kan ik de bewoording in het stuk wel aanpassen zodat de soep minder heet gegeten wordt dan opgediend. Overigens, waar ik spreek over ontheffing bedoel ik tijd geven om fosfaatrechten te verwerven. Dat kan door de extra melkproductieclassen aan de bovenkant nu (= 2022) al bekend te maken en aan te geven dat die in 2023 effectief worden. Zo ook voor de zelfzuivelaars, maar niet

voor de extra klassen aan de onderkant; die gaan in 2022 al in.
Verder vind ik de toon van 10.2.e haar mail ongepast, onredelijk en totaal onverdiend. Ze hoeft het niet met het stuk eens te zijn, maar dat kun je ook op een normale manier zeggen/mailen.

Groeten,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 31 mei 2021 om 21:38 heeft 10.2.e
@minlnv.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e

Bedankt voor het doorsturen. Qua toon vind ik de reactie van WJZ inderdaad niet erg gepast, dus jammer dat het op deze manier gaat. Het is ook bij WJZ druk, zullen we maar zeggen...

Qua inhoud zou ik het volgende willen voorstellen (zonder overigens de notitie helemaal in detail doorgrond te hebben, dus corrigeer me vooral als ik de plank mis sla):

- Ik ben het met je eens dat hier geen sprake is van een 'bod' of onderhandeling. Het moet gaan om het feitelijk in beeld brengen van de opties met voor- en nadelen. Ik zou er daarbij geen voorstander van zijn om de opties die wij onwenselijk achten, zoals het herberekenen van toegekende fosfaatrechten, dood te zwijgen. We weten immers dat de sectorpartijen daar toch wel mee gaan komen. In mijn ogen is het dan beter dit serieus te nemen en goed te onderbouwen wat de nadelen zijn, dan te doen alsof deze opties niet bestaan.
- Ik denk het daarbij wel goed is niet aan het begin van de notitie al aan te geven voor welke groepen een overgangsregeling 'wellicht nodig is'. Als we het feitelijk houden hoeven we daar niet op vooruit te lopen, dat komt wel bij de conclusies na behandeling van de voor- en nadelen.
- Ik kan me vinden in de lijn van WJZ dat we beter weg kunnen blijven bij ontheffingen en in plaats daarvan werken met een overgangstermijn. Dat kan een hoop gedoe schelen en het effect is hetzelfde. Dus de suggesties van WJZ wat dat betreft zou ik overnemen.
- Politiek gezien is er m.i. nog wel een verschil tussen bedrijven die op de peildatum al hoogproductief waren en bedrijven die er zelf voor hebben gekozen om hun melkproductie per koe op te schroeven (zeker na invoering van het fosfaatrechtenstelsel). Die tweede groep heeft immers zelf de keuze gemaakt om meer te gaan produceren per koe en het mag als bekend worden verondersteld dat de excretieforfaits eens in de zoveel tijd worden geactualiseerd. Daarmee kan je vraagtekens zetten bij in hoeverre deze ondernemers tegemoet moeten worden gekomen. Tegelijkertijd snap ik ook dat dit onderscheid in een overgangsregeling wellicht lastig te maken is. Ik zou de notitie dan ook zodanig schrijven dat duidelijk is dat het ook een optie is om een of meer geïdentificeerde groepen niet tegemoet te komen.

Gelet op de nogal scherpe reactie van 10.2.e is het wellicht goed om morgenochtend eerst met WJZ in gesprek te gaan en daarna de notitie te versturen.

Laat maar weten of je hiermee uit de voeten kan, ik ben graag bereid om verder mee te denken als dat helpt.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]>@minlnv.nl>

Verzonden: maandag 31 mei 2021 19:13

Aan: 10.2.e <[redacted]>@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <[redacted]>@minlnv.nl>; Have, ir.
10.2.e <[redacted]>@minlnv.nl>

Onderwerp: Fwd: Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling i.v.m. aanstaande actualisering excretieforfaits voor melkvee

Hoi 10.2.e

Wat vind jij van de reactie van 10.2.e? Stuk is bedoeld om met de expertgroep melkvee het gesprek aan te gaan over een eventuele overgangsregeling en hoe zij daar tegenaan kijken. Het is geenszins bedoeld als 'bod' van onze kant. Eerlijk gezegd snap ik de reactie van 10.2.e niet goed, waarom zo van de toren blazen met kreten als 'dit kan echt niet naar buiten'?

Groeten,

10.2.e.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e <[redacted]>@minezk.nl>

Datum: 31 mei 2021 om 17:59:17 CEST

Aan: 10.2.e <[redacted]>@minezk.nl>,

10.2.e <[redacted]>@minlnv.nl>

Kopie: 10.2.e

<[redacted]>@minlnv.nl>, 10.2.e

<[redacted]>@minlnv.nl>, 10.2.e

<[redacted]>@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling i.v.m. aanstaande actualisering excretieforfaits voor melkvee

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Dit stuk kan zo echt niet naar buiten. Dan roep je veel te veel wat je niet wilt over jezelf af.

Kan hoogstens dienen voor interne gedachtevorming binnen PAV en daarna tussen PAV en WJZ.

Het sluit te weinig aan bij eerdere nota aan minister (nu ook een overgangsregeling voor laagproductieven, waarom is dat opeens nodig?).

En haalt voor hoogproductieven en zelfzuivelaars veel te veel overhoop: een herberekening van FR is geen overgangsregeling en kan NIET aan de orde zijn! Rechtmatigheid van die beschikking staat immers voorop.

Ontheffingen zijn wat mij betreft ook NIET aan de orde (zie ook eerdere nota).

Alleen een overgang in tijd om verschil in huidige aantal FR en benodigde aantal FR straks te overbruggen is aan de orde.

Daarbij nu nog niet aangeven voor welke groepen binnen de dieldeling uit het advies LA wel of niet een overgangsregeling nodig is: daarmee

snijdt je jezelf in de vingers als je later de overgangsregeling helemaal niet wilt inrichten volgens die driedeling.
Kortom: deze nota niet naar buiten brengen en graag intern overleg.
Dit gaat wat mij betreft zo niet goed. Ben daarom ook gestopt met lezen op p. 3 bovenaan, beeld was toen al wel duidelijk.
Sorry dat ik dit zo al gelijk aan iedereen rondmail, maar gelet op deadline (morgen verspreiden) doe ik het toch even zo.
Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: maandag 31 mei 2021 17:10

Aan: 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: FW: Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling i.v.m. aanstaande actualisering excretieforfaits voor melkvee

Urgentie: Hoog

Hoi 10.2.e,

Vanwege de drukte kwam ik pas zonet aan onderstaande mail van 10.2.e toe.

Omdat hij vandaag reactie wou, heb ik vast aan hem mijn reactie gestuurd.

Kun jij nog naar mijn opmerkingen kijken en evt aanvullingen aan 10.2.e sturen?

Mi slaat hij nogal de plank mis en gaat het niet goed op deze manier.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 31 mei 2021 17:08

Aan: 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling i.v.m. aanstaande actualisering excretieforfaits voor melkvee

Hoi 10.2.e,

Hierbij mijn opmerkingen. Wat betreft het juridische staan er enkele zaken in die imo niet zo kunnen blijven staan.

Ik zal 10.2.e ook nog vragen ernaar te kijken.

Groeten, 10.2.e

Van: 10.2.e

@minlnv.nl>

Verzonden: donderdag 27 mei 2021 12:37

Aan: 10.2.e @minezk.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling i.v.m. aanstaande actualisering excretieforfaits voor melkvee

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Bijgevoegd document wil ik graag inbrengen in de expertbijeenkomst

melkveehouderij van komende woensdag. Willen jullie hier kritisch naar kijken en aangeven of je het met de redentie /overall conclusies eens kunt zijn? Ik wil het document komende dinsdag versturen, dus als ik jullie reactie/opmerkingen uiterlijk maandag aan het einde van de dag kan ontvangen, graag.

Groeten,

10.2.e

<Discussiestuk voor een eventuele overgangsregeling
(concept 1.1) - hp ks tot en met p 3 bovenaan.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Hoogproductieve boeren in beeld: voorbeelden waarom stikstof lager wordt
Datum: woensdag 2 juni 2021 14:06:57
Bijlagen: [Map1 voorbeelden lagere stikstofexcretie.xlsx](#)

Hoi 10.2.e

Ter info nog van 10.2.e o.b.v. de eerdere uitkomsten van actualisatie.

Groet,
10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e @rvo.nl>
Verzonden: woensdag 2 juni 2021 14:02
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @rvo.nl>
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld: voorbeelden waarom stikstof lager wordt

10.2.e, nieuwe excretienormen zijn idd lager ipv hoger. En er kunnen dus meer dieren worden gehouden. Alleen de bedrijven met hoogproductieve koeien hebben straks te weinig fosfaatrechten.

Gr 10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 15:50
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
CC: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Hoogproductieve boeren in beeld: voorbeelden waarom stikstof lager wordt

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 11:33
Aan: 10.2.e @rvo.nl>
CC: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: Hoogproductieve boeren in beeld

Ha 10.2.e,

We hebben de vraag van de sector gekregen om in beeld te brengen hoeveel van de stikstofexcretie mogelijk is bij hoogproductieve boeren zonder dat zij daar fosfaatrechten voor nodig hebben.

We moeten daarvoor in beeld hebben wat de melkproductie van hoogproductieve boeren is, wat hun forfaitaire stikstof- en fosfaatexcretie is op basis van de huidige tabel en op basis van het CDM advies met de hogere productieklaas.

Idealiter halen we daar de excretie van de boeren die op de peildatum al hoogproductief waren van af. Dan krijgen we het beste beeld.

Is dat mogelijk om in kaart te brengen? Dat is een flinke klus, maar we zouden het komende maandag al nodig hebben. Is dat mogelijk denk je?

Groeten 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Verlaging fosfaatexcretie wordt gebruikt om extra melkkoeien te houden:

A

oudere situatie

gemiddeld koeien melkproductie	155	huidige URM	42,7	nieuwe tabel	42,4
ureum	8800				fosfaatexcretie
fosf. rechten	34		141,5		stikstofexcretie
	6620				

totaal

6.618,50 fosfaat	6.572,00 fosfaat	ruimte qua fosfaatrechten	46,50
21.933 stikstof	21.158 stikstof	ruimte voor extra koeien	1,10 (46,5/42,4)

nieuwere situatie

gemiddeld koeien melkproductie	156,10		
ureum	8800		
fosf. rechten	34		
	6620		

6618,5 fosfaat

21.307 stikstof

Toename stikstofexcretie

-625 kg voor een gemiddeld bedrijf

Weet zo niet of je dit op bijvoorbeeld 15.000 bedrijven kunt loslaten

B

oudere situatie	oudere URM	oudere tabel	oudere tabel	oudere tabel
gemiddeld koeien	215	44,9	44,6	fosfaatexcretie
milkproductie	9500			
ureum	>40	159	153	stikstofexcretie
fosf. rechten	9655			
	totaal	9.654 fosfaat	9.589 fosfaat	ruimte qua fosfaatrechten
		34.185 stikstof	32.895 stikstof	ruimte voor extra koeien
				65
				1,45 (65/44,6)
nieuwe situatie				
gemiddeld koeien	216,45			
milkproductie	8800		9653,5	fosfaat
ureum	>40			
fosf. rechten	9655		33.116	stikstof
				Toename stikstofexcretie
				-1.069 kg

Hoogproductief geen ruimte om extra koeien te houden, wel lagere stikstofnorm dan werkelijk volgens de nieuwe tabel

C

oude situatie
gemiddeld koeien
melkproductie
ureum
fosf. rechten

180
12.500
>40
8.875

huidige URM
49,3
172

nieuwe tabel
53,3 fosfaatexcretie
177,5 stikstofexcretie

totaal
8.874,00 fosfaat
30.960 stikstof

9.594,00 fosfaat
31.950 stikstof

tekort fosfaatrechten
minder koeien
990 kg stikstof

-720
-13,51

wordt wel geproduceerd maar volgens de huidige URM niet geteld in Nederland

nieuwe situatie
gemiddeld koeien
melkproductie
ureum
fosf. rechten

166,49
12.500
>40
8.875

8874,00 fosfaat
29.552 stikstof

Toename stikstofexcretie
-1.408 kg

D

	oude situatie	huidige URM	nieuwe tabel	
gemiddeld koeien melkproductie	270	49,3	59,1	fosfaatexcretie
ureum	14.500		172	stikstofexcretie
fosf. rechten	>40		193,5	
	13.311			
	totaal	13.311,00 fosfaat	15.957 fosfaat	tekort fosfaatrechten
		46.440 stikstof	52.245 stikstof	minder koeien
			5.805 kg stikstof	-2.646
				-44,77
				wordt wel geproduceerd maar volgens de huidige URM niet geteld in Nederland
nieuwe situatie				
gemiddeld koeien melkproductie	225,23		13311,00 fosfaat	
ureum	14.500			
fosf. rechten	>40			
	13.311		43.582 stikstof	Toename stikstofexcretie
				-2.858 kg

Van: 10.2.e
Aan: [Secretariaat PAV](#)
Onderwerp: 175FW: Voorbereiding gesprek actualisatie excretieforfaits
Datum: woensdag 2 juni 2021 17:11:06
Bijlagen: [Update excretieforfaits melkkoeien \(ingekort\).pptx](#)
[Actualisatie excretieforfaits melkvee \(2022\).xlsx](#)

Svp in ibabs

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 2 juni 2021 16:54

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: Voorbereiding gesprek actualisatie excretieforfaits

Hoi,

Morgenochtend bespreken we met elkaar om de stand van zaken omtrent de actualisatie van de excretieforfaits. Vandaag heeft 10.2.e (Wageningen UR / CDM werkgroep) een presentatie gegeven in de expertbijeenkomst melkvee van de gevolgen van de actualisatie voor de excretieforfaits. Bijgevoegd treffen jullie aan de (door mij) ingekorte presentatie. 10.2.e en ik zullen proberen jullie daar morgen doorheen te 'praten', maar voor nu is de boodschap dat voor de hoogproductieve bedrijven de actualisatie leidt tot een voordeel (= minder hoge fosfaat (en stikstof) excretie dan gedacht) en een nadeel (= hogere fosfaat (en stikstof) excretie dan gedacht) voor de laagproductieve bedrijven. Het gevolg is dat de laagproductieve bedrijven rechten zullen moeten verwerven om hetzelfde aantal dieren te mogen houden (of dieren afstoten), terwijl hoogproductieve bedrijven binnen de hen toegekende rechten meer dieren mogen gaan houden (of rechten verkopen).

Tevens treffen jullie aan een excel-bestand waarin de verwachte aanpassing van bijlage D uit Urm is weergegeven en per type bedrijf wat dit betekent. Morgen zal ik zo nodig e.e.a. toelichten.

Ik wil het gesprek morgen vooral benutten om te proberen een beeld te krijgen van wat het verwachte CDM-advies politiek / beleidsmatig kan gaan betekenen en welke vragen (en mogelijk richtingen van antwoorden) we nog meer hebben. Zo licht wat mij betreft ook de vraag op tafel of we (wettelijk gezien) verplicht zijn om te actualiseren en/of het CDM-advies volledig op te volgen.

Tot morgen,

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
tel: 10.2.e

mob: 10.2.e

e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Berekening forfaitaire excretie (1)

- Gebruik data over de periode 2017 – 2019
  - Niveau excretie: WUM gemiddelden over die periode
- Conclusie
  - Standaard procedure volgens methodiek Bikker e.a. 2019
- Gebruik lineaire verbanden bij excretieberekening
  - Komt overeen met verbanden in K LW dataset
  - Zelfde verband bruikbaar van 3000-13000 kg melk
- Conclusie
  - Melkproductieklassen uitbreiden tot 3000-13000 kg
  - Handhaven methodiek Bikker e.a. 2019

Berekening forfaitaire excretie (2)

- Aanpassen VEM-behoefteberekening
  - Conform voorgenomen aanpassing CVB
- Conclusie
  - Andere VEM-behoefte berekening
- Aanpassen formules onder de forfaitaire berekeningen
  - Coëfficiënten updaten o.b.v. K LW dataset
- Conclusie
  - Andere coëfficiënten gebruiken

Resultaten forfaitaire excretie

■ Concept voorstel nieuwe excretietabel (tabel 6)

■ Vergelijking nieuwe vs oude excretietabel:

- Periode 2010-2012 vs periode 2017-2019
- Gem melkproductie (kg/jr) van 8084 vs 8797
- Gem melkureum (mg/100ml) van 22,4 vs 22,5
- Gem P_2O_5 -excretie (kg/jr) van 40,7 vs 40,6
- Gem bruto N-excretie (kg/jr) van 126,7 vs 145,6
- Gem netto N-excretie (kg/jr) van 115,9 vs 125,2
  - Gem vluchtige N-verliezen (% , drijfmest) van 8,5% vs 14%

Verskil Nieuwe - Oude forfaitaire excretie

Range van 5372 tot 10624 kg melk per jaar

Melkproductie	Netto Stikstofexcretie							Melkproductie
in kg melk per	melkureum (mg/100 ml)						Fosfaatexcretie	in kg melk per
koe per jaar	20	21	22	23	24			koe per jaar
5.375 - 5.624	15,5	16,5	17,0	17,0	17,5		7,2	5.375 - 5.624
5.625 - 5.874	12,5	12,5	13,0	14,0	14,0		5,7	5.625 - 5.874
5.875 - 6.124	11,0	12,0	12,5	12,5	13,0		4,9	5.875 - 6.124
6.125 - 6.374	10,5	11,0	11,0	12,0	12,5		4,3	6.125 - 6.374
6.375 - 6.624	10,0	10,0	10,5	11,0	12,0		3,7	6.375 - 6.624
6.625 - 6.874	8,5	9,0	10,0	10,5	10,5		3,1	6.625 - 6.874
6.875 - 7.124	8,0	8,5	9,0	9,0	10,0		2,3	6.875 - 7.124
7.125 - 7.374	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0		1,7	7.125 - 7.374
7.375 - 7.624	6,5	6,5	7,0	7,5	8,0		1,1	7.375 - 7.624
7.625 - 7.874	5,0	5,5	6,5	6,5	7,0		0,5	7.625 - 7.874
7.875 - 8.124	4,5	5,0	5,0	5,5	6,5		-0,2	7.875 - 8.124
8.125 - 8.374	3,5	3,5	4,5	5,0	5,0		-0,9	8.125 - 8.374
8.375 - 8.624	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5		-1,5	8.375 - 8.624
8.625 - 8.874	1,5	2,5	2,5	3,0	3,5		-2,1	8.625 - 8.874
8.875 - 9.124	1,0	1,0	1,5	2,5	3,0		-2,8	8.875 - 9.124
9.125 - 9.374	-0,5	0,5	1,0	1,5	1,5		-3,5	9.125 - 9.374
9.375 - 9.624	-1,0	-0,5	0,0	0,5	1,0		-4,1	9.375 - 9.624
9.625 - 9.874	-2,0	-1,0	-1,0	-0,5	0,0		-4,7	9.625 - 9.874
9.875 - 10.124	-2,5	-2,5	-2,0	-1,0	-1,0		-5,4	9.875 - 10.124
10.125 - 10.374	-4,0	-3,0	-2,5	-2,5	-1,5		-6,0	10.125 - 10.374
10.375 - 10.624	-4,5	-4,0	-3,5	-3,0	-2,5		-6,7	10.375 - 10.624
10.625 - 10.874	-7,5	-7,0	-6,5	-6,5	-5,5		-8,1	10.625 - 10.874

Conclusies (2): Verschil nieuwe vs oude forfaits

Melkproductie range van de oude forfaits

Zwarte cijfers: BEX voordeel groter

- Fosfaat excretie: Gemiddelde excretie bijna gelijk
  - Boven de ca 8700 kg melk/jr lager
    - Toe-/afname ca. 2,4 kg per 1000 kg melk
- N- excretie: Gemiddelde excretie ca. 9,5 kg N per koe per jaar hoger
  - Bij gemiddeld melkureum vanaf ca 9400 kg melk lager
    - Toe-/afname afhankelijk van melkproductieniveau

Verskil Nieuwe - Oude forfaitaire excretie

Range van 2875 tot 5624 kg melk per jaar

Melkproductie in kg melk per koe per jaar	Netto Stikstofexcretie melkureum (mg/100 ml)					Fosfaatexcretie	Melkproductie in kg melk per koe per jaar
	20	21	22	23	24		
2.875 - 3.124	3,0	3,5	4,5	4,5	5,0	6,4	2.875 - 3.124
3.125 - 3.374	4,5	5,0	5,5	5,5	6,5	6,5	3.125 - 3.374
3.375 - 3.624	5,5	6,0	7,0	7,0	7,5	6,6	3.375 - 3.624
3.625 - 3.874	7,0	7,5	8,0	8,0	9,0	6,6	3.625 - 3.874
3.875 - 4.124	8,0	8,5	9,5	9,5	10,0	6,7	3.875 - 4.124
4.125 - 4.374	9,5	10,0	10,5	10,5	11,5	6,8	4.125 - 4.374
4.375 - 4.624	10,5	11,5	12,0	12,0	12,5	6,9	4.375 - 4.624
4.625 - 4.874	12,0	12,5	13,0	13,5	14,0	6,9	4.625 - 4.874
4.875 - 5.124	13,0	14,0	14,5	14,5	15,0	7,0	4.875 - 5.124
5.125 - 5.374	14,5	15,0	15,5	16,0	16,5	7,1	5.125 - 5.374
5.375 - 5.624	15,5	16,5	17,0	17,0	17,5	7,2	5.375 - 5.624

Conclusies (3): Verschil nieuwe vs oude forfaits

Uitbreiding melkproductierange met lage producties

- Fosfaat excretie: Oude forfaits voor deze range een constante waarde
  - Forfait wordt hoger voor alle productieklassen
  - Verschil neemt af bij dalende melkproductie
    - Afname van ca. 0,4 kg per 1000 kg melk
    - Afname van ca. 7,2 tot 6,4 kg per koe/jr (16%-14%)

- N- excretie: Oude forfaits voor deze range een constante waarde
  - Forfait wordt hoger voor alle productieklassen
  - Verschil neemt af bij dalende melkproductie
    - Afname van ca. 5 kg per 1000 kg melk
    - Afname van ca. 17,0 tot 4,5 kg per koe/jr (13%-4%)

Vershil Nieuwe - Oude forfaitaire excretie

Range van 10625 tot 13124 kg melk per jaar

Melkproductie in kg melk per koe per jaar	Netto Stikstofexcretie melkureum (mg/100 ml)					Fosfaatexcretie	Melkproductie in kg melk per koe per jaar
	20	21	22	23	24		
10.625 - 10.874	-7,5	-7,0	-6,5	-6,5	-5,5	-8,1	10.625 - 10.874
10.875 - 11.124	-6,5	-6,0	-5,0	-5,0	-4,5	-8,0	10.875 - 11.124
11.125 - 11.374	-5,0	-4,5	-4,0	-4,0	-3,0	-7,9	11.125 - 11.374
11.375 - 11.624	-4,0	-3,5	-2,5	-2,5	-2,0	-7,9	11.375 - 11.624
11.625 - 11.874	-2,5	-2,0	-1,5	-1,5	-0,5	-7,8	11.625 - 11.874
11.875 - 12.124	-1,5	-1,0	0,0	0,0	0,5	-7,7	11.875 - 12.124
12.125 - 12.374	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0	-7,6	12.125 - 12.374
12.375 - 12.624	1,0	2,0	2,5	2,5	3,0	-7,6	12.375 - 12.624
12.625 - 12.874	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	-7,5	12.625 - 12.874
12.875 - 13.124	3,5	4,5	5,0	5,0	5,5	-7,4	12.875 - 13.124

Conclusies (4): Verschil nieuwe vs oude forfaits

Uitbreiding melkproductierange met hoge producties

- Fosfaat excretie: Oude forfaits voor deze range een constante waarde
  - Forfait wordt lager voor alle productieklassen
  - Verschil neemt af bij stijgende melkproductie
    - Afname van ca. 0,4 kg per 1000 kg melk
    - Afname van ca. -8,1 tot -7,4 kg per koe/jr (ca. 5%)

- N- excretie: Oude forfaits voor deze range een constante waarde
  - Forfait wordt lager tot ca 12000 kg melk per koe/jr
  - Verschil neemt af/toe met melkproductieniveau
    - Af-/toename van ca. 5,0 kg per koe/jr
    - Af-/toename van ca. -6,5 tot +5,0 kg (-4% tot +3%)

	kg
Totale melkproductie in 2015 (werkelijk)	2.195.230
Gemiddeld aantal melk- en kalfkoeien in 2015 (diercategorie 100)	
Gemiddelde melkproductie per koe in 2015 (werkelijk)	10.656
Gemiddelde melkproductie per koe in 2015 (forfaitair)	7.500
Gemiddeld aantal melk- en kalfkoeien in 2015 (diercategorie 100)	
Totale melkproductie in 2015 (forfaitair)	1.545.000
Excretieforfait I (2018)	39,1
Melk- en kalfkoeien in 2015 op peildatum (diercategorie 100)	
Jongvee jonger dan 1 jaar in 2015 (diercategorie 101)	
Jongvee ouder dan 1 jaar in 2015 (diercategorie 102)	
Fosfaatrechten (zonder korting)	
Gemiddelde melkproductie per koe in 2022	8.800
Excretieforfait II (2022)	40,6
Melk- en kalfkoeien in 2015 op peildatum (diercategorie 100)	
Jongvee jonger dan 1 jaar in 2015 (diercategorie 101)	
Jongvee ouder dan 1 jaar in 2015 (diercategorie 102)	
Fosfaatproductie	

ruimte in rechten:

meer/minder dieren:

meer/minder rechten:

Aantal	Norm	Productie I	Productie II
206			
206			
210	39,1	8.211,00 0,00	
95	9,6	912,00 0,00	
69	21,9	1.511,10	
		10.634,10	
210	40,6		8.526,00 0,00
95	9,6		912,00 0,00
69	21,9		1.511,10
			10.949,10
-315,00		(neg: tekort)	
-8		(neg: minder)	
-43470		(neg: kosten bij aankoop)	

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Agenda expertbijeenkomst excretieforfaits melkveehouderij d.d. 2 juni 2021
Datum: woensdag 2 juni 2021 17:59:04

Hallo 10.2.e,

Ja dat is voor mij ook een van de vraagpunten. Hopelijk krijgen we daar morgen een antwoord op. Ik hou je op de hoogte.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @rvo.nl>

Verzonden: woensdag 2 juni 2021 17:53

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@rvo.nl>

Onderwerp: Re: Agenda expertbijeenkomst excretieforfaits melkveehouderij d.d. 2 juni 2021

Hallo 10.2.e

Dank je,

ik snap de lichtblauwe lijn niet helemaal in de presentatie van 10.2.e. Zowel stikstof als fosfaat is lager dan de huidige excreties. Hoe kan het dan zijn dat de blauwe lijn helemaal links dan toch een stijging laat zien, terwijl die er in werkelijkheid dus niet is?

Heb vanmiddag de tabellen ook nog even naast elkaar gelegd en over de hele linie is het zowel qua stikstof als fosfaat lager.

Gr 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 2 jun. 2021 om 15:46 heeft 10.2.e
 10.2.e @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Hallo 10.2.e,

Zoals vanmiddag besproken stuur ik je hierbij ter info de informatie die we vanmorgen besproken hebben. In de PowerPoint staat de presentatie van 5.1.2.e over de resultaten van de actualisatie. Morgenvroeg hebben we nog een aanvullend overleg met 10.2.e en 10.2.e

Voor nu nog geen aanvullende vragen voor jou, maar wellicht dat er na het overleg van morgen nog wel vragen zijn voor jou/RVO.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 1 juni 2021 15:01

Aan: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e

@agrifirm.com>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e @nmv.nu>; 10.2.e

@forfarmers.eu>; 10.2.e @lto.nl>;

10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @najk.nl>; 10.2.e

@lto.nl>; 10.2.e @outlook.com>;

Secretariaat NMV <info@nmv.nu>; 10.2.e

@lto.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Onderwerp: Agenda expertbijeenkomst excretieforfaits melkveehouderij d.d. 2 juni 2021

Beste mensen,

Bijgaand stuur ik jullie toe de agenda en bijlagen voor ons overleg van morgenochtend (09.00 – 11.00 uur) over de actualisatie van de excretieforfaits voor melkvee.

10.2.e heeft laten weten dat de notitie van hem en 10.2.e nog niet gereed is, maar in de plaats daarvan heeft hij wel een presentatie voorbereid waarin voortborduurt wordt op hetgeen we in ons vorig overleg besproken hebben en wat dat betekent voor de excretieforfaits. Die presentatie treffen jullie hierbij alvast aan.

Naast de presentatie van 10.2.e wil ik het overleg van morgen ook graag benutten om met jullie te spreken over de contouren/elementen van een eventuele overgangsregeling, gegeven de in 2018 toegekende fosfaatrechten.

Tot morgenochtend,

10.2.e

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 10.2.e

mob: 10.2.e

e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

<image001.jpg>

<Agenda expertbijeenkomst melkveehouderij d.d. 2 juni 2021.docx>

<DOMUS-21134629-v1-

Verslag_expertgroep_actualisatie_excretieforfaits_melkveehouderij_11_mei_2021.docx>

<Update excretieforfaits melkkoeien 2jun21LS.pptx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 176RE: Bespreking gevolgen actualisering excretieforfaits melkveehouderij
Datum: donderdag 3 juni 2021 13:31:57

Prima 10.2.e, dank je! 18 juni gaat mij helaas ook niet lukken, ik zit dan de hele dag in een opleiding (en normaal gesproken – nog belangrijker – heb ik vrijdag ouderschapsverlof). Maar ben erg benieuwd naar de uitkomsten! Laat maar weten als het handig is tussentijds nog even te overleggen.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>

Verzonden: donderdag 3 juni 2021 13:27

Aan: 10.2.e @minInv.nl>

cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>

Onderwerp: RE: Bespreking gevolgen actualisering excretieforfaits melkveehouderij

Hoi 10.2.e

Ik had je optioneel uitgenodigd met de bedoeling om je de gelegenheid te geven uit eerste hand te vernemen wat de gevolgen zijn van de actualisering op sectorniveau en op (gemiddeld) bedrijfsniveau per melkproductieklasse. Zowel 10.2.e als 10.2.e gaan hieraan rekenen, waarbij 10.2.e uitgaat van de K LW-data 2019 en 10.2.e van de CBS-data 2020 (of eventueel 2019). De bespreking van de uitkomsten moet dan resulteren in punten van observaties die dan ingebracht kunnen worden in de expertbijeenkomst van 18 juni as (13.00 - 15.00 uur). Misschien is het wel handig, als dat past in je agenda dat je aanschuift bij de expertbijeenkomst want dan hoor je hoe de sector aankijkt tegen de gevolgen en hoe daar mee om te gaan.

Groeten,

10.2.e

PS.

De 'gele' lijn uit de grafiek is – zoals 10.2.e het aangaf – de resultante van een aantal wijzigingen. Elke wijziging op zich resultaat in het (deels) kantelen van de 'groene' lijn, met dus de 'gele' lijn als eindresultaat. Verder gaf 10.2.e aan dat als je de K LW-data in dezelfde grafiek zou plotten je een vergelijkbare lijn krijgt als de 'gele', zij het op een iets hoger niveau omdat om een 'aangeklede' koe (= koe inclusief jongvee) gaat en de 'gele' lijn alleen de koe zelf betreft.

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 10.2.e @minezk.nl> Namens 10.2.e

Verzonden: donderdag 3 juni 2021 12:23

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Geweigerd: Bespreking gevolgen actualisering excretieforfaits melkveehouderij

Tijd: donderdag 10 juni 2021 09:30-11:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Microsoft Teams-vergadering

Hoi 10.2.e

Het overleg overlapt met het kort MT PAV. Je mag van 10.2.e het overleg zelf voeren. Anders moeten we naar andere mogelijkheden kijken.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Conceptverslag expertgroep actualisering excretieforfaits melkveehouderij d.d. 2 juni 2021
Datum: vrijdag 4 juni 2021 14:43:03
Bijlagen: [DOMUS-21152169-v1-Verslag_Expertgroep_excretieforfaits_melkveehouderij_2_juni_2021.docx](#)

Hoi allemaal,

Met dank aan 10.2.e stuur ik jullie hierbij toe het conceptverslag van ons overleg van afgelopen woensdag. Verder kan ik jullie mededelen dat 10.2.e en ik gisteren met elkaar gesproken hebben over de vraag of wij in staat zijn de gevolgen van de actualisatie in kaart te brengen. We denken dat met inachtneming van een aantal aannames en met het gebruik van de data (CBS en K LW) die nu beschikbaar zijn, we een heel eind moeten kunnen komen. 10.2.e en 10.2.e gaan het nodige rekenwerk doen en volgende week donderdag hebben we weer een overleg om te bezien wat het rekenwerk heeft opgeleverd en of daarmee de gestelde vragen omtrent het verkrijgen van inzicht beantwoord zijn/kunnen worden.

Groeten en een prettig weekend toegewenst,
10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 10.2.e
mob: 10.2.e
e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](#)

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

minInv.nl

Datum

2 jun. 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21152169

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Expertgroep excretieforfaits melkveehouderij
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	2 juni 2021, 9.00 uur - 11.25 uur
Locatie	MS Teams
Aanwezig	10.2.e (tot 10.20 uur); 10.2.e (tot 10.20 uur); 10.2.e
Afwezig	

Agenda

1. *Opening en mededelingen*
10.2.e opent de vergadering en heet iedereen welkom.

2. *Verslag expertbijeenkomst van 11 mei 2021 (bijlage 1)*
Geen inhoudelijke opmerkingen.

10.2.e: Nog wel een vraag over gasvormige verliezen. Komt dat nog aan de orde? 10.2.e: Nee, wel genoemd als uitgangspunt en standaardmethodiek, maar niet ter discussie. 10.2.e: Er is een CBS publicatie verschenen in 2019. Laatste NEMA-WUR rapport is verschenen, maar verder niet relevant bij de berekeningen. Link met rapport wordt opgestuurd naar 10.2.e, die zorgt voor verspreiding (**actiepunt**).

3. *Presentatie over advies betreffende actualisatie excretieforfaits (bijlage 2)*
10.2.e verzorgt de presentatie en licht deze toe.

10.2.e M.b.t. de discussie over kwaliteit van de data vorige keer. 10.2.e: WUM-data gebruikt voor goede niveau bepaling. KLV data bruikbaar in de relatie van excretie met het melkproductieniveau. Gebruikt om te kijken of er sprake is van afwijkende verbanden. Dat was niet zo.

10.2.e Ook discussie over ruwe en opgeschoonde data. 10.2.e: Opgeschoond voor hoge gewasopbrengsten bleek er geen relevant effect.

10.2.e Discussie over lineair of ander verband. Voor traject van 3000-13000 bleek het verband lineair. Dus bruikbaar, nog wel aanpassen voor richtingscoëfficiënt. Bruto excretie t.o.v. forfait. Afwijking enkele procenten voor stikstof en fosfaat.

10.2.e In hoeverre speelt een verschil in rantsoen tussen hoog- en laagproductief? Bij hoogproductief meer mais. 10.2.e: Ja dat speelt een rol.
10.2.e: De invloed van rantsoenen is wel gelijk gebleven in de oude en nieuwe data. Data uit de K LW zijn praktijkdata.
10.2.e: Destijds andere rantsoenen.

10.2.e: de variatie in de praktijk ten opzichte van gemiddelde excretie is 24% bij N en 28% bij P2O5, tussen de blauwe lijnen zit 95% van de bedrijven.
Conclusie: aangepast forfait voldoet goed van 3.000-13.000 kg melk per koe. Verschil tussen oude en nieuwe forfait (excretietabel). Zit qua tijd 7 jaar tussen.

10.2.e Vraag over oorzaken verschillen tussen laatste 2 groepen (sheet 5) bij fosfaat. 10.2.e het verschil is kleiner in categorie 12.000-13.000, de oorzaak is niet helemaal helder. Verschillen betreffen maar enkele procenten.

Terug naar sheet 9. Alleen weergegeven voor de oude bestaande melkproductieclassen. Nieuw forfait minus oude forfait.

10.2.e: Ureum gehalten bij verschillende groepen? Effect op tabel? 10.2.e licht dit toe. 10.2.e: waarom nu kleiner? 10.2.e: In gewone tabel de waarde aflezen, hier gaat het om de verschillen. Hoogste ureum in dataset? 5.1.2.e 65.
'Normaal' maximum ligt ongeveer bij 40.

10.2.e: Voor laagproductieve groep (sh 11) zowel N als P2O5 de nieuwe cijfers omhoog. 10.2.e: Ureum 20-24 representatief? 10.2.e: bij hoger ureum verschillen omhoog. Wellicht dus niet helemaal representatief.
Laagproductieve bedrijven hebben i.h.a. hogere ureumgehalten.
10.2.e: Deze bedrijven krijgen meer 'last' van fosfaataanpassing dan van stikstof.

10.2.e: Over het kantelpunt fosfaat. Ondanks reductie fosfaat, bedrijven tot rond 7600 krijgen er mee te maken dat ze meer fosfaatrechten nodig hebben bij een gelijkblijvende melkproductie. Dat betekent nogal wat beleidsmatig. 10.2.e: klopt.

10.2.e Ook gevolgen verwacht voor bepaling of bedrijven grondgebonden zijn en plaatsingsruimte.

10.2.e Uitbreiding aan de bovenkant van de range (hoogproductief). Kantelpunt bij ca. 12.000 kg.

10.2.e: Verwondering over verschillen bij fosfaat tussen de categorieën. Nu maar 0,1 kg per klasse. 10.2.e: dat komt door trendlijn van data uit K LW.

10.2.e Toch sprake van een stijging. Voorheen was verschil ca. 0,7 kg fosfaat per klasse.

4. *Contouren van een overgangsregeling*

10.2.e start de toelichting bij de uitgangspunten.

10.2.e Bij andere feiten en omstandigheden zou een herziening [van de toegekende fosfaatrechten, EM] toch moeten kunnen? 10.2.e: Er is niets veranderd. Beschikkingen waren rechtmatig. 10.2.e Klopt. Maar dit raakt wel de rechtvaardigheidssnaar. Vooral voor bedrijven die rechten moeten

bijkopen. 10.2.e: De afweging ligt bij de minister. Ingebrachte punten worden wel meegenomen.

10.2.e: Behoeftte om de impact op de bedrijven goed helder te krijgen voor de diverse aspecten, ook grondgebondenheid. Vraag is hoe te organiseren? Voorkeur is om dit collectief te doen. Met een doorrekening voor de bedrijven.

10.2.e: Ook graag effect op sectorniveau in kader van plafonds. 10.2.e: sluit zich hier bij aan. 10.2.e: Het is moeilijk om nu al een oordeel te vellen over de overgangsregeling. 10.2.e Eens, nu vooral aftasten hoe men er over denkt.

10.2.e: Huidige N-plafond wordt licht overschreden en niet ruim. 10.2.e Nu ingewikkeld qua effecten, moeilijk sectoraal te vertalen. Risico dat bedrijven zich niet rechtvaardig behandeld voelen. Zoekende naar de ruimte die de minister heeft om wel of niet aan te passen. Van belang om te weten wat er wel of niet kan. 10.2.e optie over ingangsdatum. Uiteindelijk is het haar keuze of en hoe er wordt geactualiseerd. 10.2.e: Termijn verlengen haalt de gevoeligheid niet weg. Discussie over aanzet tot hogere producties. Graag op basis van de feiten discussie voeren.

10.2.e: Zorg over de consequenties. Discussie over ammoniakverliezen in relatie tot stikstofplafond graag voeren. Integraal meenemen. 10.2.e: Het CBS berekent de bruto excretie op basis van de gemiddelde situatie voor NL. Geen ruimte voor extra stikstof. 10.2.e: Graag gevolgen o.b.v. de oude en nieuwe methode weergeven. 10.2.e Berekening voor NL staat niet ter discussie, methode is gelijk.

10.2.e Bepalend is hoeveel koeien je mag melken. Vast aantal fosfaatrechten. Wat is het effect van excretieaanpassing voor fosfaat hoeveel koeien je mag melken? Voor stikstof ook effect verwacht. Sector wil ontwikkelingsruimte, maar geen discussie over de productie versus plafonds. Is deze discussie overigens controversieel?

10.2.e: In hoeverre is er een verplichting om de forfaits aan te passen?

10.2.e: Elke 3-5 jaar is gebruikelijk, ook wens 2^e Kamer maar kan geen uitsluitsel geven over wel of niet verplicht zijn. Wordt nagevraagd bij juristen (**actiepunt LNV**)

10.2.e: AWB geeft aan dat adviezen genegeerd kunnen worden. Effecten nu anders dan paar jaar geleden.

10.2.e: Op sheet welke groep en aantallen bedrijven in aanmerking zouden moeten komen voor een overgangsregeling. Hoe krijgen we de consequenties scherp. Wie kan dat doen? 10.2.e: Iemand die beschikt over de data (voorstel 10.2.e en 10.2.e samen).

10.2.e Suggestie om bij RVO data te gebruiken over de productieklassen. Vervolgens herberekening per productieklassen maken. Wat betekent dat voor aantal dieren? 10.2.e Ook het effect landelijk is belangrijk. 10.2.e: Het gaat

om de grote groep waar negatieve consequenties zijn en hoe we sectoraal binnen plafonds blijven. Moeten we goed in beeld krijgen.

10.2.e: We willen wel, maar of we het kunnen is de vraag. Eigenlijk per bedrijf bekijken, per klasse is makkelijker. Vraag is hoe de sector gaat bewegen, een scenariostudie dus. Dit is nog niet zo gemakkelijk. Het gaat om goede inschattingen. 10.2.e: Effecten van meer of minder BEX, je moet een scenario doorrekenen. De RVO data zijn onvoldoende.

10.2.e Bij uitgifte niet goed gegaan. Zelfzuivelaars, hoe gaat dat nu?

10.2.e: Hun forfaitaire melkgift was 7.500 kg, nu ligt de productie op ca. 8.800 kg.

10.2.e Voor een goede voorspelling is een ingewikkelde berekening nodig. Discussie bij boer over kiezen voor forfait of BEX. Boeren willen aanwezige fosfaatruimte benutten. 10.2.e Het wordt interessanter om aan BEX deel te nemen. Wat gaan bedrijven doen die geen BEX voordeel hebben? 10.2.e: het fosfaatforfait bepaalt het aantal melkkoeien per bedrijf, ongeacht het BEX voordeel. Voorstel om een inschatting te maken hoeveel productieruimte er ontstaat in de sector. 10.2.e: graag de processtappen vastleggen. 10.2.e nog even nadenken met 10.2.e en 10.2.e over vervolg.

10.2.e: Liever kiezen voor zorgvuldigheid. Heeft de minister een deadline? 10.2.e: Verwijst naar de eerder gepresenteerde tijdlijn, 1 september moet het in Brussel liggen om 1 januari 2022 te halen.

5. *Vervolg*
Volgend overleg: vrijdag 18 juni: 13.00-15.00 u.
6. *Rondvraag*
Geen punten.
7. *Sluiting*
10.2.e sluit de vergadering om 11.25 u.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisatie excretieforfaits melkvee (2022).xlsx
Datum: maandag 7 juni 2021 17:01:43
Bijlagen: [Analyse effect voorgesteld forfait \(10.2.e\).docx](#)

Excuses

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: maandag 7 juni 2021 16:38
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Actualisatie excretieforfaits melkvee (2022).xlsx

[Bijlage ontbreekt?](#)

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: maandag 7 juni 2021 15:28
Aan: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e
 @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Actualisatie excretieforfaits melkvee (2022).xlsx

Hoi 10.2.e,

Dank voor je document en het snelle werk dat je verricht hebt. Ik vind het nu nog moeilijk om het goed te duiden, maar dat komt donderdagochtend wel als we ons er gezamenlijk over buigen. Mijn verdere reactie tref je aan in bijgevoegd document. Terecht richt je je nu eerst op het effect op fosfaat, maar is het ook mogelijk om iets te zeggen over het effect op de stikstofproductie?

Groeten,
 10.2.e.

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: maandag 7 juni 2021 13:41
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Actualisatie excretieforfaits melkvee (2022).xlsx

Allen,

In de bijlage vinden jullie de resultaten van de koppeling van melkproductie aan landbouwtelling 2020. En de berekening van de forfaitaire productie bij de huidige forfaits en bij de voorgestelde forfaits.

Graag jullie reactie.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: donderdag 3 juni 2021 13:30

Aan: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Actualisatie excretieforfaits melkvee (2022).xlsx

Hoi 10.2.e,

Dat is fijn nieuws en ik kijk nu al uit naar de resultaten. Het feit dat 10.2.e kan verhoogd nu wel de druk bij 10.2.e om ook te komen met resultaten

Groeten,
10.2.e

PS.

Als ik iets kan betekenen in het rekenwerk, inzichtelijk maken, vullen van excel-sheets etc. laat dat dan vooral weten. En dat aanbod geldt natuurlijk voor jullie allebei.

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>

Verzonden: donderdag 3 juni 2021 12:25

Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Actualisatie excretieforfaits melkvee (2022).xlsx

Hallo 10.2.e en 10.2.e,

10.2.e kan wat tijd vrijmaken voor onze vragen. Uiterlijk woensdag namiddag krijgen jullie de resultaten

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Sent: donderdag 3 juni 2021 11:31

To: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>

Subject: Actualisatie excretieforfaits melkvee (2022).xlsx

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u

niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Analyse effect voorgesteld forfait**10.2.e**

7-6-2021

Uitgangspunten:

- De bedrijven benutten de beschikbare fosfaatrechten maximaal.
  - De beschikbare fosfaatrechten zijn berekend met de huidige (= nu geldende) forfaits voor:
    - melkkoeien;
    - vrouwelijk en mannelijk jongvee in de melkveehouderij jonger dan 1 jaar;
    - vrouwelijk jongvee in de melkveehouderij van 1 jaar en ouder;
    - vrouwelijk jongvee in de vleesveehouderij.
  - De fosfaatproductie (in 2022) is berekend met de voorgestelde forfaits voor:
    - melkkoeien;
    - vrouwelijk en mannelijk jongvee in de melkveehouderij jonger dan 1 jaar;
    - vrouwelijk jongvee in de melkveehouderij van 1 jaar en ouder;
    - vrouwelijk jongvee in de vleesveehouderij.
- NB. Voor het jongvee veranderen de huidige forfaits niet
- Er is uitgegaan van de landbouwtelling van 2020 met het aantal dieren op de peildatum;
  - De melkproductie per bedrijf is gekoppeld aan de landbouwtelling;
  - Als er geen koppeling mogelijk is tussen de gegevens over de melkproductie per bedrijf en de landbouwtelling, dan wordt uitgegaan van een gemiddelde melkproductie per koe.

Resultaat

In de landbouwtelling van 2020 komen 15.731 bedrijven voor met melkkoeien, met in totaal 1.593.071 melkkoeien op de peildatum.

Van 15.284 bedrijven is een melkproductie bekend (bron RVO).

Aan 14.905 bedrijven met 1.544.413 melkkoeien in de landbouwtelling kon een melkproductie worden gekoppeld en een melkproductieklasse (melk per koe) worden bepaald.

De totale hoeveelheid fosfaatrechten zijn berekend voor de huidige situatie en voor de situatie met de voorgestelde forfaits. Ook voor het jongvee zijn fosfaatrechten berekend, met inbegrip van het vrouwelijk jongvee dat in de landbouwtelling is ingedeeld onder vleesveehouderij. Het is immers niet bekend of dit jongvee al dan niet bestemd is om een kalf te krijgen. De berekening van de fosfaatrechten voor jongvee zijn ter informatie, aangezien de forfaitaire productie voor jongvee in de huidige en nieuwe situatie niet verandert.

	Melkproductie per koe	melkkoeien	Ureum (mg/100 g)	Precht.oud	Precht.nieuw	Precht.verschil	Precht minus Pprod
	aantal bedrijven	Sum	Mean	Sum	Sum	Sum	Mean (bedrijf)
0-2874	157	12964	22,0	524945	607914	82970	
2875-3124	20	1743	22,7	71894	83049	11155	
3125-3374	39	2416	22,3	99270	114974	15704	
3375-3624	40	2985	22,8	121101	140802	19701	
3625-3874	40	2015	22,3	85894	99193	13299	
3875-4124	56	3441	22,6	143687	166741	23055	
4125-4374	50	3061	23,3	128021	148836	20815	
4375-4624	70	4159	23,8	175622	204319	28697	

	Melkproduct ie per koe	melkkoeie n	Ureum (mg/100 g)	Precht.ou d	Precht.nieuw	Precht.verschil	Precht minus Pprod
	aantal bedrijven	Sum	Mean	Sum	Sum	Sum	Mean (bedrijf)
4625-4874	87	5015	23,7	210095	244699	34603	
4875-5124	108	6011	23,5	244358	286435	42077	
5125-5374	115	7709	22,9	320098	374832	54734	
5375-5624	129	8006	22,2	330416	388060	57643	
5625-5874	144	10218	23,0	434280	492523	58243	
5875-6124	195	13825	22,9	597997	665739	67743	
6125-6374	210	15632	22,8	687841	755059	67218	
6375-6624	282	23167	22,6	1027115	1112833	85718	
6625-6874	346	26238	22,7	1185340	1266678	81338	
6875-7124	400	33890	22,4	1545512	1623459	77947	
7125-7374	456	37994	22,4	1768036	1832625	64590	
7375-7624	543	46563	22,1	2198913	2250132	51219	
7625-7874	644	60662	22,1	2882122	2912453	30331	
7875-8124	792	76943	21,7	3722611	3707222	-15389	
8125-8374	856	83580	21,8	4097468	4022246	-75222	
8375-8624	1016	104436	21,5	5208445	5051791	-156654	
8625-8874	1080	161279	21,4	8414576	8075890	-338686	
8875-9124	1233	135767	21,4	6981991	6601844	-380148	
9125-9374	1068	121149	21,2	6315387	5891365	-424021	
9375-9624	1004	118791	21,0	6291578	5804535	-487043	
9625-9874	875	101004	21,1	5409008	4934289	-474719	
9875-10124	731	91623	21,0	4982783	4488019	-494764	
10125-10374	587	76184	21,0	4200812	3743708	-457104	
10375-10624	427	52638	21,0	2945388	2592713	-352675	
10625-10874	294	38207	21,0	2190890	1881413	-309477	
10875-11124	206	26152	20,9	1499575	1290359	-209216	
11125-11374	192	23057	20,7	1324860	1142710	-182150	
11375-11624	103	14882	20,9	857917	740349	-117568	
11625-11874	76	10226	20,5	594922	515159	-79763	
11875-12124	57	8165	20,9	466542	403671	-62870	
12125-12374	42	6329	20,7	359161	311061	-48100	
12375-12624	33	4176	20,8	247635	215897	-31738	
12625-12874	19	2556	21,2	148513	129343	-19170	
12875-13124	20	1982	20,8	121632	106965	-14667	
13125 en hoger	63	6231	21,0	389883	343774	-46109	
Total	14905	1593071	21,6	81554132	77765677	-3788454	

In totaal waren er in 2020 81,6 miljoen fosfaatrechten nodig bij de huidige forfaitaire productie en onder de hiervoor genoemde uitgangspunten. Bij de voorgestelde forfaits zijner 77,8 miljoen fosfaatrechten nodig. Als ervan uitgegaan wordt dat de productie in 2020 gerelateerd is aan de productieruimte bij de uitgedeelde rechten, dan betekent dit bij de voorgestelde forfaits per saldo een ruimte van 3,8 miljoen kg fosfaat.

Er zijn circa 4.100 bedrijven die bij de voorgestelde forfaits meer fosfaat produceren dan bij de huidige forfaits. Deze bedrijven hebben globaal 330.000 koeien en een gezamenlijke 'overproductie' van krap 1 miljoen kg fosfaat.

Er zijn circa 10.800 bedrijven die bij de voorgestelde forfaits minder fosfaat produceren dan bij de huidige forfaits. Deze bedrijven hebben globaal 1.265.000 koeien en een gezamenlijke ruimte van krap 4,8 miljoen kg fosfaat.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Data KLW impact sectorniveau aanpassen forfaits
Datum: woensdag 9 juni 2021 10:48:38

Klopt. Ik heb onderstaande formules gebruikt

fosfaat oud   excretie =   40,7 + 0,0029 * (melkprod - 8048)
 fosfaat nieuw   excretie =   40,6 + 0,00031 * (melkprod - 8797)

N oud   excretie =   0,9147 *(126,7 + 0,0094 * (melkprod - 8048) + 1,8 *
 (melkureum - 22,4))
 N nieuw   excretie =   0,86*(145,6 + 0,00589 * (melkprod - 8797) + 2,479 *
 (melkureum - 22,5))

From: 10.2.e @cbs.nl>
Sent: woensdag 9 juni 2021 9:48
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>;
 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Subject: RE: Data KLW impact sectorniveau aanpassen forfaits

Noot: de extra 2,2 mln kg N die 5.1.2.e noemt is forfaitaire netto N (bij hoger relatief N-verlies) en niet de bruto excretie.

Gr, 10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: woensdag 9 juni 2021 08:50
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
Onderwerp: RE: Data KLW impact sectorniveau aanpassen forfaits

10.2.e, dat is ook mijn conclusie. Als alle bedrijven zich aan de nieuwe fosfaatproductie gaan houden dan gaat het in potentie om ca 3,8 miljoen extra fosfaat en ca 2,2 miljoen kg extra N. Als aan de onderkant clementie wordt getoond (geen rechten inleveren) dan gaat het in potentie om ca 4,8 miljoen kg fosfaat extra en ook 4,8 miljoen kg N.

Die getallen voor N zijn echter afhankelijk van wat het eerst beperkend is, fosfaat of N. De getallen die ik geef zijn voor de situatie dat fosfaat **altijd** eerst beperkend is. Als dat niet zo is dan wordt het een som of de opbrengsten van de extra melkproductie opwegen tegen de kosten van mest afvoer. En of dat met gericht management via BEX-voordeel opgelost kan worden.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: dinsdag 8 juni 2021 17:25

To: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@cbs.nl>

Subject: RE: Data KLW impact sectorniveau aanpassen forfaits

Hoi 10.2.e

Ik heb nog niet naar het spreadsheet zelf gekeken, maar als ik zo jouw mail lees dan lijkt het erop dat de getallen van jou en van 10.2.e allemaal in dezelfde richting gaan. Aanpassing van de forfaits kan potentieel resulteren in een uitbreiding van de melkveestapel en daarmee een hogere overschrijding van het stikstofplafond dan nu al het geval is.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e <@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 17:17

Aan: 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@cbs.nl>

Onderwerp: RE: Data KLW impact sectorniveau aanpassen forfaits

10.2.e, ik heb de spreadsheet aangepast nav opmerking 10.2.e en van jou.

Zit wel iets bijzonders in nl 'verschil' heb ik voor fosfaat als 'oud - nieuw' berekend en voor N als 'nieuw-oud' (ik heb de cellen geel gemaakt). Voor fosfaat wil je weten wat het doet met de fosfaat rechten (minder of meer geworden door aanpassing forfait) en voor N gaat het er om te zien of je meer of minder produceert tov oude forfait.

Ik kom op ca 3,73 miljoen kg fosfaat dat extra geproduceerd gaat worden als alle nieuwe ruimte ook daadwerkelijk wordt gebruikt cq overproductie wordt opgelost door dieren af te voeren. 10.2.e komt iets hoger uit (3,8 miljoen), maar 10.2.e heeft een iets andere melkproductierange doorgerekend. Mijn range is van 2875 t/m 13124 kg melk en die van 10.2.e is van 3875 tot 13125+). Aan de onderkant heb ik 49 bedrijven extra en 10.2.e heeft aan de bovenkant 63 bedrijven extra.

Bij 10.2.e zijn er circa 4.100 (*bij mij 3640*) bedrijven die bij de voorgestelde forfaits meer fosfaat produceren dan bij de huidige forfaits. Deze bedrijven hebben globaal 330.000 koeien (*bij mij 294.695*) en een gezamenlijke 'overproductie' van krap 1 miljoen kg fosfaat (*bij mij 719.024 kg*). Er zijn circa 10.800 bedrijven (*bij mij 11.093*) die bij de voorgestelde forfaits minder fosfaat produceren dan bij de huidige forfaits. Deze bedrijven hebben globaal 1.265.000 koeien (*bij mij 1.229.046*) en een gezamenlijke ruimte van krap 4,8 miljoen kg fosfaat (*bij mij 4.451.159 kg*).

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e <@minlnv.nl>

Sent: dinsdag 8 juni 2021 8:45

To: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@cbs.nl>

Subject: RE: Data KLW impact sectorniveau aanpassen forfaits

Hoi 10.2.e,

Dank voor je spreadsheet en inderdaad scherp opgemerkt door 10.2.e dat de forfaits voor de

lage en hoge productieklassen vastgezet moeten worden. Ik vind de basisgegevens inzichtelijk weergegeven over hoe de bedrijven in de K LW-dataset per melkproductieklasse te karakteriseren zijn. Belangrijk om straks te beseffen als we de beide documenten (die van 10.2.e en van jou) naast elkaar leggen is dat bij 10.2.e sprake is van een 'aangeklede' koe als het gaat om de fosfaatproductie, tenminste dat heb ik zo begrepen, terwijl het bij jou gaat om de fosfaatproductie door alleen de melkkoe.

Wat ik nog mis bij het 'gemiddelde' bedrijf is wat nu de fosfaatrechten (= fosfaatproductie in 2019) zijn en wat de nieuwe fosfaatproductie wordt. Nu heb je het per klasse aangegeven, maar ik zou dat graag op gemiddeld bedrijfsniveau willen weten. Verder mis ik de doorrekening van het effect op de N-excretie. Ik denk dat het goed is om als we donderdag de beide documenten besproken hebben te toetsen bij 10.2.e of dit de info is waar hij op zit te wachten, maar daar kunnen we donderdag nog met elkaar over spreken.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e <@wur.nl>

Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 08:00

Aan: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@cbs.nl>

Onderwerp: RE: Data K LW impact sectorniveau aanpassen forfaits

Hallo 10.2.e

- We hebben 2019 genomen als meest actuele getallen en daarbij verondersteld dat de bedrijven hun fosfaatrechten volmelken maw productie 2019 = fosfaatrechten. We kennen de fosfaatrechten nl niet (aan-/verkoop van vee cq rechten). Gaat ook niet om de laatste decimaal maar om een beeld van de impact sector breed
- De getallen zijn representatief omdat vrijwel allee melkveebedrijven in de dataset zitten. Vraag is of 2019 representatief is voor de situatie nu. Ik denk dat 10.2.e daar meer over kan zeggen
- Oude forfaits en de lage melkproductieklassen. Correct opgemerkt! En je hebt het goed begrepen ;) Ik heb de oude formule doorgetrokken voor de nieuwe klassen en dat had vastgezet moeten worden. Ik zal straks een aanpassing doen. Wellicht komen er nog andere opmerkingen en dan neem ik die mee.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e <@wur.nl>

Sent: maandag 7 juni 2021 19:29

To: 10.2.e <@wur.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@cbs.nl>

Subject: RE: Data K LW impact sectorniveau aanpassen forfaits

Hoi 10.2.e

Hartelijk dank.

De spreadsheet is goed te volgen, al zou ik nog wel een toelichting willen hebben op de herkomst van de data in kolommen C t/m/H.

Je schrijft dat deze uit de K LW 2019 zijn; zijn deze data vergelijkbaar met die uit 2018 en 2017?

Verder vraag ik me af of voor alle melkproductieklassen geldt dat dit een 'representatieve steekproef' is van de NL melkveehouderij. Ik kan me voorstellen dat vooral bij een lage melkproductie de K LW-data mogelijk niet representatief zijn voor de NL melkveehouderij.

Kolommen I t/m L geven de forfaits weer. Hoe kan het dat de oude fosfaatforfaits (kolom I) niet gelijk zijn voor melkproductieniveaus lager dan 5400 kg/koe/jaar zoals in de oude forfaits toch het geval was? Dat geldt ook voor de hoogproductieve koeien; blijkaar heb ik iets niet begrepen?

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e @wur.nl>

Sent: maandag 7 juni 2021 17:08

To: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>

Subject: Data K LW impact sectorniveau aanpassen forfaits

Hallo allen,

In de bijlage een xlsx met daarin de gevraagde informatie; voor het jaar 2019 de K LW data per melkproductieklasse van 250 kg in de range conform de voorgestelde uitbreiding, het aantal bedrijven, het aantal koeien per bedrijf en de fosfaatproductie volgens het oude forfait en nieuwe forfait. We hebben ook de N excretie volgens oude en nieuwe forfaits toegevoegd. Ik heb voor fosfaat wat zitten rekenen.

Is dit de info die we zochten tbv het overleg van komende donderdag?

Graag meekijken/denken of rekenwerk klopt en of er nog wat anders nodig is.

Groeten,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Den Haag, 2 juni 2021

Noot: **SPREEKTIJD PER FRACTIE 3 MINUTEN**

Herziene convocatie: agendapunt/zaak toegevoegd (*)

Voortouwcommissie: **vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**

Bewindsperso(n)en: minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, C.J. Schouten

Activiteit: **Commissiedebat**
 Datum: donderdag 10 juni 2021
 Tijd: 16.30 - 18.30 uur
 Openbaar/besloten: openbaar

Onderwerp: Fosfaatrechtenstelsel

Agendapunt: **Reactie op verzoek commissie over de uitspraak van de Rechtbank Midden-Nederland over de zorgplicht van de Rabobank inzake de fosfaatrechtenkwestie**

Zaak: Brief regering - minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, C.J. Schouten – 17 mei 2021
 Reactie op verzoek commissie over de uitspraak van de Rechtbank Midden-Nederland over de zorgplicht van de Rabobank inzake de fosfaatrechtenkwestie - 35334-143

Agendapunt: * **Eerste kwartaalrapportage 2021 over de stikstof- en fosfaatexcretie door de Nederlandse veestapel van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)**

Zaak: Brief regering - minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, C.J. Schouten – 18 mei 2021
 Eerste kwartaalrapportage 2021 over de stikstof- en fosfaatexcretie door de Nederlandse veestapel van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) - 35334-142

Griffier: R.P. Jansma

Activiteitsnummer: 2021A03461

Dossier Commissiedebat Fosfaatrechtenstelsel

Donderdag 3 juni

10.00-12.00 uur

Inhoud

Algemene Redeneerlijn Commissiedebat fosfaatrechtenstelsel, 3 juni 2021	3
Redeneerlijn: Aanpassen afromingspercentage	10
Redeneerlijn: Stand van zaken fosfaatbank	11
Redeneerlijn: stand van zaken wetsvoorstel afromingsvrije lease	12
Redeneerlijn: Loonmelkconcept	13
Redeneerlijn: CBS monitor fosfaat- en stikstofexcretie eerste kwartaal 2021 ...	14
Redeneerlijn: Stand van zaken actualisatie excretieforfaits	15
Redeneerlijn: 7e actieprogramma en derogatie	16
Factsheet: Stand van zaken Fosfaatrechtenstelsel en Fosfaatreductieplan	19
Factsheet: CBS monitor fosfaat- en stikstofexcretie eerste kwartaal 2021	23
Factsheet: Stand van zaken actualisatie excretieforfaits	24
Factsheet: 7^e en 8^e Actieprogramma en derogatie	26

Algemene Redeneerlijn Commissiedebat fosfaatrechtenstelsel, 3 juni 2021

- We hebben het vandaag over het mestbeleid. En dan specifiek over het fosfaatrechtenstelsel. Het fosfaatrechtenstelsel speelt een belangrijke rol in de bedrijfsvoering van melkveehouders. Het is dan ook goed dat we hier met elkaar over spreken vandaag.
- Voordat ik inga op de stand van zaken van dit moment, lijkt het mij goed om kort stil te staan bij waar we vandaan komen.
- Na de afschaffing van het melkquotum in 2015 – en ook al in aanloop daar naartoe – is er veel gebeurd. Initieel is ervoor gekozen om geen nieuwe wetgeving in te voeren ter vervanging van het melkquotum. Het idee was dat de melkveehouderij de kans moest krijgen om te groeien. Daarbij is wel steeds gezegd dat die groei moest plaatsvinden binnen de geldende milieunormen moest plaatsvinden, maar hier lag geen regelgeving aan ten grondslag.
- Al snel werd duidelijk dat de groei zodanig was dat de milieunormen werden overschreden en er dus toch aanvullende maatregelen nodig waren om weer binnen de milieugrenzen te komen en te blijven.
- Per 1 januari 2016 is de AMvB grondgebonden groei melkveehouderij ingevoerd. Deze bood echter onvoldoende soelaas, waarna in het 2017 het fosfaatreductieplan is

uitgevoerd en per 1 januari 2018 het fosfaatrechtenstelsel is ingevoerd.

- Het fosfaatreductieplan 2017 had directe impact op de bedrijfsvoering met een bonus/malus-systeem met betrekking tot de hoeveelheid gehouden melkvee op bedrijfsniveau. Doel was een krimp van de melkveestapel te bereiken om zo weer onder het fosfaatplafond te komen. Vervolgens is het fosfaatrechtenstelsel ingevoerd om onder het plafond te blijven en te kunnen ingrijpen wanneer zich een plafondoverschrijding voordoet.
- Deze maatregelen zijn effectief geweest, maar ook zeer pijnlijk. Veel individuele bedrijven met uitbreidingsplannen of onderbezetting in de stal werden beperkt in de bedrijfsvoering en vaak ook financieel getroffen.

Knelgevallen

- In samenspraak met uw Kamer is de knelgevallenregeling ingericht. Dit was – bewust – een beperkte regeling. Daarmee werden niet voor alle ondernemers alle problemen opgelost, dat besef ik goed.
- Ik snap de gevoelens van de betrokken veehouders en de impact die dat ook op hun privé situatie kan hebben.
- Ook ikzelf en mijn medewerkers voeren gesprekken met getroffen ondernemers. Het zijn aangrijpende verhalen van ondernemers die wilden innoveren, wilden uitbreiden om een bedrijf voor de toekomst neer te zetten, maar nu niet verder vooruit kunnen. Hun verhalen raken mij.

- Ik heb er begrip voor dat deze ondernemers elke strohalm aangrijpen om hun situatie te verbeteren, aangezien het gaat om de toekomst van hun bedrijf en daarmee vaak hun manier van leven.
- Tegelijkertijd besef ik dat deze ondernemers alsnog meer ruimte bieden betekent dat dit elders vandaan moet komen.
- Beheersing en beperking van de mestproductie was nodig. Dat doet onvermijdelijk pijn. Met elkaar hebben we destijds de keuze gemaakt dat de generieke korting voor niet-grondgebonden ondernemers beperkt diende te blijven. Al is 8,3% korting al een serieuze korting geweest. Een dergelijke nieuwe korting zou ik dan ook graag voorkomen.
- Er zijn melkveehouders die deze korting hebben geïncasseerd en geprobeerd hebben er het beste van te maken in hun bedrijfsvoering. En er zijn ondernemers die dat niet konden of wilden. Het is zaak iedereen eerlijk te behandelen.
- Ik heb dan ook altijd getracht zoveel mogelijk duidelijkheid te bieden voor de getroffen ondernemers. Ook als dat een pijnlijke boodschap betekende.
- Bij het vaststellen van het aantal rechten per bedrijf heeft RVO de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Daar waar uitspraken van de rechter vroegen om aanpassing van de werkwijze is dit toegepast. Denk bijvoorbeeld aan de invulling van de toets of sprake is van een individuele disproportionele last. Zo proberen we recht te doen aan ieders situatie.

Gerechtelijke procedures en handhaving

- Vele ondernemers kozen voor gerechtelijke procedures over de vaststelling van de fosfaatrechten per bedrijf.
- Een groot deel van de procedures is afgewikkeld.
- Nog ongeveer 350 bedrijven wachten op uitspraak.
- Uw Kamer heeft mij recent met de motie Bisschop verzocht om coulance bij de handhaving. Lijn van de NVWA is dat zij, zolang er procedures lopen tegen het aantal toegekende fosfaatrechten, op dat punt jegens de betreffende veehouders niet handhavend optreedt.
- De NVWA controleert over een afgesloten kalenderjaar en doorgaans worden er twee afgesloten kalenderjaren bij de inspectie betrokken. Het kan voorkomen dat, nadat een definitieve uitspraak over het fosfaatrecht is gedaan, het bedrijf geselecteerd wordt voor een inspectie waarbij dan een reeds afgesloten jaar wordt gecontroleerd.
- Bij de inspectie geconstateerde feiten en omstandigheden dienen altijd goed in het proces-verbaal opgenomen te worden. Onderzoek naar het verweer van desbetreffende ondernemer maakt daar onderdeel van uit.
- In het verdere traject kan het OM en uiteindelijk een rechter rekening houden met die feiten en (bijzondere) omstandigheden.
- De NVWA (handhavingsbeleid), het OM (vervolgingsbeleid) en de rechter (weging en uitspraak) hebben eigenstandige verantwoordelijkheden waar ik niet in kan treden.

[Desgevraagd] Vergelijking met kinderopvangtoeslagaffaire

- Een aantal leden van uw Kamer heeft de parallel getrokken tussen de invoering van het fosfaatrechtenstelsel en de uitkomsten van de parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslag. Ik heb hier zelf uiteraard ook naar gekeken.
- Allereerst denk ik dat melkveehouders die in een moeilijke situatie zitten ten gevolge van de invoering van het fosfaatrechtenstelsel zich zullen herkennen in de problemen van mensen die geraakt zijn door de kinderopvangtoeslagaffaire. De daarmee gepaard gaande emoties zijn herkenbaar en ik begrijp dat.
- Tegelijkertijd zijn de conclusies van de parlementaire ondervragingscommissie niet zondermeer toepasbaar op het fosfaatrechtenstelsel.
- Bij de kinderopvangtoeslag was sprake van frauderisico's, wat zorgde voor een roep om controle en handhaving die vervolgens volledig is doorgeschoten. Bij het fosfaatrechtenstelsel was sprake van een overschrijding van milieunormen waardoor pijnlijke maatregelen nodig waren om die overschrijding ongedaan te maken.
- Bij de kinderopvangtoeslag was geen hardheidsclausule waardoor mensen nergens terecht konden met hun persoonlijke situatie. Bij het fosfaatrechtenstelsel is een knelgevallenvoorziening ingericht en werd getoetst op de individuele disproportionele last.

- Ik zie wel als een belangrijke les dat de knelgevallenvoorziening erg krap was opgezet. Dat was een bewuste keuze om de generieke korting niet te hoog te laten oplopen, maar hier had dus ook een andere afweging in gemaakt kunnen worden.
- Een andere les is dat het wenselijk was geweest om eerder in te grijpen. Ik realiseer me dat het achteraf makkelijk praten is, maar het niet treffen van adequate maatregelen totdat de milieunormen werden overschreden en het echt niet meer anders kon, maakt dat sommige mensen in een situatie zijn beland die wellicht deels voorkomen had kunnen worden als eerder was ingegrepen. ('Zachte heelmeeesters...')
- Ook leer ik hiervan dat het belangrijk is om eerlijk en duidelijk te zijn als harde maatregelen onvermijdelijk zijn, ook als dat een pijnlijke boodschap is.

[Desgevraagd] Schuldvraag

- Ik heb in uw Kamer al eerder de vraag gekregen wiens schuld de ontstane situatie is. Ik heb toen geantwoord dat er niet zomaar een schuldige is aan te wijzen. Ook daar zie ik wel een parallel met de kinderopvangtoeslagaffaire.
- Melkveehouders hebben ervoor gekozen om te investeren in uitbreiding van hun bedrijf. Overigens niet allemaal, sommigen hebben er bewust voor gekozen dat niet te doen. Anderen hebben hun groeiplannen doorgezet, ook al was het voorzienbaar dat er productiebeperkende maatregelen zouden komen (zo heeft de rechter ook telkenmale geoordeeld).

- Boeren stonden daarin niet alleen maar konden op aanmoediging danwel steun rekenen van andere partijen, zoals brancheorganisaties, zuivelcoöperaties en financiële instellingen.
- En ook de politiek draagt een verantwoordelijkheid door pas maatregelen te treffen toen het echt niet meer anders kon.
- Ik denk niet dat een zoektocht naar een of meer schuldigen de situatie gaat verbeteren. Mijn inzet is erop gericht om recht te doen aan ieders situatie en een dergelijke situatie voor de toekomst te voorkomen.

Vooruitkijkend

- Er is sprake van aantal wensen ten aanzien van het fosfaatrechtenstelsel om ondernemers daarbinnen meer ruimte te geven. Denk aan het verlagen van het afromingspercentage bij de overdracht van fosfaatrechten, de nog te realiseren gedeeltelijke afromingsvrije lease en aan het openstellen van de fosfaatbank.
- Daar tegenover staat dat sprake is van een waarschijnlijke productie boven het sectorale stikstofplafond (prognose) die het geven van extra ruimte lastig maakt.
- Hier is dan ook een zorgvuldige afweging in nodig. Hierna ga ik hier nader op in.

Redeneerlijn: Aanpassen afromingspercentage

- Ik heb in mijn brieven aan uw Kamer van 15 februari en 13 april jl. aangegeven het afromingspercentage nog niet te verlagen (van de huidige 20% afroming terug naar 10%).
- Het aantal rechten van de melkveehouderij is weliswaar gedaald tot net onder het fosfaatproductieplafond van de melkveehouderij (84,9 miljoen kg), maar het totale aantal fosfaatrechten – ofwel inclusief fosfaatrechten bij de vleesveehouderij – nog niet.
- Het aantal fosfaatrechten in de markt is nog aan verandering onderhevig. Zo kan het aantal rechten weer toenemen als gevolg van uitspraken in juridische procedures. Ook kunnen rechten die nu in gebruik zijn door de vleesveehouderij worden verkocht aan de melkveehouderij. Ook overschrijdt de melkveehouderij volgens de CBS-prognoses zijn sectorale stikstofplafond.
- Vanwege deze onzekerheden heb ik besloten het afromingspercentage op 20% te houden.
- Daarbij heb ik wel besloten de afgeroomde rechten niet langer door te halen maar deze in de fosfaatbank te plaatsen, zodat ze voor de toekomst behouden blijven voor de sector.

Redeneerlijn: Stand van zaken fosfaatbank

- Het afgelopen jaar zijn afgeroomde rechten doorgehaald om de hoeveelheid rechten in de markt omlaag te brengen, zoals vereist door de Europese Commissie omwille van de staatssteunbeschikking.
- Sinds februari van dit jaar worden afgeroomde rechten niet langer doorgehaald maar in de fosfaatbank geplaatst. Dat betekent dat de fosfaatbank zich sindsdien begint te vullen. (Dat gaat langzaam, aangezien het overgrote deel van de handel in fosfaatrechten aan het eind van het kalenderjaar plaatsvindt.)
- Het moment van openstelling van de fosfaatbank laat ik, zoals eerder aan uw Kamer gemeld, aan mijn opvolger.
- [Desgevraagd: De fosfaatbank is op grond van de Meststoffenwet ingesteld ter stimulering van grondgebonden en jonge boeren. Afgeroomde rechten worden via de fosfaatbank weer uitgegeven aan deze boeren in de vorm van tijdelijke ontheffingen.]

Redeneerlijn: stand van zaken wetsvoorstel afromingsvrije lease

- Met de motie Lodders/Geurts heeft uw Kamer mij verzocht om gedeeltelijk afromingsvrije lease mogelijk te maken. Ik heb uw Kamer eerder geïnformeerd over de wijze waarop ik hier invulling aan wil geven. Het wetsvoorstel dat hierin voorziet, is in voorbereiding.
- Hiervoor is ook overleg noodzakelijk over de eventuele staatssteunaspecten met de diensten van de Europese Commissie. Hierover is momenteel contact met de Europese Commissie. Zodra ik uitsluitsel heb van de Commissie kan ik verdere stappen zetten.
- De volgende stap betreft dan het uitbrengen van nader rapport over het advies van de Raad van State over het wetsvoorstel en het aanbieden van het wetsvoorstel aan uw Kamer.
- Ik wijs er wel op dat uw Kamer de lopende zaken ten aanzien van het mestbeleid controversieel heeft verklaard. Gelet hierop is het aanbieden van dit wetsvoorstel aan mijn ambtsopvolger, tenzij uw Kamer anders wenst.

Redeneerlijn: Loonmelkconcept

- Het zgn. loonmelkconcept houdt verband met de situatie waar een boer in verband met het verduurzamen van een stal, zijn koeien tijdelijk elders wil stallen ('renovatielease'). Bijvoorbeeld bij een boer die vanwege een tekort aan fosfaatrechten zijn stal niet vol heeft staan.
- In zo'n situatie wil ik mogelijk maken dat rechten zonder afoming heen en weer geleased kunnen worden zodat de ontvangende boer steeds over de benodigde rechten beschikt voor de koeien die hij ontvangt.
- Ik neem dit mee in de wijziging die reeds is voorzien van de Meststoffenwet.
- Dit vergt afstemming met de Europese Commissie. Mede op basis daarvan zal ook duidelijk worden onder welke voorwaarden dit zou kunnen.
- De provincie en betrokkenen hebben aangegeven liever een andere invulling hieraan te geven. De wensen die zij uiten acht ik echter niet mogelijk binnen de Meststoffenwet.
- Binnen de mogelijkheden die ik heb probeer ik dan ook te acteren en ruimte te bieden.

Redeneerlijn: CBS monitor fosfaat- en stikstofexcretie eerste kwartaal 2021

- Recent heeft het CBS cijfers gepubliceerd over de fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel in het eerste kwartaal van dit jaar.
- Uit die cijfers (prognose) blijkt dat – hoewel er sprake is van een lichte stijging – op nationaal niveau de fosfaat- en stikstofplafonds niet overschreden worden.
- Helaas laten de cijfers ook zien dat de melkveehouderij het sectorale stikstofplafond wederom overschrijdt.
- Dat baart mij zorgen. Er zijn maatregelen nodig om dit terug te draaien.
- Het overschrijden van het sectorale stikstofplafond is ook een belangrijke factor bij het al dan niet zetten van volgende stappen rond fosfaatproductierechten, denk aan het openstellen van de fosfaatbank. Maar ook met oog op de wensen vanuit de sector voor een nieuwe derogatie vanaf komend jaar.
- Over mijn zorgen en de gevolgen van het overschrijden van het sectorale stikstofplafond heb ik regelmatig overleg met de sector en daarbij spreek ik de sector aan op zijn verantwoordelijkheid in deze. Daarbij kijken we ook in hoeverre de (veevoer)maatregelen in kader van stikstof ook hiervoor afdoende zijn. Ik hoop daarbij snel tot concrete afspraken te komen.

Redeneerlijn: Stand van zaken actualisatie excretieforfaits

- Eerder heb ik u aangegeven mij ten aanzien van het actualiseren van de excretieforfaits voor de melkveehouderij, de vleesveehouderij en de kalverhouderij te richten op actualisatie per 1 januari 2022.
- Ik heb de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet gevraagd mij advies te geven en daar ook de verschillende sectoren bij te betrekken voor het verkrijgen van representatieve praktijkdata.
- Op initiatief van mijn ministerie hebben in de afgelopen periode meerdere expertbijeenkomsten plaatsgevonden waarin deskundigen van de sector en leden van de CDM-werkgroep met elkaar in gesprek zijn gegaan.
- Ik verwacht medio juni het advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet te ontvangen om mij vervolgens te beraden op de vraag of en zo ja hoe ik opvolging wil geven aan dat advies.
- Daarbij zal ik onder meer meewegen wat het advies gaat betekenen voor (groepen van) individuele boeren, denk aan boeren met hoogproductieve dieren en aan boerderijzuivelbereiders.
- Tevens zal ik meenemen wat het advies van de Commissie betekent voor de totale excretie van fosfaat en stikstof in relatie tot de nationale en sectorale productieplafonds.

Redeneerlijn: 7e actieprogramma en derogatie

- De contouren vanuit de herbezinning mestbeleid dienen als basis voor het 7^e actieprogramma Nitraatrichtlijn.
- Afgelopen maanden zijn vanuit mijn ministerie gesprekken gevoerd met een brede groep stakeholders over de invulling van het actieprogramma. Hierbij zijn zowel medeoverheden, waterpartijen als sectorpartijen betrokken.
- Over de invulling van het 7^e AP vinden ook gesprekken met de diensten van de Europese Commissie plaats. De Europese Commissie neemt als uitgangspunt voor deze gesprekken de waterkwaliteit in Nederland uit de Nitraatrapportage.
- Deze rapportage laat zien dat over de periode 2016 tot en met 2019 gemiddeld in Nederland de waterkwaliteit onder landbouwgronden zodanig is dat het nitraatgehalte van het bovenste grondwater (5m) onder de norm van maximaal 50 mg nitraat/l zit.
- De rapportage geeft echter ook aan dat de nitraatconcentratie de afgelopen jaren een verkeerde ontwikkeling laat zien. De droogte van afgelopen jaren heeft tot hogere nitraatconcentraties in het grondwater geleid in alle regio's. In de zand- en lössregio ligt de gemiddelde nitraatconcentratie boven de 50 mg/l.
- Naast het grondwater wordt een groot deel van het oppervlaktewater nog teveel belast met nutriënten uit de landbouw. Om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen, is een verbetering van de waterkwaliteit in veel gebieden nodig.

- In de gesprekken wordt daarnaast ook ingegaan op onder meer de geboekte milieuresultaten vanuit de maatregelen uit het 6e Actieprogramma en de voortgang van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest.
- Momenteel worden drie varianten in het kader van de verplichte milieueffectrapportage van het 7^e actieprogramma Nitraatrichtlijn doorgerekend door Wageningen Universiteit en Onderzoek. Hierbij wordt een stimulerend pakket, een regulerend en stimulerend pakket en een zwaar pakket (het zogeheten meest milieuvriendelijk alternatief) doorgerekend. Ik verwacht dat deze doorrekening eind juni zal worden afgerond.
- Het is mijn streven half juli de consultatie te starten op het ontwerp 7^e actieprogramma. Hierbij zullen de uitkomsten van de doorrekeningen in de MER beschikbaar worden gesteld.
- Gedurende deze zomer wordt tevens een economische analyse uitgevoerd naar de economische effecten van de in de Milieueffectrapportage doorgerekende maatregelen en zal de Commissie mer haar advies opstellen.
- Gegeven de waterkwaliteitsopgave is mijn inschatting dat de Europese Commissie een nog steviger invulling van het 7^e AP verwacht dan nu in het middenpakket van de door te rekenen varianten is opgenomen.
- Hoewel uw Kamer dit onderwerp controversieel heeft verklaard zal ik u blijven informeren over de voortgang op dit traject. De belangen zijn immers groot en we zullen voortgang moeten blijven boeken. Met een tijdig nieuw

kabinet zullen zij de besluitvorming over het uiteindelijke pakket kunnen doen.

- De inzet is er op gericht om het 7^e actieprogramma voor eind dit jaar te kunnen indienen bij de Europese Commissie aan te bieden.
- Tijdige voortgang in dit traject is ook van belang om de gesprekken over een nieuwe derogatie voor 2022 en volgende jaren te kunnen voeren.
- Zoals eerder aangegeven is het zeker geen gegeven dat Nederland volgend jaar weer een derogatie zal krijgen. Hoewel de milieueffecten van derogatie over de hele linie positief zijn (goed voor waterkwaliteit, klimaat en agrobiodiversiteit m.n. vanwege stimulans voor grasland), spreken de feiten niet in ons voordeel (verslechtering waterkwaliteit, overschrijding sectorplafond stikstof melkveehouderij, maatregelen 6^e AP niet volledig doorgevoerd, rVDM nog niet ingevoerd, bredere context stikstofproblematiek).
- Ik ben hierover in gesprek met de verantwoordelijke EU commissaris. Ik wil benadrukken dat willen we kans maken op een nieuwe derogatie, daar een overtuigend maatregelenpakket ter verbetering van de waterkwaliteit aan ten grondslag zal moeten liggen.

Factsheet: Stand van zaken Fosfaatrecchtenstelsel en Fosfaatreductieplan

1. FOSFAATRECHTENSTELSEL (1 mei 2021)

- Aantal fosfaatrecchten in de markt**

Op 1 mei 2021 waren er **85.376.307 fosfaatrecchten**. Dit is een afname van 15.915 kg tov 1 april (stand 1 april was 85.392.222 kg in de markt). Dit is het aantal fosfaatrecchten dat is toegekend minus de recchten die doorgehaald zijn op basis van de vrijstellingsregeling (156.431 kg), correctie OMS (1.091 kg) en de afroming van geeffectueerde transacties (1.356.201 kg)

Daarnaast zijn er nog een aantal transacties die niet geeffectueerd maar wel ingediend door de relaties (geregistreerde afromingen vs definitieve afromingen). Bij deze transacties zal als deze geeffectueerd zijn 8.275 kg fosfaatrecchten afgeroomd worden.

Afroming geeffectueerde transacties	Afroming niet-geeeffectueerde transacties	Totaal afroming	fosfaatrecchten in de markt als rekening gehouden wordt met alle transacties die zijn ingediend
1.356.201 kg	8.275 kg	1.364.476 kg	85.368.032

*minus vleesvee 85.368.032- 653.027 (zie hieronder) = **84.715.005***

Evt toename als gevolgd van beroepen is hierin niet meegenomen.

Monitoring vleesvee

peildatum	1 januari 2021	1 november 2020	1 september 2020	1 april 2020	1 januari 2020	1 oktober 2019	1 juli 2019
totaal FR melkvee	84.914.558	85.003.498	85.053.804	85.148.695	85.232.116	85.265.484	85.276.202
totaal FR vr vleesvee	653.027	731.665	748.330	625.783	643.313	597.182	609.781
totaal	85.567.585	85.735.162	85.802.134	85.774.478	85.875.428	85.862.666	85.885.983

Op basis van Monitoring FR I&R januari 2021 wordt van alle fosfaatrecchten **653.027 kg** gebruikt voor het houden van vleesvee. De fosfaatrecchten die worden gebruikt voor het houden van vleesvee worden buiten beschouwing gelaten, het fosfaatrecchtenstelsel is bedoeld voor het borgen van het fosfaat- en stikstofplafond van de melkveesector.

Hieronder is de verdeling van de fosfaatrecchten (let op: stand van 1 januari 2021 en de nog niet geeffectueerde overdachten op 1 januari 2021 zijn hier niet in meegeteld) naar bedrijfstype gespecificeerd.

De xx bedrijven zijn een groep bedrijven die op basis van de gecombineerde opgave 2020 (of het ontbreken ervan) niet kunnen worden ingedeeld naar een bedrijfstype. De fosfaatrecchten zijn daarom naar rato toegekend aan een bedrijfstype.

Verdeling fosfaatrechten 1 januari 2021	verhouding		indeling xx	
	melkvee / vr	vleesvee	bedrijven	
FR Melkvee bij melkveebedrijven	80.787.608	1		
FR Melkvee bij gemengde bedrijven	2.834.046	0,871		
FR vr Vleesvee bij gemengde bedrijven	420.867	0,129		
FR vr Vleesvee bij vleesveebedrijven	214.156			
xx bedrijven - verdeling type				
FR Melkvee bij xx bedrijven - melkvee	1.235.461	1	0,942	
FR Melkvee bij xx bedrijven - gemengd	57.443	0,871	0,050	
FR vr Vleesvee bij xx bedrijven - gemengd	8.531	0,129	0,050	
FR vr Vleesvee bij xx bedrijven - vlees	9.473	1	0,007	

Tot slot is er 62.233 kg aan ontheffingen verleend (zie ook verderop in deze rapportage) voor zowel melkvee als vleesvee. Deze dieren worden dus gehouden bovenop de actuele hoeveelheid fosfaatrechten in de markt.

- **Fosfaatbank**

Het aantal fosfaatrechten in de fosfaatbank per 1 april bedraagt 37.178 kg (vorige maand 21.325 kg)

Op 15 februari 2021 heeft de minister in een Kamerbrief aangegeven de afgeroomde fosfaatrechten niet langer door te halen maar in de fosfaatbank te plaatsen. Alle afgeroomde fosfaatrechten vanaf 15 februari 2021 tellen mee in de fosfaatbank.

- **Aantal afgeroomde fosfaatrechten + totaal afgeroomd**

Het totaal aantal afgeroomde rechten op basis van geregistreerde transacties is 1.364.476 kg fosfaat

Totale afroaming met 10 % is 518.764 kg

Totale afroaming met 20 % is 845.712 kg

- **Stand van zaken bezwaar: binnengekomen, afgehandeld + nog openstaand**

Er zijn in totaal 9084 bezwaarschriften fosfaatrechten geregistreerd. Hiervan zijn er respectievelijk 9047 (vorige maand ook 9047) afgehandeld en nog 37 openstaand (inclusief herzieningen ivm lopende beroepszaken/gegronde beroepen). De verwachting is dat de voorraad dus rond dit aantal zal blijven hangen de komende tijd.

- **Stand van zaken beroep: binnengekomen, afgehandeld + nog openstaand**

Er zijn in totaal 2116 (vorige maand ook 2116) beroepsschriften, inclusief voorlopige voorzieningen, fosfaatrechten ingediend. Hiervan zijn er respectievelijk 1772 afgehandeld en nog 344 openstaand (was vorige maand 1697 afgehandeld en 419 openstaand).

- **Stand van zaken knelgevallen: binnengekomen, afgehandeld + nog openstaand**

Er zijn in totaal 2824 meldingen ontvangen waarin een beroep gedaan wordt op de knelgevallenregeling. Primair zijn alle knelgevallen afgewikkeld. In bezwaar speelt nog 1 (vorige maand ook 1) bezwaarschrift waarin een beroep wordt gedaan op de knelgevallenregeling.

- **Update schadevergoedingen**

Verzoeken om schadevergoeding 2021

In de maand april van 2021 hadden we een voorraad van in totaal 89 verzoeken om schadevergoeding die zien op de fosfaatrechten (incl. het fosfaatreductieplan). Daarvan zijn er 38 zaken afgehandeld:
15 verzoeken zijn afgewezen
23 verzoeken (gedeeltelijk) toegewezen, waarvan er 9 zaken een schikking betreft.

In totaal is in 2021 een bedrag van € 459.493,42 aan schadevergoeding toegekend.

Er zijn nu nog 51 schadezaken in voorraad.

Beroep schadeverzoeken 2021

Het aantal beroepszaken staat op 47. Hiervan is er 1 afgehandeld en zijn er dus nog 46 over. Schadezaken tot € 25.000 worden door het CBb behandeld, als het geclaimde bedrag hoger ligt is een civielrechtelijke procedure aan de orde. Op dit moment liggen er 6 civiele zaken bij de Rechtbank Den Haag, het geclaimde schadebedrag voor deze zes zaken bedraagt € 1.245.000.

- **Ontheffingen**

In april 2021 is 1 nieuwe ontheffing verleend.
Het totaal t/m april 2021 is als volgt opgebouwd:

Ontheffingen	Jaar	Aantal	Hoogte Ontheffing
Juli	2019	4	9209
Augustus	2019	4	9014
September	2019	4	9309
Oktober	2019	7	9568
November	2019	8	11059
December	2019	10	14246
Januari	2020	10	14246
Februari	2020	10	14246
Maart	2020	14	24084
April	2020	19	34751
mei	2020	30	49430
juni	2020	36	52310
juli	2020	36	52310
Augustus	2020	37	52829
September	2020	37	52829
Oktober	2020	39	60044
November	2020	39	60044
December	2020	39	59936
Januari	2021	40	60403
Februari	2021	40	60403
Maart	2021	41	61896
April	2021	42	62233

2. FOSFAATREDUCTIEPLAN

Vrijwel alle beroepsprocedures die in het kader van het fosfaatreductieplan zijn gevoerd zijn afgerond. In totaal zijn 1432 beroepen geregistreerd, nog 10 zaken moeten worden afgehandeld.

Factsheet: CBS monitor fosfaat- en stikstofexcretie eerste kwartaal 2021

- Op 18 mei 2021 heeft het CBS de Monitor fosfaat- en stikstofexcretie eerste kwartaal 2021 gepubliceerd.
- Het CBS baseert zich daarbij op beschikbaar gekomen nieuwe en actuele gegevens over de omvang van de veestapel, de melkproductie per koe en over de beschikbaarheid van de samenstelling van krachtvoer en ruwvoer.
- Uit de monitor blijkt dat de fosfaat- en stikstofexcretie voor de Nederlandse veestapel in het eerste kwartaal 2021 uitkomt onder de nationale plafonds van respectievelijk 172,9 miljoen kg fosfaat en 504,4 miljoen kg stikstof.
- Ook de sectorale excretieplafonds worden in het eerste kwartaal 2021 niet overschreden, met uitzondering van het stikstofplafond voor melkvee.
- De voorlopige cijfers voor 2020 laten zien dat de fosfaatexcretie van de gehele veestapel bijna 13 procent onder het nationale plafond uitkomt en de stikstofexcretie ruim 2 procent lager ligt dan het nationale plafond.
- De overschrijding van het stikstofplafond voor melkvee wordt mede verklaard doordat meer jongvee is aangehouden en omdat het N-gehalte (en P-gehalte) van het mengvoer voor melkvee in het eerste kwartaal 2021 hoger waren (respectievelijk 1,9% en 2,8%) dan een jaar eerder.
- Het hogere P- en N-gehalte in het mengvoer voor melkvee is waarschijnlijk mede het gevolg de lagere kwaliteit van het ruwvoer minder is en dit 'gecorrigeerd' moet worden met het mengvoer.

Tabel: Momentopname van de fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel (miljoen kg)

	Fosfaat				Stikstof		
	plafond	4e kwartaal 2020	1e kwartaal 2021		plafond	4e kwartaal 2020	1e kwartaal 2021
Melkvee	84,9	73,3	75,8		281,8	290,4	287,1
Varkens	39,7	35,7	35,7		99,1	90,9	90,5
Pluimvee	27,4	24,7	24,4		60,3	55,5	55,7
Overig	20,9	16,9	17,1		63,2	58,0	56,9
Totaal	172,9	150,6	153,0		504,4	494,8	490,2

Factsheet: Stand van zaken actualisatie excretieforfaits

- Per 1 januari 2020 zijn voor een groot aantal diercategorieën de forfaitaire excretienomen voor fosfaat en stikstof geactualiseerd.
- Voor een aantal diercategorieën is dit echter niet gedaan, te weten voor de melkveehouderij, de vleesveehouderij en de kalverhouderij. Ook de regeling voor zelfzuivelaars is ongewijzigd gebleven.
- De redenen voor het niet actualiseren was onder meer de conclusie van de CDM na gesprekken met de vleesveesector en de kalversector dat het gewenst is de gebruikte data te reviewen en te onderzoeken of het mogelijk is gebruik te maken van meer praktijkdata.
- Ten aanzien van de melkveehouderij kwam de CDM, eveneens na gesprekken met de sector, tot de conclusie dat de rantsoenen mogelijk een andere samenstelling hebben teneinde een hogere melkproductie te bereiken. Dit is niet meegenomen in een eerder advies.
- In uw brief van 30 oktober 2020 heeft u de Kamer geïnformeerd er naar te streven voor de betreffende diercategorieën de excretieforfaits per 1 januari 2022 te actualiseren, zo ook de regeling voor de zelfzuivelaars.
- Op initiatief van het ministerie zijn in de afgelopen periode meerdere zogenoemde expertbijeenkomsten georganiseerd voor de melkveehouderij (2x), de vleesveehouderij (2x) en de kalverhouderij (3x).
- Doel van deze bijeenkomsten was om experts uit de betreffende sectoren in gesprek te laten gaan met leden van de CDM-werkgroep excretieforfaits over onder meer de beschikbaarheid van praktijkdata en aanpassing van onderliggende rekenregels op basis van die data.
- Om misverstanden te voorkomen en verwachtingen te managen is in iedere eerste bijeenkomst klip-en-klaar helder gemaakt dat het advies betreffende de actualisatie van de excretieforfaits niet in de expertbijeenkomst tot stand komt, maar dat dit de verantwoordelijkheid is van de CDM en dat de CDM hieraan onafhankelijk invulling geeft.
- De stand van zaken met betrekking tot de actualisering van de excretieforfaits is dat die voor de melkveehouderij op schema ligt en ook voor de kalverhouderij lijkt actualisering per 1 januari 2022 haalbaar.
- Aandachtspunt is nog wel dat na ontvangst van het advies van de CDM het traject van (voorgenomen) besluitvorming, internetconsultatie, definitieve besluitvorming en notificatie doorlopen moet worden.
- Anders ligt het bij de vleesveehouderij. In een eerder gesprek met de sector vorig jaar was de CDM tot de conclusie gekomen dat om aan te sluiten bij de huidige structuur van de vleesveehouderij meer, nieuwe diercategorieën dan de huidige twee gewenst zijn.
- Maar omdat het gaat om nieuwe diercategorieën ontbreken op dit moment data om berekeningen uit te voeren en excretieforfaits vast te stellen. Ook is er nog geen eenduidige benaming en omschrijving van de nieuwe diercategorieën, zodat het nog niet mogelijk is om in de praktijk de noodzakelijke gegevens te verzamelen.
- Daarop heeft de sector in de laatste expertbijeenkomst aangegeven liever een pas op de plaats te maken en 'alles' goed te regelen dan onder tijdsdruk met 'slecht' toepasbare diercategorieën en dito excretieforfaits te komen; ook als dit betekent dat de actualisatie pas per 1 januari 2023 kan plaatsvinden.
- In de afgelopen periode is op initiatief van het ministerie gesproken met enkele bestuursleden van de Bond van Boerderijzuivelbereiders over hun wensen ten aanzien van de actualisatie van het forfait voor de zelfzuivelaars.
- Daar gaf men dat zelfzuivelaars die op de peildatum meer dan 7.500 kg produceerden bedrijfseconomisch gezien 'gedwongen' zijn altijd zelfzuivelaar te blijven. Dit omdat een overstap vanuit de benodigde fosfaatrechten niet mogelijk is.

- Dit heeft te maken met het feit bij het toekennen van fosfaatrechten niet is uitgegaan van de daadwerkelijke melkproductie, maar van de vastgelegde forfaitaire melkproductie per koe. Die beschikkingen zijn inmiddels onherroepelijk voor zover er geen procedures meer lopen. Alleen voor zelfzuivelaars met een hogere melkproductie dan de forfaitaire melkproductie betekent dit dat aan hen minder fosfaatrechten zijn toegekend dan op basis van de werkelijke melkproductie per koe zou zijn gebeurd.
- Circa 120 bedrijven hebben fosfaatrechten toegekend gekregen op basis van de 'zelfzuivelaars-bepaling'. Een deel daarvan zal op de peildatum een hogere productie hebben gehad dan 7500 kg.
- In een eerder stadium is aan de Landsadvocaat gevraagd hoe een eventuele overgangs- of compensatieregeling voor bedrijven met hoogproductieve dieren eruit zou kunnen zien. Compensatie kan aan de orde zijn vanwege mogelijke inbreuk op eigendomsrecht als er extra productieklassen voor hoogproductieven komen en deze hoogproductieven in verhouding tot andere melkveehouders mogelijk harder door de actualisatie worden getroffen omdat zij door het terechtkomen in een hogere productieklassse in verhouding mogelijk meer extra rechten nodig hebben om hetzelfde aantal dieren te kunnen houden.
- In zijn advies schetste de LA drie mogelijkheden van compensatie, te weten in geld, in rechten of in tijd. Compensatie in geld of rechten adviseert de LA uitdrukkelijk niet: compensatie moet worden gezocht in tijd. Daarbij maakt de LA in zijn advies onderscheid naar drie categorieën van bedrijven die al of niet gecompenseerd zouden moeten worden als er aan de bovenkant meer productieklassen onderscheiden worden.
- U bent eerder al geïnformeerd over het advies van de LA en hebt toen aangegeven een eenvoudige overgangsregeling te willen.
- Daar wordt op dit moment in overleg met WJZ en beleid vorm aangegeven en hierover zult u binnenkort over geïnformeerd worden.
- De gedachte nu is om in te zetten op compensatie in de vorm van tijd (enkele jaren) voor bedrijven die op het moment van actualisatie (1 januari 2022) op basis van hun werkelijke melkproductie per koe uit moeten gaan van een van de nieuwe, hogere melkproductieklassen. Dit zou dan ook gelden voor zelfzuivelaars. Die tijd zouden zij dan kunnen gebruiken om meer fosfaatrechten te verwerven, dan wel de veestapel te verkleinen.

Factsheet: 7^e en 8^e Actieprogramma en derogatie

- Met het opstellen van een nieuw actieprogramma voldoet Nederland aan de verplichting uit de Nitraatrichtlijn om het actieprogramma ten minste eens in de vier jaar te bezien. De Europese Commissie wordt meegenomen in de wijzigingen in het actieprogramma, die ook moeten bijdragen aan het halen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water.
- Het definitieve 7^e AP dient december 2021 ingediend te zijn bij de EC. Het is hiermee een essentiële stap om een verzoek in te kunnen dienen voor een nieuwe derogatie, welke tot en met 31 december 2021 loopt.
- Om dit traject tijdig af te ronden en de nieuwe derogatie per 1-1-2022 in te kunnen laten gaan geldt de volgende planning:
  - Januari 2021: eerste overleggen met de Europese Commissie over de invulling van het 7^e actieprogramma.
  - Januari 2021: opstart milieueffectrapportage (MER)
  - Juni: aanlevering MER bij Commissie MER
  - Juli: openstelling consultatie
  - Augustus: advies Commissie MER
  - September definitieve conceptversie naar de Europese Commissie en Tweede Kamer (eea tevens afhankelijk van politieke besluitvorming)
  - September/december: toelichting nieuw beleid (7e AP) en stemming over voorgestelde derogatie door EC in twee Nitraatcomités (zie ook factsheet derogatie mbt proces).
- In de MER worden een drietal scenario's door gerekend: 1) een stimulerend pakket, 2) Reguleren & stimuleren (het voorgenomen pakket) en 3) het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (een zwaarder pakket). De MER wordt door Wageningen Universiteit en Researchcentrum uitgevoerd in samenhang met de ex-ante analyse van de Stroomgebiedsbeheerplannen van de Kaderrichtlijn Water. Dit wordt naar verwachting eind juni opgeleverd. Aanvullend wordt een economische analyse uitgevoerd naar de maatregelen. Dit wordt naar verwachting in augustus opgeleverd.
- Het 7^e actieprogramma richt zich meer dan voorheen specifiek op probleemgebieden wat betreft nutriëntenuitspoeling. Het actieprogramma bevat een viertal sporen en is daarmee een mix van reguleren en stimuleren en een mix van landelijk geldende maatregelen en gebiedsspecifieke maatregelen. Het gaat om: A) duurzame bouwplannen ter verbetering bodemkwaliteit én waterkwaliteit, voor zowel graasdierbedrijven als bouwlandbedrijven; B) gebiedsspecifieke aanpak in gebieden waar de waterkwaliteit van grond- en/of oppervlaktewater achterblijft; C) overige regulerende maatregelen en D) kennis, communicatie en pilots.
- Beoogd is dat het 7e AP een combinatie wordt van stimuleren en reguleren, waarbij stimulering in gebiedsprocessen een belangrijke rol heeft, maar ook een aantal maatregelen verplicht worden gesteld die tot een noodzakelijke verbetering van de waterkwaliteit zullen leiden. Daarnaast wordt voorgesorteerd op eventueel noodzakelijke verdergaande regulering in het 8^e AP voor gebieden waar de waterkwaliteitsdoelen niet tijdig gehaald worden.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: DOMUS-21156614-v1-Verslag_Expertgroep_excretieforfaits_vleeskalverhouderij_9_juni_2021
Datum: woensdag 9 juni 2021 17:27:33
Bijlagen: [DOMUS-21156614-v1-Verslag_Expertgroep_excretieforfaits_vleeskalverhouderij_9_juni_2021.docx](#)

Hoi 10.2.e

Hierbij het concept verslag.

Ik heb ook nog even gekeken naar het verhaal van staldieren en stalbalans.

Cat 112 (wit) vleeskalveren vallen onder de staldieren (waarvoor een stalbalans kan worden gemaakt). Rose valt onder graasdieren, zie ook [bijgaande tabel](#) 4 met de indeling.

Groet,

10.2.e

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

minInv.nl

Datum

9 jun. 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21156614

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Expertgroep excretieforfaits vleeskalverhouderij 9 juni 2021
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	9 juni 2021, 14.00 uur - 16.00 uur
Locatie	
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e

1. Opening en mededelingen

10.2.e opent de vergadering en heet iedereen welkom.

10.2.e : graag tijdspad blank vlees schetsen met definitief preadvies. 10.2.e graag aandacht voor rosé. Dit komt aan de orde bij punt 5.

2. Verslag overleg van 18 mei 2021 (bijlage 1).

Inhoudelijk geen punten.

Wat betreft actiepunten: Terugkoppeling door 10.2.e van het overleg met 10.2.e en 10.2.e. Rekenwerk is geverifieerd, geen aanpassingen opgeleverd.

Overleg in klein comité: komt apart aan de orde bij punt 3.

3. Actualisatie excretieforfaits rosékalveren – Toelichting door 10.2.e

- Verslag overleg in klein comité van 2 juni 2021 (bijlage 2)

Toelichting 10.2.e: data ontvangen m.b.t. stalbalans. Toelichting nodig.

Bijeenkomst gehad met 4 personen. Alles aan orde geweest. Zie bullits. Rekenen met stalbalans en vandaag tonen. Verslag in bijlage 2 is helder.

10.2.e : blz. 3. Calculatietabel. Hoeveelheid afmestbrok aangepast. 15% minder ingebracht, waar gebleven in berekening van uitkomsten? 10.2.e, lastig aan te geven. Moet eerst nagelopen worden. Vragen per mail aan 10.2.e sturen (**actie**

10.2.e . 10.2.e : vraag over uitvalgewichten. Meegenomen in bruto excretie? Bij data van april niet bekend. 10.2.e, voor voeropname maakt het ook niet uit. Uitval valt weg in de ruis. 10.2.e, variatie binnen koppels van mei groter of kleiner dan andere koppels van april? Gaat 10.2.e om de onderbouwing van de variatie.

10.2.e : Opmerking op vorige punt. Er staat wel een typefout in tabel op pagina 3. moet 709 zijn i.p.v. 809.

Er komt er een gewijzigd exemplaar. 10.2.e stuurt nog een update, dit wordt gedeeld (**actiepunt** 10.2.e).

Conclusies over de netto excreties o.b.v. sectordata.

10.2.e: veel data aangeleverd, grote spreiding. 10.2.e van mindere bedrijven vaak geen data van beschikbaar. 10.2.e Hoe hoog is de standaarddeviatie? 10.2.e, waarschijnlijk niet alle afzonderlijke data beschikbaar en daarom lastig om een uitspraak te doen over de variatie. 10.2.e veel data van betere bedrijven. Moeilijk om een groep 'betere bedrijven' te definiëren. Vaak bedrijven die technisch beter draaien. Gaat vaak samen met betere datavoorziening. 10.2.e: van deze bedrijven ligt vaak geslacht gewicht hoger. Betere bedrijven doen er meer voer in. 10.2.e bedrijven die meer mais voeren hebben een lagere fosfaatexcretie. 10.2.e: wat betekent dat voor de mestafzet? 10.2.e een probleem vanwege te weinig mest. 10.2.e bij mindere uitgangsmateriaal vaak minder voeropname en minder efficiëntie.

10.2.e: uitkomsten netto forfait ongeveer gelijk met huidig forfait. Inzicht in hoeveel bedrijven nu problemen hebben? 10.2.e: bij jong rose wel.

Veel variabelen die uitkomsten bepalen?

10.2.e: uitkomst getallen verwacht? 10.2.e, moeilijk te zeggen. 10.2.e wel (enigszins) verbaasd, cijfers ongeveer 10% hoger. 10.2.e vanuit sector regelmatig geluiden dat het niet is rond te rekenen. Vergelijking met verleden. Getallen toen realistisch? 10.2.e: huidig forfait is al wat ouder. In 2019 opnieuw vastgesteld en gekeken naar praktijkdata en uit KWIN. KWIN data vooral economisch gericht. Bij consultatieronde bleek dat sector zich niet herkende.

10.2.e: Data naar beste kunnen aangeleverd, is het nu rond te rekenen? 10.2.e

Ja, hier en daar wel wat afwijkingen (voor blank vlees)

10.2.e: graag uit elkaar houden van beeld over bedrijfsgegevens (inputgegevens) en de uiteindelijke mestproductie. 10.2.e gasvormige verliezen, hoe toegepast?

10.2.e; volgens methode 10.2.e. Dit is een percentage. Aanvulling 10.2.e forfait is gemiddelde voor de dieren, gasvormig verlies is bedoeld voor bepaald stalsysteem. Vraag is hoever je kunt differentiëren. Zijn de gegevens er daar voor beschikbaar? 10.2.e: bij 10% afwijking wellicht nog geen grote problemen. Hoe groot is de variatie nu? 10.2.e, lastig te zeggen, je moet weten wat de spreiding is van de bruto excretie op de afzonderlijke bedrijven.

10.2.e discussie over forfait of stalbalans. Gevolgen? 10.2.e introduceer stalbalans. Aan ministerie deze afweging.

- Excretieberekeningen rosékalveren (bijlage 3)

Gaat om bruto excretie, behalve laatste 2 kolommen. Gewogen gemiddelde nemen van jong- en oud rosé? 10.2.e: Dataset april niet representatief. Te weinig gegevens. We zien nu wel grote verschillen tussen de groepen. Discussie over aanleveren data en voerstrategie. Gehalten eiwit in voer wordt meer naar gekeken. Fosfaat voor een deel gekoppeld, minder strakke optimalisatie.

10.2.e lastig om een eenduidig advies uit te halen. 10.2.e deze variatie geeft in praktijk problemen.

Suggestie introductie stalbalans. Ook vanuit oogpunt controles. Prettig als er een keuze is. 10.2.e we zien een grote variatie. Lastig om een goede onderbouwing te maken. Geen volledig zicht op variatie en beeld in de sector. Ook haken en ogen

aan stalbalans. 3 jaar stalbalansdata zou een goed beeld moeten kunnen geven om een forfait te maken. 10.2.e: overgangstermijn voor een eventuele stalbalans overwegen. Dit kan een prikkel zijn voor goede data.

10.2.e: grotere bedrijven kiezen wellicht al voor stalbalans.

10.2.e categorie 117.

10.2.e vraag hoe komt het dat de fosfaatexcretie is toegenomen in de tijd? Of is het huidige forfait te laag? Herkent men dit? 10.2.e bij internet consultatie twee jaar geleden ook al discussie over jong en oud rosé. 10.2.e eindgewichten toegenomen? 10.2.e: Ja dat kan. 10.2.e: hoeveel bedrijven?

10.2.e, Gewogen gemiddelde rond de 12. Stijging is fors.

10.2.e: het gaat om de basisdata en de herkenning daarbij. 10.2.e: we zijn nu wel overtuigd dat de variatie binnen de sector groter is en dat dit pleit voor een andere benadering.

10.2.e: correcte data nodig. Spreiding niet in beeld. Daar zit het probleem. 10.2.e kunnen de praktijkproblemen met papieren mestoverschotten kunnen worden opgelost? Waar zit het probleem?

10.2.e wellicht niet gelukt om de goede gegevens boven tafel te krijgen, c.q. een werkbaar forfait te maken. Moeten we een alternatief hebben?

10.2.e te weinig in staat om representatieve data aan te leveren. Stalbalans is enige uitweg.

10.2.e: zorgvuldige communicatie nodig. Boodschap dat het lastig is om een goed forfait vast te stellen. Voorafgaand aan de internetconsultatie. 10.2.e: het zingt al rond in de praktijk dat het lastig is om goede cijfers te krijgen.

10.2.e wie gebruiken het forfait?

10.2.e we zullen moeten nadenken over het advies. 10.2.e: je moet bedrijven individueel kunnen aanspreken. 10.2.e: eerst adviezen uitwerken. 10.2.e lastig om optie stalbalans uit te werken.

De sector is van mening dat het in veel bedrijfssituaties, met een goede informatievoorziening vooraf, wel mogelijk zou moeten zijn om (met enige hulp van bijvoorbeeld een adviseur) een stalbalans op te stellen.

4. Discussie

5. Vervolg

10.2.e over verdere tijdpad: bij voorgenomen ingang per 1 jan 2022 moet het uiterlijk 1 sept naar Brussel. Dan moet de internetconsultatie zijn afgerond. Bij advies van CDM eind juni begin juli. Dan is de consultatie in de zomer.

10.2.e eerst intern bij ministerie kijken. 10.2.e, nagaan of dit in Brussel gecheckt moet worden? **Actie 10.2.e**

10.2.e: vervolg is aan 10.2.e en 10.2.e, geen vervolgspraak in deze groep.

10.2.e, graag advies ontvangen voor de internetconsultatie (**actie LNV**).

6. Rondvraag

Geen punten.

7. Sluiting

10.2.e wenst 10.2.e en 10.2.e succes met het vervolg en sluit de vergadering om 16.10u.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Voortgang actualisatie excretieforfaits - planning / informeren minister / en andere vragen
Datum: maandag 14 juni 2021 22:33:20

Hoi 10.2.e

Dank voor je mail! Zeker een terecht punt. Ik denk dat het verstandig is de minister nu alvast te informeren over waar we nu staan. Het CDM-advies mbt melkvee zal ongetwijfeld stof doen opwaaien, ook (of misschien zelf destemeer) als dat in het reces valt. Dan is het goed als de minister hier vooraf van weet en evt. al kan aangeven welke lijn zijn hierin wil volgen. Ik zou me kunnen voorstellen dat ze alles overziend nu in het geheel geen forfeits zal willen actualiseren en alles aan haar opvolger zal laten. Waarbij ze wel uitspraken kan doen over in welke richting die besluitvorming wat haar betreft zou kunnen gaan. (Bijvoorbeeld: 'gelet op de uitkomsten mbt melkvee zal ik nu geen actualisering doorvoeren vanwege de forse consequenties die dat zou hebben voor de sector, besluitvorming hierover laat ik aan mijn opvolger, waarbij ik me gelet op de uitkomsten van het CDM-advies zou kunnen voorstellen dat er aanleiding is het stelsel opnieuw te doordenken ...' of iets van die strekking.)

Kan je hiermee uit de voeten?

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>

Verzonden: maandag 14 juni 2021 09:46

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: Voortgang actualisatie excretieforfaits - planning / informeren minister / en andere vragen

Ho 10.2.e en 10.2.e

Graag neem ik jullie mee in het volgende dilemma dat ik voor mij zie. Ik vermoed maar zo dat het CDM-advies met betrekking tot de actualisering van de excretieforfaits niet eerder dan eind juni, begin juli bij ons binnen is. En dan zal het advies alleen betrekking hebben op melkvee en vleeskalveren. Voor vleesvee verwacht ik geen advies, althans niet een die nu al zal leiden tot aanpassing van de huidige forfeits. Voor vleeskalveren zal er een aanpassing zijn voor het blankvlees, maar voor rosékalveren weet ik het zo net nog niet; de door de sector aangeleverde data zijn komen niet echt representatief en betrouwbaar over. De grootste verandering die wordt voorgesteld zit in de excretieforfaits voor melkvee. En die verandering is zodanig van aard dat je je moet afvragen of die wel zo over wilt nemen of dat je niet toe moet naar een stelselwijziging. Al met al maakt het dat de oorspronkelijke planning, een internetconsultatie voor de zomer sowieso niet meer haalbaar is en ook het tijdig starten in Brussel van de notificatieprocedure (uiterlijk in september) is twijfelachtig.

Nu is het zo dat de laatste tas eind juni aangeleverd moet worden. Hoe willen wij met dit gegeven en het bovenstaande om gaan? Moeten we wachten tot we het CDM-advies formeel ontvangen hebben of moeten wij nu al een nota sturen naar de minister om haar te informeren over waar we nu staan? En als we denken dat een stelselwijziging aan de orde is gelet op de (enorme) implicaties van het CDM-advies voor melkvee, is het dan aan deze minister om zich daarover uit te spreken of moet dat overgelaten worden aan de nieuwe minister? Daarbij ook in ogenschouw nemend dat de mestwetgeving controversieel verklaard is door de Tweede Kamer.

Al met al best wel de nodige vragen en zorgen. Ik ben benieuwd naar jullie kijk op het geheel.

Groeten,
 10.2.e

[Redacted signature block]

.....
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

---

tel: 10.2.e
mob: 10.2.e
e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](mailto:10.2.e@minLNV.nl)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: coefficient fosfaatexcretie
Datum: dinsdag 15 juni 2021 11:50:17

Zie antwoord in rood

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: dinsdag 15 juni 2021 10:26
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Subject: RE: coefficient fosfaatexcretie

Hoi 10.2.e en anderen,

Ik ben niet goed genoeg ingevoerd om een oordeel te hebben over deze voor mij toch wat meer technische discussie; ik laat dat toch graag over aan diegenen die er welverstandige dingen over kunnen zeggen. Ik ben meer geïnteresseerd in de uitkomst van de (discussie over de) actualisatie en wat dat beleidsmatig bezien kan gaan betekenen. Een groot probleem dat boven de markt hangt bij de nu bijna voorgestelde actualisatie is de (enorme) potentiële productieruimte die ontstaat. En als dat probleem verkleind kan worden, dan is dat beleidsmatig bezien zeker gewenst. Maar de technische discussie moet wel recht doen aan de werkelijkheid en niet aangepast worden aan de beleidsmatige 'wens' om het probleem zo klein mogelijk te houden.

Nog wel een vraag over het voer voor discussie dat jij opwerpt 10.2.e. Wat betekent e.e.a. voor het te verwachten advies aangaande de forfaitaire excretieforfaits en voor de notitie die we morgen willen versturen naar de leden van de expertgroep? En moet de discussie over de coëfficiënt (opnieuw) gevoerd worden in de expertbijeenkomst?

Volgens mij hoeft er geen nieuwe discussie te komen. Het is de volgende proces stap

1. We hebben geconstateerd dat de oude relatie 'excretie en melkproductie' niet past bij de K LW data 2017 t/m 2019 (flink verschil)
2. We hebben geconstateerd dat de relaties van pt 1 nagenoeg lineair verlopen met het melkproductieniveau
3. We hebben obv pt 2 besloten om de relatie te behouden, te updaten ahv K LW data (= coëfficiënten aanpassen) en de range waarin de relatie toepasbaar is te vergroten tot 3000-13000 kg melk
4. De update van de coëfficiënten in de relatie (obv van de K LW data) leidt tot discussie omdat de toename in fosfaatexcretie per 1000 kg melk lager ligt dan verwacht (staat los van de beleidsimplicaties)
5. CDM neemt dit tot zich en moet een keuze maken, bijvoorbeeld om obv het resultaat van de punten 3 en 4 te besluiten voor een alternatieve aanpak voor de update van de relaties.

Voor die alternatieve aanpak in punt 5 geeft mijn vorige mail een mogelijkheid. Andere mogelijkheid is de relatie zoals hij was te handhaven, omdat de beschikbare data niet tot een goed onderbouwde aanpassing kunnen leiden.

Groeten,
 10.2.e.

Van: 10.2.e @wur.nl>

Verzonden: dinsdag 15 juni 2021 09:56

Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>;

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: coefficient fosfaatexcretie

Hallo allen, nog wat voer voor discussie.

Ik heb bekeken welk alternatief voor de K LW data we zouden kunnen hebben en heb daar eens mee gerekend. Is dit wat?

Uitgangspunt is dat ik de VEMbehoefte van de dieren bereken met de nieuwe VEM behoefte reken regels. Die pas ik toe op de K LW dataset zodat verschillen in beweiding (=bewegingstoeslag) worden ingerekend ... bij hogere melkproductie minder weiden = lagere VEM behoefte.

Vervolgens die VEM behoefte invullen met de in de K LW dataset geobserveerde rantsoenen. Daarmee hou je rekening met een toenemende voerefficiëntie bij hogere melkproducties (minder kg DS opname per 1000 kg melk) en met een ander P-gehalte in het rantsoen (lager per kg DS). Die 2 factoren komen samen in de verhouding VEM/P.

Resultaat in de tabel hieronder

In de eerste kolom zie je dat een hogere productie betekent dat de P-opname voor 3500 kg melk lager voor hogere producties. Dat is een resultaat van de veranderende VEM/P verhouding

In de tweede kolom idem voor 6500 kg melk etc.

Ik reken die verschillen door in de fosfaatexcretie en laat vervolgens zien hoe die fosfaat excretie per 1000 kg melk verandert. Voor de eerste 3500 kg melk is de excretie van een 12500 kg koe 4,73 kg fosfaat lager dan voor de 3500 kg koe. Dat verklaart waarom de excretiestijging per 1000 kg melk lager is dan we verwachten.

Ik heb geel gearceerd de getallen waar we mee zouden kunnen werken in de excretieforfait (= alternatief voor de factor van 0,310 kg per 1000 kg melk die er nu in zit).

Uit de getrapte berekening zie je dat het resultaat afhangt van het traject dat je neemt voor het vaststellen van die excretietoename per 1000 kg melk. Neem je het verschil tussen de 3500 en 6500 kg koe dan is dat 1,159 kg fosfaat per 1000 kg melk. Neem je het verschil tussen de 3500 en 12500 kg koe dan is het verschil 0,679 kg fosfaat per 1000 kg melk.

Die 0,679 zou je als vervanger van de nu gebruikte 0,310 kg kunnen nemen. Je halveert dan de problemen maw die 4,8 miljoen extra productieruimte voor hogere producties wordt dan iets van 2,4 miljoen. Het probleem verdwijnt dus niet, maar wordt kleiner.

Groeten,

10.2.e

melk	3500	6500	9500	12500
kVEM behoefte	4618	5973	7201	8286
P-opname (kg/jr)	3500	19,86	0,00	0,00

6500	18,46	23,88	0,00	0,00
9500	17,34	22,42	27,03	0,00
12500	17,29	22,37	26,96	31,03

P-melk (kg/jr)

3500	3,5	0,0	0,0	0,0
6500	3,5	6,5	0,0	0,0
9500	3,5	6,5	9,5	0,0
12500	3,5	6,5	9,5	12,5

P-groei (kg/jr)	0,5	0,5	0,5	0,5
-----------------	-----	-----	-----	-----

P-excretie (kg/jr)

3500	15,86	0,00	0,00	0,00
6500	14,96	17,38	0,00	0,00
9500	13,84	15,92	17,53	0,00
12500	13,79	15,87	17,46	18,53

P2O5-excretie (kg/jr)

3500	36,33	0,00	0,00	0,00
6500	34,27	39,81	0,00	0,00
9500	31,70	36,48	40,17	0,00
12500	31,60	36,35	40,01	42,45

kg P2O5/1000 kg melk tov 3500

3500	0,000			
6500	-2,057	1,159		
9500	-4,629	0,050	0,639	
12500	-4,730	0,006	0,613	0,679

kg P2O5/1000 kg melk tov 6500

3500		0,000		
6500				
9500	-3,327	0,120		
12500	-3,458	0,067	0,440	

kg P2O5/1000 kg melk tov 9500

3500				
6500				
9500		0,000		
12500		-0,157	0,760	

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Excel-bestand actualisatie excretieforfaits melkvee
Datum: dinsdag 15 juni 2021 16:13:58

Hoi 10.2.e e.a.,

Ik zal het aanpassen maar vraag me af wat het effect is van de alternatieve berekening van 10.2.e. Het effect daarvan zit niet in de notitie. Welke boodschap krijgt de sector vrijdag?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: dinsdag 15 juni 2021 15:46
Aan: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @wur.nl>;
 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Excel-bestand actualisatie excretieforfaits melkvee

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

In bijgevoegd document treffen jullie aan voorstellen voor enkele tekstuele wijzigingen en het verzoek om nog data toe te voegen over de bedrijfsaanpassing (meer/minder dieren) en een grafiek dat de K LW-bedrijven per melkproductieklasse beschrijft om daarmee enig gevoel te krijgen bij wat voor bedrijven het betreft.

Denken jullie dat het lukt om de notitie aan te passen en morgen aan het einde van de middag naar mij te sturen, zodat ik het naar de deelnemers aan de expertbijeenkomst kan sturen?

Groeten,
 10.2.e.

PS.

Ik heb de notitie ook voorgelegd aan 10.2.e en 10.2.e maar van hen heb ik (nog) geen reactie ontvangen.

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: donderdag 10 juni 2021 16:45
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Excel-bestand actualisatie excretieforfaits melkvee

Beste allen,

De aanvullingen van 10.2.e zijn overgenomen plus de opmerkingen van 10.2.e Nu kunnen jullie er morgen alvast naar kijken (en het hele weekend natuurlijk).

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: donderdag 10 juni 2021 11:11
Aan: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Excel-bestand actualisatie excretieforfaits melkvee

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

Hierbij 'mijn' Excel-bestand. Het tabblad KW is nu nog 'leeg'. Daar wilde ik de data van 10.2.e in opnemen en kijken of daar nog interessante grafiekjes uit naar voren te halen zijn. Mogelijk dat ik later (zal op zijn vroegst morgen worden) nog een nieuwe versie van het excel-bestand toestuur.

Voor wat betreft de economische implicaties ga ik uit van het volgende. Een bedrijf dat fosfaatrechten tekort komt kan er voor kiezen de bedrijfsvoering aan te passen (= het aantal koeien verminderen) ofwel proberen de ontbrekende fosfaatrechten te verwerven. Voor dat laatste zijn er twee mogelijkheden, namelijk koop of lease. De actuele prijs (10 juni 2021) voor een kilo fosfaatrechten bedraagt op dit moment bij aankoop € 142,- en bij lease € 38,50 (beide excl. BTW) (bron: www.fosfaatrecht.nu). Een bedrijf dat onder de nieuwe forfaits rechten 'over' heeft kan daar natuurlijk meer koeien voor gaan houden, maar kan deze ook verleen of verkopen.

Groeten,
10.2.e.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: 210505 Opties moederdieren
Datum: woensdag 16 juni 2021 12:26:12
Bijlagen: [210517 Opties moederdieren ks.docx](#)

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: maandag 17 mei 2021 21:16
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: 210505 Opties moederdieren

Ha 10.2.e,

Dank je, ik heb 'm aangepast en de behandelmap gestart (hier nog even de versie met alle wijzigingen).

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>
Verzonden: woensdag 12 mei 2021 17:25
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: 210505 Opties moederdieren

Ha 10.2.e,

Zie bijgaand weer mijn reactie in track changes en kantlijnopmerkingen.

Fijn hemelvaartweekeinde alvast!

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>
Verzonden: woensdag 5 mei 2021 22:43
Aan: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: 210505 Opties moederdieren

Ha 10.2.e,

Ik was de optie om alleen de URM aan te passen vergeten. Hierbij alsnog ingevoegd.

Groeten 10.2.e

Aan
De Minister van LNV

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door
10.2.e

Datum
9 november 2020

Kenmerk
DGA-PAV / 20280597

Kopie aan

Bijlage(n)

memo

opties tegemoetkoming minimoederdieren

Aanleiding

U bent per brief door LTO/NOP en NVP verzocht de categorie-indeling van het pluimveerechtenstel aan te passen voor moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens (de zogenaamde "beter leven"-kip). U werd geadviseerd het verzoek niet te honoreren.

U heeft hierop verzocht om een nadere afweging van de voor- en nadelen van het tegemoetkomen van deze groep veehouders en te zoeken naar andere mogelijkheden om deze groep tegemoet te komen.

Hoewel het inwilligen van het sectorverzoek op zichzelf vanuit dierenwelzijn wenselijk is, blijft het risico op een systeemwijziging zeer aanwezig en blijft het advies om het verzoek niet te honoreren staan.

Indien u desondanks toch deze groep tegemoet wilt komen wordt u geadviseerd om nu enkel bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (URM), waarin de excretieforfaits zijn vastgelegd, aan te passen (zie weging en alternatief).

Verzoek van de sector

- Het verzoek van de sectorpartijen is om moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens (hierna minimoederdieren) in het pluimveerechtenstelsel te scharen onder de categorie "hennen en hanen van *legrassen*, inclusief ouderdieren van *legrassen* ouder dan 18 weken" in plaats van de huidige categorie "ouderdieren van *vleesrassen* ouder dan 19 weken".
- Uit onderzoek van Wageningen UR is gebleken dat de fosfaatexcretie van deze minimoederdieren zelfs nog iets lager is dan die van leghennen, en veel lager dan die van gangbare ouderdieren van vleeskuikens, de categorie waar zij nu onder vallen.
- Door deze wijziging zou een pluimveehouder niet langer 1,48 pluimveerechten per dier per jaar nodig hebben, maar slechts 1 pluimveerecht. Hierdoor kan een pluimveehouder met hetzelfde aantal rechten dus meer moederdieren houden.
- Een alternatief is om een aparte categorie voor minimoederdieren in het pluimveerechtenstelsel op te nemen. Voor onderstaande voor- en nadelen maakt dit geen verschil.

In beide gevallen is een wijziging van bijlage II van de Meststoffenwet vereist.

Voordelen

- Het voordeel voor de pluimveeouders die nu al minimoederdieren houden is dat zij onder het pluimveerechtenstelsel meer dieren kunnen houden (mits zij hiervoor over voldoende vloeroppervlak beschikken), zonder dat zij extra pluimveerechten hoeven aan te kopen.

- Het zou hiermee voor andere pluimveehouders iets aantrekkelijker worden om over te stappen op dit type dier, want vanuit het oogpunt van dierenwelzijn een wenselijke ontwikkeling is.
- Naar verwachting leidt het houden van extra minimoederdieren niet tot een hogere fosfaat- en stikstofexcretie op sectorniveau, omdat deze een lagere excretie per dier hebben. Dit is een nieuw inzicht en is nog niet in de huidige berekeningen van de daadwerkelijke excretie (zoals uitgevoerd door het CBS) doorgevoerd. Minimoederdieren worden momenteel dus qua fosfaat- en stikstofproductie "te hoog aangeslagen".
- Het is overigens ook mogelijk dat de houders van minimoederdieren de rechten die zij niet langer nodig hebben verkopen aan een andere ondernemer die vervolgens extra gangbare dieren gaat houden. Ook in dit geval zal dit naar verwachting niet leiden tot een hogere fosfaat- en stikstofexcretie op sectorniveau (de extra excretie door de extra gehouden gangbare dieren wordt dan teniet gedaan door de lagere excretie door de groep minimoederdieren).
-

Nadelen

- Het belangrijkste nadeel is dat het inwilligen van het verzoek een mogelijke opmaat is voor een systeemwijziging. Het pluimveerechtenstelsel richt zich immers op dieraantallen, waarbij een veehouder een recht nodig heeft voor één pluimvee-eenheid, en niet op fosfaatexcretie, zoals het fosfaatrechtenstelsel. .
- In bijlage II van de Meststoffenwet is per diercategorie het aantal pluimvee-eenheden per dier geregeld en dus hoeveel pluimveerechten enodigd zijn voor dat dier. De omrekening is gebaseerd op de hoeveelheid fosfaat die een dier in een bepaalde pluimveecategorie per jaar in de mest uitscheidt. 1 pluimvee-eenheid (PE) komt sinds 2006 overeen met 0,5 kg fosfaat(productie), ofwel 1 legkip van 18 weken en ouder. 1 ouderdier van vleesrassen van 19 weken en ouder telt als 1,48 pluimvee-eenheid wat betekent dat voor 1 zo'n dier 1,48 pluimveerechten nodig zijn.
- Het pluimveerechtenstelsel maakt dus wel onderscheid tussen diercategorieën: een houder heeft voor een kuiken ook minder rechten nodig dan voor een volwassen leghen.
- Het grote verschil tussen het pluimvee- en varkensrechtenstelsel enerzijds en het fosfaatrechtenstelsel anderzijds is dat het in het fosfaatrechtenstelsel loont om fosfaatefficiënter te produceren. Die incentive is er in de pluimveehouderij niet.
- Hier is destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust voor gekozen, te weten voor vaste omrekeneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde

excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.

- Het gevaar van het honoreren van dit verzoek is die bewust gekozen ont koppeling wordt losgelaten wat mogelijk de deur openzet naar andere claims van pluimveehouders (en mogelijk ook varkenshouders) voor die categorieën waarbij sprake zou zijn van een lagere fosfaat- en stikstofexcretie (en niet per se een hogere dierenwelzijn).
- Het risico ontstaat dan dat het hele pluimveerechtenstelsel daarmee wordt omgevormd van een stelsel dat is gebaseerd op dieraantallen (absolute begrenzing aantal dieren) naar een stelsel dat is gebaseerd op fosfaat-/stikstofexcretie.
- Een dergelijke kettingreactie zou voor veel onrust in de sector kunnen zorgen. Feitelijk zou dit neerkomen op een herverdeling van rechten, waarbij sommige pluimveehouders meer rechten per dier nodig zullen hebben en anderen minder. Voor de varkenshouderij, waar met rechten ook wordt gestuurd op het aantal gehouden dieren, bestaat een vergelijkbaar risico.

Weging en alternatief

- Voor honorering is vereist dat de categorie dieren die het betreft goed te onderscheiden is van andere categorieën. In het geval van de minimoederdieren is dat naar verwachting geen probleem omdat het gaat om een ander ras met een significant lager gewicht dan gangbare moederdieren.
- Het risico dat het honoreren van het verzoek leidt tot een systeemwijziging zoals hierboven omschreven is een groot risico. Het in gang zetten van een systeemwijziging is bovendien geen logische stap voor een demissionair kabinet. Ook de beoogde herziening van het mestbeleid maakt een koerswijziging nu niet logisch.
- Het aanpassen van het benodigde aantal pluimveerechten vergt een wetwijziging, welke naar verwachting niet eerder kan ingaan dan 1 januari 2023. Hierbij speelt mee dat ook de stikstofexcretie van deze dieren nog moet worden vastgesteld.
- Een alternatief dat geen wetwijziging vergt is om enkel bijlage D van de Uitvoeringsregeling Mestbeleid aan te passen. Hierin zijn per diercategorie de forfaitaire excretienormen vastgelegd. Aan die bijlage zou voor de minimoederdieren een categorie kunnen worden toegevoegd met bijpassende excretienormen. Hierdoor zouden de pluimveehouders dus wel een voordeel hebben bij hun mestboekhouding (zij hoeven dan minder mest te verantwoorden) en hoeven zij minder mest af te voeren, maar hebben nog altijd hetzelfde aantal pluimveerechten per dier nodig.

- Dit alternatief leidt ertoe dat er een verschil ontstaat in diercategorieën in de URM (bijlage D) en de Meststoffenwet (bijlage II). Juridisch staat daaraan echter niets in de weg.

Achtergrond

- De laatste jaren worden steeds meer traaggroeiende vleeskuikens gehouden, als reactie op verzoeken uit de markt ("beter leven"-kip). De moederdieren van deze vleeskuikens zijn een stuk kleiner dan de moederdieren van gangbare dieren. Onlangs hebben zowel de AH als LIDL aangekondigd vanaf 2023 enkel Beter leven -kip in de schappen te leggen. Verwachting is dus dat deze trend zich voort zal zetten.
- De sector heeft Wageningen UR gevraagd te onderzoeken of deze beperkte omvang, en daarmee lagere voederbehoefte, ook leidt tot een lagere fosfaatexcretie. Uit de rapportage blijkt dat deze een derde lager ligt dan voor gangbare ouderdieren van vleeskuikens en zelfs nog iets lager dan de excretie van ouderdieren van leghennen:

	Minimoederdieren traaggroeiende vleeskuikens	Moederdieren gangbare vleeskuikens Ouderdieren van vleesrassen (cat 311)	Moederdieren legghennen Hennen en hanen van legrassen inclusief ouderdieren (cat 301)
P-excretie (kg/jr)	0,30	0,47	0,38
Benodigd pluimveerecht (huidig)	1,48	1,48	1,00

- Het verzoek van de sectorpartijen is dan ook om moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens in het pluimveerechtenstelsel te scharen onder categorie "hennen en hanen van legrassen, inclusief ouderdieren van legrassen ouder dan 18 weken" in plaats van de huidige categorie "ouderdieren van vleesrassen ouder dan 19 weken". Door deze wijziging zou een pluimveehouder niet langer 1,48 pluimveerechten per dier per jaar nodig hebben, maar slechts 1 pluimveerecht. Hierdoor kan een pluimveehouder met hetzelfde aantal rechten dus meer moederdieren houden.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e; 10.2.e
Onderwerp: RE: Aanpassen notitie
Datum: donderdag 17 juni 2021 13:35:26

Fijn. Ik zal een ppt maken.

10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>
Sent: donderdag 17 juni 2021 13:25
To: 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @cbs.nl>
Cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Subject: RE: Aanpassen notitie

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

Dan stel ik voor dat ik straks (na het overleg van nu) de laatste versie van de notitie enigszins aanpas door er een noot/opmerking aan toe te voegen dat de genoemde 310 gram in de definitieve notitie voor de CDM nog kan wijzigen als gevolg van de onzekerheidsanalyse die momenteel wordt uitgevoerd, waardoor de impact een factor 2 tot 3 minder groot kan zijn. Morgen kan dan op de onzekerheidsanalyse een toelichting op gegeven worden.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e @wur.nl>
Verzonden: donderdag 17 juni 2021 13:01
Aan: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl>
Onderwerp: RE: Aanpassen notitie

Hallo 10.2.e en 10.2.e,

Ik ben vanmiddag bezet met andere werkzaamheden en ook morgenochtend ben ik al voor 2 uur bezet. Aanpassen gaat daarom niet lukken voor het overleg morgen. Nu denk ik dat in deze notitie geen 'onzekerheidsanalyse' thuis hoort. Hier wordt de impact van het voorgestelde forfait doorgerekend. Mijns inziens vraagt dat niet meer dan het aanpassen van alle genoemde getallen, omdat er een ander forfait wordt berekend. Overigens kost dat wel de nodige tijd en dat gaat niet lukken voor het weekeinde.

Gaat om deze opmerking uit de notitie

Bij bespreking van die relatie met sectorvertegenwoordigers is opgemerkt dat de toename van de excretie per 1000 kg melk lager is dan verwacht. Dit is met name voor de fosfaatexcretie opvallend (310 gram fosfaat per 1000 kg melk). Het betekent dat de fosfaatexcretie voor lage melkproducties hoger is dan verwacht en voor hoge melkproductie juist lager.

Deze opmerking blijft van kracht maar de genoemde 301 fosfaat wordt 668 of 1019 gram. De impact wordt dus minder groot (ongeveer factor 2 dan wel 3).

Verder zal ook voor N iets anders gerekend worden maar de impact is gering.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>
Sent: donderdag 17 juni 2021 12:01
To: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>
Cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>
Subject: RE: Aanpassen notitie

Hallo 10.2.e a.,

Hierbij een bijgewerkte versie.

10.2.e: je vraag over de beschikbare grond gaat nu te ver, daar heb ik nu geen tijd voor, er zijn teveel ander klussen die deels zijn blijven liggen.

10.2.e: vul jij de notitie aan?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>
Verzonden: donderdag 17 juni 2021 11:51
Aan: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>
cc: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; B 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>
Onderwerp: FW: Aanpassen notitie

Hoi 10.2.e

Denk je dat het lukt om de notitie tijdig (voor einde van de middag) aan te passen en de 'onzekerheidsanalyse' toe te voegen?

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e <[redacted]@wur.nl>
Verzonden: donderdag 17 juni 2021 09:44
Aan: 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@cbs.nl>; 10.2.e <[redacted]@minlnv.nl>; 10.2.e <[redacted]@wur.nl>
Onderwerp: RE: Aanpassen notitie

Beste allen,

De resultaten van de "onzekerheidsanalyse" van 10.2.e moet nog wel worden toegevoegd,

voordat de notitie wordt verstuurd.

Anders wordt teveel het beeld opgeroepen dat de nu gepresenteerde getallen de voorstellen voor de forfaits zijn.

Als je de spreiding ziet, dan zijn ook andere uitkomsten mogelijk.

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: donderdag 17 juni 2021 09:10

To: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>; 10.2.e k@wur.nl>; 10.2.e
@wur.nl>

Subject: RE: Aanpassen notitie

Hoi 10.2.e

Wederom mijn waardering voor de snelheid waarmee je de aanpassingen hebt doorgevoerd. Ik heb de notitie nogmaals doorgenomen en in bijgevoegd document nog een tekstsuggestie gedaan en een vraag over een verschil tussen tabel 1 en tabel 3 opgenomen.

Verder vraag ik mij het volgende af, maar wellicht overvraag ik je daar mee. Tijdens het vorige overleg werd naar voren gebracht dat de voorgestelde forfaits waarschijnlijk met name die bedrijven zouden raken die vanuit de gedachte van kringlooplandbouw zo gewenst zijn. Daar aangekoppeld werd de vraag gesteld "en wat betekent dit voor grondgebondenheid?". In de notitie karakteriseren we de bedrijven nu aan de hand van hun melkproductie en hun melkveestapel, maar moeten we daar niet ook hun land aan toevoegen?

En tot slot. Toen ik de notitie las vroeg ik mij af wat de voorgestelde forfaits betekenen voor het gemiddelde melkveebedrijf in Nederland. Dat kan ik nu niet uit de notitie halen en zou wat mij betreft goed passen bij de tekst onder tabel 3.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>

Verzonden: woensdag 16 juni 2021 16:38

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl) 10.2.e @wur.nl>;
10.2.e @wur.nl

Onderwerp: RE: Aanpassen notitie

Beste allen,

Hierbij de aangevulde notitie.

10.2.e: vul eventueel aan met resultaten uit jouw recente analyse.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 16 juni 2021 09:34

Aan: 10.2.e @cbs.nl>; 10.2.e
@minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl) 10.2.e @wur.nl>;
10.2.e @wur.nl

Onderwerp: RE: Aanpassen notitie

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

Het zou fijn zijn als het lukt om de notitie aan het einde van vandaag gereed te hebben. Maar als jullie je hiervoor in allerlei onmogelijke bochten moeten wringen, dan heb ik er geen probleem mee als ik de aangepaste notitie pas morgen (zo rond de middag) ontvang.

Groeten,
10.2.e.

Van: 10.2.e @cbs.nl>

Verzonden: woensdag 16 juni 2021 09:06

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @wur.nl) 10.2.e @wur.nl>; 10.2.e @wur.nl

Onderwerp: Aanpassen notitie

Beste allen,

Vanmiddag kan ik verder met de notitie. Vanochtend ander overleg.

10.2.e: je kan alvast eventueel een aanvulling naar mij sturen.

Groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
10.2.e
Onderwerp: Agenda en bijlagen t.b.v. expertbijeenkomst actualisering excretieforfaits melkvee vrijdag 18 juni 2021
Datum: donderdag 17 juni 2021 14:58:33
Bijlagen: [Agenda expertbijeenkomst melkveehouderij d.d. 18 juni 2021.docx](#)
[Bijlage 1 - Verslag expertbijeenkomst d.d. 2 juni 2021.docx](#)
[Bijlage 2 - Analyse effect voorgestelde forfaits.docx](#)

Beste mensen,

Morgenmiddag komen we weer bij elkaar om te spreken over de gevolgen van de voorgestelde, gewijzigde forfaits zoals gepresenteerd in het overleg van 2 juni jl. Graag had ik de agenda en vooral de notitie met daarin de analyse van het effect op sectorniveau en op bedrijfsniveau eerder toegestuurd. Maar tot op dit moment is er geschaafd aan juist die notitie en was eerder toesturen niet mogelijk. Ik hoop desondanks dat jullie toch de tijd vinden om de notitie (grondig) te lezen, zodat we morgen een zinvolle bijeenkomst kunnen hebben.

Tot morgenmiddag,
10.2.e.

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 10.2.e
mob: 10.2.e
e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](mailto:10.2.e@minLNV.nl)

Actualisatie excretieforfaits – expertbijeenkomst melkveehouderij

Vrijdag 18 juni 2021

13.00 – 15.00 uur via Teams

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Verslag expertbijeenkomst van 2 juni 2021 (bijlage 1)
3. Onzekerheidsanalyse omtrent toename excretie bij toenemende melkproductie
  - Presentatie en toelichting door 10.2.e
4. Notitie Analyse effect voorgesteld forfait (bijlage 2)
  - Toelichting door 10.2.e en 10.2.e
  - Bespreking effect voorgesteld forfait
  - Betekenis voor een eventuele overgangsregeling
5. Vervolg
6. Rondvraag
7. Sluiting

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door

10.2.e

minInv.nl

Datum

2 jun. 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21152169

Kopie aan

Bijlage(n)

verslag

Omschrijving	Expertgroep excretieforfaits melkveehouderij
Voorzitter	10.2.e
Vergaderdatum en -tijd	2 juni 2021, 9.00 uur - 11.25 uur
Locatie	MS Teams
Aanwezig	10.2.e (tot 10.20 uur); 10.2.e (tot 10.20 uur); 10.2.e
Afwezig	

Agenda

1. *Opening en mededelingen*
10.2.e opent de vergadering en heet iedereen welkom.

2. *Verslag expertbijeenkomst van 11 mei 2021 (bijlage 1)*
Geen inhoudelijke opmerkingen.

10.2.e Nog wel een vraag over gasvormige verliezen. Komt dat nog aan de orde? 10.2.e Nee, wel genoemd als uitgangspunt en standaardmethodiek, maar niet ter discussie. 10.2.e Er is een CBS publicatie verschenen in 2019. Laatste NEMA-WUR rapport is verschenen, maar verder niet relevant bij de berekeningen. Link met rapport wordt opgestuurd naar 10.2.e, die zorgt voor verspreiding (**actiepunt**).

3. *Presentatie over advies betreffende actualisatie excretieforfaits (bijlage 2)*
10.2.e verzorgt de presentatie en licht deze toe.

10.2.e M.b.t. de discussie over kwaliteit van de data vorige keer. 10.2.e: WUM-data gebruikt voor goede niveau bepaling. KLV data bruikbaar in de relatie van excretie met het melkproductieniveau. Gebruikt om te kijken of er sprake is van afwijkende verbanden. Dat was niet zo.

10.2.e: Ook discussie over ruwe en opgeschoonde data. 10.2.e Opgeschoond voor hoge gewasopbrengsten bleek er geen relevant effect.

10.2.e: Discussie over lineair of ander verband. Voor traject van 3000-13000 bleek het verband lineair. Dus bruikbaar, nog wel aanpassen voor richtingscoëfficiënt. Bruto excretie t.o.v. forfait. Afwijking enkele procenten voor stikstof en fosfaat.

10.2.e In hoeverre speelt een verschil in rantsoen tussen hoog- en laagproductief? Bij hoogproductief meer mais. 10.2.e: Ja dat speelt een rol.
10.2.e: De invloed van rantsoenen is wel gelijk gebleven in de oude en nieuwe data. Data uit de K LW zijn praktijkdata.
10.2.e: Destijds andere rantsoenen.

10.2.e: de variatie in de praktijk ten opzichte van gemiddelde excretie is 24% bij N en 28% bij P2O5, tussen de blauwe lijnen zit 95% van de bedrijven.
Conclusie: aangepast forfait voldoet goed van 3.000-13.000 kg melk per koe. Verschil tussen oude en nieuwe forfait (excretietabel). Zit qua tijd 7 jaar tussen.

10.2.e: Vraag over oorzaken verschillen tussen laatste 2 groepen (sheet 5) bij fosfaat. 10.2.e: het verschil is kleiner in categorie 12.000-13.000, de oorzaak is niet helemaal helder. Verschillen betreffen maar enkele procenten.

Terug naar sheet 9. Alleen weergegeven voor de oude bestaande melkproductieclassen. Nieuw forfait minus oude forfait.

10.2.e: Ureum gehalten bij verschillende groepen? Effect op tabel? 10.2.e licht dit toe. 10.2.e waarom nu kleiner? 10.2.e In gewone tabel de waarde aflezen, hier gaat het om de verschillen. Hoogste ureum in dataset? 10.2.e 65. 'Normaal' maximum ligt ongeveer bij 40.

10.2.e: Voor laagproductieve groep (sh 11) zowel N als P2O5 de nieuwe cijfers omhoog. 10.2.e: Ureum 20-24 representatief? 10.2.e: bij hoger ureum verschillen omhoog. Wellicht dus niet helemaal representatief. Laagproductieve bedrijven hebben i.h.a. hogere ureumgehalten.
10.2.e: Deze bedrijven krijgen meer 'last' van fosfaataanpassing dan van stikstof.

10.2.e Over het kantelpunt fosfaat. Ondanks reductie fosfaat, bedrijven tot rond 7600 krijgen er mee te maken dat ze meer fosfaatrechten nodig hebben bij een gelijkblijvende melkproductie. Dat betekent nogal wat beleidsmatig. 10.2.e: klopt.
10.2.e: Ook gevolgen verwacht voor bepaling of bedrijven grondgebonden zijn en plaatsingsruimte.
10.2.e: Uitbreiding aan de bovenkant van de range (hoogproductief). Kantelpunt bij ca. 12.000 kg.
10.2.e: Verwondering over verschillen bij fosfaat tussen de categorieën. Nu maar 0,1 kg per klasse. 10.2.e: dat komt door trendlijn van data uit K LW.
10.2.e Toch sprake van een stijging. Voorheen was verschil ca. 0,7 kg fosfaat per klasse.

4. *Contouren van een overgangsregeling*

10.2.e start de toelichting bij de uitgangspunten.
10.2.e Bij andere feiten en omstandigheden zou een herziening [van de toegekende fosfaatrechten, EM] toch moeten kunnen? 10.2.e Er is niets veranderd. Beschikkingen waren rechtmatig. 10.2.e: Klopt. Maar dit raakt wel de rechtvaardigheidssnaar. Vooral voor bedrijven die rechten moeten

bijkopen. 10.2.e De afweging ligt bij de minister. Ingebrachte punten worden wel meegenomen.

10.2.e: Behoeftte om de impact op de bedrijven goed helder te krijgen voor de diverse aspecten, ook grondgebondenheid. Vraag is hoe te organiseren? Voorkeur is om dit collectief te doen. Met een doorrekening voor de bedrijven.

10.2.e: Ook graag effect op sectorniveau in kader van plafonds. 10.2.e sluit zich hier bij aan. 10.2.e: Het is moeilijk om nu al een oordeel te vellen over de overgangsregeling. 10.2.e: Eens, nu vooral aftasten hoe men er over denkt.

10.2.e: Huidige N-plafond wordt licht overschreden en niet ruim. 10.2.e Nu ingewikkeld qua effecten, moeilijk sectoraal te vertalen. Risico dat bedrijven zich niet rechtvaardig behandeld voelen. Zoekende naar de ruimte die de minister heeft om wel of niet aan te passen. Van belang om te weten wat er wel of niet kan. 10.2.e optie over ingangsdatum. Uiteindelijk is het haar keuze of en hoe er wordt geactualiseerd. 10.2.e: Termijn verlengen haalt de gevoeligheid niet weg. Discussie over aanzet tot hogere producties. Graag op basis van de feiten discussie voeren.

10.2.e Zorg over de consequenties. Discussie over ammoniakverliezen in relatie tot stikstofplafond graag voeren. Integraal meenemen. 10.2.e Het CBS berekent de bruto excretie op basis van de gemiddelde situatie voor NL. Geen ruimte voor extra stikstof. 10.2.e Graag gevolgen o.b.v. de oude en nieuwe methode weergeven. 10.2.e Berekening voor NL staat niet ter discussie, methode is gelijk.

10.2.e Bepalend is hoeveel koeien je mag melken. Vast aantal fosfaatrechten. Wat is het effect van excretieaanpassing voor fosfaat hoeveel koeien je mag melken? Voor stikstof ook effect verwacht. Sector wil ontwikkelingsruimte, maar geen discussie over de productie versus plafonds. Is deze discussie overigens controversieel?

10.2.e In hoeverre is er een verplichting om de forfaits aan te passen?

10.2.e Elke 3-5 jaar is gebruikelijk, ook wens 2^e Kamer maar kan geen uitsluitsel geven over wel of niet verplicht zijn. Wordt nagevraagd bij juristen (**actiepunt LNV**)

10.2.e: AWB geeft aan dat adviezen genegeerd kunnen worden. Effecten nu anders dan paar jaar geleden.

10.2.e Op sheet welke groep en aantallen bedrijven in aanmerking zouden moeten komen voor een overgangsregeling. Hoe krijgen we de consequenties scherp. Wie kan dat doen? 10.2.e Iemand die beschikt over de data (voorstel 10.2.e en 10.2.e samen).

10.2.e: Suggestie om bij RVO data te gebruiken over de productieklassen. Vervolgens herberekening per productieklassen maken. Wat betekent dat voor aantal dieren? 10.2.e: Ook het effect landelijk is belangrijk. 10.2.e: Het gaat

om de grote groep waar negatieve consequenties zijn en hoe we sectoraal binnen plafonds blijven. Moeten we goed in beeld krijgen.

10.2.e: We willen wel, maar of we het kunnen is de vraag. Eigenlijk per bedrijf bekijken, per klasse is makkelijker. Vraag is hoe de sector gaat bewegen, een scenariostudie dus. Dit is nog niet zo gemakkelijk. Het gaat om goede inschattingen. 10.2.e: Effecten van meer of minder BEX, je moet een scenario doorrekenen. De RVO data zijn onvoldoende.

10.2.e Bij uitgifte niet goed gegaan. Zelfzuivelaars, hoe gaat dat nu?

10.2.e Hun forfaitaire melkgift was 7.500 kg, nu ligt de productie op ca. 8.800 kg.

10.2.e: Voor een goede voorspelling is een ingewikkelde berekening nodig. Discussie bij boer over kiezen voor forfait of BEX. Boeren willen aanwezige fosfaatruimte benutten. 10.2.e: Het wordt interessanter om aan BEX deel te nemen. Wat gaan bedrijven doen die geen BEX voordeel hebben? 10.2.e: het fosfaatforfait bepaalt het aantal melkkoeien per bedrijf, ongeacht het BEX voordeel. Voorstel om een inschatting te maken hoeveel productieruimte er ontstaat in de sector. 10.2.e graag de processtappen vastleggen. 10.2.e nog even nadenken met 10.2.e en 10.2.e over vervolg.

10.2.e: Liever kiezen voor zorgvuldigheid. Heeft de minister een deadline? 10.2.e Verwijst naar de eerder gepresenteerde tijdlijn, 1 september moet het in Brussel liggen om 1 januari 2022 te halen.

5. *Vervolg*
Volgend overleg: vrijdag 18 juni: 13.00-15.00 u.
6. *Rondvraag*
Geen punten.
7. *Sluiting*
10.2.e sluit de vergadering om 11.25 u.

Analyse effect voorgestelde forfaits

10.2.e en 10.2.e

17-6-2021

Gebruikte data

1. Centrale Database KringloopWijzer (CD-KLW) 2019
2. Landbouwtelling 2020 en melkleveringen 2020

Uitgangspunten:

- De bedrijven benutten de beschikbare fosfaatrechten maximaal, zowel bij de huidige forfaits als in de situatie met de voorgestelde forfaits;
- De forfaitaire fosfaatproductie in 2020 met de huidige (nu geldende) forfaits is beschouwd als representatief voor de beschikbare en benutte fosfaatrechten. De forfaitaire fosfaatproductie is berekend met de huidige forfaits voor:
  - melkkoeien (categorie 100);
  - vrouwelijk en mannelijk jongvee in de melkveehouderij jonger dan 1 jaar (categorie 101);
  - vrouwelijk jongvee in de melkveehouderij van 1 jaar en ouder (categorie 102);
  - vrouwelijk jongvee in de vleesveehouderij (categorie 101 en 102).
- De fosfaatproductie in 2020 is eveneens berekend met de voorgestelde, gewijzigde forfaits voor melkkoeien (categorie 100) en de ongewijzigde, huidige forfaits voor jongvee;
- Er is bij de berekening van de fosfaatproductie uitgegaan van de landbouwtelling van 2020 met het aantal dieren op de peildatum;
- De melkproductie per bedrijf (bron RVO) is op bedrijfsniveau gekoppeld aan de landbouwtelling (aantal dieren). Als er geen koppeling mogelijk is tussen de gegevens over de melkproductie per bedrijf en de landbouwtelling, dan is voor die bedrijven uitgegaan van de forfaits in klasse met de gemiddelde melkproductie per koe: 8625 – 8874 kg, met als extra voorwaarde (arbitrair) dat er minimaal 10 melkkoeien op het bedrijf zijn.

Opmerking m.b.t. de voorgestelde forfaits:

Bij de berekening van de voorgestelde forfaits is gebruik gemaakt van de relatie tussen de melkproductie en de excretie. De gebruikte relatie is vastgesteld voor de CD-KLW data over 2017, 2018 en 2019. Bij bespreking van die relatie met sectorvertegenwoordigers is opgemerkt dat de toename van de excretie per 1000 kg melk lager is dan verwacht. Dit is met name voor de fosfaatexcretie opvallend (310 gram fosfaat per 1000 kg melk). Het betekent dat de fosfaatexcretie voor lage melkproducties hoger is dan verwacht en voor hoge melkproductie juist lager. Het is mogelijk dat de bedrijven met lage melkproducties gemiddeld genomen geen prikkel hebben om op een lage (fosfaat)excretie te sturen en de bedrijven met hoge melkproducties juist wel (BEX-voordeel). Wellicht is er daardoor sprake van een onderschatting van de fosfaatexcretie bij hogere melkproducties. Of dit speelt kan niet uit de beschikbare data afgeleid worden. Er kan alleen worden vastgesteld dat de gebruikte (lage) toename van de excretie per 1000 kg melk voor alle melkproductieniveaus goed past bij de geobserveerde excreties in de KLW dataset.

Aanvulling

De opmerking van de sectorvertegenwoordigers over de lagere excretietoename bij een hogere melkproductie dan verwacht, is aanleiding voor een extra onzekerheidsanalyse. De eerste uitkomsten van die analyse impliceren een wijziging van bovenvermelde 310 gram in 668 of 1019 gram. De impact van de voorgestelde, gewijzigde forfaits zoals gepresenteerd in voorliggende notitie kan hierdoor voor wat betreft fosfaat een factor 2 of 3 minder groot zijn, voor stikstof zal het effect minder groot zijn. De discussie in de CDM-werkgroep over de onzekerheidsanalyse en de betekenis daarvan voor de actualisering van de excretieforfaits is nog gaande en zal uiteindelijk zijn weerslag krijgen in het CDM-advies.

Resultaat

In de landbouwtelling van 2020 komen 15.731 bedrijven voor met melkkoeien, met in totaal 1.593.071 melkkoeien op de peildatum.

In de CD-KLW van 2019 komen 14.836 bedrijven voor met in totaal 1.523.741 melkkoeien.

Van 15.283 bedrijven is de melkproductie bekend (bron RVO).

Van alle 14.836 bedrijven in de CD-KLW van 2019 is de melkproductie bekend.

Aan 14.854 bedrijven met in totaal 1.544.099 melkkoeien in de landbouwtelling van 2020 kon de melkproductie worden gekoppeld en een melkproductieklasse (melk per koe) worden bepaald.

Tabel 1 Aantal bedrijven en aantal melkkoeien in de landbouwtelling van 2020 en in de CD-KLW van 2019

	Bedrijven met melkkoeien	Waarvan met bekende melkproductie	Waarvan met onbekende melkproductie maar met 10 of meer koeien	Waarvan met onbekende melkproductie en minder dan 10 koeien
Landbouwtelling 2020				
Aantal bedrijven	15731	14854	429	448
Aantal melkkoeien	1593071	1544099	47441	1531
CD-KLW 2019				
Aantal bedrijven	14836	14836		
Aantal melkkoeien	1523741	1523741		

De forfaitaire fosfaatproductie is berekend voor de huidige situatie (i.c. 2020 voor de landbouwtelling en 2019 voor de KLW) met zowel de nu geldende forfaits als met de voorgestelde forfaits. Ook voor het aanwezige jongvee op bedrijven met melkvee in de landbouwtelling van 2020 zijn fosfaatrechten berekend, met inbegrip van het vrouwelijk jongvee in de categorieën 'jongvee voor de vleesproductie'. Het is immers niet bekend of dit jongvee al dan niet bestemd is om een kalf te krijgen. De berekening van de fosfaatrechten voor jongvee zijn ter informatie, aangezien de forfaitaire fosfaatproductie voor jongvee niet verandert. Voor de KLW-data zijn de fosfaatrechten van het jongvee niet meegenomen.

Tabel 2 geeft een overzicht van de resultaten per melkproductieklasse.

Tabel 2 Forfaitaire fosfaatproductie op basis van de landbouwtelling van 2020 berekend met de huidige en met de voorgestelde forfaits voor melkvee

	Bedrijven	Melkkoeien	Ureum (gem)	Forfaitaire P-productie bij huidige forfaits	Forfaitaire P-productie bij voorgestelde forfaits	Verschil forfaitaire P-productie tussen voorgestelde forfaits en huidige forfaits ¹⁾	
	aantal	aantal	(mg/100g)	kg P2O5	kg P2O5	kg P2O5 totaal	kg P2O5 per bedrijf
0-2874	149	12911	22,2	521414	604045	82630	555
2875-3124	20	1743	22,7	71894	83049	11155	558
3125-3374	38	2415	22,3	98843	114541	15698	413
3375-3624	40	2985	22,8	121101	140802	19701	493
3625-3874	40	2015	22,3	85894	99193	13299	332
3875-4124	55	3434	22,5	143394	166402	23008	418
4125-4374	49	3053	23,4	127578	148338	20760	424
4375-4624	68	4143	23,7	174921	203508	28587	420
4625-4874	85	5004	23,7	209264	243791	34528	406
4875-5124	107	6002	23,5	243990	286004	42014	393

	Bedrijven	Melkkoeien	Ureum (gem)	Forfaitaire P-productie bij huidige forfaits	Forfaitaire P-productie bij voorgestelde forfaits	Verschil forfaitaire P-productie tussen voorgestelde forfaits en huidige forfaits ¹⁾	
	aantal	aantal	(mg/100g)	kg P2O5	kg P2O5	kg P2O5 totaal	kg P2O5 per bedrijf
5125-5374	114	7700	22,9	319765	374435	54670	480
5375-5624	129	8006	22,2	330416	388060	57643	447
5625-5874	142	10198	23,0	433559	491688	58129	409
5875-6124	195	13825	22,9	597997	665739	67743	347
6125-6374	209	15622	22,8	687326	754501	67175	321
6375-6624	281	23159	22,5	1026807	1112495	85688	305
6625-6874	345	26229	22,7	1185008	1266318	81310	236
6875-7124	398	33877	22,4	1544651	1622568	77917	196
7125-7374	454	37983	22,4	1767024	1831595	64571	142
7375-7624	541	46549	22,1	2198038	2249242	51204	95
7625-7874	643	60653	22,1	2881701	2912028	30327	47
7875-8124	791	76935	21,7	3721802	3706415	-15387	-19
8125-8374	856	83580	21,8	4097468	4022246	-75222	-88
8375-8624	1015	104427	21,5	5208058	5051417	-156641	-154
8625-8874	1079	112612	21,4	5684794	5448309	-236485	-219
8875-9124	1233	135767	21,4	6981991	6601844	-380148	-308
9125-9374	1068	121149	21,2	6315387	5891365	-424022	-397
9375-9624	1004	118791	21,0	6291578	5804535	-487043	-485
9625-9874	875	101004	21,1	5409008	4934289	-474719	-543
9875-10124	731	91623	21,0	4982783	4488019	-494764	-677
10125-10374	586	76180	21,0	4200624	3743544	-457080	-780
10375-10624	426	52630	21,0	2944653	2592032	-352621	-828
10625-10874	294	38207	21,0	2190890	1881413	-309477	-1053
10875-11124	205	26142	20,9	1499002	1289866	-209136	-1020
11125-11374	192	23057	20,7	1324860	1142710	-182150	-949
11375-11624	103	14882	20,9	857917	740349	-117568	-1141
11625-11874	76	10226	20,5	594922	515159	-79763	-1050
11875-12124	57	8165	20,9	466542	403671	-62871	-1103
12125-12374	42	6329	20,7	359161	311061	-48100	-1145
12375-12624	32	4169	20,8	243748	212064	-31684	-990
12625-12874	19	2556	21,2	148514	129344	-19170	-1009
12875-13124	20	1982	20,8	121632	106965	-14667	-733
13125 en hoger	48	6180	21,0	369654	323922	-45732	-953
Onbekend maar met 10 of meer koeien	429	47441	.	2450239	2350612	-99626	-232
Totaal	15283	1591540	21,6	81235810	77449491	-3786319	-248

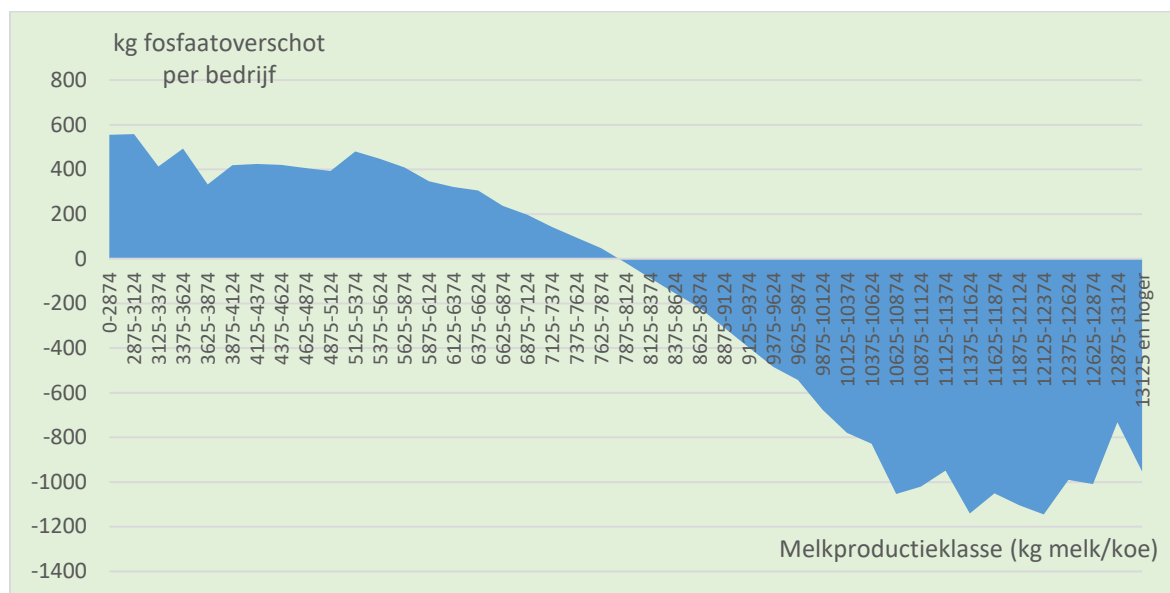
¹⁾ Een positief getal geeft aan dat de forfaitaire productie bij de voorgestelde forfaits hoger uitvalt en er dus meer fosfaatrechten nodig zijn. Een negatief getal geeft aan dat de forfaitaire productie bij de voorgestelde forfaits lager uitvalt en er dus ruimte is voor extra productie.

* Van 1.544.099 melkkoeien in de landbouwtelling kon de bijbehorende productieklaas worden bepaald. Voor 429 bedrijven met minimaal 10 melkkoeien per bedrijf (totaal 47.441 melkkoeien) is uitgegaan van de forfaits die horen bij de gemiddelde melkproductie in 2020 in de klasse 8625-8874 kg melk per koe.

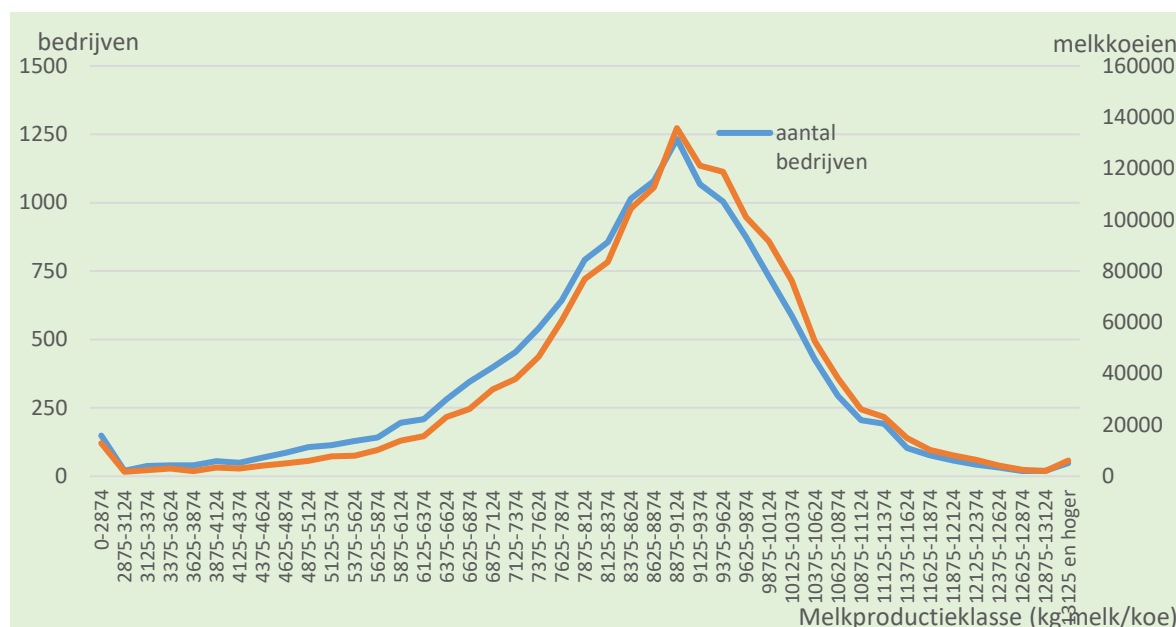
In totaal waren er in 2020 81,2 miljoen fosfaatrechten nodig bij de huidige forfaitaire productie en onder de hiervoor genoemde uitgangspunten. Bij de voorgestelde forfaits zijn 77,4 miljoen fosfaatrechten nodig. Als ervan uitgegaan wordt dat de productie in 2020 gerelateerd is aan de productieruimte bij de uitgedeelde rechten, dan betekent dit bij de voorgestelde forfaits per saldo een ruimte van 3,8 miljoen kg fosfaat.

De geregistreerde melkproductie per koe van het gemiddelde melkveebedrijf lag in 2020 in de klasse 8625-8874 kg melk. Het gemiddelde melkveebedrijf heeft dus bij de voorgestelde forfaits een fosfaatruijme van 219 kg fosfaat wat overeenkomt met de forfaitaire fosfaatproductie van 5 melkkoeien.

In Figuur 1 is het gemiddelde verschil in forfaitaire fosfaatproductie per bedrijf weergegeven tussen de productie bij de voorgestelde forfaits en de productie bij de huidige forfaits. Figuur 2 geeft het daarbij betrokken aantal bedrijven en het aantal melkkoeien.

Figuur 1 Gemiddeld verschil in forfaitaire fosfaatproductie per bedrijf tussen de productie bij de voorgestelde forfaits en de fosfaatproductie bij de huidige forfaits.

Figuur 2 Aantal bedrijven en aantal melkkoeien per melkproductieklasse

In Tabel 3 is een samenvatting gegeven van de resultaten waarbij de bedrijven zijn verdeeld in bedrijven met overproductie en bedrijven met productieruimte voor fosfaat bij de voorgestelde forfaits.

Tabel 3 Bedrijven met fosfaatoverproductie en bedrijven met fosfaatruimte bij toepassing van de voorgestelde forfaits

	Bedrijven met overproductie t.o.v. huidige forfaits			Bedrijven met productieruimte t.o.v. huidige forfaits			Netto extra productieruimte bij voorgestelde forfaits
	aantal bedrijven	aantal melkkoeien	kg fosfaat overproductie	aantal bedrijven	aantal melkkoeien	kg fosfaat productieruimte	kg fosfaat
Landbouwtelling 2020 ¹⁾	4.100	328.000	988.000	10.750	1.217.000	4.674.000	3.686.000
CD-KLW 2019	3.650	295.000	720.000	11.000	1.230.000	4.450.000	3.732.000

¹⁾ Uitsluitend bedrijven in de landbouwtelling waarvan de melkproductie bekend is.

Landbouwtelling 2020 met tussen haakjes KLW 2019

Er zijn 4.100 (3650) bedrijven die bij de voorgestelde forfaits meer fosfaat produceren dan bij de huidige forfaits. Deze bedrijven hebben globaal 328.000 (295.000) koeien en een gezamenlijke 'overproductie' van 0,988 miljoen kg (0,720 miljoen kg) fosfaat.

Er zijn circa 10.750 (11.000) bedrijven die bij de voorgestelde forfaits minder fosfaat produceren dan bij de huidige forfaits. Deze bedrijven hebben globaal 1.217.000 (1.230.000) koeien en een gezamenlijke ruimte van 4,67 miljoen kg (4,45 miljoen kg) fosfaat.

Stikstofexcretie

Als ervan uitgegaan wordt dat de extra productieruimte voor fosfaat daadwerkelijk wordt opgevuld, dan betekent dit een toename van de N-excretie met globaal $3,65 \times 3,69 = 13$ miljoen kg stikstof. Waarbij 3,65 de verhouding is tussen de stikstof- en fosfaatexcretie van melkkoeien in 2019 (CBS, 2020). Een andere mogelijkheid is dat de bedrijven met een fosfaatoverschot worden ontzien. In dat geval is er een extra productieruimte die overeenkomt met $3,65 \times 4,67 = 17$ miljoen kg stikstof. Dit geeft een bandbreedte in de mogelijke toename van 13 – 17 miljoen kg stikstof bij toepassing van de voorgestelde forfaits. Prognoses laten zien dat de melkveehouderij het sectorale stikstofplafond in 2020 met enkele procenten overschrijdt. Als de voorgestelde forfaits leiden tot een toename van de fosfaatproductie zal het lastiger worden om overschrijding van het stikstofplafond te voorkomen.

Gevolgen op bedrijfsniveau

Een melkveehouder kan op twee manieren reageren op de voorgestelde forfaits, namelijk zijn bedrijfsvoering aanpassen (= minder/meer dieren houden) of fosfaatrechten verwerven/vervreemden. Het effect van dit laatste is in Tabel 4 weergegeven. In Tabel 5 staat het effect uitgedrukt in aantallen melkkoeien. Hierbij is ervan uitgegaan dat het aandeel jongvee ten opzichte van de melkkoeien niet toe- of afneemt, met andere woorden als er koeien bijkomen of weggaan, dan neemt ook het aantal jongvee naar rato toe of af.

Tabel 4 Waardering in euro's van het effect van de voorgestelde forfaits, gemiddeld per bedrijf per melkproductieklasse

	Bedrijven	Verschil forfaitaire P-productie tussen voorgestelde forfaits en huidige forfaits			
	aantal	kg P2O5 totaal ¹⁾	kg P2O5 per bedrijf ¹⁾	Euro per bedrijf bij koop/verkoop ²⁾	Euro per bedrijf bij lease/verlease ²⁾
0-2874	149	82630	555	-74976	-20328
2875-3124	20	11155	558	-79236	-21483
3125-3374	38	15698	413	-57226	-15516
3375-3624	40	19701	493	-70006	-18981
3625-3874	40	13299	332	-47144	-12782
3875-4124	55	23008	418	-78810	-21368

	Bedrijven	Verschil forfaitaire P-productie tussen voorgestelde forfaits en huidige forfaits			
	aantal	kg P2O5 totaal ¹⁾	kg P2O5 per bedrijf ¹⁾	Euro per bedrijf bij koop/verkoop ²⁾	Euro per bedrijf bij lease/verlease ²⁾
4125-4374	49	20760	424	-79236	-21483
4375-4624	68	28587	420	-58646	-15901
4625-4874	85	34528	406	-70006	-18981
4875-5124	107	42014	393	-47144	-12782
5125-5374	114	54670	480	-59356	-16093
5375-5624	129	57643	447	-60208	-16324
5625-5874	142	58129	409	-59640	-16170
5875-6124	195	67743	347	-57652	-15631
6125-6374	209	67175	321	-55806	-15131
6375-6624	281	85688	305	-68160	-18480
6625-6874	345	81310	236	-63474	-17210
6875-7124	398	77917	196	-58078	-15747
7125-7374	454	64571	142	-49274	-13360
7375-7624	541	51204	95	-45582	-12359
7625-7874	643	30327	47	-43310	-11743
7875-8124	791	-15387	-19	-33512	-9086
8125-8374	856	-75222	-88	-27832	-7546
8375-8624	1015	-156641	-154	-20164	-5467
8625-8874	1079	-236485	-219	-13490	-3658
8875-9124	1233	-380148	-308	-6674	-1810
9125-9374	1068	-424022	-397	2698	732
9375-9624	1004	-487043	-485	12496	3388
9625-9874	875	-474719	-543	21868	5929
9875-10124	731	-494764	-677	31098	8432
10125-10374	586	-457080	-780	43736	11858
10375-10624	426	-352621	-828	56374	15285
10625-10874	294	-309477	-1053	68870	18673
10875-11124	205	-209136	-1020	77106	20906
11125-11374	192	-182150	-949	96134	26065
11375-11624	103	-117568	-1141	110760	30030
11625-11874	76	-79763	-1050	117576	31878
11875-12124	57	-62871	-1103	149526	40541
12125-12374	42	-48100	-1145	144840	39270
12375-12624	32	-31684	-990	134758	36537
12625-12874	19	-19170	-1009	162022	43929
12875-13124	20	-14667	-733	149100	40425
13125 en hoger	48	-45732	-953	156626	42466

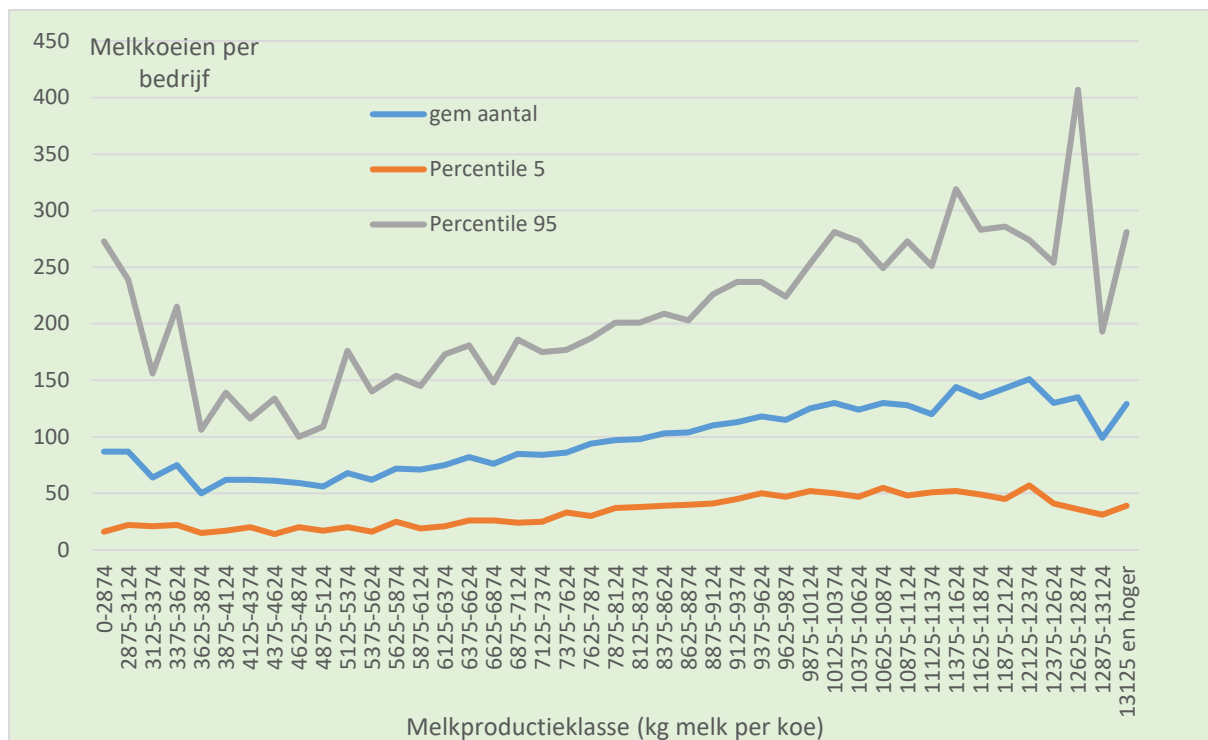
1) Fosfaatproductie op basis van het voorgestelde forfait minus de fosfaatproductie op basis van het huidige forfait.

2) Bij koop/verkoop is gerekend met 142 euro per kg fosfaatrecht en bij lease/verlease met 38,50 euro per kg fosfaatrecht, beide ex BTW, prijspeil 10 juni 2021. Negatieve getallen betekenen kosten voor koop/lease, positieve getallen opbrengsten bij verkoop/verlease.

Tabel 5 Gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf, gemiddeld aantal kalveren en pinken per koe en het effect op het aantal melkkoeien bij invoering van de voorgestelde forfaits

	Bedrijven	Aantal kalveren per koe	Aantal pinken per koe	Aantal melkkoeien			Toename/afname aantal koeien
	aantal	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	5-percentiel	95-percentiel	gemiddeld
0-2874	149	0,28	0,32	87	16	273	-12
2875-3124	20	0,28	0,33	87	22	239	-12
3125-3374	38	0,26	0,28	64	21	156	-9
3375-3624	40	0,23	0,26	75	22	215	-11
3625-3874	40	0,28	0,34	50	15	106	-7
3875-4124	55	0,36	0,35	62	17	139	-9
4125-4374	49	0,31	0,33	62	20	116	-9
4375-4624	68	0,25	0,35	61	14	134	-9
4625-4874	85	0,31	0,30	59	20	100	-8
4875-5124	107	0,28	0,30	56	17	109	-8
5125-5374	114	0,26	0,31	68	20	176	-10
5375-5624	129	0,30	0,30	62	16	140	-9
5625-5874	142	0,28	0,27	72	25	154	-9
5875-6124	195	0,28	0,29	71	19	145	-7
6125-6374	209	0,30	0,26	75	21	173	-7
6375-6624	281	0,27	0,27	82	26	181	-6
6625-6874	345	0,27	0,25	76	26	148	-5
6875-7124	398	0,26	0,25	85	24	186	-4
7125-7374	454	0,27	0,26	84	25	175	-3
7375-7624	541	0,27	0,25	86	33	177	-2
7625-7874	643	0,27	0,25	94	30	187	-1
7875-8124	791	0,27	0,25	97	37	201	0
8125-8374	856	0,27	0,24	98	38	201	2
8375-8624	1015	0,28	0,25	103	39	209	3
8625-8874	1079	0,28	0,24	104	40	203	5
8875-9124	1233	0,28	0,24	110	41	226	6
9125-9374	1068	0,28	0,24	113	45	237	8
9375-9624	1004	0,29	0,25	118	50	237	10
9625-9874	875	0,29	0,25	115	47	224	11
9875-10124	731	0,29	0,25	125	52	253	14
10125-10374	586	0,29	0,25	130	50	281	16
10375-10624	426	0,28	0,26	124	47	273	17
10625-10874	294	0,29	0,26	130	55	249	21
10875-11124	205	0,29	0,27	128	48	273	21
11125-11374	192	0,30	0,26	120	51	251	19
11375-11624	103	0,30	0,26	144	52	319	23
11625-11874	76	0,29	0,29	135	49	283	21
11875-12124	57	0,29	0,26	143	45	286	22
12125-12374	42	0,26	0,26	151	57	274	23
12375-12624	32	0,28	0,36	130	41	254	20
12625-12874	19	0,37	0,32	135	36	407	20
12875-13124	20	0,33	0,51	99	31	193	14
13125 en hoger	48	0,34	0,64	129	39	281	19

Referentie

CBS (2020). Dierlijke mest en mineralen 2019. Centraal Bureau voor de Statistiek. Den Haag.

Van: 10.2.e
Aan: [Secretariaat PAV](#)
Onderwerp: 193 FW: rechten voor kalveren / Bespreking notitie effect actualisering excretieforfaits melkvee
Datum: zondag 20 juni 2021 13:23:58
Bijlagen: [Bijlage 2 - Analyse effect voorgestelde forfaits.docx](#)

Svp in ibabs

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 16:18

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: rechten voor kalveren / Bespreking notitie effect actualisering excretieforfaits melkvee

Hoi 10.2.e

Als we tijd over hebben, dan wil ik dit moment ook gebruiken om jullie bij te praten over de expertbijeenkomst actualisering excretieforfaits melkvee dat 10.2.e en ik vanmiddag hebben gehad. Ik wil dat graag doen aan de hand van bijgevoegde notitie over het effect van de actualisering op sector- en bedrijfsniveau en die ook aan de orde kwam in de bijeenkomst. Let wel op, de nieuwe excretieforfaits die in de notitie staan zijn nog aan verandering onderhevig (zie ook paragraaf aanvulling in de notitie), maar dat heeft alleen gevolgen voor het niveau van het effect (zal ongeveer een factor 2 minder groot worden) maar niet voor de richting van het effect.

Als jij nu al inschat dat het niet gaat lukken komende woensdag, dan zal ik het secretariaat vragen een ander moment te prikken om de notitie te bespreken.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 12:27

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Fwd: rechten voor kalveren

Hoi allen,

Zie onderstaand verzoek van de minister. Lijkt me goed om dit volgende week even te bespreken, dan kunnen we kijken wat we de minister adviseren.

10.2.e, kunnen jullie een half uurtje plannen?

Groeten

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e @minlnv.nl>

Datum: 18 juni 2021 om 10:02:17 CEST

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

Kopie: 10.2.e @minlnv.nl>, 10.2.e

@minlnv.nl>, 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: rechten voor kalveren

Ha 10.2.e

Gisteren in de stikstofstaf begon de minister weer over de kalveren. In het kader van de Maatregel Gerichte Opkoop komt er waarschijnlijk een aparte regeling voor

de kalverhouderij in Gelderland.

Maar gezien alle latente ruimte en het gebrek aan sturingsmechanismen kunnen we niet garanderen dat er daadwerkelijk minder kalveren komen. De minister wil hier wel graag een verhaal op hebben en begon zelf over het regelen van rechten voor deze dieren.

Nu proberen we dit vooral te koppelen aan de acties rondom latente ruimte.

Maar toch lijkt het ons wel handig dat er vanuit team mest een korte argumentatie komt dat het invoeren van rechten voor kalveren geen goed (of misschien juist wel) idee is. 10.2.e heeft wel geprobeerd dit mondeling al aan te geven bij de

minister, maar dat was onvoldoende om haar van dit idee weg te houden.

Zouden jullie hier iets over op een rij kunnen zetten?

Dank alvast!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

.....
Directie Dierlijke agroketens en Dierenwelzijn
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | 's Gravenhage
Postbus 20401 | 2500 EK | 's Gravenhage
.....

10.2.e

10.2.e@minlnv.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: voorbeeldberekeningen minimoederdieren
Datum: maandag 21 juni 2021 15:12:34
Bijlagen: [image001.png](#)
[Berekening_minimoederdieren.docx](#)

Hoi 10.2.e

Ter info.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @lto.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:33
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @gmail.com 10.2.e @gmail.com>;
10.2.e @online.nl 10.2.e @online.nl>
Onderwerp: voorbeeldberekeningen minimoederdieren

Beste 10.2.e en 10.2.e

Naar aanleiding van onze bespreking vorige week woensdag hebben wij nog enkele berekeningen gemaakt over de minimoederdieren. Wellicht helpt het jullie om het geheel nog duidelijker in beeld te krijgen. Mochten jullie hierover vragen hebben, dan vernemen wij dat natuurlijk graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105, 2594 AC Den Haag

10.2.e

@lto.nl | www.lto.nl

Voorbeeldberekening op basis van staloppervlak van 1.000 m2

Reguliere vleeskuikenmoederdieren: 1.300 cm² per dier

Minimoederdieren: 1.200 cm² per dier.

1 m² = 100 x 100 = 10.000 cm²

In een stal van 1.000 m² kunnen dan $1.000 \times 10.000 / 1.300 = 7.692$ reguliere vleeskuikenmoederdieren

Fosfaatproductie: $7.692 \times 0,47$ kg per dierjaar = 3.615 kg fosfaat per jaar

Stikstofproductie: 7.692×885 gram per dierjaar = 6.807 kg N per jaar¹

In diezelfde stal kunnen dan $1.000 \times 10.000 / 1.200 = 8.333$ minimoederdieren

Fosfaatproductie: $8.333 \times 0,30$ kg per dierjaar = 2.499 kg fosfaat per jaar

Stikstofproductie: 8.333×700 gram per dierjaar = 5.833 kg N per jaar

Conclusie: een bedrijf van 1.000 m² bedrijfsoppervlakte dat van reguliere vleeskuikenmoederdieren omschakelt naar de minimoederdieren ten behoeve van traag groeiende vleeskuikens (BLK1*), gaat dus per m² op alle parameters minder produceren aan uitstoot. Minder mest, minder fosfaat en minder stikstof.

Voorbeeldberekening op basis van pluimveehouder met 10.000 pluimveerechten (pve):

Voor reguliere vleeskuikenmoederdieren geldt: 1 dier is 1,48 pve

Dus in totaal $10.000 / 1,48 = 6.756$ dieren aanwezig

Fosfaatproductie: $6.756 \times 0,47$ kg per dierjaar = 3.175 kg fosfaat per jaar

Stikstofproductie: 6.756×885 gram per dierjaar = 5.979 kg N per jaar

Deze pluimveehouder kan volgens bestaande wetgeving gewoon omschakeling van vleeskuikenmoederdieren (met 1,48 pve) naar bijvoorbeeld legmoederdieren (met 1,0 pve):

Met 10.000 pluimveerechten kunnen dan 10.000 legmoederdieren worden gehouden

Fosfaatproductie: $10.000 \times 0,38$ kg per dierjaar = 3.800 kg fosfaat per jaar

Stikstofproductie: 10.000×696 gram per dierjaar = 6.960 kg N per jaar

---

¹ Zie bijlage WUR - Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens

Voor minimoederdieren ontbreekt in de bestaande wetgeving een aparte categorie.

Echter minimoederdieren komen overeen met legmoederdieren en daarmee 1,0 pve

Met 10.000 pluimveerechten kunnen dan 10.000 minimoederdieren worden gehouden

Fosfaatproductie: $10.000 \times 0,30 \text{ kg per dierjaar} = 3.000 \text{ kg fosfaat per jaar}$

Stikstofproductie: $10.000 \times 700 \text{ gram per dierjaar} = 7.000 \text{ kg N per jaar}$

Conclusie: een bedrijf met 10.000 pluimveerechten dat van reguliere vleeskuikenmoederdieren omschakelt naar de minimoederdieren ten behoeve van traag groeiende vleeskuikens (BLK1*), gaat (iets) iets minder fosfaat produceren en evenveel stikstof als bij (toegestane) omschakeling naar legmoederdieren.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e @gmail.com"; 10.2.e @online.nl"; 10.2.e
Onderwerp: RE: voorbeeldberekeningen minimoederdieren
Datum: maandag 21 juni 2021 15:58:35
Bijlagen: [image001.png](#)

Beste 10.2.e,

Dank voor de toegestuurde informatie. Heb je voor ons ook het rapport van de WUR waar je in een voetnoot naar verwijst? ^[1] Zie bijlage WUR - Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens '

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid
 Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag
 10.2.e @minlnv.nl

Van: 10.2.e @lto.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:33
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>
cc: 10.2.e @gmail.com' 10.2.e @gmail.com>; 10.2.e @online.nl' 10.2.e @online.nl>
Onderwerp: voorbeeldberekeningen minimoederdieren

Beste 10.2.e en 10.2.e,

Naar aanleiding van onze bespreking vorige week woensdag hebben wij nog enkele berekeningen gemaakt over de minimoederdieren. Wellicht helpt het jullie om het geheel nog duidelijker in beeld te krijgen. Mochten jullie hierover vragen hebben, dan vernemen wij dat natuurlijk graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105, 2594 AC Den Haag

T 10.2.e
 @lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: voorbeeldberekeningen minimoederdieren
Datum: dinsdag 22 juni 2021 08:34:56
Bijlagen: [image001.png](#)

Hartelijk dank!

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e @lto.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 07:31
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @gmail.com' 10.2.e @gmail.com>;
 10.2.e @online.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: voorbeeldberekeningen minimoederdieren

Goedemorgen 10.2.e

Sorry, die bijlage had al bij mijn eerste mail toegevoegd moeten zijn. Bijgaand die bijlage, en de voorbeeldberekeningen voor de volledigheid nogmaals bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105, 2594 AC Den Haag

10.2.e

@lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:59
Aan: 10.2.e @lto.nl>
cc: 10.2.e @gmail.com' 10.2.e @gmail.com>;
 10.2.e @online.nl' 10.2.e @online.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: voorbeeldberekeningen minimoederdieren

Beste 10.2.e

Dank voor de toegestuurde informatie. Heb je voor ons ook het rapport van de WUR waar je in een voetnoot naar verwijst? ^[1] Zie bijlage WUR - Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens '

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid

Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Van: 10.2.e [@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl)>

Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:33

Aan: 10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>; 10.2.e

10.2.e [@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)>

cc: 10.2.e 10.2.e [@gmail.com](mailto:10.2.e@gmail.com) 10.2.e [@gmail.com](mailto:10.2.e@gmail.com)>;

10.2.e [@online.nl](mailto:10.2.e@online.nl) 10.2.e [@online.nl](mailto:10.2.e@online.nl)>

Onderwerp: voorbeeldberekeningen minimoederdieren

Beste 10.2.e en 10.2.e

Naar aanleiding van onze bespreking vorige week woensdag hebben wij nog enkele berekeningen gemaakt over de minimoederdieren. Wellicht helpt het jullie om het geheel nog duidelijker in beeld te krijgen. Mochten jullie hierover vragen hebben, dan vernemen wij dat natuurlijk graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105, 2594 AC Den Haag

10.2.e

[@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl) | www.lto.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: 210621 Opties moederdieren ks_opm verwerkt 10.2
Datum: dinsdag 22 juni 2021 09:52:02
Bijlagen: [210621 Opties moederdieren ks_opm verwerkt_gth.docx](#)
[DOMUS-20155837-v5-](#)
[STUK RETOUR BEWINDSPERSOON NOTA Verzoek LTO NVP tot aanpassing pluimveerechtenstelsel voor minimoederdieren traaggroeiende vleeskuikens.pdf](#)

Hoi 10.2.e

Hierbij de stukken. Enerzijds de opties en anderzijds het stuk retour van de minister.

Graag even overleg.

Groet,
10.2.e

Aan
De Minister van LNV

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Behandeld door
10.2.e

Datum
9 november 2020

Kenmerk
DGA-PAV / 20280597

Kopie aan

Bijlage(n)

memo

opties tegemoetkoming minimoederdieren

Aanleiding

U bent per brief door LTO/NOP en NVP verzocht de categorie-indeling van het pluimveerechtenstel aan te passen voor moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens (de zogenaamde "beter leven"-kip). U werd in 2020 geadviseerd het verzoek niet te honoreren.

U heeft hierop verzocht om een overzicht van opties met een nadere afweging van de voor- en nadelen, waaronder de aspecten dierenwelzijn en aantrekkelijker maken van duurzame concepten.

Op 16 juni 2021 heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen een afvaardiging van LTO/NOP en ambtenaren van het ministerie van LNV over deze kwestie en is het verzoek nogmaals herhaald, toegelicht en nader besproken.

Optie 1; Instemmen met het verzoek van LTO/NOP

Voordelen:

Nadelen:

Optie 2: Afwijzen van het verzoek van LTO/NOP

Optie 3: Deels instemmen met het verzoek van LTO/NOP

Concreet: Geen wijziging in tabel 2 van de MsW (betekent geen aparte categorie voor minimoederdieren wat betreft het aantal pluimvee-eenheden (PE) per dier), maar wel een aanpassing in de URM (gericht op mestverantwoording)

Voordelen:

Nadelen:

=====

Hoewel het inwilligen van het sectorverzoek op zichzelf vanuit dierenwelzijn wenselijk is, blijft het risico op een systeemwijziging zeer aanwezig en blijft het advies om het verzoek niet te honoreren staan.

Indien u desondanks toch deze groep tegemoet wilt komen wordt u geadviseerd om nu enkel bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (URM), waarin de excretieforfaits zijn vastgelegd, aan te passen (zie weging en alternatief).

Verzoek van de sector

- Het verzoek van de sectorpartijen is om moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens (hierna minimoederdieren) in het pluimveerechtenstelsel te scharen onder de categorie "hennen en hanen van *legrassen*, inclusief ouderdieren van *legrassen* ouder dan 18 weken" in plaats van de huidige categorie "ouderdieren van *vleesrassen* ouder dan 19 weken".
- Uit onderzoek van Wageningen UR is gebleken dat de fosfaatexcretie van deze minimoederdieren zelfs nog iets lager is dan die van leghennen, en veel lager dan die van gangbare ouderdieren van vleeskuikens, de categorie waar zij nu onder vallen.
- Door deze wijziging zou een pluimveehouder niet langer 1,48 pluimveerechten per dier per jaar nodig hebben, maar slechts 1 pluimveerecht. Hierdoor kan een pluimveehouder met hetzelfde aantal rechten dus meer moederdieren houden.
- Een alternatief is om een aparte categorie voor minimoederdieren in het pluimveerechtenstelsel op te nemen. Voor onderstaande voor- en nadelen maakt dit geen verschil.

In beide gevallen is een wijziging van bijlage II van de Meststoffenwet vereist.

Voordelen

- Het voordeel voor de pluimveehouders die nu al minimoederdieren houden is dat zij onder het pluimveerechtenstelsel meer dieren kunnen houden (mits zij hiervoor over voldoende vloeroppervlak beschikken), zonder dat zij extra pluimveerechten hoeven aan te kopen.
- Het zou hiermee voor andere pluimveehouders iets aantrekkelijker worden om over te stappen op dit type dier, want vanuit het oogpunt van dierenwelzijn een wenselijke ontwikkeling is.
- Naar verwachting leidt het houden van extra minimoederdieren niet tot een hogere fosfaat- en stikstofexcretie op sectorniveau, omdat deze een lagere excretie per dier hebben. Dit is een nieuw inzicht en is nog niet in de huidige berekeningen van de daadwerkelijke excretie (zoals uitgevoerd door het CBS) doorgevoerd. Minimoederdieren worden momenteel dus qua fosfaat- en stikstofproductie "te hoog aangeslagen".
- Het is overigens ook mogelijk dat de houders van minimoederdieren de rechten die zij niet langer nodig hebben verkopen aan een andere

ondernemer die vervolgens extra gangbare dieren gaat houden. Ook in dit geval zal dit naar verwachting niet leiden tot een hogere fosfaat- en stikstofexcretie op sectorniveau (de extra excretie door de extra gehouden gangbare dieren wordt dan teniet gedaan door de lagere excretie door de groep minimoederdieren).

•

Nadelen

- Het belangrijkste nadeel is dat het inwilligen van het verzoek een mogelijke opmaat is voor een systeemwijziging. Het pluimveerechtenstelsel richt zich immers op dieraantallen, waarbij een veehouder een recht nodig heeft voor één pluimvee-eenheid, en niet op fosfaatexcretie, zoals het fosfaatrechtenstelsel. .
- In bijlage II van de Meststoffenwet is per diercategorie het aantal pluimvee-eenheden per dier geregeld en dus hoeveel pluimveerechten enodigd zijn voor dat dier. De omrekening is gebaseerd op de hoeveelheid fosfaat die een dier in een bepaalde pluimveecategorie per jaar in de mest uitscheidt. 1 pluimvee-eenheid (PE) komt sinds 2006 overeen met 0,5 kg fosfaat(productie), ofwel 1 legkip van 18 weken en ouder. 1 ouderdier van vleesrassen van 19 weken en ouder telt als 1,48 pluimvee-eenheid wat betekent dat voor 1 zo'n dier 1,48 pluimveerechten nodig zijn.
- Het pluimveerechtenstelsel maakt dus wel onderscheid tussen diercategorieën: een houder heeft voor een kuiken ook minder rechten nodig dan voor een volwassen leghen.
- Het grote verschil tussen het pluimvee- en varkensrechtenstelsel enerzijds en het fosfaatrechtenstelsel anderzijds is dat het in het fosfaatrechtenstelsel loont om fosfaatefficiënter te produceren. Die incentive is er in de pluimveehouderij niet.
- Hier is destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust voor gekozen, te weten voor vaste omrekeneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Het gevaar van het honoreren van dit verzoek is die bewust gekozen ontkoppeling wordt losgelaten wat mogelijk de deur openzet naar andere claims van pluimveehouders (en mogelijk ook varkenshouders) voor die categorieën waarbij sprake zou zijn van een lagere fosfaat- en stikstofexcretie (en niet per se een hogere dierenwelzijn).
- Het risico ontstaat dan dat het hele pluimveerechtenstelsel daarmee wordt omgevormd van een stelsel dat is gebaseerd op dieraantallen (absolute begrenzing aantal dieren) naar een stelsel dat is gebaseerd op fosfaat-/stikstofexcretie.

- Een dergelijke kettingreactie zou voor veel onrust in de sector kunnen zorgen. Feitelijk zou dit neerkomen op een herverdeling van rechten, waarbij sommige pluimveehouders meer rechten per dier nodig zullen hebben en anderen minder. Voor de varkenshouderij, waar met rechten ook wordt gestuurd op het aantal gehouden dieren, bestaat een vergelijkbaar risico.

Weging en alternatief

- Voor honorering is vereist dat de categorie dieren die het betreft goed te onderscheiden is van andere categorieën. In het geval van de minimoederdieren is dat naar verwachting geen probleem omdat het gaat om een ander ras met een significant lager gewicht dan gangbare moederdieren.
- Het risico dat het honoreren van het verzoek leidt tot een systeemwijziging zoals hierboven omschreven is een groot risico. Het in gang zetten van een systeemwijziging is bovendien geen logische stap voor een demissionair kabinet. Ook de beoogde herziening van het mestbeleid maakt een koerswijziging nu niet logisch.
- Het aanpassen van het benodigde aantal pluimveerechten vergt een wetwijziging, welke naar verwachting niet eerder kan ingaan dan 1 januari 2023. Hierbij speelt mee dat ook de stikstofexcretie van deze dieren nog moet worden vastgesteld.
- Een alternatief dat geen wetwijziging vergt is om enkel bijlage D van de Uitvoeringsregeling Mestbeleid aan te passen. Hierin zijn per diercategorie de forfaitaire excretienormen vastgelegd. Aan die bijlage zou voor de minimoederdieren een categorie kunnen worden toegevoegd met bijpassende excretienormen. Hierdoor zouden de pluimveehouders dus wel een voordeel hebben bij hun mestboekhouding (zij hoeven dan minder mest te verantwoorden) en hoeven zij minder mest af te voeren, maar hebben nog altijd hetzelfde aantal pluimveerechten per dier nodig.
- Dit alternatief leidt ertoe dat er een verschil ontstaat in diercategorieën in de URM (bijlage D) en de Meststoffenwet (bijlage II). Juridisch staat daaraan echter niets in de weg.

Achtergrond

- De laatste jaren worden steeds meer traaggroeiende vleeskuikens gehouden, als reactie op verzoeken uit de markt ("beter leven"-kip). De moederdieren van deze vleeskuikens zijn een stuk kleiner dan de moederdieren van gangbare dieren. Onlangs hebben zowel de AH als LIDL aangekondigd vanaf 2023 enkel Beter leven -kip in de schappen te leggen. Verwachting is dus dat deze trend zich voort zal zetten.
- De sector heeft Wageningen UR gevraagd te onderzoeken of deze beperkte omvang, en daarmee lagere voederbehoefte, ook leidt tot een

lagere fosfaatexcretie. Uit de rapportage blijkt dat deze een derde lager ligt dan voor gangbare ouderdieren van vleeskuikens en zelfs nog iets lager dan de excretie van ouderdieren van leghennen:

	Minimoederdieren traaggroeiende vleeskuikens	Moederdieren gangbare vleeskuikens Ouderdieren van vleesrassen (cat 311)	Moederdieren legghennen Hennen en hanen van legrassen inclusief ouderdieren (cat 301)
P-excretie (kg/jr)	0,30	0,47	0,38
Benodigd pluimveerecht (huidig)	1,48	1,48	1,00

- Het verzoek van de sectorpartijen is dan ook om moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens in het pluimveerechtenstelsel te scharen onder categorie "hennen en hanen van legrassen, inclusief ouderdieren van legrassen ouder dan 18 weken" in plaats van de huidige categorie "ouderdieren van vleesrassen ouder dan 19 weken". Door deze wijziging zou een pluimveehouder niet langer 1,48 pluimveerechten per dier per jaar nodig hebben, maar slechts 1 pluimveerecht. Hierdoor kan een pluimveehouder met hetzelfde aantal rechten dus meer moederdieren houden.

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

- Is dit juist niet een positieve prikkel om naar traaggroeiende vleeskuikens over te stappen.
- Vanuit ook oogpunt van dierenwelzijn is dit heel wenselijk. Maar ook om beter leven meer te laten renderen, toch?

nota

Verzoek LTO/NVP tot aanpassing pluimveerechtenstelsel voor minimoederdieren traaggroeiende vleeskuikens

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

cominlv.nl

Datum

29 mei 2020

Kenmerk

DGA-PAV / 20155837

BHM: 20219338

Kopie aan

10.2.e

(DAD)

Bijlage(n)

1

Parafenroute

10.2.e

5.1.2.e

BPZ

10.2.e

tussen de 1 en 2,48? Zeker het wel aantrekkelijker wordt hier naar over te stappen?

Aanleiding

U bent per brief door LTO/NOP en NVP verzocht de categorie-indeling van het pluimveerechtenstel aan te passen voor moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens (de zogenaamde "beter leven"-kip). U wordt in deze nota geadviseerd over dit verzoek.

Advies

U wordt geadviseerd het verzoek niet te honoreren. U kunt de bijgevoegde antwoordbrief ondertekenen. Dit advies is ambtelijk afgestemd met de NVWA en RVO.

Kernpunten

- De laatste jaren worden steeds meer traaggroeiende vleeskuikens gehouden, als reactie op verzoeken uit de markt ("beter leven"-kip). De moederdieren van deze vleeskuikens zijn een stuk kleiner dan de moederdieren van gangbare dieren.
- De sector heeft Wageningen UR gevraagd te onderzoeken of deze beperkte omvang, en daarmee lagere voederbehoefte, ook leidt tot een lagere fosfaatexcretie. Uit de rapportage blijkt dat deze een derde lager ligt dan voor gangbare ouderdieren van vleeskuikens en zelfs nog iets lager dan de excretie van ouderdieren van leghennen:

10.2.e

7-9

- En waarom zou het niet juist ook niet bij andere sectoren willen als het een positieve incentive is voor én meer dierenwelzijn én een lagere stikstof- en fosfaat emissie?

Braeg de opties hierin op een zetten, met voor en nadelen (waaronder dierenwelzijn en financieel aantrekkelijker maken duurzame concepten).

Ontvangen BPZ

	Minimoederdieren traaggroeiende vleeskuikens	Moederdieren gangbare vleeskuikens Ouderdieren van vleesrassen (cat 311)	Moederdieren legghennen Hennen en hanen van legrassen inclusief ouderdieren (cat 301)
P-excretie (kg/jr)	0,30	0,47	0,38
Benodigd pluimveerecht (huidig)	1,48	1,48	1,00

- Het verzoek van de sectorpartijen is dan ook om moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens in het pluimveerechtenstelsel te scharen onder categorie 301 (hennen en hanen van legrassen, inclusief ouderdieren van legrassen ouder dan 18 weken) in plaats van de huidige categorie 311 (ouderdieren van vleesrassen ouder dan 18 weken). Door deze wijziging zou een pluimveehouder niet langer 1,48 pluimveerechten per dier per jaar nodig hebben, maar slechts 1 pluimveerecht. Hierdoor kan een pluimveehouder met hetzelfde aantal rechten dus meer moederdieren houden.
- Hierbij kijkt de sector enkel naar consequenties i.k.v. fosfaat, voor stikstof is dit nog niet berekend maar valt het naar verwachting ook positief uit.
- Hoewel dit verzoek vanuit de betreffende pluimveehouders goed te begrijpen is, druist dit wel in tegen de essentie van het pluimveerechtenstelsel. Boeren worden in dit stelsel, anders dan in het fosfaatstelsel, niet afgerekend op hun fosfaatexcretie, maar op het aantal dieren in een onderscheiden diercategorie, uitgedrukt in pluimvee-eenheden dat zij houden.
- Het grote gevaar van het honoreren van dit verzoek zit hem er dan ook in dat meer pluimveehouders (en mogelijk ook varkenshouders) zullen claimen dat hun type dier een lagere fosfaatexcretie heeft en zullen verzoeken ook hun categorie aan te passen of ze onder een andere categorie te mogen verantwoorden. Het risico ontstaat dan dat het hele pluimveerechtenstelsel daarmee wordt omgevormd van een stelsel dat is gebaseerd op dieraantallen naar een stelsel dat is gebaseerd op fosfaat-/stikstofexcretie.
Een dergelijke kettingreactie zou voor veel onrust in de sector zorgen. Feitelijk zou dit neerkomen op een herverdeling van rechten, waarbij sommige pluimveehouders meer rechten per dier nodig zullen hebben en anderen minder. Voor de varkenshouderij, waar met rechten ook wordt gestuurd op het aantal gehouden dieren, bestaat een vergelijkbaar risico.

- Dit verzoek heeft tevens een juridische voorgeschiedenis (zie ook de toelichting) waarbij door de NVWA handhavend is opgetreden en door het OM onlangs is bevestigd dat deze moederdieren volgens het huidige wettelijke systeem vallen onder categorie 311 (ouderdieren van vleesrassen). Vanuit die voorgeschiedenis zou honoreren van dit verzoek betekenen dat dan feitelijk van de lijn van het OM en de tot nu toe gehanteerde lijn door RVO en de NVWA wordt afgeweken.

Toelichting

Fosfaat en stikstofexcretie

- De fosfaatexcretie van minimoederdieren van vleesrassen is een derde lager dan moederdieren van gangbare vleeskuikens. Het aanpassen van het aantal benodigde pluimveerechten geeft ruimte voor het houden van meer dieren, de daadwerkelijke fosfaatexcretie neemt hierdoor per dier naar verwachting niet toe, aangezien deze dieren ook daadwerkelijk minder fosfaat produceren.
- Over de stikstofexcretie van deze dieren is nog niks bekend, hoewel het in de lijn van verwachting ligt dat deze ook significant lager zal zijn. Het bepalen van de stikstofexcretie van deze minimoederdieren zou wel een voorwaarde moeten zijn indien u het verzoek van de sector toch wilt honoreren.
- De totale fosfaat- en stikstofexcretie door de pluimveehouderij bevindt zich al jaren rond het sectorale productieplafond. Er is dus geen sprake van een te benutten fosfaat-/stikstofruimte onder het plafond. Indien het pluimveerechtenstelsel gebaseerd zou worden op de fosfaat-/stikstofexcretie in plaats van, zoals nu, op het aantal te houden dieren, dan zou dit betekenen dat een aantal veehouders meer dieren kunnen houden met het aantal rechten dat ze nu bezitten en anderen juist minder.

Juridische voorgeschiedenis

- Een aantal pluimveehouders van minimoederdieren heeft in het verleden al gerekend met het benodigde aantal pluimveerechten van leghennen (categorie 301: 1,00 recht per dier per jaar), in plaats van ouderdieren voor vleeskuikens (categorie 311: 1,48 recht per dier per jaar). Zij baseerden zich hierbij op een email uit 2010 van een betrokken beleidsambtenaar van het ministerie van LNV, waarin dit werd goedgekeurd.
- Hierop is zowel door zowel RVO, NVWA als LNV aangegeven dat dit wettelijk niet is toegestaan. Dit is gecommuniceerd via website RVO. Het pluimveerechtenstelsel en de categorieën zijn immers vastgelegd in de Meststoffenwet. Hierin is vastgelegd dat alle ouderdieren van vleesveerassen (categorie 311) een norm hebben van 1,48, ofwel dat een veehouder 1,48 pluimveerechten nodig heeft voor één dier. Een email brengt hier geen verandering in. Deze email wordt opnieuw aangehaald in het schriftelijk verzoek van de sector.

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGA-PAV / 20155837

- De NVWA heeft in 2018 bij een aantal pluimveehouders met minimoederdieren handhavend opgetreden omdat deze bleven rekenen met het aantal benodigde rechten voor leghennen en op basis van de Meststoffenwet te weinig pluimveerechten hadden voor het aantal dieren dat zij hielden.
- In 2019 is deze zaak behandeld door het OM en voorwaardelijk geseponeerd. Dat wil zeggen dat deze zaak niet beboet zou worden indien deze pluimveehouders voor het eind van 2019 voldoende pluimveerechten zou hebben voor het aantal dieren dat gehouden wordt in 2019. Naast het voorwaardelijke sepot wordt het wederrechtelijk verkregen voordeel ontnomen.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

LTO Nederland

10.2.e
Bezuidenhoutseweg 105
2594 AL DEN HAAG**Directoraat-generaal Agro**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Bezoekadres**
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag**Postadres**
Postbus 20401
2500 EK Den Haag**Overheidsidentificatienr**
00000001858272854000T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv**Behandeld door**

10.2.e 10.2.e

10.2.e minInv.nl

Datum

Betreft Verzoek tot aanpassing indeling minimoederdieren trager groeiende
vleeskuikens in Meststoffenwet

Geachte 10.2.e

Ons kenmerk
DGA-PAV / 20219198**Uw kenmerk**
EB/AT/191217

U heeft mij per brief verzocht om de Meststoffenwet zodanig aan te passen dat ouderdieren van trager groeiende vleeskuikens (hierna: mini-moederdieren) voortaan binnen het pluimveerechtenstelsel vallen onder de categorie legouderdieren. Het aantal benodigde pluimvee-eenheden voor deze mini-moederdieren zou in dat geval niet langer neerkomen op 1,48, maar op 1,00. Uw verzoek is gebaseerd op een studie, uitgevoerd door de WUR, waaruit blijkt dat de fosfaatexcretie van deze mini-moederdieren ongeveer een derde lager ligt dan die van gangbare ouderdieren. U zou daarom graag zien dat er voor deze mini-moederdieren ook minder pluimveerechten nodig zijn. U stelt daarop voor om deze mini-moederdieren te scharen onder legouderdieren, die een vergelijkbare excretie hebben. Op die manier zou er geen aparte categorie worden gecreëerd voor deze mini-moederdieren.

Hoewel ik uw verzoek kan plaatsen vanuit het perspectief van een houder van deze mini-moederdieren, kan ik er helaas geen gehoor aan geven. De reden daarvoor zit in de aard van het pluimveerechtenstelsel. Hierin wordt gestuurd op het aantal te houden dieren van een bepaalde categorie. Door deze categorie-indeling aan te passen op basis van de fosfaatexcretie, zoals u voorstelt, beweeg ik weg van dit principe en verandert het pluimveerechtenstelsel feitelijk in een fosfaatrechtensysteem zoals we dat kennen in de melkveehouderij.

Een dergelijke fundamentele koerswijziging zou enorme impact hebben op de pluimveehouderij als geheel. De wijziging die u voorstelt, is op het oog weliswaar klein, maar kan verstrekkende consequenties hebben, met alle onrust die daarmee gepaard gaat. Ik zal daarom de wijziging die u voorstelt niet doorvoeren.

Ik verwacht hiermee uw verzoek duidelijk te hebben beantwoord.

Hoogachtend,

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Concept verslag expertbijeenkomst actualisering excretieforfaits melkvee d.d. 18 juni 2021
Datum: woensdag 23 juni 2021 09:58:49

Precies, daarom reageerde ik ook. Ik had precies een andere redenatie dan 10.2.e, die zich met name zorgen maakte of de bedrijven die nu een groot bex voordeel hebben nog wel hun best blijven doen.

In het algemeen geldt altijd dat bedrijven die een voordeel hebben of nauwelijks een nadeel, kiezen voor het forfait.

Aangezien je bij een actualisatie naar verwachting een beter sluitend forfait krijgt (ongeacht welke vorm van actualisatie) zal de animo om daar van af te wijken altijd dalen. Als je bedrijven wilt stimuleren om in beweging te komen moet je voor een forfait zorgen wat niemand past. Ook dát zou in mijn ogen een argument van een ministerie kunnen zijn om af te wijken van de huidige benadering van forfaits: een (gewogen) gemiddelde norm stimuleert de helft niet om het beter te doen.

Groet,

10.2.e

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 17:16
Aan: 10.2.e
cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Concept verslag expertbijeenkomst actualisering excretieforfaits melkvee d.d. 18 juni 2021

Hoi 10.2.e,

Dank voor de correctie; hierdoor verandert dat deel van jouw opmerking in het verslag wel 180 graden.

Groeten,
10.2.e.

Van: 10.2.e @lto.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 17:00
Aan: 10.2.e @minlnv.nl>
Onderwerp: RE: Concept verslag expertbijeenkomst actualisering excretieforfaits melkvee d.d. 18 juni 2021

Dag 10.2.e,
Bijgaand mijn correctie.

Groet,

10.2.e

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 17:10

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Concept verslag expertbijeenkomst actualisering excretieforfaits melkvee d.d. 18 juni 2021

Beste allemaal,

Met dank aan 10.2.e stuur ik jullie hierbij het concept verslag van onze bijeenkomst van vanmiddag. Voel je vrij om als je vindt dat jouw inbreng niet goed tot zijn recht komt of niet goed verwoord is, mij dit te laten weten (liefst met een concrete tekstsuggestie).

Groeten,
10.2.e.

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

tel: 10.2.e
mob: 10.2.e
e-mail: 10.2.e @minLNV.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: DOMUS-21165120-v1-Nota_Reactie_verzoek_LTO_NOP_NVP_categorieindeling_minimoederdieren
Datum: woensdag 23 juni 2021 18:13:02
Bijlagen: [DOMUS-21165120-v1-Nota_Reactie_verzoek_LTO_NOP_NVP_categorieindeling_minimoederdieren.docx](#)

Hoi 10.2.e en 10.2.e ,

Hierbij zoals beloofd mijn concept. Let even niet op de strepen in het document. De antwoordbrief heb ik nog niet klaar.

Mijn vraag is: zit ik hiermee op de goede weg? Ik heb de memo van 10.2.e aangepast qua structuur en argumentatie.

Ik hoor graag jullie visie.

Groet,
10.2.e

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**

10.2.e

minInv.nl

Datum

21 juni 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21165120

nota

Nota Reactie verzoek LTO NOP NVP categorieindeling
minimoederdieren**Kopie aan****Bijlage(n)**

1

Parafenroute

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

BPZ

Aanleiding

U bent per brief door LTO/NOP en NVP verzocht de categorie-indeling van het pluimveerechtenstel aan te passen voor moederdieren van traag groeiende vleeskuikens (de zogenaamde "beter leven"-kip). U werd geadviseerd het verzoek niet te honoreren (DOMUS DGA PAV/20155873).

U heeft hierover op 17 september 2020 verzocht om een overzicht van opties met een nadere weergave van de voor- en nadelen, waaronder de aspecten dierenwelzijn en aantrekkelijker maken van duurzame concepten.

Op 16 juni 2021 heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen een afvaardiging van LTO/NOP en ambtenaren van het ministerie van LNV over deze kwestie en is het verzoek nogmaals herhaald, toegelicht en nader besproken. Daarbij is afgesproken de juridische en stelselmatige consequenties op een rij te zetten.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota en de antwoordbrief ondertekenen.

Kernpunten

- Het belangrijkste effect voor (potentiële) houders van minimoederdieren, is dat zij onder het pluimveerechtenstelsel meer dieren kunnen houden met dezelfde hoeveelheid beschikbare rechten, mits zij hiervoor over voldoende vloeroppervlak beschikken om te voldoen aan de norm voor minimale leef oppervlakte per dier. Als alternatief kunnen zij bij een gelijkblijvend aantal dieren een hoeveelheid vrijkomende rechten verkopen of verhuren. Dit betekent landelijk een hogere feitelijke productie van fosfaat en stikstof.

Ontvangen BPZ

- Het zou hiermee ook voor andere pluimveehouders iets aantrekkelijker kunnen worden om over te stappen op dit type dier, wat vanuit het oogpunt van dierenwelzijn een wenselijke ontwikkeling is. De vraag daarbij is wel hoe groot dit effect van een wetswijziging is, omdat er al een extra marktvraag ontstaat doordat een aantal grote retailers al totaal willen overstappen naar concepten als 'Beter leven'.
- Hoewel het sectorverzoek op zichzelf begrijpelijk is, blijft het risico op een systeemwijziging zeer aanwezig en blijft het advies om het verzoek niet te honoreren staan.
- Het in gang zetten van een systeemwijziging is bovendien geen logische stap voor een demissionair kabinet. Ook de beoogde herziening van het mestbeleid maakt een koerswijziging nu niet logisch.

Toelichting

Verzoek van de sector

- Het verzoek van de sectorpartijen is om moederdieren van traag groeiende vleeskuikens (hierna minimoederdieren) in het pluimveerechtenstelsel te scharen onder de categorie 'ouderdieren van leggrassen'.
- In het verzoek wordt verwezen naar de URM, maar feitelijk betekent dit een wijziging van bijlage II van de Meststoffenwet en tevens eventueel een wijziging van de URM.
- Uit onderzoek van Wageningen UR is gebleken dat de fosfaatexcretie van deze minimoederdieren ongeveer een derde lager dan die van gangbare ouderdieren van vleeskuikens, de categorie waar zij nu onder vallen.
- Door deze wijziging zou een pluimveehouder niet langer 1,48 pluimveerechten per dier per jaar nodig hebben, maar slechts 1 pluimveerecht. Hierdoor kan een pluimveehouder met hetzelfde aantal rechten dus meer moederdieren houden.
- Uit een memo van Wageningen UR (2019) blijkt theoretisch een verlaging van de N-excretie door 2 koppels minimoederdieren van respectievelijk 21% en 12% t.o.v. reguliere (Ros 308) ouderdieren.

Achtergrond

In bijlage II van de Meststoffenwet is per diercategorie het aantal pluimvee-eenheden per dier geregeld en dus hoeveel pluimveerechten benodigd zijn voor dat dier. De omrekening is gebaseerd op de hoeveelheid fosfaat die een dier in een bepaalde pluimveecategorie per jaar in de mest uitscheidt. 1 pluimvee-eenheid (PE) komt sinds 2006 overeen met 0,5 kg fosfaat(productie), ofwel 1 legkip van 18 weken en ouder. 1 ouderdier van vleesrassen van 19 weken en ouder telt als 1,48 pluimvee-eenheid wat betekent dat voor 1 zo'n dier 1,48 pluimveerechten nodig zijn.

Hier is destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust voor gekozen, te weten voor vaste omrekeneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.

Dit verzoek heeft tevens een juridische voorgeschiedenis, waarbij door de NVWA handhavend is opgetreden (pluimveehouder hanteerde 1 PE in plaats van 1,48 PE per minimoederdier) en door het OM is bevestigd dat deze moederdieren volgens het huidige wettelijke systeem vallen onder categorie 311 (ouderdieren van vleesrassen). Vanuit die voorgeschiedenis zou honoreren van dit verzoek betekenen dat dan feitelijk van de lijn van het OM en de tot nu toe gehanteerde lijn door RVO en de NVWA alsnog wordt afgeweken.

Voor honorering van het verzoek is vereist dat de categorie dieren die het betreft goed te onderscheiden is van andere categorieën. In het geval van de minimoederdieren is dat naar verwachting geen probleem, omdat het gaat om een ander ras met een significant lager eindgewicht dan gangbare moederdieren. De laatste jaren worden steeds meer traag groeiende vleeskuikens gehouden, als reactie op verzoeken uit de markt ("beter leven"-kip). De moederdieren van deze vleeskuikens zijn een stuk kleiner dan de moederdieren van gangbare dieren. Onlangs hebben zowel de AH als LIDL aangekondigd vanaf 2023 enkel 'Beter leven' kip in de schappen te leggen. Verwachting is dus dat deze trend zich voort zal zetten.

Opties met beschrijving voor- en nadelen

Optie 1. Aanpassing van bijlage II MsW en URM conform verzoek LTO/NOP en NVP.

Optie 2. Geen aanpassingen

Optie 3. Tussenvariant met een normhoogte tussen bestaande en gevraagde norm in.

Voordelen

- Het voordeel van aanpassing van de wetgeving voor de pluimveehouders, die nu al minimoederdieren houden, is dat zij onder het pluimveerechtenstelsel meer dieren kunnen houden met dezelfde hoeveelheid beschikbare rechten, mits zij hiervoor over voldoende vloeroppervlak beschikken om te voldoen aan de norm voor minimale leef oppervlakte per dier. Als alternatief kunnen zij bij een gelijkblijvend aantal dieren een hoeveelheid vrijkomende rechten verkopen of verhuren.

- Het zou hiermee ook voor andere pluimveehouders iets aantrekkelijker kunnen worden om over te stappen op dit type dier, wat vanuit het oogpunt van dierenwelzijn een wenselijke ontwikkeling is. De vraag daarbij is wel hoe groot dit effect van een wetswijziging is, omdat er al een extra marktvraag ontstaat doordat een aantal grote retailers al totaal willen overstappen naar concepten als 'Beter leven'.

Nadelen

- Het belangrijkste nadeel is dat het inwilligen van het verzoek een mogelijke opmaat is voor een systeemwijziging. Het pluimveerechtenstelsel richt zich immers op dieraantallen, waarbij een veehouder een recht nodig heeft voor één pluimvee-eenheid, en niet op fosfaatexcretie, zoals het fosfaatrechtenstelsel.
- Hier is destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust voor gekozen, te weten voor vaste omrekeneneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Het gevaar van het honoreren van dit verzoek is dat die bewust gekozen ontkoppeling wordt losgelaten, wat mogelijk de deur openzet naar andere claims van pluimveehouders (en mogelijk ook varkenshouders) voor die categorieën waarbij sprake zou zijn van een lagere fosfaat- en stikstofexcretie binnen die categorieën.
- Het risico ontstaat dan dat het hele pluimveerechtenstelsel daarmee wordt omgevormd van een stelsel dat is gebaseerd op dieraantallen (absolute begrenzing aantal dieren) naar een stelsel dat is gebaseerd op fosfaat-/stikstofexcretie.
- Een dergelijke kettingreactie zou voor veel onrust in de sector kunnen zorgen. Feitelijk zou dit neerkomen op een herverdeling van rechten, waarbij sommige pluimveehouders meer rechten per dier nodig zullen hebben en anderen minder. Voor de varkenshouderij, waar met rechten ook wordt gestuurd op het aantal gehouden dieren, bestaat een vergelijkbaar risico.
- Vrijkomende rechten kunnen worden benut om meer mini moederdieren te houden of rechten te verkopen c.q. te verhuren. Dit leidt tot een gelijkblijvende feitelijke mestproductie per dier tot een hogere landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door minimoederdieren, dan wel andere categorieën pluimvee.
- Om te voorkomen dat er op sectorniveau een toename van fosfaat of stikstof ontstaat, zou er nog kunnen worden gekozen voor een tussenvariant, maar die is wetenschappelijk als normstelling niet onderbouwd en de effecten niet bekend.
- Het aanpassen van het benodigde aantal pluimveerechten vergt een wetswijziging, welke naar verwachting niet eerder kan ingaan dan 1 januari 2023. Hierbij speelt mee dat ook de te hanteren stikstofexcretie van deze dieren nog moet worden vastgesteld, na inwinning van adviezen.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: DOMUS-21165120-v1-Nota_Reactie_verzoek_LTO_NOP_NVP_categorieindeling_minimoederdieren
Datum: donderdag 24 juni 2021 10:06:37

Hartelijk dank!

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: donderdag 24 juni 2021 09:45

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: DOMUS-21165120-v1-

Nota_Reactie_verzoek_LTO_NOP_NVP_categorieindeling_minimoederdieren

Hoi 10.2.e,

Zonder de boel overhoop te willen halen en niet gehinderd door enige kennis heb ik toch wel een vraag over hoe indertijd de benodigde hoeveelheid pluimvee eenheden voor de onderscheiden diercategorieën is vastgesteld. In de nota lees ik dat 1 PE = 0,5 kg fosfaat = 1 legghen van 18 weken en ouder ; 1 ouderdier vleesrassen van 19 weken en ouder = 1,48 PE (= $1,48 \times 0,5 = 0,74$ kg fosfaat). Ik neem aan dat die 1,48 PE is vastgesteld door uit te gaan van de fosfaatproductie van die dieren of is daar een heel andere werkwijze gevolgd? Als dat zo is, dan zou ik bezien of die andere werkwijze ook voor de minimoederdieren te doen is.

Is indertijd echter de fosfaatexcretie bepalend geweest voor de PE per diercategorie, dan zou je dat ook nu moeten volgen. Tenzij je het helemaal los wilt zien, en een nieuwe diercategorie introduceert met een eigen PE die je dan koppelt aan zoets als leef oppervlakte.

Zo maar wat gedachten.

Groeten,
 10.2.e.

PS.

Ik vind het argument omdat RVO en NVWA de wet hebben gevolgd niet zo sterk om te besluiten de wet niet aan te passen....

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 23 juni 2021 18:13

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: DOMUS-21165120-v1-

Nota_Reactie_verzoek_LTO_NOP_NVP_categorieindeling_minimoederdieren

Hoi 10.2.e,

Hierbij zoals beloofd mijn concept. Let even niet op de strepen in het document. De antwoordbrief heb ik nog niet klaar.

Mijn vraag is: zit ik hiermee op de goede weg? Ik heb de memo van 10.2.e aangepast qua structuur en argumentatie.

Ik hoor graag jullie visie.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: omgang met stalbroed in mestregelgeving
Datum: donderdag 24 juni 2021 10:22:40
Bijlagen: [RE stalbroed irt mest.msg](#)
[Stalbroed.docx](#)
[Stalbroed overzicht wetgeving.xlsx](#)

Hallo 10.2.e,

Ik ben door 10.2.e naar jou doorverwezen over het thema stalbroed in relatie tot mestwetgeving. Volgens 10.2.e is al e.e.a. doorgezet naar RVO.

Ben jij daar ook bij betrokken, of weet jij wie de contactpersoon is bij RVO hiervoor?

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: dinsdag 1 juni 2021 16:11
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: FW: omgang met stalbroed in mestregelgeving

Hoi 10.2.e,

Hierbij wat context over het punt dat op de actielijst van het pluimvee overleg staat. Zou jij dit nu verder kunnen oppakken?

Als hier vragen over zijn, dan kunnen we wel bellen!

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 16 februari 2021 11:59
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: omgang met stalbroed in mestregelgeving

Ha 10.2.e en 10.2.e,

Ik zou het fijn vinden als jullie met (JZ van) RVO verkennen wat de vraag exact is (pluimvee of breder? Om welke delen van de mestwetgeving gaat het?), hoe in antwoord daarop de regelgeving nu luidt en wat dan nog eventuele wensen zijn voor LNV (ihb WJZ). Een juridische check op de analyse of eventuele door PAV onderschreven aanpassing regelgeving of...? Het is nu een beetje een zoekplaatje.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: dinsdag 16 februari 2021 10:57
Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: omgang met stalbroed in mestregelgeving

Hallo 10.2.e en 10.2.e,

Ik was in de veronderstelling dat het geen vraag is over de uitleg en toepassing van bestaande regelgeving, maar dat de vraag is of de bestaande regelgeving kan worden aangepast.

10.2.e klopt dit?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 16 februari 2021 09:54

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: omgang met stalbroed in mestregelgeving

Ha 10.2.e

Dit is een vraag over de uitleg en toepassing van bestaande regelgeving. Het is aan JZ van RVO om daar antwoord op te geven. Pas als zij er niet uit komen, kunnen wij op verzoek van JZ meedenken/-kijken. Ik ben hier even streng op omdat we met een enorm capaciteitsprobleem bij WJZ kampen, maar ook los daarvan is dit de afspraak die ik graag in stand wil laten, ook om JZ van RVO in positie te houden.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Verzonden: maandag 15 februari 2021 20:45

Aan: 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>; 10.2.e

<10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: FW: omgang met stalbroed in mestregelgeving

Hallo 10.2.e

Ik heb een vraag over hoe wij omgaan met stalbroed in de pluimveehouderij ihkv de mestregelgeving. Wie van WJZ zou ik hiervoor kunnen bevragen?

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>

Verzonden: maandag 15 februari 2021 17:45

Aan: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: omgang met stalbroed in mestregelgeving

Dag 10.2.e,

Excuses voor de late reactie. Deze vraag hoort bij mij niet thuis want die heeft geen betrekking op fosfaatrechten. Graag aan 10.2.e (cc 10.2.e) vragen wie van WJZ dit kan oppakken.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@minlnv.nl>

Verzonden: donderdag 7 januari 2021 16:48

Aan: 10.2.e <10.2.e@minezk.nl>

cc: 10.2.e <10.2.e@rvo.nl>; 10.2.e

10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: omgang met stalbroed in mestregelgeving

Ha 10.2.e

Er speelt bij de handhaving momenteel een vraagstuk over hoe om te gaan met stalbroed irt de mestregelgeving. Normaliter worden eieren uitgebroed in een broederij en worden deze vervolgens overgebracht naar een vleeskuikenhouder. We zien echter steeds vaker dat een vleeskuikenhouder eieren krijgt, die ter plekke uitkomen. Dat gebeurt soms al na 24 uur, maar een deel komt ook de dagen daarna uit en een deel komt niet uit.

Na vier dagen moet een houder in I&R doorvoeren welke eieren zijn uitgekomen en deze dieren in I&R registreren. In principe zou het het handigste zijn om dezelfde lijn bij de mestboekhouding aan te houden: dat die dieren vanaf de vierde dag meetellen. De vraag is of dat kan volgens de geldende wet- en regelgeving of dat we dat moeten wijzigen/verduidelijken.

Ik heb dit zo niet kunnen vinden, maar misschien weet 10.2.e wat daarover is vastgelegd.

Groeten 10.2.e

10.2.e

.....
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AN | DEN HAAG
Postbus 20401 | 2500 EK | DEN HAAG

10.2.e

10.2.e @minlnv.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: stalbroed irt mest
Datum: woensdag 15 april 2020 11:24:13

Beste 10.2.e

Normaliter worden 18-daags bebroede eieren aangeleverd op het vleeskuikenbedrijf. Deze eieren komen in de daarop volgende dagen uit. Ik denk dat het gros van de kuikens op dag 20 reeds uit het ei is gekropen (hatch window). Op dag 21 (dit is de dag waarop de kuikens normaliter worden aangeleverd op het primaire bedrijf) zullen er ongetwijfeld nog wel een paar kuikens uit het ei komen, maar dit zal minimaal zijn. Dit is ook de dag dat de liggenblijvers (= niet uitgekomen eieren) worden verwijderd uit de stal.

Voordeel van stalbroed is dat de kuikens nadat ze uit het ei zijn gekomen direct voer en water kunnen opnemen (vaak gaat hier wel enige tijd overheen, want het uit het ei komen kost het kuikens er veel kracht/energie en moet het kuikentje eerst even bijkomen van deze inspanning :-)). Gezien de geringe hoeveelheid voer die de kuikens opnemen en ook mest die ze produceren voor dag 21, ben ik van mening dat de aanname dat aangeleverde eieren gemiddeld op dag 4 uitkomen en dat dit een goed moment is om de dieren mee te gaan tellen voor de mestproductie correct is.

Men weet hoeveel 18-daags bebroede eieren (dit zijn allemaal bevruchte eieren) vanuit de broederij zijn aangeleverd. De liggenblijvers (= niet uitgekomen eieren, dus eieren met een dood/niet levensvatbaar kuiken of uitgekomen maar niet levensvatbaar kuiken) dienen naar de destructie te worden afgeleverd. Dit aantal kan worden geteld, op deze wijze kan het opzetaantal (= aantal aangeleverd eieren minus liggenblijvers) worden bepaald. Ik weet echter niet hoe nauwkeurig dit in de praktijk gebeurt. Indien eieren op trays liggen lijkt me dit goed mogelijk, ingeval de kuikens op de grond/in het strooisel worden uitgebroed moeten deze liggenblijvers worden opgeraapt en op trays worden gelegd en vervolgens kunnen het aantal (volle) trays worden geteld. Ik zou navragen hoe dit in de praktijk gebeurt (wil ik eventueel ook wel voor je doen).

De eischalen mogen ook naar de destructie, maar kunnen worden gebruikt voor productie van meststoffen of voederstoffen (dit dient dan wel te worden gedaan door erkende bedrijven, volgens mij). Indien eischalen en liggenblijvers tezamen worden afgeleverd, dan mag dit volgens mij alleen naar de destructie.

Dag	
18	Aankomst eieren op bedrijf
19	Uitkomen eieren
20	Uitkomen eieren (merendeel van de kuikens komt/is deze dag uit het ei)
21 (= dag 0)	Laatste kuikens uit ei + verwijderen liggenblijvers

Ik hoop hiermee je vragen (deels) te hebben beantwoord.

Mocht je nog vragen hebben, dan hoor ik het wel.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Wageningen Livestock Research

ZODIAC, gebouwnummer 122

De Elst 1, 6708 WD Wageningen

Postbus 338, 6700 AH Wageningen

10.2.e, doorschakeling naar mobiel

10.2.e @wur.nl

Meer informatie: We@WUR, [LinkedIn](#)

www.wur.nl/livestock-research

Volg Wageningen Livestock Research op [Twitter](#), [Facebook](#), [Youtube](#), [LinkedIn](#)

www.disclaimer-nl.wur.nl

Wageningen Livestock Research is onderdeel van Stichting Wageningen Research, en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09098104. Het instituut is NEN-EN-ISO 9001:2008 gecertificeerd.

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 14 april 2020 16:26

Aan: 10.2.e

cc: 10.2.e

Onderwerp: stalbroed irt mest

Hallo 10.2.e en 10.2.e

Ik benader jullie even vanuit een discussie die al een tijdje bij ons speelt, namelijk hoe om te gaan met stalbroed. Ik zou graag bij jullie checken of het strookt met de praktijk dat aangeleverde eieren gemiddeld op dag 4 uitkomen en of dat een goed moment is om de dieren mee te gaan tellen voor de mestproductie.

Wordt er bij het vaststellen van excretieforfaits rekening gehouden met stalbroed en hoe verhoudt zich dat tot genoemde aanname dat de eieren gemiddeld op dag 4 uitkomen.

10.2.e, ik neem jou ook even mee in deze mail, omdat wij het eerder over uitval van kippen hebben gehad.

Ik heb hier komende donderdagmiddag overleg over. Het zou mooi meegenomen zijn als jullie er voor dat moment naar kunnen kijken.

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Stalbroed – hoe gaan we daar mee om?

Aanleiding

Stalbroed (het laten uitkomen van bebroede eieren in een vleeskuikenstal) is een relatief nieuw fenomeen, waar in diverse wetgeving (specifiek mest, welzijn, I&R, salmonella) niet of nauwelijks is voorzien. Signalen uit Inspectie en de sector, tonen aan dat er vraag is naar eenduidigheid, bijvoorbeeld als het gaat om opzet/geboortedatum: de keuze daarvan heeft verschillende gevolgen per domein.

Praktijk (de meeste?) pluimveehouders lossen het nu als volgt op:

1. I&R:
  - a. broederijstatus (kipnr.) in Avined.
  - b. Verplaatsingsdatum (broedeieren) op dag 18 en geboortedatum op dag 21.
  - c. Of gewoon aanvoer kuikens opgeven
2. Welzijn:
  - a. Uitval geldt broedselectie tot uitkomst/opzet dag 21 en uitval (voor mortaliteit) vanaf dag 22.
3. Mest: op veesaldo-kaart is uitkomstdag dag 0
4. Salmonella: inlegvellen met hierop voeraanbod.
5. Aan de broederij worden altijd uitgekomen kuikens en broedselectie/liggenblijvers gemeld voor facturering

Risico's zitten vooral in de getelde aantallen. Het gaat dan om de tijd tussen aanvoer (dag 18) van de broedeieren en de uitkomst dag (dag 21). → Dit kan niet geverifieerd worden.

Opmerking^{10.2.e} De pluimveehouder ontvangt een duidelijk omschreven aantal bebroede eieren, m.i. moet daar ook bij vermeld worden hoe de eieren geschouwd zijn. Aan de hand van deze informatie kun je zien of er een "normale" broedselectie is. Alles wat de pluimveehouder voor dag 22 uit de stal haalt kan hij tellen en bijhouden zodat het volgens mij duidelijk is met hoeveel dieren hij begint, bij discussie kun je dan terugvallen op dat hij alle liggenblijvers en niet levensvatbare kuikens uit de stal had moeten verwijderen.

Voorstel:

Melden van bebroede eieren in Avined, als extra kolom op dag 18 (kader van tracerings/dierziekten). Tot de uitkomstdatum houdt de pluimveehouder zelf de liggenblijvers/broedselectie bij, die moet ook voor de broederij, kan op hokkaart. Op basis hiervan (uitkomstpercentage) zal gefactureerd worden. Op dag 21 meld hij de uitkomst in Avined als zijnde dag 0. Vanaf dag 22 houdt hij dagelijks op zijn hokkaarten uitval/CDM bij. Voor de mest start hij op zijn veesaldokaart op dag 0/dag 21, waarbij de eerste uitval op dag 22 wordt ingevuld.

Aanvullend:

1. Het tellen van de uitgekomen kuikens of broedselectie/liggenblijvers, welke wijze is juist? Alles tellen of is een steekproef voldoende? We neigen naar steekproef voldoende. → vraag aan de sector.

Opmerking^{10.2.e} We neigen naar een steekproef, de pluimveehouder moet de liggenblijvers verwijderen uit de stal dus hij kan deze ook tellen. Tevens verwijderd hij ook de broedselectie en kan deze dus ook tellen. Ik vind een steekproef eigenlijk onvoldoende.

2. Salmonella, ^{10.2.e} is hier mee bezig geweest. Eierschalen voor bemonstering Salmonella, ligt bij GD? Wat is de status? → besproken waarom geen inlegvellen, kruisbesmetting?
3. Bijhouden van CDM moet worden ingeregeld. Dit zal vanaf dag 21 zijn, waarna dag 22 de eerste CDM bijgehouden dient te worden. (digitaal systeem moet er komen)
4. Mest, afgestemd in DSO overleg mest kuikens met pootjes op de grond tellen mee, echter is dit niet haalbaar. → Wellicht geeft de Regeling salmonella ruimte: koppel van dezelfde leeftijd. Eendagskuikens, dieren die nog geen 72uur oud zijn én niet zijn gevoerd. Jurisprudentie via PV van ^{10.2.e}, hier is vanaf uitkomstdag gerekend.

Opmerking^{10.2.e}: Uitkomstdag is dag 21, en niet de hele hatch window.

Enkele onderwerpen die verder belicht moeten worden:

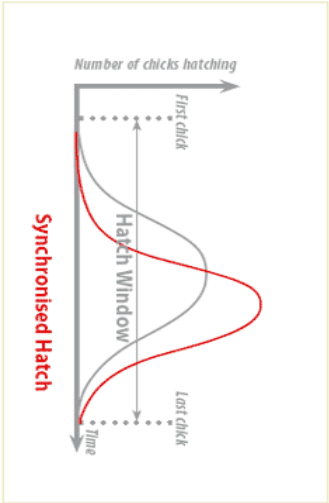
1. Er is nauwelijks wetgeving m.b.t. stalbroed, JZ betrekken. Was al eerder betrokken? Echter niet voor de 4 verschillende wetgevingen.
2. RVO betrekken als informatie verstrekker naar de sector. Staat nu nog meld kuikens bij Avined, toevoegen bebroede eieren? In hoeverre al betrokken.
3. RVO heeft een overeenkomst met Avined, wat is mogelijk vooral op gebied van I&R. 5.1.2.e is wat terughoudend zolang er geen wetgeving onder ligt.
4. Informatie inwinnen bij sector, afstemmen met sector.
5. Communicatie naar de sector naast RVO via nieuwsbrief.

Schematisch overzicht regeling tav stalbroed

Status	dag	I&R	Welzijn	Mest	Salmonella
Broedei	<18		Geen status	Geen status	Geen status
Aanvoer broedeieren	18	Inleg broedeieren 0			
Hatch window	19		Uitval = Broedselectie	Uitgekomen stalbroedkuikens tellen mee als gehouden dier op de veesaldo	Koppel, dezelfde leeftijd. Eendagskuikens, dieren die nog geen 72uur oud zijn én niet gevoerd
	20	Nabroedperiode 2			
	21	3			
Stalbroedkuiken	22	Aanvoer stalbroedkuiken 4	Dag 22 is dag 1 van de stalbroedkuikens 'in de stal' voor de berekening van mortaliteit		
	23	Stalbroedkuiken			
	> 23				

[RVO.nl I&R stalbroed](#)

[RVO.nl Welzijn stalbroed](#)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: vraag over productie fosfaat en stikstof door pluimvee
Datum: maandag 28 juni 2021 16:42:25

Hallo 10.2.e,

Ja, is prima. Ik bel je morgenochtend als dat jou past.

Voor nu fijne avond!

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>
Verzonden: maandag 28 juni 2021 16:38
Aan: 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minInv.nl>
Onderwerp: RE: vraag over productie fosfaat en stikstof door pluimvee

Hallo 10.2.e,

Als de fosfaatexcretie per dier het uitgangspunt is, dan zou je een nieuwe categorie moeten definiëren. Aan de andere kant passen de huidige omrekennormen al lang niet meer bij de werkelijke fosfaatproductie per dier...

Gaat de huidige tabel met 1,48 PE niet over het reguliere ouderdier? Bij mijn weten is er in de pluimveerechten geen rekening gehouden met minimoederdieren.

Landelijke productie is aantal dieren x jaarspecifieke excretiefactor. Als er meer minimoederdieren komen, dan neemt dit aandeel in de berekening van de jaarspecifieke excretiefactor toe. N.B. De jaarspecifieke excretiefactoren staan los van de dierrechten. De excretiefactoren worden vastgesteld op basis van voeropname en dierlijke productie, een soort stalbalans dus.

Anders morgen even bellen?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minInv.nl>
Verzonden: maandag 28 juni 2021 16:01
Aan: 10.2.e @cbs.nl>
cc: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e
 @minInv.nl>
Onderwerp: RE: vraag over productie fosfaat en stikstof door pluimvee

Hallo 10.2.e,

Bedankt voor je snelle reactie.

Als ik het goed begrijp dan zit in de algemene excretiefactor voor moederdieren qua fosfaat (1,48 PE) al een weging voor een bepaald percentage moederdieren van trager groeiende

vleeskuikens (hierna : minimoederdieren).

Dat impliceert m.i. dat als je voor de minimoederdieren een aparte categorie zou maken met een lagere fosfaatexcretie van stel 1 PE, dat er dan een algemene categorie moederdieren resteert met een getal hoger dan de huidige 1,48 PE van nu. Klopt dat volgens jou? Dit punt gaat niet zozeer over de feitelijke productie, maar over het aantal dieren dat binnen het aantal aanwezige pluimveerechten mag worden gehouden. Daar wil ik graag een uitspraak over doen.

De vraag over de landelijke feitelijke productie is daarmee nog niet beantwoord. Stel er komen door een wijziging van de categorie-indeling meer minimoederdieren, omdat de huidige houders van minimoederdieren er binnen hun beschikbare pluimveerecht meer kunnen houden. Wat gebeurt er dan met de landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof?

Hoe wordt de landelijke productie berekend? Is dat aantal dieren maal een vaste norm per dier, of maak je een soort landelijke stalbalans met aantallen dieren plus voergegevens van dat specifieke jaar?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e @cbs.nl>

Verzonden: maandag 28 juni 2021 15:32

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: vraag over productie fosfaat en stikstof door pluimvee

Hallo 10.2.e,

We houden rekening met een percentage ouderdieren van trager groeiende vleeskuikens (via WUR) en hanteren daarvoor specifieke kengetallen over voerverbruik, groei en lengte productieronde. De N- en P-excretie per moederdier is dus een gewogen gemiddelde van de verschillende ouderdieren. Excretiefactoren gelden altijd voor het gemiddelde bedrijf en zullen bij bedrijfsspecifiek gebruik afwijkingen geven.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: maandag 28 juni 2021 15:17

Aan: 10.2.e @cbs.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>; 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: vraag over productie fosfaat en stikstof door pluimvee

Hallo 10.2.e

Ik heb een vraag over de wijze van berekening van de landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door pluimvee.

Als landelijk het aantal dieren binnen de groep moederdieren toeneemt, bijvoorbeeld door het meer differentiëren van deze groep door toevoeging van een groep moederdieren van traag groeiende vleeskuikens (1 Pluimvee-eenheid (PE) per dier i.p.v. regulier 1,48 PE), wat gebeurt er dan met de feitelijke productie aan fosfaat en stikstof op bedrijfsniveau en landelijk (even uitgaande van gelijkblijvende voerefficiency en voersamenstelling per dier) ? Op bedrijfsniveau dienen pluimveebedrijven een zogenaamde stalbalans in te vullen, maar hoe wordt dit landelijk

berekend?

Kun jij dat aangeven?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid

Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 280621 Verzoek LTO NOP en NVP om aanpassing indeling minimoederdieren trager groeiende vleeskuikens in Meststoffenwet
Datum: maandag 28 juni 2021 18:05:11
Bijlagen: [280621 Verzoek LTO NOP en NVP om aanpassing indeling minimoederdieren trager groeiende vleeskuikens in Meststoffenwet.docx](#)

Hoi 10.2.e,

Zoals vanmorgen besproken heb ik op 1 A-4 een concept gemaakt voor de mail aan 10.2.e 10.2.e van LTO. De discussie met het CBS loopt nog, maar volgens mij hebben we de belangrijkste punten te pakken. Vind je het wenselijk om dit nog te toetsen bij 10.2.e ?

Beantwoordt dit aan jouw verwachtingen?

Graag hoor ik van je en voor nu fijne avond!

Groet,
10.2.e

280621 Verzoek LTO NOP en NVP om aanpassing indeling minimoederdieren trager groeiende vleeskuikens in Meststoffenwet

Beste 10.2.e,

Zoals afgesproken ontvang je hierbij puntsgewijs een overzicht van juridische en stelselmatige consequenties, die wij voorzien bij uitvoering van het verzoek om aanpassing van de indeling bij moederdieren voor vleeskuikens.

Wat behelst het verzoek?

- Het verzoek van LTO/NOP en NVP gaat uit van een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Door de minimoederdieren voor de Uitvoeringsregeling onder te brengen bij de diercategorie leg ouderdieren, kan volgens het verzoek gerekend worden met 1 pluimvee-eenheid per minimoederdier in plaats van 1,48 PE. Hiermee wordt volgens het verzoek recht gedaan aan de feitelijke situatie op de bedrijven met minimoederdieren.

Juridische consequenties

- Om dit verzoek te realiseren is echter een wetswijziging noodzakelijk (meer specifiek: bijlage II van de Meststoffenwet). Dat vergt een langer traject, waarbij dient te worden opgemerkt dat het kabinet demissionair is en de mestwetgeving controversieel is verklaard.
- Daarnaast is ook een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (bijlage D) noodzakelijk om aan- en afvoernormen per dier vast te stellen voor een eventuele nieuwe categorie 'minimoederdieren'. Daarvoor zijn weliswaar mogelijk wel bestaande onderzoeksgegevens betreffende fosfaat en stikstof bruikbaar, maar dient eerst een advies over normstellingen te worden uitgebracht door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Stelselmatige consequenties

- In feite betekent het verzoek een nadere uitsplitsing op basis van een specifieke houderij vorm. Dit terwijl er destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust gekozen is voor vaste omrekeneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Afwijken van de gekozen basisprincipes kan een precedentwerking tot gevolg hebben, waarbij er telkens discussies ontstaan als er een verschil ontstaat tussen in de praktijk berekende excreties en in wetgeving vastgestelde normen.
- Indien in bijlage II van de Meststoffenwet bij categorie 'Kippen / vleesrassen' een aparte categorie 4a 'mini moederdieren' wordt geïntroduceerd met stel 1 PE, dan is het verwachte effect dat bestaande houders van mini moederdieren, binnen de beschikbare pluimveerechten, meer dieren gaan houden (mits uiteraard ook aan andere wetgeving zoals beschikbare minimale leefruimte per dier wordt voldaan). Dit leidt landelijk tot een hogere productie aan fosfaat en stikstof.
- Vrijkomende rechten kunnen ook worden benut om rechten te verkopen c.q. te verhuren. Dit leidt tot een gelijkblijvende feitelijke mestproductie per dier tot een hogere landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door andere categorieën pluimvee.
- De introductie van een nieuwe categorie binnen een bestaande categorie, vergt wellicht ook een aanpassing van de bestaande categorie. Die norm kan dan juist hoger uitvallen. Ook dat aspect zal nader door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet dienen te worden bekeken en van advies te worden voorzien.

Graag horen we of jullie de benoemde punten onderschrijven.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 280621 Verzoek LTO NOP en NVP om aanpassing indeling minimoederdieren trager groeiende vleeskuikens in Meststoffenwet
Datum: maandag 28 juni 2021 21:49:42
Bijlagen: [280621 Verzoek LTO NOP en NVP om aanpassing indeling minimoederdieren trager groeiende vleeskuikens in Meststoffenwet.docx](#)

Hoi 10.2.e,

Dank voor het A4-tje voor LTO pluimvee! Zie in de bijlage nog enkele suggesties, ook op basis van jouw mailwisseling met 10.2.e vandaag. Als je je hierin kan vinden, kan je het wat mij betreft naar 10.2.e sturen (hoeft niet ook nog langs WJZ).

Groeten,
10.2.e

280621 Verzoek LTO NOP en NVP om aanpassing indeling minimoederdieren trager groeiende vleeskuikens in Meststoffenwet

Beste 10.2.e

Zoals afgesproken ontvang je hierbij puntsgewijs een overzicht van juridische en stelselmatige consequenties, die wij voorzien bij uitvoering van het verzoek om aanpassing van de indeling bij moederdieren voor vleeskuikens.

Wat behelst het verzoek?

- Het verzoek van LTO/NOP en NVP gaat uit van een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Door de minimoederdieren voor de Uitvoeringsregeling onder te brengen bij de diercategorie leg ouderdieren, kan volgens het verzoek gerekend worden met 1 pluimvee-eenheid per minimoederdier in plaats van 1,48 PE. Hiermee wordt volgens het verzoek recht gedaan aan de feitelijke situatie op de bedrijven met minimoederdieren.

Juridische consequenties

- Om dit verzoek te realiseren is echter een wetswijziging noodzakelijk (meer specifiek: bijlage II van de Meststoffenwet). Dat vergt een langer traject, waarbij dient te worden opgemerkt dat het kabinet demissionair is en de mestwetgeving controversieel is verklaard.
- Daarnaast is ook een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (bijlage D) noodzakelijk om aan- en afvoernormen per dier vast te stellen voor een eventuele nieuwe categorie 'minimoederdieren'. Daarvoor zijn weliswaar mogelijk wel bestaande onderzoeksgegevens betreffende fosfaat en stikstof bruikbaar, maar dient eerst een advies over normstellingen te worden uitgebracht door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Stelselmatige consequenties

- In feite betekent het verzoek een nadere uitsplitsing op basis van een specifieke houderij vorm. Dit terwijl er destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust gekozen is voor vaste omrekeneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Afwijken van de gekozen basisprincipes kan een precedentwerking tot gevolg hebben, waarbij er telkens discussies ontstaan als er een verschil ontstaat tussen in de praktijk berekende excreties en in wetgeving vastgestelde normen.
- De introductie van een nieuwe categorie binnen een bestaande categorie, vergt wellicht ook een aanpassing van de bestaande categorie. Die norm kan dan juist hoger uitvallen. Ook dat aspect zal nader door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet dienen te worden bekeken en van advies te worden voorzien.

Consequenties voor fosfaat- en stikstofexcretie

- Indien in bijlage II van de Meststoffenwet bij categorie 'Kippen / vleesrassen' een aparte categorie 4a 'mini moederdieren' wordt geïntroduceerd met stel 1 PE, dan is het verwachte effect dat bestaande houders van mini moederdieren, binnen de beschikbare pluimveerechten, meer dieren gaan houden (mits uiteraard ook aan andere wetgeving zoals beschikbare minimale leefruimte per dier wordt voldaan). Dit leidt landelijk tot een hogere feitelijke productie aan fosfaat en stikstof.
- Vrijkomende rechten kunnen ook worden benut om rechten te verkopen c.q. te verhuren. Dit leidt dit bij een gelijkblijvende feitelijke mestproductie per dier tot een hogere landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door andere categorieën pluimvee.
- De feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de veehouderij wordt gemonitord door het CBS. Het CBS bekijkt daartoe jaarlijks de dieraantallen en jaarspecifieke excretiefactor. De

excretiefactoren worden jaarlijks vastgesteld op basis van voeropname en dierlijke productie (een soort stalbalans dus). Dit staat los van de vastgestelde forfaits.

- Een stijging van de landelijke feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de pluimveehouderij kan gevolgen hebben voor de naleving van de sectorale fosfaat- en stikstofplafonds.

Graag horen we of jullie de benoemde punten onderschrijven.

CONCEPT

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @lto.nl
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Overzicht van juridische en stelselmatige consequenties
Datum: dinsdag 29 juni 2021 13:01:49

Beste 10.2.e,

Zoals afgesproken ontvang je hierbij namens 10.2.e puntsgewijs een overzicht van juridische en stelselmatige consequenties, die wij voorzien bij uitvoering van het verzoek om aanpassing van de indeling bij moederdieren voor vleeskuikens.

Wat behelst het verzoek?

- Het verzoek van LTO/NOP en NVP gaat uit van een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Door de minimoederdieren voor de Uitvoeringsregeling onder te brengen bij de diercategorie leg ouderdieren, kan volgens het verzoek gerekend worden met 1 pluimvee-eenheid per minimoederdier in plaats van 1,48 PE. Hiermee wordt volgens het verzoek recht gedaan aan de feitelijke situatie op de bedrijven met minimoederdieren.

Juridische consequenties

- Om dit verzoek te realiseren is echter een wetswijziging noodzakelijk (meer specifiek: bijlage II van de Meststoffenwet). Dat vergt een langer traject, waarbij dient te worden opgemerkt dat het kabinet demissionair is en de mestwetgeving controversieel is verklaard.
- Daarnaast is ook een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (bijlage D) noodzakelijk om aan- en afvoernormen per dier vast te stellen voor een eventuele nieuwe categorie 'minimoederdieren'. Daarvoor zijn weliswaar mogelijk wel bestaande onderzoeksgegevens^[1] betreffende fosfaat en stikstof^[2] bruikbaar, maar dient eerst een advies over normstellingen te worden uitgebracht door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Stelselmatige consequenties

- In feite betekent het verzoek een nadere uitsplitsing op basis van een specifieke houderij vorm. Dit terwijl er destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust gekozen is voor vaste omrekeneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Afwijken van de gekozen basisprincipes kan een precedentwerking tot gevolg hebben, waarbij er telkens discussies ontstaan als er een verschil ontstaat tussen in de praktijk berekende excreties en in wetgeving vastgestelde normen.
- De introductie van een nieuwe categorie binnen een bestaande categorie, vergt wellicht ook een aanpassing van de bestaande categorie. Die norm kan dan juist hoger uitvallen. Ook dat aspect zal nader door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet dienen te worden bekeken en van advies te worden voorzien.

Consequenties voor fosfaat- en stikstofexcretie

- Indien in bijlage II van de Meststoffenwet bij categorie 'Kippen / vleesrassen' een aparte categorie 4a 'mini moederdieren' wordt geïntroduceerd met stel 1 PE, dan is het verwachte effect dat bestaande houders van mini moederdieren, binnen de beschikbare pluimveerechten, meer dieren gaan houden (mits uiteraard ook aan andere wetgeving zoals beschikbare minimale leefruimte per dier wordt voldaan). Dit leidt landelijk tot een hogere feitelijke productie aan fosfaat en stikstof.
- Vrijkomende rechten kunnen ook worden benut om rechten te verkopen c.q. te verhuren. Dit leidt dit bij een gelijkblijvende feitelijke mestproductie per dier tot een hogere landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door andere categorieën pluimvee.
- De feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de veehouderij wordt gemonitord door het CBS. Het CBS bekijkt daartoe jaarlijks de dieraantallen en jaar specifieke excretiefactor. De excretiefactoren worden jaarlijks vastgesteld op basis van voeropname en dierlijke productie (een soort stalbalans dus). Dit staat los van de vastgestelde PE-normen per diercategorie.
- Een stijging van de landelijke feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de pluimveehouderij kan gevolgen hebben voor de naleving van de sectorale fosfaat- en

stikstofplafonds.

[1] van Emous, R.A., 2019. Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Wageningen Livestock Research, Rapport 1174.

² Dr. R.A. (Rick) van Emous, Wageningen Livestock Research, 24-11-2019. Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens.

Graag horen we of jullie de benoemde punten onderschrijven.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid
Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

---

[1] van Emous, R.A., 2019. Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Wageningen Livestock Research, Rapport 1174.

[2] Dr. R.A. (Rick) van Emous, Wageningen Livestock Research, 24-11-2019. Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: DOMUS-21165120-v1-Nota_Reactie_verzoek_LTO_NOP_NVP_categorieindeling_minimoederdieren
Datum: woensdag 30 juni 2021 15:57:38
Bijlagen: [DOMUS-21165120-v1-Nota_Reactie_verzoek_LTO_NOP_NVP_categorieindeling_minimoederdieren.docx](#)
[DOMUS-21171680-v1-brief_Reactie_op_brief_per_mail_over_Indeling_minimoederdieren_trager_groeiende_vleeskuikens_in_Meststoffenwet_.docx](#)

Hoi 10.2.e

Ik heb nog geen reactie gehad van 10.2.e. Wel heb ik naar aanleiding van onze bespreking afgelopen maandag de nota aangepast (zie bijlage). De minister had verzocht om een overzicht met opties plus voor- en nadelen. Die heb ik in de toelichting verwoord, maar dat is wel deels een herhaling van eerder genoemde punten.

Ook heb ik een aanzet gemaakt voor een antwoordbrief, maar wellicht is het goed om eerst nog even te wachten op de reactie van LTO/NOP en NVP.

Ben benieuwd naar jouw visie.

Groet,
10.2.e

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**

10.2.e

minInv.nl

Datum

21 juni 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21165120

nota

Nota Reactie verzoek LTO NOP NVP categorieindeling
minimoederdieren**Kopie aan****Bijlage(n)**

1

Parafenroute

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

BPZ

Aanleiding

U bent per brief door LTO/NOP en NVP verzocht de categorie-indeling van het pluimveerechtenstel aan te passen voor moederdieren van traag groeiende vleeskuikens (de zogenaamde "beter leven"-kip). U werd geadviseerd het verzoek niet te honoreren (DOMUS DGA PAV/20155873).

U heeft hierover op 17 september 2020 verzocht om een overzicht van opties met een nadere weergave van de voor- en nadelen, waaronder de aspecten dierenwelzijn en aantrekkelijker maken van duurzame concepten.

Op 16 juni 2021 heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen een afvaardiging van LTO/NOP en ambtenaren van het ministerie van LNV over deze kwestie en is het verzoek nogmaals herhaald, toegelicht en nader besproken. Daarbij is afgesproken de juridische en stelselmatige consequenties op een rij te zetten en te delen.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota en de antwoordbrief ondertekenen.

Kernpunten

- Het belangrijkste effect voor (potentiële) houders van minimoederdieren, is dat zij onder het pluimveerechtenstelsel meer dieren kunnen houden met dezelfde hoeveelheid beschikbare rechten, mits zij hiervoor over voldoende vloeroppervlak beschikken om te voldoen aan de norm voor minimale leef oppervlakte per dier. Als alternatief kunnen zij bij een gelijkblijvend aantal dieren een hoeveelheid vrijkomende rechten

Ontvangen BPZ

verkoopen of verhuren. Dit betekent landelijk een hogere feitelijke productie van fosfaat en stikstof.

- Het zou hiermee ook voor andere pluimveehouders iets aantrekkelijker kunnen worden om over te stappen op dit type dier, wat vanuit het oogpunt van dierenwelzijn een wenselijke ontwikkeling is. De vraag daarbij is wel hoe groot dit effect van een wetswijziging is, omdat er al een extra marktvraag is ontstaan doordat een aantal grote retailers totaal willen overstappen naar concepten als 'Beter leven'.
- In feite betekent het verzoek een nadere uitsplitsing op basis van een specifieke houderij vorm. Dit terwijl er destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust gekozen is voor vaste omrekeneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Afwijken van de gekozen basisprincipes kan een precedentwerking tot gevolg hebben, waarbij er telkens discussies ontstaan als er een verschil ontstaat tussen in de praktijk berekende excreties en in wetgeving vastgestelde normen.
- Hoewel het sectorverzoek op zichzelf begrijpelijk is, blijft het risico op een systeemwijziging zeer aanwezig en blijft het advies om het verzoek niet te honoreren staan.

Toelichting

Wat behelst het verzoek?

- Het verzoek van LTO/NOP en NVP gaat uit van een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Door de minimoederdieren voor de Uitvoeringsregeling onder te brengen bij de diercategorie leg ouderdieren, kan volgens het verzoek gerekend worden met 1 pluimvee-eenheid per minimoederdier in plaats van 1,48 PE. Hiermee wordt volgens het verzoek recht gedaan aan de feitelijke situatie op de bedrijven met minimoederdieren.

Juridische consequenties

- Om dit verzoek te realiseren is echter een wetswijziging noodzakelijk (meer specifiek: bijlage II van de Meststoffenwet). Dat vergt een langer traject, waarbij dient te worden opgemerkt dat het kabinet demissionair is en de mestwetgeving controversieel is verklaard.
- Daarnaast is ook een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (bijlage D) noodzakelijk om aan- en afvoernormen per dier vast te stellen voor een eventuele nieuwe categorie 'minimoederdieren'. Daarvoor zijn weliswaar mogelijk wel bestaande onderzoeksgegevens¹ betreffende

---

¹ van Emous, R.A., 2019. Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Wageningen Livestock Research, Rapport 1174.

fosfaat en stikstof² bruikbaar, maar dient eerst een advies over normstellingen te worden uitgebracht door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Stelselmatige consequenties

- In feite betekent het verzoek een nadere uitsplitsing op basis van een specifieke houderij vorm. Dit terwijl er destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust gekozen is voor vaste omrekeneenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Afwijken van de gekozen basisprincipes kan een precedentwerking tot gevolg hebben, waarbij er telkens discussies ontstaan als er een verschil ontstaat tussen in de praktijk berekende excreties en in wetgeving vastgestelde normen.
- De introductie van een nieuwe categorie binnen een bestaande categorie, vergt wellicht ook een aanpassing van de bestaande categorie. Die norm kan dan juist hoger uitvallen. Ook dat aspect zal nader door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet dienen te worden bekeken en van advies te worden voorzien.

Consequenties voor fosfaat- en stikstofexcretie

- Indien in bijlage II van de Meststoffenwet bij categorie 'Kippen / vleesrassen' een aparte categorie 4a 'mini moederdieren' wordt geïntroduceerd met stel 1 PE, dan is het verwachte effect dat bestaande houders van mini moederdieren, binnen de beschikbare pluimveerechten, meer dieren gaan houden (mits uiteraard ook aan andere wetgeving zoals beschikbare minimale leefruimte per dier wordt voldaan). Dit leidt landelijk tot een hogere feitelijke productie aan fosfaat en stikstof.
- Vrijkomende rechten kunnen ook worden benut om rechten te verkopen c.q. te verhuren. Dit leidt dit bij een gelijkblijvende feitelijke mestproductie per dier tot een hogere landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door andere categorieën pluimvee.
- De feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de veehouderij wordt gemonitord door het CBS. Het CBS kijkt daartoe jaarlijks de dieraantallen en jaar specifieke excretiefactor. De excretiefactoren worden jaarlijks vastgesteld op basis van voeropname en dierlijke productie (een soort stalbalans dus). Dit staat los van de vastgestelde PE-normen per diercategorie.
- Een stijging van de landelijke feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de pluimveehouderij kan gevolgen hebben voor de naleving van de sectorale fosfaat- en stikstofplafonds.

Overige aspecten

---

² Dr. R.A. (Rick) van Emous, Wageningen Livestock Research, 24-11-2019. Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens.

- Dit verzoek heeft tevens een juridische voorgeschiedenis, waarbij door de NVWA handhavend is opgetreden (de pluimveehouder hanteerde 1 PE in plaats van 1,48 PE per minimoederdier) en door het OM is bevestigd dat deze moederdieren volgens het huidige wettelijke systeem vallen onder categorie 311 (ouderdieren van vleesrassen). Uit recente navraag bij de NVWA bleek dat deze zaak en andere vergelijkbare zaken nog lopen.
  - Voor honorering van het verzoek is vereist dat de categorie dieren die het betreft goed te onderscheiden is van andere categorieën. In het geval van de minimoederdieren is dat naar verwachting in combinatie met beschikbare ras gegevens geen probleem, omdat het gaat om een ander ras met een significant lager eindgewicht dan gangbare moederdieren.
  - De laatste jaren worden al steeds meer traag groeiende vleeskuikens gehouden, als reactie op verzoeken uit de markt ("beter leven"-kip). De moederdieren van deze vleeskuikens zijn een stuk kleiner dan de moederdieren van gangbare dieren. Onlangs hebben zowel de AH als LIDL aangekondigd vanaf 2023 enkel 'Beter leven' kip in de schappen te leggen. Verwachting is dus dat deze trend zich voort zal zetten.
-

Opties met beschrijving voor- en nadelen

Optie 1. Aanpassing van bijlage II MsW en URM conform verzoek LTO/NOP en NVP.

Optie 2. Geen aanpassingen

Optie 3. Tussenvariant met een normhoogte tussen bestaande en gevraagde norm in.

Voordelen

- Het voordeel van aanpassing van de wetgeving voor de pluimveehouders, die nu al minimoederdieren houden, is dat zij onder het pluimveerechtenstelsel meer dieren kunnen houden met dezelfde hoeveelheid beschikbare rechten, mits zij hiervoor over voldoende vloeroppervlak beschikken om te voldoen aan de norm voor minimale leef oppervlakte per dier. Als alternatief kunnen zij bij een gelijkblijvend aantal dieren een hoeveelheid vrijkomende rechten verkopen of verhuren.
- Het zou hiermee ook voor andere pluimveehouders iets aantrekkelijker kunnen worden om over te stappen op dit type dier, wat vanuit het oogpunt van dierenwelzijn een wenselijke ontwikkeling is. De vraag daarbij is wel hoe groot dit effect van een wetswijziging is, omdat er al een extra marktvraag ontstaat doordat een aantal grote retailers al totaal willen overstappen naar concepten als 'Beter leven'.

Nadelen

- Het belangrijkste nadeel is dat het inwilligen van het verzoek een mogelijke opmaat is voor een systeemwijziging. Het pluimveerechtenstelsel richt zich immers op dieraantallen, waarbij een

veehouder een recht nodig heeft voor één pluimvee-eenheid, en niet op fosfaatexcretie, zoals het fosfaatrechtenstelsel.

- Hier is destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust voor gekozen, te weten voor vaste omrekeningen die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
  - Het gevaar van het honoreren van dit verzoek is dat die bewust gekozen ontkoppeling wordt losgelaten, wat mogelijk de deur openzet naar andere claims van pluimveehouders (en mogelijk ook varkenshouders) voor die categorieën waarbij sprake zou zijn van een lagere fosfaat- en stikstofexcretie binnen die categorieën.
  - Het risico ontstaat dan dat het hele pluimveerechtenstelsel daarmee wordt omgevormd van een stelsel dat is gebaseerd op dieraantallen (absolute begrenzing aantal dieren) naar een stelsel dat is gebaseerd op fosfaat-/stikstofexcretie.
  - Een dergelijke kettingreactie zou voor veel onrust in de sector kunnen zorgen. Feitelijk zou dit neerkomen op een herverdeling van rechten, waarbij sommige pluimveehouders meer rechten per dier nodig zullen hebben en anderen minder. Voor de varkenshouderij, waar met rechten ook wordt gestuurd op het aantal gehouden dieren, bestaat een vergelijkbaar risico.
  - Vrijkomende rechten kunnen worden benut om meer mini moederdieren te houden of rechten te verkopen c.q. te verhuren. Dit leidt tot een gelijkblijvende feitelijke mestproductie per dier tot een hogere landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door minimoederdieren, dan wel andere categorieën pluimvee.
  - Om te voorkomen dat er op sectorniveau een substantiële toename van fosfaat of stikstof ontstaat, zou er nog kunnen worden gekozen voor een tussenvariant, maar die is wetenschappelijk als normstelling niet onderbouwd en de effecten niet bekend.
  - Het aanpassen van het benodigde aantal pluimveerechten vergt een wetwijziging, welke naar verwachting niet eerder kan ingaan dan 1 januari 2023. Hierbij speelt mee dat ook de te hanteren stikstofexcretie van deze dieren nog moet worden vastgesteld, na inwinning van adviezen.
-

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

10.2.e Pluimveehouderij LTO/NOP en 10.2.e NVP
t.a.v. 10.2.e

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Behandeld door
10.2.e

minInv.nl

Ons kenmerk
DGA-PAV / 21171680

Uw kenmerk
kenmerk : EB/AT/191217

Bijlage(n)

Datum

Betreft brief. Reactie op brief per mail over ' Indeling minimoederdieren trager
groeïende vleeskuikens in Meststoffenwet'

Geachte 10.2.e ,

Op 16 juni heeft u in een ambtelijk overleg namens LTO/NOP en NVP nogmaals het verzoek herhaald om bepaalde ouderdieren van traag groeiende vleeskuikens (hierna: minimoederdieren) voor de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet onder te brengen bij de diercategorie leg ouderdieren. Daarmee wordt volgens het verzoek recht gedaan aan de feitelijke situatie op de bedrijven met minimoederdieren. Hierbij reageer ik op uw verzoek.

Om uitvoering te geven aan uw verzoek is niet alleen een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet nodig, maar ook een wijziging van Meststoffenwet zelf. Dat kan niet op korte termijn. Daarnaast roept dit verzoek ook een principiële discussie op over de inrichting van het productierechtenstelsel.

Gelet op de demissionaire status van het Kabinet en het controversieel verklaren van de mestwetgeving kan daar nu geen besluit over worden genomen. Bovendien bestaat er een risico dat de stikstof- en fosfaatproductie door de sector pluimvee weer gaat toenemen. Ook dit punt ligt gevoelig.

Samenvattend kom ik tot de conclusie dat

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGA-PAV / 21171680

Hoogachtend / Met vriendelijke groet,

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: Voortgang actualisatie excretieforfaits
Datum: vrijdag 2 juli 2021 12:43:45
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Dank 10.2.e, mooi! Lukt het met de nota?

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: vrijdag 2 juli 2021 11:27

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: TKN: Voortgang actualisatie excretieforfaits

Hoi 10.2.e,

Eerder deze week heb ik 10.2.e en 10.2.e geïnformeerd over waar we nu staan met de actualisatie van de excretieforfaits en de door mij/ons voorgestane lijn om niet per 1 januari 2022 over te gaan tot actualisatie. 5.1.2.e laat weten dat zij en 10.2.e zich hierin kunnen vinden, maar dringen er ook op aan om in de nota aan te geven wat er nu wel gaat gebeuren.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e @minezk.nl>

Verzonden: vrijdag 2 juli 2021 11:18

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Voortgang actualisatie excretieforfaits

Hoi 10.2.e,

Dank voor je mail. De door jou voorgestelde lijn lijkt ons ook goed, d.w.z. niet per 1 januari 2022 over te gaan tot actualisatie van de excretieforfaits voor melkvee, kalveren en vleesvee.

Daarbij lijkt het ons ook goed om in te gaan op wat nu wél gaat gebeuren. Dus in de nota ingaan op alle sectoren genoemd in de eerder door de minister afgedane nota (die waarop ze aangaf een eenvoudige overgangsregeling te willen), en wat nu wel.

Groeten, 10.2.e

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: woensdag 30 juni 2021 17:31

Aan: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e

@minezk.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Voortgang actualisatie excretieforfaits

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

Het is alweer even geleden dat we elkaar gesproken hebben over de actualisatie van de excretieforfaits. Dat betekent niet dat er ondertussen niets gebeurd is, in tegendeel zelfs. Eerder hebben we elkaar gesproken over de actualisatie van de excretieforfaits voor melkvee en dat dit anders uit gaat pakken dan tot voor kort gedacht; voordeel voor hoog productieve bedrijven en nadeel voor laag productieve bedrijven.

In bijgevoegde notitie hebben 10.2.e (CBS) en 10.2.e (WUR) de effecten op sector- en bedrijfsniveau in beeld gebracht. Nu is het zo dat, zoals in de notitie staat, er wel sprake is van de nodige onzekerheid over de hoogte van het effect, maar de richting blijft dezelfde. De notitie is besproken in de expertgroep en daar is vanuit de sector aangegeven dat gelet op het effect het niet gewenst is om nu over te gaan tot actualisatie. Het idee is zelfs geopperd om misschien toch wel zoiets als dierrechten in te voeren....

Maar goed, het officiële advies van de CDM moet nog binnenkomen en dat zal nog zo'n drie weken op zich laten wachten. In de tussentijd willen wij al wel aan de slag met een adviesnota voor de minister. De lijn van het advies zal wat mij betreft zijn om niet per 1 januari 2022 over te gaan tot actualisatie van de excretieforfaits voor melkvee, kalveren en vleesvee. Dit mede gelet op de (negatieve) gevolgen voor melkvee, het ontbreken van praktijkdata voor vleesvee (en daardoor niet kunnen vaststellen van excretieforfaits), de twijfels over de bruikbaarheid van de praktijkdata bij vleeskalveren en het feit dat het in de tijd gezien vrijwel niet meer mogelijk

is om de (internet)consultatie en de notificatie-procedure tijdig af te ronden.

Groeten,

10.2.e

.....
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
tel: 10.2.e

mob: 10.2.e

e-mail: 10.2.e [@minLNV.nl](mailto:10.2.e@minLNV.nl)

samentegenvoedselverspilling

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: Overzicht van juridische en stelselmatige consequenties
Datum: vrijdag 2 juli 2021 14:44:42
Bijlagen: [image002.png](#)
[Notitie - Onderscheidendheid minimoederdieren - 20201207.pdf](#)

Hoi 10.2.e,

Ik heb vanmiddag nog even met 10.2.e gesproken over de minimoederdieren. Belangrijkste verschil van inzicht dat zij hebben met ons is het mogelijke effect op de werkelijke fosfaat- en stikstofproductie. In de visie van 10.2.e is dat risico er niet, omdat houders van minimoederdieren nu al uitgaan van 1 dier = 1 PE zoals zij menen te mogen op basis van een e-mail uit 2010. (Op zich een vrij schokkende constatering, dan zou blijkbaar ieder houder van minimoederdieren zich niet houden aan de Meststoffenwet...) 10.2.e meent dus dat er na de wetswijziging geen rechten 'vrijvallen' waardoor extra minimoederdieren zullen worden gehouden dan wel die verkocht of verleasd zullen worden aan houders van reguliere dieren. Want boeren die minimoederdieren zijn gaan houden, verleen de resterende rechten (boven 1 dier = 1 PE) nu al. Ik heb 10.2.e gevraagd deze redenering / zienswijze nog even via de mail aan ons te bevestigen. Dat doet hij uiterlijk maandag.

Ik heb richting 10.2.e overigens wel aangegeven dat we dit nooit precies zullen weten, en dat als de minister zou varen op de zienswijze van LTO ze daarbij wel zal aangeven dat mocht de wetswijziging onverhoopt leiden tot een stijging van de fosfaat- en/of stikstofexcretie waardoor het sectorplafond overschreden wordt, dat plafond gehandhaafd zal worden. Dat begreep hij goed.

Alles overziend is mijn gevoel dat er niet veel overblijft van de oorspronkelijke redenen om gevraagde wetswijziging niet door te voeren. Als er geen risico is op stijging van fosfaat- en stikstofexcretie én er gaat een positieve stimulans uit voor dierenwelzijn (wat ook de collega's van DAD graag willen) dan is het enige argument nog het precedent dat mogelijk kan uitgaan van een nieuwe diercategorie in de wet. Maar er kan ook onderbouwd worden dat hier sprake is van een nieuw 'type' pluimvee dat ten tijde van het opstellen van de wet nog niet bestond. Kortom, zouden we niet toch het oorspronkelijke advies aan de minister moeten herzien? Ben benieuwd hoe jullie hier tegenaan kijken.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e @lto.nl>
Verzonden: donderdag 1 juli 2021 15:26
Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e @minInv.nl>
cc: 10.2.e @gmail.com' 10.2.e @gmail.com>;
10.2.e @online.nl; 10.2.e @lto.nl>
Onderwerp: RE: Overzicht van juridische en stelselmatige consequenties

Beste 10.2.e

Zie hieronder in rood onze reactie weergegeven. 10.2.e zal hierover telefonisch contact opnemen met 10.2.e

Daarnaast heb ik nogmaals bijgevoegd de notitie met aanvullende informatie over de achtergrond van minimoederdieren.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105, 2594 AC Den Haag

10.2.e

@lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 29 juni 2021 13:02

Aan: 10.2.e @lto.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Overzicht van juridische en stelselmatige consequenties

Beste 10.2.e

Zoals afgesproken ontvang je hierbij namens 10.2.e puntsgewijs een overzicht van juridische en stelselmatige consequenties, die wij voorzien bij uitvoering van het verzoek om aanpassing van de indeling bij moederdieren voor vleeskuikens.

Wat behelst het verzoek?

- Het verzoek van LTO/NOP en NVP gaat uit van een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Door de minimoederdieren voor de Uitvoeringsregeling onder te brengen bij de diercategorie leg ouderdieren, kan volgens het verzoek gerekend worden met 1 pluimvee-eenheid per minimoederdier in plaats van 1,48 PE. Hiermee wordt volgens het verzoek recht gedaan aan de feitelijke situatie op de bedrijven met minimoederdieren.

Juridische consequenties

- Om dit verzoek te realiseren is echter een wetswijziging noodzakelijk (meer specifiek: bijlage II van de Meststoffenwet). Dat vergt een langer traject, waarbij dient te worden opgemerkt dat het kabinet demissionair is en de mestwetgeving controversieel is verklaard.
- Daarnaast is ook een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (bijlage D) noodzakelijk om aan- en afvoernormen per dier vast te stellen voor een eventuele nieuwe categorie 'minimoederdieren'. Daarvoor zijn weliswaar mogelijk wel bestaande onderzoeksgegevens^[1] betreffende fosfaat en stikstof^[2] bruikbaar, maar dient eerst een advies over normstellingen te worden uitgebracht door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Wij willen inderdaad een wijziging van de wet. De wet is namelijk belemmerend en loopt achter ontwikkelingen in de pluimveesector, die wil produceren wat de markt vraagt en daarmee invulling geven aan de maatschappelijk gewenste ontwikkeling gericht op andere, trager groeiende vleeskuikenrassen met bijbehorende moederdieren (meer dierwelzijn). De wetgeving staat hier dierwelzijnsontwikkeling in de weg.

Stelselmatige consequenties

- In feite betekent het verzoek een nadere uitsplitsing op basis van een specifieke houderij vorm. Dit terwijl er destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust gekozen is voor vaste omrekeningen die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Afwijken van de gekozen basisprincipes kan een precedentwerking tot gevolg hebben, waarbij er telkens discussies ontstaan als er een verschil ontstaat tussen in de praktijk berekende excreties en in wetgeving vastgestelde normen.
- De introductie van een nieuwe categorie binnen een bestaande categorie, vergt wellicht ook een aanpassing van de bestaande categorie. Die norm kan dan juist hoger uitvallen.

Ook dat aspect zal nader door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet dienen te worden bekeken en van advies te worden voorzien.

Wij pleiten niet voor een uitsplitsing van de categorie vleeskuikenmoederdieren, maar voor een nieuwe diercategorie die in 2004/2005 nog niet bestond. Wij willen dan ook geen discussie voeren over een verschil tussen in de praktijk berekende excreties. Als het nu 2004/2005 zou zijn geweest, waren de minimoederdieren ongetwijfeld als aparte diercategorie in de wetgeving opgenomen. Maar in 2004/2005 bestond deze diercategorie in Nederland nog niet. De sector heeft de afgelopen jaren ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen gericht op dierwelzijn en als gevolg daarvan zijn trager groeiende vleeskuikens op de markt gekomen, waarvan de broedeieren geproduceerd worden door minimoederdieren.

Verder: de introductie van de minimoederdieren als nieuwe categorie vergt geen aanpassing van de bestaande categorie. Die norm voor reguliere vleeskuikenmoederdieren valt niet hoger uit, want bij vastlegging van die norm (in 2004/2005) bestonden minimoederdieren nog niet en zijn die minimoederdieren dan ook niet in die normstelling meegenomen.

Consequenties voor fosfaat- en stikstofexcretie

- Indien in bijlage II van de Meststoffenwet bij categorie 'Kippen / vleesrassen' een aparte categorie 4a 'mini moederdieren' wordt geïntroduceerd met stel 1 PE, dan is het verwachte effect dat bestaande houders van mini moederdieren, binnen de beschikbare pluimveerechten, meer dieren gaan houden (mits uiteraard ook aan andere wetgeving zoals beschikbare minimale leefruimte per dier wordt voldaan). Dit leidt landelijk tot een hogere feitelijke productie aan fosfaat en stikstof.
- Vrijkomende rechten kunnen ook worden benut om rechten te verkopen c.q. te verhuren. Dit leidt tot een gelijkblijvende feitelijke mestproductie per dier tot een hogere landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door andere categorieën pluimvee.
- De feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de veehouderij wordt gemonitord door het CBS. Het CBS bekijkt daartoe jaarlijks de dieraantallen en jaar specifieke excretiefactor. De excretiefactoren worden jaarlijks vastgesteld op basis van voeropname en dierlijke productie (een soort stalbalans dus). Dit staat los van de vastgestelde PE-normen per diercategorie.
- Een stijging van de landelijke feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de pluimveehouderij kan gevolgen hebben voor de naleving van de sectorale fosfaat- en stikstofplafonds.

Het verwachte effect dat houders van minimoederdieren mogelijk meer dieren gaan houden, is niet afwijkend van de bestaande, wettelijk toegestane praktijk. Ook nu kan een houder van bijv. vleeskuikenmoederdieren (1 dier is 1,48 PE) omschakelen naar bijv. vleeskuikens (1 dier is 0,48 PE) en is er ook een uitbreiding van het aantal dieren. Wettelijk toegestaan.

Bij de wettelijk toegestane omschakeling van vleeskuikenmoederdieren naar bijv. legmoederdieren (of willekeurig elke andere pluimveecategorie) kunnen ook rechten vrijkomen en worden benut om te verkopen/verhuren. En dat vindt de wetgever geen probleem – is gewoon toegestaan. Waarom zou dat dan wel een probleem moeten zijn bij een nieuwe diercategorie minimoederdieren (als legmoederdier)? Dat terwijl de fosfaat- en stikstofproductie op een iets lager of vergelijkbaar niveau ligt dan legmoederdieren. Er komt geen fosfaat meer bij. Nogmaals: het gaat hier om een nieuwe diercategorie die in 2004/2005 nog niet bestond.

[1] van Emous, R.A., 2019. Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Wageningen Livestock Research, Rapport 1174.

² Dr. R.A. (Rick) van Emous, Wageningen Livestock Research, 24-11-2019. Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens.

Graag horen we of jullie de benoemde punten onderschrijven.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid

Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

---

^[1] van Emous, R.A., 2019. Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Wageningen Livestock Research, Rapport 1174.

^[2] Dr. R.A. (Rick) van Emous, Wageningen Livestock Research, 24-11-2019. Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens.

Notitie onderscheidendheid mini-moederdieren

Datum: 7 december 2020

Auteurs: 10.2.e

1. Inleiding

Algemene opmerking: In deze notitie wordt met “mini-moederdieren” de moederdieren (hennen) van trager groeiende vleeskuikens die aan het eind van de productieperiode minder dan 2,4 kg wegen. Deze omschrijving komt overeen met de omschrijvingen in “VERORDENING TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING WELZIJNSNORMEN VLEESKUIKENOUDERDIEREN 2003 (2013-I)” en “RAV-TABEL VOOR AMMONIAKUITSTOOT”.

Deze mini-moederdieren onderscheiden zich op diverse manieren van reguliere vleeskuikenmoederdieren. De belangrijkste punten worden hieronder samengevat en vervolgens met verwijzing naar de gebruikte literatuur toegelicht.

2. Samenvatting belangrijkste verschillen tussen mini-moederdieren en reguliere moederdieren

• Genetica

Mini-moederdieren ontstaan door de aanwezigheid van 1 enkel gen dat ervoor zorgt dat deze dieren kleiner blijven. Dit is een natuurlijk verschijnsel in de dierenwereld en wordt bij meerdere diersoorten waargenomen.

• Lichaamsgewicht en bezetting per m²

- Reguliere moederdieren wegen (met beperkte voerverstrekking) aan het eind van de productieperiode ca. 4,080 kg. Mini-moederdieren wegen (met onbeperkte voerverstrekking) aan het eind van de productieperiode ca. 2,235 – 2,385 kg.
- Het lichaamsgewicht aan het eind van de productieperiode van reguliere moederdieren is hiermee ca. 77% hoger dan het gemiddelde van de mini-moederdieren.
- Aan de hand van dit grote verschil is er in 2013 in de “Verordening Welzijnswormen Vleeskuikenouderdieren 2003” een onderscheid gemaakt tussen reguliere moederdieren en mini-moederdieren door de mogelijkheid te geven iets meer dieren per m² op te zetten: 1.200 cm²/dier i.p.v. 1.300 cm²/dier.
 → Indien dit omgerekend wordt naar de maximale bezetting kg lichaamsgewicht per m², blijkt dat de bezetting van de mini-moederdieren gemiddeld 40% lager ligt dan die van reguliere moederdieren:
  - Reguliere moederdieren: $10.000/1.300 = 7,7 \text{ dieren/m}^2 * 4,080 \text{ kg} = 31,4 \text{ kg/m}^2$ (100%)
  - Mini-moederdieren: $10.000/1.200 = 8,3 \text{ dieren/m}^2 * 2,310 \text{ kg} = 19,2 \text{ kg/m}^2$ (61%)

• Uitval

De gemiddelde uitval van mini-moederdieren ligt op ca. 50% van het niveau van de uitval van reguliere moederdieren.

• Productie

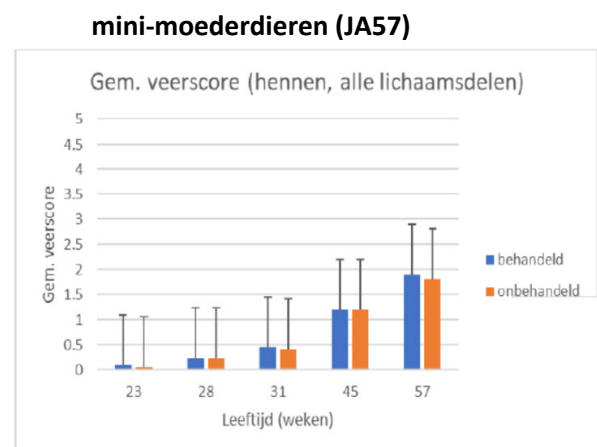
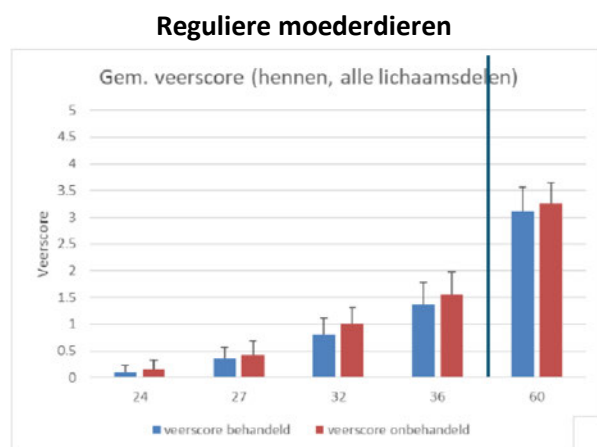
Mini-moederdieren produceren gemiddeld genomen 209 broedeieren per opgezette hen ten opzichte van 169 broedeieren per opgezette hen bij reguliere moederdieren. Dit is een verschil van ca. 24%.

• Hongergevoel/voerbepijking

- Vanwege het lagere lichaamsgewicht hebben deze mini-moederdieren veel minder voer nodig voor lichaamsouderhoud (gerelateerd aan het metabolisch gewicht van de dieren).

- Indien “honger” als een maatstaf voor dierenwelzijn gebruikt kan worden, dan kunnen we het onderstaande stellen:
  - De vergelijking van de eindgewichten van onbeperkt gevoerde dieren geeft een indicatie van de verschillen tussen “reguliere moederdieren” en “mini-moederdieren”. De eindgewichten van onbeperkt gevoerde reguliere moederdieren zijn veel hoger dan die van beperkt gevoerde reguliere moederdieren, terwijl de eindgewichten van onbeperkt gevoerde mini-moederdieren (vrijwel) gelijk zijn aan die van “beperkt” gevoerde mini-moederdieren. Deze laatste gewichten komen overeen met elkaar om dat deze mini-moederdieren vrijwel de gehele dag beschikking hebben over voer en water.
  - Reguliere moederdieren benutten het ter beschikking gestelde voer binnen 1 tot 3 uur, terwijl mini-moederdieren hier vrijwel de gehele dag over doen en in feite gestimuleerd moeten worden om voldoende voer op te nemen.
- **Bevedering**

De bevedering van mini-moederdieren blijft gedurende de gehele productieperiode veel beter intact dan van reguliere moederdieren. Uit onderstaande grafieken blijkt dat zelfs bij onbehandelde hanen (snavel en tenen) de veerscore voor mini-moederdieren beter (= lagere score) is en blijft dan voor reguliere moederdieren (bron: WUR, interne rapportage Stuurgroep Ingerepen Pluimvee (November 2020)).

BIJLAGE: Gebruikte literatuur en samenvatting belangrijkste punten uit deze literatuur

Uit: VERORDENING TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING WELZIJNSNORMEN VLEESKUIKENOUDERDIEREN 2003 (2013-I)

- **Lichaamsgewicht:** Traaggroeiende vleeskuikens worden veelal geproduceerd door koppels ouderdieren waarvan de hennen aanzienlijk kleiner zijn dan de regulier gebruikte moederdieren. Deze zogenaamde minimoederdieren worden niet zwaarder dan 2,4 kg terwijl reguliere moederdieren circa 4 kg zwaar worden.

Uit: “Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens”, Van Emous (WLR) (2019)

- **Levensduur:** De mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens inclusief hanen (Hubbard JA57 en Hubbard JA87), reguliere ouderdieren (Ross 308) en ouderdieren van legkippen produceren in de praktijk gedurende respectievelijk 46, 38 en 55 weken.
- **Gewicht:**
  - Het begingewicht van de mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens en moederdieren van legkippen zijn vergelijkbaar, terwijl de reguliere moederdieren op dat moment al ca. 50% zwaarder zijn.
  - Aan het einde van de productieperiode zijn de moederdieren van legkippen het lichtst gevolgd door de Hubbard JA57 en Hubbard JA87 terwijl de reguliere moederdieren flink zwaarder zijn.
- **Uitval:** De uitval van de mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens en moederdieren van legkippen is vergelijkbaar terwijl die van reguliere moederdieren tweemaal zo hoog is.
- **Totale voeropname:** De mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens (Hubbard JA57 en JA87) nemen ondanks de langere productieperiode t.o.v. reguliere vleeskuikenmoederdieren (Ross 308) 9% minder voer op.
- **Fosfaat-excretie:** Uit de berekeningen blijkt dat de P-excretie voor mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens inclusief hanen, reguliere ouderdieren en ouderdieren van legkippen respectievelijk 130, 205 en 165 gram per dierjaar bedraagt. De fosfaatexcretie is respectievelijk 0,30, 0,47 en 0,38 kg per dierjaar.

Uit “VLEESKUIKENCONCEPTEN IN NEDERLAND - Een vergelijking op gebied van dierenwelzijn”, Dierenbescherming (2019)

- **Hongergevoel/voerbepierking**
  - Pag. 16: Deze dwerg-moederdieren hoeven niet beperkt gevoerd te worden en ervaren dus geen chronische honger. Daarnaast is in het Besluit Houders van Dieren vastgelegd dat deze ouderdieren (waarvan de moederdieren een maximaal gewicht van 2,4 kg bereiken) tijdens de productieperiode (dus niet de opfok) onbeperkt toegang moeten hebben tot luzerne, snijmais-silage of daarmee vergelijkbaar ruwvoer.
  - Pag. 16-17: Bij deze concepten met dwergmoederdieren komt structurele chronische honger bij de moederdieren niet voor, in tegenstelling tot concepten met zwaardere ouderdieren.
- **Lichaamsgewicht/bezetting per m²**
  - Pag. 24: Als gebruik wordt gemaakt van dwergmoederdieren (<2,4 kg) krijgen de dieren 1.200 cm² i.p.v. 1.300 cm² bij reguliere moederdieren. De dwergmoederdieren zijn dan ook lichter en kleiner dan de reguliere moederdieren. Welk mogelijk effect deze iets hogere bezetting in het aantal dieren per m² heeft op de strooiselkwaliteit is onbekend. Het is vanuit de praktijk

bekend dat deze dieren (vrijwel) onbeperkt water krijgen en dat dit niet leidt tot problemen met de strooiselkwaliteit. Daarnaast is de bezetting gemeten in kg/m² lager dan bij reguliere moederdieren.

- Pag. 26: Bij concepten met dwergmoederdieren (zie Tabel 3) worden de dieren op een lagere bezetting gehouden, waardoor er minder warmteproductie zal zijn. Dwergmoederdieren worden op een bezettingsdichtheid van ca. 20 kg/m² (10.000 cm²/1.200 cm² * 2,4 kg) gehouden, bij andere ouderdieren ligt dit hoger (bijv. 24,6 kg/m² bij een gewicht van 3,2 kg of 30 kg/m² bij een gewicht van 3,9 kg). Ook zullen dwergmoederdieren hun voeropname beperken bij een stijgende temperatuur. Het is dus waarschijnlijk dat deze ouderdieren minder vaak en minder ernstige hittestress zullen ervaren dan zwaardere ouderdieren.
- **Dierenwelzijn/activiteit/gedrag**
  - Pag. 28: Voor de ouderdieren geldt dat bij concepten met dwergmoederdieren, de dieren op een lagere bezetting worden gehouden en dus op basis van dit criterium makkelijker kunnen voortbewegen. Naast de beschikbare ruimte is uiteraard ook de fysieke capaciteit van de dieren om zich (makkelijk) voort te bewegen van groot belang.
  - Pag. 37: In het geval van vleeskuikenouderdieren is agressief gedrag wel een probleem. Zowel hanen als hennen vertonen agressief gedrag als gevolg van voerrestrictie (zie 4.1.1 Afwezigheid van langdurige honger); de dieren pikken elkaar met name bij de voerbak, in competitie om voer. Het is aannemelijk dat dit gedrag minder voorkomt bij de trager groeiende vleeskuikenouderdieren, waar de moederdieren minder beperkt of onbeperkt gevoerd worden, en de hanen toegang tot ruwvoer krijgen.
  - Pag. 40: Vleeskuikenmoederdieren met een gewicht <2,4 kg worden op een iets hogere bezetting gehouden dan zwaardere moederdieren, maar de bezetting in kg/m² is toch nog lager en ze zijn ook kleiner waardoor de ruimte om hun gedrag uit te voeren waarschijnlijk minimaal gelijk blijft.
  - Pag. 41: Dwergmoederdieren worden op een lagere bezettingsdichtheid in kg/m² gehouden, wat deze dieren meer mogelijkheden zou kunnen bieden tot stofbaden.
- **Bevedering**
  - Pag. 38: Een bijkomend voordeel bij de (onbeperkt gevoerde) trager groeiende moederdieren is dat het verenkleed veel beter is en meer intact blijft gedurende de productieperiode. Hierdoor hebben de moederdieren mogelijk minder letsels als gevolg van verenpikken of treden door de hanen.

Uit: "The welfare of broiler chickens in the EU, from science to action", Eurogroup for Animals (2020).

- **Dierenwelzijn moederdieren:**
  - Pag. 37: The use of slower-growing genotypes may ultimately be a more complete and ethical solution to the welfare problems faced by broiler breeder birds.
  - Pag. 45: The use of genotypes that can be kept without feed restriction is a critical goal in animal welfare science. This can be achieved by using slow-growing genotypes (such as the Hubbard JA757, JA787 and JA987)...
  - Pag. 45: Another approach has been to use lines where female birds have a reduced growth potential due to selection for reproductive traits and dwarfism. This does not affect their fertility and the need for feed restriction is greatly reduced (Decuyper et al., 2010). The level of abnormal behaviour associated with this lower level of restriction is greatly reduced (Jones et al., 2004) and the experimental dwarf birds spent more time resting. The experimental dwarf birds spend more time resting throughout the rear and during the early production

phase and their egg production is greater than that of standard genotypes (Puterflam et al., 2006).

- Pag. 46: The usage of elevated structures was sustained for longer in a slower-growing JA strain than in a fast-growing Ross genotype, where usage declined markedly during the production phase.
- Pag. 51:
  - The major and ongoing welfare concern for parent birds is the use of severe feed restriction to control weight gain and maintain reproductive function.
  - ..., the situation can only be resolved by changing selection practices or using alternative genotypes.
- Pag 65:
  - 53% of conventional parent birds was reared without antibiotic treatments versus 78% of parent birds of slower-growing strains.
  - ...and improved reproduction efficiency, absence of hunger, thirst and less health problems in the parent birds (Decuyper et al., 2010) lead to improved welfare...
- **Productiviteit moederdieren:**
  - Pag. 67:
    - Parent flocks from slower-growing breeds produce more eggs and consume less feed (ADAS, 2019).
    - Using a female parent of a dwarf breed to produce slower-growing broiler chickens has beneficial effects on feed efficiency, reproduction performance (Decuyper et al., 2006) and emissions (Van Emous, 2019) as compared to conventional parent birds.
- **Milieu:**
  - Pag. 67:
    - A recent Dutch report commissioned by the Dutch Society for the Protection of Animals (Dierenbescherming, 2019) suggests that with different modelling assumptions, the environmental impact of higher-welfare production might not be higher than conventional production in all respects.
    - Using a female parent of a dwarf breed to produce slower-growing broiler chickens has beneficial effects on feed efficiency, reproduction performance (Decuyper et al., 2006) and emissions (Van Emous, 2019) as compared to conventional parent birds.
  - Pag. 70: Higher-welfare systems using slower-growing broiler breeds can coincide with sustainable broiler meat production.
- **Voordeel nakomelingen van tragergroeiende moederdieren:**
  - Pag. 58: Slower-growing broilers usually have a daily growth rate of 50 g/day or lower (Saatkamp et al., 2019, RSPCA Assured, 2018). By contrast, conventional, fast-growing chickens have a growth rate of above 65 grams/day, meaning that they achieve a slaughter weight of about 2.5kg in just 38 days (Aviagen, 2019, Cobb, 2015).
  - Pag. 59: Slower-growing strains are generally considered to be less sensitive to develop welfare problems and are better able to show the elements of natural chicken behaviour (EFSA, 2010).
  - Pag. 60:
    - "raising slower-growing broiler chickens may improve the welfare of millions of birds".
    - the figures in Table 6.2 also confirm that several key welfare indicators, such as footpad dermatitis, hock burn, walking ability and mortality, are (indeed) better in higher-welfare systems with slower-growing breeds than in conventional broiler systems with fast-growing breeds.
  - Pag. 65:

- Slower-growing broilers are considered to be less liable to develop health problems (EFSA, 2010).
- Records of antibiotics usage in the Netherlands between 2014 and 2018 have shown that 91-94% of flocks with slower-growing broilers did not receive any antibiotic treatment, whereas 67-72% of the conventional fast-growing flocks were free of antibiotics treatments.
- ...animal welfare is likely to be improved by using slower-growing broilers in higher-welfare systems because they experience less pain or stress.

* * * * *

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e @gmail.com"; 10.2.e @online.nl"; 10.2.e
Onderwerp: RE: Overzicht van juridische en stelselmatige consequenties
Datum: maandag 5 juli 2021 10:45:29
Bijlagen: image001.png

Beste 10.2.e en 10.2.e,

Verwijzend naar het telefonische contact van 2 juli tussen 10.2.e en 10.2.e, stuur ik jullie deze aanvullende mail met daarin nog een verduidelijking.

In het telefoongesprek werd duidelijk dat er bij LNV zorgen leven dat toevoeging van een nieuwe categorie minimoederdieren leidt tot een stijging van de excreties. Dit vanuit de verwachting dat een pluimveehouder die minimoederdieren gaat houden minder pluimveerechten nodig heeft dan voor reguliere vleeskuikenmoederdieren én het eventuele overschot gaat verleasen of verkopen. Dat zou dan leiden tot excretie van voorheen "niet benutte" pluimveerechten.

De feitelijke situatie van de afgelopen jaren is echter dat de pluimveehouders met minimoederdieren geacteerd hebben op basis van de e-mail van het ministerie van LNV uit 2010. Men heeft gerekend met 1 pluimveerecht per minimoederdier en hield die rechten aan. Een eventuele rest werd verleasd aan derden waarmee er dus op alle pluimveerechten excretie plaatsvond. Dat betekent dat een wijziging van de wet niet leidt tot een toename van de excreties ten opzichte van de bestaande praktijksituatie. Er zal met de toevoeging van de nieuwe categorie voor minimoederdieren voor traag groeiende kuikens dus geen stijging van de excreties plaatsvinden.

Hopelijk schept dit aanvullende duidelijkheid. Mocht het alsnog vragen oproepen, dan graag contact opnemen met 10.2.e via 06 10.2.e.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105, 2594 AC Den Haag

10.2.e

@lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 1 juli 2021 15:26

Aan: 10.2.e @minInv.nl>; 10.2.e

@minInv.nl>

cc: 10.2.e @gmail.com' 10.2.e @gmail.com>;

10.2.e @online.nl; 10.2.e @lto.nl>

Onderwerp: RE: Overzicht van juridische en stelselmatige consequenties

Beste 10.2.e ,

Zie hieronder in rood onze reactie weergegeven. 10.2.e zal hierover telefonisch contact opnemen met 10.2.e .

Daarnaast heb ik nogmaals bijgevoegd de notitie met aanvullende informatie over de achtergrond van minimoederdieren.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bezuidenhoutseweg 105, 2594 AC Den Haag

10.2.e

@lto.nl | www.lto.nl

Van: 10.2.e @minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 29 juni 2021 13:02

Aan: 10.2.e @lto.nl>

cc: 10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: Overzicht van juridische en stelselmatige consequenties

Beste 10.2.e ,

Zoals afgesproken ontvang je hierbij namens 10.2.e puntsgewijs een overzicht van juridische en stelselmatige consequenties, die wij voorzien bij uitvoering van het verzoek om aanpassing van de indeling bij moederdieren voor vleeskuikens.

Wat behelst het verzoek?

- Het verzoek van LTO/NOP en NVP gaat uit van een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Door de minimoederdieren voor de Uitvoeringsregeling onder te brengen bij de diercategorie leg ouderdieren, kan volgens het verzoek gerekend worden met 1 pluimvee-eenheid per minimoederdier in plaats van 1,48 PE. Hiermee wordt volgens het verzoek recht gedaan aan de feitelijke situatie op de bedrijven met minimoederdieren.

Juridische consequenties

- Om dit verzoek te realiseren is echter een wetswijziging noodzakelijk (meer specifiek: bijlage II van de Meststoffenwet). Dat vergt een langer traject, waarbij dient te worden opgemerkt dat het kabinet demissionair is en de mestwetgeving controversieel is verklaard.
- Daarnaast is ook een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (bijlage D) noodzakelijk om aan- en afvoernormen per dier vast te stellen voor een eventuele nieuwe categorie 'minimoederdieren'. Daarvoor zijn weliswaar mogelijk wel bestaande onderzoeksgegevens^[1] betreffende fosfaat en stikstof^[2] bruikbaar, maar dient eerst een advies over normstellingen te worden uitgebracht door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Wij willen inderdaad een wijziging van de wet. De wet is namelijk belemmerend en loopt achter ontwikkelingen in de pluimveesector, die wil produceren wat de markt vraagt en daarmee invulling geven aan de maatschappelijk gewenste ontwikkeling gericht op andere, trager groeiende vleeskuikenrassen met bijbehorende moederdieren (meer dierwelzijn). De wetgeving staat hier dierwelzijnsontwikkeling in de weg.

Stelselmatige consequenties

- In feite betekent het verzoek een nadere uitsplitsing op basis van een specifieke houderij vorm. Dit terwijl er destijds (Kamerstukken 2004/05, 30004, nr. 3, p. 18-19) bij de varkens- en pluimveerechten bewust gekozen is voor vaste omrekenenheden die zichtbaar ontkoppeld zijn van bepaalde excretiewaarden. Dit met het oog op de eenvoud en handhaafbaarheid, en daarmee de sturingskracht van het systeem van productierechten.
- Afwijken van de gekozen basisprincipes kan een precedentwerking tot gevolg hebben, waarbij er telkens discussies ontstaan als er een verschil ontstaat tussen in de praktijk berekende excreties en in wetgeving vastgestelde normen.
- De introductie van een nieuwe categorie binnen een bestaande categorie, vergt wellicht ook een aanpassing van de bestaande categorie. Die norm kan dan juist hoger uitvallen. Ook dat aspect zal nader door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet dienen te worden bekeken en van advies te worden voorzien.

Wij pleiten niet voor een uitsplitsing van de categorie vleeskuikenmoederdieren, maar voor een nieuwe diercategorie die in 2004/2005 nog niet bestond. Wij willen dan ook geen discussie voeren over een verschil tussen in de praktijk berekende excreties. Als het nu 2004/2005 zou zijn geweest, waren de minimoederdieren ongetwijfeld als aparte diercategorie in de wetgeving opgenomen. Maar in 2004/2005 bestond deze diercategorie in Nederland nog niet. De sector heeft de afgelopen jaren ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen gericht op dierwelzijn en als gevolg daarvan zijn trager groeiende vleeskuikens op de markt gekomen, waarvan de broedeieren geproduceerd worden door minimoederdieren.

Verder: de introductie van de minimoederdieren als nieuwe categorie vergt geen aanpassing van de bestaande categorie. Die norm voor reguliere vleeskuikenmoederdieren valt niet hoger uit, want bij vastlegging van die norm (in 2004/2005) bestonden minimoederdieren nog niet en zijn die minimoederdieren dan ook niet in die normstelling meegenomen.

Consequenties voor fosfaat- en stikstofexcretie

- Indien in bijlage II van de Meststoffenwet bij categorie 'Kippen / vleesrassen' een aparte categorie 4a 'mini moederdieren' wordt geïntroduceerd met stel 1 PE, dan is het verwachte effect dat bestaande houders van mini moederdieren, binnen de beschikbare pluimveerechten, meer dieren gaan houden (mits uiteraard ook aan andere wetgeving zoals beschikbare minimale leefruimte per dier wordt voldaan). Dit leidt landelijk tot een hogere feitelijke productie aan fosfaat en stikstof.
- Vrijkomende rechten kunnen ook worden benut om rechten te verkopen c.q. te verhuren. Dit leidt tot een gelijkblijvende feitelijke mestproductie per dier tot een hogere landelijke feitelijke productie aan fosfaat en stikstof door andere categorieën pluimvee.
- De feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de veehouderij wordt gemonitord door het CBS. Het CBS bekijkt daartoe jaarlijks de dieren aantallen en jaar specifieke excretiefactor. De excretiefactoren worden jaarlijks vastgesteld op basis van voeropname en dierlijke productie (een soort stalbalans dus). Dit staat los van de vastgestelde PE-normen per diercategorie.
- Een stijging van de landelijke feitelijke fosfaat- en stikstofproductie door de pluimveehouderij kan gevolgen hebben voor de naleving van de sectorale fosfaat- en stikstofplafonds.

Het verwachte effect dat houders van minimoederdieren mogelijk meer dieren gaan houden, is niet afwijkend van de bestaande, wettelijk toegestane praktijk. Ook nu kan een houder van bijv. vleeskuikenmoederdieren (1 dier is 1,48 PE) omschakelen naar bijv. vleeskuikens (1 dier is 0,48 PE) en is er ook een uitbreiding van het aantal dieren. Wettelijk toegestaan.

Bij de wettelijk toegestane omschakeling van vleeskuikenmoederdieren naar bijv. legmoederdieren (of willekeurig elke andere pluimveecategorie) kunnen ook rechten vrijkomen en worden benut om te verkopen/verhuren. En dat vindt de wetgever geen probleem – is

gewoon toegestaan. Waarom zou dat dan wel een probleem moeten zijn bij een nieuwe diercategorie minimoederdieren (als legmoederdier)? Dat terwijl de fosfaat- en stikstofproductie op een iets lager of vergelijkbaar niveau ligt dan legmoederdieren. Er komt geen fosfaat meer bij. Nogmaals: het gaat hier om een nieuwe diercategorie die in 2004/2005 nog niet bestond.

[1] van Emous, R.A., 2019. Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Wageningen Livestock Research, Rapport 1174.

² Dr. R.A. (Rick) van Emous, Wageningen Livestock Research, 24-11-2019. Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens.

Graag horen we of jullie de benoemde punten onderschrijven.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid

Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e

[@minlnv.nl](mailto:10.2.e@minlnv.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

---

[1] van Emous, R.A., 2019. Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Wageningen Livestock Research, Rapport 1174.

[2] Dr. R.A. (Rick) van Emous, Wageningen Livestock Research, 24-11-2019. Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: mmd
Datum: donderdag 8 juli 2021 10:20:33
Bijlagen: [2019-11-24 Memo N excretie van mini-vkod van trager groeiende vleeskuikens.docx](#)
[DOMUS-20155837-v5-STUK RETOUR BEWINDSPERSOON NOTA Verzoek LTO NVP tot aanpassing pluimveerechtenstelsel voor minimoederdieren traaggroeiende vleeskuikens.pdf](#)
[fosfaatexcretie van minivleeskuikenmoederdieren v-wageningen university and research 478568.pdf](#)
[Notitie - Onderscheidendheid minimoederdieren - 20201207.pdf](#)

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van LNV, Team Mestbeleid
Mijn werkdagen zijn: maandag t/m donderdag

10.2.e
@minlnv.nl

Memo N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens

10.2.e

Wageningen Livestock Research
24-11-2019

In dit memo is een overzicht gegeven van de N-excretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. De berekeningen zijn gebaseerd op de methodiek toegepast in het rapport: van Emous, R.A., 2019. Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens. Wageningen Livestock Research, Rapport 1174.

De Hubbard JA57 en JA87 mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens geven theoretisch een verlaging van de N-excretie van respectievelijk 21% en 12% t.o.v. reguliere (Ros 308) ouderdieren.

Tabel N-excretie (g/dierjaar) van verschillende soorten ouderdieren.

	Hubbard JA57 (mini)	Hubbard JA87 (mini)	Ros 308 (regulier)	Ouderdieren legkippen
N-opname (g/dierjaar):				
Pre-legvoer,	40,7	44,1	47,5	30,4
Foktoomvoer 1	940,2	442,4	417,1	524,2
Foktoomvoer 2		555,2	452,6	450,4
Foktoomvoer 3			269,8	
Totale N-opname	981	1042	1187	1005
N-Vastlegging (g/dierjaar):				
Vlees	15,2	16,1	46,9	5,1
Uitval	2,1	2,1	4,1	0,7
Eieren	263,7	242,1	250,9	302,8
Totale N-vastlegging	281	260	302	309
N-Excretie (g/dierjaar)	700	781	885	696

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

- Is dit juist niet een positieve prikkel om naar traaggroeiende vleeskuikens over te stappen.
- Vanuit ook oogpunt van dierenwelzijn is dit heel wenselijk. Maar ook om beter leven meer te laten renderen, toch?

nota

Verzoek LTO/NVP tot aanpassing pluimveerechtenstelsel voor minimoederdieren traaggroeiende vleeskuikens

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

cominlnv.nl

Datum

29 mei 2020

Kenmerk

DGA-PAV / 20155837

BHM: 20219338

Kopie aan

10.2.e (DAD)

Bijlage(n)

1

Parafenroute

10.2.e

5.1.2.e

BPZ
10.2.e

tussen de 1 en 1,48? Zeker het wel aantrekkelijker wordt hier naar over te stappen?

Aanleiding

U bent per brief door LTO/NOP en NVP verzocht de categorie-indeling van het pluimveerechtenstel aan te passen voor moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens (de zogenaamde "beter leven"-kip). U wordt in deze nota geadviseerd over dit verzoek.

Advies

U wordt geadviseerd het verzoek niet te honoreren. U kunt de bijgevoegde antwoordbrief ondertekenen. Dit advies is ambtelijk afgestemd met de NVWA en RVO.

Kernpunten

- De laatste jaren worden steeds meer traaggroeiende vleeskuikens gehouden, als reactie op verzoeken uit de markt ("beter leven"-kip). De moederdieren van deze vleeskuikens zijn een stuk kleiner dan de moederdieren van gangbare dieren.
- De sector heeft Wageningen UR gevraagd te onderzoeken of deze beperkte omvang, en daarmee lagere voederbehoefte, ook leidt tot een lagere fosfaatexcretie. Uit de rapportage blijkt dat deze een derde lager ligt dan voor gangbare ouderdieren van vleeskuikens en zelfs nog iets lager dan de excretie van ouderdieren van leghennen:

10.2.e

7-9

- En waarom zou het niet juist ook niet bij andere sectoren willen als het een positieve incentive is voor én meer dierenwelzijn én een lagere stikstof- en fosfaat emissie?

Braeg de opties hierin op een zetten, met voor en nadelen (waaronder dierenwelzijn en financieel aantrekkelijker maken duurzame concepten).

Ontvangen BPZ

	Minimoederdieren traaggroeiende vleeskuikens	Moederdieren gangbare vleeskuikens Ouderdieren van vleesrassen (cat 311)	Moederdieren legghennen Hennen en hanen van legrassen inclusief ouderdieren (cat 301)
P-excretie (kg/jr)	0,30	0,47	0,38
Benodigd pluimveerecht (huidig)	1,48	1,48	1,00

- Het verzoek van de sectorpartijen is dan ook om moederdieren van traaggroeiende vleeskuikens in het pluimveerechtenstelsel te scharen onder categorie 301 (hennen en hanen van legrassen, inclusief ouderdieren van legrassen ouder dan 18 weken) in plaats van de huidige categorie 311 (ouderdieren van vleesrassen ouder dan 18 weken). Door deze wijziging zou een pluimveehouder niet langer 1,48 pluimveerechten per dier per jaar nodig hebben, maar slechts 1 pluimveerecht. Hierdoor kan een pluimveehouder met hetzelfde aantal rechten dus meer moederdieren houden.
- Hierbij kijkt de sector enkel naar consequenties i.k.v. fosfaat, voor stikstof is dit nog niet berekend maar valt het naar verwachting ook positief uit.
- Hoewel dit verzoek vanuit de betreffende pluimveehouders goed te begrijpen is, druist dit wel in tegen de essentie van het pluimveerechtenstelsel. Boeren worden in dit stelsel, anders dan in het fosfaatrechtenstelsel, niet afgerekend op hun fosfaatexcretie, maar op het aantal dieren in een onderscheiden diercategorie, uitgedrukt in pluimvee-eenheden dat zij houden.
- Het grote gevaar van het honoreren van dit verzoek zit hem er dan ook in dat meer pluimveehouders (en mogelijk ook varkenshouders) zullen claimen dat hun type dier een lagere fosfaatexcretie heeft en zullen verzoeken ook hun categorie aan te passen of ze onder een andere categorie te mogen verantwoorden. Het risico ontstaat dan dat het hele pluimveerechtenstelsel daarmee wordt omgevormd van een stelsel dat is gebaseerd op dieraantallen naar een stelsel dat is gebaseerd op fosfaat-/stikstofexcretie.
Een dergelijke kettingreactie zou voor veel onrust in de sector zorgen. Feitelijk zou dit neerkomen op een herverdeling van rechten, waarbij sommige pluimveehouders meer rechten per dier nodig zullen hebben en anderen minder. Voor de varkenshouderij, waar met rechten ook wordt gestuurd op het aantal gehouden dieren, bestaat een vergelijkbaar risico.

- Dit verzoek heeft tevens een juridische voorgeschiedenis (zie ook de toelichting) waarbij door de NVWA handhavend is opgetreden en door het OM onlangs is bevestigd dat deze moederdieren volgens het huidige wettelijke systeem vallen onder categorie 311 (ouderdieren van vleesrassen). Vanuit die voorgeschiedenis zou honoreren van dit verzoek betekenen dat dan feitelijk van de lijn van het OM en de tot nu toe gehanteerde lijn door RVO en de NVWA wordt afgeweken.

Toelichting

Fosfaat en stikstofexcretie

- De fosfaatexcretie van minimoederdieren van vleesrassen is een derde lager dan moederdieren van gangbare vleeskuikens. Het aanpassen van het aantal benodigde pluimveerechten geeft ruimte voor het houden van meer dieren, de daadwerkelijke fosfaatexcretie neemt hierdoor per dier naar verwachting niet toe, aangezien deze dieren ook daadwerkelijk minder fosfaat produceren.
- Over de stikstofexcretie van deze dieren is nog niks bekend, hoewel het in de lijn van verwachting ligt dat deze ook significant lager zal zijn. Het bepalen van de stikstofexcretie van deze minimoederdieren zou wel een voorwaarde moeten zijn indien u het verzoek van de sector toch wilt honoreren.
- De totale fosfaat- en stikstofexcretie door de pluimveehouderij bevindt zich al jaren rond het sectorale productieplafond. Er is dus geen sprake van een te benutten fosfaat-/stikstofruimte onder het plafond. Indien het pluimveerechtenstelsel gebaseerd zou worden op de fosfaat-/stikstofexcretie in plaats van, zoals nu, op het aantal te houden dieren, dan zou dit betekenen dat een aantal veehouders meer dieren kunnen houden met het aantal rechten dat ze nu bezitten en anderen juist minder.

Juridische voorgeschiedenis

- Een aantal pluimveehouders van minimoederdieren heeft in het verleden al gerekend met het benodigde aantal pluimveerechten van leghennen (categorie 301: 1,00 recht per dier per jaar), in plaats van ouderdieren voor vleeskuikens (categorie 311: 1,48 recht per dier per jaar). Zij baseerden zich hierbij op een email uit 2010 van een betrokken beleidsambtenaar van het ministerie van LNV, waarin dit werd goedgekeurd.
- Hierop is zowel door zowel RVO, NVWA als LNV aangegeven dat dit wettelijk niet is toegestaan. Dit is gecommuniceerd via website RVO. Het pluimveerechtenstelsel en de categorieën zijn immers vastgelegd in de Meststoffenwet. Hierin is vastgelegd dat alle ouderdieren van vleesveerassen (categorie 311) een norm hebben van 1,48, ofwel dat een veehouder 1,48 pluimveerechten nodig heeft voor één dier. Een email brengt hier geen verandering in. Deze email wordt opnieuw aangehaald in het schriftelijk verzoek van de sector.

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGA-PAV / 20155837

- De NVWA heeft in 2018 bij een aantal pluimveehouders met minimoederdieren handhavend opgetreden omdat deze bleven rekenen met het aantal benodigde rechten voor leghennen en op basis van de Meststoffenwet te weinig pluimveerechten hadden voor het aantal dieren dat zij hielden.
- In 2019 is deze zaak behandeld door het OM en voorwaardelijk geseponneerd. Dat wil zeggen dat deze zaak niet beboet zou worden indien deze pluimveehouders voor het eind van 2019 voldoende pluimveerechten zou hebben voor het aantal dieren dat gehouden wordt in 2019. Naast het voorwaardelijke sepot wordt het wederrechtelijk verkregen voordeel ontnomen.

17-5-2024

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

LTO Nederland

10.2.e.
Bezuidenhoutseweg 105
2594 AL DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Behandeld door
10.2.e.
10.2.e.
minInv.nl

Datum

Betreft Verzoek tot aanpassing indeling minimoederdieren trager groeiende vleeskuikens in Meststoffenwet

Geachte 10.2.e.

Ons kenmerk
DGA-PAV / 20219198

Uw kenmerk
EB/AT/191217

U heeft mij per brief verzocht om de Meststoffenwet zodanig aan te passen dat ouderdieren van trager groeiende vleeskuikens (hierna: mini-moederdieren) voortaan binnen het pluimveerechtenstelsel vallen onder de categorie legouderdieren. Het aantal benodigde pluimvee-eenheden voor deze mini-moederdieren zou in dat geval niet langer neerkomen op 1,48, maar op 1,00. Uw verzoek is gebaseerd op een studie, uitgevoerd door de WUR, waaruit blijkt dat de fosfaatexcretie van deze mini-moederdieren ongeveer een derde lager ligt dan die van gangbare ouderdieren. U zou daarom graag zien dat er voor deze mini-moederdieren ook minder pluimveerechten nodig zijn. U stelt daarop voor om deze mini-moederdieren te scharen onder legouderdieren, die een vergelijkbare excretie hebben. Op die manier zou er geen aparte categorie worden gecreëerd voor deze mini-moederdieren.

Hoewel ik uw verzoek kan plaatsen vanuit het perspectief van een houder van deze mini-moederdieren, kan ik er helaas geen gehoor aan geven. De reden daarvoor zit in de aard van het pluimveerechtenstelsel. Hierin wordt gestuurd op het aantal te houden dieren van een bepaalde categorie. Door deze categorie-indeling aan te passen op basis van de fosfaatexcretie, zoals u voorstelt, beweeg ik weg van dit principe en verandert het pluimveerechtenstelsel feitelijk in een fosfaatrechtensysteem zoals we dat kennen in de melkveehouderij.

Een dergelijke fundamentele koerswijziging zou enorme impact hebben op de pluimveehouderij als geheel. De wijziging die u voorstelt, is op het oog weliswaar klein, maar kan verstrekkende consequenties hebben, met alle onrust die daarmee gepaard gaat. Ik zal daarom de wijziging die u voorstelt niet doorvoeren.

Ik verwacht hiermee uw verzoek duidelijk te hebben beantwoord.

Hoogachtend,

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Notitie onderscheidendheid mini-moederdieren

Datum: 7 december 2020

Auteurs: 10.2.e.

1. Inleiding

Algemene opmerking: In deze notitie wordt met “mini-moederdieren” de moederdieren (hennen) van trager groeiende vleeskuikens die aan het eind van de productieperiode minder dan 2,4 kg wegen. Deze omschrijving komt overeen met de omschrijvingen in “VERORDENING TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING WELZIJNSNORMEN VLEESKUIKENOUDERDIEREN 2003 (2013-I)” en “RAV-TABEL VOOR AMMONIAKUITSTOOT”.

Deze mini-moederdieren onderscheiden zich op diverse manieren van reguliere vleeskuikenmoederdieren. De belangrijkste punten worden hieronder samengevat en vervolgens met verwijzing naar de gebruikte literatuur toegelicht.

2. Samenvatting belangrijkste verschillen tussen mini-moederdieren en reguliere moederdieren

• Genetica

Mini-moederdieren ontstaan door de aanwezigheid van 1 enkel gen dat ervoor zorgt dat deze dieren kleiner blijven. Dit is een natuurlijk verschijnsel in de dierenwereld en wordt bij meerdere diersoorten waargenomen.

• Lichaamsgewicht en bezetting per m²

- Reguliere moederdieren wegen (met beperkte voerverstrekking) aan het eind van de productieperiode ca. 4,080 kg. Mini-moederdieren wegen (met onbeperkte voerverstrekking) aan het eind van de productieperiode ca. 2,235 – 2,385 kg.
- Het lichaamsgewicht aan het eind van de productieperiode van reguliere moederdieren is hiermee ca. 77% hoger dan het gemiddelde van de mini-moederdieren.
- Aan de hand van dit grote verschil is er in 2013 in de “Verordening Welzijnswormen Vleeskuikenouderdieren 2003” een onderscheid gemaakt tussen reguliere moederdieren en mini-moederdieren door de mogelijkheid te geven iets meer dieren per m² op te zetten: 1.200 cm²/dier i.p.v. 1.300 cm²/dier.
 → Indien dit omgerekend wordt naar de maximale bezetting kg lichaamsgewicht per m², blijkt dat de bezetting van de mini-moederdieren gemiddeld 40% lager ligt dan die van reguliere moederdieren:
  - Reguliere moederdieren: $10.000/1.300 = 7,7 \text{ dieren/m}^2 * 4,080 \text{ kg} = 31,4 \text{ kg/m}^2$ (100%)
  - Mini-moederdieren: $10.000/1.200 = 8,3 \text{ dieren/m}^2 * 2,310 \text{ kg} = 19,2 \text{ kg/m}^2$ (61%)

• Uitval

De gemiddelde uitval van mini-moederdieren ligt op ca. 50% van het niveau van de uitval van reguliere moederdieren.

• Productie

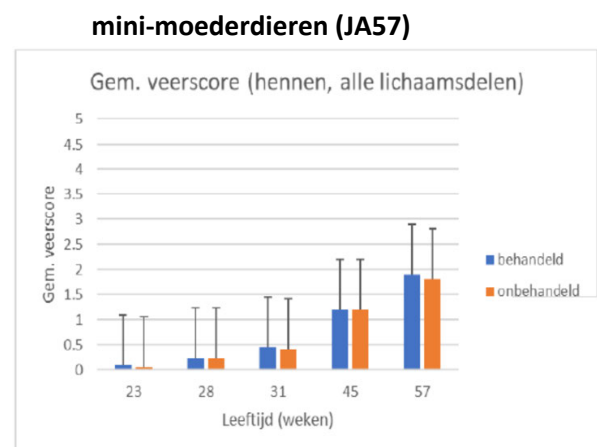
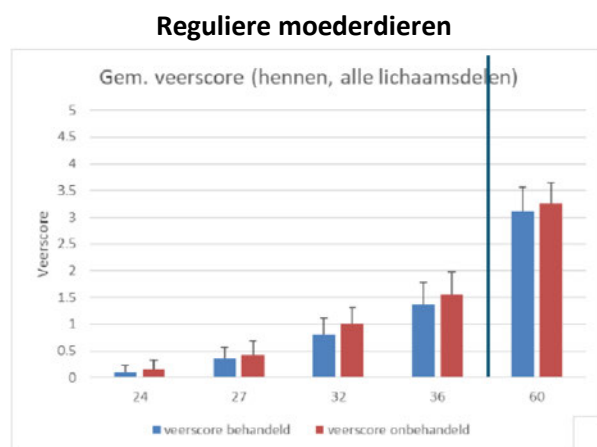
Mini-moederdieren produceren gemiddeld genomen 209 broedeieren per opgezette hen ten opzichte van 169 broedeieren per opgezette hen bij reguliere moederdieren. Dit is een verschil van ca. 24%.

• Hongergevoel/voerbepijking

- Vanwege het lagere lichaamsgewicht hebben deze mini-moederdieren veel minder voer nodig voor lichaamsouderhoud (gerelateerd aan het metabolisch gewicht van de dieren).

- Indien “honger” als een maatstaf voor dierenwelzijn gebruikt kan worden, dan kunnen we het onderstaande stellen:
  - De vergelijking van de eindgewichten van onbeperkt gevoerde dieren geeft een indicatie van de verschillen tussen “reguliere moederdieren” en “mini-moederdieren”. De eindgewichten van onbeperkt gevoerde reguliere moederdieren zijn veel hoger dan die van beperkt gevoerde reguliere moederdieren, terwijl de eindgewichten van onbeperkt gevoerde mini-moederdieren (vrijwel) gelijk zijn aan die van “beperkt” gevoerde mini-moederdieren. Deze laatste gewichten komen overeen met elkaar om dat deze mini-moederdieren vrijwel de gehele dag beschikking hebben over voer en water.
  - Reguliere moederdieren benutten het ter beschikking gestelde voer binnen 1 tot 3 uur, terwijl mini-moederdieren hier vrijwel de gehele dag over doen en in feite gestimuleerd moeten worden om voldoende voer op te nemen.
- **Bevedering**

De bevedering van mini-moederdieren blijft gedurende de gehele productieperiode veel beter intact dan van reguliere moederdieren. Uit onderstaande grafieken blijkt dat zelfs bij onbehandelde hanen (snavels en tenen) de veerscore voor mini-moederdieren beter (= lagere score) is en blijft dan voor reguliere moederdieren (bron: WUR, interne rapportage Stuurgroep Ingrepen Pluimvee (November 2020)).

BIJLAGE: Gebruikte literatuur en samenvatting belangrijkste punten uit deze literatuur

Uit: VERORDENING TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING WELZIJNSNORMEN VLEESKUIKENOUDERDIEREN 2003 (2013-I)

- **Lichaamsgewicht:** Traaggroeiende vleeskuikens worden veelal geproduceerd door koppels ouderdieren waarvan de hennen aanzienlijk kleiner zijn dan de regulier gebruikte moederdieren. Deze zogenaamde minimoederdieren worden niet zwaarder dan 2,4 kg terwijl reguliere moederdieren circa 4 kg zwaar worden.

Uit: “Fosfaatexcretie van mini-vleeskuikenmoederdieren van trager groeiende vleeskuikens”, Van Emous (WLR) (2019)

- **Levensduur:** De mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens inclusief hanen (Hubbard JA57 en Hubbard JA87), reguliere ouderdieren (Ross 308) en ouderdieren van legkippen produceren in de praktijk gedurende respectievelijk 46, 38 en 55 weken.
- **Gewicht:**
  - Het begingewicht van de mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens en moederdieren van legkippen zijn vergelijkbaar, terwijl de reguliere moederdieren op dat moment al ca. 50% zwaarder zijn.
  - Aan het einde van de productieperiode zijn de moederdieren van legkippen het lichtst gevolgd door de Hubbard JA57 en Hubbard JA87 terwijl de reguliere moederdieren flink zwaarder zijn.
- **Uitval:** De uitval van de mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens en moederdieren van legkippen is vergelijkbaar terwijl die van reguliere moederdieren tweemaal zo hoog is.
- **Totale voeropname:** De mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens (Hubbard JA57 en JA87) nemen ondanks de langere productieperiode t.o.v. reguliere vleeskuikenmoederdieren (Ross 308) 9% minder voer op.
- **Fosfaat-excretie:** Uit de berekeningen blijkt dat de P-excretie voor mini-moederdieren van trager groeiende vleeskuikens inclusief hanen, reguliere ouderdieren en ouderdieren van legkippen respectievelijk 130, 205 en 165 gram per dierjaar bedraagt. De fosfaatexcretie is respectievelijk 0,30, 0,47 en 0,38 kg per dierjaar.

Uit “VLEESKUIKENCONCEPTEN IN NEDERLAND - Een vergelijking op gebied van dierenwelzijn”, Dierenbescherming (2019)

- **Hongergevoel/voerbepierking**
  - Pag. 16: Deze dwerg-moederdieren hoeven niet beperkt gevoerd te worden en ervaren dus geen chronische honger. Daarnaast is in het Besluit Houders van Dieren vastgelegd dat deze ouderdieren (waarvan de moederdieren een maximaal gewicht van 2,4 kg bereiken) tijdens de productieperiode (dus niet de opfok) onbeperkt toegang moeten hebben tot luzerne, snijmais-silage of daarmee vergelijkbaar ruwvoer.
  - Pag. 16-17: Bij deze concepten met dwergmoederdieren komt structurele chronische honger bij de moederdieren niet voor, in tegenstelling tot concepten met zwaardere ouderdieren.
- **Lichaamsgewicht/bezetting per m²**
  - Pag. 24: Als gebruik wordt gemaakt van dwergmoederdieren (<2,4 kg) krijgen de dieren 1.200 cm² i.p.v. 1.300 cm² bij reguliere moederdieren. De dwergmoederdieren zijn dan ook lichter en kleiner dan de reguliere moederdieren. Welk mogelijk effect deze iets hogere bezetting in het aantal dieren per m² heeft op de strooiselkwaliteit is onbekend. Het is vanuit de praktijk

bekend dat deze dieren (vrijwel) onbeperkt water krijgen en dat dit niet leidt tot problemen met de strooiselkwaliteit. Daarnaast is de bezetting gemeten in kg/m² lager dan bij reguliere moederdieren.

- Pag. 26: Bij concepten met dwergmoederdieren (zie Tabel 3) worden de dieren op een lagere bezetting gehouden, waardoor er minder warmteproductie zal zijn. Dwergmoederdieren worden op een bezettingsdichtheid van ca. 20 kg/m² (10.000 cm²/1.200 cm² * 2,4 kg) gehouden, bij andere ouderdieren ligt dit hoger (bijv. 24,6 kg/m² bij een gewicht van 3,2 kg of 30 kg/m² bij een gewicht van 3,9 kg). Ook zullen dwergmoederdieren hun voeropname beperken bij een stijgende temperatuur. Het is dus waarschijnlijk dat deze ouderdieren minder vaak en minder ernstige hittestress zullen ervaren dan zwaardere ouderdieren.
- **Dierenwelzijn/activiteit/gedrag**
  - Pag. 28: Voor de ouderdieren geldt dat bij concepten met dwergmoederdieren, de dieren op een lagere bezetting worden gehouden en dus op basis van dit criterium makkelijker kunnen voortbewegen. Naast de beschikbare ruimte is uiteraard ook de fysieke capaciteit van de dieren om zich (makkelijk) voort te bewegen van groot belang.
  - Pag. 37: In het geval van vleeskuikenouderdieren is agressief gedrag wel een probleem. Zowel hanen als hennen vertonen agressief gedrag als gevolg van voerrestrictie (zie 4.1.1 Afwezigheid van langdurige honger); de dieren pikken elkaar met name bij de voerbak, in competitie om voer. Het is aannemelijk dat dit gedrag minder voorkomt bij de trager groeiende vleeskuikenouderdieren, waar de moederdieren minder beperkt of onbeperkt gevoerd worden, en de hanen toegang tot ruwvoer krijgen.
  - Pag. 40: Vleeskuikenmoederdieren met een gewicht <2,4 kg worden op een iets hogere bezetting gehouden dan zwaardere moederdieren, maar de bezetting in kg/m² is toch nog lager en ze zijn ook kleiner waardoor de ruimte om hun gedrag uit te voeren waarschijnlijk minimaal gelijk blijft.
  - Pag. 41: Dwergmoederdieren worden op een lagere bezettingsdichtheid in kg/m² gehouden, wat deze dieren meer mogelijkheden zou kunnen bieden tot stofbaden.
- **Bevedering**
  - Pag. 38: Een bijkomend voordeel bij de (onbeperkt gevoerde) trager groeiende moederdieren is dat het verenkleed veel beter is en meer intact blijft gedurende de productieperiode. Hierdoor hebben de moederdieren mogelijk minder letsels als gevolg van verenpikken of treden door de hanen.

Uit: "The welfare of broiler chickens in the EU, from science to action", Eurogroup for Animals (2020).

- **Dierenwelzijn moederdieren:**
  - Pag. 37: The use of slower-growing genotypes may ultimately be a more complete and ethical solution to the welfare problems faced by broiler breeder birds.
  - Pag. 45: The use of genotypes that can be kept without feed restriction is a critical goal in animal welfare science. This can be achieved by using slow-growing genotypes (such as the Hubbard JA757, JA787 and JA987)...
  - Pag. 45: Another approach has been to use lines where female birds have a reduced growth potential due to selection for reproductive traits and dwarfism. This does not affect their fertility and the need for feed restriction is greatly reduced (Decuyper et al., 2010). The level of abnormal behaviour associated with this lower level of restriction is greatly reduced (Jones et al., 2004) and the experimental dwarf birds spent more time resting. The experimental dwarf birds spend more time resting throughout the rear and during the early production

phase and their egg production is greater than that of standard genotypes (Puterflam et al., 2006).

- Pag. 46: The usage of elevated structures was sustained for longer in a slower-growing JA strain than in a fast-growing Ross genotype, where usage declined markedly during the production phase.
- Pag. 51:
  - The major and ongoing welfare concern for parent birds is the use of severe feed restriction to control weight gain and maintain reproductive function.
  - ..., the situation can only be resolved by changing selection practices or using alternative genotypes.
- Pag 65:
  - 53% of conventional parent birds was reared without antibiotic treatments versus 78% of parent birds of slower-growing strains.
  - ...and improved reproduction efficiency, absence of hunger, thirst and less health problems in the parent birds (Decuyper et al., 2010) lead to improved welfare...
- **Productiviteit moederdieren:**
  - Pag. 67:
    - Parent flocks from slower-growing breeds produce more eggs and consume less feed (ADAS, 2019).
    - Using a female parent of a dwarf breed to produce slower-growing broiler chickens has beneficial effects on feed efficiency, reproduction performance (Decuyper et al., 2006) and emissions (Van Emous, 2019) as compared to conventional parent birds.
- **Milieu:**
  - Pag. 67:
    - A recent Dutch report commissioned by the Dutch Society for the Protection of Animals (Dierenbescherming, 2019) suggests that with different modelling assumptions, the environmental impact of higher-welfare production might not be higher than conventional production in all respects.
    - Using a female parent of a dwarf breed to produce slower-growing broiler chickens has beneficial effects on feed efficiency, reproduction performance (Decuyper et al., 2006) and emissions (Van Emous, 2019) as compared to conventional parent birds.
  - Pag. 70: Higher-welfare systems using slower-growing broiler breeds can coincide with sustainable broiler meat production.
- **Voordeel nakomelingen van tragergroeiende moederdieren:**
  - Pag. 58: Slower-growing broilers usually have a daily growth rate of 50 g/day or lower (Saatkamp et al., 2019, RSPCA Assured, 2018). By contrast, conventional, fast-growing chickens have a growth rate of above 65 grams/day, meaning that they achieve a slaughter weight of about 2.5kg in just 38 days (Aviagen, 2019, Cobb, 2015).
  - Pag. 59: Slower-growing strains are generally considered to be less sensitive to develop welfare problems and are better able to show the elements of natural chicken behaviour (EFSA, 2010).
  - Pag. 60:
    - "raising slower-growing broiler chickens may improve the welfare of millions of birds".
    - the figures in Table 6.2 also confirm that several key welfare indicators, such as footpad dermatitis, hock burn, walking ability and mortality, are (indeed) better in higher-welfare systems with slower-growing breeds than in conventional broiler systems with fast-growing breeds.
  - Pag. 65:

- Slower-growing broilers are considered to be less liable to develop health problems (EFSA, 2010).
- Records of antibiotics usage in the Netherlands between 2014 and 2018 have shown that 91-94% of flocks with slower-growing broilers did not receive any antibiotic treatment, whereas 67-72% of the conventional fast-growing flocks were free of antibiotics treatments.
- ...animal welfare is likely to be improved by using slower-growing broilers in higher-welfare systems because they experience less pain or stress.

* * * * *

Van: 10.2.e.
Aan: 10.2.e.
Onderwerp: 209Nota excretieforfaits
Datum: woensdag 4 augustus 2021 15:32:48
Bijlagen: [DOMUS-21187863-v1-
Stand van zaken actualisatie excretieforfaits voor melkvee vleesvee en vleeskalveren - 10.2.docx](#)

Hoi 10.2.e.,

Dank voor de concept nota over de excretieforfaits! Zie in de bijlage mijn suggesties. Het lijkt me goed om er een besluitvormende i.p.v. informerende nota van te maken. Dat geeft ons meer richting voor het opstellen van de TK-brief straks in september en kan bij de minister ook voorkomen dat zij het gevoel krijgt voor een voldongen feit te worden gesteld. Tevens wat tekstuele suggesties doorgevoerd. Verder wellicht goed om een bijlage (of toelichting) toe te voegen waarin wordt uitgelegd hoe het effect in de melkveehouderij nu eigenlijk komt (die grafiek die wij eerder in ons overlegd op tafel hadden liggen vond ik het wel inzichtelijk maken). Kan je hiermee uit de voeten?

Groeten,

10.2.e.

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit**Auteur**

10.2.e.

T 070 10.2.e

10.2.e. @minInv.nl

Datum

15 juli 2021

Kenmerk

DGA-PAV / 21187863

nota

Stand van zaken actualisatie excretieforfaits voor
melkvee, vleesvee en vleeskalveren**Kopie aan****Bijlage(n)****Parafenroute**

10.2.e

10.2.e.

10.2.e.

10.2.e.

10.2.e.

BPZ

Aanleiding

In de Kamerbrief van 30 oktober 2020 (*TK 33 037, nr. 376*) heeft u aangegeven er naar te streven om per 1 januari 2022 de forfaitaire excretienormen voor melkvee, vleesvee en vleeskalveren te actualiseren. Binnenkort zal de Commissie Deskundigen Meststoffenwet zijn advies in deze uitbrengen. Met voorliggende nota wordt u nu al geïnformeerd over de stand van zaken.

Advies

- Hoewel het advies van de CDM nog concept is, verwachten we inhoudelijk geen grote wijzigingen. Op basis van het concept advies van de CDM adviseren we u geen actualisering van de excretieforfaits per 1 januari 2022 door te voeren, vanwege de negatieve gevolgen voor met name de extensieve melkveehouderij.
- Indien u instemt met dit advies, zullen we langs deze lijn een brief aan de Kamer opstellen die u in september gezamenlijk met het definitieve CDM-advies kunt versturen.

Kernpunten*Excretieforfaits melkvee*

- In goede samenspraak met en medewerking van de sector heeft de CDM-werkgroep excretieforfaits op basis van data uit de Kringloopwijzer een voorstel gedaan voor aanpassing van de rekenregels waardoor de (berekende) excretiecijfers beter aansluiten bij de praktijk. Ontvangen BPZ
- Op basis van die nieuwe rekenregels heeft de werkgroep een concept opgesteld van een (nieuwe) tabel met forfaitaire excretienormen als functie

van de melkproductie per koe, inclusief een uitbreiding van het aantal melkproductieklassen aan de onderkant van de tabel voor laagproductieve bedrijven en aan de bovenkant van de tabel voor hoogproductieve bedrijven.

- Tot voor kort werd aangenomen dat de actualisering van de excretieforfaits 'voordelig' zou uitpakken voor de bedrijven met een lagere melkproductie en 'nadelig' voor de bedrijven met een hogere melkproductie.
- Maar mede door de aanpassing van de rekenregels blijkt de voorziene actualisering precies andersom uit te pakken.
- Juist bedrijven met een melkproductie iets onder de gemiddelde melkgift en lager, zouden na actualisatie fosfaatrechten moeten verwerven om hetzelfde aantal dieren te mogen houden of dieren moeten afstoten om niet meer fosfaat te produceren dan de hoeveelheid fosfaatrechten die zij hebben. Op basis van de data uit de mei-telling 2020 is berekend dat het gaat om ca. 4.400 bedrijven van de ca. 14.500 melkveebedrijven in Nederland.
- Hoogproductieve bedrijven zouden juist een voordeel hebben. Zij zouden met de geactualiseerde forfaiten ofwel meer dieren kunnen houden met de fosfaatrechten die zij hebben, ofwel fosfaatrechten kunnen verkopen zonder hun veestapel te hoeven inkrimpen.
-
- Deze uitkomst is verassend, zowel voor ons als voor de sector. Geconfronteerd met dit gegeven heeft de sector laten weten het doorvoeren van deze actualisatie van de forfaitaire excretiefactoren niet acceptabel te vinden.
- Beleidsmatig achten wij dit effect van actualisering van de excretieforfaits ook ongewenst, omdat de inzet vanuit de LNV-visie, stikstofaanpak en het mestbeleid juist is om toe te werken naar extensivering van de melkveehouderij.
- Het fosfaatrechtenstelsel schrijft niet voor in welke frequentie de forfaiten geactualiseerd moeten worden. Inmiddels is echter wel duidelijk dat de huidige forfaiten niet actueel zijn. Indien u instemt met ons advies, besluit u twee jaar op rij om de forfaiten niet te actualiseren vanwege negatieve consequenties binnen het fosfaatrechtenstelsel. Dat roept de vraag op of niet beter overgestapt zou kunnen worden naar een vorm van dierrechten in plaats van fosfaatrechten (zoals ook voor de varkens- en pluimveehouderij geldt). Een dergelijke aanpassing van het stelsel moeten we nader uitwerken voordat we u hier een afgewogen advies over kunnen geven. Indien u hier voor voelt, nemen we deze uitwerking ter hand.
- In de gesprekken over het concept CDM-advies heeft de sector aangegeven in overleg te willen treden over het wellicht wijzigen van het fosfaatrechtenstelsel in een vorm van een dierrechtenstelsel voor de melkveehouderij.

Vleesvee

- Om beter aan te sluiten bij de huidige structuur in de vleesveehouderij, heeft de sector eerder al voorgesteld om in aanvulling op de bestaande categorieën nieuwe, extra categorieën te onderscheiden en daar ook forfaitaire excretienormen voor vast te stellen.

- Het voorstel voor extra categorieën is door de CDM-werkgroep overgenomen, maar het is niet mogelijk gebleken om in samenspraak met de sector te komen tot een ondubbelzinnige omschrijving van de voorgestelde categorieën.
- Als gevolg hiervan is de sector niet in staat geweest om praktijkgegevens aan te leveren op basis waarvan de CDM-werkgroep voorstellen kon doen voor de excretieforfaits.
- Hiermee geconfronteerd heeft de sector aangegeven liever een pas op de plaats te maken en in te zetten op een goede omschrijving van de categorieën, het aanleveren van juiste praktijkgegevens en het invoeren van passende excretieforfaits per 1 januari 2023.

Vleeskalveren

- Ondanks de medewerking van de sector is het niet mogelijk gebleken om voor de categorieën die betrekking hebben op rosékalveren (115, 116 en 117) voldoende betrouwbare praktijkgegevens aan te leveren die konden dienen als basis voor de CDM-werkgroep voor een voorstel ter actualisering van de huidige excretieforfaits.
- Voor de blankvleeskalveren (categorie 111) is het wel mogelijk gebleken om betrouwbare praktijkgegevens aan te leveren en hiervoor heeft de CDM-werkgroep wel een voorstel gedaan voor actualisering van de forfaitaire excretienorm.

Proces

- De CDM heeft zijn definitief advies op het moment van schrijven van voorliggende nota nog niet uitgebracht. Het definitieve advies wordt in september verwacht.
- Ten gevolge van de voor eenieder verrassende uitkomsten heeft het opstellen van het advies meer tijd gekost dan verwacht. Tevens blijkt uit de inhoud dat alleen voor blankvleeskalveren eventueel een actualisatie aan de orde kan zijn. Dit zou een relatief kleine, technische wijziging zijn die qua doorlooptijd inmiddels niet goed haalbaar meer is. We adviseren u hier dan ook geen apart wijzigingstraject voor op te starten.
- Door de latere oplevering van het advies is het nagenoeg onmogelijk geworden om alle noodzakelijke stappen en procedures (*formuleren voorlopig besluit, internetconsultatie, nemen van definitief besluit, notificatie in Brussel, publicatie in Staatscourant*) voor 1 januari 2022 af te ronden.
- Omdat het fosfaatrechtenstelsel ziet op een volledig kalenderjaar, moet een actualisatie van de forfaitaire excretienormen op 1 januari van het jaar van kracht worden en niet een dag later of op welk andere datum in het jaar.

Van: 10.2.e.
Aan: 10.2.e.
Cc: 10.2.e.
Onderwerp: 212RE: Concept adviesnota Stand van zaken actualisatie excretieforfaits voor melkvee, vleesvee en vleeskalveren
Datum: woensdag 11 augustus 2021 16:51:22

Prima, dank! Ik heb de nota nog niet in m'n werkvoorraad gekregen, maar zal hem snel afdoen zodra 'ie erin staat

---

Van: 10.2.e.) 5.1.2.e. @minInv.nl>

Verzonden: woensdag 11 augustus 2021 16:33

Aan: 10.2.e.) <10.2.e. @minInv.nl>

cc: 10.2.e.) <10.2.e. @minInv.nl>

Onderwerp: FW: Concept adviesnota Stand van zaken actualisatie excretieforfaits voor melkvee, vleesvee en vleeskalveren

Hoi 10.2.e.

In bijgevoegd document tref je de reactie van 10.2.e. aan. Ik heb al haar opmerkingen overgenomen in de nieuwe versie van de nota die als het goed is vandaag nog via domus aan je wordt voorgelegd.

Groeten,

10.2.e.

Van: 10.2.e. <10.2.e. @minezk.nl>

Verzonden: woensdag 11 augustus 2021 10:20

Aan: 10.2.e. (10.2.e. 10.2.e. @minInv.nl>

cc: 10.2.e. 10.2.e.) <10.2.e. @minInv.nl>; 10.2.e. (10.2.e.)

10.2.e. @minezk.nl>

Onderwerp: RE: Concept adviesnota Stand van zaken actualisatie excretieforfaits voor melkvee, vleesvee en vleeskalveren

Ha 10.2.e.

Stug doorgewerkt deze zomer? Maar hopelijk vakantie nog voor de boeg?

Omdat 10.2.e. nog afwezig is deze week, heb ik naar de nota gekeken. Ziet er goed uit. Zie nog enkele track changes (soms voorzien van een toelichting in de kantlijn).

Graag WJZ voor medeparaaf in de parafenroute opnemen. Ik ben terug van vakantie dus je kunt mijn naam noteren.

Groet, 10.2.e.

Van: 10.2.e.) 10.2.e. @minInv.nl>

Verzonden: woensdag 11 augustus 2021 08:45

Aan: 10.2.e. ten@minezk.nl>; 10.2.e.

10.2.e. @minezk.nl>

cc: 10.2.e. @minInv.nl>

Onderwerp: FW: Concept adviesnota Stand van zaken actualisatie excretieforfaits voor melkvee, vleesvee en vleeskalveren

Hoi 10.2.e.,

Vorige week heb ik jullie onderstaand email en bijgevoegde nota toegestuurd met het verzoek om reactie. Denken jullie dat het gaat lukken om vandaag een reactie geven? Daarnaast heb ik de vraag gesteld of volgens jullie WJZ een medeparaaf zou moeten zetten en zo ja wie dan; laten jullie mij dat ook weten?

Alvast bedankt,

10.2.e.

Van: 10.2.e.

Verzonden: donderdag 5 augustus 2021 15:59

Aan: 10.2.e. @minezk.nl>; 10.2.e.

10.2.e. @minezk.nl>

cc: 10.2.e. @minInv.nl>

Onderwerp: Concept adviesnota Stand van zaken actualisatie excretieforfaits voor melkvee,

vleesvee en vleeskalveren

Hoi 10.2.e. ,

Bijgevoegd treffen jullie aan een concept adviesnota waarmee wij enerzijds de minister willen informeren over de stand van zaken met betrekking tot de actualisatie van de forfaitaire excretienormen en anderzijds haar willen adviseren af te zien van het doorvoeren van de actualisatie per 1 januari 2023.

Het lijkt mij goed dat WJZ de nota mede parafeert, vandaar dat ik dit concept nu aan jullie voorleg voor reactie/commentaar. Mochten jullie het anders zien, dus geen medeparaaf van WJZ, dan hoor ik dat graag. Als WJZ wel wil mede paraferen dan verneem ik graag wie vanuit WJZ de medeparaaf zet.

Ons streven is om de nota in de eerste tas na de vakantie (volgende week vrijdag 13 augustus) te krijgen. Het zou dus fijn zijn als ik jullie commentaar/reactie begin volgende week mag ontvangen.

Groeten,

10.2.e.

Van: 10.2.e.
Aan: 10.2.e.
Cc: 10.2.e.
Onderwerp: RE: Stand van zaken CDM-advies actualisering excretieforfaits
Datum: vrijdag 8 oktober 2021 15:18:40
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Hoi 10.2.e.

Ok, dit is ook wel begrijpelijk inderdaad. Wellicht is een bericht aan de sectorpartijen wel op zijn plaats, zodat zij weten waar ze aan toe zijn? Met het verzoek dat ze dit vertrouwelijk behandelen totdat de minister de TK hierover heeft geïnformeerd.

Groeten,

10.2.e.

Van: 10.2.e. @minlnv.nl>

Verzonden: vrijdag 8 oktober 2021 14:25

Aan: 10.2.e. @minlnv.nl>

cc: 10.2.e. @minlnv.nl>

Onderwerp: FW: Stand van zaken CDM-advies actualisering excretieforfaits

Hoi 10.2.e.

Zie onderstaande reactie/excuus van 10.2.e. over het uitblijven van het CDM-advies met betrekking tot de actualisering van de excretieforfaits. Ik heb het niet aangedurfd om hem te vragen wanneer we het definitieve advies mogen verwachten. Is ook niet echt relevant nu de minister heeft ingestemd met ons advies om in te zetten op actualisering per 1 januari 2023.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e. @wur.nl>

Verzonden: woensdag 6 oktober 2021 16:09

Aan: 10.2.e. @minlnv.nl>

cc: 10.2.e. @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: Stand van zaken CDM-advies actualisering excretieforfaits

Hoi 10.2.e.

In juli/augustus is er nog aan het rapport van 10.2.e. gesleuteld.

Daarna is het gereviewd door CDM (voor al door 10.2.e. die is er echt voor gaan zitten).

Dat commentaar is een tijd in mijn email box blijven hangen, en is nu in bewerking bij

10.2.e.

Sorry, heb prioriteit gegeven aan andere zaken, waaronder de CDM-adviezen 'Duurzame bouwplannen' en 'Afwenteling milieueffecten bij oogst onrijpe snijmais'

Groet,

10.2.e.

From: 10.2.e. @minlnv.nl>

Sent: dinsdag 5 oktober 2021 09:59

To: 10.2.e. @wur.nl>

Cc: 10.2.e. @minlnv.nl>

Subject: Stand van zaken CDM-advies actualisering excretieforfaits

Hoi 10.2.e.,

In juli heb ik een concept advies van 10.2.e. en 10.2.e. gezien, maar daarna is het vanuit de CDM akelig stil gebleven omtrent het formele advies met betrekking tot de actualisering van de excretieforfaits. Kun je aangeven wat de laatste stand van zaken is?

Groeten,

10.2.e.

10.2.e

.....
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV)
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

---

tel: 070 10.2.e.
mob: 06 10.2.e.
e-mail: 10.2.e. [@minLNV.nl](mailto:10.2.e.@minLNV.nl)
samentegenvoedselverspilling

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e.
Aan: 10.2.e.
Cc: 10.2.e.
Onderwerp: 128Re: BO fosfaatrechten 15-12-2020
Datum: dinsdag 15 december 2020 22:17:15

Wat mij betreft akkoord!

Groeten
 10.2.e.

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 dec. 2020 om 22:12 heeft 10.2.e.
 10.2.e. @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Ha 10.2.e. e.a.,

Dank! Ik kom niet in de cloud dus even zo in de mail waarbij mijn aanpassingen dus niet zichtbaar zijn.

- Ik zou het eerste punt gezien opmerking Minister algemener houden, zie voorstel. In vorige overleg is nog wel een update gegeven toch?
- Bij fosfaatbank koppeling dat we in 2021 op 0 beginnen eruit gehaald. Want stel dat we eind dit jaar zeer veel afromen, tot onder het plafond. Dat plaatsen we dat denk ik al in fosfaatbank?
- Bij laatste punt 10.2.e. nog even weggehaald, inhoud blijft gelijk.

Akkoord voor jullie zo?
 @ 10.2.e. ben jij ook akkoord? Dan versturen we reactie morgen.

Groet,
 10.2.e.

Op 15 dec. 2020 om 20:01 heeft 10.2.e.
 10.2.e. @minlnv.nl> het volgende geschreven:

Hallo allemaal,
 Hierbij wat mij betreft de schriftelijke reactie. Check even mijn disclaimer bij de fosfaatbank. Misschien nu nog weg van blijven, anderzijds is goed verwachtingenmanagement ook niet verkeerd (dit kan iedereen ook zelf verzinnen natuurlijk):

Allereerst een personele mededeling: op 11 januari zal 10.2.e. het Team Mest van LNV komen versterken. Hij vervangt hiermee 10.2.e., die zich fulltime op gewasbescherming gaat focussen. 10.2.e. zal samen met 10.2.e. het fosfaatrechtendossier gaan trekken. 10.2.e. kan zich op die manier vanaf begin volgend jaar volledig focussen op het Toekomstig Mestbeleid.

1. Stand van zaken afoming: hiervoor is op dit moment ten opzichte van het vorige overleg geen aanvullende informatie beschikbaar. Hierbij hangt veel af van de handel in december en daar hebben we pas begin

januari goed zicht op. Tot die tijd blijft de afroaming dus sowieso op 20 procent.

1. Fosfaatbank: als het aantal fosfaatrechten onder het plafond komt kan de regeling fosfaatbank weer worden opgepakt. Een disclaimer hierbij: de concept regeling voorziet een openstelling in september. Omdat de fosfaatbank vanaf dan gevuld dient te worden met afgeroomde rechten, en de meeste afroaming aan het einde van het jaar plaatsvindt zal de eventuele openstelling in 2021 een bescheiden editie zijn.
2. Stand van zaken excretiecijfers: de derde kwartaalrapportage is vorige keer besproken. De volgende kwartaalrapportage wordt medio februari verwacht. Dan komen ook de voorlopige cijfers over heel 2020 beschikbaar. Zoals vorige keer al besproken is het de verwachting dat er sprake zal zijn van een lichte overschrijding van het sectorale stikstofplafond. Omdat ook de sectorale plafonds in de wet zijn opgenomen moeten passende maatregelen worden genomen om de overschrijding ongedaan te maken.
3. Actualisatie forfaits: hierover is 15-12 een startoverleg geweest tussen LNV en CDM. Op korte termijn zullen uitnodigingen uitgaan voor een eerste klankbordgroep medio januari. Deze actualisatie voorziet in een actualisering van de excretieforfaits van melkvee (inclusief hogere en lagere productieklassen), kalverhouderij en rundvleesveehouderij.
4. Overgangsregeling: de overgangsregeling voor zelfzuivelaars en hoogproductieve melkveehouders zal begin 2021 worden uitgewerkt.

Groeten ^{10.2.e.}

Van: 10.2.e.) <10.2.e. @minlnv.nl>

Verzonden: dinsdag 15 december 2020 09:47

Aan: 10.2.e. @minlnv.nl; 10.2.e. <10.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: BO fosfaatrechten 15-12-2020

Ha heren,

Zorgen jullie voor een conceptreactie n.a.v. de punten die zijn gemaild? Dan kunnen we die hopelijk vandaag, uiterlijk morgen, via ^{10.2.e.} nog aan de deelnemers sturen. Hoeft volgens mij niet lang te zijn. Voor wat betreft rechten in de markt zou ik aangeven dat we nu geen nieuwe stand hebben, dat we hierop terugkomen begin volgend jaar wanneer we ook een totaaloverzicht hebben van het aantal afgeroomde rechten wat toch vooral ook eind van het jaar plaatsvindt.

Groet,

10.2.e.

Van: 10.2.e. <10.2.e. @minlnv.nl>

Verzonden: maandag 14 december 2020 12:48

Aan: 10.2.e. @gmail.com' <10.2.e. @gmail.com>; 10.2.e. @lto.nl' 10.2.e. @lto.nl>; 10.2.e @gmail.com' 10.2.e. @gmail.com>; 10.2.e 10.2.e. - 10.2.e. <10.2.e. @xs4all.nl>; 10.2.e. @kpnplanet.nl' 10.2.e. @kpnplanet.nl>; 10.2.e. @najk.nl' 10.2.e. @najk.nl>; 'Netwerk GRONDig' <info@netwerkgrondig.nl>; 10.2.e. @nmv.nu' 10.2.e. @nmv.nu>; 10.2.e. <10.2.e. r@lto.nl>; 10.2.e. @nmv.nu' 10.2.e. @nmv.nu>

cc: 10.2.e. 10.2.e.5.1.2.e 10.2.e.5.1.2.e@minlnv.nl; 10.2.e.

10.2.e.5.1.2.e@minlnv.nl; 10.2.e.

10.2.e. 10.2.e.5.1.2.e@minlnv.nl>

Onderwerp: BO fosfaatrechten 15-12-2020

Dag allen,

Morgen staat er een BO fosfaatrechten in de agenda. Wij stellen voor deze niet door te laten gaan aangezien er vanuit onze kant geen bespreekpunten zijn.

Mochten er van jullie kant nog vragen zijn, dan kun je die natuurlijk altijd mailen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e.

Wijzigingen diercategorieën

- Bij de actualisatie van de forfaits moeten ook de zelfzuivelaars worden meegenomen.
- Bij de actualisatie van de forfaits moet ook "het knikje van De Groot" worden meegenomen + zeldzame rundveerassen aan de onderkant (10.2.e).
- Is een nadere uitsplitsing in de productie per koe wenselijk?
- De motivatie bij de splitsing van de categorieën 101 en 102 in melkvee en vleesvee helpt bij het meer inzichtelijk maken van de werkelijke situatie en de verdeling van de fosfaatrechten. Dit is van belang voor de berekening van de daadwerkelijke productie en dit is van belang voor de berekening van het aantal rechten dat valt onder het plafond voor de melkveehouderij. RVO heeft op dit moment nog geen zicht op de diercategorieën, bekeken moet daarom worden of deze in de toekomst voor RVO wel inzichtelijk kunnen worden gemaakt. De NVWA heeft bij een bedrijfsbezoek wel zicht op de diercategorieën middels bijvoorbeeld een veesaldokaart.
- Waar hoort een mannelijk dier tussen 0 en 1 jaar dat bestemd is om fokstier te worden voor de zoogkoeienhouderij?
- Gevolgen van deze indeling voor de andere onderdelen van de Meststoffenwet (zoals gebruiksnormen, VGM, wet grondgebondenheid, MVP).
- Toetsen bij de sectorvertegenwoordiging of de omschrijvingen overeenkomen met de praktijk.
- Gevolgen voor lopende zaken op het moment dat de diercategorieën wijzigen en de forfaits aangepast worden /implementatie.

Diersoort	Dier nummer	Wijziging	toelichting
Melk- en kalfkoeien (alle koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd en die voor de melkproductie of de fokkerij worden gehouden; ook koeien die drooggezet zijn alsmede koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)	100	- Nader toelichten: ook koeien die op een later tijdstip alsnog als melkkoe worden gehouden.	Kalkoe: drachtige kalkoe die droogstaat. ¹ Drooggezet: koeien die voor een korte periode niet worden gemolken voordat ze gaan afkalven.
Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij, en ~~vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar~~	101	- Vanaf dag 0 (eerste 14 dagen) tot 1 jaar en bestemd voor de melkveehouderij. - Mannelijk en vrouwelijk jongvee van een melk- en kalkoe tot en met 14 dagen (nuchtere kalveren) op een melkveehouderij. Na deze 14 dagen zijn geen fosfaatrechten	BEX: 101 wordt bij dag 0 geregistreerd In overeenstemming brengen beleidsregel jongvee.

¹ Check bij WUR: zijn droogstaande koeien altijd drachtige koeien of zijn dit ook de koeien die voordat zij gedekt/geïnsemineerd worden droog staan (geen melk produceren)?

		meer nodig als het kalf bestemd is voor de vleesveehouderij en niet om zoogkoe te worden. Dit wordt dus altijd 112,115 of 117?	
Jongvee van ouder dan 1 jaar (alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief ~~overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren~~)	102	- Vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder voor de melkveehouderij.	In overeenstemming brengen beleidsregel jongvee
	103	Extra categorie: Jongvee vanaf 2 jaar dat nog geen kalf heeft gekregen. ²	I.v.m. excretieforfaits
Fokstieren (stieren van 1 jaar en ouder)	104	- Stieren die voor de melkvee/vleesveefokkerij worden gehouden.	
<i>Vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij</i>	105	Extra categorie: Jongvee vanaf dag 0 tot 1 jaar bestemd om een zoogkoe te worden.	Splitsing vleesvee/melkvee
<i>Overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren</i>	106	Extra categorie: Jongvee van 1 jaar en ouder dat bestemd is om zoogkoe te worden met uitzondering van roodvleesvee. - Roodvleesstier=roodvleesvee	Splitsing vleesvee/melkvee
Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van hoofdzakelijk melk en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	112		Van ca. 14 dagen: Indien het een kalf van een melk- en kalfkoe is dan is het in ieder geval de eerste 14 dagen een 101. Indien het een kalf van een zoogkoe is dan is het de eerste dagen een 105 indien het bestemd is om zoogkoe te worden. Indien vanaf dag 0 de bestemming al een witvleeskalv is dan vanaf dag 0 een 112.
Startkalveren voor rosé vlees of roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden ~~die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden~~ en vervolgens op een bedrijf als rosé vleeskalv dan wel roodvleesstier worden gehouden)	115	- Gespecialiseerd bedrijf= Na deze 3 maanden gaat het dier naar diercategorie 116.	Van ca. 14 dagen: Indien het een kalf van een melk- en kalfkoe is dan is het de eerste 14 dagen een 101. Indien het een kalf van een zoogkoe is dan is het de eerste dagen een 105 indien

² Check: deze categorie is alleen voor melkvee? Categorie 121 is voor vleesvee?

			<p>het bestemd is om zoogkoe te worden. Indien vanaf dag 0 de bestemming al een roséveles- of roodveleskalf is dan vanaf dag 0 een 115.</p> <p>- fout in forfaits?³</p>
Roséveleskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 3 maanden en ouder die hiervoor zijn gehouden als startkalf, gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	116	- verduidelijken dat het de aanvoerdatum betreft.	<p>- Van ca. 3 maanden= aanvoerdatum</p> <p>- fout in forfaits?</p>
Roséveleskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	117		<p>Van ca. 14 dagen: Indien het een kalf van een melk- en kalfkoe is dan is het de eerste 14 dagen een 101.</p> <p>Indien het een kalf van een zoogkoe is dan is het de eerste dagen een 105 indien het bestemd is om zoogkoe te worden. Indien vanaf dag 0 de bestemming al een roséveleskalf is dan vanaf dag 0 een 117.</p>
Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)	120		Weidekoe: koe die niet wordt gemolken
	121	Extra categorie: Jongvee dat in eerste instantie bestemd was om een kalf te krijgen maar geen kalf heeft gekregen en ook geen kalf meer krijgt. ⁴	<p>I.v.m. forfaits (tussen de 120 en 122 in)</p> <p>- Aparte categorie voor melkvee dat na verloop van tijd vleesvee wordt (omdat het dier niet drachtig kan worden of omdat er andere betere pinken zijn). Dus na 102/103 wordt het een 121</p> <p>Vrouwelijk dier,</p>

³ Check: verschil te groot tussen 115 en 116?

⁴ Check: overlap/verschil met 103

			geboren uit een melkkoe. Het dier wordt aangehouden op gemengd bedrijf. Het is geen 120 want heeft niet gekalfd, maar de excretie van 122 is niet passend.
Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot ~~de slacht~~ (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op de dezelfde wijze worden gemest)	122	-Roodvleesstieren= roodvleesvee -t/m 18 maanden - verduidelijken "op dezelfde wijze gemest"	I.v.m. forfaits
	123	Extra categorie: Roodvleesvee vanaf 18 maanden tot en met de slacht.	I.v.m. forfaits